Raamatupalat
37

Taotlegem eksamisessioonil ainult väga häid ja häid hindeid!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 1 (48) Reedel, 6. jaanuaril 1950. a. III aastakäik

Töötada tuleb visalt ja püsivalt

Äsjaalanud talvine eksamisessioon Tartu Riiklikus Ülikoolis on pingeline ja vastutusrikas periood, mis peab andma tunnistust sellest, mida me oleme suutnud saavutada möödunud semestri jooksul. Senised eksamisessioonid on näidanud, et meie ülikooli töö on sammunud kindlat tõusuteed. Sellest innustatuna on nii õppejõud kui üliõpilased ka möödunud semestril püüdnud anda oma parima, et õppetöö taset veelgi tõsta.

Eksamisessiooni edukaks kordaminekuks on tehtud ettevalmistusi juba pikema aja jooksul. Teaduskondade dekaanid, kateedrite juhatajad ja õppejõud on kogu semestri kestel püüdnud abistada üliõpilasi eksamiteks valmistumisel. Üliõpilasi tutvustati varakult õppeprogrammidega, juhiti õppekirjanduse kasutamisele ja peeti konsultatsioone, millega käesoleval õppeaastal tehti algust varem kui eelmisel.

Ülikooli administratsioon ja ametiühing omalt poolt on samuti astunud samme eksamite edukaks ja häireteta kulgemiseks. Ülikooli juhtkonna poolt anti korraldus ülikooli raamatukogu ja teaduskondade raamatukogude lahtihoidmiseks hilisõhtuni ja teaduskondade juures avati vastavad ruumid, et üliõpilastel oleks võimalus häirimatult õppida.

Ametiühingu poolt võeti vastu otsus, mille kohaselt iga teaduskonna ametiühingu bürool tuleb organiseerida eksamid nõnda, et oleks kindlaks määratud üliõpilaste eksamitele ilmumise järjekord ja täpne aeg.

Kõike seda arvesse võttes tuleb loota, et käesolev eksamisessioon kujuneb kõigiti edukaks ja annab tunnistust töövõitudest meie ülikoolis, seda enam, et aasta-aastalt on tõusnud õppetöö ideelis-teoreetiline tase ja süvenenud üliõpilaste kommunistlik kasvatus ning õppedistsipliin.

Milles peavad siis aga need saavutused avalduma ja missuguseid nõudeid seatakse üliõpilastele eksamitel? Esiteks on nõutav, et üliõpilane oleks õppetöö jooksul omandanud materialistliku arusaamise teaduse alustest, et ta oleks omandanud küllaldaselt fakte ja täpse ettekujutuse õpitavast ainest. Teiseks on vaja, et üliõpilane suudaks oma teadmisi esitada loogilise järjekindlusega, täpselt ja veenvalt, välja tõstes peaküsimuse ning jätmata välja olulist. Kolmandaks peab üliõpilane oskama oma teoreetiliselt omandatud teadmisi igakülgselt rakendada ja praktikaga siduda. Lõppeks peavad teadmised olema kindlalt omandatud ja üliõpilane peab mõistma siduda uut varem õpituga.

Eksamitel kasutatakse piletisüsteemi, kusjuures piletitele on märgitud küsimused kursuse mitmesugustest osadest, mis lubavad eksamineerijal kontrollida üliõpilase teadmisi teoreetilises osas ja oskust rakendada iseseisvalt teooriat ülesande lahendamisel. Pileti olemasolu ei võta eksamineerijalt õigust esitada küsimusi ka väljaspool piletit. Oppejõud peavad eksamihinnete väljapanemisel eranditult lähtuma vastava aine programmi nõuetest, mille madaldamine või kõrgendamine on lubamatu.

Kui ülikooli kollektiiv rakendab ühiselt kõik jõud eksamite heaks kordaminekuks, siis võime me olla kindlad, et saavutame eelseisval eksamisessioonil ainult häid ja väga häid hindeid, andes seega tunnistust süstemaatiliselt omandatud teadmistest, kõrgest õppedistsipliinist ja tahtest omandada põhjalikke teadmisi, mida rakendame hiljem kutsetöös Nõukogude riigi hüvanguks.

Alanud eksamisessioon nõuab meilt kõigi jõudude pingutamist. Töötagem selliselt, et sessioon lõpeks kõigile üliõpilastele ja seega kogu ülikoolile edukalt ning kujuneks taas üheks järjekordseks sammuks meie ülikooli kujunemise teel eesrindlikuks nõukogude ülikooliks!

Töötagem nii, et iga üliõpilase saavutused ja kogu eksamisessiooni tulemused kujuneksid väärilisteks alanud tähtsale aastale — sõjajärgse stalinliku viisaastaku viimasele aastale, Nõukogude Eesti juubeliaastale!

Partei-algorganisatsioon Tartu linna V parteikonverentsi otsuste täitmisel

Möödunud nädalal toimus TR Ülikooli partei-algorganisatsiooni järjekordne üldkoosolek, kus kuulati ära ja arutati läbi partei-algorganisatsiooni sekretäri sm. Kalju aruanne Tartu linna V parteikonverentsi tulemustest ja TRÜ partei-algorganisatsiooni ülesannetest konverentsi otsuste täitmisel. Koosolek möödus elavas ja asjalikus õhkkonnas; oli hulk sõnavõtjaid, kes juhtisid printsipiaalse bolševistliku kriitikaga tähelepanu algorganisatsiooni töös esinevale puudustele.

Parteikoosolek märkis mõningaid edusamme õppe- ja kasvatustöös, aga samuti ka teadusliku uurimistöö organiseerimises. Tõsist abi on osutatud ka kolhooside loomisel ja tähtsamate põllutööde läbiviimisel noortes ühismajapidamistes. Rööbiti nende ja teiste edusammudega töös aga märgiti koosolekul, et ülikooli parteiorganisatsiooni töös esineb veel hulk puudujääke. Mitteküllaldase sihikindluse ja intensiivsusega peetakse võitlust kodanliku natsionalismi igandite, apoliitilisuse ja formalismiga, mille tagajärjel on saanud võimalikuks mitmed ideoloogilised vääratused õppetöös. Senini ei ole parteiorganisatsioon saavutanud seda, et eranditult kõik kommunistid töötaksid oma ideelis-poliitilise teadlikkuse taseme tõstmisel. Eriti viimasel ajal on nõrgalt tehtud massilist poliittööd elanikkonna hulgas. Tingimata on tarvis kõige lähemal ajal taastada agitpunkt ja komplekteerida ning tööle rakendada agitaatorite kollektiiv.

Edasi on üheks nõrgaks lüliks töö ühiselamutes, millele seni on liiga vähe tähelepanu pööratud. Sama tuleb ütelda ka elutingimuste kohta ühiselamuis, mis üldiselt, kuid eriti Tiigi tänava internaadis, on lubamatult halvad. Ülikooli majandusaparaat aga on teinud väga vähe olukorra parandamiseks. Senini ei ole moodustatud alatiselt tegutsevaid komisjone ühiselamutes valitseva olukorra kontrollimiseks. Nende komisjonide loomisele peaksid ametiühingu- ja komsomoli-organisatsioonid tõsiselt mõtlema.

Mitteküllaldane on olnud komsomoli-organisatsiooni ja naiskomisjoni juhtimine parteiorganisatsiooni poolt. Olukorra parandamiseks tuuakse nuud naiskomisjonid igas teaduskonnas, mis peaks tunduvalt aktiviseerima tööd naiste hulgas ja kergendama naiskomisjonide juhtimist.

Ronkearvulistest sõnavõtudest tuleks eelkõige mainida sm. Feldbachi esinemist. Sõnavõtja rõhutas täiesti õigustatult, et poliitinformatsioonitunde viiakse meil ikka veel täiel määral tasemel. Oppejõud peaksid hoolikamalt valmistuma poliitinformatsiooniks. Teiselt poolt aga on tarvis hoolitseda selle eest, et poliitinformatsiooni teemad tehtaks üliõpilastele varakult teatavaks, millega üliõpilased saaksid võimaluse aktiivsemalt osa võtta küsimuste arutlemisest.

Sm. Sivenkov oma sõnavõtus juhtis põhjendatult tähelepanu sellele, et partei-algorganisatsiooni buroo on seni nõrgalt juhtinud parteigruppide tööd. Ta tõi esile fakte, mis räägivad selleest, et Raadi õppe- ja katsemajandis töötavale parteigrupile pole osutatud küllaldast tähelepanu: algorganisatsiooni büroo liikmed külastavad harva Raadi õppe- ja katsemajandit, parteigrupi organisaatori aruannet pole kordagi kuulatud algorganisatsiooni bürool jne.

Partei-algorganisatsiooni üldkoosolek võttis vastu konkreetse otsuse, mille ellurakendamine kindlustab Tartu linna V parteikonverentsi otsuste täitmise Tartu Riiklikus Ülikoolis, ja otsustas üksmeelselt suunata kõik jõud töös avastatud puuduste likvideerimiseks.

D. Gabovitš

Töötagem intensiivselt, õiendagem eksamid eeskujulikult!

* * *

Sissekandeid õpinguraamatuisse on tehtud

Vene keele arvestusel näitasid Põllumajandusteaduskonna agronoomiaosakonna I ja II kursuse üliõpilased häid- ja väga häid teadmisi. I kursuse üliõpilastest said hinde „väga hea" Kalju Kask, Meeland Loidap ja Ilme Araste.

Suurt visadust ja püüdlikkust edasijõudmisel on näidanud üliõpilane Maimu Liivak, kelle teadmised vene keele alal ülikooli sisse astudes olid väga nõrgad. Kuid arvestusega tuli sm. Liivak tänu visale tööle juba kindlalt toime.

II kursuse üliõpilastest parimaiks osutusid Almiide Sarap, Eva Puusild, Liidia Roth, Uno Esula, Leo Nigul, Kalju Leivategija, Evald Muna, Heino Kõiv, Heinrich Vipper, Jaak Veevo, Jaan Viru, Lembit Nukk, Johannes Link ja Heino Piirsalu.

Sügissemestril töötasid pingeliselt üliõpilased Elli Kuum, Aadu Pärtel, Herman Rand, Aksel Vulf, Kalju Roosve, Saima Seep, Silvia Truus, Hans Värk, Karl Sobak, Lea Veske, Salme Pindre, Peet Pajos, Heiju Hannsalu, Erik Vili, Kalju Järv ja Leopold Meensalu, kes arvestuse sooritasid hindele „hea".

Vanemõpetaja **A. Loopman**

Silmapaistvate tulemustega

Et varuda eksamisessiooni ajaks endale rohkem aega eksamite paremaks ettevalmistamiseks ja nii kindlustada sessiooni hea õnnestumine, on eesrindlikud üliõpilased Arstiteaduskonna IV kursusel sooritanud eksameid juba enne sessiooni algust, saavutades seejuures silmapaistvaid tulemusi.

Nii sooritas hulk mainitud kursuse üliõpilasi enne tähtaega arstiteaduse ajaloo eksami. Enamus eksami sooritanud üliõpilastest oli eksamiks valmistunud väga hoolikalt ja põhjalikult, mistõttu eksami tulemused kujunesid rõõmustavaiks. Väga hea hinne märgiti õpinguraamatusse kursuse eesrindlikumatele üliõpilastele — ametiühingu kursusevolinikule V. Tintsile, kommunistlikule noorele O. Sepale, kursuse kultuuritöö organisaatorile V. Mandelile, teaduskonna ametiühingubüroo esimehele J. Reinarule ja mitmetele teistele tublidele üliõpilastele, kes teevad oma tööd kohusetruult, püüdlikult ja viljakalt.

K. Kald

Eesrindlastel on osa eksameist juba sooritatud

Õigusteaduskonna II kursuse üliõpilastele kujuneb seekordne eksamisessioon vördlemisi pingeliseks — sooritada tuleb 4 eksamit ja samapalju arvestusi. Töö liigse kuhjumise vältimiseks ja paremate tulemuste saavutamiseks korraldasid siin paljud üliõpilased oma töö selliselt, et osa eksameid sooritada juba enne sessiooni algust.

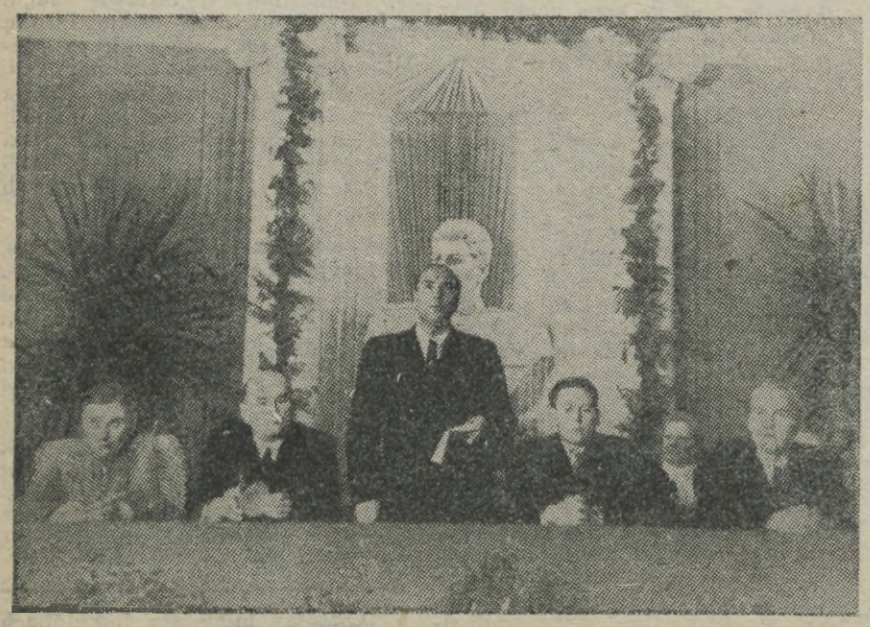
Kõige suuremaid pingutusi nõuab mainitud kursuse üliõpilastelt ladina keele eksami ettevalmistamine, sest nimetatud distsipliini on loetud kolm semestrit. Seda arvestades hakati selleks eksamiks valmistuma õige varakult, ja nüüd on paljud eesrindlikud üliõpilased eksami juba sooritanud. Eeskuju andsid siin kommunistlikud noored Kaunsar, Tamm, Paluvee jt., kes osutasid eksamil eeskujulikke ja põhjalikke teadmisi ja said teenitult hinde „väga hea". Sama edukalt õiendasid ladina keele eksami ka mitmed teised eesrindlikud üliõpilased sm-d Martin, Pehk jt.

Ka teistes ainetes on Õigusteaduskonna II kursuse mitmed üliõpilased eksami juba sooritanud. Sm. Otsmaa, kelle õpinguraamatus on seni ainult head ja väga head hinded, sai kodanlike riikide riigiõiguse eksami ennetähtaegsel õiendamisel juurde veel ühe väga hea hinde. Marksismi-leninismi aluste arvestuse sooritasid enne tähtaega paljud üliõpilased eesotsas kommunistliku noore sm. L. Kallastega.

Püsivalt ja intensiivselt töötades tahavad Õigusteaduskonna II kursuse eesrindlikud üliõpilased ka eelseisvail eksameil ja arvestustel täita ülesseatud loosungit: „Õppida ainult väga headele ja headele hinnetele!"

S. Päss

Ühest tähtsast üleülikoolilisest üritusest

Detsembrikuu lõpul leidsid järjekordse suurema üleülikoolilise üritusena aset nõukogude eesrindlikule teadusele pühendatud konverentsi plenaaristungid. Plenaaristungitel esitati rida üldist huvi pälvivaid ettekandeid, nagu Ajaloo-keeleteaduskonna dekaani sm. V. Reimani ettekanne nõukogude ajalooteadusest, sm. A. Feldmani ettekanne nõukogude sõjateaduse üleolekust kodanlikust sõjateadusest ja mitu teistki.

Tuleb tõsiselt kahetseda, et mõlemale plenaaristungile oli kogunenud ainult õige väikesearvuline kuulajaskond, mistõttu plenaaristungid ei täitnud küllalt efektiivselt oma peamist ülesannet — tutvustada ja propageerida nõukogude teaduse saavutusi ülikooli kollektiivi laiades hulkades. Edaspidi tuleb selliste tähtsate ürituste heaks korraminekuks teha õigeaegselt ja põhjalikumalt kõik vajalikud eeltööd.

Pildil: vaade plenaaristungi presiidiumile. Kõneleb teadusala prorektor sm. A. Marland.

V. Levitski foto

Aktivistid tööle!

Kursuse aktiivi ülesandeks õppetöö alal on võitlus õppedistsipliini eest ja selle eest, et üliõpilased pidevalt töötaksid läbi loengutel antud materjalid.

Meie kursuse aktiiv koosseisus: sm. Post kursuse vanemana, sm. Ilomets komsomoligrupi organisaatorina ja sm. Toming ametiühingu volinikuna pole seni aga teadmiseks võtnud, et kursuse aktiiv peab pidevalt tegelema õppedistsipliini küsimustega.

Õppetöö ja õppedistsipliini küsimustega on senini tegelnud ainult kursusevanem üksi. Ametiühingu volinik on võtnud oma ülesandeks ainult liikmemaksude kogumise ja teatripiletite hankimise, kuna komsomoligrupi organisaator on tegelnud vaid kommunistlike noortega seosesolevate küsimustega.

Niisugune lahus töötamine ja ainult oma spetsiaalülesannetega tegelemine on viinud õppedistsipliini languseni.

On vaja, et kursuse aktiiv ühiselt pööraks mainitud küsimustele tähelepanu. Õppetöö küsimused tuleb aktiivil enne omavahel läbi arutada ja siis ilmuda kursuse ette kindla omapoolse seisukohaga. Kursuse aktiiv peab muutuma kursuse juhtivaks ja edasiviivaks jõuks. Eriti tähtis on see nõue nüüd, eksamisessiooni algul. Nüüd peab kursuse aktiiv iga päev olema kursis töö käiguga, omama ülevaadet eksamite tulemustest ja õppetöö olukorrast iga üliõpilase juures, et vajaduse korral organiseerida abi ja võtta tarvitusele muid abinõusid puuduste likvideerimiseks. Eksamisessiooni ajal on aktiivi juhtivat kätt tarvis rohkem kui kunagi varem. Arvestagu seda meiegi kursuse aktivistid, kellelt üliõpilased — nende valijad — ootavad ülesannete korralikku täitmist.

A. Koorits,
keemia III kursuse üliõpilane.

Jätkame raamatu levitamise hoogtöö ajal alustatud tööd isikliku raamatukogu soetamisel

Milline peab olema isiklik raamatukogu? Kuidas seda komplekteerida? Need küsimused kerkisid erilise aktuaalsusega esile äsjalõppenud kirjanduse levitamise hoogtöö ajal ja ei tohiks oma tähtsust kaotada edaspidigi.

Arvatavasti ei leidu meil üliõpilasi, kellel isiklik raamatukogu täielikult puuduks. Suurem osa pani juba keskkoolis raamatukogule aluse, kuid teadlikku selektsiooni selle täiendamiseks alustatakse ikkagi ülikoolis huvide ja tulevase eriala täpsema selgumisega.

Tekib probleem, milliseid nõudeid võib esitada isiklikule raamatukogule ta sisu, mitmekesisuse ja mahu seisukohalt? Kas on otstarbekohane, et raamatukogu oma materjalilt spetsialiseeruks kitsalt üliõpilase huviala järgi? Kas on üldse mõtet selleks kulutusi teha, arvestades meie ülikooli raamatukogu, teaduskondade ja kateedrite raamatukogude küllalt korralikku tööd ja mahtu?

Vastus viimasele küsimusele peab olema positiivne. Kuna rõhuv enamik meie produktiivsest tööst toimub kodus, siis on hädavajalik omada ka endal tähtsamaid käsiraamatuid, klassikuid jne.

Alustades konkreetselt poliitilise kirjandusega, mida, nagu kogemused näitavad, kõige sagedamini tuleb tarbida, peaks siin olema üldnõudeks, et iga üliõpilane soetaks vähemalt meie klassikute tähtteosed. Marksismi-leninismi klassikute teosed peavad moodustama meie raamatukogu raudvara. Meie, Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilaste, tulevaste ajaloolaste ja kirjandusteadlaste suhtes on see nõue eriti rangelt kehtiv. On ju terve rida teoseid, nagu näiteks Marxi ja Engelsi „Saksa ideoloogia", Engelsi „Perekonna, eraomandi ja riigi tekkimine", „Vanad germaanlased", „Talupoegade sõda Saksamaal", Lenini „Kapitalismi areng Venemaal", seltsimees Stalini „Marksism ja rahvus- ning koloniaalküsimus" jt. meie eriala otsesteks õpikuteks.

Üle minnes erialase kirjanduse valikule, tuleks siin vältida liigset ühekülgsust. Vaevalt on mõeldav, et meie suudaksime luua kõiki meie vajadusi rahuldava raamatukogu. Kuid võime nõuda, et meie isiklik raamatukogu sisaldaks tähtsamaid käsiraamatuid, üldhaaravamaid teoseid, aktuaalseid uurimusi. Selle üldilmelisema materjali kõrval võiks võimaluse korral tähelepanu pöörata ka ühele kitsamale probleemile, mis oleks siis veidi rikkamalt kirjanduse poolest esindatud.

Suure tähtsusega on teaduslikus töös pidev informatsioon teadusalastest uudistest ja edusammudest. Sellepärast oleks ajaloolastel kasulik tellida meie juhtivamaid ajaloolisi ajakirju, nagu näiteks „NSVL Teaduste Akadeemia Teataja" või „Ajalooküsimusi". Isiklikult soovitaksin veel iga nädal ilmuvat välispoliitilist ajakirja „Uus Aeg" (ilmub neljas tähtsamas euroopa keeles), milles käsitletakse kapitalistlike riikide ning uue demokraatia maade sise- ja välispoliitilisi küsimusi nii nõukogude kui ka välismaa ajakirjanike poolt. Eriti ajaloo-osakonna üliõpilased peaksid nende ajakirjadega pidevalt kontaktis olema, ning ei tohiks korduda meie grupis esinenud nähtus, kus järelpärimisel selgus, et peagu keegi üliõpilastest polnud näinudki mainitud ajakirju.

Isikliku raamatukogu loomist kergendab oluliselt see, et meil ilmub järjest enam tarvilikku kirjandust. Juhul, kui meie raamatukauplustes mõni teos on läbi müüdud, pöördutagu Akadeemilise Raamatu Leningradi osakonna poole, aadressil Leningrad 120, Liteinõi pr. 53a, ära märkides raamatute pealkirjad ja tellija aadressi. Raamatud saab kätte kohalikust sidekontorist, samas toimub ka raamatu hinna tasumine selle kättesaamisel. Saatekulud on minimaalsed. Sama asutis saadab soovikorral välja uute raamatute kataloge (tasuta).

Isikliku raamatukogu komplekteerimiseks on meile antud kõik eeldused. Kasutagem neid!

L. Meri,
ajaloo-osakonna üliõpilane.

Õppejõud ja teenistujad kehakultuuritööst osa võtma!

Tartu Riikliku Ülikooli kehakultuuritöös on üheks tõsisemaks puuduseks õppejõudude, teenistujate ja tööliste peagu täielik eemalejäämine sellest tööst. Vaatamata sellele, et seda küsimust korduvalt on puudutatud ametiühingu ja ÜSK koosolekutel, ei ole olukorda nimetamisväärselt paranenud.

Vaadeldes õppejõudude, teenistujate ja tööliste eemalejäämise põhjusi, näeme siin kaht peamist asjaolu. Esiteks ei ole veel kaugeltki kõik meie töötajad teadlikud kehakultuuri ja spordi suurest tähtsusest töövõime tõstmisel. Leidub veel neid, kes arvavad, et keha ja vaim on vastandmõisted, millised võivad areneda ainult üksteist pidurdades, et inimene, kes töötab vaimsel alal, ei tarvitse mingil määral tegelda kehakultuuriga ja et sportimine on kasutu ajaviitmine ja enese väsitamine. Sellised kodanlikust ajast pärinevad seisukohad on väga ekslikud, sest küsimuse dialektilise käsitluse põhjal selgub vaidlematult, et teadlase, kunstniku ja iga teise vaimsel alal töötaja töötulemused sõltuvad väga suurel määral sellest, kui tugev ja terve on tema keha. Paljud suured teadlased tõestavad praktiliselt seda asjaolu. Maailma suurim vaimuinimene Lenin oli innukas uisuaja ja matkaja. Isegi vanglas ei katkestanud ta regulaarseid võimemisharjutusi. Üldiselt on tuntud akadeemik I. P. Pavlovi kehakultuuriharrastused, mis kestsid kuni kõrge elueani. Isegi enam kui 80-aastasena tegeles ta pidevalt kehaliste harjutustega.

Kehakultuur on suurepärane vahend vaimu värskena ja erksana hoidmiseks. Rakendades nõukogude teaduses tuntud „aktiivset puhkust" näeme, et pärast pingutavat ning väsitavat vaimset tööd kõrvaldab lühike suusamatk, kerge võimlemine, suplus või mäng väsimuse tunduvalt kiiremini, kui passiivne puhkus.

Kehakultuuri tähtsuse alahindamine pole aga siiski peamiseks meie ülikooli õppejõudude ja töötajate kehakultuurilisest tööst eemalejäämise põhjuseks. Suuremaks süüdlaseks on siin ametiühingu-organisatsioon ja Ülikooli Spordiklubi, kes ei ole loonud küllaldaselt võimalusi tegutsemiseks ega pole teinud ka vastavat propagandatööd õppejõudude, teenistujate ja tööliste hulgas. Seni tegutseb ainult väikesearvuline õppejõudude ja teenistujate käsipallimängijate rühm, kuna teistel aladel pole organiseeritud mingit tegevust. Ülikooli Spordiklubi on asunud nende puuduste kõrvaldamisele. Lähemal ajal organiseeritakse ülikooli õppejõudude, teenistujate ja tööliste kehakultuurikollektiiv, kuna seni puudus vastav organisatsiooniline keskus. Häid võimalusi tegutsemiseks annavad organiseeritavad jahinduse, kalanduse, auto-mootorspordi ja purje-sõudespordi sektsioonid. Eeloleval semestril alustavad tegevust suusatamise ja võimlemise rühmad õppejõududele ja teenistujatele.

Tartu Riiklikus Ülikoolis on olemas kõik võimalused kehakultuuri ja spordi harrastamiseks. Kõigil spordialadel, kus leidub soovijaid, võib orgnaiseerida vastavaid õppejõudude ja teenistujate rühmi. Soovijail tuleb registreeruda Ülikooli Spordiklubis. Pole kahtlust, et aktiivsete kehakultuurlaste arvu kasvamisega õppejõudude, teenistujate ja töötajate hulgas paranevad ka töötulemused meie ülikoolis.

F. Kudu,
Ülikooli Spordiklubi aseesimees.

Vennasvabariigid pakuvad head eeskuju

Hiljuti oli nende ridade kirjutaja komandeeritud Leningradi, et tutvuda sealsete kõrgemate õppeasutiste, eriti Leningradi Riikliku Ülikooli ja Herzeni nimelise Pedagoogilise Instituudi bioloogiajaamadega.

Sõja ajal hävinud või kannatada saanud bioloogiajaamad on peaaegu kõik ühiskondlikus korras üliõpilaste abil täielikult taastatud. Mitšuurinliku bioloogiateaduse võidukäik on siin nagu mujalgi avaldanud oma viljastavat ja virgutavat mõju. Leningradi kõrgemate õppeasutiste bioloogiliste teaduste kateedritel on peagu kõigil oma bioloogiajaamad ja edaspidiseks on ette nähtud igale kateedrile iseseisva bioloogiajaama rajamine.

Praegu olemasolevates bioloogiajaamades käib vilgas uurimistöö. Peale alaliselt siin töötava personali suunavad õppeasutised suvel siia oma üliõpilased menetluspraktikale. Siin koguvad üliõpilased ka materjali oma diplomitööde jaoks. Samuti töötab bioloogiajaamades hulk aspirante ja õppejõud saavad siit oma uurimistööks vajalikke andmeid. Nii on bioloogiajaamad õppeasutistele teadusliku töö baasiks. Selle kõrval varustavad jaamad oma kateedreid vajaliku katsematerjaliga — loomade, lindude ja taimedega. Mitmete kateedrite juures on talvisteks töödeks — sel ajal pole nimelt kontakt jaamadega nii elav — linnas oma katsejaamad, mida varustavad jaamad.

Bioloogiajaamad kujutavad endist laialdasi majapidamisi (suurim pindalalt 1200 ha) teaduslikuks otstarbeks. Nad on varustatud vastavate spetsiaal-hoonetega teaduslikuks uurimistööks. Nii käib aasta läbi pidev uurimistöö lautades, voljäärides, linnufarmides ja katsemajades akvaariumide ja terraariumidega. Siin leidub kõiki mõeldavaid katselooma liike. Selgroogsete zooloogia alal kasutatakse siin küülikuid, kärpkoeri, siile, rotte, hiiri ja merisigu. Ornitoloogilisteks uurimisteks pakuvad suurepäraseid uurimisvõimalusi katsemajad. voljäärid ja puurid laulu-, rööv- ja veelindudega, samuti kodulindudega. Roomajate ja kahepaiksete jaoks on katsemajadesse paigutatud hulgaliselt akvaariume ja terraariume. Samuti on olemas sisseseaded hüdrobioloogilisteks uurimisteks. Vastavates akvaariumides võib kohata kõige mitmekesisemaid kalaliike, vähke ja veeputukaid. Suurt tähelepanu on osutatud ka entomoloogiale. Selleks on rakendatud laialdaselt insektaariume, formikaariume ja mesilaid. Botaanilisteks uurimistöödeks on pühendatud suured aiad. Viljapuuaedade kõrval, kus leidub hulgaliselt mitšuurinlikke sorte, on aedu, kus toimuvad katsed jaroviseerimise, vegetatiivse hübridiseerimise, aklimatiseerimise ja aretamise alal kõige mitmekesisemate kultuur- ja metstaimede juures. Loomulikult on ehitatud aedadesse hulk kasvuhooneid ja lavasid vastavate katsete jaoks.

Eeltoodust on näha, kuivõrd on rõhutatud praktilisi küsimusi bioloogiateadustes. Käib alaline võitlus teadlaste ja looduse vahel uute, inimesele väärtuslike tõugude ja sortide eest. See võitlus on olnud küllaltki edukas, nagu näitavad katsed kimalase ja haha kodustamiseks ja paljudel muudel aladel.

Katsehoonete ja -aedade kõrval toimuvad muidugi vaatlused ja katsed ka jaamade ümbruses kultiveerimata aladel, sest nõukogude bioloogiateadus ei kaota sidet elava, tegeliku loodusega ka kõige paremate katsetingimuste loomisel.

Peale teaduslikuks otstarbeks ettenähtud alade on igal bioloogiajaamal ka oma majanduslik baas põllu- ja heinamaade näol.

Enamus bioloogiajaamu asub Leningradi lähimas ümbruses, et võimaldada hõlpsat sidepidamist ja et nad oleksid kergesti juurdepääsetavad.

Peale nende teenindavad kateedreid praktiliste tööde läbiviimisel Valges meres asuvad bioloogiajaamad (ornitoloogia alal) ja Leningradi zoo oogia- ja botaanika-aiad.

Eeltoodud andmed näitavad, missugused ressursid annab Nõukogude valitsus eesrindliku ja progressiivse bioloogiateaduse kätte. Eeskujud õhutavad. Meie noores vabariigis ei ole veel seesuguseid eeskujulikke bioloogiajaamu ja olemasolevad on veel rajamise järgus. Meil ei ole puudu headest eeskujudest ja nende järele sammuvad ka meie praegu veel algelised bioloogiajaamad eesrindliku bioloogiateaduse teel edasi avaramatesse tingimustesse ja uutele saavutustele.

V. Želnin,

TRÜ bioloogiajaama vanem teaduslik kaastööline.

Uusaasta-maskeraadi hoiatavad õppetunnid

Äsjasaabunud uut aastat võeti meie ülikoolis vastu ulatuslikumate üritustega kui varemail aastail. Suureks ja kauaoodatud sündmuseks oli uue aasta vastuvõtmiseks korraldatud maskeraad, mille läbiviimise mõtte algatas ELKNÜ TRÜ komitee ja milleks vastava organiseerimiskomisjoni juhtimisel tehti ettevalmistusi pikemat aega.

Kogu ülikooli kollektiiv tundis elavat huvi mainitud ürituse vastu. Sellest räägib selgelt asjaolu, et 31. detsembri õhtul kogunes peahoone dekoreeritud aulasse ja auditooriumidesse vähemalt tuhat inimest — ülikooli õppejõude, üliõpilasi ja teenistujaid. On aga tõsiselt kahju, et maskeraadilt tuli lahkuda pettumuse ja isegi ebameeldiva tundega. On tõsiselt kahju, et niisugune ulatuslik ja hästi kavatsetud üritus sedapuhku ebaõnnestus, halva mulje jättis.

Süü lasub siin eeskätt organiseerival komisjonil, mille esimeheks oli sm. Möller. Osutus nimelt, et kuigi komisjon töötas püüdlikult, jättis ta silmapaari vahele rea tähtsaid küsimusi, mis peo käigus valusasti end tunda andsid. Kõigepealt oli lubamatult nigel ja armetu õhtu eeskavaline osa, mis koosnes ainult 5—6 numbrist. Vähe sellest, neistki mitmed ei õigustanud enda võtmist sellise tähtsa ülelikoolilise piduõhtu kavva. Etteheiteid tuleb eelkõige teha õhtul teadustajatena esinenud sm-tele Pandisele ja Koigile, kes pahatihti laskusid labasustesse ja ideelagedasse veiderdamisse. Ebaselgeks jäi ka küsimus, miks võeti kavva J. Sütiste luuletuse „Näärioö" ettekanne. Ümbertegemise ja „ajakohastamisega" oli selle luuletuse mõte nimelt täiesti moonutatud, ebaselgeks ja isegi kahemõtteliseks tehtud.

Häirivana tuleb nimetada ka asjaolu, et ettekannete ja tantsumuusika transleerimisest kõigisse auditooriumidesse ei tulnud midagi välja, mistõttu mõnes ruumis tekkis ummik, samal ajal kui teised ruumid olid pooltühjad.

Halb on samuti see, et lubamatult halvasti oli korraldatud riietehoid, mistõttu peo lõppedes paljudel osavõtjatel tuli kuni tund aega oodata üliriiete kättesaamist.

Kõige tõsisemaks väärnähtuseks aga oli see, et peol valitses korralagedus. Tegelikult korrapidajaid ei olnud üldse. Ja seda seepärast, et teaduskondade komsomoli-organisatsioonide sekretärid, kelle ülesandeks oli vastavate isikute muretsemine, jätsid oma kohustuse täitmata. Tekkinud lünga täitmiseks ei võtnud midagi ette ka korrapidamise eest vastutav sm. Sinimäe. Korrapidajaid oli aga hädasti tarvis, sest osutus, et meil on ikkagi veel üliõpilasi, kes ei oska olla teisiti rõõmsad kui ainult alkoholi tarvitades ning kes arvasid, et joobnutena pole tarvis täita nõukogude üliõpilasele esitatavaid käitumisnõudeid ja et maski varjus on hea võimalus rikkuda korda. Eriti häbiväärselt käitus Arstiteaduskonna III kursuse üliõpilane Tuul.

Niisuguste faktide esinemine on meie ülikoolile ülimalt häbistav ja teotav. Siinkohal me peame eeskätt süüdistama piduõhtu organiseerimiseks moodustatud komisjoni ja ELKNÜ TRÜ komiteed, kes oleksid pidanud osutama palju enam ettenägelikkust, organiseerimisvõimet ja ranget kätt. Maskeraadi kogemus hoiatab meid, et me edaspidi peame taolisi üritusi palju paremini ette valmistama ja läbi viima. Maskeraadi kogemus õpetab meid, et me edaspidi veelgi enam peame tegelema noorsoo kommunistliku kasvatusega ja olema veel rangemad igasuguste korrarikkumiste, igasuguste ebatervete nähtuste suhtes.

Meie komsomoli- ja ametiühingu-organisatsiooni kõige kiiremaks ülesandeks on välja selgitada ja vastava karmusega karistada kõiki neid, kes käitusid näotult, ebasobivalt ja nõukogude üliõpilasele ebaväärikalt.

J. Kask

Vesteks

Kui üks jalg lonkab

Ehkki jõnkadi-jonkadi, linkadi-lonkadi, kuid siiski külalt kiiresti lahenesid jõulupühad, kuni nad paar nooremat ka. Läksid palveaega ja küünlaid põletama. Läksid need, kellele kodanlikul ajal niipalju usumürki sisse anti, et nad sellest koormast ikka veel vabaneda ei suuda. On selge, et suurem osa neist kirikuseminejaistki enam jumalat ei usu, kuid kombel ja traditsioonil on siiski tugev jõud.

Nende viimaste, mitteuskujate hulka kuulub ka meie Kaarel. Ta ei teinud mingeid ettevalmistusigi kirikusse minekuks. Ei oska ta kirikulaule ega tunne ka palvetamise kunsti, on ühesõnaga võhik neis „sanctuse-asjus". Kuid traditsiooni kohaselt ja teiste kirikuliste eeskujul tegi temagi haleda ning magusa näo ning astus kirikusse. Jah, aasta varem astus ta ülikooli, et õppida eesrindlikku nõukogude teadust, nüüd aga astus kirikusse. Kaarel jäi ikka samaks Kaarliks mõlema astumise ajal, sest ta on vääral arvamusel, et üks ei sega teist. Ta muutis ainult näoilmet. Kõik muu jäi aga endiseks. Aasta tagasi sähvatas Kaarlil peas üks mõte ja ta otsustas astuda sammu ühe jalaga — astuda meie ülikooli. Teine jalg jäi kodanlikku maailma — kirikusse. Teadus ja usk aga on lepitamatud vaenlased. Nii on meie Kaarel ühe jalaga nõukogude üliõpilane, teisega — usukommete harrastaja.

Sellepärast läkski Kaarel kirikusse. Sisse astus pisut kohmakalt, sest teine jalg ei tahtnud sõna kuulata. Aga kirikus sees liigub ta julgelt ja kergelt, nagu kannaksid teda väikesed inglitiivakesed.

Seisab siis Kaarel kirikus ja vaatab. Näeb mitutki tuttavat nägu. Siin seisab mõtlikult vaikne Pisuke õppeosakonnast, seal pikk ja peenike vanem-laborant Vladimir Tali, seljataha jääb professor Moora poeg Henn, kõigest kõrist laulab reaktsiooniline tegelinski Alo Tilk. Niisuguses seltskonnas hakkab Kaarlil palav, kuid ta kannatab siiski.

Nii seisis meie Kaarel ja vaatas, vaatas ja mõtles. Mõtles ja mõtles, kuni asi sai selgeks. Ja kodu poole astudes Kaarel Kadarik otsustas: „Ei tuleval aastal ma küll enam kirikusse lähe — seal ei näe ühtki mõistlikku meest ega kuule midagi arukat..."

Loodame siis, et Kaarel Kadarik nüüd juba mõlema jalaga kindlalt astub nõukogude üliõpilaste üksmeelsesse kollektiivi.

Märt Antivana

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 00709 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 11

RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 2 (49) Reedel, 13. jaanuaril 1950. a. III aastakäik

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi SEADLUS

NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste läbiviimise kohta

Seoses NSV Liidu Ülemnõukogu teise koosseisu volituste lõppemisega 10. veebruaril 1950, NSV Liidu Konstitutsiooni § 54 alusel, mis määrab kindlaks, et NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium määrab uued valimised, mis peavad toimuma hiljemalt kahe kuu jooksul, arvates NSV Liidu Ülemnõukogu volituste lõppemisest, ja vastavalt „NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste määrustiku“ § 72, mis näeb ette, et NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste päev kuulutatakse välja mitte hiljem kui kaks kuud enne valimisi, ja et valimised toimuvad puhkepäeval, Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu Presiidium o t s u s t a b:

määrata NSV Liidu Ülemnõukogu valimised pühapäevale, 12. märtsile 1950.

Moskva, Kreml
9. jaanuaril 1950.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimees
N. SVERNIK
NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
A. GORKIN

Hoolikalt valmistuda igaks eksamiks

Talvine eksamisessioon on täies hoos. Üliõpilased on haaratud tahtest anda parimad näitajad oma möödunud semestrite õppetööst eeskujulike eksamihinnete näol. Kateedrid on püüdnud teha kõik, et iga üliõpilane oleks igakülgselt ette valmistatud eksameiks ja rööbiti heade teadmiste näitamisega eriaineis annaks eksameil tunnistust nõukogude üliõpilastele omasest eesrindlikust ideoloogiast ja kõrgest kultuursusest. Iga üliõpilane teab, et eesrindlik nõukogude kõrgem kool annab laialdase silmaringi teaduse mitmesugustel aladel. Nõukogude kõrgem kool valmistab ette algatusvõimelisi ja julgeid novaatoreid, kes on suutelised nõukogude eesrindliku teaduse saavutusi ära kasutama igapäevases elus, on suutelised ühendama teooriat praktikaga. Iga üliõpilase vastused eksameil peavad peegeldama seda nõukogude teadusele omast joont ja ei tohi piirduda ainult teoreetiliste teadmistega. Iga üliõpilane peab nägema omandatud teoreetilisis teadmisis nende rakendamise võimalusi ja vajadust iseseisvaks töötamiseks oma tulevasel erialal. Eksamineerijad peavad küsimuste esitamisel osutama tähelepanu nii teooriale kui ka praktikale. Nooremate kursustel peab eksam selgitama, kas üliõpilane oma teadmiste poolest on suuteline täitma neid praktilisi ülesandeid, mis on nõuetavad järgmistel kursustel, nagu näiteks Arstiteaduskonna kliinilistel kursustel ja kliinilisel menetluspraktikal. On selge, et laialdased teadmised eksameil ja aine sügav teoreetiline ja praktiline omandamine on võimalik ainult siis, kui üliõpilane on hoolikalt valmistunud igaks eksamiks nii käesoleval eksamisessioonil kui ka varem. Iga eksami hoolikas ettevalmistamine võimaldab üliõpilasel kasutada kõiki varem omandatud teadmisi iga eksami sooritamisel ja anda eksameil kõrgetasemelisi kompleksseid vastuseid.

Kõigiks eksameiks hoolikas valmistumine pole mõeldav eksamieelse perioodilise energiapahvakuna, vaid nõuab üliõpilaselt pidevat, plaanipärast ja distsipliiniranget töötamist kogu semestri vältel. Kõrge õppedistsipliin avaldub kõigi loengute külastamises, kõigi praktiliste tööde sooritamises, konsultatsioonidest ja kontrolltöödest osavõtmises ja muude kateedri poolt nõutavate tööde õigeaegses täitmises. Kõigist neist õppetöö liikidest heade või halbade tulemustega osavõtmine mõjustab ka eksamil fikseeritavat hinnet.

Suur töö jääb aga teha veel eksamisessiooni ajal. On tarvis pingelist ja süsteemikindlat tööd üliõpilaste poolt iga eksami ettevalmistamisel ning õppejõudude ja kateedrite pidevat abi selles töös.

Kuidas meie ülikooli teaduskondades täidetakse neid nõudeid? Toome näiteks olukorra meie suurimas fakulteedis — Arstiteaduskonnas.

Eksamisessiooni ettevalmistus on Arstiteaduskonnas toimunud korrapäraselt ja hoolikalt. Arvestused, mis kuuluvad sooritamisele enne eksamisessiooni, on üliõpilaste poolt valdavas enamuses korralikult õiendatud. Kuid tuleb kinni naelutada ka mõningaid väärnähtusi arvestuste perioodil. Arstiteaduskonnas arvestuste läbiviimisel selgus, et üliõpilased ei valmistu hoolikalt ette kõigis aineis. Mõned üliõpilased tulid heade teadmistega arvestusele alles siis, kui esmakordne arvestus oli osutunud mitterahuldavaks ja oli antud uus tähtaeg arvestuse kordamiseks. See on lubamatu nähe ja ei tohi esineda üldse eksamisessioonil, sest eksamitähtaja andmine eksamisessiooni vältel pole lubatav. Kateedrites on õigeaegselt välja selgitatud arvestuste ja kontrolltööde ning semestri vältel praktikumides esinenud puuduste kaudu nõrga edukusega üliõpilased. Nii dekanaat kui ka Arstiteaduskonna ühiskondlikud organisatsioonid on nende üliõpilaste tähelepanu juhtinud esinenud puudustele. Hoolika ettevalmistusega igaks eksamiks on võimalik neid lünki likvideerida, kuid mõnel üksikul juhul on see juba hilja üliõpilase hooletu ja ükskõikse suhtumisega oma töösse. Nii näeme, et edu eelduseks ja aluseks on ikkagi pidev ja kohusetundlik töö iga eksami ettevalmistamisel.

Üliõpilased, kindlustage teadmistelt kõrgetasemeline eksamisessioon hoolika ettevalmistamisega igaks eksamiks!

Edukas start

Põllumajandusteaduskonna agronoomia ja aianduse haru I kursuse üliõpilastel tuli „eksamitulle“ minna juba eksamisessiooni esimestel päevadel — toimus eksam geodeesias. Paljudele selle kursuse üliõpilastele oli kõnealune eksam ühtlasi esimeseks eksamiks ülikoolis.

Eksamil osutus siiski, et üliõpilaste pingelist tööd aineomandamisel kroonisid head saavutused: seitsmeteistkümnest eksami sooritanud üliõpilasest said 7 hinde „hea“, kuna ülejäänud kümnele üliõpilasele, kes osutasid eriti sügavaid teadmisi, märkis eksamineerija dotsent Tiitso õpinguraamatusse väga hea hinde. Väga hea hinde saanute hulgas on kursuse eesrindlikud üliõpilased Karis, Luulik, Käärik, Kuusik, Hirv jt.

Agronoomia ja aianduse haru I kursuse üliõpilased rakendavad nüüd oma jõu selleks, et edukale stardile järgneksid vähemalt samad head tulemused ka teistel, eelseisvatel eksamitel.

E. Viir

Ühiskondliku ja õppetöö õige ühendamise tulemus

Metsandusteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretär sm. Jüri Kallas ja ÜTÜ ülikoolinõukogu aseesimees sm. Vladimir Koslov on mitte üksnes aktiivsed töötajad ühiskondliku töö alal, vaid kuuluvad samal ajal ka Metsandusteaduskonna eesrindlikemate üliõpilaste hulka. Seda tunnistab juba seegi, et mõlemad on kantud ülikooli õppetöö-eesrindlaste autahvlile.

Ka käesoleval eksamisessioonil töötavad mõlemad tublid kommunistlikud noored neile omase püüdlikkuse, püsivuse ja eduga. Hiljuti sooritasid sm-d Kallas ja Koslov koos 16 teise üliõpilasega metsatööstuse osakonna III kursuselt eksami metallide tehnoloogia alal. Mõlemad näitasid oma vastustega eksamil, et nad on aine õppimist võtnud väärilise tõsidusega ja kindlalt omandanud semestri jooksul läbivõetud materjali. Nii lisandus sm-te Kallase ja Koslovi õpinguraamatusse senistele veel üks väga hea hinne.

Seltsimeeste Kallase ja Koslovi eeskujuandvad saavutused eksamisessioonil on veelkordseks tõendiks sellest, kui väljapaistvatele saavutustele viib ühiskondliku tegevuse ja õppetöö oskuslik ning harmooniline ühendamine.

O. Kaar

Eksamisessiooni teisel poolel veelgi paremate tulemustele!

* * *

Mitte ainustki „rahuldavat“

Loomaarstiteaduskonna V kursuse üliõpilastele on käimasolev eksamisessioon eelviimane — juba käesoleval aastal seisab neil ees ülikooli lõpetamine. Seda arvestades on mainitud kursuse üliõpilased suhtunud oma töösse erilise kohusetunde ja püüdlikkusega, püüdnud igat ainet läbi töötada võimalikult sügavalt, et omandada põhjalikke ja püsivaid teadmisi edasiseks vastutusrikkaks tööks meie rahvamajanduse ühes tähtsamas harus — loomakasvatuses.

Tänu hoolikale tööle semestri vältel osutus real V kursuse üliõpilastel võimalikuks sooritada osa eksameid juba enne sessiooni algust. Nii näiteks sooritasid 23 üliõpilast enne tähtaega detsembrikuu jooksul eksami mesilaste haigusi käsitlevas õppeaines. Seejuures osutusid tulemused üllatavalt headeks — 22 üliõpilast saavutas hinde „väga hea“ ja üks üliõpilane „hea“.

Niisuguste töösaavutustega annavad Loomaarstiteaduskonna viimase kursuse üliõpilased head ja innustavat eeskuju noorematele kursustele.

R. Vaher

Väära suhtumise halvad tagajärjed

Seltsimees Stalin õpetab meid, et tõeline nõukogude teadlane ei ole ainult oma kitsa eriala spetsialist, vaid peab seejuures sügavalt valdama marksistlik-leninlikku teooriat ja tundma elavat huvi ühiskondliku elu probleemide vastu. Just nimelt niisuguseid igakülgselt arenenud eriteadlasi kasvatatakse nõukogude ülikoolis, kus eriainete kõrval õpetatakse ka marksismi-leninismi aluseid, poliitökonoomiat ja teisi ühiskonnateaduslikke distsipliine.

On kahju, et meil ikka veel leidub üliõpilasi, kes ei mõista ühiskonnateaduste tundmaõppimise tähtsust iga ala spetsialisti seisukohalt. Selliseid inimesi on näiteks Loomaarstiteaduskonna IV kursusel, nagu näitavad äsjatoimunud eksami tulemused poliitökonoomias. Nimelt sooritasid esmaspäeval, 9. jaanuaril poliitökonoomia eksami üliõpilased Miller, Pae, Mikk, Kaljo, Paris, Sõnajalg ja Käppa. Mitmed neist üliõpilastest aga tulid eksamile pinnalise, puuduliku ettevalmistusega, mistõttu sm-d Miller, Pae ja Sõnajalg pidid leppima rahuldava hindega. Ülejäänud mainitud üliõpilastest said „hea“, ükski aga ei osutanud väga hea hinde väärilisi teadmisi.

Hoopis tõsisemalt suhtuvad need üliõpilased aga otseselt oma erialasse kuuluvate distsipliinide õppimisse. Nii valmistusid üliõpilased Pae, Mikk ja Paris äsjatoimunud eksamiks röntgenoloogias väga põhjalikult ja sooritasid eksami hindele „väga hea“.

Toodud võrdlus näitab kujukalt, et need üliõpilased ilmselt alahindavad ühiskonnateaduslike distsipliinide tähtsust. Sellise suhtumise mõistab meie ülikooli kollektiiv üksmeelselt hukka. Iga üliõpilane peab jõudma arusaamiseni, et ainult oma kitsa eriala spetsialistina ei saa olla väärtuslik töötaja nõukogude ühiskonnas.

L. Jaanimäe

Paremini organiseerida sessiooni käiku

Nagu teada, ilmus enne eksamisessiooni algust rektori korraldus, et eksamite kulgemist jälgivad üliõpilased-aktivistid, kes viivitamatult astuvad samme esinevate väärnähtuste kõrvaldamiseks.

Kahtlemata on selline korraldus teretulnud, sest see aitab vältida nii üliõpilaste kui ka õppejõudude asjatut ajakulu ja aitab omaltki poolt kaasa eksamite edukaks läbiviimiseks.

Kahjuks aga ilmneb, et aktivistid ei saa aru oma ülesande tähtsusest ja töötavad äärmiselt nõrgalt. Nii olid saabunud 7. jaanuaril kella 15-ni ametiühingu ja komsomolikomitee ühisele korrapidajale vaid mõned üksikud teated eksamite sooritamisest (neli aktivisti Metsandusteaduskonnast, kaks Loomaarstiteaduskonnast ja üks Põllumajandusteaduskonnast). Võime järeldada, et enam-vähem rahuldavalt on lahendatud aktivistide küsimus Metsandusteaduskonnas. Puudusena esineb aga siin asjaolu, et eksamitele ilmumist pole kellaajaliselt planeeritud ja nii kaob aja kokkuhoidmise faktor peagu täiesti. Rõhuvas enamuses õiendatakse Metsandusteaduskonnas eksameid edukalt, rahuldava hinde sai vaid IV kursuse üliõpilane H. Tullus.

Umbes samasugust pilti pakuvad Põllumajandus- ja Loomaarstiteaduskonnast saabunud andmed.

Ülejäänud teaduskondades aga töötavad aktivistid väga halvasti või pole neid üldse määratudki, mille tagajärjel puuduvad andmed eksamite käigust neis teaduskondades.

Nii pole Õigusteaduskonna II kursusel seni määratud veel aktiviste. Sama teaduskonna III kursusel toimus 6. jaanuaril eksam välisriikide majanduses ja poliitikas, kuid selle tulemusist pole aktivist sm. Sisask ametiühingu ja komsomolikomitee ühisele korrapidajale teatanud. Oma kohustuse jättis täitmata ka Põllumajandusteaduskonna II kursuse aktivist, kommunistlik noor Maksimov, kes ei vaevunud teatama 6. jaanuaril toimunud eksami tulemustest. Kerkib küsimus, kuidas kavatseb sm. Maksimov teostada oma kursusel kommunistlikku kasvatust, kuidas kavatseb kommunistlik noor Maksimov kasvatada õppedistsipliini kaasüliõpilaste hulgas, kui ta ise on esimene distsipliini rikkuja.

Nii tuleb sm. Maksimovil ja ka teistel aktivistidel, kes pole seni oma kohustusi täitnud, asuda viivitamatult määratud ülesannete kohusetruule täitmisele.

Toodud faktid kinnitavad ka asjaolu, et Õigus-, Põllumajandus-, Arsti- jt. teaduskondade komsomoli--algorganisatsioonid ja ametiühingu bürood suhtuvad lubamatult loiult aktivistide küsimusse ja aktivistide kontrollpostide organiseerimisse, alahinnates seega nende tähtsust.

Kõigi nende teaduskondade ELKNÜ algorganisatsioonid ja ametiühingu bürood peavad viivitamatult likvideerima lüngad aktivistide töö korraldamises ja andma organiseeritud kuju eksamisessiooni ülejäänud osale.

V. Kaarna,

ELKNÜ TRÜ komitee organiseerimis-instrueerimissektori juhataja.

Abi üliõpilastele jatkub ka eksamite ajal

Meil on kahjuks kujunenud sagedaseks nähtuseks, et kui semestri kestel on üliõpilaste side õppejõuga küllalt tihe, siis semestri lõppedes kaob õppejõu ja eksamiteks valmistuva üliõpilase vahel kontakt peaegu täielikult, ning õppejõud kohtab üliõpilast vaid eksamilaua taga, kus antakse aru tehtud tööst, omandatud teadmistest, arusaadud ja arusaamatutest küsimustest--probleemidest.

Eriti muret tekitavad õppejõule ja samuti ka üliõpilastele need hetked eksamipäevadel, mil üliõpilase vastustes hakkab esile kerkima neid viimaseid, arusaamatuid probleeme. Siin õppejõu abi üliõpilasele on juba hiljaks jäänud ja paratamatult eksami tulemuseks kujuneb mitterahuldav hinne.

Et selliseid ebameeldivusi vältida või vähemalt miinimumini viia, on füüsika kateeder katsunud teha kõik, et eksamiteks valmistuvaid üliõpilasi igakülgselt abistada.

Nii on sisse seatud eksamisessiooni kestel valvekonsultatsioonid, kus kateedrijuhataja dots. M i t t ja õppejõud sm-d L a n g, P a e, P r ü l l e r ja R e i n e t annavad ettenähtud kellaaegadel üliõpilastele kursuse raskemais küsimustes igakülgset abi. Valvekonsultatsiooni kellaajad on välja pandud füüsika kateedri vitriini ja kateedri ruumidesse. Üliõpilasi palutakse võimalikult palju kasutada oma teadmiste täiendamiseks ülalmainitud konsultatsioonitunde.

Peale selle on füüsikaringi poolt organiseeritud lugemislaud avarasse valgesse praktikumiruumi, mis eksamitehooaja kestel on avatud iga päev kuni kella 22-ni. Lugemislauas leidub rikkalikult kirjandust füüsika alalt, mida füüsikaringi ja kateedri raamatukogu on andnud üliõpilastele kasutamiseks.

Äsjamainitud füüsikaringi raamatukogu on Nõukogude Liidus ilmunud uuemate füüsikaalaste raamatute poolest kõige täielikum raamatukogu Tartus, tänu kateedrijuhatajale, kes otseselt need raamatud hangib Leningradist „Raamatu Majast“.

J. Reinet,
füüsika kateedri vanemõpetaja.

Kolm neljandikku üliõpilastest saavutasid väga hea hinde

Metsandusteaduskonna metsamajandusosakonna II kursuse üliõpilastele on üheks põhiliseks õppeaineks taimeanatoomia, millise aine kindlal omandamisel on suur tähtsus edasiste töötulemuste seisukohalt. Seda mõistes süvenesid eesrindlikud üliõpilased juba semestri kestel antud aine üksikküsimustesse. Pidev töö aine omandamisel avaldas oma positiivset mõju eksami tulemustele taimeanatoomias.

Valdav enamus üliõpilastest vastas eksamil kõigile küsimustele eeskujulikult, osutades aine põhjalikku tundmist. Hoolsast tööst andsid tunnistust üliõpilaste Rõigase, Rebassoo, Kübara, Roosmaa ja paljude teiste vastused eksamil.

Vastavalt sellele kujunesid rõõmustavaiks ka eksami tulemused: 75% üliõpilastest sai hinde „väga hea“, 25% aga hinde „hea“, kuna rahuldavaid ja mitterahuldavaid hindeid ei esinenud ainustki.

P. Suurmaa

Aspirant! Täida oma kohustus kodumaa ees!

Bolševike partei ja Nõukogude valitsus osutavad suurt tähelepanu kaadrite ettevalmistamisele. Teaduslike töötajate ettevalmistamine toimub Nõukogudemaal kindla plaani järgi.

Arvestades teaduslike kaadrite vähesust ENSV-s, on alates 1945./46. õppeaastast ka Tartu Riiklikus Ülikoolis Kõrgema Hariduse Ministri käskkirja kohaselt alustatud teaduslike kaadrite ettevalmistamist aspirantuuri kaudu.

Peab aga tunnistama, et meie aspirantuuri töös esineb suuri lünki. Aspirantuuri komplekteerimisel on ilmnenud rida puudusi. Üheks olulisemaks puuduseks on asjaolu, et ei arvestatud konkreetseid nõudeid ühe või teise eriala suhtes. Sellest ongi tingitud, et mõned aspirantuuri lõpetajad ei tööta oma erialal, vaid kantseleis.

1946.—1949. a. on KHM poolt kinnitatud 77 aspirandikohast täidetud vaid 29. Aspirantuuri võeti vastu sageli inimesi, kelledel puudus vastav erialane 2—3 aastane praktiline staaž, ning aspirantuuri sattus ka inimesi, kes ei tundnud otsest huvi teadusliku töö vastu. On esinenud isegi ebaedukust õppetöös, mille tagajärjel on aspirantuurist kõrvaldatud 3 inimest (Jurgen, Kamenovski, Koonik).

Samal ajal, kui aspirantide individuaalõppeplaanis ettenähtud eksamid on sooritatud üldiselt hästi, valitseb eriti katastroofiline olukord dissertatsioonitööde alal. Nii näiteks 1945.—1946. a. vastuvõetud 16 aspirandist on senini kaitsnud oma kandidaadidissertatsiooni ainult kolm (Arandi, Bogovski, Kard).

Selle nähtuse põhjust tuleb otsida niihästi juhendajate kui ka aspirantide eneste juures. Juhendajad pole nähtavasti tundnud küllalt vastutust selle riiklikult tähtsa ülesande täitmisel. Võib-olla on see ka tingitud sellest, et nagu juba mainitud, aspirantuuri täitmisel, polnud valikut, vaid võeti vastu inimesi, kelle võimed ja kalduvusi teaduslikus töös ei tuntudki, keda suunata ja kelles äratada peituvat huvi teaduse vastu osutus teatud mõttes raskeks.

Kuid just siin ilmneb, et juhendajad pole olnud küllalt nõudlikud aspirantide suhtes, vaid on liberaalitsenud.

Aspirantide peamiseks puuduseks osutus asjaolu, et nad kaldusid sageli „puhtasse teadusse", unustades sealjuures seltsimees Stalini sõnad ÜK(b)P XVIII kongressil, et eriteadlane ei tohi piirduda üksnes oma alaga, vaid peab tundma marksistlik-leninlikku ühiskonnateadust, ühiskonna arengu seadusi, peab aktiivselt osa võtma ühiskonna elust. Aspirant kui tulevane nõukogude teadlane peab omandama oma eriala teaduse progressiivseid jooni, ta peab ümber hindama selle teaduse valgusel kodanliku ebateaduse seisukohti.

Millega seletada, et töö dissertatsioonide alal on äärmiselt nõrk? Paljudel on tööd üldjoontes valmis, kuid neid ei esitata kaitsmisele, sest neid „viimistletakse" pidevalt, ning kaitsmise tähtpäev lükatakse järjest edasi. See kõneleb sellest, et neis töis esinevad suured metodoloogilised vead, mis näitab, et pole omandatud küllaldasel määral marksistlikku maailmavaadet ja teaduslikku küpsust.

Aspirant peab suhtuma oma töösse täie tõsidusega ja vastutustundega, teades, et teda vajab ta kodumaa ja rahvas. Aspirandile on loodud kõik tingimused selleks, et asuga täita enda peale võetud ülesanded.

Tuleb loota, et meie aspirandid ja nende juhendajad teevad omalt poolt kõik, et praegust olukorda parandada ja viia lõpule oma tööd.

A. Marland,
teadusala prorektori kt.

Aidakem puhkeajal kaasa kodukolhoosi tugevdamiseks

Läheneb eksamisessiooni lõpp, mis ühtlasi tähistab talvise õppetöö vaheaja algust. Õppetöö vaheajaks sõidab enamik meie ülikooli üliõpilastest laiali vabariigi mitmesugustesse maakondadesse, et veeta vaheaeg puhates kodukohas. Koos sellega aga avaneb üliõpilastele võimalus vahetult kontakti astuda elu ja tööga vabariigi kolhoosides ning juba nüüd kaasa aidata teaduse saavutuste populariseerimiseks töötajate laiades hulkades ja rahvamajanduslike ülesannete edukaks lahendamiseks.

Seoses sellega tegi ülikooli komsomolikomitee algatuse selleks, et üliõpilaste puhkeaja veetmist organiseerida selliselt, et meie üliõpilased oma kodukohtades viljakalt kaasa aitaksid kodukolhoosi töös.

Komsomolikomitee poolt väljatöötatud õppetöö vaheaja veetmise kava paneb eriti suuri ülesandeid üliõpilastele-kommunistlikele noortele. Silmas pidades seda, et meie noortes kolhoosides tegutsevad komsomoli-algorganisatsioonid sageli veel mitterahuldavalt, tuleb kommunistlikel noortel oma kodukolhoosis peatähelepanu suunata kolhoosi komsomoli-algorganisatsiooni tugevdamisele. Iga kommunistlik noor peab looma tiheda kontakti kolhoosi ELKNÜ algorganisatsiooni sekretäriga, abistama teda ettetulevate küsimuste lahendamisel. Komsomoliaktiivi tugevdamiseks on soovitatav läbi arutada küsimusi, nagu „Koosoleku ettevalmistamine", „Töö aktiiviga, ülesannete andmine ja nende täitmise kontroll" jne. Koos sellega on tarvis, et kommunistlikud noored õppetöö vaheajal arendaksid ulatuslikku selgitustööd organiseerimata kolhoosinoorte hulgas, valmistades eesrindlikumaid neist ette astumiseks ÜLKNÜ ridadesse. Eriti oluline on sellise selgitustöö läbiviimine juhtumil, kui kolhoosis veel puudub komsomoli-algorganisatsioon. Sellisel juhtumil tuleb kõik pingutused suunata sellele, et kindlustada algorganisatsiooni loomine juba lähemal ajal.

Suurt abi võivad üliõpilased osutada ka kolhoosides tehtava kultuuritöö hoogustamisel ja parandamisel. Selles osas on iga üliõpilase aukohustuseks vaheaja jooksul esineda kodukolhoosis vähemalt ühe populaarteadusliku või jooksvat poliitilist elu käsitleva loenguga, võtta juhtivalt ja innustavalt osa isetegevusringide loomisest ja tööst kolhoosis, organiseerida kolhoosi raamatukogu süstematiseerimist ja töölerakendamist, korraldada parimate nõukogulike ilukirjanduslike teoste ühislugemist jne. jne. Ka sportlike ürituste, eeskätt aga suusakrossi edukaks läbiviimiseks peaksid üliõpilased ulatama oma abistava käe.

Lõpuks olgu rõhutatud, et iga üliõpilase kohus on kodukolhoosis viibides kaasa aidata ka jooksvate majanduslike tööde läbiviimisel. Kuna füüsiline töö pakub häid võimalusi puhkuseks pingutava vaimse tegevuse järel, peaks iga üliõpilane õppetöö talvisel vaheajal pakkuma oma kaasabi kolhoosi metsavarumisplaani täitmisel.

Puhkeaeg on sisukas ja värskendav ainult siis, kui me veedame ta kasulikult — nii, et meist on olnud kasu kodukoha kolhoosile. Veetku iga üliõpilane puhkeaeg nii, et ta oma energilise ja viljaka tegevusega kaasa aitaks meie noorte kolhooside poliitiliseks, organisatsiooniliseks ja majanduslikuks tugevdamiseks, teeks au meie Tartu Riiklikule Ülikoolile ning käituks nõukogude üliõpilasele vääriliselt.

O. Utt,
ELKNÜ TRÜ komitee liige.

Kommunistlikud noored on eesrindlasteks õppetöös

Nõukogude Eesti ootab oma ülikoolilt kvalifitseeritud kaadreid, töötajaid, kes omavad põhjalikke ja kindlaid teadmisi oma erialal ja tunnevad sügavalt marksistlik-leninlikku teadust ühiskonnast ning selle arenemise seaduspärasustest.

Kuna meil tähtsamaks aruandluse ja kokkuvõtete tegemise vormiks õppetöö alal on eksamid, annab eksamisessiooni käik meile pildi ka sellest, millise eduga täidetakse meie ülikoolis kaadrite kasvatamise vastutusrikast ülesannet.

Tutvudes praeguse eksamisessiooni käiguga, võime rõõmuga konstateerida, et nagu alati, nii ka siin sammuvad esirinnas kommunistlikud noored.

Nii näiteks sooritasid Metsandusteaduskonna metsatööstuse osakonna III kursuse üliõpilased eesotsas kommunistlike noortega rea eksameid ennetähtaegselt. Nii sooritasid kursuse kommunistlikud noored J. Kallas, V. Kaarna ja V. Koslov käesoleva nädala alguseks viiest eksamist kolm ja kõik hindele „väga hea". Siinjuures tuleb mainida ka nimetatud üliõpilaste aktiivsust ühiskondlikes üritustes. Nii töötab J. Kallas teaduskonna ELKNÜ algorganisatsiooni sekretärina. V. Kaarna ELKNÜ TRÜ komitee liikmena ja ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetuse liikmena, V. Koslov Üliõpilaste Teadusliku Ühingu nõukogu aseesimehena ja veel mujalgi.

Samasugust olukorda näeme teisteski teaduskondades. Nii näiteks Põllumajandusteaduskonna III kursuse kommunistlik noor Leida Tohver, kes töötab ÜTÜ teaduskonnanõukogu esimehena ja võtab aktiivselt osa sportlikust tegevusest, sooritas käesoleva nädala alguseks mitu eksamit: koduloomade aretuses ja geneetikas, heinakasvatuses ja loomakasvatusemajandite mehaniseerimises, ning kõik hindele „väga hea". Häid tulemusi on näidanud ka sama kursuse teised kommunistlikud noored H. Pruul ja H. Kaupmees, sooritades kaks eksamit hindele „väga hea".

Edukalt sooritavad eksameid ka mainitud teaduskonna II kursuse kommunistlikud noored U. Esula, L. Nukk ja P. Pajos.

Õigusteaduskonna II kursusel moodustavad eesrindliku grupi üliõpilased-kommunistlikud noored O. Utt, R. Kaunsar, ja K. Tamm, kes kõik sooritasid hindele „väga hea" ladina keele ja kodanlike riikide riigiõiguse eksami. Kõik need kommunistlikud noored võtavad samal ajal aktiivselt osa ühiskondlikust tööst.

Sama teaduskonna III kursuse kommunistlikest noortest pole saanud keegi hinnet alla „hea". Eesrindlikemad on sm-d Koik ja Hiir, kes sooritasid väga hea hindega poliitökonoomia ja välisriikide majanduse ja poliitika eksami. Viimatimainitud eksami sooritas väga heale hindele ka sm. Salumaa.

Loomaarstiteaduskonnas annab õppeedukuses head eeskuju üliõpilane sm. Jürisson, kes on teaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni büroo õppetöö sektori juhataja. Sm. Jürisson on sooritanud kuuest eksamist neli: poliitökonoomias, röntgenoloogias, diagnostikas ja operatiivkirurgias, kõik hindele „väga hea".

Eriti eesrindlik on aga Ajaloo-keeleteaduskonna kommunistlik noor Aaviksoo, kes on väga heade tulemustega sooritanud juba kõik nõutavad eksamid ja sõitnud õppetöö vaheaega veetma.

Need ja väga paljud teised samalaadsed faktid näitavad kujukalt, et kommunistlikud noored on parimad ja eesrindlikumad üliõpilased õppetöö alal. Ent veel teisegi järelduse võime teha neist näiteist: vale on mõnede noorte poolt esiletoodav väide, nagu takistaks tegelemine ühiskondliku tööga edasijõudmist õppetöös. Näeme, et ühiskondlik töö — otse vastupidi — õppetööga oskuslikult ühendatuna just soodustab seda.

Jääb vaid soovida, et mahajäänudki üliõpilased järgneksid eesrindlaste eeskujule. Püüdku nemadki, et nende õpinguraamatus ei esineks hindeid alla „hea". Ja seda püüdku kõik, teades, et paremate õppetulemustega aitame meie kaasa kodumaa õitsengule viimiseks.

Koondagem kõik jõud eksamisessiooni edukaks lõpuleviimiseks!

V. Roonurm

Kaugõppeosakond ja mittestatsionaarsete üliõpilaste kommunistlik kasvatus

Oma kirjas Capri parteikooli õpilastele kirjutas Lenin: „Igas koolis on tähtsaim loengute ideelis-poliitiline suund. Mis määrab selle suuna? Tervenisti ja eranditult lektorite koosseis." Kui seda tabavat mõtteavaldust rakendada kaugõppe alal, silmas pidades asjaolu, et mittestatsionaarsed üliõpilased on ainult lühikest aega lektorite viljastava kasvatusliku mõju all, siis tuleb korraldatavail õppe- ja eksamisessioonidel peetavate loengute suhtes eriti suuri nõudlusi seada nende sisu ideelis-poliitilises suhtes. Kuna sel alal seatud nõudeid suudavad paremini täita vilunud, kvalifitseeritud lektorid, siis ongi kaugõppeosakond püüdnud sessioonide tööle värvata paremaid statsionaarsel alal töötavaid jõude, ja on ainult äärmistel juhtudel rakendanud ülikoolitöös vähema vilumusega isikuid.

Tuleb aga tähendada, et loengute ideelis-poliitilise suuna osas on kuni viimase ajani esinenud puudujääke arvamuse tõttu, nagu õigustaks sessioonidel üksikute ainete alal peetavate loengute vähene arv nende loengute ülekuhjamist paljaste faktidega. Üksikud faktid aga ei ütle midagi ega tõenda midagi. Oluline on, kuidas neid fakte seostatakse ideelis-poliitilise suuna kindlustamiseks ja kuidas neid fakte üldistatakse ning viiakse kooskõlla marksistliku maailmavaate printsiipidega. Maailmavaateline kindlus ja printsipiaalsus on aga kasvatuse ja enesekasvatuse, niihästi tahte kui ka karakteri kasvatuse aluseks.

Lisaks õppeplaanides ettenähtud loenguile on kaugõppeosakond, hoolimata sessioonide õppetundide arvu suurusest, igal sessioonil, silmas pidades üliõpilaste ideelis-poliitilist kasvatust, organiseerinud väljaspool õppeplaani üldisi loenguid välispoliitilisest olukorrast ja uutest üritustest rahvamajanduse alal.

Samuti on kaugõppeosakond sessioonide ajal organiseerinud üliõpilasaktiivi kokkutulekuid, et õpingutega ja sessioonil peetud loengutega ühenduses olevaid küsimusi lähemalt läbi arutada ja teha vajalikke järeldusi õppe- ja kasvatustöö paremaks organiseerimiseks. Nii toimus säärane nõupidamine ka käesoleval sessioonil.

Edasi tuleb märkida, et kaugõppeosakonnas tehtava kasvatustöö küsimuse lahendamist ei saa veeretada ainult sessioonidel peetavaile loenguile. Kaugõppeosakond ise ja kõik mittestatsionaarsel alal töötavad lektorid ei või unustada, et kasvatustööd tuleb mittestatsionaarsete üliõpilastega teostada kogu nende õppeprotsessi ulatuses ka sessioonide vaheajal, mil üliõpilased oma kutsetöö kõrval kodus töötavad. On selge, et siin saavad tulla kõnesse vaid kaudsed kasvatustöövormid, mis on tihedas seoses üliõpilaste enesekasvatusega.

Kaugõppe üliõpilaste kasvatustöö lähematest eesmärkidest tuleb mainida järgmist:

1. Kaugõppe üliõpilased tuleb viia selgele tunnetusele, et nad moodustavad endast suure õppekollektiivi, millel on oma kindlad eesmärgid ja sisemine terviklus, mis õigustavad säärase õppekollektiivi olemasolu.

2. Üliõpilaste individuaalse töö planeerimist ja tööplaanidest kinnipidamist hakatakse veel rangemalt jälgima. Paljud üliõpilased on veel arvamusel, et igasugustest puudujääkidest koduse töö osas saab üle sessioonile ilmudes.

3. Kontroll- ja muude koduste tööde kvaliteet tuleb tõsta senisest tunduvalt kõrgemale tasemele. Nende vormistamine, mis on kasvatuslikult seisukohalt eriti tähtis, jätab praegu veel palju soovida.

4. Juba järgneval suvisel sessioonil rakendatakse kindel nõue, et ka mittestatsionaarsed üliõpilased sessioonidel peetavaid loenguid konspekteeriksid ja esitaksid need eksamile või arvestusele ilmumisel.

5. Osakond hakkab edaspidi igalt üliõpilaselt nõudma täpselt koostatud tööplaani iga kuu kohta üldiselt ja iga aine kohta konspektide koostamist. Plaanidest range kinnipidamine ja nende täitmine on üks tõhusamaid enesedistsiplineerimise, enesekasvatuse vahendeid ja õppetöös edasijõudmise tingimusi.

6. Kontroll- ja muude koduste tööde sisulise külje kõrval hakkavad õppejõud eriti silmas pidama ka tööde välist vormistust ja puhtust, olles juhindatud põhimõttest, et iga eeskujulikult teostatud tööga on ka selle tegija ise muutunud eeskujulikumaks.

Kaugõppelisel teel teadmiste omandamine saab kujuneda tõhusaks enesetäiendamise ja -kasvatamise vahendiks ainult siis, kui kaugõppe üliõpilased ka ise juhinduvad sellest nõukogude inimese iseloomustuse ja hindamise printsiibist, et iga inimest hinnatakse selle põhjal, mida ta on teinud, kuidas ta oma ülesandeid on täitnud ja kelleks ta oma töö läbi on saanud.

Dots. A. Pärl,
kaugõppe dekaan.

Näitekunstiring parandab tööd

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" möödunud aasta viimases numbris avaldatud kirjutise „Klubi töö õigele ideoloogilisele alusele" läbiarutamiseks korraldas klubi näitering 6. jaanuaril s. a. koosoleku.

Üksikasjalikult arutati avaldatud kriitikat ja arutluse käigus leiti veel rida teisigi puudusi näitekunstiringi töös. Asjalike sõnavõttudega esinesid sm-d Feldbach, Väljaots, Pars, Rand jt.

Koosolek leidis, et klubi töös esile toodud puudused on iseloomulikud ka näiteringile; artiklis esitatud vead on esinenud ja nende avastamine on toimunud õigeaegselt, mistõttu kriitika on vägagi tervitatav.

Koosolek võttis vastu otsuse, kus on konkreetselt ära näidatud näiteringi töö põhiülesanded. Vastuvõetud otsuses kriipsutatakse veel kord alla, et tähtsamaks tööks näiteringis on ideoloogilise kasvatustöö otsustav parandamine.

Sellest põhiülesandest tulenevate esmajärguliste ülesannetena peab ring likvideerima seni esineva isoleerituse, tõmbama aktiivsele tööle ringi kõik liikmed, muutma oma töö produktiivsemaks ja pühendama suurte lavateoste ettevalmistamise kõrval tähelepanu ka aktuaalsete lühinäidendite ja deklamatsionide õppimisele, et kaasa aidata üleülikooliliste ürituste sisustamisel. Lõpuks on tarvis, et ring võtaks endale initsiatiivi „Vanemuise" lavastuste arutelude korraldamisel ja organiseeriks süstemaatiliselt koosolekuid nõukogude lavakunsti ideoloogiliste suundade, tema saavutuste ja eesrindliku osa selgitamiseks.

Kõik teisedki klubi juures töötavad ringid peavad reageerima avaldatud kriitikale ja korraldama arutluskoosolekuid edasise töö parandamiseks.

H. Tiido,
ELKNÜ TRÜ komitee sekretär.

TEADAANNE

TRÜ ametiühingu kohaliku komitee kultuurikomisjon palub kõiki poliitkoolide ja ÜK(b)P ajaloo õpiringide juhatajaid esitada aruanded semestri jooksul tehtud tööst. Aruanne peab sisaldama järgmisi andmeid:

1. läbiviidud õppetundide arv; 2. osavõtu protsent (ära märkida parimad ja halvimad osavõtjad); 3. läbivõetud teemad; 4. poliitkooli või õpiringi töö sisuline iseloomustus.

Andmed esitada hiljemalt 22. jaanuaril 1950. a.

A. Rauman,
Ametiühingukomitee kultuurikomisjoni esimees.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

Tellige endale ajaleht „TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL" 1. veebruarist õppeaasta lõpuni! Tellimishind semestriks 5 rb.

MB 00722 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 84

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Lenini lipu all, Stalini juhtimisel edasi kommunismi võidu poole!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 3 (50) Reedel, 20. jaanuaril 1950. a. III aastakäik

Lenini ideed on surematud

Ligi kolmkümmend aastat tagasi rääkis Lenin: „Sel sugupõlvel, kelle esindajad on praegu umbes 50-aastased, ei ole loota, et ta saab näha kommunistlikku ühiskonda... See generatsioon aga, kes praegu on 15-aastane, tema näeb kommunistlikku ühiskonda ja ehitab ka ise selle ühiskonna."

Meie kaasaegne noorsugu ongi see õnnelik noorsugu, kes ehitab kommunismi ja saab ka elama kommunistlikus ühiskonnas. Ja seda vastutusrikkamad ülesanded lasuvad tema õlgadel. Et olla nende ülesannete kõrgusel, peab meie noorsugu õppima kommunismi — nii õpetab Lenin. Kuid kommunismi õppimisel ei tohi piirduda vaid õppimisega raamatuist, ei tohi end kasvatada kommunismi tuupijaks, kes on pähe õppinud kommunistlikud loosungid, vaid kommunismi tuleb õppida nii, nagu õppisid seda Marx ja Engels, Lenin ja Stalin. Selleks, et ehitada kommunismi, peab omama „inimteadmiste kindla vundamendi", omandama kindlalt ja omama täpsed teadmised selle kultuuri kohta, mis on loodud kogu inimkonna arenemise ajaloo vältel. „Oleks ekslik arvata," rääkis Lenin, „et piisab kommunistlike loosungite, kommunistliku teaduse kokkuvõtete omandamisest, omandamata seda teadmiste summat, mille tulemuseks on kommunism ise."

Ent omandada seda inimkonna kultuuri pärandit ei tule orjaliku kopeerimise ja kõige minevikus saavutatu mehaanilise ülevõtmise ja järeletegemise teel, vaid loovalt, kriitiliselt suhtudes vana kultuuri saavutustesse. Lenin õpetab meie noorsugu: „Teie ei pea neid ainult omandama, vaid peate nad omandama nõnda, et saaksite suhtuda neisse kriitiliselt, et te ei kuhjaks oma pähe seda rämpsu, mida pole vaja, vaid rikastaksite teda kõigi faktide teadmisega, ilma milleta ei saa olla tänapäeva haritud inimest."

On tarvis, et meie noorsugu oskaks omandada kogu inimteadmiste summat ja nimelt nii, et kommunism ei oleks midagi niisugust, mis on pähe õpitud, vaid see, mis igaüks ise on läbi mõelnud — et kommunism oleks selle järelduseks, mis paratamatult tuleneb nüüdisaegse teaduse ja hariduse seisukohalt.

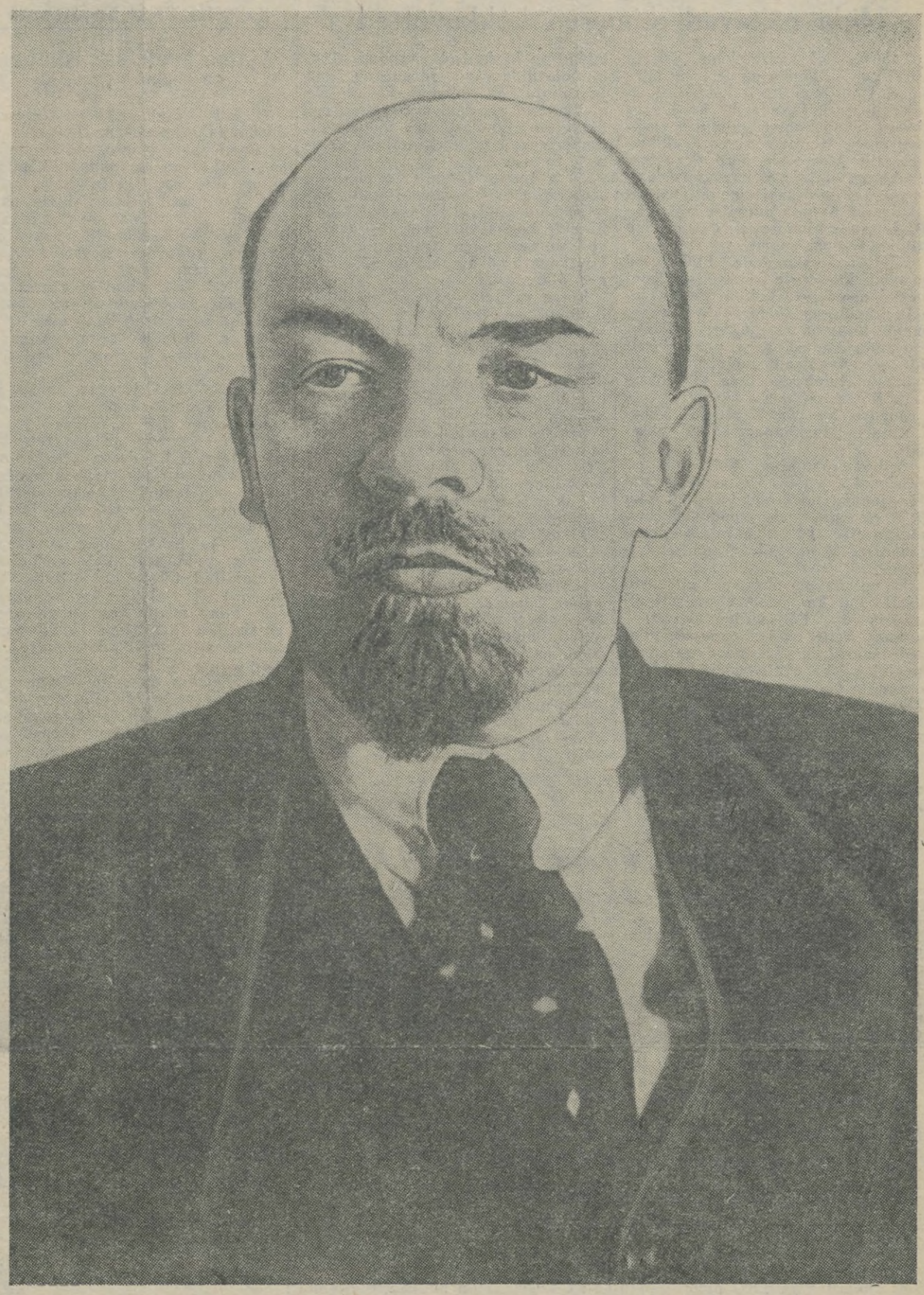
Meie ei vaja tuupimist, rääkis Lenin, aga meil on vaja arendada ja täiustada iga õppija mälu põhiliste faktide tundmisega, sest kommunism muutub tühjuseks, inimene jääb kelkijaks, kui ta oma teadvuses ei tööta läbi saadud teadmisi. Töötada läbi loovalt, suhtudes igasse fakti tähelepanelikult, kriitiliselt, ümber hinnata ja ümber töötada, osates vahet teha selle vahel, mis oli tarvilik kapitalismile ja mis on tarvilik kommunismile, ületada kodanlike teadlaste piiratus, kes on nakatatud kodanlike eelarvamustega, teha neist faktidest oma järeldused — need on ülesanded, mida Lenin pärandas noortele teadlastele, kommunistliku ühiskonna ehitajatele.

Lenin on surnud, kuid ta ideed on surematud. Nende väärikaks hoidjaks ja arendajaks on seltsimees Stalin. Stalin — see on Lenin tänapäeval. Keegi pole nii põhjalikult tundnud ja hinnanud Lenini pärandi väärtust kui seltsimees Stalin. Mitte juhuslikult ei kirjutanud seltsimees Stalin: „Pidage meeles, armastage, õppige Iljitšit, meie õpetajat, meie juhti. Võidelge ja võitke sise- ja välisvaenlasi — Iljitši eeskujul. Ehitage uut elu, uut elulaadi, uut kultuuri — Iljitši eeskujul. Ilalgi ärge jätke kõrvale pisiasju töös, sest pisiasjust ehitatakse suuri — see on üks Iljitši tähtsamaid õpetusi."

Seltsimees Stalini 70. sünnipäeva puhul kirjutas sm. Beria väga tabavalt, et teadusliku kommunismi loomise eest võlgneb inimkond tänu Marxile ja Engelsile, proletaarse revolutsiooni võidu ja nõukogude riikliku ning ühiskondliku korra loomise eest aga Leninile ja tema truule õpilasele seltsimees Stalinile. Sotsialismi võidu eest NSV Liidus ja tsivilisatsiooni päästmise eest fašistlikust barbaarsusest võlgneb inimkond tänu seltsimees Stalinile.

26 aastat juhib seltsimees Stalin bolševike parteid ja nõukogude rahvast pärast Lenini surma, hoides kõrgel Lenini lippu. See lipp on toonud meile ajaloolisi võite. Veel suuremaid võite aga saavutab meie rahvas seltsimees Stalini juhtimisel võitluses kommunistliku ühiskonna ülesehitamise eest.

Lenini lipu all läheb meie rahvas praegu vastu ka NSV Liidu Ülemnõukogu valimistele, et üksmeelse hääletamisega näidata oma armastust ja truudust meie kodumaale, bolševike parteile, Lenini poolt rajatud nõukogude korrale ja oma suurele juhile, armastatud isale ja sõbrale seltsimees Stalinile.

V. I. Lenini surma-aastapäeva tähistamiseks

Koos kogu nõukogude rahvaga austab Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv sügavalt bolševike partei ja Nõukogude riigi suure rajaja V. I. Lenini helget mälestust. Seoses 26 aasta möödumisega V. I. Lenini surmast toimub laupäeval, 21. jaanuaril algusega kell 16.30 ülikooli aulas TRÜ õppejõudude, üliõpilaste, tööliste ja teenistujate ühine koosolek, kus ettekandega teemal „26 aastat Leninita seltsimees Stalini juhtimisel leninlikul teel" esineb Ajaloo-keeleteaduskonna prodekaan sm. E.-L. Mikkelsaar.

Üritusi õppetöö vaheajal

26. jaanuaril — **ekskursioon** trükikäitisse „Noor Eesti" teemal „Kuidas valmib raamat". Ekskursiooni juhatab trükikäitise peainsener. Ekskursioonist osa võtta soovijail koguneda kell 14 TRÜ klubisse.

28. jaanuaril algusega kell 19.30 toimub klubis **loeng** teemal „Nõukogude valimissüsteem on maailma kõige demokraatlikum valimissüsteem". Loengule järgneb kunstiline osa klubi ja AÜN Tartu Kultuurihoone isetegevuslastelt ning tants.

29. jaanuaril kell 18 korraldatakse klubis loeng teemal „Uusimast nõukogude kirjandusest". Pärast loengut toimuvad kirjanduslikud mängud ja kirjanduslike mõistatuste lahendamine. Parimaid lahendajaid premeeritakse. Õhtu lõpeb seltskondliku osaga.

2. veebruaril kell 17 toimub klubis **loeng** nõukogude maletajate saavutustest. Kõneleb NSV Liidu noorte-maletšempion üliõpilane I. Nei. Pärast loengut annab sm. Nei **malesimultaani** 30 laual.

3. veebruaril korraldatakse **ekskursioon** Tartu Alumiiniumivabrikusse, kus tutvutakse käitise tootmisprotsessiga. Ekskursiooni juhib käitise peainsener. Ekskursioonist osavõtjail koguneda kell 13 klubisse.

4. veebruaril kell 19 leiab klubis aset sm. V. Herzeni **loeng** rahvusvahelisest olukorrast. Pärast loengut kunstiline osa klubi isetegevuslastelt.

5. veebruaril kell 18 toimub TRÜ agitpunktis **valijate õhtu,** mille kavas on vestlus „Valimised Nõukogude Liidus ja kapitalistlikes maades" ja kunstiline osa.

Meie esindajaid valimiskomisjonide koosseisu

Möödunud nädala lõpul toimus ülikooli aulas kaks koosolekut kandidaatide esitamiseks valimiskomisjonide koosseisu.

Rahvuste Nõukogu valimiste Eesti NSV valimiskomisjoni saatis TRÜ kollektiiv oma esindajaks füüsika-matemaatikateaduste doktori, Eesti NSV Teaduste Akadeemia asepresidendi professor Aksel Kipperi. Prof. Vaga, prof. Rägo, doktor Keres ja üliõpilane Ehvert, kes võtsid sõna kandidaadi ülesseadmiseks korraldatud koosolekul, iseloomustasid sm. Kipperit kui väljapaistvat teadlast, eeskujulikku pedagoogi ja suurte võimetega administraatorit, kelle teened Tartu Riikliku Ülikooli kujundamisel nõukogude ülikooliks ja Eesti NSV Teaduste Akadeemia loomisel ning juhtimisel on silmapaistvalt suured. Seltsimees Kipper on meie väärikas esindaja Rahvuste Nõukogu valimiste Eesti NSV valimiskomisjonis — niisugune oli sõnavõtjate ja kõigi koosolekust osavõtjate üksmeelne otsus, mis väljendus sm. Kipperi kandidatuuri soojas toetamises.

Teisel koosolekul esitas TRÜ kollektiiv oma kandidaadid NSV Liidu Ülemnõukogu Liidunõukogu valimiste 668. Tartu valimisringkonna valimiskomisjoni ja NSV Liidu Ülemnõukogu Rahvuste Nõukogu valimiste 367. Tartu linna valimisringkonna valimiskomisjoni koosseisu.

Esimesena võttis ettepaneku tegemiseks sõna Õigusteaduskonna üliõpilane sm. Kaunsar, kes esitas Rahvuste Nõukogu valimiste 367. Tartu linna valimisringkonna valimiskomisjoni liikmekandidaadiks Õigusteaduskonna II kursuse eesrindliku üliõpilase Aino Lukase, keda üldiselt tuntakse kui õppetöö eesrindlast, aktiivset osavõtjat ühiskondlikust tööst ja üleliidulises konkurentsis silmapaistvaid tulemusi saavutanud sportlast.

Õigusteaduskonna õppejõud sm. Mäll esitas Liidunõukogu valimiste 668. Tartu valimisringkonna valimiskomisjoni liikmekandidaadiks TRÜ õppeprorektori sm. Richard Antonsi, iseloomustades teda bolševike partei ustava pojana, kes on igati väärikaks kandidaadiks valimiste ringkonnakomisjoni liikme vastutusrikkale kohale.

Põllumajandusteaduskonna dekaan sm. Eenlaid esitas kandidaadiks Rahvuste Nõukogu valimiste 367. Tartu linna valimisringkonna valimiskomisjoni koosseisu TRÜ teadusala prorektori, bioloogiateaduste doktori sm. August Marlandi. „Sm. Marland on eesrindlik õppejõud, väsimatu töötaja teadustöös ja ühiskondliku töö alal ja sellisena meie kollektiivi väärikas esindaja ringkonnakomisjoni koosseisus," lausus sm. Eenlaid.

Esitatud kandidatuuride toetamiseks võtsid sõna veel sm. A. Vill, prof. E. Karu ja üliõpilane H. Pruul.

Koosolek otsustas üksmeelselt paluda Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi kinnitada esitatud kandidaadid.

S. Päss

Tihendame veelgi teaduse ja praktika sidet!

Et tihendada sidet teaduse ja praktika vahel ning kaasa aidata teaduse saavutuste juurutamiseks rahvamajanduses, otsustas TRÜ ÜTÜ nõukogu loengute kõrval uue meetodina ÜTÜ töösse sisse tuua populaarteadusliku vestluse. Seoses sellega kutsun kõiki üliõpilasi üles kasutama õppetöö vaheaega selliste vestluste ettevalmistamiseks.

Vestluste temaatika on väga laialdane ja võimalusterohke. Peale erialaste küsimuste tuleb soovitada üldmajanduslike probleemide käsitlemist poliitökonoomia kursuse ja vastava kirjanduse alusel (teemad „Vooluviisiline tootmismeetod", „Omahinna alandamine", „Käibevahendite ringluse kiirendamine", „Sotsialistliku võistluse osatähtsus tootmisprotsessis" jne.).

Vestluste esitamise ligemaks eesmärgiks on teoreetiliste teadmiste praktilise rakendamise oskuse laiendamine ja töölisnoorte teadusalaste teadmiste süvendamine, kaugemaks eesmärgiks aga kindla kontakti loomine töölisnoortega ja uute aktuaalsete küsimuste väljaselgitamine ÜTÜ töökavva võtmiseks.

Valminud vestluste ettekandmist organiseerib ÜTÜ nõukogu alates järgmise semestri esimestest päevadest.

Vestluste ettevalmistamine ja ettekandmine on iga üliõpilase auasjaks. Sellepärast asugem viivitamata tööle!

V. Koslov,
ÜTÜ nõukogu aseesimees.

Mida näitavad esimesed kokkuvõtted

Talvine eksamisessioon Tartu Riiklikus Ülikoolis on praegu täies hoos. Üleülikooliliselt algas eksamisessioon 5. jaanuaril, kusjuures mõnes teaduskonnas toimusid eksamid osaliselt juba varem. Nii on eksamid juba sooritatud Õigusteaduskonna IV ja V kursuse üliõpilastel, kes siirdusid menetluspraktikale, ja Kehakultuuriteaduskonna III kursuse üliõpilastel, kes praegu viibivad suusalaagris.

Kõigi teaduskondade üliõpilased peavad käesoleva eksamisessiooni kestel sooritama kokku 8000 eksamit, kusjuures kõige rohkem eksameid (1668) on ette nähtud Põllumajandusteaduskonnas. Arvuliselt järgneb Arstiteaduskond, kus üliõpilastel tuleb sooritada 1343 eksamit. Kõige vähem eksameid on praegusel sessioonil plaanis Kehakultuuriteaduskonnas (268 eksamit).

Sellest eksamite üldarvust oli sessiooni esimesel poolel kuni 14. jaanuarini õiendatud kokku 3158 eksamit, mis moodustab ümmarguselt 40% eksamisessiooni plaanis ette nähtud eksamite üldarvust.

Kõige rohkem eksameid nii arvuliselt kui ka protsentuaalselt oli sooritatud Põllumajandusteaduskonnas. Selle teaduskonna üliõpilased sooritasid sessiooni esimesel poolel kokku 852 eksamit ehk 51% eksamite koguarvust. Kõige mahajäänumaks aga osutus Kehakultuuriteaduskond, kus õiendati ainult 73 eksamit ehk ümmarguselt 27% nõutavaist eksameist.

Seniseid eksamitulemusi analüüsides tuleb konstateerida, et kõige rohkem on seni väga häid hindeid, mida on keskmiselt saadud 55% hinnete üldarvust. Järgnevad head ja rahuldavad hinded. Eksamitele ei ilmunud või said mitterahuldava hinde 59 üliõpilast, mis moodustab ümmarguselt 1,2% eksamitele ilmunute arvust.

Väga heade hinnete poolest on seni esikohal Õigusteaduskond, kus väga häid hindeid on saadud 61,8% hinnete koguarvust. Temale järgnevad Metsandus- ja Arstiteaduskond, kus väga häid hindeid on 57% kõigist hinnetest.

Kõige rohkem eksamitele mitteilmunud või mitterahuldava hinde saanud üliõpilasi on seni Metsandusteaduskonnas, kus vastavate üliõpilaste arv on 19, mis moodustab 8% selles teaduskonnas eksamitele ilmuma pidanud üliõpilaste üldarvust.

Senised eksamitulemused ei anna mingit põhjust enesega rahuloluks. Tõsi, meil on võrdlemisi palju väga häid hindeid, mis näitab üliõpilaste hoolikat töössesuhtumist. Kuid teiselt poolt on seesama fakt seletatav asjaoluga, et eksamisessiooni algul sooritasid eksamid peamiselt eesrindlikud üliõpilased. Samuti tuleb arvestada seda, et eksamisessiooni esimesel poolel olid üliõpilased veel värsked ja väsimus ei olnud ennast veel tunda andnud. Need asjaolud koos mitterahuldavate hinnete ebaloomulikult kõrge arvuga mõnes teaduskonnas kohustavad meid sessiooni viimastel päevadel rakendama kõik jõud selleks, et veelgi parandada sessiooni tulemusi ja kindlustada selle täielik õnnestumine.

Ü. Kurvits,
õppeosakonna ülema abi.

Eksamisessiooni käigust Metsandusteaduskonnas

Ülevaate andmine eksamisessiooni käigust teaduskonna ulatuses ei ole sugugi nii lihtne ülesanne, nagu seda esialgu võis arvata, arvestades organisatsioonilisi ettevalmistusi, mis tehtud eksamisessiooni hea kordamineku kindlustamiseks ja eksamite sooritamise käigust ülevaate saamiseks. Viimati nimetatud osas tuletan meelde rektori korraldust, mille järgi eksami (arvestuse) protokollid tuleb esitada dekanaati järgmisel päeval pärast eksamit kella 10-ks; samuti seati rektori korraldusel üliõpilased-aktivistid jälgima eksamite käiku, kes peale muu on kohustatud iga õppeaine eksamipäeval pärast eksamite lõppu viima eksamitele ülesandnud üliõpilaste nimekirja alusel nõuetavad andmed ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ ametiühingu komitee ühisele korrapidajale. Kahjuks täidavad mõned kateedrid ja aktivistid neid korraldusi loiult, mispärast dekanaadi ja ka ELKNÜ TRÜ komitee õppesektori andmed osutuvad puudulikeks ülevaate saamiseks sooritatud eksameist või siis andmete olemasolu korral on nad sageli vasturääkivad. See näitab, et aktivistide tööd on vaja veel viimastel sessiooni päevadel tugevasti parandada. Vaatleme nüüd eksamite käiku üksikutel kursustel eraldi.

II kursuse üliõpilastel on sooritada 4 eksamit. Metsamajanduse osakonna eesrindlikud üliõpilased — Klimberg ja Roosipuu olid nädala alguseks sooritanud juba 3 eksamit väga heade hinnetega ja paljud teised üliõpilased väga heade ja heade hinnetega. Eesrindlike kõrval on kursusel ka mahajääjaid, kes pole veel sooritanud ühtegi eksamit ja suhtuvad ükskõikselt arvestuste sooritamisse, nagu üliõpilased Nagel ja Ojaste (metsatööstuse osakonnas).

III kursusel on sooritatavate eksamite arv erinev osakondade järgi: metsamajanduse osakonnas 3 ja metsatööstuse osakonnas 5 eksamit. Väljapaistvate saavutustega on eksameid sooritanud metsatööstuse osakonna kommunistlikud noored Kallas, Kaarna ja Koslov, kes sooritasid ennetähtaegselt 3 eksamit väga heade hinnetega. Metsamajanduse osakonnas on eesrindlikemaiks üliõpilased Jürman, Martins, Mikk ja Vait, kes on sooritanud kõik ettenähtud eksamid väga heade hinnetega. Lubamatu ükskõiksusega on suhtunud eksamite ettevalmistamisse üliõpilased Kipso ja Pass, kes on saanud ühe mitterahuldava hinde.

IV kursusel on mõlema osakonna üliõpilastel sooritada 2 eksamit, millise ülesande metsatööstuse üliõpilased on täitnud juba 100%-liselt, neist väga heade hinnetega üliõpilased Kala, Soom ja Tigane.

Rõõmustava nähtusena tuleb mainida üliõpilaste ja õppejõudude vahelise kontakti süvenemist eksamisessioonil ja seda eriti konsultatsioonide kaudu. Kui semestri keskel mõnigi õppejõud juhtis tähelepanu üliõpilaste loiule osavõtule konsultatsioonidest, siis eksamisessioonil korraldatud konsultatsioonidest võetakse väga elavalt osa ja kasutatakse ka individuaalkonsultatsioone, et selgitada intensiivses eksamitele ettevalmistustöös ilmnenud raskemaid või mitte küllalt arusaadavaid küsimusi parema aine omandamise ning eksamite sooritamise kindlustamise eesmärgil.

A. Karu,
üldmetsateaduse kateedri juhataja

Pealiskaudne ettevalmistus — kesk-pärased tulemused

Kehakultuuriteaduskonna I kursuse üliõpilastel oli hiljuti eksam psühholoogias. Rida üliõpilasi näitas eksamil häid teadmisi ja kursuse põhjalikku tundmist. Nii said üliõpilased Hallik, Raud, Riitsalu jt. eksamil hinde „väga hea". Teiselt poolt peab aga märkima, et kursusel leidus ka neid üliõpilasi, kes valmistusid eksamiks lohakalt ja sooritasid eksami seetõttu halbade tulemustega. Tervelt seitse üliõpilast — Elbri, Koorits, Kesamaa, Maremäe, Nahkur, Ristoja ja Rõõm — pidid leppima rahuldava hindega.

Kursusekaaslastel on täielik õigus hukka mõista nende seltsimeeste hooletut suhtumist psühholoogia eksami ettevalmistamisse, sest see kisub alla kogu kursuse tulemusi ja õppeedukuse näitajaid.

O. Uus

ELKNÜ TRÜ komitees

Ajaloo-keeleteaduskonna väärtuslik algatus

Hiljuti võttis Ajaloo-keeleteaduskonna komsomoli-algorganisatsioon vastu otsuse, mille kohaselt kõiki teaduskonna üliõpilasi suunatakse õppetöö talvisel vaheajal tutvuma silmapaistvate nõukogude kirjandusteostega, mis käsitlevad kolhoosikorra saavutusi ja meie vabariigi noorte kolhooside elu ning tööd.

ELKNÜ TRÜ komitee arutas läbi Ajaloo-keeleteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni otsuse ja otsustas toetada seda. Komitee soovitas kõigi teaduskondade üliõpilastel järgida Ajaloo-keeleteaduskonna üleskutset ja puhkeajal läbi töötada järgmised teosed: Hans Leberechti „Valgus Koordis", H. Olbrei „Helge tuleviku poole" ja J. Raudsepa „Teel kommunismile". Neis teaduskondades, kus möödunud kommunistliku kasvatuse konverentsi ajal jäi läbi arutamata P. Pavlenko romaan „Õnn", tuleks üliõpilastel seegi raamat puhkeajal läbi lugeda.

Mainitud teoste kohta tuleb kevadsemestri algul õpperühmades läbi viia arutluskoosolekud kommunistliku kasvatuse konverentsi käigus toimunud koosolekute eeskujul.

Kahtlemata on selle ürituse läbiviimine meie üliõpilastele väga vajalik ja kasulik, sest ta võimaldab tutvuda nende probleemidega, mis on üles kerkinud seoses meie põllumajanduse murrangulise üleminekuga sotsialismi teele, tutvustab meid eesrindlike kolhooside kogemustega, meie kolhooside ees seisvate päevaülesannetega. Need teosed tõestavad tegelikust elust võetud näidete ja faktidega kolhoosikorra eeliseid ja üleolekut üksikmajapidamiste süsteemiga võrreldes.

Sellepärast tuleb loota, et meie üliõpilaskond üksmeelselt asub läbi viima kirjeldatud üritust ja järgneb Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilaste eeskujule.

Veel kord uusaasta-maskeraadist

Seoses uue aasta vastuvõtuks korraldatud maskeraadi ebaõnnestumisega ja meie lehes nr. 1 (48) ilmunud artikliga „Uueaastamaskeraadi hoiatavad õppetunnid" oli ELKNÜ TRÜ komitee viimasel koosolekul arutusel maskeraadi ettevalmistuses ja läbiviimises esinenud väärnähtuste küsimus.

Komsomolikomitee koosolekul toodi terava bolševistliku kriitikaga esile hulk väga tõsiseid väärnähtusi maskeraadi läbiviimises ja märgiti nende tekkimise peamise põhjusena vastava organiseerimiskomisjoni nõrka ja ebaoperatiivset tööd ning kindla juhtimise puudumist. Lähtudes sellest tegi ELKNÜ TRÜ komitee kultuuritöö sektori juhatajale sm. Ingaltile, organiseerimiskomisjoni esimehele sm. Möllerile, korrapidamise eest vastutavale komisjoni liikmele sm. Sinimäele ja einelaua korraldamise eest vastutavale komisjoni liikmele sm. Sillansoole märkuse oma kohustuste halva täitmise eest. Samadel kaalutlustel karistas komitee noomitusega organiseerimiskomisjoni liiget õhtu eeskava korraldamise alal sm. Pandist.

Märkinud üksikute üliõpilaste sobimatut ja huligaanlikku käitumist maskeraadil, otsustas komitee informeerida rektorit Arstiteaduskonna üliõpilaste H. Tuule ja H. Luuri, Metsandusteaduskonna üliõpilaste O. Peetso ja L. Randma ning Loomaarstiteaduskonna üliõpilase R. Aluoja näotust käitumisest ja paluda rektorit võtta seisukoht nende üliõpilaste suhtes.

ÕIENDUS

Meie lehes nr. 1 (48) ilmunud kirjutise „Kui üks jalg lonkab" paranduseks teatame, et üliõpilane Kaarel Kadarik, kellest artiklis on juttu, õpib Loomaarstiteaduskonna II kursusel, mitte aga Metsandusteaduskonnas, nagu artiklis eksikombel on märgitud.

Väljapaistev nõukogude teadlane

(V. E. Grabari 85. sünnipäevaks)

22. jaanuaril tähistab nõukogude juristide pere eesrindliku nõukogude õigusteadlase professor Vladimir Grabari 85. sünnipäeva.

Tartu Riikliku Ülikooli Õigusteaduskonna üliõpilastel ja õppejõududel on eriti hea meel tervitada juubilari tema tähtpäeval, kuna V. Grabar kauemat aega — nimelt 1893—1918. a. töötas Tartu Ülikoolis rahvusvahelise õiguse professorina, aidates kaasa oma põhjalike teaduslike töödega levitada meie ülikooli kuulsust mitte ainult üle kodumaa, vaid ka üle kogu maailma. Professor Grabar kui rahvusvahelise õiguse ja rahvusvahelisõigusteaduse ajaloolane omab maailmakuulsuse.

Oma pikaajalise teadusliku tegevuse kestel on professor Grabar kirjutanud enam kui 135 teaduslikku tööd mitmesugustel rahvusvahelisõiguslikel ja ajaloolistel teemadel. Vähe leidub teadlasi, kelle teaduslikes töödes kajastub nii palju aktuaalseid põhilisi tänapäeva rahvusvahelisõiguslikke probleeme. Sõda ja rahvusvaheline õigus, sõjaroimarite karistamine, suur- ja väikeriikide suhted, küsimus riikide reaalsest võrdsusest rahvusvahelistes organisatsioonides, mereväinade rahvusvahelisõiguslik režiim, nõukogude diplomaatia ja konsulaarsuhete õiguslik reguleerimine — need on teemad, mida prof. Grabar on käsitlenud oma teaduslikes töödes.

V. Grabari poolt redigeeritud, põhiliselt täiendatud ja meie oludele kohandatud F. Liszt'i rahvusvahelise õiguse õpiku venekeelne väljaanne oli kauemat aega peamiseks õppevahendiks üliõpilastele. Ka 1947. a. ilmunud rahvusvahelise õiguse õpiku üheks kaasautoriks on professor Grabar.

Professor Grabar on üheks ühendavaks lüliks progressiivse vene teaduse ühendamisel nõukogude teadusega. Tema teeneks on preisi „raua ja vere" poliitikat teeniva saksa rahvusvahelisõigusteaduse kriitiline paljastamine ja selle reaktsiooniliste seisukohtade täielik ümberlükkamine.

Kogu oma pikaajalise teadusliku tegevuse vältel on professor Grabar pidevalt võidelnud rahvusvahelise õiguse osatähtsuse suurendamise eest rahvusvaheliste konfliktide lahendamisel.

Praegu töötab professor Grabar NSVL Teaduste Akadeemia Õiguse Instituudis. Olles alati vastutulelik ja abivalmis aspirantidele kui ka teistele teaduslikele töötajatele mitmesuguste teaduslike probleemide lahendamisel, pälvib ta kõigi töötajate üldise lugupidamise.

Tartu Riikliku Ülikooli Õigusteaduskonna üliõpilased ja õppejõud soovivad omalt poolt juubilarile palju aastaid edukaks teaduslikuks tööks nõukogude teaduse viljelemisel.

Van.-õpetaja A. Uustal

Harrastagem puhkeajal talvesporti!

Õppetöö ülikoolis nõuab tõsiste vaimsete pingutuste kõrval ka tugevat füüsilist pingutust. Eriti suurel määral ilmneb füüsiliste jõudude pinge eksamisessiooni ajal kui kõige raskemal tööperioodil. Sellepärast peab üliõpilane olema ka füüsiliselt terve ja tugev, et suuta edukalt teha oma tööd ülikoolis.

Sellest lähtudes peab iga üliõpilane eelseisval õppetöö vaheajal püüdma tugevdada end füüsiliselt, puhates koguma jõudu ja tahet edukaks tööks kevadsemestril.

Aktiivse puhkuse üheks tähtsamaks vahendiks vaimsete pingutuste järel on kehakultuur ja sport. Ent ta pole mitte ainult aktiivse puhkuse vahendiks, vaid ühtlasi ka organismi tugevdajaks ja tema vastupidavuse tõstjaks. Sellepärast tuleb vaheajal kehakultuurile ja spordile pühendada suurimat tähelepanu.

Parimateks spordialadeks eelseisval puhkeajal on suusatamine ja uisutamine, mis võimaldavad viibida värskes õhus ja teenivad otseselt organismi tugevdamise eesmärke. Sellepärast üliõpilased, kes veedavad puhkeaja Tartus, ärgu unustagu kasutamast kehakultuuri- ja spordikateedri suusabaasi, mis asub Viljandi tn. 1. Nii Tartus kui ka mujal organiseerigu üliõpilased ühiseid suusamatku ümbruskonnas ja kasutagu kõiki võimalusi ka uisutamisspordi harrastamiseks.

Niisiis: üliõpilased õppetöö talvisel vaheajal suusaradadele ja uisuteedele! Kasutagem puhkeaega maksimaalselt oma tervise tugevdamiseks, et tulla tagasi õppetööle hästi puhanutena, tervetena ja tugevamatena.

O. Tõnsuaadu

Parandada kehakultuurlaste ideoloogilist kasvatust

Kehakultuur ja sport on meie maal üheks kommunistliku kasvatuse tähtsamaks vahendiks. Nõukogude kehakultuuri ja spordi erinevust kodanlikust spordist tuleb näha eelkõige tema kõrges ideelisuses, rahvalikkuses ja massilisuses.

Tõelist nõukogude sportlast iseloomustab peale suurepärase sporditehnilise viimuse, osavuse ja vastupidavuse ka hea orienteerumine marksistlik-leninlikus teoorias, vääramatult sügav patriotism, kommunistlik moraal, distsiplineeritus, õige arusaamine sõprusest ja seltsimehelikkusest, lugupidamine kollektiivi vastu ja innukas osavõtt ühiskondlikust tööst.

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi keskelt on kasvanud nimekaid sportlasi ,kes on nii meie vabariigis kui ka kogu Nõukogude Liidus lugupeetud ja tunnustatud. Ülikooli Spordiklubi tööst aktiivselt osavõtjate arv on tunduvalt kasvanud. Ülikooli kollektiivil on põhjust uhke olla Ülikooli Spordiklubi korvpallimeeskonna saavutustele üleliidulisel tšempionaadil, samuti meie tippsportlaste Heino Lipu, Lea Maremäe, Evi Krassi, Heldur Tüütsi, Erika Maidre ja paljude teiste saavutustele.

Siiski esineb meie sportlaste keskel rida kurbi fakte, mis osutavad, et meie ei saa kuidagi leppida saavutatuga ja mis räägivad sellest, et meil on sportlaste kasvatamine jäetud hooletusse. Häbistavalt käitus Metsandusteaduskonna üliõpilane Alla teaduskondadevahelisel jalgpalliturniiril ja samuti halvasti esindasid meie sportlaskonda korvpallurid-tšempionid üleliidulistel karikavõistlusel Tbilisis. Need juhtumid pole kahjuks aga ainukesed ja võib-olla ka mitte kõige drastilisemad. Meie sportlased pole vajaliku tõsidusega suhtunud ideoloogilis-poliitilistesse väärnähtustesse ning on unustanud, et poliitilise kasvatustöö tasemest oleneb meie kehakultuuriliikumise edu.

Tuleb meeles pidada, et suurel määral tõuseb meie noorsoo ideelis-poliitiline tase, kollektiivsustunne ja seltsimehelikkus just spordivõistlustel ja krossiradadel. Halastamatult tuleb võidelda kodanlike iganditega meie sportlaskonnas. Otsustavalt tuleb parandada Kehakultuuriteaduskonna komsomoli-organisatsiooni tööd, sest see teaduskond annab kogu vabariigile spordipedagooge. Ei saa kuidagi normaalseks pidada olukorda, et selles teaduskonnas pole ainustki kommunistlikku noort tütarlaste hulgast. Sagedamini tuleb korraldada kursuste- ja teaduskondadevahelisi võistlusi, et tõsta kollektiivsustunnet.

Ainult sidudes poliitilist kasvatustööd plaanikohase treeninguga, suudab meie kehakultuurlaste kollektiiv edukalt täita suurt ülesannet, mis seisab nõukogude kehakultuurlaste ees: kasvatada tugevaid, vaimselt ja füüsiliselt karastatud nõukogude inimesi — kommunismi ülesehitajaid.

A. Lukas,
ELKNÜ TRÜ komitee kehakultuuritöö sektori juhataja.

Ärge unustage pikendamast ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" tellimust õppeaasta lõpuni!

Seoses õppetöö vaheajaga ilmub meie lehe järgmine number 10. veebruaril s. a.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 00758 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 142

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Tähistame NSV Liidu Ülemnõukogu valimisi ja Eesti NSV 10. aastapäeva uue poliitilise ja tööalase tõusuga!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 4 (51) Reedel, 10. veebruaril 1950. a. III aastakäik

Jõudu tööle otsustaval semestril!

Õppeaasta esimene semester ja sellele järgnenud puhkeaeg on lõppenud. Vaadates tagasi möödunud semestril tehtud tööle, võime konstateerida, et juhindudes EK(b)P Keskkomitee büroo 17. augusti 1949. a. otsusest ja selle läbiarutamiseks korraldatud õppejõudude nõupidamise otsusest oleme saavutanud tunduvat edu ülikooli töö parandamisel. Õppe- ja teadusliku töö taseme pidev tõus, nende ideoloogilise kvaliteedi tõstmine, samuti meie kollektiivi ideelis-poliitilise kasvatuse süvenemine ja selle töö vormide mitmekesisemaks muutumine ning saavutused kunstilise isetegevuse ja kehakultuuritöö arendamisel on kindlaks näitajaks sellest, et meie ülikooli kollektiiv siiralt tahab võidelda ülikooli töö parandamise eest, selle eest, et viia TRÜ meie maa eesrindlikemate kõrgemate õppeasutiste hulka.

Ent senised edusammud ei õigusta enesega rahulolu. Otse vastupidi: me peame veelgi hoogustama oma tööd ja võitlust paremate töötulemuste eest, seda enam, et meid alanud semestril ootavad uued, senistest veelgi suuremad ülesanded. Nende ülesannete edukas täitmine eeldab nõudlikkuse suurendamist enda ja kogu kollektiivi töö vastu.

Me alustame uut semestrit valmistumise tähe all kaheks suureks sündmuseks: NSV Liidu Ülemnõukogu valimisteks ja Nõukogude Eesti 10. aastapäevaks.

Nagu kogu Nõukogudemaal, nii ka Tartu Riiklikus Ülikoolis tuleb valimiste eel saavutada meie kollektiivi kõigi liikmete poliitilise ja tööalase aktiivsuse uus tõus. Lähenedes valimistele peame me veelgi hoogustama sotsialistlikku võistlust Nõukogude Eesti 10. aastapäeva auks, et kindlustada senisest paremaid tulemusi kõigis meie töö sektoreis.

Meie ülikooli kollektiiv on juba aktiivselt lülitunud valimiseelsesse selgitustöösse. Ülesanne seisneb selles, et seda tööd muuta veel intensiivsemaks, veel viljakamaks. Peame kõigi vahenditega taotlema ülikooli enda kollektiivi ja väljaspool ülikooli töötavate agitaatorite kaudu ka kogu linna töötava rahva poliitilise teadlikkuse tõstmist, et meie inimesed läheksid 12. märtsil valimiskastide juurde täiesti teadlikena ning annaksid veendunult oma hääle kommunistide ja parteitute stalinliku bloki saadikukandidaatide poolt, kelle hulgas on ka üks meie oma kollektiivi liige — õppeprorektor sm. Richard Antons.

Alanud semestril tuleb meil teha kõik selleks, et see semester kujuneks ülikooli töö seniolematult hoogsa paranemise semestriks, uute saavutuste ajaks EK(b)P Keskkomitee büroo otsuse täitmisel, sest ainult siis anname me oma panuse kogu vabariigi töötava rahva üksmeelseisse pingutustesse vabariigi juubeliaastapäeva väärikaks tähistamiseks.

Väsimatult tõsta õppetöö ideelis-teoreetilist taset ja pidada energilist võitlust õppe- ja kasvatustöö senisest veel tihedama seostamise eest — see on meie esimene ülesanne. Edasi peame alanud semestril saavutama õppedistsipliini otsustava tõusu ning kindlustama üliõpilaste pideva ja plaanipärase töö kogu semestri vältel. Niisuguste abinõude alusel suudame saavutada kevadisel eksamisessioonil senisest paremaid tulemusi, millega võiksime väärikalt tähistada Eesti NSV 10. aastapäeva.

Kogu õppejõudude kollektiivi ja kõigi ühiskondlike organisatsioonide tähtsaks ülesandeks on noorsoo kommunistliku kasvatuse alal tehtava töö tõhusamaks muutmine. See töö peab toimuma tihedas seoses õppetööga, teadusliku tööga ja tegevusega kunstilise isetegevuse ja kehakultuuri alal.

Teadusliku töö osas seisab meie ees ülesanne tõsta teadusliku töö ideoloogilist taset, kindlustada teadusliku uurimistöö plaani täitmine ja tihendada teadlaste ning praktikute loomingulist koostööd. Üliõpilaste Teaduslikul Ühingul seisab ees III teaduslik sessioon, mis tuleb hästi ette valmistada ja eeskujulikult läbi viia. Sessioon peab kujunema üliõpilaste teadusliku töö hoogsa tõusu demonstratsiooniks ja kujukalt näitama saavutatud edusamme uute teadusliku töö kaadrite kasvatamise alal.

Ühe tähtsa sündmusena tuleb alanud semestril läbiviimisele ka üliõpilaste kunstilise isetegevuse, omaloomingu ja kehakultuuri II olümpiaad. On tarvis, et olümpiaad kujuneks eelmise aasta omast massilisemaks ja kõrgemataseme-liseks ettekannete ideelise ning kunstilise kvaliteedi poolest.

Edu kõigi nende ülesannete täitmises võime me saavutada ainult siis, kui me peame leppimatut võitlust ideoloogilisel rindel. Ei või sallida mingisugust liberaalsust kodanliku ideoloogia igasuguste igandite — buršikommete, apoliitilisuse, kosmopolitismi, formalismi suhtes.

Ees seisab töörohke, otsustav semester. Meie eesmärgiks olgu töötada sel semestril paremini kui eelmisel, päevast päeva parandada oma tööd. Igaüks meie hulgast töötagu nii, et tema töö oleks väärtuslikuks kingiks Nõukogude Eestile tema 10. aastapäeva puhul.

Jõudu ja edu selleks suureks ja vastutusrikkaks tööks, seltsimehed!

Kõrgemate õppeasutiste semestri avapidu

Esimese suurema kogu üliõpilaskonda haarava üritusena kevadsemestril toimub eelseisval pühapäeval, 12. veebruaril algusega kell 20 Tartu Opetajate Instituudi ruumes Tartu kõrgemate õppeasutiste traditsiooniline semestri avapidu. Peo kavas on TRÜ rektori prof. A. Koorti kõne talvise eksamisessiooni tulemustest ja kõrgemate õppeasutiste ülesandeist eelseisval semestril. Kunstilises osas esinevad linna kõrgemate õppeasutiste isetegevuskollektiivid mitmesuguste kunstilise isetegevuse ettekannetega.

Nõukogude rahva parimad pojad ja tütred NSV Liidu Ülemnõukogu saadikukandidaatideks

Nõukogude patriotismi määratu suure tõusu tähe all läheb nõukogude rahvas vastu 12. märtsil s. a. toimuvaile NSV Liidu Ülemnõukogu valimistele. Vaimustuse ja rõõmuga kasutavad töölised, kolhoositalupojad ja intelligents neile antud õigust seada üles enda hulgast kandidaate meie maa kõrgeimasse riigivõimuorganisse. Kõikjal esitatakse Ülemnõukogu saadikukandidaatideks meie kodumaa parimaid tütreid ja poegi, tulihingelisi nõukogude patrioote, väsimatuid võitlejaid rahva õnne eest.

Meie võimsa kodumaa pealinnas, Moskva linna Stalini valimisringkonnas asuvate tehaste, Elektritehase, Štšerbakovi nimelise kombinaadi, Lenini ordenit omava masinaehitustehase, Mikojani nimelise toiduainetekombinaadi ja teiste käitiste tööliste ja teenistujate valimiseelseil koosolekuil esitati üksmeelselt Liidunõukogu saadikukandidaadiks nõukogude rahva suur juht, Lenini töö geniaalne jätkaja seltsimees Jossif Vissarionovitš Stalin. Metallurgiatehase „Serp i Molot" kollektiiv aga püstitas Liidunõukogu saadikukandidaadiks Moskva linna Molotovi valimisringkonnas suure Stalini ustava võitluskaaslase Vjatšeslav Mihhailovitš Molotovi.

Nõukogude Eestis toimunud saadikukandidaatide esitamise koosolekuil nimetavad töölised, talupojad ja haritlased Ülemnõukogu saadikukandidaate esitades esimesena seltsimees Stalini, meie kõigi võitude innustaja ja organiseerija nime. Selle kõrval seatakse Ülemnõukogu saadikukandidaatideks üles seltsimees Stalini lähemaid võitluskaaslasi. Nii on seatud üles sm-te V. M. Molotovi, G. M. Malenkovi, L. P. Beria, K. J. Vorošilovi jt. kandidatuur. Edasi seatakse Ülemnõukogu saadikukandidaatideks eesti rahva väärikamaid esindajaid. Ülesseatud saadikukandidaatide hulgas on EK(b)P Keskkomitee sekretär sm. N. Karotamm, Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees sm. E. Päll, Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimees sm. A. Veimer, ELKNÜ KK sekretär sm. B. Tolbast, EK(b)P KK sekretär sm. I. Käbin, ETKVL Kopli Masinaehitustehase kuulus kärnitegija sm. Kati Proos, Valga depoo eesrindlik vedurijuht sm J. Uuemõis jt.

Ülesseatud kandidaadid on inimesed, kellele kuulub kogu meie töötava rahva täielik usaldus ja armastus. Nad on parimad parimate hulgast, kelle kätte rahvas võib julgesti anda oma huvide esindamise NSV Liidu Ülemnõukogus.

Meie ülikooli kollektiiv esitas Liidunõukogu saadikukandidaatideks

Jossif Vissarionovitš STALINI, Georgi Maksimilianovitš MALENKOVI ja Richard Juhani p. ANTONSI

Möödunud laupäeval kogunes meie ülikooli kollektiiv aulasse, et arutada väga tähtsat küsimust — esitada saadikukandidaate NSV Liidu Ülemnõukogu Liidunõukogusse Tartu valimisringkonnas nr. 668, kasutades seega Stalinliku Konstitutsiooni ja valimismäärustikuga antud kõrget demokraatlikku õigust seada parimaid endi hulgast saadikukandidaatideks meie maa kõrgeimasse riigivõimuorganisse.

Punasega kaetud presiidiumilaua taha astub ülikooli rektor, NSV Liidu Ülemnõukogu teise koosseisu saadik prof. A. Koort, kes kuulutab koosoleku avatuks.

Pärast seda, kui koosoleku juhtimiseks on valitud presiidium, saab sõna Ajaloo-keeleteaduskonna dekaan sm. V. Reiman. „Nõukogude rahvas läheb vastu valimistele sotsialistliku rahvamajanduse ja kultuuri enneolematult hoogsa tõusu olukorras," räägib sm. Reiman. „Meie võidud on suured, kuid ees seisab veel väga suur töö kommunismi ehitamisel meie maal. Esitan esimeseks saadikukandidaadiks selle suure inimese, kellele me võlgneme tänu kõigi oma seniste võitude eest ja kelle juhtimine kindlustab meile võidu võitluses kommunismi ülesehitamise eest — meie targa juhi ja õpetaja seltsimees Jossif Vissarionovitš Stalini."

Seltsimees Reimani ettepanekut tervitab kuulajaskond püsti seistes tormiliste, mitte lõppeda tahtvate kiiduavaldustega seltsimees Stalini auks.

Ettepaneku toetamiseks võtab sõna sm. A. Feldman. Ta räägib seltsimees Stalinist kui meie ajastu kõige suuremast väepealikust ja geniaalsest strateegist, kelle juhtimisel me sammume kindlalt kommunismi võidu poole veendununa, et leninlik-stalinlik üritus on võitmatu.

Kõnetoolis on poliitökonoomia kateedri vanemõpetaja sm. V. Matin. Ta esitab NSV Liidu Ülemnõukogu Liidunõukogu saadikukandidaadiks seltsimees Stalini ühe lähema võitluskaaslase, ÜK(b)P Keskkomitee sekretäri, ÜK(b)P Keskkomitee Poliitbüroo liikme Georgi Maksimilianovitš Malenkovi. Taas vallanduvad aulas tormilised kiiduavaldused, mis näitavad, et ülikooli kollektiiv üksmeelselt toetab sm. Matini ettepanekut.

Edasi jutustab sm. Matin sm. Malenkovi töörohkest elust, mis on pühendatud võitlusele sotsialismi ja kommunismi ehitamise eest, meie rahvamajanduse hoogsa arendamise eest, nõukogude rahva õnne ja hüvangu eest.

Ka Õigusteaduskonna õppejõud sm. Ibius toetab soojade sõnadega sm. Malenkovi kandidatuuri. „Kogu oma tegevusega on sm. Malenkov näidanud, et ta on seltsimees Stalini truu võitluskaaslane ja õpilane, kes väärib rahva usaldust ja armastust," lausub sm. Ibius kiiduavalduste saatel.

Nüüd võtab sõna ettepaneku tegemiseks TRÜ ametiühingu komitee esimees sm. I. Paul. Ta meenutab seltsimees Stalini sõnu sellest, milline peab olema rahvasaadik ja milliseid nõudeid rahvas peab esitama oma saadikule, ning ütleb: „Ma esitan Liidunõukogu saadikukandidaadiks inimese, kes rahuldab kõiki neid suuri nõudeid ja keda me oleme õppinud tundma kui karastatud bolševikku, tublit kodumaa poega, eesrindlikku teadusmeest ja suurepärast kasvatajat — meie õppeprorektori, poliitökonoomia kateedri juhataja, majandusteaduste kandidaadi sm. Richard Juhani p. Antonsi."

Selle ettepaneku poolt räägib ELKNÜ TRÜ komitee sekretär sm. H. Tiido, kes kõneleb sm. Antonsist kui inimesest, kellele on lähedane meie noorte, eriti aga kommunistlike noorte töö ja kes on võitnud kogu üliõpilaskonna poolehoiu. Veel võtab sõna kaugõppe dekaan sm. A. Pärl. Iseloomustades sm. Antonsit tõstab kõneleja esile tema väljapaistvaid pedagoogivõimeid, järjekindlat printsipiaalsust ja võimet õigesti orienteeruda ka kõige keerulisemates küsimustes.

Sõnavõttude lõppedes teeb koosolek üksmeelse otsuse: esitada NSV Liidu Ülemnõukogu Liidunõukogu saadikukandidaatideks seltsimees Jossif Vissarionovitš Stalin, sm. Georgi Maksimilianovitš Malenkov ja sm. Richard Juhani p. Antonsning paluda neilt nõusolekut kandideerimiseks Tartu valimisringkonnas nr. 668.

Edasi valitakse koosolekul esindajad Tartu valimisringkonna valimiseelsele nõupidamisele.

Koosolek on lõppenud. See oli suureks ja tähtsaks sündmuseks Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivile, kes siin väljendas oma tahet ja seadis Nõukogudemaa kõrgeima riigivõimuorgani saadikukandidaatideks väärikad inimesed, bolševike partei ustavad pojad, kes kogu oma elu on pühendanud võitlusele töötava rahva huvide eest.

Saadikukandidaatide esitamiseks korraldatud TRÜ kollektiivi koosolekust osavõtjaid.

Jossif Vissarionovitš STALIN, Vjatšeslav Mihhailovitš MOLOTOV ja Valdar Jaani p. LEEDE

Rahvuste Nõukogu saadikukandidaatideks

Möödunud nädala lõpul toimusid rahvarohked koosolekud Tartu raudteesõlme veduridepoos, Tartu Kammivabrikus ja Eesti NSV Teaduste Akadeemia Tartu filiaalis, kus oli arutusel saadikukandidaatide esitamise küsimus NSV Liidu Ülemnõukogu Rahvuste Nõukogusse Tartu linna valimisringkonnas nr. 367.

Kõigil neil koosolekuil esitasid töötajad oma esimeseks saadikukandidaadiks Rahvuste Nõukogusse nõukogude rahva ja kogu progressiivse inimkonna geniaalse juhi Jossif Vissarionovitš Stalini.

Teisena esitati neil koosolekuil seltsimees Stalini lähima võitluskaaslase ja õpilase Vjatšeslav Mihhailovitš Molotovi kandidatuur.

Nimetatud käitiste ja asutiste töötajad esitasid veel üksmeelselt NSV Liidu Rahvuste Nõukogu saadikukandidaadiks valimisringkonnas nr. 367 EK(b)P Tartu Linnakomitee sekretäri sm. Valdar Jaani p. Leede.

Koosolekuil otsustati ühel häälel paluda seltsimees J. V. Stalinilt, sm. V. M. Molotovilt ja sm. V. J. Leedelt nõusolekut kandideerimiseks Tartu linna valimisringkonnas nr. 367.

Agitaatori töö on suur ja vastutusrikas

12. märtsil 1950. a. toimuvad NSV Liidu kõrgeima riigivõimuorgani — NSV Liidu Ülemnõukogu valimised on määratu suure poliitilise tähtsusega sündmuseks kogu nõukogude rahva elus. Valimiste ettevalmistamisel tuleb tõsta kogu elanikkonna poliitilist ja tööalast aktiivsust.

Võimsaks vahendiks töötava rahva poliitilisel kasvatamisel, rahvahulkade koondamisel ja mobiliseerimisel järjekordsete ülesannete lahendamisele on alati olnud ja on ka käesolevas valimiskampaanias bolševistlik agitatsioon, mille läbiviimine on meie agitkollektiivi ja iga üksiku agitaatori põhiliseks ülesandeks.

Kuna meie ülikooli agitkollektiiv seoses eksamisessiooniga ja sellele järgnenud õppevaheajaga hakkas tööle täisarvuliselt alles nüüd, siis pole üleliigne veel kord märkida neid vastutusrikkaid ja suuri ülesandeid, mis lasuvad igal agitaatoril.

Kõigepealt igal agitaatoril tuleb meeles pidada, et valimisteni on jäänud ainult kuu aega. See aga tähendab, et kogu agitatsioonitöö tuleb läbi viia intensiivsemalt ja kontsentreeritumalt kui eelmistes valimiskampaaniates, kus selleks oli suhteliselt rohkem aega.

Valijaid tuleb põhjalikult tutvustada valimiste määrustikuga, et valijad tunneksid valimiste läbiviimise põhimõtteid ja organisatsioonilist külge. Viimases osas tuleb selgitada valimisringkondade ja -jaoskondade moodustamise, valijate nimekirjade koostamise, valimiskomisjonide moodustamise, saadikukandidaatide ülesseadmise, hääletamise ja häältelugemise korda ning selle demokraatlikku iseloomu. Igale valijale tuleb teatada, kus asub valimisjaoskond, kus tal tuleb täita oma kodanikukohust.

Edasi tuleb valijaile selgitada Stalinliku Konstitutsiooni suuri ja üllaid põhimõtteid, kodanike õigusi ja kohustusi ning süvendada valijais uhkustunnet meie võimsa ja armastatud kodumaa üle. On tarvis kujukalt, kohalike faktide abil näidata neid suuri edusamme, mida Nõukogude riik bolševike partei ja seltsimees Stalini juhtimisel on saavutanud ning õhutada valijais uut patriootlikku tööalast aktiivsust, suunates seda meie kodumaa edasisele tugevdamisele.

Seoses sellega, et valimiskampaania on astunud uude etappi, kus on üles seatud juba saadikukandidaadid meie riigi kõrgeimasse riigivõimuorganisse, tuleb agitaatoritel teha suur töö kandidaatide tutvustamisel valijaile.

Kuna käesoleval nädalal pandi valimisjaoskondades välja valijate nimekirjad, tuleb agitaatoreil hoolitseda selle eest, et iga valija käiks isiklikult kontrollimas valijate nimekirjade õigsust. On vaja hoolitseda selle eest, et valijad kontrolliksid oma nime nimekirjas juba paari päeva jooksul pärast nimekirjade väljapanemist.

Nende jooksvate ülesannete täitmise käigus peab agitaator sageli külastama oma valijaid ja looma nendega tiheda kontakti, peab muutuma iga valija kodus oodatud külaliseks, kellelt küsitakse ja saadakse nõu kõigis tähtsamates ja sageli ka vähem olulistes küsimustes. Selleks aga, et püsida talle esitatavate nõuete kõrgusel, peab agitaator pidevalt töötama oma teadmiste rikastamisel, enesetäiendamisel ja hoolikalt valmistuma igaks vestluseks valijatega.

Pole kahtlust, et meie ülikooli agitkollektiiv tervikuna ja iga agitaator üksikult mõistab eelseisvaid suuri ülesandeid ja täie energiaga, mida igaühel pärast kosutavat puhkeaega kahtlemata on, töötades täidab auga temale pandavad kohustused.

E. Salumaa,
ametiühingu komitee aseesimees.

Kommunistlikud noored valimiskampaanias

12. märtsil me valime oma kodumaa parimad pojad ja tütred sotsialistliku riigi kõrgeima riigivõimuorgani — NSV Liidu Ülemnõukogu kooosseisu. Eelseisvad valimised toimuvad maailma kõige demokraatlikuma põhiseaduse — Stalinliku Konstitutsiooni alusel. Kui Ameerika Ühendriikides, Inglismaal ja teistes kapitalistlikes riikides piiravad ja takistavad noorte osavõttu valimistest igasugused tsensused, siis nõukogude noorsugu kasutab vabalt Stalinliku Konstitutsiooniga antud suuri õigusi.

Tänutundes nõukogude võimule võtavad meie ülikooli kommunistlikud noored suure aktiivsusega osa valimiseelsest selgitustööst ja valimiste läbiviimisest, pidades silmas seda, et valimiskampaania edukas läbiviimine, pidev selgitustöö ja kõik selle raames läbiviidavad üritused aitavad kaasa meie üliõpilaste maailmavaate arenemisele ja nende poliitilise aktiivsuse tõusuks.

Nii töötab TRÜ šeflusaluses agitpunktis nr. 8 agitaatoritena 84 noort, neist 35 kommunistlikku noort. Agitpunkti nr. 12 juurde lähetati agitaatoritena tööle 90 üliõpilast, nende hulgas 35 kommunistlikku noort. Samuti on ülikooli komsomoli-organisatsioon andnud abi agitatsioonipunktide sisustamisel, raamatukogude moodustamisel agitpunktides jne. Valimiseelsete loengute ja vestluste pidamiseks linna käitistes ja asutistes on moodustatud lektorite grupp, kuhu kuulub 20 Õigusteaduskonna kommunistlikku noort.

Loengute, vestluste jms. organiseerimise kõrval aitavad kommunistlikud noored innukalt kaasa ka valimiseelse kavaga isetegevusõhtute korraldamisel agitpunktides, käitistes ja šeflusalustes kolhoosides, võtavad juhtivalt osa valimistele pühendatud spordiüritustest (teatesuusatamine Tallinna) jne.

Lisaks sellele teevad paljud ülikooli kommunistlikud noored vastutusrikast tööd valimiste organiseerimise alal valimiskomisjonide koosseisus. Nii valiti kommunistlik noor sm. Lukas Rahvuste Nõukogu valimiste 367. Tartu linna valimisringkonna valimiskomisjoni liikmeks, valimisjaoskondade valimiskomisjonide koosseisu kuuluvad kommunistlikud noored sm-d Tõnisson, Blumfeldt, Lõhmus, Zahharova, Lenzner ja Loige.

Valimiseelne töö hoogustub iga päevaga. Kommunistlike noorte ülesandeks on sellest tööst osa võtta järjest aktiivsemalt, olla eesrindlikeks agitaatoriteks ja aidata kõigiti kaasa valimiste edukaks läbiviimiseks.

H. Tiido,
ELKNÜ TRÜ komitee sekretär.

Selleks, et minna valimistele teadlikena

Kogu nõukogude rahvas on aktiivselt lülitunud 12. märtsil s. a. toimuvate NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste ettevalmistusse. Selleks, et Ülemnõukogu valimismäärustikku põhjalikult tundma õppida, on Tartu Riiklikus Ülikoolis läbi viidud rida koosolekuid.

Nii toimus farmaatsia auditooriumis valimismäärustiku arutlus vene keele kateedri liikmeist koosnevas marksismi-leninismi kõrgema astme õpperingis. Seletusi andis vanemõpetaja A. Loopman. Kõik vene keele kateedri liikmed otsustasid kõige aktiivsemalt osa võtta Ülemnõukogu valimiste ettevalmistustööst ja kaasa aidata valimiste läbiviimisel.

Ajaloo-Keeleteaduskonna ja Õigusteaduskonna laborandid ja vanem-laborandid pidasid NSVL Ülemnõukogu valimiste määrustiku tundmaõppimiseks koosoleku sm. Ertise juhatusel. Kõik osavõtjad esinesid sõnavõttudega valimiste määrustiku üksikute paragrahvide selgitamiseks. Eriti aktiivselt võtsid arutlusest osa seltsimehed K. Soosaar, L. Ilves, A. Antonova ja H. Lipp.

NSVL Ülemnõukogu valimiste määrustiku läbiarutamine toimus ka ÜK(b)P ajaloo kõrgema astme õpperingis nr. 3.

E. Kibbermann,
Ajaloo-keeleteaduskonna ametiühingu büroo esimehe asetäitja.

Kui tähtsast ülesandest seistakse eemal

On teada, et meie ülikooli üheks tähtsaimaks ülesandeks on teadusliku töö kaadrite ettevalmistamine ja nende kvalifikatsiooni tõstmine. Samuti on teada, et meil selles töös esineb väga suuri puudusi. Seda märkis EK(b)P KK büroo oma 17. augusti 1949. a. otsuses, sama konstateeriti ka möödunud aasta septembris TRÜ õppejõudude üldkoosolekul. Üheks mahajäänumaks teaduskonnaks sel alal on Loomaarstiteaduskond.

Nüüd oleks juba aeg teha teatavaid kokkuvõtteid selle EK(b)P KK büroo otsuse täitmise tulemustest. Ja peab ütlema, et need kokkuvõtted Loomaarstiteaduskonna ulatuses on väga kurvad.

Teaduskonnas on praegu 13 nooremat õppejõudu (vanemõpetajad ja assistendid). Osa neist asus tööle alles 1949. a. sügisel ja on selge, et neil kohe kandidaadi dissertatsiooni kirjutada ei ole võimalik. Hoopis teisiti on aga lugu nendega, kes töötavad assistentidena juba pikemat aega. Osa neist on kandidaadi väitekirja juba kirjutanud (näit. sm. V. Tilga) või kirjutavad seda praegu (sm-d H. Sooman, R. Lumi). Kuid siiamaani ei ole väitekirja kirjutamisele veel asunud dots. Tombergi juhtimisel oleva kateedri assistendid sm-d J. Kikas, E. Kopp ja V. Saar ning prof. Laasi poolt juhitava kateedri assistendid sm-d R. Puusepp ja J. Tamm. Kokkuvõttes on pilt järgmine: 4 seltsimeest on kas juba kirjutanud või kirjutavad väitekirja, aga 6 seltsimeest juba 4—8 aastat töötanud assistentide hulgast ei kavatse veel üldse asuda selle kirjutamisele.

Veelgi rohkem: mõned assistendid, kuigi teavad selle töö vajalikkust, lükkavad seda tööd järjest edasi kaugesse tulevikku. Tekib küsimus: kuidas nad suudavad kaasa sammuda pidevalt areneva eluga? Ja kus õieti asub selle puuduse peamine põhjus?

Näib, et kõigepealt selles, et mõned meie vanemad õppejõud ei hooli uute kaadrite kasvatamisest. Ütleksin isegi, et mõned koguni kardavad, et uued kaastöölised end arendades võivad neist endist üle kasvada. Seda tõendavad faktid. On ju imelik, et kahes kateedris mitte keegi ei valmistu väitekirja kaitsmisele! Ja veel hiljuti prof. Laas avaldas arvamust, et tema kateedri assistendid sm-d Tamm ja Puusepp hakkavad selleks valmistuma alles 1951. a. sügisel. Dots. Tombergi kohta aga kehtib täiesti vanasõna „Nagu papp — nii ka kogudus", sest sm. Tomberg ise, olles juba 22 aastat dotsent, ei ole veel omandanud kandidaadi kraadi. Ja viimase kuue aasta jooksul on sm. Tombergi sulest ilmunud ainult 3 lühemat teaduslikku tööd, nende hulgas üks ettekanne. Muuseas peab märkima, et ka mõned teised kateedrijuhatajad (nagu prof. E. Vau) ei arenda peagu üldse edasi meie teadust, sest ainult nii võib hinnata nende passiivsust teaduslike tööde kirjutamise alal.

Ja see asjaolu, et mõned meie teaduskonna vanemad õppejõud ise ei tööta küllaldaselt nõukogude teaduse edasiarendamisel, ongi teiseks põhiliseks teguriks, mis põhjustab mahajäämise noorte teadusliku töö kaadrite ettevalmistamises.

Kolmandaks põhjuseks aga on see, et dekanaat ja kateedrijuhatajate kollektiiv arvavad, et kuna teaduskond on teistega võrreldes paremini komplekteeritud teaduslikku kraadi omavate õppejõududega, langeb ära vajadus muret tunda uute teaduslike kaadrite ettevalmistamise eest.

Neljandaks lasub süü ka parteigrupil, kes ei ole seda küsimust veel vajaliku tõsidusega üles tõstnud.

Loomulikult on süüdi ka nooremad õppejõud ise, kes ei hooli oma kvalifikatsiooni tõstmisest, viivitavad väitekirja kirjutamisega ja ei nõua kateedri juhatajalt ega dekanaadilt, et neile antaks konkreetne iseseisev uurimisteema.

Niisugune on Loomaarstiteaduskonnas praegu olukord. Meie kohus on teha sellest vastavad järeldused ja rakendada kõik jõud selleks, et kiiresti likvideerida mahajäämus EK(b)P KK büroo otsuse täitmisel.

V. Arhangelski,
Loomaarstiteaduskonna parteigrupi organisaator.

Semestri esimestest päevadest alates pingsalt tööle!

*

Eksamisessiooni tulemustest

Pärast talvist vaheaega algas meie ülikoolis taas õppetöö. Ligemale kolm tuhat üliõpilast asus uue värskuse ja hooga jätkama oma õpinguid.

Uue semestri algul heidame pilgu tagasi ka möödunud semestri jooksul tehtud tööle, et teha kokkuvõtteid ja saadud kogemusi rakendada oma töö pidevaks ja hoogsaks parandamiseks.

Sessioonile pidi ilmuma 2668 üliõpilast, kellest kõigile eksameile ilmus 2587 üliõpilast ehk 97%. Eksameile ilmunud üliõpilastest sooritasid kõik eksamid 2531 üliõpilast ehk 97,8%, kusjuures 970 üliõpilast (37,4%) sooritasid kõik eksamid hindele „väga hea".

Kokku saadi talvisel eksamisessioonil 7609 hinnet, neist väga häid 51,59%, häid 34,04%, rahuldavaid 13,56% ja mitterahuldavaid 0,18%. Üleülikooliline keskmine hinne oli 4,36.

Kui vaadata eksamisessiooni tulemusi teaduskonniti, siis näeme, et 100%-liselt ilmusid üliõpilased eksamitele Õigusteaduskonnas ja Kehakultuuriteaduskonnas. Järgnevad Arsti- ja Põllumajandusteaduskond, kuna kõige halvem oli olukord Metsandusteaduskonnas, kus eksameile ilmus kõigest 89,3% eksamikohuslike üldarvust.

Eksamitele ilmunutest sooritasid kõik eksamid üliõpilased Ajaloo-keele- ja Kehakultuuriteaduskonnas. Järgnevad Õigusteaduskond, kus 98,7% üliõpilastest sooritasid kõik eksamid, ja Põllumajandusteaduskond, kus vastav protsent on 98,5. Ka selles osas jäi teistest maha Metsandusteaduskond, kus kõik eksamid sooritanud üliõpilaste arv moodustab 91,2% eksamitele ilmunuist.

Keskmise hinde poolest sammus esireas Ajaloo-keeleteaduskond, kus vastav hinne oli 4,5, teisel kohal on Kehakultuuriteaduskond keskmise hindega 4,45, kolmandal kohal on Arstiteaduskond — 4,43, neljandal Metsandusteaduskond — 4,41, viiendal Õigusteaduskond — 4,39, kuuendal Matemaatika-loodusteaduskond — 4,31, seitsmendal Põllumajandusteaduskond — 4,25 ja kaheksandal ning viimasel Loomaarstiteaduskond, kus keskmine hinne on 4,23.

Toodud arvud näitavad meil saavutatud tulemusi. Need arvud võivad olla ja peavad olema analüüsimise objektiks kõigis teaduskondades, sest neist nähtuvad iga teaduskonna töös esinevad puudused. Tuleb märkida, et üleülikoolilises ulatuses tervikuna ei anna sessiooni tulemused mingit põhjust endaga rahuloluks. Sama on loomulikult kehtiv ka üksikute teaduskondade kohta. Niisugused faktid nagu eksamitele ilmunute ja kõik eksamid sooritanute madal protsent mitmes teaduskonnas, eriti aga Metsandusteaduskonnas, näitavad, et edaspidi tuleb eksamisessiooniks valmistuda veelgi hoolikamalt. Ühtlasi on need faktid signaaliks sellest, et möödunud sessioonil töötasid meil väga halvasti aktivistide kontrollpostid. On selge, et olukord selleski osas nõuab edaspidi parandamist. Rahul ei saa olla ka eksamite ja arvestuste tulemustega ühiskonnateaduslike distsipliinide ja vene keele alal.

Kõik need ja muudki lõppenud sessiooni kogemused kohustavad meid juba semestri algul pingutama kogu jõudu selleks, et kevadine eksamisessioon kujuneks palju edukamaks, väärilseks meie vabariigi juubeliaastale.

Ü. Kurvits,
õppeosakonna ülema abi.

Taotlegem praktikumide taseme tõstmist!

Ülikooli õppetöö vormide hulgas on praktikumidel esmajärguline koht, sest neil teadmistel ja oskustel, mida praktikumides omandatakse kõigi meelte osavõtul ja koostöös, on püsivaim koht inimese teadmiste varasalves.

Sellepärast on eriti halb, et meie ülikooli paljudes praktikumides ei kulge õppetöö veel nii, et sellest saaks üliõpilane maksimaalse kasu. Seda puudust on vahetevahel märganud ka õppeosakond, sest mõni aeg tagasi pandi kehtima väga oluline nõue, et praktikumide arvestused tuleb sooritada enne eksamite sessiooni algust.

Kuid kõige selle juures jääb siiski olukorra parandamine peamiselt üksikute kateedrite ja mõnikord isegi üksikute õppejõudude eneste hooleks, mispärast on väga olulise tähtsusega neis küsimustes oma mõtteid ja kogemusi vahetada ülikooli lehe veergudel.

Minu tähelepanekute järgi on praktikumides üheks oluliseks puuduseks töö teostamise puudulik või liiga hiline kontroll, mistõttu praktiliste tööde raskuspunkt kandub semestri lõpule ja mõnede lohakamate üliõpilaste juures koguni semestri viimasele kuule, kus kehtivate korralduste kohaselt tuleks juba sooritada arvestusi.

Mõned vastutustundeta nõrgemad üliõpilased lükkavad meelega tööde sooritamise raskuspunkti semestri lõppu, lootes, et siis eksamisessiooni eelses arvestuse rüsinas õppejõul pole enam küllaldaselt aega jälgida üliõpilaste nõrkusi ja puudusi praktilise töö sooritamisel. Neil päevadel on tööde äraandmine suhteliselt kergem kui sel ajal, kui õppejõul on enam aega üliõpilasega vestelda. Seepärast on kahtlemata üheks praktikumi edukuse eelduseks tööde kõrgpunkti nihutamine semestri alguse poole ja koguni nii, et vähemalt 2—3 nädalat enne semestri lõppu oleks praktilised tööd keskmisel üliõpilasel ära antud, et jääks aega arvestusteks valmistuda ja arvestusi sooritada.

Et seda nõuet täita, tuleb õppejõududel praktikumides töötada kindla töögraafiku järele, õppenädalate (õppekuude) lõpul jälgida rühma tööd ja tarvitusele võtta vastavaid abinõusid mahajääjate abistamiseks ja virgutamiseks.

Teiseks oluliseks puuduseks ja praktikumi töö edukuse pidurdajaks on asjaolu, et üliõpilane tööle asudes, tööd tehes ja koguni ka tööd ära andes ei oma sooritatud töö kohta küllalt rahuldavaid teadmisi.

Siin igakord ei ole üliõpilane üksi süüdi, vaid mõnigi etteheide tuleb langetada ka praktikumi korraldajaile.

Mõnes praktikumis toimub töö nn. tööjuhiste järgi, mida üliõpilased saavad kasutada vaid praktikumi ruumes. Ja kui siis paaritunnilisel tööajal tuleb hakata uurima seda kulunud ja vahel koguni arusaamatut tööjuhist, siis sellise retsepti järele teostatud praktiline töö on üliõpilasele sisuliselt arusaamatu ja temast ei ole mingit kasu loova mõtte arendamiseks.

Neis praktikumides kipub saama tavaliseks nähe, et nõrgemad jälgivad paremate eeskuju ja kaotavad iseseisva mõtlemise ja töötamise tahte.

Füüsika kateeder on ses suhtes ülikoolis paramas olukorras, sest kateedri õppejõudude poolt on trükis avaldatud seni kaks raamatut praktikumide kohta. Raamatu abil on kodus võimalik tööks valmistuda ja seega juba praktikumitunni alul on võimalik püüdlikul üliõpilasel täie teadmisega töö juurde asuda.

Kuid tihtipeale juhtub, et ühte ja sama tööd valmistavad kodus ette mitu üliõpilast, mistõttu samal päeval pole võimalik kõigil ettevalmistatud töid sooritada ning paratamatult tuleb siis praktikumis tutvuneda uue tööga, mis pole igakord ajapuuduse tõttu küllalt põhjalik. Seepärast käesolevast semestrist alates kehtestatakse mainitud praktikumides töödele eelregistreerimine rühmavanemate kaudu. Iga üliõpilane sel korral teab varem, missuguseid töid ta praktikumis ettenähtud päeval sooritab, ning tal on võimalik end teoreetiliselt põhjalikult ette valmistada. Selletõttu kahtlemata jõutakse palju kiiremini praktikumiga lõpule ja üliõpilased saavad praktikumil maksimaalsed teadmised, ning mis veel kõige olulisem — tööde äraandmine võib teostuda kohe töö tegemise järel, sest üliõpilased on iga töö tegemisel ja lõpetamisel varustatud küllaldaste teadmistega sooritatud töö ulatuses.

J. Reinet,
füüsika kateedri vanemõpetaja.

Nõukogude teadus areneb leppimatus võitluses kodanliku pseudoteaduse vastu

* * *

Idealistlike moonutuste vastu füüsikas!

Füüsika suured avastused, tihe koostöö teoreetikute ja eksperimentaatorite vahel on süvendanud meie teadmisi mateeria omaduste kohta ja aidanud sügavamalt mõista füüsikaliste protsesside olu. See on andnud tehnikale kätte uusi võimalusi teaduse saavutuste praktiliseks kasutamiseks, sellega määratult tõstes tehnilist kultuuri. Kuid füüsikaliste teaduste edusammude tähtsus ei seisne ainult nende kasutamises tehnilise progressi huvides. Füüsikalised uurimised, mis tungivad sügavale mateeria omaduste tundmaõppimise valdkonda, on paratamatult seotud filosoofiliste küsimustega. Filosoofia ise aga on oma olemuselt sügavalt parteiline, mistõttu füüsika, tema teooriad ja nende üldistused on tihedalt seotud ideoloogiliste probleemidega. Füüsika, eriti teoreetilise füüsika seda külge ei tohi jätta tähele panemata, sest teadus pole ainult kitsa eriala piiridesse suletud probleemide lahendajaks, vaid ka poliitilise võitluse areeniks, kus otsustatakse põhimised maailmavaatelised seisukohad.

Juba kolm aastakümmet tagasi kirjutas Lenin, et kapitalistlikus ühiskonnas teeb kodanlus kõik, et teadlasi rakendada oma põhimiste vaadete propageerimise ja põhjendamise teenistusse. Osa kodanlikke teadlasi järgib ekspluateeriva klassi direktiivi täiesti teadlikult. Kuid on ka lihtsameelseid, kes asuvad idealistlikele seisukohtadele kasvatusest tingitud harjumuste tõttu. Vahet nende vahel ei pea Lenin kuigi oluliseks. „Poliitikas," kirjutas Lenin, „pole nii tähtis, kes otseselt sisendab teatavaid vaateid. Tähtis on see, kellele need vaated on kasulikud".

Öeldust järgneb, et võitlus idealistlike vaadetega füüsikas on nõukogude teadlaste aktuaalsemaks ülesandeks ja et selles võitluses on vaja pidada suurimat valvsust. Mitte iga teoreetilise füüsika käsitlemine ei tarvitse olla sisult materialistlik, olgugi et ta peidetakse materialistliku sõnastuse taga. Füüsikaliste faktide ja neile rajanevate teooriate vale tõlgendamine või kaudne eitamine võib isegi tuua asjale kahju, sest see tähendab teataval määral idealistlike sugemete toomist diskussiooni. Tuleb silmas pidada füüsika nagu iga teaduse materialistlikku iseloomu. Seepärast ei tarvitse nõukogude teadlased tegelda üldse füüsikaliste teooriate „tõlgendamisega". See jäägu kodanlike füüsikute-idealistide asjaks, kes oma segaste metafüüsiliste süsteemide konstrueerimisel peavad paratamatult füüsikalistele konkreetsustele juurde mõtlema asju, mis ei oma teadusega midagi ühist, ja neid tõlgendama oma süsteemi seisukohast. Nõukogude füüsikute ülesanne on füüsikaliste teooriate olu materialistik, selge ja terav esiletoomine, füüsikasse imbunud idealistlike moonutuste paljastamine ja nende kui teaduse edu pidurdavate tegurite kõrvaldamine.

Pole kahtlust, et idealistlikud sepitsused koos kodanliku ideoloogiaga heidetakse kõigi maade füüsikute poolt varem või hiljem kolikambrisse. Juba praegu tugevneb kapitalistlike maade füüsikute progressiivsema osa seas materialistlik seisukoht, kuid see toimub veel stiihilise materialismi positsioonidel ja on seetõttu kõikuv. Ainult nõukogude füüsikud peavad teadlikku võitlust idealistlike moonutuste vastu füüsikas. Selles võitluses on meil käes tõhus relv Lenini — Stalini partei maailmavaate näol, ja me peame seda relva senisest veelgi mõjukamalt kasutama.

A. Kipper,
teoreetilise füüsika kateedri professor, Eesti NSV Teaduste Akadeemia äsepresident

Kodanlik õigusteadus on reaktsiooni kuulekas tööriist

Imperialismi faasi kodanlikku õigusteadust iseloomustab ühtsa teadusliku meetodi puudumine ning killustus arvukaiks teooriakesteks ja koolkonnakesteks. Hoolimata sellest on kodanlikul jurisprudentsil eriline nõrkus just ühe „teadusliku" meetodi, nn. formaal-loogilise meetodi vastu. Formaal-loogiline meetod on kodanliku jurisprudentsi „klassikaline" meetod, mis põhjeneb Kanti idealistlikul tunnetusteoorial ning milles kõige kujukamalt avaldub kodanluse „juriidiline maailmavaade" kui teoloogilise maailmavaate ilmalikustamine. Formaal-loogiline meetod seisneb õigusnormide formaal-loogilises käsituses, õiguslike nähtuste isoleerimises ühiskondlikust tegelikkusest.

Selle ebateadusliku meetodi rakenduse näitena kodanlikus kriminaalprotsessiõiguses võib tuua vaadendi, mille kohaselt kriminaalprotsess pole midagi muud kui erilaadne õiguslik suhe — teooria, mis väga laialdaselt on levinud kodanlikus protsessiõiguslikus literatuuris alates möödunud sajandi 70-ndaist aastaist kuni tänapäevani ning leidnud üldise tunnustuse. Vaatamata mõningaile erinevusile on põhiväide üks ja seesama: protsess on õigussuhe, „õiguslik suhtlemine" kodanliku kohtu, prokuröri ja selle kohtu alla antud süüdistatava vahel. Ning see on kõik. Selle teooria kohaselt on protsessi ülesandeks lahendada ainult „õiguslik vaidlus", leida kohtu kui „erapooletu vahemehe" kaasabil „kokkulepe" või „õiguslik sobing" õigussuhte „subjektide" vahel.

Teooria kriminaalprotsessist kui õigussuhtest on lähimalt seotud nn. kriminaalhagi kodanliku teooriaga, mille kohaselt juba kuriteo fakti toimumine loovat õigusliku suhte kuriteo toimepanija kui kohustatu ja riigi kui õigustatu vahel kurjategija karistamise küsimuses. Kurjategija on selle teooria kohaselt „kohustatud" karistamist taluma, riik aga — ja loomulikult kodanlik riik — on „õigustatud" karistama.

Selline kriminaalprotsessi käsitus ainult protsessiosaliste õigussuhtena omab silmahakkavat sarnasust kodanlike teooriatega kodanlikust riigist kui „õiguskorrast". Mõlema teooria sisu ja poliitiline mõte on sama: mõlemal juhul asendatakse kodanlikus klassiühiskonnas tegutsevad klassivõimuvahendid mingisuguste puhtformaalsete, juriidilis-abstraktsete kategooriatega, mõlemal juhul maskeeritakse tegelikke võimuvahekordi ning moonutatakse silmi pilgutamata objektiivset tegelikkust.

Kriminaalprotsessi kui õigussuhte teooria ebateaduslikkus ja reaktsioonilisus on käegakatsutav. Esitada kodanluse k'assikohtu teotsemist mingi õigusliku tehinguna, võrdsete poolte vahelise õigusliku vahekorrana, seda võib ainult kodanlik jurisprudents. Sellises käsituses isoleeritakse õigusnormid igasugusest ühiskondlikust tegelikkusest, ekspluataatorlik kohus ja kohtumõistmine taandatakse mingi juriidilise skeemi formaalseteks elementideks ning saadakse selle tagajärjel teooria, mis suurepäraselt sobib kodanluse klassihuvidega.

Teooria kriminaalprotsessist kui „õigussuhtest" aitab varjata kodanliku kohtu ja prokuratuuri kui kodanluse diktatuuri salakavalate relvade klassiolemust, nende kui kodanluse huve teenivate sunnivahendite tõelist loomust.

Sellisele põhiliselt võltsile, kuid kodanlusele ülimal määral meelepärasele tulemusele jõutakse just tänu formaal-loogilisele meetodile.

Kodanluse teooriale kriminaalprotsessist kui õigussuhtest vastandab nõukogude sotsialistlik õigusteadus dialektilisel materialismil põhineva kohtu ja kriminaalprotsessi käsituse. Dialektiline materialism avastab kohtu ja tema tegevuse tõelise olemuse, nende kui klassiühiskonna nähtuste klassisisu.

Kohus on võimuorgan ja nimelt antud ühiskonnas valitseva klassi võimuorgan. Selle organi tegevus, toimugu see siis kriminaal- või tsiviilprotsessi kujul, on suunatud vastava valitseva klassi huvide kaitseks ja kindlustamiseks. Kriminaalprotsess pole seega mingi platooniline „õiguslik suhe", vaid teatava valitseva klassi võimuorgani kindla klassieesmärgiga toimuv tegevus. Selles — ja mitte mingisuguses õigussuhtes — seisneb kriminaalprotsessi olemus. Selle avastamiseks ja mõistmiseks on vaja aga mitte formaal-loogilist meetodit, vaid — dialektilist materialismi.

H. Randalu,
tsiviilõiguse ja -protsessi kateedri dotsent

Hoogustada ettevalmistustöid ÜTÜ III teaduslikuks sessiooniks

Üliõpilaste Teaduslik Ühing korraldab märtsikuu lõpul oma III teadusliku sessiooni. See on väga tähtsaks sündmuseks meie ülikoolis ja nõuab pingerikast ning kohusetruud ettevalmistust nii teaduslike töödega esinejate kui ka ÜTÜ juhatuse ja kogu liikmeskonna poolt.

Meie peame sessiooni läbi viima nii, et see oleks meie kasvavate teadusliku töö kaadrite tõsiseks ülevaatuseks ja nende teadusliku töö kvaliteedi näitajaks. Seega ei ole ÜTÜ teaduslik sessioon üksnes ÜTÜ enda asi, vaid ka ülikooli juhtkonna ja ühiskondlike organisatsioonide asjaks, eesotsas kommunistlike noorte ja ametiühinguorganisatsiooniga. Kui suurt tähelepanu osutavad üliõpilaste teaduslikule tööle bolševike partei ja Nõukogude valitsus, nähtub Kõrgema Hariduse ministri 31. oktoobri 1949. a. käskkirjast, kus on fikseeritud selle töö põhialused, vead ja kehtestatud ülikooli juhtkonna vastutavus selle töö eest.

Kuigi meie ÜTÜ läheb eelseisvale sessioonile vastu tugevnenuna ja kindlalt organiseerituna, ei ole meie töö veel siiski täiesti rahuldav.

Kõige olulisemaks seni esinevaks puuduseks on tihti liiga pealiskaudne juhendamine õppejõudude poolt. Leidub veel üksikuid kateedrijuhatajaid, kes ei saa aru, et ÜTÜ töö on kateedri enda töö pegelpilt, kuigi tunduvalt väiksemas ulatuses. Üliõpilased on liiga tagasihoidlikud, kardavad õppejõudu tülitada, õppejõud aga on mõnikord rõõmuski selle vähese „tülitamise" üle. Kui teistes meie kodumaa ülikoolides ÜTÜ teaduslikul sessioonil ettekandmisele tulevad tööd arutatakse läbi vastavate kateedrite ja teaduskondade koosolekutel, siis meil teema esitatakse sessiooniks peagu eranditult ainult juhendaja, ÜTÜ teaduskonnanõukogu ning teaduskonnajuhendaja koosolekul, mis muidugi ei taga teema küllaldast analüüsi. ÜTÜ juhtivates organites on meil vähe õppejõude.

Kui vaatleme esialgseid andmeid eeloleva teadusliku sessiooni temaatika kohta, siis näeme, et see on mitmekesine ja aktuaalne, kuid ei oma veel küllaldast monoliitsust ja järjekindlust. Aktuaalsematest teemadest võiks märkida näiteks ettekandeid: „Tartu Tööliste ja Soldatite Nõukogude tegevus 1917—18. a." (K. Siilivask), „Koloniaalrahvaste võitlus oma sõltumatuse eest pärast II Maailmasõda" (H. Kärtner) jt. Heaks näitajaks on põllumajanduslikke probleeme lahendada aitavate teemade rohkus, nagu „Veisekasvatuse seisukord ja arendamise perspektiive Põuatu kolhoosis" (sm. Kaubi), „Metsakasvatuslikud tööd seoses Eesti NSV looduse ümberkujundamise plaaniga" (sm. Randmaa) jne. Meie üliõpilaskonna ideoloogilisest küpsemisest räägivad ka sellised teemad nagu sm. Kulli ettekanne „Matemaatika parteilisusest".

Esile tuleb tõsta Põllumajandusteaduskonda, kes on esindatud 14 teemaga, mis kõik on suunatud meie noorte kolhooside abistamiseks ja tugevdamiseks. Samuti on väga aktuaalsed ja väärtuslikud Loomaarsteteaduskonna 6 teemat. Tunnustusväärseid edusamme on tehtud Arstiteaduskonnas, kus kõik 8 tööd baseeruvad praktikal.

Tuleb aga märkida, et sessiooni ettevalmistamine venib (ettevalmistuskomisjoni esimees sm. Metsar). Reast teaduskondadest (Põllumajandusteaduskond, KKT, Metsandusteaduskond, Ajaloo-keeleteaduskond) ei ole saabunud teemade annotatsioone või on esitatud puudulikud annotatsioonid. Ettevalmistustöid raskendab ka nõrk kontakt komsomoli-organisatsiooniga. Ühelgi ÜTÜ nõukogu või büroo koosolekul ei ole nähtud ELKNÜ TRÜ komitee senist esindajat sm. Aamiseppa, rääkimata komitee sekretärist sm. Tiidost. Tekib küsimus, kuidas me üldse võime rääkida komsomoli juhtivast ja kasvatavast osast ÜTÜ-s, kui korduvatest katsetest hoolimata ei ole seni suudetud luua märkimiväärset kontakti! Ometi peaks komsomolikomitee suunama erilist tähelepanu ÜTÜ-le kui juhtivale keskusele uute teadusliku töö kaadrite kasvatamise alal. Praegu on aga tekkinud paradoksaalne nähtus: ELKNÜ Tartu Linnakomiteega ja selle sekretäri sm. Uriga on meil märksa tugevam side kui ülikooli komsomolikomitee ja selle sekretäriga!

Esiletoodud puudustest hoolimata ja nende kõrvaldamist eeldades võib siiski arvata, et eelseisev sessioon kujuneb küllaltki kõrgetasemeliseks ja toob meie rahvamajandusele eelmiste sessioonidega võrreldes rohkem kasu. Selleks aga tuleb eelseisvail nädalail töötada erilise pinge ja hoolega.

L. Päi,
Üliõpilaste Teadusliku Ühingu nõukogu esimees.

Teadus praktika teenistuses

Teaduse parteilisus avaldub tõsiasjas, et teadus on valitseva klassi teenistuses, teaduse areng on suunatav valitsevate klasside poolt ja teaduslik produktsioon kasutatakse valitsevate klasside huvides. Asjatu on otsida kodanlikes riikides reklameeritavat nn. „puhast; apoliitilist teadust". Vaadelgem kaasaja akuutsemat teaduslikku temaatikat kodanlikes riikides. Kui seal töötatakse aatomienergia probleemide kallal, siis ei ole veel kusagil avaldatud sellel alal töid ega mõtteid sellise tohutu energiaallika rakendamiseks loovas, ülesehitavas töös. Küll on aga ajalehtede ja ajakirjade leheküljed täidetud igasuguste kalkulatsioonidega ja arvestustega aatomrelva purustavast ja hävitavast võimest.

Selliseid näiteid kodanlikust „apoliitilisest" teadusest võib esitada külluses.

Tekib küsimus, kelle huvides tehakse niisugust „apoliitilist" teaduslikku tööd? Vastust ei ole raske leida. Vaevalt, et keegi saaks kahelda, et niisugune „apoliitiline, puhas teadus" teenib just suurkodanlust, kes teda äraostmise ja muude vahenditega suunab. Ja sellist teadust nimetatakse apoliitiliseks!

Veel enamgi, eht-variserliku silmakirjatsemisega tuntakse kodanliku ajakirjanduse veergudel suurt muret „puhta teaduse" saatuse üle sotsialismimaal. Heidetakse ette, et Nõukogude Liidus teadus omandavat liiga praktilist, utilitaarset iseloomu. Väidetakse, et need teadusharud, millistel ei ole otsest praktilist rakendust, olevat Nõukogude Liidu oludes hääbumisele määratud. Nad tunnevad muret näiteks assürioloogia, paleontoloogia, arheoloogia, kreeka ja rooma kirjanduse ajaloo jne. saatuse üle Nõukogude Liidus. Neid ei saa rahustada isegi sellise tõsiasjaga, et nõukogude paleontoloogidel ja arheoloogidel on sellised töötamisvõimalused ja töösaavutused, millistest kodanlikkude maade vastavad eriteadlased võivad vaid unistada. Nad heidavad ette nõukogude teadusele tegelikult seda, et meil tuntakse siiski suuremat huvi kaasaegsete ja tulevaste põlvkondade saatuse vastu kui näiteks tuhandeid aastaid tagasi elanud inimeste usukommete vastu. Tegelikult neile ei meeldi, et me teenime töötava rahva masside huvisid.

Nõukogude teadus on üks lahutamatu osa rahva üldloomingust, ta teenindab rahvast ning ammendab oma jõudu rahva seast. Seetõttu me tunnemegi nii suurt huvi teaduslikkude saavutuste rakendusliku külje suhtes, mida me saame ära kasutada meie sotsialistlikus ülesehitustöös.

Heidame nüüd pilgu sellele, kuidas on olukord selles osas ühes meie teaduskonnas, kust võib oodata teaduslikke saavutusi, mis on otseselt rakendatavad rahvamajanduses, — s. o. Matemaatika-loodusteaduskonnas.

Tuleb otsekohe tähendada, et Matemaatika-loodusteaduskonda kuuluvad distsipliinid on oma põhiloomult rakenduslikud, mida ka eriti rõhutatakse õppetöös. See kajastub ilmselt seminari-, kursuse- ja diplomitööde temaatika valikus. Menetluspraktikas juhitakse üliõpilasi tegelikule erialasele tööle asutistesse, uurimisinstituutidesse, tööstustesse, kaevandustesse, eriala laboratooriumidesse jne.

Teaduslikkude tööde temaatika on rõhuvas enamuses rakenduslik, kusjuures tõsist tähelepanu on omistatud õpikutele, milliste puudus annab end veel tunda. On koostatud nii originaalseid õpikuid kui ka tõlgitud rida paremaid venekeelseid õpikuid. Kokku on Matemaatika-loodusteaduskonna õppejõudude sulest sõjajärgse viisaastaku jooksul ilmunud 18 õpikut.

Lõpuleviidud teaduslike tööde osas tuleb suureks puuduseks pidada, et paljud neist ei ole trükis avaldatud. Kuidas saab rakendada rahvamajanduses anorgaanilise keemia kateedri õppejõu J. Loskiti tööd „Uusi lahusteid valkainete ekstraheerimiseks kändudest" või taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedri teadusliku kaastöölise K. Eichwaldi tööd „Mõningaid jooni boreaalse Rubus-floora kujunemisest", mille tulemused on rakendatavad vaarika uute sortide aretamisel, kui nendest töödest parimal juhul on teadlikud vaid vastavate kateedrite liikmed. Lõpuleviidud teaduslike tööde trükis avaldamine saagu teadusala prorektoraadi lähimaks südamemureks, kui soovitakse Tartu R. Ülikooli õppejõudude teaduslikku produktsiooni efektiivselt rakendada meie rahvamajanduses.

Eranditult kõik Matemaatika-loodusteaduskonna kateedrid abistavad vastavalt oma erialale meie rahvamajandust, toimugu see kas otseselt mitmesuguste asutiste, ettevõtete ja tööstuste abistamise näol nõuga ja jõuga või emakeelsete õpikute koostamise kaudu, mille tõttu üliõpilastel avanevad soodsamad võimalused vastavate ainete kiiremaks omandamiseks.

Millist majanduslikku efekti on saavutatud teadlaste ja praktikute koostöö ja uurimistöö praktikasse rakendamise tagajärjel, selle üle ei ole mõnel juhul võimalik selgusele jõuda. Ei saa näiteks välja arvutada, millist majanduslikku efekti on saavutatud prof. G. Rägo suurepärase õpikuga „Kõrgem matemaatika", mille järgi oli suur vajadus ja mis selles osas soodustab ning kiirendab kaadrite paremat ettevalmistamist. Samas ei tea aga kahjuks orgaanilise keemia kateeder, millist majanduslikku efekti saavutati kateedri poolt tööstustele antud rohkearvuliste juhendite abil või kateedri poolt sageli teostatud analüüsimistel uuritud ainete kvaliteedi fikseerimisega. Kateedril on küll selge, et tööstused on kasutanud vastavaid näpunäiteid, millega nad on saavutanud materiaalset kokkuhoidu, on tõusnud toodangu kvaliteet, kuid arvudes ei tea kateeder kõige paremal tahtmisel oma abi väljendada. See tähendab sisuliselt aga kontakti puudulikkust kateedri ja tööstuste vahel ühelt poolt ja teiselt poolt kateedri vähest huvi oma enda töö tulemuste suhtes.

Nõrgaks punktiks asutiste ja tööstuste abistamise osas on järjekindluse puudumine. Antav abi on üldiselt täiesti juhuslikku laadi. Vaid anorgaanilise keemia kateedril on teoksil lepingulised uurimistööd tööstuste teaduslikkude tellimiste korras. Kateedrid, teaduskonnad ja kogu ülikool peavad organiseerima lepingulisi uurimistöid. Nende kaudu saaks loodud kontakt asutistega ja tööstustega, nende kaudu kerkiks üles akuutsem temaatika, nende kaudu saaks tööstusse juurutada uuendusi ja ratsionaliseerimisi ning kontrollida kateedrite poolt teostatud uurimuste viljakust rahvamajanduse tegelikkuses.

Kokkuvõttes tuleb tähendada, et Matemaatika-lodusteaduskond on rahvamajanduse huvides teinud küllaltki väärikat tööd, mis aga kindla organisatsiooni korral võib anda senisest võrratult tõhusamaid tulemusi.

Dots. A. Mitt,
füüsika kateedri juhataja.

Sotsialistlik võistlus areneb hoogsalt

Sotsialistlik võistlus, mis Nõukogudemaal on saanud kogu töötajaskonda hõlmavaks üldrahvalikuks patriootlikuks liikumiseks, on käesoleva aasta algusest peale haaranud ka meie ülikooli kollektiivi. Sotsialistlikust võistlusest võtavad meil osa nii õppejõud, üliõpilased, teenistujad kui ka töölised. Võistluse tulemuste arvestus toimub pidevalt ja neid arvesse võttes autasustatakse 1. mail ja Eesti NSV 10. aastapäeval — 21. juulil parimaid teaduskondi, kateedreid, ühiselamuid vastavate rändpunalippudega.

Hoogsalt areneb sotsialistlik võistlus Põllumajandusteaduskonnas. Teaduskonna üldkoosolekul vastuvõetud sotsialistliku võistluse kohustuste keskseks osaks on ideelis-poliitilise teadlikkuse tõstmise küsimus. Selles osas kohustuti aktiivselt osa võtma tööst poliitõppuse süsteemis, töötades läbi lisaks programmi põhimaterjalidele ka kõik täiendavad teosed.

Teadusliku uurimistöö osas võeti vastu kohustus võidelda selle töö taseme pideva tõstmise eest ja tihendada loomingulist koostööd teadusliku uurimistöö ja praktika vahel. Eesrindliku nõukogude teaduse saavutuste populariseerimiseks kohustus iga Põllumajandusteaduskonna õppejõud kirjutama aasta jooksul vähemalt ühe populaarteadusliku artikli avaldamiseks ajakirjanduses, esinema loengutega jne.

Sotsialistlikud kohustused näevad edasi ette õppe- ning kasvatustöö ja distsipliini taseme tõstmist, milleks üliõpilased kohustusid täielikult konspekteerima kõiki loenguid ja õppejõud andsid lubaduse pidevalt tõsta oma erialaste teadmiste taset vene ja nõukogude teaduse alusel ning süvendama kommunistlikku kasvatust üliõpilaskonnas.

Vastuvõetud otsuse kohaselt abistatakse praktiliselt kolhoose, eriti seflusalust Põuatu kolhoosi, Raadi õppe- ja katsemajandit ja käitisi, mille tootmistegevus on otseselt seotud põllumajandusega (põllutöömasinate tehas „Võit").

Sotsialistliku võistluse esimesed tulemused avaldusid kujukalt toimunud eksamisessioonil. Saavutatud tagajärjed näitavad selgesti sotsialistliku võistluse suurt viljastavat mõju, eriti vanematel kursustel, kus teadmiste tase otsustus tunduvalt kõrgemaks kui eelmistel eksamisessioonidel. Õppejõud omalt poolt tegid kõik selleks, et eksamitulemused kujuneksid headeks. Nad korraldasid pidevalt eksamieelseid konsultatsioone ja reguleerisid koos kursusevanematega üliõpilaste eksamile ilmumise aega.

Mitmed teaduskonna õppejõud on juba esinenud ettekannetega sotsialistliku põllumajanduse teemadel (agraarökonoomia ja plaanimajanduse kateedri õppejõud Tartu linna parteikabinetis. Tartumaa TK seminaridel jne.), IV kursuse üliõpilastest ca 10 on võtnud endale kohustuse esineda ettekannetega maakondliku lektoritebüroo liinis jne.

Meie ülesanne seisneb selles, et veelgi laiendada ja süvendada sotsialistlikku võistlust. Veel on üksikuid neid, kes seisavad eemal sotsialistlikust võistlusest või jätavad täitmata oma kohustusi. Eriti paistab see silma noorematel kursustel, kus tuli ette eksameile hilinemist ja tähtpäevade edasilükkamist. Samuti pole sotsialistlik võistlus haaranud kõiki alasid (näit. võitlus puhtuse ja korra eest). Ametiühingu õppe- ja teadusliku töö komisjoni lähimate ülesannete hulka kuulub nende puuduste kõrvaldamine.

Me peame tegema kõik selleks, et sotsialistlik võistlus areneks veel hoogsamalt ja annaks häid tulemusi kõigil töö aladel, et väärikalt tähistada NSV Liidu Ülemnõukogu valimisi ja Nõukogude Eesti 10. aastapäeva.

A. Puusaag,
Põllumajandusteaduskonna ametiühingu büroo esimees.

Igaühe aukohuseks on osa võtta suusakrossist

Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaste, õppejõudude ja teenistujate kollektiivil seisab ees vastutusrikas suurüritus — ametiühingute ja kommunistlike noorte traditsioonilise suusakrossi edukas läbiviimine. Käesolev suusakross on ühtlasi ka stardisündmuseks Tartu Riikliku Ülikooli kogu kevadsemestri spordihooajale.

Suusakrossi org-komitee otsustas krossi läbi viia järgnevalt: 1. Suusakross toimub ajavahemikul 7.—25. veebruarini.

2. I ja II kursuse üliõpilastele viiakse suusakross läbi kehalise kasvatuse tundides.

3. III ja vanemate kursuste üliõpilastele, õppejõududele ja teenistujatele viib krossi läbi vastava teaduskonna kehakultuurikollektiiv koostöös teaduskonna komsomoli- ja ametiühingu-organisatsiooniga.

Selleks tuleb iga kehakultuurikollektiivi nõukogul koostada konkreetne tööplaan, milles on detailselt näidatud kõikide kursuste ja õppejõudude-teenistujate gruppide krossi läbiviimise ajad. Krossi läbiviimise plaan tuleb kooskõlastada kehakultuuri ja spordi kateedriga, et vältida krossist osavõtjate kuhjumist ühele päevale ja kellaajale. Ülikooli suusabaas on krossi läbiviimiseks avatud igal nädalapäeval kella 8—19-ni.

Suusakrossi läbiviimisel on kommunistlikul noorsooühingul ja ametiühingul määrav osatähtsus. Olles ise esimene krossirajal näitab iga kommunistlik noor eeskuju ja avaldab innustavat mõju oma kaasüliõpilasisse.

Viime suusakrossi läbi maksimaalse osavõtjate arvuga!

A. Tiik,
suusakrossi org-komitee esimees.

Korraldatakse ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" lugejate II konverents

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetus teatab käesolevaga, et 26. veebruaril s. a. korraldatakse ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" lugejate II konverents.

Konverentsi ettevalmistustööde raames viiakse koos ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ Ametiühingu komiteega läbi kõigi ülikooli seinalehtede viimaste numbrite ülevaatus. Ülevaatuseks tuleb seinalehed hiljemalt 22. veebruaril s. a. tuua ametiühingu komiteesse. Vastav žürii vaatab seinalehed läbi ja teeb ametiühingu komiteele ettepanekud parimate seinalehetoimetuste premeerimiseks.

Kokkuvõtete tegemine ülevaatusest ja preemiate väljaandmine toimub ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" lugejate II konverentsil, mille päevakorras on järgmised küsimused:

1) Aruanne „Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetuse tööst ja kaastööliste ülesannetest uuel semestril, eriti aga NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste eelsel perioodil."

2) Aruanne „TRÜ seinalehtede senisest tööst ja esmajärgulistest ülesannetest seinalehtede taseme tõstmisel."

3) Preemiate väljaandmine parimate seinalehtede toimetustele.

Hoogsamaks olümpiaadi ettevalmistustöö!

Kunstiline isetegevus, kehakultuuri viljelemine ja omalooming haarab meie ülikoolis järjest suuremaid üliõpilashulki. Kuid seda arenemist ei saa veel pidada rahuldavaks, sest me pole nimetatud aladel siiski veel saavutanud soovitavaid tulemusi. Selleks, et haarata veelgi laiemaid hulki isetegevustöösse ja tõsta selle töö kvaliteeti, viiaksegi meil läbi kunstilise isetegevuse, omaloomingu ja kehakultuuri II olümpiaad.

Kui kaugel on praegu ettevalmistustööd olümpiaadiks?

Ettevalmistustööde suunamiseks on moodustatud üleülikooliline orgkomitee, kelle esimeseks ülesandeks oli moodustada olümpiaadi läbiviimiseks vastavad organid ka teaduskondades. See ülesanne täideti rahuldavalt. Tunnustusväärset initsiatiivi oma töös on seni näidanud teaduskonnakomisjonid Kehakultuuriteaduskonnas (esimees sm. K. Eljand), Arstiteaduskonnas (esimees sm. F. Bochman), Põllumajandusteaduskonnas (esimees sm. Tiisler) ja Matemaatika-loodusteaduskonnas (esimees sm. H. Salajõe). Lubamatu on aga olukord Loomaarstiteaduskonnas, kus puudub veel õige keskne isetegevust juhtiv organ.

Kunstilise isetegevuse alal alustasid möödunud semestril mitmes teaduskonnas (Matemaatika-loodusteaduskond, Põllumajandusteaduskond, Arstiteaduskond) tegevust koorid, valiti välja õpitavad näidendid, jaotati osad, individuaalesinejad alustasid repertuaari õppimist jne.

Kehakultuur on see ala, mis on meie olümpiaadil andnud juba ka otseseid tulemusi. Senistest kokkuvõtetest nähtub, et Kehakultuuriteaduskond on hoolimata raskuskoefitsiendist suutnud säilitada pärast maadlus-, tõstmis- ja võimlemisvõistlusi esikoha. Selle tulemuse eest võlgnevad KKT üliõpilased tänu mitte ainult oma esindajate südikale esinemisele, vaid ka teiste teaduskondade kehakultuurikollektiivide nõrgale tööle. Mille muuga seletada siis Metsandus- ja Ajaloo-keeleteaduskonna eemalejäämist maadlusvõistlusist ja Matemaatika-loodusteaduskonna võistkonna puudumist tõstevõistlustelt? Tõsiseks puuduseks on ka koostöö puudumine teaduskondade isetegevuskomisjonide ja kehakultuurikollektiivide vahel. Ilma isetegevust juhtivate organite tiheda koostööta on aga vaevalt loota edukat tööd ja häid tulemusi.

Veebruaris toimuvad jällegi mitmed võistlused sportlikel aladel (ujumine, male jne.). Iga teaduskonna kehakultuurikollektiiv koos isetegevuskomisjonidega peab tingimata organiseerima teaduskonna esinduse osavõtu neist võistlustest.

Märtsis jätkuvad sportlikud võistlused ja viiakse läbi kunstilise isetegevuse ülevaatused teaduskondades. Aprillis aga toimuvad viimased spordivõistlused olümpiaadi raames ja lõppülevaatused kunstilise isetegevuse alal.

Olümpiaadi ettevalmistamises ja läbiviimises seisavad meil ees otsustavad ja töörohked päevad. Teaduskondade isetegevuskomisjonid peavad organiseerima olümpiaadist osa võtma laialdased üliõpilaste hulgad ja kindlustama kõigi ettevalmistustööde õigeaegse ja kõrgekvaliteedilise läbiviimise. Seadkem endile eesmärgiks tähistada NSV Liidu Ülemnõukogu valimisi uute edusammudega kunstilise isetegevuse, omaloomingu ja kehakultuuri viljelemises!

O. Prinits,
olümpiaadi orgkomitee liige.

Viis aastat Juhan Sütiste surmast

Täna möödub viis aastat eesti progressiivse luuletaja Juhan Sütiste surmast, mis järgnes 10. veebruaril 1945. a. okupatsiooniaegsetele vintsutustele fašistlikus vanglas. Sütiste elujaatavat, julget ja optimistlikku loomingut läbib palav armastus oma kodumaa ja rahva vastu ning võitlustahe tema parema tuleviku eest. Sellistena on Sütiste luuletused meile lähedased ja armastatud ka Nõukogude Eesti lugejate poolt.

Sütiste oli poeet, kelle kujunemine toimus kodanlikul ajal pidevas võitluses kirjanduses valitsevate ebatervete formalistlike suundadega ja kodanluse reaktsiooniliste taotlustega. On arusaadav, et luuletaja oma pikal loomingulisel arenemisteel sel ajal, kui tal veel polnud ideoloogiliselt selgeid eesmärke, kaldus mõnikord kõrvale ja andis osa energiat reaktsiooniliste jõudude teenistusse. Ent Sütiste loomingu suurem ja väärtuslikum osa näitab selgesti tema õiget suhtumist ühiskonna arengusse ja kaasatundmist töölisklassi revolutsioonilisele võitlusele.

Sütiste luuletused on avaldatud kümnes eri kogus, millest üheksa on ilmunud kodanlikul ajal. Luuletaja debüteeris 1928. a. luuletuskoguga „Rahutus", mis äratas tähelepanu uudsete probleemide ja meisterlikkude värssidega. Selle kogu parimate luuletuste hulka kuulub aubtobiograafiline „Avang", mis kannab luuletajale nii iseloomustavat dünaamilist ja optimistlikku põhitooni ning milles avaldub terve ja julge proletaarne ellusuhtumine.. Väga õnnestunud ja ideeselge on ka luuletus „Jõuluöö", mis ründab' mahajäänud inimeste usulisi eelarvamusi. Luuletuses „1. V 1927" näitab Sütiste selgesti, kelle poolel ta asub — kodanluse vastu võitlevate proletaarsete masside poolel.

Sütiste parimad kodanlikul ajal kirjutatud luuletused sisalduvad kogudes „Maha rahu!" (1932) ja „Kaks leeri" (1933). Juba nende luuletuskogude pealkirjadki osutavad luuletaja aktiivsele, võitlevale ellusuhtumisele. Ta viib lugeja „töötavatele tänavatele" ja näitab töölisklassi rasket olukorda kodanliku kurnamisrežiimi tingimustes, kritiseerib kodanliku aja pahesid. Nähes selgelt kahe leeri olemasolu kodanlikus ühiskonnas, millest üks nõuab võimu, teine aga õigust, ja arenevat klassivõitlust, ütleb Sütiste selgesti välja, et ta asub kindlalt proletariaadi poolel. Sütiste luuletustes avaldub kõikumatu usk proletariaadi võidusse, mis väljendub näiteks luuletuses „Elujulgeile":

„Kord saabub tund, mil veretavas tules
silm idas vastse tõusu näeb."

Sel ajal on Sütiste luuletaja-vaatleja, kes näitab poolehoidu töölisliikumisele, kuid ei loo sidemeid põrandaaluse tegevusega ega astu aktiivselt võitlusse töölisklassi ridades. Hinnatav on Sütiste loomingus see, et luuletaja näeb ühiskonnas valitsevaid vastuolusid ja näitab töölisklassi raskeid elutingimusi.

1933. a. oli Sütiste oma kodanliku aja loominguperioodi tipul. Siit algab ajutine maailmavaateline tagasiminek, mille jooksul kodanluse ideoloogilise jms. surve mõjul Sütiste loomingus hakkavad domineerima ebaterved, natsionalistlikud tendentsid.

Kodanliku klikivalitsuse lõppaastail hakkab aga Sütiste taas lähenema oma varajasema loomisperioodi põhisuundadele, millega valmistatakse ette poeedi kindlat astumist nõukogude võimu toetajate ja ehitajate ridadesse 1940. aastal. Juunipöördele reageerib poeet värssmontaažiga „Maakera pöördub itta", mille hoogsad värsid näitavad luuletaja siirast sümpaatiat nõukogude võimule. Revolutsioonilist jõudu on esimesel nõukogude aastal ilmunud luuletuses „Käepigistus Johannes Barbarusele", kus juunipööret võrreldakse rajuööga ja Barbarust lipukandjaga. Rahvaste sõpruse üllad ideed väljenduvad suure selguse ja mobiliseeriva jõuga Sütiste suurepärases luuletuses „Gruusiale".

Fašistliku Saksamaa kallaletung Nõukogude Liidule ja Nõukogude Eesti okupeerimine katkestavad Sütiste rahuliku loomingulise töö. Ta vangistatakse ja elab läbi raskeid kannatusi. Kuid need ei murra luuletaja võitlevat vaimu. Ta kirjutab hulga meisterlikke luuletusi, mis avaldatakse pärast nõukogude võimu taaskehtestamist Eestis — 1945. aastal luuletuskogus „Umbsed päevad". Vaikimistusk ja rahva kannatused fašistliku ikke all, fašismi kirglik vihkamine, ent ka kindel usk peatselt taassaabuvasse vabadusse õhkub selle kogu suurepärastest värssidest.

Nõukogude Eesti vabastamist tervitab Sütiste luuletusega „Te tulite". Selle ja järgnevate luuletustega — „Tervitus teile, võidukad väed" jt. — astub Sütiste nõukogude võimu taasehitajate ridadesse, õhutab rahvast kätte maksma vihatud vaenlasele ja kogu energiaga üles ehitama uut elu.

Varajane surm lõpetas Sütiste viljaka töö, mis võinuks anda meile veel palju häid nõukogulikke teoseid. Ent sellest hoolimata, et Sütiste nõukogudeaegne luule on vaid murdosa tema rikkalikust loomingust, on selle tähtsus ja väärtus suur. Nõukogude Eesti töötav rahvas armastab Sütiste värsse ja austab Sütistet kui progressiivset luuletajat, väljapaistvat sõnakunstnikku ja inimest, kes viimaseil eluaastail kogu oma jõu ja energia pühendas võitlusele nõukogude võimu eest.

E. Kivimäe,
Ajaloo-keeleteaduskonna
IV kursuse üliõpilane.

Õpitakse valimismäärustikku

Arstiteaduskonna kateedrite liikmed, et minna ettevalmistatult NSV Liidu Ülemnõukogu valimistele, on asunud innukalt õppima valimismäärustikku ja võtavad osa valimiseelsest ettevalmistustööst. Selle töö juures on areng läinud kahte teed. Suuremate teoreetiliste kateedrite juures on korraldatud seni üks kuni kaks koosolekut valimismäärustiku läbitöötamiseks, nagu farmakoloogia, pataloogilise anatoomia, hügieeni, galeenilise farmaatsia, mikrobioloogia ja teiste kateedrite juures. Teistes teoreetilistes kateedrites, kus kateedri liikmed osa võtavad Marksismi-Leninismi Õhtuülikooli tööst, on õppejõud, ära kuulanud dots. Talviku loengud õhtuülikoolis, tutvustanud teistele valimismäärustikku vestluste korras. Kliinilistes kateedrites on kateedrite liikmed osa võtnud nende kateedrite õppebaasides läbiviidavatest koosolekutest valimismäärustiku tundmaõppimiseks.

Vestlusõhtu ekskursioonist Moskvasse

Talvisel õppetöö vaheajal toimus näitekunstiringi liikmete ekskursioon Moskvasse ja Leningradi, millest võttis osa 8 näitekunstiringi aktiivsemat liiget. Ekskursioonil külastati Moskva ja Leningradi suuremaid teatreid, muuseume, tutvuti Moskva Riikliku Ülikooli klubiga jne.

Ekskursiooni muljete edasiandmiseks toimub laupäeval, 11. skp. algusega kell 20 üliõpilasklubis näitekunstiringi korraldusel vestlusõhtu, millest palutakse üliõpilaste rohket osavõttu.

Vestlusõhtule järgneb tants.

Kuidas tellida ajalehte „Tartu Riiklik Ülikool"

Seoses esinenud arusaamatustega olgu siinkohal tehtud teatavaks ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" tellimise kord.

Ülikooli ajalehe tellimist on soovitav korraldada kollektiivselt — vastavate ajakirjanduse levitajate kaudu. Selleks tuleb levitajale maksta tellimistasu arvestusega, et lehe ühe eksemplari tellimine üheks kuuks maksab 1 rubla. Ajakirjanduse levitaja maksab kogutud raha sisse ülikooli kassasse (peahoones, II korrusel). Kassast antav kviitung tuleb tingimata toimetada ülikooli ametiühingu komiteesse või ajalehe toimetusse (mõlemad asuvad üliõpilasmaja III korrusel), kusjuures kviitungile tuleb märkida tellijate arv, kui pikaks ajaks on ajaleht tellitud ja telliva kollektiivi täpne nimetus (teaduskond, kateeder või kursus jne.).

Tellijad saavad lehe kätte oma teaduskonna dekanaadist.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

Iga eesrindlik õppejõud, üliõpilane ja teenistuja tellib endale ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" semestri lõpuni!

MB 01457 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 366

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 5 (52) Reedel, 17. veebruaril 1950. a. III aastakäik

Iga päevaga hoogustada ja süvendada NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste eelset selgitustööd — see on meie ülesanne

* * *

Iga kommunisti esimene ülesannne

Praegune NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste ettevalmistamise periood on meie ülikooli parteiorganisatsioonile ja igale kommunistile tõsiseks ja töörohkeks ajaks. Kommunistid peavad organiseerima ja innustama valimiseelset selgitustööd, olles selle teostamises ise eesrindlasteks. Parteiorganisatsiooni ette aga seab valimiskampaania ülesande oskuslikult juhtida selgitustöö käiku nii ülikoolis kui ka šeflusalustes agitpunktides ja kolhoosides.

Ülikooli parteiorganisatsioon on mõistnud nende eelseisvate ülesannete täit suurust ja tähtsust. Sellepärast on meie parteiorganisatsiooni töö valimiste ettevalmistamisel olnud intensiivne ja tulemusrikas. Parteiorganisatsiooni juhtimisel sisustati agitpunkt nr. 8, siin rakendati tööle agitkollektiiv, mille koosseisu kuulub 81 agitaatorit. Ülikooli kommunistid teevad ulatuslikku tööd valimiste ettevalmistamisel. Nii täidavad kohusetruult oma ülesandeid valimiste jaoskonnakomisjonide esimehed sm-d Ertis ja Korsmik, mistõttu nende valimiskomisjonid kuuluvad parimini töötavate hulka Tartus.

Parteigruppidest on kõige energilisemalt lülitunud valimiste ettevalmistustöösse Õigusteaduskonna parteigrupp, kes võttis šefluse alla agitpunkti nr. 12, rakendades seal tööle 96 agitaatorit. Parteigrupp moodustas edasi lektorite grupi, mis teenindab kogu linna elanikkonda. Lektoritena töötavad kommunistid sm-d Talvik, Auling, Kalits jt. on pidanud suure arvu sisukaid loenguid agitpunktides ja kolhoosides.

Need on faktid, mis räägivad sellest, et meie ülikooli parteiorganisatsioon valimiskampaanias edukalt täidab oma juhtivat ja innustavat osa. Kuid teiselt poolt on olemas ka fakte, mis räägivad sellest, et valimiseelse selgitustöö alal pole meil veel mitte kõik korras ja et parteiorganisatsioon peab siin esinevate puuduste kõrvaldamiseks tegema veel suure töö.

Nii toimus agitaatorite kollektiivide komplekteerimine suure hilinemisega, mistõttu selgitustöö alustamine venis ja ei ole veel saavutanud vajalikku hoogu. Mõnes teaduskonnas (näit. Põllumajandusteaduskond) suhtuti pealegi agitaatorite valikusse formaalselt, mistõttu esialgu agitaatorite nimekirjadesse sattus mitteküllaldase poliitilise ettevalmistusega inimesi. Meil on kommuniste, kes seni on peagu täiesti eemale jäänud valimiseelse selgitustöö teostamisest.

Tuleb märkida, et kui meil on seni agitatsioonitöö raskuspunkt asetatud tööle agitpunktides, siis selle kõrval on kannatanud selgitustöö ülikooli enda kollektiivi hulgas. Teaduskondade parteigrupid pole osutanud vajalikku tähelepanu selgitustööle üliõpilaste ja õppejõudude seas, ja see töö toimub praegu väga hootult ning organiseerimata. Sama kehtib ka töö kohta ühiselamuis. Silmapaari vahele on jäänud noored valijad, kes 12. märtsil esmakordselt astuvad valimiskastide juurde: neile pole seni korraldatud veel koosolekuid, vestlusi jms.

Silmatorkavaks puuduseks on edasi veel see, et ülikooli ruumide väline ilme ei kajasta kuidagi eelseisvaid valimisi. Näitliku agitatsiooni korraldamise tähtsust on seni ilmselt alahinnatud, mistõttu näeme vähe loosungeid ja plakateid, mis mobiliseeriksid ülikooli kollektiivi hääletama kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide poolt.

Hoopis rohkem tuleb pöörata tähelepanu ka valimiseelse selgitustöö teostamisele šeflusaluse Mäksa valla kolhoosides, sest kolhoosnikud ootavad meilt selgitavat sõna ja nõu aktuaalsetes poliitilistes küsimustes.

Nende puuduste kõrvaldamine, valimiseelse selgitustöö otsustav hoogustamine on praegu meie parteiorganisatsiooni esimeseks ülesandeks. Valimiskampaania on meie parteiorganisatsioonile tõsiseks eksamiks. Kõigi parteigruppide, iga üksiku kommunisti pingutused peavad olema suunatud sellele, et edukalt sooritada see eksam: oma intensiivse, plaanipärase tööga aidata kaasa kommunistide ja parteitute stalinliku bloki uue hiilgava võidu kindlustamiseks eelseisvail valimistel.

Peoõhtu valijaile

Ülikooli klubi poolt korraldatavate arvukate valimiseelsete ürituste sarjas toimub laupäeval, 18. veebruaril algusega kell 20 Ametiühingute Nõukogu Tartu Kultuurihoones peoõhtu ülikooli valijatele.

Klubi isetegevuslased on hoolikate ettevalmistustöödega teinud kõik selleks, et õhtu kujuneks õnnestunud ja valijatele meeldivaks ürituseks. Peale sissejuhatava kõne, mis on pühendatud eelseisvatele valimistele, on peo kavas L. Küti näidend „Meie laul" näitekunstiringi esituses ning kvartettide, instrumentaal- ja vokaalsolistide ja teiste isetegevuslaste ettekandeid.

Šeflustöö valimiste eel

TRÜ kollektiivi liikmed paljudest teaduskondadest — Metsandus-, Arsti-, Kehakultuuri-, Loomaarsti-, Matemaatika-loodusteaduskonnast — tegid 12. veebruaril väljasõidu šeflusalustesse kolhoosidesse valimiseelsete selgituskoosolekute läbiviimiseks.

Metsandus-, Loomaarsti- ja Matemaatika-loodusteaduskonna kõnelejad esinesid peale NSV Liidu Ülemnõukogu valimistele pühendatud ettekande ka veel erialase. agrotehnikat ja loomakasvatust puudutava loenguga.

Arstiteaduskond teenindas käesoleval üritusel kahte šeflusalust kolhoosi — Tamme kolhoosi, kus üliõpilane Kull viis läbi valimisküsimusi selgitava koosoleku, ja Tammjärve kolhoosi, kus laborant Naimark organiseeris kolhoosi naiskomisjoni.

Taolisi väljasõite šeflusalustesse kolhoosidesse korraldatakse edaspidi igal puhkepäeval kuni 12. märtsini, s. o. NSV Liidu Ülemnõukogu valimisteni.

Ka sõidab lähemal ajal 3—4 liikmeline komsomoli-organisatsiooni esindus šeflusalusesse valda organiseerima vallas valimiseelset propagandat ning abistama kohalikke organeid valimiste läbiviimisel.

A. Laats,
ülelülikoolilise šefluskomisjoni aseesimees.

Kehakultuurlased valimiskampaanias

Kehakultuuriteaduskonna üliõpilased on lülitunud aktiivselt valimiseelsesse agitatsiooni- ja propagandatöösse. Lähtudes ÜLKNÜ Keskkomitee III pleenumi otsustest on võetud eesmärgiks elavdada agitatsioonitöö kõrval noorte hulgas kultuurmassilist ja kehakultuurilist tööd. See aitab muuta valimiseelset tööd elavamaks, mitmekesisemaks ning aitab leida agitaatoreil kontakti elanikkonna laiemate hulkadega.

Viibides Pühajärvel suusalaagris sooritasid III kursuse üliõpilased agitatsiooniretki ümberkaudseisse valdadesse. Aakres, Rõngus, Otepääl ja Pühajärvel esineti rahvakoosolekuil vastavasisuliste kõnedega. Agitatsiooniretked toimusid suuskadel kolmeliikmeliste gruppidena ning õnnestusid kõigiti hästi.

Hästi õnnestus ka Pühajärve vallas organiseeritud noorte valijate õhtu, mille isetegevuslik osa sisustati rohkete isetegevusnumbrite ja sportlike esinemistega. Kõik need üritused toimusid kursuse komsomoligrupi initsiatiivil ja juhtimisel.

Ligemas tegevuskavas on teaduskonna noorte valijate õhtu korraldamine, sportliku sisuga isetegevusõhtu korraldamine šeflusaluses agitatsioonipunktis nr. 8 ning agitatsioonimatka teostamine šeflusalusesse kolhoosi Mäksa vallas.

Kehakultuuriteaduskonna kollektiiv pühendab kõik oma jõud selleks, et tagada suure poliitilise tähtsusega sündmuse — NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste igakülgne õnnestumine.

A. Vaiksaar,
ELKNÜ KKT algorganisatsiooni sekretär.

Agitaatoreile antakse tööjuhiseid

Lisaks juba töötavaile arvukaile agitaatoreile moodustati hiljuti Õigusteaduskonna üliõpilastest veel ligi 100-liikmeline agitaatorite kollektiiv, mille liikmed hakkavad teostama valimiseelset selgitustööd agitpunkti nr. 12 piirkonda kuuluva Aleksandri tänava rajooni majades.

Õigusteaduskonna ühiskondlikud organisatsioonid ei piirdunud üksnes agitkollektiivi moodustamisega, vaid on asunud andma neile ka tööjuhiseid. Nii korraldati neil päevil vastmoodustatud agitkollektiivi esimene nõupidamine, kus teaduskonna parteigrupi organisaator sm. Auling, agitkollektiivi juhataja sm. Saarits jt. andsid agitaatoreile näpunäiteid eelseisvaks tööks valijate kodudes.

Varustatuna tööjuhistega võivad Õigusteaduskonna agitaatorid nüüd täie innu ja teadlikkusega tööle asuda, et aidata kaasa valimiste igakülgseks õnnestumiseks.

J. Kaariste

Nendest, kes seisavad eemal

Kogu ülikooli on haaranud uus patriootlik tõus seoses lähenevate NSV Liidu Ülemnõukogu valimistega. Oma osa agitatsioonitöös annavad ka ülikooli arvukad seinalehed, selgitades meie valimissüsteemi demokraatlikku iseloomu, tutvustades saadikukandidaate ja mobiliseerides ülikooli kollektiivi üksmeelselt hääletama kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide poolt.

Seda võõrastavam ja ebanormaalsem on asjaolu, et kaks ülikooli esinduslikemat, peahoones asuvat seinalehte — „Kaadrite Sepikojas" ja TRÜ fotoleht — on valimiseelsest selgitustööst seni täiesti eemale jäänud. Esimene neist elab veel V. I. Lenini 26. surma-aastapäeva tähistamise tähe all, kuna teises asuvad ikka veel fotod, mis kajastavad seltsimees Stalini 70. sünnipäeva tähistamist meie ülikoolis.

Praegu on viimane aeg ka ülikooli seinalehel ja fotolehel ärgata oma „talveunest" ja aidata kaasa valimiseelse selgitustöö läbiviimisel. See on seinalehe „Kaadrite Sepikojas" toimetuse kolleegiumi ja fotolehe väljaandja — TRÜ kinokabineti edasilükkamatu ülesanne.

L. Kaik

Aidaku meie laul ja innustav sõna kaasa valimiste õnnestumiseks!

Aidata kogu jõuga kaasa NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste täielikuks õnnestumiseks — niisuguse loosungi seadsid ülikooli klubi isetegevuslased enda ette kohe, kui kuulutati välja valimised. Innukalt asusid isetegevuslased õppima aktuaalset valimistetemaatilist repertuaari, et oma esinemistega veenda valijaid hääletama kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide poolt.

Nüüd on klubi isetegevuslastel esimesed esinemised juba seljataga. Veebruarikuu algul anti isetegevuskontsert valijaile agitpunktis nr. 8, kusjuures esinesid klubi isetegevusringide liikmed. Nädal hiljem — möödunud pühapäeval — käis samas esinemas väiksemakoosseisuline brigaad, mis oli koostatud Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilastest, kes töötavad klubi ringides. Kuna ülikooli isetegevuslased on valijate hulgas saanud oodatud külalisteks, siis kavatsetakse edaspidi igal pühapäeval organiseerida isetegevuskontserte šeflusaluses agitpunktis.

Rea üritusi korraldab klubi ka ülikooli noortele valijaile. Lisaks homme toimuvale valijate peoõhtule mainitagu neist 25. veebruaril klubis asetleidvat noorte valijate õhtut. Eelseisvate valimiste tähe all mööduvad ka märtsikuu algul korraldatavad kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadi ülevaatused Õigus-, Arsti- ja Ajaloo-keeleteaduskonnas.

Valimiseelsel perioodil püüab klubi kõigi vahenditega tihendada šeflussidemeid Tartu käitiste töötajatega ja šeflusaluse Mäksa valla kolhoosnikutega. Veebruari lõpul ja märtsi algul esinevad klubi isetegevuslased valimiseelse kavaga õllevabrikus ja veel ühes Tartu käitises. 19. veebruaril ja 5. märtsil viivad Mäksa valla kolhoosnikutele kunstilist külakosti klubi ja Õigusteaduskonna isetegevusringide liikmed. Nende üritustega pannakse alus šeflussidemeile, mida pärast valimisi veelgi tugevdatakse.

Meie ülikooli isetegevuslased tahavad valimiseelsel perioodil näidata oma võimeid parimast küljest ja teha kõik selleks, et nende laul, sõna ja mäng aitaks kaasa eelseisva üldrahvaliku suursündmuse heaks õnnestumiseks.

H. Rand,
ülikooli klubi juhataja.

Šeflusaluses agitatsioonipunktis käib vilgas tegevus

Agitpunkt nr. 8, mis asub Näituse tn. 22, tõmbab endale tähelepanu juba eemalt tänaval liikudes oma nägusa välisdekoratsiooniga. Kui siseneda ruumi, võtab meid vastu mugavalt sisustatud, päevakohaste loosungite ja elavate lilledega ning põõsaspuudega kaunistatud agitpunkt.

Pöördudes küsimustega agitpunkti juhataja sm. Feldmani poole selgub, et senist edukat tööd on pidurdanud agitaatoritega mitteküllaldane komplekteerimine. Kuna üliõpilastest agitaatorid olid õppetöö vaheaja tõttu ära sõitnud, lasus agitaatorite töö rajooni elanikkonna hulgas peamiselt õppejõududel ja teenistujatel, kes töötavad agitaatoritena. Sellega seoses ei ole kõik agitgrupid veel korralikult tööle rakendunud. Agitgrupi nr. 3 tööd halvas asjaolu, et selle grupi juhiks ettenähtud sm. Tanvel üldse keeldus agitatsioonitööga tegelemast, mistõttu grupi töö algus venis. Agitgrupp nr. 4 (sm. Levitskaja) ei ole samuti veel tööle asunud. Sm. Levitskajal endal on küll mõjuv vabandus haiguse näol, kuid ta pole midagi teinud ka teiste agitaatorite töölerakendamiseks. Agitgrupp nr. 6 (sm. Sinimäe) ei ole oma senise tööga midagi nimetamisväärset saavutanud.

Agitpunkti nr. 8 senisest tööst tuleb märkida 5. veebruaril korraldatud rahvakoosoleku läbiviimist. Rahvakoosolek oli üldiselt hästi ette valmistatud, kuid eespoolmainitud agitgruppide mittetöötamise tõttu ei saanud valijaid küllaldaselt suurel hulgal kokku kutsuda.

Agitaatorite poolt on valijatega läbi viidud rida individuaal- ja grupivestlusi, agitgrupid on tutvunenud oma piirkonna valijatega ja selgitanud neile valimiste etteval-mistamisega seosesolevaid küsimusi.

Esiletõstmist väärivad agitgrupid nr. 1 (sm. Kurm), nr. 5 (sm. Soom), nr. 8 (sm. Aasamaa) ja nr. 9 (sm. Veski), millised on kogu oma piirkonna valijatega pidevas kontaktis. Hästi töötavatest agitaatoritest tuleb märkida sm. Heina agitgrupist nr. 8, kes üksi kohal olles sooritas kogu grupi töö rahvakoosoleku ettevalmistamisel, ja sm. Soomi, kes samuti üksi viis läbi oma agitgrupi töö kuni üliõpilastest agitaatorite saabumiseni.

Üldiselt peab märkima, et agitpunkt nr. 8 töötab hoogsalt. See hoog peab raugematult kasvama kuni NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste eduka läbiviimiseni.

I. Ambre

Huvitav valimiseelne vestlus ühiselamus

Ettevalmistus NSV Liidu Ülemnõukogu valimisteks, mis toimuvad 12. märtsil piduliku, kogu nõukogude rahvast hõlmava tähtpäevana, on haaranud ka ühiselamuis elavaid üliõpilasi.

Nii toimus pühapäeval, 12. veebruaril Jaama tänava ühiselamus valimiseelne vestluskoosolek, mille organiseeris ühiselamu nõukogu liige kommunistlik noor sm. Jürisson. Ettekandega esines samas ühiselamus elav Põllumajandusteaduskonna üliõpilane sm. Villem Pajupuu, kes jutustas koosolijaile meie maa kõrgeima riigivõimuorgani valimiste süsteemist, tuues esile selle demokraatlikku iseloomu. Sm. Pajupuu ettekanne oli sisustatud rikkalike näidete ja faktidega tegelikust elust. Eriti huvipakkuvad olid võrdlevad pildid valimistest meil ja kodanlikes maades.

Ettekande järel võtsid koosolekust osavõtjad elavalt sõna. Eriti sisuka sõnavõtuga esines Loomaarstiteaduskonna I kursuse kommunistlik noor sm. Albert Jürgenson, kes lõpetades kutsus kõiki üliõpilasi 12. märtsil hääletama kommunistide ja parteitute stalinliku bloki saadikukandidaatide — Nõukogude kodumaa parimate poegade ja tütarde poolt.

Erilise huviga jälgisid vestlust Põllumajandusteaduskonna III kursuse üliõpilased, kes võtsid endile kohustuse eelseisva kahenädalalise õppepraktika vältel kolhoosides aktiivselt osa võtta ka agitatsioonitööst, pidades vähemalt ühe üldpoliitilise loengu ja kaks vestlust kolhoosnikutega.

Mainitud vestluskoosolek oli kui mitte esimene, siis vähemalt esimesi sellelaadseid üritusi meie ühiselamutes. Oleks väga tervitatav, kui ta ei jääks viimaseks, vaid et ka edaspidi korraldataks taolisi vestlusõhtuid nii Jaama tänava kui ka teistes üliõpilasinternaatides.

A. Lillipuu,
Loomaarstiteaduskonna II kursuse üliõpilane.

PARTEI ELU

Ükski kommunist ei jää eemale valimiskampaaniast

Eelseisvad NSV Liidu Ülemnõukogu valimised asetavad meie partei-, kommunistlike noorte ning ametiühingu-organisatsioonide ette suuri ja vastutusrikkaid ülesandeid organisatsioonilise ja poliitilise töö alal. Eriti austava ja vastutusrikka ülesande usaldas EK(b)P Tartu Linnakomitee Õigusteaduskonna paarisajaliikmelisele kollektiivile. Nimelt jäi Õigusteaduskonna hooleks linna agitpunktide varustamine lektoritega ja agitatsioonitöö oma agitaatorite kaudu agitpunkti nr. 12 rajoonis.

Mõistes selle ülesande suurust ning vastutavust on Õigusteaduskonna parteigrupp eesotsas grupiorganisaatori sm. Aulinguga asunud mobiliseerima kõiki jõude selleks, et eelseisvaid ülesandeid väärikalt täita.

Tööülesannete arutamiseks korraldati hiljuti parteigrupi koosolek, kus kuulati teaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretäri sm. Hiire ja lektorite grupi juhi sm. Püssa aruandeid agitatsioonitöö senisest käigust. Teaduskonna parteigrupp tegi agitaatorite kollektiivi üldjuhtimise agitpunktis nr. 12 ülesandeks ÜK(b)P liikmekandidaadile sm. Saaritsale, kuna agitkollektiivi juhataja asetäitjaks valiti partei liikmekandidaat sm. Sorokin.

Agitaatorite kollektiivi operatiivseks juhtimiseks on sm-d Saarits ja Sorokin astunud pidevasse ja tihedasse kontakti agitpunkti juhataja sm. Varjuga.

Selgitustöö teostamiseks valimisjaoskonnas valis teaduskonna parteigrupp poliitiliselt ettevalmistatud kommunistlike noorte ning eesrindlikumate organiseerimata noorte hulgast välja 96 agitaatorit. Eesseisvate ülesannete selgitamiseks korraldati neile agitaatoreile juba ka instrueerimiskoosolek, kus väärtuslikke näpunäiteid tööks andsid parteigrupi organisaator sm. Auling, teaduskonna dekaan sm. Talvik ja agitkollektiivi juhataja sm. Saarits. Koosolekul rõhutati, et valimiste õnnestumine oleneb suurel määral just valijate hulgas tehtava poliitilise agitatsiooni ulatusest ja kvaliteedist. Agitaator peab valijatega vestlema veenvalt, ühtlasi arusaavalt ja hoolitsevalt suhtudes kõikidesse valijate soovidesse ja kaebustesse. Partei-organisatsiooni abiga peavad agitaatorid jõudma selleni, et reageeritaks operatiivselt valijate avaldustele ja kõrvaldataks kohe puudused, millele juhiti agitaatorite tähelepanu.

Et agitaatorid suudaksid valijaid hästi tundma õppida, neile õigesti läheneda ja agitatsioonitööd mõjukaks muuta, selleks kinnistati igale agitaatorile teatav hulk valijaid majade viisi.

Silmapaistvat aktiivsust on osutanud juba agitaatoritena töötavad kommunistlikud noored L. Lokke ja I. Larin, samuti L. Mitt ja L. Liiva V. Krinali juhtimisel töötavast agitaatoritegrupist. Need üliõpilased on võtnud neile pandud ülesandeid tõsiselt ja töötavad intensiivselt. Kommunistlikud noored E. Veskimäe ja T. Sikkar, kes suunati tööle agitaatoritena, näitasid veel eriti hinnatavat eeskuju ja avaldasid täiendavalt soovi töötada ka lektoritena.

Parteigrupi poolt organiseeritud 40-liikmeline lektorite rühm, kuhu kuuluvad peamiselt teaduskonna õppejõud ja vanemate kursuste üliõpilased, on juba läbi viinud enam kui 60 loengut linna agitpunktides, käitistes ning reas kolhoosides. Eriti aktiivselt töötavad lektoritena kommunistid. Nii on seltsimees Auling pidanud 16 loengut, sm. Talvik 10 loengut jne.

Õigusteaduskonna agitaatorite ja lektorite kollektiiv jätkab teaduskonna parteigrupi juhtimisel tõusva pingega võitlust selleks, et muuta šeflusalune agitpunkt eeskujulikuks massilise poliitilise töö keskuseks, kusjuures see oma sisuka tööga, mis haarab kõiki valijaid, kindlustab kommunistide ja parteituta bloki uue hiilgava võidu eelseisvail valimistel. Selles töös on Õigusteaduskonna kommunistid ise eesrindlasteks. Mitte ükski kommunist ei jää eemale valimiseelsest selgitustööst — see on teaduskonna parteigrupi kindel otsus.

E. Kirsimägi,

Õigusteaduskonna V kursuse üliõpilane.

Parteigrupp kommunistlike noorte tööd juhtimas

Sügavalt aru saades komsomoliorganisatsiooni kui partei ustava ja lähima abilise osast, on Ajaloo-keeleteaduskonna parteigrupp aasta-aastalt parandanud oma tööd komsomoli-algorganisatsiooni juhtimise ja tema tegevuse taseme tõstmise osas. Sellel tööl on olnud tulemusi. Nii on tunduvalt tõusnud kommunistlike noorte aktiivsus ja printsipiaalsus õppetöös ning ühiskondlik-poliitilise elu alal, mis omakorda on avaldanud viljastavat ja edasiviivat mõju kogu teaduskonna üliõpilaskonnale ning tagab meie üliõpilaskonna kasvamist kõrge ideelisuse ja ustavuse vaimus bolševike parteile ja nõukogude võimule.

Hiljuti kuulas Ajaloo-keeleteaduskonna parteigrupp jälle oma järjekordsel koosolekul komsomoli-algorganisatsiooni sekretäri sm. Siilivaski aruannet komsomoli poliitilisest kasvatustööst teaduskonna üliõpilaste hulgas ja ÜLKNÜ ridade kasvu organiseerimisest individuaalse selgitustöö kaudu. Koosolek arutas antud küsimust suure põhjalikkusega kriitika ja enesekriitika vaimus. Tuues esile teatud olulisi saavutusi kommunistlike noorte töö juhtimise ja abistamise alal, nagu teadlikkuse, printsipiaalsuse tõstmist, ideoloogiliste küsimuste teravamat ja võitlevamat asetamist, märkis parteigrupp ära terve rea olulisi puudusi, mis takistavad töö edukamat kulgemist.

Eriti mitterahuldavaks tuleb lugeda komsomoli ridade kasvu nii kvantitatiivses kui ka kvalitatiivses mõttes. Pole organiseeritud laialdast individuaalset selgitustööd, eriti aga eesti keele, lääne-euroopa keelte ja kirjanduse eriharude ja loogika-psühholoogia osakonna vanematel kursustel, kusjuures isegi on tekkinud teatud täiesti väär „seisukoht", nagu oleks antud eriharude üliõpilased oma erialade tõttu „apoliitilised", mistõttu avaldavat vähem huvi komsomoli töö vastu. Küsimus muidugi ei seisne ühe või teise üliõpilase „apoliitilisuses", vaid selles, kuidas nendega tehakse tööd. Töö aga individuaalse selgituse osas on olnud nõrk. Samuti pole organiseerimata noortel olnud võimalust semestri jooksul lähemalt tutvuda komsomoli algorganisatsiooni tööga, kuna mainitud ajavahemiku jooksul pole toimunud ühtki lahtist komsomoli koosolekut. Vähe on osutatud aktiivsust ja juhtivat osa ka üliõpilaste isetegevuse ja kehakultuurialase töö osas. Kursuseõhtud on toimunud isevoolu korras, kusjuures viimaste korraldamisel on unustatud asjaolu, et kursuseõhtutel on suur kasvatuslik tähtsus. Tunduvalt lonkab veel otsuste täitmise kontroll.

Parteigrupi poolt on kommunistlikele noortele abi osutatud nende töös, kuid see pole järjest tõusva elutempo juures osutunud kommunistlikele noortele veel küllaldaseks. Mitte kõik parteigrupi liikmed pole siinkohal olnud aktiivsed.

Ajaloo-keeleteaduskonna parteigrupp võttis vastu üksikasjalise otsuse ülaltoodud puuduste kõrvaldamiseks kõige lähema ajavahemiku jooksul, kohustades kõiki parteigrupi liikmeid omistama kommunistlikele noortele igakülgset ja vahetut abi nii ideoloogilistes kui ka organisatsioonilistes küsimustes. Parteigrupp pidas soovitavaks ja vajalikuks parteiliikmete osavõttu komsomoli koosolekutest ja tähtsamatest üritustest. Samuti kohustas parteigrupp komsomoli-algorganisatsiooni töö tutvustamiseks ja teravate päevaprobleemide lahendamiseks korraldama lahtisi koosolekuid vähemalt kaks korda semestri jooksul. Erilist rõhku pandi teaduskonna kommunistlike noorte, samuti aga ka organiseerimata noorte aktiivsele kaasatõmbamisele NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste ja Eesti NSV 10. aastapäeva ettevalmistustöödest, milline töö praegusel momendil on haaranud juba rohkesti üliõpilasi agitaatoritena ja isetegevuslastena.

E. L. Mikkelsaar,

Ajaloo-keeleteaduskonna parteigrupi organisaator.

KOMMUNISTLIKE NOORTE ELU

Organisatsioonilise töö tase kõrgemaks!

Tähtsaks sündmuseks ülikooli komsomoli-organisatsiooni elus oli möödunud nädala lõpul toimunud kommunistlike noorte üleülikooliline üldkoosolek, mis arutas valimiseelse selgitustöö, õppeedukuse ja ÜLKNÜ KK II ning III pleenumi otsuste täitmise küsimusi. Viimase päevakorrapunkti — organisatsioonilis te küsimuste raames viidi ELKNÜ TRÜ komitee liikmete hulgast välja sm-d Ivo Tibar ja Ilmar Aamisepp, kelle asemele valiti Metsandusteaduskonna üliõpilased sm-d Vladimir Koslov ja Heino Möller.

Aruandega ÜLKNÜ KK II ja III pleenumi otsustest ja neist tulenevaist ülesandeist esines ELKNÜ Keskkomitee liige sm. V. Arhangelski. Tõstes esile eriti kommunistlike noorte ridade kasvu küsimust näitas aruandja, et selles osas on olukord Tartu Riiklikus Ülikoolis halb. Kommunistlikke noori on üliõpilaste hulgas suhteliselt vähem kui teistes Eesti NSV kõrgemates õppeasutistes. Seejuures kasvab meil kommunistlike noorte arv lubamatult aeglases tempos. Viimase kolme kuu jooksul pole Õigus-, Arsti-, Loomaarsti-, Matemaatika-loodus- ja Metsandusteaduskonna kommunistlike noorte algorganisatsioonid kasvanud mitte ühegi uue liikme võrra. Eriti halb on olukord Arsti- ja Loomaarstiteaduskonnas, kus ÜLKNÜ ridadesse on koondunud vaid väga väike osa üliõpilaskonnast ja kus komsomoli-algorganisatsiooni autoriteet ei seisa nõutaval tasemel.

Niisuguse olukorra tekkimise tähtsaima põhjusena tõi aruandja esile kommunistliku kasvatuse alal tehtava töö nõrkust. Kommunistlikud noored ei osuta küllalt tähelepanu ka võitlusele õppeedukuse tõstmise eest. Selle veenvaiks tõendajaiks on niisugused faktid, nagu see, et möödunud eksamisessiooni ajal ei tulnud marksismi-leninismi aluste arvestusega esmakordsel katsel toime 83 üliõpilast. Kommunistlikud noored Matemaatika-loodusteaduskonnas aga ei reageerinud tõsistele häiretele eksamitähtpäevade määramise osas, kuigi need olid üldiselt teada ja tekitasid organiseerimata noorte hulgas õigustatud nurinat.

Kommunistlikud noored tegelevad vähe ideelis-poliitilise enesetäiendamisega. Missugusest tööst sel alal saab näiteks juttu olla Loomaarstiteaduskonnas, kui sealse komsomoli-algorganisatsiooni sekretär sm. Juhanson ise polnud lugenud isegi niisugust tähtsat dokumenti nagu sm. Malenkovi kõne Oktoobrirevolutsiooni 32. aastapäeva puhul!

Edasi tuleb märkida, et meie kommunistlikud noored sageli ei arenda küllaldase teravusega võitlust ideoloogilisel rindel, kuigi meil esineb veel küllalt palju kodanliku ja väikekodanliku ideoloogia mürgiseid igandeid.

ÜLKNÜ ridade nõrga kasvu tähtsaks põhjuseks on ka see, et meil kommunistlikud noored töötavad ihti liiga isoleeritult, lahus organiseerimata noorte massidest. Vähe korraldatakse lahtisi komsomoli koosolekuid. Ideelis-poliitilise selgitustöö tegemisele kunstilise isetegevuse kollektiivides, spordiklubis ja teaduslikes ringides on pööratud vähe tähelepanu.

Meie komsomoli-organisatsiooni löögivõime on sageli väike, sest liiga vähe pööratakse tähelepanu läbiviidavate ürituste organisatsioonilisele kindlustamisele. Selle tagajärjel tuleb ette, et mõned üritused nurjuvad täiesti või osaliselt.

Meie komsomoli-organisatsiooni juhtkond ei ole seni osutunud suuteliseks neid vigu efektiivselt likvideerima, sest ta kannatab kriitika ja enesekriitika puuduse all. See pahe on meil õige sügava iseloomuga, ulatudes isegi komsomoli ülikoolikomiteesse, mille sekretäri asetäitja sm. Tibari käitumine on just enesekriitika puudumise näiteks.

„NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste ettevalmistamise periood peab kujunema meie komsomoli-organisatsiooni töö tõusu ajaks, seni esinenud vigade likvideerimise ajaks," ütles sm. Arhangelski lõpuks. „Seniste puuduste likvideerimise baasil ja oskuslikult kasutades valimiseelset selgitustööd võime saavutada ja peame saavutama otsustava murrangu komsomoli ridade kasvu alal ülikoolis."

Valimiseelse selgitustöö küsimustest rääkis koosolekul ELKNÜ TRÜ komitee sekretär sm. Tiido, kuna õppetöö küsimustes esines aruandega komitee liige sm. Roonurm. Kahjuks olid aga mõlemad ettekanded pinnaliselt ette valmistatud, mille all kannatasid nende väga oluliste küsimuste arutlemise tulemused.

Aruandeile järgnesid läbirääkimised, mille raames sõna võttis 10 seltsimeest.

ÜTÜ nõukogu esimees sm. Päi näitas, et ELKNÜ TRÜ komitee on vähe huvi tundnud üliõpilaste teadusliku töö vastu, kuigi Üliõpilaste Teaduslik Ühing võiks ja peaks olema üks tähtsamaid komsomoli-organisatsiooni kasvubaase.

Põllumajandusteaduskonna kommunistlik noor sm. Veevo kritiseeris õigusega ülikoolikomiteed selle eest, et ta liiga hilja ja liiga pinnaliselt organiseeris aktivistide tööd eksamisessiooni ajal, mistõttu aktivistide töö ei kujunenud küllalt tulemusrikkaks.

Sm. Vunk Matemaatika-loodusteaduskonnast ja sm. Sinimäe Metsandusteaduskonnast tõid esile, et kommunistlike noorte arvu kasv neis teaduskondades on nõrk. Niisuguse nähtuse peamiseks põhjuseks on kommunistlike noorte eraldatult töötamine ja see, et mitmed kommunistlikud noored ei tööta eesrindlikult tähtsaimas töösektoris — õppimise alal.

Valimiseelse selgitustöö küsimustel peatus ülikooli parteibüroo sekretäri asetäitja sm. Vill, kutsudes kommunistlikke noori senisest aktiivsemalt osa võtma valimiskampaaniast.

Teravat kriitikat ülikooli komsomolikomitee aadressil sisaldas ELKNÜ Tartu Linnakomitee esindaja sm. Kalitsa sõnavõtt. Märkinud, et koosolekul andis end tunda kriitika ja enesekriitika vähesus, heitis ta ülikoolikomiteele õigusega ette, et komitee vähe pöörab tähelepanu bolševistliku kriitika ja enesekriitika arendamisele. Tihtipeale suhtub komitee ürituste korraldamisse formaalselt, piirdudes vaid ilusate sõnadega, mille praktilist teostamist aga küllaldaselt ei kindlustata. Väga halb on see, et komitee on põhiliselt eemale jäänud valimiseelse selgitustöö sisulisest organiseerimisest ja juhtimisest, piirdudes vaid kuivade statistiliste andmete kogumisega.

Ülikooli komsomoli-organisatsiooni koosoleku kogemused kohustavad ELKNÜ TRÜ komiteed tunduvalt parandama oma tööd valimiseelse agitatsioonitöö organiseerimise alal, kindlustama kogu organisatsioonilise töö selline tõus, mis tagaks ÜLKNÜ ridade hoogsa kasvu meie ülikoolis.

J. Kask

Lõpetajad! Diplomitööde valmimise tähtpäev pole enam mägede taga. Kindlustage töö tähtajaline lõpetamine!

* * *

Diplomitööde õigeaegse valmimise tagamiseks

Käesoleva aasta kevadel lõpetavad Matemaatika-loodusteaduskonna 43 üliõpilast. Kõigil neil tuleb kaitsta diplomitöö. Tööde teemad on lõpetajaile määratud õigel ajal. Juhendajate hooleks olgu jälgida tööde tegemist, toetada seda oma nõuannetega ja kõigiti hoolitseda selle eest, et tööd valmiksid õigeaegselt.

Iseloomult on diplomitööde teemad mitmesuguse ilmega, olenedes aine iseloomust. Nende seas on puhtteoreetilisi, näit. matemaatilise analüüsi kateedri teemad: „Rühmateooria rakendus maatriksi elementaarjagajate teoorias" ja „Viienda astme võrrandi algebralisest lahendamisest" või teoreetilise füüsika kateedri teemad: „Kahe keha probleem üldises relatiivsuse teoorias", „Kvantiseeritud ruum ja aeg", „Gravitatsioonivälja kvantiseerimine" jt. Enamik diplomitöid põhineb aga eksperimentaalsetel uurimustel või loodusevaatlustel. Viimase rühma puhul teostati välistööd materjalide kogumiseks möödunud suvel menetluspraktikal. Kõige rohkem sellelaadilisi töid on zooloogia harus, kus on ka kõige rohkem lõpetajaid — 13 inimest.

Teemadest enamik on aktuaalse iseloomuga ja omab suurt rakenduslikku tähtsust, näit. „Soome lahe keskosa lestade vanuseline koosseis 1949. aastal", „Andmeid Väinamere ahvenate tööndusliku iseloomustamiseks", „Ülevaade Eesti NSV-s esinevatest kalaparasiitidest", „Andmeid Kursi-Kärevere riikliku jahikaitsepiirkonna imetajate faunast" jt.

Botaanika alal käsitlevad diplomitööde teemad rabade taimkatet seoses ENSV Ülemnõukogu seadusega soostunud maa-alade kuivendamise kohta. Materjal koguti diplomieelsel praktikal ENSV Teaduste Akadeemia juures. Teemadeks on: „Endla raba ja selle ümbruskonna taimkate", „Pedja jõe alamjooksu ümbruse rabade taimkate", „Are valla rabade ja puisniitude taimkate" jt.

Geoloogiaosakonna diplomitööde teemad on osalt meie aluspõhja geoloogia alalt, osalt kvaternaargeoloogia alalt.

Täielikult rakendusliku tähtsusega on füüsika kateedri teemad: „Kohaliku tööstuse elektri isolaatorite omaduste sõltuvus valmistamise viisist" ja „Raskete ioonide aspiraatorile sobiva elektromeetri valmistamine".

Üldiselt tuleb konstateerida, et diplomitööde teemad on tõsised ja küllaltki rasked ning annavad tunnistust kateedrite kõrgest teaduslikust tasemest. Mainime näitena veel astronoomia ja geofüüsika kateedri teemadest „Asteroidi orbiidi määramine Tartu tähetorni vaatlusandmete põhjal."

Vastava määruse järele peaks lõpetajatel diplomitöö valmistamiseks kasutada olema 4—6 kuud aega. Kahjuks ei saa tänavuaastased lõpetajad seda täiel määral kasutada, sest õppeplaanide muutmise tõttu on neil kevadsemestriks jäänud veel mõned loengud kuulata. See kohustab diplomitööde juhendajaid oma ülesandeid võtma äärmise tõsidusega. Määruse järgi peab juhendaja vähemalt kaks korda kuus täielikult tutvuma diplomitööde seisuga. Seda tuleb teha järjekindlalt, et kindlustada tööde valmimist õigeks ajaks — maikuu alguseks.

Prof. A. Vaga,

Matemaatika-loodusteaduskonna dekaan.

Meie tööst ja ühest seda takistavast asjaolust

Õigusteaduskonna V kursuse üliõpilastel on käsil diplomitööde kirjutamine vastavalt üliõpilaste jagunemisele tsüklite ja erialade järgi. Üliõpilased töötavad pingeliselt ja teevad kõik selleks, et kindlustada diplomitööde õigeaegne valmimine.

Raskusi valmistab ainult see, et diplomitöö kirjutamisel tarvisminev erialane kirjandus on peamiselt venekeelne. Üliõpilastel on kirjanduse kasutamisega tõsiseid raskusi, sest ülikoolis on vene keele õpetamisel liiga vähe tähelepanu pööratud erialase kirjanduse käsitlemisele ja vastavate juriidiliste oskussõnade õpetamisele.

Selle lünga edaspidine otsustavam kõrvaldamine on vajalik mitte üksnes kursuse- ja diplomitööde kirjutamise hõlbustamiseks, vaid ka üliõpilaste üldise kvalifikatsiooni tõstmise seisukohalt, sest kiiresti areneva nõukogude teadusega sammupidamiseks ei piisa vaid stuudiumi kestel läbitöötatud küsimuste tundmisest, vaid on hädavajalik, et üliõpilased, samuti ka ülikooli lõpetanud oleksid pidevalt kontaktis erialase kirjandusega.

A. Surra,

Õigusteaduskonna V kursuse üliõpilane.

Järgigem Õigus- ja Matemaatika-loodusteaduskonna üleskutset! Arendagem hoogsalt ja laialdaselt sotsialistlikku võistlust NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste ja Nõukogude Eesti 10. aastapäeva auks!

* *

Tartu Riikliku Ülikooli Õigusteaduskonna ja Matemaatika-loodusteaduskonna õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste kollektiivide ÜLESKUTSE

kõigi TRÜ teaduskondade õppejõududele, teenistujatele ja üliõpilastele

Seltsimehed!

Läheneb Nõukogude Eesti 10. aastapäev.

Kogu Eesti NSV töötav rahvas läheb sellele kallile päevale vastu vaimustuse ja uue tööhooga. Töötajad käitistes, vabrikutes ja tehastes võtavad endale päev-päevalt uusi kõrgendatud kohustusi, et tähistada Eesti NSV sünni 10. aastapäeva uute tootmisvõitudega. Meie talurahvas, pööranud jäädavalt selja üksikmajapidamisele, on asunud sotsialistliku põllumajanduse arengu ja tõusu teele — kolhoosi teele. Meie linnades kerkib järjest uusi ehitusi fašistlike röövvallutajate poolt purustatute asemele. Nõukogude Eesti põlevkivikaevandused on muutunud laialaulatuslikeks energiakeskusteks, varustades gaasiga ka kangelaslinna Leningradi.

Selle tõusu ja arengu juures ei taha ja ei või meie intelligents, kõrgemate õppeasutiste õppejõud ja üliõpilased jääda kõrvale, vaid lülituvad vaimustusega ENSV 10. aastapäeva eelsesse üldrahvalikku sotsialistlikku võistlusse selleks, et kaasa aidata seltsimees Stalini poolt püstitatud ülesande „järele jõuda ja ületada ligemal ajal teaduse saavutused väljaspool meie maa piire," täitmisele. Meie kohuseks on sammuda meie nõukogude rahva esiridades ja anda töölistele ja talupoegadele uut hoogu, tõsta nende vaimustust ja teritada nende teadmisi ja teadlikkust.

Ka meie Tartu Riikliku Ülikooli pere ei taha jääda passiivseks hoogsalt arenevas nõukogulikus elus. Meie kõik soovime võtta osa Eesti NSV 10. aastapäeva eelsest sotsialistlikust võistlusest.

Lähtudes eeltoodust võtavad TRÜ Õigusteaduskond ja Matemaatika-loodusteaduskond NSVL Ülemnõukogu valimiste eelse üldrahvaliku tõusu ajal, soovides väärikalt tähistada ENSV 10. aastapäeva ja avaldada tänu seltsimees Stalinile, kelle juhtimisel ENSV-s ehitatakse uut nõukogulikku elu, järgmised konkreetsed üleplaanilised sotsialistlikud kohustused:

Õigusteaduskond

I Teadusliku uurimistöö alal

1. Teadusliku uurimistöö plaan täita ennetähtaegselt 5. detsembriks 1950. a., Stalinliku Konstitutsiooni päeva auks.
2. Esitada kaitsmiseks 1950. a. kolm kandidaadi dissertatsiooni.
3. Ilmutada kateedrite liikmete poolt 1950. a. jooksul viis populaarteaduslikku artiklit poolaastas.
4. Anda välja ENSV 10. aastapäevaks riigi ja õiguse teooria õpik.
5. Koostada ENSV 10. aastapäevaks üks konspekt mittestatsionaarsetele üliõpilastele.
6. Seada trükivalmis teaduskonna artiklite kogu (vähemalt 5 artiklit).
7. Anda TRÜ albumisse vähemalt üks artikkel ENSV 10. aastapäevaks.
8. Seada Stalinliku Konstitutsiooni päevaks, 5. detsembriks 1950. a. trükivalmis juriidiline entsüklopeedia.

II Õppeprotsessi organiseerimise alal

1. Viia miinimumini põhjuseta puudumine õppetööst, kindlustada eeskujulik õppedistsipliin, kõigi loengute täielik konspekteerimine üliõpilaste poolt.
2. Jooksvalt välja panna õppetööst puudumise graafikud üliõpilaste poolt ja arendada võistlust kursuste ja õpperühmade vahel eeskujuliku õppedistsipliini eest.
3. Viia lõpule kateedrite ruumide dekoreerimine vene ja nõukogude teadlaste piltidega.
4. Uute üliõpilaste värbamiseks pidada kateedrite liikmeil 1950. a. kevadsemestril keskkoolide lõpetajaile vähemalt 3 ettekannet.
5. Asuda kateedrites nõukogude juriidilise kirjanduse bibliograafia koostamisele.
6. Asuda kateedrites NSVL Ülemkohtu praktika kogumisele ja süstematiseerimisele.
7. Koostada kõigis distsipliinides mittestatsionaarsetele üliõpilastele metoodilised juhendid 15. aprilliks 1950. a.

III Ideelis-poliitilise enesetäiendamise alal

ENSV 10. aastapäevaks kohustub kolm õppejõudu lõpetama marksismi-leninismi õhtuülikooli.

IV Kateedrite liikmete erialase kvalifikatsiooni tõstmise alal

1. Oktoobrirevolutsiooni 33. aastapäevaks lõpetada kõigil määralistel õppejõududel kandidaadi miinimumi eksamite sooritamine.
2. Läbi viia iga õppejõu loengute konspektide läbiarutamine kateedrites teatud teema ulatuses, selles ulatuses loengute kollektiivne külastamine ja kollektiivne arutlus kateedrites, kusjuures kummalgi poolaastal arutatakse ja külastatakse poolte õppejõudude loenguid.
3. Arutada igas kateedris vähemalt kord poolaastas õppetööga seoses olevaid põhilisi teoreetilisi küsimusi.

V Kateedrite osavõtu alal üliõpilaste teadusliku töö organiseerimisest

1. Kinnistada iga ÜTÜ liige alaliseks teaduslikuks juhendamiseks teatud õppejõule.
2. Tõsta ÜTÜ liikmete arvu 1950. a. jooksul vähemalt 75%.

VI Side praktikaga

1. Esineda 3 ettekandega ENSV Kohtuministeeriumi, ENSV Prokuratuuri juhtivaile töötajaile ja ENSV Ülemkohtu liikmeile.
2. Kindlustada nõudmise korral praktilisel alal töötajaile konsultatsioone ja instruktaaži, ülevaateid NSVL Ülemkohtu praktikast.

VII Poliitmassiline töö

1. Korraldada teaduskonna jõududega 1950. a. vähemalt 50 ettekannet, loengut ja vestlust, neist 35 NSVL Ülemnõukogu valimiskampaanias.
2. Asutada alaline lektoorium šeflusaluses Jõemetsa kolhoosis ja korraldada selles iga kuu vähemalt üks loeng.
3. Rakendada NSVL Ülemnõukogu valimiskampaaniasse vähemalt 30% üliõpilasi agitaatoritena.
4. Kindlustada ENSV Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingusse vähemalt 75% õppejõudude ja 10% üliõpilaste liikmeksastumine.
5. Kindlustada, et vähemalt 30% Õigusteaduskonna üliõpilastest oleksid ÜSK liikmed.
6. Viia järgusportlaste arv Õigusteaduskonnas 25-le.
7. Parandada AAVÜ tööd teaduskonnas.

Matemaatika-loodusteaduskond

Ületeaduskonnaliselt:

1. Järjekindlalt osa võtta üleülikoolilistest ideelis-poliitilise eneseharendamise eesmärgil korraldatavaist üritustest.
2. Järjekindlalt tõsta oma ideelis-poliitilist teadlikkust, töötades aktiivselt vastavas poliitõppuse süsteemis ja iseõppimise korras. Kateedrites korraldada vähemalt üks kord kvartalis ettekandeid, millistes käsitletakse õppejõudude ja üliõpilaste materialistliku maailmavaate kujundamist oma eriaine kaudu.
3. Tõsta teaduskonnas loengute teaduslik-metoodilist kvaliteeti ja teostada kõikide õppejõudude loengute materjalides teaduse ajaloolised korrektsioonid vene ja nõukogude teadlaste prioriteeti silmas pidades.
4. Viia lõpule kateedrite ruumide dekoreerimine vene ja nõukogude teadlaste piltidega.
5. Järjekindlalt abistada rahvamajanduse ettevõtteid ja tervishoiuasutisi vajalikkude uurimistööde ja erialaste konsultatsioonidega.
6. Teaduskonna õppejõududel pidada 1950. a. I semestri vältel teaduse populariseerimiseks 30 populaarteaduslikku loengut, neist füüsikaosakonnas — 15, matemaatika-mehaanika osakonnas — 5, bioloogiaosakonnas — 5 ning keemiaosakonnas — 5.
7. Teaduskonna liikmeil 100%-liselt aktiivselt osa võtta vähemalt ühe ühiskondliku organisatsiooni tööst, välja arvatud töötajad, kelle tervislik seisund seda ei võimalda.
8. Likvideerida üliõpilaste põhjuseta puudumine.
9. Kindlustada 100%-st riigieksamite sooritamist 1950. a., pidevalt juhendades üliõpilaste ettevalmistust riigieksamitele.

Osakonniti:

I Bioloogia-geoloogia-geograafia osakonnas

1. Jätkata botaanikaaias mitšuurinliku osakonna väljaarendamist, suurendades seda kevadsemestri lõpuks 60 sordi võrra, neist 20 puud ja põõsast ning 40 rohttaime.
2. Välja töötada bioloogiajaama teadusliku tegevuse plaan 15. aprilliks 1950. a.
3. Suurendada ÜTÜ liikmete arvu geoloogiaosakonnas 10% võrra ning geoloogiaringi tööga siduda vähemalt 60% geoloogiaosakonna üliõpilastest alates III kursusest.
4. Suurendada ÜTÜ bioloogiaosakonna liikmete arvu 20% võrra ning siduda zooloogia ja botaanika ringi tööga 75% bioloogiaosakonna üliõpilasi.
5. Kateedritel aidata botaanika ja zooloogia ringi temaatika väljatöötamist 1. aprilliks 1950. a.
6. Uute üliõpilaste värbamiseks 1950. a. bioloogia-geoloogia-geograafia osakonda pidada kateedrite liikmeil 1950. a. kevadsemestril keskkoolide lõpetajaile vähemalt 3 loengut.
7. Pidada 1949/50. õppeaastal 4 ülevaateloengut taimefüsioloogia alal bioloogiaosakonna IV kursuse taimefüsioloogidele (sm. H. Kallas).
8. Korraldada lõpetajatele vähemalt 10 konsultatsiooni ja 6 ülevaateloengut riigieksamite eel igale lõpetajate grupile.

II Füüsikaosakonnas

1. Täiendada demonstratsioonivahendite kogu vähemalt 5 üleplaaniliselt valmistatud aparaadi võrra.
2. Valmistada vähemalt 2 kõrgtundlikku elektromeetrit teadusliku uurimistöö läbiviimiseks.
3. Esitada 1950. a. I semestril kaasaja teaduse nõuete kohane füüsika eripraktikumi plaan.
4. Kaasa tõmmata võimalust mööda kõik kateedrite õppejõud füüsikaringi tegevusse.
5. Korraldada lõpetajatele vähemalt 10 konsultatsiooni ja 6 ülevaateloengut riigieksamite eel igale lõpetajate grupile.
6. Viia ÜTÜ liikmete arv füüsikaosakonnas 10-le ning ühendada füüsikaosakonna üliõpilased füüsikaringi vähemalt 90% ulatuses.
7. Suurendada füüsikaringi raamatukogu kevadsemestri jooksul 60 eksemplari võrra.
8. Võtta füüsikaringi šefluse alla kahe Tartu keskkooli täpisteaduse ringid.
9. Uute asjasthuvitatud üliõpilaste värbamiseks füüsikaosakonna kateedrite õppejõududel pidada ajavahemikul 20. II — 20. IV 1950. a. kuuel pühapäeval tsükkel loenguid füüsika alal vastavate demonstratsioonkatsetega.

III Keemiaosakonnas

1. Uute asjasthuvitatud üliõpilaste värbamiseks osakonna õppejõududel pidada 20. veebr. — 20. apr. 1950. a. 6 pühapäeval tsükkel loenguid keemia alalt Tartu keskkooli lõpetajaile vastavate demonstratsioonkatsetega.
2. Võtta keemiaringi šefluse alla 2 Tartu keskkooli täpisteaduse ringid.

IV Matemaatika-mehaanika osakonnas

1. Tõsta ÜTÜ liikmete arvu matemaatika-mehaanika osakonnas 60% võrra ning koondada osakonna üliõpilased ÜTÜ matemaatikaringi vähemalt 50% ulatuses.
2. Rajada ÜTÜ matemaatikaringi raamatukogu vähemalt 50 köite suuruses 1950. a. I semestri lõpuks.
3. Kateedritel välja töötada ÜTÜ matemaatikaringi temaatika.
4. Uute asjasthuvitatud üliõpilaste värbamiseks matemaatika-mehaanika osakonda pidada kateedrite liikmeil ajavahemikus 20. veebr. kuni 20. apr. 1950. a. 4 loengut Tartu keskkoolide lõpetajaile.
5. Korraldada vähemalt 6 konsultatsiooni ja 4 ülevaateloengut üliõpilastele riigieksamite eel igale lõpetajate grupile.

* *

Haaraku see sotsialistlik võistlus kõiki TRÜ teaduskondi, õppejõude, üliõpilasi, teenistujaid ja töölisi.

Innustagu see võistlus meid kohusetundlikumalt suhtuma oma igapäevastesse ülesandeisse, et meie töö tulemusi krooniksid senistest paremad tagajärjed ja saavutused.

Seltsimehed! Mobiliseerigem kõik jõud oma ülesannete eeskujulikumaks täitmiseks NSVL Ülemnõukogu valimiste ja Nõukogude Eesti 10. aastapäeva auks! Tähistagem neid tähtpäevi parimate saavutustega oma töö kõigil aladel.

Elagu meie sotsialistlik Nõukogude kodumaa!

Elagu Üleliiduline Kommunistlik (bolševike) Partei, meie võitude innustaja ja organiseerija!

Elagu meie juht ning õpetaja seltsimees Stalin!

Õigusteaduskonna dekaan E. TALVIK
Õigusteaduskonna parteigrupi organisaator R. AULING
Õigusteaduskonna ametiühingu büroo esimees I. REBANE
Õigusteaduskonna ELKNÜ algorganisatsiooni sekretär R. HIIR

Matemaatika-loodusteaduskonna dekaan A. VAGA
Matemaatika-loodusteaduskonna parteigrupi organisaator V. MATIN
Matemaatika-loodusteaduskonna ametiühingu büroo esimees A. MITT
Matemaatika-loodusteaduskonna ELKNÜ algorganisatsiooni sekretär K. REBANE

TRÜ rektoraadis ja TRÜ Ametiühingu komitees

Õigusteaduskonna ja Matemaatika-loodusteaduskonna sotsialistliku võistluse üleskutsest

TRÜ rektoraat ja TRÜ Ametiühingu komitee arutasid neil päevil läbi ja kiitsid heaks Õigusteaduskonna ja Matemaatika-loodusteaduskonna õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste kollektiivide sotsialistliku võistluse üleskutse kõigi TRÜ teaduskondade õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste kollektiividele.

TRÜ rektoraat ja TRÜ Ametiühingu komitee on veendunud, et NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste päeva ja Eestis nõukogude võimu kehtestamise 10. aastapäeva väärikaks tähistamiseks kogu ülikooli kollektiiv on valmis kindlustama ülikooli tööplaani täitmise, ja et lisaks plaanilistele kohustustele kõigi teaduskonna õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste kollektiivid, võttes vastu Õigusteaduskonna ja Matemaatika-loodusteaduskonna sotsialistliku võistluse üleskutse, võtavad ka endile konkreetsed sotsialistlikud kohustused üleplaaniliste ülesannete näol.

TRÜ rektoraat kohustas teaduskondade dekaane ja TRÜ Ametiühingu komitee kohustas teaduskondade ametiühingu büroosid arutama Õigusteaduskonna ja Matemaatika-loodusteaduskonna kollektiivide sotsialistliku võistluse üleskutset teaduskondade kollektiivide üldkoosolekuil ning organiseerima nende eeskujul konkreetsete kohustuste vastuvõtmist NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste päeva ja Eesti NSV 10. aastapäeva väärikaks tähistamiseks.

TRÜ rektoraat ja TRÜ Ametiühingu komitee otsustasid anda sotsialistlikus võistluses võitjaks tulnud teaduskonnale rändpunalipu.

TRÜ rektoraat ja TRÜ Ametiühingu komitee otsustasid moodustada komisjoni sotsialistliku võistluse tulemuste hindamiseks järgmises koosseisus:

Komisjoni esimees: TRÜ teadusala prorektor sm. Marland.

Aseesimees: TRÜ Ametiühingu komitee aseesimees sm. Püss.

Sekretär: TRÜ Ametiühingu komitee õppe- ja teadusliku töö komisjoni esimees, kaugõppe dekaan sm. Pärl.

Liikmed: sm. Uustal — Õigusteaduskonna esindajana,
sm. Hiie — Arstiteaduskonna esindajana,
sm. Mikkelsaar — Ajaloo-keeleteaduskonna esindajana,
sm. Varep — Matemaatika-loodusteaduskonna esindajana,
sm. Puusaag — Põllumajandusteaduskonna esindajana,
sm. Karu — Metsandusteaduskonna esindajana,
sm. Nõvandi — Kehakultuuriteaduskonna esindajana,
sm. Kaarde — Loomaarstiteaduskonna esindajana.

Komisjoni kohustati viima läbi sotsialistliku võistluse tulemuste hindamine kaks korda semestri jooksul ühiskondliku ülevaatuse korras: esimene kord aprillikuul ja teine kord 1949/50. õppeaasta lõpul. Sotsialistliku võistluse tulemused tulevad avaldamisele ja TRÜ rektoraadi ja TRÜ Ametiühingu komitee rändpunalipp väljaandmisele esmakordselt 1950. a. 1. mai aktusel ja teiskordselt ENSV 10. aastapäevale pühendatud aktusel. Järgmistel õppeaastatel tehakse sotsialistliku võistluse kokkuvõtteid ja antakse välja rändpunalipp konstitutsioonipäevale, 1. maile ja ENSV aastapäevale pühendatud aktustel.

Ühtlasi juhivad rektoraat ja ametiühingu komitee tähelepanu sellele, et sotsialistlik võistlus ei toimu ja sotsialistlikke kohustusi ei saa võtta õppetöö tagajärgede hindamise osas.

Selgusid TRÜ üliõpilaslaulude võistluse tulemused

Möödunud aasta oktoobrikuu lõpul kuulutati ELKNÜ TRÜ komitee, TRÜ Ametiühingu komitee ja ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetuse poolt välja TR Ülikooli üliõpilaslaulude võistlus. Võistlustööde esitamise tähtpäevaks tuli kokku 12 tööd 9-lt autorilt.

Hiljuti vaatas žürii võistlusele saadetud tööd läbi ja otsustas:

1) I auhind jätta välja andmata vääriliste tööde puudumise tõttu.

2) Anda välja kaks II auhinda (à 200 rbl.) ja nimelt:

a) Ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse üliõpilasele Oskar Kruusile luuletuse „Ülikoolilinnas" eest,

b) luuletusele „Ehitajad" (märgusõna „Ehitaja").

3) Anda välja üks III auhind (100 rbl.) — Matemaatika-loodusteaduskonna II kursuse üliõpilase Evald Sammeti luuletusele „Rahu eest".

4) Luua juurde üks ergutuspreemia (75 rbl.) ja anda see luuletusele „Nõukogude üliõpilased" (märgusõna „Üliõpilane").

Žürii palub auhinnatud luuletuste autoreid üksikute luuletustes esinevate puuduste kõrvaldamiseks ja preemiate vastuvõtmise asjus võimalikult kiiresti pöörduda ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetusse žürii liikme sm. O. Utti poole.

Allpool avaldame osa võistlusel premeeritud laulutekstidest.

OSKAR KRUUS

Ülikoolilinnas

Vaevalt on päikesekiired
hõbetand Emajõe veed,
algab kui tõtmine kiire,
noori täis Toomemäe teed.

Refr.: Pole me pilkudes kartust;
silmades uljus ja ind —
kihab koos meiega Tartu,
õppiva nooruse linn!

Mõte on kerge ja lahe,
algavad loengud ja tööd
noortel, kel õppimistahet
miski ei kõikuma löö.

Refr.:Pole me pilkudes kartust...

Siia on põllud ja tehas
saatnud meid küsima nõu —
unelmad tõeluseks teha,
noorus seks pühendab jõu.

Refr: Pole me pilkudes kartust...

Lahti ees teaduse uksed,
õpi ja uuri ning loo!
Kuumad on südametuksed —
Tartu on alati noor!

Ehitajad

(Autori märgusõna „Ehitaja")

Me ehitada antud homse hoone —
et ehitada, oskama seks peab.
Meis põlev soov, meil püüe igas soones
on saada targaks taiduriks, kes teab,
kuis kive seina laduda on vaja,
et kerkiks kaunimana kommunismi maja.

Käed kütge! Töötada on elu seadus.
Meil ärgu olgu vastseist mõtteist põud.
Las iga kivi vaeb ja hindab teadus,
mis seina liidab käte ühisjõud.
Meil selleks endil uueks saada vaja,
et olla uue elu õiged ehitajad.

Märkmeid üliõpilaslaulude võistluse tulemustest

Selleks, et saada uusi aktuaalseid üliõpilaslaule, kuulutati 1949. a. oktoobrikuu lõpul välja vastav võistlus.

Võistluse esimese tingimusena oli märgitud, et laulutekstid peavad käsitlema Tartu Riiklikus Ülikoolis ja üliõpilaskonnas nõukogude korra ajal toimunud kvalitatiivset murrangut, näitama avaraid töö- ja õppimisvõimalusi nõukogude korra viljastavais tingimusis ja aitama kaasa nõukogude patriotismi kasvatamiseks.

Sellise võistluse korraldamist tuleb lugeda täiesti vajalikuks. Kahjuks aga ei kujunenud võistluse tulemused nii heaks kui loodeti. Sissetulnud tööde arv oli väike, samuti ei leidunud esitatud tööde hulgas I auhinna väärilist ja suurema osa esitatud luuletuste üldine tase oli võrdlemisi madal.

Auhinnatud tööde näol on võistlus siiski andnud tunnustatavaid tulemusi — oleme saanud mitu nõukogude üliõpilaste mõtteid ja püüdeid kajastavat luuletust, millistel pärast viisistamist on suuri eeldusi saada üliõpilaskonna üldiseks lauluvaraks. Tuleb eriti esile tõsta Ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse üliõpilase Oskar Kruusi II auhinnaga premeeritud luuletust „Ülikoolilinnas". Selles nooruslikult hoogsas ja värsilt ladusas luuletuses on autor kujutanud nõukogude üliõpilaste pingsat, rõõmurohket tööd ja ühtlasi hästi esile toonud üliõpilaste sidet kogu nõukogude ülesehitava eluga.

Üliõpilaselule lähedane on ka teine II auhinna vääriliseks tunnistatud luuletus — „Ehitajad" —, mis võistlusele oli esitatud märgusõna „Ehitaja" all. Autor on toonud esile üliõpilaste kui valmiva eriteadlaste kaadri tähtsat osa kommunismi ülesehitamises. Luuletus on kirjutatud küllaldase oskusega ja on sobiv viisistamiseks. Kunstilise kujukuse poolest jääb ta aga siiski pisut kahvatumaks hoogsamast ja haaravamast luuletusest „Ülikoolilinnas".

III auhinnaga premeeritud Matemaatika-loodusteaduskonna geoloogiaosakonna II kursuse üliõpilase Evald Sammeti luuletus „Rahu eest" ei vasta temaatiliselt küll võistlustingimustele, kuid käsitleb siiski aktuaalset ja vajalikku rahu eest võitlemise teemat. Luuletuse alguses iseloomustatakse hästi rahu eest võitlevat progressiivset noorsugu, kes on juba pidanud läbi käima karmi võitlustee:

„Ju noortena sõda me näinud.
fašistidest laastatud maad"...

Autor aga ei suuda siiski seda võimsat ja vajalikku teemat lahendada küllaldase jõu ja sügavusega, tundub, et tal jääb puudu entusiasmist. Ka ei näita autor nõukogude noori rahu eest võitlejate esiridades, vaid ainult selle võitluse toetajatena:

...„Käed ulata, seltsimees, mulle —
koos toetame alati neid,
kes kaitsevad rahu ja teadust"...

Samuti ei ole autor osanud õigesti edasi anda rahu eest võitlemise kõrget eesmärki.

Ergutuspreemiaga auhinnatud, märgusõna „Üliõpilane" all esitatud luuletus „Nõukogude üliõpilased" käsitleb nõukogude üliõpilaskonna üllaid püüdeid ja eesmärke, sidudes ülesehitustööd võitlusega rahu eest.

Autori mõtted on üldiselt õiged ja selgesti väljendatud. Kuid ühes küsimuses on temagi juures tegemist ekslike arusaamadega: ta ei näe nõukogude noorsoo eesrindlikku, juhtivat osa progressiivse noorsoo võitluses. Peale selle on laulu värsitehnikas, peamiselt rütmis suuri konarusi ja viimistlematust, mis kohustab autorit laulu enne viisistamist tugevasti ümber töötama.

Auhindamata luuletuste kohta tuleb öelda, et nende tase on õige madal. Milles siis seisnevad nende peamised puudused?

Põhiliseks puuduseks on sisu ja vormi mittevastavus. Teemad, mis on valitud küll progressiivsed, nõukogude elust, on käsitletud üldsõnaliselt ja pealiskaudselt. Ühes lühikeses luuletuses on tahetud ära ütelda väga palju mõtteid, kõik nõukoguliku elu küsimused, mistõttu neis puudub mõtte ja meeleolu ühtsus ning terviklikkus. Õige kujukalt esineb see puudus näit. luuletuses „Meie laul" (märgusõna „Kollektiiv").

Nõukogulikku sisu väljendavad autorid sageli kulunud idealistlike kujunditega. Luuletuses „Uuel teel" (märgusõna „Helge tulevik") öeldakse näiteks nõukogude üliõpilaskonnast, et „meil ülikool toob vaimutoitu" ja „me pere sammub valgusmäel", ning kutsutakse üliõpilasi selle tänuks „tõstma tõrvikute loitu". Tihti on kujundid ilmetud, vähe iseloomulikud, juhuslikud, valitud riimi pärast.

Ka värsitehniliselt on auhindamata jäänud luuletused väga saamatud, võib isegi öelda, et kirjaoskamatud. Mitmed neist ei vasta üldistele värsiehituse, veel vähem viisistamise nõuetele. Esineb isegi keelelist kirjaoskamatust. Luuletuses „Edasi, noorsugu" (märgusõna „Pihel") esineb näiteks kolmes salmis grammatiliselt vale ja arusaamatu lausevorm: „Homne ju ootab sind tegude pidev". Samas luuletuses esineb teisigi segaseid ja arusaamatuid värsse, näit.: „Õhku paiskugem valla mõtete käed" jne.

Teistest auhinnata jäänud töödest erinevad järsult märgusõna „Linnutee" all esitatud kolm luuletust: „Jutustus tänasest Tartust", „Rõõmsate laul" ja „Kuidas saabus armastus". Need on tehniliselt, rütmi ja riimide poolest väga ladusad, tundub, et autor on nad kirjutanud üldlauldavate viiside rütmi järgi, kuid sisuliselt on luuletused väga nõrgad. „Jutustuses tänasest Tartust" ja „Rõõmsate laulus" püüab autor käsitleda nõukogude üliõpilasnooruse teemat, kuid teeb seda lapsikult, isegi labaselt.

„Rõõmsate laulus" läheb autor rütmi ja kõlavaid riime sepitsedes nii kaugele, et ei tunnista mingit mõtet ega loogikat. Ta kuhjab siin mõttetuid küsimusi, millele ise ei mõtlegi sealjuures vastata, näiteks:

„Mis on päike ja öö?
Mis on tehas ja töö?
— — — —
Mis on laulud ja suud?
Mis on tehas ja puud?"

Mõtte leidmine selles luuletuses osutub ülejõukäivaks tööks.

Oma labasuse poolest seisab täiesti allpool kriitikat luuletus „Kuidas saabus armastus", mis meenutab kodanlikust ajast tuntud kalendrisaba vemmalvärssi, millist poleks üldse oodanud võistlusele esitatute hulgas.

Kokkuvõttes võib öelda käesoleva üliõpilaslaulude võistluse tulemuste kohta, et võrreldes eelmiste luuletusvõistlustega näitab see noorte luuletajate põhjalikumat vabanemist apoliitilisuse pahest. Esitatud tööd, peale mõne üksiku erandi on kirjutatud aktuaalsetele, nõukogulikele teemadele. Teiseks näitab võistlus auhinnatud tööde näol, et meie noored autorid suudavad aktuaalseid teemasid käsitleda võitlevalt ja haaravalt. Kuid võistluse tulemused sunnivad tegema ka etteheiteid meie andekatele noortele luuletajatele passiivsuse pärast loomingulises töös. Seda näitab kõigepealt juba võistlusest osavõtjate vähene arv (9). Ka peab esitatud tööde põhjal ütlema, et mõned noored autorid suhtuvad luuletamisse liiga kergelt, et sageli neil ei ole selge põhjaliku ja püüdliku töö vajadus oma luuletuse kallal.

L. Raudsep,
žürii liige.

Kirjandusring korraldab kriitika- ja fõljetoni- ning epigrammivõistluse

TRÜ kirjandusring korraldab käesoleval semestril üliõpilaste kirjandusliku omaloomingu hoogustamiseks ja kirjandusteoreetilise tegevuse elavdamiseks kaks kirjanduslikku võistlust: kriitikavõistluse ning fõljetoni- ja epigrammivõistluse.

Kriitikavõistluse objektiks on noorte autorite koguteos „Võitlev sõna". Kritiseeriva kirjutise ulatust ei piirata; hindamisel võetakse arvesse teosele lähenemise parteilisust, põhjalikkust, iseseisvust, väljenduse selgust jne. Võistlusest osavõtjad peavad olema teadlikud kirjanduskriitika kaasaegseis probleemides, printsiipides ja ülesandeis. Preemiaiks on määratud: I — Rbl. 500, II — Rbl. 300, III — Rbl. 200.

Fõljetoni- ja epigrammivõistlusele esitatavate tööde sisuliseks nõudeks on teema aktuaalsus. Kasutada tuleb tänapäevast kommunismi ülesehitava töö ainestikku; tegevusala valik on vaba, arvestades aga ülikoolielu vähest kujutamist meie kirjanduses, on ülikooli ainestik eriti soovitav.

Preemiad on ette nähtud järgnevad:

fõljetonide eest: I — Rbl. 500, II — Rbl. 300, III — Rbl. 200;

epigrammide eest: I — Rbl. 200, II — Rbl. 150, III — Rbl. 100.

Osa võtta võivad võistlusest kõik TRÜ üliõpilased.

Võistlustööd tuleb esitada masinkirjas või selgesti loetavas kirjas varjunimega varustatuna; sama varjunime kandvas kinnises ümbrikus tuleb lisada autori nimi, teaduskond ja kursus. Võistlustööde esitamise tähtpäevaks on 1. märts 1950; äraandmise koht tehakse teatavaks hiljem.

Žüriil on õigus jätta osa auhindu välja andmata, jaotada auhindu teisiti ning anda välja ergutuspreemiaid.

TRÜ kirjandusringi juhatus.

Toimub ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" lugejate II konverents

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetus teatab, et 26. veebruaril s. a. korraldatakse ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" lugejate II konverents.

Konverentsi ettevalmistustööde raames viiakse koos ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ Ametiühingu komiteega läbi kõigi ülikooli seinalehtede viimaste numbrite ülevaatus. Ülevaatuseks tuleb seinalehed hiljemalt 22. veebruaril s. a. tuua ametiühingu komiteesse. Vastav žürii vaatab seinalehed läbi ja teeb ametiühingu komiteele ettepanekud parimate seinalehetoimetuste premeerimiseks.

Kokkuvõtete tegemine ülevaatusest ja preemiate väljaandmine toimub ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" lugejate II konverentsil, mille päevakorras on järgmised küsimused:

1) Aruanne „Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetuse tööst ja kaastööliste ülesannetest uuel semestril, eriti aga NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste eelsel perioodil."

2) Aruanne „TRÜ seinalehtede senisest tööst ja esmajärgulistest ülesannetest seinalehtede taseme tõstmisel."

3) Preemiate väljaandmine parimate seinalehtede toimetustele.

Meeleolukas semestri avapidu

Möödunud laupäeva õhtul täitusid Tartu Õpetajate Instituudi avarad ruumid Tartu kõrgemate õppeasutiste rõõmsast üliõpilasperest — toimus traditsiooniline semestri avapidu.

Tähelepanelikult kuulasid üliõpilased kaugõppeprorektor sm. Ertise ettekannet talvise eksamisessiooni tulemuste ja üliõpilaste edasiste ülesannete kohta. Kõneleja kutsus noori üles tähistama NSV Liidu Ülemnõukogu valimisi ja Eesti NSV 10. aastapäeva uute saavutustega töös.

Kõnele järgnes mitmekülgne ja sisukas isetegevuslik osa. Soojalt võeti vastu Tartu Riikliku Muusikakooli õpilaste kunstiküpsed ettekanded. Ka meie ülikooli isetegevuslased, kes olid esinemiseks valmistunud hoolega, pälvisid koosolijate tunnustava hinnangu. Tugevate kiiduavaldustega võeti vastu meie kahekordse naiskvarteti poolt esitatud A. Velmeti laul „Stalini nimega". Ülikooli rahvatantsurühma, klaverisolisti H. Tauki jt. esinemine võeti samuti soojalt vastu.

Kõigi peost osavõtjate üksmeelne arvamus oli, et seekordne üritus kuulub kõige õnnestunumate hulka omataoliste seas.

R. Kärt

Näitekunstiring töörohked päevad

Üliõpilaste näitekunstiringil on praegu töörohked päevad: näidend „Sügavad juured", mille õppimisel kollektiiv pikemat aega töötas, hakkab saama esitamisküpseks. Juba 6. märtsil — NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste auks — kavatsetakse korraldada näidendi esietendus RT „Vanemuise" laval.

Kuna esietenduseni pole enam jäänud kolme nädalatki, ollakse ringis pingsalt tegevuses lavastuse viimistlemisega. Näitejuhi sm. U. Väljaotsa juhtimisel toimuvad peagu igal õhtul proovid. Kollektiiv on töö juures täie innuga, tahtes ülikooli kollektiivile pakkuda õnnestunud ja kunstiküpset lavastust.

J. Gross

Üliõpilased krossiradadel

Iga aastaga on suurenenud ametiühingute ja kommunistlike noorte traditsiooniliste jooksu- ja suusakrosside populaarsus Nõukogudemaa töötajate ja noorsoo hulkades. Krossivõistlustel, mis oma ulatuselt on ainulaadsed maailmas, stardivad igal aastal miljonid inimesed.

Ka Tartu Riiklikus Ülikoolis tõuseb aasta-aastalt jooksu- ja suusakrossidest osavõtjate hulk. Kui möödunud aastal, vaatamata halbadele lumeoludele, võttis suusakrossist osa 783 üliõpilast, õppejõudu ja teenistujat, siis tänavu on meie kohustuseks viia see arv palju kõrgemale. Teaduskondade kehakultuurikollektiivide esimehed koos komsomoli- ja ametiühingu-organisatsioonidega tehku kõik selleks, et kindlustada 100%-line osavõtt suusakrossist.

Esimesena vanemate kursuste üliõpilastest ja õppejõududest ning teenistujatest pidi asuma krossirajale möödunud puhkepäeval Metsandusteaduskond. Metsandusteaduskonna kollektiivi kuulub peale I ja II kursuse üliõpilaste, kes sooritavad suusakrossi kehalise kasvatuse tundides, veel 129 üliõpilast, õppejõudu ja teenistujat. Krossivõistlustele ilmus aga ainult kuus (!) III kursuse üliõpilast, nendest parima aja saavutasid Ü. Riispere ja V. Linnamägi. Kuhu jäid aga ülejäänud kollektiivi liikmed eesotsas kommunistlike noortega, nagu sm-d Kallas, Koslov jt., kes peaksid olema esimesed ja tõmbama kaasa ka hulgaliselt teisi, et kaitsta oma teaduskonna ja kogu ülikooli au krossirajal.

J. Jürisma,
kehakultuuri- ja spordikateedri vanemõpetaja.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

RUTAKE AJALEHE „TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL" TELLIMISEGA!

MB 00792 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 421

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 6 (53) Reedel, 24. veebruaril 1950. a. III aastakäik

Hääletades kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt, hääletavad valijad rahvahariduse edasise tõusu eest meie maal, töötajate kultuuri- ja tehnilise taseme pideva tõusu eest, nõukogude teaduse ja kultuuri uue õitsengu eest!

(ÜK(b)P Keskkomitee läkitusest kõigile valijatele)

Kodumaa võimsuse edasise kasvu eest!

„Kommunistlik partei viib oma suure juhi, Lenini surematu ürituse geniaalse jätkaja seltsimees Stalini juhtimisel nõukogude rahvast kindlalt kommunismile," öeldakse Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee läkituses kõigile valijaile.

Kommunistlik partei on oma võitlusega võitnud kogu nõukogude rahva piiritu usalduse ja armastuse. Meie rahvas vaatab bolševike parteile kui oma juhile, meie võitude innustajale ja organisaatorile, meie rahva moraalse ja poliitilise ühtsuse kindlustajale. Sellepärast lähevad meie maal kommunistid ja parteitud valimistele kindlas blokis, sellega seletuvad selle stalinliku bloki hiilgavad võidud kõigil senistel valimistel. Hääletades kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt hääletame meie kodumaa edasise õitsengu eest, kommunismi võidu eest — selles veendumuses tulevad nõukogude inimesed valimistele ja hääletavad rahva parimate poegade ja tütarde poolt.

Kommunistlik partei on end alati näidanud rahva usalduse väärilisena. Kommunistliku partei juhtimisel on nõukogude rahvas käinud ära kuulsusrikka tee sotsialismile, kommunistliku partei juhtimisel ehitame me veendunult ja võidukindlalt kommunismi. ÜK(b)P Keskkomitee läkituses jutustatakse meist võitudest, mida meie rahvas viimastel aastatel on saavutanud. Meie inimesed ei unusta kunagi, et kõigi nende suurte võitude eest võlgneme me tänu kommunistliku partei ja suure Stalini targale juhtimisele.

Neli aastat tagasi toimunud NSV Liidu Ülemnõukogu valimistel hääletas meiegi ülikooli kollektiiv üksmeelselt kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt. Me tegime õigesti. Iga päev oleme ise olnud tunnistajaks pidevalt toimuvale arenemise ja tõusu, meie rahva heaolu paranemise protsessile, mida organiseerib kommunistlik partei. Päev-päevalt on tugevnenud ka meie ülikool, tema töö tase on vääramatult tõusnud. Ühest osast neist suurtest edusammudest, mida me viimase nelja aasta jooksul oleme saavutanud, jutustame me oma tänases lehes. Ärgem unustagem hetkekski, et nende ja kõigi teiste suurte saavutuste eest võlgneme me tänu kommunistlikule parteile, vennasvabariikide omakasupüüdmatule abile ja suure Stalini geniaalsele juhtimisele!

Heites pilgu viimase nelja aasta jooksul käidud teele, kujuneb veelgi kindlamaks meie otsus hääletada 12. märtsil kõhklematult kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide poolt. Demonstreerides valimistel oma tihedat koondumist nõukogude võimu, bolševike partei ja suure Stalini ümber, hääletame me oma suure sotsialistliku kodumaa edasise õitsengu ja tema võimsuse kasvu eest, meie rahuliku ja eduka töö eest, meie Tartu Riikliku Ülikooli edasise arenemise ja tema töö paranemise eest!

R. Antons ja V. Leede registreeriti Ülemnõukogu saadikukandidaatideks

Neil päevil toimunud valimiste ringkonnakomisjonide istungeil registreeriti NSV Liidu Ülemnõukogu saadikukandidaadid.

NSV Liidu Ülemnõukogu Liidunõukogu valimiste Tartu valimisringkonnas nr. 668 registreeriti Liidunõukogu saadikukandidaadiks TRÜ õppeprorektor sm. Richard Juhani p. Antons, kuna Rahvuste Nõukogu saadikukandidaadiks Tartu linna valimisringkonnas nr. 367 registreeriti EK(b)P Tartu Linnakomitee sekretär sm. Valdar Jaani p. Leede.

Sõna on agitaatoritel

Oodatud külalline valijate kodudes

Saanud endale agitaatori suured ja vastutusrikkad ülesanded, asusin kohe nende täitmise.

Nüüd olen oma valijate juures saanud oma inimeseks, on märgata, et minu tulekut oodatakse. Vestleme siis ühiselt Nõukogude valimissüsteemist, meie majandus- ja kultuurielust, uutest sündmustest rahvusvahelises olukorras.

Ent valijad ei piirdu enam üksnes küsimustega neilt aladelt, vaid pöörduvad minu poole ka oma isiklike küsimustega, paluvad abi mitmesuguste raskuste ületamisel. Nii jutustas 71-aastane valija Anna Adler, et ta elab rasketes tingimustes ilma hooldajateta võõraste inimeste juures toas, kus peale tema elab veel kolm inimest. Sm. Adler on kaks korda pöördunud sotsiaalkindlustusosakonna poole avaldusega tema võimiseks vanadekodusse, kuid tema avaldusi pole seni rahuldatud. Rõõmuga nõustusin täitma valija soovi ja abistama teda selle küsimuse lahendamisel.

Sotsiaalkindlustusosakonnas selgus, et sm. Adleri avaldused olid seni jäänud kuidagi silmapaari vahele. Nüüd aga lubati asi kiiresti lahendada. See teade valmistas sm. Adlerile suurt rõõmu.

Edaspidi tahan olla veelgi sagedasemaks külaliseks oma valijate kodudes.

H. Metsa

Kasvatades kasvame ka ise

Teades Ülemnõukogu valimiste suurt poliitilist tähtsust, hakkasin ka mina töötama agitaatorina agitpunktis nr. 12. — Selleks, et ise olla teadlik valimistest ja seoses valimistega kerkivaist küsimustest, tutvusin vastava kirjandusega, eeskätt aga valimismäärustikuga. Minu esimeseks tööks oli viia valijatele kutseid koosolekule, mis toimus agitpunktis. Seda ja järgnevaid külaskäike kasutasin selleks, et tutvuda valijatega, vestelda neid huvitavail teemadel ja pakkuda oma kaasabi nende vajaduste rahuldamisel. Nendele kogemustele toetudes jätkan veel hoolikamalt selgitustööd valijate seas, et kindlustada kõigi valijate ilmumine valimistele.

Agitaatori töö on huvitav ja paeluv: saan olla kasulik meie kodumaale ja töötades arenen ka ise.

Helvi Kull

TRÜ kollektiiv tervitab vaimustusega ÜK(b)P KK läkitust kõigile valijatele

Mööndunud nädala lõpul avaldati ÜK(b)P Keskkomitee läkitus kõigile valijaile. Koos kogu nõukogude rahvaga tervitas Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv vaimustatult kuulsusrikka bolševike partei Keskkomitee valimiseelset läkitust, milles suurepärase selgusega on formuleeritud bolševike partei programm, kommunismi ülesehitamise programm.

Arvukail koosolekuil kursustel, õppegruppides ja ametiühingugruppides arutasid meie ülikooli õppejõud, üliõpilased ja teenistujad ÜK(b)P Keskkomitee läkitust. Kõik sõnavõtjad kinnitasid üksmeelselt oma otsust järgida ÜK(b)P KK läkitust ja hääletada 12. märtsil kommunistide ja parteitute stalinliku bloki saadikukandidaatide poolt.

Läkitust lugedes

Üle meie suure kodumaa kandus ÜK(b)P Keskkomitee läkitus kõigile valijaile, täites uhkuse ja tänutundega meie maa töötajate südamed. Oleme uhked selle üle, et meil on õnn elada neil suurtel aegadel, kus inimene teadlikult juhib looduse ja ühiskonna arengut.

Meie põlvkonna noored mäletavad veel väga hästi umbunud kodanlikku aega, kus puudusid avarad tulevikuperspektiivid. Mäletan ise, kui tol ajal tehnikumis käies tuupisin „maa langeva viljakuse seadust" või Mendeli seadusi, mis piirasid saakide tõusu ja loomisvõimalusi sordiaretuses. Paratamatult tekkis mõte — milleks siis üldse õppida põllumajandust, kui me siin nagunii midagi ei saavuta, sest „looduse seadused" on selleased.

Nüüd aga oleme ise suure stalinliku looduse ümberkujundamise plaani elluviijad. Teame, et maaviljakuse tõus on piiramatu, et inimene võib oma soovi kohaselt aretada uusi sorte ja tõuge. Planeerime teadlikult põllumajandusmaa tootmist meie noortes ühismajandites. Võime juba oma silmaga näha edusamme, mis meie maal on tehtud viie sõjajärgse aastaga.

Lugedes ÜK(b)P KK valimiseelset läkitust, oleme uhked meie maa suurte võitude üle, mis on saavutatud bolševike partei ja targa Stalini juhtimisel. Teame, et meie maa on kujunenud tugevaimaks riigiks maailmas, et meie ühiskondlik kord on kõige elujõulisem maailmas.

Põllumajandusteaduskonna lõpetajad, rakendame kogu oma energia tööks ja õppimiseks, et poole aasta pärast õpetatud agronoomidena ellu astudes oleksime tugevad nii oma erialas kui ka ühiskondlik-poliitilistes teadmistes, et täide viia meie valitsuse ja partei juhiseid sotsialistliku põllumajanduse arendamisel!

Kindlustundega astume 12. märtsil valimiskastide juurde, andes oma hääle kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt. Teame, et ainult kommunistliku partei juhtimine tagab meile avarad arenemise ja töötamise võimalused.

Veata Sarv,
Põllumajandusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Kommunistliku kasvatuse lahutamatu osa

Bolševistliku agitatsiooni arendamisel noorte ja elanikkonna hulgas on eriti suur tähtsus seoses NSVL Ülemnõukogu valimistega. Agitatsioonitöö suurt tähtsust on õieti mõistnud TRÜ Õigusteaduskonna üliõpilastest agitaatorid, kes on rakendunud tööle agitpunkti nr. 12 agitaatorite kollektiivis. Peamist tähtsust omistatakse tööle valijate kodudes, kusjuures kõige levinumaks töömeetodiks kujunevad vestlused. Vestluste läbiviimine valijatega nõuab agitaatorilt laialdasi teadmisi NSV Liidu Ülemnõukogu valimismäärustikust, Stalinlikust Konstitutsioonist, sündmustest meie maal ja rahvusvahelisel alal. Agitaatorite igakülgseks ettevalmistamiseks teostatakse agitatsioonitöö kogemuste vahetamise ja instrueerimise koosolekuid vastavalt väljatöötatud plaanile. Peale selle toimub agitaatorite omavaheline kogemuste vahetamine vestluse teel.

Esimesed kogemused agitaatoritöös näitavad meie elanikkonna aktiivsuse pidevat kasvu valimiseelsel perioodil. Valijad esitavad agitaatoritele suuri nõudmisi ja on ühtlasi nende teadmiste ja töö kontrollijaks.

Me ei tohi unustada, et agitatsioonitöö NSV Liidu Ülemnõukogu valimiseelsel perioodil on üks osa sellest tööst, mida me teostame kommunistliku kasvatuse alal.

B. Hiire,
Õigusteaduskonna I kursuse üliõpilane.

Pühapäev šeflusaluses vallas

ELKNÜ TRÜ komitee poolt saadeti laupäeval, 18. veebruaril 12-liikmeline agitatsioonibrigaad sm. V. Kaarna juhtimisel TRÜ šeflusalusesse Mäksa valda. Brigaad jagunes koha peal viieks 2—3 liikmeliseks grupiks, millistest igaüks suundus eri kolhoosi. Külastati Helina, Sõpruse, Majaka, Koidu ja Jõemetsa kolhoosi. Kõik brigaadi liikmed võtsid pühapäeva jooksul osa reast agitatsiooniretkedest kolhoosiperedesse ja korraldasid rahvakoosolekuid, kus selgitati kolhoosnikutele valimismäärustikku ning neid suuri saavutusi, mida meile on andnud nõukogude võim.

Kokku külastasid agitaatorid ca 100 kolhoosiperet. Eriti tubli töö tegid agitaatorid — kommunistlikud noored sm-d Maidla, Talijärv, ja Paabo.

Õhtul korraldati Melliste rahvamajas selgituskoosolek kolhoosnikutele, kus kolhoosnikud otsustasid minna 12. märtsil valimistele organiseeritult.

V. Koslov,
Metsandusteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Meie panus valimiseelsesse selgitustöösse

Et aidata kaasa valimiseelse agitatsioonitöö teostamisel, sooritas grupp III kursuse slaavi filoloogе möödunud pühapäeval külaskäigu Raadi õppe- ja katsemajandisse. Külaskäigu eesmärgiks oli tutvustada valijaid ÜK(b)P Keskkomitee läkitusega kõigile valijaile.

Juba varakult kogunesid majandi töötajad punanurka, ootasid külalisi....

Pärast ELKNÜ TRÜ komitee sekretäri sm. Tiido sissejuhatavat sõnavõttu luges Õigusteaduskonna II kursuse üliõpilane sm. Kaunsar ette partei Keskkomitee läkituse.

Järgnes sisukas kontsertosa. Koos üliõpilaste-eesnejatega laulsid ka koosolekust osavõtvad noortöölised. Laulud vaheldusid ühise tantsuga, tants mängudega, arenes sõbralik vestlus.

Kõlab ühine laul — „Maailma demokraatliku noorsoo hümn". Aeg on asuda koduteele. Raadi majandi töötajad lahkusid õhtult uute kasulike teadmistega ja tundega, et oli kasulikult veedetud puhketunnid, üliõpilastele tähendas see külaskäik aga kontakti tihendamist meie valijatega, uut panust valimiseelsesse selgitustöösse.

N. Degtjarjova,
Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Agitkollektiivi tööhoog tõuseb iga päevaga

Juba lähenedes agitpunktile, näeme kaugelt noolekesi, mis näitavad teed šeflusaluse agitpunkti nr. 8 juurde. Agitpunkti hoone välisdekoratsioonid on kujundatud maitsekalt ning varustatud piisavalt valgustusseadmetega. See kõik kõneleb, et siin on tehtud tubli töö meie ülikooli kollektiivi poolt.

Astume edasi. Ka siseruumides ei saa tulla eksimine kõne alla, sest nooled suunavad meid igal pool.

Pidevalt tuleb kodanikke — valijaid ja üliõpilasi-agitaatoreid, kes nimekirju kontrollima, kes ülesandeid saama agitkollektiivi juhatajalt sm. Feldmanilt.

Agitpunkt ise on maitsekalt dekoreeritud loosungite, põõsaspuudega. Siin asub väike raamatukogu, ajakirjad ja ajalehed, raadio, malendid. Kõik see muudab agitpunkti hubaseks ja koduseks, meeldivaks vaba aja veetmise kohaks igale valijale.

Kuid ka agitaatoritel on siit palju leida — siin asub instruktsioonide vihik, kust agitaatorid ka siis oma ülesandeid saavad teada, kui juhatajal pole momendil aega või viibib mujal. Seinal asub agitpunktile määratud piirkonna plaan. Samas leiame ka autahvli ja seinalehe „Agitaator".

Nagu selgub jutuajamisest agitpunkti juhatajaga, on senini agitaatorite poolt tehtud tublisti tööd. Kuna õppetöö on juba käimas, siis on lahenenud põhiliselt ka senised raskused agitaatorite kollektiivi komplekteerimisega ning agitpunkt teostab praegu intensiivset valimiseelset selgitustööd.

Tublisti on töötanud agitaatorid sm-d Kurm, Paves, Naimark, Sepp jt., kes lõpetasid esimestena valijate nimekirjade kontrolli.

Parimate agitaatorite hulka kuuluvad ka sm-d Hein ja Timma, kes on eeskujulikult läbi viinud valimiseelse selgitustöö, saavutades seejuures tiheda kontakti kõigi valijatega. Nii on agitbrigaad nr. 9 läbi viinud 16 grupi- ja 43 individuaalvestlust ning agitaatorid on osavõtlikult suhtunud kõigi üleskerkinud väärnähete lahendamisse, aidates selleks omalt poolt igati kaasa.

Tänu nende tublide agitaatorite ennastsalgavale tööle lõpetas agitpunkt nr. 8 esimesena Tartu linnas valijate nimekirjade kontrolli.

Tublit abi agitatsioonitööle on osutanud meie ülikooli isetegevuslased. Nii esinesid hiljuti Ajalookeeleteaduskonna üliõpilased hea isetegevusega rahvakoosolekul, samuti ka Arstiteaduskonna ja Kehakultuuriteaduskonna üliõpilased.

Kõigi teaduskondade isetegevuslased peavad joonduma nende teaduskondade järgi ja andma ka omalt poolt panuse meie šeflusaluste agitpunktide tööle.

Teiselt poolt leidub aga ka niisuguseid agitbrigaade ja agitaatoreid, kes pole senini suhtunud vajaliku tõsidusega valimiseelse selgitustöö läbiviimisse.

Agitbrigaad nr. 3. mille brigaadivanemaks on sm. Kilk, teostab oma ülesandeid lohakalt, ei kontrolli agitaatorite tööd. Selletõttu on agitaatorite poolt läbiviidud selgitustöö olnud pealiskaudne ning individuaal- ja grupivestluste tase nõrk.

Halvasti on töötanud ka agitaatorid sm-d Leinemann ja sm. Frorip. Nii ei ilmunud kommunistlik noor sm. Leinemann kuni 16. veebruarini oma agitaatorikohuseid täitma. Sm. Leinemann ei olegi suuteline edukalt teostama agitaatoritööd, sest suhtub passiivselt ideelis-poliitilisse enesetäiendamisse ja ei ole kursis tänapäeva aktuaalsemate poliitilise elu sündmustega.

Oma poliitilise täiendamise lohakile jätmise ning loiu töö eest agitaatorina karistas ELKNÜ TRÜ komitee sm. Leinemanni valju noomitusega arvestuskaardile kandmisega.

Agitaator ja kommunistlik noor sm. Frorip aga, kinnitatuna tööle parteibüroo poolt, „mõtles" veel kaks päeva, enne kui pärast korduvaid meeldetuletusi astus agitpunktiga kontakti.

Sellised nähtused peavad meie agitaatorite töös kohe kaduma ning sm-d Leinemannil ja Froripil tuleb asuda tõsiselt tööle, et mitte jääda võlglaseks meie valijate ja ülikooli kollektiivi ees.

On selge, et kui lõplikult likvideeritakse needki vead, mis seni häirisid edukat agitatsioonitööd ja kui meie agitaatorid suhtuvad oma töösse veel suurema kohusetundega, suudab ülikooli pere liikmeist moodustatud agitkollektiiv kindlustada valimiste täieliku õnnestumise oma piirkonnas.

V. Kaarna

Hääletades kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt, hääletame meie ülikooli edasise õitsengu ja hoogsa arenemise eest

Tartu Riiklik Ülikool 1946—1950

Neli viljaka töö aastat

Prof. A. KOORT,
Tartu Riikliku Ülikooli rektor

NSV Liidu Ülemnõukogu eelmise koosseisu valimistest on möödunud neli aastat. See aeg on olnud nõukogude rahvale suurte võitude ajaks rahvamajanduse taastamisel ja arendamisel ning kommunismi aluste rajamisel. Nõukogude teaduse alal töötajate, kõrgemate õppeasutiste õppejõudude ja üliõpilaste mitmemiljoniline armee on selle aja jooksul oma jõu rakendanud seltsimees Stalini poolt seatud ülesande lahendamisele, mis seisneb selles, et „järele jõuda ja ületada ligemal ajal teaduse saavutused väljaspool meie maa piire".

Selle ülesande täitmisel on töötanud ka Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv. Vaadates tagasi käidud teele võime konstateerida, et meie tööd sel alal on krooninud tähelepandavad edusammud.

Nõukogude valitsuse ja bolševike partei hoolitsusel on tunduvalt laienenud meie ülikooli struktuur. On välja kujundatud terve rida uusi osakondi ja eriharusid, mis mitmekesistavad spetsialiseerumisvõimalusi Tartu Riiklikus Ülikoolis. Matemaatika-loodusteaduskonnas organiseeriti keemiaosakond, Ajaloo-keeleteaduskonnas loodi loogika-psühholoogiaosakond. Põllumajandusteaduskonna struktuur täienes zootehnika eriharuga jne. Täiesti uue teaduskonnana kutsuti ellu Metsandusteaduskond, mis praegu töötab juba kolme osakonnaga.

Meie ülikool on tähelepanelikult silmas pidanud Nõukogude Eesti rahvamajanduse uusi tarvidusi, mis kerkisid üles seoses meie põllumajanduse üleminekuga sotsialistlikule teele. Mittestatsionaarse osakonna avamine Põllumajandusteaduskonna juures, põllumajanduse alal töötavate kaadrite täienduskursuste läbiviimine ja teised sammud on näideteks meie ülikooli abist rahvamajanduse varustamisel kvalifitseeritud kaadritega.

Võrreldes sõjajärgse ajaga on võrratult avardunud õppimistingimused TR Ülikoolis. Vennasvabariikide sõbraliku abiga oleme teinud ära suure töö õppebaaside kindlustamise alal. On loodud rida uusi laboratooriume, kusjuures eeskätt tuleb märkida biokeemia kateedri ellukutsumist ja vastava laboratooriumi sisustamist.

Tänu töötingimuste paranemisele on muutunud kiiremaks ka edusammud õppetöö kvaliteedi ja tulemuste tõstmise osas. Juhindudes ÜK(b)P Keskkomitee ajaloolistest otsustest ideoloogilise töö kohta ja toetudes õppejõudude ideelis-poliitilise teadlikkuse järjekindlale kasvule oleme saavutanud märgatavat edu õppetöö ideelis-teoreetilise taseme tõstmisel ja eriti võitluses kodanliku lääne kultuuri igandite ning mõjude vastu.

Teadusliku uurimistöö osas on meil kujunenud juhtivaks eesmärgiks koostöö süvendamine rahvamajandusega ja selle vajaduste teenimine.

Meie töö tulemused näitavad, et Tartu Riiklik Ülikool käib tänu nõukogude võimule ja meie kollektiivi üksmeelsetele pingutustele kindlalt tõusuteed. Teadmine, et võlgneme oma saavutuste eest tänu nõukogude võimule ja Lenini-Stalini partei targale juhtimisele, koondab meie kollektiivi veel tihedamalt nõukogude võimu ja bolševike partei ümber ning mobiliseerib meid 12. märtsil üksmeelselt hääletama kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide poolt.

Keemiahoones, mille seintes veel neli aastat tagasi mustendasid tühjad aknaaugud, käib nüüd vilgas elu ja tegevus.

Arve ja fakte

Nõukogude võim kindlustab kõigile noortele õiguse haridusele. Kujukaks tõendiks sellest on üliõpilaste arvu kasv meie ülikoolis. Kui meil 1946. a. oli 1532 üliõpilast, siis nüüd on see arv kasvanud juba 2343-ni.

*

Iga aastaga järjest enam annab meie ülikool kodumaale kvalifitseeritud kaadreid. Neli aastat tagasi lõpetas meie ülikooli ainult 180 inimest, tänavu aga taotlevad ülikooli lõpetamise diplomit 438 inimest.

*

Järjest avarduvad õppimisvõimalused TR Ülikoolis. Viimase nelja aasta jooksul on meil juurde moodustatud 1 uus teaduskond ja 8 uut osakonda, millega teaduskondade arv ulatub 8-ni ja osakondade arv 21-ni.

*

Nõukogude võim hoolitseb väsimatult selle eest, et komplekteerida meie kõrgemaid õppeasutisi kvalifitseeritud kaadriga. Selle hoolitsuse väljenduseks on arvulised näitajad meiegi ülikoolist: kui 1946. a. oli meil õppejõude 341 ja õppeabipersonali liikmeid 197, siis praeguseks ajaks on need arvud suurenenud vastavalt 433-ni ja 287-ni.

*

Neli aastat tagasi oli TR Ülikoolil 4 ühiselamut 295 kohaga, nüüd aga 9 internaati, kus elab 1040 üliõpilast.

*

Õppetöö taseme järjekindel tõstmine ja üliõpilaskonna siiras tahe tasuda nõukogude võimu hoolitsuse eest hea õppimisega on viinud õppeedukuse meie ülikoolis tunduvale tõusule. Kui 1946. aasta talvisel eksamisessioonil oli ülikooli keskmine hinne 3.8, siis äsjamöödunud sessioonil oli see arv juba 4,38.

*

Teaduslikku töösse on aktiivselt rakendunud ka üliõpilased. 1946. aastal meil veel polnud Üliõpilaste Teaduslikku Ühingut. Nüüd see on loodud ja töötab edukalt. Ühingu 49 teaduslikku ringi, mille ümber on koondunud 1309 üliõpilast, valmistuvad innukalt III teaduslikuks konverentsiks.

*

Peatumatut tõusuteed sammub spordiharrastus meie ülikoolis. Viimase nelja aastaga on ÜSK liikmete arv kasvanud 403-lt 817-le. Spordimeisterlikkuse tõusu iseloomustavad järgmised näitajad: NSV Liidu tšempione üliõpilaste hulgas 1946. a. ei olnud, nüüd on neid 12, Eesti NSV tšempioni tiitli saavutanud TRÜ üliõpilaste arv on aga samas ajavahemikus suurenenud 24-lt 68-ni.

Ühe kateedri kiire areng

Vähem kui aasta tagasi Metsandusteaduskonna mahajäänum ja õppevahendeilt vaeseim oli veomasinate ja masinaõpetuse kateeder.

Praegu aga sama kateeder on üheks teaduskonna elujõulisemaks, sisukamaks kateedriks. Lühikese aja jooksul muretses kateeder eritüüpi automasinate ja traktorite kõik detailosad, monteeris need ja sai sel teel rikkalikult mudeleid. Neid üksikuid eksponaate võib arvata tuhandele. Kateeder on hankinud mitmesuguseid mõõtinstrumente katsetusteks. Kateeder omab peale selle kaks töökorras traktorit jne. Kateedril on värvilisi tabeleid jõumasinate osadest ja tööprotsessidest ligemale kahesaja ümber. See kõik lubab kateedri õppetööd teostada nõukogude teaduse nõuetele vastavalt.

Tekib küsimus, mis tekitas säärase murraugu kateedri elus? Põhjus on väga lihtne — nõukogulik tööstiil.

Möödunud aasta maikuus kutsuti kateedri juhatajaks insener Villem Meerits, kes tunneb oma eriala väga põhjalikult. Sm. V. Meerits koostas väga konkreetse, sügavalt läbimõeldud plaani kateedri väljaarendamiseks ja asus kateedri kollektiiviga energilselt selle kava täitmisele. Ta lõi tiheda sideme traktorijaamadega, autobaasidega jt., mis võimaldas saada õppetööks vajalikke detaile, mis kateedri laboratooriumis seati kokku mudeliteks ja masinateks.

Kateeder ei saa õppetöös piirduda ainult mudelitega, vaid on vaja ka töökorras autot, traktorit, töökoda tööpinkidega jne. Ka need on kateeder osaliselt muretsenud.

Suurt abi säärase läbimõeldud ja põhjendatud kava teostamisel osutas Nõukogude valitsus, kes eraldas Metsandusteaduskonnale vastavad fondid.

Ülikooli juhtkond aga vabastas kateedrile uued sobivad ruumid. Pole kahtlust, et kateeder uutes ruumides saavutab uut, veel suuremat edu töös.

Vennasvabariikide abi ja toetusega

Meie ülikooli hoogus arenemine, mille tunnistajaks me oleme, poleks mõeldav vennasvabariikide omakasupüüdmatu vennaliku abita. Hindamatuks toeks õppe- ja teadusliku töö korraldamisel on meile vennasvabariikide kogemused. Ent selle kõrval saame me vennasvabariikidelt ka väga ulatuslikku majanduslikku abi. Sagedasti saabuvad Tartu raudteejaama vagunid vennasvabariikide saadetistega meie ülikoolile.

Ainuüksi möödunud aasta jooksul saime me vennasvabariikidest mitmesuguseid tarvilikke sisseseadeid ja materjale enam kui 2,5 miljoni rubla väärtuses, 800 tuhande rubla eest saatsid vennasvabariigid meile traktoreid, rehepeksumasinaid, põllutööriistu ja igasuguseid tööks vajalikke aparaate. Sellele lisanduvad veel Moskva ja Leningradi ülikoolilt tasuta saadud seadmed, mille väärtus ulatub 200 tuhande rublani. Klaasesemeid ning keemikaale laboratooriumidele ja kantseleitarbeid kogu ülikoolile saabus mullu samuti ligi 200 tuhande rubla eest. Rohkearvuliselt saadi vennasvabariikidest igasugust inventari — sealhulgas 3 moodsatüübilist veoautot ja üks sõiduauto „Pobeda". Ülikooli töökodades ja õppebaasides seati üles hulk uusi treipinke, puurmasinaid, keevitusaparaate jt. seadmeid vennasvabariikide vabrikumärgiga.

Ideelis-poliitilise taseme tõus hoogustub

Järjekindel ja hoolikas töö kommunistliku kasvatuse teostamise alal toob kaasa meie ülikooli kollektiivi poliitilise teadlikkuse ja nõukogude patriotismi suure tõusu. Selle tõusu kujukaks näitajaks on eesrindlikemate õppejõudude ja üliõpilaste järjest rohkearvulisem astumine nõukogude rahva avangardi — Lenini-Stalini partei ridadesse.

Nii võeti ainuüksi ülikooli parteiorganisatsiooni viimasel koosolekul vastu ÜK(b)P liikmekandidaatideks viis eesrindlikku kommunistlikku noort. Vastuvõetute hulgas on Ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilased Asta Künnap ja Karl Siilivask. Nad mõlemad on tuntud õppetöö eesrindlastena, kes eksamisessioonil saavutasid ainult väga häid hindeid. Selle kõrval leiavad nad aega ka intensiivseks ühiskondlikuks tööks. ELKNÜ TRÜ komitee liikmena juhtis sm. Künnap pikemat aega kehakultuuritööd ülikoolis, sm. Siilivask aga töötab oma teaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretärina. Plaanikindla tööga on ta oma algorganisatsiooni viinud eesrindlikemate hulka ülikoolis.

Arstiteaduskonnast astusid ÜK(b)P liikmekandidaatideks sm-d Roha Naimark ja Felicia Tõnisson. Sm. Naimark on tubli komsomoli aktivist, sm. Tõnisson aga on teinud suurt tööd ametiühinguorganisatsioonis. Võrsunud töölisperekonnast, saab sm. Tõnisson omandada kõrgema hariduse ainult tänu nõukogude korrale. Tänuks selle eest püüab ta olla alati eeskujulik üliõpilane.

Samal koosolekul võeti vastu ÜK(b)P liikmekandidaadiks ka Metsandusteaduskonna üliõpilane sm. Vladimir Koslov. Õppimises on ta eesrindlane, teaduslikku tööd teeb hoolikalt; töötades ÜTÜ nõukogu aseesimehena ja ELKNÜ TRÜ komitee liikmena täidab ta vastutusrikkaid ülesandeid üliõpilaste teadusliku töö juhtimisel kogu ülikooli ulatuses.

Neid aegu meenutad kui painajalikku unenägu

Meenutades tööd kodanliku aja ülikoolis, on nagu vaatleksid mõnd imelikku, raskesti seletatavat vaatemängu. Näivõrd erinevad nõukogude ülikoolist oli tol ajal nii üliõpilaste kui ka õppejõudude elu ja tööviisid.

Noor üliõpilane, kui tal polnud häid tuttavaid vanemate üliõpilaste hulgas, tundis end õppetöös täitsa omapead jäetuna. Kas ta loengutel käis või mitte, kuidas ta loengutel kuuldud materjali iseseisvalt läbi töötama pidi, see polnud õppejõu mure. Täiesti loomulikuks peeti seda, et õppejõud üliõpilastega, tema võimetega ja teaduslikkude huvidega esimest korda tutvus alles vastava aine eksamil. See oli üheks põhjuseks, miks eksamite mitteõnnestumist esines väga sagedasti. Nõuete ulatust mitte teades, läksid üliõpilased eksamile sageli poolikute teadmistega. Oli ka neid, kes teadlikult puuduliku ettevalmistusega „hea õnne peale" eksamitele ilmusid, mõnikord ka tõesti kuidagi läbi said. Enamik neist kukkus muidugi läbi, sellepärast kujunes väljendus sellise eksamitele minemise kohta — minema „nalja tegema".

Selline „naljategemine" oli muidugi tülikas õppejõududele, kellel neid üliõpilasi pärast korduvalt eksamineerida tuli. Sellepärast hakati häljem „akadeemilist vabadust", mille nimel kõik see korralagedus toimus, veidi piirama. Määrati, et samas aines võib eksamit korrata ainult kolm korda (!), mille järel, kui eksam kolmandalgi korral ei õnnestunud, dekaan võis nimetada komisjoni, kelle ees üliõpilane neljandat, ühtlasi viimast korda õnne võis katsuda. Et pidurdada üliõpilaste eksamitele ilmumist „hea õnne peale", seati sisse eksamimaks. Teiselt poolt aga oli see maks uueks täiendavaks tõkkeks kehvadest oludest võrsunud üliõpilase haridusteel.

Üliõpilaste abistamist konsultatsioonide kaudu ei tuntud. Oli üksikuid õppejõude (prof. J. Piiper, prof. A. Valdes), kes omal algatusel püüdsid selletaolisi õppevorme rakendada, kuid neid õppejõude koheldi enamiku poolt kui ülikooli traditsioonide rikkujaid, kes tahavad kõrgema kooli muuta keskkooliks.

Poleks õige, kui ütleksime, et noorte üliõpilaste vastu keegi huvi ei tundnud. Huvitundjateks olid mitmesugused üliõpilaste organisatsioonid, kes nende seast omale uusi liikmeid värbasid. Suur hulk astuski neisse organisatsioonidesse, osalt lootes abi õppimisajaks ülikoolis, osalt arvestades „vilistlaste" toetust koha saamisel pärast ülikooli lõpetamist.

Väga sageli tabas küll raske pettumus neid, kes lootsid, et selline organiseerumine soodustab õppimist. Noored võeti neisse organisatsioonidesse lihtliikmetena ehk nagu neid paljudes organisatsioonides vanade saksa traditsioonide järgi nimetati „rebastena". Et saada tegevliikmeks ehk „buršiks", polnud tähtis õppeedukus, vaid aktiivne osavõtt organisatsiooni elust. Organisatsioon aga tegeles hoopiskui muuga, kui õppetöö soodustamisega. Enamiku selliste organisatsioonide tegevus seisnes aja surnukslöömise, igasuguste joomingute ja muu taolise korraldamises. Ja siin oli „rebaste" kohuseks teenida burše ja vilistlasi ning ega „rebasel" õigust olnud keelduda, kui teda käsutati kaasa jooma. Kui aga burš või vilistlane hõikas: „Rebane, tuld!" — siis tähendas see, et noor üliõpilane pidi nõnda hõikajal paberossi läitma.

Tavaline nähtus kodanlikul ajal oli, et üliõpilaste õppimise aeg venis pikaks. Ainult vähesed lõpetasid ülikooli normaalse ajaga. Ülikooli astujatest lõpetas ülikooli ainult väike osa. See oli „akadeemiline vabadus", kuid keegi ei küsinud, kui suuri asjatuid kulusid see „vabadus" tähendas.

Oli ka üliõpilasi, kes buršiorganisatsioonidest kõrvale jäid, soovides pühenduda ainult õppetööle. Neid hüüti põlglikult „metsikuteks". Paljudki neist olid hea õppeedukusega, kuid pärast ülikooli lõpetamist oli neil sageli raske teenistust leida. Lokkas „onupojapoliitika"; kohtadele said need, keda toetasid kõrgematel kohtadel olevad „vilistlased". Läbi lüüa oma isikliku tublidusega oli väga raske.

Omapäraselt avaldus „akadeemiline vabadus" ka õpetajaskonna töös. Riiklikult kinnitatud aineprogramme ei olnud. Kõik programmid koostasid õppejõud ise. Oldi arvamusel, et kes professorit enam õpetada võib; ta on ju ise suurim eriteadlane.

Nõudmiste ulatuse reguleerimiseks ei tehtud midagi. Oli küllalt õppejõude, kes olid rangete nõudmistega, selle kõrval esines aga ka vähenõudlikke. Väga huvitav selles mõttes oli olukord filosoofiateaduskonnas (praeguses Ajaloo-keeleteaduskonnas), kus kehtis omapärane õppekorraldus. Kursuste süsteemi ega kindlate aineterühmade süsteemi ei olnud. Üliõpilane võis oma äranägemise järele valida kolm ainet. Neist üht — peaainet ehk põhiainet — tuli õppida laias ulatuses, nn. „laudatur"-ulatuses, teist ainet kitsamas, nn. „cum laude"-ulatuses ja kolmandat õige kitsas, nn. „approbatur"-ulatuses. Selliseid kolme aine kombinatsioone moodustasid siis üliõpilased ka kõigis mõeldavates variatsioonides. Selgus aga, et aineks, mis igasugustes variatsioonides kõige sagedamini kordus, oli rahvaluule. Kõik teadsid, et seda põhjustas vähene nõudlikkus vastava õppejõu poolt, kuid et nõudmisi ühtlustada, selleks ei pidanud keegi sobivaks samme astuda.

Nõnda möödunud aegu meenutades mõtled, kuidas küll kõrgemas koolis, mis pidi teenima rahvast, tegelikult hoopis võidi hüljata kõik rahva huvid! Töötajate poegadel ja tütardel oli väga raske siia ligi pääseda ja läbi lüüa, varakate klasside võsudele aga oli ülikool aja surnukslöömise ja vedelemise paigaks.

Prof. A. Vaga

KOMMUNISTLIKE NOORTE ELU

Eesrindlikematest saavad kommunistlikud noored

Möödunud kuudel võttis Ajaloo-keeleteaduskonna komsomoli-algorganisatsioon vastu rea uusi liikmeid.

Kolmanda kursuse üliõpilastest astusid noorsooühingusse Arvo Kimmel, Aino Piiper, Valli Rebane jt.

Miks astusid need noored ÜLKNÜ ridadesse? Sellest räägivad nende sooviavaldused ja elulookirjeldused, mis nad esitasid algorganisatsioonile.

„Soovin astuda komsomoli selleks, et koos miljonite progressiivsete noortega aktiivselt kaasa aidata uue, kommunistliku ühiskonna ehitamisel," kirjutab Arvo oma sooviavalduses.

Elulookirjelduses võis ta veel septembrikuus öelda, et tal senini pole olnud ühiskondlikke ülesandeid. Kuid juba paar kuud hiljem valiti ta Ajaloo-keeleteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni büroo koosseisu, kus ta töötab sekretäri asetäitjana, tulles suurepäraselt toime oma uute ülesannetega.

Samuti on Arvo bibliograafia ringi aseesimees. Ta valis oma erialaks bibliograafia, leides, et töötades just sellel alal suudab ta anda oma parima ühiskonna heaks. Ja kuna ta armastab raamatuid, siis suudab ta seda kindlasti.

Aino sooviavaldusest loeme: „Juhituna palavast armastusest meie sotsialistliku kodumaa vastu tahan kommunistliku noorena anda kõik oma jõud ja võimed meie kodumaa ja rahva teenistusse, sammuda sellel sirgjoonelisel teel, mida meile on näidanud Lenini-Stalini võitluspartei ja saada aktiivseks kommunistliku ühiskonna ehitajaks. Tahan õppida ja töötada nii, et pälvida kommunistliku noore austavat nimetust".

Juba ülikooli astudes mõtiskles Aino komsomoli astumisest, kuid ei jõudnud lõpliku otsustamiseni. Ta kõhkles, kartis, et ta ei ole veel kommunistliku noore nime vääriline. 1949. aasta suvel aga otsustas ta küsimuse lõplikult. Sellest, kuidas sündis see otsus, jutustab ta oma elulookirjelduses:

„Sel suvel viibisin ma koos teiste seltsimeestega vene keele praktikal Leningradi üliõpilaste seas, koos nendega ehitasime kolhoosidele elektrijaamu. Suurepäraste kaaslaste töötahe ja entusiasm tõmbas igal sammul kaasa. Seal veendusin lõplikult faktide najal komsomoli võimsuses ja minus valmis otsus ühendada ka enda jõud selle võimsate jõududega. Tahan nüüd täita oma uutele sõpradele antud lubaduse".

Aino on pidevas kirjavahetuses Leningradi ja Alma-Ata üliõpilastega. See on talle ka heaks praktikaks vene keeles. Slaavi filoloogina on ta teinud viie semestri vältel vene keeles suuri edusamme. Juba praegu võib tema hääldamist kadestada iga vene keele õppija. Ta sõnavara kasvab süstemaatilise töö tagajärjel iga päevaga.

Samal koosolekul, kui võeti vastu Aino, astus komsomoli ridadesse ka tema sõber Valli.

„Õppides, töötades ja võideldes tahan kasvatada endast uut inimest, aktiivset kommunistliku ühiskonna ehitajat," tõotab ta sooviavalduses.

Alati sõbralik ja abivalmis, on ta töötades agitaatorina agitpunktis nr. 8, võitnud valijate poolehoiu.

Valli töötab innukalt kaasa eeloleva olümpiaadi edukaks korraldamiseks. Olles Ajaloo-keeleteaduskonna isetegevuskomisjoni kunstisektori juhataja, organiseerib ta üliõpilasi hulgaliselt olümpiaadist osa võtma.

Rakendada igakülgselt oma võimeid rahva teenistusse, see on Valli eesmärgiks üliõpilasena ning ta tulevases töös eesti kirjanduse alal.

* * *

Põllumajandusteaduskonnas võeti hiljuti vastu ÜLKNÜ liikmeks III kursuse vanem Leida Tohver.

Sm. Tohver on tuntud aktiivse ja eesrindliku üliõpilasena. Sm. Tohver on teinud tubli ning tunnustusväärivа töö, olles ÜTÜ põllumajandusteaduse osakonna nõukogu esimeheks. Ta kuulub ka Põllumajandusteaduskonna spordikollektiivi töö initsiaatorite hulka ning on kõigile tuntud tubli võrkpallimängijana.

Sm. Tohver on veendunud, et kommunistliku noorena ta suudab veelgi edukamalt täita oma kohuseid õppetöös, ÜTÜ nõukogu esimehena ja spordikollektiivi juhatuses.

K. Veldre
O. Kaar

Nõukogude rahva kuulsusrikas armee on võitmatu!

Eile tähistasid nõukogude rahvas ja tema relvastatud jõud Nõukogude armee ja sõjalaevastiku 32. aastapäeva.

Nõukogude armee loodi peagi pärast Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni võitu Lenini ja Stalini poolt. Meie armee sündis momendil, kui noor Nõukogude riik oli surmaohus, ja tal tuli esimestest päevadest peale astuda võitlusse meie maad ohustavate imperialismijõududega. Ent Nõukogude armee osutus oma ülesannete vääriliseks: looduna ja juhituna Lenini ning Stalini poolt lõi ta kolme aastakümne jooksul purustavalt tagasi imperialismi kaks relvastatud kallaletungi meie maale.

Nõukogude armee arenemise tee on rahva ennastsalgava teenimise tee, kangelasliku võitluse ja hiilgavate võitude tee. Kogu maailm imetleb meie armee kangelaslikkust Suures Isamaasõjas, kogu inimkond on Nõukogude armeele tänuvõlglane vabastamise eest fašistlikust orjusest ja hävitamise hädaohust. Ükski teine armee ei oleks suutnud vastu panna sellisele tugevale armeele, nagu oli seda fašistlik armee, kes tugines kogu Euroopa majandusele ja omas sõja algul tunduvat ülekaalu. Veel vähem aga oleks ükski teine armee suutnud lõpetada võitlust sellise vaenlasega võidukalt.

Meie armee aga tuli selle ülesandega suurepäraselt toime. Ta tuli selle ülesandega toime sellepärast, et ta on uut tüüpi armee, vabastatud rahva armee, kes on loodud sotsialismi saavutuste kaitseks. Nõukogude rahvas armastab piiritult oma armeed, toetab teda ja hoolitseb tema eest ja kindlustab tema sõjalist võimsust. Sellepärast kujutabki Nõukogude armee endast sellist vääramatut jõudu, mis on suuteline toime tulema igasuguste vaenlastega.

Nõukogude armee võimsus seletub edasi sellega, et teda juhtis ja juhib meie ajastu suurim strateeg seltsimees Stalin, et teda juhivad stalinliku kooli väejuhid, kes arendavad väsimatult edasi ja tõstavad uuele kõrgusele nõukogude sõjateadust.

Enneolematult raskest sõjast tuli Nõukogude armee välja mitte nõrgenenuna, vaid vastupidi — tugevamana ja karastatumana, rikastatuna uute kogemustega. Seda oma võimsust arendab Nõukogude armee väsimatult edasi, tõstab oma sõjalist meisterlikkust ja ideelis-poliitilist teadlikkust, et olla võimeline edukalt tagasi lööma kõiki kallaletungi katseid meie võimsale kodumaale.

Me tähistame Nõukogude armee 32. aastapäeva olukorras, kus meie maa läheb vastu NSV Liidu Ülemnõukogu valimistele. Sel ajal vaatavad nõukogude inimesed kindluse ja uhkusetundega oma armeele, kes seisab vankumatult meie rahuliku loova töö kaitsel. Me tähistame Nõukogude armee 32. aastapäeva kindlas veendumuses, et meie kodumaa piirid, mida valvsalt kaitseb meie sangarlik, suure Stalini poolt juhitav armee, jäävad puutumatuks, et meil ei tarvitse hirmu tunda mingisuguste imperialistlike sõjaõhutajate ähvarduste ees. Nõukogude armee, rahvalik armee, keda rahvas armastab ja toetab, on võitmatu!

M. Bulko

Nõukogude armee 32. aastapäev meie üllkoolis

Nõukogude armee 32. aastapäeva tähistamiseks korraldati eile õhtupoolikul aulas pidulik koosolek. Päevakohase ettekandega meie sangarliku armee kuulsusrikkast lahinguteest esines TRÜ Ametiühingu komitee esimees sm. I. Paul.

Pärast kõnet demonstreeriti koosolekust osavõtjaile kunstilist filmi „Suur murrang".

Õhtul aga toimus klubis Suurest Isamaasõjast osavõtnute omavaheline koosviibimine.

Aukirju Suurest Isamaasõjast osavõtnuile

Seoses Nõukogude armee 32. aastapäevaga antasustati Tartu linna TSN Täitevkomitee ja EK(b)P Tartu Linnakomitee aukirjadega suurt rühma Suurest Isamaasõjast osavõtnuid, kes praegu eesrindlikult töötavad Tartu linna käitistes ja asutistes. Aukirja saanute hulgas on ka järgmised 18 seltsimeest Tartu Riiklikust Ülikoolist: Ilmar Paul, August Vaht, August Feldman, Ralf Teiman, Andrei Vill, Ilmar Ambre, Elena Kurg, Vsevolod Arhangelski, Enno-Lembit Mikkelsaar, Richard Antons, Artur Vigla, Valentin Matin, Robert Raudsepp, Feliks Lõpp, Jossif Kokin, Artur Lombak, Endel Laasik ja Edgar Salumaa.

ELKNÜ TRÜ komitees

Seoses kahe uue liikme valimisega ELKNÜ TRÜ komitee koosseisu viidi ELKNÜ TRÜ komitees läbi ametite osaline ümberjaotamine komitee liikmete vahel.

Komitee sekretäri asetäitjaks valiti senine massilise poliitilise töö sektori juhataja Õigusteaduskonna üliõpilane sm. Aleksander Blumfeldt. Uueks massilise poliitilise töö sektori juhatajaks aga valiti Metsandusteaduskonna üliõpilane sm. Vello Kaarna, kes komitees seni täitis organiseerimis-instrueerimissektori juhataja ülesandeid. Organiseerimis-instrueerimissektorit hakkab juhtima Metsandusteaduskonna üliõpilane sm. Heino Möller, kuna teadusliku töö sektori juhtimine pandi Metsandusteaduskonna üliõpilasele sm. Vladimir Koslovile.

Õppetöö küsimused lahtisel koosolekul

ELKNÜ Põllumajandusteaduskonna algorganisatsioon korraldas lahtise koosoleku, millest võttis hulgaliselt osa organiseerimata noori. Sellel koosolekul võeti vastu kuus uut kommunistlikku noort, kes on eesrindlased õppe- ja ühiskondlikus töös.

Koosolekul arutati õppetöö küsimusi. Sõnavõtuga esinesid algorganisatsiooni õppetöö sektori juhataja sm. Veevo ja dekaan sm. Eenlaid. Tõsteti esile rida puudusi ja nende kõrvaldamiseks võeti vastu otsus, milles rõhutatakse võitlust õppedistsipliini parandamise eest, sotsialistliku võistluse organiseerimise vajadust kursuste ja õpperühmade vahel, nõutakse vene keele õppimise taseme tõstmiseks vene keele ringide organiseerimist igal kursusel ja sideme ning koostöö tugevdamist komsomoli-algorganisatsiooni ja dekanaadi vahel.

H. Kaupmees,
Põllumajandusteaduskonna III kursuse üliõpilane kommunistlik noor.

MEILE KIRJUTATAKSE

Organiseerimata noortest irdunud

Et Loomaarstiteaduskonnas omab komsomoli-algorganisatsioon (sekretär I kursuse üliõpilane Juhanson) liiga vähest kontakti organiseerimata noortega, sellest on teaduskonnas juba korduvalt tähelepanekuid tehtud. Üheks tähtsamaks põhjuseks siin on isoleeritud tegevus teaduskonna komsomoli-algorganisatsioonis, kusjuures arvestatakse liiga vähe või peaaegu üldse ei arvestata teisi üliõpilasi.

Näitena, mis kujukalt väljendab Loomaarstiteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni suhtumist oma teaduskonna üliõpilastesse, võib tuua algorganisatsiooni talitusviisi hiljuti toimunud kõrgemate õppeasutiste semestri avapeo kutsete jagamisel. Nii ei antud algorganisatsioonile väljajagamiseks antud kutsetest ühtki II, III ja IV kursusele (V kursus on menetluspraktikal), kuid neid jagati samal ajal algorganisatsiooni poolt „sõpradele" teistest teaduskondadest. Nii sai kõrgemate õppeasutiste semestri avapeo kutse Loomaarstiteaduskonna komsomoli-algorganisatsioonilt Metsandusteaduskonna I kursuse üliõpilane Jüri Märdimäe. Selline, võib öelda, ignoreeriv suhtumine oma teaduskonna üliõpilastesse muudab kahtlemata komsomoli-algorganisatsiooni veelgi enam irdunuks organiseerimata noortest.

A. Süve, O. Kaus ja H. Liiva,
Loomaarstiteaduskonna IV kursuse üliõpilased

Sidemed vennasvabariikide ülikoolidega tihenevad ja tugevnevad

Oma asutamisest alates on ÜTÜ nõukogu teostanud suure töö vennasvabariikide ülikoolidega tiheda kontakti saavutamiseks. Praeguseni on astutud kirjavahetusse Moskva, Leningradi, Riia, Kaunase, Vilniuse, Petrozavodski, Kišinevi, Erevani, Kaasani ja Tomski riiklike ülikoolide ÜTÜ-dega. Rea NSV Liidu kõrgemate õppeasutistega (Moskvas, Riias jne.) on astutud ka isiklikku kontakti.

On selge, et tihedate vastastikuste sidemete loomine etendab väga tähtsat osa ÜTÜ töö parandamisel ja tõhustamisel. Vennasvabariikide ülikoolid on andnud meie ülikooli ÜTÜ nõukogule rea väärtuslikke eeskujusid mitmelgi alal. Ilmneb, et vennasvabariikide ülikoolidel on väga tihe side praktikaga, palju tihedam kui meil. Ning see on neil andnud ka silmapaistvaid tulemusi. Näiteks Tomskist kirjutatakse, et üliõpilase Bõtškova töö võimaldab tunduvalt ratsionaliseerida kaablite tootmist, näidates võimaluse vähendada praaki üle 50%.

Paljud vennasvabariikide ülikoolid paistavad silma oma üliõpilaste teaduslike konverentside rohkuse poolest. Neid korraldatakse eriti palju igasuguste tähtpäevade tähistamiseks.

Erevani ja Tomski riiklike ülikoolide ÜTÜ-d annavad välja nii ülikoolilist kui ka osakonnaseinalehti, mis aitavad kaasa töö parandamiseks.

Moskva, Leningradi jt. ülikoolid on teinud tõhusa töö üliõpilaste parimate teaduslike tööde kirjastamise alal. Neil ilmuvad ásegi vastavad perioodilised väljaanded.

TRÜ ÜTÜ nõukogu on arvestanud vennasvabariikide ülikoolide kogemusi võimaluse piirides ning püüdnud arvesse võtta kõike head, mida sisaldavad need kogemused. Omalt poolt oleme edasi andnud oma seniseid töökogemusi.

Võib kindlasti öelda, et see side vennasvabariikide ülikoolidega veelgi tugevneb ja laieneb.

O. Klaassen,
ÜTÜ nõukogu liige.

ÜTÜ põllumajandusteaduste osakond rahvamajanduse teenistuses

ÜTÜ põllumajandusteaduste (osakonna teaduslike ringide tegevus on käesoleval õppeaastal muutunud eriti intensiivseks. Seejuures on tunduvalt aktuaalsemaks muudetud töö temaatikat. Erilist tähelepanu osutatakse teaduse saavutuste populariseerimisele ja noorte kolhoosside tugevdamiseks kaasaaitamisele.

Viieteistkümnel üliõpilasel on valmimas populaarsed ettekanded, mis vaadatakse läbi õppejõudude-juhendajate poolt ning arutatakse läbi ringides. Ja edasi tulevad nad ettekandmisele loengutena kolhoosides ja rahvamajades maal. Paljud teaduslike ringide liikmed kuuluvad juba Kultuurhariduslike Asutuste Komitee Loengute Keskbüroo lektorite kollektiivi, esinedes kolhoosnikutele vastavate põllumajanduslike loengutega. Nii on esinetud osakonna teaduslike ringide poolt üle 50 ettekandega maaharimisest, linakasvatusest, ENSV looduse ümberkujundamise stalinlikust plaanist, veisekasvatusest, sookultuurist jne. Energilisemaks loengute pidajaks oli taimekasvatuse ringi liige Herman Rand. Ta on pidanud semestri jooksul 30 loengut Tartu, Tähtvere, Ropka ja Luunja valla kolhoosides. Sm. Rand on esinenud kolhoosides suurt huvi äratava loenguga „Looduse ümberkujundamise suurest stalinlikust plaanist".

Loomakasvatuse ringi liige Hans Loite on käinud detsembrikuul esinemas ülevaatliku ning sisuka loenguga „Veiste söötmine" Ahja valla kolhoosides „Valgus" ja „Jõud". III kursuse üliõpilane Lembit Tupits taimekasvatuse ringist esines loenguga „Maaharimine kui oluline eeltingimus kõrgete viljasaakide saamiseks" Elva ja Otepää valla kolhooside agro-zootehnilistes ringides. Korduvalt on Jõgevamaal käinud loenguid pidamas K. A. Timirjazevi töödest taimekasvatusringi liige Aksel Orav.

Kõik senised loengud on leidnud kolhoosnikute poolt sooja vastuvõttu.

Kevadsemestril valmivad põllumajandusteaduste osakonna teaduslike ringide 20 liikmel uued aktuaalsed loengud, mis kuuluvad Loengute Keskbüroo liinis ettekandmisele maal. Need käsitavad põllumajandusloomade pidamist, söötmist ja üleskasvatamist, sookultuuri, kultuurniitude ja karjamaade rajamist jne.

ÜTÜ põllumajandusteaduste osakonna kolhooside organiseerimise teadusliku ringi liikme Hans Sarve juhtimisel töötab kuueliikmeline töögrupp, alates 1949. a. sügissemestri algusest teaduskonna šeflusaluse Põuatu kolhoosi perspektiivplaani koostamiseks. ÜTÜ liikmed M. Jaagus, U. Lemsalu, H. Lend, R. Pant ja H. Tamm töötavad igaüks iseseisvalt ühe tootmisharu perspektiivse väljaarendamise plaani juures. R. Pandil on hoolika suvise välistööde tulemusena valminud kolhoosi mullastikukaart. U. Lemsalu koostas kolhoosile 1949—1950. a. talveks söödabilansi, praegu ta töötab loomakasvatusharu perspektiivplaani koostamisel. M. Jaagus töötab taimekasvatuse arendamisel ning kolhoosile uue, teadusliku külvikorra sisseviimisel. H. Tamm uurib kolhoosi soomassiivi põllumajanduslikule kasutusele võtmise plaani koostamiseks. Töögrupp töötab tihedas kontaktis agraarökonoomia ja plaanimajanduse kateedriga. Taimekasvatuse teadusliku ringi liikmed E. Kukk, H. Oidermaa ja N. Russi töötavad alates 1949. a. veebruarikuust ENSV-s kultiveeritavate tähtsamate põllumajanduskultuuride: talinisu, suvinisu, odra ja kartuli jaroviseerimiskatsetega. Sama ringi liige E. Pajupuu uurib kolhoosi mullaharimistööde mehhaniseerimise küsimust, mille üle ta kannab ringis ette referaadi.

ÜTÜ osakonnanõukogu on otsustanud senisest veelgi aktiivsemalt osutada abi kolhoosidele. Nii refereeritakse edaspidi teaduslike ringide liikmete aktuaalsemaid referaate pärast ettekandmist ringide töökoosolekuil ka kolhoosides.

M. Hellenurm,
ÜTÜ põllumajandusteaduste osakonna nõukogu aseesimees

VASTUSEKS MEIE KRIITIKALE

Kõik jõud suunatakse esinenud puuduste kõrvaldamisele

Ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool“ nr. 4 (51) tõstab Loomaarstiteaduskonna parteigrupi organisaator sm. V. Arhangelski täie teravusega üles küsimuse mahajäämusest teaduslike kaadrite ettevalmistamisel ja nende kvalifikatsiooni tõstmisel kui ka teadusliku uurimistöö kulgemisel ja nõukogude teaduse edasiarendamisel Loomaarstiteaduskonnas tervikuna ja eriti tema üksikutes kateedrites. Sm. Arhangelski poolt ettetoodud puudused ja neid puudusi illustreerivad faktid vastavad tõsioludele.

Et täiel määral selgusele jõuda oma mahajäämuse ulatusest teaduslike kaadrite kvalifikatsiooni tõstmise ja teadusliku töö täitmise alal, on kateedrid üksikult kui ka kogu teaduskonna ulatuses küsimust mitmekülgselt analüüsinud ja kokkuvõtteid teinud, et siin olukorra parandamist ette võtta.

Tehtud kokkuvõtted räägivad küll mõningatest edusammudest töös, kuid need ei ole kaugeltki sellised, et nad annaksid põhjust enesega rahuloluks. Eriti on suuri puudujääke üksikute kateedrite mõne teadusliku töö liigi alal ja seda eeskätt nooremate õppejõudude arvel, keda vanemad õppejõud ei ole küllalt energiliselt suunanud ega abistanud.

Tartu Riikliku Ülikooli taastamisel pärast Suurt Isamaasõda tuli Loomaarstiteaduskonna kateedrite õppejõud suures enamuses komplekteerida noorema õppepersonali osas ilma võistluseta, seega töötajatest, kes ei omanud vajalikke kogemusi õppetöös ega kvalifikatsiooni teaduslikul alal. Neid puudusi ei ole teaduskond suutnud senini rahuldaval määral likvideerida. Seepärast on vajalik õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmiseks ja nõukogude teaduse ja tehnika saavutustega tutvumiseks õppejõududele võimaldada pikemaajalisi komandeeringuid vennasvabariikide vastavate juhtivate õppeasutiste juurde. Õppejõudude järelkasvu tagamiseks, samuti olemasoleva õppepersonali kvalifikatsiooni tõstmiseks on vajalik avada aspirantuure ja doktorantuure. Praegune suur koormus ja primitiivne sisustus, ruumide äärmine kitsikus ja gaasi puudumine ei soodusta teaduslikku uurimistööd, mistõttu selles töös on suuri lünki ja puudusi.

Ent esinevate puuduste kõige olulisemaks põhjuseks on see, et õppejõududel puudus poliitiline-ideoloogiline ettevalmistus, mis on aga tingimata tarvilik eesrindlikuks nõukogulikuks teaduslikuks tööks.

Seda lünka on õppejõud asunud intensiivselt kõrvaldama õppimisega Marksismi-Leninismi Õhtuülikoolis, kus õpivad teist aastat 3 õppejõudu ja esimest aastat 12 õppejõudu. Ülejäänud osa õppejõude täiendab end sel alal iseõppimise teel.

Loomaarstiteaduskonna kollektiiv on kindlalt otsustanud radikaalselt parandada teadusliku töö olukorda.

Konkreetsetest sammudest seni esinenud puuduste kõrvaldamisel peab teaduskond esmajärjekorras tarvilikuks anda iseseisvad teadusliku uurimistöö ülesanded veel jooksval aastal noorematele õppejõududele, kellel seni ei olnud teadusliku töö plaanis ülesandeid või kes töötavad vanemate õppejõududega ühiste teemade juures.

Teaduskonnal ei ole kahtlust, et nooremad õppejõud omalt poolt vajalikku töötahet ja võimeid üles näitavad.

TRÜ Loomaarstiteaduskonna õppejõud suunavad kõik jõud selleks, et senini esinenud puudustest üle saada ja igapidi intensiivistada nii õppe- kui ka teaduslikku uurimistööd.

Prof. A. Laas,
Loomaarstiteaduskonna dekaani asetäitja

„Kui tähtsast ülesandest seistakse eemal“

Vastuseks meie lehes ilmunud kriitikale saabus toimetusse järgmine kiri: „Läbi arutanud kateedri koosolekul ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool“ nr. 4 (51) ilmunud artikli „Kui tähtsast ülesandest seistakse eemal“, tunnistab TRÜ kodulcomade mittenakkavate sisehaiguste kateeder kriitika õigeks kandidaadi väitekirjade ja teadusliku uurimistöö kohta.

Vaatamata esinenud raskustele on kateedri õppejõud tegelnud ka teadusliku uurimistööga. Plaanis ettenähtud uurimistööd on kulgenud senini plaanikohaselt ja neid püütakse lõpetada tähtajaliselt. Peale selle on kateedri õppejõududel ilmunud ja valminud rida töid; nimelt: teaduslikke töid 8, õpikuid 1, teaduslikke ettekandeid sessioonidel ja konverentsidel 3, populaarteaduslikke artikleid 3, populaarteaduslikke loenguid kolhoosides, käitistes 3. Kateedri õppejõud teostasid kolhoosidele, sovhoosidele, abimajanditele, üksiktalupidajaile, zoovetjaoskondadele jne. 1945. aastast kuni käesoleva ajani 8479 mitmesugust laboratoorset uurimist sisehaiguste diagnoosimiseks ja andsid loomaarstlikku abi 15427 haigele loomale.

Seni oli üheks tähtsamaks takistuseks teaduslikus töös nõrk ettevalmistus ideeliis-poliitilisel alal. Seda lünka kateeder kõrvaldab sel teel, et mõlemad kateedri assistendid on astunud Marksismi-Leninismi Õhtuülikooli.

Senised edusammud ei õigusta enesega rahulolu, kuna suured puudused eriti noorte kaadrite kasvatamise osas kestavad edasi. Kateedri õppejõud peavad veelgi hoogustama oma tööd, näitama oma initsiatiivi ja töötahet, võitlema paremate töötulemuste eest ja suurendama nõudlikkust enda ja kogu kollektiivi töö vastu. Ainult nii suudame väärikalt kaasa sammuda meie nõukogude teadlaste võimsas peres.“

Üliõpilaste teadusliku töö juhtimise parandamiseks

Meie lehe 4. (51.) numbris ilmus artikkel „Hoogustada ettevalmistustöid ÜTÜ III teaduslikuks sessiooniks“, milles muuhulgas kritiseeriti ELKNÜ TRÜ komiteed selle eest, et ta väga vähest huvi tunneb ÜTÜ töö vastu ja ei osuta kaasabi üliõpilaste teadusliku töö juhtimisel.

Oma viimasel istungil arutas ELKNÜ TRÜ komitee mainitud artiklis esiletoodud kriitika läbi ja tunnistas selle õigeks. Komitee otsustas edaspidi otsustavalt parandada oma tööd selles sektoris ja kõigiti tihendada kontakti ÜTÜ nõukoguga ning osakondade nõukogudega. Uueks esindajaks ÜTÜ üleülikoolilisse nõukogusse valis komitee sm. V. Koslovi. Ühel lähemaist komitee istungeist otsustati ära kuulata aruanne ÜTÜ III teadusliku sessiooni ettevalmistustööde käigust.

Arstiteaduskond võitluses kaadrite kvalifikatsiooni tõstmise eest

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool“ 4. (51.) numbris ilmunud artikkel „Kui tähtsast ülesandest seistakse eemal“ tõstab üles rea teravaid probleeme uute teaduslike kaadrite ettevalmistamise osas.

Allpool vaatleme, kuidas on sel alal lood Arstiteaduskonnas.

Arstiteaduskonnas algas töö teaduslike kraadide omandamiseks kohe pärast TRÜ töö taasalgamist 1944. aastal, sest kaadrite vähesuse tõttu tuli osa kateedrite juhatajate kohtadest komplekteerida teaduslikke kraade mitteomavate õppejõududega ja assistentide kohtadest osa oli täidetud viimaste kursuste üliõpilastega. Esialgseist raskusist on üle saadud ja assistentide kohad on mitu aastat täidetud arstidega, kusjuures rõhk on asetatud nüüd nende kvalifikatsiooni tõstmisele. Üheks teeks on siin teaduslike kraadide omandamine, mida teaduskond kogu aeg on silmas pidanud ja rõhutanud kui üht õppejõudude tähtsamat ülesannet. Kateedrite juhatajaist on senini TRÜ juures kaitsnud oma väitekirjad hospitaal-sisehaiguste kateedri juhataja K. Kõrge, kõrva-, nina-, kurguhaiguste kateedri juhataja E. Siirde, üldkirurgia kateedri juhataja A. Rulli, neuroloogia kateedri juhataja E. Raudam, oftalmoloogia kateedri juhataja V. Savi, dermatoloogia-veneroloogia kateedri juhataja L. Nurmand, nooremate õppejõududest psühhiaatria ja kohtuarstiteaduse kateedri töötaja J. Saarma, aspirantidest P. Bogovski.

Käesoleval aastal on Arstiteaduskonnas ette näha suuremat kandidaadi väitekirjade valmimist ja kaitsmist kui eelmistel aastatel, sest väitekirjade kirjutamine ja kaitsmisele esitamine on ülesanne, mis nõuab nende kirjutajailt aastaid pingsat ja järjekindlat tööd. Kandidaadi väitekirjad on valminud ja esitatud kaitsmisele topograafilise anatoomia ja operatiivse kirurgia kateedri juhatajal V. Põkkil ja kirurgia kateedri assistendil A. Seppol, kuna kolm väitekirja on valminud ja esitatakse kaitsmisele lähemal ajal. Lisaks eespoolmainitutele lõpetatakse käesoleval aastal veel ühe doktori ja vähemalt 10 kandidaadi väitekirja kirjutamine, milledest osa jõuab kaitsmisele samuti käesoleval aastal.

Käesoleval ajal omavad Arstiteaduskonna 25-st kateedrijuhatajast teaduslikku kraadi 20, teaduslikku kutset 23, kuna kahel (8%) teaduslik kraad ja kutse puuduvad. Kateedri professoreid on üks, kes omab professori kutse ja doktori kraadi, kateedri dotsente on 3, kes kõik omavad kandidaadi kraadi ja dotsendi kutse. Nooremaist õppejõududest omavad teadusliku kraadi kaks isikut. Aasta lõpuks loodab Arstiteaduskond saavutada olukorda, kus 100% kateedrijuhatajaist omab teadusliku kraadi ja nooremaist õppejõududest praeguse 5% asemel vähemalt 30% on kaitsnud kandidaadi väitekirja või on lõpetanud selle koostamise.

Siit nähtub, et Arstiteaduskond töötab pidevalt oma kaadrite kvalifikatsiooni tõstmisel ja teeb tõsiseid pingutusi, et kõrvaldada EK(b)P KK 17. augusti 1949. aasta otsuses esiletoodud puudused teadusliku kaadri järelkasvu eest hoolitsemisel.

Prof. E. Karu,
Arstiteaduskonna dekaan.

Ärge unustage pikendamast ajalehe „TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL“ tellimust õppeaasta lõpuni!

Lühidalt

Pühapäeval toimub ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool“ lugejate II konverents

Eeloleval pühapäeval, s. o. 26. veebruaril algusega kell 16 toimub Tartu Riikliku Ülikooli klubis ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool“ lugejate II konverents. Konverentsil on päevakorras ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool“ toimetuse aruanne tehtud tööst ja selle läbiarutamine, kokkuvõtete tegemine seinalehtede ülevaatuse tulemustest ja paremate seinalehtede toimetuste premeerimine.

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool“ toimetus palub ajalehe kõigi lugejate ja kaastööliste — õppejõudude, üliõpilaste ja teenistujate osavõttu konverentsist. Samuti on väga vajalik seinalehtede toimetuseliikmete osavõtt konverentsi tööst.

Külastage seinalehtede näitust!

Alates eilsest on Tartu Riikliku Ülikooli klubis avatud üleülikooliline seinalehtede näitus. Näitus jääb avatuks kuni pühapäeva õhtuni. Seinalehtedega tutvumine on võimaldatud iga päev kella 12—20-ni, kusjuures pääs näitusele on tasuta.

Selgusid premeeritud üliõpilaslaulude autorid

Meie lehe eelmises numbris tehti teatavaks TRÜ üliõpilas'aulude võistluse tulemused. Nüüd on selgunud ka need autorid, kes oma preemia vääriliseks tunnistatud luuletustele polnud autori õiget nime lisanud. II auhinna väärilisteks tunnistatud luuletuse „Ehitajad“ autoriks osutus Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane Ellen Niit, kuna luuletuse „Nõukogude üliõpilased“, millele žürii määras ergutuspreemia, autoriks on sama teaduskonna V kursuse üliõpilane Helja Kukk.

Mitte ainustki puudutud tundi

Möödunud semestri õppetöö tulemusi kokku võttes selgub, et Matemaatika-loodusteaduskonnas on korralikke üliõpilasi, kes sügissemestril ei ole puudunud ühtki tundi, näit. bioloogiaosakonna I kursuselt S. Puksing, IV kursuselt V. Paju ja E. Viido, geoloogiaosakonna II kursuselt S. Nugis, V kursuse't E. Lõokene, A. Oraspõld ja H. Rästa, geograafiaosakonna III kursuselt A. Mikkelsaar ja V kursuselt I. Rainer.

On olemas ka üks õpperühm — geoloogiaosakonna IV kursus — kus terve rühma peale ei ole ühtki puudumist. See rühm on küll väike, koosnedes aniult 3 üliõpilasest — R. Männil, Ü. Reeben ja E. Rähni —, kuid ta näitab siiski, et korralikkus ei pruugi olla ainult üksikute üliõpilaste asjaks, vaid et ka õpperühmad tervikuna võivad olla eeskujulikud.

Püüdku selle poole kõik õpperühmad!

A. Vaik

Täideti sotsialistlik kohustus

Hiljuti võttis Loomaarstiteaduskonna kollektiiv endale sotsialistlikuks kohustuseks läbi viia kolhooside vetsanitaride kursused. See ülesanne täideti edukalt.

Kursustest võtsid osa kolme valla 13 kolhoosi vetsanitarid. Töötati ENSV Põllumajandusministeeriumi poolt kinnitatud õppeplaani alusel, milles oli fikseeritud teoreetilisi tunde 20, praktilisi 36.

Kursuste lõpul korraldatud katsetel hinnati vetsanitaride teadmisi väga heaks 8-l ja heaks 5-l kursandil.

Vesteldes vetsanitaridega selgus, et nad jäid väga rahule kursuste läbiviimisega ja olid tänulikud omandatud vajalike teadmiste eest.

Loomaarstiteaduskonna töötajate kollektiiv aga tunneb heameelt seeüle, et on järjekordselt saanud abistada kodumaa noori kolhoose ja ühtlasi täita endile võetud sotsialistliku kohustuse.

L. Kivi,
Loomaarstiteaduskonna ametiühingu büroo esimees.

Laiendada raskejõustiku harrastust üliõpilaskonnas

Nõukogude Liidus on raskejõustik leidnud laia kandepinna ja muutunud üheks populaarsemaks ja armastatumaks spordialaks.

Paremad nõukogude raskejõustiklased pole tuntud mitte ainult omal maal, vaid nende saavutused on pannud imestama kogu maailma.

Ka Tartu Riikliku Ülikooli raskejõustiklaslst on küllaltki tähelepanu väärivalt esinenud tõstjaist Eljand, Kaimur, maadlejaist Laan, Teder, Tulmin, poksijaist Vaiksaar.

Kahjuks piirdub raskejõustik Tartu Riiklikus Ülikoolis ainult üksikute tippsportlastega, kuna laialdasem järelkasv senini puudub. Nähtavasti valitseb veel vana iganenud väärvaade, et raskejõustikuga tegelemine üliõpilastele ei sobi, et raskejõustiku harrastamine nõuab erilisi füüsilisi eeldusi. See vaade on vale, kuna vaid raskejõustiku harrastamine ise loob tugeva, harmooniliselt arenenud sportlase. Ka on ÜSK kui ka Kehakultuuriteaduskond senini lubamatult vähe tähelepanu pööranud raskejõustiku arendamisele ülikoolis. Senini juhivad ja koordineerivad kogu tööd ÜSK raskejõustiku sektsioon ja Kehakultuuriteaduskonna vehklemise ja poksi kateeder. Kuid seda tööd on tehtud passiivselt ja alles viimasel ajal on märgata elavnemist.

Möödunud semestri jooksul viidi läbi Tartu Riikliku Ülikooli teaduskondade vahelised esivõistlused tõstmises ja klassikalises maadluses, millest võttis osa küllaltki suur arv üliõpilasi, kuid kahjuks jäid nendest võistlustest põhjendamatult eemale Õigus- ja Matemaatika-loodusteaduskond. Millega põhjendavad nimetatud teaduskondade kehakultuurikollektiivid oma eemalejäämist, millega põhjendavad Ajaloo-keele- ja Metsandusteaduskond seda, et nad olid esindatud ainult ühe osavõtjaga? Selline töötiil nende kehakultuurikollektiivide juhtkondade poolt pole millegagi õigustatud ja näitab vaid kehakultuuri osatähtsuse alahindamist.

Ülalmainitud puuduste otsustavaks parandamiseks oleks vajalik selgitada kõigi teaduskondade üliõpilastele raskejõustiku kui ühe tähtsama spordiala tähtsust nii füüsiliste kui ka vaimsete võimete tõstjana. Samuti tuleks luua kõigis kollektiivides elujõulised raskejõustiku sektsioonid, kelle otseseks ülesandeks oleks poksi, maadluse ja tõstmise propageerimine, raskejõustikuhuviliste selgitamine ja nende suunamine ÜSK raskejõustiku treeningtundidesse. Tuleks senisest rohkem organiseerida ja läbi viia teaduskondade kollektiivide esivõistlusi ja teaduskondade vahelisi võistlusi kõigil raskejõustiku aladel.

Tuleks taotleda raskejõustiku sektsioonide moodustamist ja olemasolevate töö parandamist keskkoolides ja noorte spordikoolides, mille tõttu ülikooli astujatel oleks vajalikud eelteadmised raskejõustikus. 9. märtsil s. a. viiakse läbi teaduskondade vahelised massilised korrespondentsvõistlused tõstmises, millest iga teaduskond peab kavakohaselt osa võtma vähemalt ühe võistkonnaga. (Võistkonna suurus 4 tõstjat). Et eelseisvateks võistlusteks, mis viiakse läbi kogu linna ulatuses, olla hästi ettevalmistatud, tuleks kohaselt moodustada teaduskondade võistkonnad ja need saata ÜSK raskejõustiku treeningtundidesse, mis toimuvad igal esmaspäeval, kesknädalal ja reedel tõstmises kella 17—19-ni ja maadluses kella 19—21-ni ülikooli võimla ruumides.

A. Tähnas,
ÜSK juhatuse liige.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 01486. Trükikoda „Tartu Kommunist“ trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 463

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 7 (54) Reedel, 3. märtsil 1950. a. III aastakäik

Hoogustagem iga päevaga valimiseelset selgitustööd!

Peatähelepanu saadikukandidaatide tutvustamisele!

NSV Liidu Ülemnõukogu valimiskampaania areneb rahvahulkade pidevalt tõusva poliitilise ja tööalase aktiivsuse tähe all. Laialaulatuslik selgitustöö on tõstnud meie inimeste poliitilist teadlikkust ja üha võimsamalt areneb meie inimeste patrioodlik tööhoog eelseisvate valimiste vääriliseks vastuvõtuks.

NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste päevani — 12. märtsini on jäänud veel väga lühike ajavahemik. Ringkonnakomisjonides ühiskondlike organisatsioonide poolt esitatud saadikukandidaatide registreerimise lõpetamisega astus valimiskampaania uude, otsustavasse etappi, milles kogu tähelepanu tuleb suunata kommunistide ja parteitute stalinliku bloki kandidaatide tutvustamisele valijatele. Selle etapi ülesandeks on veel enam tihendada partei sidet rahvaga, veel tihedamalt koondada töörahva laiu hulki bolševistliku partei ja Nõukogude valitsuse ümber, innustada ja ergutada üldrahvalikku võitlust viie aasta plaani ennetähtaegseks täitmiseks kõigis rahvamajanduse harudes ning siduda kogu see töö oskuslikult päevaülesannete täitmisega.

Käesoleval otsustaval etapil on vaja veel rohkem tõsta agitatsioonitöö taset ja haarata ulatuslikumalt agitatsioonitööle meie eesrindlikke inimesi. Agitpunktide ja agitaatorite kollektiivide töös langeb saadikukandidaatide tutvustamisel eriti tähtis osa töötajate esindajate valimiseelseil ringkonnanõupidamistel valitud usaldusmeestele. Usaldusmehed on isikud, kellel on töötajate kollektiivide, partei- ja ühiskondlike organisatsioonide täielik usaldus — ta peab olema selle etapi selgitustöö hingeks. Usaldusmees peab hoolitsema selle eest, et selgitustöö saadikukandidaatide kohta oleks hästi organiseeritud, aktuaalne ja ulatuks iga üksiku valijani. Tuleb saavutada olukord, et iga valija tunneks oma kandidaate, nende tööd ja tegevust, ja oleks veendunud hääletama 12. märtsil kommunistide ja parteitute stalinliku bloki kandidaatide poolt.

Agitatsioonitöös ei saa piirduda ainult kandidaatide elulooliste andmete esitamisega. Peamõõdik tuleb asetada eriti kandidaatide ühiskondliku tegevuse tutvustamisele, nende tööle ja meie sotsialistliku riigi ja rahva huvide eest võitlemisele. Tuleb selgitada, et kommunistide ja parteitute bloki kandidaadid on need, kes viivad ellu bolševistliku partei poliitikat. Hääletada kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt, tähendab hääletada kuulsusrikka bolševistliku partei targa ja õige poliitika poolt, meie armastatud kodumaa võimsuse edasise kasvu poolt, meie rahva heaolu kiire ja kindla tõusu poolt, stalinlike plaanide elluviimise poolt meie maal, nõukogude kultuuri edasise õitsengu poolt.

Nende ülesannete lahendamine nõuab usaldusmeestelt ja agitaatoreilt palju tööd. Nad peavad ise põhjalikult tundma bolševistliku partei poliitikat, nõukogude demokraatia olemust ja olema võimelised neid küsimusi oskuslikult selgitama valijaile. Siin tuleb eriti parteigruppidel teaduskondades ulatada oma abistav käsi agitaatorite töö parandamiseks. Tuleb rohkemal määral pühendada tähelepanu tutvustamiskoosolekute kõrval ka individuaalsetele vestlustele ja selgitustööle.

Ei tohi 12. märtsil olla ühtki valijat, kel mõni küsimus oleks veel lahtine ja kes jääks eemale valimistest. Kogu nõukogude rahvas läheb valimistele tihedalt ühtseks võimsaks pereks koondunult bolševike partei, meie suure juhi ja õpetaja seltsimees Stalini ümber ring annab oma hääle üksmeelselt kommunistide ja parteitute stalinliku bloki kandidaatide poolt.

Poliitilise selgitustöö süvendamiseks

Õigusteaduskonna 86-liikmeline agitkollektiiv on lülitunud täie pingega valimiseelsesse agitatsioonitöösse. Kollektiiv töötab agitpunkt nr. 12 juures ja tema tegevuspiirkonda kuuluvad Aleksandri, Kuu ja Vaba tänav. Igas majas töötab üks agitaator, suuremates majades aga kaks.

Millised on agitkollektiivi senise töö tulemused? Kõigepealt on iga agitaator viinud läbi 5—8 vestlust valijaile, valijaid on organiseeritud kontrollima valijate nimekirju ja osa võtma agitpunktis toimunud üritustest. On lahendatud rida valijate hulgas tõusetunud olustikulisi, sotsiaalkindlustuse, õiguslikke jt. küsimusi.

Meie agitaatorite ülesandeks on kindlustada, et kõik valijad tuleksid 12. märtsil valimistele ja annaksid oma hääle kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt. Kui agitatsioonitöö esimesel etapil oli peamõõdik asetatud valijatega tutvumisele, valimismäärustiku tutvustamisele jne., siis nüüd on alanud uus, palju vastutusrikkam etapp valimiskampaanias. Sellel etapil peab seisma tähelepanu tulipunktis saadikukandidaatide tutvustamine ja konkreetne, asjalik poliitiline selgitustöö ÜK(b)P Keskkomitee läkituse valguses. Poliitilise selgitustöö raames on meie kollektiivi poolt üldse läbi viidud enam kui 80 erineva teemaga vestlust, kusjuures domineerivad valimismäärustikku, ÜK(b)P KK läkitust ja rahvusvahelist olukorda käsitlevad vestlused.

Väga tähtis on hea kontakti loomine valijatega, tihe side nendega ja nende hulgast aktiivi leidmine kommunistlike noorte, pedagoogide jt. näol, kes võivad agitatsioonitöö läbiviimisel osutada väärtusliku kaasabi. Seda tõendavad meie kollektiivi paljude liikmete kogemused. Seda halvem on, et mitmed agitaatorid (näit. sm. K. Tamm) ei ole veel seda võimalust osanud ära kasutada.

Kontakti tihendamiseks valijatega on üheks olulisimaks vahendiks individuaalvestluste korraldamine. Siin käsitletav temaatika on väga laialdane: valijaid huvitab, kes on meie saadikukandidaadid, milline on meie kõrgemate riigivõimuorganite struktuur, mida on uut sise- ja välispoliitilises olukorras jne. Heaks näiteks individuaalvestluse oskuslikust kasutamisest on agitaator sm. H. Metsa töö. Sm. Metsa on saanud valijate kodudes oodatud külaliseks. Teiselt poolt aga näiteks sm. Paluvee on sunnitud tunnistama, et ta pole paljude valijatega vajalikku kontakti luua suutnud. Sm. Paluveel ja teistel tuleb oma tööd muuta sisukamaks, huvitavamaks.

Et olla hea agitaator, selleks peab olema poliitiliselt arenenud, pidevalt laiendama oma silmaringi ja töötama distsiplineeritult. Peab aga märkima, et mõned seltsimehed ei arvesta neid nõudeid. Nii paistavad oma distsiplineerimatuse poolest silma I kursuse agitaator sm. Angerjas, sm. Mosini grupi kuuluvad agitaatorid III kursuselt jt. Ent meil on ka eesrindlikke, kohusetruusid agitaatoreid, kes täidavad oma ülesandeid armastuse ja innuga (Riisenberg, Mitt, Lokke, Sepp jt.).

Järgides eesrindlikemate agitaatorite eeskuju peavad kõik meie kollektiivi liikmed veelgi hoogustama ja süvendama poliitilist selgitustööd, et kindlustada kõigi valijate osavõtt valimistest ning kommunistide ja parteitute bloki täielik võit.

M. Saarits,
agitkollektiivi juhataja.

Vallmiseelset kroonikat

Hulk üliõpilasi kogunes möödunud laupäeva õhtul klubisse valimiseelsele koosolekule. Suure huviga kuulasid koosolekust osavõtjad Õigusteaduskonna õppejõu dotsent I. Rebase sisukat ettekannet teemal „Valimised meil ja kodanlikes riiges“, milles käsitleti diametraalset erinevust valimiste läbiviimise vahel Nõukogudemaal ja kapitalistlikes maades.

*

Möödunud pühapäeval korraldati agitatsioonipunktis nr. 8 kohtumiskoosolek Rahvuste Nõukogu saadikukandidaadi sm. Valdar Leedega. Koosolekule kogunes rohkesti Tähtvere linnaosas elunevaid õppejõude ja üliõpilasi. Pärast saadikukandidaadi esinemist ja arvukaid sõnavõtte toimus kontsert, millest võtsid osa Metsandusteaduskonna isetegevuskollektiivide liikmed.

*

Oma abi valimiseelse selgituskoosoleku läbiviimiseks andsid TRÜ isetegevuslased ka agitatsioonipunktile nr. 13. Edukalt esinesid siin asetleidnud rahvakoosolekul klubi meeskvartett ja Kehakultuuriteaduskonna isetegevuslased.

*

Eelseisva nädala jooksul viiakse valimiskampaania raames läbi järgmised üritused: 5. märtsil esinevad Õigusteaduskonna isetegevuskollektiivid Mäksa valla kolhoosnikutele, kuna Põllumajandusteaduskonna isetegevuslased hoolitsevad samal päeval rahvakoosoleku kontserdiosa sisustamise eest agitpunktis nr. 8; 7. märtsi õhtupoolikul korraldatakse aulas naistepäevale pühendatud pidulik koosolek, mille kava on seotud eelseisvate valimistega; 8. märtsil aga toimub aulas Tartu Riikliku Ülikooli õppejõudude, üliõpilaste ning teenistujate kohtumine Liidunõukogu saadikukandidaadi sm. R. Antonsi ja Rahvuste Nõukogu saadikukandidaadi sm. V. Leedega.

Nii ei tohi korraldada tähtsaid üritusi

Möödunud nädalavahetusel toimusid TRÜ šeflusalustes kolhoosides Mäksa vallas Matemaatika-loodusteaduskonna isetegevuslaste valimiseelsed kontserdid. Pärast kohalejõudmist, mis toimus tunniajalise hilinemisega (isetegevuslased ei ilmunud ettenähtud ajaks ärasõidukohale), suunduti täitma oma šefikohuseid. Puuduliku organiseerimise tõttu tuli kohapeal teha veel mõningat tööd rahvakoosolekute ettevalmistamisel. Matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilane sm. Pilt leidis selletõttu järsku, et temal on õppetöös raskusi, mida ta just samal ajal peab linnas korraldama. Vastutustundetu üliõpilane sõitiski, hoolimata ülikooli komsomoli-organisatsiooni esindaja keelust, tagasi Tartusse. Selline suhtumine alustatud üritusse on täiesti ebakohane nõukogude üliõpilasele.

Isetegevusgrupil oli šefluskontsertide andmine kavas kahes kohas: laupäeval Mäksa rahvamajas ja pühapäeval Melliste külanõukogus. Kui isetegevusrühm oli jõudnud Mäksale, selgus lubamatu asjaolu, et kolhoositalurahvale oli isetegevuslastel pakkuda ainult kolm rahvatantsu ja üks deklamatsioon. Tekib küsimus, kuidas Matemaatika-loodusteaduskond saatis välja isetegevusgrupi, mis oli täielikult ette valmistamata. Selline olukord on täiesti ebanormaalne. Ei tohi unustada seda, et isetegevusgrupp esines kogu meie üliõpilaskonna nimel, ja tuleb ütelda, et ta ei teinud sellele nimele au.

Meie komsomoli-organisatsioonil tuleb viivitamatult reageerida kirjeldatud juhtumitele. Tuleb selgitada ja võtta vastav seisukoht üliõpilase sm. Pildi ja Matemaatika-loodusteaduskonna ühiskondlike organisatsioonide tegevuse kohta. Ei tohi unustada, et šefikohustuste täitmine, eriti praegu — valimiste eel, on suur ja tõsine ülesanne, millesse ei või suhtuda kergemeelselt.

U. Pandis,
Õigusteaduskonna I kursuse üliõpilane.

Stalinlik hoolitsus töötajate eest

Kulutulena levis meie ülikoolis rõõmusõnum toidu- ja tööstuskaupade hindade uuest suurest alandamisest, mis on järjekordseks tõendiks nõukogude võimu väsimatust hoolitsusest töötava rahva elatustaseme tõstmise eest. Õigusteaduskonna kollektiiv kogunes üleeile õhtul koosolekule, et arutada NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P KK vastavat määrust ja avaldada ühiselt oma tänutunnet bolševike parteile ning Nõukogude valitsusele.

Kõnetoolis on dotsent sm. Mäll. „Igakülgne hoolitsus töötajate elutingimuste parandamise eest,“ räägib sm. Mäll, „on sotsialistlikus ühiskonnas, töörahva riigis rangeks seaduspärasuseks. Vastandina sellele aga toimub kapitalistlikes riiges hindade pidev tõus, töötajate reaalpalga vähenemine ja nende massiline vaesumine. Tänutundes bolševike partei vastu ja uhkusega südames selle üle, et oleme Nõukogudemaa vabad kodanikud, läheme 12. märtsil valimistele ning hääletame kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt, rahva heaolu edasise tõusu eest.“

Nüüd võtab sõna V kursuse üliõpilane sm. Kall, kes märgib, et eriti väärtuslikuks kingiks oli hindade alandamine meie üliõpilastele, kelle stipendiumi reaalväärtus nüüd tunduvalt suureneb. Sm. Kelder aga kutsus kõiki üliõpilasi vastama partei ja valitsuse hoolitsusele õppedistsipliini edasise tugevdamisega.

Viimasena kõneles III kursuse üliõpilane sm. Reinola. „Eeskujuliku õppimisega, pingsa tööga teadmiste omandamisel püüdkem väärida seda hoolitsust, mida Nõukogude valitsus ja bolsevike partei meile osutavad!“ — nii lõpetab sm. Reinola oma sõnavõtu. Ja samasugune on kogu teaduskonna kollektiivi üksmeelne tõotus.

H. Otsmaa

Uuslavastus näitekunstiringilt

Meie ülikooli näitekunstiringil on saanud lavaküpseks ameerika progressiivsete kirjanike J. Gow ja A. d'Hussand'i kolmevaatuseline näidend „Sügavad juured“, mis Nõukogude Liidu, sealhulgas ka Eesti NSV teatripubliku hulgas on võitnud laialdase populaarsuse.

Uus lavastus, mis on ulatuslikumaid ja nõudlikemaid seniste näitekunstiringi lavastuste hulgas, tuleb esietendusele tuleval esmaspäeval, s. o. 6. märtsil algusega kell 19.30 RT „Vanemuises“. Näidendi on lavastanud näitekunstiringi kunstiline juhendaja sm. U. Väljaots Riiklikust Teatrist „Vanemuine“. Peaosi mängivad meie näitekunstiringi tunnustatumad jõud sm-d A. Orav, G. Arro, I. Rummel, F. Bochman, H. Pars, L. Oengo jt.

Pääsmeid „Sügavate juurte“ esietendusele, mis peaks huvitama kogu meie õppejõudude ja üliõpilaste peret, on võimalik saada TRÜ Ametiühingu komiteest ja teatri kassast.

Seinalehed aidaku kaasa valimiskampaania läbiviimisel

Hiljuti lõppes seinalehtede võistlus, millest võtsid osa peaaegu kõik TRÜ seinalehed. Võistlusel olevad seinalehed olid pühendatud Nõukogude armee aastapäevale ja valimiste ettevalmistamisele. Kuidas nad seda tegid?

Enamik toimetusi on säilitanud formaalse töössesuhtumise. Sellised seinalehed sisaldavad 3—4 pikemat juhtkirja, milliseid loeme täiesti ühesuguse tundega ükskõik millise teaduskonna seinalehest, sest need artiklid ei peegelda millegagi oma kollektiivi sisemist elu.

Ka kõige pidulikum artikkel peab olema seotud meie igapäevase eluga. Mida lähemale elule, seda huvitavam ta on. Eeskujuks, kuidas tuleb väljendada meie ühiskondliku korra mõju elule konkreetsel, meile lähedasel materjalil ja millise tunde ning armastusega seda tuleb teha, on V. Voogla artikkel Kastani tän. ühiselamu seinalehes „Noor Mõte“: „Miks hääletame kommunistide ja parteitute bloki poolt“. Autor käsitleb siin lühidalt, kuid soojalt mitme praeguse üliõpilase endist rasket ja väljavaadeteta elu kehviku- või töölisperekonnas, seda, mis on andnud neile nõukogude võim.

Sellised märkmed on palju paremad ja huvitavamad kui pikad ja igavad juhtkirjad valimiste tähtsusest, milles säilitatakse halba traditsiooni, kirjutada samuti nagu ükskõik millise keskajalehe juhtkirjas. Tuleb meeles pidada, et seinaleht ei ole mitte ajaleht.

Kuidas väljendavad seinalehed ühiskondlikku ellu ja õppetöösse puutuvaid küsimusi teaduskondades ja internaatides?

Siin võime märkida rea negatiivseid jooni, mis avalduvad peaaegu eranditult kõigis seinalehtedes:

1) Enamikus artikleis puudub side eluga. Näiteks võiks tuua sm. Lepiku artikli Ajaloo-keeleteaduskonna seinalehes „Sõna ja Teoga“ pealkirja all „Tugevamaks side õppetöö ja elu vahel“. See „side“ on siin tugev ainult pealkirjas.

2) Mõned artiklid peegeldavad küll teatud määral elu teaduskonnas või ühiselamus, kuid neis avaldatud kriitikas puudub konkreetsus. KKT seinaleht „Sõnarivi“ avaldab artikli „Suusakrossi kriitika“, kus pole ainustki konkreetselt kritiseerivat sõna. Näituse tän. ühiselamu häälekandja „Akadeemiline Kodu“ kritiseerib tube, mitte inimesi, kes seal elavad.

3) Karrikatuur — seinalehe toimetuse teravaim relv — on vähe esindatud. Tihti on olemasolevad vähesed karrikatuurid väheütlevad (Loomaarstiteaduskonnas) või viletsavõitu (juristidel). Head aga olid karrikatuurid Kehakultuuriteaduskonna ja Kastani tän. ühiselamu seinalehes.

4) Enamikus seinalehtedes on imestamapanevalt väike arv artikleid, keskmiselt 3—5. Millest see tuleb? Toimetused ei oska veel koguda materjali ja tulemuseks on vähesed ja liiga pikad artiklid. Selliste lehtedena võime märkida kõiki arstiteadlaste lehti, Metsandusteaduskonna seinalehte jt.

Kõige halvema mulje jätavad praegu Arstiteaduskonna seinalehed, kus välisele kaunistamisele on pööratud suurt tähelepanu, sisu aga on väga vilets. Siiski on ka seinalehti, kus nii sisu kui ka vorm on allpool kriitikat.

Sellisena märgitagu Burdenko tän. ühiselamu seinalehte „Meediku Sulest“, mis sisaldab paar ebamäärast artiklit ja sellise luuletuse, millist peaks olema häbi üldse kirjutada, ammu siis veel avalikkuse ette tuua.

Näeme, et seinalehtede senise töö tulemused pole kuigi rõõmustavad. Toimetused peavad nüüd end tõsiselt kokku võtma, tööd parandama ja valimiste õnnestumiseks kaasa aitama vähemalt ühe hea seinalehenumbriga.

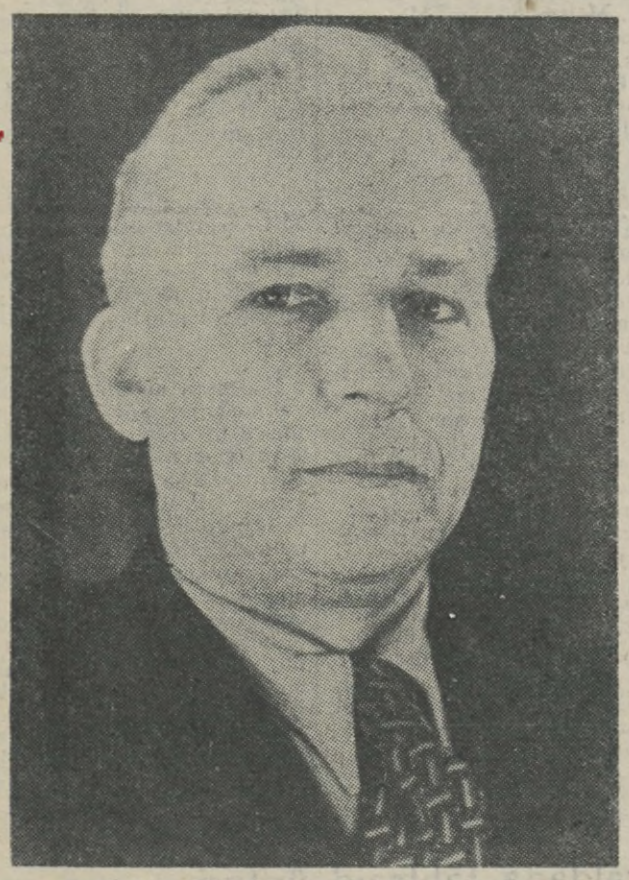
H. Sarv

Hääletagem 12. märtsil üksmeelselt kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide — Nõukogude kodumaa parimate poegade poolt!

* *

RICHARD ANTONS

Meie saadikukandidaat NSV Liidu Ülemnõukogu Liidunõukogusse

Richard Johannese p. Antons sündis 1899. aastal Võrumaal Uue-Antsla mõisas põllutöölise perekonnas.

Juba lapsepõlves, kümne aasta vanusena tuli sm. Antonsil hakata endale ülalpidamist teenima. Algul käis ta karjas kulakute juures, hiljem töötas mõisas põllutöölisena. 1916. aastal lahkus sm. Antons oma sünnikohast. Sõitnud Kostroma kubermangu, asus ta tööle või- ja juustuvalmis.amise vabrikusse. 1917. aastast kuni 1923. aastani töötas ta meistrina Altai kubermangu mitmes või valmistamise vabrikus.

ÜK(b) Partei ridadesse kuulub sm. Antons 1920. aastast. 1923. aastal saatis ÜK(b)P Barnauli Maakonnakomitee tema õppima parteiinstruktorite kursustele Lääne Vähemusrahvaste Kommunistlikku Ülikooli Leningradi. Pärast nende kursuste lõpetamist jäi kas sm. Antons edasiõppimist töölisfakulteedis.

1926. aastast kuni 1930. aastani õppis sm. Antons Leningradi Herzeni-nimelises Riiklikus Pedagoogilises Instituudis. Samal ajal võtis ta aktiivselt osa linna parteiorganisatsiooni tööst, juhatas vabrikutes poliitringe; ta valiti kahel korral parteikomitee koosseisu. 1930. aastal saatis ÜK(b)P Leningradi Oblastikomitee sm. Antonsi aspirantuuri Leningradi Punase Professuuri Instituudi juurde. Pärast aspirantuuri lõpetamist 1934. aastal töötas sm. Antons Iževski linna kõrgemas koolis poliitilise ökonoomia kateedri juhatajana. Alates 1939. aastast töötas ta Rostovi Pedagoogilises Instituudis marksismi-leninismi aluste õppejõuna.

1941. aastal tuleb sm. Antons tagasi Nõukogude Eestisse. Ta töötab Tartu Riiklikus Ülikoolis marksismi-leninismi aluste kateedri õppejõuna.

Suure Isamaasõja ajal võitles sm. Antons fašistlike anastajate vastu Nõukogude Armee Eesti Rahvuskorpuse ridades.

Pärast sõja lõppu töötas sm. Antons algul Eestimaa K(b)P Keskkomitee kooliosakonna juhatajana. Siit suunati ta poliitilise ökonoomia õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmise kursustele ÜK(b)P Keskkomitee juures asuva Kõrgema Parteikooli juurde. Pärast kursuste lõpetamist asus sm. Antons uuesti tööle Tartu Riiklikus Ülikoolis poliitilise ökonoomia kateedri juhatajana. 1949. aastal omandas ta majandusteaduste kandidaadi teadusliku astme.

1949. aasta septembrist alates töötab sm. Antons Tartu Riikliku Ülikooli õppeprorektorina jätkates samal ajal tööd poliitilise ökonoomia kateedri juhatajana.

Sm. Antons võtab õppe- ja kasvatustöö kõrval ülikoolis aktiivselt osa ka ühiskondlik-poliitilisest elust. Sageli esineb ta loengutega linna intelligentsile, samuti ülikooli õppejõududele, kes õpivad iseseisvalt marksismi-leninismi teooriat. Sm. Antonsil on suur autoriteet nii ülikooli õppejõudude, üliõpilaste kui ka linna töötajate hulgas. 1949. aastal valiti sm. Antons EK(b)P Tartu Linnakomitee liikmeks.

Sm. Antonsit on autasustatud kahe Punase Tähe ordeniga ja medalitega: „Võidu eest Saksamaa üle Suures Isamaasõjas 1941—1945" ja „Eeskujuliku töö eest Suure Isamaasõja ajal 1941—1945".

Tema väärib meie usaldust

Tartu linna töötav rahvas esitas NSV Liidu Ülemnõukogu Rahvuste Nõukogu saadikukandidaadiks 367. valimisringkonnas meile tuntud ja lähedase inimese — EK(b)P Tartu Linnakomitee sekretäri sm. Valdar Leede.

Seltsimees Leede on võitnud kogu linna töötava rahva lugupidamise sellega, et kogu tema elu on pühendatud võitlusele töötava rahva õnne eest. Saanud tunda oma kogemustes kõiki kodanlku korra varjukülgi, liitus sm. Leede juba 1940. a. juunipäevil nõukogude korra aktiivsete kindlustajatega. Esimesel nõukogude aastal, Suure Isamaasõja päevil ja sõjajärgse üleschitustöö ajal on sm. Leede olnud esimeste võitlejate ridades selle eest, et eesti rahvast kunagi enam ei saaks sundida Lääne imperialistide orjusse, et meie vabariigis tugevneks ja kindlustuks nõukogude kord.

Tulihingelise bolševikuna, väljapaistva organisaatorina ja ennastsalgava võitlejana Nõukogude kodumaa võimsuse edasise kasvu eest on sm. Leede meie väärikaks saadikukandidaadiks, kelle poolt igaüks meist võib 12. märtsil anda kõhklemata ja veendunult oma hääle.

V. Reiman,
usaldusmees.

Meie võitlus on talle lähedane

Soojasüdameline, lahke, abivalmis inimene, hea nõuandja ja kindlalt printsipiaalne bloševik — sellisena on meie saadikukandidaati sm. Leedet tundma õppinud kõik üliõpilased, kellel on olnud temaga isiklikke kokkupuuteid. Minul on nii mõnigi kord tulnud ühiskondlikus töös esilekerkinud küsimuste lahendamiseks, nõu ja abi saamiseks pöörduda sm. Leede poole. Ja ma olen alati kohanud tema poolt mõistvat, arusaavat suhtumist, alati olen saanud temalt tulusaid näpunäiteid, mis seni keerulise küsimuse muudavad hõlpsasti lahendatavaks.

Seltsimees Leede tunneb suurt huvi ülikooli ja üliõpilaste elu ning töö vastu. Ta toetab ja julgustab meid võitluses noorsoo kommunistliku kasvatuse parandamise eest, ülikooli töö kõrgemale tasemele viimise eest. Meie ülikooli pere töö ja mured on talle lähedased, ja me võime alati loota tema abile raskuste kõrvaldamisel. Sellepärast teeb õigesti see, kes hääletab 12. märtsil sm. Leede kandidatuuri poolt, sest sellega hääletab ta meie ülikooli edasise õitsengu eest.

E. Salumaa,
TRÜ Ametiühingu komitee aseesimees.

Tulihingeline bolševik

Olen meie saadikukandidaadi sm. Antonsiga tuttav juba kakskümmend kaheksa aastat. Tutvusin temaga 1922. aastal, kui töötasin partei Altai kubermangukomitees. Sm. Antons oli tolkorral veel võrdlemisi noor bolševik, kuid tal olid seljataga juba rasked võitlused nõukogude korra eest. Aktiivselt oli ta osa võtnud kulakute mässu mahasurumisest ja ka kõige raskematel hetkedel jäänud kindlalt truuks Lenini-Stalini parteile.

Kubermangukomitee saatis sm. Antonsi kui tubli bolševiku õppima Leningradi. Ka siin oli meil isiklikke kokkupuuteid. Ja siingi esines sm. Antons karastatud, tulihingelise kommunistina. Õppides tuli tal hankida endale elatist füüsilise tööga. Ent selle kõrval leidis ta aega veel ka aktiivseks ühiskondlikuks tööks ja vastutusrikaste parteiliste ülesannete täitmiseks linna poliitringide juhtimisel jne. Ja selle kõige juures oli sm. Antons ühtlasi õppeasutises eesrindlikemaid üliõpilasi.

Neist aegadest on möödunud juba palju aastaid. Kuid sm. Antons on ikkagi jäänud samaks, mis ta oli: energiliseks, teotahteliseks töömeheks, kes kogu oma jõu annab võitlusele Lenini-Stalini partei ideede eest. Sellepärast annan 12. märtsil oma hääle tema kandidatuuri poolt ja kutsun kõiki valijaid tegema niisamuti.

A. Vigla,
marksismi-leninismi aluste kateedri assistent.

VALDAR LEEDE

Meie saadikukandidaat NSV Liidu Ülemnõukogu Rahvuste Nõukogusse

Valdar Jaani p. Leede sündis 1911. aastal Virumaal Küti vallas Inju külas. Tema vanemad olid talupidajad. Kuni 1933. aastani elas ja töötas sm. Leede oma vanemate juures. Sel ajal omandas ta alghariduse ja lõpetas Rakvere linnas gümnaasiumi.

Alates 1934. aastast töötas seltsimees Leede ehitusettevõtjate juures müürsepana, algul Virumaal ja hiljem Tartu linnas. Tartus elades õppis ta töö kõrval Tartu Riikliku Ülikooli õigusteaduskonnas, kuhu oli astunud 1935. aastal. Kuid ülikooli lõpetada temal kui lihtsal müürsepal ei õnnestunud. Täieliku kõrgema hariduse omandas sm. Leede alles nõukogude korra tingimustes.

1940. aastal astus sm. Leede bolševike partei ridadesse. Pärast nõukogude korra kehtestamist Eestis töötas ta algul EK(b)P Tartumaa Komitees tehnilise tööjõuna, hiljem sekretäri abina ja partei maakonnakomitee sekretäri kohusetäitjana. 1941. aasta maikuust alates töötas ta Tartu Linna Töörahva Saadikute Nõukogu Täitevkomitee sekretärina.

Suure Isamaasõja esimestel kuudel võitles sm. Leede partisaniüksuses, hiljem evakueerus ta Omski oblastisse. Aprillis 1942. aastal astus ta vabatahtlikult Nõukogude Armeesse. Siin on ta algul roodu poliitjuht, võttes aktiivselt osa võitlejate poliitilisest kasvatamisest. Velikije Luki linna vabastamise lahingus sai sm. Leede raskesti haavata. Alles pärast kaheksakuist ravimist võis ta uuesti võitlejate ridadesse astuda. Lahinguis ülesnäidatud teenete eest autasustati teda medaliga „Vapruse eest".

Hiljem kuni demobiliseerimiseni Nõukogude Armeest teenis sm. Leede eesti partisanide staabi eriüksuse parteiorganisaatorina.

Nõukogude Armeest demobiliseerus sm. Leede 1944. aastal. Ta hakas töötama EK(b)P Tartumaa Komitee teise sekretärina. Samal aastal suunati ta tööle EK(b)P Keskkomitee aparaati. Ta töötas instruktorina, informatsioonisektori juhatajana ja hiljem organiseerimis-instrueerimisosakonna juhataja asetäitjana. 1945. aastal saadeti sm. Leede õppima ÜK(b)P Keskkomitee juures asuvasse Kõrgemasse Parteikooli, mille ta lõpetas 1948. aasta juulikuus.

Pärast Kõrgema Parteikooli lõpetamist oli sm. Leede lühikest aega EK(b)P Keskkomitee kaadriosakonna juhataja asetäitja. 1948. aasta detsembris valis Tartu linna parteiorganisatsioon tema partei linnakomitee esimeseks sekretäriks, millisel kohal ta töötab kuni käesoleva ajani. Eestimaa K(b) Partei V kongressil valiti sm. Leede Eestimaa K(b) Partei Keskkomitee liikmeks.

Töötades EK(b)P Tartu Linnakomitee sekretärina on sm. Leede suutnud linna töötajaid parteiorganisatsiooni juhtimisel mobiliseerida tööstuse, linnamajanduse ning kultuurielu edukale arendamisele. Linna töötajate, intelligentsi ja kommunistide hulgas on sm. Leedel silmapaistev autoriteet. Sellepärast toetati Tartu ettevõtete ja asutuste valimiseelseil koosolekuil üksmeelselt Tartu raudteesõlme veduridepoo töötajate otsust esitada sm. Leede saadikukandidaadiks NSV Liidu Ülemnõukogu Rahvuste Nõukokku.

Kartmatu võitleja töörahva õnne eest

NSVL Ülemnõukogu Liidunõukogu saadikukandidaadiks esitas • Tartu Riikliku Ülkooli kollektiiv ühe oma eesrindlikuma õppejõu, sm. R. Antonsi. Mul on osutunud võimalikuks sm. R. Antonsiga kokku puutuda mitmesugustes olukordades, kus eriti on ilmnenud ta iseloomustavam omadus — teenida eeskätt ühiskonna huvisid, seada töötava rahva huvid ja eesmärgid kõrgemale isiklikest.

Suure Isamaasõja ajal, võideldes koos sm. Antonsiga Nõukogude armee ühe eesti rahvusliku väekoondise staabi koosseisus fašistlike okupantide vastu, õppisin sm. Antonsit tundma kartmatu komandörina, väsimatu agitaatorina ja võitlejate poliitilise kasvatajana, kes ka raskeimates lahinguolukordades suutis võitlejaid vaimustada ja innustada võiduks vihatud vaenlase üle.

Alati abivalmis, optimistlik, kuid seejuures printsipiaalne ja veendunud võitleja töölisklassi huvide eest, sellisena on sm. Antons võitnud kogu meie ülikooli kollektiivi lugupidamise. Kutsun üles kõiki 12. märtsil hääletama meie väärikaima esindaja sm. R. Antonsi kandidatuuri poolt.

F. Kudu,
Kehakultuuriteaduskonna dekaan.

Suurepärane pedagoog

See oli 5. veebruaril Pala rahvamajas, kus viibisin Tartumaa TSN TK lektorina, kui esmakordselt kuulsin, et meie ülikooli õppeprorektor sm. Antons on esitatud saadikukandidaadiks NSV Liidu Ülemnõukogu Liidunõukogusse.

Kui rahvakoosolekul tehti teatavaks sm. Antonsi kandidatuuri esitamine, tundsin, et minugi kohustuseks on tutvustada saadikukandidaati kolhoosnikutele, kelledest mitmed võib-olla kuulsid sm. Antonsi nime esmakordselt. Tundsin, et pean koosolijatega jagama oma mõtteid sm. Antonsi kandidatuuri esitamise puhul.

Sm. Antons, lugedes meile poliitilist ökonoomiat, paistab silma mitte ainult kui suurepärane õppejõud, vaid ka kui väga hea seltsimees, kes mõistab üliõpilaste päevamuresid ja -probleeme, tunneb huvi nende vastu ja kunagi ei keela oma abi esilekerkivate küsimuste lahendamisel.

Sm. Antonsile omane põhjalikkus ja täpsus loenguil on meile olnud hindamatuks abiks poliitilise ökonoomia kursuse omandamisel. Vähe sellest: tema loengud mõjuvad üliõpilastele ka kasvatavalt, süvendades neis ainuõiget, materialistlikku maailmavaadet ja nõukogude patriotismi.

Sellest kõigest jutustasin ma tol korral Pala valla kolhoosnikutele. Tahaksin korrata seda, mis ütlesin sellelgi koosolekul: „Seltsimees Antons on meie väärikas saadikukandidaat, kelle poolt hääletada on iga nõukogude patrioodi kohus meie valimisringkonnas!"

L. Koik,
Õigusteaduskonna III kursuse üliõpilane.

KOMMUNISTLIKE NOORTE ELU

Eesrindlikud naised—kommunistliku noorsooühingu liikmed

Nõukogude naised pühendavad kõik oma jõud selleks, et veelgi tugevdada oma suure kodumaa võimsust, veelgi enam tõsta tema autoriteeti kogu maailmas. Nad avaldavad sügavat tänulikkust ja armastust bolševike parteile ja Nõukogude valitsusele, kes muutis nad võrdõiguslikeks ühiskonna liikmeiks ja viis nad kommunistliku ühiskonna aktiivse ülesehitamise teele.

TRÜ naispere aktiivsemad liikmed on koondunud ÜLKNÜ ridadesse. Neist mainiksin siin vaid mõningaid. Kes ei tunneks näiteks Ajaloo-keeleteaduskonna V kursuse üliõpilast kommunistlikku noort Veera Vooglat! Et Veera õpib vaid hindele „väga hea", on endastmõistetav. Veerat tuleb aga esile tõsta kui energilist ÜTÜ teaduskonna nõukogu esimeest, vene kirjanduse ringi hinge, aktiivset kaasaaitajat seinalehe toimetamisel teaduskonnas ja ka ühiselamus. Teaduskonna kollektiiv on alati ja õigusega veendunud, et kui juba Veera Voogla mõnest üritusest kinni hakkab, siis seda võib lugeda õnnestunuks. Sellist usaldust on Veera oma aktiivsusega ära teeninud ja teda tuleb seada paljudele eeskujuks.

Samas teaduskonnas õpib Ninel Degtjarjova, väike patsidega tütarlaps III kursusel. Õppetöö kõrval töötab ta vene keele ringi juhina, komsomoli grupiorganisaatorina, kuid selle kõrval on ta ka üks innukamaid isetegevuslasi oma teaduskonnas.

Arstiteaduskonnas on kahtlemata üheks kõige aktiivsemaks naiseks tervishoiu kateedri vanem laborant Roha Naimark. Töötades Arstiteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretäri asetäitjana, on ta pühendanud iga vaba hetke oma teaduskonna kommunistlike noorte töö taseme tõstmiseks. Ta võttis isiklikult osa ajalehtede ja ajakirjanduse levitamise hoogtööst, mille tulemusena plaan mitte ainult ei täidetud, vaid ka ületati. Roha oli samuti teaduskonna naiskomisjoni rakukese moodustamisel aktiivsemaks organisaatoriks. Praegu aga suunab Roha oma peatähelepanu valimiseelsele agitatsioonile.

Põllumajandusteaduskonnas õpib üliõpilane Hilda Pruul, kes töötab ühtlasi ELKNÜ TRÜ komitees organiseerimis-instrueerimis sektoris. Selle ülesandega on ta tulnud toime eeskujulikult, olles sealjuures ka eeskujulikuks üliõpilaseks — eesrindlaseks õppetöös.

Need mõned näited hulga omataoliste seast on küllaldaseks tunnistuseks sellest, et oma maa täieõiguslike kodanikena on nõukogude naiste aktiivsemad esindajad koondunud noorsoo avangardi — ÜLKNÜ ridadesse, sest nad teavad, et organiseeritult võideldes parema tuleviku eest me saavutame kiiremini oma eesmärgi.

V. Roonurm

Tähtis ja pingeline semester

Viimane semester ülikoolis, mille jooksul tuleb kirjutada diplomitöö ja valmistuda riigieksameiks, on alanud. Õigesti hinnates eelseisvat suurt tööd, on Ajaloo-keeleteaduskonna ajaloo-osakonna V kursuse üliõpilased juba aegsasti asunud tööle. Esialgu seisneb see veel materjali kogumises diplomitöö jaoks, mis aga enamikul üliõpilastel on lõpule jõudmas, mis võimaldab asuda otseselt töö kirjutamisele. Eesrindlikud üliõpilased esusid materjali kogumisele juba üsna varakult. Nii kasutas üliõpilane M. Lõhmus õppetöö talvise vaheaja arhiivmaterjalide kogumiseks Tallinna arhiivides oma diplomitöö „Eesti kodanluse poliitiline kriis a. 1932—34" jaoks, arheoloogia ja etnograafia eriharu üliõpilaste diplomitööd aga valmivad põhiliselt selle materjali põhjal, mida nad ise on kogunud kahel suvel toimunud tööpraktika käigus. Üliõpilane Salum on oma diplomitöös asunud lahendama küsimust „Ühiskondlik-poliitilise võitluse kajastus vene XIX saj. II poole olustikumaalis". Kuid selle teema lahendamisel tunneb ta puudust õige ja teravalt printsipiaalse juhendamise järgi (prof. V. Vaga), mis on äärmiselt vajalik töö õnnestumiseks.

Kuid üks asjaolu on segi löönud meie individuaalsed tööplaanid ja normaalse töö käigu — see on filosoofia ajalugu. See väga tähtis loengukursus oli ette nähtud sügissemestril, kuid ülikooli juhtkond ei suutnud leida õigeaegselt lektorit. Selle tulemuseks on see, et nüüd lisandub meie niigi suurele tööle veel uus koorem, mis ei lase täie energiaga pühenduda diplomitöö kirjutamisele. Teiselt poolt ei suuda me küllalt põhjalikult omandada filosoofia ajalugu, mida meile nüüd pakutakse kiirendatud korras 11 nädalatunniga 4 asemel.

G. Reiman,
Ajaloo-keeleteaduskonna V kursuse üliõpilane.

ÜTÜ arstiteaduse osakond III teadusliku konverentsi eel

25. märtsist kuni 2. aprillini s. a. toimub III üliõpilaste teaduslik konverents. Selle läbiviimiseks valmistub ÜTÜ arstiteaduse osakond suure hoolega.

Vaatamata sellele, et osakond sellel õppeaastal on juba viinud läbi akad. I. P. Pavlovi tegevusele pühendatud teadusliku konverentsi ja võtnud osa nõukogude eesrindlikule teadusele pühendatud sessioonist, ei ole ringidel materjalipuudust. Eelseisvaks konverentsiks on valminud huvitavaid töid neuroloogia, kirurgia, patoloogilise anatoomia, anatoomia, stomatoloogia ja farmaatsia teaduslikes ringides.

Esitatavad tööd käsitavad tänapäeva teaduse aktuaalseid küsimusi. Tööd on vastavate kateedrite poolt läbi arutatud ja kinnitatud ning ÜTÜ arstiteaduse osakonna nõukogu laiendatud koosoleku poolt esitamiseks vastu võetud. Konverentsi temaatika on mitmekesine.

Nii annab neuroloogia ring ülevaate perifeerse närvisüsteemi haigestumisest ajavahemikus 1945—1949. Igakülgsele analüüsile järgneb rida konkreetseid ettepanekuid haigestumise vähendamiseks (H. Nikolajev, J. Maran, R. Vodja, A. Pürge).

Patoloogilise anatoomia ringi töö „Primaarne kopsukartsioom kliinilis-anatoomiliselt" (E. Kogerman ja Ü. Arend) haarab ajavahemikku 1920—1950. a. ja annab ülevaate haiguse esinemisest, kliinilisest kulust, diagnoosimisest ja diagnoosimise raskustest. Ettekannet illustreeritakse vastavate diapositiividega.

Anatoomia ringi ettekanne (E. Hanson) käsitleb eritusorganite innervatsiooni.

Stomatoloogia ring (T. Rekk) annab ülevaate suuõõne vähktõve varajasest diagnostikast.

Farmaatsia ringi liikmed tutvustavad kuulajaid plii mikrokristallisatsioonireaktsiooni kasutamisega kohtukeemias (L. Treial ja F. Tõnisson) ning etüüleetri teimimise ja valmistamisega (H. Kaasikmäe, H. Adari).

Kokku esitatakse 9 tööd, kusjuures farmaatsia ring tööde spetsiifilisuse tõttu esineb konverentsil iseseisva sektsioonina.

Lahendamist ootavad veel organisatoorsed küsimused, nagu seinalehe erinumbri väljaandmine, külaliste vastuvõtmine, ruumide dekoreerimine jms., mis seisavad järgmiste nõukogu koosolekute päevakorras.

Loodame, et järjekordne teaduslik konverents tõstab üliõpilaste huvi teadusliku töö vastu ja toob ÜTÜ ridadesse uusi liikmeid.

T. Ždanko,
ÜTÜ arstiteaduse osakonna nõukogu esimees.

Organiseerime abi looduse ümberkujundamise suurplaani teostamisel

Möödunud semestril moodustati teadusliku ala prorektori algatusel teaduskondade vaheline komisjon, kes pidi organiseerima kõigekülgset abistamist Eesti NSV Ülemnõukogu seaduse „Soostunud maade kuivendamise ja kasutuselevõtmise ning põldheina külvikordade rakendamise plaani kohta Eesti NSV-s suurte ja püsivate saakide kindlustamiseks ning loomakasvatusele kindla söödabaasi rajamiseks" ellurakendamiseks.

Mainitud komisjon kogus andmeid nendest teaduskondadest, mis oma eriala poolest võiksid kõige tõhusamalt kaasa aidata selle suurürituse elluviimisel. Käesoleval õppeaastal kavatsevad meie ülikooli õppejõud selles küsimuses avaldada üle neljakümne kirjutise ajalehtedes ja ajakirjades. Suurem osa kirjutisi on ette nähtud Põllumajandusteaduskonna õppejõududelt, mis ka päris loomulik, kuna see seadus taotleb eeskätt põllumajandusliku produktiivsuse tõusu.

Peale kirjutiste kavatsevad meie õppejõud esineda kolmekümne ettekandega kolhoosides ja sovhoosides ning Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühinga sessioonil.

Teadusliku uurimistöö osas on koostatud provisoorne temaatika ja probleemistik eelolevaks viieaastakuks. Komisjon pidas vajalikuks teadusliku uurimistöö plaani koordineerimist Eesti NSV Teaduste Akadeemiaga ja Maaparanduse Valitsusega.

Looduse ümberkujunduse suurplaani elluviimiseks on vajalik asutada Põllumajandusteaduskonna juurde mehhaniseerimise osakond, kus toimuks põllumajanduse alal kõrgema haridusega melioraatorite, maakorraldajate ja mehhanisaatorite ettevalmistus. Vastava ala kõrgema haridusega spetsialistide vähesus võib saada tõsiseks takistuseks selle plaani teostamisel.

Peale eespoolmainitud ürituste on mitmed kateedrid võtnud endale konkreetseid kohustusi kolhoside ja metsamajandite abistamise alal maaparandustööde läbiviimisel.

Dots. H. Sutter,
taimekasvatuse ja mesinduse kateedri juhataja.

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» lugejate konverentsilt

Möödunud pühapäeval toimus ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" lugejate II konverents, mis oli tähtsaks ürituseks ajalehe toimetuse ja lugejate vahelise kontakti tihendamiseks ning ajalehe töö kriitilise läbivaatamise alal.

Konverentsi eeltööde raames viidi läbi seinalehtede üleülikooliline ülevaatus, millele esitati 16 seinalehte teaduskondadest ja ühiselamutest. Kokkuvõtte ülevaatusest tegi konverentsil žürii esimees sm. Sarv, kes ühtlasi andis parimaiks tunnistatud seinalehtede — Kehakultuuriteaduskonna seinalehe „Sõnarivi" ja Kastani tän. ühiselamu seinalehe „Noor Mõte" toimetuse liikmeile kätte preemiad.

Ülikooli ajalehe toimetuse tööst esitas konverentsil aruande ajalehe vastutav toimetaja sm. Feldbach. Aruandja käsitles ajalehe saavutuste kõrval ka esiletulnud väärnähteid, märkides neist olulisemana algatatud ürituste edasise läbiviimise kontrolli puudumist ajalehe veergudel. Märkinud puudujääke ajalehe töös kõigis töösektoreis, rõhutas sm. Feldbach, et seniste vigade olulisemaks põhjuseks on kaastööliste aktiivi, kirjasaatjate võrgu puudulik väljaarendamine.

Samadele järeldustele jõudsid ka läbirääkimiste käigus sõnavõtnud seltsimehed. Kirjasaatjate võrgu väljaarendamise vajadust kriipsutas eriti alla Kehakultuuriteaduskonna dekaan sm. Kudu, kutsudes üliõpilasi ja õppejõude ühtlasi julgemini esinema ajalehe veergudel, vaatama ülikooli ajalehele kui o m a ajalehele.

Sisukas ja asjalik oli ELKNÜ TRÜ komitee sekretäri sm. Tiido sõnavõtt. Sm. Tiido avaldas soovi, et ajaleht senisest palju enam osutaks tähelepanu kirjanduse- ja kunstiküsimusele, taotleks avaldatavate materjalide operatiivsemaks ja konkreetsemaks muutmist ja ulatuslikumalt valgustaks komsomoli siseorganisatsioonilise töö probleeme.

Arstiteaduskonna õppejõud dots. Tammeorg juhtis õigusega toimetuse tähelepanu sellele, et lehe veergudel leiame väga vähe kirjutisi, mis analüüsiksid seinalehtede tööd ja suunaksid seda.

Mitmesugustel olulistel küsimustel ülikooli ajalehe ja seinalehtede töös peatusid ka sm-d Auling, Soop, Kaarna, Kaunsar, Kuus jt.

Toimunud konverents andis ülikooli ajalehe toimetusele, aga samuti seinalehtede toimetajaile väärtuslikke näpunäiteid edasiseks tööks, mida kahtlemata tõsiselt arvestatakse. Ometi kannatasid konverentsi töö tulemused mõningal määral osavõtjate vähesuse ja printsipiaalse kriitika puuduse all. Eriti võõrastav on asjaolu, et kahe tähtsa üleülikoolilise organisatsiooni — ametiühingu ja Üliõpilaste Teadusliku Ühingu — juhtkond polnud saatnud konverentsile oma esindajaid. See fakt näitab nende organisatsioonide õigustamatult vähest huvi konverentsil käsitletud oluliste küsimuste vastu.

J. Kask

Kümme aastat A. H. Tammsaare surmast

A. H. Tammsaare (1878—1940) pärineb töötava talurahva hulgast, samuti käsitleb tema kirjanduslikku loomingu kõige väärtuslikumat ja sügavam osa talurahva elu. Tammsaare arenemine ja maailmavaateline kujunemine langes ajajärku, millal eesti kodanlus oli juba jätnud selja taha oma progressiivse perioodi ja millal uus tõusev proletaarne klass asus otsustavalt võitlema rahva tõelise vabaduse eest. Tammsaare elas läbi 1905. aasta revolutsiooni ja Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni ning varises hauda pisut enne 1940. aasta ajaloolisi sündmusi Eestis. Oma poliitiliste kontseptsioonide poolest jäi ta aga täiesti kodanlaseks, eriti selgelt on ta ses mõttes oma seisukohta avaldanud ajakirjanduslikes artikleis Suure Oktoobrirevolutsiooni järgseil aastail. Kuid teiselt poolt tuleb konstateerida, et ta pole kunagi leppinud kapitalistliku korraga ega selle manduva kultuuriga. Jäädes püsima kriitilise realismi positsioonile ajal, millal meie vahetus naabruses esimeses töölisriigis Nõukogude Liidus oli tarvitusel juba sotsialistlik realism kui kõige eesrindlikum kirjanduslik loominguline meetod, ei saanud Tammsaare muidugi enam kajastada oma töödes kaasaegset elu kogu ta tüüpilisuses.

Tammsaare loomingut võime jagada põhiliselt nelja etappi: 1. noore-ea kriitilis-realistlik, 2. uusromantiline, 3. epopöa „Tõde ja õigus" ja 4. „Põrgupõhja uus Vanapagan". Esimesse perioodi kuuluvad jutustused („Kaks paari ja üksainus", „Vanad ja noored", „Raha-auk" jt.) käsitlevad kas maaprcletaarlaste (mõisamoonakate, saunikute, kantnike) või renditalunike viletsat ja rasket elu mõisnike ikke all. Kõige kaugemale on Tammsaare ühiskonnakriitika sel perioodil arenenud jutustuses „Raha-auk".

Teine, uusromantiline periood tähendab Tammsaare loomingu suurt langust. Reaktsioonilise Noor-Eesti liikumise ja üldise dekadentliku uusromantismi mõju Tammsaare loomingus on tingitud ajajärgust ning kirjaniku maailmavaatelise arengu vähikäigust. Selle perioodi tööd, peamiselt nn. psühholoogilised üliõpilasjutustused on nii sisult kui kunstilise meisterlikkuse poolest madalal tasemel. Perioodi lõpul tugevneb aga ühiskonnakriitika („Kärbes") ja psühholoogiline tõepärasus.

Tulles romaaniga „Kõrboja peremees" (1922) tagasi maaelu kujutamisele, võtab Tammsaare uuesti omaks kriitilise realismi põhimõtted, kuigi esialgu mitte täielikult. „Kõrboja peremees" moodustab õieti ettevalmistava etapi kirjaniku elutööle, epopöale „Tõde ja õigus" (1926—1933). Tammsaare isiklik maailmavaade oli lähedane keskmiktalupojale ja selle elu kujutamisel kirjanduses on ta andnud oma parima. Romaanisarjast „Tõde ja õigus" käsitlevad töötava talupoja elu ja võitlust I ja V osa, kusjuures neist esimene on Tammsaare loomingulise meisterlikkuse tipuks. Sügava realismiga on kirjanik kujutanud siin talurahva tööja vaevarikast elu möödunud sajandi viimasel veerandil. Paljude teose väärtuste kõrval tõstkem siin esile Vargamäe Andrese võitlust loodusega. See on Andresele eluprobleemiks — muuta Vargamäe soised karja- ja heinamaad viljakandvaks, kuid hoolimata erakordseist ja otse sangarlikest pingutusist ei suuda ta tulla võitjaks. Tammsaare on osanud näidata suure tõetruudusega üksiktaluniku võimetust võitluses soode ja rabadega. Kuid see, mille lõplik teostamine oli lootusetu kodanlikus ühiskonnas, osutub sotsialistlikus ühiskonnas kergesti teostatavaks ülesandeks, mille tunnistajaiks oleme praegu looduse ümberkujundamise stalinliku plaani täitmisel. „Tõde ja õiguse" II osa väärtuseks on Indreku jumala eitamiseni jõudmine, kuigi teose lõpp paigutab selle arengu küsitavasse valgusse. Romaanisarja kõige nõrgemaks lüliks on III osa, mis käsitleb 1905. a. revolutsiooni sündmusi. Teose mõistmiseks meenutame, et Tammsaare kirjutas selle 1931. aastal, niisiis ajal, millal eesti kodanlus oli jõudmas oma arengus kõige reaktsioonilisemasse faasi, millal kehtiva kapitalistliku korraga rahulolemise jutlustamine sai eriliselt hoogu. Tammsaare, lasknud end mõjutada üldisest kodanluse reaktsioonist, püüab ka oma teoses veenda, et revolutsiooni kaudu ei saavutata midagi head, ei midagi positiivset, et kasulikum on elada leplikult, sest mässamine toob kõigile ainult lisakannatusi. Tammsaare loomingu domineeriv humanism, mida hindame kõrgelt, saab selles teoses reaktsioonilise sisu: seda kasutatakse võitluses tõelise humanismi — sotsialismi vastu. Kirjanik läheb isegi nii kaugele, et hakkab Indreku inimarmastuse varjus kaitsma eesti rahva verivaenlasi — balti mõisnikke. Kui võrrelda 1905. a. sündmuste käsitlust jutustuses „Raha-auk" (1907) ja „Tõde ja õigus" III (1931), peame konstateerima kirjaniku maailmavaate ja realismi suurt langust. Nende väga suurte puuduste kõrval omab „Tõde ja õigus" III osa ka rea väärtusi, kõigepealt selles, et ta näitab masside revolutsioonilise jõu võimsust, näitab masside iseteadvuse ja võitlustahte kasvu — tsaarivalitsuse, kapitalistide ja kiriku kiuste. Kui „Tõde ja õigus" III näitab kirjaniku loomingu langusjärku, siis järgmine, IV osa tähistab sellevastu üht kõrgpunkti. Seda osa võib oma väärtuselt selle sügava ja järjekindla kodanliku ühiskonna kriitikaga paigutada esimese osa kõrvale, hoolimata sellest, et peategelane Indrek jääb oma arengus tüüpiliselt väikekodanlikule seisukohale.

Suurromaanile järgnevad tööd („Ma armastasin sakslast", „Elu ja armastus") tähistavad mõõna Tammsaare loomingus, millele järgneb aga järsk ja põhiline murrang, suur tõus kirjaniku surmaeelse romaani „Põrgupõhja uus Vanapagan" (1939) näol. See teos annab, tõsi küll osalt fantastilises käsitluses ja mitmeti müstika udust varjutatult, hävitava kriitika kodanliku ühiskonna hundimoraali kohta. Kuid romaani hindamisel ei tohi tähele panemata jätta Jürka ebatüüpilisust ses mõttes, et teda on kujutatud rumalana ja mitmeti pimedana, mis paljudel puhkudel võimaldab kulak Kaval-Antsul teda orjastada. Romaani lõpul jõuab ta küll oma vaenlase stiihilise hävitamiseni. Kuid tervikuna ei saa Jürkat pidada töölisklassi tõeliseks esindajaks, vaid mitmetigi selle karrikatuuriks. Nii jääb „Põrgupõhja uue Vanapagana" peaväärtuseks mitte positiivse tüübi Jürka, vaid negatiivse tegelase Kaval-Antsu kujutamine, millega paljastatakse halastamatult ja ilma igasuguse „humaansuseta" kodanliku ühiskonna kiskjalik loomus. Nii jõuab Tammsaare oma elu lõpus välja kogu kapitalistliku korra sügava eitamiseni ning selle paratamatu hävitamise vajaduse tunnetamiseni. Siit jäi astuda vaid väike samm edasi, et jõuda sotsialismini.

A. H. Tammsaare kui eesti kirjanduse ühe suurima klassiku loomingul on väärtuslik koht eesti nõukogude kultuuri varasalves.

Dots. **J. Käosaar**

Valmistugem eeskujulikult eelseisvaks olümpiaadiks!

* * *

Etteva'mistustööd on tehtud

Isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadi ettevalmistustööd on jõudnud lõppjärku — juba homme, laupäeval 4. märtsil toimub olümpiaadi ülevaatuste sarjas esimene isetegevuskontsert TRÜ aulas.

Esimesena lähevad seekordsel olümpiaadil ülevaatustulle Arstiteaduskonna isetegevuslased. Arstiteaduskonna 4.—9. märtsini toimuvad isetegevusõhtud on pühendatud NSV Liidu Ülemnõukogu valimistele ja 9. märtsil toimuv estraadiõhtu peale selle veel rahvusvahelisele naistepäevale. Viimastel nädalatel enne ülevaatust on ettevalmistustöö muutunud eriti pingeliseks. Organisatsiooniliste küsimuste lahendamise kõrval toimuvad mitmetelgi kollektiividel proovid iga päev. Kõik pingutused on suunatud sellele, et vältida vähemväärtuslike ja ebaküpsete ettekannete eksisteerimist ülevaatuste programmis.

Arstiteaduskonna kui meie ülikooli suurima teaduskonna isetegevusülevaatusel oodatakse kahtlemata õigusega ka suurt esinejate arvu. Tuleb aga märkida, et just suurema kollektiivi juures, nagu praktika on näidanud, pole organisatoorsete küsimuste lahendamine kaugeltki kerge. Seda enam, et meil Arstiteaduskonnas leidub veel seltsimehi, kes ei suhtu oma ülesannetesse küllaldase aususega. Ühe sellise seltsimehena tuleks näiteks märkida raviosakonna I kursuse kultuuriorganisaatorit kommunistlikku noort sm. Jeremejevat, kelle lubamatult lohaka töö tulemusena võtab mainitud kursuselt olümpiaadist osa ainult 3 (!) üliõpilast. Alles mitmekordsete meeldetuletuste järel alustati olümpiaadi ettevalmistusi ka stomatoloogiaosakonnas.

Ülevaatusõhtute kava parema kujundamise huvides on esitatavad palad jagatud teatud mõttes temaatiliselt. Nii esinevad 4. märtsil aulas toimuval kontserdil teaduskonna mees- ja naiskoor, instrumentaal- ja vokaalsolistid ning deklamaatorid tõsisemasisulise kontserdi kavva sobiva repertuaariga.

Arstiteaduskonna üliõpilaste hulgas leidub hulgaliselt andekaid noori mitmetelt isetegevusaladelt ja suurem osa neist on ka käesoleval olümpiaadil esindatud. Esiletõstmist vääriksid mitmekülgsemaist sm-d Tsurenkov, Miid'a. Seeder, Soopõld, Käppa jt. Nende ja teiste selts'meeste juhtimisel teeb Arstiteaduskonna kollektiiv tõsiseid pingutusi selleks, et kindlustada ülevaatuse õnnestumine.

G. Arro,
Arstiteaduskonna isetegevuskomisjoni liige.

Tööpinge veel suuremaks!

Varsti algab suursündmus meie TRÜ isetegevuskollektiivide ja kogu üliõpilaspere elus — kunstilise isetegevuse, omaloomingu ja kehakultuuri II olümpiaad, mis peab selgitama parimaid isetegevuslasi, sportlasi, noori autoreid ja kunstnikke meie üliõpilaste hulgas. Kuid olümpiaadi ülesandeks ei ole mitte ainult selgitama paremaid, vaid ühtlasi haarata kaasa veel laiemaid üliõpilashulki isetegevuslikku tööse.

Heites pilgu senisele ettevalmistus.ööde käigule võib märkida, et mitte kõigis teaduskondades ei ole teaduskondade orgkomiteed õ'siselt suhtunud oma ülesandeisse, mis.õttu ettevalmistustöö ei ole igal pool kulgenud normaalselt.

Märgata on loorbereile puhkamise jäämise tendents Kehakultuuriteaduskonnas (möödunud-aas.ane I koht) ja Loomaarstiteaduskonnas. Mainitud teaduskondades ei ole orgkomiteed suutnud ettevalmisuskäiku suunata õigele rajale veel praegugi. Millega näiteks seletada fakti, et Loomaarstiteaduskonnas leidub ainult 2 deklamaatori.?

Kindlasti on see orgkomitee vastava ala liikme sm. Minkelsoo miteküllaldase töö tulemus.

Lubamatu on olukord siiani olnud Oigus.eaduskonnas (orgkomitee esimees D. Raid), kus ise.egevusringid, välja arvatud mõned üksikud, olid kuni viimase ajani „.alveunes". Siiani ei ole mainitud .ea uskonnas tööle rakendatud segakoor ja näi.ering, mille tööle akendamisele oleks orgkomi.ee eeskätt tähelepanu pidanud pöörama.

Olukord on tunduvalt paranenud Ajaloo-keeleteaduskonnas, kes möödunud aastal saavutas üsna tagasihoidliku koha 50 esinejaga (üliõpilasi 465). Praegu töö.avad mainitud tea uskonnas segakoor, naiskoor, 4 kvartetti jne. Ise.egevuslas.e arv praeguste andme.e põhjal on üle 200. Mainitud teaduskonnas on orgkomitee (esimees M. Privoi) saanud tõesti isetegevuse keskseks suunajaks ja organiseerijaks.

Ma.emaatika-loodus'eaduskonnas on töötanud normaalselt segakoor O. Prinitsa juhtimisel, rahva.antsuring ja näitering. Ka selle teaduskonna orgkomiteel tuleb senisest tõsisemalt suhtuda et.evalm stustöösse, et haarata kaasa veel rohkem üliõpilasi.

Kurva tõigana võib mainida rahvapilliorkestri puudumist teaduskondades (välja arvatud Ma.emaatika-loodus.eaduskond) vaatamata sellele, et juba möödunud aas.al juhiti tähelepanu rahvapilliorkestrite olemasolu vajadusele. Midagi nimetamisväärset pole sellel alal ära suutnud teha ka TRÜ klubi juhatuse liige sm. Mändmaa, kes vastutab klubi juhatuses rahvapilliorkestri organiseerimise eest.

Olümpiaadini on jäänud veel lühike ajavahemik. Selle aja jooksul tuleb teaduskondade orgkomiteedel, komsomoli ja ametiühingu massilise kultuuritöö sektorite juhatajail ja kogu üliõpilasaktiivil veel enam intensiivistada ettevalmistustöid, et hästi esineda kunsilise isetegevuse omaloomingu ja .ehakultuuri II olümpiaadil.

A. Ingalt,
ELKNÜ TRÜ komitee massilise kultuuritöö sektori juhataja.

Kehakultuuri osale olümpiaadil tuleb osutada rohkem tähelepanu

Üliõpilaskonna kunstilise isetegevuse, omaloomingu ja kehakultuuri II olümpiaadi raames on kehakultuurilisele osale omistatud suur osatähtsus. Olümpiaadi võitja selgub kunstilise isetegevuse, omaloomingu ja kehakultuuri osas saavutatud punktide liitmisel, kusjuures kõigile kolmele on antud võrdne osatähtsus, mis moodustab seega ⅓ lõpptulemusest. Olümpiaadi raames viiakse läbi võistlused kaheteis'kümnel spordialal — korvpallis, võrkpallis, maadluses, tõstmises, võimlemises, ujumises, sisekergejõustikus, suusatamises, ratsutam'ses, vehklemises, laskmises ja males.

Seni on võistlused lõpetatud kolmel spordialal — tõstmises, maadluses ja võimlemises, võis'lused on pooleli võrk- ja korvpallis. Teistest edukamalt on siiani esinenud Kehakultuuriteaduskond (kehakultuurikollektiivi esimees O. Paatsi), Arstiteaduskond (kehakultuurikollektiivi esimees K. Timusk) ja Põllumajandusteaduskond (kehakultuurikollektiivi esimees Ü. Zirnask). Täiesti lubamatu on olnud Ajaloo-keeleteaduskonna (kehakultuurikollektiivi esimees V. Ütti), Metsandusteaduskonna (kehakultuurikollektiivi esimees V. Linnamägi), Matemaatika-loodusteaduskonna (kehakultuurikollektiivi esimees H. Ehvert) ja Õigusteaduskonna (kehakultuurikollektiivi esimees A. Võlli) käitumine, kes igaüks ühel spordialal jättis võistkonna välja panemata, saades neil aladel tagajärjeks 0 punkti, millega nad tunduvalt vähendasid oma teaduskonna väljavaateid olümpiaadi võitmiseks. Säärane nähtus ei tohi enam korduda!

Ees seisavad rohked võistlused. 5. märtsil viiakse läbi teaduskondade võistlused sisekergejõustikus, 14.—15. märtsini ujumises, 26. märtsil ratsutamises, 9. aprillil vehklemises. Jätkuvad võistlused võrk- ja korvpallis.

Arvestades kehakultuuri suurt osatähtsust olümpiaadi üldvõitja selgitam'sel, seisab teaduskondade kehakultuurikollektiivide nõukogude, ametiühingubüroo ja komsomoli-algorganisatsiooni ning kogu üliõpilaskonna ees tähtis ülesanne — valmistada aegsasti ja põhjalikult ette teaduskonna võistkonnad eelnimetatud võistlusaladel. Selleks tuleb ära kasutada kõik olemasolevad võimalused. Nii näiteks on otstarbekohane korraldada teaduskonna esindusvõistkonna moodustamiseks kursustevahelisi võistlusi (kergejõustikus, males jne.).

Maksimaalselt tuleb treeningus ära kasutada fakultatiivtunnid (ujumises, kergejõustikus, vehklemises) ja spetsiaalsed võistlusteeelsed kursused (vehklemises toimub kursus TRÜ võimlas esmaspäeviti ja kolmapäeviti kella 20—22 sm. E. Lukkini juhtimisel).

H. Tüüts,
Ülikooli Spordiklubi juhataja.

Olümpiaadi päevik

4. III — Arsi'eaduskonna olümpiaadi ülevaatus aulas. Algus ke'l 20.

5. III — TRÜ klubi iseie evvskollek'iivide peoõhtu Tartu Maakon'likus Kultuurimajas Kalevi tn. 24. Algus kell 20.

7. III — Arstiteaduskonna olümpiaadi ülevaatus AÜN Kultuurihoones Hariduse tn. 2. Algus kell 20.30.

9. III — Arstiteaduskonna olümpiaadi ülevaatus Tartu Maakond ikus Kultuurimajas Kalevi tn. 24. Algus kell 20.

10. III — Ajaloo-kee'eteaduskonna olümpiaadi ü'evaatus TRÜ aulas. Algus kell 20.

11. III — Ajaloo-keeleteaduskonna olümpiaadi ülevaatus AÜN Tartu Kultuurihoones Hariduse tn. 2. Algus kell 19.

14. III — Matemaatika-loodus'eaduskonna o'ümpiaadi ülevaatus AÜN Tartu Kul.uurihoones Hariduse tn. 2. Algus kell 20.30.

VESTE ASEMEL

Lugu ühest päevast

Päev oli ajaliselt hilistalvine, kuid juba vulisesid tänavail üksikud vallapääsenud veenired. Tõtlesid hoogsast elutempost haaratud töötavad ja õppivad inimhulgad.

Kuid stop! Kas ei ole see mitte „isand" Tasaste, kes seal sammub säärase ilmega, nagu oleks kogu tänase päeva saatus otsustatud: ta astus ju unisest peast, mis pealegi valutas eilsest „pisikesest olemisest" koos sõber Vaimuste ja neiude Libliku ning Intriigiga, vasaku jalaga voodist välja.

Ja sealt tuleb ulja rühiga noormees, kes ei või olla keegi muu kui onu Vaimuste. Järgneb tervitusstseen, millele võinuksid uhked olla suurimad hiina viisakuse asjatundjad.

Uuesti kohtame oma sõpru juba auditooriumis, kus nad on andunud südamlikule vestlusele.

Kuna poliitinformatsiooni lõpuni on veel tükike aega, asuvad Tasaste ja Vaimuste jätkama oma kuulsat maleturniiri, mida alustati juba möödunud aastal marksismi-leninismi loengutel. Käesolev parti läheb kroonikasse nr. 613 all. Taskumale üleandmisega sõbralt sõbrale kaasuvad mõnedki vaimukused, mis, olles läbinud auditooriumi, otsivad asjatult võimalust oma sära näitamiseks laiemaile ringkondadele. Õppejõu vahemärkus ei suuda tõusnud tuju millimeetrigi võrra allapoole viia. Seda teeb aga saabuv tunni lõpp, sest järgnevalt on kavas poliitökonoom'a loeng. Kuid kui neiu Liblik mainib, et tal on käekotis õige mitu eksemplari defitsiitset „Jutulehte", on tuju taas hea, mis annab põhjust pisut filosofeerimiseks.

Tasaste: „On kaks hoopis ise asja poliitökonoomia ja ökonoomia. Mina hindan rohkem viimast, sest õppisin tema väärtust tundma juba noil aegadel, kui mu õnnis isa veel karjääri tegi. Jaa, olid alles perspektiivid..."

Vaimuste: „Tubli poiss! Tunnen sulle igati kaasa. Aga et mitte tuju rikkuda, oleks vist parem loobuda sellele mõtlemast."

Poliitökonoomia loengul võime veenduda, et Tasaste vilunud silmale ei tee mingeid raskusi kõige põnevama loo leidmine, sest ta süveneb kohe täie andumusega hingematvaisse seiklustesse tõestisündinud loos „Seitsme äratuskella saladus ehk musta röövli armuke". Tasaste tähelepanuvääriv algatus pole liivasse külvatud: ta levib umbrohu kiirusega, nagu lugeja ehk juba täiesti õigesti aimab, kõigile meie kangelastele. Lektor esitab aga samal ajal kapitalismilt sotsialismile ülemineku teooriat...

Töönäev võinuks sellega õnnelikult lõppeda, kui poleks häirinud õhtune arutlus kolhoosielu kajastava kirjanduse teemal. Erilist huvi selle vastu küll ei olnud, aga peeti siiski paremaks osa võtta, seda enam, et neiu Liblikule oli kursus usaldanud ühe oponendi ülesande.

„Ohoo, meie Liblik on päris innuga asja juures," kiitsid kursusekaaslased, kuulates kogu referaadi esitamise jooksul „kamtšatka" poolt tumedat jutukõminat, millest tundus vaidluse ägedust. Tundeks ei aimanudki koosoliiad, et neiud Liblik ja Intriig vaidlesid „aktuaalsemate" päevaprobleemide üle: kas minna õhtul „Vernerisse" või „koopasse".

Koosoleku juhataja lausudes: „Sõna on oponendil sm. Liblikul" pöördusid kõigi ootusärevad pilgud „kamtšatka" poole. Neiu Liblik kohmetus algul pisut ootamatust tähelepanust, tõusis siis ja punastus. Varsti suutis ta end aga koguda ja ütles: „Mul pole enam midagi juurde lisada".

Seda, mille neiu Liblik ütlemata jättis, oskasid teised siiski järgnevas toredas mõttevahetuses täielikult valgustada.

Meie sõbrad jäid sellest arutlusest kahjuks meile teadmata põhjustel algul kõrvale. Lõpuks ei suutnud aga isegi „onu" Vaimuste kõrvaltvaatajaks jääda. Leidnud paraja momendi oma vaimuniidi harutamiseks, ta kõhatas hääle puhtaks ja alustas:

„Kui see minu teha oleks, siis ma keelaksin viivitamata ära masina-traktorijaamade asutamise, sest need on suurimad kolhoosimajanduse kahjustajad..."

Siinkohal tõusis koosolijate hulgas miskipärast vali naer ja vahelehüüete sadu, mis ähvardas koosoleku juhatajal ohjad käest kiskuda. Ei aidanud muu, kui tuli Vaimuste sõnavõtt katkestada. Järgmine sõnavõtja kippus aga paraku Vaimuste „hiilgavat" avastust maatasa tegema.

Siis palus kõigi imestunud pilkude all sõna Tasaste, ja ütles tasa: „Palun luba lahkuda koosolekult".

Pärisõhtu veedeti taas lõbusalt, seekord raadiokuulam'sega.

Neiu Intriig suitsetas enne mitu sigaretti ära kui leidis üles „Ameerika hääle". Lõpuks olid kõik sunnitud konstateerima, et sääraselt veedetud õh'ud mõjuvad üsna viljastavalt noorte inimeste vaimusele arengule...

* * *

Lihtsameelne lugeja võib-olla arvab, et selliseid tegelinskisid meil ühiskonnas enam ei leidu, veel vähem aga üliõpilaskonnas — mõeldakse, et sellised kombed on ammugi leidnud oma õ'ge koha ajaloo pühkmekastis. Kahetsusega peame aga nentima, et see oletus pole päris täpne. Mõtelgu näiteks Metsandusteaduskonna metsatöö'tuse osakonna III kursuse üliõpilased V Kompus, E. Eiber, J. Küüts ja V. Kivisild — kas ei tunne nad selle loo tegelaste juures oma näojooni? Ja ega asjatu poleks sama küsimust enda ette asetada mõnel teiselgi üliõpilasel mõnes teises teaduskonnas. Ning mitte ainult mõtelda, vaid ka teha — ja nimelt end paremaks teha!

Poots Haak

Üliõpilased arutasid koihoosiainelisi teoseid

Esmaspäeval toimus Matemaatika-loodusteaduskonna matemaatika-mehhaanika osakonna vanemate kursuste üliõpilaste hulgas Raudsepa, Olbrei ja Leberechti kolhoosiainelis'te teoste arutamine.

Võrdlemisi põhjaliku ülevaatega teostest esines sm. Maimu Süva. Referaadil oli aga mõningaid puudusi, mida ka oponendid ja sõnavõtjad märkisid. Referent laskus kahjuks mõnes kohas lihtsalt teoste sisu refereerimisele ja jättis sealjuures autori poolt antud mõtte välja toomata. Ka oli mõnda küllalt tähtsat probleemi käsiteldud palju napisõnalisemalt kui mõnda vähemtähtsat. Nii näiteks märkis sm. Lumiste täiesti õigesti, et referaat peagu üldse ei puudutanud maaparandustööde ja tehnika arengu küsimuste tähtsust meie kolhoosides.

Ettekande arutamine aga toimus huvitaval kombel palju teravamalt ja elavamalt alles pärast arutluskoosoleku lõppu, kui üliõpilased hakkasid laiali minema. Selles oli süüdi juhendav õppeõjud sm. Lepik, kes kahjuks astus välja mõnede õigete sõnavõttude vastu (Lumiste) ja referendi kaitseks, niiviisi pidurdades üliõpilaste vaba mõtteavaldamist.

K. Rebane,
Matemaatika-loodusteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretär.

Laskevõistlused Nõukogude armee aastapäeva auks

AAVÜ korraldusel toimus teaduskondade vaheline laskevõistlus Nõukogude armee 32. aastapäeva tähistamiseks. Esikohale tuli Põllumajandusteaduskonna meeskond koosseisus: Petuhov, Mahlapuu, Suur, Meltsa, Reinold, kes saavutas 410 silma. Teisele kohale tuli Metsandusteaduskonna meeskond 394 silmaga. Järgnesid Ajaloo-keele- ja Arsiteaduskond.

Individuaalselt olid parimad Petuhov (87 silma), Suur ja Mahlapuu (86 silma), Kull (85 silma).

Võisteldi ratsutamises

ÜSK ratsasportlased tähistasid Nõukogude armee ja Meresõjalaevastiku aastapäeva sisevõistlus ega. Kuna need olid esimesed võistlused pärast pikemat sisetreen'ngut, on rõõmustav märkida noorte ratsasportlaste sõidutaseme tunduvat paranemist. Nii võitis raskema klassi takistussõidu meestele Metsandusteaduskonna I kursuse üliõpilane kommunistlik noor Ants Lõhmus hobusel „Riim". Teisele kohale jäi Heldur Tüüts hobusel „Kolumbus", kolmandat kohta jagasid A. Räsla ja A. Linnus. Vastava ala naistele võitis Õigusteaduskonna üliõpilane, NSV Liidu tšempion Aino Lukas hobusel „Mak", jättes teiseks V. Reimani hobusel „Red". Kolmandale kohale jäi noor andekas ratsasportlane Ellen Kangur hobusel „Mann".

7. ja 8. märtsil on ÜSK ratsasportlastel korrespondents-ratsavõistlused Tallinna vabariikliku AAVÜ ratsapolguga NSVL Ülemnõukogu valimiste auks.

A. Loos

Õigusteaduskonnas korraldati sisekergejõustikuvõistlused

Hiljuti toimusid Õigusteaduskonna meistrivõistlused sisekergejõustikus. Võistlused äratasid kogu teaduskonnas suurt huvi. Ainult IV kursus ei võtnud osa ühegi võistlejaga ning V kursust esindas ainult üks üliõpilane, mis annab tunnistust vanemate üliõpilaste huvipuudusest kehakultuuri vastu. Kõige suurema arvu võistlejatega võttis osa III kursus.

Võistluste tehnilistest tagajärgedest tuleb mainida I kursuse üliõpilase sm. Lehti Zäära tulemust, kes võitis kõik naiste alad. Tema tehnilised tagajärjed kujunesid järgmisteks: 10 m lähtejooks — 2,1 sek., kõrgushüpe — 110 sm, hoota kolmikhüpe — 5,88 m.

Kursustest tuli esikohale III kursus, millele järgnes I kursus.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 02212 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 541

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõik valimistele! Hääletagem üksmeelselt kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide sm-te R. Antonsi ja V. Leede poolt!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 8 (55) Reedel, 10. märtsil 1950. a. III aastakäik

Üldrahvalik pidupäev

12. märts, NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste päev, on meile suureks pidupäevaks. Sel päeval demonstreerime me oma ühtekuuluvust, oma tihedat koondumist Nõukogude valitsuse, bolševike partei ja seltsimees Stalini ümber. Üksmeelse hääletamisega kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide poolt demonstreerime me sel päeval oma veendumust partei poliitika õigsuses, kuna see poliitika vastab rahva elulistele huvidele.

12. märtsil — töörahva pidupäeval täidab uhkusetunne õigustatult iga Nõukogude kodaniku südant: me võime olla uhked, et elame, töötame ja õpime Nõukogudemaal, kus inimesele ta loovaks tööks on loodud kõik tingimused.

Võime rõõmu ja uhkusega 12. märtsil täita oma kodanikukohust sellepärast, et me teame, et hääletades kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt, hääletame selle eest, et meie kodumaa muutuks järjest võimsamaks, järjest tugevamaks. Me hääletame selle eest, et meie sotsialistlik majandus areneks edasi veel kiiremas tempos — see aga tähendab uute materiaalsete hüvede tootmist, uusi tehaseid, vabrikuid, uusi laboratooriume ja masinaid; see tähendab ka meie ülikooli materiaalse baasi laienemist ja tugevnemist.

Valimiste päeval täidab rõõm ja uhkus meie südant ka sellepärast, et me teame, et meie põllumajandus areneb sotsialistlikul teel, et kolhoosikord annab külale võimalused kiiresti järele jõuda linnale. Me hääletame selle poolt, et meie maa peagi jõuaks põllumajandussaaduste ja tööstuse toorainete külluseni ning meie ülikoolist võrsuvad kaadrid agronoomia, veterinaaria ja metsanduse alal oma loovale energiale täiel määral rakendust leiavad.

Me hääletame kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide poolt sellepärast, et me teame, et ainult nõukogude kord ja bolševike partei poliitika kindlustavad töörahva ainelise heaolu vääramatu tõusu. Me tunneme selgesti, kui palju paremaks muutus meie elu toidu- ja tööstuskaupade hindade hiljuti läbiviidud uue alandamise tulemusel, ja me hääletame 12. märtsil selle eest, et meie materiaalne heaolu iga aastaga järjest paraneks.

Nõukogude korra tingimustes elab meie teadus, kunst, haridus ja kultuur üle seninägematut õitsengut. Me teame, et hoolitsus teaduse ja kultuuri edasise arendamise eest, meie töötajate kultuuri- ja tehnilise taseme pidev tõusu eest on bolševike partei poliitika lahutamatuks osaks. Sellepärast me ei kõhkle hetkegi hääletamast 12. märtsil bolševike partei ustavate poegade, kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide poolt. Nii talitades kindlustame tingimused edasiseks viljakaks tööks teadusliku ja õppetöö arendamisel meie ülikoolis, meie sotsialistliku rahvuskultuuri uute võitude taotlemisel.

Meil on õnn elada maailma esimesel sotsialistlikul maal, kus rahvused moodustavad ajaloos seninägematu sõbraliku pere, kus kogu rahvas moodustab poliitiliselt ja moraalselt ühtse terviku, kus iga kodanik kasutab avarat demokraatiat, suuri õigusi. Sellepärast täidab meid valimiste päeval suur uhkus ja tänutunne, sellepärast annab igaüks meist oma hääle kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide poolt.

Nõukogude inimesed võivad teha rahulikult oma loovat tööd, sest nad teavad, et meie maa piirid on kindlalt kaitstud, et meie riik võitleb väsimatult kestva rahu eest rahvaste vahel. Sellepärast kuulub kommunistide ja parteitute blokile, kes taotleb meie maa kaitsevõimsuse edasist kindlustamist ja uusi võite rahu eest peetavas võitluses, meie piiritu usaldus ja kindel toetus.

12. märtsil, suurel üldrahvalikul pidupäeval, pöörduvad meie mõtted armastuse ja tänutundega seltsimees Stalini poole, kelle targale juhtimisele võlgneme tänu kõigi oma seniste võitude eest ja kelle juhtimisel võidame kõik raskused kommunismi ülesehitamise teel.

Hääletades kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide poolt, hääletame oma õnneliku ja jõuka elu eest, tööstuse, põllumajanduse ja kultuuri uue õitsengu eest, kindla ja kestva rahu eest rahvaste vahel, kommunismi võidu eest meie maal. Olgem 12. märtsil nende hulgas, kes esimestena astuvad valimiskastide juurde, demonstreerides sellega oma nõukogude patriotismi, oma ustavust nõukogude võimule ning bolševike parteile! Hääletagem üksmeelselt kommunistide ja parteitute stalinliku bloki saadikukandidaatide — nõukogude rahva parimate poegade poolt!

Aira Kaal

Rõõmupäev

Linn ennast varakult jalule ajab,
pidulik elevus valimismajas...
Lillis ja loosungeis ktirgavad
saalid.
Ümbrikus nimi... Ta olgu me
saadik!

Võitleja vapper, ma ootasin
päeva,
mil sulle hääletan oma käega!
Ja mulle meenuvad mullused
aastad —
sõda ja varemed, tuli, mis
laastas.
Olgu see lahingus, olgu see
töödes,
sina ei säästnud end päevil ei
öödel.

Saadikud teadku, miks rahvas
neid valib —
rahva eest ennegi väljas nad
olid!

Saagu see päev neile
austusemärgiks
pidupäev — valija meele järgi!
Lehvigu lippudekangais me
majad,
helkigu müüridel plakatisajad,
kõlagu muusika, keerelgu
tantsud!
Rahvas — võitja siin pidule
astub.

*

Rahvas, kes nõukogud ilmale
toonud,
ränkades heitlusis vabadust
toonud,
rahvas, kes kuulsaks saand
tööga ja auga —
kõikidest rõõmsamalt oskab see
laulda!

Au meie esimesele, üldrahvalikule saadikukandidaadile — suurele STALINILE!

Olgem esimeste hääletajate hulgas!

Ülehomme on Nõukogudemaa rahvastel suur pidupäev — NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste päev. Koos kogu nõukogude rahvaga astuvad ka meie noored sel päeval valimiskastide juurde, et täita oma kodanikukohust ja kasutada suurt Stalinliku Konstitutsiooniga antud õigust.

Hääletades kommunistide ja parteitute stalinliku bloki saadikukandidaatide poolt, me demonstreerime veel kord oma palavat armastust ja piiritut tänu bolševike parteile, Nõukogude valitsusele, nõukogude noorsoo armastatud isale, õpetajale ja suurele sõbrale seltsimees Stalinile määratu suure hoolitsuse eest meie maa noore põlvkonna suhtes.

Vastuseks bolševike partei ja Nõukogude valitsuse hoolitsusele lähevad Tartu Riikliku Ülikooli kommunistlikud noored valimispäeval juba esimeste hääletajate hulgas valimiskastide juurde ja annavad oma hääle kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt. See on üliõpilaskonna eesrindlikema osa patriotismi tähelepanuväärne väljendus, mida peaksid toetama kõik üliõpilased-valijad.

Noored valijad! Kutsume teid üles valimispäeval üksmeelselt ilmuma valimiskastide juurde juba esimeste hääletajate hulgas ja andma oma hääled kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide sm-te Richard Antonsi ja Valdar Leede poolt!

V. BLUMFELDT,
ELKNÜ KK üliõpilasnoorsoo osakonna juhataja.

U. URI,
ELKNÜ Tartu Linnakomitee sekretär.

ELKNÜ TRÜ komitees

Ülehomme on kogu nõukogude rahva kauaoodatud suur pidupäev — NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste päev.

Valimiste eel asetleidnud üldise poliitilise ja tööalase tõusu õhkkonnas kerkis meie ülikooli teaduskondades ja ühiselamutes üles patrioötlik algatus demonstreerida valimistepäeval oma armastust ja tänutunnet nõukogude võimule sellega, et minnakse hääletama juba enne kella kaheksat hommikul, andes oma hääled veendunult kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide poolt.

ELKNÜ TRÜ komitee arutas hiljuti seda meie üliõpilaste algatust. Komsomoli komitee otsustas toetada seda algatust ja kutsub kõiki TRÜ üliõpilasi minema üksmeelselt valimistele juba enne kella kaheksat hommikul ning hääletama kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide sm-te R. Antonsi ja V. Leede poolt.

Läheme valima 12. märtsil juba enne kella kaheksat

12. märtsil astuvad miljonid nõukogude inimesed valimisurnide juurde, et täita oma aukohus sotsialistliku kodumaa ees ja anda oma hääl kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt, selle bloki poolt, kes kõigi jõududega hoolitseb meie rahva materiaalse heaolu edasise tõstmise, nõukogude inimeste veel õnnelikuma, jõukama ja kultuursema elu eest.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee hiljuti avaldatud määrus hindade järjekordse alandamise kohta on ere näide sellest hoolitsusest, millega ümbritseb Nõukogude kodumaa oma kodanikke. See määrus tõstab tunduvalt kogu nõukogude rahva, sealhulgas ka üliõpilaste materiaalset heaolu.

TRÜ Tiigi tänava ühiselamu üliõpilasnõukogu kutsub käesolevaga üles kõiki Tiigi tänava ühiselamu üliõpilasi, samuti ka kõigi teiste TRÜ üliõpilaste ühiselamute üliõpilasi väljendama oma tänulikkust sotsialistliku kodumaa hoolitsuse eest sel teel, et kõik ühiselamutes elavad üliõpilased annaksid oma hääle bolševike ja parteitute bloki poolt juba valimiste esimestel tundidel, nii et kell 8 hommikul oleksid valimised meie ühiselamute ulatuses lõpule viidud!

Seltsimehed üliõpilased, kõik varakult valima! Hääletagem üksmeelselt kommunistide ja parteitute stalinliku bloki kandidaatide sm-te Antonsi ja Leede poolt!

Tiigi tänava ühiselamu üliõpilasnõukogu.

Isetegevuslased valimiste päeval

NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste päeval pakuvad ülikooli isetegevuslased oma abi agitpunktidele valijate kultuuriliseks teenindamiseks. Arstiteaduskonna üliõpilased, kes möödunud olümpiaadiõhtuil esitasid hulga õnnestunud ja sisukaid ettekandeid, esitavad paremiku oma repertuaarist 12. märtsil valijatele ülikooli šeflusaluses agitatsioonipunktis nr. 8 Näituse tänaval. Samasse toovad valijaile kunstilist külakosti ka teised üliõpilaste isetegevuskollektiivid.

Valimiste päeval ei unustata ka šeflusaluseid kolhoose Mäksa vallas. Sealsetesse agitatsioonipunktidesse sõidab mitmekesise isetegevuskavaga grupp Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilasi-isetegevuslasi.

Sa õilse, kasva, veel võimsamaks saa, me suure töö ja mõtte maa!

* * *

ARVE JA FAKTE demokraatiast Nõukogudemaal

Eelmistel NSV Liidu Ülemnõukogu valimistel — 1946. a. võttis 101 717 686 valijast häältemisest osa 101 450 936 valijat, mis moodustab 99,7% nimekirjades registreeritud valijate üldarvust.

Neist hääletas kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt 100 621 225 valijat, mis moodustab 99,18% häältemisel äraantud häältest.

* * *

1946. a. NSV Liidu Ülemnõukogu valimistel valiti Liidunõukogu koosseisu 166 naist, Rahvuste Nõukogusse 161 naist.

* * *

NSV Liidu Ülemnõukogu 1946. a. valimiste järgi oli:

Liidunõukogus:

töölisi	— 287
talupoegi	— 151
teenistujaid ja intelligentsi esindajaid	— 244

Rahvuste Nõukogus:

töölisi	— 224
talupoegi	— 198
teenistujaid ja intelligentsi esindajaid	— 255

Kommuniste:

Liidunõukogus	— 576
Rahvuste Nõukogus	— 589

Parteituid:

Liidunõukogus	— 106
Rahvuste Nõukogus	— 148

* * *

NSV Liidu kohalikes riigivõimuorganites töötab 1 436 896 valitud deputaati — rahvaesindajat (84 304 kohalikku nõukogu). Saadikuist on üle 34% naised.

* * *

NSV Liidus toimuvad valimised riigi kulul.

* * *

NSV Liidu Ülemnõukogusse, mis valiti 1946. a., kuulub 102 Nõukogu Liidu kangelast, 52 sotsialistliku töö kangelast, 35 Stalini preemia laureaati, 982 ordenite ja medalitega autasustatud isikut.

* * *

NSV Liidu Konstitutsiooni § 6 on öeldud:

„Maa, maapõuevarad, veed, metsad, tehased, vabrikud, kaevandused, murrud, raudtee-, vee- ja õhutransport, pangad, sidevahendid, riigi poolt organiseeritud muud põllumajanduslikud ettevõtted (sovhoosid, masina-traktorijaamad jms.), samuti ka kommunaalettevõtted ja põhiline elamufond linnades ja tööstusasulais on riigi omand, see on kogu rahva vara.“

* * *

Valimiste ettevalmistamine NSV Liidus toimub töörahva masside aktiivsel osavõtul. Nii võttis 1946. aastal NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste eelsest kampaaniast aktivistidena osa ümmarguselt 1,5 miljonit inimest.

* * *

Valimisõigus meie maal on väga avar. Valimistest võivad osa võtta kõik vähemalt 18 aastat vanad kodanikud, vaatamata soole, rahvusele, rassile, välja arvatud isikud, kes on seaduses ettenähtud korras tunnistatud nõdrameelseiks või kellelt valimisõigus on ära võetud kohtuotsusega.

Vana sepp

«Kaks normi tänagi sai taotud teigi,»
nii mõtles sirutades väsind selga
hääl meelel kodus vana sepp.
«Mis imeline kihk on kätes praegu
Ei meenutada taha nüüd neid aegu,
kui viirastus ees kolt ja kepp.

Keskkooli lõpuklassis tütar noorem,
ei teda rõhu eal see murekoorem,
mis minu elu varjutas . . .»
ning mälestused täitsid sepataati,
kui kuulas õhtul klaverilt sonaati
ju mida tütar harjutas.

«Kes minu noorusajal laulis, mängis,
kolmainus seisis töös ja söögis,
sängis . . .
On elu järsult muutnud poolt —
peab vääriliselt valimiste puhul
kolm normi pingutama igal juhul.
et tasa teha seda hoolt.»

Nii lubas sepp ja küll ka seda täidab,
ei ole tema neist, kes tühja väidab —
ta graafik jälgib tõusvat noolt.
Ja päeval, mil on kõikjal lipud mastis,
ta hääle laseb valimisekasti
töörahva kandidaadi poolt.

OSKAR KRUUS,
Ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Suurim päev minu elus

NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste päev on mulle eriliseks rõõmupäevaks sellepärast, et hääletan esmakordselt oma elus — esmakordselt kasutan Stalinliku Konstitutsiooniga antud avarat demokraatlikku valimisõigust.

Veel tähtsam on mulle aga see, mille eest ma hääletan ja keda ma valin. Mulle on nõukogude võim andnud kõik võimalused õppimiseks. Olen jõudnud isegi ülikooli-ni, kodanlikul ajal oleksin vaevalt aga saanud keskkooli lõpetada. Kuid mitte ainult õppimisvõimaluste eest ei võlgne ma tänu nõukogude korrale, vaid ka kogu meie elutaseme pideva tõstmise ja parandamise eest, mille järjekordseks väljenduseks oli toidu- ja tööstuskaupade hindade hiljutine järjekordne alandamine.

Kõige selle tõttu kujuneb NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste päev mulle rõõmsaks pidupäevaks, mil tahan anda oma hääle kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt.

L. Riisenberg,
Õigusteaduskonna I kursuse üliõpilane.

Rahvaste stalinliku sõpruse maa

Ma õpin küll Tartu Riiklikus Ülikoolis, kuid minu sünnimaa on Kasahstani NSV, kus ma lõpetasin ka keskkooli. Ülehomme lähen ma hääletama teist korda oma elus.

Ma ei unusta kunagi eelmisteks valimisteks valmistumise rõõmsaid päevi. Ma töötasin agitaatorina ja nägin, millise armastusega kuulasid valijad-kasahhid vestlusi meie kandidaatidest.

Siin, tuhandeid kilomeetreid eemal kodusest Kasahstanist, näen ma inimeste silmis samasugust usaldust oma saadikukandidaatide vastu, samasugust armastust nõukogude võimule. See — ühine ustavus nõukogude võimule, bolševike parteile ja suurele Stalinile — ongi selleks kindlaks aluseks, millele toetub meie rahvaste stalinlik sõprus.

Ma olen väga õnnelik, et võin hääletada eesti rahva parimate poegade — meie ülikooli prorektori sm. Antonsi ja partei linnakomitee sekretäri sm. Leede poolt. Ma kutsun kõiki TRÜ üliõpilasi andma oma hääle kommunistide ja parteitute võitmatu bloki kandidaatide poolt.

Z. Mesjatseva,
Ajaloo-keeleteaduskonna I kursuse üliõpilane.

Sinu võimsuse kasvuks, armastatud kodumaa!

Ülevas pidumeeleolus, uhkuse ja rõõmutundega astub nõukogude valija 12. märtsil valimiskasti juurde, et anda oma hääl kommunistide ja parteitute stalinliku bloki kandidaatidele.

Sellel suurel üldrahvalikul pidupäeval on nõukogude rahva poegadel ja tütardel põhjust olla uhke oma kodumaa saavutustele. Läbikäidud aastad kõnelevad hiilgavatest töövõitudest kõikidel aladel. On ehitatud üles võimas sotsialistlik tööstus ja maailma eesrindlikem kolhoosi-põllumajandus. On tõusnud kõrgele Nõukogudemaa inimeste kultuuritase ja on saavutatud märkimisväärset edu kogu elanikkonna materiaalse elujärje parandamisel.

See võit on seda suurem, et see on saavutatud maailma esimese sotsialismimaa poolt kapitalistliku ümbruse olemasolu tingimustes, on saavutatud maailma kõigi imperialistlike jõudude vastutöötamiskatsetele vaatamata. See võit väljendab ilmekalt sotsialismimaa võimsust ja tugevust.

Kaks suurt imperialistide rünnakut pidid nõukogude rahvad lööma tagasi oma lühikese ajaloo jooksul — kodusõja ja Suure Isamaasõja päevil. Mõlemal korral ulatasid nõukogude rahvad üksteisele abistava käe, suunasid endi hulgast paremiku Nõukogude armee ridadesse võitluseks relvaga käes, koondusid võitluseks ühisesse veelgi tihedamasse perre kommunistliku partei ja suure juhi seltsimees Stalini ümber. Ja kõigi kapitalistlike ja imperialistlike jõudude ootustele vastupidiselt väljus Nõukogudemaa ja tema kuulsusrikas armee sõjakatsumustest tugevamana kui ta seda oli varem olnud. Selle võidu kindlustasid nõukogude inimesed kahe sõja vahepealsete aastate pingsa tööga, kujundades ja muutes ümber oma maa selliselt, et see suutis anda raskeil sõjapäevil võitluseks armeele ja rahvale kõike vajalikku.

Tänapäeval on Nõukogude Liidu ümber koondunud rahu, demokraatia ja sotsialismi eest võitlejate võimas leer, mis aina tugevneb. Rahu eest võideldes on rahvad jõudnud arusaamisele, et rahu peamiseks kantsiks kogu maailmas on Nõukogude Liit.

See, et praegu on koondunud NSVL ümber üks kolmandik kogu inimkonnast, kes, vabanenud imperialistlikust ikkest, sammub edasi rahu, demokraatia ja sotsialismi teed, kõneleb ilmekalt meie jõu edasisest tugevnemisest.

Kuid pidades silmas rahu vaenlaste — imperialistide tegevust ja juhindudes Lenini ja Stalini näpunäidetest, teavad nõukogude rahvad, et käsikäes kommunistliku ühiskonna ülesehitamisega meie maal tuleb olla ka valmis igasuguste väliste imperialistliku leeri võimalike kallaletungide tagasitõrjumiseks. Ja just sellepärast seabki kommunistlik partei oma ülesandeks pidevalt tugevdada NSV Liidu relvastatud jõude.

See aga tähendab, et meie viime veelgi kõrgemale oma sõjakunsti, loome oma moodsa armee varustamiseks kõik majanduslikud võimalused ja tõstame oma rahva ja armee moraali veelgi kõrgemale tasemele.

Olen veendunud, et TRÜ õppejõud, teenistujad ja üliõpilased eranditult võtavad osa valimistest ja annavad oma hääle kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt, hääletades seega meie kodumaa võimsuse ja tugevuse edasise kasvu eest.

I. Paul,
TRÜ Ametiühingu komitee esimees.

KINDLA RAHU EEST

Käesolevad NSV Liidu Ülemnõukogu valimised toimuvad olukorras, kus päev-päevalt teravneb võitlus rahvusvahelisel areenil kahe leeri — demokraatia ja imperialismi leeri vahel.

Nõukogude Liidu võit Teises Maailmasõjas põhjustas imperialismi leeri tunduva nõrgenemise. Purustati fašistlikud riigid, imperialismi leerist langes välja rida Kesk- ja Kagu-Euroopa riike. Tugevnes töölisliikumine kogu maailmas ja rahvuslik vabadusvõitlus kolooniais ning sõltuvais mais.

Sellises katastroofiolukorras teeb imperialismi leer eesotsas USA-ga üha raevukamaid katseid oma endise valitseva positsiooni säilitamiseks maailmas. Üha laienevad ettevalmistused uueks agressiivseks sõjaks.

Hoolimata imperialistide raevust, laieneb ja tugevneb järjest demokraatlike jõudude leer, mida juhib Nõukogude Liit.

Kogu oma olemasolu vältel on meie maa pidanud järjekindlat võitlust demokraatliku rahu eest.

Nõukogude Liit jätkab pidevalt seda võitlust, sammub kogu maailma demokraatlike jõudude eesotsas.

Meie riigi rahupoliitika vastab kõigi rahu ja vabadust armastavate rahvaste elulistele huvidele ja omab kogu maailma demokraatlike jõudude kindlat toetust. Sellises olukorras võib lääne imperialistide uue sõja vallapäästmise poliitika lõppeda ainult „häbiväärse läbikukkumisega uue sõja õhutajaile“ (Stalin).

Hääletades 12. märtsil kommunistide ja parteitute stalinliku bloki kandidaatide poolt, me hääletame Nõukogude Liidu võimsuse edasise kasvu poolt, kindla rahu eest rahvaste vahel.

A. Uustal,
Õigusteaduskonna õppejõud.

Hääletan tõelise demokraatia eest

Viibides aastaid Saksamaa läänetsoonides võisin kõrvalvaatajana tutvuda sealse majandusliku ja poliitilise eluga, sealse „demokraatliku“ korraga.

Majanduslikult sammub Lääne-Saksamaa vastu laostumisele: tehased seisavad taastamata või kiratsevad. Okupeerivad võimud on rohkem huvitatud sellest, et tehaseid ei taastataks, sest neid huvitab esmajoones Marshalli plaani alusel igasuguse tühja-tähja sissevedamine ja võimalikult suurema hulga toorainete väljavedu. Tehased on endiselt suurkapitalismi haide käes. Tööpuudus ja töölisklassi viletsus kasvab päevast päeva.

Maareformi teostamisest vaid räägiti, kuid selle tegeliku teostamiseni ei jõutud, sest see polnud võimulolevate kapitalistide ja maajunkrute huvides.

Koos majandusliku võimuga kuulub ka poliitiline võim kapitalistidele ja junkrutele, kes kasutavad seda töölisklassi ja maakehvikute kurnamiseks. Uuesti tõstavad pead natslikud ja monarhistlikud elemendid. Töölisklassi õigustatud majanduslikud ja poliitilised nõudmised põrkavad aga alati suurte takistuste vastu ja jäetakse rahuldamata. Demokraatlikud vabadused ja õigused eksisteerivad ainult paberil.

Lühidalt, Lääne-Saksamaal võisin kogeda, et demokraatiast ei ole seal rohkem järele jäänud kui paljas nimi.

Milline terav kontrast on see meie suure kodumaaga, kõige demokraatlikuma maaga maailmas! Meil ei ole kapitaliste ega mõisnikke, ei ole inimese ekspluateerimist inimese poolt. Töötav rahvas ise juhib poliitilist ja majanduslikku elu. Võitnud kätte kõige õiglasema ühiskondliku korra, sammub ta julgelt kommunismi poole.

Meil ei ole tööpuudust, igale töötajale leidub vastavat tööd. Jõudnud tagasi kodumaale, võimaldati minulegi töötamine Tartu Riiklikus Ülikoolis oma endisel erialal. Pärast mitmeaastast närbumist võõrsil oli see mulle suureks toeks tarviliku sisemise tasakaalu saavutamisel.

Nüüd, kus saabub valimiste päev, hääletan ma siira tänutundega kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt, kõige õiglasema ühiskondliku korra eest, tõelise demokraatia eest.

K. Veermets,
Metsandusteaduskonna õppejõud.

ARVE JA FAKTE „demokraatiast“ kodanlikes riiges

USA kongressi valimistest võttis 1946. a. osa ainult 37,59% valijaist.

* * *

USA elanikkonnast on ligi 10% neegreid, kuid kongressis on nad „esindatud“ ainult 0,2%-ga. USA kongressis on ainult 9 naist.

* * *

USA-s on 6 miljonit inimest, kes on sunnitud töö otsimise tõttu ringi rändama — neil pole USA valimisõiguse järgi õigust valida.

29 osariigis ei saa valida sõjaväelased. 18 osariigis kehtib vallmisõiguse saamise eeltingimusena kirjaoskus (inglise keeles).

* * *

Kodanlikes riiges kantakse valimiskampaania kulud poliitiliste parteide poolt.

* * *

USA praeguse kongressi koosseisu kuulub 301 juristi, kes teenivad mitmesugustes pankades, trustides ja teistes kapitalistlikes suurmonopolides, 97 rahandusala tegelast, pankade direktorit, aktsiaseltside juhatuse esimeest, 46 suurfarmerit, kes omavad suuri maavaldusi ja ekspluateerivad suurel arvul põllutöölisi, 21 reaktsioonilise ajalehe ajakirjanikku ja 112 vabakutselist, vaimuliku seisuse esindajat ja teisi.

Tööstustöölised, kes moodustavad suure osa kõigist USA valijaist, ei ole üldse esindatud kongressis.

* * *

Inglise parlamendi ülemkotta — lordide kotta kuulub 3 kuninglikku peeri, 2 peapiiskoppi, 26 hertsogit, 39 markiid, 163 krahvi, 96 viskonti, 24 piiskoppi, 410 parunit, 9 eluaegset peeri, 14 šoti ja 11 iiri peeri. Ja see olevat rahvaesindus!

* * *

Enne sõda oli Inglismaal 170-el alamkoja liikmel 650 direktori- ja muud kohta igasuguseis kapitalistlikes aktsiaseltsides ja kompaniides.

* * *

USA käputäie kapitalistide käes on 79,9% kõigist rahvuslikest rikkustest, kuna paljude miljonite tööliste ja teenistujate osa moodustab vaid 4,7%.

* * *

Inglismaa käputäis rikkaid (1,6% elanikkonnast) evib 66% kõigist rahvuslikest rikkustest.

* * *

Valimisõiguslike kodanike arvu kapitalistlikes riiges vähendab oluliselt ka sooline ja vanusetsensus. Jaapanis, Prantsusmaal ja Itaalias said naised valimisõiguse alles pärast II Maailmasõda, paljudes maades on aga naised käesoleva ajani valimisõiguseta. Miljonid noored jäävad valimistest eemale vanusetsensuse tõttu. Teiselt poolt aga näiteks Iraanis ei saa valida ka enam kui 70 aastat vanad isikud.

Suure Stalini ustav võitluskaaslane

Eile möödus kuuskümmend aastat silmapaistva Nõukogude riigitegelase, Lenini ja Stalini ustava õpilase ning kaasvõitleja Vjatšeslav Mihhailovitš Molotovi sünnist.

Astunud sotsiaaldemokraatliku partei bolševistlikku organisatsiooni juba 1906. aastal, võitles sm. Molotov koos Lenini ja Staliniga väsimatult uut tüüpi partei, bolševike partei loomise eest, proletaarse revolutsiooni ettevalmistamise ja võiduleviimise eest.

Pärast Oktoobrirevolutsiooni võitu on sm. Molotov vahetpidamata töötanud juhtivatel kohtadel Nõukogude riigiaparaadis. Alates 1920. aastast töötab ta Ukraina K(b)P Keskkomitee sekretärina. 1921. a. valitakse sm. Molotov ÜK(b)P KK Poliitbüroo liikmekandidaadiks, 1926. a., pärast ÜK(b)P XIV kongressi aga ÜK(b)P KK Poliitbüroo liikmeks, kuhu kuulub kuni käesoleva ajani. Partei juhtivasse tuumikusse, mis kujuneb välja võitluses partei vaenlastega pärast Lenini surma, kuulub ka sm. Molotov. Koondunud seltsimees Stalini ümber, ühises võitluses trotskistide, buhhaarinlaste ja teiste kapitulantide vastu, viib bolševike partei meie maa eduka industrialiseerimise ja kollektiviseerimise teele. Lenini ja Stalini ustava õpilasena võitleb sm. Molotov ennastsalgavalt meie maa muutmise eest eesrindlikuks tööstus- ja kolhoosiriigiks.

Fašistliku Saksamaa sõnamurdliku kallaletungi momendil töötab sm. Molotov välisasjade rahvakomissari ametikohal. Esinedes partei ja valitsuse ülesandel 22. juunil 1941. a. raadios, kutsus sm. Molotov nõukogude rahvast üles isamaasõjale fašistliku agressiooni vastu. Vankumatut usku võidusse sisendasid nõukogude inimestesse sm. Molotovi sõnad: „Meie võitlus on õiglane. Vaenlane purustatakse. Võit jääb meile!"

Suure Isamaasõja aastail viis sm. Molotov ellu stalinlikku välispoliitikat, kaitses sotsialismimaa huvisid ja autoriteeti. Seltsimees Stalin hindas kõrgelt sm. Molotovi teeneid Suure Isamaasõja perioodil, kui ta rääkis, et sm. Molotovi poolt oskuslikult juhitud välispoliitika kindlustas Nõukogudemaa huvide kaitse.

Sõjajärgseil aastail kaitses sm. Molotov arvukail rahvusvahelistel konverentsidel rahu üritust, tõstes sellega veelgi meie maa rahvusvahelist autoriteeti. Seltsimees Stalini lähima võitluskaaslasena NSV Liidu Ministrite Nõukogu esimehe asetäitja ametikohal võitleb sm. Molotov nõukogude rahva edasiste võitude eest, kommunismi ülesehitamise eest. Iga päevaga veenduvad nõukogude inimesed järjest kindlamalt selle tuleviku-väljavaate õigsuses, mille andis sm. Molotov Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 30. aastapäeval: „Meie elame sellisel ajastul, kus kõik teed viivad kommunismile."

E. Raag,
marksismi-leninismi aluste kateedri vanemõpetaja.

Kaitseme möödunud aastal saavutatud esikohta

Kehakultuuriteaduskonna kollektiiv valmistub pingeliselt isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadiks. Kohustab ju esikoht eelmisel olümpiaadil kõrgetasemeliseks ja organiseeritud esinemiseks. Olümpiaadi ettevalmistustöödega alustati juba möödunud semestril. Selles küsimuses viidi läbi teaduskonna üldkoosolek.

Erilist rõhku otsustati panna teaduskonnas mahajäävatele olümpiaadi kavas olevatele aladele, eestkätt aga omaloomingule. Selleks kuulutati välja kursustevaheline võistlus omaloomingu alal. Iga kursus peab esitama vähemalt ühe lühijutu, kaks luuletust, kaks tööd kujutava kunsti ja kaks tööd kehakultuurilise omaloomingu alalt. Tööde esitamise tähtajaks on 15. märts. Parimateks osutunud tööd esindavad teaduskonda ülikooli omaloomingu olümpiaadil. Võitjale kursusele ja individuaalselt parimaile on õppejõudude poolt välja pandud auhinnad. Selle võistluse tõttu on tunduvalt tõusnud huvi omaloominguliste küsimuste vastu teaduskonnas.

Kevadsemestri algul toimus teine teaduskonna üldkoosolek, kus arutati olümpiaadi ettevalmistustöö olukorda. Selgus, et ettevalmistustöös on mitmel pool veel tõsiseid lünki. Ettevalmistustöö intensiivsuselt jäävad maha eriti näitering, instrumentaalorkester ja deklamaatorid. Kõige paremini töötab seni laulukoor IV kursuse üliõpilase P. Vardja juhtimisel. Ettevalmistustöö parandamiseks otsustaval olümpiaadieelsel perioodil valiti igale alale üks juhendav õppejõud. Olümpiaadist võtavad aktiivsete tegelastena osa eranditult kõik teaduskonna üliõpilased, millega on täidetud seltsimees Stalini sünnipäeva puhul vastuvõetud sotsialistlik kohustus.

Kehakultuuriteaduskonna kollektiivil on kindel tahe rakendada olümpiaadi ülevaatuseni järelejäänud perioodil kõik jõud selleks, et edukalt kaitsta möödunud aastal kättevõidetud positsiooni.

F. Kudu,
Kehakultuuriteaduskonna isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadi juhendav õppejõud.

Olümpiaadieelsed laskevõistlused

Pühapäeval korraldati teaduskondade-vahelised laskevõistlused, kus olid esindatud kõik teaduskonnad peale Õigusteaduskonna.

Esikoha võitis Arstiteaduskond, kelle võistkond saavutas 913 punkti. Järgnevad Matemaatika-loodusteaduskond, Põllumajandusteaduskond jt. ning viimasena Kehakultuuriteaduskond 722 punktiga.

Individuaalselt parimad meesvõistlejad: 1. Kask (Matem.-loodusteaduskond) 125 punkti, 2. Koljak (Arstiteaduskond) 114 punkti, 3. Mahlapuu (Põllumajandusteaduskond) 113 punkti.

Individuaalselt parimad naisvõistlejad: 1. Henno (Ajaloo-keeleteaduskond) 93 punkti, 2. Telliskivi (Ajaloo-keeleteaduskond) 92 punkti, 3. Radik (Arstiteaduskond) 88 punkti.

J. Juur

Sisehooaja suursündmus kergejõustikus

Möödunud pühapäeval toimusid Kehakultuuriteaduskonna võimlas teaduskondade-vahelised sisekergejõustikuvõistlused, mis olid pühendatud NSV Liidu Ülemnõukogu valimistele ja toimusid kunstilise isetegevuse, omaloomingu ning kehakultuuri II olümpiaadi raames.

Võistluste parima tulemuse saavutas KKT I kursuse üliõpilane Lea Maremäe. Kolmel korral saavutas ta naiste kuulitõukes parema tulemuse oma nimel seisvast ENSV rekordist (12.30). Lõpptulemuseks jäi 12 m 54 sm. Hiljem kaalumisel osutus kuul aga 130 g võrra kergemaks, mistõttu tulemust ei arvestata. Ka teised võistluse tulemused olid rahuldavad.

Paremusjärjestuses teaduskondade järgi tuli esikohale Kehakultuuriteaduskonna võistkond 199,5 punktiga (punktide summa on korrutatud vastavalt olümpiaadi juhendile 0,7-ga), 2. Arstiteaduskond 180,16 p., 3. Põllumajandusteaduskond 128.16 p. jne. Viimasteks jäid Metsandusteaduskond (24 p.) ja Ajaloo-keeleteaduskond (21,5 punkti).

Täisarvulise võistkonnaga oli esindatud ainult KKT. Teistel teaduskondadel puudusid võistlejad kas ühel või mitmel võistlusalal. Eriti puuduliku võistkonnaga olid esindatud Ajaloo-keele- ja Metsandusteaduskond. Nii oli esimene teaduskond esindatud ainult kolme naisvõistlejaga ja ühe meesvõistlejaga. Metsandusteaduskonnast oli viis meesvõistlejat ja üks naisvõistleja.

Kergejõustiku sektsiooni juhatusel oli kokkulepe ÜTÜ füüsikaringiga võimla radiofitseerimise kohta võistluste ajal. Veel päev enne võistlusi teatas füüsikaringist sm. Käärik, et tund aega enne võistluste algust ollakse kohal, aga paraku jäi lubadus lubaduseks. Radiofitseerijaid kohale ei ilmunud. Ei teatatud ka põhjust, miks ei ilmutud. Loodame, et füüsikaring avalikult teatab, miks radiofitseerijad kohale ei ilmunud.

R. Hallik,
ÜSK kergejõustiku sektsiooni esimees.

57 vestlust 1500 kolhoosnikule

Põllumajandusteaduskonna III kursuse üliõpilased on tihedalt seotud meie sotsialistliku põllumajanduse praktiliste küsimustega. Möödunud suvel valmis III kursuse üliõpilaste poolt meie noortele kolhoosidele 50 mullastikukaarti, millised on esimesed selletaolised kogu meie vabariigis.

Ka käesoleval semestril ei ole meie kursuse üliõpilased kõrvale jäänud tegelikust tööst kolhoosides. Kahenädalase praktika-aja jooksul abistasime kolhoose õigete külvikordade sisseviimisel jne.

Tehnilise tööga käsikäes tegime ettevalmistustööd valimisteks. Meie kursus esines kokku 57 ettekandega 1500 kolhoosnikule, millele lisandusid arvukad vestlused valimistest.

Ettekannete temaatika oli väga mitmesugune, kuid üldjoontes võib öelda, et kolhoosnikuid otseses tootmistöös puudutavate küsimuste käsitlusega kaasnes alati ka valimiseelne selgitustöö.

Kõige paremini täitis oma ülesande üliõpilane V. Tolk, esinedes 5 loenguga kokku 125 inimesele.

Meie sidemed kolhoosidega ei katke õppetöö tõttu. Vastupidi — need üha tugevnevad, sest nõukogude üliõpilastena seome me teooria tihedalt praktiliste küsimuste lahendamisega.

L. Palm,
Põllumajandusteaduskonna II kursuse üliõpilane.

KKT liitus sotsialistliku võistlusega

Õigus- ja Matemaatika-loodusteaduskonna üleskutse sotsialistliku võistluse alustamiseks NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste ja Eesti NSV 10. aastapäeva auks leidis Kehakultuuriteaduskonnas elavat vastukaja. Teaduskonnas töötati välja ja võeti vastu üksikasjalikud sotsialistliku võistluse kohustused, mis nüüdsest peale saavad kogu kollektiivi tööprogrammiks.

Vastuvõetud kohustustes nähakse ette õppedistsipliini edasist kindlustamist, õppetöös mahajäävate üliõpilaste efektiivset abistamist, loengute ideelis-poliitilise kvaliteedi otsustavat tõstmist jne. Kõik üliõpilased kohustuvad täitma 1. juuliks VTK II astme normid ja saavutama spordijärgu. III ja IV kursuse üliõpilased kohustuvad peale selle omandama III järgu kohtuniku kategooria vähemalt ühel spordialal. Ideelis-poliitilise kasvatustöö hoogustamiseks viiakse teaduskonnas läbi konverents teemal „Nõukogude sportlase moraalne ilme".

Teadusliku töö valdkonnas nähakse ette anda käesoleva aasta jooksul trükki neli kehakultuurialast õpikut, seada trükivalmis kehakultuurialane oskussõnastik jne. Oma kvalifikatsiooni tõstmiseks kohustuvad kõik õppejõud käesoleva aasta jooksul sooritama dialektilise materialismi eksami ja veel ühe kandidaadiminimumi eksami valiku järgi. 1950. aastal esitatakse kaitsmiseks vähemalt üks kandidaadi dissertatsioon.

Rida tähtsaid üritusi on ette nähtud ka sideme kindlustamise alal praktikaga ja õppebaaside väljaehitamise osas.

Teaduskondade-vahelised suusatamisvõistlused

NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste ning Nõukogude armee 32. aastapäeva tähistamiseks viidi läbi TRÜ 1950. a. teaduskondade-vahelised võistlused suusatamises.

Tuleb märkida, et suusatamine kui ilusaim talvespordiala on võitnud üliõpilaste hulgas suure populaarsuse. Seda tõestab tänavune mitu korda suurem osavõtjate arv võistlustest, kui möödunud aastal. Kõik teaduskonnad olid esindatud ettenähtud arvu võistlejatega, välja arvatud Arstiteaduskond, kus meesvõistlejate puudumisel ei saadud välja panna teatesuusatamise meeskonda, ja Loomaarstiteaduskond. Kas tõesti nendel teaduskondadel pole suusasportlasi, kes kaitseksid teaduskonna au? Soodsate võistlusilmade tõttu osutusid tulemused täiesti headeks.

Üldkokkuvõttes tuli võitjaks Kehakultuuriteaduskond 91 punktiga, teise koha saavutas Põllumajandusteaduskond 87 punktiga, kuna kolmandaks jäi Metsandusteaduskond 76 punktiga.

E. Rinde,
Metsandusteaduskonna üliõpilane.

Kuidas toimub hääletamine

Mõne päeva pärast, 12. märtsil k. a., astuvad miljonid nõukogude inimesed valimiskastide juurde, et avaldada oma tahet meie võimsa kodumaa kõrgeima riigivõimuorgani valimistel. NSV Liidu Ülemnõukogu valimised toimuvad ühe päeva kestel, mis on ühine kogu Nõukogude Liidule. Valimised algavad 12. märtsi hommikul kell 6 ja kestavad kuni kella 12-ni öösi. Valimised toimuvad üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajase hääletamise teel.

Valimiste eelpäeval saavad valimiste jaoskonnakomisjonide esimehed töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedest valijate kontrollitud nimekirjad. Valimiste jaoskonnakomisjon jaotab aegsasti kohustused oma liikmete vahel, kusjuures hoolitsetakse selle eest, et valimiste päeval ei tekiks valimisjaoskonna ruumis aeglase töö tõttu ummistusi.

Valimiste päeva hommikul kell 6 valimiste jaoskonnakomisjoni esimees, olles komisjoni liikmete juuresolekul kontrollinud valimiskaste ja kindlaksmääratud vormi kohaselt koostatud valijate nimekirja, sulgeb kastid, pitseerib need komisjoni pitsatiga ja kutsub valijaid hääli andma. Iga valija hääletab isiklikult, ilmudes selleks hääletamisruumi. Valijatele, kes oma tervisliku seisundi tõttu ei saa kõrvalise abita tulla valimisjaoskonda, osutatakse abi transpordivahendite andmisega. Valijate juurde, kes haiguse tõttu ei saa isiklikult ilmuda valimisjaoskonda hääletama, saadetakse nende palvel valimiste jaoskonnakomisjoni liige või selleks volitatud isik erilise valimiskastiga valimissedelite vastuvõtmiseks valija kodus.

Valimisjaoskonda ilmunud valija esitab valimiste jaoskonnakomisjoni sekretärile või selleks volitatud komisjoni liikmele kas passi või muu isikut tõendava dokumendi ning saab pärast vastava märkuse tegemist valijate nimekirja kindlaksmääratud vormile vastavad valimissedelid. Iga valija saab kaks valimissedelit: ühe valimiseks Liidunõukogusse (valget värvi) ja teise valimiseks Rahvuste Nõukogusse (helesinist värvi). Valija poolt oma hääle andmine toimub nende valimissedelite valimiskasti laskmise teel.

Valija jätab igale valimissedelile selle kandidaadi nime, kelle poolt ta hääletab, kriipsutades läbi teiste kandidaatide nimed. Valimissedelite täitmiseks on valimisruumis eraldatud erilised toad või kabiinid, kus valija poolt valimissedelite täitmise ajal on keelatud viibida teistel isikutel, nende hulgas ka valimiskomisjoni liikmeil. Need valijad, kes kirjaoskamatuse või mõne füüsilise puuduse tõttu ei ole võimelised iseseisvalt täitma valimissedeleid, on õigustatud kutsuma endale abiks ükskõik kelle valijaist.

Valimiste ruumis on valimiste ajal igasugune valimiskihutustöö keelatud. Samuti ei või valimiste päevaks valimisruumi välja panna plakateid või läkitusi, mis kutsuvad valijaid hääletama ühe või teise kandidaadi poolt. Korra eest valimisruumis vastutab valimiste jaoskonnakomisjoni esimees, kelle korraldused on kohalviibijaile kohustuslikud.

Selleks et kindlustada ka neile kodanikele oma valimisõiguse teostamine, kes ajavahemikul valijate nimekirja avaldamisest kuni valimiste päevani vahetavad oma asukohta või kes valimiste päeval viibivad reisijatena sõidus olevail laevadel või kaugesõidurongides, võimaldatakse neil valijail NSV Liidu Ülemnõukogu valimistest osavõttu hääletamisõiguse tõendi alusel. Hääletamisõiguse tõend antakse välja vastava töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee poolt ning annab tema omanikule õiguse hääletada ükskõik millises valimisjaoskonnas, nende seas ka sõidus olevail laevadel või kaugesõidurongides organiseeritud valimisjaoskondades. Isikud, kes ilmuvad valimiste ajal valimisruumi hääletamisõiguse tõendiga, kantakse valimiste jaoskonnakomisjoni poolt eraldi valijate nimekirja, millele kirjutavad alla valimiste jaoskonnakomisjoni esimees ja sekretär. Hääletamisõiguse tõend lisatakse nimekirjale ning tema omanikule antakse valimissedelid oma hääletamisõiguse teostamiseks võrdselt teiste valijatega.

Häälte andmine kuulutatakse valimiste jaoskonnakomisjoni esimehe poolt lõpetatuks valimiste päeval kell 12 öösi. Enne seda kellaaega ei ole lubatud hääletamise lõpetatuks tunnistamine, isegi kui on kindlaks tehtud, et vastavas valimisjaoskonnas on kõik valijad juba hääletanud, kuna võib ilmuda veel hääletamisõiguse tõendiga valijaid. Hääletamise lõpetatuks kuulutamise järel asub valimiste jaoskonnakomisjon valimiskastide avamisele ja häälte lugemisele.

Nõukogude rahvas läheb eelseisvatele valimistele sotsialismi suurimate võitude tähe all ning annab üksmeelselt oma hääled kommunistide ja parteitute bloki kandidaatidele, kelle valimine kindlustab meie maa edasise õitsengu, kindlustab kommunismi ülesehitamise meie maal. Kõik valimistele!

H. Randalu,
tsiviilõiguse ja -protsessi kateedri dotsent.

Lõpp ignoreerivale suhtumisele ühiskonnateaduslike distsipliinide õppimisse!

Alates käesoleva semestri algusest on ilmnenud, et terve rida üliõpilasi Metsandusteaduskonna, Ajaloo-keeleteaduskonna ja Loomaarstiteaduskonna III kursuselt ei ole veel aru saanud nõukogude üliõpilaste kohustest oma rahva vastu, ei ole aru saanud marksistlik-leninliku maailmavaate omandamise vajadusest.

Juba semestri esimesel päeval toimunud poliitökonoomia loengult lahkus terve rida üliõpilasi teisest loengutunnist, eesotsas Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilase sm. Rauaga. Lähtudes selliste faktide olemasolust korraldasid Metsandusteaduskonna ja Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse komsomoligrupid hiljuti poliitökonoomia loengul kontrolli.

Selgus, et Metsandusteaduskonna III kursuse üliõpilased A. Pensa, Krips ja H. Uukkivi lahkusid teiselt loengutunnilt koguni omavoliliselt, rikkudes seega jämedalt õppedistsipliini.

Kerkib küsimus: kuidas saavad veel praegu esineda meil sellised nähtused?

Samal kontrollil selgus, et üheks põhjuseks on rühma- ja kursusevanemate liberaalitsemine ja kursusepäevikute võltsimine.

Nii jättis sel loengul Ajaloo-keeleteaduskonna saksa keele osakonna III kursuse rühmavanem märkimata puudunud üliõpilased L. Lepsi ja H. Tarriku. Ülejäänud puudujad olid millegipärast märgitud pliiatsiga.

Ajaloo-keeleteaduskonna eesti filoloogia osakonna rühmavanema päevikus eksisteeris ainult üks puuduja — H. Niit, kuna ülejäänud puudujad: Ed. Lepik (1 tund), Eno Raud (2 tundi), Valmen Hallap (2 tundi) ja Vilma Heino (2 tundi) olid hoopiski märkimata.

Niisiis ilmneb olukord, et umbes ¼ üliõpilastest puudub poliitökonoomia loenguilt, ning seda pealegi karistamatult, tänu rühmavanemate sõbramehepoliitikale.

Selliste nähtuste esinemine aga kõneleb sellest, et komsomoligrupid nendel kursustel pole olnud oma ülesannete kõrgusel.

Nad on lubamatult loiult suhtunud nende väärnähete kõrvaldamisse, pole astunud kontakti aineõpetajatega, on unustanud oma kohustused. Oleks ekslik arvata, et selline olukord esineb ainult siinkohal mainitud kursustel. Signaalid, mis on tulnud komsomoli komiteele, kõnelevad, et selliseid nähtusi esineb ka muudes teaduskondades ja kursustel (Õigusteaduskonna II kursus, Ajaloo-keeleteaduskonna I kursus, Kehakultuuriteaduskonna III kursus). Kõikide teaduskondade komsomoli-algorganisatsioonid peaksid juhtima dekanaatide tähelepanu sellistele väärnähtustele, et dekanaadid saaksid karistada ja korrale kutsuda distsipliinirikkujaid.

Pidevat võitlust ühiskonnateaduslike õppeainete laitmatu omandamise eest peavad komsomoli-algorganisatsioonid ja -grupid võtma ülesandena, ilma milleta pole mõeldav noorsoo kommunistliku kasvatuse edukas läbiviimine.

V. Kaarna,

ELKNÜ TRÜ Komitee massilise poliitilise töö sektori juhataja.

Teaduslik-metoodiline töö tähelepanu tulipunktis

Teaduslik-metoodilise töö süstemaatiliseks juhtimiseks meie ülikoolis kutsuti möödunud aastal ellu Teaduslik-Metoodiline Nõukogu, mille juures töötavad järgmised sektsioonid: loengute sektsioon, seminaride, praktikumide, konsultatsioonide ja kollokviumide sektsioon, üliõpilaste iseseisva töö sektsioon ja tootmis-, menetlus- ja pedagoogilise praktika sektsioon. Nõukogu tööplaanis figureerivad üksikute sektsioonide töö koordineerimise ja seminaridele, praktikumidele ning konsultatsioonidele pühendatud konverentsi ettevalmistamise ja läbiviimise kõrval paljud tähtsad küsimused teaduslik-metoodilise töö temaatika kindlaksmääramise ja ühtlustamise alal.

Nimelt tuleb ülikooli lõpetajate erialase ettevalmistuse tõstmiseks lahendada terve rida ülikoolile tähtsaid ja aktuaalseid metoodilisi küsimusi. Praegu ongi dekaanide ja kateedrijuhatajate poolt koostatud vastavad temaatilised plaanid, mis on koordineeritud Teadusliku-Metoodilise Nõukogu poolt ja esitatud kinnitamiseks Õpetatud Nõukogule. Mainitud plaan sisaldab rea aktuaalseid teemasid nii ideelis-poliitilise kasvatuse kui ka metoodiliste küsimuste alal.

Nii on Õigusteaduskonna halduso̊iguse kateedri tööplaani võetud teema: „Lenini loengute metoodikast riigi küsimuse käsitlemisel ning selle pedagoogilisest tähtsusest Õigusteaduskonna õppetöös", Ajaloo-keeleteaduskonna vene keele ja kirjanduse kateedri plaanis on teema: „M. I. Kalinin üliõpilaste kasvatusest" jne.

Samuti on suurt tähelepanu pööratud metoodilistele küsimustele. Sellelt alalt on plaanis näiteks teemad: „Üliõpilaste koormuse ratsionaliseerimine" (Arstiteaduskond), „Kursusetööde juhendamise organiseerimine ja metoodika astronoomias" (Matemaatika-loodusteaduskond), „Õppepraktika ja selle läbiviimise metoodika" (Metsandusteaduskond) jne.

Üleülikoolilises ulatuses on teaduslik-metoodilise töö plaanis kokku 43 teemat, millest enamus teostatakse juba kevadsemestril.

Kui möödunud aastal oli pearõhk Teaduslik-Metoodilise Nõukogu töös asetatud loengutele, siis nüüd on tähelepanu tulipunktis praktikumid. Nii tulevad põhjalikule läbivaatamisele kõik menetluspraktika programmid.

Nagu juba mainitud, viiakse käesoleval semestril läbi ka konverents, kui seminaride, praktikumide ja konsultatsioonide korraldamisega seoses olevad küsimused leiaksid igakülgset ja põhjalikku käsitamist, et saadud kogemuste varal kõrvaldada esinevad puudused ja teha kõik töötaseme edasiseks tõstmiseks.

Ü. Kurvits,
õppeosakonna ülema abi.

Selliseid külaskäike ootame ka edaspidi

Möödunud neljapäeval, kui üliõpilastele oli ette nähtud harjutusaeg, saabusid ootamatult Riiast matemaatika ja füüsika õppejõud meid külastama tänuväärse sooviga meile ka külaleiba pakkuda. Andsime üliõpilastele harjutuseks ettenähtud aja külaliste käsutusse. Seltsimees Mõškis andis ülevaate Läti ülikooli matemaatikute tööst, muuseas ka oma püüetest. Sellejuures rõhutas ta seda, et Riias on ka üliõpilasi rohkesti rakendatud otsekoheseks uurimistööks. Ta tõi oma tööde näiteid, kus ka meie üliõpilased võiksid kaasa lüüa. Tema kinnituse järgi on see töö tõesti üliõpilastele kättesaadav. Sm. Kunin refereeris füüsikute töödest Riias ja kõneles samuti üliõpilaste rohkest rakendamisest uurimise alale. Läti seltsimehed avaldasid mõtet, et meie ülikool ja Riia ülikool peaksid juba tänavu teaduslikeks konverentsideks vastastikku esindajaid saatma.

See läti seltsimeeste külaskäik oli väga hea ja niisuguseid külaskäike tuleks ikka soovida.

Prof. J. Sarv,
geomeetria kateedri juhataja.

Kolhoosiainelise kirjanduse arutluskoosolekuilt

Raamat — meie parim sõber

Kolhoosiainelise kirjanduse arutlemine Metsandusteaduskonna I kursusel möödus üliõpilaskonna suure aktiivsuse tähe all. Elavas arutelus analüüsisid üliõpilased H. Leberechti, J. Raudsepa ja H. Olbrei vastavaid teoseid ja selgitasid mitmesuguseid probleeme kolhoosikorra eeliste mõistmisel. Tegelikust elust võetud andmete varal näidati, et kolhoosikord viib meie talurahva õnnelikule ja jõukale elule. Ühiselt jõuti otsusele, et üheks parimaks tutvumise teeks meie külas toimunud ajaloolise murrangu ja selle tulemustega on hea ilukirjanduslik teos.

Pildil: üliõpilane H. Soe esitamas referaati H. Leberechti jutustusest „Valgus Koordis".

A. Rästa,
Metsandusteaduskonna I kursuse üliõpilane.

Kasuks vene keele oskuse omandamisel

Enne semestri vaheaega avaldas ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool" Ajaloo-keeleteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni üleskutse kõigile üliõpilastele tutvuda vaheajal silmapaistvate nõukogude kirjandusteostega, mis käsitlevad kolhoosielu. Ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse kirjandushuvilised filoloogid võtsid selle teate vastu suure elevusega ja asusid vaheajal vastavate teoste läbitöötamisele. Teoste üksikasjalik arutelu oli määratud aga käesolevale semestrile.

Nii toimus H. Leberechti jutustuse „Valgus Koordis" arutelu vene keele loengute sarjas. Jagati välja teosesse puutuvad teemad, millele üliõpilased pidid valmistama vastavasisulised ettekanded vene keeles. Teoste arutelust, mis kestis kaks õppetundi, selgus, et eesti filoloogid olid oma ettekanded põhjalikult läbi mõelnud ja keeleliselt hästi viimistlenud, pälvides vene keele kateedri juhataja J. Feldbachi täit tunnustust.

Eriti silmapaistvalt olid valmistunud oma sõnavõttudeks noorkirjanikud O. Kruus (teemal „Paul Runge") ja J. Mitt (teemal „Joh. Vao — kesktalupoeg) ning üliõpilased V. Murumaa, E. Valdre ja A. Pikamäe.

Tuleb märkida, et läbiviidud üritus, H. Leberechti jutustuse läbitöötamine ja arutelu vene keeles, ei süvendanud ainuüksi kirjanduslikke teadmisi, vaid see tõi kasu ka praktilise vene keele oskuse omandamise seisukohalt.

A. Nagelmaa,
Ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse eesti filoloog.

Elav ja sisukas arutelu

Põllumajandusteaduskonna I agronoomia eriharu I kursusel toimus koosolek, kus arutleti teoseid, mis kajastavad ajaloolist murrangut eesti külaelus — üksiktalupoegade siirdumist avarale ja jõukale kollektiivmajapidamise teele.

Arutlusel olid Hans Leberechti „Valgus Koordis", Jaan Raudsepa „Teel kommunismile" ja Harald Olbrei „Helge tuleviku poole". Referaadiga antud teoseist esines sm. K. Piip, kes andis ulatusliku ülevaate teoseist ja näitas, kuidas toimus murrang külaelanike maailmavaates ning jõuti arusaamisele kolhoosielu suurtest paremustest.

Pärast ettekannet leidis aset väga elav arutelu. Oponent R. Toome täiendavale sõnavõtule järgnes elav diskussioon Hans Leberechti teose „Valgus Koordis" üle, kus võtsid sõna sm-d K. Piip, R. Lang, Ü. Remmer, J. Koovits, L. Reintam jt. Oma ülesannet ei täitnud oponent D. Pruul, kes leidis referaadi nii põhjaliku olevat, et ei leidnud midagi täiendavat juurde lisada.

Nagu arutlusest selgus, olid kõik üliõpilased mainitud kolm teost läbi lugenud ja neisse põhjalikult süvenenud.

A. Lätt,
Põllumajandusteaduskonna I kursuse üliõpilane.

MEILE KIRJUTATAKSE

Distsipliinist ja kepirežiimist

Hiljuti toimus Ajaloo-keeleteaduskonna lääne- ja klassiliste filoloogide aruandekoosolek, kus esinesid aruannetega rühmavanemad ja õpperühmade poliitinformatsiooni juhatajad. Sõna võttis ka sm. Adams, kes juhatab poliitinformatsiooni läänefiloloogide III kursuse grupis. Sm. Adams kritiseeris õige teravalt üliõpilasi, süüdistades neid passiivsuses ja apoliitilisuses. Et koosolek oli organiseeritud halvasti ja ta käik oli liiga formaalne, ei jäänud sõna võtta soovijaile aega avalikult koosoleku ees sm. Adamsi tähelepanu juhtida ta enda vigadele, mis on juba ammu põhjustanud vastava grupi õigustatud nurinat.

Et see aga tegemata jäi, siis käitus sm. Adams, kes nähtavasti oma enda sõnavõtu tõttu koosolekul oli veel kindlamini uskuma hakanud läänefiloloogide passiivsusse ja „apoliitilisusse", järgmisel poliitinformatsioonitunnil nii, et see kutsus esile ägeda meelepaha ja protesti kogu rühma üliõpilaste seas. Loengu ajal laskis ta ringi käia lehe, kuhu pidid oma nime märkima kõik need, kes on vabatahtlikult nõus töötama agitaatoritena. Kuna eelmine kord oli just samasugune leheke ringi käinud, siis jäi seekordse lehe otstarve segaseks — pealegi töötasid juba paljud üliõpilased agitaatoritena. Et sm. Adams ka ise ühegi sõnaga ei selgitanud selle lehe otstarvet, jõudis leht peagu tühjalt sm. Adamsi kätte tagasi. Sm. Adams reageeris sellele väga ägedalt. Ta süüdistas üliõpilasi valimiskampaaniast osavõtust keeldumises ja ähvardas neid niisuguse tooniga, nagu ainult despoot-hirmuvalitseja oma alamatega kõnelda võib, mitte aga nõukogulik kasvataja üliõpilastega. Kui üliõpilased, üllatunud sellisest ootamatust ja tõesti solvavast süüdistusest, tahtsid sõna võtta ja asja selgitada, ütles sm. Adams, et ainult temal on sõna ja hüüdis üle kogu protesteeriva auditooriumi, et ta ei lahku ruumist enne, kui kõik üliõpilased on lehele alla kirjutanud. Et kell näitas juba järgmise loengu aega, kirjutasid üliõpilased lehele oma nimed ja lahkusid ruumist, kuid tundega, nagu oleksid nad äsja kupja kepi alt pääsenud, ja hilinesid järgmisele loengule peagu veerand tundi.

Mis tingis sm. Adamsi niisuguse lubamatu käitumise nõukogude üliõpilastega? Miks üldse tema poliitinformatsioonigrupp, nagu ta ise räägib, on apoliitiline ja passiivne? Vähe sellest, et tema loengud poliitinformatsioonil kestavad peagu alati terve loengutunni, nii et siis, kui tahad midagi küsida, pead seda tegema vaheajal. Vähe sellestki, et sm. Adams on juba laialt tuntud ühe ja teise vajaliku koosoleku „unustamisega" (nagu oli ka kolhoosiainelise kirjanduse arutelu läbiviimisega tema grupis) ja oma „laveerimisega" õppe- ja valimistöö vahel.

Kas tema grupi üliõpilaste passiivsus pole mitte suures osas tingitud sellest, et igas sm. Adamsi lauses, milles ta räägib nõukogulikust distsipliinist, on ähvardus ja nõuetes tungib esile formaalsus, nii et iga üliõpilane, kellele on südamelähedane nõukogude kord, tunneb end puudutatud ja solvatud olevat!

Iga asi, mida inimene muidu teeks heameelega, muutub vastumeelseks, kui teda ähvardustega sunnitakse. Nii saavutab sm. Adams oma karjumisega vastupidise tulemuse sellele, mida ta näiliselt taotleb. Asi ei seisa aga mitte ainult selles, et sm. Adams saavutab hoolimatust igasuguste ülesannete vastu, mis lähtuvad temast. Poliitiliselt vähearenenud inimesed võivadki hakata mõtlema, et kogu nõukogude kord ja distsipliin on niisugune „kepirežiim", nagu seda sm. Adams demonstreerib. Seepärast see kasvatusmeetod pole mitte ainult kasutu, vaid koguni kahjulik.

Meie oleme kommunistlikud noored. Me saame aru, milline suur poliitiline tähtsus on eelseisvail valimistel. See on suure tähtsusega poliitiline sündmus, millega meie rahvas demonstreerib oma tihedat koondumist nõukogude võimu ja bolševike partei ümber. Me tahame, et meie riik, kelle poole kõik rahuarmastavad rahvad maailmas vaatavad uhkuse ja lootusega, oleks võitmatu, ja sellepärast oleme alati valmis valimiste heaks kordaminekuks, niipalju kui suudame, kaasa aitama. Aga ometi ei ole me nõus küsimuse asetamisega selliselt, nagu tegi seda sm. Adams.

Teiselt poolt on õige, et meie rühmas on veel inimesi, kes ühiskondlikust tööst osavõtu tähtsust õieti ei mõista. Meie, kommunistlikud noored, lubame ses osas selgitustööd parandada ja soovime, et ka õppejõud meid õigel viisil abistaks.

Salme Uustalu,
Karmen Veldre,
Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilased.

Kuhu on jäänud teatripublik?

TRÜ Üliõpilaste Ametiühing organiseeris juba alates 1947. a. sügissemestrist teatrietenduste ühiskülastamisi ja arutelusid. Enam kui kahe õppeaasta vältel oli saal üliõpilasetendustel peagu alati täidetud külastajatega viimase kohani, samuti oli rohkearvuline ka aruteludest osavõtjaskond. Sel ajal tundis Ametiühingu Komitee kultuurikomisjon ja ka komitee esimees ise vahetult huvi sellise olulise kommunistliku kasvatuse vormi, nagu seda on teatrietendused ja arutelud, organiseerimise vastu.

Viimasel ajal — juba alates möödunud semestri lõpust — on siin ilmunud pööre, kuid mitte paremuse poole. Millega seletada asjaolu, et ühel viimasel ülikoolile reserveeritud etendusel (Gorki „Jegor Bulõtšov) oli teatri 500 kohast täidetud ainult 100? Asjaolu, et arutelude läbiviimine jäi selle ürituse algataja, näitekunstiringi organiseerida, ja ka pääsmete levitamisega ei tegele mitte ükski komitee liikmeist, vaid aktivist väljastpoolt komitee koosseisu, et õigustada ametiühingu komitee kultuurikomisjoni ja ka komsomoli komitee massilise kultuuritöö sektorit kergendusohkega käsi rüppe panema. Kõigi teaduskondade ja kursuste kultuuriorganisaatorite ja ühiselamute nõukogude kultuurikomisjonide ülesandeks on viia teatripääsmed üliõpilasetendustele iga üliõpilaseni. Kõigi juhtivate organisatsioonide ja seltsimeestele, näitekunstija kirjandusringi, iga meie ülikooli üliõpilase aukohuseks on muuta teatriarutelud uuesti massiürituseks ja aidata kaasa nende ideelisuse ja printsipiaalsuse tõstmisel.

Järgmisena tuleb üliõpilastele esitamisele Moliere'i komöödia „Tartuffe". Toimugu juba alates sellest etendusest uus pööre — pööre paremusele. Rõhutan aga veel kord — edu saavutamiseks on vajalik kogu meie ülikooli kollektiivi aktiivne koostöö.

G. Arro

ÜTÜ metsakasvatuse ringis

ÜTÜ metsakasvatuse ja -kaitse teadusliku ringi järjekordne töökoosolek toimub 13. märtsil algusega kell 19 Aia tän. 46 metsatakseerimise kateedri auditooriumis. Koosoleku kavas on referaadid puude klassifikatsioonist, kahjurite poolt tekitatud kahjustusest ühes metskonnas ja lehtpuuvõsaga kattunud okaspuuraiestike majandamisest.

Kõigi asjahuviliste osavõtt koosolekust on teretulnud.

«Sügavate juurte» kordusetendus

Teisipäeval, 14. märtsil kell 11.30 mängib näitekunstiring „Vanemuises" teist korda Gow' ja Hussand'i näidendit „Sügavad juured", mille ettekanne esietendusel võeti publiku poolt suure soojusega vastu.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 01501 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikool 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 633

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 9 (56) Reedel, 17. märtsil 1950. a. III aastakäik

Meie ülikooli kollektiiv demonstreeris valimiste päeval oma piiritut ustavust nõukogude võimule, bolševike parteile ja seltsimees Stalinile

* * *

Nõukogude patriotismi võimas demonstratsioon

Määratu vaimustuse, suure nõukogude patriotismi tähe all möödusid NSV Liidu Ülemnõukogu valimised kõigis meie piiritu kodumaa linnades ja külades. Suur elevus valimisjaoskondades, valijate hulgansed patrioodilised avaldused, samuti märkused valimissedelein räägivad selget keelt nõukogude inimeste kasvavast poliitilisest aktiivsusest, nende piiritust ustavusest nõukogude võimule, bolševike parteile ja suurele Stalinile.

Meie ülikooli kollektiivile oli 12. märts rõõmsaks pidupäevaks. Tänutundes nõukogude võimule avarate töö- ja õppimisvõimaluste eest, suure tähelepanu eest noorte kvalifitseeritud kaadrite kasvatamisele ja meie ülikooli tugevdamisele ning arendamisele ruttasid meie kollektiivi liikmed juba varajastel hommikutundidel valimisjaoskondadesse, et anda oma hääl kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt. Kella 12-ks päeval olid ülikooli agitaatorite tubli töö tulemusel kainud hääletamas juba kõik valimisjaoskondade nr. 8 ja 12 piirkonda kuuluvad valijad. Ülikooli ühiselamute pere läks valima organiseeritult kella kuueks hommikul. Laialdast vastukaja leidis Tiigi tänava ühiselamu nõukogu üleskutse, et kõik üliõpilased käiksid hääletamas juba enne kella kaheksat valimispäeva hommikul. Ülikooli isetegevusbrigaadid teenindasid valimiste päeval õnnestunud ettekannetega valijaid seltsmes valimisjaoskonnas.

Valimiste tulemused räägivad kommunistide ja parteitute stalinliku bloki hiilgavast võidust. Enam kui 99 protsenti kõigist valijaist kas hääletamas, sama suur protsent neist hääletas kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt. See on kujukaks tõendiks meie rahva suurest poliitilis-moraalsest ühtsusest, tema tihedast koondumisest kommunistliku partei ja seltsimees Stalini ümber. See aga tõstab veelgi meie kodumaa võimsust, teeb ta võitmatuks.

Valimiste eel toimunud poliitilise aktiivsuse tõus ei tohi vaibuda. Meie agitaatorite ja ühiskondlike organisatsioonide ülesandeks on seda veelgi edasi arendada, kasvatada meie kollektiivi liikmeis veel plaanipärasemalt ja hoogsamalt nõukogude patriotismi, mobiliseerida meie inimesi veel aktiivsemalt osa võtma kommunismi ülesehitamisest meie maal.

Algab olümpiaadi ülevaatuste teine voor

Pärast nädalapikkust vaheaega jätkuvad tuleval nädalal uuesti teaduskondade kunstilise isetegevuse ülevaatused TRÜ kunstilise isetegevuse, omaloomingu ja kehakultuuri II olümpiaadi raames.

Tuleval teisipäeval, s. o. 21. märtsil, toimub ülevaatus loomaarsti-teaduskonnas. Selle teaduskonna isetegevuslased esinevad Hariduse tänava kultuurihoones, kontserdi algus on kell 20.30.

Neljapäeval, 23. märtsil algusega kell 20 aga toimub aulas metsanduse-teaduskonna isetegevuslaste töö ülevaatus, mis jätkub ja lõpeb 25. märtsil kell 20 algava teise kontserdiga Kalevi tänava kultuurimajas.

Akadeemiline Meeskoor sõidab kontserdimatkale

Täna siirdub Akadeemiline Meeskoor kontserdimatkale, milleks pikemat aega tehti hoolikalt ettevalmistusi. Koor külastab matkal Tapat, Rakveret ja Kohtla-Järvet, kus kõikjal esinetakse kontsertidega, millel on kaastegevad peale koori veel meie andekad instrumentaalsolistid H. Tauk, V. Murumaa ja U. Kolk.

Kontserdimatk aitab kahtlemata kaasa selleks, et tutvustada Nõukogude Eesti töötajaid laulukultuuri tasemega ülikoolis ja üliõpilasi meie põlevkivitööstusrajoonis hoogsalt areneva nõukogude eluga.

ETTEVALMISTUSTÖÖD ÜTÜ TEADUSLIKUKS KONVERENTSIKS ON LÕPPEMAS

Ettevalmistused ÜTÜ III teaduslikuks konverentsiks, mis on pühendatud Eesti NSV 10. aastapäevale ja algab tuleval laupäeval, on lõppemas. Tuleb märkida, et tänavu on üliõpilased konverentsiks valmistunud palju tõsisemalt kui eelmistel aastatel. See avaldub nii ettekantavate tööde ideelis-teoreetilises tasemes kui ka nende mahus. Kui algul ettevalmistustööd konverentsiks kippusid venima, siis nüüd on tänu ettevalmistuskomisjoni esimehe sm. Metsari energilisele tegevusele materjalid juba läbi töötatud, tehnilised küsimused lahendatud ja kõik takistused kõrvaldatud. Tunnustavalt tuleb siinkohal märkida ka sm-te Einasto, Rõõmusoksa, Kahki, Koslovi ja teiste aktiivset osavõttu ettevalmistustööde läbiviimisest.

Ka õppejõud on tänavu konverentsi ettevalmistamisele pühendanud suuremat tähelepanu. Kõik konverentsil ettekantavad tööd on läbi arutatud kateedrites, paljud ka teaduskondade õppejõudude nõukogudes. Kokkutulnud tööd vaatas veel läbi rektori käskkirjaga määratud eriline komisjon teadusala prorektori eesistumisel ja ÜTÜ esindajate osavõtul. Tõhusat kaasabi konverentsi ettevalmistamisel on andnud samuti ELKNÜ TRÜ komitee ja Ametiühingu komitee.

On vaid tarvis, et esinejad veel kord viimistleksid oma ettekandeid ja täidaksid nendele pandud lootusi, seda enam, et ootame konverentsile külalisi ka Moskvast, Leningradist ja Riiast.

Konverentsi tööajad on seatud nii, et ringide ja sektsioonide liikmeil on võimalik külastada üksteise istungeid oma tööd katkestamata. Samuti on konverentsi töö kooskõlastatud olümpiaadi läbiviimise kavaga.

ÜTÜ nõukogu soovib, et eelseisev konverents kujuneks oluliseks sammuks võitluses üliõpilaste laiemate hulkade kaasatõmbamise eest teaduslikku töösse, kontakti tihendamisel ÜTÜ nõukogu, komsomoliorganisatsiooni ja ametiühingu juhtivate organite vahel.

Iga üliõpilane ja õppejõud võtku osa ÜTÜ III, Eesti NSV 10. aastapäevale pühendatud teaduslikust konverentsist!

Peetagu meeles, et nõukogude üliõpilane omandab juba ülikoolipõlves teadusliku töö oskusi, sest iga nõukogude spetsialist peab ühtlasi olema teadlane ja novaator, et täita väärikalt oma kohust sotsialistliku kodumaa ees.

L. Päi,
ÜTÜ Nõukogu esimees.

Ununematu päev

Üliõpilaste hulgas üleskerkinud patrioodilikust algatusest, minna hääletama juba enne kella kaheksat valimispäeva hommikul, ei jäänud puutumata ka Ülikooli tänava ühiselamu. Juba mitu päeva enne valimisi kuuldus mõttevahetusi eelseisvast suursündmusest ja päris tavalisteks tervitussõnadeks said küsimused:

„Mis kell sa pühapäeva hommikul lähed?"

„Muidugi kell kuus. Aga sina?"

„Samuti kell kuus!"

Nii kujuneski välja üksmeelne otsus: olla 12. märtsil esimeste hääletajate hulgas.

12. märts ... Kell 5 hommikul tungivad ühiselamu vaikusse pidulikud hümnihelid. Virgub kogu maja. On suurepärane, unustamatu hommik. Tänavalaternate valguses langeb lumi, sädelev, kerge; kõrgele tõusevad rohelised ja punased raketid.

Peagi ruttavad üliõpilased läbi lumesaju valimisjaoskonna poole. Kell on kuus, valimised kuulutatakse avatuks. Valimisruum on tulvil inimesi. Rõõmsatujulistena astuvad üliõpilased järjekorda ja üliõpilaspere seguneb teiste valijatega.

Üksteise järel astuvad üliõpilased valimiskasti juurde, kuhu langetatakse hääletamissedelid. Ja juba kell pool seitse langevad kasti bülletäänid viimasena hääletanud üliõpilastelt meie ühiselamust.

Õnnelikena andsime oma hääled kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt, õnnelikena selle üle, et oleme kommunismi ehitava rahva liikmed, selle üle, et oma ühise tööga, ühise tahte ja üksmeelse hääletamisega kindlustame helge tuleviku. Valimiste päeval väljendasime oma tänu avarate õppimisvõimaluste eest, õnneliku elu eest nõukogude võimule, bolševike parteile ja suurele Stalinile.

E. Lepik,
O. Niinemägi,
üliõpilased Ülikooli tän. ühiselamust.

Meie brigaad oli esimene

Juba NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste eelse selgitustöö algul võitis meie agitaatoritebrigaad ühe parima nimetuse agitpunkti nr. 12 juures töötavate brigaadide hulgas. Meie brigaadi kuuluvad õppetöös hästi edasijõudvad üliõpilased-agitaatorid näitasid ennast eesrindlastena ka agitatsioonitöös. Juba esimesest külaskäigust alates loodi tihe sõbralik kontakt valijatega. Agitaatorid tutvustasid valijaile meie valimismäärustikku, Nõukogude riigi saavutusi sõjajärgses ülesehitustöös, meie saadikukandidaate, ÜK(b)P Keskkomitee läkitust kõigile valijaile jt. küsimusi. Tähelepanelikult ja hoolikalt suhtuti valijate avaldustesse ja soovidesse, aidates nende rahuldamiseks jõudumööda kaasa.

Valimiste päev, 12. märts aga oli agitaatorite töö tõeliseks tuleprooviks. Hea külv kandis head saaki: meie tööpiirkonnas elavad valijad ilmusid hääletama esimestena, et näidata oma tihedat koondumist nõukogude võimu, bolševike partei ja suure Stalini ümber. Juba kell pool kuus olid esimesed meie piirkonna valijad sm-d D. Joonas ja M. Kivistik valimisjaoskonnas, et esimeste hulgas anda oma hääled kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt. Ja juba kell 7 hommikul oli kõik meie brigaadi tööpiirkonnas elavad valijad täitnud oma kodanikukohuse — võtnud osa valimistest. Meie piirkonna valijad lõpetasid hääletamise esimestena valimisjaoskonnas.

Sellise tulemuse kindlustas selgitustöö kõrge ideoloogiline tase ja agitaatori hea, sõbralik sõna valijate hulgas.

Brigadiir **L. Maamets**
Agitaatorid: **H. Metsa**
H. Siigur
E. Saaron

Esimestena hääletamas

NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste päeva varahommikul kogunes ülikooli šeflusaluse valimisjaoskonna nr. 123/8 juurde suur hulk inimesi, kes tahtsid esimestena anda oma hääle kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide poolt.

Pisut enne kella kuut avanevad valimisjaoskonna uksed ja jaoskonnakomisjoni esimees sm. Kotsar pöördub esimeste valijate poole lühikese tervituskõnega. Ja täpselt kell kuus, saadetuna pidulikest marsihelidest, astuvad esimesed valijad oma kodanikukohust täitma.

Esimesena laskis hääletussedelid valimiskasti raudtee telegraafi töötaja, kommunistlik noor sm. Klavdia Vassiljeva. „Tulin esimesena hääletama selleks, et näidata oma piiritut ustavust parteile ja Nõukogude valitsusele," räägib sm. Vassiljeva. „Hääletasin kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt, teades, et sellega hääletan meie õnneliku elu eest, kommunismi võidu eest."

Esimeste valijate hulgas olid ka meie ülikooli õppejõud prof. G. Rägo, prof. Hiie, dots. Mitt, kehakultuuriteaduskonna dekaan sm. Kudu jt. Näituse tänava ühiselamus elunevad üliõpilased tulid valimisjaoskonda ühiselt juba enne kella kuut.

Keskpäevaks olid aga kõik antud valimisjaoskonna piires elavad valijad käinud hääletamas.

O. Sööt,
matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilane, agitaator.

Valimistele ühise perena

Paar päeva enne valimisi otsustas Kastani tänava internaadi pere minna hääletama 12. märtsi varahommikul.

Selle otsuse kohaselt algas 12. märtsil elu ühiselamus õige vara: juba kella viie ajal kuuldus uste paukumist, kiiret treppidest ülesalla jooksmist ja rõõmsat vestlust. Peagi hakati ühiselt liikuma Riia tänaval asuva valimisjaoskonna poole.

Parajasti, kui jõudsime tuledes särava valimisjaoskonna juurde, hakkas orkester mängima hümni. Ülemeelik sumin vaibus, kõiki haaras pidulik tunne. Orkestrihelide vaikides siirdusid üliõpilased valimisruumi, et saada bülletääne ja anda oma hääl kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt.

Kella seitsmeks hommikul olid hääletanud juba peaaegu kõik Kastani tänava ühiselamu üliõpilased.

A. Kuus,
ühiselamu nõukogu liige.

Teadusliku töö hoogustamise küsimusele tuleks osutada rohkem tähelepanu

Kui vaadata tagasi ajale, mis on möödunud meie ülikooli taasavamisest parast Eesti NSV territooriumi vabastamist fašistlikust okupatsioonist, siis tuleb märkida suurt tööd, mis on vanepeal ära tehtud õppetöö ümberkorraldamise alal: voime uhkusega tunnistada, et meil õppetöö on kõigis teaduskondades seatud vanemate nõukogude ülikoolide eeskujude järgi. Vähem rõõmustav on olukord teadusliku töö alal. See töö jagub kahte põhilisse ossa: ülikooli õpperaamatute koostamine ja teaduslik uurimistöö. Nagu nähtub mitmest kõrgema Hariduse ministri uuemast käskkirjast, ei tule õpperaamatute koostamist mõista teises järjekorras lahendamisele tuleva ülesandena; otse vastupidi: ülikooli professorkond peab seda võtma oma põhilise ülesandena. Kui vaatame tagasi möödunud viiele tegevusaastale, siis on meil selle lühikese aja jooksul ilmunud mitte vähem eestikeelseid originaalõpikuid ülikoolile kui kogu kodanlikul ajal kokku, rääkimata suuremahulisest teaduslikust kirjandusest eestikeelses tõlkes. Sellest hoolimata peab nõudma selgi alal töö intensiivistamist: peaksime jõudma sinna, et meil esimese kahe kursuse kõigis põhidistsipliinides oleksid eestikeelsed õpikud.

Raskemaid küsimusi meie ülikoolis on aga kahtlemata teadusliku uurimistöö küsimus. Ei saa ju kuidagi nõustuda sellega, et ümmarguselt sada kateedrit mitmesaja õppejõuga on avaldanud ühe aasta jooksul Ülikooli Toimetistes kõigest 2—3 väikest teaduslikku tööd. Ka ei saa loomulikuks pidada tõsiasja, et ligi paarikümnest aspirandist ainult neljandik on jõudnud kaitsta oma dissertatsiooni, ülejäänute juures see aga lükkub ikka jälle edasi. Ei tahaks arvata, et meie noorsugu ei ole suuteline tegema teaduslikku tööd või et tal pole küllalt huvi ja armastust selle vastu, või et tal puudub tahtejõud. Põhjusi tuleb otsida kahtlemata teisalt. Küsimuse lähem analüüs annab järgmise pildi.

Teadusliku uurimistöö tulemusi ei taga veel ainuüksi hea ettevalmistus, andekus, huvi ja usinus; erakordse tähtsusega on siin õnnelik teema valik ja hea juhendamine. Nii teema kui juhendamise küsimus lahenevad automaatselt neil, kes satuvad tööle väljakujunenud teadusliku koolkonna tööpõllule: siin on häid teemasid külluses ja ka heatahtlikust juhendamisest ei tule puudu. Meile ei pärandunud kodanliku Eesti ajast teaduslikke koolkondi: on tõenäoline, et neid poleks seal peale väheste erandite ka kujunenud: nokitseti ju enamasti pisiteemade kallal, mis juhuslikult kätte sattusid.

Kui vaadelda viimastel aastatel meie ülikoolis käsitlemisel olnud temaatikat, siis peab kahjuks tunnistama, et ta sageli ei rahulda: liiga palju töid on kandnud statistilist ilmet, kusjuures metodoloogiliselt ei ole jõutud kaugemale aritmeetilisest keskmisest.

Mis puutub juhendamisse, siis on sagenevaid signaale, et meie noored pole igakord saanud sealt abi, kust nad õigustatult seda võisid loota. Ja on kahtlemata väär, kui juhendamine selles seisab, et algajat uurijat lastakse aastaid abitult ekselda ja siis valminud töö puhul öeldakse, et see kuhugi ei kõlba.

Paljudel aladel, nagu füüsika, keemia, põllumajandusteadus jmt. vajame me eksperimentaalseid uurimusi. Kahjuks on meie ülikooli katselise töö baas seni alles väljakujundamise staadiumis. See asjaolu ei jäta ka tulevikuski oma mõju avaldamata meie teadusliku töö viljakusse.

Kuid kahtlematult kõige raskemaks küsimuseks on ülikooli suurearvulisel õppejõudude perel aja leidmine teaduslikuks tööks. Seadus näeb õppejõu koormuseks õppetöö alal ette 2,25—3,5 tundi päevas. Paljudel aladel see koormus on eeskätt loengukoormus. Kahe- kuni kolmetunnise loengu ettevalmistamine nõuab heal juhul samapalju aega, sageli aga sellest mitu-mitu korda pikemat aega, eriti aladel, kus seni pole ilmunud standardõpikuid või kus loeng tuleb koostada paljudes üksikallikais laiali olevast materjalist.

Tohib ehk arvata, et me lähemas tulevikus koondame oma peamise tähelepanu teaduslikule tööle ja leiame siingi teid ja võimalusi selle tõstmiseks vajalikule kõrgusele.

Prof. **G. Rägo,**
teoreetilise mehhaanika kateedri juhataja.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Õppetöö ideelis-teoreetilise taseme tõstmise eest

Põllumajandusteaduskonna õppejõudude tööd on õigustatult kritiseeritud. Koosolekul, kus arutati bioloogiateaduste olukorda TR Ülikoolis, said põllumajandusteaduskonna õppejõududest teravama kriitika osaliseks prof. E. Liik ja dots. H. Sutter. Ei saa aga väita, et need õppejõud, keda koosolekul ei arvustatud, oleksid täieliku bolsevistliku sihikindlusega oma alal töötanud. Ka neil oli vigu. Üldiseks puuduseks oli kodanlike igandite kammitsas olek, objektivistlik hoiak ja formalism. Bioloogiateaduste olukorra arutamine oli väga suureks õppetunniks. Pärast seda asusid ka avaliku kriitikata jäänud õppejõud oma senise õpetamisviisi ümberhindamisele.

Paljud meist jõudsid otsusele, et marksismi-leninismi aluseid tundmata pole võimalik õpetada eesrindlikku nõukogude teadust ja asusid süstemaatilisele enesetäiendamisele. Praegu õpib põllumajandusteaduskonna õppejõududest Marksismi-leninismi Ohtuülikoolis 7 õppejõudu — 4 esimesel, 3 teisel kursusel. Kaks õppejõudu on Ohtuülikooli lõpetanud. Prof. Liik ja dots. Sutter võtsid osa Moskvas toimunud täienduskursustest bioloogiateaduste alal ja on jõudnud õigele arusaamisele mitšuurinlikust bioloogiast. Teised õppejõud on asunud oma ideelis-poliitilist kvalifikatsiooni tõstma vastavates õpperingides või iseõppijatena individuaalplaani järgi.

Puuduseks iseõppijate osas on see, et neil puudub kindel juhtimine, ka pole suudetud senini korraldada vajalikul määral konsultatsioone. See on viga, mis tuleb kõrvaldada ja millele peaksid mõtlema vastavad kateedrid.

Vaatamata neile edusammudele ei ole aga olukord põllumajandusteaduskonnas veel sugugi rahuldav.

Nagu selgus kontrollvestlustest, mis viidi kateedrites läbi veebruari viimasel nädalal, ja selgub loengute külastamisel, on loengud õppejõudude poolt eranditult koostatud uusima nõukogude kirjanduse alusel, tuuakse rohkesti näiteid eesrindliku teaduse saavutustest, tsiteeritakse Marxi, Engelsit, Leninit, Stalinit. Kateedrid muretsevad näitlikke õppevahendeid loengute ja praktikumide jaoks. Kateedrite oma töötajate ja üliõpilaste kaasabil joonistatakse tabeleid õppeaine selgitamiseks. Maha aga on ses osas jäänud loomakasvatuse kateedrid.

Kui aga kontrollvestlustel küsiti, kuidas on õppetöös rakendatud dialektilist ja ajaloolist materialismi, kas on juhitud üliõpilaste tähelepanu nendele faktidele, mis õpetatavas aines tõestavad meie maailmavaate põhiprintsiipe, saadi konkreetseid vastuseid ainult kolmelt kateedrilt. Siinjuures tuleb märkida, et kaks õppejõudu (sm. Liik ja sm. Muuga), kes on dialektilist ja ajaloolist materialismi iseseisvalt õppinud, seda edukalt loengutes käsitletavate küsimustega seovad.

On selge, et konkreetseid vastuseid mitteandnud kateedrid ei ole küllaldaselt süvenenud meie maailmavaate põhiprobleemidesse. See on suureks puuduseks, mille kõrvaldamine on teaduskonna õppejõudude lähemaks ülesandeks. Eriti tuleb seda teha taimekasvatuse kateedri õppejõududel.

Samuti tuleb märkida meie teaduskonnas ikka veel esinevat formalismi ning kriitika ja enesekriitika vähest arendamist.

Ideelis-poliitilist olukorda ja õppetöö taset on arutatud teaduskonna parteigrupi laiendatud koosolekul, kus otsustati, et vähemalt kord kuus peaks toimuma õppejõudude koosolek, kus teatud õppejõule tehakse ülesandeks pidada loeng tema poolt õpetatavas õppeaines, nagu ta peab seda üliõpilastele. Loeng arutatakse pärast ühiselt läbi. Esimesed niisugused loengud toimuvad juba aprillis dots. Halliku ja dots. Sutteri poolt.

Loengute läbiarutamine peaks aitama selgitada nii ideelis-poliitilisi kui ka õppe-metoodilisi küsimusi, et õppetööd parandada.

Et olla kursis põllumajandusliikkude päevaküsimustega ja vajaduse korral neis abistada, otsustati pöörduda meie põllumajandust juhtivate organite poole lektorite saamiseks, kes peaksid üldisi loenguid tervele teaduskonnale.

Püüdes kollektiivselt esinevatest puudustest üle saada suudame kindlasti paremini töötada.

A. Eenlaid,
põllumajandusteaduskonna dekaan.

Arutleti kolhoosiainelisi teoseid

Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse lääne ja klassilised filoloogid kogunesid möödunud laupäeval õppevaheajal loetud kolhoositeemaliste teoste aruteluks.

Esimesena tegi Helmi Loonurm lühikese, ent sisult tiheda kokkuvõtte H. Olbrei teosest „Helge tuleviku poole". Järgnevalt andis Salme Uustalu ülevaate H. Leberechti jutustusest „Valgus Koordis".

Kasutades ohtrat arvulist materjali J. Raudsepa olukirjeldusest „Teel kommunismile", näitas A. Pärsimägi oma ettekandes konkreetselt tootlikkuse tõusu kollektiivmajapidamises.

Arutelu võib pidada üldiselt õnnestunuks: referaadid olid sisukad, sõnavõtud elavad. Puudusena tuleb aga märkida, et mitmed sõnavõtud kujunesid nokitsemiseks pisiküsimuste kallal, kuigi teema ulatuslikkus võimaldab püstitada vägagi laiahaardelisi probleeme.

K. Veldre,
ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Elava mõttevahetuse õhkkonnas

Hiljuti toimus põllumajandusteaduskonnas zootehnika osakonna III kursusel kaasaegset kollektiviseerimisajajärku ENSV-s kajastava kirjanduse arutelu.

Referendi ja oponendi sõnavõttudele järgnes elav arutelu, kus aktiivsemad sõnavõtjad olid sm-d Lepik, Hansson, Loigom jt. Põhjalikult analüüsiti Paul Runge, Vao, Risti, Koori jt. tüüpe, nende suhtumist kolhoosiküsimusse. Pikem mõtetevahetus tekkis Semidori ümberkasvamise küsimuse ümber ja Vao sookuivatuse initsiaatoriks muutumise üle.

Arutelu kestis poolteist tundi ja aitas kaasa mitmete oluliste küsimuste selgitamiseks.

H. Pruul,
põllumajandusteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Näitus TRÜ Raamatukogus

TRÜ Raamatukogu lugemissaalis on alates 13. märtsist avatud näitus „Vene ja nõukogude maadeuurijad". Näitus on korraldatud silmapaistva teadlase akadeemik S. P. Krašeninnikovi 195. surma-aastapäeva tähistamiseks. S. P. Krašeninnikovi „Opissanie zemli Kamtšatki", mis ilmus trükist 1756. a., oli kuni XX sajandini peagu ainuke põhjalik ja usaldusväärne töö Kamtšatka kohta, ja ta pole kaotanud teaduslikku väärtust meie päevilgi, eriti ajaloolises osas. Suure väärtusega on ka teoses esitatud etnograafilised materjalid.

Näitusel on eksponeeritud vene ja nõukogude silmapaistvate maadeuurijate tööd, milledel on jäädav koht teaduse ajaloos. Väljapanekud algavad Dežnevi, Beringi, Selehhovi, Krusensterni, Lazarevi, Lissjanski, Kotzebue, Wrangeli, Lütke, Nevelskoi, Sedovi ekspeditsioonide kirjeldustega. Neile järgnevad Krašeninnikovi, Afanassi Nikitini, Pallase, Gmelini, Lepehhini jt. matkade kirjeldused ning tööd. Eraldi on välja pandud S. Remezovi poolt 1701. a. koostatud esimene Siberi atlas — „Tšertjožnaja kniga Sibiri" — ning Teaduste Akadeemia poolt 1745. a. välja antud Venemaa atlas ja teosed, mis käsitlevad vene ja nõukogude maateaduse arengut.

Näitus on avatud 1. aprillini.

E. Vigel,
van. bibliograaf.

Peahoone esine tuleks haljastada

Seoses Eesti NSV 10. aastapäeva tähistamise ettevalmistamisega on Tartu linna TSN TK vastavad komisjonid astunud samme ka linna välisilme parandamiseks. Peale linna majade fassaadide parandamise, korratute ja lagunenud tarade ning hooviväravate uuendamise jne. on ette nähtud olulise üritusena linnas haljastamistööde läbiviimine. Viimase küsimuse tähtsust arvestades tahaksin loota, et ka TRÜ ENSV 10. aastapäeva pidustuste ettevalmistuse komisjon võtaks kaalumisele küsimuse TRÜ peahoone esise elustamiseks haljastamise teel.

Nimetatud küsimuse tõstatamiseks on andnud põhjust maa-ala, mis asub TRÜ peahoone ees ja on Ülikooli tänavast kõrgemal. Sellele kõrgemale osale oleks sobiv istutada rida puid, milleks võiks kasutada juba suuremaid puid.

Kuna kevad on niisuguste tööde teostamiseks lühike, siis tuleb selle ülesande lahendamisele juba aegsasti mõelda.

H. Lend,
Tartu Linna TSN TK KMO Heakorrakontori haljasalade meister.

KEHAKULTUUR JA SPORT

Matemaatika-loodusteaduskonna kehakultuurikollektiivilt Eesti NSV 10. aastapäevaks

Hiljuti arutasid matemaatika-loodusteaduskonna kehakultuurikollektiivi liikmed koos teaduskonna juhtkonna, partei-, komsomoli- ja ametiühingu-organisatsioonide esindajatega läbi Viktor Kingissepa nimelise Tselluloosi- ja Paberitööstuse Kombinaadi kehakultuurikollektiivi üleskutse.

Soovides lähenevat üldrahvalikku pidupäeva — Eesti NSV 10. aastapäeva — tähistada uute saavutustega spordi alal, võttis koosolek vastu järgmised kohustused:

I. Kehakultuurilise tegevuse arendamise alal.

1) Tõsta kehakultuurikollektiivi liikmete arv ENSV 10. aastapäevaks 110-le.

2) Kindlustada teaduskonna töötajate ja üliõpilaste laialdane osavõtt kõigist teaduskonna ja ülikooli poolt korraldatavaist sport-üritusist ja krossidest.

3) Täita ENSV 10. aastapäevaks 75% VTK aastaplaanist.

4) Suunata igale USK poolt korraldatavale ühiskondlike instruktorite kursusele vähemalt 1 kollektiivi liige.

5) Astuda sotsialistlikku võistlusse metsandusteaduskonna kehakultuurikollektiiviga järgusportlaste ettevalmistamise alal.

6) Luua võistkonnad tähtsamatel aladel (kergejõustik, võimlemine, käsipall, suusatamine jne.) ja rakendada need pidevasse treeningusse.

7) Ellu kutsuda sektsioonid kergejõustikus, võimlemises, käsipallis, lauatennises, males.

8) Osa võtta täisarvuliste võistkondadega kõigist ÜSK poolt korraldatavaist kollektiividevahelisist võistlusist.

9) Parandada ENSV 10. aastapäevaks teaduskonna rekordeid mitmesugustel spordialadel vähemalt 10 korral.

10) Korraldada Eesti NSV 10. aastapäeva tähistamiseks vähemalt 3 matškohtumist teiste teaduskondadega.

11) Sisse seada täpne kollektiivi dokumentatsioon (1. IV) ja regulaarselt pidada nõukogu koosolekuid.

12) Tugevdada koostööd ametiühingu, ELKNÜ organisatsiooni ja teaduskonna juhtkonnaga.

II. Kehakultuurlaste ideelis-poliitilise kasvatustöö alal.

1) Organiseerida kollektiivis laialdast näitlikku agitatsiooni, milleks välja panna teaduskonna rekordid kõigil spordialadel, VTK aastaplaani täitmise graafik, fotovitriin „Eesrindlik spordis — eesrindlik õppetöös", graafik üliõpilaste kuuluvuse kohta ÜSK'i osakondade järgi, osakondade osavõttu massüritusist peegeldav graafik.

2) Korraldada loenguid kehakultuurialastel teemadel.

3) Korraldada teaduskonna spordipidu.

4) Organiseerida meistersportlaste esinemisi teaduskonnas.

5) Koos isetegevusrühmaga sooritada külaskäik šeflusalusesse kolhoosi.

III. Õppetöö alal.

1) Kehakultuurikollektiivi liikmed võtavad endale kohustuse sooritada kõik eksamid vähemalt hindele hea.

2) Kehakultuurikollektiivi liikmed kohustuvad likvideerima õppetööst põhjuseta puudumised ja võitlema aktiivselt kogu teaduskonna õppedistsipliini kindlustamise eest.

IV. Sportbaaside ja varustuse alal.

1) Võtta kogu kollektiiviga osa ülikooli sportbaaside rajamisest, kusjuures iga kehakultuurikollektiivi liige kohustub andma 20 töötundi lisaks üldkohustustele.

2) Teaduskonna ametiühingu komitee ja juhtkond kohustuvad abistama kehakultuurikollektiivi järgneva sportvarustuse muretsemisel: teaduskonna, esindusvõistkondade varustus, kergejõustikuvõistkonnale 10 paari naelkingi.

Eesrindlik õppetöös, eesrindlik spordis

Meie kehakultuurlaste ja sportlaste eesmärgiks peab olema olla eesrindlik nii õppetöös kui ka spordis. Meie ei nimda sportlast, kes saavutab küll häid tagajärgi mõnel spordialal, kuid jätab seejuures unarusse oma põhitöö. Selline ei ole nõukogude sportlane. Õige nõukogude sportlane on eelkõige oma põhitöö eesrindlane, olles samaaegselt eesrindlik ka spordis.

Kehakultuur ja sport peavad meie ülikoolis kaasa aitama üliõpilaste õppeedukuse tõstmisele. Põhjalikult eksivad need, kes arvavad, et intensiivne tegelemine spordiga takistab õppetööd. Otse vastupidi: tegelikkus näitab, et tegelemine kehakultuuri ja spordiga kasvatab noortes vastupidavust, püsivust ja elurõõmu, tugevdab neid, luues seega eeldused eeskujulikuks õppetööks.

Vaadeldes TRÜ parimaid sportlasi näeme, et nende eesrindlikkus spordis on seostunud eesrindlikkusega õppetöös. NSVL tšempion ratsaspordis, õigusteaduskonna üliõpilane kommunistlik noor Aino Lukas on oma kursuse parimaid üliõpilasi. Selle kõrval leiab ta aega ka aktiivseks ühiskondlikuks tööks — ta täidab hoolikalt ELKNÜ TRÜ komitee kehakultuuritöö sektori juhataja kohuseid ja töötas kohusetruult NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste ringkonnakomisjoni koosseisus.

NSV Liidu korvpallitšempionid, kehakultuuriteaduskonna üliõpilased kommunistlikud noored Harri Russak ja Georg Rekker on eesrindlased ka õppetöös. Loomaarstiteaduskonna üks paremaid sportlasi Kaju Reidla on samaaegselt üks parimini õppivaid üliõpilasi teaduskonnas. Tuntud suusataja, matemaatika - loodusteaduskonna kommunistliku noore Helga Margi kohta kõige paremini iseloomustab see, et tema õpinguraamatus leiduvad peaaegu eranditult ainult väga head hinded. Eesrindlike üliõpilaste hulka kuuluvad ka tublid sportlased E. Salumaa, Ü. Ausmees, A. Marksoo, L. Voltri, R. Hallik ja paljud teised.

Kahjuks aga leidub ka üksikuid erandjuhtumeid, kus meie sportlased ei osuta vajalikku tähelepanu õppetööle. Siin tuleb eeskätt märkida õigusteaduskonna kehakultuurikollektiivi esimeest A. Võllit, kelle õppeedukus on napilt rahuldav. Millist eeskuju võib A. Võlli anda oma kollektiivi liikmeile? Halvasti õpib ka kehakultuuriteaduskonna üliõpilane N. Dimitrijeva, kes on tuntud ühe parima korvpallurina Nõukogude Eestis. Säärased sportlased peavad oma senise tööstiili võtma tõsise kriitika alla, kusjuures neid peab õigele teele siirdumisel abistama kogu kollektiiv.

Kõigil TRÜ kehakultuurlastel tuleb joonduda eesrindlike seltsimeeste järgi. Meie kehakultuurlased pidagu meeles, et üliõpilastena on nende esimeseks kohuseks ühiskonna ees pidev ja järjekindel õppeedukuse tõstmine, silmas pidades, et eesrindlikkus spordis peab olema seoses eesrindlikkusega õppetöös.

K. Mürk

TRÜ—TPI vehklemises

Äsjatoimunud vehklemisvõistlused TRÜ ja TPI vahel näitasid veelkord, et meie ülikoolis seisab vehklemissport senini veel väga madalal tasemel ja tema harrastamine piirdub vaid õige kitsa ringkonnaga. Kolmest võistlusalast suutsid meie ülikooli esindajad võita ainult ühe — vehklemise espadronil meestele. TPI võistkonna tase aga osutus klassi võrra kõrgemaks, mistõttu ka võistluse tulemused kujunesid tallinlaste kasuks — võistlusalade järgi 2:1 ja punktide suhte järgi 19:8.

Need tagajärjed kohustavad teaduskondade kehakultuurikollektiive hoopis suuremat tähelepanu osutama vehklemisspordi populariseerimisele.

G. Peets,
ÜSK vehklemissektsiooni esimees.

Kontrolltööd aitavad tõhusalt kaasa õppeedukuse parandamiseks

Nõukogude üliõpilaselt nõutakse kõrgeid teadmisi ja edukat edasijõudmist. Seda nõuab ühiskond, kes üliõpilasele on loonud soodsad õppevõimalused. Aga ka õppejõult nõutakse kõigekülgselt kõrgekvalliteedilist panust kõrgema haridusega eriteadlaste ettevalmistamisel, samuti üliõpilaste ja tema teadmiste põhjalikku tundmist, mis on vaba juhuslikkusest. See tähendab seda, et üliõpilane oma teadmisi ei omandaks mitte ainult lühiajalise õppimisega enne eksamisessiooni, mil siis ka kiirelt omandatud teadmised varsti unustatakse. Vastasel korral oleks selline eksamipuhune üliõpilaste teadmiste hinnang õppejõu poolt ka suurel määral juhuslikku laadi. Et mõlemapoolset juhuslikkust vältida, see eeldab pidevat tööd kogu õppetegevuse vältel.

TRÜ arstiteaduskonnas on viimastel aastatel osutatud tähelepanu üliõpilaste pidevale õppeainete omandamisele kogu õppetöö vältel. Sel otstarbel on teoreetiliste teadmiste paremaks omandamiseks sisse viidud kontrolltööd, mis kirjutatakse kas loengu-, praktikumi- või isegi konsultatsioonitundide arvel. Kontrolltöö eeldab aga vastava aine tundmist, s. o. kodust tööd. Kui algul kontrolltööde läbiviimine toimus organiseerimatult, s. o. iga õppejõud korraldas seda enda äranägemise järgi, üliõpilaste osavõtt kontrolltöödest jättis soovida, tööd mitmes ained langesid kokku samale ajale, mil polnud üliõpilastel võimalik korralik ettevalmistamine jne., siis oli varsti selge, et kontrolltööde läbiviimist on vaja koordineerida.

Juba teist aastat kontrolltööde läbiviimine arstiteaduskonnas on dekanaadi poolt koordineeritud kõigi osakondade kursustel. Semestri algul tunniplaani koostamisel koostatakse ka kontrolltööde plaan igale kursusele peaaegu igate õppeplaanis olevale ainele. Selles plaanis kogu semestri vältel jaotatakse kontrolltööde ajad nii, et iga õppeaine kontrolltööde vahe oleks keskmiselt paar nädalat, mis jääks aine läbitöötamiseks ja omandamiseks. Kontrolltööde plaani koostamisel võetakse arvesse õppejõudude ettepanekuid ja soove. Kontrolltööde aine ulatuse kui ka temaatika teevad õppejõud teatavaks harilikult oma õppetöö ajajaotuse plaanis. Kontrolltöödest osavõtt on endastmõistetavaks kohustuseks igale üliõpilasele.

Senised tähelepanekud ja kogemused kontrolltööde rakendamisest on näidanud seda, et need kindlustavad pidevat aine omandamist semestri vältel, mis on kasuks järgnevate peatükkide käsitlemisel ja vähendavad üliõpilaste koormust eksamieelsel perioodil. Edasi on kontrolltööde abil võimalik välja selgitada nõrgemaid üliõpilasi juba semestri vältel, see aga omakorda annab võimaluse üliõpilast efektiivsemalt abistada. Ja lõpuks annavad kontrolltööd ülevaate õppeedukusest üliõpilase kohta üldse. Seega eksamitulemused iga üliõpilase kohta on usaldusväärsemad.

Arstiteaduskonnas on üliõpilaste keskmised hinded viimasel ajal näidanud paranemist: nii oli 1946/47. õppeaasta talvisel eksamisessioonil keskmine hinne — 3,6; 1947/48. — 3,5; 1948/49. a. juba — 4,3 ja käesoleval õppeaastal — 4,4, mis on parim kõigist eelmistest. On põhjust arvata, et õppeedukuse tõstmisel suurel määral aitab kaasa kontrolltööde rakendamine, mis õigustab nende edaspidist kasutamist tõhusa õppemetoodilise moodusena.

Dots. **E. Siirde,**
arstiteaduskonna prodekaan.

MB 02228 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 693

Vastutav toimetaja J. Feldbach

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 10 (57) Reedel, 24. märtsil 1950. a. III aastakäik

Kujunegu algav üliõpilaste teaduslik konverents Eesti NSV juubeliaastale väärilise suursündmuseks!

Üliõpilaste teaduslik töö veel ideelisemaks ja elulähedasemaks!

A. MARLAND,
TRÜ teadusala prorektor.

Kogu teaduse ajalugu näitab meile pingelist võitlust uue ja vana vahel, progressiivsete ja reaktsiooniliste mõtete vahel. Progressiivse teaduse võitlus on ühtlasi võitlus inimkonna vabastamise eest.

Teaduse korüfeed, nagu Marx ja Engels, Lenin ja Stalin, Galilei, Darwin, Pavlov, Timirjazev, Mitšurin ja teised on meile võitleva, progressiivse teaduse arendamise eeskujuks.

Tõeline teadlane on ühtlasi ka võitleja, kes võitleb oma rahva õnne, sotsialistliku ühiskonna eest. Sest ükski aus inimene ei saa leppida kapitalistliku ühiskonnakorraga, kus valitseb inimese ekspluateerimine inimese poolt, ahnus, alatu egoism, kus kõik on müüdav — veendumused, printsiibid —, kus laastavad ja hävitavad sõjad on vältimatud.

Sellest ongi arusaadav, et maailma progressiivsed teadlased, nagu Joliot-Curie ja paljud teised leiavad endale eeskuju Nõukogude Liidu rahvaste töös kommunismi ülesehitamisel ja meie võitluses rahu eest.

Iga teadlane peab olema aktiivne ühiskonna liige. Ta peab tundma teaduste teadust — marksismi-leninismi, peab mõistma ühiskonna arenguseadusi. Ta ei tohi, nagu õpetab seltsimees Stalin, piirduda ainuüksi oma kitsa erialaga. Selliste teadlaste kasvatamisel eteudavad tähtsat osa ÜTÜ ringid.

Tartu Riikliku Ülikooli ÜTÜ töö on kujunemas väga oluliseks faktoriks meie tulevaste teadlaste kaadrite kasvatamisel. Oma õppetöö kõrval meie üliõpilased-füüsikud, agronoomid, arstiteadlased, keemikud, loodusteadlased jne. püüavad süvendada oma teadmisi valitud erialal, koondudes ÜTÜ mitmesugustesse ringidesse.

Vaadates homme algava üliõpilaste III teadusliku konverentsi töökava, peab rahuldustundega konstateerima, et ÜTÜ töö on kandnud vilja. Temaatika on muutunud ideoloogiliselt sirgjoonelisemaks ja mitmes teaduskonnas on saavutatud teatud edusamme temaatika seostamisel rahvamajanduse nõuetega. Peab aga märkima, et ÜTÜ töös esineb siiski veel küllalt puudusi. Temaatikas on paiguti säilinud formaalsus, seostamatus niihästi üldiste teadusliku töö ülesannetega kateedrites kui ka rahvamajanduse nõuetega. Samuti on tõsiseks puuduseks bioloogiateaduste osas üldbioloogiliste probleemide ja mitšuurinlike meetodite alase temaatika puudumine. Seni pole ka veel küllaldasel määral üliõpilasi koondatud ÜTÜ ringidesse.

Loodame, et ÜTÜ juhtkond ja juhendavad kateedrid teevad omalt poolt kõik, et ÜTÜ tööd viia veel laiematele alustele.

Soovime üliõpilaste III teaduslikule konverentsile head kordaminekut ning üliõpilastele jõudu ja indu edaspidiseks teaduslikuks tööks!

ÜTÜ III TEADUSLIKU KONVERENTSI KALENDAARIUM

Laupäeval, 25. märtsil

Kell 19 — konverentsi ava-plenaaristung (Teaduste Akadeemia saalis).

Pühapäeval, 26. märtsil

Kell 10 — ajalooteaduste sektsiooni istung (peahoones, aud. 5),

vene keele ja kirjanduse sektsiooni istung (peahoones),

füüsika-matemaatikateaduste sektsiooni plenaaristung (füüsika auditooriumis),

põllumajanduse sektsiooni istung (Lai tän. 36, II korrus).

Kell 11 — arstiteaduse sektsiooni istung (Näituse tän. 2),

metsandusteaduste sektsiooni istung (N. Burdenko tän. 13).

Kell 12 — kehakultuuriteaduse sektsiooni istung (KKT võimla väikeses saalis, V. Kingissepa tän. 19).

Kell 14 — eesti keele ja kirjanduse sektsiooni istung (eesti filoloogia auditooriumis, Lai tän. 30).

Kell 15 — füüsika alasektsiooni istung (füüsika auditooriumis),

loomaarstiteaduse sektsiooni istung (loomatervishoiu ja piimahügieeni kateedri auditooriumis, Vene tän. 38).

Kell 16 — põllumajanduse sektsiooni istung (Lai tän. 36, II korrus),

metsandusteaduste sektsiooni istung (N. Burdenko tän. 13).

Kell 17 — arstiteaduse sektsiooni istung (Näituse tän. 2).

Kell 18 — keemia alasektsiooni istung (peahoones, keemia aud.).

Esmaspäeval, 27. märtsil

Kell 18 — arstiteaduse sektsiooni istung (Näituse tän. 2),

põllumajanduse sektsiooni istung (Lai tän. 36, II korrus).

Kell 19 — ajalooteaduste sektsiooni istung (ajaloo kabinetis),

metsandusteaduste sektsiooni istung (N. Burdenko tän. 13),

kehakultuuriteaduse sektsiooni istung (KKT võimla väikeses saalis, V. Kingissepa tän. 19).

Teisipäeval, 28. märtsil

Kell 18 — juriidiliste teaduste sektsiooni istung (peahoones, aud. 3),

põllumajanduse sektsiooni istung (Lai tän. 36, II korrus).

Kell 19 — ajalooteaduste sektsiooni istung (peahoones, aud. 5),

lääne-euroopa keele ja kirjanduse sektsiooni istung (peahoones, II korrusel).

Kolmapäeval, 29. märtsil

Kell 18 — juriidiliste teaduste sektsiooni istung (peahoones, aud. 3),

eesti keele ja kirjanduse sektsiooni istung (eesti filoloogia auditooriumis, Lai tän. 30),

põllumajanduse sektsiooni istung (Lai tän. 36, II korrus).

Kell 19 — farmaatsiateaduste sektsiooni istung (farmaatsia auditooriumis, V. Kingissepa tän. 16).

Neljapäeval, 30. märtsil

Kell 19 — bioloogia-geograafiateaduste sektsiooni istung (taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedri auditooriumis, Lai tän. 40).

Reedel, 31. märtsil

Kell 18 - juriidiliste teaduste sektsiooni istung (peahoones, aud. 3).

Laupäeval, 1. aprillil

Kell 10 — eesti keele ja kirjanduse sektsiooni istung (eesti filoloogia auditooriumis, Lai tän. 30).

Kell 14 — loogika-, psühholoogia-, pedagoogika- ja bibliograafia sektsiooni istung (pedagoogika auditooriumis, Ülikooli tän. 40).

Kell 16 — vene keele ja kirjanduse sektsiooni istung (peahoones, aud. 5),

lääne-euroopa keele ja kirjanduse sektsiooni istung (eesti filoloogia auditooriumis, Lai tän. 30).

Kell 17 — loomaarstiteaduse sektsiooni istung (loomatervishoiu ja piimahügieeni kateedri auditooriumis, Vene tän. 38).

Kell 18 — füüsika alasektsiooni istung (füüsika auditooriumis).

Pühapäeval, 2. aprillil

Kell 10 — loogika-, psühholoogia-, pedagoogika- ja bibliograafia sektsiooni istung (pedagoogika auditooriumis, Ülikooli tän. 40).

Kell 16 — konverentsi lõpp-plenaaristung (Aia tän. 46 ringauditooriumis).

Aasta tagasi ja nüüd

Üliõpilaste Teadusliku Ühingu iga-aastased teaduslikud konverentsid on kokkuvõteks pingsast teaduslikust uurimistööst, nad peegeldavad kogu ühingu elu ja annavad sellele hinnangu. Milline on siis pilt käesoleval aastal võrreldes möödunud konverentsiga?

Kui esimene konverents toimus veel organiseerimisolukorras, siis möödunud konverents oli esimeseks tõeliseks töökonverentsiks. Loomulikult esines tollal vigu, nii organisatoorsel alal kui ka konverentsi temaatikas, eriti lähtudes teemade aktuaalsusest. Tänu möödunud aasta kogemustele on konverents käesoleval aastal märgatavalt põhjalikumalt ette valmistatud. Aktuaalsete, päevaküsimusi käsitlevate ja rahvamajanduse kiirele tõusule otseselt kaasaaitavate teemade arv on silmnähtavalt tõusnud. Eriti tunnustavalt tuleb rõhutada aga möödunud aastal valulapseks olnud ajaloo-keeleteaduse osakonda: töö paremaks organiseerimiseks esineb see käesoleval aastal 5 sektsiooniga, kus aktuaalsete teemade osatähtsus on esikohal. Tunnustust väärivalt on tõusnud ka ühiskondlik-poliitiliste teemade osa, esinedes isegi füüsika-matemaatikateaduste sektsioonis (J. Kull: „Matemaatika parteilisusest").

Tõusnud on sektsioonide arv — möödunud aastal 10, nüüd 14, samuti ettekannete arv 65-lt 77-ni.

Side vennasvabariikidega, mis loodi eelmise konverentsi ajal, on märgatavalt tihenenud. Seda näitab konverentsi kavas olevate külalisloengute suurenenud arv. Kindlasti aitab sidemete edaspidiseks veelgi suuremaks tihenemiseks kaasa see, et käesoleva konverentsi programm esmakordselt on trükitud ka vene keeles.

H. Sarv

Püüame olla kõrgendatud nõudmiste tasemel

Tänavuselt ÜTÜ teaduslikult konverentsilt nõuame kõrgemat taset kui selle kaheti eelkäijalt, sest vahepeal on elavnenud ringide tegevus, suurenenud teadusliku tööga tegelevate üliõpilaste arv ja tõusnud teadusliku töö ideelis-teoreetiline kvaliteet.

Nii näiteks on ÜTÜ põllumajandusteaduse osakonnas praegu teaduslike ringide liikmeid nigi 200, seega ühe kolmandiku võrra enam kui aasta tagasi. ÜTÜ liikmete arv aga on suurenenud 38-ni. Teiste ringide lisaks on asutatud aiandusring, kuna organiseerimisel on mullateaduse ring.

Ringide töö on elav ja mitmekesine. Kolhooside organiseerimise ring abistab laialdaselt šeltusaiust Põuatu kolhoosi, aiandusring on korraldanud mitu ekskursiooni, teeb tublit tööd kasvuhoone ehitamisel ja annab regulaarselt välja seinalehte; kõigis ringides korraldatakse huvitavaid referaatkoosolekuid.

Meie töö elavamaks muutumine kajastub ka algaval konverentsil. Osakonda esindab konverentsil 11 ettekannet, seega 6 ettekannet enam kui möödunud konverentsil. Taimekasvatusringi liikmed H. Samel, R. Pant ja E. Toruvere annavad konverentsil ülevaate oma uurimistöödest pinnase uurimise alal, loomakasvatusringi liikmete referaadid käsitlevad sea-, veise, hobuse- ja karusloomakasvatuse aktuaalsemaid küsimusi. Aiandusringi liikmeist on P. Juurikas töötanud pikemat aega mesilaste karjamaade parandamise probleemi kallal, K. Meensalu aga on uurinud puuviljaaia asutamise küsimusi kolhoosis. Kolhooside organiseerimise ringi liige J. Reeman refereerib tuulejõu kasutamisest elektrienergia tootmisel, V. Kruus aga kolhoosi söödabaasi kindlustamisest.

Kas ja kuipalju annavad need tööd kasulikku meie rahvamajandusele, seda palume igal otsustada, külastades konverentsi istungeid. Loodame, et istungite ajal väljapandud fotoleht, laualeht ja seinaleht aitavad saada ülevaadet ÜTÜ põllumajandusteaduse osakonna tööst.

L. Tohver,
ÜTÜ põllumajandusteaduse osakonna nõukogu esimees

Kõrge ideelisuse eest

Algav ÜTÜ III teaduslik konverents näitab mitte ainult üliõpilaste tõsist suhtumist teaduslikku uurimistöösse, vaid ka nende poliitilise aktiivsuse ja ideoloogilise kindluse tõusu. Ei tule aga arvata, et selles küsimuses on kõik juba täiesti korras. Peab silmas pidama, et hoolimata küllalt märkimisväärsetest edusammudest esineb mõnes teaduskonnas veel õige suuri puudusi teadusliku uurimistöö temaatika suunamisel, mistõttu on vähest käsitlemist leidnud säärased ülitähtsad teemad nagu mitšuurinlikud meetodid bioloogiateaduses, suur stalinlik looduse ümberkujundamise plaan, produktiivse loomakasvatuse arendamise kolme aasta plaani täitmise küsimused jne. Algav konverents toob kõik need puudused reljeefselt esile ja pakub soodsaid võimalusi printsipiaalse kriitika arendamiseks niihästi temaatikaalaste kui ka üksikuis ettekandeis esinevate puuduste kohta.

Konverents täidab maksimaalselt oma ülesande vaid siis, kui ta kujuneb mitte ainult eelmise tööperioodi tulemuste kokkuvõtteks, vaid näitab ka suunad ja ülesanded järgmiseks tööperioodiks. Pidagem meeles, et ettevalmistus järgmiseks konverentsiks algab juba nüüd!

V. Koslov,
ELKNÜ TRÜ Komitee teadusliku töö sektori juhataja.

Vennasvabariigid jälgivad huviga meie tööd

Kui Üliõpilaste Teadusliku Ühingu esimesel konverentsil ei olnud ainustki esindajat teistest ülikoolidest ja teisel konverentsil esines ainult 2 külalist, siis algavast kolmandast konverentsist võtab osa juba terve rida naaberülikoolide üliõpilaste teaduslike ühingute esindajaid.

Nii esinevad näiteks ajalooteaduste sektsioonis Läti Riikliku Ülikooli üliõpilased Jonane teemal „Läti kodanlikud natsionalistid — läti rahva õelamad vaenlased" ja Krupko teemal „Läti kommunistlike noorte organisatsiooni põrandaalune ajakirjandus" ning Leningradi Riikliku Ülikooli üliõpilased Djakin ettekandega „J. V. Stalin saksa fašismist" ja Orlov „Seltsimees Stalini kriitika kodanlikule demokraatiale".

Külalisettekandeid on oodata veel füüsika-matemaatikateaduste sektsiooni füüsika, matemaatika ja keemia alal (Moskva ja Läti ülikoolidest) ja arstiteaduse sektsiooni (Lätist). Paljudest ülikoolidest, kuhu on saadetud kutsed konverentsist osavõtuks, on oodata veel teisigi külalisi ja külalisettekandeid.

J. Einasto,
ÜTÜ nõukogu vastutav sekretär.

Loomaarstiteaduste osakond konverentsi eel

ÜTÜ loomaarstiteaduste osakonna püüdluseks on olnud pidevalt seostada teadust praktikaga, et anda omapoolset panust meie rahvamajanduse arengu kiirendamiseks. Selle ülesande täitmiseks on teaduslikust tööst huvitatud noored koondunud kahte ringi: veterinaarteaduste ja veterinaarkirurgia ringi.

Kuna veterinaarteaduste ringi koosseisu kuuluvad üliõpilased alluvad mitme kateedri juhendamisele, siis on temaatika siin õige laiahaardeline. Paljud selle ringi liikmed töötavad loomahistoloogia ja -embrüoloogia kateedri juures prof. J. Tehveri juhendamisel. Üliõpilane A. Männik tegeleb siin põllumajanduslike loomade sünnitusnegade sageduse diurnaalse kõikumise uurimisega, milliseks otstarbeks on teostatud laialdast andmestiku kogumist kolhoosidelt ja sovhoosidelt. Üliõpilase J. Patuse uurimisteemaks on endokriinorganite mikroehitus.

Üliõpilane Õ. Savisaar prof. F. Laja juhendamisel on pühendunud endise Tartu Veterinaarinstituudi õppejõudude bakterioloogia valdkonda kuuluvate tööde analüüsile, milline töö võib osutuda huvipakkuvaks ka väljaspool meie ülikooli-linna, kuna paljud endised Tartu Veterinaarinstituudi üliõpilased on praegu kogu NSV Liidus tunnustatud ja tuntud teadlased.

Praktilise eluga on tihedalt seotud üliõpilase I. Roosi töö tiirude frekventsusest ja vormidest loomasisehaiguste kliiniku patsientuuri andmeil ja L. Vatsa uurimus väikeloomade puhul kasutatavaist antihelmintilistest vahenditest.

Veterinaarkirurgia ring, mis loodi alles käesoleval õppeaastal, on dots. R. Säre juhtimisel asunud paljude loomakasvatusega seoses olevate küsimuste lahendamisele. Mitmed ringi liikmed on juba teostanud vastutusrikkaid operatsioone, osutades seejuures head operatsioonitehnika tundmist (sm-d Rimmel ja Peterson).

Teadusliku uurimistöö ja praktiliste harjutuste kõrval on osakonnas tegeldud ka kolhooside abistamisega loengute näol.

Niisuguste saavutustega läheb ÜTÜ loomaarstiteaduste osakond vastu ÜTÜ III teaduslikule konverentsile, mille kavas on 5 ettekannet osakonna ringidesse kuuluvailt üliõpilastelt.

E. Aaver,
loomaarstiteaduskonna üliõpilane.

Populariseerime teaduse saavutusi hulkades

Inimene on Nõukogudemaa kalleimaks varanduseks. Seepärast on iga nõukogude arsti kohuseks igati võidelda selle varanduse säilitamise eest. Seepärast peab iga arst oma otsese töö kõrval levitama töötajate hulkades hulkades meditsiinilisi teadmisi, tegema ulatuslikku sanitaarselgitustööd.

Arstiteaduskonna üliõpilased, ÜTÜ-lased on sellest oma suurest kohusest õigesti aru saanud. ÜTÜ liikmed on käesoleval õppeaastal kümneid kordi esinenud töötajate ees populaarteaduslike ettekannetega meditsiini ja tervishoiu tähtsamate küsimuste selgitamiseks. Üldse on käesoleval õppeaastal käsitletud 49 eri teemat Tartu linna ja maakonna käitistes, asutistes, koolides ja kolhoosides, kusjuures paljude teemadega on esinetud mitmel korral eri kohtades. Populaarteaduslikud loengud on peetud enamasti ENSV Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingu ja Tartumaa TSN Täitevkomitee Haridusosakonna kaudu.

Ringidest on populaarteaduslike loengute pidamisega esikohal füsioloogiaring, kelle liikmed on esinenud sadade kuulajate ees. Füsioloogiaringi liikme, raviosakonna IV kursuse üliõpilase T. Zdanko ettekanded „Õpetus tingitud refleksidest" ja „Uni ja hüpnoos" paelusid kõikjal kuulajaskonna tähelepanu. Sama ringi liige, IV kursuse üliõpilane Reinaru on mitmel korral esinenud loengutega „Pavlovi tööde ideelis-poliitiline tähtsus" ja „Nõukogude tervishoid — kõige eesrindlikum maailmas".

Teistest ringidest väärivad populaarteaduslike loengute pidamisega esiletõstmist veel günekoloogiaring ja hügieeniring. Viimases on tähtsaid tervishoiuküsimusi (tuberkuloos, isiklik ja elamuhügieen, vähktõbi jne.) paljudel kordadel rohke kuulajaskonna ees Tartu linnas ja maal käsitlenud V kursuse üliõpilased J. Keerig ja E. Amandus.

ÜTÜ ringide liikmeil seisab ees laialdane sanitaarhariduslik töö veel ELKNÜ Tartu Linnakomitee organiseerimisel toimuvate vestluste kaudu, mille vastu meie ringide liikmete seas valitseb elav huvi. Seni on soovi avaldanud nimetatud vestluste pidamiseks juba üle 20 ÜTÜ liikme 15 teemal ja need arvud kasvavad iga päevaga. Tuleb võidelda selle eest, et see üritus haaraks kõiki meie osakonna liikmeid.

H. Kanter

KOMMUNISTLIKE NOORTE ELU

Loomaarstiteaduskonnas peab toimuma murrang

Möödunud pühapäeval toimus loomaarstiteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni aruande-valimiskoosolek, kus kuulati ära algorganisatsiooni sekretäri sm. Johansoni aruanne algorganisatsiooni tööst. Aruandest ilmnes, et kommunistlike noorte töö teaduskonnas on olnud täiesti ebarahuldav. Kogu õppeaasta jooksul pole vastu võetud ühtki uut ÜLKNÜ liiget. Algorganisatsioon on tegelikult eraldunud teaduskonna üliõpilaste elust, pole tõstnud päevakorda üldaktuaalseid küsimusi. Koosolekuid nii kogu algorganisatsiooni ulatuses kui ka gruppides viiakse läbi ebaregulaarselt. Nõrgalt on tegeldud õppeedukuse tõstmise küsimustega, mille tagajärjel kommunistlike noorte keskmine õppeedukus on madalam organiseerimata noorte omast.

Aruandele järgnesid kriitikarohked läbirääkimised. Kommunistlikud noored Lint, Jürgenson jt. kritiseerisid teravalt algorganisatsiooni büroo senist tööd, paljastades puudusi organisatsiooni juhtimises büroo poolt.

Ühel häälel tunnistas koosolek büroo senise töö mitterahuldavaks. Valiti uus 5-liikmeline büroo algorganisatsiooni töö edasiseks juhtimiseks. Kohe pärast koosolekut toimunud büroo istungil valiti algorganisatsiooni uueks sekretäriks IV kursuse üliõpilane sm. E. Jürisson.

Uus büroo peab kujunema teaduskonna kommunistlike noorte teguvõimeliseks võitlusstaabiks ja kindlustama algorganisatsiooni töö murrangulise paranemise. Selleks peab operatiivset kaasabi osutama ka ülikooli komsomolikomitee oma sektoritega.

A. Blumfeldt,
ELKNÜ TRÜ Komitee
sekretäri asetäitja.

Olümpiaadi ülevaatuste esimene pool on lõppenud

Viimastel nädalatel on kogu meie üliõpilaskond haaratud kunstilise isetegevuse ja omaloomingu II olümpiaadi läbiviimisest. Möödunud neljapäeval toimunud ajaloo-keeleteaduskonna ko'mas isetegevusõhtu lõpetas olümpiaadi es'mese poole, mille jooksul toimusid arsti-, aja'oo-keele- ja matemaatika-loodusteaduskonna isetegevusõhtud.

Juba olümpiaadi esimese poole jooksul oleme näinud palju ideeliselt ja kunstilise't kõrgetasemelisi ettekandeid, mis näitavad, et meie üliõpilaskond suhtub täie teadlikkusega kunstilise isetegevuse viljelemisse. Meie suuremad teaduskonnad — arsti- ja ajaloo-keeleteaduskond — viisid oma ülevaatused läbi kolme õhtu jooksul. Kõikidest õhtutest on osavõtt olnud rohkearvuline ja saadud muljed on tekitanud rohkesti e'evust.

Täiesti õigesti on peatähelepanu pööratud laiade masside kaasatõmbamisele. Nii võ'sime kuulda kõigi mainitud teaduskondade paljuhikmeliste koor'de ettekandeid, mis seisid rahuldaval ideelis-kunstilisel tasemel. Eriti hea esinemisega pais'sid silma matemaatika-loodusteaduskonna ja ajaloo-keeleteaduskonna segakoorid.

Väiksematest laulukollektiividest on tublit tööd teinud ka teaduskondade ja kursuste kvartetid (neid esines üldse 11), kelledest parimad olid ajaloo-keeleteaduskonna II ja IV—V kursuse ja arstiteaduskonna raviosakonna IV kursuse naiskvartetid. Teiste kvartettide juures andis end paiguti tunda laulude vähene viimistlus ja üksikute häälte kvartetti mittesobivus.

Hea mulje jättis matemaatika-loodusteaduskonna duett (Trass ja Prinits), eriti Ronjovi laulus „Laul Stalingradi'st". Duette oleks aga üldiselt võinud olla rohkem — võrreldes näiteks soololauludega.

Instrumentaalmuusika osas sammub esirinnas ajaloo-keeleteaduskond, kus hea eduga esinesid üliõpilased Tauk, Murumaa jt. Kindlasti oleks leidunud enam instrumentaliste ka matemaatika-loodus- ja arstiteaduskonnas, kui vastavad orgkomiteed oleksid sellele alale rohkem tähelepanu pööranud.

Suuremate hulkade kaasatõmbamiseks pakub peale laulu häid võimalusi ka sõna- ja lavakunst massdeklamatsiooni ja näidendi näol. Sellelt alalt oli arstiteaduskond esindatud kahe näidendikatkendiga, ajaloo-keeleteaduskond ühe näidendi ja kahe massdeklamatsiooniga ning matemaatika-loodusteaduskond näidendi ja massdeklamatsiooniga Esiletõstmist väärib siin eriti arstiteaduskonna näitering oma hea ja küllaltki viimistletud esinemisega. Sama teaduskond oleks aga võinud esineda ka mõne massdeklamatsiooniga. Samuti oleks pidanud olema esindatud enam deklamaatoreid, mis oleks vältinud ühe deklamaatori mitmekordse esinemise samal õhtul. Üksikdeklamaatoritest vääriksid esiletõstmist Arro ja Maimets arstiteaduskonnast ning Kalde matemaatika-loodusteaduskonnast. Seevastu aga ajaloo-keeleteaduskonna rohkearvulisest deklamaatorite perest liginesid eelmiste tasemele ainult mõned üksikud (Ossets, Ütti, Siilivask).

Tantsude alal oli pearõhk pandud rahvatantsudele. Arstiteaduskonnas oli loodud neli rahvatantsurühma, ajaloo-keeleteaduskonnas 2 ja matemaatika-loodusteaduskonnas 1. Eeskujuks teistele rühmadele võiks siin ehk seada arstiteaduskonna IV kursuse rühma. Teistest rühma- ja soolotantsudest väärivad esiletõstmist tadžiki rahvatants üliõpilase Liigi esituses ja üliõpilase Sanderi soolotants.

Võimlemisettekannete osas paistis silma arstiteaduskond, kelle vastavad kollektiivid esinesid teiste teaduskondade omadega võrreldes märksa paremini, — kahju ainult, et nii suures teaduskonnas võimlemist laiematesse massidesse pole viidud. Eriti peaks oma võimlemisrühmade esinemistaseme tõstmise eest hoolitsema ajaloo-keeleteaduskond.

Seenistest teaduskondade isetegevusõhtuist jättis üldiselt parima mulje ajaloo-keeleteaduskonna esimene õhtu, mis oli kunstiliselt ja ideoloogiliselt kõrgetasemeline. Imestama paneb aga, et sama teaduskonna viimane ülevaatusõhtu ei pakkunud enam taolist kunstilist elamust. Jäi mulje, et esinejate valik oli juhuslik ja ettekannete viimistlus pinnapealne. Selles osas jätsid arsti- ja matemaatika-loodusteaduskonna õhtud tervikliikuma mulje.

Üldiselt võib eelmainitud teaduskondade isetegevuslaste saavutustega rahule jääda, mida näitavad ka žürii hinded.

Tuleb loota, et meie olümpiaadi teisel poolel esinevad teaduskonnad näitavad eelmistest veel kõrgemat taset ja omalt poolt aitavad kaasa meie üliõpilaskonna isetegevuse edasisele hoogustamisele nõukogude ja kogu progressiivse inimkonna kunsti kandmisel laiadesse massidesse.

H. Pärkma,
olümpiaadi orgkomitee liige.

MEILE KIRJUTATAKSE

Isetegevuse ülevaatuste üldine pahe

Viimasel ajal sageli toimuvate olümpiaadiülevaatuste üldiseks paheks on nende alguse hilinemine. Peetakse enesestmõistetavaks alustada kava pool tundi pärast ettenähtud aega. Samuti venivad ettenähtust pikemaks vaheajad. Eriti suur korralagedus valitses ajaloo-keeleteaduskonna viimasel ülevaatusõhtul. Õhtu algas pooletunnilise hilinemisega — kell 20.30, kuna eeskava lõppes kell 24. Vaheaegade ja hilinemise arvele langes sellest ajast 2 tundi ja 5 minutit, seega enam kui eeskava arvele!

Niisugused väärnähtused on täiesti lubamatud. Algusega viivitamine on tegelikult täpselt kohaletulnute ebaõiglane karistamine nende täpsuse eest. Alustagem kord ülevaatust täpselt, ja on kindel, et järgmine kord publik seda arvestab ja aegsasti kohale tuleb! Ja taotlegem seda, et vaheajad ei veniks kaks-kolm korda pikemaks teadustaja poolt teatatud ajast!

R. Pähn

Ülikooli näitekunstiringi ilus töösaavutus

Kaks korda on meie ülikooli näitekunstiring tutvustanud täissaalile oma pikaajalise töö tulemust — J. Gow' ja A. d'Hussand'i näidendi „Sügavad juured" lavastust. Mõlemal etendusel kõlanud soojad ja kauakestvad kiiduavaldused on parimaks tõendiks sellest, et ring on oma töö teinud hästi, pälvides ülikooli kollektiivi siira tänu hea, hoolikalt viimistletud lavastuse eest.

Juba näidendi valik annab tunnistust sellest, et näitekunstiring tahab täita kaasaegse nõukogude elu nõudeid ja kaasa aidata nõukogude patriotismi kasvatamiseks meie kollektiivis. „Sügavad juured" on kirglik, sügavalt ideeline teos, mis tutvustab meid kodanliku demokraatia tõelise palgega, õpetab meid vihkama kapitalistlikku maailma, temas valitsevat rassivaenu ja inimese õiguste ning vabaduste porritallamist. Sellesamaga kasvatab näidend vaatajais armastust meie Nõukogude kodumaa vastu, uhkustunnet selle üle, et ollakse maailma esimese sotsialistliku riigi õnnelik, vaba kodanik.

Näitekunstiring on endale võetud raske ja nõudliku ülesande lahendanud tunnustusväärse eduga. Lavastaja U. Väljaotsa õnnestunud tööst kõneleb see, et näidendi ideed kajasid lavastuses täie jõuga, olulisimad probleemid olid välja toodud selgelt ja haaravalt, tegelaskond moodustas ühtlase ansambli.

Üksikute osakandjate kohta võib öelda, et nendegi pingeline töö oli kandnud head vilja, näitekunstiringi liikmed pakkusid palju veenvaid, kauaks meeldejäävaid lavakujusid. Heino Pars, Ferra Bochman, Lia Oengo, Leo Vernik, Guido Arro, Irene Rummel, Heljo Lammas ja Karl Kalkun — kõik nad mängisid oma osa suure sisseelamisega ja läbituntult, siiralt ja haaravalt. Võib-olla ainult Aksel Orav demobiliseeritud neegerleitnandi Bretti osas kippus mõnes stseenis jääma pisut tuimaks ja kiretuks.

Ülikooli kollektiiv õnnitleb näitekunstiringi tema tubli lavastuse puhul ja ütleb talle selle eest siira aitäh. Isetegevusliku kollektiivi kohta on „Sügavate juurte" lavastus kahtlemata väljapaistvaks ja tunnustusväärseks saavutuseks, mis vääriks tutvustamist ka väljaspool Tartut. Lähtudes sellest võiks TRÜ Ametiühingu Komitee kaaluda näitekunstiringi külalisesinemise korraldamise võimalusi ka Tallinnas, eeskätt just Tallinna Polütehnilise Instituudi kollektiivi ees.

Innustagu „Sügavate juurte" lavastuse kordaminek näitekunstiringi veelgi innukamaks tööks isetegevusliku näitekunsti viljelemisel üliõpilaskonnas!

J. Kask

Väsimatult võidelda parteilisuse printsiibi rakendamise eest õppetöös

Oma teoses „Materialism ja empiriokrititsism" näitas Lenin, et igasugune filosoofiline teooria ja ühtlasi iga teadus on parteiline. Bolševistlik parteilisus põhjeneb ainsale teaduslikule maailmavaatele — dialektilisele materialismile. Seega on täiesti selge, et iga teaduse käsitlus saab ainult siis olla tõeliselt teaduslik, kui see viiakse läbi bolševistliku parteilisuse vaimus. Eksivad rängalt kõik need, kes arvavad, et „puhaste" faktide esitamisel nad edendavad nn. „puhast teadust". „Puhtad faktid" on „puhtad" ka teadusest, sest faktid muutuvad teaduste varaks ainult siis, kui nad on seostatud kooskõlas õigete maailmavaateliste printsiipidega.

Realiseerides dialektilis-materialist ikku maailmavaadet, on bolševistliku partei ja Nõukogude riigi poliitika kogu nõukogude korra eluliseks aluseks. ÜK(b)P Keskkomitee otsuses ajakirjade „Zvezda" ja „Leningrad" kohta üteldakse, et „nõukogude kord ei või taluda noorsoo kasvatamist nõukogude poliitika suhtes ükskõiksuse vaimus, hoolimatuse ja ideetuse vaimus".

Bolševistliku parteilisuse printsiipi rakendatakse õppetöös siis õieti, kui pakutavad teadmised saavad üliõpilastele kindlate vaadete ja veendumuste kujundamise aluseks.

Aga kuidas siis muutuvad teadmised veendumusteks, vaadete süsteemiks, aga mitte paljaste pähetuubitud faktide virr-varriks?

Selleks on vaja säärast aine käsitlust, mis üliõpilaste ees avaks marksismi-leninismi valguses võimalikult sügavalt ja veenvalt teadmiste ideelise sisu, selle ideelise fondi, mis on sideaineks üksikute inimeste, igasuguste kollektiivide ja kogu eesrindliku inimkonna vahel.

Bolševistliku parteilisuse printsiibi rakendamine ei piirdu sellega, et pakutakse ideoloogiliselt küpset teaduse materjali, vaid see hõlmab kogu inimese, teatavas ühtsuses tema teadvuse, käitumise ja moraalse ilme. Seetõttu on igasugused katsed lahutada õppetööst kasvatustöö ning parteilisus, vaenulikud marksismile-leninismile. Kui õppetööd teostatakse väljaspool bolševistliku partei ja Nõukogude valitsuse poliitikat, siis ei mõisteta õigesti nõukogude kõrgema kooli eesmärke ega suudeta ületada väga mitmesuguseid võõraid ja meile vaenulikke antimarksistlikke kontseptsioone, mis igasuguste teaduslikkusele pretendeerivate teoste kaante vahelt või muul kujul meile peale tungivad.

Sotsialistlikus riigis ei ole õppetööga seostatud kasvatus ainult õppeasutiste või õppejõudude isiklik asi, vaid tähtsamaid momente üldisest ühiskondlikust üritusest. Seetõttu satuvad kõik need, kes oma ülesannet õigesti ei mõista, vastuollu eesrindliku teadusega, õppeprogrammidega ja ülikooli eesmärkidega kommunismi ülesehitamisele ja Nõukogude riigi tugevdamisele kaasaaitamises.

Dots. A. Pärl

Rahu eest

(Üliõpilaslaulude võistlusel III auhinna saanud luuletus)

Ju noortena sõda me näinud,
fašistidest laastatud maad
ning lahingteed karmi on käinud
me kodumaa võitlejad.
Et rahu maailma saaks loodud,
seks miljoneid ohvreid on
toodud.

Me kätesse teadus on antud,
mis tundmatuks muudab me
maa;
üksmeelest me rahvad kõik
kantud —
paika vaenul siin olla ei saa.
Kui rahvaste rahu on ohus,
seda kaitsta on meiegi kohus.

Ei uuesti verre, ei tulle
agressorid viia saa meid.
Käed ulata, seltsimees, mulle,
koos kaitseme rahuideid!
Me võitluse eesmärk on selge:
luua rahvaile tulevik helge!

Evald Sammet,
matemaatika-loodusteaduskonna II kursuse üliõpilane

Tähtpäev ligineb

TRÜ üleülikoolilise olümpiaadi orgkomitee ja kirjandusringi juhatus tuletavad kõigi teaduskondade üliõpilastele meelde, et läheneb kirjandusliku, muusikalise, kujutava kunsti alase ja kehakultuurilise omaloomingu võistlustööde loovutamise tähtpäev — 1. aprill

Ülikooli klubi ruumes on võistlustööde jaoks välja pandud vastav kast, kuhu palume lasta nii olümpiaadi kui ka kirjandusringi võistlustööd, kusjuures ümbrik olgu varustatud vastava märgusõnaga „Kirjandusringile" või „Olümpiaadi orgkomiteele".

Ülgu mainitud, et osavõtt kirjandusringi kriitika-, följetoni- ja epigrammivõistlusest toob vastavale teaduskonnale punkte ka olümpiaadi liinis.

Kõigi teaduskondade olümpiaadi orgkomitee ülesandeks jääb nüüd hoolitseda selle eest, et üliõpilased võtaksid rohkearvuliselt osa võistlusest.

Olümpiaadi orgkomitee ja kirjandusringi juhatus.

Kohtumisõhtu ülikooli tuntumate sportlastega

Laupäeval, 25. märtsil algusega kell 20 toimub Hariduse tänava kultuurihoones kohtumisõhtu sportlastega. Vestlusega oma isiklikust arengust Isamaasõja invaliidist tšempionini esineb Eesti NSV tšempion H. Elken. Muljeid 8 linna korvpalliturniirist annavad edasi Tartu võiduka meeskonna liikmed Georg Rekker ja Harry Russak. Eesti NSV ratsasportlaste saavutusist jutustab NSV Liidu tšempion Aino Lukas. Kontserdiosas esinevad ÜSK parimad võimlejad ja rahvatantsurühm.

A. Loos

„Õhulossi" etendus ülikoolile

Reedel, 31. märtsil algusega kell 19.30 tuleb Riiklikus Teatris „Vanemuine" üliõpilastele alandatud hindadega esitamisele uus operett „Õhuloss". Etendusele järgneb arutelu.

Pääsmed ülalmainitud etendusele on saadaval üliõpilasklubi korrapidaja juures. Pääsmete müük nii sellele kui ka järgnevaile üliõpilasetendustele toimub kursuste kultuuriorganisaatorite või teatrivolinike kaudu. Kuna hinnaalandus üliõpilastele on 20—25% pääsmelt, tohiks üliõpilaskond ise olla tõsiselt huvitatud sellest, et igal kursusel oleks teatrivolinik ja et ta oma tööd teeks korralikult. Teiselt poolt on iga teatrivoliniku otseseks kohustuseks aktiivse selgitustöö abil muuta teatrikülastamine kõigi üliõpilaste positiivseks harjumuseks.

G. Arro

Vastutav toimetaja J. Feldbach

Tellige juba täna endale ajaleht „TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL" I. aprillist kuni semestri lõpuni!

MB 01526 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 780

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 11 (58) Reedel, 31. märtsil 1950. a. III aastakäik

Kanname veel intensiivsemalt bolševistlikku tõesõna rahvahulkadesse

NSV Liidu Ülemnõukogu valimised kujunesid nõukogude rahva ühtsuse võimsaks demonstratsiooniks. Peagu sajaprotsendiline valijate osavõtt hääletamisest näitab, et kogu töötav rahvas on tihedalt koondunud bolševike partei ja nõukogude võimu ümber.

Valimiste eel saavutatud poliitiline aktiivsus rahvahulkades ja tööalane tõus tõendavad ilmekalt, et bolševike partei tugevus seisneb tema sidemes massidega, et ainult pideva selgitustööga massides võib partei edukalt täita kõiki ülesandeid töötajate mobiliseerimisel poliitiliste ja majanduslike võitude saavutamiseks.

Valimiste eel kujunesid meil välja tublid agitaatorite kollektiivid. Valimiste käik ja tulemused kujunesid suurel määral selle järgi, kuidas vastavad parteiorganisatsioonid, agitkollektiivid ja agitpunktide juhatajad oskasid agitaatoreid juhtida ja nende tööd organiseerida.

TRÜ šeflusalune agitpunkt nr. 8 oma agitkollektiiviga, mis koosnes peamiselt üliõpilastest ja õppejõududest, osutus ülikooli partei- ja komsomoli-organisatsioonide suunamisel ning sm. Feldmani juhtimisel üheks paremaks agitpunktiks Tartus. Valimiseelses selgitustöös kasvas agitkollektiivis parteitute aktiiv, kelle poliitiline teadlikkus suuresti tõusis. Valimiste ettevalmistus näitas, missugused suurepärased võimalused on meil töötavate hulkade mobiliseerimiseks. Valimiseelse selgitustöö kogemusi kasutades ja agitkollektiivi oskuslikult tööle rakendades võime ka edaspidi saavutada uusi edusamme töötajate poliitilisel kasvatamisel ja nende tööaktiivsuse tõstmisel.

Läheneva Eesti NSV 10. aastapäeva tähistamiseks käib üle kogu vabariigi igakülgne ettevalmistustöö. Valimiseelsel perioodil loodud side elanikkonnaga ei tohi katkeda, vaid peab veelgi tihenema, süvenema. Töötajate hulkades tuleb õhutada töövaimustust ja püüdu ENSV 10. aastapäevaks anda oma parim.

Läheneva kevadkülvi perioodiks on vaja agitatsioonitöö raskuspunkt suunata šeflusalustesse kolhoosidesse nii otseseks selgitustööks kui ka kolhoosiagitaatorite töö abistamiseks. Meie tähtsaimaks ülesandeks on tõsta agitatsioonitöö kvaliteeti, kõrvaldada valimiseelses töös ilmnenud vead ja puudused ning tõsta agitaatorite poliitilist teadlikkust.

Valimiseelses selgitustöös ja valimiste läbiviimisel saavutatud edu töötajate poliitilise teadlikkuse tõstmisel peab meile olema tõukeks edaspidisele veelgi viljakamale tööle masside mobiliseerimisel uutele võitudele sotsialistlikus ülesehitustöös. TRÜ agitkollektiiv peab ka edaspidises töös sammuma agitkollektiivide esiridades.

Viljaka töö kokkuvõtteid

NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste eel rakendus kogu õigusteaduskonna kollektiiv Tartu linna elanikkonna hulgas tehtavasse poliitilisse selgitustöösse.

Õigusteaduskonna esimeseks ülesandeks oli linna agitpunktide ja käitiste varustamine kvalifitseeritud lektoritega. Selleks organiseeriti teaduskonnas lektorite grupp vanemõpetaja O. Püssa juhtimisel. Grupi liikmed pidasid valimiseelses selgitustöös kokku 177 loengut ja vestlust, neist 29 väljaspool Tartut. Suurima arvu ettekannetega esinesid teaduskonna parteigrupi organisaator sm. R. Auling (27 ettekannet), dekaan dots. E. Talvik (16 ettekannet), sm. J. Kalits (13 ettekannet), sm. O. Ibius (12 ettekannet) jne.

Teiseks ulatuslikumaks ülesandeks oli õigusteaduskonna kollektiivil agitatsioonitöö teostamine agitpunkti nr. 12 piirkonnas. Sellesse töösse rakendus 3 õppejõudu ja 112 üliõpilast. Üliõpilase M. Saaritsa poolt juhitava agitkollektiivi liikmed viisid läbi kokku üle 1000 individuaal- ja kollektiivvestluse väga mitmesugustel teemadel. Agitpunktis andsid õigusteaduskonna üliõpilased Krinal jt. välja seinalehte, viidi läbi rida rahvakoosolekuid ja teisi massüritusi. Kõige paremaid tulemusi töös saavutasid sm. Krinali ja sm. Maametsa brigaadidesse kuuluvad agitaatorid, kes viisid selgitustöö elanikkonnas eeskujulikule tasemele. Parimatest agitaatoritest väärivad esiletõstmist sm-d K. Sepp, L. Riisenberg, H. Metsa jt. Teiselt poolt oli aga ka halbu agitaatoreid, nagu näiteks sm. Soobert, kes valimiste päeval üldse ei ilmunud valimisjaoskonda.

Hulk õigusteaduskonna õppejõude oli rakendunud tööle agitpunktides. Sm-d Talvik ja Püss tegid usaldusmeestena ära suure töö saadikukandidaatide tutvustamisel. Sm. Ananjeva töötas agitpunkti juhataja asetäitjana. Peale selle võtsid üliõpilased sm-d Lukas ja Blumfeldt aktiivselt osa valimiskomisjonide tööst.

Meie teaduskond ei unustanud ka oma šeflusalust Jõemetsa kolhoosi. Sinna sooritati väljasõit, kusjuures kolhoosnikutele kõnelesid dots. Rebane ja üliõpilane Reinola ning esinesid isetegevuskollektiivid.

Õigusteaduskonna kollektiivi töö hoogsusest ja tulemusrikkusest kõneleb selget keelt fakt, et agitpunkti nr. 12 teenindamisele kuuluva rajooni valijad käisid valimiste päeval hääletamas eranditult juba enne kella 14.

Valimiste ettevalmistamisel ja läbiviimisel said meie inimesed suure bolševistliku kooli. Töötulemused näitavad, et meie kollektiiv on ühisel jõul suuteline paljugi korda saatma. Ja me ei tohi jääda saavutustele peatuma, vaid peame oma selgitavat ja mobiliseerivat sõna edaspidi veel laialdasemalt viima töötava rahva hulkadesse.

L. Paglant,

õigusteaduskonna ametiühingu büroo aseesimees.

Teadusliku konverentsi lõpp-plenaaristung

Üliõpilaste Teadusliku Ühingu III, Eesti NSV 10. aastapäevale pühendatud teaduslik konverents lõpeb ülehomme, s. o. pühapäeval, 2. aprillil toimuva lõpp-plenaaristungiga. Plenaaristungil kuulatakse ära õigusteaduskonna üliõpilase H. Kärtneri ettekanne koloniaalmaade rahvaste võitlusest oma sõltumatuse eest pärast Teist Maailmasõda ja tehakse kokkuvõtteid konverentsi töö tulemustest.

Pärast plenaaristungit demonstreeritakse nõukogude teadlase eetika küsimusi käsitlevat väärtuslikku nõukogude filmi „Aukohus", mis on dubleeritud eesti keelde.

Plenaaristung toimub algusega kell 16 keemiahoone ringauditooriumis Viktor Kingissepa tän. 16.

Üliõpilaste Teadusliku Ühingu III, Eesti NSV 10. aastapäevale pühendatud teaduslik konverents

Konverentsi pidulik algus

Üliõpilaste Teadusliku Ühingu kolmas teaduslik konverents, mis on pühendatud Nõukogude Eesti 10. aastapäevale, algas möödunud laupäeval piduliku ava-plenaaristungiga Teaduste Akadeemia saalis. Siia kogunes rohkesti meie ülikooli õppejõude ja üliõpilasi, samuti külalisi teiste liiduvabariikide ülikoolidest — Minskist, Kaunasest ja Riiast.

...Kõnetoolis on ÜTÜ esimees sm. L. Päi. „Me pühendame oma konverentsi Eesti NSV juubeliaastapäevale," lausub ta, „sest me oleme tänulikud nõukogude võimule ja bolševike parteile, kes avasid meile tee helgesse ellu, andsid võimaluse hariduse omandamiseks ja viljakaks tegevuseks teadusliku töö alal." Sm. Päi jutustab kodanlikust ajast, mil üliõpilased teadusliku tööga peagu üldse ei tegelnud, ja kõrvutas seda olukorraga meie nõukogude ülikoolis, kus üliõpilaste teaduslik töö võtab iga aastaga järjest laiema ulatuse. Soovides konverentsile head kordaminekut ja niisuguseid saavutusi, mis oleksid meie väärikaks kingiks kodumaale Eesti NSV aastapäeva eel, kuulutab sm. Päi konverentsi avatuks.

Edasi toob konverentsist osavõtjaile tervitusi teadusala prorektor sm. A. Marland, kutsudes üliõpilasi ennastsalgavalt teenima eesrindlikku nõukogude teadust, seadma oma eeskujudeks teaduse korifeed — Marxi, Engelsi, Lenini ja Stalini.

Nüüd kuulatakse ära ajalookeeleteaduskonna IV kursuse üliõpilase K. Siilivaski ettekanne „Tartu Tööliste ja Soldatite Saadikute Nõukogu tegevus 1917. aastal", milles antakse põhjalik ülevaade nõukogu osast revolutsiooni teostamisel ja selle saavutuste kindlustamisel.

Plenaaristungi lõpul toovad meie ülikooli ÜTÜ liikmeile sooje tervitusi Läti Riikliku Ülikooli dotsent sm. Levitan, Valgevene Riikliku Ülikooli üliõpilane sm. Snežkova ja Kaunase Põllumajandusakadeemia üliõpilane sm. Ramanauskas.

* * *

Kui plenaaristung üldiselt kujunes teadusliku konverentsi väärikaks avaakordiks, siis ei saa ometi jätta märkimata asjaolu, et istungi algus tunduvalt viibis. Kuigi see hilinemine olulises osas ei olenenud konverentsi korraldajaist, on ta siiski õpetuseks, et edaspidi tuleb selliseid häbistavaid väärnähtusi vältida hoolsama ja kõiki võimalusi arvestava ettevalmistusega.

Arstiteaduse sektsiooni tulemusrikas töö

III üliõpilaste teadusliku konverentsi arstiteaduse sektsiooni töö on lõppenud. Sektsioonis viidi läbi kokku kolm istungit, kus esitati kuus tööd meie ülikooli üliõpilastelt ja üks töö Läti Riikliku Ülikooli esindajalt. Tööd olid üldiselt sisuliselt väärtuslikud ja hästi vormistatud. Teksti illustreerimiseks demonstreeriti näitlikke diagramme, fotosid ja diapositiive. Sektsiooni töö vältel tekkinud elavad diskussioonid näitasid, et päevakorda võetud küsimused, nagu kasvatajate probleem (I istung), närvisüsteemi haigestumised (II istung), ja haavade resp. haavandite ravi küsimused (III istung) on aktuaalsed ja väärivad edaspidist uurimist.

Puudusena peab aga mainima, et rõhuv enamik istungeist osavõtjaist jäi diskussioonist eemale. See on väär, sest üliõpilaste teaduslik konverents peab olema mitte üksikute saavutuste paraadiks, vaid tõsiseks töökonverentsiks.

Üldiselt võib sektsiooni tööd lugeda õnnestunuks. Eriti hinnatav on see, et tööst osavõtjate hulgas oli rohkesti ka Tartu keskkoolide lõppklasside õpilasi, mis räägib ÜTÜ töö populaarsuse tugevast kasvust. Kokku külastas sektsiooni istungeid 349 inimest, neist 42 teaduskonna õppejõudu.

Sektsiooni parimateks ettekanneteks tuleb lugeda Ü. Valvere tööd „Kudeteraapia Vabariiklikus Tartu I Haavakliinikus" ja J. Seederi tööd „Naha transplatatsiooniks granulatsioonide pinnase optimaalse faasi määramine tsütobakterioskoopiliste preparaatide abil", mis on teostatud iseseisvate uurimustena ning omavad praktilist tähtsust. Märkimisväärset praktilist väärtust omab ka T. Rekki töö, mille teemaks on „Suuõõne vähktõve varajane diagnostika". Tunnustust väärivad ka teised sektsiooni töö käigus esitatud ettekanded, olles hoolikalt ette valmistatud ja suuremal või vähemal määral õnnestunud.

Külalisesineja V. Zarionov Riiast näitas oma ettekandes, et kõigi siseelundite haigestumise puhul on kaasa haaratud ka maks, millist asjaolu on sisehaiguste ravimisel tähtis silmas pidada.

Konverentsi töö lõpul võtsid sõna prof. Linkberg, dots. Kõrge, üliõpilased V. Zarionov ja T. Zdanko, kes konstateerisid edusamme ÜTÜ tegevuses ja soovisid teaduslike ringide liikmeile jõudu ja edu edasiseks veel viljakamaks tööks.

T. Zdanko,

ÜTÜ arstiteaduse osakonna nõukogu esimees.

Pildil: ÜTÜ teadusliku konverentsi ava-plenaaristungist osavõtjaid. *Foto V. Levitski*

Tiigi tänava ühiselamu üliõpilasnõukogu ÜLESKUTSE

kõigile TRÜ ühiselamuis elunevaile üliõpilastele

Selleks, et kaasa aidata TRÜ üliõpilaste ühiselamutes elamiskultuuri parandamisele, üliõpilaste ideelis-poliitilise kasvatustöö taseme tõstmisele ja massiliste kultuuriürituste organiseerimisele, kutsub Tiigi tänava üliõpilaste ühiselamu üliõpilasnõukogu üles kõigi üliõpilaste ühiselamute üliõpilasi järgnema meie üleskutsele ning astuma sotsialistlikku võistlusse ENSV 10. aastapäeva auks. Selle võistluse raames võtame endale järgmised kohustused:

I Elamu-heaolu alal:

1. Pidevalt tõsta ühiselamus elamiskultuuri ja puhtust ning korda tubades, kasutades selleks laialdaselt üliõpilaste kaasabi.
2. Parandada üliõpilaste elamuheaolulist teenindamist, hoolitsedes ühiselamus toiduainete, piima ja juurvilja müügi eest.
3. Viia läbi ühiselamu ulatuses sotsialistlik võistlus parima toa ja korruse nimele.

II Ideelis-poliitilise kasvatustöö alal:

1. Organiseerida üksikute korruste kaupa seltsimeheliku kriitika koosolekuid.
2. Korraldada vestlusi nõukogude üliõpilase ilmest.
3. Organiseerida ühiselamus seltsimehelik kohus ebaõigesti käitunud üliõpilaste kasvatamiseks.
4. Kindlustada ühiselamu seinalehe ilmumine kord nädalas, igal laupäeval. Hoolitseda seinalehe kõrge sisulise taseme eest.

III Massilise kultuuritöö alal:

1. Kindlustada populaarteaduslike ja poliitiliste loengute korraldamist kord nädalas.
2. Korraldada semestri jooksul vähemalt 2 isetegevusõhtut ühiselamus elunevate isetegevuslaste kaasabil.
3. Korraldada teatri ja muuseumide kollektiivset külastamist.
4. Hoolitseda üliõpilaste vaba aja kultuurse veetmise eest.

IV Sporditöö alal:

1. Viia lõpule ühiselamu male-esivõistlused aprillikuu jooksul.
2. Rajada ühiselamu õuele spordiväljak.
3. Organiseerida ühiselamu võrk-, korv- ja jalgpallimeeskonnad ning võrkpallinaiskond.
4. Korraldada sõprusvõistlusi teiste TRÜ ühiselamute üliõpilastega.

* * *

Ühiselamu üliõpilasnõukogu kohustub iga kuu lõpul lahtisel koosolekul arutama käesolevas üleskutses endile võetud kohustuste täitmist.

Seltsimehed üliõpilased TRÜ ühiselamuis! Parandagem ühiselt meie ülikooli ühiselamute taset, kasvatagem end eeskujulikeks nõukogude üliõpilasteks ka väljaspool auditooriumide seinu!

TRÜ Tiigi tänava üliõpilaste ühiselamu üliõpilasnõukogu.

Matemaatika-loodusteaduskonna keemiaosakond 100 aastane

25. märtsil möödus 100 aastat päevast, mil otsustati jagada Tartu Ülikooli filosoofiateaduskond kaheks iseseisvaks osaks: ajaloo-keeleteaduskonnaks ja füüsika-matemaatikateaduskonnaks. Sellel otsusel oli suur tähtsus mõlema teaduskonna arengule. Uuesti loodud füüsika-matemaatikateaduskonna ülesandeks oli õpetada matemaatikat ja loodusteadusi, nende seas ka keemiat.

Pärast iseseisva füüsika-matemaatikateaduskonna ja keemiaosakonna loomist laienesid võimalused keemia õppimiseks. Sellest ajast peale antakse Tartu Ülikoolis ka selle osakonna lõpetajatele välja keemikute diplomid, kuna paljudes teistes ülikoolides lõpetanud keemikud saavad filosoofia-alased diplomid. Varsti pärast teaduskondade lahutamist tuleb keemia õppetoolile prof. Carl Schmidt, kes töötab sel kohal 40 aastat. Selle aja vältel sammub Tartu Ülikooli keemiaosakond väärikalt kaasa keemia kiire arenguga. Prof. Scmidti ja tema kaastöötajate sulest ilmuvad põhjapanevad tööd, samuti tehakse laialaulatuslikke analüütilisi uurimusi.

Ülikooli peahoonele ehitatakse külge tiivad, milledest vasakpoolses kogu alumine kord ja osa keldriruume antakse keemiaosakonna kasutada. Keemia üliõpilaste arv kasvab aastast aastasse ja Tartu Ülikooli lõpetanud keemikuist saavad mitmed ülemaailmalise kuulsuse ning siirduvad õppejõududena nii sise- kui ka välismaa ülikoolidesse.

Eesti kodanliku valitsuse ajal segavad aga mitmed häired keemiaosakonna hoogsat arengut. 1924. a. suletakse kodanliku valitsuse poolt keemilise tehnoloogia osakond, kuna leitakse, et ei ole tarvidust insener-keemikute järgi. Hiljem aga, 1936. a., arvatakse, et on tarvis ette valmistada ainult keemikuid-insenere ja avatakse keemiaosakond Tallinna Tehnikainstituudi juures, kuna Tartu Ülikooli keemiaosakond, kus pearõhk asus põhjalikul teoreetilisel ettevalmistusel, hoopis likvideeritakse! Tartu Ülikoolis töötavad keemia kateedrid õpetavad ainult teiste osakondade ja teaduskondade üliõpilasi.

Alles nõukogude võimu ajal leiab keemia õpetamine jälle väärikat hindamist. Imestamisväärselt kiiresti parandatakse haavad, mille lõid okupatsioon ja sõjategevus Tartu Ülikoolile. Juba 1947. a. avatakse taas Tartu Riikliku Ülikooli füüsika-matemaatikateaduskonna keemiaosakond, mis võib ette valmistada nagu teisedki NSV Liidu ülikoolid keemikuid-anorgaanikuid, orgaanikuid, analüütikuid ja füüsikokeemikuid ning edaspidi ka keemia pedagooge keskkoolidele. Keemiaosakonnas on praegu 4 vastavat kateedrit. Õppejõudude arv keemiaosakonnas on suurem kui kunagi enne — 21. Ka keemia loenguid kuulavate üliõpilaste ning praktikantide arv on palju tõusnud. Üliõpilaste-keemikute arv vastavatud keemiaosakonnas ulatub praegu 60-ni. Ka keemia kateedrite kauaaegne mure — ruumide küsimus — on leidnud lahenduse. Tänu partei ja valitsuse pidevale hoolitsemisele ning abile ja TRÜ haldusaparaadi püüetele on lõpule viidud uue keemiabloki ehitamine ning alates veebruarist 1950. a. asub keemiaosakond peagu täielikult uutes ruumides, mis on eriti selle osakonna jaoks ehitatud ja sisustatud.

Uued lahedad olud ja laiad perspektiivid innustavad õppejõude ja üliõpilasi järjest pingsamaks tööks, et tuua ka oma panus nõukogude keemiateaduse arenguks.

L. Imelik,
anorgaanilise keemia kateedri vanemõpetaja.

MÕTTEVAHETUSE KORRAS

Tulevaste eriteadlaste professionaalse ettevalmistuse parandamiseks

Käesoleval aastal lõpetab ülikooli rohkesti noori agronoome, insenere, arste, õpetajaid, kes peale lõpetamist asuvad oma ülesandeid täitma rahva teenindamisel. Arstiteaduskonna lõpetab käesoleval aastal üle kuuekümne üliõpilase, kes asuvad tööle noorte arstidena. On jäänud vaid kaks kuud riigieksamiteni. Üliõpilastel on see aeg viimaseks ettevalmistusperioodiks, et veelkordselt läbi vaadata materjale, mis on ülikooli kestel omandatud, et juba täiesti ettevalmistatult astuda riigieksami komisjoni ette. Oma töösse tõsiselt suhtuvad üliõpilased, nagu sm-d Loogna, Sachris, Anton, Kama, Rannaveer on loonud kindla süsteemi ainete kordamiseks ning pole mingisugust kahtlust, et mainitud seltsimehed sooritavad oma eksamid eeskujulikult.

Pärast lõpetamist asub suur osa noortest arstidest praktiliste arstidena tööle maa-arsti jaoskondadesse, haiglatesse, kliinikutesse, ning just seepärast on erilise tähtsusega küsimus, et arstiteaduskonna dekanaat pühendaks suurt tähelepanu kateedrite tööle, kes annavad viimase viimistluse tulevastele noortele nõukogude arstidele. Hästi on osanud oma tööd organiseerida hospitaal-haavahaiguste kateeder (juhataja dr. Petlem), naistehaiguste kateeder (juhataja prof. Bernakoff). Kuid puudusena peab märkima, et nõukogude tervishoiu organisatsiooniliste küsimustega, mis moodustavad ühe väga tähtsa osa tulevase noore arsti tööst omal töökohal, tegeletakse vähe või õigemini üldse mitte. Tõsi, tervishoiuorganisatsiooni üldiste põhiülesannetega tutvusid üliõpilased juba IV kursusel ,kuid kuidas organiseerida tööd tuberkuloosi vastu võitlemisel, abordi vastast võitlust, kuidas siduda meditsiinilist tööd kohalike nõukogude, partei-, ametiühinguliste organisatsioonidega — need küsimused pole paljudele selged.

Meie tervishoiuorganisatsioonis on toimunud pärast Suurt Isamaasõda suuri organisatsioonilisi muudatusi — ambulatoor-polikliinilised asutised on muudetud terviklikeks, võimsateks ravi-profülaktilisteks asutisteks, millede ülesanne on ühelt poolt lähendada kvalifitseeritud arstiabi töötajaile ning teiselt poolt tõsta arstide erialaseid teadmisi. Viiakse läbi rida üritusi tervishoiuasutiste võrgu ümberkorraldamisel jne. Nende ürituste tegelikeks rakendajaiks on eelkõige tervishoiutöölised, kusjuures sellest tööst tuleb osa võtta ka neil noortel arstidel, kes käesoleval aastal lõpetavad ülikooli. Kui aga küsida arstiteaduskonna dekanaadilt, mis on tehtud või mis kavatsetakse teha selle küsimuse lahendamiseks, siis paraku hetkel jääme küsimusele vastuse võlgu. Noored arstid on samuti vähe teadlikud meie rahvamajanduse plaanidest, tervishoiu planeerimisest ning raviasutiste finantseerimise põhialustest, kuid tänapäeval ei ole küllaldane, kui arst tunneb vaid meditsiini selle kitsas mõttes. Iga nõukogude arst on ühtlasi ka tervishoiuorganisaator. Et lünka noorte arstide ettevalmistuses sel alal täita, on tingimata vajalik, et rektoraat koos arstiteaduskonnaga kõige lühema aja jooksul lahendaks järgmised küsimused:

1. Annaks viimase viimistluse tulevastele noortele arstidele kateedrite kaudu praktiliseks tööks tulevastel töökohtadel.
2. Tutvustaks noori käesoleval ajal makseva tervishoiuorganisatsiooniga.
3. Viiks läbi seminarid, konsultatsioonid jne. tervishoiuküsimuste koordineerimisest nõukogude, parteiliste, ametiühinguliste, ühiskondlike organisatsioonidega.
4. Seaks sisse korra, et lõpetanud noored arstid kinnitatakse 2—3 aasta vältel kateedri juhatajate juurde konsultatiivse abi saamiseks nii praktilises töös kui ka teadusliku töö tegemiseks.
5. Kindlustaks noori arste vajaliku meditsiinilise kirjandusega, eelkõige käsiraamatutega.

Siinkohal ülestõstetud küsimused ei peaks piirduma vaid nende üksikute teesidega, vaid neid võiksid täiendada nii arstiteaduskond kui ka teised teaduskonnad, sest see aitaks kaasa tulevaste eriteadlaste professionaalse ettevalmistuse parandamiseks.

A. Räni,
Tartu Linna TK Tervishoiuosakonna juhataja.

KOMMUNISTLIKE NOORTE ELU

Õppeedukuse ja -distsipliini tõusu eest

Hiljuti toimus arstiteaduskonna komsomoli-algorganisatsioonis järjekordne üldkoosolek, mille keskseks päevakorrapunktiks olid õppetöö küsimused. Peale selle võeti koosolekul vastu ÜLKNÜ liikmeks III kursuse eesrindlik üliõpilane sm. Lia Grassmann, kes valimiskampaania ajal paistis silma oma innuka tööga agitgrupi vanemana.

Ettekandega õppetöö ja distsipliini küsimustest esines teaduskonna prodekaan dots. E. Siirde, kes põhjalikult analüüsis õppetöös seni esinenud puudusi. Ettekandes kritiseeriti eriti raviosakonna II kursust, kus puudujate arv on kõige suurem ja õppeedukus kõige madalam. Üliõpilased Maurer, Kits, Kaljuste, Bogatšova, Mander jt. puuduvad sageli loenguilt ja viivad sellega alla kursuse üldisi näitajaid. Nõrk on distsipliin ka stomatoloogia-osakonna I kursusel, kus sagedasimaiks puudujaiks on üliõpilased Salajõe, Toots jt. Paljudel kursustel esineb suuri väärnähtusi poliitinformatsioonitundidest osavõtu osas. Halb on see, et kommunistlike noorte grupid kursustel pole sellistele faktidele küllaldast tähelepanu osutanud ega küllalt aktiivselt võidelnud õppedistsipliini tõstmise eest. Sm. Siirde ettekandes ja sellele järgnenud elavais läbirääkimistes märgiti ühtlasi konkreetseid abinõusid olukorra parandamiseks.

P. Sepp,
arstiteaduskonna II kursuse kommunistlik noor.

Kommunistlikud noored on esirinnas

Kui kogu kehakultuuriteaduskonna kollektiiv on hoolega rakendunud kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadi ettevalmistamisse ja läbiviimisse, siis juhtivaks ja suunavaks jõuks selles töös on teaduskonna kommunistlikud noored. Kehakultuuriteaduskonna komsomoli-algorganisatsioon on hoolitsemise kunstilise isetegevuse arendamise eest võtnud oma südameasjaks.

Teaduskonna kommunistlikud noored on aktiivseteks osavõtjateks isetegevuskollektiivide tööst. Kommunistlikud noored Ants Aavola, Erlend Teemägi jt. on tunnustud eesrindlike ja innukate isetegevuse harrastajatena.

Komsomoli-organisatsiooni kaasabil ja innustusel viidi teaduskonnas läbi kursustevaheline omaloomingu võistlus, mis andis häid tulemusi ja rikastas ülevaatuse kava mitmete väärtuslike numbritega. Ka kommunistlikud noored ise võtsid võistlusest osa.

Suurt tähtsust omas olümpiaadi ettevalmistusel veel üks komsomoli-algorganisatsiooni üritus — nimelt välk-seinalehe väljaandmine, mille kaudu paljastati töös esinevaid puudusi ja näidati vahendeid nende kõrvaldamiseks.

G. Rekker

Tarvis on hoolikamat ettevalmistust

Olümpiaadi ülevaatuste teise vooru raames toimus hiljuti kunstilise isetegevuse ja omaloomingu ülevaatus metsandusteaduskonnas. Toimunud õhtu alusel ei saa veel teha kokkuvõtlikke hinnanguid kunstilise isetegevuse olukorrast selles teaduskonnas, sest 3. aprillil toimub veel teine isetegevusõhtu. Kuid siiski võib juba esialgsete andmete alusel konstateerida, et metsandusteaduskonnas on möödunud aastaga võrreldes tehtud tunduvaid edusamme kunstilise isetegevuse viljelemisel. Kui möödunud aastal polnud teaduskonnas veel võimlemisrühmi ega näiteringi, siis nüüd on need loodud ja võisid ülevaatusel demonstreerida oma senise töö tulemusi.

Teiselt poolt aga peab märkima, et edusammudest hoolimata jääb kunstiline isetegevus metsandusteaduskonnas oma taseme poolest veel maha mitmest teisest teaduskonnast.

Tunnustustväärivaks algatuseks on teaduskonna estraadiorkestri loomine, mis aga kahjuks pole veel jõudnud rahuldava kunstilise tasemeni.

Akordionisoliste oli ülevaatusel esindatud kaks. Neist Aino Vars esines silmapaistva eduga, U. Ugaste aga pidanuks oma ettekannet hoolikamalt ja tõsisemalt ette valmistama.

Mis puutub teistesse ettekannetesse, siis tuleb märkida rahvatantsurühma küllalt õnnestunud esinemist, kusjuures eriti hinnatav on töötemaatilise tantsu „Lina" kavvavõtmine. Suuremaid või vähemaid puudusi oli võimlejate, vokaalsolist Siilbeki jt. esinemises. Õhtu kõige nõrgemaks numbriks aga oli näiteringi poolt esitatud katkend Lavrenjovi näidendist „Ameerika hääl", mille juures pinnaline ja hoolimatu töö ning vähene ettevalmistus viisid ettekande läbikukkumiseni.

Metsandusteaduskonna esimese ülevaatusõhtu peamine kogemus seisneb selles, et selliseid tähtsaid üritusi ei saa korraldada puuduliku ja nõrga ettevalmistusega. Seda kogemust peab teaduskonna isetegevuskomisjon nii teise ülevaatusõhtu korraldamisel kui ka isetegevuse edasisel arendamisel rangelt silmas pidama.

H. Möller

Eesti Donbassis kõlas Akadeemilise Meeskoori laul

Nõukogude laul, nagu kogu meie kunst, on üheks ühiskondliku mõtte arendamise relvaks, masside ühiskondliku aktiivsuse tõusule kaasaaitamise, nende mobiliseerimise vahendiks. Sellist eesmärki taotles ka Akadeemilise Meeskoori laul äsjalõppenud Põhja-Eesti kontserdimatkal, millega taotleti sidemete loomist ja tihendamist Eesti Donbassi töötajatega ning keskkoolinoorsooga.

Möödunud reedel alanud kontserdimatk läbis Tapa, Rakvere ja Kohtla-Järve, kus esineti nelja kontserdiga, mille kavas esitati Muradeli, Pokrassi, Türnpu, Ernesaksa, Ritsingu, Griegi jt. heliloojate ning vene rahvalaule. Solistidena võtsid matkast osa meie ülikooli andekamad isetegevuslased pianist H. Tauk, viiuldaja V. Murumaa ja tšellist U. Kolk. Tuleb märkida, et koor ja solistid esinesid edukalt, mida tõendavad ka kohalike koorijuhtide ja teiste kultuuritegelaste kiitvad hinnangud.

Kahtlemata aitas kontserdimatk kaasa meie kooriliikmete kollektiivsustunde tõstmiseks ja tutvumiseks viisaastaku hiiglaslike töövõitudega. Teisest küljest tihendas see matk Tartu Riikliku Ülikooli sidemeid töötajate hulkadega ja näitas taas kord, et meie ülikool tõelise nõukogude ülikoolina on sügavalt rahvalähedane ja näeb oma ainust eesmärki rahva teenimises.

K. Viise,
Akadeemilise Meeskoori esimees.

Vähese hoolega läbiviidud üritus

Ajaloo-keeleteaduskonna hiljuti lõppenud olümpiaadi-ülevaatuse raamides lavastati teaduskonna näiteringi poolt sama teaduskonna üliõpilase Oskar Kruusi 3-vaatuseline näidend „Kivi keset nurme". Tunnustavalt tuleb hinnata noore autori head tahet ja visa püüdu katsetada teiste looiminguliste žanride kõrval ka draama viljelemisega ning antud juhul jäädvustada jõukohaselt meie põllumajanduse kollektiviseerimisliikumist käsitlevasse kirjandusse meie uue, sotsialistliku põllumajanduse alustele siirdunud külaühiskonna kõige päevakohasemat teemat: elu tööd ja klassivõitlust juba asutatud kolhoosis.

Pärast näidendi valmimist ja lavastamist tuleb aga kahetsusega nentida, et see tänuväärne ja probleemiderikas teema ei ole leidnud rahuldavat lahendamist ning viimistlemata näidendi ebaküpse lavastuse süü jagavad teaduskonna näitering (juhataja sm. H. Lammas), teaduskonna olümpiaadi orgkomitee (esimees sm. M. Privoi) Noorte Autorite Koondis ja autor.

Näidendi põhiprobleemina on püütud anda klassivõitlust kolhoosi pugenud kulakuga karjatalitaja Helju Kala näol ning õpetada selle paljastamisest tehtud järeldusega kolhoosikollektiivi alatisele valvsusele. Kõrvalprobleemidena on mõeldud arveametnik Aino Sarapi õppimasaatmine ülikooli põllumajandusteaduskonda ja armastusintriig, mille kahe pooluse — arveametniku ja karjatalitaja — vahel kõigub näidendi ebaõnnestunum kuju, kolhoosi esimees Olev Soolaid.

See oleks probleemide kõige vastuvõetavam asetus, eeldusega, et kõrvalprobleemid on seotud peaprobleemiga ning teenivad teose põhiideed — klassivõitluse kujutamist. Kõnesolevas teoses reastuvad aga probleemid oma kandejõult ja ulatuselt otse vasutpidises järjekorras, kusjuures probleemid on antud tegelaste individualiseerimata kõnede kaudu ja draama põhitunnus — tegevus — on põhiliselt jäetud kulisside taha.

Märgitud probleemid ükshaaval vaadelduna ei osutu antud paigutuses lahendatuks. Pole muidugi õige vältida armuintriige nõukogulike teoste tegelaste juures.

Antud näidendis on aga tooniandev ainult armastus, kohati segane ja põhjendamatu, millesse kaob esimehe karakter, muutudes igale tõukele vastuvõtlikuks ja alistuvaks. Kolhoosi juhtimise asemel kibedal tööajal kulub esimehe aeg veidrale lipitsemisele, ja kui lisada juurde ta poliitiline lühinägelikkus (Helju, keda ta varemgi tundis, vastuvõtmine kolhoosi), siis ei päästa teda ka näidendi lõpus öeldud tagasihoidlik repliik: „Jah! Lasksin end alt vedada". Kas selles peab kajastuma ta ümberkasvamine? Ei! See ei keela tal järgmises vaatuses jälle alistumast kellele tahes ja unustamast oma vastutusrikkaid ülesandeid. On arusaamatu, miks jätab valvas kolhoosikollektiiv sellise esimehe oma ametikohale.

Peaprobleem — klassivõitlus — on jäänud pinnapealseks ja selle lahendus oleviku kolhoosides pesitsevate kulaklike jäänuste muutunud võitlustaktikat arvestades ei ole usutav.

Näidendit sisustab ainult kolhoosi juhatus, esimehest kuni lülivanemani ja nende hulgas vilksatab korraks ka üks (!) lihtkolhoosnik — vana Juhan. Nõrgalt avaldub teoses kolhoosi töö, kolhoosnikute peremehetunne ja nende teadvuse vabanemine vana ühiskonna igandeist.

Sellised oleksid näidendi põhilised puudused, mida aga lavastuses osaliselt oleks võidud vältida, kui lavastaja sm. H. Lammas ja näitlejad oleksid töötanud püüdlikumalt ja hoolsamini. Kui noor autor ei näinud puudusi oma töös, siis pidanuks neid avastama kollektiivsel arutelul. See aga ei saanud toimuda, sest teaduskonna olümpiaadi orgkomitee ja näitering tundsid vajadust näidendi järele alles siis, kui olümpiaad oli juba ukse ees. See tingis näidendi lavakõlblikuks viimistlemise autori poolt suure kiiruga ja juhuslike näpunäidete järgi. Liigset vabadust lubas sm. Lammas ka repliikide väljakärpimisel, mille tagajärjel näidendist jäi järele ainult konspektiivne ideekavand ja ettekandel olid vaatuste vaheajad pikemad kui vaatused ise.

Näitering tegi oma töö hoolimatult ja läbimõtlemata. Nii kõnelesid näitlejad teksti küll umbes autori mõttega, kuid mitte selle sõnastusega.

Rahule ei saa jääda ka lavapiltidega, eriti kolhoosi kontori osas. Meie kolhoosikontoris on ikkagi ka midagi muud peale tooli, laua ja loosungi.

Sellised on vead ja neid põhjustanud tegurid, mis organiseerijate saamatuse tõttu rikkusid ilusa ettevõtte — noore autori uudisteose etendamise. Vigadest peame õppima edaspidi paremini ja püüdlikumalt täitma oma ülesandeid.

J. Mitt

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 01694 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 831

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 12 (59) Reedel, 7. aprillil 1950. a. III aastakäik

Võitluses kodanliku ideoloogia igasuguste iganditega tõstame tulevaste kaadrite kvaliteeti

Meie kodumaa kõigis tööstustes, kolhoosides ja koolides on kommunistlikud noored ikka ja alati esirinnas. On tüüpiline ja täiesti enesestmõistetav, et kommunistlik noor on stahhaanovlane, koolides aga eesrindlane õppe- ja ühiskondlikus töös. Sellepärast on ka täiesti loomulik, et iga meie aus noor tahab olla kommunistlik noor. Kommunistlikku noort just sellepärast nimetataksegi kommunistlikuks nooreks, et ta ennastsalgavalt ja väsimatult töötab ja võitleb kommunistliku ühiskonna loomise eest, inimkonna õnne eest.

Ka meie ülikoolis on kommunistlikud noored üliõpilaste esiridades. Kommunistlike noorte organiseerimisel ja innustamisel oleme saavutanud suurt edu õppe- ja kasvatustöös.

Kuid kas me võime öelda, et kõik ülikooli lõpetajad on kõrge kvalifikatsiooniga nõukogude spetsialistid, uue ühiskonna aktiivsed ülesehitajad? Kahjuks veel ei või. Me anname ikka veel liiga palju praaki noorte kaadrite osas. Paljud lõpetajad ei tunne sügavalt marksistlik-leninlikku teadust, ei tule toime oma tööülesannetega pärast ülikooli lõpetamist ja seda just teadmiste ja organisaatorlike oskuste puudumise tõttu. Täielikust poliitilisest kirjaoskamatusest ja oma eriala nõrgast tundmisest räägivad niisugused faktid, nagu see, et üks mullustest ajaloo-keeleteaduskonna lõpetajatest, noor kirjanduseõpetaja, ei teadnud, kuidas avalduvad kosmopolitism ja kodanlik natsionalism kirjanduses. Mõned arstiteaduskonna lõpetanud eralduvad oma tegelikus töös ühiskondlikust elust ja kuulutavad arsti ja arstiteaduse väljaspool poliitikat seisvaks; mitmed põllumajandusteaduskonna lõpetanud ei tunne kolhoosi põhikirja jne.

Niisuguste faktide esinemine tõstab teravalt päevakorda kaadrite kvaliteedi küsimuse. Ülikooli kommunistlikud noored peavad rektoraadi ja parteiorganisatsiooni juhtimisel tegema kõik selleks, et tõsta ülikoolis tehtav kasvatustöö sellisele kõrgusele, mis kindlustaks ülikoolis kasvatatavate kaadrite kõrge kvaliteedi.

Ei ole kahtlust, et lüngad meie üliõpilaste, tulevaste eriteadlaste ettevalmistuses tulenevad olulises osas kodanliku natsionalismi mürgiste igandite edasielamisest väga mitmekesistes vormides. Sellepärast viiakse ELKNÜ TRÜ Komitee otsuse kohaselt kõigis teaduskondades aprillikuu jooksul läbi komsomoli-algorganisatsioonide lahtised koosolekud, kus põhiküsimuseks on kapitalistlike igandite paljastamine. Need igandid ja kombed on kammitsaks paljude üliõpilaste jalus ja segavad nende normaalset arengut täisväärtuslikeks nõukogude eriteadlasteks. Sellepärast peab iga kommunistlik noor bolševistliku kriitikaga paljastama oma õpperühma neid üliõpilasi, kes ühel või teisel viisil on veel kodanliku ideoloogia kütkeis, ja aitama kaasa nende kasvatamiseks.

Kogemused õpetavad meid, et halvad eriteadlased, halvad töötajad tulevad neist, kes ülikoolis hoiavad eemale ühiskondlikust elust, püsivad „erapooletuse" petlikul positsioonil. Sellised inimesed sageli õpivad hästi, saavad häid hindeid, kuid on irdunud elust ja seadnud oma põhiülesandeks õppeainete kuiva pähetuupimise, naiivselt arvates, et nad sellega täidavad oma kohuse ühiskonna ees. Nad pahatihti ei oska isegi analüüsida seda, mida nad on pähe õppinud ja ei oska seda siduda pulbitseva nõukogude eluga. Üliõpilasi, kes õpivad ainult selleks, et olla ülikoolis ja kes ei tee sügavaid järeldusi oma õpinguist ja tulevasest elust, võiks nimetada olesklejateks. Seda tüüpi üliõpilasi on meil veel küllalt palju.

Olesklejaid ei huvita ringide töö, koosolekud, arutelud. Nad kardavad väga ühiskondlikke kohustusi ja hoiduvad neist kramplikult. Neil pole mingeid kindlaid ideid ega tulevikuperspektiive. Lühidalt: nad on sellised, nagu ei tohi olla nõukogude üliõpilased, nad on meile asjatuks ballastiks. Ja sellepärast ei tohi meie kasvatustöö neistki mööda minna, kes hoiduvad eemale ja püüavad olla „erapooletud". Meie ülesanne on teha neile selgeks nende eksimuste sügavus ja viia nad õigele teele.

Kommunistlikud noored! Paljastagem kõikjal „inimesi tupes"! Viigem oma koosolekud läbi printsipiaalse bolševistliku kriitika tähe all! Ärgem salligem oma õpperühmas passiivseid, eluvõõraid inimesi! Sellega aitame kaasa meie poolt kasvatatavate kaadrite kvaliteedi tõstmiseks.

Parimate isetegevuslaste saavutuste demonstratsioon

Ülikooli isetegevuslased seisavad praegu olümpiaadi lõppülevaatuste lävel, kuhu igast teaduskonnast saadetakse esinema parimad solistid ja kollektiivid. Lõppülevaatused algavad 8. ja 9. aprillil näidendite ja deklamatsioonide ülevaatusõhtutega Hariduse tänava kultuurihoones. 13., 14. ja 16. aprillil aga toimub Teaduste Akadeemia saalis ülevaatus teiste isetegevusalade osas. Kõik ülevaatused algavad kell 8 õhtul.

Muudatusi olümpiaadi tulemuste hindamissüsteemis

Olümpiaadi orgkomitee otsustas teostada muudatuse olümpiaadi juhendis teaduskondade lõpliku paremusjärjestuse arvutamise osas. Uue korra kohaselt arvutatakse teaduskondade lõplik paremusjärjestus järgmise valemi järgi:

$$P = A + \frac{O + ND + M + TV + Ü}{5},$$

kus A on sportlike võistluste eest saadav hinne, O — omaloomingu eest saadav hinne, ND — lõppülevaatusel näidendite ja deklamatsioonide eest saadav hinne, M — lõppülevaatusel muusikaliste ettekannete eest saadav hinne, TV — lõppülevaatusel tantsude ja võimlemisettekannete eest saadav hinne, Ü — teaduskonna ülevaatuse eest saadud hinne ja P — resultaat.

O arvestatakse aritmeetilise keskmisena teaduskonna poolt esitatud kahe parima kirjandusliku, parima muusikalise, parima kehakultuurilise omaloomingu ja parima kujutava kunsti esitise eest.

ND on kahe parima deklamatsiooni keskmise hinde ja näidendi eest saadava hinde aritmeetiline keskmine.

M on kolme vokaal- ja kahe instrumentaalpala eest saadavate hinnete aritmeetiline keskmine ja TV — kahe tantsu- ja kahe võimlemisettekande eest saadavate hinnete aritmeetiline keskmine, kuna Ü arvutamine toimub olümpiaadi juhendis ettenähtud korra kohaselt.

Üliõpilaste Teadusliku Ühingu III, Eesti NSV 10. aastapäevale pühendatud teaduslik konverents

KONVERENTS LÕPPES

ÜTÜ III teaduslik konverents lõppes 2. aprillil plenaaristungiga, mis toimus keemiahoone suures auditooriumis. Ettekandmisele tulid õigusteaduskonna üliõpilase H. Kärtneri ja Metsandusteaduskonna üliõpilase H. Randmaa tööd. Viimane oli läbimõeldud, põhjalik ettekanne, mis tõi esile rea fakte ja tõsiseid järeldusi autori uurimustest ENSV looduse ümberkujundamise stalinliku plaani kohta, näidates ära konkreetseid võimalusi selle plaani elluviimise kiirendamiseks ja edaspidiseid ülesandeid teaduslikuks uurimistööks sel alal. H. Kärtneri ettekanne koloniaalrahvaste võitlusest oma sõltumatuse eest jäi kahvatuks, kandes liiga üldsõnalist deklaratiivset iseloomu.

Kokkuvõtte konverentsi tööst tegi ÜTÜ Nõukogu esimees sm. Päi, kes tunnistas konverentsi üldiselt kordaläinuks.

Ülikooli parteibüroo sekretär sm. Vill tõi oma kriitilises sõnavõtus esile mitmeid puudusi konverentsi töös, öeldes täiesti õigustatult, et vennasvabariikide külalised näitasid meie ÜTÜ-le, kuidas peavad olema üliõpilaste teaduslikud tööd ette valmistatud. ÜTÜ Nõukogul tuleb äsjamöödunud konverentsi õppetundidest teha tarvilikud järeldused töö edaspidise tõusu tagamiseks.

Jurlidiliste teaduste sektsiooni tööst

Juriidiliste teaduste sektsioonis toimus üldse kolm istungit. Esimesel istungil oli ettekandmisel IV kursuse üliõpilase J. Schmidti töö teemal „Kollektiviseerimine Eesti NSV-s". Töö oli põhjalik ja andis väga hea ülevaate kollektiviseerimise küsimustest Eesti NSV-s.

Teisel istungil esitati kaks tööd: IV kursuse üliõpilase V. Leeto töö „Riikide vastutus rahvusvahelises õiguses" ja III kursuse üliõpilase H. Mõtsniku töö „Võitlus Venemaa arenguteede pärast XIX saj. ühiskondlikus mõtlemises". Esimese töö juures jättis soovida töö metodoloogiline külg, kuna teine töö kujunes väga pinnapealseks — referent polnud küllalt tõsiselt süvenenud töösse.

Viimasel istungil oli samuti ettekandmisel kaks tööd. IV kursuse üliõpilane J. Kaldre kõneles teemal „Osavõtu küsimus nõukogude kriminaalõiguses". Ettekande kohta võib märkida, et autori tähelepanu oli jaotatud töö üksikutele küsimustele ebaproportsionaalselt, mistõttu kannatas ka töö terviklikkus.

Parimaks tööks juriidiliste teaduste sektsioonis osutus IV kursuse üliõpilase E. Mölderi töö „Võitlus objektivistlike ja kosmopolitistlike vigade vastu nõukogude kriminaalprotsessi alases teaduslikus kirjanduses".

Üldiselt tuleb märkida, et konverents teenis oma eesmärki. Esitatud tööde temaatika oli aktuaalne ja ettekanded olid autorite poolt üldiselt hoolikalt ette valmistatud.

Konverentsi töö puuduseks tuleb lugeda seda, et ei suudetud kaasa tõmmata rohkem üliõpilasi, eriti nooremate kursuste osas. 66 külastajat kõigi kolme istungi kohta kokku on siiski õigusteaduskonnas liiga vähe. Ka oleks tahtnud konverentsil kuulda rohkem sõnavõtte.

V. Leeto,
ÜTÜ Nõukogu aseesimees.

Sõna on külalistel

Tugevnegu meie sõprus

Leningradi Riikliku Ülikooli esindajatena oli meil meeldiv võimalus osa võtta TRÜ ÜTÜ III teaduslikust konverentsist.

Me oleme väga tänulikud Eesti seltsimeestele, kes võtsid meid vastu, ümbritsedes meid väsimatu hoole ja tähelepanuga. Tänu nende hoolitsusele meil õnnestus tutvuda Tartuga, tema muuseumidega ja ülikooli eluga.

Väga meeldiv oli kohata siin Moskva, Kaunase, Riia ja Minski ülikoolide delegatsioone. Nõupidamised, mis TRÜ ÜTÜ Nõukogu korraldas teiste ülikoolide delegatsioonidega, toovad kahtlemata suurt kasu kõigile osavõtjaile.

Viibisime paljudel sektsioonide istungitel. Õppisime palju kuuldud ettekandeist, meie teadmised rikastusid, me nägime meie seltsimeeste elu ja tööd.

Sõites tagasi Leningradi, tahame soovida, et kuue ülikooli sõprus, mis sai aluse neil päevil, tugevneks iga päevaga veelgi.

V. Djakin ja V. Orlov,
Leningradi Riikliku Ülikooli üliõpilased.

Parimate muljetega tagasi koju

Osa võttes TRÜ ÜTÜ III teaduslikust konverentsist oli võimalik tähele panna, et Tartu üliõpilased teevad viljakat tööd teaduse mitmekesistel aladel ja teevad seda suure nõukoguliku patriotismi ning innuga.

Plenaaristungil esitatud referaat Tartu töörahva võitlusest nõukogude võimu võidu ja tugevdamise eest 1917. a. näitas kujukalt, kui südamelähedane see võitlus on Nõukogude Eesti üliõpilastele. Kuid konverentsi töö käigus sektsioonides oli selgesti näha, et samasugused võitlejad kommunismi võidu ja parema tuleviku eest on kõik konverentsist osavõtjad.

Kuigi kuulajate arv mõnel istungil oleks võinud olla suurem, siiski kohalolijad oma aktiivsusega ja elava osavõtuga läbirääkimistest tegid tasa selle väikese lünga.

Veel tahaksin märkida õppejõudude aktiivset osavõttu konverentsist. Eriti tuleb märkida metsandusteaduskonna õppejõudude rohkete osavõttu konverentsist ja nende poolt ettetoodud seltsimehelikku kriitikat.

Mitmesuguste kõrgemate õppeasutiste esindajate ühine nõupidamine andis igaühele uusi juhendeid oma ühingu töö parandamiseks. Ülestõstetud küsimused töö ja ühingute koostöö kohta olid väga väärtuslikud. Kahju vaid, et neid ei formuleeritud resolutsioonide kujul, vaid nad kadusid läbirääkimistesse.

Ära sõites Tartust olen tänulik TRÜ üliõpilastele suure vastutuleku ja lahkuse eest meie esindajatele, kuid veel rohkem nende otsekohese hoiaku ja suure nakatava tööröömu eest. Sooviksin, et tekkinud sõprus veel rohkem kõveneks ja ühised ettevõtted laieneksid, et ühises töös taotella nõukogude teaduse veel suuremat õitsengut.

P. Nulle,
Läti Põllumajanduse Akadeemia üliõpilane.

Töökogemuste vahetamine andis meile palju väärtuslikku

Ainult meie maal, kus noorsoole on avatud kõik võimalused õppida, töötada ja arendada teadust, on võimalik selline loominguline side arvukate kõrgemate õppeasutiste vahel, nagu see ilmnes TRÜ ÜTÜ III teaduslikul konverentsil.

See konverents ja tutvumine siinsete üliõpilaste tööga andis meile väga palju. Me vahetasime töökogemusi, saime juurde uusi mõtteid ja suundi edasiseks tööks. Sellepärast jätkame edaspidi veel energilisemalt sõpruse tihendamist Tartu üliõpilastega.

Oleme rõõmsad, et meiegi saime TRÜ ÜTÜ liikmeile edasi anda mõningaid töökogemusi, mis meie ülikoolis on osutunud viljakaiks ja kasulikeks. Nii näiteks soovitasime luua vene keele ja kirjanduse osakonna juures nõukogude kirjanduse sektsioon, kus võiks läbi viia kirjanduslike uudisteoste arutlusi. Hea oleks ka meie ülikooli eeskujul välja anda kirjanduslikku almanahhi, kuhu võiks paigutada parimaid üliõpilaste teaduslikke töid ja kirjanduslikku omaloomingut.

Valgevene Riikliku Ülikooli delegatsiooni nimel
N. Snežkova.

Läti Põllumajanduse Akadeemia üliõpilane Albert Tič esineb ettekandega läti mitšuurinlastest põllumajandusteaduse sektsiooni istungil.
Foto L. Vassiljev

Iseseisev õppimine tõstab meie ideelis-poliitilist teadlikkust

Möödunud semestril algas Tartu Riiklikus Ülikoolis töö terves reas marksistlik-leninlikku teooriat iseseisvalt õppijate gruppides, millesse oli registreerunud arvukas hulk ülikooli õppejõude. ÜK(b)P ajalugu, dialektilist ja ajaloolist materialismi ning poliitilist ökonoomiat iseseisvalt õppijate gruppide kõrval oli NSV Liidu välispoliitika küsimuste ja kaasaegsete rahvusvaheliste suhete iseseisvalt õppijate grupp üks vähemaid oma arvuliselt koosseisult. Sinna oli registreerunud 23 õppejõudu.

Heites pilgu kuni käesolevani tehtud tööle, võib aga märkida, et viimase grupi töö on olnud siiski üks aktiivsemaid. Seni on toimunud grupis 12 loengut, konsultatsiooni ja teoreetilist vestlust, ning vaid kahel korral on lektori ärasõidu tõttu loengud ära jäänud. Perioodiliselt on läbi võetud ajajärk Suurest Sotsialistlikust Oktoobrirevolutsioonist kuni Teise Maailmasõja alguseni, kusjuures mitmed küsimused on detailsemalt läbi töötatud ja põhjustanud küllalt elavaid sõnavõtte teoreetiliste vestluste käigus.

Selle aja jooksul on silma paistnud oma aktiivse osavõtuga grupi tööst ja materjali omandamisega mitmed iseseisvalt õppijad, nagu sm-d Veiderpass, Michelson, Varep, Põkk, Naimark, Siliksaar jt. On olemas aga ka passiivselt tööst osavõtjaid. Nii näiteks sm. Vester ei ole peale esimese loengu end enam lektorile näidanud. Samuti rida kehakultuuriteaduskonda kuuluvaid õppejõude, nagu sm-d Parre, L. Paris, P. Paris on arvukaid kordi puudunud loengutest ja teoreetilistest vestlustest. Arvestades asjaolu, et palju puudunud ja läbivõetud materjali mitte omandanud seltsimehed takistavad tunduvalt töö üldist käiku, on vajalik, et ametiühing, eriti kehakultuuriteaduskonna osas, enam tähelepanu pööraks iseseisvalt õppijate töö kontrollimisele ja nende abistamisele.

Kahtlemata tuleb lugeda suurel määral lektori, sm. Jegorovi teeneks asjaolu, et grupi töö on üldjoontes arenenud rahuldavalt, järjekindlalt, ning et enamik sellesse gruppi registreerunud õppejõude on omandanud palju uut ja väärtuslikku oma ideelis-poliitiliste teadmiste tõstmiseks.

E. Tallmeister,
grupi vanem.

Töövõitudega vastu Eesti NSV 10. aastapäevale

Eesti NSV ajaloolisest kümnendast juubeliaastapäevast lahutab meid vaid mõni üksik kuu. Kogu eesti töötav rahvas valmistub täie innuga selleks üldrahvalikuks pidupäevaks. Iga päev toob kaasa sündmusi, mis näitavad meie töötavate hulkade kõrget poliitilist aktiivsust ja võimsat tööentusiasmi, maailma kõige eesrindlikuma korra — nõukogude korra suurt jõudu.

Ka Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv on asunud ettevalmistustele Eesti NSV 10. aastapäeva väärikaks tähistamiseks. Ülikoolis on tööle asunud vastav komisjon, kelle poolt on välja töötatud aastapäeva tähistamise kava. Nimetatud kavas on ette nähtud üle 100 erialalise ja poliitilise loengu, mis üksikutes ettevõtetes, käitistes ja kolhoosides viiakse läbi ülikooli õppejõudude poolt. Teaduskonniti tehakse kokkuvõtteid kateedrite ja teaduskondade töösaavutustest ülikoolis nõukogude korra tingimusis.

Esmakordselt rakendatakse ülikoolis sotsialistlikku võistlust, mille vastava üleskutsega algasid õigusteaduskond ja matemaatika-loodusteaduskond. Selle üleskutse võtsid vastu teised teaduskonnad ja sellega on kogu ülikooli kollektiiv valmis kindlustama ülikooli tööplaani korraliku täitmise ja veel lisaks täitma rea konkreetseid üleplaanilisi sotsialistlikke kohustusi.

Sotsialistlikku võistlust rakendavad ka kehakultuurikollektiivid ja mitmed teised ühiskondlikud organisatsioonid.

Ülikool annab ENSV 10. aastapäeva tähistamiseks välja teaduslikke artikleid sisaldava koguteose. Samuti pühendatakse aastapäevale 1.—3. juulini kestev teaduslik sessioon kolme plenaaristungiga, kus kuulatakse ära 12 teaduslikku ettekannet aktuaalsetel teemadel. Samaaegselt toimuvad vastavad näitused teaduskondades ja ülikooli raamatukogus. Eelseisev suur tähtpäev tiivustab samuti üliõpilasi omandama senisest paremini oma õppeaineid, tõstma õppedistsipliini ning veel intensiivsemalt töötama marksistlik-leninliku teooria omandamise alal.

Ülikooli majandusaparaat on võtnud enesele Nõukogude Eesti 10. aastapäeva eel tõsiseid ülesandeid. Nii saavad uue rüü rida ülikooli maju nii väliselt kui seesmiselt. Olgu siinkohal tähtsamana mainitud vaid ülikooli peahoonet, mille fassaad, aula ja koridorid valgendatakse jne.

Ülikooli kollektiivi ülesanded seoses ettevalmistustega Eesti NSV 10. aastapäevaks on suured ja vastutusrikkad. Olgu iga õppejõu, üliõpilase ja teenistuja ülesandeks veelgi paremini, senisest veelgi suurema hooga võidelda Eesti NSV 10. aastapäeva auks võetud kohustuste täitmise eest, et me kõik võiksime eelseisval suurel tähtpäeval rõõmu tunda saavutatud edusammude üle.

Kehakultuur ja sport

Lõppenud talispordihooaja kokkuvõtteid

Tehes kokkuvõtet lõppenud talispordihooajast TR Ülikoolis võib konstateerida üliõpilaspere suurenevat huvi talispordi vastu. Üha enam hoogu on võtmas suusatamine, kuna uisutamise alal valitseb veel suur mahajäämus, mis kindlasti on tingitud vastava sektsiooni puudumisest ÜSK juures ja materiaalse baasi nõrkusest.

Võrreldes möödunud aastaga tõusis tänavusel hooajal tunduvalt üliõpilassportlaste arv, kes juba sügisel aegsasti tegid ettevalmistusi lähenevaks suusaspordihooajaks, käies pidevalt treeningtundides. Vastavalt sellele võis märgata ka nende sportmeisterlikkuse tunduvat tõusu.

Olgugi, et ÜSK ridadest lahkus möödunud aastal rida parimaid suusasportlasi ülikooli lõpetamise tõttu, suutis ÜSK oma positsiooni säilitada 1950. a. ENSV ametiühingute esivõistlustel. tulles kindlalt esikohale. Eesti NSV esivõistlustel suusatamises pidi ÜSK sel aastal aga leppima II kohaga.

Keskseks sündmuseks hooaja vältel oli muidugi ametiühingute ja kommunistlike noorte suusakross. Võrreldes möödunud aastaga on selle suure ürituse läbiviimisel tehtud edusamme. Osavõtjate arv tõusis 733-lt 1250-le, kusjuures aga ei saa ka märkimata jätta olulisi puudusi krossi üldises käigus. Osavõtjate arv on siiski veel väike. Nii näiteks parimas teaduskonnas — KKT-s võttis krossist osa ainult 85% kollektiivi liikmeist, viimasele kohale jäänud arstiteaduskonnas aga oli see protsent koguni vaid 43,6.

Eriti nõrgaks tuleb tunnistada peale arstiteaduskonna ka metsandusteaduskonna, loomaarstiteaduskonna ja matemaatika-loodusteaduskonna osavõttu suusakrossist.

Nagu suusakrossi nimi juba ütleb, peaks siin kommunistlike noorte osa kõige eesrindlikum olema. Tegelikult aga pole see kõikjal nii. Näiteks arstiteaduskonnas startis krossil ainult umbes 40% kommunistlikest noortest. Analoogiline on olukord ka põllumajandusteaduskonnas ja õigusteaduskonnas. Kõige kurvem on aga pilt, kui analüüsida TRÜ komsomolikomitee ja ametiühingu komitee liikmete osavõttu krossist. Komsomoli komitee paljudel liikmetel, eesotsas sekretär sm. Tiido ja kehakultuurisektori juhataja Aino Lukasega, samuti ametiühingu komitee esimehel sm. Paulil ja aseesimehel sm. Salumaal on kross tegemata. Seni, kui komsomoli- ja ametiühingu komitees endas pole aru saadud krossi tähtsusest, pole seda ka loota laiematelt üliõpilashulkadelt. Selleks, et parandada edaspidi krossi läbiviimist TRÜ-s, tuleks ka krossi tegelikel juhtidel endil võtta õige hoiak suusakrossi suhtes.

Hooaja viimase üritusena toimusid TRÜ esivõistlused suusatamises. Rõõmustavaks nähteks selle juures oli üliõpilaste elav huvi esivõistluste vastu, mida näitab asjaolu, et teatesuusatamises startis kokku 18 mees- ja naiskonda.

Üldiselt TRÜ esivõistlused suusatamises näitasid, et üliõpilasperes hakkab üha enam hoogu võtma suusasport, mis on üks talispordi kaunimaid ja peamisi alasid ning meie üliõpilasperele kõige kättesaadavam.

Lootes, et meie ülikooli suusabaas peagi kahekordistub, oleks rõõmustav nähe, et esialgne saavutatud hoog mitte ei raugeks, vaid järgmisel hooajal mitmekordistuks.

A. Aavola,
kehakultuuriteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Pingelised heitlused ruudulisel laual

Olümpiaadi ürituste raames toimuvad praegu teaduskondadevahelised malevõistlused, millel on esindatud 7 teaduskonda, igaüks ühe nais- ja seitsme meesmaletajaga.

Seni mängitud viie vooru tulemuste alusel hoiab esikohta enda käes matemaatika-loodusteaduskond, kelle võistkond on saavutanud 25,5 punkti 29-st võimalikust. Teisel kohal on metsandusteaduskond 19 punktiga 30-st võimalikust. Individuaalselt on parimini esinenud meesmaletajad Nei, Soobak ja Sõerd ning naismaletajad Mikfeld ja Otsasson.

E. Jegerson

Kui kaua ÜSK kavatseb viivitada?

Juba käesoleva aasta veebruarikuus avaldasid ajaloo-keeleteaduskonna purjespordihuvilised noored soovi hakata tegelema ettevalmistustega kevadiseks purjespordihooajaks. Otsustati paluda abi Ülikooli Spordiklubilt treeneri näol, kes annaks juhiseid tehnilistes küsimustes. ÜSK-st teatati, et seda asja hakkab juhtima sm. Parre, kuid mitte enne, kui luuakse vastav sektsioon üleülikoolilises ulatuses, mis pidi toimuma märtsis. Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilased organiseerisid oma kehakultuurikollektiivi juures purjespordi sektsiooni ja jäid ootama ÜSK poolt lubatud abi. Märtsis aga üleülikoolilise purjespordisektsiooni asutamist ei toimunud, vaid see lükati ÜSK poolt aprillile. Selle järele pidid joonduma ka ajaloo-keeleteaduskonna noored ja ikka veel ootama, millal ÜSK osutaks neile vajalikku abi.

Võib-olla ÜSK leiab, et eksamisessiooni ajal on paras aeg nende küsimustega tegelemiseks? Sellisel juhul aga jäävad käesoleval purjespordihooajal kõrvale paljud asjasthuvitatud ja purjesport jääb meil endiselt väikese hulga „spetsialistide" asjaks. Ajaloo-keeleteaduskonna purjespordihuvilised aga sellega ei lepi ja ootavad, et ÜSK suhtuks vähem bürokraatlikult nende algatusse ja aitaks kõigiti kaasa selle tähtsa spordiala viimiseks laialdastesse üliõpilasmassidesse.

K. Kukk, A. Künnap,
ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilased.

Õppedistsipliin tugevamaks!

Õppedistsipliin ülikoolis — see on töödistsipliin, see on sotsialistliku töössesuhtumise küsimus.

Metsandusteaduskonnas jätab õppedistsipliin käesoleval õppeaastal veel väga palju soovida. Meil leidub üliõpilasi, kes kaasüliõpilasi ebaseltsimehelikult agiteerivad halvasti töötama, nagu see juhtus sügissemestril metsamajandusteaduskonna IV kursuse mõningate üliõpilastega (A. Sinkel jt.); meil esineb korrarikkumisi, mis seisnevad õppetöö ajal kõrvaliste küsimustega tegelemises, nagu seda kevadsemestri algul kiputi arendama metsatööstusosakonna III kursuse mõnede üliõpilaste (E. Eiber jt.) poolt; meil aga leidub veel ka üliõpilasi, kes õppetööst hoiavad lihtsalt eemale, võttes osa vaid üliõpilaste poolt valitud üksikute õppedistsipliinide loengutest ja praktilistest töödest, nagu näiteks metsatööstusosakonna II kursuse üliõpilane B. Nagel. Teaduskonna mõningate üliõpilaste kohusetundetu õppetöösse suhtumine aga tekitab nendele tõsiseid raskusi õppetöös edukalt edasijõudmiseks. Nii näiteks metsamelioratsiooniosakonna III kursuse üliõpilased A. Koger ja B. Koltsov võtavad õppetööst osa korratult ja suudavad selletõttu saada ainult rahuldavaid hindeid, metsatööstusosakonna I kursuse üliõpilastest aga E. Vares puudub sagedasti õppetööst ja ei ole suutnud likvideerida üht talvisel eksamisessioonil jäänud võlgnevust. Samal kursusel üliõpilane H. Velderman, heade võimetega isetegevusliini mitte ainult isetegevusaladel, aga koordineerima oma tööd ka õppetegevuse alal, et tõusta mahajäänute ebamugavalt kohalt õppetöö eesrindlase meeldivale ja auväärsele kohale.

Eeskujudeks teaduskonna üliõpilaskollektiivis ei ole aga mitte need kuus metsamajandusosakonna IV kursuse üliõpilast, kellele halva õppeülesannetesse suhtumise ja nõukogude üliõpilasele mittesobiva käitumise pärast anti rektori poolt sügissemestril karistusi, või need teaduskonna endised üliõpilased (V. Pajumets, E. Taro, A. Männamaa jt.), kes märtsikuu teisel poolel eksmatrikuleeriti halva õppetööst osavõtu pärast. Eeskujudeks on meil põhjust tõsta õppetöös edukaid ja ühiskondlikult aktiivseid üliõpilasi, nagu metsamajandusteaduskonna III kursuse üliõpilasi U. Langelit, U. Riisperet, metsamelioratsiooniosakonna III kursuse üliõpilast V. Linnamäge, metsatööstusosakonna III kursuse üliõpilasi V. Kaarnat, V. Koslovi ja paljusid teisi. Kursustest aga väärib esiletõstmist metsatööstusosakonna IV kursus, kus töödistsipliin on võrdlemisi kõrgel tasemel.

Meil esinevad puudused on vaja likvideerida. Selleks on rakendatud administratiivse tegevuse kõrval ühiskondlikus liinis kogu kollektiivi haarav sotsialistlik võistlus. Kursuste kolmikud astugu aga veel aktiivsemalt tegevusse ja kasutagu kursuse hooldaja õppejõu ning dekanaadi abi kursuse esirinda viimiseks.

Dots. V. Ritslaid,
metsandusteaduskonna dekaan.

Kommunistlike noorte elu

Iga noor olgu aktiivne osavõtja ühiskondlikust tööst

Möödunud neljapäeval toimus põllumajandusteaduskonna üliõpilaste elus tähelepanuväärne sündmus — sel päeval kogunes üle 150 kommunistliku ja organiseerimata noore komsomoli-algorganisatsiooni lahtisele koosolekule, kus päevakorras oli võitluse küsimus kodanliku ideoloogia igandite vastu üliõpilaste teadvuses. Aktiivne osavõtt tõendas, et põllumajandusteaduskonna üliõpilased on üle saanud kõigest vanast, aegunust ja on tõsiselt huvitatud edasiliikumist takistavate tegurite likvideerimisest üliõpilaste teadvuses ja käitumises. Sedasama näitab ka 11 eesrindliku noore vastuvõtmine ÜLKNÜ ridadesse samal koosolekul.

Algorganisatsiooni büroo sekretär sm. Aamisepp näitas oma sõnavõtus, et kapitalismi igandite vastu on tarvis pidada karmi võitlust, sest nad ei kao iseenesest ja on suureks takistuseks uue inimese kasvatamisel. Ta tõi teaduskonna elust esile juhtumeid, kus suhtutakse halvustavalt ühiskonnateaduste õppimisse (Reintam, Lampson), sulgutakse kitsasse isiklike huvide tsitadelli (Randvoog, Seppo), pigistatakse sõbramehelikult silmad kinni väärnähtuste ees, valetatakse õppetööst osavõtu küsimuses (Unt, Uuemõis, Remmelg) jne.

Ka teistes sõnavõttudes said paljud kodanlike igandite kandjad paljastava kriitika osaliseks. Sm. Rooma näiteks kritiseeris I kursuse üliõpilast Porovardjat, kes ei tunnusta oma kohustusi kollektiivi ees, hoidub kõrvale ühiskondlikest üritustest ja propageerib kodanlikke mugava äraelamise ideaalikesi. Ka üliõpilane Haak oma labaste naljadega marksismi-leninismi aluste seminaril ja „spikerite" tegemise propageerimisega väärib kursusekaaslaste põlastust. Üliõpilane Remmer aga näitab oma iroonilise suhtumisega nõukogude tehnika suursaavutustesse, et ta ei taha seada oma elueesmärgiks kaasaaitamist moodsa, eesrindliku tehnikaga varustatud kolhoosipõllumajanduse ehitamisel.

Rohkete asjalike sõnavõttude kõrval jättis imeliku mulje IV kursuse üliõpilase Aule sõnavõtt, milles loendati paljasõnaliselt hulk puudusi, kusjuures puudus konkreetsus ja vigade põhjuste analüüs. See näitas bolševistliku printsipiaalsuse ja enesekriitika puudumist sm. Aule enda juures. Ometi esineb IV kursusel, nagu märkisid teised sõnavõtjad, hulk fakte, mis räägivad kodanlike igandite olemasolust: üliõpilased Oho ja Pirts hoiduvad kõrvale kolhooside abistamisest, kursuseõhtul püüdsid mõned üliõpilased „üles soojendada" iganenud, nõukogude inimesele võõraid buršilaulukesi jne.

Ka sm. Palmi sõnavõtus ilmnes kriitikapuudus, kui ta ütles, et III kursus moodustab ühtse nõukoguliku terviku. Ometi aga kannab selle kursuse üliõpilane Saag juba viis aastat kodanlike lipuvärvidega sõrmust ja käib kirikus!

Üldiselt täitis koosolek oma vastutusrikka ülesande, näidates täie selgusega, kui õigustatud olid sõnavõttudega esinenud seltsimeeste nõudmised sageli kõrvalistena näivate, kuid edasiliikumist takistavate igandite likvideerimiseks. Koosolekust osavõtjad veendusid, et praegu peab iga nõukogude üliõpilane endalt küsima, kas ta on kõik teinud aktiivseks kaasalöömiseks sotsialistlikus ülesehitustöös. Nende vastu aga, kes elust end eraldada tahavad, tekib paratamatult hukkamõistev ühiskondlik arvamus, kuni nad end ei paranda ja ei asu aktiivsele osavõtmisele nõukogude elust.

V. Koslov,
ELKNÜ TRÜ Komitee liige

Veste

Uudu Uniste avalik kiri . . .

Mina, Uudu Uniste, olen eluaeg olnud väga tagasihoidlik inimene. Juba algkoolist alates olen ma armastanud tagumistes pinkides istuda, et võimalikult vähe õppejõudude tähelepanu äratada.

Nii hea on segamatult mõtteid mõlgutada kuskil kaugemas nurgas, kritseldada kuivatuspaberile, või kui see täis saab, siis kooli lauale. Selleks on eriti sobivad värvimata või heledavärvilised lauad. Sinna võib kõike jäädvustada, mis südamel pakitseb: võib ropendada või armastust avaldada, joonistada armsama inimese portree või initsiaalid, või jälle jäädvustada tules lõõmav ja verest nõretav süda noolega. Võib ka selliseid asju üles tähendada, mis muidu meeles ei seisa, nagu valemid, aastaarvud või grammatika reeglid.

Mulle meeldib väga selline endaette nokitsemine. Kuid tegelikult ma polegi nii üksi. Kord sattudes põllumeeste auditooriumi, ma leidsin nende laudadelt palju huvitavat materjali. Ja ega mina üksi poleks jõudnud poole aastaga täis joonistada keemia ringauditooriumi laudu! Oi, meie oleme päris mitmekesi! Vaata ainult ringi keeleteadlaste, arstide, ajaloolaste või ükskõik kelle auditooriumides, ja sa veendud selles. Ja meie ees on seni kõik võimetud, sest me töötame endamisi ja salaja.

Üks tundmatu tagasihoidlik mõttekaaslane on mul matemaatikute hulgas. See on oma eluülesandeks võtnud vene keele tundide ajal üks laua jalg läbi lõikuda. Matemaatikud üldse on väga visad ja järjekindlad inimesed. Seda järeldan ma ka minu tundmatust kolleegist — iga tund paar laastugi, küllap tal on kõik täpselt välja arvestatud, et saaksid korraga läbi nii laua jalg kui ka ülikoolikursus.

Nagu ma juba eespool mainisin, olen ma väga tagasihoidlik ja rahulik inimene. Ei taha, et minust palju räägitakse, ei taha ka ise palju rääkida. Aga viimasel ajal on mind hakatud taga kiusama. Vene keele õpetaja küsib mind alati just siis, kui mul on mõni huvitav nikerdus pooleli. Poliitinformatsioonis, marksismis ja üldse igal pool on hakatud mulle erilist tähelepanu pühendama: küsitakse, konsulteeritakse, kontrollitakse konspekte ja arvestatakse miinuspunkte kõrvaliste asjadega tegelemise eest. Lühidalt — mu vaiksed mõtiskelud loengute ajal on täiesti rikutud.

Kallid tundmata kolleegid kõikidest teaduskondadest, andke mulle nõu, mida peaksin ma edaspidi tegema.

Tervitades **Uudu Uniste**

. . . ja mõned soovitused Uudu Unistele

Need paljud, kes ei jaga Uudu Uniste ja temataoliste mõtte- ning teoviisi ja mõistavad selle hukka, vastavad Uniste kirjale järgmiste soovitustega:

1. Soovitame astuda näitekunstiringi; teist saaks „pesueht" mandunud aegade noorsoo kehastaja, kellel puudub nõukogude noorsoole omane tööröõm ja südidus.

2. Võtke lauajala lõikumise asemel endale mõni eksperimentaalne uurimistöö oma eriala teaduslikus ringis. Oma füüsilist jõudu võite rakendada kehakultuurikollektiivis.

3. Kindlasti te loete selliseid raamatuid, nagu „Südame haavad" jt. Asendage need selliste raamatutega, nagu „Noor Kaardivägi", „Kuidas karastus teras", „Õnn", „Valgus Koordis" jt.

4. Õppige igaks tunniks ettenähtud osa vene keelt.

5. Ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool" ja seinalehed ootavad teilt h ä i d karikatuure ja vesteid — mitte puidul, vaid paberil.

Täitnud enam-vähem need näpunäited, te lakkate olemast üleliigne „mööbel" edasirühkiva nõukogude õppiva noorsoo jalus. Olete siis muutunud vajalikuks lüliks meie suures kollektiivis, kes üksmeelselt võitleb parema homse eest ja kuulutab kadu tumedatele möödunud aegade varjudele.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 01690 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 910

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 13 (60) Reedel, 14. aprillil 1950. a. III aastakäik

Parimate töötulemustega vastu Eesti NSV 10. aastapäevale!

21. juulile 1950 läheb eesti töötav rahvas vastu suure vaimustuse ja erilise tööhooga. Töötajad linnas ja maal võtavad endale uusi kõrgendatud sotsialistlikke kohustusi, ületavad seniseid norme, sammuvad ühelt töövõidult teisele.

See töövaimustus on haaranud ka meie ideoloogilise rinde töötajaid. Selle kujukaks väljendajaks on Tartu Riikliku Ülikoolis esmakordselt rakendatud sotsialistlik võistlus, mille algatasid õigusteaduskonna ja matemaatika-loodusteaduskonna õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste kollektiivid ja millega ühinesid kõik teised teaduskonnad.

Seoses rahvusvahelise toolispüha 1. mai lähenemisega on ENSV 10. aastapäeva auks toimuv sotsialistlik võistlus meie ülikoolis võtnud juurde uut hoogu. Aprillikuu teisel poolel toimub ka esimene sotsialistliku võistluse tulemuste hindamine ja parimat teaduskonda ootab premeerimine rektoraadi ja ametiühingu komitee rändpunalipuga.

Sotsialistliku võistluse käigu kontrollimisel on selgunud, et teaduskondade kollektiivid suhtuvad asjalikult võetud kohustustesse ja teevad tõsiseid pingutusi nende täitmiseks. Matemaatika-loodusteaduskonnas ja arsiteaduskonnas on ametiühingu büroo organiseerinud sotsialistliku võistluse kohustuste täitmise kontrolli, ajaloo-keeleteaduskond on rakendanud laialdast võistlust üksikute üliõpilasrühmade vahel, kehakultuuriteaduskonnas on seatud sisse täpne arvestus võetud kohustuste täitmise osas. Loomaarstiteaduskonnas on seatud sisse sotsialistliku võistluse kontrollvihik, kus fikseeritakse täidetud kohustused.

Kui vaadata vastuvõetud sotsialistliku võistluse kohustusi sisuliselt, siis näeme, et need kohustused haaravad teadusliku uurimistöö, õppeprotsessi paremustumise, õppejõudude erialase kvalifikatsiooni tõstmise, massilise poliitilise töö, teaduse ja praktika seose tugevdamise ja veel palju muid küsimusi. Ei ole kahtlust, et nende kohustuste täitmine aitab tõsta meie ülikooli töötaset veelgi kõrgemale.

Kuid seejuures esineb nii sotsialistliku võistluse kohustuste vastuvõtmise kui ka võistluse organiseerimise osas tõsiseid puudusi, mis tuleb kiiremas korras kõrvaldada.

Sotsialistlik võistlus ei ole veel igas teaduskonnas muutunud õppejõude, teenistujaid ja üliõpilasi mobiliseerivaks faktoriks. See nähtub sellest, et võetud kohustuste hulgas leidub selliseid, mis oma olemuselt kuuluvad täitmisele tavalise ülikooli töö korras ja on juba enne sotsialistliku võistluse väljakuulutamist teaduskonna tööplaanis ette nähtud või juba koguni täidetud. Näiteks loomaarstiteaduskonna sotsialistliku võistluse kohustustes, mis võeti vastu märtsikuul 1950, oli nähtud ette jaanuarikuus viia läbi Emajõe zoovetjaoskonna vetsanitaride kursused, s. t. fikseeriti seda, mis oli juba toimunud. Samas ettenähtud kandidaadi-dissertatsiooni kaitsmise all mõeldi sm. Velleste dissertatsiooni, mille kaitsmine oli juba ammu enne märtsikuud välja kuulutatud. On päris selge, et sellised punktid sotsialistliku võistluse kohustuses töötajate masside uutele saavutustele mobiliseerimise asemel võivad avaldada otse vastupidist, uinutavat mõju.

Sotsialistliku võistluse kohustuste hulgas leidub ka ebakonkreetseid punkte, mille teostamist on võimatu või väga raske kontrollida.

Üksikud vastuvõetud punktid on ka vastuolus nõudega, et sotsialistlik võistlus ei saa toimuda töö selles osas, mis võib mõjutada õppetöö tulemuste hindamist. Matemaatika-loodusteaduskonna üleskutses leiduv punkt „Kindlustada 100%-st riigieksamite sooritamist 1950. a., pidevalt juhendades üliõpilaste ettevalmistust riigieksamitele" võib aga kaudselt mõjutada eksamikomisjoni, et see võimaldaks kõigil eksami sooritamise. Sellesisulise kohustuse vastuvõtmine on ülikooli praktikas ammu keelatud.

Esineb ka selliseid punkte, mille täitmine võib viia formalismile — näiteks kohustus kõigi loengute täielikuks konspekteerimiseks või kohustus tõsta ÜTÜ liikmete arvu 1950. a. jooksul vähemalt 75% (õigusteaduskonna üleskutses).

Kõik need sisulised puudused sotsialistliku võistluse kohustustes tuleb kiiremas korras kõrvaldada.

Üheks väga oluliseks puuduseks on ka veel see, et sotsialistlikku võistlust ei ole veel viidud iga üksiktöötajani. Vähe on veel võetud individuaalkohustusi. Selles osas seisab ametiühingu-organisatsioonidel ees veel suur töö. Peamiseks isikuks, kelle tööst suurel määral oleneb selle puuduse kõrvaldamine, on ametiühingu rühmaorganisaator.

Eesti NSV 10. aastapäeva eelne tööperiood nõuab kogu ametiühingu aktiivilt, et ta oma tähelepanu pööraks peamiselt sotsialistliku võistluse järjekindlale süvendamisele. Ametiühingu organid peavad võistlejaile osutama praktilist abi sotsialistlike kohustuste täitmisel.

Väga vähe näivad tundvat huvi sotsialistliku võistluse vastu ka mõnede teaduskondade dekaanid. Nende poolt allakirjutatud teaduskondade semestri tööplaanides ei mainita üldse sotsialistlikku võistlust.

Sotsialistlik võistlus on kommunistliku ühiskonna ülesehitamise läbiproovitud meetod, ja haaranuna laiu töötajate masse, viib ta meie arengut kiiremini edasi. Sotsialistlik võistlus Tartu Riiklikus Ülikoolis peab haarama igat õppejõudu, teenistujat, töötajat ja üliõpilast.

Ühiselt tullakse raskustega toime

Ajaloo-keeleteaduskonna ajaloo-osakonna I kursusel käib pingerikas töö juba semestri algusest peale, et tagada kevadise eksamisessiooni hea kordaminek. Käesoleva semestri üheks suuremaks mureks on kursusetööde küsimus. On ju see meil kõigil alles esimene iseseisev teaduslik töö ning sellepärast seotud küllaltki suurte raskustega. Seoses kursusetöödega valmistab eriti suurt raskust venekeelse materjali läbitöötamine, kuna meie vene keele oskus siiski pole nii küllaldane, et võida vabalt kasutada vajalikku kirjandust suuremas ulatuses. Ent sellest raskusest oleme üle saanud. Nii on meie rühma paremiku seast Laili Kukeste, Ivo Tibar ja Aino Käärik osutanud seltsimehelikku abi oma kaasüliõpilastele venekeelse materjali tõlkimisel. Kursusetöö kirjutamises aga on meil juhendajaks meie rühma hooldaja õppejõud sm. Laigna, kes kunagi ei keeldu andmast juhtnööre tööks.

Üheks huvitavamaks osaks on kahtlemata valminud tööde läbiarutamine terve rühmaga. Siis tuuakse esile töödes esinevad puudused ja ebatäpsused, et neid oleks üliõpilastel võimalik kõrvaldada enne tööde lõplikku äraandmist.

Seoses kevadiste taastamistöödega võttis meie osakond endale kohustuseks taastada igaüks 60 tundi, et aidata kaasa meie linna varemetest puhastamisel.

Kuid meie rühmast ei saa rääkida kaugeltki ainult kiitvat. Nii mõnegi asjaga ei saa rahule jääda. Ikka ilmneb üksikuid põhjuseta puudumisi. Suure hulga puudumispunkte meie rühmale on juurde toonud sm-d Maas. Tibar ja Kaev.

H. Kübar

Kogemustest tuleb õppida

Üliõpilaste Teaduslik Ühing asutati meie ülikoolis kaks ja pool aastat tagasi. Asutamise ajal oli ühingus 13 teaduslikku ringi kokku umbes 400 liikmega. Oma olemasolu kestel on ÜTÜ pidevalt kasvanud ja praeguseks ületab ringide arv juba 50, kuna ringidesse on koondunud juba ligi pool üliõpilaskonnast. ÜTÜ liikmete arv aga on kasvanud 250-ni. Ka ühingu töö maht ja tase on tunduvalt paranenud, on kasvanud teaduslike tööde hulk ja tõusnud nende sisuline väärtus. See areng peegeldub kujukalt üliõpilaste teaduslikel konverentsidel, mille raames ettekantavate tööde arv ja kvaliteet on pidevalt tõusnud. Hiljuti lõppenud kolmanda, Eesti NSV 10. aastapäevale pühendatud teadusliku konverentsi töö toimus juba 15 sektsioonis 39 istungil, kus peeti kokku 85 teaduslikku ettekannet. Vastavad arvud I teaduslikul konverentsil olid 11, 22 ja 43 ning II konverentsil 12, 34 ja 63.

Konverentsist võttis osa ka 18 külalist Moskvast, Leningradist, Minskist, Kaunasest ja Riiast, kes esinesid 16 ettekandega. Külaliste osavõtt konverentsist aitas oluliselt kaasa konverentsi õnnestumiseks. Nende ettekanded olid näiteks sellest, milline peab olema teaduslik ettekanne temaatika valiku, teoreetilise läbitöötatuse ja ideoloogilise sügavuse poolest. Ühtlasi võimaldas kontakt külalistega omandada kasulikke juhiseid ja kogemusi teadusliku töö edaspidiseks juhtimiseks meie ülikoolis.

Üldiselt võib mainida, et üliõpilaste ja õppejõudude osavõtt konverentsist oli võrdlemisi elav (loomaarstiteaduskond, metsandusteaduskond, KKT). Samal ajal aga näiteks ajaloo- ja juriidiliste teaduste sektsioonide istungitel oli osavõtjaid väga vähe. Need asjaolud viitavad sellele, et ÜTÜ tegevus on meie ülikooli kollektiivis veel liiga vähe populaarne. Teiselt poolt andis sama asjaolu veel ühe olulise kogemuse: üliõpilaste teaduslik konverents ei tohi ajaliselt ühte langeda teiste ulatuslike üleülikoolliste üritustega.

Konverents näitas ka, et hoolimata üliõpilaste teadusliku töö temaatika pidevast paranemisest esineb meil vigu veel siingi. Konverentsil ei esitatud küll täiesti ebaaktuaalseid ja ideoloogiliselt väärad referaate, kuid võisime siiski tähele panna ebajärjekindlust ja killustatust teadusliku töö alal. Nii on vähe kasutatud kollektiivset uurimistööd ja kompleksteemasid mitme ringi või osakonna vahel. Teaduslikes ringides pole veel välja kujunenud kindlat uurimistöö suunda, üliõpilased uurivad küsimusi, mis on valitud ainult nende puhtisiklike huvide alusel. Sellest tuleneb ka paiguti esinev töö nokitsev iseloom. Killustatus temaatika alal on oluliselt põhjustatud sellest, et paljudes ülikooli kateedrites, millest õieti oleneb suures osas ÜTÜ töö edukus, ei ole välja kujunenud kindlat suunda teaduslikus uurimistöös.

Üheks temaatika-alaseks puuduseks on ka asjaolu, et paljusid olulisi probleeme on käsitletud puudulikult või üldse mitte. Ajaloo-keeleteaduskonnas polnud ükski ettekanne otseselt seotud ÜK(b)P KK ajalooliste otsustega ideoloogilistes küsimustes, füüsika-matemaatikaosakonnas pole leidnud käsitlemist otseselt tööstusega seotud probleemid, loodusteaduslikes sektsioonides puudusid mitšuurinliku bioloogia küsimusi käsitlevad teoreetilised teemad. Konverentsil esines vähe töid, mis oleksid seotud läheneva Eesti NSV 10. aastapäevaga.

Kuigi teemade käsitluse teoreetiline ja ideoloogiline tase on tunduvalt paranenud, esineb ka siin olulisi puudujääke. Paiguti on teema käsitlus ideoloogiliselt puudulik. töödes puudub võitlev bolševistlik hoiak (humanitaarteaduste sektsioonid). Eriti paistab see silma, kui võrrelda ajalooteaduste sektsioonis esinenud TRÜ üliõpilaste ja külaliste ettekandeid. Külaliste töödes oli ettekande ideoloogilisele suunale ja põhjendatusele osutatud väga suurt tähelepanu. Näiteks ei piirdunud Leningradi Ülikooli esindaja sm. Djakin oma töös „J. V. Stalin saksa fašismist" mitte üksi saksa fašistide paljastamisega, vaid näitas ka neofašistide, inglise-ameerika imperialistide tõelist loomust. Sm. I. Jonane näitas meile eeskujulikku teemakäsitlust töös „Kodanlikud natsionalistid — läti rahva õelamad vaenlased". Kui Tartu üliõpilane sm. E. Kask piirdus oma analoogilises ettekandes ainult küsimuse üldsõnalise käsitlemisega, siis sm. Jonane oma töös analüüsis sügavalt ka kodanlike natsionalistide osa ja mõju Läti Riiklikus Ülikoolis, paljastades neid alatuid võtteid, millega reaktsiooni jäänused püüavad end varjata, et teha edasi oma räpast nõukogudevastast „tööd".

Märgitagu ka seda, et Tartu üliõpilased hoidusid piinlikult kritiseerimast oma ülikooli õppejõude. Juriidiliste teaduste sektsioonis näiteks sm. Mölder kritiseeris küll teravalt objektivistlikke ja kosmopolitistlikke vigu nõukogude tsentraalses juriidilises literatuuris, kuid möödus vaikides olukorrast meie ülikoolis. Objektivismi ja apoliitilisust paistab kohati läbi ka mõnedest konverentsi ettekannetest ja sõnavõttudest (E. Parmasto).

Enamasti järgnes konverentsi ettekannetele elav ja asjalik arutelu (loomaarstiteaduste, eesti keele ja kirjanduse jt. sektsioonid). Kuid leidus ka sektsioone, kus sõnavõtte oli vähe ja kus needki vähesed olid pealiskaudsed ja kriitikavaesed (ajaloo- ja juriidiliste teaduste sektsioonid). Tuleb tunnistada, et läbirääkimiste elavuse ja sisukuse poolest jääme teiste vennasvabariikide ülikoolidest veel õige tugevasti maha.

Konverents tõstis teravalt üles veel ühe tähtsa küsimuse — küsimuse õppejõudude osavõtust ÜTÜ tööst. Meil on õppejõude, kes vaatavad üliõpilase teaduslikule tööle kui tema kitsale eriharrastusele, millega õppejõul pole midagi tegemist (H. Ottas). Tihti suhtuvad õppejõud oma ülesannetesse pealiskaudselt (J. Jegorov), piirdudes vaid vastava literatuuri kättenäitamisega. Samuti on õppejõudude osavõtt ÜTÜ organisatsioonilistest küsimustest väga vähene. Ka selles tööliõigus tuleb meil vennasvabariikide eeskujul ära teha suur töö. On tarvis aktiviseerida õppejõude, tõmmata neid kaasa ÜTÜ töösse, hoolitseda selle eest, et üliõpilase uurimistöö oleks juhendaja tähelepanu keskuses kõigis töö staadiumides.

Konverentsi käigus ilmnes ka, et ülikooli komsomoli- ja ametiühingu-organisatsioonid tunnevad liiga vähe huvi ÜTÜ töö vastu. Konverentsi ideoloogiline tase oleks kahtlemata olnud palju kõrgem, kui temaatika valimisest ja tööde eelnevast arutlemisest oleksid aktiivsemalt osa võtnud teaduskondade komsomoli-algorganisatsioonide büroode sekretärid ja teadusliku töö sektori juhatajad. Ka kommunistlike noorte osavõtt konverentsi ettevalmistustööst ja konverentsist endast polnud rahuldav.

Kokkuvõttes võib märkida, et konverents olulises osas täitis oma ülesande. Ta peegeldas kujukalt kogu ÜTÜ tööd ja näitas ära selle tugevad ja nõrgad küljed, samuti tee puuduste kõrvaldamiseks. Konverents äratas ja suurendas õppejõudude ja üliõpilaste huvi ÜTÜ töö vastu. ÜTÜ nõukogu ülesanne on hoolitseda, et see huvi tõus ei raugeks, et konverentsi ajal suurenenud aktiivsust ära kasutada ÜTÜ töö parandamise huvides.

ÜTÜ nõukogul, samuti osakondade nõukogudel ja üksikutel teaduslikel ringidel seisavad ees suured ülesanded ilmsikstulnud vigade parandamisel ja töö taseme tõstmisel. Suhtudes oma töösse suurima vastutustundega ja tihendades kontakti teiste ühiskondlike organisatsioonidega tuleme me nende ülesannetega kahtlemata toime.

J. Einasto,

ÜTÜ nõukogu vastutav sekretär.

Esinevate puuduste kõrvaldamine on edasise edu pant

Matemaatika-loodusteaduskond avaldas 17. veebruaril k. a. koos õigusteaduskonnaga üleskutse kõigile TRÜ teaduskondadele, milles kutsuti neid võtma endale konkreetseid üleplaanilisi sotsialistlikke kohustusi, et väärikalt tähistada nõukogude võimu kehtestamise 10. aastapäeva Eestis. On aeg heita pilku sellele, kuidas on seni toimunud nende kohustuste täitmine matemaatika-loodusteaduskonnas.

Nagu näitas teaduskonna ametiühingu büroo poolt teostatud kontroll, on sotsialistlik võistlus haaranud lühikese aja jooksul teaduskonna kogu kollektiivi. Sotsialistliku võistluse suur mobiliseeriv jõud töö-ülesannete eeskujulikul täitmisel ilmneb iga kateedri, iga üksiku õppejõu ja üliõpilase töös.

Õppejõudude ja teenistujate osavõtt ideelis-poliitilise enesearendamise eesmärgil korraldatud üleülikoolilistest üritustest on elavnenud. Kateedrites käsitletakse rööbiti marksismi-leninismi teooria üldiste küsimustega üha enam õppejõudude ja üliõpilaste materialistliku maailmavaate kujundamist vastava eriaine kaudu. On asutud loengute teaduslik-metoodilise kvaliteedi süstemaatilisele tõstmisele, korraldades järjekindlalt vastastikuseid loengute külastamisi koos järgnevate arutluste ja seisukohavõttudega. Eriti tuleb siin esile tõsta füüsika ja anorgaanilise keemia kateedreid. Suurt tähelepanu on pööratud kateedrite ruumide kaunistamisele vene ja nõukogude teadlaste piltidega. Väga hea mulje jätab biokeemia kateedris korraldatud vene ja nõukogude teadlaste piltide galerii ja biokeemia ajaloo nurk. Eeskujulikult on kaunistatud ka geograafia ja geoloogia kateedri ruumid.

Kuna rahvamajanduse ettevõtete abistamine kateedrite poolt toimus seni juhuslikult, plaanitult, siis võttis teaduskond seisukoha asuda viivitamatult rahvamajanduse ettevõtete plaanipärasele abistamisele lepinguliste uurimistööde kaudu. Sel teel on anorgaanilise keemia kateeder juba suutnud anda tõhusat abi Tartu gaasivabrikule ja Ulila elektrijaamale. Populaarteaduslike loengute alal on 30-st kohustuseks võetud loengust peetud 22.

Senisest tunduvalt enam on kateedrid pööranud tähelepanu üliõpilaste teaduslikele ringidele, eriti temaatika väljatöötamise osas ja selle kooskõlastamises kateedri teadusliku töö plaaniga. Botaanikaringi temaatika väljatöötamine on lõpule viidud. Sotsialistlik kohustus matemaatikaringi raamatukogu rajamiseks on juba täidetud. Väljaspool sotsialistlikku kohustust on rajatud astronoomiaringi raamatukogu.

Kõigi nende ja paljude teiste pingsas sotsialistlikus võistluses saavutatud tulemuste kõrval ei saa vaikides mööduda mõningatest puudustest üksikute kollektiivi liikmete töös, mille kõrvaldamine on iga vastava töötaja lähemaks kohuseks.

Mõnedes kateedrites on õppejõudude ideelis-poliitilise teadlikkuse tõstmisel piirdutud ainult osavõtuga vastavatest üleülikoolilistest üritustest, unustades, et viimased on vaid iseõppijate abistamiseks nende iseseisvas ideelis-poliitilise enesearendamise töös. Seetõttu on tekkinud näiteks analüütilise keemia kateedri ideelis-poliitilises töös teatav vaheaeg, sest üleülikoolilised loengud vastavas sektoris pole käesoleval semestril veel alanud. Ka pole veel kõigis kateedrites küllaldaselt rõhku pandud ettekannetele, mis puudutavad üliõpilaste ja õppejõudude materialistliku maailmavaate kujundamist oma eriaine kaudu. On veel kateedreid, kus pole seni leitud võimalusi ruumide kaunistamiseks vene ja nõukogude teadlaste piltidega (orgaaniline keemia).

Keemia kateedrite õppejõud pole käesoleval semestril esinenud mitte ühegi populaarteadusliku loenguga. Samasugune on olukord bioloogia kateedrites. Uute üliõpilaste värbamiskampaania osas on keemia- ja matemaatikaosakondades vähe ära tehtud õppejõudude poolt loengute organiseerimiseks Tartu keskkoolide lõpetajaile.

Eriti aga peab alla kriipsutama mitmete üliõpilaste (A. Kass, V. Taschkin, G. Peets, E. Erik, H. Lõo, H. Reintam, J. Sõrmus, E. Pint) lubamatut suhtumist endale võetud kohustusse, likvideerida põhjuseta puudumine õppetööst. Siin tuleb teaduskonna kollektiivi igal liikmel, eriti aga dekanaadil koos ühiskondlike organisatsioonidega, otsustavalt välja astuga iga üksiku õppedistsipliini rikkumise juhu vastu.

Matemaatika-loodusteaduskonna kollektiivi ülesandeks on veel hoogsamalt arendada sotsialistlikku võistlust ja kõrvaldada esinevad puudused, et tähistada Nõukogude Eesti 10. aastapäeva võimalikult suuremate edusammudega töös.

Dots. G. Kangro,

matemaatika-loodusteaduskonna prodekaan.

20 aastat V. V. MAJAKOVSKI surmast

Nõukogude ajastu andekaim poeet

Suurima revolutsioonilauliku V. V. Majakovski, sotsialistliku realismi esimese klassiku võimas hääl kostab ja saab kostma põlvest põlve igavesti värskena.

V. V. Majakovski looming on täis tulist põlgust kodanliku maailma vastu. Terava, lepitamatu kriitikaga piitsutab ta kapitalistliku korra kultuuri ja moraali.

Majakovski oli poeet-novaator. Ta tõi kirjandusse enneolematu omapärase stiili, mis oli vajalik revolutsioonitormide kajastamiseks. Uuest elust oli vaja rääkida ka uute sõnadega, uue häälekõla ja rütmiga. Ta sõnad, kord kiired kui raketilend, kord kaalukad ja üllatavalt teravmeelsed, kord kohutavalt raevukad või mürgiselt pilkavad ja paljastavad, panevad meid imestama oma tõe ja sihikindlusega.

Majakovski loomingus ei palvetata ei toomingaõites laksutava ööbiku, karjalapse lüürilise pajupilli ega ojakese tasase vulina ees. Siin me kuuleme metallilist ehituskõla ja haamrilööke kommunismi sepikojas.

Majakovski loomingus kerkib esile sotsialistliku ühiskonna kodaniku ilme, kes kirglikult armastab oma rahvast ja kodumaad; ta on aus ja humaanne, ta ehitab kommunistlikku ühiskonda.

Trotskistlik-buhhaarinlikud rahvavaenlased, kasutades luuletaja halba tervislikku seisukorda, viisid ta enesetapmiseni 14. aprillil 1930. aastal.

Majakovski suri, kuid tema looming elab ja jääb igavesti elama, pajatades inimkonnale sotsialismimaa võitluspäevist.

„Majakovski oli ja jääb meie nõukogude ajastu parimaks, andekaimaks poeediks." (J. Stalin).

K. Bachmann

Koguteos ülikooli saavutustest nõukogude võimu ajal

Eesti NSV 10. aastapäeva tähistamise üheks ürituseks Tartu Riikliku Ülikooli poolt on juubeli-koguteose väljaandmine. Teos sisaldab rektor A. Koordilt ülevaate meie ülikooli arengust nõukogude ülikoolina. Sellele järgneb üle 10 teadusliku artikli mitmete teaduskondade õppejõududelt. Teos antakse trükki kõige lähemal ajal.

DIPLOMITÖÖ VALMIB TÄHTAJAKS

Matemaatika-loodusteaduskonnas toimub lõpetamine riigieksamite sooritamisega ja diplomitöö kaitsmisega. Bioloogiaosakonna üliõpilaste tööd põhinevad peamiselt andmeil, mis saadud välistöödel või laboratoorse töö juures. Diplomitööde teemad saime kätte eelviimase kursuse kevadsemestril. Minul kui botaanikul on teemaks „Endla raba ja selle ümbruse taimkate". Seoses looduse ümberkujundamise stalinliku hiigelplaaniga omab see teema küllalt suurt tähtsust.

Töö teostamine toimub kahes osas — materjali kogumine (välistööd) ja selle hilisem läbitöötamine. Esimene etapp teostati ENSV TA Bioloogia Instituudi Botaanikasektori juures menetluspraktikal olles. Enne välistöödele asumist tutvusin kirjanduse kaudu kirjeldatava ala üldiseloomustusega. Välistööde keskuseks oli Tooma, kust toimusid ümbrusesse lühemad või pikemad ekskursioonid. Taimestiku kirjeldamise viisin läbi kaardistamise meetodil.

Käesoleva semestri alguses asusin kogutud andmete läbitöötamisele. Esmalt klassifitseerisin taimestiku analüüsid vastavalt kaardistamiseks koostatud juhistele. Siis töötasin läbi mitmesugust kirjandust ja muud materjali ala lähemaks iseloomustamiseks. Selleks otstarbeks sooritasin märtsis veel ühe sõidu Toomale, kus tutvusin sealsete andmete ja tulemustega soodeuurimise alal, ja koordineerisin neid oma tähelepanekutega.

Diplomitöö juurde kuulub veel selle õieti tähtsaim osa — kaart, kuhu on kantud eriliste tingmärkide abil kõik alal esinenud vegetatsiooniühikud.

Töö mustand on mul üldjoontes valmis. Tuleb seda veel kohati täiendada ja masinal ümber kirjutada, samuti kaart teha. Tähtpäevaks, 1. maiks aga lõpetan töö kindlasti.

Maret Kask,
bioloogiaosakonna V kursuse üliõpilane.

Põllumajandusteaduskond võitis

Üliõpilaskonna kunstilise isetegevuse, omaloomingu ja kehakultuuri olümpiaadi raames toimusid Tähtvere maneežis ÜSK korraldusel teaduskondade-vahelised ratsavõistlused. Võistlused näitasid üliõpilaskonna elavat huvi ratsaspordi vastu. Esmakordsetest teaduskondadevahelistest ratsavõistlustest võttis osa 7 teaduskonda. Võistlustest jäi eemale üksnes matemaatika-loodusteaduskond, kuigi siin leidub ratsasportlasi, kes oleks võinud edukalt kaitsta teaduskonna spordiau (Taschkin jt.).

Teaduskondadest saavutas üllatuslikult esikoha põllumajandusteaduskond, kuna teiseks platseerus metsandusteaduskond.

E. Paju

Tähtis sündmus teaduse ja praktika koostöö tihendamisel

ÜTÜ nõukogu taotleb pidevalt üliõpilaste teadusliku töö seostamist praktikaga, tegeliku elu nõuetega. Eriline tarvidus ja soodsad võimalused selleks on põllumajandusteaduste alal. ÜTÜ põllumajandusteaduste osakonna nõukogu on sellest väga hästi aru saanud ja võitleb nimetatud põhimõtte elluviimise eest, mida 9. aprillil s. a. kroonis ka tähelepanuväärne võit — korraldati üliõpilaste teaduslik konverents Tartu valla Põuatu kolhoosis, millega ühtlasi tähistati kolhoosi esimest aastapäeva. Konverentsi läbiviimine osutus võimalikuks tänu üliõpilastest koosneva šeflustöö brigaadi pikemaajalisele hoolsale uurimistööle sm. Hans Sarve juhtimisel. Brigaadi liikmed uurisid kõiki tootmisvõimalusi, mille tulemusena konverentsil esitati viis ettekannet.

Sm. R. Pant andis sügava analüüsi kolhoosi põhilise tootmisvahendi — mullastiku kohta, näidates ära mulla viljakuse tõstmiseks olemasolevaid võimalusi. Toetudes sm. Pandi poolt esitatud mullastikukaardile näitas sm. M. Jaagus oma ettekandes, kuidas tuleb kolhoosi territooriumi edaspidi kasutada. Eriti tähtis on sm. Jaaguse ettepanek 9-väljalise külvikorra kasutuselevõtu kohta. Sm. H. Lend esitas puuviljaja marjaaia projekti, mis on tema poolt loodud ja mille teostamist alustatakse juba käesoleval kevadel põllumajandusteaduskonna vahetu abiga. Sm. Kaubi rääkis produktiivse veisekasvatuse arendamise perspektiividest kolhoosis.

Sm. H. Sarv tõi oma ettekandes esile senises töö lülilises organiseerimises esinenud puudused ja toonitas eriti brigaadi kui põhilise tootmisüksuse tähtsust.

Kõik ettekanded leidsid osavõtjate — nii kolhoosnikute kui ka üliõpilaste poolt heakskiitu. Üldtulemusena kujunes kuulajate silmade ees pilt kolhoosi edasisest arengust ja teedest, mis viivad ühismajandi õitsengule.

Konverents oli kujukaks näiteks nõukogude teaduse ja praktika loovast koostööst. Tuleb vaid soovida, et põllumajandusteaduskonna üliõpilaste pingeline töö kolhoosi abistamisel jätkuks järjest tõusvas joones, mis kindlustaks šeflusaluse kolhoosi muutmise eesrindlikemaks ümbruskonnas.

V. Koslov

Vastuseks meie kriitikale

Purjespordisektsioon kutsuti ellu

Vastuseks meie lehe eelmises numbris ilmunud kirjutisele „Kui kaua ÜSK kavatseb viivitada?" teatab ÜSK juhatus, et purjespordi sektsioon on nüüd loodud. Hilinemise põhjusena tuuakse ÜSK juhatuse kirjas ette vajadust hankida VSÜ „Kalevi" kesknõukogult purjejahte.

Kehakultuuriteaduskonna kollektiivi ÜLESKUTSE

kõigi Eesti NSV kõrgemate õppeasutiste teaduskondadele ja osakondadele

Peatselt algab traditsiooniline kevadine jooksukross. Kevadise jooksukrossi edukaks läbiviimiseks ja Eesti NSV 10. aastapäeva tähistamiseks otsustasid Tartu Riikliku Ülikooli Kehakultuuriteaduskonna parteigrupp, kommunistlike noorte algorganisatsioon, ametiühingu büroo, õppejõud, üliõpilased, abiõppepersonal ja teenistujad, arutanud ühisel koosolekul kevadkrossi läbiviimist, võtta endale kohustusi, et läbi viia kevadkross täie pinge ja eduga.

Selleks kutsub kehakultuuriteaduskond üles kõiki Eesti NSV kõrgemate õppeasutiste teaduskondi ja osakondi võtma endile kohustusi kevadkrossi läbiviimiseks, et Eesti NSV 10. aastapäevale pühendatud esimene suurem sportlik üritus — kevadine jooksukross — kujuneks seniseist osavõtjaterohkemaks ja sportlike tagajärgede poolest kõrgemaks.

Selle võistluse raames võtame endile järgmisi kohustusi:

1. **Kindlustada teaduskonna õppejõudude, üliõpilaste, abiõppepersonali ja teenistujate 100%-line osavõtt jooksukrossist.**
2. **Sportliku pinge tõstmiseks viia jooksukross läbi kursustevaheliste karikavõistlustena.**
3. **Koostada 20. aprilliks krossist osavõtjate nimekirjad.**
4. **Osavõtjate arstlik kontroll läbi viia hiljemalt 20. aprilliks. Arstlik kontroll teostada teaduskonna juures.**
5. **Krossist osavõtjaile korraldada vähemalt 8 maastikujooksutreeningut.**
6. **Krossist osavõtjaid valmistada ette vähemalt 95% VTK I astme normatiivide sooritamiseks.**
7. **Abistada Ülikooli Spordiklubi krossi organisatoorsel läbiviimisel, kohtunikekogu komplekteerimisel ja krossiraja võistluskorda seadmisel ning kaunistamisel päevakohaste loosungitega.**
8. **Abistada Mäksa vallas asuvat seflusalust Lembitu kolhoosi kevadkrossi eeltreeningu ja krossi enda läbiviimisel.**

Õigeaegse ettevalmistusega kindlustame jooksukrossi õnnestumise

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivil on kujunenud tavaks alustada kevad-suvist spordihooaega kommunistlike noorte ja ametiühingu traditsioonilise jooksukrossiga. Eriti pidulikuks suursündmuseks kogu ülikooli perele oli möödunud kevadine jooksukross.

1950. a. kevadise jooksukrossi veelgi edukamaks läbiviimiseks tuleb TRÜ jooksukrossi orgkomiteel ja teaduskondade kehakultuurikollektiivide nõukogudel vältida möödunudaastaseid puudusi krossi eeltöödes. Peamine viga seisnes ettevalmistustööde hilinemises ja treeningu vähesuses, mis kiskus alla krossi tulemusi. Et vältida esinenud vigu, tuleb teaduskondade kehakultuurikollektiivide nõukogudel juba nüüd kindlaks määrata treeningtundide ajad ja asuda kohe treeningu läbiviimisele. Samaaegselt treeninguga on vaja pöörata tähelepanu laialdasele agitatsioonitööle, et kindlustada kõigi üliõpilaste, õppejõudude ja teenistujate osavõtt jooksukrossist. Eriti heaks propagandavahendiks on teaduskonna seinaleht ja kehakultuurikollektiivi teadetetahvel. Tuleks ka välja panna graafikuid, milles on näidatud õpperühmade või kursuste osavõtt treeningtundidest ja hiljem jooksukrossist. Oluline krossi eeltööde käigus on krossist osavõtjatele arstliku kontrolli teostamine.

Esiletõstetud küsimuste õigeaegne lahendamine on tagatiseks TRÜ kevadise jooksukrossi edukale teostamisele ühe päevaga.

A. Tiik,
ÜSK aseesimees.

Esimesed teaduskondade-vahelised vehklemisvõistlused

Nädalavahetusel toimusid olümpiaadi ürituste sarjas esmakordsed TRÜ teaduskondade vahelised võistlused vehklemises.

Meeste floretil saavutas pärast tasavägist võistlust esikoha Pandre (arst teaduskond), teiseks tuli Nelis (KKT) ja kolmandaks Mürkel (õigusteaduskond). Naiste floretil aga kujunes paremusjärjestus järgmiseks: 1) Kasemaa (KKT), 2) Jürilo (KKT), 3) Puusepp (põllumajandusteaduskond).

Teaduskondade vahelises konkurentsis saavutas oodatult esikoha KKT, kuna teiseks jäi arstiteaduskond.

Kui meeste osas võib tulemustega kuidagi rahule jääda, siis naiste ettevalmistust kõigis teaduskondades välja arvatud KKT, tuleb lugeda väga nõrgaks.

Eriti lubamatu on see, et pooled teaduskonnad ei suutnud välja panna ainustki võistlejat. Samuti oli võistluste ettevalmistamine ja läbiviimine ÜSK juhatuse ja vehklemise sektsiooni poolt halvasti organiseeritud.

E. Nelis

Kas õppeplaanid vastavad tegeliku elu nõudeile?

Ajaloo-keele-, matemaatika-loodus- ja kehakultuuriteaduskonna lõpetajate valdav enamus suundub tööle keskkooliõpetajatena. Sellest järgneb täiesti õigustatud nõue, et õppetöö nendes teaduskondades tuleks korraldada nõnda, et nende lõpetajad tõepoolest edukalt võiksid töötada keskkooliõpetajatena.

Praegu esineb TRÜ õppetöös ses suhtes rida olulisi puudusi. Ülikooli lõpetajate (ma mõtlen siin ja edaspidi ülalmainitud kolme teaduskonda) suunamisel töökohtadele võib igal kevadel paljude lõpetajate juures märgata vastumeelsust õpetajakutse vastu — püütakse iga hinna eest saada mõnele muule tööle. Ometi on õpetajakutse meie ühiskonnas üks auväärsemaid ja majanduslikultki on nõukogude kooli õpetaja partei ja valitsuse erilise hoolitsuse osaline. Seda vastumeelsust ei saa seletada muuga, kui sellega, et ülikooliõpingute protsessis ei ole noortes kasvatatud huvi ja armastust õpetaja töö vastu. Oleks soovitav, et ülikooli õppejõud enam kursis oleksid tööga keskkoolides, tunneksid paremini keskkooli õppeplaane, õppekavu ja õpikuid ning oma ainet üliõpilastele esitades aeg-ajalt annaksid näpunäiteid ühe või teise probleemi käsitlemiseks keskkoolis. Ekslik on arvata, nagu kuuluks see ainult metoodikaõpetaja kompetentsi. Ka üliõpilaste teaduslikes ringides ja muudes isetegevusüritustes tuleks enam tähelepanu pöörata pedagoogilistele harrastustele ja tihendada sidemeid keskkoolidega. Niisugused koolitöö seisukohalt tähtsad alad, nagu kõnetehnika, esinemisoskus, deklamatsioon leiavad veel liiga vähe viljelemist.

Väga suurt osa üliõpilaste elukutselises orienteerimises etendab ELKNÜ. Tema aktiivsus peaks tulevaste õpetajate hulgas olema palju suurem, kui see on praegu. Oleks loomulik, et esmajoones just õpetajakutset taotlevad üliõpilased kuuluksid kommunistlikku noorsooühingusse, et nad seda edukamalt suudaksid abistada kommunistliku noorsooühingu tööd keskkoolides, kui nad seal õpetajatena tööle asuvad.

Mis puutub kõnesoleva kolme teaduskonna üliõpilaste erialasesse teaduslikku ettevalmistusse, siis esineb selles keskkooli seisukohalt vaadates suuri lünki. Paljud ülikoolis suure tundide arvuga õpetatavad ained ei oma keskkooliõpetaja seisukohalt suuremat tähtsust; mõningaid distsipliine, mida ülikooli lõpetanutel keskkoolis õpetada tuleb, ei õpetata ülikoolis üldse mitte või õpetatakse neid liiga vähe. Eriti halb on olukord ses suhtes tulevaste matemaatika- ja füüsikaõpetajatega. Matemaatikaõpetajad näit. asuvad oma aine õpetamisele peaaegu sama teadmistepagasiga, mis nad ise keskkoolis omandasid (ja mille nad vahepeal kaunis põhjalikult on jõudnud ära unustada) — ülikooli nende teadmisi sel alal oluliselt ei süvenda ega rikasta. Keskkoolides tuleb matemaatikat ja füüsikat õpetada enamasti ühel ja samal isikul, kuna füüsika tundide arv on liiga väike selleks, et anda küllaldast koormust eri-isikule. Ülikoolis aga toimub füüsikute ja matemaatikute erialane kui ka pedagoogilis-metoodiline väljaõpe kummalgi täiesti omaette ja selle tagajärjeks on, et matemaatikaõpetaja pole üldse mitte ette valmistatud õpetama füüsikat ning ümberpöördult. Ka jääb bioloogide väljaõpe keemias liiga pinnapealseks selleks, et seda ainet edukalt õpetada keskkoolis, kuigi meil kehtiva tööjaotuse juures seda teha tuleb; ka ei saa nad mingit ettevalmistust keemia metoodikas, mis oleks eriti vajalik seepärast, et keemia oma keeruka katsetehnika ja suure tähtsuse tõttu polütehnilise hariduse seisukohalt on suhteliselt raskesti õpetatav aine. Ajaloo-keeleteaduskonna lõpetajate juures jätab seniste kogemuste järele otsustades soovida vene-, võõr- ja emakeeleõpetajate praktiline keeleoskus, kuna ülikooli õppeplaanides selleks ettenähtud tundide arv ei ole küllaldane (olles palju väiksem, kui näit. pedagoogilistes instituutides). Eesti keele õpetajate teadmised vene ja nõukogude kirjanduses on liiga pinnapealsed selleks, et seda ainet keskkoolides õpetada.

Need on ainult mõned näited selle kohta, kui vähe ülikooli õppeplaanid ja õppeprogrammid on kohandatud keskkooliõpetajate ettevalmistamise ülesandele. Nende ümbertöötamine ja vastavate ettepanekute esitamine Kõrgema Hariduse Ministeeriumile kinnitamiseks seisab tõsise ja kiire ülesandena vastavate kateedrite ja dekanaatide ees.

Veelgi halvem on lugu otseselt pedagoogiliste ainete õpetamisega, mis peavad kindlustama tulevaste õpetajate pedagoogilise meisterlikkuse oma aine õpetamisel ja kasvatuslike küsimuste lahendamisel. Matemaatika-loodusteaduskonna füüsika- ja bioloogiaosakonnas on need ained jäetud fakultatiivseks. Ajaloo-keeleteaduskonnas ja matemaatika-loodusteaduskonna geograafiaosakonnas on nad küll obligatoorsed, kuid esindatud seevõrra väikese tundide arvuga, et nende õpetamine ei kindlusta üliõpilastele vajalikke teadmisi ega oskusi. Ainult kehakultuuriteaduskonnas võib olukorda ses suhtes pidada enam-vähem rahuldavaks. Parima pildi olukorrast saame sel teel, et võrdleme nendele ainetele määratud tundide arvu TRÜ-s ja pedagoogilistes instituutides.

	Ped. inst.	Tartu Riiklikus Ülikoolis: Ajaloo-keele teadusk.	Kehakult. teadusk.	Mat.-lood. teadusk.
1. Pedagoogika	104	72	72	72
2. Pedagoogika ajalugu	98	—	64	—
3. Psühholoogia	85	—	100	—
4. Koolitervishoid	36	—	—	—
5. Metoodika	94 — 265	32 — 48	140	24 — 80
6. Pedagoogika eriseminar	32	—	—	—
7. Pedagoogiline praktika	12 näd.	3 näd.	3 näd.	2—3 näd.

Peale väikese tundide arvu on KHM poolt kehtestatud tüüpõppeplaanides vastuvõetamatu see asjaolu, et eriaine metoodika on ette nähtud juba 6. semestril, rööbiti pedagoogikaga ja ajal, mil suur osa eriainete põhikursusest on alles omandamata. Normaalne on, et üliõpilased kõigepealt omandaksid põhiteadmised oma eriaines ja alles siis asuksid õppima selle õpetamise metoodikat. Ka ei ole viljakas õpetada metoodikat enne, kui on läbi töötatud pedagoogika üldkursus.

Kui meie tahame keskkoolidele anda häid õpetajaid, siis peame ka pedagoogiliste ainete õpetamise osas ülikooli õppeplaanid võtma tõsiselt järelevaatamisele ja KHM ees taotlema pedagoogilistele ainetele, eriti metoodikale ja pedagoogilisele praktikale määratud tundide arvu tunduvat suurendamist.

Dots. A. Elango

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 03256 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 993

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 14 (61) Reedel, 21. aprillil 1950. a. III aastakäik

Meie tõotus

Homme möödub kaheksakümmend aastat kogu maailma proletariaadi targa juhi, bolševike kuulsusrikka partei looja ja maailma esimese sotsialistliku riigi rajaja Vladimir Iljitš Lenini sünnist.

Armastusega tähistavad seda päeva kogu maailma töötajate hulgad eesotsas Nõukogudemaa rahvastega — elame me ju leninismi ideede võidu ajajärgul. Surematu Lenin viis Venemaa proletariaadi revolutsioonile, mille tules sündis Nõukogude riik, mis on lootuseks ja sütitavaks eeskujuks kapitalistliku maailma ekspluateeritavaile massidele.

Juba kakskümmend kuus aastat elab Nõukogude riik ilma Leninita. Kuid Lenini tööd jätkatakse, tema ideed elavad edasi. Seltsimees Stalin jätkab Lenini tööd, on viinud leninismi järjest uutele võitudele. Nõukogude riigi ajaloolised kogemused, sotsialismi võidu fakt meie maal on suurepäraseks tõendiks leninismi elulisusest, tema kõikevõitvast jõust. Sedasama tõendab ka sotsialismi leeri järjekindel laienemine ja tugevnemine, mis väljendub rahvademokraatia maade tekkimises ja nende edusammudes sotsialismi ehitamise teel. Kõigile neile võitudele pani aluse Lenini suur õpetus.

Lenini õpetus valgustab meie teed kommunismi poole. Leninism on meile vahedaks relvaks võitluses vana ja kõduneva vastu, uue ühiskonna ülesehitamise eest. Sellepärast mälestavad töötavad ja sotsialismi-kommunismi eest võitlevad inimesed kogu maailmas V. I. Leninit sügava armastuse ja piiritu tänutundega.

Pühendada kogu elu võitlusele leninismi ideede triumfi eest kogu maailmas, väsimatult õppida marksismi-leninismi teooriat — see olgu meie tõotus suure Lenini sünni 80. aastapäeval.

V. I. Lenini teoste näitus

22. aprillil avatakse TRÜ Raamatukogus V. I. Lenini sünni 80. aastapäevale pühendatud näitus. Näitusel on eksponeeritud rida Lenini töid, millest osa on ilmunud juba enne Suurt Oktoobrirevolutsiooni. Nõukogude perioodist on näitusel välja pandud Lenini üksikteoste kõrval ka kogutud teoseid, seltsimees J. V. Stalini kirjutisi Lenini ja leninismi üle, töid Lenini elu ja tegevuse kohta ja muid materjale.

Pidulik koosolek V. I. Lenini sünni 80. aastapäeva tähistamiseks

Seoses kaheksakümne aasta möödumisega bolševike partei ja Nõukogude riigi rajaja V. I. Lenini sünnist korraldavad Tartu Riikliku Ülikooli ja Eesti NSV Teaduste Akadeemia Tartu filiaali kollektiivid täna õhtul algusega kell 18 Teaduste Akadeemia saalis (Riia tän. 60) ühise piduliku koosoleku. Päevakohase kõnega esineb ülikooli marksismi-leninismi aluste kateedri õppejõud sm. E. Raag. Seejärel demonstreeritakse koosolekust osavõtjaile suurepärast nõukogude filmi „Tõotus", mis käsitleb geniaalse Lenini elutöö jätkaja seltsimees Stalini ajaloolise tõotusvande täitmist nõukogude rahva poolt.

Üleliiduline preemia Ülikooli Spordiklubile

Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu poolt korraldati 1949. aastal üleliiduline ametiühingute kehakultuurikollektiivide ülevaatus-konkurss, millest võttis osa enam kui 2000 kehakultuurikollektiivi kõigist liiduvabariikidest, nende hulgas ka TR Ülikooli Spordiklubi, kes võistles kõrgemate õppeasutiste kehakultuurikollektiivide grupis. Neil päevil avaldati konkursi lõpptulemused. 42-le parimale kollektiivile omistati ÜAÜKN preemia.

Premeeritute hulgas on ka TRÜ Spordiklubi (juhataja sm. Tüüts), kellele väljapaistvate tulemuste eest kehakultuuri- ja sporditöö arendamisel ülikoolis omistati Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu Presiidiumi aukiri ja ÜAÜKN II preemia 5000 rubla suuruses.

A. Saar

Siin sooritatakse juba eksameid

Sellel semestril algas kevadine eksamisessioon kõige varem põllumajandusteaduskonna zootehnika eriharu III kursusel. Esimesed eksamitulemused näitavad, et üliõpilased on kogu aasta jooksul teinud tõsist ja süsteemikindlat tööd.

Vene keele eksami sooritas esimesena kommunistlik noor Reino Ahven, saades väga hea hinde. Ka teised üliõpilased sooritasid enamasti oma eksami heale või väga heale hindele. Hästi on valmistutud ka poliitökonoomia ja erialasteks eksamiteks. Näiteks on kursusel loomakasvatuse eksami keskmine hinne senistel andmetel 4,7.

Eeskujuliku õppeedukusega paistavad silma kommunistlikud noored L. Tohver ja H. Pruul ning üliõpilased K. Konsin ja J. Kaubi, kes on kõik eksamid õiendanud hindele „väga hea".

A. Kalm

Sõprus- ja šeflussidemed tihedamaks

Tähtsa ülesandena seisab kõigi ÜTÜ ringide ees tiheda sideme loomine vennasvabariikide kõrgemate õppeasutiste vastavate ringidega.

Ajaloo- ja keeleteaduse osakonna teaduslikest ringidest on seda ülesannet kõige tõsisemalt võtnud ajalooring. Juba eelmisel semestril loodi kontakt Moskva, Riia ja Leningradi ülikooli ÜTÜ ajalooringidega ning vahetati töökogemusi, mis on leidnud kajastamist meie ajalooringi töös.

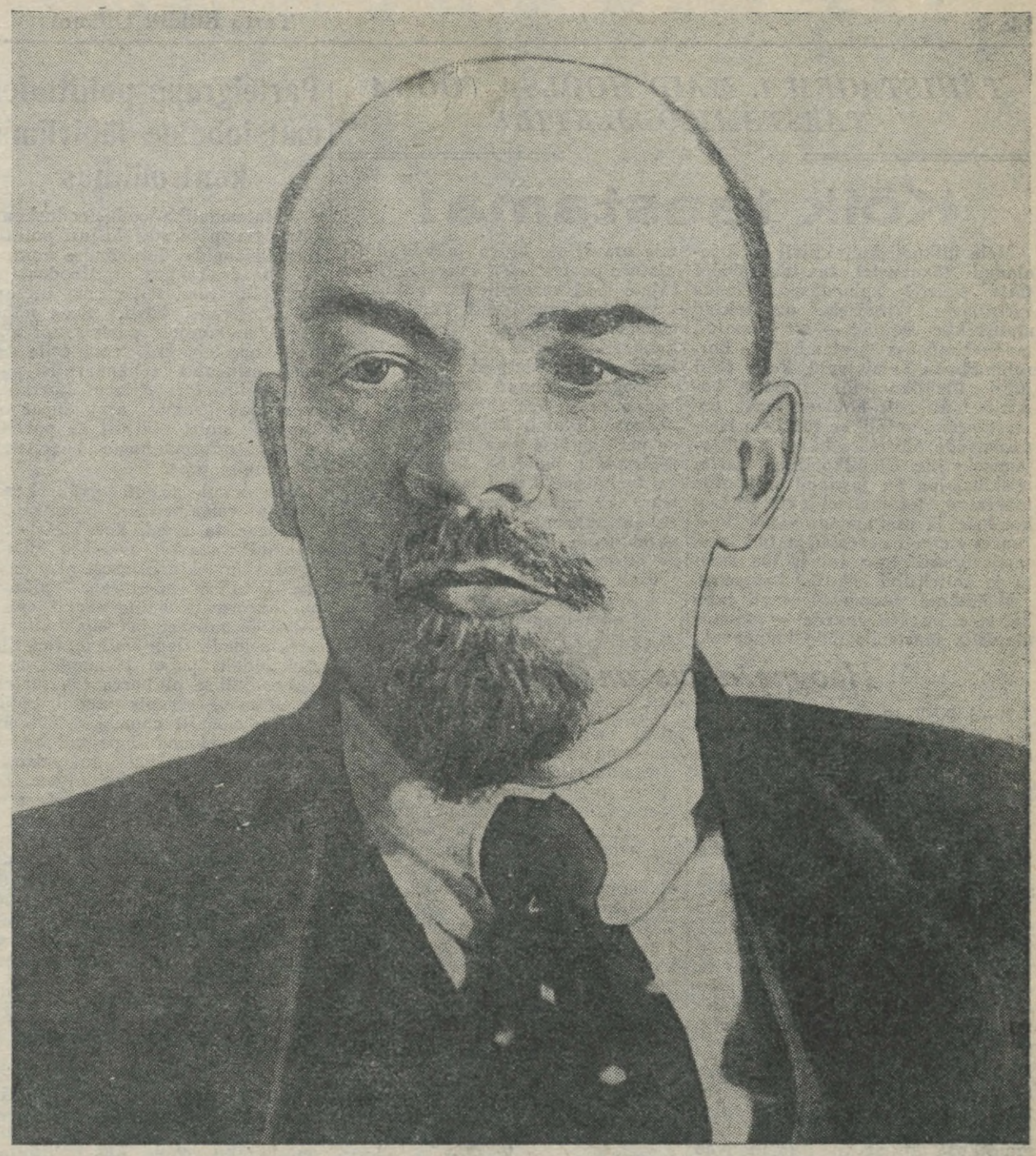
ÜTÜ III teaduslikul konverentsil esinesid ajalooteaduste sektsioonis ka külalised Leningradist ja Riiast, kuna 2 meie ajalooringi liiget esinesid teaduslikul konverentsil Leningradis.

Ka rahvaluuleringil on side teiste ülikoolidega, ning kõik ülejäänud ringid elavad praegu nende sidemete loomise tähe all.

Kui näiteks Moskva Riiklikus Ülikoolis on šeflustöö keskkoolidega üheks oluliseks töövormiks, siis meil pole seni seda veel laialdaselt läbi viidud. Seni on astunud samme sellel alal ajalooring ning kirjanduskriitika ring. Nii võttis ajalooring oma šefluse alla kõigi Tartu keskkoolide ning Õpetajate Instituudi ajaloo- või ühiskonnateaduste ringid. Seejuures tuleb mainida, et näiteks 2. ning 3. keskkoolis ÜTÜ ajalooringi abiga alles loodi need ringid.

Keskkoolide õpilased külastavad meie töökoosolekuid, üliõpilased käivad aga esinemas koolides ja abistavad õpilasi nende referaatide koostamisel.

A. Liim,
ÜTÜ ajaloo- ja keeleteaduse osakonna nõukogu aseesimees

Õigeaegselt ja hoolikalt valmistuda uute üliõpilaste vastuvõtuks

Vähem kui paari kuu pärast lasevad Eesti NSV keskkoolid ja keskeriõppeasutised välja järjekordse lennu lõpetajaid. Noored keskkooliõpetajad seisavad tõsise küsimuse ees: missuguses kõrgemas õppeasutises jätkata õpinguid, et oma jõudu ja võimeid kõige otstarbekohasemalt rakendada nõukogude ühiskonna teenimiseks.

Tartu Riiklik Ülikool püüab omalt poolt teha kõik, mis võimalik, et tutvustada abituriente õppimisvõimalustega Tartu Riiklikus Ülikoolis ja aidata neil leida nende huvidele ja võimetele vastav ja sobiv teaduskond. Selleks on ülikooli poolt eelolevate kuude kestel ette nähtud terve rida üritusi, mille sihiks on ülikooli lähem tutvustamine abiturientidele. Vastav plaan on õppeosakonna poolt üksikasjalikult välja töötatud ja Õpetatud Nõukogu poolt kinnitatud.

Plaanis on ette nähtud järgmised üritused ja ettevõtted: 1) „Teatmik Tartu Riiklikku Ülikooli astujaile 1950. a." väljaandmine . — Teatmik sisaldab eessõna õppeprorektorilt, vastuvõtutingimuste üksikasjaliku kirjelduse, vastuvõtueksamite kavad, teaduskondi tutvustavad artiklid koos rikkaliku pildimaterjaliga jne. Teatmik on praegu trükkimisel ja selle ilmumist on oodata maikuu esimestel päevadel.

2) Tartu Riikliku Ülikooli tutvustamine ajakirjanduse kaudu. — Kavatsetud on avaldada ulatuslikumaid artikleid ajalehtedes „Rahva Hääl", „Noorte Hääl", „Sovetskaja Estonia", „Edasi", „Talurahvaleht" ja maakondade ajalehtedes — kokku umbes 20 artiklit teaduskondade esindajailt, peale selle 5—6 artiklit ülikooli juhtkonnalt. Artiklid on osaliselt juba valminud.

Peale selle antakse maikuu esimesel poolel välja ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" erinumber, mis täielikult pühendatakse uute üliõpilaste vastuvõtmisele. Ajalehte trükitakse nii suures eksemplaride arvus, et seda on võimalik tasuta laiali saata kõikidele Eesti NSV keskkoolide lõpetajatele.

3) Ülikooli tutvustamine müürilehtede kaudu. — Eelmise aasta eeskujul trükitakse maitsekas müürileht eesti ja vene keeles, mis saadetakse ülespanemiseks kõikidesse keskkoolidesse. Müürileht sisaldab täpsed andmed ülikooli vastuvõtu tingimuste, sisseastumiseksamite aja jne. kohta.

4) Ettekanded raadios. — Ajavahemikus 15. maist kuni 20. juunini s. a. esitatakse ülikooli juhtkonna ja teaduskondade esindajate poolt rida ettekandeid raadios nii ülikooli kui ka üksikute teaduskondade töö ja tegevuse lähemaks iseloomustamiseks.

5) Otsese kontakti loomine keskkoolide lõpetajatega. — Tartus algas kontakti loomine keskkoolide lõpetajatega juba koolide talvisel õppevaheajal — jaanuarikuu algul, mil ülikoolis korraldati ülelinnaline keskkoolilõpetajate koosolek koos „lahtiste uste päevaga" füüsika kateedris ja klassilise muinasteaduse muuseumis. Kontakti loomine jätkub aprillikuu lõpu- ja maikuu algusnädalail keskkoolidesse teostatavate vestlus-külaskäikude näol, mis viiakse läbi teaduskondi esindavaist õppejõududest koosnevate brigaadide poolt. Neil külaskäikudel (kaks külaskäiku igasse keskkooli) tutvustab iga teaduskonna esindaja abiturientidele lähemalt oma teaduskonda ja annab seletusi abiturientide poolt esitatud küsimuste puhul.

Väljapoole Tartut saadetakse ülikooli tutvustama üksikuid õppejõude, kes tutvustavad abiturientidele mitte ainult oma teaduskonda, vaid kõiki TRÜ teaduskondi.

Peale õppejõudude on ette nähtud kommunistlike noorte suunamine keskkoolidesse kontakti loomiseks keskkoolide kommunistlike noortega Tartus ja mujal. Samuti vajalikuks tuleb pidada ÜTÜ lähema kontakti loomist keskkoolide lõpetajatega.

Kõik ülaltoodud üritused viiakse läbi koordineeritult õppeosakonna kaudu kõige lähemas kontaktis teaduskondade dekaanidega ja vastavate ühiskondlike organisatsioonidega.

Peale selle teostavad üksikud teaduskonnad rea iseseisvaid üritusi oma teaduskonna lähemaks tutvustamiseks peamiselt Tartu keskkoolide lõpetajatele. Populaarteaduslikke ettekandeid keskkoolide lõpetajaile organiseerivad õigusteaduskond ja matemaatika-loodusteaduskond. „Lahtiste uste" nädalaid (päevi) korraldavad õigusteaduskond, matemaatika-loodusteaduskond, ajaloo-keeleteaduskond ja veterinaarteaduskond. Üksikasjalikud kavad nende ürituste läbiviimiseks on koostatud ja keskkoolidele teatavaks tehtud.

Kõigi nende plaanis esinevate ürituste teostamine tohiks olla eelduseks, et Tartu Riiklik Ülikool eeloleval uute üliõpilaste vastuvõtu sessioonil suudab täita ettenähtud üliõpilaskontingendid kõikide teaduskondade osas ja sel teel tõhusalt kaasa aidata Nõukogude kodumaa varustamisel kvalifitseeritud spetsialistidega.

Kaks uut teaduslikku ringi

Põllumajandusteaduskonnas töötas seni neli teaduslikku ringi — loomakasvatuse, taimekasvatuse, aiandus- ja kolhooside organiseerimise ring. Neist eriti taimekasvatusring oli väga paljuharuline ja liiga ulatuslik, mis takistas edukat tööd.

Seda arvesse võttes moodustati teaduskonnas möödunud nädalal kaks uut teaduslikku ringi. Kutsuti ellu põllumajandusliku botaanika ring, mille juhendamise võttis enda hooleks sm. Laats. Uus ring haarab hulga I kursuse üliõpilasi, kellel seni polnud küllaldasi võimalusi aktiivselt osa võtta teaduslikust tööst.

Teisena loodi mullateaduse ja agrokeemia ring, mis hakkab tegelema ka maaparanduse küsimustega. Ringi juhendab dots. Hallik.

A. Reino
ELKNÜ põllumajandusteaduskonna algorganisatsiooni büroo liige teadusliku töö alal.

TÄHISTAGEM 1. MAID HOOLSA TÖÖGA TAASTAMISOBJEKTIL!

* * *

Kõik taastama!

Meie ülikooli kollektiivil on äsjaalanud tänavustel taastamistöödel täita suured kohustused. Nende ülesannete täitmiseks on tehtud ulatuslikke eeltöid — moodustatud teaduskondades taastamistööde korraldamiseks komisjonid, kelle tööd juhib üleülikooliline taastamiskomisjon, ülikooli haldusaparaat on muretsenud vajalikke tööriistu taastamistööde häireteta käigu kindlustamiseks jne. Üleülikooliline taastamiskomisjon on jaganud ülikoolile määratud taastamisobjekti teaduskondade ja osakondade vahel, kusjuures rangelt arvestati antud taastamisobjektil teha tuleva töö mahtu ja kollektiivi isikulist koosseisu.

Möödunud laupäeval asuti juba ka tegeliku töö juurde — toimus ulatuslik taastamistööde laupäevak, mis osavõtjate hulga ja tehtud töö ulatuse poolest hästi õnnestus. Taastajate tööd varemete lammutamisel kergendas tunduvalt metsandusteaduskonna võimsa traktori rakendamine, mille abi kavatsetakse kasutada ka edaspidi.

Hoogsalt alanud taastamistööde tempo peab iga päevaga järjest tõusma. Ülikooli kollektiivi iga liige peab andma oma jõu selleks, et tähistada 1. maid heade saavutustega kodulinna kaunistamisel ja selleks, et minna vastu Eesti NSV 10. aastapäevale taastamistööde ennetähtaegse lõpetamisega juba enne eksamisessiooni algust.

Kõik taastama!

R. Raudsepp,
adm.-majandusosakonna juhataja.

Hoogne algus on tehtud

Eesti NSV 10. aastapäeva tähistavaid ühiskondlikke taastamistöid alustas 15. aprillil ülikooli kõige suurem teaduskond — arstiteaduskond. Et arstiteaduskonna kollektiivi kuulub 1000 inimest, siis tuleb kollektiivil anda 60 000 töötundi oma kodulinna kaunistamiseks. Ühiskondlike taastamistööde juhtimiseks on teaduskonnas loodud komisjon. Kursuste brigadirid ja vanemad juhivad taastamistöid kursuste piirides. Arstiteaduskonna üldbrigadiriks on sm. A. Kreiss, kes taastamisobjektil juhatab kätte kõigile tööülesanded ja hoolitseb ühtlasi tööriistade muretsemise eest.

Töö toimub täpse nädalagraafiku alusel, mille esitavad kursuste vanemad, arvestades õppetööst vabu tunde. Üliõpilased peavad sellest graafikust täpselt kinni ja ilmuvad ise taastama graafiku kohaselt ja ei jää ootama korraldusi selleks dekanaadist.

Heatujuline ja rõõmuküllane algus on tehtud. 15. aprillil ilmus taastama raviosakonna I kursus ja stomatoloogiaosakonna IV kursus. Suure innuga asus tööle ka enamik arstiteaduskonna õppejõududest, kellest eriti tõhusa töö poolest silma paistsid sm-d Petlem, Naimark, Kallas, Erits, Napa ja teised ning abiõppepersonalist sm-d Sirel ja Meelismaa.

Üliõpilastest olid silmapaistvad oma aktiivsusega raviosakonna I kursuse üliõpilased Eremejeva, Laretei ja Masing ning stomatoloogiaosakonna IV kursuse üliõpilased Sepp, Oja ja Võlli.

Pole kahtlust, et arstiteaduskonna õppejõud ja üliõpilased täidavad endale võetud kohustused kõige lühema ajaga ja rikastavad armastatud ülikoolilinna Eesti NSV 10. aastapäevaks uue nägusa väljakuga.

Prof. V. Hiie,
arstiteaduskonna taastamiskomisjoni esimees.

Parteigrupp poliitinformatsioonide läbiviimist kontrollimas

Matemaatika-loodusteaduskonna parteigrupp teostas hiljuti poliitinformatsioonide läbiviimise kontrolli teaduskonnas. Moodustatud kontrollbrigaad täitis oma ülesande võrdlemisi hästi. Seda näitas hiljuti toimunud parteigrupi lahtine koosolek, kus toodi esile seni veel esinenud rohkearvulisi puudusi poliitinformatsiooni korraldamise alal. Samal ajal omas see koosolek suurt tähtsust ka parimate poliitinformaatorite kogemuste vahetamise osas.

Koosolekul tõsteti esile heade poliitinformaatoritena seltsimehi Arumaad ja Paed, kes käsitlevad teemat huvitavalt, mistõttu üliõpilased võtavad arutlusest aktiivselt osa. Põhilise puudusena märgiti poliitinformatsioonide sageli esinevat üldsõnalisust ja ebahuvitavat käsitluslaadi. Õppejõud loevad tihti ettekandeid paberilt monotoonselt maha. Sellise olukorra tagajärjeks on, et mõnes grupis puudub poliitinformatsioonilt enam kui 50% üliõpilastest. Mõned õppejõud aga ei võitlegi distsipliini tugevdamise eest. Näiteks ei märgitud sm. Petersoni poliitinformatsioonigrupis üldse puudujaid üles. Sm. Gabovitš aga talitas poliitinformatsiooniga hoopis omavoliliselt, asendades selle ühel juhul erialase loenguga.

Arutluse käigus tehti ka rida konkreetseid ettepanekuid poliitinformatsioonide taseme tõstmiseks. Rõhutati vajadust muuta poliitinformatsioon enam näitlikuks, tõsta poliitinformaatorite instrueerimise taset üleülikoolilises ulatuses, luua võimalused konsultatsiooni saamiseks jne.

Poliitinformatsiooni läbiviimise kontrolli ja parteigrupi lahtise koosoleku viljastavat mõju on tunda paljude õppejõudude, näit. sm. Lepiku grupis, kus poliitinformatsiooni kvaliteet on tunduvalt paranenud.

K. Rebane

Põllumajandusteaduskonna I kursuse naisüliõpilased organiseerisid lauluansambli. Pildil näeme ansamblit esitamas sama kursuse üliõpilase I. Voitese omaloomingulist laulu «Ülikooli linnas». *Foto L. Vassiljev.*

Ulatuslikumalt kasutada kino- ja fotokabineti abi õppe- ja teaduslikus töös

Meie ülikoolis möödunud aastal organiseeritud kino- ja fotokabinetil on täita õppe- ja teadusliku töö alal väga tähtis ning vastutusrikas ülesanne. Kino- ja fotokabinetil lasub kohustus varustada kateedreid mitmesuguste õppetöös vajalike vahenditega (diapositiivid, fotokoopiad), demonstreerida õppe- ja teaduslikke filme, valmistada mitmesuguseid ekspositsioone õppekogudele ning muuseumidele jne. Ka teaduslikus töös leiab kino ning fotograafia laialdast kasutamist.

Näib, et meie kino- ja fotokabinetil, mis on käesolevaks ajaks juba jõudnud välja algusaja raskustest, on loendatud ülesannete täitmiseks olemas nii seadmete ja materjalide kui ka isikulise koosseisu suhtes kõik vajalikud eeldused. Selleks, et kino- ja fotokabinetist oleks meie ülikoolile maksimaalne kasu, on vaid vaja õigesti suunata ja organiseerida kino- ja fotokabineti tööd ning ta kasutamist mitmesuguste ülikooli asutiste, eestkätt kateedrite poolt.

Kui järgnevalt püstitadagi küsimus — mil määral on meie ülikooli kateedrid kasutanud õppe- ja teaduslikus töös kino- ja fotokabinetti, peab küll vastama, et see on olnud vägagi tagasihoidlik. Foto- ja kinokabinetti on senini kasutanud ainult osa kateedreid ning sedagi õige piiratud ulatuses.

Kino- ja fotokabineti asutamisel on tehtud suuri kulutusi, samuti on küllalt suured ka need summad, mis kulutatakse igal aastal kino- ja fotokabineti ülalpidamiseks. Ülikool kannab neid kulusid selleks, et luua kateedritele soodsamaid võimalusi õppe- ja teaduslikuks tööks; kateedrite kohus aga on neid võimalusi täiel määral kasutada. Seoses sellega tahaks näha, et õppe- ja töövahendite kasutamine, milliseid kino- ja fotokabinet suudab kateedrite kasutusse anda, muutuks senisest hoopis ulatuslikumaks ning süsteemikindlamaks, millel kahtlemata on positiivne mõju õppe- ja teadusliku töö arenemisele.

Et seda saavutada, on kateedrid kahtlemata õigustatud nõudma, et kino- ja fotokabinet oma tööd otsustavalt parandaks. Nii pole kino- ja fotokabinet näiteks suutnud valmistatavaid diapositiive varustada klaasidega, ometi puudub kateedritel enestel selleks vajalik materjal ning tööjõud. On oluline, et kateedrid saaksid vajalikud vahendid täpselt esitatud tähtpäeval, kuna vastasel korral nende kasutamine on vägagi raskendatud või hoopis võimatu. Samuti pole kahtlust, et kino- ja fotokabinet hea tahtmise juures suudab ka tööde kvaliteeti suurel määral tõsta, ning kahtlemata on see üheks vahendiks, mis aitab tõsta kino- ja fotokabineti kasutajate hulka senisega võrreldes mitmekordseks.

Lõpuks veel konkreetne soov kino- ja fotokabinetile geograafiaosakonna üliõpilastelt ning õppejõududelt. 1948. a. valmistas Leningradi õppe- ja teaduslikkude filmide stuudio geograafilise filmi Läänemere-äärseist Nõukogude vabariikidest, sealhulgas ka Eesti NSV-st. Geograafia kateeder on mitmel korral taotlenud kino- ja fotokabineti kaudu nimetatud filmi saamist, kuid senini tulemusteta. Ometi on see film geograafiosakonnas NSV Liidu ja Eesti NSV geograafia kursuste õpetamisel hädavajalikuks õppevahendiks ning kahtlemata vaataks seda huviga iga teinegi Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilane ja õppejõud.

E. Varep,
geograafia kateedri juhataja.

Ajaloo-keeleteaduskond sotsialistlikus võistluses

Ajaloo-keeleteaduskonnas on sotsialistliku võistluse käigus saavutatud tunduvat edu õppedistsipliini ja üliõpilaste ühiskondliku aktiivsuse tõstmise alal. Ent selle kõrval esineb ikkagi veel põhjuseta puudumise juhtumeid, mis kisuvad alla sotsialistliku võistluse üldisi tulemusi. Nii on I kursusel õppedistsipliin viimasel ajal mõnevõrra langenud, sageli puuduvad loenguilt üliõpilased Dorodnova, Mišarina, Sokolova ja Ossits.

II kursusel omab kõige enam punkte eesti filoloogide rühm. Slaavi filoloogide ja loogikute juures aga esineb rohkesti distsipliinirikkumise juhtumeid. Slavistide komsomoligrupi organisaator sm. Kosenkranius ise on kõige distsiplineerimatum üliõpilane oma rühmas. III kursusel jäävad teistest maha saksa filoloogid ja slavistid. Distsipliinirikkumise juhtumeid esineb ka IV ja V kursusel.

Need asjaolud kohustavad kõiki kursuse- ja rühmavanemaid, ametiühingu volinikke ja komsomoligrupi organisaatoreid parandama oma tööd ja taotlema distsipliini taseme otsustavat tõstmist.

Sotsialistliku võistluse tulemuste hindamise süsteemis tuleks aga võistluse edukama käigu kindlustamiseks teha järgmised parandused:

1) Ette näha plusspunktide määramine ühiskondlike kohustuste täitmise eest.

2) Vähendada plusspunktide arvu fakulatiivtundide külastamise eest.

3) Suurendada punktide arvu taastamistöödest osavõtmise eest.

V. Boikov,
ajaloo-keeleteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni büroo liige.

Kõik üliõpilased VTK märgi kandjaiks!

TR Ülikool peab kasvatama sotsialistliku riigi igakülgselt arenenud ehitajaid ja kaitsjaid. Nõukogude pedagoogikas mõistetakse igakülgse kasvatuse all ideelise, kehalise, vaimse, moraalse, esteetilise ja polütehnilise kasvatuse ühtsust. Nõukogude noorsoo harmooniline kasvatus leiab vajaliku sünteesi kehaliste ja vaimsete võimete arendamises.

Nõukogude Liidus on hästi korraldatud kehalise kasvatuse aluseks „Valmis tööks ja NSVL kaitseks" kompleks, lühendatult — VTK, mis loodi ajavahemikus 1931—1934 kommunistliku noorsooühingu initsiatiivil. Temaa on seostatud 3 tähtsat printsiipi: mitmekülgsus, tervenduslikkus ja rakenduslikkus.

VTK kompleks on rahvalik, määratud mitte ainult üksikutele sportlastele, vaid kogu rahvale, siinhulgas ka üliõpilastele. Nõukogude Liidus on palju miljoneid VTK rinnamärgi kandjaid, see märk on meil üks populaarsemaid, mille kandjaid peetakse meil tervise, jõu ja vastupidavuse kehastajaiks.

VTK kompleksi on korduvalt muudetud ja täiendatud seoses nõukogude eesrindliku kehakultuuriteaduse arenemisega. Ent kompleksi ideelis-poliitiline alus on jäänud endiseks — kasvatada ka kehakultuuri abil kehaliselt ja vaimselt hästiarenenud, terveid ning teadlikke Nõukogude kodanikke, kes võtavad aktiivselt osa ühiskondlik-poliitilisest elust. Sellepärast on iga TRÜ üliõpilase aukohustuseks VTK kompleksi normide täitmine ja vastava rinnamärgi saavutamine.

J. Laidvere

Selgus parim teaduskond males

Kuu aega kestnud teaduskondadevahelised malevõistlused lõppesid neil päevil. Turniiri võitjaks tuli matemaatika-loodusteaduskond 40,5 punktiga 48-st võimalikust. Teise koha saavutas metsandusteaduskond, kolmanda õigusteaduskond, neljanda ajaloo-keeleteaduskond, viienda arstiteaduskond jne.

Individuaalselt tulid võitjaks laudade järjekorras Nei, Sõerd, Leppner, Roots, Timma, Kull ja Heinaste. Hea mänguga paistsid silma veel ka Jakobson, Võhandu ja Kask. Naismaletajaist näitasid head mängu peale esikoha saavutanud Henno veel Kõiv ja Otsasson.

E. Jegerson

100 aastat Fr. R. Faehlmanni surmast

100 aasta eest, 22. aprillil 1850 suri julge võitleja ja eesti rahvusliku kultuuri rajajaid Fr. R. Faehlmann. Tartu Riiklikul Ülikoolil on eriline põhjus mälestada Faehlmanni kui esimest eesti soost teadlast, Tartu Ülikooli andekat ning eesrindlikku üliõpilast ning hiljem õppejõudu arsti- ja keeleteadlasena.

Nii gümnaasiumi-õpingute ajal kui ülikooli esimesil aastail tuli Faehlmannil võidelda suurte majanduslike raskustega. Kuid vankumatu tahte, distsiplineeritud sportlik-karskete eluviiside ja alatise optimistlik-humoristliku meelelaadi abil võitis ta kõik raskused. Nõnda omandas ta eeskujulikult usina ning rangelt süstemaatse tööga oma aja kohta põhjalikud nii üldhariduslikud kui erialased teadmised. Maailmavaatelt arenes ta avaramõtteliseks ja järjekindlaks ratsionalistiks, kes oma teaduslikes seisukohtades tugines mitte metafüüsikale, vaid kogemustele ja katsetele. Nii sattus ta juba ülikoolipäevil vastuollu kiriku dogmatismiga. Ka õppejõuna kasutas Faehlmann ülikooli kateedrit eesrindlike mõtete propageerimiseks ning võitluseks balti-saksa tagurluse vastu. Ta kaitses julgelt oma eesti keele lektori avaloengul eesti keele õigusi ning ründas saksa sissetungijaid kui eesti rahva orjastajaid ja rahva vaimse loomingu hävitajaid — ja seda kõike balti-saksa kuulajate ees.

Fr. R. Faehlmann oli esimene eesti haritlane-teadlane ja kirjanik, kes astus välja teoorjuses vaevteva rahva õiguste kaitseks ning asus tõstma rahva eneseteadvust ja usku paremasse tulevikku. Seda tegi ta avalikes kõnedes, loengutel ja kirjanduslikes töödes. Nii paljastab ta jutus „Tühi jutt..." talupoegade nälja tõelise põhjuse — mõisaorjuse.

Järelajale on eriti kuulsaks saanud Faehlmanni printsipiaalne esinemine tülis tagurliku mõisnikkonna esindaja parun Nolckeniga. Faehlmann kaitses siin kartmatult talupoegade õigusi, paljastades mõisnike kiskjalikku kurnamispoliitikat, ning tõstis üles talupoegade majandusliku olukorra parandamise nõude.

Fr. R. Faehlmann alustas oma ilukirjandusliku loominguga täiesti uut etappi eesti kirjanduse ajaloos. Kui senine balti-saksa kirjameeste poolt loodud eestikeelne ilmlik kirjandus teenis vahetult valitsevat feodaalset klassi ning oli seepärast rahvavaenulik, siis pühendas Faehlmann oma arvult küll vähese, aga sisult väärtusliku kirjandusliku loomingu täiesti rahva teenistusse. Selles seisneb tohutu ja väga põhiline erinevus balti-saksa autorite ja Faehlmanni vahel.

Fr. R. Faehlmanni elu ja tegevus langes ajajärku, millal eesti rahvas oli alles kujunemas. See oli aeg, millal eesti talupojad pidasid ülirasket võitlust oma vabaduse eest. Sellest eesti rahvuse kujunemise raskest ajast tulenesid Faehlmanni tugevad ja nõrgad pooled. Tugevad ses mõttes, et Faehlmann kõigist raskusist ja üksiolekust hoolimata püsis kuni surmani võitluspositsioonil, jätkates oma tööd rahva kasuks. Ja nõrgad pooled ses mõttes, et ta ei suutnud küllaldase selgusega ja teadlikkusega ette näha eesti rahvuse kujunemise perspektiive ega mõista talurahva hulkade revolutsioonilise liikumise ülisuurt tähtsust selles protsessis.

Kokkuvõtlikult võime Faehlmanni tähtsust hinnata järgmiselt. Fr. R. Faehlmanni hindame kõigepealt kui rahvast teenindava ilukirjanduse rajajat. Tema on esimene, kelle kirjanduslik looming („Kalevipoja" visand, „Tühi jutt...", kunstmuistendid) on kasvanud välja eesti talupoegade raskest, aga tugevnevast võitlusest oma põliste vaenlaste, saksa mõisnike majanduslik-poliitilise ja kultuurilise orjastamispoliitika vastu. Teiseks hindame Faehlmanni kui varajast eesti rahvusliku kultuuri pioneeri, kui eesti rahva huvide eest julget võitlejat, kolmandaks kui esimest tunnustatud arsti ja arstiteadlast ning neljandaks kui eesti keele õiguste eest võitlejat ning uuendatud kirjakeele arendajat. Kõigil neil aladel on ta olnud teerajaja. Faehlmannist peale võime hakata lugema eesti rahvusliku liikumise algust ning rahvusliku kultuuri sündi, mida arendati edasi järgneval perioodil.

Dots. J. Käosaar

Vastutava toimetaja asetäitja
E. Ertis

MB 03263 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1055

RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Olgu tervitatud 1. mai – kogu maailma töötajate vendluse päev!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Raamatupalat

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 15 (62) Reedel, 28. aprillil 1950. a. III aastakäik

Kommunismi poole!

1. mai on maailma töötava rahva võitlusjõudude ülevaatuse päev, kõigi maade töötajate vendluse päev. Käesoleval aastal tähistavad NSV Liidu ja kogu maailma töötajad seda päeva demokraatia ja sotsialismi, rahvaste vabaduse ja sõltumatuse, kindla ja püsiva rahu eest peetava võitluse lipu all.

Kõigis maailma keeltes kõlab 1. mail Marxi ja Engelsi poolt heisatud loosung: „Kõigi maade proletaarlased ühinege!“ — ja kutsub ühinema kõiki töötajaid võitluseks kapitalismi vastu, sotsialistliku ja kommunistliku korra ülesehitamiseks ja rahu kindlustamiseks kogu maailmas.

Nõukogude rahvas demonstreerib sellel päeval oma ustavust nõukogude võimule ja bolševike parteile, demonstreerib oma tahet töötada senisest veel paremini oma sotsialistliku kodumaa hüvanguks, valmisolekut kaitsta nõukogude võimu saavutusi, truudust proletaarse internatsionalismi lipule. Iga nõukogude inimest valdab sel päeval õigustatud uhkustunne oma suure kodumaa üle, mis kehastab kogu töötava inimkonna lootust ja näitab kõigile rahvaile teed võitluseks rahu, sotsialismi ja demokraatia eest.

Nõukogude rahvas võtab 1950. aasta esimest maid vastu uute saavutustega, uute töökangelastegudega oma kodumaa auks. NSV Liidu Ülemnõukogu valimised demonstreerisid nõukogude rahva ühtsust, tema tihedat koondumist Nõukogude valitsuse ja bolševike partei ümber, meie juhi ja õpetaja seltsimees Stalini ümber. Innustatuna Lenini-Stalini ideedest võitlevad töölisklass, kolhoositalurahvas ja intelligents sõjajärgse viisaastaku eduka lõpuleviimise eest.

Meie tööstus saavutas ja ületas juba 1948. aastal sõjaeelse taseme. Möödunud aasta neljandas kvartalis aga ületas tööstus juba selle taseme, mis oli ette nähtud viisaastaku viimaseks aastaks. Masside võimas tööentusiasm ja töölisklassi üha kasvav loominguline initsiatiiv, aga samuti teadlaste ja praktikute koostöö tagavad meie tööstuse kiire arengutempo.

Samasugune võimas tõus esineb ka meie põllumajanduses. Teraviljaprobleem on lahendatud, meie oleme varustatud viljaga ja omame vajalikud tagavarad. Meie vabariigis saabunud teist kolhoosikevadet iseloomustab kolhoosnikute, sovhooside ja traktorijaamade töötajate senisest hoogsam võitlus kevadkülvi eeskujuliku läbiviimise eest, mis on aluseks suurte saakide kogumisele. 1949. a. organiseeriti meie suurel kodumaal ligi 72.000 uut produktiivsete loomade farmi ja 48.000 linnufarmi kolhoosides. Edukalt viiakse ellu grandioosset looduse ümberkujundamise stalinlikku plaani.

Need meie majanduse edusammud võimaldasid Nõukogude valitsusel ja bolševike parteil järjekordselt alandada toidu- ja tööstuskaupade riiklikke jaemüügihindu, millega elanikkond võidab aasta jooksul 110 miljardit rubla.

Rööbiti tööstuse ja põllumajanduse kasvuga võtab ikka suuremaid mõõteid kultuuriline ülesehitustöö, ikka rohkem võrsub uusi kaadreid kõigil majanduse ja teaduse aladel. Kõrgemate õppeasutiste lõpetajate arv on ületanud ennesõjaaegse taseme. Teaduse, kunsti ja kirjanduse õitsengust meie maal kõneleb iga aastaga suurenev Stalini preemia laureaatide arv.

Meie saavutused ja võidud on Lenini-Stalini partei targa juhtimise tulemus. Partei on koondanud vennalikku perre kõik meie kodumaa rahvad, kaitseb ja tugevdab väsimatult rahvaste leninlik-stalinlikku sõprust, mis on Nõukogude riigi võimsuse ja kuulsuse tagatiseks.

Suurt abi eesti rahvale tema vaenlaste — kodanlike natsionalistide paljastamisel ja rahvamajanduse ning kultuuri arendamisel osutas ÜK(b) Partei KK oma otsusega „Vigadest ja puudustest Eestimaa K(b)P KK töös“.

Bolševike partei pidev abi kajastub ka meie ülikooli õppe- ja kasvatustöö edasises tõusus. Õppedistspliin on tõusnud. on tunduvalt paranenud õpetamise ja teaduslike tööde tase. Käesoleva aasta 1. mail tuleb premeerimisele rida kõrgeväärtuslikke üliõpilaste teaduslikke töid.

Need meie saavutused peavad meie ülikooli töötajaid innustama uutele töövõitudele nii teadusliku kui ka kasvatustöö valdkonnas, aga meie üliõpilasi õhutama senisest veelgi paremini omandama eesrindlikku nõukogude teadust ja kultuuri.

Õigustatud uhkustundega oma töösaavutuste üle, oma võimsa kodumaa ja tema õitsengu üle võtavad nõukogude inimesed vastu rahvusvahelist pidupäeva — 1. maid. Kindlalt sammub maailma esimene sotsialismimaa kogu maailma rahu ja sotsialismi eest võitlevate jõudude eesotsas, sammub vastu kommunismile.

Arstiteaduskond — sotsialistliku võistluse võitja

Õigus- ja matemaatika-loodusteaduskonna algatusel paar kuud tagasi ülikoolis alanud sotsialistlik võistlus Nõukogude Eesti 10. aastapäeva auks omandas viimasel ajal suure ulatuse ja on osutunud tähtsaks teguriks ülikooli kollektiivi mobiliseerimisel oma ülesannete eeskujulikule täitmisele.

Rektoraadi ja ametiühingu komitee otsuse kohaselt viidi 1. mai eel läbi sotsialistliku võistluse esialgsete tulemuste kindlakstegemine. Nende tulemuste kohaselt saavutas sotsialistlikus võistluses teaduskondade vahel esikoha arstiteaduskond (dekaan sm. E. Karu, parteigrupi organisaator sm. A. Vill. komsomoli-algorganisatsiooni sekretär sm. A. Heiman, ametiühingu büroo esimees sm. J. Reinaru), kes sellega võitis ka punase rändlipu.

Innustagu võistluse esimesed tulemused õppejõude ja üliõpilasi veel paremate töötulemuste taotlemisele võistluse teisel, otsustaval etapil — Nõukogude Eesti 10. aastapäeva eel!

Kõik maidemonstratsioonile!

Tavakohaselt viiakse ka tänavu läbi Tartu töötajate ülelinnaline demonstratsioon-rongkäik 1. mai puhul. Ülikooli kollektiiv koguneb maidemonstratsioonile minekuks 1. mail kella 11-ks Aia tän. 46 asuva hoone juurde.

Iga ülikooli kollektiivi liikme loomulikuks aukohuseks on osa võtta sellest rahvapidustusest, millega Tartu töötav rahvas demonstreerib oma ustavust nõukogude võimule, bolševike parteile ja suurele Stalinile.

1. mai eel sündis väärtuslik algatus

Põllumajandusteaduskonna õppejõud ja üliõpilased on alati püüdnud olla Põuatu kolhoosile headeks šeffideks. Põuatu kolhoosnikud on neile tänulikud mitmekülgse ja efektiivse abi eest nii praktilises töös kui ka kolhoosi organisatsioonilises kindlustamises ja töö viimises teaduslikult õigeile alustele.

1. mai eel sündis teaduskonnas uus väärtuslik algatus šeflusaluse kolhoosi abistamise parandamise alal: tõsteti üles kolhoosile laboratooriumi loomise mõte. Kommunistlike noorte ja teaduslike ringide juhtimisel hakati innukalt seda mõtet ellu viima, et luua veel avaramaid võimalusi kolhoosnikute loova mõtte arendamiseks ja rakendamiseks kolhoositöös.

Et laiemalt populariseerida seda algatust ja kindlustada kõigi Eesti NSV kolhooside varustamine laboratooriumidega, pöördusid põllumajandusteaduskonna komsomoli-algorganisatsioon ja üliõpilaste teaduslikud ringid vastava üleskutsega kõigi Nõukogude Eesti koolide komsomoli-algorganisatsioonide ja noorte naturalistide ringide poole. Üleskutses kutsutakse vabariigi koolinoorsugu põllumajandusteaduskonna eeskujul organiseerima juba tänavu kevadel kolhoosides laboratooriumid, võttes nende sisustamise ja juhtimise oma igapäevase hoole alla. Samuti kutsutakse koolinoori üles rajama laboratooriumide juurde katsealasid ja katsealuste loomade kontrollrühmi farmides, abistama kolhoosnikuid katsete temaatika kindlaksmääramisel ja katsetamisel ettetulevate raskuste ületamisel, hoolitsema laboratooriumide sisustuse pideva täiendamise eest jne.

Põllumajandusteaduskonna üleskutse laialdane ellurakendamine osutub kahtlemata tähtsaks teguriks Eesti NSV sotsialistliku põllumajanduse õitsengule viimisel ja kolhooside jõukuse suurendamisel.

Rahvusvahelisele töörahvapühale pühendatud pidulik koosolek

Maipidustused meie ülikoolis algavad ülikooli kollektiivi piduliku koosolekuga, mis toimub 29. aprillil algusega kell 17 vastremonditud aulas. Pidulikul koosolekul, millest osavõtt on võimaldatud kõigile õppejõududele ja üliõpilastele, esineb päevakohase kõnega teadusala prorektor prof. A. Marland.

Samas loetakse ette ka rektori 1. mai käskkiri, milles tõstetakse esile meie tööeesrindlasi. Järgnevalt tehakse teatavaks parimate teaduslike võistlustööde autorid ja kuulutatakse välja uute võistlustööde temaatika; märgitakse ära olümpiaadil parimaid tulemusi saavutanud kollektiivid ja üksikesinejad ning antakse üle punane rändlipp sotsialistlikus võistluses võitjaks tulnud teaduskonnale.

Pidulik koosolek lõpeb sisuka kontsertosaga.

Üritusi 1. mai puhul

Maipühade väärikaks tähistamiseks viivad ülikooli ühiskondlikud organisatsioonid läbi rea üritusi, mille eesmärgiks on kindlustada, et 1. mai püha kujuneks kõigile õppejõududele, üliõpilastele ja teenistujatele rõõmsaks pidupäevaks.

Nii toimub 30. aprillil algusega kell 20.15 Viljandi tänava võimlas õppejõudude ja teenistujate ühine koosviibimine. Üliõpilased korraldavad oma maipeo 29. aprillil kell 20.30 Ametiühingute Kultuurihoones. Unustatud pole ka õppejõudude ja üliõpilaste lapsi: nendele korraldatakse koosviibimine Viljandi tänava võimlas 1. mail kell 16.

Olümpiaadi pidulik lõpp

Meie ülikooli üliõpilaskonna kunstilise isetegevuse, omaloomingu ja kehakultuuri II olümpiaad on lõppemas. Tänavune olümpiaad kujunes eelmisest palju ulatuslikumaks, haarates umbkaudu 1500 üliõpilast. Ka ettekannete ideelis-kunstiline tase näitas rõõmustavat tõusu, andes tunnistust meie isetegevuslaste poliitilisest küpsemisest ja nende teadlikkuse kasvust.

Kokkuvõtete tegemiseks olümpiaadist korraldatakse pühapäeval, 30. aprillil algusega kell 18 aulas maipidustuste sarjas olümpiaadi pidulik lõppkontsert, kus esinevad parimaks osutunud ansamblid ja solistid ning antakse kätte auhinnad silmapaistvaid tulemusi saavutanud esinejaile.

Olümpiaadi lõppkontserdist osavõtt on kõigile vaba.

Veterinaarteaduskond lõpetas esimesena taastamiskohustuse täitmise

Viimastel nädalatel on ülikooli taastamisobjektil iga päev kihanud vilgas tegevus. Ülikooli õppejõud ja üliõpilased on võtnud täie tõsidusega endale võetud kohustusi kodulinna kaunistamise alal ja pühendanud hulga tööst vabu tunde oma taastamisülesande täitmiseks.

Töö hea organiseerimise ja kõigi kollektiivi liikmete kaasatõmbamise tulemusel saavutas kõige paremaid tulemusi taastamistöödel veterinaarteaduskond. Seadnud endale eesmärgiks töö lõpetamise 1. maiks, viisid veterinaarteaduskonna õppejõud ja üliõpilased selle eesmärgi ellu ja lõpetasid oma objekti korrastamise juba käesoleva nädala jooksul.

Ka teistes teaduskondades tehakse pingutusi selleks, et järgida veterinaarteaduskonna eeskuju ja lõpetada oma taastamisülesande täitmine 1. maiks.

Innustagu ülikooli kollektiivi parimate liikmete töö meid uutele saavutustele sotsialistliku teaduse ja kultuuri arendamisel!

* * *

Väsimata töömees

Meie ülikooli administratiiv-majandusosakonna eesrindlikest töölistest väärib esiletõstmist peahoone majadegrupi komandant sm. Eduard Prikko. Kui jälgida sm. Prikko tööd majadegrupi komandandina, tema ühiskondlikku tööd ja poliitõpetusest osavõttu, siis võib julgesti öelda, et sm. Prikko on väsimata töömees. Oma eeskujuliku teenistuskohuste täitmisega ja töössesuhtumisega ta on pälvinud kõigi lugupidamise. Ta on distsiplineeritud ja nõuab ka oma alluvailt eeskujulikku tööd.

Sm. Prikko on alati temale antud ülesanded täitnud õigeaegselt, vaatamata sellele, et tihti saadud ülesanded nõuavad suurt operatiivsust ja kiiret tegutsemist.

Suur ja vastutusrikas ülesanne oli pandud peahoone komandandile seoses aulas toimuva remondi läbiviimisega. Eeskujulikult remonditud ja korrastatud aula oli tarvis anda kasutamisele hiljemalt 29. aprilliks. Selle ülesande täitis sm. Prikko eeskujulikult. Ka alanud taastamistööst võtab sm. Prikko aktiivselt osa, olles üleülikoolilise taastamistööde komisjoni liige ja ühtlasi ka adm.-majandusosakonna taastamistööde komisjoni esimees, täites oma ülesandeid suure järjekindlusega. Kõik, kellel on kokkupuutumist sm. Prikkoga, kinnitavad nagu ühest suust: sm. Prikkot võib leida kõikjal, tema on väsimata töömees.

Sellepärast võib sm. Prikkot seada kõigile ülikooli haldusaparaadi töötajaile eeskujuks oma ametikohuste täitmise ja ideelis-poliitilise enesetäiendamise poolest.

R. Raudsepp,
adm.-majandusosakonna
juhataja

Kommunist on eeskujuks

Vaevalt on ajaloo-keeleteaduskonnas üliõpilast, kes ei tunneks energilist, alati rõõmsameelset III kursuse eesti filoloogi Loreida Raudseppa. See on ka loomulik, sest Loreida Raudsep kuulub kahtlemata oma teaduskonna kõige silmapaistvamate üliõpilaste hulka.

Sm. Raudsep õpib ainult headele ja väga headele hinnetele. Ent selle kõrval leiab ta aega ka mitmepalgeliseks ja innukaks tegevuseks ühiskondliku töö alal. Ta kuulub ülikooli parteiorganisatsiooni büroo koosseisu, üleülikoolilise ametiühingu komitee liikmete hulka, võtab juhtivalt osa oma eriala ringide tegevusest jne. Ka valimiseelsest selgitustööst ja olümpiaadi läbiviimisest ei jäänud sm. Raudsep eemale.

Loreida Raudsepa kasvatasid eesrindlaseks karmid sõja-aastad, mille alates nooruke kommunistlik noor, äsjane keskkoolilõpetaja evakueerus Nõukogude Liidu tagalasse. Juba siin töötades ja õppides andis ta oma parima armastatud sotsialistlikule kodumaale. Ainult kiitvat võib rääkida ka tema tegevusest pärast 1944. aastat, mil ta pöördus tagasi vabastatud Nõukogude Eestisse ja asus kogu innuga tööle sünnimaal.

Soov õppida ja täiendada haridust, et veelgi viljakamalt töötada Nõukogude kodumaa hüvanguks, tõi Loreida Raudsepa 1947. aastal Tartu Riiklikku Ülikooli.

Loreida Raudsep, bolševike partei ustav tütar, on eeskujuks kõigile teaduskonna üliõpilastele, omades suurt autoriteeti ja lugupidamist kaasüliõpilaste hulgas.

A. Käärik

Meie ülikooli tublimaid õppejõude

Dots. A. Kask on neid õpetlasi, kes on asunud täie innuga üles ehitama nõukogude materialistlikule keeleteadusele põhinevat eesti keele uurimist ning õpetamist. A. Kask on võtnud omaks akad. N. Marri uue keeleõpetuse printsiibid ning on olnud nende järjekindlaks levitajaks niihästi õppetöös, teaduslikes ja populaarteaduslikes ettekannetes kui ka trükis avaldatud kirjutistes.

Silmapaistvaid teeneid on dots. A. Kasel eesti murrete uurimisel. Seda tööd on ta juhendanud juba üliõpilaspõlvest alates. Omaaegne kodanlik murdeuurimine oli kitsarinnaliselt ühekülgne, olles rakendatud peamiselt „algkeele" teooria tõestamiseks. Materialistliku keeleteaduse alustelt lähtuv nõukogude murdeuurimine eeldab aga kogu keeletehnika igakülgset jälgimist, lähtudes keele, mõtlemise ja ühiskonna arengu dialektilisest seostusest. Dots. A. Kask on eesti keele uurimise viinud sellele tasemele, et juba mõneaastase töö tagajärjel on meil kogunenud andmeid eesti murrete arenemise, keeles avalduva klassivõitluse, uue sotsialistliku rahvuskeele jne. kohta.

Dots. A. Kask on olnud ka meie kirjakeele ajaloo uurijaid. Eriti tuleb esile tõsta tema vastava-alaseid ülikooliloenguid, kus on esikohale tõstetud eesti kirjakeele arengu eri etappide klassiiseloom. Eesti kirjakeele ajaloo alal on A. Kase sulest ilmunud mitmeid töid, nagu „Eesti keel ja selle arenemine" (1946), „Võitlus vana ja uue kirjaviisi vahel" (1946). Neis töis on autor kummutanud endisi ebateaduslikke ning natsionalistlikke vaateid eesti keele kujunemisele ning arengule ja faktilise materjali põhjal näidanud, kuidas on arenenud eesti keel vastavalt eestlaste ühiskondlikule arengule.

Dots. A. Kasel on teeneid ka eesti kirjakeele normide fikseerimisel ning sotsialistliku ühiskonna nõuetele vastava sõnavara kujundamisel. Koos prof. J. V. Veskiga on ta „Suure õigekeelsuse-sõnaraamatu" toimetajaid.

Pädeva, tasakaaluka ning alati abivalmis pedagoogina on dots. A. Kask pälvinud üliõpilaste lugupidamise ning poolehoiu.

Prof. P. Ariste

Esirinnas õppe- ja isetegevustöös

Kommunistlik noor Urve Haldre õpib metsandusteaduskonna metsamelioratsiooniosakonna esimesel kursusel. „Alati sõbralik, lahke ja abivalmis" — nii iseloomustavad teda kursusekaaslased. „Tal jätkub energiat nii eesrindlikuks tööks õppeülesannete lahendamisel kui ka aktiivseks tegevuseks isetegevuskollektiivis..."

Kuigi Urve astus ülikooli alles paar kuud tagasi — detsembris —, on ta juba jõudnud teha õige tublit tööd. Tema initsiatiivil loodi teaduskonna naisvõimlejate rühm, kes hoolimata juhendamise puudumisest õppejõudude poolt esines olümpiaadil edukalt. Innukalt võtab Urve Haldre osa ka rahvatantsuringi tegevusest.

Ka muude ühiskondlike tööde alal on Urve olnud silmapaistev, mida arvesse võttes kommunistlikud noored usaldasid talle teaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni büroo liikme vastutusrikkad ülesanded.

Kogu oma senise tööga ülikoolis on Urve Haldre näidanud, et ta suurepäraselt oskab oma pioneerijuhina töötades omandatud kogemusi kasutada ka üliõpilaste kasvatamiseks kommunismi vaimus.

„Olen katsunud töötada nii, nagu peab töötama kommunistlik noor" — nende sõnadega iseloomustab Urve Haldre ise oma tegevust. Tal on õigus: ta on oma tööga täitnud kommunistlikule noorele esitatava tähtsa nõude — olla eeskujuks kõigile oma seltsimeestele.

J. Kallas,
metsandusteaduskonna
komsomoli-algorganisatsiooni
sekretär.

Kateedri juhataja

Nõukogude inimestel on kujunenud kombeks vaadata 1. mail tagasi oma tööle ja saavutustele. Sellepärast tahaksin teha mõningaid kokkuvõtteid ka meie ülikooli marksismi-leninismi aluste kateedri tegevusest käesoleval õppeaastal.

Hoolimata sellest, et meie kateeder on komplekteeritud ainult 50%-liselt, on ta siiski suutnud tunduvalt parandada oma tööd. Loengute ja seminaride kvaliteet on tõusnud, õppejõud teostavad peale selle veel suurt ühiskondlikku tööd. Meie õppejõud korraldavad loenguid ja konsultatsioone iseseisvalt õppijaile, peavad loenguid linna käitistes ja asutistes jne.

Seda kõike me saavutasime tänu töö õigele organiseerimisele ja heale juhtimisele kateedri juhataja dots. V. Reimani poolt. Sm. Reiman, pöördunud möödunud suvel pärast oma kandidaadiväitekirja edukat kaitsmist Ühiskonnateaduste Akadeemias tagasi Tartusse, hakkas kohe organiseerima kateedri ja tema liikmete plaanikindlat tööd. Kateedris arutatakse järjekindlalt läbi seminaride teemad ja nende läbiviimise metoodika, samuti loengud, kusjuures terava kriitika ja enesekriitikaga võideldakse loengute kõrge kvaliteedi eest. Sm. Reiman ei asenda siin kateedri liikmeid, vaid arendab nende initsiatiivi, aitab süveneda ainesse ja sellega pidevalt end täiendada. Kateedri juhataja abi on seda väärtuslikum, et meie kateedri kõik õppejõud on alles noored töötajad.

Sm. Reiman suutis viia plaanipärasele alusele ka teadusliku töö marksismi-leninismi aluste kateedris. Osa kateedri liikmeid valmistub väitekirja kaitsmiseks, osa uurib üksikuid probleeme eesti töölisliikumisest ja EK(b)P ajaloost.

Kateedri juhatajal on täita suured ülesanded. Temast põhiliselt oleneb vastava õppeaine marksistlik-leninlik käsitlus, õppetöö kvaliteet, üliõpilaste teadmiste tase ja koos sellega nende kasvatamine kommunismi vaimus.

On täiesti kindel, et sm. V. Reiman on üks parimaid kateedrijuhatajaid meie ülikoolis. Kui kõik meie kateedrijuhatajad õigesti organiseeriksid kateedri tööd, sama energiliselt võitleksid õpetuse kõrge teadusliku taseme ja ideelisuse eest, pidevalt aitaksid kateedri liikmeil arendada iseseisvat teaduslikku tööd, oleksid meie ülikooli edusammud palju suuremad ja hoogsamad.

V. Arhangelski,
marksismi-leninismi aluste
kateedri vanemõpetaja.

Kolhoosipõllumajanduse õitsenguks

Põllumajandusteaduskonna agraarökonoomia ja plaanimajanduse kateedri juhataja vanemõpetaja sm. Viktor Teitelbaum on aastase ülikoolis töötamise aja jooksul näidanud end kui eesrindlikku nõukogude pedagoogi, teadlast ja kasvatajat. Sm. Teitelbaum pedagoogina on andnud sügavalt parteilisi loenguid, käsitledes igakülgselt, marksismi-leninismi klassikute õpetuse valguses sotsialistliku suurtootmise küsimusi põllumajanduses. Sm Teitelbaumi juhtimisel rakendati praktikumidel individuaalset töömeetodit, mis võimaldab iga üliõpilast põhjalikult tundma õppida ja õpetada, avastada vigu ning puudusi üliõpilaste töös ja nende kõrvaldamiseks üliõpilasi juhendada ja nende tööd õigesti hinnata. Sm. Teitelbaum on kasvatustöö lahutamatult seostanud õppetööga, kus ta rakendab samuti individuaalset meetodit iga üliõpilase suhtes. Selle tagajärjel on ta saavutanud suurt edu üliõpilaste erialases ja ideelis-poliitilises arendamises. Samal ajal on sm. Teitelbaum väsimatult end täiendanud sotsialistliku põllumajanduse küsimustes, uurides eriti ökonoomilisi probleeme sotsialistliku rajoonimise alal.

Noore nõukogude teadlasena on sm. Teitelbaum seisnud printsipiaalselt dialektilise materialismi positsioonidel ja juhindunud kõikide küsimuste lahendamisel võitlevast marksistlikust meetodist. Nii näiteks sm. Teitelbaumi algatusel tõsteti üles akadeemik Viljamsi heinaväljasüsteemi õige rakendamine Eesti NSV põllumajanduses ja anti vääriline vastulöök TA Põllumajandusinstituudi väärale seisukohale külvikordade sisseviimise ja rakendamise suhtes Nõukogude Eesti kolhoosides. Sm. Teitelbaum paljastas lõpuni Lenini ja Stalini ning Viljamsi ja Lõssenko õpetuse alusel mõningate meie teadlaste (Toomre) valed seisukohad ja näitas nende püsimist lääne manduva teaduse kammitsais ning lähtumist kodanlikust viljavaheldussüsteemist. Sm. Teitelbaumi initsiatiivil anti õige suund kogu Eesti NSV külvikordade probleemi lahendami sele.

Kõige selle juures on sm. Teitelbaum aktiivselt osa võtnud ühiskondlikust tööst. Ta on sageli pidanud väljaspool ülikooli kõrgetasemelisi loenguid oma erialalt, rakendades sellega nõukogude tea dust praktikasse, avaldanud rea artikleid ja brošüüre, mis on olnud tõhusaks abiks praktikutele, operatiivselt juhtinud taastamistöid põllumajandusteaduskonnas jne.

Lühidalt

Eksamisessioon läheneb

Matemaatika-loodusteaduskonna bioloogiaosakonnas algab juba maikuus eksamisessioon — õppeaasta jooksul omandatud teadmiste kontroll. Bioloogiaosakonna III kursuse üliõpilastel on õiendada kuus eksamit ja kolm arvestust, neist enamik ulatuslikes ja põhilistes ainetes. Eriti raske oma ulatuselt on eksam loomafüsioloogias prof. Tehveri juures. Suureks abiks on aga meile olnud korraldatud kontrolltööd ja konsultatsioonid, mis juba õppeaasta jooksul avastasid meie teadmistesse jäänud lüngad ja nõrgad kohad. Nii võime sellelegi eksamile julgelt vastu minna.

Mõned üliõpilased (A. Toomsalu, E. Parmasto) on juba ennetähtaegselt sooritanud eksami ravimtaimede kursuses. Järgmisel nädalal seisab kõigil ees arvestuste sooritamine.

Meie ettevalmistuses eksameiks esineb puudusi — kõik üliõpilased pole pidevalt õppinud, oleme liiga vähe kasutanud teadmiste täiendamiseks ja kontrolliks konsultatsioone. Kuid üldiselt võime siiski julgelt vastu astuda eksameile, olles kindlad selles, et õiendame kõik hästi oma eksamid.

E. Parmasto,
matemaatika-loodusteaduskonna
III kursuse üliõpilane.

Arendatakse mahajäänud spordialasid

ÜSK juhatus arutas hiljuti ülikoolis mahajäänud spordialade — kurnimängu, sõudmise ja tõstespordi edasise hoogsama arendamise küsimust.

Olukorra parandamiseks otsustati võtta töökavva järgmised punktid:

1. Luua tingimused kurnimängu harrastamiseks Viljandi tän. 1 võimla õuel. Kõigil asjast huvitatuil tuleb pöörduda KKT sportmängude kateedri v.-õp. sm. Naaritsa poole. ÜSK muretseb mängijaile vajalikud vahendid ja vastavate kujundite joonised.

ÜSK esivõistlused kurnimängus toimuvad juunis.

2. Purje- ja veemootorspordi sektsioon on nüüd loodud. Paadid lastakse vette mai esimestel päevadel. Sektsiooni kasutada on momendil seitse korras rahvapaati. Edaspidist tööd hakkab juhtima sektsiooni juhatus, korraldades õppe- ja spetsiaaltreeninguid ja viies juunis läbi ÜSK esivõistlused.

3. Tõstmise laiemaks viljelemiseks on praegu organiseerimisel kollektiivide juurde raskejõustikusektsioonid. Treeningtunnid tõstmises toimuvad igal esmaspäeval, kesknädalal ja reedel kella 17—19.

A. Nurme,
Ülikooli Spordiklubi juhataja.

Uus ainekataloog ülikooli raamatukogus

Pikemaajalise töö tulemusena on TR Ülikooli Raamatukogus valminud ja lugejatele kasutamiseks välja pandud uus ainekataloog, nimelt märksõnakataloog uuemale venekeelsele kirjandusele alates 1948. aastast. Kataloog on koostatud Üleliidulise Raamatupalati poolt väljatöötatud ja selle poolt väljaantaval trükikaardil äratoodud märksõna-rubriikide alusel mõnede muudatustega. Kataloogis peegeldub vähesel määral ka 1947. ilmunud kirjandus, mis raamatukogusse on saabunud 1948. a. Märksõnad on kataloogis formuleeritud vene keeles.

Kataloogi kasutamisel tekkivate küsimuste lahendamiseks palutakse pöörduda seletuste saamiseks abonemendi ja lugemissaali vastavate töötajate poole.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

Tellige viivitamata ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool" kuni õppeaasta lõpuni!

MB 03269 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1107

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 16 (63) Laupäeval, 6. mail 1950. a. III aastakäik

Veel otsustavamalt võidelda kodanliku natsionalismi vastu meie ülikoolis

Nõukogude Eesti töötav rahvas läheb vastu oma nõukogude vabariigi kümnendale aastapäevale. Seda kallist tähtpäeva võime me tähistada olukorras, kus meie vabariigi tööstus ja põllumajandus sammuvad kiiresti ja jõuliselt edasi oma sotsialistlikul arenemisteel, mis on saanud võimalikuks tänu vennasvabariikide omakasupüüdmatule abile ja meie töötava rahva sügavale nõukogude patriotismile, mis leiab kirka väljenduse tema sangarlikus töös.

Selle kõrval peame me aga konstateerima tõsist mahajäämust ideoloogilise töö valdkonnas, sealhulgas ka teaduslikus töös ja noorte kõrgema haridusega kaadrite ettevalmistamises. Sellel alal esinevate puuduste kogu ulatus ja sügavus said meile täiesti selgeks pärast UK(b)P Keskkomitee otsust „Vigadest ja puudustest Eestimaa K(b)P Keskkomitee töös“ ja selle meie vabariigi arenemise seisukohalt ajaloolist tähtsust omava otsuse läbiarutamist EK(b)P Keskkomitee VIII pleenumil ning Tartu linna parteiaktiivi koosolekul.

UK(b)P Keskkomitee otsus, aga samuti ka EK(b)P KK VIII pleenumi ja Tartu linna parteiaktiivi otsused kohustavad meiegi ülikooli parteiorganisatsiooni ja rektoraati tosiselt läbi kaaluma meie ülikooli töö küsimusi, paljastama kodanlikud natsionalistid ja nende mõttekaaslased, tegema lõpu nende kahjulikule, rahvavaenulikule tegevusele ja sellega looma eeldused hoogsaks tõusuks meie ülikooli töös nii teaduslikku töö osas kui ka noorte kaadrite ideoloogilises ja erialases ettevalmistuses.

Olukorraga tutvumine näitab, et Tartu Riiklikus Ülikoolis on esinenud ja esineb küllalt rohkesti kodanliku natsionalismi avaldumise nähtusi. On teada, et kodanlike natsionalistide Kruusi, Andreseni jt. abiga on ülikooli tööle pääsenud rida kodanlikke natsionaliste, nende agente ja mõttekaaslasi (Kleis, Moora, Laja, Nurk jt.), kes kasutasid oma positsiooni selleks, et teha katseid meie noorsoo kasvatuse nurjaajamiseks ning noorte nõukogude kaadrite väljakasvamise saboteerimiseks, teadusliku uurimistöö arenemise takistamiseks ja kodanlike pseudoteaduslike kontseptsioonide levitamiseks. Kõige sellega on kodanlikud natsionalistid meie ülikooli tööle tekitanud määratut kahju. See on saanud võimalikuks tänu sellele, et mitmed ülikooli juhtivad töötajad (Uibo, Haberman, Pint, Preemet, Taev) ajasid väära kaadripoliitikat ja ei märganud kodanlike natsionalistide vaenulikku tegevust, tänu sellele, et rektoraat paljudes küsimustes kaotas poliitilise valvsuse ja parteiorganisatsioon ei pidanud küllaldast võitlust kodanliku natsionalismi vastu. Sellest annab tunnistust muuseas ka teaduslike kraadide omistamine Õpetatud Nõukogu poolt mitmetele kodanlikele spetsialistidele tööde eest, mis on kirjutatud kodanlikul ajal ning ei oma mingit teaduslikku väärtust.

Tuleb tunnistada, et meil esineb veel juhtumeid, kus ülikoolis juhtivale tööle pugenud kodanlikud natsionalistid ja nende mõttekaaslased kasutavad tänapäevani oma mõju meie töö takistamiseks ja nurjaajamiseks. Näiteks on üldiselt teada, et matemaatika-loodusteaduskonnas mõned õppejõud ikka veel kaitsevad „teooriat“, nagu oleks selles teaduskonnas õpetatavad distsipliinid „apoliitilised“. Seetõttu esineb teaduskonnas õppetöö korraldamise osas suuri ja raskeid vigu. Õppejõud Keres ja Preem räägivad teoreetiliselt küll nõukogude teaduse üleolekust kodanlikust teadusest, kuid tegelikult soovitab eriti endine kaitseliitlane ja sõjast fašistide poolel osavõtnud Preem üliõpilastele kasutamiseks peamiselt kodanlike teadlaste, eeskätt saksa autorite töid. Suurt ideoloogilist mahajäämust esineb G. Rägo ja Kardi juures, kes alahindavad praktika osatähtsust teaduse arengus. Bioloogia ja darvinismi õpetamist pole vastav kateeder veel otsustavalt üle viinud mitšuurinliku bioloogia põhimõtete alusele. On väga halb, et mõningad ülikooli juhtivad töötajad kergemeelselt esitasid selle teaduskonna õppejõu dots. Kangro, kes senini varjas oma sotsiaalset päritolu, professori kutse saamiseks.

Samasuguseid karjuvaid väärnähteid esineb teistegi teaduskondade ja kateedrite töös. Nii on õigusteaduskonnas seni väga vähe ära tehtud õppejõudude kaadri parandamiseks ja tugevdamiseks. Seetõttu on meil tähtsad positsioonid nõukogude juristide kasvatamisel ikka veel jäetud ideoloogiliselt madalal tasemel seisvate õppejõudude Ilusa, Rebase, Leesmendi, Randalu jt. kätte, kes teostavad õppetööd formalistlikult ja tekitavad kahju noorte juristide ettevalmistamisele. Teaduskonna ainus doktorikraadiga professor Ilus on üldse kirjutanud ainult kakskolm igasuguse väärtuseta töökest, nõukogude teaduse arendamiseks aga pole üldse kaasa aidanud. Aga ometi makstakse talle palgana iga kuu suur summa riigi raha. Olulist osa vastutusest tekkinud olukorra eest kannavad teaduskonna dekaan sm. Talvik ja parteigrupi organisaator sm. Auling, kes kateedrite juhatajate muutmisel on asendanud ühe sobimata töötaja teise samasugusega, teinud vigu aspirantuuri komplekteerimisel ja pole osutanud vajalikku printsipiaalsust teaduskonna töö juhtimisel.

Palju puudusi on ka arstiteaduskonna üksikute õppejõudude tegevuses, kus paiguti löövad välja kodanliku ideoloogia igandid. Nii elase professorid Linkberg ja Vadi kliinikutesse tööle ausaid nõukogude arste, vaid sokutavad oma assistentideks oma mõttekaaslasi (Purre) ja sektante ning palvevendi (Pihl, Suubi, Aug). Kodanlik natsionalist Bernakoff suhtub vastutustundetult oma ülesannetesse õppetöös. Parem pole olukord ka veterinaarteaduskonnas, kus võib märkida kodanlik-natsionalistliku ideoloogia tõsiseid igandeid õppejõudude Laja, Tombergi, Vau, Laasi jt. töös.

Ränki puudusi on metsandusteaduskonna töös. Selle teaduskonna dekaani kohale sattus kulak ja endine kaitseliitlane Ritslaid. See isik koondas enda ümber kodanlikke natsionaliste, kaitseliitlasi ja teisi sobimatuid elemente, millega tõi tõsist kahju teaduskonna tööle. Õppe-katsemetskonnas Järvseljal said mugava pesa nõukogudevaenulikud inimesed, kelle tegevuse tagajärjel kannatas metskonna tegevus ja hävis hulk riigi vara. Lubamatu on see, et teaduskonna parteigrupi organisaator sm. Korsmik on nii kaua rahulikult sallinud sellist olukorda. Ajaloo-keeleteaduskonna õppejõududest on tugevasti kodanliku ideoloogia kütkeis ka A. Elango, V. Vaga, K. Ramul jt. Eriti suuri väärnähtusi esineb kirjanduse õpetamises. K. Taev ja teised eesti kirjanduse kateedri õppejõud pole osutanud küllaldast sirgjooneliisust meie kirjandusliku pärandi ümberhindamisel ja on teataval määral lasknud end mõjutada Andreseni jt. kodanlike natsionalistide seisukohtadest. Niisuguse vastutusrikka distsipliini, nagu vene kirjandus, õpetamine on usaldatud paadunud dekadendile ja formalistile Adamsile. Veel enam, kommunistid Taev ja Säärits on koguni asunud Adamsi jämedaid vigu ja väärsuundi avalikult kaitsma!

Tõsiseid puudusi on tulnud ilmsiks ka rektoraadi töös. Rektor prof. Koort on mitmeis küsimustes ilmutanud liberaalsust, lastes end mõjutada endistel prorektoritel Habermanil ja Pindil, kes soodustasid kodanlike natsionalistide tegevust. Kahjuliku „asendamatuse teooria“ varjus anti kodanlikele natsionalistidele võimalused rahvavaenulikuks tegevuseks. Sellise hoiaku tagajärjel on ka Õpetatud Nõukogu koosseis osalt risustatud, ebaterve. Rektoraadi vead soodustasid ja võimaldasid samasuguse orientatsiooni tekkimist ja arenemist ka teaduskondades. Tänu sellele sai võimalikuks, et kehakultuuriteaduskonna koosseisus hoiti terve hulk kaitseliidus ja fašistlikus armees teeninud isikuid ja koguni bandiitlikke elemente.

On täiesti selge, et kõigi esinenud vigade tekkimise üheks olulisemaks põhjuseks on just tõsised puudused rektoraadi töös. Tänu vähesele abile EK(b)P Keskkomitee poolt, kodanlikke natsionaliste soodustanud inimeste sattumisele rektoraadi koosseisu, kriitika ja enesekriitika puudumisele rektoraadis ja bolševistliku printsipiaalsuse mitteküllaldasele rakendamisele töös osutusid võimalikuks puudused õppejõudude ja üliõpilaste koosseisu komplekteerimisel, juhtivate ametikohtade täitmisel, suhtumises vennasvabariikidest tulnud kaadrite kasutamisse, õppejõududele teaduslike kraadide omistamisel jne.

Siinkohal märgitud ja teised ebanormaalsed nähtused kohustavad meid otsustavalt tugevdama võitlust kodanliku natsionalismi vastu meie ülikoolis. Eriti tõsised ja vastutusrikkad ülesanded selles töös seisavad ülikooli parteiorganisatsiooni ees, kes peab esinenud väärnähtustest tegema vastavad järeldused ja kindlalt juhtima võitlust ideoloogilisel rindel üha suurema printsipiaalsuse ja järjekindlusega. Vältides igasuguseid liialdusi ja — kus võimalik — kannatlikult kasvatades meie inimesi ning selgitades neile nende vigu, tuleb parteiorganisatsioonil ja igal üksikul kommunistil teha kõik selleks, et saavutada lühima ajaga olukorra otsustav parandamine meie ülikoolis.

ÜK(b)P Keskkomitee otsus „Vigadest ja puudustest Eestimaa K(b)P Keskkomitee töös“ on järjekordseks tõendiks sellest hindamatust igakülgsest abist, mida osutavad ÜK(b)P Keskkomitee ja isiklikult seltsimees **Stalin** Nõukogude Eesti töötavale rahvale uue elu ehitamisel. Meie ülikooli parteiorganisatsiooni ja kogu meie kollektiivi paremiku kohuseks on tegeliku tööga osutuda selle abi vääriliseks, otsustavalt, sirgjooneliselt, bolševistliku printsipiaalsusega arendada võitlust kodanliku natsionalismi igasuguste väljenduste vastu ja viia ülikool heade töösaavutustega vastu Nõukogude Eesti 10. aastapäevale.

Ei ole kahtlust, et ülikooli parteiorganisatsioon kui kuulsusrikka bolševike partei küllalt võitlusvõimeline ja ideeliselt karastatud võitlussalk, pühendades kogu oma jõu selleks, et lõpuni paljastada kodanlikud natsionalistid — eesti rahva õelaimad vaenlased, viib kõrvalekaldumatult ellu bolševike partei leninlik-stalinliku Keskkomitee ja suure **Stalini** poolt antud juhised ning ülesanded.

Sügava nõukogude patriotismi tähe all

3. mai pärastlõunal sai teatavaks NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus uue riigilaenu väljakuulutamise kohta. Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv võttis selle teate vastu üldise rõõmu ja rahuldusega. Suure üksmeelega asusid meie õppejõud, teenistujad ja üliõpilased riigilaenu tellimisele, et tasuda sellega oma tänuvõlga nõukogude võimule ja bolševike parteile.

Tellides uut riigilaenu vähemalt ühe kuu töötasu ulatuses väljendasid meie ülikooli kollektiivi liikmed oma tänu nõukogude võimule selle eest, et ta avas neile avara tee haridusele ja lõi igakülgsed eeldused oma võimete arendamiseks kõigil aladel, andis võimalused teaduslikku töö õitselepuhkemiseks ja hoolitseb pidevalt nõukogude inimeste materiaalse elujärje parandamise eest. Me oleme olnud tunnistajaks sellele, kuidas järjest arenevad meie rahvamajandus ja kultuur, kuidas tõuseb meie riigi kaitsevõimsus ja töötajate elutase. On täiesti endastmõistetav, et iga nõukogude inimese loomulikuks sooviks on selle arengu edasisele hoogustamisele omaltki poolt kaasa aidata — ka riigilaenu üksmeelse tellimisega.

Võiks tuua sadu näiteid sellest, kuidas ülikooli kollektiiv avaldas riigilaenu tellimisega oma sügavat nõukogude patriotismi ja tahet kaasa aidata meie kodumaa arendamise kiirendamiseks. Õigusteaduskonna õppejõudude poolt tellitud laenuobligatsioonide summa ületab 38% võrra kuu töötasufondi. Põllumajandusteaduskonna III kursuse üliõpilaste hulgas ei olnud ainustki, kes poleks tellinud riigilaenu enam kui ühe kuu stipendiumi suuruses summas. Need näited koos faktiga, et TR Ülikoolis lõpetati riigilaenu tellimine palgafondi tunduva ületamisega põhiliselt juba paar tundi pärast laenu väljakuulutamist, räägivad kujukat keelt meie kollektiivi suurenevast poliitilisest küpsusest, süvenevast nõukogude patriotismist ja arenevast arusaamisest Nõukogude riigi tarvidustest.

Meil on põhjust olla rõõmus ja uhke, et saime osaltki tasuda oma tänuvõlga nõukogude võimule ja aidata kaasa selleks, et majandus, kultuur ja teadus meie kodumaal puhkeksid üha enam õitsele.

Suuri summasid riigile laenuks

Meie ülikooli õppejõud näitasid oma nõukogude patriotismi sellega, et andsid suuri summasid riigile laenuks. Valdav enamik õppejõududest kirjutas alla uue riigilaenu obligatsioonide tellimusele vähemalt poolteise kuupalga suuruses summas.

Kogu õppejõudude kollektiivile andis eeskuju rektor prof. Koort, kes tellis uue riigilaenu obligatsioone ületades tunduvalt pooleteise kuupalga suuruse summa. Eesrindlaste ridadesse kuulub ka arstiteaduskonna õppejõud prof. Aunap. Temast ei jää palju maha ka sama teaduskonna prodekaan prof. Hiie. Ka matemaatika-loodusteaduskonna õppejõud professorid Vaga ja Martinson andsid riigile laenuks poolteist kuupalka.

Selliseid eesrindlasi on meie ülikooli õppejõudude hulgas veel palju. Andes riigile laenuks suuri summasid näitavad nad, et nad tahavad kaasa aidata meie kodumaa võimsuse edasiseks tõusuks.

E. Laane

Stipendiumifond ületati

Metsandusteaduskonna metsatööstuse osakonna III kursusel toimus uue riigilaenu tellimine suure patriootliku vaimustuse tähe all. Selle kursuse üliõpilased mõistsid, et riigilaenu obligatsioonide üksmeelne tellimine on nende aukohuseks, millega nad saavad väljendada oma tänu nõukogude võimule avarate õppimisvõimaluste eest, õnnelikku elu ja helgete tulevikuperspektiivide eest.

Sellepärast leidis kursusel laialdast ja sooja vastukaja kommunistlike noorte Kaarna, Kallase ja Koslovi ettepanek tellida uue riigilaenu obligatsioone ühe kuu stipendiumist suurema summa ulatuses. Teistest üliõpilastest paistis silma sm. Arnold Kiik, kes tunduvalt ületas kuu stipendiumi.

Teisedki üliõpilased ei jäänud neist eesrindlastest maha. Üksteise järel astusid nad laua juurde, et alla kirjutada uue laenu tellimusele. Ja kõik nad tellisid laenu vähemalt paarikümne rublagi võrra rohkem ühe kuu stipendiumi suurusest.

Niiviisi näitas kogu kursus, et ta mõistab uue riigilaenu suurt riiklikku tähtsust ja tahab auga tasuda oma tänuvõlga nõukogude võimule.

P. Kaar

Kommunistide eeskujul

Arstiteaduskonna VI kursuse üliõpilastele on käesolev õppeaasta viimane ülikoolikursuse vältel. Juba sügisel asuvad praegused üliõpilased tegelikule tööle arstidena meie kodumaa linnades ja kolhoosikülades. Seda, et nad asuvad rahvast teenima tublide nõukogude spetsialistidena, heade nõukogude arstidena, väärikate Nõukogude kodanikena, näitasid arstiteaduskonna VI kursuse üliõpilased sellega, et nad ilmutasid kõrget nõukogude patriotismi NSV Liidu rahvamajanduse taastamise ja arendamise viienda riigilaenu tellimisel.

Kohe, kui sai teatavaks sõnum uue riigilaenu väljakuulutamisest, sõnas üliõpilane-kommunist L. Päi: „Meie kohus on üksmeelselt tellida uut riigilaenu, sest sellega näitame oma armastust Nõukogude kodumaa vastu ja aitame kaasa tema võimsuse kasvuks, kõigi nõukogude inimeste elujärje parandamiseks.“ Sm. Päi oli esimene, kes kirjutas alla riigilaenu tellimisele summas, mis ületab tema stipendiumi enam kui veerandi võrra. Samuti talitas ka teine üliõpilane-kommunist sm. A. Räni.

Üliõpilaste-kommunistide eeskuju leidis laialdast järgimist. Sama suures ulatuses ületasid ühe kuu stipendiumifondi ka paljud teised üliõpilased, nagu sm-d Klinski, Jõgi ja mitmed teised. Kogusummas ületati kursusel ühe kuu stipendiumifond 20% võrra.

R. Uibopuu

Ülikooli kollektiivi maiaktus

Möödunud laupäeva õhtupoolikul toimus aulas ülikooli kollektiivi pidulik koosolek, mis oli pühendatud rahvusvahelisele töörahvapühale 1. maile. Suure tähelepanuga jälgis arvukas kuulajaskond teadusala prorektori sm. A. Marlandi ettekannet, milles anti pilt nõukogude inimeste hiilgavatest võitudest loovas töös kõigil rahvamajanduse ja kultuuri aladel ning võitluses rahu eest.

Edasi loeti koosolekul ette rektori käskkiri, milles tõsteti esile meie parimaid õppejõude, üliõpilasi ja teenistujaid, kes oma innuka ja tulemusrikka tööga on pälvinud kogu kollektiivi lugupidamise. Samuti tehti siin teatavaks üliõpilaste parimad teaduslikud võistlustööd. Parimatena tõsteti esile üliõpilaste A. Lenzneri, R. Looga, H. Kanteri, K. Siilivase jt. töid.

Koosviibijate soojade kiiduavalduste saatel andis TRÜ Ametiühingu Komitee esimees sm. Paul üle punase rändpunalipu arstiteaduskonnale, kes tuli võitjaks maieelses teaduskondade vahelises sotsialistlikus võistluses.

J. Kaur

BOLŠEVISTLIKU AJAKIRJANDUSE PÄEVAKS

Võitluses töö parandamise eest

Ajaleht „Edasi" avaldas hiljuti pikema artikli, milles kritiseeriti ajalehte „Tartu Riiklik Ülikool" ja esitati soove ja näpunäiteid ajalehe edasiseks kujundamiseks. Meie lehe toimetuse kolleegium arutas mainitud artikli läbi ja tunnistas kriitika õigeks, teretulnuks ja väärtuslikuks. Toimetuse kolleegium avaldas veendumust, et kriitika aitab tõhusalt kaasa meie lehe võitlusvõime tõstmiseks ja tema osatähtsuse suurendamiseks ülikooli kollektiivi töö suunamisel, väärnähtuste vastu võitlemisel ja üliõpilaste kommunistlikul kasvatamisel.

Meie lehe suurimaks puuduseks on olnud vähene initsiatiiv võitluses kodanliku natsionalismi vastu, kodanliku ideoloogia avalduste ja igandite vastu. Lehe kriitika mõjuvust vähendab sageli esinev üldsõnalisus ja toimetuse vähene hool kriitikale reageerimise organiseerimise suhtes. Lubamatult vähe on seni tähelepanu pööratud õppetöö ideelis-teoreetilise kvaliteedi tõstmisele, ajaleht on avaldanud vähe vajalikult kõrgel ideelisel tasemel seisvaid kirjutisi loengute kvaliteedi kohta. Toimetuse valvsuse nõrkusest annab tunnistust asjaolu, et lehe veergudel on antud ruumi apoliitilistele ja desorienteerivatele kirjutistele (eriti õppejõudude osas).

Neist ja paljudest teistest puudustest vabanemiseks ja lehe taseme otsutavaks tõstmiseks töötas ajalehe toimetus välja konkreetse plaani, mille ellurakendamine on eelduseks nende suurte ülesannete täitmisele, mis seisavad ees võitluses meie ülikooli töö taseme tõstmise eest, kodanliku natsionalismi vastu.

KIRJAD TOIMETUSELE

Paremini valgustada teaduslikku tööd

Nõukogude ülikooli õppejõudude töö koosneb põhiliselt kahest osast, mis peab kajastuma ka meie ajalehe veergudel. Üks neist osadest — õppetöö osa on siiani leidnud enam-vähem rahuldavat ja pidevat käsitlemist. Sellevastu teadusliku töö valgustamine on olnud vähene ja hooaegne. EK(b)P Keskkomitee VIII pleenumi otsuste ellurakendamiseks on tingimata tarvilik siingi teha otsustav pööre. Kriitika kateedrite teadusliku töö plaanide kohta oleks abiks uute plaanide koostamisel. Tehtud tööde kriitika tõstaks teiste tööde kvaliteeti. Pidevad ülevaated teadusliku ala prorektorilt valminud tööde kohta innustaksid kõiki hoogsamale tööle. Praeguses olukorras valdav enamus ei teagi, kas ja kui palju kellelgi on töid valminud. Puudub eeskuju, mille poole püüda.

J. Tammeorg,
farmakognoosia kateedri dotsent.

Minu soovid ajalehele

Et ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool" suudaks edukalt täita oma vastutusrikkaid ülesandeid, selleks peab ta järjekindlalt võitlema ettetulnud puuduste likvideerimise eest, sisu mitmekesistamise ja võitlevamaks muutmise eest.

Kõigepealt on tarvis muuta pidevaks võitlus kodanliku natsionalismi avalduste ja nende kandjate vastu meie ülikoolis. Rohkem tuleks osutada tähelepanu kommunistlike noorte tegevusele ja õppetöö taseme tõstmise vahendeile ja viisidele. Selleks aitab kaasa ka eesrindlike õppejõudude ning üliõpilaste esiletõstmine ja nende kogemuste tutvustamine, millega ajaleht tulevikus hoopis rohkem tegelema peaks.

Üldse oleks soovitav tutvustada ajalehe kaudu ülikooli kollektiivi NSV Liidu teiste kõrgemate õppeasutiste tööga, sest sealt omandatud kogemused aitaksid tunduvalt kaasa meie töö parandamiseks.

B. Hiire,
õigusteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretär.

Side muutugu tihedamaks

Ülikooli seinalehe „Edasi ellu" toimetuse liikmena on minu peamiseks sooviks ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetusele, et tugevdataks sidet ülikooli ajalehe ja seinalehe vahel. Ülikooli seinaleht ootab ajalehe toimetuselt igakülgset abi seinalehe planeerimisel ja tema töö suunamisel. Samuti oleks vaja, et ülikooli ajalehes sagedamini ilmuks kriitikalisi ülevaateid teaduskondade ja ühiselamute seinalehtedest, mis tugevasti aitaks kaasa nende töö parandamiseks.

Edasi peab ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetus kiirendama korrespondentide võrgu loomist üliõpilaskonnas, mis samuti aitaks tihendada kontakti ajalehe ja seinalehe vahel.

Lõpuks märgitagu, et ülikooli ajaleht muutuks palju huvitavamaks, kui tema veergudel sagedamini ilmuks karikatuure, följetone jms., nagu seda võib leida vennasvabariikide kõrgemate õppeasutiste häälekandjates.

H. Küttik

Meie eesrindlasi

Kõikjal esirinnas

Ei ole juhuslik, et arstiteaduskonna üliõpilast Akivo Lenznerit tunneb peagu iga üliõpilane meie ülikoolis. Kui asuti üles ehitama TRÜ Üliõpilaste Teaduslikku Ühingut, pühendus Akivo Lenzner oma ammendamatu tööenergiaga ja innuga selle ülesande lahendamisele. ELKNÜ TRÜ Komitee liikmena ja hiljem arstiteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretärina töötas Akivo Lenzner visalt ja sihikindlalt kommunistliku moraali, töösse sotsialistliku suhtumise kasvatamisel üliõpilaskonnas ja võitles otsustavalt kodanlike igandite väljajuurimise eest meie üliõpilaskonna teadvusest. Aktiivselt võttis Akivo Lenzner osa ametiühinguorganisatsiooni tööst. Hommikust õhtuni nägime teda väsimatult lahendamas vastutusrikkaid ühiskondlikke ülesandeid, kuid selle kõrval Akivo Lenzner ka õppis, õppis pealegi hästi.

Käesoleval õppeaastal valmis kommunistlikul noorel Akivo Lenzneril põhjalik ja ulatuslik teaduslik-eksperimentaalne uurimistöö „Tuberkuloosse meningiidi ravi streptomütsiiniga", mis on pälvinud suurt tähelepanu ja esitatakse üleliidulisele autasustamisele. Siin sidus Akivo Lenzner laboratoorsed katsed tihedalt kliinilise uurimistööga ja saavutas selle elulähedase teema suurepärase käsitluse ja küsimuse igakülgse lahenduse.

Oma teadusliku töö kõrval tegeleb Akivo Lenzner aktiivselt ka komsomoli-algorganisatsioonis, võttis NSVL Ülemnõukogu valimiste hea kordamineku organiseerimisest osa valimiste jaoskonnakomisjoni liikmena, täitis rea väiksemaid ühiskondlikke ülesandeid, käis korralikult praktikumidel ja loengutel, saavutas talvisel eksamisessioonil maksimaalseid töönäitajaid ja valmistub kevadsessiooni eksamite ennetähtaegseks sooritamiseks. Akivo Lenzner oli esimesi arstiteaduskonna V kursusel, kes täitis käesoleval kevadel oma taastamiskohustuse.

Harry Kanter

Kehakultuur ja sport

7. mail kõik jooksukrossile!

Juba 2. mail alanud kevadine jooksukross on üks massilisemaid Eesti NSV X aastapäevale pühendatud spordiüritusi.

Kevadise jooksukrossi edukamaks läbiviimiseks jooksukrossi orgkomitee otsustas tänavu jooksukross läbi viia teaduskondade kaupa Tähtvere pargis ühe päeva jooksul — 7. mail. Jooksukrossi avamisele tulevad vaid möödunud aasta jooksukrossi karika võitja õigusteaduskond ja maieelse sotsialistliku võistluse võitja arstiteaduskond, kuna teised teaduskonnad kogunevad kindlaksmääratud kohtadesse, siirduvad rivikorras määratud ajaks jooksukrossi lähtele, teevad eelsoojenduse ning sooritavad jooksu.

Iga teaduskonna kehakultuurikollektiivi juhatus aga abistab oma teaduskonna osas jooksukrossi läbiviimist, olles abiks sekretariaadis. Selleks esitatakse jooksukrossi peakohtunikule jooksu protokollid.

Võitjaks osutub see teaduskond, kus oli kõige suurem osavõtu protsent ja ühtlasi kõrgeim normitäitmise (VTK I aste) protsent. Sellepärast on oluline, et kõikide teaduskondade dekaanid, komsomoliorganisatsioonid, ametiühingu bürood ja kehakultuurikollektiivide esimehed kindlustaksid 100%-lise osavõtu jooksukrossist, mis omakorda tõstab võistluspinget ning tehnilisi tulemusi. Jooksukrossi tulemused pannakse välja TRÜ peahoones 8. mail.

Jooksukrossi läbiviimise kava 7. mail 1950. a.

Kell 11.00. — Jooksukrossi avamine. (Õigus- ja arstiteaduskond).
„ 11.30—11.55 — Õigusteaduskond.
„ 11.55—13.45 — Arstiteaduskond.
„ 13.45—14.00 — Kehakultuuriteaduskond.
„ 14.00—14.25 — Veterinaarteaduskond.
„ 14.25—15.15 — Ajaloo-keeleteaduskond.
„ 15.15—15.45 — Põllumajandusteaduskond.
Kell 15.45—16.15 — Matemaatika-loodusteaduskond.
„ 16.15—17.00 — Metsandusteaduskond.
„ 17.00 — TRÜ Majandusosakond.

Kõik teaduskonnad kogunevad 30 min. enne ülaltähendatud aega peahoone juurde, välja arvatud kehakultuuri-, matemaatika-loodus-, põllumajandus- ja metsandusteaduskond, kes kogunevad oma teaduskonna asukoha juurde.

Üliõpilassportlaste edu maadlusvõistlustel

Maadlussport on Tartu Riiklikus Ülikoolis üks kõige nooremaid ja vähemarenenud spordialasid.

Sügisel moodustatud uus raskejõustikusektsiooni juhatus võitles ja võitleb veel praegugi selle eest, et maadlussport TRÜ üliõpilaste seas kandepinda leiaks ja tehniliselt areneks. Peab aga kohe märkima, et laiemat tähelepanu ja abi pole raskejõustikusektsioon saanud ÜSK juhatuselt ega kehakultuuriteaduskonna vastavatelt kateedritelt.

Kõige kiuste kroonis üliõpilaste senist tööd maadlusspordi alal küllaltki tähelepanuväärne saavutus. Nimelt hiljuti Tallinnas toimunud VSÜ „Kalevi" vabariiklikel esivõistlustel klassikalises maadluses saavutas ÜSK maadlusmeeskond 5 auhinnalist kohta ja meeskonnavõistluses kindla II koha Tallinna järel, kusjuures edestati selliseid tugevaid maakondi nagu Virumaa, Järvamaa jt.

Igas kaalus oli osavõtjaid rohkesti ja võistlused kulgesid pingerikkalt, kusjuures eriti rõõmustava asjaoluna tuleb märkida noorte maadlejate osatähtsuse tõusu.

Helveskaalus tuli N. Saveljev kolmandaks. Kärbeskaalus O. Paatsi sattus kohe algul tugevate meistritega kokku ja pidi vastu võtma paratamatud kaotused. Sulgkaalus ja kergekaalus esinesid tublilt L. Tammeväli ja H. Rukki, kes saavutasid III koha. Kergekeskkaalus oli eriti tugev konkurents, kus M. Teder saavutas III koha. Keskkaalus pidi O. Laan juhusliku kaotuse tottu leppima IV kohaga, vastasel korral ta oleks tulnud vähemalt II kohale. Poolraskekaalus esines tublilt erakordsete võimetega noor matimees T. Kaimur, kes tuli III kohale. Kaimur tunnistati õigusega võistlustel parimaks „sillameheks".

Tuleb loota, et edaspidi maadlusspordile pühendataks senisest rohkem tähelepanu. Selle tiivustajaks olgu äsjane edu ja eelseisev Eesti NSV 10. aastapäev.

Maadlusspordi harrastuse süvendamiseks üliõpilaskonnas ja kogu Tartu linnas korraldab ÜSK 7. mail „lahtise mati" võistlused. Ärgu jäägu sellest eemale ükski teaduskond, vaid saatku oma esindajad võistlustele. Sellega täidame ühe osa Eesti NSV 10. aastapäeva auks võetud kohustustest.

M. Teder,
ÜSK raskejõustikusektsiooni esimees.

Puudused tuleb likvideerida

Meie üliõpilaskonna seinalehtede ülesandeks on kajastada elavalt ja konkreetselt ühiskondlikku ellu ja õppetöösse puutuvaid küsimusi teaduskondades ning ühiselamutes. Kuidas on selle ülesande teostanud meie üliõpilaste häälekandjate järjekordsed, maieelsed numbrid?

Vaatleme kõigepealt teaduskondade seinalehti. Tuleb märkida, et mitmete teaduskondade häälekandjad pole tähtsamate ühiskondlikus elus toimuvate sündmuste ja probleemidega suutnud sammu pidada. Nii elavad metsandusteaduskonna, põllumajandusteaduskonna, õigusteaduskonna ja kehakultuuriteaduskonna seinalehed ikka veel üliõpilaste III teadusliku konverentsi ja olümpiaadi ettevalmistamise ning läbiviimise tähe all. Ülejäänud teaduskondade häälekandjad on jooksvate sündmustega paremini sammu pidanud: artiklites on käsitatud V. I. Lenini 80. sünnipäeva tähistamist, taastamistööde käiku, jooksukrossi ettevalmistamist. Siiski esineb ka viimastes temaatika aktuaalsuse osas puudujääke. Näiteks on niisugust aktuaalset küsimust nagu ajakirjanduse tellimine käsitletud ainult ühes seinalehes, nimelt arstiteaduskonna farmaatsiaosakonna häälekandjas „Progressiivne Farmaatsia". Kommunistliku noorsooühingu tööst leidub ainult üks üldsõnaline artikkel arstiteaduskonna seinalehes „Meediku Rada". Täiesti on käsitlemata jäänud ametiühinguline töö ja käesoleval momendil eriti tulipunkti tõusnud ideoloogilise töö küsimused teaduskondades. Suhteliselt vähe on käsitletud ka üliõpilaste teaduslikku tööd ringides.

Eelmisel seinalehtede ülevaatusel märgiti enamiku toimetuste formaalset töössesuhtumist, seda eriti juhtkirjade osas, mis on seostamata teaduskonna eluga. See õigustatud kriitika on enamikule seinalehtede toimetustest kasuks tulnud. Hästi on üldsõnalistest artiklitest hoidunud kehakultuuriteaduskonna, metsandusteaduskonna, põllumajandusteaduskonna ja arstiteaduskonna farmaatsiaosakonna häälekandjad. Artiklite konkreetsuse ja löövuse poolest tuleb eriti esile tõsta „Progressiivset Farmaatsiat" (toimetaja M. Sajor) ja kehakultuuriteaduskonna seinalehte „Sõnarivi" (toimetaja E. Mäepalu). Seejuures tuleb eriti alla kriipsutada märkimisväärset edu „Progressiivse Farmaatsia" toimetuse töös. Toimetus on ilmselt eelneval ülevaatusel avaldatud kriitikast teinud tõsiseid järeldusi ja käesoleval momendil osutub „Progressiivne Farmaatsia" teaduskondade seinalehtede hulgas üheks parimatest nii aktuaalse temaatika kui ka konkreetse ning lööva käsitluslaadi poolest. Nii on seinalehe veergudel käsitletud V. I. Lenini 80. sünnipäeva tähistamist, ajalehtede tellimist, jooksukrossi ettevalmistamist, antud kriitikarohked ülevaated taastamistööde käigust kõigil kursustel. V. I. Lenini 80. sünnipäevale pühendatud juhtkiri „Lenin kohustab" on heaks näiteks sellest, kuidas suurt teemat siduda üliõpilaste igapäevase eluga. Võrdluseks võib siinkohal tuua ajaloo-keeleteaduskonna seinalehe „Sõna ja Teoga" samateemalise juhtkirja, mis jääb täiesti üldsõnaliseks. Uldse kannatavad „Sõna ja Teoga" (toimetaja A. Piiper) juhtkirjad üldsõnalisuse all. Sama võib märkida ka õigusteaduskonna seinalehe „Jurist", matemaatika-loodusteaduskonna seinalehe „Koonduvad Read" ja arstiteaduskonna seinalehe „Meediku Rada" (toimetaja M. Veide) kohta.

Mis puutub kriitikasse ja enesekriitikasse, siis tuleb selles osas oma tööd parandada kõigil üliõpilaste häälekandjatel, et saavutada täielik printsipiaalsus ja löövus.

Jälgides meie ühiselamute seinalehti, tuleb nende toimetuste töös märkida tunduvalt suuremaid puudujääke. Näiteks elavad Burdenko, Kastani ja Vallikraavi tänavate ühiselamute häälekandjad („Meediku Sulest" — toimetaja T. Mullas, „Noor Mõte" — toimetaja A. Kuus ja „Sädemed" — toimetaja M. Kiisk) ikka veel valimiseelse selgitustöö tähe all. Ilmselt on nimetatud seinalehtede toimetused oma ülesannetest nii aru saanud, et seinaleht on ülevaatusekomisjoni, mitte aga oma ühiselamu üliõpilaste teenindamiseks. Selline olukord on arusaadavalt täiesti lubamatu.

Täiesti ebarahuldav on olukord ka Pioneeri tänava ühiselamu häälekandjas „Kommunistlik Sõnarelv". Temaatika on enam-vähem ajakohane, aine käsitamisel puudub aga igasugune konkreetsus ja üldse side ühiselamu üliõpilaste eluga. Viimased seinalehed pole pidanud vajalikuks toimetuse koosseisu nimelist avaldamist. Uldse tuleb märkida, et valdaval enamusel meie seinalehtedel puuduvad näiteks sellisedki elementaarsed andmed, nagu seinalehe väljaandmise aeg. Nimetatud puudused tuleb tingimata kohe likvideerida.

Kokkuvõtlikult võib öelda, et ükski eespoolkäsitatud neljast seinalehest ei seisa oma ülesannete kõrgusel. Nende toimetuste töös peab toimuma otsustav pööre, või tuleb praegused toimetajad asendada võimelisemate üliõpilastega.

Mõnevõrra elulähedasem on Jaama tänaval asuva ühiselamu häälekandja „Sõnarelv" (toimetaja sm. Lillipuu). Seinaleht kritiseerib konkreetselt eelneval puhtuse ja korra kontrollil ilmnenud väärnähteid, teeb konkreetse ettepaneku ühiselamu spordiväljaku rajamiseks, kritiseerib üliõpilaste passiivset suhtumist seinalehe töösse. Kerkib siiski üles küsimus, kas toimetus olemasolevate võimaluste piires (ühiselamus elab kaugelt üle 100 üliõpilase) tõesti pole suuteline organiseerima suuremal arvul kaastööd ja peab uue numbri väljaandmise eelpäeval „üliinimlike pingutustega" kogu töö ise ära tegema?

Näituse tänava ühiselamu seinaleht „Akadeemiline Kodu" (toimetaja E. Nigul) kannatab ikka veel kriitika üldsõnalisuse all.

Ühiselamute seinalehtedest võib käesoleval momendil parimana esile tõsta Tiigi tänava ühiselamu häälekandjat „Tiigi Hääl" (toimetaja K. Siimon). Välja arvatud üks apoliitiline lüüriline luuletus, on temaatika aktuaalne, käsitlusviis täiesti konkreetne ja kriitika lööv. Ainukesena meie seinalehtedest selgitab „Tiigi Hääl" vaktsineerimise vajadust ja teeb kokkuvõtte seinalehes avaldatud kriitika tulemustest. Konkreetselt on käsitletud ühiselamus toimunud puhtuse ja korra kontrolli tulemusi, esile tõstetud korralikke üliõpilasi, kritiseeritud korratuid. Seinaleht annab informatsiooni ka ühiselamu male-esivõistlustest ja teeb konkreetseid ettepanekuid väärnähtuste likvideerimiseks. Kõiges on tunda tugevat sidet ühiselamu üliõpilaste igapäevase eluga.

Kokkuvõtlikult võib öelda, et kuigi üldiselt on märgata paranemist TRÜ üliõpilaste seinalehtede toimetuste töös, esineb siiski veel terve rida olulisi puudujääke, mis tuleks tingimata likvideerida ja seda juba järgmistes väljaannetes.

V. Aaviksoo,
ajaloo-keeleteaduskonna V kursuse üliõpilane

KOMMUNISTLIKE NOORTE ELU

Hästi korraldada komsomoligruppide töö eksamisessiooni ja õppepraktika ajal

Lähemal ajal algab meil eksamisessioon, millele mitmes teaduskonnas järgneb õppepraktika. Kuna eksamisessiooni ajal üliõpilaste regulaarne koosviibimine katkeb, siis kipub ka komsomoligruppide töö sellel perioodil lakkama. See aga on täiesti ebanormaalne nähtus, mis tänavu igatahes korduda ei tohi.

Selleks tuleb enne eksamisessiooni algust büroodel teostada ettevalmistustööd ja anda instruktsioonid igale kommunistlikule noorele tööks eksamisessiooni ja õppepraktika ajal.

Et tagada eksamisessiooni õnnestumist, on tarvis juba nüüd alustada aktivistide kontrollpostide võrgu loomist. Eksamisessiooni käigus tuleb büroodel ja gruppidel avastada häired aktivistide töös ja need viivitamatult kõrvaldada. Seda saab teostada ainult aktivistide töö pideva kontrolli ja juhendamisega.

ELKNÜ KK II pleenumi otsused seavad meile ülesandeks organiseerida ühist õppimist väiksemates gruppides. See võimaldab avastada üliõpilaste teadmistesse jäänud lünki ja tagab nende kõrvaldamise enne, kui üliõpilane läheb eksamile. Samaaegselt annab see võimaluse kommunistlikel noortel teostada aktiivset selgitustööd organiseerimata noorte seas.

Nagu näitas möödunud eksamisessioon, esines mõningais teaduskondades eksamitähtpäevade kuhjumisi (mat.-loodustead.). Et sellist viga mitte korrata, tuleb gruppidel aegsasti hoolt kanda, et eksamitähtpäevad vastaksid tegeliku elu nõuetele.

Eriti intensiivse töö võimalused grupile avanevad õppepraktika ajal.

Grupi põhiülesandeks õppepraktika ajal on praktika häireteta käigu tagamine. Ühe vormina võib rakendada selleks kriitikakoosolekuid ja välk-seinalehti, milles on võimalik paljastada üliõpilasi, kes lohakalt ja pealiskaudselt suhtuvad töösse. Samuti aitavad samad meetodid kaasa kogemuste vahetamisele ja eesrindlaste esiletõstmisele.

Juhul, kui õppevahendeid ei ole küllaldaselt, peab grupp organiseerima olemasolevate õppevahendite maksimaalset kasutamist.

Et ei lakkaks üliõpilaste poliitiline enesetäiendamine, selleks grupp organiseerib regulaarsed poliitinformatsioonid. Ei tohi unustada ka neid võimalusi individuaalselgitustööks, mida pakuvad ekskursioonid ja õppepraktika.

Õppepraktika ajal avaneb gruppidel võimalus organiseerida mitmesuguseid sportlikke võistlusi. Näiteks metsandusteaduskonna kehakultuurikollektiiv otsustas korraldada praktika ajal „Järvselja sportmängud", mis hõlmavad nii kergejõustiku- kui ka käsipalli-, kurni- jt. võistlusi.

Praktika avab ühtlasi ka suurepärased võimalused sidemete loomiseks meie noorte kolhoosidega ja nende abistamiseks. On võimalik korraldada tööd nii, et jääks vabu päevi, mida saab kasutada kolhoosnikute abistamiseks põllutöödel. Samuti peaksid praktikal viibivad üliõpilased aitama kaasa kolhoosnikute kultuurilisel teenindamisel.

ELKNÜ TRÜ Komitee loodab, et kõik grupid tõsiselt suhtuvad eelseisvaisse tööülesandeisse ja rakendavad oma jõu siinkohal märgitud ja paljude muude oluliste ülesannete täitmisele eksamite ja õppepraktika ajal.

H. Möller,
ELKNÜ TRÜ Komitee organiseerimis-instrueerimissektori juhataja.

Kodanlike igandite suhtes ei saa olla liberaalne

Põllumajandusteaduskonna I kursuse agronoomia ja aianduse eriharu komsomoligrupid korraldasid hiljuti ühise lahtise koosoleku, kus päevakorras oli võitluse küsimus kodanliku ideoloogia igandite vastu üliõpilaste teadvuses. Grupporgi sm. Rooma ja teiste sõnavõttudest selgus, et I kursusel on veel üsna rohkesti kodanlikke igandeid, nagu ebaseltsimehelik käitumine, egoism ja individualism, loid suhtumine ühiskondlikesse kohustustesse, vene keele ja marksismi-leninismi õppimise alahindamine, kriitika kartus jne.

Kommunistlik noor Valdur Soe tõi oma sõnavõtus esile, et sm. Luulik, selle asemel et olla poliitinformatsioonitunnis tähelepanelik ja kuulata ettekandja loengut, loeb kodanluseaegsest ajakirjast ideelagedaid jutukesi. Sm. Tammin tegeleb samas tunnis loengukonspektide ümberkirjutamisega.

Sm. Raudsepp märkis, et üliõpilaste suhtumine taastamistöödele 5. rühmas on loid. Edasi tõi ta esile, et sm-d Pukk ja Oja puuduvad sageli füüsika praktikumilt, mistõttu on neil veel praegu hulk töid teha.

Samal koosolekul aga tuli kujukalt ilmsiks ka see, et paljud üliõpilased ei mõista bolševistliku kriitika kasvatavat tähtsust. Sm. Haak näiteks, kelle ebanõukogulik käitumine on juba korduvalt leidnud hukkamõistu, asus koosolekul end demagoogiliselt kaitsma ja õigustama, leides seejuures toetust ka sm. Kresla poolt. Ka sm. Laumets, keda kritiseeriti hoolimatu suhtumise eest marksismi-leninismi aluste õppimisse, näitas oma printsiibitu sõnavõtuga, et ta seisab veel õige kaugel nõukogude üliõpilase omadustest ja ilmest.

Need asjaolud kriipsutavad alla seda, et antud kursusel on noorte kommunistliku kasvatuse alal ära teha veel õige suur töö.

A. Reino

Pöördelise tähtsusega sündmus üliõpilaste teaduslike võistlustööde korraldamises

TRÜ Õpetatud Nõukogu kinnitas hiljuti üliõpilaste teaduslike võistlustööde premeerimise uue põhimääruse. Uues põhimääruses peegelduvad ilmekalt need muutused, mis on meie ülikoolis toimunud viimaste aastate jooksul üliõpilaste teadusliku töö alal.

Kodanlikul ajal söandasid vaid üksikud üliõpilased teha teaduslikku tööd, ja nendessegi suhtusid buršid halvustavalt ning põlastavalt. Seepärast olidki varem üliõpilaste võistlustööd salajased. Töötavale noorsoole avas nõukogude kord avarad võimalused õppimiseks ja teaduslikuks tööks. Teaduslik töö on saanud nüüd üliõpilastele auasjaks, teadusliku tööga ei tegele enam üksikud „äravalitud", vaid laiad üliõpilaste hulgad.

Endise üliõpilaste auhinnatööde statuudi kohaselt võis töid kirjutada auhindamisele vaid väljakuulutatud teemade ulatuses. Selle tulemuseks oli, et üliõpilased mõnikord kirjutasid töid teemadel, mis neid ei huvitanud ega olnud üldse seotud nende erialaga, sest iga eriala kohta polnud teemasid välja kuulutatud. Ka on samal põhjusel jäänud terve rida väljapaistvaid töid auhindamata. Uue põhimääruse kohaselt võib auhindamisele esitada iga teadusliku töö, ka näiteks seminari-, kursuse- ja diplomitöö. Viimane asjaolu kahtlemata suurendab konkurentsi tihedust auhindamisel.

Vastavalt Kõrgema Hariduse ministri juhendile üliõpilaste teaduslike tööde premeerimise kohta on uues põhimääruses nõutud, et töö oleks enne premeerimisele esitamist avalikult ette kantud ja läbi arutatud. Sellega on kaotatud hädaoht, et tööd n. ö. maetakse arhiivi. On soovitav tööde arutluskoosolekud läbi viia enne 1. aprilli, et hiljem ei tekiks liigset kuhjumist nende ettekandmisel.

Uus põhimäärus on suure tähtsusega üliõpilaste teadusliku töö edasise arendamise seisukohalt ja aitab kahtlemata mõjukalt kaasa selle arengu tunduvaks hoogustamiseks.

J. Einasto,
ÜTÜ nõukogu vastutav sekretär.

TRÜ üliõpilaste teaduslike võistlustööde premeerimise põhimäärus

1. Üliõpilaste teadusliku uurimistöö intensiivistamiseks ja üliõpilaste ideelis-poliitilise teadlikkuse tõstmiseks teostatakse igal õppeaastal üliõpilaste parimate teaduslike tööde premeerimist.

2. Igal aastal 1. mail kuulutatakse premeerimiseks välja TRÜ rektori poolt teaduslike uurimistööde teemad, mida esitavad teaduskondade õppejõudude nõukogud koos ÜTÜ osakonnanõukogudega ja mis on kinntatud TRÜ Õpetatud Nõukogu poolt.

Töid võib premeerimiseks esitada ka väljaspool ülalnimetatud korras väljakuulutatud teemasid.

3. Väljakuulutatud teemad peavad olema võimalikult kooskõlas kateedrite teadusliku uurimistöö plaaniga. Üliõpilaste teaduslikke töid juhendab kateedri poolt valitud õppejõud või keegi muu kõrgema kvalifikatsiooniga eriteadlane. Kateeder võimaldab töötajale vajalikud töövahendid.

4. Õigus tööde premeerimisele esitamiseks on igal Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasel. Tööd võib esitada eesti või vene keeles.

5. Tööd esitatakse premeerimiseks hiljemalt 1. aprilliks ühes vastava kateedri nõustuva otsusega ÜTÜ osakonna nõukogule, kes peale selle ettekandmist ringi või osakonna koosolekul või ÜTÜ teaduslikul konverentsil ühes arutluste tulemutega esitab teaduskonna dekaanile. Teaduskonna õppejõudude nõukogu poolt valitud komisjon annab oma arvamuse töö kohta ja suunab tööd edasi TRÜ Õpetatud Nõukogu poolt valitud komisjonile, kelle otsused esitatakse lõplikuks kinnitamiseks TRÜ Õpetatud Nõukogule. Tööd hinnatakse esimese, teise või kolmanda auhinnaga.

6. Auhinna väärilisteks tunnistatud tööd ja nende autorid kuulutatakse rektori poolt välja 1. mail. Auhinna väärilisteks tunnistatud tööde autoreile antakse välja vastava järgu aukirjad ja võimaluste kohaselt määratakse neile TRÜ Õpetatud Nõukogu poolt igal aastal kindlaksmääratavas suuruses rahalised preemiad.

7. Auhinna väärilisteks tunnistatud tööd säilitatakse TRÜ Raamatukogus. TR Ülikool omab õiguse neid trükis avaldada TRÜ „Toimetustes" teaduskonna õppejõudude nõukogu ettepanekul.

8. Käesolev põhimäärus kehtestatakse 1. mail 1950. a., mis ajast alates kaotab maksvuse TR Ülikooli Ajutise Nõukogu poolt 8. juunil 1945. a. vastuvõetud üliõpilaste auhinnatööde korraldamise juhend.

Kommunistlikud noored juhivad kursuse elu

Õigusteaduskonna I kursuse komsomoligrupid on saavutanud märgatavaid edusamme õppeedukuse ja distsipliini tõstmisel ning üliõpilaste ideelis-poliitilisel kasvatamisel. Kommunistlike noorte mõju järjekindlat tõusu väljendab kujukalt ÜLKNÜ ridade kasv. Praegu on kursusel üle 50% kommunistlikke noori. Ainult viimasel algorganisatsiooni üldkoosolekul võeti vastu meie kursuselt 7 uut liiget.

Igas õpperühmas tegutsevad aktiivselt kommunistlike noorte grupid. Grupi koosolekuil, mis toimuvad 3—4 korda kuus, on põhjalikult arutatud rühma õppeedukuse ja distsipliini küsimusi, teravalt kritiseeritud puudujaid, hilinejaid ja nõrgalt edasijõudvaid üliõpilasi. Erilist tähelepanu on pühendatud vene keele õppimisele, mis praegu on valusaks küsimuseks kursusel. On selgitatud mõningate üliõpilaste puuduliku edasijõudmise põhjusi (näit. sm. Angerjas) ja astutud samme nende abistamiseks. Suurt tähtsust omab kommunistlike noorte isiklik eeskuju. Siinkohal peab märkima kursusevanemat sm. Kulda, grupiorganisaatoreid sm. Hiiret, sm. Tarnastet jt., kes õpivad väga hästi ja võtavad aktiivselt osa ühiskondlikust tööst. Head eeskuju õppeülesannete täitmisel näitasid kommunistlikud noored Küttik ja Vakk, kes, asunud aegsasti kursusetöö koostamisele, lõpetasid selle juba enam kui kuu aega tagasi.

Ka ühiskondliku töö alal on igal sammul märgata komsomoli juhtivat osa. See väljendus juba taastamistööde käigus sügisel. Paljud üritused, nagu raamatukogu muretsemine kolhoosile, isetegevuskollektiivi šefluskülaskäigud kolhoosi jt., millest arvukalt võtsid osa organiseerimata noored, toimusid kommunistlike noorte juhtimisel. Komsomoligrupid on suunanud oma liikmeid ja teisi üliõpilasi mitmesugustesse isetegevusringidesse. Valimiseelsel perioodil olid kommunistlikud noored need, kes juhtisid agitaatorite gruppe. Selgelt väljendus komsomoli juhtiv osa ka olümpiaadi läbiviimisel.

Kuid komsomoligruppide töös on ka puudusi. Koosolekud ei toimu alati ettenähtud ajal. Algorganisatsiooni büroolt on tarvis suuremat kontrolli ka koosoleku sisulise külje suhtes. Gruppidel tuleb suuremat tähelepanu pöörata osavõtu küsimusele teaduslike ringide tööst ja korraldada rohkem lahtisi koosolekuid, kus arutataks ka organiseerimata noorte õppeedukust ja distsipliini.

E. Lokke

Kommunistlikud noored ja teaduslik töö

TRÜ Metsandusteaduskonna kommunistlike noorte arv on küllaldane selleks, et algorganisatsioon võiks olla aktiviseerivaks ja suunavaks jõuks igal üliõpilaste tegevusalal.

Kuid on siiski veel palju puudusi teaduskonna üliõpilaste töös, millele kommunistlikud noored pole küllaldast tähelepanu osutanud ja ise vigade kõrvaldamiseks innustavat eeskuju näidanud.

Üheks sedalaadi valusamaks probleemiks on teadusliku töö küsimus. Kõrvaltvaatajale paistab teaduslik töö metsandusteaduskonnas olevat korras, sest viidi ju üliõpilaste III teaduslik konverents läbi üldiselt rahuldavalt. Ettekantud teemad olid enamikus aktuaalsed ja mitmed praktilise väärtusega. Vaadeldes aga lähemalt kommunistlike noorte osa teadusliku konverentsi ettevalmistamisel ja läbiviimisel, näeme siin olulisi puudusi.

Teadusliku konverentsi ettevalmistamine lasus mõnedel aktiivsemail organiseerimata üliõpilasil (eeskätt ÜTÜ osakonna nõukogul). Üliõpilased-kommunistlikud noored jäid sellest üritusest kõige suurema südamerahuga eemale. Eemalejäämist püüti põhjendada ajapuudusega ja ülekoormatusega teistel aladel.

Konverentsi läbiviimisel kommunistlike noorte osa piirdus mõne ettekande passiivse pealtkuulamisega. Ettekande lõpus sõna ei võetud ega esitatud ka küsimusi ettekande kohta. Kommunistlike noorte vähest osavõttu teaduslikust tööst näitab kas või asjaolu, et teaduslikul konverentsil ettekantud 7-st teemast ainult üks teema kanti ette kommunistliku noore poolt. Ka see ettekanne, mille esitas sm. Koslov, jättis soovida.

Sm. Koslovi ettekanne ei sisaldanud peaaegu üldse praktilist kasutamist võimaldavaid uusi järeldusi, kuna ta oli koostatud kirjanduse põhjal, mitte aga eksperimentaalse töö tulemusena.

Mõningad vanemate kursuste kommunistlikud noored pole veel üldse astunud teaduslikesse ringidesse (Pihelgas) ja kuigi on astunud, siis ei suvatse üldse osa võtta isegi referaatkoosolekuist (sm-d Ugaste, Käspre). Enamik I kursuse kommunistlikke noori on teaduslikesse ringidesse suunamata.

Kõik need puudused töös tulenevad ELKNÜ algorganisatsiooni büroo teadusliku töö sektori nõrgast tööst, mille juhatajat on semestri jooksul korduvalt vahetatud. „Organiseerimine" on piirdunud senini vaid ettekandele tulevate referaatide kontrollimisega.

Ei ole antud kommunistlikele noortele iseseisvaid uurimistöid ega aktiviseeritud nende tegevust ringides. Algorganisatsiooni büroo teadusliku töö sektori juhataja ei ole pidanud tihedat kontakti ÜTÜ osakonna nõukoguga, mille koosseisus pole ühtki kommunistlikku noort.

Vastutus kommunistlike noorte teaduslikust tööst kõrvalejäämise osas lasub suurel määral komsomoli algorganisatsiooni bürool, eesotsas sekretäri sm. J. Kallasega.

Büroo on teostanud teaduslike ringide töö juhtimist formaalselt, tungimata sisusse ja piirdunud ainult 2 teadusliku ringi esimehe aruannete ärakuulamisega, ilma praktilisi abinõusid tarvitusele võtmata esinenud puuduste kõrvaldamiseks.

On viimane aeg loobuda ükskõiksest suhtumisest nii tähtsasse üliõpilaste iseseisva töö alasse, nagu teaduslik töö ringides. Algorganisatsiooni bürool tuleb viivitamatult asuda efektiivsele ringide töö suunamisele ja abistamisele. Gruppides tuleb arutada grupi liikmete tööd ringides võrdselt kõigi organisatsiooniliste ülesannetega.

Heino Köst,
metsandusteaduskonna kommunistlik noor.

Distsipliinirikkumistele tehtagu lõpp!

Meie ülikooli AAVÜ algorganisatsioonide töös on üheks valusamaks ja teravamaks küsimuseks mõningate juhtivate seltsimeeste kohusetunde ja distsipliini puudus, mis annab end tunda kogu organisatsiooni töös. On küll üliõpilasi, kes täidavad hästi ülesandeid ja peavad lugu organisatsioonilisest distsipliinist. Näitena võiks nimetada õigusteaduskonna AAVÜ algorganisatsiooni esimeest sm. Paali ja matemaatika-loodusteaduskonna AAVÜ algorganisatsiooni esimeest sm. Porki.

Võtame aga näiteks arstiteaduskonna IV kursuse üliõpilase J. Juure, kes on arstiteaduskonna AAVÜ algorganisatsiooni esimeheks. Üliõpilane Juur on täiesti laostanud teaduskonna AAVÜ algorganisatsiooni, mida näitab ilmekalt asjaolu, et liikmete arv, mis möödunud aastal oli 441, on kahanenud 312-le. Kui möödunud aastal juhtis arstiteaduskonna AAVÜ algorganisatsiooni tööd üliõpilane M. Kull, siis mainitud teaduskonna algorganisatsioon avaldas omapoolset initsiatiivi ja viis edukalt läbi algatatud üritused. Praegu aga TRÜ AAVÜ komitee poolt antud ülesandeid ei täideta üldse või täidetakse puudulikult. Töös valitseb juhuslikkus ja pealiskaudsus. Ei toimu üldse teaduskonna AAVÜ komitee koosolekuid. Üliõpilane Juur kulutab aja laskevõistluste ja lasketreeningu tulemuste võltsimisega. Ka pole üliõpilane Juur midagi teinud uute liikmete värbamiseks, vaatamata mitmetele meeldetuletustele. Eriti I kursuse üliõpilaste rakendamisele organisatsiooni töös ei ole osutatud mingit tähelepanu.

Samasugune lohakus ja vastutustundetus iseloomustab ka AAVÜ algorganisatsioonide esimeeste sm-te Laane (KKT), Pavese (metsandusteaduskond) ja Kosenkraniuse (ajaloo-keeleteaduskond) tegevust.

On viimane aeg selleks, et AAVÜ liikmed mainitud teaduskondades kutsuksid korrale need seltsimehed ja võtaksid tarvitusele abinõud AAVÜ töö hoogustamiseks.

E. Kask

MEILE KIRJUTATAKSE

Millest on see tingitud?

Ajaloo-keeleteaduskonna loogika-psühholoogia-osakonna II kursuse üliõpilastele tehti kursusetööde temaatika teatavaks alles 5. aprillil s. a. Kuna tööde valmimise tähtajaks oli 1. mai, siis äratas teemade teatamise hilinemine üliõpilaste hulgas õigustatud pahameelt. Et vähem kui kuu aja jooksul pole loomulikult võimalik kirjutada korralikku kursusetööd, siis pöördusid üliõpilased kursusetööde ühe juhendaja dots. Pärli poole palvega, et tööde valmimise tähtaega vastavalt teemade teatavakstegemise hilinemisele pikendataks. Kuid see palve jäi rahuldamata.

Üliõpilasi huvitab, millega juhendajad prof. Ramul ja dots. Pärl seletavad tekkinud olukorda, mis annab tunnistust nende hoolimatust suhtumisest noorte ettevalmistamisele teaduslikuks tööks.

Ajaloo-keeleteaduskonna loogika-psühholoogia-osakonna II kursus.

Kunstilise isetegevuse hoogus tõus jätkugu ka pärast olümpiaadi!

Uute edusammude poole

Viimaste kuude üheks keskse-maks ja suuremaks üliõpilasürituseks oli TRÜ kunstilise isetegevuse, omaloomingu ja kehakultuuri II olümpiaad. Selle massürituse lõppu tähistas 30. aprillil TRÜ aulas toimunud aktus, kus TRÜ Ametiühingu Komitee esimees sm. Paul andis üle rändpunavimpli parimale isetegevuskollektiivile — kehakultuuriteaduskonnale (orgkomitee esimees sm. Eljand). Samas jagati välja kiituskirjad ja preemiad väljapaistvamaid tulemusi saavutanud esinejaile ja paremaile olümpiaadi organiseerijaile.

Avaldame allpool olümpiaadil esinenud isetegevuskollektiivide ja solistide paremusjärjestuse.

Lõppülevaatuste tulemused

I Näidendid

1.	Põllumajandusteaduskonna näitering	12 p.
2.	Arstiteaduskonna näitering	10,4 p.
3.	Õigusteaduskonna näitering	8,75 p.

II Deklamatsioonid

1.	Orav (põllumajandusteaduskond)	10,0 p.
2.	Kalde (mat.-loodusteaduskond)	9,3 p.
3.	Pandis (õigusteaduskond)	9,0 p.

III Rahvatantsud

1.	Metsandusteaduskonna segarühm	11,1 p.
2.	Arstiteaduskonna segarühm	10,5 p.
3.	Üliõpilasklubi segarühm	9,9 p.

IV Lavatantsud

1.	T. Sander (mat.-loodusteaduskond)	12,0 p.
2.	T. Liik (arstiteaduskond)	10,0 p.
3.	Kaldmaa (ajaloo-keeleteaduskond)	9,6 p.

V Kunstiline võimlemine

1.	Kehakultuuriteaduskonna naisrühm	9,0 p.
2.	Arstiteaduskonna naisrühm	8,0 p.
3.	Matemaatika.-loodusteaduskonna naisrühm	7,5 p.

VI Riist- ja põrandvõimlemine

1.	Meistrijärgu vabaharjutused — KKT-lt	11,4 p.
2.	Metsandusteaduskonna püramiidid	8,5 p.
3.	Arstiteaduskonna meesrühm	8,4 p.

VII Koorid

1.	KKT segakoor	9,3 p.
2.	Põllumajandusteaduskonna segakoor	9,1 p.
3.	Ajaloo-keeleteaduskonna segakoor	8,7 p.

VIII Kvartetid

1.—2.	Farmaatsiaosakonna naiskvartett ja põllumajandusteaduskonna meeskvartett	7,8 p.
3.	KKT meeskvartett	7,3 p.

IX Duetid

1.	KKT naisduett	8,6 p.
2.	Matemaatika-loodusteaduskonna meesduett	7,0 p.

X Soololaul

1.	H. Trass (matem.-loodustk.)	8,6 p.
2.—3.	A. Ott (ajaloo-keeletk.) ja Siilbek (metsandustk.)	7,7 p.

XI Instrumentaalansamblid

1.	Ajaloo-keeleteaduskonna trio (V. Murumaa, U. Kolk, H. Tauk)	12 p.
2.	Matemaatika-loodusteaduskonna klaveritrio (L. Tiit, N. Voites, H. Kasvand)	8,2 p.
3.	KKT keelpilliorkester	7,5 p.

XII Klaver

1.	H. Tauk (ajaloo-keeletk.)	12 p.
2.	L. Tiit (mat.-loodustk.)	10,8 p.
3.	I. Voites (põllumajandustk.)	6,8 p.

XIII Viiul

1.	V. Murumaa (ajaloo-keeletk.)	10 p.
2.	E. Raud (ajaloo-keeletk.)	9,5 p.
3.	Tamm (põllumajandustk.)	6,2 p.

XIV Tšello

1.	U. Kolk (ajaloo-keeletk.)	8,8 p.
2.	J. Viru (põllumajandustk.)	5,7 p.

XV Rahvapillid

1.	Pille (metsandustk.)	8,8 p.
2.	Härma (loomaarstitk.)	6,5 p.
3.	A. Vars (metsandustk.)	5,7 p.

Märkus: Paremusjärjestuses on peale žürii hinde arvestatud ka raskuskoefitsiente. 2 või 3 palaga esinenute puhul on arvestatud 2 parema hinde keskmist.

Tulemused omaloomingu alal

I Kirjanduslik omaloome

1.	Näidend „Tuleme maale", autor L. Kütt (ajaloo-keeletk.)	9 p.
2.—3.	Näidend „Kivi keset põldu" (O. Kruus, ajaloo-keeletk.) ja lühijutt „Kollektiivi võit" (E. Teemägi, KKT)	7 p.

II Muusikaline omaloome

1.	Laul „Ülikoolilinnas", autor I. Voites (põllumajandustk.)	8 p.
2.	Laul „Ehitajad" (U. Ugaste, metsandustk.)	7 p.
3.—4.	Laul „Ülikoolilinnas" (U. Ugaste) ja klaverisaade „Kiigepolkale" (U. Sibul, arstiteaduskond)	6 p.

III Kujutav kunst

1.	I. Saarniit (ajaloo-keeletk.) „Pärnust" ja „Vaade aknast"	10 p.
2.	E. Teemägi (KKT) „Autahvli kavand"	9 p.
3.	M. Kork (ajaloo-keeletk.), akvarell	7 p.

IV Kehakultuuriline omaloome

1.	Tsurenkov (arstiteadusk.) „Rahvatants"	9,5 p.
2.	V. Hamburg, V. Paris (KKT), naisrühma vabavõimlemine	8,5 p.
3.	Õigusteaduskonna naisvõimlejad „Harjutused rööbaspuul tütarlastele"	8,0 p.

Üldse esitati olümpiaadil 23 omaloomingulist teost. Siia juurde pole arvatud töid, mida žürii hindas alla 5 punkti.

Olümpiaadi kavva kuulusid ka sportlikud võistlused kokku 12 alal. Toome saavutatud tulemused koos teaduskondade lõpphinnetega alljärgnevas tabelis. 1. arv tähendab kehakultuuri hinnet, 2 arv on olümpiaadi lõpphinne.

1.	KKT	8,7	18,9
2.	Põllumajandusteatuskond	7,0	14,9
3.	Arstiteaduskond	7,4	13,4
4.	Metsandusteaduskond	5,6	11,3
5.—6.	Õigusteaduskond	5,6	10,5
	ja matemaatika-loodusteaduskond	5,0	10,5
7.	Ajaloo-keeleteaduskond	3,8	10,2
8.	Veterinaarteaduskond	5,2	9,7

KKT osutus kindlaks võitjaks ka esimesel olümpiaadil. Tema võidukat esinemist tagab asjaolu, et olümpiaadi ettevalmistusele on kaasa haaratud kogu teaduskond. Möödunud aastal võttis olümpiaadist osa 83 KKT üliõpilast (77,5%). Käesoleval aastal aga esines teaduskond 100-protsendiliselt. Püüdku ka teised teaduskonnad selliste näitajate poole!

KKT esines ühtlaselt hästi peagu kõigil aladel, saavutades esikoha kehakultuuri, omaloomingu, tantsude ja võimlemisettekannete alal ning teaduskondade isetegevusülevaatustel.

Põllumajandus- ja arstiteaduskonna isetegevuskollektiivid (orgkomitee esimehed sm-d Tiisler ja Bochman) on teinud suure töö, tõustes paremusjärjestuses vastavalt 8.-lt ja 6.lt kohalt (1. olümpiaadi tulemused) 2. ja 3. kohale. Seda põhjustas nii esinemiste kvaliteedi ja hulga kui ka osavõtjate arvu tunduv tõus. 1949. a. oli olümpiaadist osavõtjate arv põllumajandusteaduskonnas ainult 33, käesoleval aastal aga oli esinejaid 286, s. o. 83,6% teaduskonna üliõpilaste arvust.

Ajaloo-keeleteaduskonna madala lõpphinde üheks põhjustajaks oli halb esinemine kehakultuurilistel aladel. Kuigi meesüliõpilasi on teaduskonnas suhteliselt vähe, siiski parema organiseerimise ja treeninguga peaks olema võimalik enam saavutada.

Veterinaarteaduskonna viimane koht on tingitud halvast esinemisest lõppülevaatustel. Suuremat tähelepanu tuleb osutada ka omaloomingule. 2. olümpiaadil ei esitanud veterinaarteaduskond ühtegi omaloomingulist tööd.

2. olümpiaadi ideoloogiline ja kunstiline tase oli tunduvalt kõrgem esimeste TRÜ isetegevuse ülevaatuste omast.

Esitatud palad olid rõhuvas enamikus nõukogude autoreilt, tähtis osa oli ka rahvaloomingul. Ettekannete kunstilise taseme tõusu näitavad järgmised faktid. 1. olümpiaadi žürii ei andnud maksimaalset hinnet ühelegi deklamaatorile, instrumentaalsolistile ega tantsule. Käesoleval aastal said aga kõrgeima hinde ajaloo-keeleteaduskonna trio ja järgmised üliõpilased: Orav, Tauk, Murumaa, Sander, Liik, Saarniit (viimane kujutava kunsti alal). Ka teistel aladel oli kvaliteet tunduvalt tõusnud.

2. olümpiaadi heade tulemuste üheks põhjustajaks oli üliõpilaste massiline osavõtt. Möödunud aastal esines 2612 üliõpilasest 509 (19,5%). 2. olümpiaadil oli osavõtjaid 1505, mis moodustab 55,7% üliõpilaste koguarvust. Seega esinejate arv oli peagu kolmekordistunud. Seda asjaolu põhjustas suurte isetegevuskollektiivide: laulukooride, näiteringide teke olümpiaadi ettevalmistustöö käigus. 1949. a. oli ainult 3 koori teaduskondades, 2. olümpiaadil olid aga juba mitmed teaduskonnad (arsti-, ajaloo-keele- ja põllumajandusteaduskond) esindatud 2 kooriga. Suurimaks massettekandeks oli montaaž „Jüriöö tuled" 120 osavõtjaga (põllumajandusteaduskond).

Kunstilise isetegevuse harrastamise suurenemist üliõpilaskonnas näitab ka ettekannete ja isetegevusõhtute koguarv. 1949. a. toimus 1. olümpiaadi sarjas 8 ülevaatusõhtut teaduskondades ja 2 lõppülevaatust. Käesoleval aastal suutsid ülikooli isetegevuslased pakkuda juba kaks korda rohkem, sisustades esinemistega 16 teaduskondade ülevaatusõhtut ja 5 lõppülevaatust.

Ülalesitatust ei tohi veel järeldada, et üliõpilaste isetegevus on piisavalt kõrgel tasemel. Kuigi olümpiaad on lõppenud, peaksid üliõpilased jätkama tegutsemist mitmesugustel isetegevusaladel, et ülevaatused järgneval aastal annaksid veelgi paremaid tulemusi. Ka peaksid eriti arsti- ja matemaatika-loodusteaduskonnad varakult värbama uusi jõude isetegevuskollektiividesse, et jõuda järele teistele teaduskondadele olümpiaadist osavõtnute protsendi suhtes.

Kunstiline isetegevus ja sport pole ju mitte ainult värskendavaks ajaviiteks ja meelelahutuseks, vaid on vajalikud ka nõukogude ühiskonna liikme võimete igakülgseks väljaarendamiseks. Seepärast pole palju soovida, et järgneval õppeaastal tegeleks iga üliõpilane vähemalt ühel isetegevus- ja spordialal.

Järgneva olümpiaadi edukaks läbiviimiseks ja üksikutel seni väheviljeldud isetegevusaladel tegutsemise õhutamiseks tuleks võistlusalade hulka veelgi suurendada. Näiteks võiks Tallinna Polütehnilise Instituudi eeskujul võtta kava ka hindamise fotograafia alal. Samuti oleks soovitav, et seni olümpiaadidest peagu täiesti kõrval seisnud õppejõudude ja teenistujate pere liikmed esineksid suuremaarvuliselt järgnevail ülevaatustel.

Tuleb kaalumisele võtta olümpiaadi läbiviimise aeg. Pingne ettevalmistustöö märtsis ja aprillis toimuvaile ülevaatustele võib kahjustada tulemusi õppetöö alal. Paljudel kursustel toimuvad ju eksamid aprillis ja mais. Selle vea vältimiseks võiks teostada teaduskondade ülevaatusi näiteks novembris, lõppülevaatusi aga veebruari lõpul ja märtsis.

Sobivaks variandiks võiks olla ka isetegevusliku töö hindamine terve õppeaasta vältel.

Need küsimused jäävad otsustamiseks järgneva olümpiaadi organiseerijaile. Jääb soovida, et nad leiaksid parima viisi ülevaatuste läbiviimiseks ja isetegevuslaste õhutamiseks veelgi viljakamale tööle.

M. Jaagus,
hindamiskomisjoni liige.

Akadeemilise Naiskoori kontsert

Pühapäeval, 7. mail algusega kell 20 toimub TRÜ aulas Akadeemilise Naiskoori kontsert. Koor esineb äsjalõppenud kontsertmatka kavaga. Solistideks on Leida Jürgens ja Mai Püttsepp.

Nõukogude vennasrahvaste sõpruse tihendamiseks

Nõukogude rahval on kujunenud tavaks vahetada ja analüüsida oma kogemusi kõikidel tegevusaladel. Selline kogemuste vahetamise meetod aitab tunduvalt kaasa teatud tegevusala arendamisele. Analüüs aga aitab leida vigu ja puudusi ning kõrvaldada neid. Seepärast oleks tarvilik peatada mõne sõnaga ka TRÜ isetegevuskollektiivi kontsertmatkal, mis toimus 16.—25. aprillini. Isetegevuskollektiiv külastas Tallinna Õpetajate Instituuti, Leningradi Metsamajanduse Akadeemiat ja Petrozavodski Riiklikku Ülikooli. Kõikides nendes kõrgemates õppeasutistes olime teretulnud külalisteks. Eriti hea vastuvõtu osaliseks saime Petrozavodskis ja Leningradis.

Leningradi Metsamajanduse Akadeemias esines isetegevuskollektiiv hästisisustatud saalis ligi tuhandeliikmelise üliõpilaspere ees. Soe ja südamlik vastuvõtt Leningradi üliõpilaste poolt kontserdi ajal ja pärast kontserti täitis kõikide südamed rõõmuga. Pärast kontserti saatsid Leningradi üliõpilased oma tänuavaldused ja arvamused kontserdi kohta kirjade ja sedelikeste näol, mida kogunes kaugelt üle kümne, meie üliõpilaste kätte. Kuid see pole veel kõik, sest igat isetegevuskollektiivi liiget õnnitlesid veel Leningradi üliõpilased suusõnaliselt. Et esitada asja veenvamalt, toon tõlgituna mõned tänuavaldused ja arvamused:

„Kallid seltsimehed! Teie kontsert meeldis väga. Laulate väga hästi, aga tantsiksite nagu veel paremini. Teie poisid tantsivad eriti hästi. Suur tänu."

Ehk veel üks sedel:

„Meie, S. M. Kirovi nimelise Metsamajanduse Akadeemia üliõpilased, jäime väga rahule Teie kontserdiga. Meid hämmastab rahvatantsude mitmekesine kunstiline esitamine, mille kaudu teie rahvas väljendab oma rahvuslikku kultuuri. Eriti meeldis meile solistide ja kahekordse meeskvarteti esinemine. Me loodame, et meie sõprus säilib ja veel rohkem tugevneb tulevikus. Soovime kõigest südamest edu!"

Tänukirju Leningradist võiks tuua veel palju, kuid selleks pole vajadust, sest ülaltoodud räägivad küllalt selgelt sõbralikest suhetest meie ja Leningradi üliõpilaste vahel.

19. aprillil sooritasime mitu ekskursiooni Leningradis, külastades Iisaku kirikut, Ermitaaži, Peeter-Pauli kindlust ja muid kohti.

Viimane ja kõige pikem peatus oli Karjala-Soome pealinnas Petrozavodskis. Petrozavodski Riiklikus Ülikoolis kujunes esinemine veel sellepärast eriti huvitavaks, et meie teise kontserdi pool programmi esitasid Petrozavodski üliõpilased. Seega oli meil juhus näha ka vennasrahva üliõpilaste esinemist. Siinjuures peab mainima, et meie naissolistid laulmise alal peavad tegema palju pingutusi, et jõuda Petrozavodski naissolistide tasemele. Teiselt poolt aga rahvatantsude ja meesettekannete alal võivad Petrozavodski üliõpilased võtta meilt eeskuju.

Petrozavodski Ülikooli ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilane Mart Terasov pühendas meile luuletuse, mis räägib nõukogude rahvaste vankumatust sõprusest nii võitluses kui ka uue elu ülesehitamises. Teise kontserdi lõpul andsid Petrozavodski üliõpilased meile sõpruse ja koostöö märgina pidulikult üle kingituse — soomekeelse „Kalevala".

Kui kontsertmatka kunstilise küljega võib jääda täiesti rahule, siis isetegevuskollektiivi sisedistsipliin jätab veel palju soovida. Eriti paistsid oma distsiplineerimatusega silma kehakultuuriteaduskonna üliõpilased. Kehakultuuriteaduskonna komsomoli-algorganisatsioon peaks sellele asjaolule tähelepanu pöörama.

Üldiselt aga võib mainida, et isetegevuskollektiivi liikmed kaitsesid ja hoidsid kõrgel TRÜ nime ning omandasid matkal palju uusi muljeid ja kogemusi.

H. Küttik,
kontsertmatka vanem.

Muljete- ja kogemusterohke kontsertmatk

TRÜ Akadeemiline Naiskoor on ülikooli suuremaid isetegevuskollektiive.

Akadeemilise Naiskoori käesoleva tegevusaasta üks suuremaid üritusi oli kontsertmatk Pihkva—Leningrad—Narva—Kiviõli aprillikuu lõpul.

Esimene kontsert matkal toimus Pihkvas. Puškini nimelises teatris kõlas Naiskoori laul, kavas olid Glinka, Tšemberdži, Muradeli, Novikovi, Kapi, Ritsingu, Ernesaksa jt. helindid, mis kanti ette eesti ja vene keeles. Solistidena esinesid Tartu Õpetajate Instituudi üliõpilane Mai Püttsepp ja Tartu Muusikakooli õpilane Leida Jürgens, keda klaveril saatis Muusikakooli õppejõud Olga Andrejev. Kontsert sai hea menu osaliseks.

22. aprillil jõudsime kangelaslinna Leningradi. Peale tutvumist linna vaatamisväärsustega vaatasime õhtul Kirovi nimelises teatris ooperit „Jevgeni Onegin". Järgmisel päeval külastasime vaatamisväärseid kohti Neeva ääres. Muinasjutumaana tundus meile Riiklik Muuseum Ermitaaž. Meile kõigile unustamatuks jääb sõprusõhtu Polütehnilise Instituudi üliõpilastega. Harva on lauldud nii suurele kuulajaskonnale ja harva on haaranud laul kogu kuulajaskonda sellise tugevusega. Kontserdi lõpetasime „Maailma demokraatliku noorsoo hümni" ühislaulmisega, kus sm. Ritsing juhatas koori ja tuhandeliikmelist publikut.

Ka järgnevatel kontsertidel Narvas ja Kiviõlis sai koor publiku sooja poolehoiu osaliseks. Eriti tuleb märkida rohket kuulajaskonda Kiviõlis.

Kogu kontsertmatka vältel kasutasid koori liikmed kõiki võimalusi oma teadmiste rikastamiseks. Narvas vaatasime juga ja tutvusime Kreenholmi ketrusvabrikus tegeliku tööprotsessiga. Kiviõlis tutvusime põlevkivi ümbertöötamise protsessiga alates kaevanduskäikudega maa all ja lõpetades õlipaakidega vabriku hoovil.

Oma muljete- ja kogemusterohke kontsertmatka eest Akadeemiline Naiskoor tänab TRÜ Ametiühingu Komiteed ja rektoraati ning kõiki neid, kes aitasid kaasa sellise suure kontsermatka läbiviimisel.

A. Pärss,
Akadeemilise Naiskoori esimees.

Kirjandushuvilised aidaku kaasa!

ÜTÜ kirjandusring andis maipühade eel välja esimese numbri ringi laualehte, mis kavakohaselt hakkab ilmuma regulaarselt. Laualeht hakkab avaldama üliõpilaste kirjanduslikku omaloomingut ja kriitikat ilmunud kirjandusteoste ja ka teatrietenduste kohta, aidates seega kaasa noorte talentide kasvatamisel ja nende võimete arendamisel. Viimast kriipsutab alla eriti see abi, mida laualehe toimetus kavatseb anda autoritele praktiliste näpunäidete ja juhiste näol.

Järgmine laualehe number ilmub 25. mail. Toimetus jääb ootama üliõpilaspere kaasabi selle sisustamisel nii omaloomingu kui kriitika alal. Ühtlasi palub toimetus anda käsikirjad üle võimalikult varakult, et võimaldada tarviduse korral nende viimistlemist ja parandamist.

Toimetus ootab üliõpilastelt ka näpunäiteid oma töö parandamiseks ja kriitikat lehes ilmunud tööde kohta.

Loodame, et meie noored kirjanikud, kirjandusteadlased ja kriitikud ei jäta kasutamata laualehe ilmumisega avanevaid võimalusi.

E. Lepik,
laualehe vastutav toimetaja

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB — 03275 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1181

RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Keskkoolide lõpetajad! Jätkates õppimist Tartu Riiklikus Ülikoolis, kujunete kvalifitseeritud spetsialistideks, tublideks kommunismi ülesehitajaiks

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 17 (64) Laupäeval, 13. mail 1950. a. III aastakäik

Tartu Riiklik Ülikool ootab uusi üliõpilasi

Prof. A. KOORT,
Tartu Riikliku Ülikooli rektor

Tartu Riiklikus Ülikoolis toimuvad praegu riigieksamid ülikooli lõpetajaile. Tänavu saab ülikooli lõpudiplomi kaugelt üle neljasaja inimese.

Kuid ülikoolis toimuvad ühtlasi ka intensiivsed eeltööd uute üliõpilaste vastuvõtmiseks. Meie ülikool ootab rohkearvulist kasvandike juurdekasvu keskkoolide tänavuste abiturientide hulgast. Keskkoolide lõpetajail seisavad ees veel pingerohked nädalad küpsuseksamite sooritamisel. Kuid ühtlasi seisab nende ees edasilükkamatu ülesanne teha valik oma hariduse täiendamise edasise tee suhtes.

Meie ülikool tahab aegsasti luua sidet abiturientidega, anda neile informatsiooni ülikoolis toimuvast tööst, ülikooli struktuurist, teaduskondadest, osakondadest jne., abistada neid hariduse edasise tee valikul. Seda eesmärki teenib ka ülikooli ajalehe tänane number.

Nõukogude noored teavad, et nende ees on avar ja helge tulevik. Nõukogude riik on teinud kõik selleks, et kõrgem haridus saaks tõeliselt massiliseks ja kättesaadavaks. Bolševike partei ja Nõukogude valitsus pööravad määratu suurt tähelepanu kõrgematele õppeasutistele. Suure tähelepanu osaliseks on saanud ka Nõukogude Eesti tähtsam kõrgem õppeasutis Tartu Riiklik Ülikool. Ülikooli käsutusse on antud suuri materiaalseid ressursse, on pidevalt hoolitsetud õppe- ja teadusliku töö kõrge ideelis-teoreetilise taseme eest, on asutatud rida uusi teaduskondi ja osakondi.

Nõukogude korra ajal on Tartu Riikliku Ülikooli struktuuri laiendatud mitme uue teaduskonnaga, paljude osakondade ja erialadega. Praegu on meie ülikoolis 8 teaduskonda 20 osakonnaga:

1. Oigusteaduskond
2. Arstiteaduskond, milles on ravi-, stomatoloogia- ja farmaatsiaosakond
3. Ajaloo-keeleteaduskond ajaloo-, keele- ja loogika-psühholoogia osakonnaga
4. Matemaatika-loodusteaduskond matemaatika-, füüsika-, keemia-, bioloogia-, geoloogia- ja geograafiaosakonnaga
5. Veterinaarteaduskond
6. Põllumajandusteaduskond agronoomia-, zootehnika- ja aiandusosakonnaga
7. Metsandusteaduskond metsatööstuse, metsamajanduse ja metsamelioratsiooniosakonnaga
8. Kehakultuuriteaduskond

Ülikooli ülesandeks on ette valmistada uut tüüpi eriteadlasi, bolševistliku ideelisuse vaimus kasvatatud ja sotsialistlikule kodumaale andunud inimesi. Nõukogude eriteadlased peavad omama laia poliitilist ja kultuurilist silmaringi, sügavaid teadmisi, oskama rajada uusi teid teoorias. Nõukogude eriteadlased peavad olema võimelised teaduslikku tööd ühendama ülesehitustöö praktikaga ja mobiliseerima hulki kommunismi ülesehitustööle.

On jäädavalt kadunud ajad, mil kõrgem haridus oli kättesaadav ainult kapitalistide ja kulakute lastele. TRÜ uksed on nüüd avatud töötava rahva poegadele ja tütardele, kes suure andumuse ja järjekindlusega omandavad kõrgemat haridust. Laialdase stipendiumisüsteemiga, ühiselamute loomisega jne. on üliõpilastele loodud elu-olustikulised tingimused edukaks tööks.

Meie üliõpilaskond koondub järjest tihedamalt leninliku kommunistliku noorsooühingu ümber, meie ülikooli eesrindlikuma osa ümber, kes taotleb õppetöö kvaliteedi, õppedistsipliini ja kommunistliku kasvatustöö järjekindlat tugevdamist meie ülikoolis.

Partei ja valitsuse hoolitsus üliõpilaste eest on kandnud head vilja. Üliõpilaste õppeedukus on näidanud pidevat tõusu, mis annab tunnistust üliõpilaste tõsisest suhtumisest töösse. Järjest intensiivsemaks muutub Üliõpilaste Teadusliku Ühingu tegevus. Selle ühingu ringides asuvad üliõpilased juba varakult iseseisvale teaduslikule uurimistööle ja nad on selles töös saavutanud tähelepanuväärset edu. Sellest annavad tunnistust ühingu poolt korraldatud teaduslikud konverentsid ja üliõpilaste poolt esitatud väärtuslikud auhinnatööd. Ja on rõõmustav näha, kuidas noorte hulgast võrsub uus nõukogulik teadlaste põlvkond.

TRÜ üliõpilastel on avarad võimalused oma võimete mitmekülgseks arendamiseks arvukais isetegevusringides, spordikollektiivides ja muudes üliõpilasorganisatsioonides.

Kogu ülikooli kollektiiv teeb järjest suuremaid pingutusi selleks, et meie ülikooli tõsta eesrindlike nõukogude kõrgemate õppeasutiste esiridadesse ja ta on teadlik, et keskseks teguriks selles suhtes jääb ideelis-poliitiline kasvatus ja marksismi-leninismi teooria õppimine. Selle relvaga peab end varustama ja teda peab järjest teritama iga meie ülikooli õppejõud ja üliõpilane, et edukalt võidelda apoliitilisuse, formalismi ja kosmopolitismi vastu õppetöös.

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv on asunud otsustavalt võitlema kodanlike natsionalistide vastu ja kodanliku natsionalismi avalduste vastu meie ülikoolis. Ta on asunud EK(b)P Keskkomitee VIII pleenumi otsuste valgusel ülikooli töös ilmsiks tulnud puuduste otsustavale likvideerimisele.

Pole mingit kahtlust, et Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud ja üliõpilased kindlustavad meie ülikooli edasist hoogsat kasvamist ja tugevnemist. Olles ümbritsetud kommunistliku partei, Nõukogude valitsuse ja isiklikult seltsimees Stalini hoolitsusest, meie ülikool tahab ausalt täita ülikoolile seatud ülesannet — anda kommunismi ehitavale kodumaale kõrgel ideoloogilisel tasemel seisvat kaadrit, luua neile keskkooli lõpetajaile, kes jätkavad õppimist TR Ülikoolis, kõik vajalikud eeldused edukaks tööks, nende kujunemiseks tublideks kommunismi ülesehitajaiks.

Valmistugem nõukogude õpetaja õilsaks tööks!

Humanitaarteadustest huvitatud noortele võimaldab ajaloo-keeleteaduskond oma õpetatavate ainete mitmekesidusega valmistuda väga mitmel alal nõukogulikeks kõrgema haridusega eriteadlasteks. Õppeaeg teaduskonnas kestab viis aastat.

Vastavalt laiematele erialadele jaguneb teaduskond kolmeks osakonnaks: ajaloo, keeleteaduse ja loogika-psühholoogia osakond. Kaks esimest võimaldavad veel kitsamate spetsiaalsuste valimist. Valdav osa teaduskonna lõpetajatest asub tööle keskkoolidesse ajaloo, keelte, kirjanduse ja loogika ning psühholoogia õpetajatena, missugune kutse lõpetajaile oma kitsama eriala kõrval omistatakse. Selle kõrval omandavad ajaloo-keeleteaduskonnas ettevalmistuse ka tulevased teaduslikud töötajad vastavais uurimisasutisis, muuseumides, arhiivides, raamatukogudes; tõlgid, ajakirjanduse töötajad jne.

Arvestades spetsiaalsuste erinevusi tuleb ülikooliastujail üldjoontes juba avalduse esitamisel otsustada, millist eriala ta kavatseb õppima hakata. Mõnes osakonnas, näit. ajaloolastel toimub hargnemine alles 2.—3. kursusel, mistõttu esitatavas avalduses on piisav näidata, et soovitakse astuda ajalooosakonda. Keeleteadusosakonnas algab aga ainete erinevus kohe alguses, mistõttu üliõpilaskandidaadil soovitav valik peab selge olema juba sisseastumisel ja see tuleb tingimata ka avalduses näidata.

Nagu öeldud, algavad ajaloolased õpinguid ühise vooluna, erialane jagunemine järgneb 2.—3. kursusel. Vastavad eriharud on ajalugu (üldine ja NSV Liidu), arheoloogia, kunstiajalugu, etnograafia ja arhiivindus. Esimese nelja ala õppijad võivad omakorda veel spetsialiseeruda kas õpetajakutsele, või, õppides pedagoogiliste ainete asemel bibliograafiat, valmistuda raamatukogutöötajaiks. Peale nimetatud kutsete omandavad kõik lõpetajad piisava ettevalmistuse teaduslikuks tööks oma erialal. Erialane ettevalmistus järgneb avarale põhikursuste omandamisele ajaloos ning selle abiainetes, mis annavad tugeva aluse marksistlikus ajalooteaduses. Erikursustes etendavad loengute kõrval suurt osa harjutused, mis juhivad õppijaid iseseisvale teadus ikule tööle. Sellistena praktiseeritakse seminaritöid, mille ülesandeks on üliõpilase süvenemine mingisse kitsasse probleemi, ühtlasi aga ka teadusliku materjali kasutamise ja kirjaliku uurimistöö koostamise õppimine. Teoreetiliste teadmiste rakenduslikke harjutusvõimalusi pakub kohuslik menetluspraktika suvevaheaegadel.

Veelgi enam spetsialiseerumisvõimalusi pakub keeleteaduse osakond. See jaguneb neljaks eriharuks: eesti, vene, lääne-euroopa (inglise, saksa, prantsuse) ja klassikalise filoloogia harudeks. Üliõpilaskandidaadid, kes soovivad õppida vene filoloogiat, arvestagu, et õppetöö selles ainest toimub vene keeles. Seepärast astugu sinna need keskkoolilõpetajad, kes tunnevad huvi vene keele ja kirjanduse vastu ning valitsevad praktilist keelt.

Kolmandast kursusest alates toimub hargnemine keele või kirjanduse alale. Keeleharus jätkub süvenemine vastava keele teoreetilisse ja ajaloolisse ossa, kirjanduse harus on eriaineks vastava maa kirjandusajalugu. Mõlema haru lõpetajate töövõimalused on võrdsed: kitsalt teaduslikul alal saavad nad töötada oma spetsiaalsuse järgi, pedagoogidena omandavad kõik keskkooliõpetaja kutse vastavas keeles ja need, kes pedagoogilise kutse asemel õpivad kutseainena bibliograafiat, võivad asuda tööle raamatukogunduse alal.

Analoogiline jagunemine toimub ka eesti keele harus. Alates 2. kursusest algavad erikursused nelja spetsiaalsuse alal: eesti keel, soome-ugri keeled, eesti kirjandus ja rahvaluule. Kirjandusteaduses on tähtsaks probleemiks meie kirjandusliku pärandi marksistlik ümberhindamine, kriitika küsimused ja selle ajalugu. Suuri võimalusi pakub samuti rahvaluule ala.

Ka keeleteaduse osakonnas teostub süvenemine teaduslikusse töösse ja selle meetodite omandamine tähtsas osas eriseminarides. Rahvaluules lisandub sellele rakenduslik osa rahvaluuleainestiku kogumisekspeditsioonide näol suvevaheaegadel.

Võõrkeeltes on õppetöö nooremates kursustel keskendatud eeskätt keele täiuslikule praktilisele omandamisele ja ühtlasi marksistliku keeleteaduse aluste õppimisele. Viimane on erilise tähtsusega ideoloogilise kasvatusvahendina, kuna noored nõukogulikud keeleteadlased peavad kujunema vabadena kodanlikust pseudoteadusest ning saama aktiivseiks võitlejaiks igasuguste kosmopoliitsete mõjutuste vastu. Sama kasvatuslik ülesanne on ka üldisel kirjandusekursusel, mida õpivad kõik tääne filo oogid. Ka selles aines on tähtsaks momendiks aluse panemine marksistliku orientatsiooni omandamiseks kirjandusküsimustes.

Töötamine süstemaatiliselt mitme aasta vältel teaduste põhialuste alal ning süvenemine eriküsimustesse tagavad kõrge kvalifikatsiooniga nõukogude teadlaste ettevalmistuse, kes peavad olema suutelised rakenduma sotsialistliku kultuuri arendamisele.

Oppetöö loogika-psühholoogiaosakonnas toimub eesti keele eriharu alusel. Osakonna üliõpilased õpivad kõigepealt eesti filoloogia eriharus ettenähtud põhilisi aineid, osalt küll vähendatud kujul. Eesti filoloogia ainesse süvendavate spetsiaalkursuste asemel õpivad üliõpilased siin loogika põhikursust, loogika ajalugu, kesknärvisüsteemi ja kõrgema närvitegevuse füsioloogiat, psühholoogia ajalugu, psühholoogia praktikumi, pedagoogikat, pedagoogika ajalugu ning loogika ja psühholoogia õpetamise metoodikat. Neid eesti filoloogia eriharu aineid, mis loogika-psühholoogiaosakonnas ei esine, võib õppida fakultatiivsete ainetena. Lõpetajad saavad õpetajakutse psühholoogia-loogika ja eesti keele alal.

Prof. P. Ariste
Dots. V. Alttoa

Kas naine sobib veterinaararstiks?

Kodanliku korra ajal peeti Eestis teatud kutsealasid, nende hulgas vetarsti kutset, sobivaks ainult meestele. Vastavalt sellele vaatele õppis kodanlikus Eestis vetarstiks suhteliselt vähe naisi. Nimelt kuni nõukogude korra kehtestamiseni omandas veterinaararsti kutse ainult 14 naist. Nõukogude korra tingimustes on igaühel võimalik valida töö, mis teda huvitab. Neid avaraid võimalusi on kasutanud meie naised. Nii lõpetas sõjajärgse 5 aasta jooksul TRÜ Veterinaarteaduskonna 12 naist ja 1950. a. kevadel valmistuvad riigieksameile 11 naist. Lähema 3 aasta jooksul omandavad plaanikohaselt vetarsti diplomi veel 40 naist.

Kuna vet.-jaoskonnas ravi alal tuleb teha kohati töid, mis nõuavad füüsilist jõudu, siis arvati varem, et naine selle töö jaoks pole sobiv. On tõesti juhte, kus ühe inimese jõust ei piisa, kuid miks peab nais-vetarst kõike tegema üksi, kui tal võrdselt meestega on võimalik kasutada abijõudu? Pealegi nõukogude korra tingimustes ei ole vetarsti esimene ülesanne ravida (kuigi seda osa ei saa kuidagi alahinnata), vaid teostada profülaktikat, s. o. loomatervishoiu ja loomakasvatusalaste võtetega vältida haiguste tekkimist.

Kuid vetarstide ülesanded ei seisne ainult jaoskonna töös, vaid neid vajatakse ka vetsanekspertiisi, järjest areneva karusloomakasvatuse, mesinduse ja tiigikalanduse alal.

Viimatimainitud aladel pole põhjust kahelda, et naine sobib vetarstiks. Nõukogude naine sellel alal aitab täie jõuga kaasa meie ühisloomakasvatuse kolme aasta ja edasiste plaanide täitmiseks ning ületamiseks teades, et sellega teenib ta kõige paremini oma maad ja rahvast.

Helmi Sooman,
loomatervishoiu ja piimahügieeni kateedri assistent.

Nõukogude kodumaa vajab rohkem kvalifitseeritud veterinaararste

Mitmed teadusehimulised noored, kes käesoleval aastal lõpetavad keskkooli ja soovivad ülikooli oma õpinguid jätkata, seisavad küsimuse ees, missugused õppimisvõimalused on TRÜ Veterinaarteaduskonnas. Veterinaarteaduskonna ülesandeks on ette valmistada kõrgema haridusega loomatervishoiu eriteadlasi s. o. veterinaararste. Loomakasvatus on Eesti NSV põllumajanduse põhiline tootmisala. Ühisloomakasvatuse arendamise kolme aasta plaan seab loomakasvatuse arendamise meie keskseks ülesandeks. Lühima ajaga tuleb kindlustada niisugune ühisloomakasvatuse arenemine, mis võimaldab rahuldada elanike suurenevaid vajadusi liha, rasvainete, piima ja piimasaaduste alal, aga samuti kasvavaid vajadusi villa, naha ja teiste loomakasvatussaaduste alal.

Nõukogude Eesti põllumajanduse ümberkorraldamine sotsialistlikule alusele teeb vajalikuks suurendada loomatervishoiu eriteadlaste kaadrit. TRÜ Veterinaarteaduskond on ainsaks veterinaararste ettevalmistavaks õppeasutiseks Eesti NSV-s. Veterinaarteaduskonda võetakse uusi üliõpilasi vastu igal sügisel sisseastumiseksamitega. Eksamiaineteks on eesti keel, vene keel, keemia, füüsika ja võõrkeel.

Õppetöö kestab veterinaarteaduskonnas 5 aastat. Õppekavades ettenähtud eksameile lisanduvad riigieksamid, mille õiendamise järel antakse üliõpilasele välja veterinaararsti diplom. Nõukogude Liidus on veterinaararstide ettevalmistust eriti soodustatud, kuna kõik veterinaarteaduskonna üliõpilased, kes on eksamid tähtaegselt õiendanud, saavad stipendiumi alates I kursusest.

Veterinaararsti tegevus on väga mitmekesine, teda ootab avar tööpõld. Nõukogude veterinaararst pole mitte ainult haige looma ravija, vaid mitšuurinliku teadusega varustatud uurija, otsija, avastaja, kes peab võitlema haiguste esinemise vastu ja loomakasvatust arendades kaasa aitama uute, kõrge kvalifikatsiooniga loomatõugude loomisele. Suurem osa lõpetanuist siirdub maale jaoskonna veterinaararstideks. Teiseks suuremaks veterinaararstide tegevusalaks on toiduainetetööstus, kus nad liha-, piima- ja kalaproduktide tootmisel teostavad eriteadlastena kontrolli ja järelevalvet. Rida veterinaararste töötab raudtee ja vesitranspordi alal, valvates nii elusloomade kui ka loomsete toorsaaduste transpordi üle, et vältida nakkushaiguste levikut transpordi kaudu. Hulk veterinaararste töötab laboratooriumides — diagnostilistes laboratooriumides, kus haigestunud või surnud loomalt pärineva materjali põhjal selgitatakse haiguse või surma põhjusi, seerumilaboratooriumides, kus valmistatakse mitmesuguseid seerumeid ja preparaate loomade raviks ja kaitseks haiguste eest, Askoli laboratooriumides, kus teostatakse loomanahkade analüüsi, et vältida põrnataudi levikut loomanahkade kaudu jne.

TRÜ Veterinaarteaduskond ja ENSV Teaduste Akadeemia asutised vajavad andekaid noori veterinaararste, kellest peavad kujunema praeguste töötajate abilised ja nende töö jätkajad.

Veterinaarteadus on praktiliste kutseteaduste ala. Noored, kellel on praktilist meelt ja huvi loomakasvatuslike, loomatervishoiuliste või loomsete elatusvahendite kontrolli vastu, võivad edukalt alustada õpinguid Tartu Riikliku Ülikooli Veterinaarteaduskonnas.

I. I. Metšnikovi sünni 105. aastapäev

Suure vene teadlase I. I. Metšnikovi sünni 105. aastapäeva tähistamiseks korraldatakse esmaspäeval, 15. mail kell 18 aulas pidulik koosolek. Siin esitatakse neli teaduslikku ettekannet: „I. Metšnikov kui bioloog“ (prof. L. Poska-Teiss), „I. Metšnikov immuunsusõpetuse rajajana“ (prof. F. Lepp), „I. Metšnikov patoloogina“ (V. Virkoja) ja „Streptomütsiinravist tuberkuloosse meningiidi puhul“ (A. Lenzner).

Kvalifitseeritud kaadrit metsanduse alale

Eesti NSV-s metsandusalaste kõrgema haridusega kaadrite ettevalmistamise organiks on Tartu Riikliku Ülikooli Metsandusteaduskond metsamajanduse, metsatööstuse ja metsamelioratsiooni osakonnaga. Teaduskonnas on kuus kateedrit, mille juures tegutsevad laboratooriumid ja teised abiõppeasutised — metsabioloogia laboratoorium ja metsamuuseum, metsatakseerimise kabinet, metsakultuuride ja dendroloogia laboratoorium jt.

Õppetegevuse üldteaduskondlikeks tähtsateks baasideks on TRÜ õppe- ja katsemetskond Järvseljal võrdlemisi hästi väljakujundatud mitšuurinlike-lõssenkolike metsahoolduse ja kultiveerimise näitealadega ja metsatööstusega, dendroloogia-aed Tartu läheda jt.

Teaduskonna metsamajandusosakonna ülesandeks on ette valmistada eriteadlasi, teadusala töötajaid ja õpetajaid metsakasvatuse ja metsakorralduse aladele. Metsamelioratsiooni-osakonna ülesandeks on ette valmistada looduse ümberkujundajaid, liigniiskuse all kannatavate maa-alade parandajaid, metsakasvatajaid. Nende erialade õppimine baseerub bioloogiateaduste tundmisel, mispärast õppeplaanides siin tähtsal kohal on taimemorfoloogia, süstemaatika ja taimeanatoomia, darvinism, rakenduszooloogia. Suure tähtsuse omab geodeesia õppeaine ja melioratsiooniosakonnale hüdroloogia ja hüdraulika õppeaine. Erialastest õppeainetest õpetatakse üldmetsateadust, metsatakseerimist, dendroloogiat, metsakasvatust, metsamajanduslike tööde mehhaniseerimist jt.

Metsatööstusosakonna ülesanne on ette valmistada eriteadlasi metsaülestöötamise ja metsamaterjali transpordi aladele. Õppetöö toimub esmalt kõrgema matemaatika, teoreetilise ja ehitusmehhaanika, elektrotehnika jt. tehniliste ainete õpetamine. Erialasteks õppeaineteks aga on metsatööstuse mehhaniseerimine, metsamaterjalide mais- ja veetranspordi õppeaine, veomasinad jt. ained.

Teaduskonna lõpetajaid ootab huvitav ja töörohke tegevuspõld, kus metsamajandus- ja -melioratsiooni eriteadlastel on ülesandeks nõukogude metsamajanduse edasiviimine looduse dialektika alustel ja looduse kindlasuunaline muutmine inimeste paremaks teenindamiseks. Metsatööstuse eriteadlaste ülesandeks aga on viia metsatööstus kõrgele tasemele nõukogude tehnika rakendamise ja tööprotsesside hea organiseerimise teel.

Teadust tugevalt marksismi-leninismi alustel praktikaga siduda soovijad, kel on huvi metsamajanduse ja metsatööstuse, bioloogia ja tehnika vastu, asugu õppima TRÜ Metsandusteaduskonnas. Metsandusala kaadrite töötamistingimused kommunismi ehitamisel on avarad.

Faktid jutustavad

Metsandusteaduskonna arengu ajalugu jutustab pidevaist edusammudest nõukogude korra viljastavais tingimusis.

Kui 1944. aasta sügisel alustas tööd põllumajandusteaduskonna metsaosakond, siis olid tema kolme kateedri käsutuses ainult õige kitsad ruumid, õppevahendid olid okupantide poolt hävitatud, üliõpilasi oli vaid paarikümne ümber. Nüüd aga töötab juba iseseisev metsandusteaduskond kolme osakonnaga. Juurde on asutatud kolm kateedrit, ligi 10 uut laboratooriumi ja 2 uut õppebaasi. Laboratooriumid on sisustatud uute õppevahenditega, mida järjest saabub juurde vennasvabariikidest. Ruumid on avardunud kolme maja võrra.

* * *

Nõukogude valitsus suunab suuri summasid teaduskonna õppevahendite täiendamiseks. 1949. a. näiteks saadi selleks otstarbeks 360.000 rbl.

* * *

Üliõpilaste arv suureneb järjest, ulatudes praegu juba 250-ni. Vastavalt on suurenenud ka õppejõudude arv.

* * *

Pidevalt kasvab teaduskonna lõpetajate arv. Kui 1944.—1948. a. jooksul lõpetas teaduskonna ainult 40 üliõpilast, siis ainuüksi 1949. a andis teaduskond rahvamajandusele juba 23 kvalifitseeritud eriteadlast metsanduse alal.

J. Laasimer,
metsandusteaduskonna õppejõud.

Miks ma õpin metsandust

Kolm aastat tagasi, keskkooli lõpetamise eel, seisin küsimuse ees, millisel alal jätkata õpinguid. Ühe osa sellest küsimusest lahendasin peagi — otsustasin nimelt siirduda TR Ülikooli. Aga millisesse teaduskonda?

Juba koolitüdrukuna märkas matemaatika- ja füüsikaõpetaja minus tütarlapse kohta erakordselt suurt huvi tehnika vastu. Tõesti, mind huvitas kõik, mis oli seotud masinate ja mootoritega, väsimatult võisin jälgida nendega tegelevate inimeste tegevust.

Teiselt poolt aga arvati, et minust võiks saada ka loodusteadlane. Võisin päevade viisi joosta põldudel ja metsas silmitsedes puid ja taimi või seista agronoomist isa laboratooriumis katsetööde teostamise juures, tundes sealjuures samasugust rahuldust kui mootorite mürinas.

Nii jõudsin otsusele, et mul tuleb õppida midagi, milles on tehnikat ja looduslähedust korraga. Ja tutvudes lähemalt TRÜ struktuuriga leidsin, et minu huvide kohaseks teaduskonnaks on metsandusteaduskond, mille osakondadest valisin metsatööstuse osakonna.

Praegu õpin valitud eriala juba kolmandat aastat ja leian järjest enam, et olen leidnud oma huvidele kohase ala. Tulevikku vaadates näen enda ees avaraid töövõimalusi. Ja ma tahan anda oma parima kauni, kommunistliku tuleviku ehitamiseks.

Aino Käspre,
metsatööstusosakonna III kursuse üliõpilane.

*

Praktikumil tutvuvad üliõpilased metsatööstuse mehhaniseerimise võimalustega

*

Õigusteaduskond — noorte juristide taimelava

Nõukogude jurist

Nõukogude juristi ülesandeks on kindlustada sotsialistlikku korda ja selle edasist arengut, tema ülesandeks on tagada ühiskondlikku elu reguleerivate õigusnormide täpset täitmist selleks, et kaitsta, kindlustada ja arendada ühiskondlikke suhteid ja korda, mis on kasulikud ja meelepärased kogu nõukogude rahvale. Nõukogude juristid nii kohtu, prokuratuuri, advokatuuri, notariaadi, juriskonsultuuri kui ka haldusala töötajatena on meie partei ja valitsuse poliitika ja seda poliitikat väljendavate õigusnormide vahetuiks ellurakendajaiks.

Et olla partei ja valitsuse poliitika aktiivseks teostajaks, selleks on vaja, et iga nõukogude jurist tunneks seda poliitikat ja oleks ise veendunud selle poliitika õigsuses ja selle teostamise vajaduses, et ta oleks veendunud sotsialistliku ühiskondliku korra õigsuses, tema ajaloolises paratamatuses, tema võidus ja võitmatuses. Sel ele veendumusele ei jõuta ainult sõnaliste deklaratsioonidega, vaid selleks on eelkõige vaja omandada, on vaja sügavalt tundma õppida sotsialismi teooriat — marksismi-leninismi. Seepärast iga nõukogude jurist peabki põhjalikult tundma, peab põhjalikult omandama marksismi-leninismi teooria, sest ainult se teel võib ta muutuda inimeseks, kel on marksistlik maailmavaade, kes on veendunud selle maailmavaate õigsuses ja kes kindlalt usub kommunismi võitu, inimeseks, kes innustatuna meie sotsialistliku kodumaa grandioossetest saavutustest ning haaratuna kogu nõukogude rahva patriotismist ja üha kasvavast üldrahvalikust töövaimustusest täie otsustavuse, kindluse ja mehisusega võitleb koos kogu meie rahvaga kommunistliku ühiskonna ülesehitamise, meie parema homse eest.

Kui nõukogude juristi poliitiline pale on üheks teda iseloomustavaks jooneks, siis muidugi ei tähenda see veel, et see on ainsaks jooneks, ainsaks nõudeks, mida me esitame nõukogude juristidele. On muidugi endastmõistetav, et selle esimese ja peamise nõude kõrval ei tule unustada, et nõukogude jurist kujutab endast spetsialisti, kes on varustatud põhjalike teadmistega meie ühiskondlikust ja riiklikust korraldusest, kes tunneb meie ühiskondlikku elu reguleerivaid õigusnorme ning oskab neid õigesti ja sihikohaselt rakendada.

Nõukogude jurist — see on ideelis-poliitiliselt karastatud ning erialaste oskuste ja teadmistega varustatud töötaja. Niisuguseid juriste vajab nõukogude ühiskond, neile on avatud kõik teed meie riikliku ja ühiskondliku elu kõigil aladel.

Dots. J. Mäll,
haldusõiguse kateedri juhataja.

Suurte eesmärkide teenistuses

TRÜ Õigusteaduskonna ees seisab ülesanne ette valmistada põhjaliku kõrgema haridusega juriidilisi kaadreid, kes oskaksid sotsialist'iku ühiskonna juhtivate töötajatena leida ja rakendada õigeid ja sihikohaseid vahendeid sotsialismimaa õitsenguks ja arenguks.

Neist eesmärkidest lähtub õigusteaduskonna õppeplaan ja sellele rajanev õppetöö korraldus. Õppeaeg õigusteaduskonnas vältab viis aastat, millise aja jooksul üliõpilane saab avara ja põhjaliku üldetteval mistuse, oskusi praktiliseks tööks ning omandab ühtlasi ka teatava spetsialiteedi.

Õppeplaanis ettenähtud üldainete rühm võimaldab juristile riigi ja õiguse olemuse ja ülesannete õigeks mõistmiseks vajaliku marksistlik-leninliku ideoloogia ja metodoloogia sügava omandamise. Sellele järgnev erialaste põhiainete rühm vastavate õiguse eriharude järgi annab üliõpilasele võimaluse omandada kõigi õiguse eriharude põhiprintsiibid, tutvuda vastavate õigusallikatega ning omandada oskuse käsitada ja ellu rakendada õigusnorme. Alates kaheksandast semestrist toimub üliõpilaste spetsialiseerumine vastavate spetsiaalkursuste läbitöötamise näol, kus üliõpilane omandab juba täpsemaid teadmisi ja praktilisi oskusi tema enese poolt valitud erialal töötamiseks.

Spetsialiseerumine toimub praegu kolmes tsüklis: 1) riigi- ja haldusõiguse tsükkel, 2) kriminaalõiguse tsükkel ja 3) tsiviilõiguse tsükkel. Nendest esimene annab üliõpilastele süvendatud teadmisi tööks meie riigiaparaadis, ühiskondlike ja majanduslike organisatsioonide halduses, teine ning kolmas aga tööks õigusemõistmise ja kohtuga seonduvail aladel: kohtus, prokuratuuris, notariaadis ja advokatuuris.

Õppetöö toimub loengute, praktiliste tööde, eriseminaride, üliõpilaste poolt koostatavate kursusetööde ja diplomitöö ning menetluspraktika vormis.

See õppetöö vormide mitmekesidus loob kõik eeldused selleks, et üliõpilane oma stuudiumi kestel omandab sügavaid teadmisi oma erialal, saab praktiliseks tööks vajalike kogemuste miinimumi ning temast kujuneb kõrgesti kvalifitseeritud ja teadlik nõukogude jurist. Stuudiumi lõpetamise järel ootavad teda aga kõikjal avarad rakendumisvõimalused.

K. Püss,
haldusõiguse kateedri vanemõpetaja

Ka õigusteaduskonnas omavad loengute kõrval tähtsa koha praktikumid ja seminarid, mille raames üliõpilastele avaneb võimalus seostada teooriat praktikaga, iseseisvalt lähemalt tutvuda loenguil teoreetiliselt läbitöötatud küsimustega ja omandada oskusi ning kogemusi eelseisvaks tegelikuks tööks.

Eriti huvitavad on kriminalistika praktikumid, kus üliõpilased lahendavad mitmesuguseid õiguslikke küsimusi. Pildil näemegi õigusteaduskonna III kursuse üliõpilasi kriminalistika praktikumil, mida juhatab vanemõpetaja O. Püssa (seisab vasakult teisena).

Nõukogude üliõpilane arendab oma võimeid igakülgselt

Õigusteaduskonna üliõpilased võtavad igapäevase õppetöö kõrval aktiivselt ja massiliselt osa üliõpilaste omaalgatus'ikest üritustest. Nii töötab meie teaduskonnas Üliõpilaste Teadusliku Ühingu õigusteaduse osakond, mille raames on organiseeritud ja tegutsevad riigiteaduste ring, kriminaalõiguse ja -protsessi ring ning tsiviilõiguse ring. Nende ringide ümber koondunud üliõpilased võtavad aktiivselt osa iseseisvast teaduslikust uurimistööst, esinedes teaduslike ettekannetega nii ringi koosolekuil kui ka üleülikoolilistel teaduslikel konverentsidel.

Üliõpilaste teaduslike ringide kõrval on teaduskonnas organiseeritud terve rida isetegevusringe ja -rühmi, nagu näitering, rahvatantsurühm, naiste kunstvõimlemise ja riistvõimlemise rühm, kahekordne meeskvartett, estraadiorkester jt. Ka nende ringide tööst võtavad meie üliõpilased aktiivselt osa. Näiteringist võtab osa 24 üliõpilast, kes IV kursuse üliõpilase Kalkuni juhtimisel esinesid edukalt TRÜ II kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadil, saavutades Tšehhovi „Karu" esitamisega näidendite lõppülevaatusel olümpiaadil II koha. Näiteringis töötab terve rida andekaid deklamaatoreid, kes on oma esinemisega võitnud publiku sooja poolehoiu nii kursuse- ja teaduskonnaõhtutel kui ka valimiskampaania ajal agitpunktides jne.

Meie teaduskonna rahvatantsurühm üliõpilase Sisaski juhtimisel töötab juba kauemat aega 8-paarilises koosseisus ja on saavutanud hinnatavaid tulemusi. Eriti ilmnes see ülalmainitud olümpiaadil, kus meie rahvatantsurühm saavutas I koha.

Tuleb märkida, et palju meie teaduskonna üliõpilasi töötab ka üleülikoolilistes isetegevusringides. Eriti suur on osavõtt akadeemilistest kooridest, samuti rahvatantsurühmast ja näiteringist.

Meie teaduskonna üliõpilaste isetegevuslikud esinemised ei piirdu üksnes ülikooliga, vaid ulatuvad ka väljapoole. Tihe kontakt on eriti teaduskonna šeflusaluse Jõemetsa kolhoosiga, kus on korraldatud mitu isetegevuslikku esinemist, mis alati on leidnud kolhoosnikute poolt südamliku ja sooja vastuvõtu.

Vilgas tegevus toimub ka teaduskonna kehakultuuriko'lektiivis, kus töötavad praegu järgmised 8 sektsiooni: kergejõustiku, sportmängude, ujumise, võimlemise, ratsaspordi, raskejõustiku, male-kabe ja vehklemise sektsioon. 1949. a. läbiviidud jooksukrossil saavutas meie teaduskond I koha ning hoiab oma käes jooksukrossi karikat. Möödunud semestril saavutasid meie teaduskonna ujujad (Pehk. Koik, Salumaa, Liivat) teateujumises TRÜ meistri nimetuse.

Seega õigusteaduskonna üliõpilased ei piirdu ainult oma eriala omandamisega, vaid kasutades partei ja valitsuse hoolitsust üliõpilaskonna eest, täiendavad end ka isetegevuse alal, kasvades ja arenedes mitmekülgseteks ja organiseerimisvõimelisteks kommunismi ehitajateks.

E. Raal,
õigusteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Teaduskond kuulsusrikka mineviku ja töörõõmsa tänapäevaga

Nõukogude arst on rahva teener

Tartu Riikliku Ülikooli arstiteaduskond on üks vanimaid Nõukogude Liidus. Tartus on tehtud tähtsaid avastusi, siin on arstiteadust õppinud ja töötanud meie kodumaa silmapaistvad teadlased — Pirogov, Burdenko, Gamaleja, Veressajev, Lunin jt. Õppida Tartu Riiklikus Ülikoolis arstiteadust, see tähendab püüda nende kõrguste poole, kuhu on jõudnud vene ja nõukogude teadus sajandite jooksul, eriti suurte hiigelsammudega aga pärast Suurt Sotsialistlikku Oktoobrirevolutsiooni.

Arstiteaduskonna raviosakonda asuvad õppima need noored, kes seavad omale ülesandeks teenindada töötavat rahvast meie tervishoiuorganisatsiooni liikmeina, arstidena ja uurijatena. Saada nõukogude arstiks — tähendab saada võitlejaks rahva tervishoiulise kultuuri ja nõukogude eesrindliku arstiteaduse tõusu eest.

Nõukogude valitsus ja kommunistlik partei hoolitsevad kõigekülgselt üliõpilaste õppetöö ja teadusliku uurimistöö tingimuste parandamise eest. Kunagi varem pole Tartu Ülikooli ajaloos olnud noortel nii soodsaid õppimisvõimalusi.

Pärast kuus aastat kestnud tööd arstiteaduskonnas ja peale riigieksamite sooritamist omandab lõpetanu arsti kutse, ta asub elanikkonna teenindamisele arstijaoskonnas või haiglas ja ta võib end täiendades edaspidi siirduda ükskõik millisele meditsiini erialale kõrgesti kvalifitseeritud nõukogude spetsialistina.

Huvitav eriala

Arstiteaduskonna stomatoloogiaosakonna lõpetajad saavad eriarsti kvalifikatsiooni, mis võimaldab neil kohe tööle asuda arst-stomatoloogina. Uue õppeplaani kohaselt on stomatoloogiaosakonnas 5-aastane kursus. Erilist rõhku on pandud uues õppeplaanis kliinilistele ainetele, nagu sisehaigused ja kirurgia, mis on ettevalmistuseks stomatoloogiaosakonna profiilsetele ainetele, nagu terapeutiline, kirurgiline ja ortopeediline stomatoloogia. Terapeutiline stomatoloogia käsitleb hambahaigusi ja nende ravi ning suulimanahahaigusi. Kirurgiline stomatoloogia tegeleb hambahaiguste järelhaigustega ja näo ning lõualuude piirkonnas esinevate haigustega. Kirurgilise stomatoloogia üheks oluliseks osaks on näo-lõualuupiirkonna plastiline või taastavkirurgia, mis näol kui keha katmata osal omab erilist tähtsust. Näo-lõualuukirurgia oma hiilgavate saavutustega on Nõukogude Liidus tõusnud väga kõrgele tasemele. Ortopeedilise stomatoloogia alaks on proteetika, s. o. hammaste asendamine proteesidega, mis eeldab hambatehnilise ala tundmist, nagu metalltööd ja plastmassi kasutamise tehnikat proteetikas. Hambatehnilisele alale ja proteetikale on osutatud suurt tähelepanu uues õppeplaanis.

Stomatoloogia kui üks meditsiinilisi distsipliine on väga mitmekesine ja laiaulatuslik ning peaks vastama paljude huvialadele. Tehniliste kalduvuste ja huvidega noored võivad stomatoloogiat õppides spetsialiseeruda ja end täiendada eriti ortopeedia alal. Kliinilisest meditsiinist huvitatud suunduvad näo-lõualuukirurgia alale.

Prof. V. Hiie,
stomatoloogia kateedri juhataja

Galeeniliste preparaatide tehnoloogia praktikumil farmaatsiaosakonnas

Farmatseutide ees on avarad tegevusvõimalused

Arstiteaduskonna farmaatsiaosakond valmistab ette kõrge kvalifikatsiooniga farmatseute.

NSV Liidus leiavad farmatseudid tegevust kõige laiemas ulatuses. Nad on juhtivateks tööjõududeks apteekides, kontroll-analüütilistes, galeenilistes, kohtuekspertiisi-, toitainete- ja teistes laboratooriumides.

Teadusliku uurimistöö alal töötavad kõrgema eriharidusega farmatseudid teaduslikes laboratooriumides uute ravimite sünteesimisel ja tootmisel või uute otstarbekamate ravimite leiutamisel. Samuti on farmatseudil lai teaduslik tööväli uute ravimtaimede avastamise, uurimise ja rakendamise alal.

Peale mainitute töötavad farmatseudid tervishoiu administratsioonis farmaatsia inspektoritena ja muudel ametikohtadel Tervishoiuministeeriumi Apteekide Peavalitsuse juures.

Alates käesoleva aasta sügissemestrist on õppeaeg farmaatsiaosakonnas 5 aastat. Sene aja jooksul omandatakse teoreetilised teadmised kõigis vajalikes abi- ja eeldistsipliinides, farmatseutilistes eridistsipliinides loengutega ja praktilised oskused ning töövilumused harjutuste ja praktikumidega.

Farmaatsiaosakonna üliõpilastel tuleb tegelda juba õpingute vältel rohkesti ka praktilise farmaatsiaga menetluspraktika näol. Nii siirduvad III kursuse farmaatsia üliõpilased Raadile ravimtaimede katsepõllule, kus töötatakse ravimtaimede kultiveerimise alal. IV kursuse üliõpilased töötavad menetluspraktikal apteekides, tutvudes apteegi igapäevase tegeliku tööga, kuna V kursuse üliõpilased töötavad pikema aja vältel apteekides, farmatseutilistes tehastes ja Apteekide Peavalitsuse kontroll-analüütilistes laboratooriumides, rakendades ülikoolis omandatud teadmisi praktikasse.

Seega on farmaatsiaosakonna õppetöö eesmärgiks anda nõukogude ühiskonnale kõrge kvalifikatsiooniga farmatseute, kes on võimelised edasi arendama rahva tervishoidu ja kes on ühtlasi suutelised lahendama vastavalt oma kalduvustele ka teaduslikke küsimusi ning rikastama nõukogude eesrindlikku teadust, eriti aga farmaatsiat, uute uurimuste ja avastustega.

Stomatoloogia IV kursuse üliõpilased terapeutilise stomatoloogia kliinilisel praktikumil

Kasutagem nõukogude korra poolt loodud võimalusi!

Tänavu sügisel võetakse TRÜ kehakultuuriteaduskonda vastu 25 uut üliõpilast. Teaduskond kasvatab kõrgema haridusega kehalise kasvatuse õpetajaid ja treenereid, keda vajab sotsialistliku ühiskonna kehakultuuriliikumine.

Tavalistele sisseastumiseksamitele lisaks toimuvad veel kehalised katsed ujumises, kergejõustikus ja mängudes, milliste katsete tulemusi võetakse vastuvõtmisel arvesse. Loomulikult arvestatakse ka sisseastumiseksamitel näidatud teadmisi. Kuldmedaliomanikud on vabastatud sisseastumiseksamitest, peavad aga siiski sooritama kehalised katsed.

Teaduskonda astujad peavad end suve jooksul eksamiteks ja kehalisteks katseteks tõsiselt ette valmistama.

Õppetöö kestab teaduskonnas neli aastat. Õppeaineiks on: 1) üldülikoolilised ained, 2) meditsiinilised ained, 3) pedagoogilised ained, 4) kehakultuurialased ained.

Suurt tähelepanu pööratakse ka III ja IV kursuse üliõpilaste pedagoogilise praktika korraldamisele koolides, kõrgemates õppeasutistes, Tartu linna asutiste ning käitiste kehakultuurikollektiivides. Neli kuud kestva laiaulatusliku praktika juhtimisest võtavad osa teaduskonna kõik kateedrid koos ülikooli pedagoogika kateedriga. Lisaks sellele praktiseerivad üliõpilased II ja III õppeaastal veel ühiskondlike instruktoritena ja spordiinspektoritena Tartu asutiste ja käitiste kehakultuurikollektiivides.

Üliõpilased tõstavad teaduskonnas tublisti oma sportmeisterlikkust. Üliõpilastest on võrsunud sellised tuntud sportlased nagu H. Lipp, S. Elken, R. Karu, H. Russak, G. Rekker jt.

Sisseastujatelt pole nõutavad küll kõrged sportlikud saavutused (loomulik, et omatakse VTK I astme märk), küll aga on vajalik raugematu tahe oma kehaliste ja vaimsete võimete väljaarendamiseks. Seda soodustavad ka teaduskonna head õppebaasid.

Nõukogude kord on võimaldanud luua kehakultuuriteaduskonnas head õppimisvõimalused. Jääb ainult soovida, et spordihuvilised noored oskaksid neid võimalusi kasutada.

J. Laidvere

Siin kasvavad sotsialistliku põllumajanduse edasise õitsengu kindlustajad

Tartu Riikliku Ülikooli Põllumajandusteaduskond on Eesti NSV-s ainsaks kõrgema haridusega põllumajandusliku kaadri ettevalmistajaks.

Meie kolhooside ja sovhooside edu püsivate ja kõrgete saakide saamisel ja nende edasisel tõstmisel sõltub väga suurel määral juhtivast kaadrist, tema võimetest, kogemustest ja organiseerimisoskusest.

Sellepärast on põllumajandusteaduskonnal suur ja vastutusrikas ülesanne: ta peab andma meie kiiresti arenevale põllumajandusele häid bolševistlikke töötajaid, spetsialiste nii taime- kui loomakasvatuse alalt, kes suudaksid ecsseis vaid üesandeid edukalt lahendada. Käesoleval ajal on aga nende suurte ülesannete täitmiseks meil liiga vähe kõrgema haridusega agronoomilist kaadrit, eriti terav on puudus zootehnilisest kaadrist. Partei ja valitsus on põllumajandusliku kaadri ettevalmistamisele pööranud suurt tähelepanu. Meie põllumajandusteaduskond baseerub endisele kodanluseaegsele Tartu Ülikooli Põllumajandusteaduskonna e. tema iseloom, ulatus ja perspektiivid on praegu aga hoopis teised ja avaramad. Kodanlikul ajal produtseeriti agronoome, kes olid ainult üldise ettevalmistusega ja läbi imbutatud kodanliku ideoloogiaga. Nad ei olnud ühelgi põllumajanduslikul alal spetsialistid. Niisugune ettevalmistus ei rahulda enam tegeliku elu nõudeid. Nüüd valmistab teaduskond ette kolme spetsiaalsusega eriteadlasi: taimekasvatajaid, loomakasvatajaid ja aianduse eriteadlasi. Üliõpilased kes ühes eriharus õpivad, võivad siin veel kitsamale alale spetsialiseeruda vastavate loengute ja praktiliste tööde kaasabil, mida kitsamale erialale spetsialiseerujatele korraldatakse. Loomakasvatuse alal on näiteks võimalik spetsialiseeruda veise-, hobuse-, lamba- või seakasvatuse alal; taimekasvatuses seemnekasvatuse, sordiaretuse jne. alal. Kui kodanlikul ajal oli põllumajandusteaduskonnal katseteks kasutada endise Raadi mõisa küljest ainult väike osa, siis nüüd on teaduskonnal kasutada suur, umbes 1100 ha suurune õppe- ja katsemajand, kus on võimalik katseid korraldada suurmajandi olukorras ja mille põldudel üliõpilased õpivad uusimat nõukogude agrotehnikat.

Vastavalt tegeliku elu nõuetele on praegu põllumajandusteaduskonna struktuur järgmine: teaduskonnas töötab 2 osakonda, statsionaarne ja mittestatsionaarne. Statsionaarses osakonnas võib õppida agronoomia, zootehnika või aianduse eriharus, mittestatsionaarses osakonnas zootehnika või agronoomia eriharus. Õppetöö teostamiseks on teaduskonnal 9 kateedrit, kus õpetatakse peamiselt põllumajanduslikke distsipliine. Teiste distsipliinide alal abistavad teaduskonda üleülikoolilised kateedrid ja teised teaduskonnad. Kõikidel teaduskonna kateedritel on vajalikud kabinetid, laboratooriumid ja katsepõllud, kus võimaldatakse ka üliõpilastel töötamist teadusliku uurimistöö alal vastavate õppejõudude juhendamisel.

Üliõpilaste vastuvõtt toimub eksamitega. Eksamitele pääsevad üldhariduslike keskkoolide lõpetajad ja ka põllumajanduslike tehnikumide lõpetajad, kes on arvatud 5% hulka iga tehnikumi lennust või omavad pärast tehnikumi lõpetamist kolmeaastast tööstaaži. Eksamiteta võetakse kahe aasta jooksul peale kooli lõpetamist vastu isikuid, kes on keskkooli lõpetanud kuld- või hõbemedaliga ja põllumajandusliku tehnikumi kiitusega lõpetanuid. Mittestatsionaarsesse osakonda astudes ei nõuta põllumajandusliku tehnikumi lõpetajailt kolmeaastast tööstaaži. Üldkeskkoolide lõpetajad peavad aga mittestatsionaarsesse osakonda astudes asuma tööle põllumajanduslikule alale.

Kuna meil on agronoomilisest kaadrist suur puudus, siis kavatsetakse käesoleval aastal vastuvõetavate üliõpilaste kontingenti tugevasti suurendada.

Tähtsamaks soodustuseks põllumajandusteaduskonna üliõpilastele on see, et kõik statsionaarsed üliõpilased, kes sooritavad plaanikohaselt oma eksamid ja praktiliste tööde arvestused, saavad stipendiumi ka esimesel kursusel. Need üliõpilased, kelle õppeedukus on väga hea, saavad kõrgendatud stipendiumi.

Õppetöö kestvus on statsionaarses osakonnas ja mittestatsionaarse osakonna zootehnika eriharus 5 aastat, mittestatsionaarse osakonna agronoomia eriharus 6 aastat. Teaduskonna lõpetades saavad aianduse ja agronoomia eriharu lõpetajad õpetatud agronoomi, zootehnika eriharu lõpetajad õpetatud zootehniku kvalifikatsiooni.

Kuna põllumajandus on üks tähtsamaid tootmisharusid meie rahvamajanduses, on õppeplaan väga laialt haarav, et õppida põhjalikult tundma mitšuurinlikku bioloogiat ja selle alusel edasi arendada meie põllumajanduse eriharusid.

Nii õpetatakse esimesel ja teisel kursusel peamiselt üleülikoolilisi aineid, nagu marksismi-leninismi alused, vene keel, kehaline kasvatus jt. Üleülikooliliste ainete kõrval moodustavad teise rühma loodusteaduslikud ained nagu botaanika, zooloogia, keemia jt. Teisel ja osalt ka kolmandal kursusel toimuvad loengud darvinismis, poliitilises ökonoomias, koduloomade anatoomias ja füsioloogias, taimefüsioloogias, mikrobioloogias, mullateaduses, entomoloogias, fütopatoloogias, maaparanduses. Neljandal ja viiendal õppeaastal õpitakse juba eriaineid: agronoomia eriharus taimekasvatust, sordiaretust ja seemnekasvatust, loomakasvatusteaduse-alaseid distsipliine, sotsialistlike põllumajandite organiseerimist jt.; aianduse eriharus puuviljaaiandust, köögiviljaaiandust, iluaiandust, sotsialistlike põllumajandite organiseerimist ja loomakasvatuse eriaineid. Et teadmisi põhjalikult omandada ja süvendada, selleks toimuvad teoreetiliste loengute kõrval seminarid ja praktilised tööd vastavates laboratooriumides.

Eriti pannakse tulevaste õpetatud agronoomide ja zootehnikute ettevalmistamisel rõhku praktilisele väljaõppele. Selleks toimuvad suviti õppe- ja menetluspraktikad, mis kestavad 4—21 nädalat. Menetluspraktika toimub paremates kolhoosides ja sovhoosides vastava programmi alusel. Pärast õppeplaanis ettenähtud praktiliste tööde, arvestuste ja eksamite sooritamist on teaduskonna lõpetamiseks vajalik sooritada riigieksamid eriainetes ja marksismi-leninismi alustes. Riigieksamid võidakse enda äranägemisel asendada diplomitööga.

Õppeplaanis ettenähtud töö kõrval on üliõpilastel võimalus oma teadmisi süvendada teaduslikkudes ringides ja Üliõpilaste Teaduslikus Ühingus. Senini on töötanud põllumajandusteaduskonna juures taimekasvatuse, loomakasvatuse ja kolhooside organiseerimise ning abistamise ringid. Alates 1950. a. sügissemestrist on kavatsus iga kateedri juurde luua vastav erialane ring. Ringides peetakse referaate, tehakse teadusliku uurimistöö otstarbel vastavaid katseid, käiakse ekskursioonidel jne.

Teaduskonnas käib ka vilgas tegevus üliõpilaste isetegevuse alal.

Teaduskonna lõpetajatel on ees väga avar tööpõld, neid vajavad kolhoosid, sovhoosid, masina-traktorijaamad ja põllumajandust juhtivad keskused. Peale otsese tootmistegevuse vajatakse teaduskonna lõpetajaid õppe- ja teaduslikes asutiistes. Praegu tuntakse õppejõududest suurt puudust põllumajanduslikes tehnikumides. Need lõpetajad, kellel on kalduvusi teaduslikuks tööks, leiavad kohti Eesti NSV Teaduste Akadeemia vastavates instituutides. Ülikooli õppetegevuseks ja teaduslikuks tööks põhjalikuma ettevalmistuse saamiseks võivad edukad lõpetajad astuda aspirantuuridesse.

Noored, siirdugem edasi õppima TRÜ Põllumajandusteaduskonda, et viia lühima ajaga kõrgele tasemele meie põllumajanduse kõik harud! Tööpõld on avar ja vajab suurel arvul kaadrit.

A. Eenlaid,
põllumajandusteaduskonna dekaan.

Arvukad spetsialiseerumisvõimalused matemaatika-loodusteaduskonnas

Siin saab õppida . . .

Matemaatika-loodusteaduskond koosneb kuuest osakonnast, mida võime rühmitada kaheks rühmaks. Esimese rühma moodustavad nn. täppisteaduste osakonnad. Need on 1) matemaatika-mehhaanika, 2) füüsika ja 3) keemia osakond. Teise rühma kuuluvad: 1) bioloogia, 2) geoloogia ja 3) geograafia osakond.

. . . bioloogiat . . .

Selles osakonnas õpetatakse elusat loodust uurivaid teadusi. Meie teame, et elus loodus oma mitmekesiduses esindab mateeria arenemise kõrgeimat astet. Sellepärast on bioloogiliste loodusteaduste uurimine äärmiselt huvitav. Ühtlasi on neil ka väga suur tähtsus õige teadusliku maailmavaate kujundamiseks. Manduv välismaine idealistlik loodusteadus, õigemini ebateadus, mis otsitab mingeid salapäraseid, seletamatuid, üleloomulikke, elunähtusi juhtivaid jõude, teeb praegu viimaseid pingutusi, et säilitada oma võimu rahvahulkade pimestamiseks. Selle vastu dialektilis-materialistlikul alusel seisev nõukogude loodusteadus näitab õiget teed loodusnähtuste mõistmiseks. Geniaalne nõukogude teadlane I. V. Mitšurin tõestas vaieldamatult, et loodust on võimalik mitte üksnes õigesti tunnetada, vaid ka teda meie vajaduste kohaselt muuta, ümber teha.

Seda mitšuurinlikku bioloogiat õpetatakse matemaatika-loodusteaduskonna bioloogiaosakonnas. Vastavalt oma kalduvustele võib üliõpilane valida spetsiaalsuse selle järele, kas ta tahab süveneda loomariigi või taimeriigi tundmaõppimisele. Õpetus bioloogiaosakonnas ei ole puht-teoreetiline, vaid juba alates esimesest kursusest saadavad loenguid praktilised harjutused. Neil omandatakse oskus loomade ja taimede määramiseks, nende sisemise ehituse tundmaõppimiseks mikroskoopiliste uurimiste kaudu, katsete korraldamiseks loomade ja taimede elutegevuse uurimiseks, taimede loomuse muutmiseks ja uute vormide kujundamiseks I. V. Mitšurini ja T. D. Lõssenko poolt väljatöötatud meetoditega. Peale harilikkude õppeaasta vältel korraldatud praktikumide aitavad looduseuurimise meetodite omandamiseks kaasa suvised tööd.

Kõigi maade töötava rahva targa juhi, suure Stalini algatusel teostatakse praegu Nõukogude Liidus hiiglaslikku looduse ümberkujundamise plaani. Nende tööde läbiviimiseks vajavad bioloogilise erihariduse eriteadlasi riiklikud asutised, mis neid töid juhivad. Bioloogiaosakonna lõpetajail avaneb aga ka võimalus tööle rakenduda loodusteaduste õpetajatena keskkoolides.

Prof. A. Vaga

. . . füüsikat . . .

Füüsikaosakonna ülesandeks on valmistada ette kõrgesti kvalifitseeritud füüsikute kaadreid töötamiseks teaduslikul, tehnilisel ja pedagoogilisel alal.

Peale kõigile osakondadele ühiste ainete, nagu marksismi-leninismi alused, poliitökonoomia, dialektiline ja ajalooline materialism, mis taotlevad eeskätt üliõpilaste ideoloogilist kujunemist, langeb füüsikaosakonnas töö peamõõk füüsika-alaste (üldine füüsika ajalugu, aatomiteooria, teoreetiline mehhaanika, elektrodünaamika ja statistiline füüsika, kvantide mehhaanika jt.) ning matemaatiliste distsipliinide põhjalikule tundmaõppimisele.

Vanematel kursustel toimub spetsialiseerumine teoreetilise füüsika ja astrofüüsika harus.

Kõrvuti loengutega kulgeb laiaulatuslik füüsika praktikum, kus üliõpilased saavad vajaliku katsetehnilise treeningu edaspidiseks laboratoorseks tööks.

Füüsikaosakonna juures töötab üliõpilaste teaduslik ring, mille

Füüsikaosakonna lõpetajad töötamas röntgenstruktuuranalüüsi aparatuuriga

liikmetel on võimalus teostada mitmesuguseid iseseisvaid uurimistöid füüsika alal. Füüsika ring omab iseseisvat suurt raamatukogu.

Dots. J. Lang

. . . keemiat . . .

Keemiaosakonnas õpetatakse peale üleülikooliliste üldainete keemia ajalugu, kõrgemat matemaatikat, füüsikat, teoreetilist füüsikat, anorgaanilist keemiat, analüütilist keemiat, orgaanilist keemiat, keemilist tehnoloogiat, aine ehitust, kristallograafiat, kolloidkeemiat, anorgaanilist sünteesi ja alates 8. semestrist valikaineid. Valida on kolm eriala — kas analüütiline, orgaaniline või füüsikaline keemia. Neljanda kursuse lõpul toimub käitistes 6-nädalane menetluspraktika, kus üliõpilane töötab nii käitise töötajate kui ka õppejõu juhendamisel. Kogu kursus kestab 5 aastat.

Keemiaosakonna lõpetajad saavad vastava eriala keemiku diplomi ja siirduvad tööle kas teaduslikesse asutistesse või tööstustesse. Pedagoogilise huviga üliõpilastel on võimalus teostada menetluspraktikat pedagoogilisel alal ja pärast ülikooli lõpetamist töötada keskkoolides ja tehnikumides õpetajana.

Vanemõpetaja J. Maramaa

. . . geoloogiat . . .

Nõukogude geoloogid on saavutanud stalinlike viisaastakute vältel suuri ja tähelepanuväärseid töövõite. Kuid lahendada on veel väga palju ülesandeid kõige mitmekesisematel geoloogia erialadel ja Nõukogude Liidu laialdase territooriumi eri osades. Selleks, et neid ülesandeid edukalt täita, toimub paljudes kõrgemais õppeasutistes uute kaadrite — noorte geoloogide kasvatamine.

Noorte geoloogide ettevalmistamine on usaldatud ka TR Ülikoolile. Alates 1945/46. õppeaastast töötab siin geoloogiaosakond, mille lõpetajail on võimalus rakendada oma võimeid geoloogia eriteadlastena nii Eesti NSV-s kui ka kõigis teistes liiduvabariikides.

Geoloogide ettevalmistus kestab viis aastat, mille vältel rööbiti teoreetilise õppusega erilist rõhutamist leiab praktiline õppus. Nii on kahel esimesel suvel 2—6-nädalase kestusega välised õppepraktikad, mille vältel õppejõudude juhendamisel teostatakse geoloogilist välistööd, mis geoloogilises uurimistöös evib esmajärgulise tähenduse.

Kahel viimasel suvel aga üliõpilased töötavad 13—15 nädala vältel juba otse uurimisasutistes, võttes osa tegelikult geoloogiliste töörühmade tööst, et omandada tegeliku töö kogemusi. Nende nn. menetluspraktikate sooritamine toimub osalt ENSV piirides, kuid aiva suuremal määral NSV Liidu teistes liiduvabariikides. Sellega juba üliõpilasena on võimalik tundma õppida oma suure kodumaa mitmeid piirkondi, mis edaspidise töö seisukohalt omab olulist tähendust.

Tahaks loota, et uuel õppeaastal TR Ülikooli üliõpilaste hulgas on ka rohkesti noori, kes on otsustanud saada eeskujulikeks ja ustavaiks nõukogude geoloogideks, kes tahavad kõik oma jõu ja võimed rakendada selleks, et omalt poolt kaasa aidata nõukogude rahva üha kiiremale arengule sotsialismilt kommunismile.

Prof. K. Orviku

. . . ja geograafiat

Matemaatika-loodusteaduskonna geograafiaosakond on Tartu Riikliku Ülikooli nooremaid osakondi, olles rajatud 5 aastat tagasi, pärast Suure Isamaasõja võidukat lõppu.

Geograafia moodustab teatavas mõttes silla humanitaar- ja loodusteaduste vahel, kuna geograafiliste probleemide käsitlemisel tuleb mitmesuguste looduslikkude tingimuste kõrval kogu aeg silmas pidada ka inimeste tegevust looduse ümberkujundamisel. Selletõttu on vajalik, et geograafid tunneksid põhjalikult mitte ainult loodusteaduste mitmesuguseid harusid, vaid ka ajalugu, poliitilist ökonoomiat, kaasaegseid rahvusvahelisi suhteid jne. Ühtlasi aga on geograafiat õppides väga palju võimalusi leida oma huvidele vastavat tegevust geograafiateaduste mitmesugustel erialadel. Siinkohal võiks loetleda vaid mõningaid distsipliine: meteoroloogia ja klimatoloogia, hüdroloogia, geomorfoloogia, mullageograafia, kartograafia, majandusgeograafia, rahvastiku- ja asulageograafia, regionaalgeograafia jne., millistel aladel geograafe ootab ees laialdane tööpõld. Et meil varematel aegadel geograafia alal ülikooli lõpetajaid oli väga vähe, on meil Eesti NSV-s eriteadlastest nimetatud aladel tunduv puudus. Näiteks vajatakse geograafe laiaulatuslikele kaardistamistöödele seoses meie põllumajanduse kollektiviseerimisega. Ühenduses sellega tuleb mainida ka mullastiku kaardistamist, millel meie põllumajanduse arendamisel on tohutu tähtsus. Rahvamajanduse otstarbekas planeerimine nõuab sageli ulatuslikke majandusgeograafilisi uurimistöid, milleks meil praegu aga on veel väga vähe vajaliku kvalifikatsiooniga eriteadlasi.

Väga tähtis ja austav ülesanne on geograafidel täita meie noorsoo kasvatamisel õpetajatena keskkoolides.

Tartu Riikliku Ülikooli geograafiaosakond ootab rohkel arvul noori sisseastujaid, kelle sooviks on töötada aktiivselt kaasa meie sotsialistliku kodumaa kultuurilises ja majanduslikus ülesehitustöös ning kes selleks tahavad omandada kõrgemat haridust oma huvialal — geograafias.

E. Varep,
geograafia kateedri juhataja

Ka töö kõrval on võimalik omandada kõrgemat haridust

Hoolitsedes kõrgema haridusega kaadrite ettevalmistuse eest ei ole Nõukogude valitsus ja partei unustanud ka neid keskkooli lõpetajaid, kes asuvad töökohtadele. Nende jaoks on Nõukogude Liidu enamikus kõrgemates õppeasutistes organiseeritud mittetatsionaarsed osakonnad.

Tartu R. Ülikooli juures korraldab mittetatsionaarset õppust kaugõppeosakond (asukohaga Tartu, V. Kingissepa 12, tel. 35-58).

Mittetatsionaarsesse osakonda astumise tingimused peaaegu ei erine statsionaarsesse osakonda astumise tingimustest. Nimetada võiks vast ainult seda, et mittetatsionaarsesse osakonda sisseastujate vanust ei piirata. Avaldus ühes nõutavate dokumentidega tuleb esitada kuni 31. juulini kaugõppeosakonda, sisseastumiseksamid toimuvad 1.—20. augustini.

Mittetatsionaarseks üliõpilaseks vastuvõetud jäävad oma töökohtadele ja teostavad õppetööd kaugõppeosakonna poolt antud tööjuhendite, programmide ja soovitatud kirjanduse järgi.

Iga kuu ettenähtud päevadel korraldatakse Tartus mittestatsionaarsetele üliõpilastele mittekohustuslikke konsultatsioone kõigis aineis. Õppetööd teostavad needsamad kateedrid ja õppejõud, kes teostavad seda statsionaarses osakonnaski.

Peale selle toimub mittestatsionaarsetele üliõpilastele aastas kaks kohustuslikku õppe-eksamisessiooni, kokku 30 päeva ulatuses, neist 10 päeva jaanuaris, 20 juunis-juulis, mil korraldatakse juhendavaid loenguid, antakse konsultatsioone ja viiakse läbi eksamisessioone. Käitised ja asutised, kus töötavad mittestatsionaarsed üliõpilased, on kohustatud vastavalt Nõukogude Liidu Valitsuse määrusele vabastama sessiooni ajaks mittestatsionaarsed üliõpilased töölt.

TRÜ juures võetakse vastu mittestatsionaarseid üliõpilasi ajalookeeleteaduskonda eesti ja vene filoloogia ning ajaloo alale, põllumajandusteaduskonda agronoomia ja zootehnika alale, õigusteaduskonda ja matemaatika-loodusteaduskonna matemaatikaosakonda. Ülikool taotleb Kõrgema Hariduse Ministeeriumilt ka geograafiaosakonna avamist käesoleval aastal.

Kuna õppetöö põhitöö kõrval on raskendatud, siis on mittestatsionaarsele üliõpilasele vastu tuldud selles mõttes, et nende õppus on jaotatud ühe aasta võrra pikemale ajale kui statsionaarses osakonnas. Mittestatsionaarne lõpetaja saab ülikooli lõpetaja diplomi ja omandab kõik needsamad õigused kui statsionaarsed ülikooli lõpetajadki.

E. Ertis,
kaugõppeprorektor.

808 inimest krossirajal

7. mai, TRÜ jooksukrossi avapäeva, hommikul siirdusid õigusteaduskonna ja arstiteaduskonna kollektiivid Tähtvere parki avadefileele.

Jooksukrossi avas sm. Marland. Seejärel õigusteaduskonna kehakultuurikollektiivi esimees andis eelmisel aastal võidetud rändkarika üle TRÜ Ametiühingu esimehele sm. Paulile, kes omakorda soovis jõudu ja tahet võistlejaile rajal.

Avapäeval startis 808 inimest. Neist täitsid VTK I astme normi 266 jooksjat. Parimaiks aegadeks meeste 1000 m jooksus olid: E. Lust 2.41,8, J. Toim 2.48,8, A. Pisuke 2.49,6. Naiste 500 m jooksus saavutasid: V. Tamberk 1.26,8, J. Raudsepp 1.28,8, Karilaid 1,32.

Üldiselt aga ei saa öelda, et krossist osavõtt oleks küllalt suur olnud. Rohkearvuliselt oli esindatud õigusteaduskond. Aktiivsust näitasid ka ajaloo-keele- ja põllumajandusteaduskond, kuigi nende startinute arv ei küündinud 50%-ni kohustuslike jooksjate arvust.

Teistes teaduskondades, eriti aga arstiteaduskonnas, oli osavõtjate arv nii minimaalne, et kohtunike töös tuli enam kui tunniajaline paus.

Kehakultuuriteaduskond stardib hiljem, kuna suurem osa üliõpilasi olid rakendatud kohtunikeks. Mat.-loodusteaduskonna kohta puuduvad täpsed andmed ja võistluste protokollid. Siin tuleks komsomolil ja ametiühingul kontrollida teaduskonna kehakultuurikollektiivi esimehe sm. Ehverti tööd, kes on viimasel ajal eriti loiult oma töösse suhtunud. Samuti tuleb pöörduda majandusosakonna poole küsimusega, miks tema töötajad ei startinud 7. mail krossirajal. Ka õppejõudude osavõtt krossist oleks pidanud olema rohkearvulisem.

Üldiselt on jooksukrossilt vabastatute % ebanormaalselt suur. Kas ei anna arstid liiga kergekäeliselt vabastust?

A. Nurme,
ÜSK juhataja kt.

Eksamisessioon on käimas

Õigusteaduskonna III kursusel on juba alanud eksamisessioon, sest üliõpilastel tuleb juunikuus asuda menetluspraktikale.

Eksamisessiooni senised tulemused annavad tunnistust üliõpilaste hoolikast tööst eksamiteks valmistumisel. Seetõttu osutus paljudel üliõpilastel võimalikuks sooritada osa eksameid juba enne sessiooni algust. Näiteks õiendasid üliõpilased Klaassen, Türk, Tolk, Eerus jt. enne tähtaega väga heale hindele ühe tähtsamaist eksameist — nimelt poliitiliste õpetuste ajaloo eksami, osutades aine põhjalikku tundmist.

Eksamite sooritamisel on seni tunnustusväärseid tulemusi saavutanud ka mitmed teised üliõpilased, kellede hulgast võiks märkida kommunistlikke noori Lembit Koiki, Ülo Virulaant ja teisi.

E. Mägi

Sooritasime vene keele eksami

Esimeste eksamitena arstiteaduskonna raviosakonna IV kursusele toimusid hiljuti eksamid vene keeles.

I ja II õpperühm ilmusid eksamitele ja sooritasid need sajaprotsendiliselt. Seejuures said väga hea hinde üliõpilased Arend, Grassmann, Horeb ja Ilves, kuna hinne „hea" märgiti kuue üliõpilase õpinguraamatusse. Erilist esiletõstmist väärib ka sm. Aino Hanseni eeskujulik suuline vastus.

Keskmise hinde poolest ületas II õpperühm (vanem sm. Ilves) I rühma.

H. Alari

Kinofilmid abiks õppetöös

Vene keele ja kirjanduse kateeder on alustanud tänuväärset üritust — pakkuda loetud kirjanduskursuste illustreerimiseks ja täiendamiseks filme, mis on loodud vene klassikalise ja nõukogude ilukirjanduse parimate teoste järgi. Nii toimus hiljuti nõukogude kunstiliste filmide „Härrased Golovlevid" ja „Tšapajev" demonstreerimine.

Kinoetendusi korraldatakse ka edaspidi. Nad toimuvad laupäeviti keemiahoone ringauditooriumis.

K. Siilivask

Järjekordseid üliõpilasetendusi

Eile õhtul toimus „Vanemuises" järjekordne üliõpilasetendus — mängiti Stalini preemia laureaadi Eugen Kapi balletti „Kalevipoeg". Järgmiseks üliõpilasetenduseks aga on 18. mail Mozarti ooper „Figaro pulm".

Uute lavastustena on käesoleval hooajal oodata veel G. Mdivani komöödiat „Kes on süüdi?" ja Stalini preemia laureaadi August Jakobsoni näidendit „Meie elu". Kõigi etenduste algus on alates 1. maist kell 20.

Pääsmed üliõpilasetendusele on endiselt müügil ülikooli klubi korrapidaja juures. Soovitav on, et kõik kursused muretseksid pääsmed organiseeritult, võimalust mööda ka seal, kus eksamisessioon on juba alanud.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB — 03279 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1234

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 18 (65) Reedel, 19. mail 1950. a. III aastakäik

Hoolikas eeltöö on eksamisessiooni eduka käigu tagatiseks

* * *

Bolševistlikult võidelda õppetöö taseme tõstmise eest

Lähemal ajal algab eksamisessioon, mis annab hinnangu semestri jooksul tehtud tööle. Eksamite eduka kordamineku kindlustamiseks toimusid aprilli lõpul matemaatika-loodusteaduskonnas õppemetoodilised nõupidamised. Need näitasid, et teaduskonnas esineb õppetöö alal tõsiseid puudusi, mis võivad osutuda takistuseks sessiooni käigus.

Nõupidamiste läbiviimine näitas, et mõned hooldajad õppejõud (nagu sm-d Lumberg, Aasamaa, vanemõpetaja Orviku, Eerits, Mankin) suhtuvad oma ülesannetesse üliõpilaste kasvatajatena pealiskaudselt. Nii ei andnud paljud hooldavad õppejõud õppemetoodilistel nõupidamistel ülevaadet kursuse õppetööst ja kursusevanemad, kes neil juhtudel ülevaatega esinesid, rääkisid enamasti vaid üksikutest õppetöö kitsaskohtadest (ja sedagi muu jutu seas). Näiteks bioloogia II kursuse õppemetoodilisel nõupidamisel piirdus kursuse hooldaja sm. Aasamaa vaid sellega, et võttis sõna ja küsis üliõpilastelt, kuidas neil õppimine läheb (!). Bioloogia IV kursuse vanem Reimo aga ütles, et tema sõnavõtust polevat kasu, kuna puudusi ju teatakse ja neid püütakse niigi parandada.

Kokkuvõttes tuleb ütelda, et eriti halvasti viidi õppe-metoodilised nõupidamised läbi bioloogiaosakonnas, mis on eriti otseselt teaduskonna dekaani sm. Vaga silme all. Samuti võtab bioloogiaosakond halvasti osa ühiskondlikest üritustest.

Üldiselt kulgevad ettevalmistused eksamisessiooniks teaduskonnas rahuldavalt, kuid esineb ka õppeaineid, mille eksamite ees üliõpilased tõsist muret tunnevad. Raskusi valmistab üliõpilastele kõrgem matemaatika füüsika I ja II kursusel (lektor assistent Riives) ja füüsika matemaatika II kursusel (lektor dots. Prüller). Nende raskuste tekkimisel langeb suur süü mainitud õppejõududele materjali halva esitamise tõttu.

Siinjuures tuleb märkida, et ideelis-poliitiliste ja erialaste teadmiste madala taseme poolest paistab silma õppejõud Riives. Ta ei leia tema enese väite kohaselt aega selleks, et põhjalikult ette valmistuda poliitinformatsiooniks matemaatika II kursusel. Et sm. Riives pole tõesti võtnud vaevaks tutvuda kõige elementaarsemategi ideoloogiliste ja ajalooliste küsimustega, seda näitavad mitmed rängad eksimused ja vassimised poliitinformatsioonitundides. Näiteks käsitledes Pariisi Kommuuni, tegi õppejõud Riives juba mööndunud õppeaastal jämedaid vigu. Ka käesoleval õppeaastal kordas ta neid, väites muuhulgas, et Pariisi Kommuuni tekkimise põhjuseks oli asjaolu, et töölised polnud rahul sõlmitava rahulepinguga. Kui üliõpilased sellele vastu vaidlesid, siis taganes õppejõud Riives niipalju, et kuulutas rahulepinguga mitterahulolemise Pariisi Kommuuni tekkimise p e a m i s e k s põhjuseks. Narodnikluse vigu käsitledes väitis õppejõud Riives, et nende üks põhimisi eksimusi seisvat nende toetumises töölisklassile (!). Ka oma erialal ei ole sm. Riivese teadmised küllalt sügavad, samuti puuduvad tal pedagoogilised kogemused. Ei esine peagu ühtki loengut, kus õppejõud Riives ei teeks materjali esitamisel ilmseid vigu. Sm. Riivese kahjuliku õppetegevuse tulemuseks on see, et füüsika II kursuse tase niisuguses tähtsas ainest nagu kõrgem matemaatika on väga madal. Nii näiteks kukkus üle 50% füüsika II kursuse üliõpilastest mööda eksamisessioonil kõrgema matemaatika arvestusel läbi. Oli suur viga usaldada kõrgema matemaatika lugemine õppejõud Riivesele.

Õppejõud Riivese õppetegevuse kohta on kahe viimase õppeaasta vältel korduvalt avaldatud kriitikat nii õppemetoodilistel nõupidamistel kui ka kommunistliku noorsooühingu algorganisatsiooni lahtisel koosolekul, kuid siiani kahjuks pole sellel kriitikal olnud mingisugust mõju.

Mis puutub dots. Prüllerisse, siis ei näita ta loengutes ühe või teise teesi praktilist tähtsust. Ta takerdub pisiasjusse, jättes sealjuures põhilise tuuma esitamata. Ta ei oska oma loengutega üliõpilastest kuulajaskonda kaasa kiskuda, selgitada, et üliõpilase tulevane töö erialal peab tooma nõukogude rahvale maksimaalset kasu ja et just see tehtud töö ühiskondlik kasulikkus peab talle olema kõrgemaks tasuks. Ka on õppejõud Prüller liialt kinni oma konspektis ja ei soovi, et üliõpilased avaldaksid mõtteid teisiti kui seda tema on esitanud, kuigi teissugune väljendus ei ole väär.

Toimuva terava klassivõitluse olukorras on veel oluline juhtida tähelepanu üliõpilaste ettevalmistusele ühiskonnateaduslike ainete eksameiks. Suure puudumise protsendiga nende ainete loengutest ja seminaridest paistavad silma üliõpilased Leisner bioloogiaosakonnast, Loit geoloogiaosakonnast, Jakobson, Timma füüsikaosakonnast, Janson, Poola, Kriisa ja Lokk geograafiaosakonnast. Esineb ka puudujate märkimist kohalolijatena (keemia I kursus).

Sagedasest puudumisest ja hooletust suhtumisest õppetöösse on tingitud ka mõnede üliõpilaste mitterahuldavad vastused ühiskonnateaduslike ainete seminaridel. Halbade vastuste poolest paistab eriti silma üliõpilane Taschkin (füüsika II k.), kes marksismi-leninismi aluste loengutel vahetab tagumistes pinkides kirju ja ajab juttu, segades seega ka teistel üliõpilastel loengute kuulamist ja konspekteerimist. Halvasti vastavad marksismi-leninismi aluste seminaridel üliõpilased Tarkpea, Ventsel, Kikas, Umbra, Leisner, Terepson, Ernits, Kivimäe, Jaansoo ja Erik.

Kui analüüsida nende üliõpilaste hooletut suhtumist ühiskonnateaduslikesse õppeainetesse, siis näeme, et nad on tugevasti kodanlike igandite kammitsas. Nii näiteks Jansonile meeldib viibida rohkem palvemajas, üliõpilane Erik kulutab aega „kollase kirjanduse“ lugemisega, selle asemel et käia korralikult loengutel ja süveneda marksistlik-leninlikku teooriasse.

Nagu ülaltoodust nähtub, esineb matemaatika-loodusteaduskonnas eksamisessiooni ettevalmistamises olulisi puudusi. Et kindlustada sessiooni edukat kordaminekut, tuleb need puudused võimalikult kiiresti parandada ja hoolitseda, et need järgneval õppeaastal enam korduda ei saaks.

Ü. Kaasik
E. Kask
E. Leinemann

Eksamisessiooni eeskujulik ettevalmistamine — meie suurim ülesanne

Eksamite organiseeritud läbiviimise ja kõrgete õppetöö edukuse näitajate saavutamise eelduseks on põhjalik ettevalmistus eksamisessiooniks.

Eksamid on üliõpilaste semestris omandatud teadmiste riikliku kontrollimise vormiks. Nad on ühtlasi tõsiseks katseks kõrgema kooli kogu õppetöösüsteemile. Eksamisessiooni organiseeritud läbiviimine omab peale selle suurt kasvatuslikku tähtsust. Sessioonil ei selgitata mitte ainult üliõpilaste teadmisi, vaid harjutatakse neid ka distsipliiniga, organiseeritusega ja vastutustundega oma töö eest. Sisuliselt on eksamid üliõpilasele tema poolaasta töö kõige tõsisemaks kontrollimiseks. Sellest järeldub rektoraadi, dekaanide, kateedrijuhatajate ja ühiskondlike organisatsioonide sügavasti läbimõeldud ning organiseeritud ettevalmistumise vajadus eksamisessiooniks.

Meie üliõpilaskond oma rõhuvas enamuses demonstreeris möödunud eksamisessioonil õppetöö kvaliteedi ja edukuse kaheldamatut kasvu. Talvise sessiooni kokkuvõtted näitavad, et meie üliõpilased töötasid käesoleva õppeaasta esimesel poolel keskendatult, püsivalt ja valmistusid tõsiselt eksamitele. See aga ei või meid mitte mingil juhul rahuldada. Just vastupidi — eeloleval sessioonil tuleb saavutada veel paremaid näitajaid.

Käesoleva õppeaasta kevadine eksamisessioon langeb ühte ettevalmistustega Nõukogude Eesti 10-ndaks aastapäevaks. See paneb loomulikult eriti vastutusrikka ülesande üliõpilaste ja õppejõudude kogu kollektiivile. Seepärast nõuab eelolev eksamisessioon eriti mitmekülgset ja hoolikat ettevalmistamist spetsialistide ideelis-poliitilise ning teoreetilise kvaliteedi tõstmise seisukohast.

Suured ülesanded on kõigepealt täita kateedrite juhatajatel ja teaduskondade dekaanidel. Mis puutub dekanaatide osasse, siis hästi on oma ülesandeid ses suhtes täitnud ajaloo-keeleteaduskond. Õigusteaduskonnas aga on seni ettevalmistustööd õige pinnalised: läheneva sessiooniga seosesolevaid küsimusi pole arutatud kõigis kateedrites ega ka õpperühmades. Palju parem pole olukord ka veterinaarteaduskonnas.

Kateedritel tuleb hästi ja otstarbekalt organiseerida üliõpilaste iseseisvat tööd eksamiteks valmistumisel. Üliõpilasi tuleb tutvustada programmi nõudmistega, selleks kaasa tõmmates õpperühmi, kus tuleks organiseerida programmi ühiseid läbiarutamisi. Säärased üliõpilaste poolt ühiselt teostatavad programmide läbiarutamised aitavad selgitada, missugustes programmi osades oleks tarvis korraldada konsultatsioone või ülevaateloenguid. Konsultatsioonidel tuleks eriti silmas pidada nõrgemaid ja õppetöös mahajäävaid üliõpilasi.

Kateedritel tuleb hoolitseda ka selle eest, et kabinettides oleks üliõpilastele kättesaadavaks tehtud vastavad programmid, õppekirjandus ja õppevahendid (kaardid, pildid, tabelid jne.) ning oleks välja pandud vastava kirjanduse loend.

Dekaanidel tuleb tõsiselt kontrollida eksameile ettevalmistamist. Eksamisessiooni ettevalmistamisega ja läbiviimisega seotud küsimused tuleb läbi arutada kateedrite ja kateedrijuhatajate koosolekuil. Tuleb korraldada ka rühmavanemate ja rühmahooldajate koosolekuid. Peab märkima, et mitte kõik kursuste hooldajad õppejõud ei ole oma ülesannetele pööranud igakord vajalikku tähelepanu, nagu see on ilmnenud veterinaarteaduskonnas, õigusteaduskonnas, metsandusteaduskonnas ja arsteiteaduskonnas.

Kursuste hooldajail õppejõududel tuleb korraldada kursuste ja rühmade nõupidamisi, kus tuleks läbi arutada personaalselt iga üliõpilase edasijõudmise küsimus, eriti silmas pidades ühiskonnateaduste omandamist.

Ülikooli juhtkonna ülesanded seisavad eelkõige soodsate töötingimuste loomises eksamitele valmistumisel. Selleks on ülikooli juhtkonna poolt antud korraldus ülikooli pearaamatukogu, teaduskondade raamatukogude, kateedrite lugemislaudade ja üksikute auditooriumide lahtihoidmiseks hiliste õhtutundideni üliõpilastele õppimise võimaldamiseks.

Eesti NSV 10. aastapäeva väärikaks vastuvõtmiseks olgu iga üliõpilase ja õppejõu kohus eksamiteks ette valmistuda põhjalikult ja hästi. Näidakem, et ülikooli kollektiiv osakab väärikalt hinnata seda suurt hoolt ja armastust, millega Nõukogude valitsus ja bolševike partei ümbritsevad meie õppivat noorsugu.

Innustagu meid eelseisev pidupäev!

Kõik töötajad meie vabariigis, nende hulgas ka Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv, valmistuvad Eesti NSV 10. aastapäeva väärikaks tähistamiseks.

Meie teaduslik töö on peamiseks mõõdupuuks, millega hinnatakse ülikooli õppejõudude võimeid. See teaduslik töö on panuseks meie rahva kultuurivarra ning selleks ei tohi säästa jõudu. Eelolev tähtis sündmus peab meid veel rohkem innustama selleks tööks.

ENSV juubeliaastapäevaks valmistame ette koguteose väljaandmist 20 trükipoogna suuruses. Vastutavaks toimetajaks on prof. A. Vaga. Tööst võtavad osa professorid E. Karu, P. Ariste, A. Vaga, H. Riikoja, A. Laas jt.

Tööd koguteose jaoks on läbi arutatud kateedrikoosolekuil ja esitatud koos vastavate retsensioonidega koguteose toimetusele.

Koguteoses on esindatud kõik teaduskonnad. Avaldatavad teaduslikud artiklid on pühendatud nii teoreetilistele ku ka aktuaalsetele rahvamajanduslikele probleemidele.

Rahvamajanduslikku aktuaalsust omavad sellised tööd, nagu prof. H. Riikoja „Sisevete kalanduse perspektiividest ENSV-s“, dots. R. Tiitso „Maamõõte signaal“ jne.

Teiseks tähtsaks ürituseks, mida meie ülikooli kollektiiv valmistab ette ENSV 10. aastapäevaks, on teaduslik sessioon. Teaduslik sessioon toimub 1., 2. ja 3. juulil. Sessiooni töökavva on võetud 12 ettekannet, mis kajastavad meie ülikoolis teostatava teadusliku töö suunda. Päevakohase ettekandega esineb rektor prof. Koort, kelle teemaks on „10 aastat nõukogude ülikooli Eestis“. Dots. A. Vassar esineb ettekandega „Töölisliikumise algus Eestis“, dots. V. Rudov — „Maksim Gorki artiklite ja pamflettide ideoloogiline sisu“, prof. N. Veiderpass — „Unitaarekstraktid“, prof. T. Rootsmäe — „Tähtede kiiruste statistilised karakteristikud seoses nende evolutsiooni probleemiga“, prof. E. Martinson — „TRÜ teaduslik-ideeline side teiste meie maa õppe- ja teaduslike asutistega“, prof. J. Tehver — „Sigimisfüsioloogia probleeme“ jne.

Peame senisest veel enam hoogustama ettekannete ettevalmistamist teaduslikuks sessiooniks, sest nõukogude inimestele on omane tähistada oma riigi suursündmusi uute saavutustega töös.

Olgu eelseisev pidupäev ka meie Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivile teguriks, mis innustab meid tõstma teadusliku töö kvaliteeti ja produktsiooni.

A. Marland,
teadusala prorektor.

Abistame üliõpilasi igakülgselt

Õigusteaduskonna haldusõiguse kateeder, kus käesoleval semestril õpetatakse põhidistsipliinidena riigi ja õiguse teooriat ning nõukogude tööõigust, on asunud täie tõsidusse ja vastutustundega eksamitele ettevalmistustöö läbiviimisele.

Riigi ja õiguse teoorias toimuvad vestlused ja konsultatsioonid V kursuse üliõpilastele juba alates maikuu algusest. Töö toimub täie pinge ja järjest tõusva aktiivsusega, sest kursus valmistub selles aines kevadel toimuvaiks riigieksameiks.

Samas aines toimub kevadsemestril eksam ka I kursuse üliõpilastele. Eksamitele ettevalmistumine on toimunud siin süstemaatiliselt kogu semestri jooksul, kusjuures üliõpilaste abistamiseks ning iseseisva töö kontrollimiseks on kasutatud nii vestlusi kui ka konsultatsioone. Lisaks sellele organiseeritakse I kursuse üliõpilastele vahetult pärast loengute lõppemist süstemaatiliselt korduskonsultatsioone, mille käigus õppejõud annab täiendavaid seletusi küsimuste kohta, mis üliõpilastele on jäänud ebaselgeks või mille käsitlus valmistab neile raskusi. Paralleelselt rühmakonsultatsioonidega kasutatakse mahajäänud üliõpilaste abistamiseks ka plaanivälseid vestlusi ja individuaalkonsultatsioone.

Nõukogude tööõiguse osas, kus loengud lõppesid juba möödunud kuul ja kus õppetöö toimub praegu vaid praktikumide vormis, algavad eksamieelsed konsultatsioonid ja vestlused käesoleva kuu kolmandal dekaadil.

Dots. **J. Mäll,**
haldusõiguse kateedri juhataja.

Kollektiivsustunde ja aktiivsuse rõõmustav kasv

Eksamisessioon on lähenemas. Selleks, et eksamisessioon annaks häid tulemusi, peavad üliõpilased saama hea ettevalmistuse. See nõuab aga õppekollektiivilt pingerikast ja korrapärast tööd terve semestri vältel. Matemaatika-mehaanikaosakonna kursustel on märgata kahe momendi esilekerkimist ja arenemist, mis säärast tööd soodustavad.

Esiteks on märgata kursustel ühistunde kasvu, mille tõttu üksiku kursusekaaslase tööst ja raskustest on huvitatud kogu kollektiiv. Tulemuseks on, et tugevamad tõmbavad nõrgemaid kaasa. Mahajäämist ei tohi olla!

Teiseks, käsikäes ühistunde kasvamisega areneb ka kursuste aktiivsus tööpinge alalhoidmiseks kogu semestri vältel. Selleks seab kursus endale ülesandeks õiendada eksam mõnes õppeaines enne tähtaega. Tänu lisatundidele võivad selles aines loengud lõppeda umbes kuu aega enne tähtaega ja vastavalt sellele toimub ka eksam. Praegu on juba mitu kursust ennetähtaegselt õiendanud eksamid, kusjuures hinded on kas väga head või head, mitte ühtki rahuldavat ega mitterahuldavat hinnet ei esine.

Innustagu saavutatud tulemused kõiki ka semestri lõpposas viljakale tööle, et võiksime vastu minna õppeaasta tõeliselt väärikale lõpule.

Prof. H. Jaakson,
matemaatilise analüüsi kateedri juhataja.

Parimate tulemuste eest

Veterinaarhistoloogia ja -embrüoloogia kateedri poolt õpetatavatest ainetest tuleb kevadisel eksamisessioonil veterinaarteaduskonna II kursuse, põllumajandusteaduskonna zootehnikaharu II kursuse ja matemaatika-loodusteaduskonna bioloogiaharu III kursuse üliõpilastel sooritada eksam koduloomade füsioloogias, resp. loomafüsioloogias. Mainitud õppeainetes on üliõpilased end hakanud ette valmistama juba vastavate ainete kuulamise ja praktiliste harjutuste sooritamise käigus möödunud semestril, täiendades samal ajal oma teadmisi ka vastava õppekirjanduse varal. Üliõpilaste osavõtt õppetööst on olnud märkimisväärselt hea, kuna põhjuseta puudumisi loengutelt ja praktilistelt töödelt pole peagu üldse esinenud. Noorte suurt huvi õppeaine suhtes näitab ka see, et enamik üliõpilastest on end varustanud eestikeelse õpperaamatu kõrval ka möödunud aasta lõpul ilmunud Viktorovi venekeelse koduloomade füsioloogia õpikuga. Kui arvestada veel seda, et käesoleva aasta kestel on kateeder saanud rektoraadi, eriti aga haldusprorektori sm. Võrse ja varustusosakonna ülema sm. Vildi energilisel vahendusel juba mainimisväärset sisustust füsioloogia laboratooriumi jaoks, mis oluliselt aitas tõsta praktiliste harjutuste taset, siis vaatab kateeder eelseisvale eksamisessioonile optimistlikult, püüdes selle heaks kordaminekuks kaasa aidata ka veel konsultatsioonide ja kontrolltööde kaudu.

Hoopis pahem on lugu praegu kateedris õpetatava veterinaarhistoloogia ja -embrüoloogia suhtes vastava õpiku puudumise tõttu. Erihistoloogia õpik ei puudu praegu mitte üksnes eesti keeles, vaid isegi vene keeles pole praegu ühtki soovitatavat histoloogia õpikut kõrgematele õppeasutistele. Kateeder püüab seda puudust kõrvaldada tuleva aasta kirjastusplaani võetud vastava õpiku koostamisega. Eksam mainitud aines toimub sügissemestri lõpul.

Prof. J. Tehver

Igaüks aidaku kaasa ülikooli ajaloo koostamisel

Ületuleval aastal saab täis 150 aastat Tartu Ülikooli asutamisest. Selle pooleteise sajandi jooksul on ülikool läbinud pika ja kuulsusrikka arengutee. Nõukogude korra tingimustes on Tartu Riiklik Ülikool muutunud eesrindlikuks nõukoguliku kaadri sepikojaks, marksistlik-leninliku teaduse keskuseks, mis teenib kommunismi ehitamise suurt üritust.

Ülikooli ajaloo suhtes püsib aga tänapäevani mitmesuguseid väärseisukohti. Saksa mõisnike, eesti kodanluse ja teiste ekspluataatorlike klasside ideoloogid moonutasid ja võltsisid ka ülikooli ajalugu. Orjalikus lömitamises lääne ees püüdsid nad näidata Tartu Ülikooli läänekultuuri sünnitusena ja koldena, maha vaikides eesrindliku vene teaduse progressiivse osa, kunstlikult lahti kiskudes Baltimaid muust Venemaast. Kodanluse diktatuuri aastail lavastasid eesti kodanlikud natsionalistid välisimperialistide truude teenritena Tartu Ülikooli 300-aastase juubeli, mis teenis eesti töörahva ja venevastase võitluse ülesannet. Püüdes kõigiti vähendada ülikooli asutamise tähtsust 1802. aastal, tõsteti kunstlikult esile varasemad ülikooli asutamise katsed XVII sajandil. Selle fiktiivse juubeli juurutamist taoteldi peale ohtra trükisõna ja pidustuste ka Gustav Adolfi monumendi püstitamisega (kuigi ülikooli taha) ja endise Jakobi uulitsa ümbernimetamisega. Selle juubeli-kontseptsiooni säilimine ka veel nõukogude tingimustes on olnud üheks kodanlik-natsionalistliku ideoloogia avalduseks. Selle väärkontseptsiooni kütkes oli ka nende ridade kirjutaja mõne aasta eest ajalehes avaldatud artiklis ülikooli ajaloo kohta.

On viimane aeg teha lõpp igasugustele moonutustele ja võltsingutele Tartu ülikooli ajaloos ning anda ülikooli arenemise tõeline ajalugu, näidata, mis siin on olnud progressiivset enne nõukogude ajastut, näidata meie ülikooli kujunemist nõukogude ülikooliks. TR Ülikooli ajalugu ei oma tähtsust mitte ainult kitsalt Eesti NSV seisukohalt, vaid oleks tõsiseks panuseks kogu NSV Liidu ajaloo, kultuuri ja teaduse käsitluses.

Hiljuti moodustati rektori poolt TRÜ ajaloo koostamise komisjon, mille esimeheks on ajaloo-keeleteaduskonna dekaan V. Reiman. Komisjoni on kutsutud ülikooli paremad jõud mitmekesistelt erialadelt (rektor A. Koort, õppeprorektor R. Antons, teadusala prorektor A. Marland, prof. E. Martinson jt.). Komisjoni koosseisu kuulub ka Riikliku Ajaloo Keskarhiivi töötajaid eesotsas arhiivi ülema sm. Javkinaga. Komisjon on pidanud juba ühe istungi ja praegu töötatakse välja ajaloo esialgset kava, mis valmib maikuu vältel. Pärast kava põhjalikku läbiarutamist jaotatakse teemad üksikautorite vahel ja määratakse kindlaks nende poolt koostatavate käskkirjade valmimise tähtajad.

TR Ülikooli ajaloo koostamine on suure tähtsusega teaduslik ja ühiskondlik-poliitiline ülesanne, mille lahendamine on võimalik ainult kogu ülikooli kollektiivi aktiivsel osavõtul. See on äärmiselt mitmekesine ja laiahaardeline ülesanne. Paljusid küsimusi (revolutsioonilise liikumise ajalugu, progressiivse teadusliku ja ühiskondliku mõtte arenemine jne.) tuleb uurida niiöelda algusest peale. On tarvis, et kõik teaduskonnad, kateedrid ja õppejõud, Üliõpilaste Teaduslik Ühing ja teaduslikud ringid kaaluksid oma teaduslikku tööd järgneva õppeaasta peale selle ülesande seisukohalt. Oleks tervitatav, kui seda ühist ülesannet peetaks võimaluse piirides silmas seminari-, kursuse- ja diplomitööde teemade määramisel, teaduslike võistlustööde ja isegi dissertatsioonide teemade valimisel. Igal ülikooli kollektiivi liikmel on suured võimalused aidata kaasa TRÜ ajaloo koostamisel.

TR Ülikooli ajalugu peab muutuma juba järgnevast semestrist peale selleks hoovaks, mis aitaks tõsta meie teadusliku töö koordineerimist ja kollektiivsust, kogu meie teaduslikku uurimistööd uuele kõrgusele.

Dots. A. Vassar

Rohkem huvi kujutava kunsti vastu!

Tartu Riiklikus Kunstimuuseumis Vallikraavi tän. 14 on avatud möödunud sajandi eesti silmapaistva maalikunstniku ja feodalismivastase ühiskondliku võitleja prof. Johann Köleri teoste näitus. Oma sisukuse ja selge, rahvapärase käsitluslaadi tõttu on Köleri looming kiiresti võitnud Tartu õppiva noorsoo ja töötava rahva sooja poolehoiu.

Kahjuks ei saa seda väita TR Ülikooli üliõpilaste ja õppejõudude kohta. Näitust on senini ekskursioonina külastanud TRÜ keskraamatukogu ja ametiühingu naiskomisjoni kollektiivid, peale nende üksikud õppejõud ja üliõpilased, kuid siiski vähevõitu.

Praegu, mil toimub meie ideoloogilise rinde kõigil aladel terav võitlus kodanliku natsionalismi, formalismi jt. nähtuste vastu, omab mineviku progressiivse realistliku kunstiloomingu hoolikas tundmaõppimine erilist tähtsust — mitte ainult kunstnikele ja kunstiteadlastele, vaid kogu meie nõukogude intelligentsile.

Seepärast peaksid TRÜ kateedrid ning ka ametiühing huvi tundma selle vastu, et suunata üliõpilasi, õppejõude ja teenistujaid prof. J. Köleri teoste näitusega tutvuma.

V. Erm,
Tartu Riikliku Kustimuuseumi direktor.

Katseaiandis käib hoogne töö

ÜTÜ aiandusringi liikmeile on võimaldatud teadusliku uurimistöö teostamiseks viia läbi tegelikud katsed Raadi õppemajandi juurde kuuluvas aiandis. Seda võimalust on üliõpilased asunud innukalt kasutama.

Üliõpilased Seep, Truus, Ronk jt., kes uurivad segakultuuri meetodi eeliseid võrreldes üksikkultuuriga, viisid läbi porgandi ja redise vahelduva külvi katselappidele. Teine rühm üliõpilasi (Võsumäe, Pärn) külvasid üheksa vagu soojauba, et teha vaatlusi oma tööks „Soojaoa adaptatsioon pikale päevale".

A. Kuusik

Tunnustus üliõpilase teaduslikule tööle

Neil päevil sai metsandusteaduskonna IV kursuse üliõpilane Lauri Ruus Leningradi S. M. Kirovi nimeliselt Metsatehniliselt Akadeemialt aukirja eelnimetatud akadeemia poolt korraldatud üliõpilaste teaduslikul konverentsil ettekantud uurimistöö „Viljakail muldadel asuvate vähetootlike puistute tootlikkuse suurendamine" eest.

Töö valmis metsakaitse ja -kasvatuse teadusliku ringi (juhendaja õppejõud A. Karu) tööplaani raames ja käsitleb kodanlikul ajal laastatud metsaalade tekke põhjusi ning nende alade taasmetsastamise või ümbermetsastamise küsimusi.

Töös on lahendatud probleem, kuidas taas- ja ümbermetsastamise teel saavutada viljakail muldadel asuvate seniste vähetootlike puistute tootlikkuse suurendamist ja kvaliteedi parandamist.

A. Roosipuu,
metsakaitse ja -kasvatuse teadusliku ringi liige.

Ülikooli akrobaatikaesivõistlustelt

Hiljuti korraldati TRÜ akrobaatikaesivõistlused. Osavõtt võistlustest kujunes arvukaks — osavõtjaid oli 95.

Hoolimata arvukast osavõtust tuleb siiski mainida, et ükski teaduskond ei suutnud esineda täisarvulise võistkonnaga. See asjaolu viitab sellele, et töö akrobaatika alal vajab veel oluliselt parandamist.

Paremini olid võistlusteks ette valmistatud arsti- ja põllumajandusteaduskonna võimlejad. Võistluste üldvõitjaks tuli arstiteaduskonna võistkond, jättes teiseks põllumajandusteaduskonna. Kolmandaks tuli matemaatika-loodusteaduskond.

A. Tikk,
ÜSK võimlemissektsiooni esimees.

Aktiviste ootavad suured ülesanded

Möödunud eksamisessioonide kogemused näitavad, et sessiooni eduka käigu kindlustamisel võivad suurt osa etendada aktivistide kontrollpostid. Seda kogemust arvesse võttes jääb ka saabuval sessioonil kehtivaks õppeprorektori, komsomolikomitee ja ametiühingukomitee otsus, mis tehti eelmise sessiooni eel kõigile dekanaatidele teatavaks ja mille kohaselt aktivistid peavad töötama eranditult igal eksamil. Niisiis tuleb ka nüüd, uue sessiooni eel, teaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretäril ja ametiühingu büroo esimehel koos kursusevanematega kõige kiiremas korras määrata iga aine igaks eksamitähtpäevaks registreerunud üliõpilastegrupi kohta aktivist. Vastavad aktivistide nimekirjad tuleb esitada kinnitamiseks dekaanile.

Ent sellega meie ülesanded ei piirdu. Eelmisel eksamisessioonil ilmnes nimelt, et mitmes teaduskonnas, eriti aga arsti- ja õigusteaduskonnas jäi aktivistide töö puudulikuks ja formaalseks. Paljudele eksamitele aktiviste üldse ei määratudki või tehti seda hilinemisega. Kui ka aktivistid olid olemas, siis nad sageli suhtusid oma ülesannetesse lohakalt, ei jälginud eksami käiku ega esitanud vajalikku aruandlust. Sellepärast tuleb komsomoli-algorganisatsioonidel erilise hoolega korraldada aktivistide tutvustamist nende töökohustustega ja nõuda neilt nende täpset täitmist.

Aktivist peab olema varustatud eksamit sooritama kohustatud üliõpilaste nimekirjaga, mille veel samal päeval eksamitulemustega varustatult esitab ELKNÜ TRÜ Komitee ja ametiühingukomitee ühisele korrapidajale. Samasse tuleb ära anda ka teated ettetulnud väärnähtustest ja seletused eksami ebaõnnestumise juhtumite põhjuste kohta.

Aktivist on kohustatud hoolitsema selle eest, et kõik registreerunud üliõpilased ilmuksid eksamile kellaajal, mille ta varem on määranud, või esitaksid õigeaegselt puudumist vabandavad dokumendid. Juhul, kui mõni üliõpilane ei ilmu õigeks ajaks, saadab aktivist mõne eksami sooritanud üliõpilase talle koju järele.

Komsomoli-algorganisatsioonide ülesandeks on kindlustada, et aktivistideks valitaks tublid ja kohusetruud inimesed. Edasi on tarvis igat aktivisti instrueerida tema eelseisvaist ülesandeist. Aktivist ise aga peab tundma täit vastutust eksamite kordamineku eest ja kindlustama seda omalt poolt kogu jõuga.

J. Veevo,
ELKNÜ TRÜ Komitee õppetöösektori juhataja kt.

Tehti kokkuvõtteid sotsialistliku võistluse tulemustest

Hiljuti toimus ajaloo-osakonna I kursuse koosolek, kus päevakorras oli sotsialistliku võistluse tulemuste läbiarutamine.

Nagu selgus ülevaatusest, on olukord kursusel muutunud üpris halvaks. Nii on meil seltsimehi, kellede miinuspunktide arv ületab isegi 100, näit. sm-d Tibar, Kaev, Maas, Tasane ja Kallas. Järjekindlalt vastutustundetut suhtumist sotsialistliku võistluse kohustuste täitmisse on näidanud viimasel ajal sm-d Tibar ja Kaev. Olles ise kommunistlikud noored, peaksid nad olema eeskujuks teistele.

Meil leidub ka veel üliõpilasi, kes pole jõudnud sisse kasvada meie kollektiivi. Selliseks on üliõpilane Karl Kuusk, kes on sulgunud oma tsitadelli ning ei taha osa võtta kogu rühma ühisüritustest. Kui koosolekul pakuti talle väikest ühiskondlikku ülesannet, siis keeldus ta seda vastu võtmast.

Ka kollektiivürituste — kino- ja teatrikülastamise organiseerimine on viimasel ajal soikunud. Sellel alal ei saa sm. Kollina tööd lugeda rahuldavaks.

Oluliseks põhjuseks, mis võimaldas rühma taseme sellise allakäigu, on see, et meie komsomoligrupi organisaatoril ja kursusevanemal puudub küllaldane valvsus õppedistsipliini täitmise üle.

H. Kübar

Siin vajatakse abi

Marksismi-leninismi ring on ülikooliline. Kahtlemata leidub meie üliõpilasperes küllalt neid, kes tunnevad huvi ringi töö vastu. Kuid liikmeid on ringil seni ainult 33 ja neistki külastavad korrapäraselt koosolekuid ainult pooled. Ringi liikmete aktiivsema osa moodustavad matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilased, mida näitab ka see, et ringi 5-liikmelises juhatuses on 3 liiget selle teaduskonna üliõpilaste hulgast. Teiselt poolt aga paljudest teistest teaduskondadest on liikmeid vähe ja needki vähesed ei ilmuta aktiivsust töös. Arstiteaduskond näiteks pole üldse esindatud ringi juhatuses, sest liikmete hulgas on ainult paar arsti ja needki ei näita oma nägu koosolekuil.

Ringi praeguse olukorra vastu ei ole osutanud mingit huvi ei komsomoli- ega ka ametiühingukomitee. Ringi juhatuse koosolekuist on küll osa võtnud komsomolikomitee liige sm. Koslov, kuid tedagi ei huvitanud valitsev ebanormaalne olukord. Nüüd aga on tarvis suhtumist muuta. Komsomoli- ja ametiühingukomiteed peavad hoolitsema selle eest, et parandada olukorda ringis.

H. Niine,
ajaloo-keeleteaduskonna I kursuse üliõpilane.

Kaunid ja viljakad päevad lõunas

Nõukogude valitsus ja bolševike partei annavad kehakultuurlastele kõik võimalused oma sportliku meisterlikkuse tõstmiseks. Nõukogude sporditeadlaste ja eesrindlike treenerite uurimused on näidanud, et sportliku saavutusvõime tõstmiseks tuleb loobuda hooajalisusest sportlikus tegevuses ja et treening igal spordialal peab kestma võimalikult aasta läbi. Erialase treening- ja võistlusperioodi pikendamiseks korraldatakse NSVL parimatele sportlastele igal kevadel treeninglaagrid Musta mere rannikul Sotšis, Suhhumis, Gagrõs, Lisselidzes ja teistes meie maa parimates kuurortides. Igal kevadel kogunevad neisse õppe-treeninglaagritesse NSV Liidu parimad kergejõustiklased, jalgpallurid, tennisistid, jalgratturid jt., et siin pingelise treeninguga valmistuda suviseks võistlushooajaks, NSVL ja maailmarekordite ületamiseks. Igal aastal on kevadistest üleliidulistest treeninglaagritest osa võtnud ka TR Ülikooli kehakultuurlased. Käesoleval kevadel võtsid Sotšis korraldatud üleliidulisest kergejõustiklaste treeninglaagrist osa ENSV tšempionid TRÜ üliõpilased Lea Maremäe, Riita Karu, ning Helve Karilaid, NSVL tšempion ning rekordiomanik Heino Lipp ja treenerina F. Kudu.

Kevadised lõunas korraldatavad treeninglaagrid jätavad unustamatu mulje kõigile osavõtjaile. Kui Tartust välja sõites võis veel mitmel pool raudtee ääres näha lumehangi, siis võttis Sotši meid vastu täies kevadises rüüs. Suviselt soojad päikesepaistelised ilmad, suurepärased elamis- ja treeningutingimused ja suure NSV Liidu kõigist osadest kokku sõitnud sõbralik ja seltsimehelik kergejõustiklaste pere, kõik need tegurid lõid eeskujulikud võimalused pingeliseks treeninguks, kogemuste vahetamiseks ja õppimiseks.

See laager oli eredaks näiteks NSV Liidu rahvaste suurest sõprusest. Kuu aja jooksul elasid ja töötasid koos ühises sõbralikus kollektiivis Moskva Energeetikainstituudi üliõpilane Basanov, Tomski ülikooli üliõpilane Udut, Tbilisi ülikooli üliõpilane Sanadze, Vorošilovgradi söekaevur Tarassenko, Leedu kehakultuuriinstituudi õppejõud Paulauskas, Gorki Molotovi nimelise autotehase tööline Kostelev, Rostovi oblasti MTJ töötaja Balanda, Leningradi ülikooli üliõpilane Potter ja veel palju kergejõustiklasi meie suure kodumaa kõigist osadest. Kõiki neid seovad lahutamatud sõprussidemed, mis veelgi süvenevad korduvatel võistlustel ja kohtumistel.

Õppe-treeninglaagris kehtis range päevakord. Treeningud vaheldusid loengutega, vestlustega, ekskursioonidega, isetegevusõhtutega. Kaks korda nädalas toimusid poliitinformatsioonid, milliseid kordamööda viisid läbi laagrist osavõtjad, kusjuures need kõik viidi läbi kõrgel tasemel, mis annab tunnistust meie kehakultuurlaste kõrgest poliitilisest teadlikkusest.

Erilist huvi lisas kergejõustiklaste õppe-treeninglaagrile rahvademokraatia maade sportlaste osavõtt. Laagrist võtsid osa Tšehhoslovakkia ja Ungari kergejõustiklased, nende hulgas ka maailmarekordiomanik 10000 m jooksus Emil Zatopek, maailmarekordimees vasaraheites Imre Nemeth ja üliõpilasmaailmameister kettaheites Ferenc Klitš. Ühistel treeningutel vahetasid meie parimad kergejõustiklased kogemusi rahvademokraatia maade kergejõustiklastega. Laagri lõpupäevil toimusid ettekandeõhtud, kus esinesid külalistest Zatopek, Nemeth ja Klitš ning NSV Liidu koondusmeeskonna treenerid Kutjev, Šehtel ja Kudu. Rahvademokraatia maade sportlased jutustasid nendest suurtest edusammudest ja suurest ülesehitustööst rahvamajanduse ja kultuuri alal, mis nende maadel praegu toimub. Ainult uue demokraatliku korra tingimustes osutus praegusel Tšehhoslovakkia armee kaptenil, endisel Bata saapavabriku töölisel Emil Zatopekil ja endisel elektrimasinatehase töölisel, praegu sama tehase transformaatorite osakonna juhatajal Imre Nemethil võimalikuks oma sportliku meisterlikkuse tõstmine maailmarekordite tasemeni.

Rühm treeniglaagrist osavõtjaid Sotši lähedal ekskursioonil.

Külalised väljendasid eriti vaimustust laagri eeskujuliku korralduse, NSV Liidu kergejõustiklaste suure kollektiivsuse, meie spordi suure massilisuse ja kehakultuuri suure teaduslikkuse suhtes.

Treeninglaagris tehtud pingeline töö andis häid tulemusi. Laagri lõpupäevil toimunud võistlustel saavutati varase hooaja kohta väga häid tulemusi.

Laagrist osavõtt andis väärtuslikke kogemusi meie tulevastele kehakultuuripedagoogidele. Kahtlemata tuleb senisest tunduvalt rohkem osa võtta kõigist sellistest üleliidulistest üritustest, eriti vajalik on aga tihedate sportlike sidemete loomine vennasvabariikide kõrgemate õppeasutiste kehakultuurlastega.

F. Kudu

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 03283 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1333

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 19 (66) Reedel, 26. mail 1950. a. III aastakäik

Lähenev pidupäev kohustab

Vähem kui kaks kuud lahutab meid päevast, mil Eesti NSV töötav rahvas tähistab oma kaitset, kauaoodatud pidupäeva — oma Nõukogude vabariigi kümnendat aastapäeva. Vabariigi töölised, kolhoosnikud, sovhooside töötajad, töötav intelligents ja õppiv noorsugu valmistuvad suure vaimustusega selleks päevaks, rakendavad kogu jõu endale võetud pidupäeva-eelsete kohustuste täitmiseks.

Meie ülikooli kollektiiv ei tohi maha jääda vabariigi eesrindlikest inimestest. On tarvis saavutada eeskujulikke näitajaid kõigil aladel, eeskätt muidugi õppe- ja teadusliku töö osas. Algav eksamisessioon statsionaaris, samuti suvine õppe- ja eksamisessioon mittestatsionaarsetele üliõpilastele peab toimuma Eesti NSV 10. aastapäeva ettevalmistamise tähe all. Selleks peab iga õppejõud ja üliõpilane välja panema oma parima.

Ettevalmistused Noukogude Eesti aastapäevaks algasid meil õige varakult. Pidupäevaks väljaantava koguteose materjalid on juba laekunud ja teos võib ilmuda õigeaegselt. Kõik kateedrid ja teaduskonnad on juba koostanud ülevaated oma tööst nõukogude võimu ajal. Kõik teaduskonnad, esmajoones aga õigus-, ajaloo-keele- ja põllumajandusteaduskond on andnud rohkesti populaarteaduslikke loenguid käitistes ja asutistes. Õppetöö ideelis-teoreetiline tase on viimastel kuudel märksa tõusnud. Ametiühinguorganisatsioon on teinud suure töö sotsialistliku võistluse organiseerimisel, ülikooli koorid valmistuvad innukalt laulupeoks, õppejõud teevad ettevalmistusi pidupäeva tähistamiseks korraldatavaks teaduslikuks sessiooniks, majandusosakonna töötajad korrastavad ja remondivad ülikooli hooneid jne. Lühidalt — kogu meie kollektiiv on haaratud kaasa Nõukogude Eesti juubeli-aastapäeva ettevalmistamisele.

Kuid sellest hoolimata on meie töös veel õige suuri ja olulisi puudusi, mis tuleb Eesti NSV 10. aastapäevaks kõrvaldada või mille osas on tarvis saavutada otsustav murrang. Ennekõike peavad meie õppejõud asuma tõsiselt ja püsivalt teadusliku töö juurde, et arendada edasi nõukogude eesrindlikku teadust. Kodanlike natsionalistide ja nende mõttekaaslaste kahjuliku tegevuse tagajärjel on meil ses töösektoris tekkinud suur ja häbistav mahajäämus. See tuleb likvideerida.

Ei tohi unustada ka õppetööd. On selgunud, et möödunud eksamisessiooni head tulemused on üliõpilaste teatavas osas esile kutsunud põhjendamatu enesega rahuolu, mis väljendub õppedistsipliini languses. See aga on lubamatu nähtus. Rektoraadi süü läbi ja osalt ka mõnede temast mitteolenevate asjaolude tõttu esineb õppeplaani mittetäitmist, pealegi niisugustes põhjapanevates ainetes nagu dialektiline ja ajalooline materialism ning filosoofia ajalugu. Rektoraadi liikmed, dekaanid ja kateedrijuhatajad on vähe kontrollinud loenguid ja seegi kontroll on enamasti kandnud formaalset laadi. Selline „kontroll" ei aita õppejõul loengu taset tõsta. Metoodiline töö on paljudes kateedrites unarusse jäetud. Loengutes esineb kõrvalekaldumisi programmist (professorite Bernakoffi ja Poska-Teissi, dots. Alttoa jt. juures).

Et eelseisev sessioon, mis peab läbi viidama ENSV 10. aastapäeva tähe all, annaks väärikaid tulemusi, on tarvis luua kateedrites, laboratooriumides, õpperühmades, raamatukogudes, dekanaatides ja mujal **eksamisessiooni meeleolu**, mis eeldab kõigi sessiooniga kaasuvate küsimuste eelnevat läbiarutamist, programmide põhjalikku tundmaõppimist, eksamipiletite läbikaalumist ja kinnitamist dekaanide poolt jne.

Kuid ettevalmistus Eesti NSV 10. aastapäevaks õppetöö osas ei saa piirduda üksnes eelseisva sessiooniga. On ülim aeg silmas pidada ka eelseisvat õppeaastat ja uute üliõpilaste vastuvõttu, mis ei seisa enam mägede taga. Tarvis on juurde muretseda mitusada kohta ühiselamutes, täiendavalt kortereid õppejõududele, kes saabuvad teistest vennasvabariikidest tööle meie ülikooli. On tarvis juurde soetada, ehitada uusi õpperuume. Ülikooli haldusaparaat ongi asunud seda ülesannet lahendama. Nii ehitatakse veel käesoleval aastal õpperuume juurde 800 ruutmeetri ulatuses. Kuid sellest hoolimata peab õpperuumide koormus eelseisval õppeaastal tõusma 12 tunnini ööpäevas.

Võitlust kodanlike natsionalistide vastu ei saa edukalt lõpule viia ilma meie õppejõudude kaadri tugevdamiseta. Teistest vennasvabariikidest on tarvis juurde kutsuda rida eesrindlikke õpetlasi eeskätt marksismi-leninismi aluste, NSV Liidu ajaloo, dialektilise ja ajaloolise materialismi, vene kirjanduse jt. kateedrite, samuti õigus- ja teiste teaduskondade juurde. Aspirantide vastuvõtmisel tuleb teostada laialdane konkurss.

Peab järjest suurenema ülikooli abistav, kasvatav mõju meie vabariigi käitistele, kolhoosidele, asutistele. Komsomoli- ja ametiühingu komiteel tuleb tarvitusele võtta abinõusid selleks, et suunata suvepuhkusele sõitvaid üliõpilasi abistama kohalikke organeid majanduslik-poliitilises ja kultuuritöös. Tuleb rangelt valvata selle üle, et ükski meie üliõpilane ei omandaks kohtadel halba kuulsust ebanõukoguliku käitumisega. Iga sellise signaali peale on komsomoli- ja ametiühingu-organisatsioonid, samuti ka parteibüroo ja rektoraat kohustatud kohe teravalt reageerima.

Ükski ülikooli kollektiivi liige ei tohi leigelt suhtuda Eesti NSV 10. aastapäeva ettevalmistamisse. Anname selleks igaüks oma parima! Lähenev pidupäev kohustab.

A. V. Suvorovi surma 150. aastapäev

Teisipäeva pärastlõunal toimus aulas Õpetatud Nõukogu ja Üliõpilaste Teadusliku Ühingu nõukogu ühine laiendatud koosolek, mis oli pühendatud suure vene väejuhi A. V. Suvorovi surma 150. aastapäevale.

Arvuka kuulajaskonna ees esines poliitökonoomia kateedri õppejõud sm. E. Brandt pikema ettekandega, andes ülevaate geniaalse väepealiku, oma kodumaa tulihingelise patrioodi suurepärasest elust kui vene rahva kangelaslikkuse ja suuruse võrdkujust.

Teisena võttis koosolekul sõna sm. A. Feldman.

A. Urbsoo

Arutelu nõukogude inimese õnnest

Õigusteaduskonna II kursusel korraldati P. Pavlenko romaani „Õnn" ühine arutelu. Ettekandega romaani kohta esines kommunistlik noor V. Liblik, keda auditoorium jälgis suure osavõtu ja huviga. Pärast järgnesid hulgalised sõnavõtud, kus üliõpilased avaldasid oma arvamust õnne kohta sotsialistlikus ühiskonnas. Sm-te Tamme, Liivi jt. sõnavõttudest ilmnes, et üliõpilaste hulgas on juurdunud nõukogulik arusaamine õnnest, mis saavutatakse töös oma sotsialistliku kodumaa õitsenguks.

G. Kuldvere

Võitlus parimate tulemuste eest eksamisessioonil peab toimuma täie pingega

* * *

Sotsialistliku võistluse jõud

Käesoleva semestri algul tuli meie õpperühma kohta dekanaadist signaale rühma vähese ühiskondliku aktiivsuse ja nõrga õppedistsipliini kohta. Selleks oli ka põhjust, sest puudumisi oli palju ja ühiskondlikke ülesandeid täitsid ainult rühmavanem ja ametiühingu grupiorganisaator.

Lülitudes Eesti NSV 10. aastapäeva eelsesse sotsialistlikku võistlusse, seadsime endale eesmärgiks nende puuduste likvideerimise. Kõigepealt jaotasime ära ühiskondlikud ülesanded rühmas. Teatrivolinikuks valisime M. Uustare, sotsialistliku võistluse volinikuks A. Veiksari, taastamistööde juhiks T. Varangu, kino ühiskülastusi hakkas organiseerima E. Varuskjne.

Edasi tegime printsipiaalset bolševistlikku kriitikat põhjuseta puudujate ja hilinejate kohta. Võtsime endale kohustuse iga põhjuseta puuduja kogu rühma ühise kriitika alla võtta.

Sotsialistliku võistluse senine käik on näidanud, et see otsus ei jäänud ainult otsuseks. Meie rühmas ei ole enam rea nädalate jooksul ette tulnud põhjuseta puudumise juhtumeid. Ühel nädalal esines põhjuseta puudumisi ja peamiselt just nende üliõpilaste seas, kes muidu on võistluse esireas (Luts, Laul, Pärss). Tootmisnõupidamisel võeti selline väär arvamus, nagu õigustaks ühiskondlik aktiivsus õppedistsipliini rikkumist, õiglase kriitika alla. Kriitika osaliseks sai ka sm. M. Kõrv, kes omab kõige vähem plusspunkte.

Rühmas on tõusnud eriala ringist osavõtt. On toimunud rida nõukogude filmide ja teatri ühiskülastusi. Sm-d A. Luts ja A. Pärss on esinenud populaarteaduslike loengutega koosolekutel ja ringhäälingus. Ajakirjanduse tellimine on sm. Vahtre organiseerimisel näidanud kuust kuusse pidevat tõusu. Ühiskondlikke ülesandeid jaotame nii, et iga üliõpilane oleks õppeaasta lõpuks täitnud vähemalt ühe ühiskondliku ülesande. Selline moodus rakendab kogu kollektiivi ühiskondlikule tööle.

Eksamite eel tekib oht, et üliõpilased hakkavad kergekäeliselt puuduma, arvates, et kodus suudetakse õppeainet rohkem omandada kui loenguil. Selle vastu võitleme kollektiivse kriitikaga ja sotsialistlik võistlus abistab meid siingi.

E. Laul,
ajaloo-keeleteaduskonna ajalooosakonna III kursuse ametiühingu grupiorganisaator

Ametiühing sessiooni eel

Ametiühingu teaduskonnabürool on suuri ülesandeid eksamite hea õnnestumise organiseerimisel, sest ühiskondlikus korras saadakse paljugi kaasa aidata, et eksamite käigus ei tekiks häireid. Häirete vastu võitlemine kujuneb seda tõhusamaks, mida varemini seda ette võetakse. Teaduskonnas, kus õppetegevus on väga mitmepalgeline, on eksamirühmade arv õige suur. Seesuguses teaduskonnas on eriti tähtis, et dekanaat, ametiühing ja komsomoli-organisatsioon asuvad üheskoos aegsasti eksameid ette valmistama.

Ajaloo-keeleteaduskonnas oli näit. juba mai alguseks moodustatud õppejõudude kaader, kellele tehti ülesandeks käia kõigis internaatides, kus on oma teaduskonna üliõpilasi, ning korraldada nendega vestlus eksamite kohta. Vestlustel seletatakse eriti noorematele üliõpilastele, mis nad peaksid ette võtma, et õppimine toimuks süstemaatiliselt, ega kujuneks mõttetuks tuupimiseks viimastel eksamieelsetel päevadel. Ühtlasi päritakse üliõpilastelt, mis võiks takistada nende tõhusat õppimist. Eelmise eksamisessiooni eel käinud kaader tõi tagasi tulles üsna rohkesti faktilist materjali kaasa, kuidas kas ruumide kütmatuse, valgustuse nappuse, naabrite segava käratsemise või mõne muu põhjuse tõttu ei saadud tööd korralikult teha. Dekanaat, ametiühingu ja komsomoli büroo võisid siis otsekohe mõnegi ebakoha kõrvaldamiseks vastavaid samme astuda.

Oluline on, et iga üliõpilane teaks, millal just on tal õige aeg eksamile ilmuda. Kas unustamise, eneseki ndlusetuse tõttu või mõnel muul põhjusel üliõpilane pole mõnelgi korral kohal. Et eksamite otseses käigus ei tekiks ootamatuid takistusi, selleks on organiseeritud eriline aktiiv iga õpperühma juurde.

Igakülgne eksamite õnnestumine aitab tõhusalt kaasa selleks, et minna väärikalt vastu ENSV 10. aastapäevale. Seepärast peab iga ametiühingu aktivist kogu jõuga kaasa aitama sessiooni heaks korraldamekuks.

Prof. P. Ariste,
ajaloo-keeleteaduskonna ametiühingu büroo esimees.

Esimesed eksamid

Põllumajandusteaduskonna I kursusel on paljudel üliõpilastel seljataga juba mitu eksamit. Mitmed üliõpilased näiteks on sooritanud eksami füüsikas. Väga häid tulemusi saavutasid sel eksamil sm-d Koduvere, Hirv, Koovits ja Pajupuu. Põllumajanduse mehhaniseerimise eksamil said väga hea hinde üliõpilased Laumets, Lätte ja Roosalu.

Suurima hoolega valmistusid tulevased agronoomid marksismi-leninismi aluste eksamiks, pidades silmas seltsimees Stalini õpetust sellest, et iga nõukogude spetsialist peab sügavalt tundma marksistlik-leninlikku teooriat. Põhjaliku ettevalmistuse poolest paistsid eksamil silma sm-d V. Kalmus, H. Lehiste, M. Liivak, M. Loidap, A. Lätt, F. Ots, L. Reintam ja H. Ristisaar, mistõttu nende õpinguraamatusse kirjutati hinne „väga hea".

L. Pass

Heade tulemustega

Veterinaarteaduskonnas on vanematel, s. o. IV ja V kursusel loengud ja praktilised tööd juba lõppenud. Praegu on käimas pingeline eksamisessioon, kus tulevased veterinaararstid eksamitules õppeaasta jooksul kogutud teadmisi demonstreerivad.

IV kursuse üliõpilastel on eksamid sooritatud juba vene keeles, oftalmoloogias ja loomatervishoius ning osal üliõpilastel ka üldkirurgias ja veistehaigustes. Eesrindlastena esinevad üliõpilased Jürisson, Süve, Tonka jt., kes kõik eksamid on sooritanud hindele „väga hea".

V kursuse üliõpilastel on kõigil eksamid sooritatud veterinaarsanitaar-ekspertiisis, hinded on kõik „väga head" peale ühe „hea" ja ühe „rahuldava" hinde.

Ennetähtaegselt on kuueteistkümnel V kursuse üliõpilasel sooritatud eksam loomade mittenakkavates sisehaigustes.

Eesrindlastena paistavad silma üliõpilased Binsol, Klaasen, Tomberg jt.

Eksamiteks ettevalmistumine ja eksamite sooritamine toimub täie tõsidusega ja järjest kasvava pingega, kuna V kursust ootavad ees juunikuus toimuvad riigieksamid.

R. Lumi,
Vetsanekspertiisi ja vetfarmakoloogia kateedri vanemõpetaja.

Õppejõud ja ühiskondlikud organisatsioonid tundku enam huvi ÜTÜ töö vastu

ÜTÜ füüsika-matemaatikaosakonna ringid on viimase aja jooksul oma töös teinud tõsiseid edusamme. ÜTÜ III teaduslikul konverentsil esines meie osakond võrdlemisi hästi valitud teemadega, mille lahendamise ideelis-teoreetiline tase näitas eelmiste konverentsidega võrreldes tunduvat tõusu. Füüsika- ja keemiaringis on suur osa töid tihedalt seotud rahvamajanduse vajadustega. Keemiaringis tegeldakse ka tööstusliike probleemide uurimisega Tartu käitiste abistamise liinis (trükitina ja küttegaaside analüüsid). Positiivseid saavutusi on osakonnal mitmete ürituste läbiviimisel, nagu näiteks ülesannete lahendamise võistlus ja tutvustamisaktsioon keskkoolides, teaduslik informatsioon füüsikaringi koosolekuil, demonstratsioonikatsete esitamine keskkoolide õpilastele keemiaringi poolt jne. Füüsika-, matemaatika- ja astronoomiaringi juurde on loodud raamatukogud uuema erialase nõukogude kirjandusega.

Kahtlemata oleks meie edasiliikumine aga hoopis hoogsam, kui meid paremini abistaksid ja juhiksid õppejõud ja ühiskondlikud organisatsioonid.

Ringidel pole veel välja kujunenud terviklikke töösuundi, temaatika on paiguti juhuslik ja otsitud. Liiga vähest tähelepanu on pööratud ideoloogiliste küsimuste arutlemisele ringide koosolekuil, kuigi selleks on terav tarvidus seoses kollektiivi teatavas osas visalt edasielavate kontseptsioonidega matemaatika, füüsika jt. eksaktteaduste parteitusest. Kuna side ringide ja kateedrite vahel on nõrk, pole paljud ringides teostatavaist uurimistöödest üldse seotud kateedri teadusliku töö temaatikaga. Juhendamise probleem on paremini lahendatud astronoomiaringis (juhendaja v.-õp. Kusmin). Teistes ringides on kateedrite poolt loodud küll töövõimalused ja materiaalne baas, õppejõud on andnud ka nõu töös üleskerkinud küsimuste lahendamisel, kuid tihe side üliõpilaste ja õppejõudude vahel töö valmimise käigus enamasti puudub.

Ainult üksikud õppejõud (prof. Sarv, dots. Mitt, dots. Rägo, v.-õp. Suit, v.-õp. Reinet) võtavad aktiivselt osa ringide tööst ja tunnevad tõsist huvi üliõpilaste teadusliku töö vastu. Oleks tarvis, et kõik õppejõud järgneksid nende eeskujule, hakates aktiivselt osa võtma üliõpilaste juhendamisest. Füüsikaringi juhendaja sm. Uibo tegeleb küll üksikute üliõpilaste juhendamisega, kuid on vähe suunanud kogu ringi tegevust. ÜTÜ III teaduslikust konverentsist oli õppejõudude osavõtt vähene. Eriti torkas see silma füüsika ja keemia alasektsiooni istungeil, kus puudusid ka ettekannete juhendajad dots. Sossi ja v.-õp. Pae.

Kuni viimase ajani tegeles üliõpilaste teadusliku töö juhtimisega lubamatult vähe ka komsomoli-algorganisatsiooni büroo. Pärast uue büroo valimist on küll olukord mõnevõrra paranenud (võeti tarvitusele mõjuvaid abinõusid olukorra parandamiseks füüsika- ja matemaatikaringis), kuid vähe kontrollitakse veel kommunistlike noorte tegevust ringides. Füüsikaringis näiteks töötavad halvasti kommunistlikud noored Ehvert, Kirss, Rebane, Tigane ja Timma. K. Rebane täidab kohusetundetult oma ülesandeid ringi juhatuse liikmena ja ei tee ka ise teaduslikku tööd: oma töö „Emajõe vee radioaktiivsuse mõõtmine" jättis ta juba algstaadiumis pooleli.

Puudusi esineb ka ÜTÜ osakonnanõukogu töös, eriti ringide ja üksikute üliõpilaste töö kontrolli osas. Näiteks pole õigeaegselt reageeritud sellele, et ÜTÜ liikmete Ehverti, Lubja, Tümonoki jt. uurimistööde valmimine viibib põhjuseta. Keemiaringi juhatus pole midagi teinud distsipliini tugevdamiseks ringis. Matemaatikaringi juhatus (ringi vanem M. Tamm) ei pööranud kuni viimase ajani mingit tähelepanu nooremate kursuste üliõpilaste kaasatõmbamisele ringi töösse.

Esiletoodud puudused on tarvis kõige kiiremas korras kõrvaldada. Tähtis on, et ringide tööst hakkaksid osa võtma kõik kateedrid, andes ringidele temaatika, mis on tihedalt seotud kateedri temaatikaga, ja hea juhendamise. Komsomoli-organisatsioon peab aga suuremat tähelepanu pöörama ÜTÜ töös esinevate puuduste avastamisele ja aitama neid kõrvaldada.

V. Past,
ÜTÜ füüsika-matemaatikaosakonna nõukogu esimees.

KOMMUNISTLIKE NOORTE ELU

Tema tõeline pale

Helve Kaupmees sattus käesoleval aastal ühiselamus tuppa, kus ta osutus ainukeseks organiseerimata nooreks. Tal tekkisid oma toakaaslaste-kommunistlike noortega igapäevases kokkupuutes tihedad sõbralikud sidemed. Üheskoos vesteldi kõigist neist erutavaist, mitmekesistest ja huvitavaist komsomolitöö küsimustest, mida see töö igal sammul pakub. Ja Helve osutas alati suurimat ja elavat huvi nende probleemide vastu. Nii ei tulnud toakaaslastele ootamatusena, kui Helve ühel päeval teatas, et temagi kavatseb astuda kommunistlikuks nooreks. Ja kui põllumajandusteaduskonna komsomoli-algorganisatsioon võttis Helve Kaupmehe vastu ÜLKNÜ ridadesse, õnnitlesid toakaaslased Helvet siiralt ja südamlikult.

Helve sukeldus kohe hoogsasse organisatsioonilisse tegevusse, näitas end aktiivse ja püüdliku inimesena, kes paljugi tunde oma vabast ajast pühendab ühiskondlike ürituste läbiviimisele.

Aga varsti ei jäänud seltsimeestele märkamatuks mõned imestusäratavad jooned Helve Kaupmehe käitumises. Arusaamatu oli tema suhtumine vene keele õppimisse. Vaatamata sellele, et nõrk edasijõudmine selles õppeaines oli talle ennegi komistuskiviks olnud, ei näidanud ta vähimatki tahet midagi ette võtta olukorra parandamiseks. Samuti näis tal asi enesekriitikaga korrast ära olevat. Kui kaaslased juhtisid tähelepanu mõningaile tema vigadele, keeldus ta järsul toonil, selle asemel et vigu parandada, üldse organisatsioonilisest tööst osa võtmast. Kõige tõsisemat pahameelt põhjustas aga kroonilise valetamise ilmnemine H. Kaupmehe juures.

Kõigi sääraste nähtuste taustal hakkas aeg-ajalt selguma, et kogu tema sisemaailm pole kaugeltki nii lihtne ja puhas, nagu see esimesel pilgul näis. Lõpuks aga tulid ilmsiks faktid, mis selgitasid paljugi, paljastades korraga kogu Kaupmehe kahepaikse olemuse. Ilmnes, et ta polnud valetanud mitte üksnes juhuslikult, väikestes asjades, vaid koguni põhilistes, printsipiaalsetes küsimustes, pettes kogu organisatsiooni. Ta salgas maha oma vendade musta mineviku, vaikis oma perekonna teiste liikmete tõelisest rahvavaenulikust olemusest. Selgus, et ta lobises süstemaatiliselt välja siseorganisatsioonilisi küsimusi nõukogudevaenulikele elementidele. Ta säilitas koguni isikliku kontakti nõukogude organite poolt represseeritud fašistliku ohvitseriga, puistates selle üle oma kirjakestega, milles isegi patukahetsejana palus andeks oma „sunnitud" astumist komsomoli!

Pole kahtlust, et need pole ainsad faktid, mis paljastavad Helve Kaupmehe tõelist räpast, teesklevat olemust. Pole kahtlust, et Kaupmehe näol on meil tegemist komsomoli-organisatsiooni tema ridade õõnestamiseks pugenud rahvavaenlasega, kellel ajutiseks õnnestus petta kommunistlikke noori. Niisuguse hinnangu andiski komsomoli-organisatsioon Helve Kaupmehele, heites ta välja ÜLKNÜ ridadest.

Niisugune otsus on õige ja vastab revolutsioonilise valvsuse nõuetele. Ausate kommunistlike noorte soov vabaneda taolistest kahe näoga reaktsioonilistest elementidest on mitte üksnes õigustatud, vaid möödapääsematult tarvilik selleks, et kindlustada edu edasises võitluses kommunistliku kasvatuse teostamise eest. See juhtum õpetab ühtlasi tugevdama valvsust klassivaenlase igasuguste katsete vastu risustada organisatsiooni ridu.

V. Loor

Komsomoligrupi töörohked päevad

Valdav enamik õigusteaduskonna I kursuse 1. õpperühma üliõpilasi on semestri jooksul töötanud süstemaatiliselt ja hoolikalt, mis tagab eksamite hea õnnestumise. Seda tõendab asjaolu, et osa üliõpilasi on asunud juba eksamite sooritamisele ja saavutanud seejuures häid tulemusi (kommunistlik noor Krinal).

Eksameiks valmistumisel on saanud suundaandvaks õpperühma komsomoligrupi töö. Viimastel grupi koosolekuil on arutatud nõrgalt edasijõudvate üliõpilaste abistamist, samuti marksismi-leninismi aluste kohustusliku kirjanduse konspekteerimise käiku ning seminarideks valmistumise küsimust. Tänu sellele on mainitud aine õppimises saavutatud viimasel ajal suurt edu ja ainult üksikud üliõpilased — Kuiva, Mitt jt. jäävad siin teistest veel maha.

Praegu on grupi tähelepanu suunatud õpperühma töös veel esinevate puuduste likvideerimisele, et kindlustada eksamite parim kordaminek.

L. Kaaramaa

Arnold Tolk

Kevadises linnas

Nüüd jälle kevad astub üle linna
ja kergel sammul laskub Toomemäest.
See muudab rahutuks ja kisub sinna,
kus rõkkab tänav taastajate väest.

Vaat', tüdruk ette viskab lihtsa põlle
ja reipalt kahmab käru aisapuu.
Sa näed, kuis siinsest töötamisest talle
loob ehtsa noorustunde kevadkuu.

Näed, poisid hoogsalt põrutavad kangi,
et lammutada liigne võlvikaar.
Ses rõõmsas rütmis satub poiste vangi
aegajalt mõni õrnem silmapaar . . .

Siin pole neid, kes raskuste ees kohkub,
siin laul ei lakka lustakate suus.
Ei vanast jälgel Küngaski poeb lohku.
— Nii ehituseks väljub väljak uus.

On väsimust, kuid seda rohkem tuju,
kui valmib töö, käind viimne kangiraps.
Mu kõrval koduteed käib mõtlik kuju
mu sõber, meeles töökas tütarlaps.

Siis aga: võõras maja, aknakoht
(ei mõelda jõua kurjale või heale)
meid ootamatult tabab õhuoht,
kaks «pommi» langeb kanderaami peale
— kaks õrna, erepunast tulbiõit.
Pilk ülalt seirab veel, kas tabas märki.
«Seesama vallatu,» mu sõber märkab.

— — — — — — — — — —

Siin ründajale kuulus kindel võit.

Jah, tütarlaps, me tunnetame võrdselt
tuld tugevamat, kui on tulbiõites:
me kätejõust, ükskõik, mis raskust võltes,
linn tõuseb uus ja kaunim mitmekordselt!

Välja tsitadellist!

Nõukogude Liidu ülikoolid pole mitte ainult teaduslik-pedagoogiliste kaadrite ettevalmistajaiks, vaid peavad olema ühtlasi teadusliku töö keskusteks. Vene ülikoolid on andnud hiilgavaid teaduslikke koolkondi ja geniaalsete, pöörettekitavate, novaatorlike ideede ja saavutuste poolest säravaid nimesid. Vene ja Nõukogude Liidu ülikoolide kuulsusrikkaist ja geniaalseist teadlasist arstiteaduse alal tarvitseb nimetada vaid Pirogovi, Setšenovi, Pavlovi ja Burdenko nimesid, et mõista teadusliku töö suurt tähtsust kõrgemates õppeasutistes teaduslik-pedagoogiliste kaadrite ja mitmesuguste alade eriteadlaste ettevalmistamise töö kõrval. Ülikoolid ei ole mitte ainult kutsekoolid, vaid on ka teadusliku uurimistöö keskused, sest ilma teadusliku tööta ei saa olla kõrgel teaduslikul tasemel seisvat õppetööd. Peab aga ütlema, et meie ülikoolis on teaduslik töö kõige enam mahajäävaks tööharuks. Kodanlike natsionalistide ja nende mõttekaaslaste kahjuliku tegevuse tagajärjel on meil aastast aastasse aetud nurja teadusliku uurimistöö plaanide täitmine. Seepärast seisab meie ees tähtsaima ülesandena teadusliku töö otsustav hoogustamine.

Kuidas on olukord õppejõudude teadusliku uurimistöö alal meie ülikooli suurimas kollektiivis, s. o. arstiteaduskonnas?

Viimaste aastate töö tulemusena on teaduskonna õppejõududel valminud rida dissertatsioone ja paljud kraade mitte omanud õppejõud on kaitsnud kandidaadi väitekirju, nagu A. Rulli, K. Kõrge, E. Raudam, V. Savi, E. Siirde, L. Nurmand, V. Põkk ja nooremaist õppejõududest J. Saarma ning aspirant P. Bogovski. Neile lisandub veel käesoleval poolaastal kateedrijuhataja H. Petlema ja assistent A. Seppo väitekirjade kaitsmine. Mitmed väitekirjad valmivad 1950. a. teisel poolaastal. Enamiku kateedrijuhatajate kvalifikatsiooni tõstmine väitekirjade kaitsmisega on kahtlemata teaduskonna positiivseks saavutuseks. Kuid arstiteaduskonnas on kateedreid, kus ei omistata kraadide taotlemisele vajalikku tähtsust, nagu anatoomia kateeder, mille juhataja V. Pärtelpoeg aastast aastasse lükkab edasi oma väitekirja kaitsmise, andes nii rektorile kui dekaanile lubadusi peatseks kaitsmiseks, kuid pole neid lubadusi senini täitnud. Samas olukorras on hügieeni kateeder, mille juhataja dots. R. Rootsi teadusliku töö 1949. a. plaanist on kandidaadiväitekiri hoopiski välja jäänud. Tekib küsimus, miks sm. R. Roots on loobunud oma kvalifikatsiooni tõstmisest? Lubamatult kaua viivitab kraadi taotlemisega ka lastehaiguste kateedri juhataja dots. K. Kaur.

Teaduskonnal on aeg asuda tõsiselt ka nooremate õppejõudude, s. o. vanemõpetajate ja assistentide kvalifikatsiooni tõstmisele. Eriti akuutseks on see muutunud nende suhtes, kes juba pikemat aega on vanemõpetaja või assistendi kohal ja pole veel omandanud kandidaadikraadi, nagu L. Vainer, E. Siliksaar, G. Veerma, S. Laanes, L. Keres, Ü. Lepp, I. Veerma jt. Assistentide kvalifikatsiooni tõstmisele peavad omistama suuremat tähelepanu kateedrijuhatajad. Lubamatuks tuleb pidada olukorda, kus kateedrijuhataja pole andnud oma kateedri assistentidele dissertatsiooni teemat, nagu farmakoloogia kateedri juhataja prof. G. Kingisepp, sisehaiguste propedeutika kateedri juhataja prof. H. Norman ja füsioloogia kateedri juhataja prof. E. Käer-Kingisepp, või pole hoolitsetud kateedri assistentide väitekirjade õigeaegse valmimise eest, nagu prof. R. Bernakoff, kelle kateedris on mööda lastud kahe kandidaadiväitekirja valmimise tähtpäevad.

Arstiteaduskonna kõik õppejõud on esinenud teaduslike ettekannetega oma uurimistöö tulemusist ülikooli teaduslikel sessioonidel, kuid dots. K. Kaur ja prof. H. Norman on teaduskonna ainukesed kateedrijuhatajad, kes pole senini kasutanud võimalust oma töö tutvustamiseks esinemisega ülikooli teaduslikel sessioonidel.

Arstiteaduskonna õppejõudude suurimaks puuduseks tuleb pidada teaduslike tööde vähest trükis avaldamist. Nii on viimase viie aasta jooksul avaldatud arstiteaduskonna õppejõudude poolt trükis Nõukogude Liidu tsentraalsetes ajakirjades ainult kaks tööd. Parem pole olukord teaduslike tööde trükis avaldamisega ENSV ajakirjades ja väljaannetes. Paljud õppejõud, nagu H. Norman, N. Veiderpass, F. Lepp, V. Hiie, E. Käer-Kingisepp, A. Valdes, R. Roots, E. Aunap, A. Raatma, A. Tomingas ja A. Linkberg on avaldanud kodanlikul ajal rea töid, kuid nõukogude ajakirjades ja väljaannetes pole neilt seni töid ilmunud või on avaldatud ainult üksikud tööd. Millega on võimalik põhjendada nii pikaajalist vaikimist?

Kõik mainitud õppejõud, kes pole avaldanud töid ei Nõukogude Liidu tsentraalsetes ajakirjades ega ka ENSV väljaannetes, on suhtunud oma ülesannetesse vastutustundetult ja pole senini aru saanud nõukogude ülikooli õppejõu kutsumusest ja kohustusist. Arstiteaduskonna õppejõud on olnud suletud nagu tsitadelli, kus on valitsenud endaga rahulolu ja uinutav meeleolu. See letargia või unetõbi teadusliku töö alal tuleneb kodanlikest igandeist arstiteaduskonna õppejõudude teadvuses, mis on neid seni takistanud kaasa löömast koos teiste liiduvabariikide teadlastega meie Nõukogude kodumaa eesrindliku teaduse edasiviimisel ja arendamisel.

Neist puudusist lahtisaamiseks on vaja luua tihe kontakt vennasvabariikide teadlastega ja teadusliku uurimisasutistega. Silmapaistvate teadlaste suured kogemused ja konsultatiivne nõuanne on suure tähtsusega meie teadusliku töö läbiviimisel ja planeerimisel. Tihe isiklik kontakt vennasvabariikide teadlastega on loodud alles viimasel ajal arstiteaduskonna mitmel kateedrijuhatajal, kes on pidevalt kirjavahetuses teaduslikes küsimusis oma eriala teadlasiga ja on külastanud korduvalt omaalaseid kateedreid vennasvabariikides, saades neilt vajalikku abi nii teaduslikus kui õppetöös. Ka selles osas esineb arstiteaduskonnas lünki. Nii pole näiteks hospitaal-kirurgia kateedri juhataja H. Petlem üldse külastanud omaalaseid kateedreid teiste meditsiiniliste instituutide juures, rääkimata lähemast kontaktist.

Arstiteaduskonna juhtkond, dekaan ja prodekaanid on suhtunud seni liiga liberaalselt kateedrite teadusliku töö kontrollimisse ja pole küllaldaselt hoolitsenud kateedrite teaduslike tööde trükkimise võimaluste eest.

Kokkuvõttes on arstiteaduskonna teaduslikus uurimistöös ja selle juhtimises palju puudusi. Tuleb hakata palju tõhusamalt kasutama enesekriitika ja kriitika arendavat ja loovat jõudu teaduslikus uurimistöös. Teadusliku uurimistöö intensiivistamine ja tulemuste trükis avaldamine tuleb tunnistada meie õppejõudude esmajärguliseks ülesandeks. Pikemat aega ülikooli juures töötanud ja oma kvalifikatsiooni tõstmisse loiult suhtunud kateedri assistentidel tuleks siirduda eriteadlastena kutsealale tervishoiuvõrku, andes võimaluse töötamiseks teaduslikul alal ülikooli juures uutele inimestele, kellel on selleks kalduvusi ja võimeid. Suuremat tähelepanu tuleb osutada õppejõudude ideelis-poliitilise taseme tõstmisele ja teaduskonna õppejõududel tuleb senisest suuremal arvul asuda õppima marksismi-leninismi õhtuülikooli.

Prof. V. Hiie,
arstiteaduskonna prodekaan.

Ülikooli sportlaskonna suurüritus

Eelseisval pühapäeval, 28. mail toimub Tamme staadionil ülikooli traditsiooniline spordipäev. See massiline suurüritus on pühendatud Nõukogude Eesti 10. aastapäevale ja peab kujunema meie noorsoo jõu ja tervise võimsaks demonstratsiooniks.

Spordipäev algab kell 15 piduliku rongkäiguga ülikooli peahoone eest, kust lippude all ja orkestrihelide saatel siirdutakse läbi linna staadionile. Siin toimub avatseremoonia ja mitmesugused sportlikud ettekanded ja võistlused. Avakõne peab TRÜ rektor prof. Koort. Võistlustest aga võtavad osa ülikooli nimekaimad sportlased — NSV Liidu ja Eesti NSV tšempionid.

Kahtlemata pakub ülikooli spordipäev kogu meie kollektiivile laialdast huvi ja kujuneb suurejooneliseks sissejuhatuseks Tartu suvisele spordihooajale.

TRÜ spordipäeva kava

Kell 15.00 — Rongkäik Tamme staadionile — Korraldajad sm-d Laido ja Salumaa
„ 16.00 — Avamine
„ 16.15 — Defilee — Korraldaja — sm. Laido
„ 16.20 — Massvõimlemine naistele — „ — van.-õp. Rannamäe
„ 16.30 — Hüpped vetruvalt hoolaualt — „ — van.-õp. Elken
„ 16.45 — Massvõimlemine meestele — „ — õp. U. Sahva
„ 16.55 — 10×100 m teatejooks — „ — sm. Matvei
„ 17.15 — Naiste kunstiline võimlemine — „ — van.-õp. Uustal
„ 17.25 — 10×100 m teatejooks naistele — „ — sm. Matvei
„ 17.35 — 800 m jooks meestele — „ — sm. Matvei
„ 17.40 — Ratsutamine — „ — van.-õp. Nõmm
„ 18.00 — Rahvatants — „ — sm-d Kerman, Eljand
„ 18.15 — 400+300+200+100 m teatejooks naistele — „ — sm. Matvei
„ 18.20 — 4×400 m teatejooks meestele — „ — sm. Matvei
„ 18.20 — Jalgpallivõistlus Ülikooli Spordiklubi — „Dünamo" — „ — van.-õp. Rünk

Meile kirjutatakse

Aeg on muuta suhtumist

Juba mitmendat aastat taotlevad põllumajandusteaduskonna üliõpilased võimalust sooritada suvine menetluspraktika vennasvabariikide eesrindlikes kolhoosides ja sovhoosides. Senini on sellele vastuseks olnud kas „asi on hiljaks jäänud" või „puuduvad summad nii kaugeks komandeeringuks". Dekanaadis tulid isegi välja väitega, et üliõpilaste soovi täitmist takistavat see, et ei leita sobivaid majandeid! Niiviisi on noori hoitud eemal sotsialistliku põllumajanduse hiigelsaavutuste tundmaõppimisest.

Niisuguse poliitika tagajärjel on seni vennasvabariikides praktikal olnud ainult üks üliõpilane ja seegi omal algatusel. Samal ajal aga Läti ja Leedu NSV üliõpilastele on loodud avarad võimalused tutvumiseks vennasvabariikide kolhooside ja sovhoosidega.

Näib olevat ilmne, et antud juhul on tegemist kodanliku natsionalismi ühe avaldusvormiga. Aeg on sellele lõpp teha, sest ei ole mõeldav tublide nõukogude agronoomide ettevalmistamine, ilma et neid tegelikult tutvustataks vennasvabariikide kogemuste ja saavutustega.

H. Sarv

Õppeaasta viimne üliõpilasetendus

Neljapäeval, 1. juunil algusega kell 20 toimub RT „Vanemuises" järjekordne üliõpilasetendus alandatud hindadega — etendatakse G. Mdivani komöödia „Kes on süüdi?" Etendusele järgneb arutelu.

Seekordne üliõpilasetendus on käesoleval semestril viimane. Küll aga on võimalik ametiühingu vahendusel hiljemgi saada alandatud hindadega pääsmeid kõigile lavastustele, mille üliõpilasetendused on toimunud juba varem. Pääsmete müük „Kes on süüdi?" etendusele, samuti edaspidistele, toimub üliõpilasklubi korrapidaja juures.

Vastutava toimetaja asetäitja
E. Ertis

MB 03289 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1405

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Raamatupalat

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 20 (67) Reedel, 2. juunil 1950. a. III aastakäik

Lähenev Nõukogude Eesti 10. aastapäev kohustab meid taotlema kevadisel eksamisessioonil parimaid tulemusi

* * *

Käesoleva momendi põhiülesanne

Praegu, kus Tartu Riikliku Ülikooli enamikus teaduskondades on äsja alanud eksamisessioon, on eksamite edukas läbiviimine tähtsaimaks päevaküsimuseks.

Kogu ülikooli kollektiiv, nii õppejõud kui üliõpilased, peavad eksamisessiooni eeskujulikule organiseerimisele ja kõrgete õppeedukuse näitajate saavutamisele pühendama kogu oma jõu, et väärikalt vastu võtta eesti rahva suurt ajaloolist pidupäeva — Eesti NSV 10. aastapäeva. Näidakem oma õppetöö edukuse tõusuga, et meie ülikooli kollektiiv suudab väärikalt sammuda meie vabariigi tööstuse ja sotsialistliku põllumajanduse eesrindlaste kõrval, joondugem nende eesrindlaste järgi, kes tööentusiasmi tõusu tähe all lähevad vastu kõigi meie töötajate suurele pidupäevale!

Kevadine eksamisessioon on erilise tähtsusega veel seetõttu, et sellel sessioonil toimuvad paralleelselt kursuseeksamitega ka veel riigieksamid ülikooli lõpetajaile. Riigieksamid on proovikiviks kogu meie ülikooli tööle. See on viimaseks tõsiseks teadmiste kontrolliks noortele ülikoolilõpetajatele, kes nüüd pärast aastaid kestnud pingelist tööd, ümbritsetuna bolševike partei ja Nõukogude valitsuse hoolitsusest astuvad tegelikku ellu kvalifitseeritud eriteadlastena — nõukogude eriteadlastena, et rakendada tegelikus elus meie eesrindliku nõukogude teaduse saavutusi.

Nõukogude eriteadlase nimi kohustab pidevalt ja süstemaatiliselt täiendama oma teadmisi, kohustal teraselt jälgima uusi edusamme teaduse alal. Olgu riigieksamid kindlaks tõendiks selle kohta, et meie noored on suutnud omandada teadmisi maksimaalsel määral!

Arvesse võttes meie ülikooli töö pidevat tõusu nõukogude võimu aastail, arvestades seda, et me iga aastaga oleme omandanud järjest rohkem kogemusi eksamite ettevalmistamise ja läbiviimise alal, tohib loota, et eelseisev eksamisessioon kujuneb kõigiti edukaks.

Seejuures ei tohi aga unustada, et paljas lootus üksi ei vii veel eesmärgile ja et me ei tohi väsimatul hoolel ja pingutustel vaibuda lasta kuni sessiooni viimsete tundideni.

Kasutagem kõiki võimalusi ja kogu oma aja oma teadmiste täiendamiseks, ainult siis võime me täis enesekindlust vastu minna eksamitele!

Mõnel pool on eksamid aga juba alanud ja läheneb menetluspraktika. Seepärast on menetluspraktika edukas läbiviimine momendi teiseks põhiülesandeks. Tuleb pidada meeles, et see on õppeprotsessi staadium, kus erialase tegeliku töö protsessis kontrollitakse üliõpilaste teoreetilisi teadmisi ja kus praktikandid omandavad väärtuslikke kogemusi. Peale selle on menetluspraktikal suur ühiskondlik-rahvamajanduslik tähtsus, sest praktiliste ülesannete lahendamisel üliõpilased võivad abistada ja abistavad tegelikke töötajaid väga olulisel määral. Tootmisplaanide äitmisel, käibevahendite ringluse kiirendamisel, uute konstruktsioonide väljatöötamisel, uue tehnika juurutamisel tootmisse, Nõukogude seaduste rakendamisel jne. — kõikjal peab tunduma noorte eriteadlaste abistavat kätt.

Seoses eelseisva Eesti NSV 10. aastapäevaga omandab menetluspraktika maksimaalselt kõrgetasemeline läbiviimine käesoleval aastal erilise tähtsuse. Seetõttu on vajalik juhtida üliõpilaste ja õppejõudude tähelepanu neile põhinõudeile, mida tuleb silmas pidada menetluspraktika edukaks teostamiseks.

Praktikandid peavad täie kohusetundega täitma oma ülesandeid, juhindudes seejuures menetluspraktika programmist. Praktikal viibides tuleb üliõpilastel pidada korralikult ja täpselt päevikut, mida juhendaja süstemaatiliselt kontrollib ja oma allkirjaga tõestab. Peale selle peab üliõpilane praktika iga järgu kohta kirjutama täpse aruande. Menetluspraktika tööpäeva pikkus on 6 tundi, millest üks tund kasutatakse aruande koostamiseks ja päeviku kirjutamiseks. Töötamine puhkepäevadel või kahes vahetuses praktika aja lühendamiseks on kategooriliselt keelatud.

Menetluspraktikal viibides peab üliõpilane täielikult alluma vastava asutise või ettevõtte sisekorra eeskirjadele ja aktiivselt osa võtma selle ühiskondlik-poliitilise elu avaldustest — tootmisnõupidamistest, massüritustest, seinalehe väljaandmisest jne.

Kahe päeva jooksul, arvates menetluspraktika lõpptähtpäevast, tuleb üliõpilastel päevikud, aruanded ja asutise juhataja poolt allakirjutatud iseloomustused esitada praktikat juhendanud kateedrisse. Juhul, kui üliõpilane ei ole sooritanud menetluspraktikat täies ulatuses või ei ole aruanded rahuldavad, tuleb tal praktikat korrata.

Märgitud põhinõuete täitmine eeldab pingsat tööd kogu menetluspraktika vältel. Menetluspraktika kvaliteedi tõstmiseks kaalutakse praegu õppeosakonnas küsimust praktika aruannete kaitsmise sisseseadmisest vennasvabariikide eesrindlike õppeasutiste eeskujul.

Hästi läbi viia eksamid ja menetluspraktika — see on praegu meie põhiülesanne, mille edukaks lahendamiseks ei tohi säästa jõudu.

Metsandusteaduskonnale uus dekaan

Neil päevil leidis aset muudatus metsandusteaduskonna dekaani ametikohal. Senine dekaan V. Ritslaid vabastati oma kohustustest. Metsandusteaduskonna dekaani ülesandeid asus täitma dotsent T. Krigul.

RT „Vanemuine" korraldab soovikontserdi

Laupäeval, 3. juunil algusega kell 20 toimub RT „Vanemuises" soovikontsert nr. 2 Tartu töötajaile. Kuna soovikontsert nr. 1 leidis külastajate poolt sooja vastuvõttu ja tuli isegi kordamisele, võib elavat huvi loota ka seekordse soovikontserdi vastu. Pääsmed soovikontserdile on eelmüügil ka TRÜ klubis, osaliselt alandatud hindadega.

Eksamisessiooni kroonikat

Enne tähtaega

Selliseid häid üliõpilasi, kes õiendavad enne tähtaega eksameid väga heade hinnetega, on kõigis teaduskondades. Matemaatika-loodusteaduskonnas õiendasid näiteks hüdrobioloogia eksami enne tähtaega väga heale hindele bioloogiaosakonna V kursuse üliõpilased E. Kiisel ja A. Ilves. Geograafiaosakonna IV kursusel õiendasid NSV Liidu mullageograafia eksami enne tähtaega väga hea hindega K. Kildemaa, L. Matto ja L. Kiisel. Ühtlasi on neil ka kõik teised eksamihinded väga head.

K. Saar

Joondume parimate järele

Metsandusteaduskonna metsamajandusosakonna I kursusel algas kevadine eksamisessioon juba maikuus, ning praegu on eesrindlikel üliõpilastel juba enamik eksameid sooritatud. Sessioon kujunes kursusele küllaltki raskeks, kuna tuli sooritada kaheksa eksamit ja seitse arvestust. Kuid eksamitulemused näitavad, et sellest hoolimata on enamik üliõpilasi suutelised järjekindla töö tulemusel sooritama kõiki eksameid ainult headele ja väga headele hinnetele.

Kõigil eksameil on saanud hinde „väga hea" üliõpilased U. Kaljurand, V. Rei ja J. Matteus. Ka üliõpilaste Ü. Aruoja, K. Kallikormi, Ü. Piltsi, E. Soansi jt. õpinguraamatud sisaldavad peale ühe „hea" ainult väga häid hindeid.

Nende parimate üliõpilaste eeskuju innustab teisigi taotlema ainult häid ja väga häid hindeid.

V. Luuse,
metsandusteaduskonna I kursuse üliõpilane.

Ainult väga headele hinnetele

Ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse inglise filoloogia rühmal toimus möödunud laupäeval inglise keele eksam. Kuna tegemist oli ühe tähtsaima erialase distsipliiniga, valmistusid üliõpilased eksamiks eriti hoolikalt ja püüdlikult.

Üliõpilaste tublit tööd kroonis eksamil väljapaistev edu: kõik üheksa üliõpilast sooritasid eksami hindele „väga hea". Eriti sügavaid ja põhjalikke teadmisi näitasid eksamil sm-d Koidu Roonurm, Nora Ploomipuu jt.

Rühma üliõpilased püüavad eelseisvailgi eksameil saavutada sama häid tulemusi, et kindlustada Eesti NSV 10. aastapäeva eelse eksamisessiooni täielik õnnestumine.

R. Käärik

Tublit tööd kroonib edu

Kevadsemester möödus õigusteaduskonna üliõpilastel pidevas ning pingelises töös. Semestri jooksul süstemaatiliselt ja eriti püsivalt töötanud üliõpilased sooritasid rea eksameid väga headele hinnetele juba enne sessiooni algust. Selliste eeskujulike üliõpilastena paistavad silma I kursusel kommunistlikud noored H. Küttik, A. Vakk ja V. Krinal ning II kursusel kommunistlik noor R. Kaunsar ning üliõpilased I. Martin, S. Piliste jt.

Nende eesrindlike üliõpilaste tõhusat tööd krooninud edu innustagu kõiki võistlema samasuguse hoolega eesseisvate eksamite parima õnnestumise eest!

E. Mägi

Eksamid algasid

Eksamisessioon on alanud ka metsandusteaduskonna metsatööstuse osakonna II kursusel. Sessiooni senises käigus on eriti silma paistnud üliõpilased Kuigo, Lauri ja Altosaar, kes sooritasid esimestena teoreetilise mehhaanika arvestustöö ja seejärel ka eksami, saavutades väga hea hinde.

Raskusi esines ehitusmehhaanika graafiliste tööde tähtaegse esitamisega, kuid tänu õppejõu sm. Olli hoolitsusele iga üliõpilase edasijõudmise eest ning tema poolt tarvituselevõetud abinõudele on siingi raskused kõrvaldatud.

U. Ugaste,
metsandusteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Väärnähtuste vastu

Eksamisessiooni ettevalmistustööd on lõppenud. Nüüd toimub õppe- ja kasvatustöö tulemuste kokkuvõte, saavutuste kontroll iga teaduskonna ja iga üliõpilase suhtes.

Õigusteaduskonna III kursus on juba lõpetanud eksamisessiooni. Need üliõpilased, kes suhtusid nõukogulikult oma töösse, sooritasid kõik eksamid edukalt. Sm-d Koik, Salumaa, Türk jt. õiendasid näiteks kõik eksamid hindele „väga hea". Ent esines ka vastupidiseid näiteid: üliõpilased Raup, Kartau ja Võlli said lohaka töö tõttu eksameil mitterahuldavaid hindeid.

Eksameiks valmistumise käigus esines ka ebaseltsimehelikku suhtumist kaasüliõpilastesse. Nii näiteks III kursuse üliõpilane Klaassen ei andnud oma häid konspekte seltsimeestele, kes palusid neid oma konspektide kontrollimiseks ja täpsustamiseks. Samuti alahinnati kollektiivse õppimise tähtsust. III kursuse aktiiv (kursusevanem sm. Koik jt.) ei tundnud huvi sessiooni käigu suhtes, vaid piirdusid eksamitulemuste kindlakstegemisega vastava graafiku järgi. Oma osa eksamite käigu suunamisel ja kontrollimisel ei täitnud ka komsomoli-algorganisatsiooni büroo õppetöösektori juhataja sm. Kallaste ja ametiühingu büroo, kelle süü läbi ei rakendatud tööle aktivistide kontrolliposte. Need väärnähtused ei tohi korduda ülejäänud kursuste eksamisessioonil ja nende esinemise vältimiseks ongi juba tarvitusele võetud vastavad abinõud.

Teaduskonna ülejäänud kursustel on tõsiselt valmistatud eksamisessiooniks. I ja II kursusel on suurt tähelepanu osutatud marksismi-leninismi aluste ja vene keele õppimise parandamisele. Kuid siingi esineb siiski puudusi. Marksismi-leninismi aluste seminaridelt puudusid paljud üliõpilased põhjuseta. I kursuse üliõpilane Kuiva motiveerib sagedast puudumist sellega, et tal olevat hommikupoolikuti palju tegemist, mistõttu ta ei saavat ilmuda kell 14 algavale seminarile. See näitab distsipliini- ja vastutustunde puudumist. Vene keele õppimise tähtsust alahindavad sama kursuse üliõpilased Hiielo, Sahk jt.

Esineb ka juhtumeid, kus üliõpilased lähevad eksameile puuduliku ettevalmistusega. I kursuse üliõpilased Kiisholtz, Vuchman ja Zääro tahtsid sooritada NSV Liidu ajaloo eksamit enne sessiooni algust, kuid valmistusid selleks nõrgalt, lootes etteütlejate abile, ja tulemuseks olid hädised rahuldavad hinded.

Et selliseid väärnähtusi edaspidi ei esineks, on tarvis üliõpilastel endil suhtuda täie tõsidusega õppetöösse. Teiselt poolt on tarvis eksamieelseil päevil organiseerida konsultatsioone, seltsimehelikku abi nendele üliõpilastele, kellele omal jõul mõningaist küsimustest ülesaamine tekitab raskusi. Siin peab avalduma kollektiivi jõud. Hoolimatu suhtumine oma kaaslastesse on häbiasi. On tarvis põhjalikult välja juurida vana ja väär suhtumine õppetöösse, kõigile ettetulevaile väärnähtustele tuleb reageerida kiiresti ja teravalt.

On tarvis pidada meeles, et eksamisessioon on tähtsaks etapiks noorte kaadrite ettevalmistamisel. Sellepärast tuleb sel perioodil eriti hoolikalt jälgida iga üliõpilase tööd, et meie töös uute kaadrite ettevalmistamisel ei tekiks praaki. Meil on ses osas hoiatavaid kogemusi. On esinenud juhtumeid, kus ülikoolis ettevalmistuse saanud inimesi ei saa rakendada tööle juristidena (1949. a. lõpetanu H. Tüüts). Veel tänavusegi V kursuse üliõpilaste hulgas oli viimase ajani neid, kes ei sobi nõukogude juristideks (Kall, Alnikson jt.). Niisuguste tegelaste pääsemine viimase kursuseni näitab, et me oleme seni lubamatult vastutustundetult suhtunud oma ülesandesse väärtusliku kaadri kasvatamise alal.

Õppides neist kogemustest tuleb väga hoolikalt ja sügavalt tutvuda iga üliõpilasega, tema tööga ja võimetega, et vältida edaspidi vigu ja varustada vabariiki kõrgekvaliteediise kaadriga. Seda tuleb eriti praegu, eksamisessiooni ajal rangelt silmas pidada.

B. Hiire,
õigusteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretär.

Abistame üliõpilasi ka sessiooni ajal

Üheks abinõuks üliõpilaste abistamiseks ainete kordamisel lühikesel eksamite-eelsel ajal on ülevaatlike loengute korraldamine õppejõudude poolt. Ei tule arvata, et need loengud tähendaksid semestri või õppeaasta vältel peetud loengute kordamist. On ju selge, et selliste loengutega ei tohi ära kulutada aega, mis peab jääma üliõpilastele iseseisvaks aine kordamiseks. Siit järgneb, et selliseid loenguid ei saa olla palju, vaid mõni üksik. On ka aineid, milles selliste loengute järgi pole vajadust. Kui on kindel, et aine on üliõpilaste poolt õigesti aru saadud ja vajab ainult mälus värskendamist, mida üliõpilane ise õpperaamatute või üleskirjutuste järgi saab teha, siis oleks pedagoogiliselt väär see töö üliõpilaste käest ära võtta. Meie eesmärk on ju, et üliõpilased harjuksid võimalikult hästi iseseisvalt töötama, ka aine kordamisel. Vajadus ülevaatlike loengute järgi kerkib siis, kui on tegemist suure ulatusega ja probleemiderikka ainega.

Tuleb hoiduda eksitusest, mis tehti matemaatika-loodusteaduskonnas, kus selliseid loenguid korraldati eksamipiletite järjekorras. Eksamipilet peab sisaldama küsimusi kursuse erinevatest osadest. Küsimused samast probleemist jaotatakse enamasti mitmete piletite vahel. Nii ei moodusta eksamipilet tervikut, mis saaks olla ülevaatliku loengu aluseks. Pealegi pole lubatud tutvustada üliõpilasi üksikute piletite sisuga.

A. Vaik

Paremini valmistuda laulupeoks

Käesoleval suvel tähistab eesti töötav rahvas Nõukogude Eesti 10. aastapäeva. Tähtsaimaks ürituseks selle suure tähtpäeva tähistamisel on kahtlemata Nõukogude Eesti 1950. aasta üldlaulupidu. Sel päeval laulab eesti töötav rahvas oma õnnelikust elust tänapäeval ja oma kindlast usust veel õnnelikumasse ellu homme, oma võitudest ja tööst, oma tänust bolševike parteile, Nõukogude valitsusele ja suurele Stalinile.

Üldlaulupidu on ka TRÜ kooridele tehtud töö ülevaatuseks. Peame sel päeval esinema kunstiliselt viimistletud ja hästi omandatud kavaga.

Juba käesoleva õppeaasta algusest peale kulgeb meie kooride töö peamiselt üldlaulupeo repertuaari omandamise tähe all, tänu millele on laulud põhiliselt hästi omandatud. On selgeks õpitud ka laulud, millega hiljem täiendati laulupeo kava. Kuid see ei tähenda, et meie koorid võiksid saavutatuga rahulduda ja ettevalmistustööd unarusse jätta. Kuigi laulud on küll põhiliselt omandatud, peavad koorilaulikmed siiski harjutustest korralikult osa võtma, et õpitud laule meelde tuletada ja viimistella.

Mõlemas kooris aga on distsiplineerimatus viimasel ajal saanud tõsiseks piduriks töö edukale käigule. Puudumisprotsent tõuseb pidevalt. Distsipliinitunde puuduse eredaks näiteks oli viimane üldlaulupeo eelproov Tartus, kus naiskoori lauljaist oli kohal ainult 50%, meeskoorist aga veelgi vähem.

Puudumisi motiveeritakse pingerikka õppetöö ja eksamisessiooniga, kuid mõni tund nädalas laulmisele pühendada pole palju isegi eksamisessiooni ajal. Kõigil lauljail tuleb veel nüüd muuta suhtumist koori töösse ja proovidest korralikult osa võtta, et ülikooli koorid võiksid laulupeol esineda täies koosseisus ja hästi.

A. Ingalt

Valmistume suviseks puhkeajaks

ELKNÜ TRÜ komitee kinnitas hiljuti suvisel õppetöö vaheajal läbiviidavate ürituste plaani, mis loob eeldusi puhkeaja kultuurseks ja kasulikuks veetmiseks, pannes ühtlasi üliõpilastele suuri ja olulisi ülesandeid enesetäiendamise, kolhooside abistamise jms. osas.

Eksamisessiooni ajal on ette nähtud rida lühemaid ekskursioone ja väljasõite. Nii toimuvad juunikuu kahel pühapäeval ülikooli mootorpaadil „Tempo" väljasõidud Peipsile, korraldatakse lühimatku Tartu ümbrusse ja ekskursioon Lõuna-Eestisse. Need üritused pakuvad üliõpilastele soodsaid võimalusi pingsa töö vaheaegade kultuurseks möödasaatmiseks ja jõu ammutamiseks veel edukamaks tööks.

Ülikooli komsomolikomitee paneb kõigile üliõpilastele ette suvevaheajal läbi töötada nõukogude autorite väljapaistvaid ilukirjanduslikke teoseid. Eelkõige tuleb igal üliõpilasel läbi lugeda Ažajevi romaan „Kaugel Moskvast" (I ja II köide), Dobrovolski teosed „Kolm hallides sinelites" ja „Ženja Maslova" (viimased kaks käsitlevad üliõpilaste eluga seotud probleeme) ja Pavlenko romaan „Õnn". Järgneval semestril korraldatakse kõigis õpperühmades arutelud neis teostes käsitletavate probleemide kohta. Kahtlemata kiirendab see üritus meie üliõpilaste ideelis-poliitilist arenemist, annab neile veel enam veendumust ja kindlust võitluseks kommunismi eest, vana ja iganenu vastu.

Üliõpilastele, kes jäävad suvevaheajaks Tartu, korraldatakse väljasõite „Tempol", ekskursioone Tartu käitistesse jne. Moodustatakse samuti brigaade, kes sõidavad abistama šeflusaluseid kolhoose põllutöödel või viima kolhoosnikutele külakosti kunstilise isetegevuse näol.

Eriti vastutusrikkad ülesanded langevad suveks maale sõitvaile üliõpilastele. Iga üliõpilase aukohus on esineda kolhoosnikutele erialaste ja üldpoliitiliste vestluste ning loengutega. Samuti tuleb igati kaasa aidata kolhooside isetegevuskollektiivide, poliitringide, seinalehtede jne. töös ning põllumajanduslike hooajatööde teostamisel.

Üliõpilased, kes sõidavad suveks maale, peavad igalpool käituma ja töötama nii, et nad tooksid kasu nõukogude rahvale, ei teeks häbi meie ülikoolile. Ka maal tuleb pidada energilist võitlust igasuguste väärnähtuste. kulaklik-natsionalistlike elementide ja nende urgitsuskatsete vastu. Sellega saame kõige paremini kaasa aidata meie noorte kolhooside tugevdamiseks ja nende õitsengu kindlustamiseks. Samaväärne sellega on ka töö kolhooside komsomoli-algorganisatsioonide abistamisel ja nende loomisel seal, kus seda seni pole tehtud. Siin seisab eriti meie aktivistidel ees tubli ja tänuväärt töö.

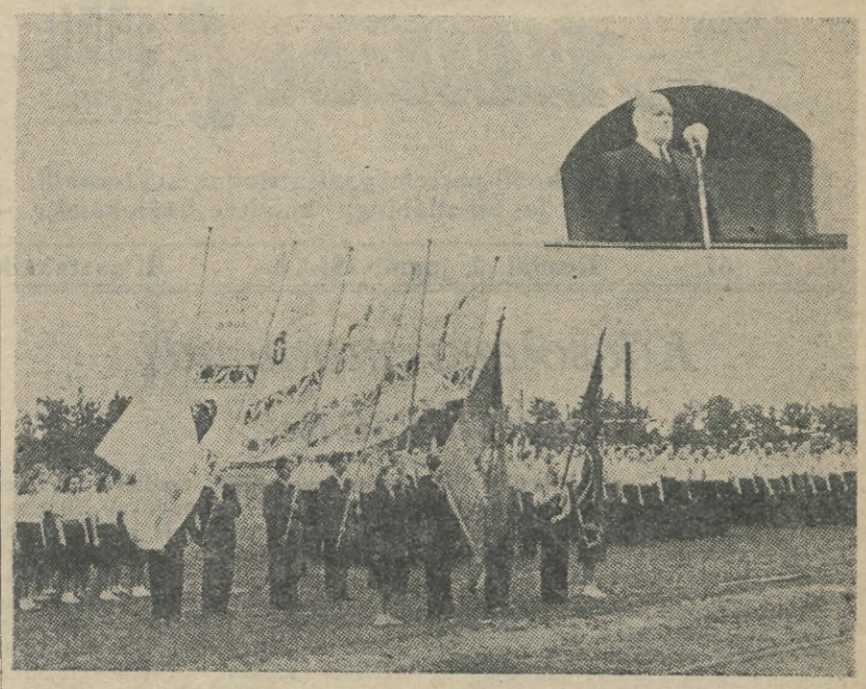
Silmaringi avardamiseks, uute muljete, teadmiste ja kogemuste ammutamiseks korraldatakse suvevaheajal ekskursioone vennasvabariikidesse.

Rida üritusi korraldatakse ka teaduskondade poolt. Põllumajandusteaduskond viib läbi suvepäeva Põuatu kolhoosis, matemaatika-loodusteaduskond ekspeditsiooni kolhooside hüdroelektrijaama ehitustöödele Taevaskojas jne.

Kommunistlikel noortel, rühmavanematel, ametiühingu grupiorganisaatoreil ja teistel aktivistidel tuleb eesseisvaist ülesannetest informeerida iga üliõpilast ja hoolitseda selle eest, et noored läheksid nende täitmisele täie teadlikkuse ja vastutustundega.

V. Kaarna,
ELKNÜ TRÜ Komitee massilise poliitilise töö sektori juhataja.

Ülikooli õnnestunud spordipäev

Moment spordipäeva avamiselt. Ülal poolsõõris: rektor prof. Koort avakõnet pidamas

Möödunud pühapäeval toimus TR Ülikooli II spordipäev. Kell pool neli pärast lõunat liikus rongkäik peahoone eest Tamme staadionile, kus järgnesid defilee, rektori avasõna ja mitmekesise sisuga spordivõistlused.

Avasõnale järgnenud massvõimlemises esinesid võrdlemisi raske vabaharjutuste kombinatsiooniga ligi 300 mees- ja naisüliõpilast õpetajate P. Rannamäe ja U. Sahva juhtimisel. Harjutused sooritati korralikult, esines ainult üksikuid liigutuste ebatäpsusi mõnede üliõpilaste juures. Kuna võimlemine on nõukogude kehalise kasvatuse alus, tuleks edaspidi taotella veel suurema hulga esinejate osavõttu massvõimlemisest.

Vetruvalt hoolaualt demonstreerisid mitmesuguseid meisterlikke hüppeid sm-d H. Elken, U. Sahva jt.

Teatejooksudes toimusid pingelised võistlused teaduskondade vahel. Kehakultuuriteaduskond võistlustest osa ei võtnud, et muuta konkurentsi teiste teaduskondade vahel ühtlasemaks ja huvipakkuvamaks.

Naiste 10×100 m teatejooksu võitis arstiteaduskond ajaga 2:31,8 min. Järgnesid ajaloo-keeleteaduskonna II naiskond ja matemaatika-loodusteaduskond. Meeste samasuguses teatejooksus jäi võit samuti arstiteaduskonnale.

400+300+200+100 m teatejooksus naistele tuli võitjaks ajaloo-keeleteaduskonna naiskond, kelle ajaks märgiti 2:46,8 min. Meeste 4×400 m teatejooksu aga võitis õigusteaduskond ajaga 3:48,8 min, jättes teiseks veterinaarteaduskonna ja kolmandaks arstiteaduskonna.

Kõige edukamaks teaduskonnaks teatejooksudes ja rändkarika võitjaks osutus arstiteaduskond, nagu eelmiselgi aastal. Üldises paremusjärjestuses järgnesid arstiteaduskonnale matemaatika-loodus-, ajaloo-keele-, veterinaar- ja õigusteaduskond. Eelviimaseks jäi põllumajandusteaduskond ja viimaseks metsandusteaduskond. Siinjuures tekib küsimus, millega seletada põllumajandusteaduskonna tagasilangust — mullusel spordipäeval saavutas ta arstiteaduskonnaga peagu võrdse punktide arvu. Väga halvasti esines tänavu ka metsandusteaduskond, kes võttis osa ainult ühest teatejooksust ja saavutas vaid 6 punkti.

Meeste kaugushüppes saavutasid häid tulemusi M. Jaaniorg ja R. Vodja. Nende parimad hüpped olid vastavalt 6,53 m ja 6,48 m.

Edasi oli spordipäeva kavas ratsutajate esinemine. Takistussõidu võitjaks tuli Linnus, kellele järgnesid Lõhmus ja Kangur.

Spordipäeva lõpul toimus jalgpallivõistlus, kus õpetaja A. Rüngi poolt hiljuti organiseeritud ÜSK jalgpallimeeskond kohtus „Dünamo" jalgpalluritega. Saavutatud viik 1:1 on meie noorele võistkonnale õige tubliks tulemuseks.

Kokkuvõttes võib öelda, et ülikooli spordipäev õnnestus võrdlemisi hästi. Päev olnuks muidugi veel huvitavam, kui kõik paremad ÜSK-i sportlased võtnuksid sellest osa, kuid samal ajal toimus Tallinnas kergejõustikuvõistlus Eesti NSV ja Läti NSV vahel, kus meie ülikooli parimad sportlased aitasid kaasa Eesti NSV ülekaalukale võidule Läti NSV üle.

V. Laid

Konsultatsioon

Aktiivsest puhkusest eksamisessiooni ajal

Aktiivne puhkus ja režiim aitavad palju kaasa õppeedukuse tõstmiseks ja heade tulemuste saavutamiseks eksamitel. Aktiivne puhkus ja mõistlik päevakord (režiim) aitavad säilitada vaimset värskust ja kehalist heaolutunnet ning vältida väsimustunde tekkimist eriti sessiooni teisel poolel.

Eksamite ajal kurdavad üliõpilased sageli väsimuse üle. Vesteldes nendega lähemalt selgub, et paljud üliõpilased õpivad n. ö. ööd ja päevad kokku, kuna eksameid on palju ja aega vähe. Sellepärast ei saa nad aega käia õigel ajal söömas, pole aega magada, jalutada ega sportida, tarvitatakse une vältimiseks mitmesuguseid ergutusaineid jne. Sellise eluviisi tõttu tekkiv väsimus on täiesti arusaadav ja loomulik nähtus, sest taoline eluviis on lubamatu vägivald organismi ja tervise suhtes. Ei või karistamatult ignoreerida organismi loomulikke nõudeid une, toidu ja kehaliste harjutuste järele pikema aja vältel. Tuleb ikkagi ka eksamisessiooni ajal elada normaalselt nagu enne eksameidki, tuleb loobuda igasugustest järskudest muudatustest eluviisis, sest nendega kohanemata organism ei ole võimeline normaalseteks saavutusteks õppetöös.

Vaatleme neid kolme tähtsamat tegurit — uni, toit ja kehalised harjutused — lähemalt.

Korralik uni ja puhkus omavad väga suurt tähtsust. Õppides kogu päeva peab aju töötama intensiivselt, temas toimuvad mitmesugused biokeemilised protsessid. Seejuures vabanevad nn. aju ainevahetuse produktid, mis ei jõua päeva jooksul küllalt kiiresti eemalduda, kui loobutakse täielikult kehalistest harjutustest. Kuhjudes vähendavad aju väsimusained inimese erksust ja vaimset töövõimet, kutsudes esile väsimuse.

Öösel magamisel lahtise aknaga toas värskes õhus eemaldatakse need ained ja aju muutub uuesti töövõimeliseks ja värskeks. Puuduliku magamise või halvas õhus magamise tagajärjel ei puhka inimene täielikult välja ja seetõttu kannatab õppimine. Täielik magamatus ühe öö kestel mõjub ajutegevusele nii tugevasti, et veel nelja päeva pärast on tunda selle tagajärgi, eriti aga kannatab mälu. Tuleb magada ikkagi 8—9 tundi ööpäevas, sest ainult siis on töötunnid maksimaalselt produktiivsed.

Korraliku toitumise tähtsus on pikematagi selge. Küll aga tuleb rõhutada söögiaegadest mittekinnipidamise halbu tagajärgi. Korratu söömine eksamisessiooni ajal vähendab oluliselt õppeedukust. Toitmine annab ju otseselt energiat, jõudu. Toit peab olema kõrgekvaliteediline, selles ei tohi puududa vajalik hulk valke ja vitamiine.

Hoopiski lubamatu on, kui eksamite ajal loobutakse aja säästmiseks täielikult kehalistest harjutustest värskes õhus, nagu seda ekslikult teevad paljud üliõpilased. Nõukogude teadlaste uurimused on näidanud, et eriti vaimse töö kestel kuhjub meie kehas ja ajumassi veresoontes palju süsihappegaasi, mida on tarvis kiiresti kõrvaldada. Aktiivne puhkus, s. o. mitteväsitavalt teostatud kehalised harjutused aitavad seda väsimustunnet kiiremini ja kindlamini kõrvaldada kui lihtne puhkamine (lamamine, magamine). Aktiivseks puhkuseks sobib hommikune virgutusvõimlemine värskes õhus, päeval 1—2-tunnine jalutuskäik (näit. 1 tund pärast lõunasööki ja 1 tund enne magamaheitmist). Soovitatav on ka kerge võimlemine ja suplemine, õhu- ja päikesevannide võtmine jõekaldal. Kirjeldatud protseduur aga ei tohiks kesta üle 1 tunni. Ainult õhu- ja päikesevanni võtmine on puudulik, see tuleb tingimata siduda suplemisega. Suplemise järel ei tule enam lamada, vaid kohe riietuda ja lahkuda. Üldse peab ütlema, et lamamine puhkamise eesmärgil pole eksamisessiooni ajal soovitatav, tarvis on aktiivset liikumist.

Ükskõik, milline kehaline harjutus ka oleks, ta ei tohi eksamite edukuse huvides olla liiga intensiivne, väsitav.

Kui üliõpilased mainitud nõudeid silmas peavad, siis pole kahtlust eksamite õnnestumises.

J. Laidvere

VASTUSEKS MEIE KRIITIKALE

Tööd parandatakse

Metsandusteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni üldkoosolekul, mis toimus 27. mail, arutati läbi ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool" 6. mail s. a. ilmunud artikkel „Kommunistlikud noored ja teaduslik töö". Selles artiklis esiletoodud terava kriitika metsandusteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni töö kohta teadusliku töö juhtimise alal tunnistas koosolek üksmeelselt õigeks.

Küsimuse põhjaliku arutlemise järel võeti koosolekul vastu otsus, milles nähakse ette abinõud kommunistlike noorte ulatuslikuks kaasahaaramiseks teaduslikule tööle ja selle töö suunamise parandamiseks. Alates sügissemestrist suunatakse kõik II ja vanemate kursuste kommunistlikud noored aktiivselt osa võtma teaduslike ringide tööst. Bürood aga kohustati pidevalt kontrollima ja juhendama teaduslike ringide tegevust ja kommunistlike noorte osavõttu nende tööst.

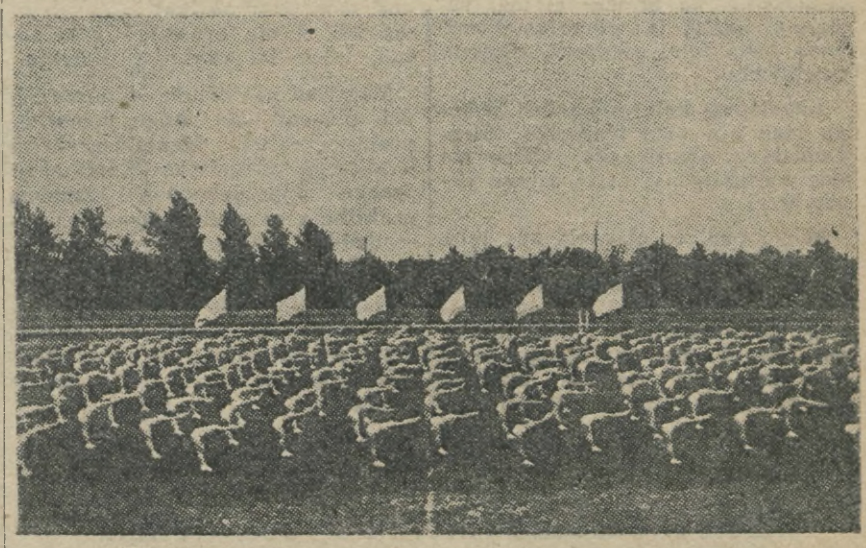
J. Kallas,
metsandusteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretär.

Klassivaenlaste paljastamine kolhoosides on ka šeffide ülesanne

Pärast Eestimaa K(b)P Keskkomitee VIII pleenumit ning kohalike parteiaktiivide koosolekuid on võitlus meie kolhoosidesse sissetunginud kulaklike ja kodanlik-natsionalistlike elementidega tunduvalt elavnenud.

Ometi aga leidub meie kolhoosides veel küllaltki peidetud klassivaenlasi. Nende kiirest paljastamisest ei tohi jääda kõrvale ka šeflusasutised ja -organisatsioonid. Loomulikult on see täiel määral maksev ka meie Tartu Riikliku Ülikooli šefluskomisjoni kohta. Teatavasti on ülikool šeflusvahekorras Mäksa vallaga ning meie põllumajandusteaduskond veel pealeselle Tartu valla Põuatu kolhoosiga. Ei saa öelda, et ülikool šefina Mäksa valla ning Põuatu kolhoosi oleks unarusse jätnud, kuid ometi on ta oma šefikohustusi täitnud ühekülgselt. On piirdutud peamiselt agrotehniliste nõuannete ning kunstilise isetegevuse pakkumisega. Kuid on selge, et käesoleval momendil kolhooside tugevdamiseks ei piisa ainuüksi eeskujulikust agrotehnikast, vaid eelkõige on need kolhoosid tarvis puhastada klassivõõrast elemendist. Ja seda on TRÜ šeflusalustes kolhoosides veel küllalt. See on aga šefluskomisjonil (esimees sm. R. Raudsepp) jäänud silmapaari vahele. Kujukaks näiteks on siin just Põuatu kolhoos, kus tänaseni istuvad juhatuses sellised kulaklikud ning rahvavaenulikud tüübid, nagu Voot, Koppel jt., kes teevad kõik selleks, et ühismajandit laostada. Ometi on põllumajandusteaduskonna inimesed sagedasteks külalisteks Põuatu kolhoosis. Mäksa valla Majaka ja Lembitu kolhoosis võimutsesid viimase ajani kulakud Roiu ning Loopere. Kuid sama valla Koidu, Helina jt. kolhoosides on veel praegugi võimutsemas mitugi samasugust tegelast. Kõigi nende kolhoosilõhkujate päevavalgele toomiseks peavad ülikooli šefluskomisjon ning ühiskondlikud organisatsioonid andma senisest tunduvalt tõhusamat abi. Ei tohi lasta enam end petta näilisest korrasolekust, šefluskohustusi on tarvis täita enam sisusse tungides. Ka ülikooli komsomolikomitee peab tihendama sidet šeflusaluste kolhooside noortega, mis aitaks tunduvalt kergendada võitlust kulakute ning kodanlike natsionalistide vastu.

H. Laulik

150 naisüliõpilast võttis osa massvõimlemisest. V. Levitski fotod

MEILE KIRJUTATAKSE

Spordipäeva läbiviimise aega tuleks muuta

Rektori käskkirja kohaselt viiakse ülikooli traditsiooniline spordipäev läbi iga aasta maikuu viimasel pühapäeval. Kahtlemata on see aeg mõnes mõttes soodus, eriti ilmastikuliste tingimuste poolest. Teiselt poolt aga tuleb arvestada seda, et paljudele üliõpilastele tekitab spordipäevast osavõtmine sel ajal suuri raskusi, kuna eksamisessioon on kas juba käimas või lähenemas, spordipäevaks valmistumine aga nõuab võrdlemisi palju aega (eriti massvõimlemise osas).

Seda arvesse võttes tuleks rektoraadil tõsiselt kaaluda spordipäeva läbiviimise tähtaja üleviimist maikuu teisele või kolmandale pühapäevale, mil võimalused sellest osavõtmiseks on paremad.

L. Laur

Vastutava toimetaja aj. kt. O. Utt

Tellige endale ajaleht „TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL" ka eksamisessiooni ajaks!
Tellimishind õppeaasta lõpuni 1 rubla

MB 03294 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksikuumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1474

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Raamatupalat

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 21 (68) Reedel, 9. juunil 1950. a. III aastakäik

Iga kommunisti ja kommunistliku noore püha kohus

Oppeaasta läheneb lõpule. Sajad üliõpilased on juba sooritanud kõik eksamid ja seega lõpetanud kursuse. Kuid eksamisessioon pole veel lõppenud. Paljud eksamid seisavad veel ees, paljud noored valmistuvad riigieksameiks.

Senised eksamid näitavad, et TRÜ üliõpilaskonna rõhuv enamus suhtub tõsiselt eksamitesse, et enamik teaduskondi on korralikult ette valmistanud eksamisessiooni läbiviimiseks.

Samal ajal on mõningaid fakte, mis räägivad sellest, et meil leidub siiski üksikuid üliõpilasi, kes suhtuvad eksamitesse ebanõukogulikult, tulevad eksamile puuduliku ettevalmistusega ja selle tagajärjel kukuvad läbi. Eriti lubamatu on niisugune suhtumine ühiskonnateaduslike õppeainete puhul. Kuid seni on ette tulnud juba rida läbikukkumise juhtumeid just neis õppeainetes.

Siin peab märkima, et teaduskondade dekanaadid ja ülikooli õppeosakond ei teinud kõike tarvilikku eksamisessiooni normaalse kulgemise kindlustamiseks. Eksamitähtpäevade planeerimisel sageli ei arvestatud üliõpilaste võimalusi (eriti matemaatika-loodusteaduskonnas), mis paratamatult toob kaasa üliõpilaste ülekoormamise ja eksamitulemuste languse. Väga halb on ka see, et meil leidub üksikuid õppejõude, nagu näiteks veterinaarteaduskonna õppejõud professor Tehver, kes eksamitel lubavad endale tooreid väljendusi üliõpilaste suhtes, sellega hirmutades neid ja mitte võimaldades keskendada oma mõtteid vastustele.

Eksamisessiooni eduka lõpuleviimise kindlustamiseks on veel teha suur töö. Eriti vastutusrikkad ülesanded langevad siin kommunistidele ja kommunistlikele noortele, kes peavad etendama juhtivat osa võitluses parimate töötulemuste saavutamise eest Nõukogude Eesti 10. aastapäeva auks.

Kommunistid ja kommunistlikud noored peavad nägema oma peamist ülesannet selles, et tõsta kõiki üliõpilasi eesrindlaste tasemele. Nad peavad selgitama, kes on nende õpperühmas mahajäänumad ja nõrgemini ettevalmistatud üliõpilased, ning siis terve rühma kaasabil organiseerima nende abistamist, nõudma, et need nõrgemad üliõpilased kindlasti kasutaksid konsultatsioone ja tuleksid eksameile põhjaliku ettevalmistusega.

Kuid esmajärjekorras peavad meie üliõpilased — kommunistid ja kommunistlikud noored ise oma eeskujuga näitama, kuidas tuleb suhtuda eksamite ettevalmistamisse ja sooritamisse. Peab ütlema, et seda oma põhiülesannet on rõhuv enamus kommuniste ja kommunistlikke noori täitnud. Meil on palju tublisid üliõpilasi, kes õiendavad kõik eksamid hindele „väga hea", ja suurem osa neist kuulub kommunistide ja kommunistlike noorte hulka. Üle ülikooli on nende keskmine õppeedukus kõrgem noortest, kes ei ole partei ega komsomoli ridades. Ja see on täiesti arusaadav. Nii peabki see olema.

Kahjuks aga esineb siiski veel juhtumeid, mis räägivad sellest, et mõningad kommunistlikud noored ei ole aru saanud oma põhiülesandest, jäävad maha organiseerimata noortest ja nii ei tee au kommunistlike noorte organisatsioonile. Siin võib tuua näiteks õigusteaduskonna III kursuse kommunistlikke noori, kelle eksamitulemuste keskmine osutus madalamaks organiseerimata noorte omast niisuguses tähtsas õppeaines nagu poliitiline ökonoomia.

Häbistav on üksikute kommunistlike noorte ebaaus käitumine eksamitel. Õigusteaduskonna I kursuse kommunistlik noor Klisholtz näiteks kasutas NSV Liidu riigi ja õiguse ajaloo eksamil parema hinde saavutamiseks ebaausaid võtteid, kusjuures teda abistas ka kommunistlik noor Zääro. Peab ütlema, et kodanliku aja vastik jäänus — spikerdamine — ei ole meie ülikoolist veel täiesti kõrvaldatud. Püüe eksamil ette ütelda leiab veel poolehoidjaid madala teadlikkusega üliõpilaste hulgas. Kommunistide ja kommunistlike noorte ülesanne on halastamatult võidelda nende võltsijate ja petturitega, sest nende koht ei ole nõukogude ülikoolis. Rangeimat hukkamõistu aga väärib juhtum, kus kommunistlik noor ise langeb sellise alandava tegevuseni.

Meil on ka kommunistlikke noori, kelle õppeedukus ei anna eeskuju organiseerimata noortele. Kui näiteks üliõpilased Oper ja Ismit matemaatika-loodusteaduskonna I kursuselt õigesti mõistsid oma ülesannet ja kevadisel sessioonil palju hoolikamalt valmistusid marksismi-leninismi aluste eksamiks kui talvisel sessioonil, siis põllumajandusteaduskonna I kursuse kommunistlike noorte Porovardja, Raudsepa ja Tamme eksamitulemused on palju nõrgemad. Nad said ainult rahuldavaid hindeid niisugustes ainetes nagu füüsika, marksismi-leninismi alused jne. Aga ometi on kommunistlike noorte püha kohus eriti praegusel sessioonil õppida ainult headele ja väga headele hinnetele.

Tunduv osa eksamisessioonist seisab veel ees. Meie kõikide ülesanne seisab selles, et eksamisessioon organiseeritult lõpule viia. Kommunistid ja kommunistlikud noored peavad siin sammuma esimeste ridades, oma eeskujuga näitama, kuidas tuleb suhtuda eksameisse, kuidas tuleb neiks valmistuda, kuidas tuleb aidata nõrgemaid ja kuidas võidelda igasuguse ebaaususe ning ebanõukoguliku käitumise faktidega eksamite sooritamisel.

Praegu on õige aeg tellida ajaleht „TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL" järgnevaks õppeaastaks

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetus tuletab lugejatele meelde, et praegu on aeg ära anda tellimus ülikooli ajalehele järgmiseks õppeaastaks. On soovitav tellimus ära anda tingimata juba juuni- ja juulikuu jooksul, sest sellega kindlustatakse ajalehe korrapärane kättesaamine juba õppeaasta algusest peale.

Meie lehe tellimus üheks kuuks maksab 1 rubla. Leht ilmub aastas 10 kuu jooksul, s. o. 1. septembrist 1. juulini. Tellimusi võtavad vastu ühiskondlikud ajakirjanduse levitajad kursustel, kateedrites jne. Viimased maksavad kogutud tellimisraha ülikooli kassasse, kust väljaantav kviitung tuleb anda ajalehe toimetusse või TRÜ Ametiühingu Komiteesse (mõlemad asuvad Ülikooli tän. 46, III korrusel). Kviitungil tuleb märkida tellinud kollektiivi nimetus, tellijate arv ja aeg, milleks tellimus on antud. Kui kviitungil nimetatud andmed puuduvad, ei saa tellimusele käiku anda.

Ühiskondlike ajakirjanduse levitajate ülesandeks on eksamisessiooni ajal organiseerida tellimuste vastuvõttu ja teha ulatuslikult selgitustööd selleks, et iga õppejõud, üliõpilane ja teenistuja annaks juba nüüd ära tellimuse ülikooli ajalehele terveks õppeaastaks.

Innustagu kommunistide ja kommunistlike noorte eeskuju kõiki taotlema parimaid eksamitulemusi Nõukogude Eesti 10. aastapäeva auks!

* * *

Kommunistlikud noored on parimad

Mitte juhuslikult pole sattunud ülikooli autahvlile arstiteaduskonna V kursuse üliõpilase Akivo Lenzneri pilt. Rea aastate jooksul on ta olnud parimaid üliõpilasi oma kursusel, töötanud väsimatult ühiskondlikul rindel ja — nagu see sobibki kommunistlikule noorele — tähelepanuväärse põhjalikkusega lahendanud teaduslikke probleeme. Ka käesoleval sessioonil on tema hinded eranditult väga head.

Nii õppetulemustelt kui ka iseseisva teadusliku töö poolest seisab tema kõrval kursusekaaslane kommunistlik noor Harry Kanter, kes samuti sooritab kõik eksamid hindele „väga hea".

R. Looga

Põhjalike teadmistega

Innukalt asusid eksameid sooritama ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilased. Eriti põhjalikke teadmisi osutavad eksamitel kommunistlikud noored, kes kõigil kursustel kuuluvad eesrindlikemate üliõpilaste hulka.

IV kursuse ajaloolased kommunistlikud noored Ellen Plotnik, Karl Siilivask, Asta Künnap jt. sooritasid neil päevil hindele „väga hea" Valgevene ajaloo ja vene keele eksami. Loogika-psühholoogiaosakonna I kursusel paistavad silma Kanni Kukk ja Ester Toomsalu, kes õiendasid eksami rahvaluules, saades väga hea hinde.

A. Käärik

Poliitökonoomiat on õpitud hoolikalt

Matemaatika-loodusteaduskonna füüsika-matemaatikaosakonna kommunistlikud noored on — nagu näitavad hiljuti alanud kevadise eksamisessiooni tulemused — pingsa tööga kogu semestri vältel suutnud põhjalikult omandada läbivõetud kursuse kõigis ainetes, mistõttu nende eksamitulemused on eeskujulikud.

III kursusel kuuluvad kommunistlikud noored parimate poliitökonoomia õppijate hulka. Sm-d Hion, Rebane, Leinemann, Past jt. said selles õppeaines väga hea hinde.

Sama edukad on ka nooremate kursuste kommunistlikud noored. Sm-d Kirs, Einer, Truus jt. sooritasid marksismi-leninismi aluste eksami väga heale hindele.

H. Tiik

Peatähelepanu vene keelele

Oigusteaduskonna II kursuse kommunistlikud noored on püüdnud võimalikult hästi õppida vene keelt ja oma teadmisi sel alal rikastanud ka iseseisva õppimisega väljaspool programmi nõudeid.

Heaks näiteks sellest on kommunistlike noorte õppeedukus vene keele alal. Sm. Blumfeldtil on sooritatud vene keele eksam juba terve ülikoolikursuse ulatuses, kuna sm. Prost jõudis iseseisva õppimise teel niikaugele, et võis sooritada vene keele eksami III kursuse eest ette. Teised kommunistlikud noored — sm-d Kaunsar, Tamm, Utt jt. sooritasid oma vene keele eksami kohe sessiooni algul ja said kõik väga hea hinde.

R. Kaik

Eduka töö alus

Põllumajandusosakonna agronoomia- ja aianduse-eriharu I ja II kursusel äsja lõppenud eksamisessioon annab tunnistust sellest, et nende kursuste kommunistlikud noored valmistusid tõsiselt ja igakülgselt eksamiteks. Eriti suurt tähelepanu pöörati ühiskonnateaduslike distsipliinide omandamisele.

Tehtud tööd kroonis edu. I kursuse kommunistlikud noored Lehestе, Lätt, Ristisaar jt. said marksismi-leninismi eksamil teenitult väga hea hinde. Ka II kursusel hindas vanemõpetaja E. Raag kommunistlike noorte Viru, Vipperi, Veevo jt. vastused marksismi-leninismi aluste eksamil hindega „väga hea".

Huvitav on märkida asjaolu, et ülalmainitud üliõpilased, kes sooritasid eksami marksismi-leninismi alustes hindele „väga hea", saavutavad eeskujulikke tulemusi ka teiste ainete eksamitel. Sellest tuleneb paratamatu järeldus, et põhjalik tutvumine marksistlik-leninliku teooriaga on eelduseks edu saavutamisele ükskõik millisel tööalal.

A. Külaots

Marksismi-leninismi aluste eksamile ei saa tulla puuduliku ettevalmistusega

Nõukogude ühiskonnas ei saa olla täisväärtuslik spetsialisti ilma ühiskonnateaduste põhjaliku tundmiseta. Sellepärast esitavad marksismi-leninismi aluste kateedri õppejõud eksamitel üliõpilastele tõsiseid nõudmisi. Igalt üliõpilaselt nõutakse aine sügavat omandamist. Omandada põhjalikult marksismi-leninismi teooria — see ei tähenda mitte üksikute faktide mehaanilist pähetuupimist, vaid eeldab ka oskust teha neist faktidest õigeid printsipiaalseid järeldusi ja seostada õpitavat ainet kommunismi ülesehitamise konkreetsete probleemidega.

Ent siiski esineb sessiooni käigus juhtumeid, kus ei peeta kinni nendest nõuetest, vaid lepitakse faktide pealiskaudse pähetuupimisega. Näiteks arsiteaduskonna stomatoloogiaosakonna II kursuse üliõpilaste keskmiseks hindeks kujunes küll „hea", kuid tegelikult olnuksid kahtlemata paremad ja läbikukkumise juhtumid oleksid välditud, kui ei oleks esinenud piirdumist faktilise materjali omandamisega, võimetust teha üldistusi.

Aine põhjaliku tundmaõppimise seisukohalt omavad erilist tähtsust konsultatsioonid. Kateeder on korraldanud töö nii, et igal üliõpilasel on võimalik saada soovitava õppejõu juures temale raskusi tekitavates küsimustes konsultatsioone. Kahjuks peab aga märkima, et üliõpilased, eriti I ja II kursusel, kasutavad seni konsultatsioone väga vähe. Enamasti piirduvad konsultatsioonid sellega, et vastav õppejõud ise omaalgatuse korras kutsub üliõpilasi konsulteerima. Eriti suurt muretust avaldavad siin kehakultuuriteaduskonna II kursuse üliõpilased, kuigi on teada, et just neil üliõpilastel jäi nende Tartust eemalviibimise tõttu programmi läbitöötamine loengute ja seminaride osas lünklikuks. On tarvis, et KKT dekaan sm. Kudu tunneks huvi selle vastu, et mainitud kursuse üliõpilasi suunata konsultatsioonidest osa võtma. Sama on maksev ka teiste teaduskondade suhtes.

Teise suurema puudusena on ilmnenud paljude üliõpilaste püüd oma lünklikke teadmisi varjata üldiste loosungite esitamisega. Kuid ei saa teha tõsiseid põhijäreldusi, kui ei ole omandatud olulist faktilist materjali. Paljad järeldused, ilma et neid suudetaks konkreetse materjali varal tõestada, viivad pealiskaudsusele ja eksamil läbikukkumisele.

Senised eksamikogemused just tõestavad, et mitterahuldavaid hindeid on saanud nimelt need üliõpilased, kes semestri kestel pole aine kallal töötanud ja on programmis ettenähtud kirjandust läbi töötanud süsteemitult. Nii said põllumajandusteaduskonna II kursuse üliõpilased Sussen ja Roth ning matemaatika-füüsikaosakonna II kursuse üliõpilased Reintam ja Tani eksamil mitterahuldava hinde just sellepärast, et nad jätsid faktilise materjali läbi töötamata.

Meie ülesandeks on taotella võimalikult paremaid tulemusi marksismi-leninismi aluste eksamitel. Praegu aga on juba terve rida üliõpilasi neil eksamitel läbi kukkunud. Sellepärast peab iga üliõpilane valmistuma eksamiks marksismi-leninismi alustes suurima põhjalikkusega, mitte lubama pealiskaudset ja kergemeelset suhtumist sellesse ainesse, omandama vajalikku faktilise materjali ja oskuse selle alusel teha õigeid printsipiaalseid järeldusi.

E. Raag,
marksismi-leninismi aluste kateedri vanemõpetaja.

Parteigrupp võitleb õppetöö taseme tõusu eest

Eksamisessioon omab ülikooli elus erilist tähendust. Ta on kogu semestri jooksul tehtud töö tulemuste selgitamise ajajärguks. Seepärast on arusaadav, et sessiooniks tuleb valmistuda erilise hoolega. Teaduskonna dekanaat, parteigrupp, ametiühingu büroo ning kommunistlike noorte algorganisatsioon peavad õigeaegselt läbi viima kõik ettevalmistustööd, et kindlustada eksamite edukat sooritamist üliõpilaste poolt.

Otsustavat osa eksamite ja arvestuste edukal sooritamisel etendab muidugi üliõpilaste eneste poolt kogu semestri jooksul tehtud töö, kuid oluline on ka eksamite läbiviimise tehniline kindlustamine. Eksamite ja arvestuste tähtaegade õige planeerimine, konsultatsioonide korraldamine, vajaliku kirjanduse koondamine kateedritesse ja teised abinõud soodustavad selle ürituse head kordaminekut.

Matemaatika-loodusteaduskonna parteigrupp on seepärast sessiooni ettevalmistamise ja läbiviimise küsimustele osutanud suurt tähelepanu. Väga viljakaks ürituseks ses osas kujunes grupi lahtine koosolek. Siin selgus rida tõsiseid väärnähtusi. Näiteks vaatamata sellele, et teaduskonna paljudes osakondades algas eksamisessioon juba maikuu algul, polnud dekanaat veel maikuu keskel arutanud eksamisessiooniga seotud küsimusi. Dekanaadis valitsenud arvamine, et eksamisessiooni läbiviimine on vana tuntud asi, mis kulgeb iseenesest, on väär ning kahjulik arvamine, mis võib esile kutsuda ainult korratusi ja takistusi. Ja see juhtuski: kateedrites läks eksamisessiooni ettevalmistamine ja läbiviimine isevoolu teed.

Parteigrupp tegi kindlaks, et selle tähtsa töö unarussejätmine on toonud kaasa väga tõsiseid väärnähtusi. Matemaatikaosakonna kateedrites näiteks ei olnud üliõpilastele kättesaadavaks tehtud õppeprogramme, vaid üliõpilased pidid neid ise kokku seadma loengute pealkirjade alusel. Mõnes kateedris ei teatud sedagi, et enne eksameid ei tohi üliõpilastele teatavaks teha eksamipiletite sisu. Astronoomia kateedris korraldati eksamieelseid konsultatsioone eksamipiletite küsimuste järjekorras, mitte aga probleemide järgi, nagu oleks õige. Ka üliõpilaste varustamises vajaliku kirjandusega on raskusi. Selgus veel, et eksamitähtpäevade planeerimisel on dekanaat teinud mõningaid vigu. Eksamitähtpäevade ülekoormatust esines II kursusel marksismi-leninismi aluste ja III kursusel poliitilise ökonoomia osas. Puudulik oli dekanaadi hool ka lõpetajate ettevalmistamise eest riigieksameiks, mistõttu õppejõu ärasõidu tõttu tekkinud seisak marksismi-leninismi aluste konsultatsioonide korraldamises venis lubamatult pikaks.

Need ja paljud teised puudused, mis parteigrupi poolt on avastatud, näitavad, et iga sessiooni eel on hädatarvilik kateedrijuhatajate koosolekute korraldamine, mis võimaldaks eesrindlike kogemuste edasiandmist ja esinevate vigade väljaselgitamist. On lubamatu, et matemaatika-loodusteaduskonnas seda tänavu õigeaegselt ei tehtud.

Parteigrupp võttis õigeaegselt tarvitusele abinõud esiletoodud väärnähtuste kõrvaldamiseks. See asjaolu koos kommunistlike noorte ja ametiühingu-organisatsiooni tubli tööga kindlustab seda, et matemaatika-loodusteaduskonnas käesolev sessioon siiski viiakse läbi hästi ja tagatakse väljapaistvate tulemuste saavutamine Nõukogude Eesti 10. aastapäeva auks.

V. Matin,
matemaatika-loodusteadukonna parteigrupi organisaator.

Sotsialistlik võistlus iga üksiku töötajani!

Nõukogude Eesti töötajad võtavad väärikalt vastu Eesti NSV 10. aastapäeva. Iga päevaga laieneb linnades ja maal sotsialistlik võistlus vabariigi 10. aastapäeva auks. Töötajad on võtnud endale eesmärgiks täita tööstuses, transpordis ja kapitaalehitiste alal eelseivaks pidupäevaks käesoleva aasta 8 kuu plaan, kindlustada uus tõus meie sotsialistlikus põllumajanduses ning viia edasi meie eesrindlikku kultuuri ja teadust.

Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud, üliõpilased, teenistujad ja töölised ei seisa sellest kõrval, ning haaratud soovist märkida omapoolse panusega eelseisvat tähtpäeva, on võtnud endile üleplaanilisi sotsialistlikke kohustusi. Enne 1. maid toimunud sotsialistliku võistluse kohustuste täitmise kontroll näitas, et võistlus on soodustanud teaduskondade tööplaanide täitmist. Paljud teaduskonnad on ületanud võetud kohustusi. Näiteks õigusteaduskonna õppejõud ja üliõpilased võtsid endale kohustuseks pidada 1950. a. vähemalt 50 ettekannet, loengut ja vestlust, tegelikult olid nad juba 1. maiks pidanud ligi 200 loengut, ületades mitmekordselt võetud kohustuse. Sotsialistlike kohustuste ületamist esineb ka teistes teaduskondades.

Enne 1. maid määras sotsialistliku võistluste tulemuste hindamise komisjon kindlaks ka peamised näitajad, mis võetakse aluseks parima teaduskonna väljaselgitamisel. Nendeks näitajateks on: distsipliin, teadusliku töö plaani täitmine, teaduskonna tööplaani täitmine, üleplaaniliste sotsialistlike kohustuste täitmine, ühiskondlikest taastamistöödest osavõtmine.

Üliõpilaste õppeedukust ei võeta arvesse parema teaduskonna väljaselgitamisel, kuna sellel alal sotsialistlik võistlus ei ole lubatud ja võib viia õppejõude tahtmatult nõudlikkuse vähendamisele. Kindlate näitajate olemasolu aitab teaduskondade kollektiive sotsialistliku võistluse edasiarendamisel. Sotsialistlik võistlus peab aitama just nendel aladel saavutada veelgi suuremaid tulemusi.

Puudusi teaduskondade kollektiivide töös just nendel aladel ongi veel palju. On tarvis aktiviseerida võitlust õppedistsipliini rikkumise vastu, on vaja kindlustada teadusliku töö plaani täitmine ja ületamine, on tarvis kindlustada iga teaduskonnas ja kateedris planeeritud ürituse läbiviimine. Ja kui õppetöös on jõutud käesoleva õppeaasta lõppfaasi — eksamisessioonini, siis on tarvis viia ka teistel aladel õppeaasta edukale lõpule. Sellele aitab kaasa ENSV 10. aastapäeva tähe all kulgev sotsialistlik võistlus.

Sotsialistlikku võistlust saab senisest edukamalt arendada siis, kui igas teaduskonnas dekaan ja ühiskondlikud organisatsioonid kõige kiiremas korras selgitavad välja oma plaanide täitmises esinevad puudused ja mobiliseerivad kogu kollektiivi nende kõrvaldamiseks, kuid mitte ainult puuduste kõrvaldamisele, vaid ka plaanide ületamisele.

Selles osas aitab teaduskonna kollektiivi sotsialistlik võistlus teaduskonnas eneses, võistlus iga kateedri, eriti aga iga üksiktöötaja vahel.

Ülikoolis toimuva sotsialistliku võistluse suureks puuduseks on senini olnud just see, et on piirdutud sotsialistliku võistluse kohustuste vastuvõtmisega teaduskondade ulatuses ja ainult mõnes teaduskonnas on seda arendatud edasi allapoole — kateedrite ja õpperühmadeni. Väga vähe on võetud individuaalseid kohustusi.

Aga edu saavutatakse sotsialistliku võistlusega teaduskonna töö parandamisel ainult siis, kui sotsialistliku võistluse kohustus on viidud iga töötajani. Eeskätt on vaja haarata sotsialistliku võistlusega neid õppejõude, kelle tööst oleneb teaduskonna tööplaanis kujunenud lünkade likvideerimine. Teaduskonna aktivistid peavad tegema nendele isikutele konkreetse väljakutse sotsialistlikuks võistluseks.

Arendades sotsialistlikku võistlust iga õppejõu, teenistuja ja üliõpilasena, kindlustab teaduskond mitte ainult plaani lünkade likvideerimise, vaid ka plaanide ületamise.

Iga TRÜ õppejõud, üliõpilane, teenistuja ja tööline võtku endale sotsialistlikke kohustusi ENSV 10. aastapäeva auks ja täitku need pidupäevaks!

I. Paul,
TRÜ Ametiühingu Komitee esimees.

Meile kirjutatakse

Kui kaua nad võimutsevad?

Näituse tänava ühiselamus elunevate üliõpilaste hulgas on äratanud sügavat pahameelt kütja sm. Raidla perekonna käitumine. Peale Raidla enda elavad ühiselamus veel tema abikaasa, kes töötab samas koristajana, ja tema ema. Eriti viimased kaks tunnevad end ühiselamus täielike peremeestena ja ei tunnusta oma võimutsemises mingeid piire.

Nii on Raidlad hakanud ühiselamu õppetuba pidama oma korteri juurde kuuluvaks ruumiks. Siin triigitakse pesu ja tehakse muid majapidamistöid, mistõttu üliõpilastel pole sageli võimalik kasutada õppetuba rahulikuks õppimiseks. Üliõpilaste pesuruumi antakse võõrastele isikutele kasutada pesupesemiseks, kusjuures keegi selleks puid toonud ei ole. Poole õuest on Raidlad muutnud oma kartulimaaks, kuigi neil ka Raadil on aiamaa olemas. Siingi on rida peenraid antud kõrvalistele isikutele. Samal ajal aga tunnevad üliõpilased vajadust korvpalliväljaku järele. Väga ebameeldiv on ka see, et Raidlate korteris peetakse kolme (!) koera, kes sageli jooksevad ringi koridorides ja loomulikult ei osuta mingit lugupidamist puhtuse ja korra nõuete vastu.

Raidlad ei vali vahendeid selleks, et mustata ja teotada ühiselamus elunevaid nõukogude üliõpilasi. Nii mõeldi välja lugu, et kursandid Lepik ja Köster olevat ühiselamu vanema passiivsel heakskiidul organiseerinud oma korteris joomingu. Asja hilisemal uurimisel aga selgus, et kumbagi mainitud kursantidest polnud sel õhtul koduski! Pahatihti sõimavad Raidlad üliõpilasi valimata sõnadega. Näiteks valisid nad oma toore pilke objektiks Isamaasõja invaliidi sm. Salumäe lahinguis saadud vigastuse. Tühisel põhjusel on jämedalt sõimatud ka üliõpilasi Saart, Küla jt. Mõned VI keskkooli õpilased, kes tahtsid kokku saada oma ühiselamus eluneva õpetaja sm. Reiljaniga, visati Raidlate poolt sõna otseses mõttes välja.

Neist ja arvukaist taolistest faktidest on informeeritud majandusosakonna juhatajat sm. Raudseppa ja ühiselamute juhatajat sm. Kaldveed, kuid nende poolt Raidlate korralekutsumiseks midagi ette võetud ei ole. Niisugune olukord ei tohi kauem kesta. Meie üliõpilased ei või taluda selliste isikute „tegevust" oma ühiselamus.

H. Tigane,
Näituse tän. ühiselamu vanem.

Üliõpilaste teaduslike võistlustööde temaatikast 1950|51. õppeaastaks

MARKSISMI-LENINISMI KATEEDER

1. Klassivõitlus proletariaadi diktatuuri tingimustes.
2. Marksistlik-leninlik õpetus nõukogulikust patriotismist.
3. Linna ja maa vastandlikkuse likvideerimisest NSV Liidus.

ÕIGUSTEADUSKOND

1. Eesti NSV arengu põhietapid (1940.—1950. a.).
2. Kodanliku riigimehhanismi purustamine ja uue nõukogude riigimehhanismi loomine ENSV-s.
3. Rahvusvaheliste õigusnormide rikkumine imperialistliku leeri riikide poolt pärast Teist Maailmasõda.
4. NSV Liit — rahu ja demokraatia leeri juhtiv jõud.
5. Parempoolsed sotsiaaldemokraadid kui tööliskiassi reetjad ja nende osa kaasaegses kodanlikus riigiaparaadis.
6. Eelarveliste asutiste alaeelarvete koostamine ja täitmine.
7. Katoliku kiriku kaasaegsed poliitilised õpetused ameerika imperialismi ja reaktsiooni relvana.
8. Valimisõiguse arenemine NSV Liidus.
9. Kriminaalvastutus agressiivse sõja propaganda eest.
10. Kohus rahvademokraatia maades.
11. Nõukogude tsiviilprotsessi põhiprintsiibid.
12. Kolhoosipere nõukogude õiguses.

ARSTITEADUSKOND

1. Vereurmarohu (Chelidonium majus) toksikoloogia.
2. Esmaabist traumatismi puhul Lõuna-ENSV-s.
3. Trichomonas-kolpiidi etioloogia, diagnoos ja ravi.
4. Ravimtaimede seemnete idanemisest.
5. Rakkude rasvastumuse tekkimise sõltuvus organismi üldseisundist (eksperimentaalne uurimus).
6. Punase vere asümmeetria orgaaniliste närvihaiguste puhul.
7. Kudeteraapia Vabar. Tartu I Haavakliiniku materjali põhjal 1949. a.

AJALOO-KEELETEADUSKOND

1. Nõukogude rahvuslike vabariikide moodustamine aastail 1917—1918.
2. Streigiliikumine Põhja-Eestis aastail 1912—1914.
3. Õpetaja kuju nõukogude ilukirjanduses.
4. Pedoloogia sugemed Eesti kodanlikus pedagoogikas.
5. Kommunistliku noorsooühingu ja pioneeriorganisatsiooni osa võitluses kõrge õppeedukuse eest.
6. Nõukogude patriotismi kasvatamise psühholoogilised alused (eriti silmas pidades vanemat kooliiga).

(Järgneb)

Algas huvitav praktikaaeg

Matemaatika-loodusteaduskonna bioloogia-, geoloogia- ning geograafiaosakonnas toimus eksamisessioon juba mais, mille järel üliõpilased siirdusid välispraktikale. Eriti ulatuslik on välispraktika geograafiaosakonnas, kus see kestab olenevalt kursusest 2,5—4 kuud.

Geograafidele korraldatava välispraktika sisu on väga mitmekülgne. I kursus teostab kõigepealt Tartu lähemas ümbruses 3-nädalalise välispraktikumi geodeesias, mille kestel omandatakse vajalikud oskused geodeetilistes töödes. Järgnevalt on kavas koos II kursusega pikem õppeekskursioon Põhja-Eestisse, kus tutvutakse Narvaga, Eesti Donbassiga, samuti aga ka Põhja-Eesti loodusega.

Järgnev geoloogiline ja geograafiline osa praktikast toimub jällegi Tartu ümbruses, kuhu teostatakse rida matku ning väljasõite. Seejärel töötatakse 1 nädal meteoroloogia observatooriumis ning praktika lõpeb Emajõel toimuva hüdroloogia praktikumiga.

II kursuse õppepraktika kava on samuti väga vahelduv ning huvitav. Praktika algul töötatakse 2 nädalat mullastiku kaardistamise alal. See osa praktikast viiakse läbi Luunjas meie teeneka mullastikuuurija, Eesti NSV mullastiku kaardi autori A. Lillema juhtimisel. Järgneb botaaniline praktikum, edasi töötatakse 2 nädalat geoloogilises õppebaasis Püssis. Praktika lõpposa moodustab 4-nädalaline füüsilis-geograafiline eripraktikum, mis toimub loodusekaunis Taevaskojas, kus ülesandeks on selle paiga kompleksne geograafiline uurimine seoses sinna ehitatava kolhoosi hüdroelektrijaamaga.

III kursuse üliõpilased siirduvad juba menetluspraktikale. kus nad omandatud teadmisi rakendavad juba tegeliku töö juures. 4 üliõpilast on rakendatud Eesti NSV Teaduste Akadeemia Geofüüsika observatooriumi juures mikroklimaatilistel uurimistöödel seoses Eesti NSV looduse ümberkujundamise stalinliku plaani teostamisega, kuna 1 üliõpilase ülesandeks on Pärnu linna asulageograafiline uurimine.

IV kursuse üliõpilased peavad hankima menetluspraktika kestel materjali diplomitöö kirjutamiseks, mistõttu nende juhendamisele tuleb pöörata erilist tähelepanu. Selle kursuse üliõpilastest on K. Kildemaa rakendatud tööle Eesti NSV Teaduste Akadeemia Maaparanduse ja Sookultuuri Instituudi juures soode uurimise alal nende põllumajanduslikule kasutuselevõtmise seisukohalt, millisel teemal K. Kildemaa kirjutab ka oma diplomitöö.

Ei puudu geograafidel võimalused ka pikemateks matkadeks. Nii teostab II kursuse üliõpilane Agu Kongo menetluspraktika kestel ekspeditsioonilise matka Pamiiri — NSV Liidu kõrgeimasse mäestikualasse.

Nagu näeme, seisavad meie noortel geograafidel ees töörohked suvekuud. Kuid ühtlasi on see huvitavaim osa geograafide ettevalmistuses, mille kestel omandatakse hilisemaks tööks vajalikud kogemused ning õpitakse neid praktikas rakendama. Ühtlasi omandatakse selle juures vajalik vilumus ning vastupidavus välisuurimisteks, mis geograafidele nende edaspidises töös on hädavajalik.

E. Varep,
geograafia kateedri juhataja

Suur looduse ümberkujundaja

(I. V. Mitšurini surma 15. aastapäevaks)

I. V. Mitšurini nime mainides kerkivad meie silme ette suurepärased puuvilja- ja marjapõõsaste sordid, mida see geniaalne looduse ümberkujundaja oma töörikka elu jooksul on loonud: belflöörkitaika, šafran-pepin, bergamott-renett, põhja-ilu jt.

Mõeldes Mitšurinile näeme meie maa sovhooside ja kolhooside suuri viljapuuaedu, kus need mitšuurinlikud sordid kolhositalurahva hoole all rikkalikult oma kõrgekvaliteedilist vilja kannavad.

See on I. V. Mitšurini elutöö saavutus, mida igaüks näha võib, mida keegi ei saa eitada. Oma võimetuses Mitšurini töötulemusi olematuteks tunnistada, püüavad Mitšurini, ühtlasi kogu progressiivse nõukogude teaduse vastased tema tähtsust sellega vähendada, et kujutavad teda ainult kitsa praktikuna, osava aednikuna. Vaikitakse sellest, miks piiritagune teadus samasuguseid tulemusi pole suutnud anda, vaikitakse Mitšurini õpetuse teoreetilistest alustest, püütakse eitada seda, et Mitšurin oma tööga vaieldamatult näitas, kuidas piiritagune bioloogiateadus on alla käinud, mandunud, muutunud ebateaduseks.

Kuidas võis juhtuda, et bioloogiateadus, mis uurib loodust, tegeleb reaalsusega ja oma arengus on olnud aluseks materialistlikule maailmavaatele, muutus ebateaduseks? Selle põhjuseks on kord püstitatud autoriteetide kummardamine, nende õpetuste muutumine dogmaks, fetišiks, irdumine tegelikkusest.

Sellisteks dogmadeks olid saanud ja piiritagustes maades on praegugi L. Pasteuri õpetus, et mingit elutekkimist praegu ei toimu, reaktsionääri R. Virchovi väited, et iga rakk tekib ainult rakust, et iga elusolend areneb ainult munarakust. Nende väidete õigsuses polnud lubatud kahelda, need olid muutunud pühaduseks, fetišiteks, mida ei tohi puutuda. Niisuguseks fetišiks oli saanud ka Weismani õpetus, et organismide eluajal, välistegurite mõjul omandatud muutused pole pärilikud, Mendeli pärivusreeglid ja T. H. Morgani poolt äärmuseni arendatud kromosoomiline pärivuseteooria, mille järgi pärilikkude omaduste edasiandmine toimub ainult kromosoomides olevate geenide abil.

Kui looduses avastati nähtusi, fakte, mis nende õpetustega polnud kooskõlas, siis selle asemel et faktide najal parandada teooriat, loodi igasuguseid täiendavaid teooriakesi, mis pidid kord püstitatud autoriteete aitama ülal hoida. Siia kuulub näiteks Schmalhauseni õpetus pärilikkuse reservidest. Nõnda reaalseid looduses olevaid fakte teooria alla painutades muudetigi loodusteadus metafüüsikaks. Bioloogiateadus tehti tööriistaks reaktsionääride, rahva pimestajate ja orjastajate kätes.

Luues oma üllatavaid taimesorte kasutas Mitšurin mitmesuguseid võtteid: vahendaja meetodit, mentorimeetodit, vegetatiivse hübridiseerimise võtet jt.

Weismanistlik-morganistliku bioloogiaõpetuse järgi on kõik need meetodid ja võtted lihtsalt võimatud. Uskudes autoriteete, ei püüdnudki piiritagused selektsionäärid midagi selletaolist teha. Siit järgnebki nende võimetus.

Oma esimesi samme tegi ka Mitšurin lääneteaduse mõju all. Tema geniaalsus avaldub aga selles, et veendudes lääneteaduse ebaõigetes teoreetilistes alustes, ta ei kohkunud tagasi üksinda kätt tõstmast üldtunnustatud lääne autoriteetide vastu ja oma teoreetilisi vaateid kujundamast. Nii on selge, et Mitšurin polnud lihtne aednik, puuviljasortide kasvataja, vaid on kogu bioloogiateaduse juhtija õigetele radadele, uue ja õige bioloogiateaduse looja. Mitšurinile polnud looduseuurimine sihiks omaette. Mitšurini õpetus kasvas välja praktikast, oli tihedalt seotud tegeliku elu vajadustega. See andiski talle õige suuna, aluse ja tugevuse. Just mitšuurinliku bioloogia puhul võime veenduda, kuivõrd õige, tabav ja kujukas on seltsimees J. V. Stalini poolt antud teaduse iseloomustus: „Teadust sellepärast nimetataksegi teaduseks, et ta ei tunnusta fetišeid, ei karda tõsta kätt väljasureva vana vastu ja kuulatab teraselt kogemuse, praktika häält."

Mitšuurinliku bioloogia puhul peame aga alla kriipsutama veelgi üht asjaolu. Siin pole tegemist teaduse lihtsa puhastamisega ebateadusest, teelt eksinud teaduse lihtsa juhtimisega õigetele radadele, vaid mitšuurinliku bioloogia loomine tähendab kvalitatiivselt uut etappi bioloogiateaduse arengus. Senine loodust seletav bioloogiateadus on muutunud loodust ümbertegevaks teaduseks. Kujukalt väljendub see ka selles, milline vahe on oma seisukohtade formuleerimisel reaktsiooniliste teadlaste ja Mitšurini vahel. R. Virchovi teesid — „Omnis cellula e cellula" ja „Omne vivum ex ovo" — on tõesti dogmad, mis teaduse edasiarendamist pidurdavad, Mitšurini teesid on aga juhtnööritideks, töösuunajateks igale looduseuurijale. Meenutame näiteks tema tuntud väljendeid, mis on raiutud ka tema hauasambasse: „Inimene võib luua ja peab looma uusi taimevorme paremini kui loodus" ja „Meie ei või looduselt oodata armuande, meie ülesanne on neid temalt võtta."

Mitšuurinlik bioloogiateadus — see on dialektilis-materialistlikul alusel seisev nõukogude bioloogiateadus. Heites I. V. Mitšurini 15. surmapäeva puhul pilku nendele suurtele ja pöördelistele saavutustele, mida kommunistliku partei ja seltsimees Stalini isiklikul hoolitsusel kõigis bioloogiateaduse harudes on saavutanud Mitšurini töö jätkajad — T. D. Lõssenko, J. E. Gluštšenko, G. M. Bošjan, O. B. Lepešinskaja jt. — veendume jälle, et Mitšurini loodud bioloogiateaduse edasisel arenemisel pole piire ja et iga selle teaduse edusamm on panuseks töötava rahva heaolu tõstmisele.

Prof. A. Vaga

Vastuseks meie kriitikale

„Bolševistlikult võidelda õppetöö taseme tõstmise eest"

Selle pealkirja all ilmus meie lehe 19. mai numbris artikkel, milles kritiseeriti teravalt ka geomeetria kateedri assistendi S. Riivese loengute kvaliteeti. Kateeder korraldas selle arvustuse aruteluks 6. juunil lahtise koosoleku, kus see arvustus leiti olevat põhjendatud. Selle koosoleku tulemuste põhjal teaduskonna kateedrijuhatajate nõupidamine 7. juunil otsustas vabastada sm. Riives loengute pidamisest.

Tänan arvustuse kirjutajaid ja kõiki kateedri lahtisest koosolekust osavõtjaid nende vaeva eest geomeetria kateedri õppetöö taseme tõstmise heaks.

Prof. J. Sarv,
geomeetria kateedri juhataja.

TEADAANNE

1. TRÜ Raamatukogu palub inventuuri tõttu kõik raamatukogust laenatud raamatud tagasi tuua hiljemalt 1. juuliks s. a.
2. Eksamisessiooni kestel on TRÜ Raamatukogu lugemissaalid avatud tööpäeviti kella 8—23 ja puhkepäeviti kella 10—20.

K. Noodla,
Direktori aj. kt.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 03299 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1544

RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 22 (69) Reedel, 16. juunil 1950. a. III aastakäik

Tõstkem sessiooni teisel poolel veelgi saavutatud tööpinget!

* * *

Sotsialistlikus võistluses uutele saavutustele Eesti NSV 10. aastapäeva auks

Ainult üks kuu lahutab meid suurest pidupäevast — Eesti NSV 10. aastapäevast. Nõukogude Eesti töötajad sammuvad pingsas sotsialistlikus võistluses vastu sellele suursündmusele, et uute töövõitude ja saavutustega kõigil rahvamajanduse ja kultuurilise ülesehituse aladel väärikalt vastu võtta nõukogude võimu kehtestamise 10. aastapäeva.

Ka Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv pole siin jäänud kõrvaltvaatajaks, vaid on võtnud endale uusi täiendavaid sotsialistliku võistluse kohustusi. Sotsialistliku võistluse kui sotsialismi ülesehitamise kommunistliku meetodi õige rakendamine annab määratusuuri tagajärgi, kuna ta loob kõik võimalused masside loova energia ja initsiatiivi rakendamiseks ning ärakasutamiseks.

Sotsialistliku võistluse tulemuste kontrollimine ja kokkuvõtete tegemine 1. maiks näitas, et sotsialistlik võistlus on etendanud olulist osa ülikooli töö parandamisel. Paljud teaduskonnad on täitnud ja ületanud võetud kohustusi.

Põhilisteks näitajateks, milliste alusel 1. maiks tehti sotsialistliku võistluse kokkuvõtteid ja otsustati parima teaduskonna küsimus, olid õppedistsipliin, teadusliku töö plaani täitmine, üleplaaniliste sotsialistlike kohustuste täitmine, ühiskondlikest taastamistöödest osavõtmine jne. Siinjuures tuleb veel kord alla kriipsutada, et üliõpilaste õppeedukust ei ole lubatud võtta arvesse parema teaduskonna väljaselgitamisel, kuna see võib mõjustada negatiivselt õppeprotsessi kulgemist. Kuid samal ajal sotsialistlik võistlus peab just eespooltoodud põhiliste näitajate osas olema selleks teguriks, mis innustab ja mobiliseerib kogu meie kollektiivi ja igat tema liiget andma oma parimat õppe-teadusliku ja ideelis-kasvatusliku töö tõstmiseks uuele, kõrgemale tasemele.

Tuleks märkida, et just nende otsustavamate küsimuste lahendamisel on teaduskondade kollektiivide töös küllaltki suuri puudujääke. Nii näiteks õigusteaduskonna kollektiiv, kes täitis enamiku sotsialistliku võistluse kohustustest korralikult ja isegi ületas mõningal alal neid tunduvalt, ei pööranud vajalikku tähelepanu õppedistsipliini küsimustele. Selle otseseks tagajärjeks oli see, et õigusteaduskonna kollektiiv, kui üks kindlamaid pretendente esikohale, pidi sotsialistliku võistluse kokkuvõtete tegemisel leppima küllaltki tagasihoidliku kohaga. Toodud fakt näitab seda, et sotsialistliku võistluse käigus ei tohi silmapaari vahele jätta ühtegi töölõiku, vaid võetud kohustuste täitmise üle tuleb teostada pidevat kontrolli. Sellega tagatakse sotsialistliku võistluse pidev juhtimine ja ühtlasi ka vajalik abi mahajäänutele. Sellest põhimõttest on õigesti aru saanud matemaatika-loodusteaduskonna ametiühingu büroo esimees sm. Mitt ja komsomoli-algorganisatsiooni büroo sekretär sm. Kask, kes pidevalt kontrollivad teaduskonnas kõikide kateedrite poolt võetud sotsialistlike kohustuste täitmist, vestlevad kateedrite juhatajatega esilekerkinud raskuste üle ja aitavad neid kõrvaldada. Samasuguse hoolikusega on organiseeritud kontrolli sotsialistliku võistluse kohustuste täitmise üle ka arstiteaduskonna ametiühingu büroo poolt. Ülejäänud teaduskondadel, kus senini niisugust pidevat kontrolli ja abistamist organiseeritud pole, tuleb teha siit vajalikud järeldused, kuna see on vajalik töö parandamise huvides.

Oluline osa meie ülikoolis tehtava õppe-kasvatusliku töö parandamiseks on sellel, kuivõrd sotsialistliku võistluse kohustused on viidud iga üksiku töötajani. Peab märkima, et siin on teha veel palju. Sotsialistliku võistluse kohustused, mis on vastu võetud kogu teaduskonna ulatuses ja mis pole viidud üksikute kateedriteni ning üksikute töötajateni, on sageli pealiskaudsed ning sotsialistlik võistlus kujuneb formaalseks ja bürokraatlikuks paberimäärimiseks, millel pole midagi ühist tõelise sotsialistliku võistlusega. Tuleb tähendada, et kui enamikus teaduskondades on sotsialistliku võistluse kohustused viidud siiski kateedriteni, siis õpperühmade osas on see veel mitteküllaldane. Hoopis halvem on aga lugu individuaalsete kohustuste vastuvõtmisega. Mõnes teaduskonnas on siiski võetud ka individuaalseid kohustusi, näit. veterinaarteaduskonnas dots. E. Peebsen, prof. Ridala, prof. Kaarde jt., kelle kohustused on küllalt konkreetsed ja tõsised. Kuid samal ajal on vastu võetud selliseid kohustusi, mis kedagi ei mobiliseeri ja mis on iseenesestmõistetavad. Näiteks kohustuvad dots. R. Säre, van.-õp. P. Saks ja assistent E. Koppa lõpetama Marksismi-Leninismi Õhtuülikooli t ä h t a j a l i s e l t. Veterinaarteaduskonna ametiühingu büroo on siin tähelepanemata jätnud juhised, mis talle anti sotsialistliku võistluse kohustuste täitmise kontrollimisel TRÜ Ametiühingu Komitee poolt.

Ka põllumajandusteaduskonnas on individuaalseid kohustusi vastu võtnud ainult 3 töötajat, samuti metsandusteaduskonnas. Matemaatika-loodusteaduskonnas on individuaalseid kohustusi võtnud ainult prof. Piiper. Teistes teaduskondades pole individuaalseid kohustusi aga üldse vastu võetud. See on suur puudujääk, mille likvideerimisele tuleb asuda otsekohe, sest otsustava edu saavutamine teaduskonna, kateedri ja õpperühma töö parandamisel on võimalik ainult siis, kui sotsialistlik võistlus on viidud iga üksiku töötajani. Selle ülesande lahendamisel on suur osa täita ühiskondlikel organisatsioonidel, eriti aga ametiühingu organisatsioonil.

Pole kahtlust, et juhul, kui sotsialistlik võistlus haarab igat kateedrit, igat üksikut töötajat, siis me mitte ainult likvideerime oma töös esinevad lüngad, vaid kindlustame ka oma tööplaanide täitmise ja tunduva ületamise ning läheme uute töövõitudega vastu Eesti NSV rõõmsale juubelipäevale.

Spordielu suursündmus

Laupäeval ja pühapäeval, 17. ja 18. juunil toimub Tartus Tamme staadionil üleliidulise kergejõustiku korrespondentsvõistluse I voor. Võistluste kavas on laupäeval meestele 100 m jooks, 800 m jooks, kaugushüpe, naistele 100 m jooks, kuulitõuge, kõrgushüpe. Pühapäeval on kavas meestele 200 m jooks, 5000 m jooks, kuulitõuge. Igal alal kuulub arvestamisele 25 parema võistleja tagajärg. Iga võistleja võib osa võtta 3 võistlusalast. Võistluste algus on laupäeval kell 17, pühapäeval kell 11.

Tartus toimuvad koos korrespondentsvõistlustega linna spordiühingute vahelised võistlused, kus Tartu Riikliku Ülikooli Spordiklubi võistleb Tartu linna spordiühingute koondusega. Mõlemad võistkonnad peavad välja panema igal alal 25 võistlejat. Kõigi ülikooli kergejõustiklaste aukohus on osa võtta 17. ja 18. juunil üleliidulistest korrespondentsvõistlustest kergejõustikus.

Eksamite kroonikat

Väljapaistva eduga

Matemaatika-loodusteaduskonna matemaatikaosakonna III kursusel toimus eksam kompleksmuutuja funktsiooniteoorias. Eksamiks olid üliõpilased valmistunud põhjalikult, kusjuures eeskujuandvat osa etendasid siin kommunistlikud noored. Kommunistlikud noored Hion ja teised andsid eksamil silmapaistvalt põhjalikke vastuseid ja said hinde „väga hea".

Maha ei jäänud ka ülejäänud eksamisooritajad. Kõik 7 üliõpilast, kes olid registreerunud eksami sooritamiseks, ilmusid õigeaegselt kohale ja sooritasid eksami väga heale hindele.

S. Karu

* * *

Üheks edukamaks kollektiiviks ajaloo-keeleteaduskonnas on ajaloo-osakonna III kursus. Hiljuti toimus siin eksam slaavlaste ajaloos. Eksami sooritas 4 üliõpilast — sm-d Kalits, Kõrv, Mutso ja Unt, kelle õpinguraamatutesse kirjutati hinne „väga hea".

K. Männiste

Kommunistlike noorte eeskujul

Põllunduse aluste ja taimekasvatuse eksam põllumajandusteaduskonda zootehnika eriharu II kursuse üliõpilastele. Üksteise järel astuvad üliõpilased eksamilaua juurde, et esitada aruannet aasta jooksul tehtud tööst.

Kindlalt vastab oma piletit kommunistlik noor Lembit Nukk. On tunda, et ta on põhjalikult omandanud selle tähtsa erialase aine. Vastavalt sellele kujuneb ka õppejõu otsus: ta hindab Lembit Nuki teadmisi väga hea hindega. Samasuguse eduga sooritavad eksami ka Peet Pajos, Uno Esula, Laine Aas jt., kelle rinda samuti ehib kommunistliku noore märk. Nad täidavad eeskujulikult kommunistliku noore esimest kohustust — olla eesrindlane oma töös.

Kommunistlike noorte suurepärane esinemine määrab ka eksami üldise tulemuse: 12-st üliõpilasest 9 sooritab eksami hindele „väga hea", kuna ülejäänud kolm saavad hea hinde.

P. Saarik

Kaks eksamipäeva — kahesugused tulemused

Marksismi-leninismi alused — see on tähtsaim õppeaine, mis annab kätte võtme teiste distsipliinide, kõigi probleemide õigeks mõistmiseks ja lahtimõtestamiseks. Õiget arusaamist sellest tõest osutasid loogika-psühholoogiaosakonna I kursuse üliõpilased Tiivas, Veevers, Vuks, Reidsalu, Kuum ja Kivimägi, kes õiendasid eksami marksismi-leninismi alustes väga heale hindele.

Hoopis teissugust pilti aga pakkus sama kursuse teine eksamipäev. Seekord oli eksamisooritajaid ainult viis, kuid väga hea hinde saavutas vaid kaks üliõpilast. Ülejäänuist sm-d Uibo ja Paurson pidid leppima ainult rahuldava hindega, kuna E. Siidva eksamitulemus kujunes koguni mitterahuldavaks. Oleks tarvis, et needki üliõpilased võtaksid eeskuju oma eesrindlikest seltsimeestest ja muudaksid oma suhtumist marksismi-leninismi aluste õppimisse.

K. Roosaar

Rohkem hoolt vene keele õppimisele!

Metsatööstuse osakonna III kursus on küllalt töökas ja võimeterikas kollektiiv. Eriainete eksamite tulemustega sellel kursusel võib rahule jääda, nurisemiseks annab ainult põhjust õppeedukus vene keele osas.

Siin esinevatest puudustest andis kujuka pildi toimunud eksam rühmas „c". 12-st üliõpilasest suutis saavutada väga hea hinde ainult üks, häid oli 5, kuna tervelt pool kõigist üliõpilastest õiendas eksami rahuldavale hindele.

Praeguses olukorras ei saa nende tulemustega rahule jääda. Selle rühma üliõpilastel, samuti ka õppejõul sm. Andronovil tuleb tõsiselt mõtelda edasijõudmise parandamise võimalustele vene keele osas, sest selleta pole mõeldav jätkuv edu ka eriainete õppimises.

P. Vaiksoo

Mitte lubada enesega rahulolu

Kevadine eksamisessioon Tartu Riiklikus Ülikoolis on täies hoos. Kuni 10. juunini s. a. üleülikooliliselt ilmus üliõpilasi eksamitele 6021 korral, neist sooritati 6006 eksamit ehk 99,75%, kuna mitterahuldavaid hindeid või eksameile mitteilmumisi esines 15 juhul, mis moodustab 0,25% eksamitele ilmumise koguarvust.

Üleülikooliliselt sooritatud eksamitest (6006 eksamit) saadi väga häid hindeid 3012 (50,15%), häid 2179 (36,28%) ja rahuldavaid 815 (13,57%).

Vaadeldes eksamite tulemusi teaduskonniti seisab väga heade hinnete poolest esikohal arstiteaduskond, kus saadi väga häid hindeid 61,1%, häid 28,9%, rahuldavaid 9,9%, mitterahuldavaid 0,4%. Head on tulemused ka veterinaarteaduskonnas, kus väga häid hindeid on kuni 10. juunini saadud 56,8%, häid 34,5%, rahuldavaid 8,7%, kuna mitterahuldavaid polnud.

Ajaloo-keeleteaduskonnas on väga häid hindeid 56,5%, häid 31,6%, rahuldavaid 11,9%. Mitterahuldavad puuduvad samuti.

Toodud statistiline informatsioon ei või mingil määral mõjutada eksamineerimiste edasist käiku, vaid kohustab ka hinnete headuselt esirinnas sammuvate teaduskondade dekaane, kateedrijuhatajaid ja teisi õppejõude rangelt silmas pidama, et kõrgete näitajate saavutamiseks ei või vähendada eksameil esitatavaid nõudeid. Samuti ei tohi saavutatud võrdlemisi head tulemused põhjustada enesega rahulolu ega tööpinge langust, sest ees seisab veel sessiooni teine, otsustav pool.

Ü. Kurvits,
õppeosakonna ülema kt.

Aktivistide töö kõrgemale tasemele!

Hoolimata TRÜ rektori, ELKNÜ TRÜ Komitee ja TRÜ Ametiühingu Komitee vastavast otsusest on siiski ilmnenud, et reas teaduskondades on eksamite käiku jälgivate aktivistide kontrollpostide töö jäänud paberile. Nii on aktivistid õieti täiesti tööle rakendamata arsti-, kehakultuuri- ja õigusteaduskonnas. Pisut parem on olukord ajaloo-keele-, põllumajandus-, metsandus- ja matemaatika-loodusteaduskonnas, kuid ka seal esineb aktivistide töös veel võrdlemisi suuri puudusi.

Kõigepealt tuleb märkida, et leidub aktiviste, kes jätavad täitmata oma ülesanded või suhtuvad neisse vastutustundetult. Kujukaks näiteks sellest on õigusteaduskonna I kursuse üliõpilase Jüri Langi käitumine, kes pidi olema aktivistiks 12. juunil toimunud riigi ja õiguse ajaloo eksamil. Lang ei ilmunud eksami alguseks kohale ega tundnud mingit huvi selle vastu, kas üliõpilased sooritavad eksamit või mitte. Aktivisti lohakuse tagajärjel pidi õppejõud ootama enam kui tunni, enne kui ilmus esimene eksamisooritaja. Samalaadne juhtum leidis aset põllumajandusteaduskonna II kursusel marksismi-leninismi aluste eksamil (aktivist sm. H. Narusberg).

Tihti on aktivistid eksamil küll kohal, kuid nad ei täida seal oma peamisi ülesandeid, arvates, et piisab sellest, kui nad korralikult esitavad nõutavad aruanded komsomoli- ja ametiühingukomitee ühisele korrapidajale. Veelgi enam: leidub aktiviste, kes ei täida korralikult sedagi kohustust ja esitavad puudulikke aruandeid. Tihti on märgitud mõne üliõpilase kohta, kes pidi eksami sooritama antud päeval, et ta sooritab eksami uuesti. Märkimata aga on jäetud, miks üliõpilane sooritab eksami uuesti: kas sellepärast, et ta sai mitterahuldava hinde või mõnel muul põhjusel. Selline on lugu näiteks aktivist sm. Kraagi aruandega marksismi-leninismi aluste eksami kohta loogika-psühholoogiaosakonna I kursusel. Teiseks väärnähtuseks on see, et paljud aktivistid (näit. sm. Tõevere ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuselt) ei lisa aruandele lühikest seletust eksami ebaõnnestumise põhjuste kohta. Kolmas grupp aktiviste (näit. sm-d E. Kirt ja D. Pruul põllumajandusteaduskonnast, sm. K. Uibo ajaloo-keeleteaduskonnast, sm. O. Oun metsandusteaduskonnast jt.) jätavad märkimata üliõpilaste eksamile mitteilmumise põhjused, kuigi aktivisti üheks oluliseks ülesandeks on hoolitseda kõigi üliõpilaste õigeaegse kohaleilmumise eest.

Siinkohal märgitud faktidest tuleneb, et aktivistid peavad oma tööd oluliselt parandama. Selle vastu peavad huvi tundma teaduskondade komsomoli-algorganisatsioonide ja ametiühingu bürood, aga ka dekanaadid. Nõnda jõuame niikaugele, et aktivistide kontrollpostide süsteem kõikjal kujuneb tähtsaks teguriks võitluses parimate eksamitulemuste eest.

J. Veevo,
ELKNÜ TRÜ Komitee õppetöösektori juhataja kt.

Mida näitab kahe sessiooni tulemuste võrdlemine

Võrdleme kahe sessiooni tulemusi matemaatika-loodusteaduskonna geoloogiaosakonna III kursusel. See kursus töötab üldiselt hästi, mis avaldub ka selles, et poliitökonoomias on saadud ainult head ja väga head hinded. Ka eriainetes on suvise sessiooni tulemused samasugused, välja arvatud kahe semestri aine petrograafia, milles ühel üliõpilasel on rahuldav hinne. Selle-eest on aga lubamatult palju (50%) rahuldavaid hindeid vene keeles.

Talvisel sessioonil sai eriaines (ajalooline geoloogia) rahuldava hinde üks üliõpilane, palju rahuldavaid hindeid (43%) oli aga orgaanilises keemias. Need tulemused näitavad, et vene keele õppimine nõuab veel palju suuremat hoolt ja et raskematele üldainetele tuleb pühendada tõsisemat tähelepanu.

A. Vaik

Riigieksamitelt

Õigusteaduskonnas

Küpsuse viimaseks tõsiseks kontrolliks ja proovikiviks pärast viis aastat kestnud pingelist õppetööd on õigusteaduskonna lõpetajatele praegu toimuvad riigieksamid. Et õigusteaduskonna lõpetajate enamik on valmis astuma tegelikku ellu hea kvalifikatsiooniga juristidena, seda tõendavad riigieksamite senised edukad tulemused.

Teades, et marksistlik-leninliku teooria tundmine on tarvilik iga teaduseharu spetsialistidele, valmistusid lõpetajad erilise hoolikusega riigieksamiks selles aines. Tänu oma teadmiste väsimatule täiendamisele ja avardamisele näitasid marksismi-leninismi riigieksamil eeskujulikke teadmisi sm-d Kalits, Tarnarutski, Auling, Lindsaar, Seedre, Toomus, Kon, Raudsalu ja Bergman.

Riigi ja õiguse teoorias sooritasid riigieksami väga hea hindega sm-d Kalits, Auling, Pärn, Adler, Zupsman, Kon, Raudsalu, Bergman ja Tarnarutski.

Lõpetajad jätkavad ettevalmistusi tsükli eriala riigieksamiks ning diplomitööde kaitsmiseks, et kõrgete hinnetega tähistada väärikalt ajaloolist päeva — Eesti NSV 10. aastapäeva.

E. Kirsimägi

Veterinaarteaduskonnas

Veterinaarteaduskonnas algasid riigieksamid juuni esimestel päevadel invasioon- ja infektsioonhaiguste eksamiga. Et kogu V kursuse kollektiiv oli pingsalt valmistunud eksamiks, kasutades hulgaliselt konsultatsioone, sooritati esimene riigieksam hästi. Eksamihinneteks saavutati enamikus „väga hea". Eksamil kirurgias saavutati keskmiseks hindeks 4,6.

Õppetöö eesrindlastena paistavad silma üliõpilased K. Peterson, Õ. Savisaar ja H. Tomberg.

Kogu V kursuse kollektiiv loodab sooritada kõik riigieksamid hästi ning siirduda kvalifitseeritud veterinaararstidena tööle omal erialal, et anda omapoolne panus vabariigi sotsialistliku põllumajanduse ülesehitamiseks ning loomakasvatuse edasise tõusu kindlustamiseks.

U. Karu

Saavutada otsustav murrang kaugõppe töös

(Alanud õppe- ja eksamisessiooni puhul)

Mittestatsionaarne õppetöö meie ülikoolis muutub iga aastaga üha mitmepalgelisemaks ja komplitseeritumaks. Nõuded kasvavad järjest. Luuakse juurde uusi osakondi ja isegi terveid teaduskondi. Nii näiteks käesoleva aasta algul avati kaugõppeosakonna juures põllumajandusteaduskond agronoomia ning zootehnika eriharudega ning alates uuest õppeaastast avatakse ka geograafiaosakond. Meie Nõukogude vabariigi kasvav sotsialistlik rahvamajandus nõuab järjest enam uusi kõrgema kvalifikatsiooniga spetsialiste. Ka meie kaugõppeosakond on hakanud juba välja laskma noorte eriteadlaste esimesi lende, kuigi seni veel väikesearvulisi. Kui eelmistel aastatel lõpetas meil mittestatsionaarselt ülikooli enamasti vaid 2—3 inimest aastas, siis käesoleval õppeaastal anname juba 10 lõpetajat, kelledest 4 on juba diplomi kätte saanud, 6 lõpetajat aga õiendavad praegu riigieksameid (seltsimehed V. Aarma, C. Press, H. Tallo, P. Toom, L. Zupsman ja L. Heringson). 1951. a. lõpetab mittestatsionaarselt meie ülikooli juba vähemalt 25 inimest. Nii hakkab ka mittestatsionaarne osakond oma võlga riigi ees tasa tegema.

Kuid mittestatsionaarse õppetöö protsess iseenesest on küllalt raske nii üliõpilastele kui ka õppejõududele ja kaugõppeosakonnale. Seoses juurdetulevate mitmekesiste erialaste profiilidega muutub loengute tunniplaan kirjumaks, tema koostamine tunduvalt raskemaks. Arvesse võttes ka veel mõningaid raskusi kvalifitseeritud professor-õpetajaskonna koosseisuga eriti käesoleval aastal ning osalt majanduslikke küsimusi, ei tule imestada et kaugõppe töö muutub palju pingelisemaks, ühtlasi veel vastutusrikkamaks senisest.

Selle-eest aga on võtnud hoogu loengukonspektide paljundamine niisugustes tähtsates ainetes, nagu NSVL rahvaste kirjanduse ajalugu, väliskirjanduse ajalugu, NSVL riigi ja õiguse ajalugu jne. On koostatud ja paljundatud õppevahend analüütilises geomeetrias (joonistega), ajaloos ürgkogukondliku korra alal. Praegu on kirjastamisel ja üliõpilased saavad loodetavasti sessiooni aja vältel kätte poliitökonoomia programmi, samuti õppevahendi poliitiliste õpetuste ajaloo alal.

On tunduvalt paranenud ka õppe-metoodiliste juhendite kvaliteet, kuigi nad ei seisa veel nõutaval tasemel. Suurt tähelepanu on Kõrgema Hariduse Ministeerium osutanud kontrolltööde teostamisele ja nende läbivaatamisele õppejõudude poolt. Õppejõudude retsensioonid, mis koostatakse nüüd uute nõuete kohaselt, peavad üliõpilastel aitama antud küsimust mitmekülgselt selgitada. Ent väga aeglaselt toimub kontrolltööde laekumine. Üliõpilased ei pea kinni määratud tähtaegadest, valmistades niiviisi endale ja õppejõududele semestri lõpul tõsiseid ummikuid. Nii näiteks kavatsevad vist seltsimehed R. Kaera, V. Kull, V. Rüütberg, H. Loorits ja mitmed teisedki oma kontrolltööd sessioonile tulles kaasa tuua. Võib juba ette aimata, et sellised „tööd" ei täida oma otstarvet ning õppejõud ei suuda neid ka enam läbi lugeda, rääkimata retsensioonidest.

Akadeemilise võlgnevuse likvideerimise alal pole kaugõppeosakond ikkagi veel saavutanud otsustavat murrangut, hoolimata iga kuu viimasel nädalal korraldatavatest konsultatsioonidest, milledest osavõtt oli puudulik, töö pealiskaudne. Nii kasutati kõigi ainete alal novembris 46 korda konsultatsioone, aprillis aga juba 226 korda. Kuid seda ei saa pidada kaugeltki piisavaks.

Tulemuseks osutus paratamatult tohutu suur eksmatrikuleerimine, mis kahandas meie üliõpilaste koosseisu ainult selle aasta nelja esimese kuu jooksul ligi saja inimese võrra. Suuri väljalangemisi on veel ette näha ka pärast praegust sessiooni. Kuid kaugõppeosakond läheb otsustavalt akadeemilise võlgnevuse likvideerimise teele, et jäädavalt lõpp teha sellele pahele, mida mittestatsionaarse õppetöö osas hakati pidama juba justkui normaalseks nähteks. Ja kuigi meil ajutiselt tuleb leppida vähema üliõpilaste koosseisuga, saavutame siiski kvaliteedi selles koosseisus ja teeme lõpu riigi krediitide asjata raiskamisele.

Üliõpilastel, kui nad tahavad omandada nõukogude eesrindliku teaduse ja saada kõrgelt kvalifitseeritud spetsialistideks, tuleb kiires korras omandada vene keel, esialgu vähemalt vabalt lugemisoskuse ulatuses, et oleks võimalik iseseisvalt töötada kirjanduse kallal. On lubamatu nähe, kui mõni õppejõud võtab vastu ainult loengukonspekti järgi ettevalmistatud eksami või arvestuse.

Alanud sessioon mobiliseerigu täies ulatuses nii meie mittestatsionaarsete üliõpilaste kui ka professor-õpetajaskonna jõud. Suvisest sessioonist oleneb väga palju. Mõnes osas on ta isegi määravaks geuriks. Seepärast ei tohi lasta ühtki tundi kaotsi minna. Soovime seltsimeestele pingsaks tööks jõudu ja püsivust!

E. Ertis,
kaugõppeprorektor.

Kompleksne uurimismeetod esikohale

Suvine õppetöövaheaeg on peagu kõigile ÜTÜ osakondadele väärtuslikuks materjalide kogumise ajaks, kohapealsete uurimiste teostamise ja katsete läbiviimise ajaks, baasiks talvisele analüüsile ja järelduste tegemisele. Ühtlasi on ta ka silmaringi laiendamise ja sidemete loomise ajaks. Sel eesmärgil korraldavad osakonnad iga aastaga üha enam ekspeditsioone, ekskursioone, põldkatseid jne.

Võrreldes aga meie ÜTÜ üritusi samalaadsete üritustega vennasvabariikides, torkab silma meil valitsev probleemide pillatus. Samal ajal, kui vennasvabariikides töötavad mitme osakonna üliõpilased ühe objekti tervikliku uurimise juures, töötavad meie osakonnad, ringid ja tihti isegi üksikud ÜTÜ liikmed eri teemade kallal, eri kohtades, sidumata neid ühtseks tervikuks.

Vennasvabariikide kogemustest näeme, kuidas saab ühise probleemi tervikliku lahendamiseks rakendada isegi nii erinevatel erialadel õppijaid, kui seda on ajaloo-keeleteaduskonna ja füüsikaosakonna üliõpilased. Nii näiteks on Tomski ülikooli üliõpilased abistanud oma linna tähtsamaid tööstusi paljude aktuaalsete probleemide edukal lahendamisel, kusjuures füüsikud ja matemaatikud aitasid parandada ning täiustada tehnoloogilist protsessi, kuna ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilased, tänu oma teadmistele poliitökonoomias, tegid tõhusaid ettepanekuid käibevahendite ringluse kiirendamiseks. Läfis aitavad üliõpilased lahendada käitise toorainete probleemi, tehnoloogilist protsessi, uurivad tehase ajalugu jne.

Niisugused kompleksed uurimisviisid kindlustavad tiheda koostöö kõigi erialade spetsialistide vahel ja sellega ka probleemi igakülgse valgustuse ja õige lahenduse. Teame ju juba dialektilise materialismi põhireeglite alusel, et maailmas on kõik pidevas arengus ja vastastikuses seoses, ning seetõttu pole võimalik ühtki probleemi teisiti tervikuliselt lahendada.

Seetõttu on kompleksne uurimismeetod leidnud täisõiguse teistes nõukogude ülikoolides ja järelikult peab leidma selle ka TR Ülikoolis.

Esimese kompleksse probleemi lahendamisele asusid meie ÜTÜ-s möödunud aastal bioloogiaosakonna ja metsandusteaduskonna üliõpilased, uurides suvisel ekspeditsioonil Koiva jõe ala luhtade floorat, faunat ja võimalusi nende otstarbekamaks majanduslikuks kasutamiseks. Meie üliõpilaste teadusliku töö senine üldine pillatus on kahtlemata ka õppejõudude — juhendajate ja ülikooli juhtkonna senise ebaõige töösuuna tulemus. Ülikoolis valitsevat perspektiivipuudust iseloomustab juba näiteks olukord bioloogiliste baasidega. Neid baase ja baasikesi leidub meil kõikjal üle vabariigi, kus siis lahendatakse üksikuid probleeme, tehakse üksikuid vaatlusi jne. Ja ometi on seejuures ülikoolil olemas ka selline terviklik uurimisbaas, millele võivad kadedad olla paljud teised nõukogude ülikoolid. See on Järvselja õppe- ja katsemetskond oma metsa mitmekesiduse, soode, järvede ja ka puutumatute ürgmetsadega ning metsavaheliste põldudega. Seal on võimalik teostada igakülgseid kompleksseid uurimistöid ENSV looduse ümberkujundamise stalinliku plaani teostamise abistamiseks, seal leidub probleeme nii geofüüsikutele kui ka geoloogidele, nii botaanikutele kui ka zooloogidele jt., rääkimata metsateadlastest ja maaparandajatest.

Seetõttu tegid matemaatika-loodusteaduskonna ja metsandusteaduskonna ÜTÜ osakonnad õigesti, valides oma uurimisobjektiks käesoleval suvel ühiselt õppe- ja katsemetskonna. Praegu on juba ekspeditsioonid kohapeal täie hooga tööl.

Selline õigete, aktuaalsete ja mitmekülgsete probleemide püstitamine ja lahendamine peab saama seaduseks meie ÜTÜ kõigile osakondadele ja südameasjaks igale ÜTÜ liikmele.

H. Sarv

Kogugem kirjandusajaloolisi materjale!

Eestis on suhteliselt vähe tähelepanu pühendatud kirjanike elule, nendega seotud kohtadele ja kirjanduslike reaaliate süstemaatilisele kogumisele. Meie teadmised eesti eesrindlike kirjanike biograafiastki on puudulikud. Kodanlikud natsionalistid ei tundnud mingit huvi selle vastu, et koguda materjale meie proletaarsete kirjanike elu ja tegevuse kohta, ning süstemaatiliselt saboteerisid seda tööd.

Just proletaarse kirjanduse kohta on meie andmetes lüngad kõige suuremad. Aga praegu on siin võimalik veel mõndagi ära teha: veel elavad inimesed, kes on proletaarsete kirjanikega kokku puutunud ja koos töötanud. Nende inimeste mälestused tuleb päästa! Tuleb koguda tsarismi ja kodanliku riigi tingimustes ilmunud illegaalset kirjandust.

Kirjanduslike materjalide kogumine ja kirjanduslike kohtade jäädvustamine võib toimuda fotode, kirjelduste, mälestuste ülestähendamise jne. näol. Aga see võib sündida ka kirjanduslikus vormis — olukirjelduste näol. Samuti tuleb koguda meie klassikute-kirjanike käsikirju, nendele kuuluvaid raamatuid, nende kirjavahetust. Kogutud materjale kirjandusring populariseerib võimaluste piirides ning säilitab nad TA Riiklikku Kirjandusmuuseumi deponeerimisega.

Lähtudes sellest kutsub TRÜ kirjandusring kõiki üliõpilasi üles oma suvises peatuskohas välja selgitama kirjanike ja nende teostega seotud inimesed ja kohad ning saadud materjale kirjandusringile loovutama. Vastavate faktiliste küsimustega ühenduses pöörduda eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri õppejõudude poole.

Eesti kirjanduse ja rahvaluule kateeder

TRÜ kirjandusring

Tellige juba nüüd endale ajaleht „TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL" järgnevaks õppeaastaks!

Kehakultuurlased! Tõstke väsimatult oma sportmeisterlikkust, saavutage uusi võite Eesti NSV 10. aastapäeva auks!

* * *

Täites sotsialistlikke kohustusi

TR Ülikooli kehakultuurlased valmistuvad pingeliselt Eesti NSV 10. aastapäeva tähistamiseks. Käesoleval kevadel on Tartus rohkem kui kunagi varem läbi viidud sportlikke suuritusi, kusjuures kõigis nendes üritustes on juhtivat osa etendanud TRÜ üliõpilased ja õppejõud. Suurte sündmustena seisavad ees 17. ja 18. juunil üleliidulised korrespondentsvõistlused kergejõustikus, 28.—30. juulini Tartus toimuv ENSV 10. aastapäeva spartakiaad ja osavõtt üleliidulisest kõrgemate õppeasutiste spartakiaadist, mis peetakse 6.—16. juulini Leningradis. Neile lisandub veel terve rida kohaliku tähtsusega üritusi. Nendeks suurteks võistlusteks valmistumine on TRÜ kehakultuurlastele üheks tähtsamaks ülesandeks.

Ülikooli kehakultuurlased võtsid endale ENSV 10. aastapäeva tähistamiseks terve rea kohustusi, millised mitmed eesrindlikud kehakultuurlased on juba edukalt täitnud. Nii ületas kehakultuuriteaduskonna üliõpilane Lea Maremäe ENSV rekordi kuulitõukes, Ülikooli Spordiklubi naiskond ületas ENSV rekordi 4×60 m teatejooksus, õigusteaduskonna üliõpilane H. Sisask ületas Tartu linna rekordid 5 ja 10 km käimises jne.

Tõsiseid kohustusi võtsid endale teaduskondade kehakultuurikollektiivid massilise kehakultuuritöö alal. VTK märgi normide sooritamise aastaplaan kohustuti aastapäevaks täitma 75%, järgusportlaste ettevalmistamise aastaplaan 100% ulatuses. Teaduskonna kehakultuurikollektiivide liikmete arvu kohustuti suurendama vähemalt 50% võrra.

Suurt tähelepanu osutatakse seoses aastapäevaga šeflustööle. Kehakultuuriteaduskonna poolt võeti šefluse alla 20 Tartu käitise ja asutise kehakultuurikollektiivi, samuti võeti vastu konkreetsed otsused ÜSK šeflusaluste koolide osas.

Lisaks kohustustele kehakultuuri- ja sporditöö alal kohustusid ülikooli kehakultuurlased eeskujulikult täitma oma ülesandeid õppetöös.

„Eesrindlane õppetöös — eesrindlane spordis", selle loosungi all valmistuvad TRÜ kehakultuurlased ENSV 10. aastapäevaks. **K. Uus**

Vastutustundetuse vili

Tänavune jooksukross oli pühendatud Eesti NSV 10. aastapäevale. See asjaolu asetas meile kohustuse kross läbi viia eriti massilisena ja kõrgel tasemel. Ettevalmistusi alustati õigeaegselt — moodustati 8-liikmeline orgkomitee, kelle ülesandeks jäi krossi läbiviimise juhtimine. Rahuldavalt möödus ka krossi avapäev, mil startis 808 ülikooli üliõpilast ja õppejõudu. Samasuguse hooga jätkus kross õigus- ja ajaloo-keeleteaduskonnas, kus kehakultuurikollektiivi esimehed sm-d Krinal ja Kukk dekanaadi abiga suutsid kindlustada kollektiivi 100%-lise osavõtu krossist. Nende tulemuste alusel võitis õigusteaduskond, kus ka VTK normi täitnute protsent oli võrdlemisi kõrge, tänavu teiskordselt jooksukrossi võitjale väljapandud rändkarika.

Rida teisi teaduskondi aga ei pidanud nende eesrindlastega sammu. Täiesti lubamatuks kujunes olukord arsti- ja metsandusteaduskonnas. Arstiteaduskonna kollektiivi 862 liikmest oli krossirajal ainult 434, kuna metsandusteaduskonnas olid vastavad arvud 266 ja 138. Palju parem polnud olukord ka matemaatika-loodus- ja veterinaarteaduskonnas.

Nende väärnähtuste tagajärjel lõppes jooksukross meie ülikoolis lubamatult halvasti: ei suudetud saavutada isegi 1949. a. taset, mil krossist võttis osa 1720 inimest, rääkimata veel selle taseme ületamisest. Tänavune krossist osavõtjate arv — 1699 — on ülikooli suure kollektiivi kohta ebanormaalselt väike. Mitterahuldavaks kujunesid ka krossi tehnilised tulemused — ainult 37% krossist osavõtjaist täitis VTK normi.

Sellise olukorra tekkimises on suurel määral süüdi teaduskondade dekaanid ja kehakultuurikollektiivide juhatused, kes suhtusid krossi organiseerimisse ükskõikselt ja ei kontrollinud korralduste ning otsuste täitmist. Ent kõige suuremaks süüdlaseks on ikkagi krossi orgkomitee, kes laskis krossil kulgeda täiesti isevoolu teed, tundmata huvi tema käigu ja ettetulnud raskuste kõrvaldamise vastu.

Orgkomitee võimetuse põhjuseks oli asjaolu, et kaks kolmandikku komitee liikmeist ei võtnud tööst üldse osa. Rahule võib jääda ainult sm-te Nõvandi, Nurme ja Puki tööga. Samal ajal mitmed teised orgkomitee liikmed — prorektor sm. Marland, ametiühingu komitee aseesimees sm. Salumaa, ELKNÜ TRÜ Komitee kehakultuurisektori juhataja sm. Aavola ja metsandusteaduskonna üliõpilane sm. Kallikorm — suhtusid oma ülesannetesse lubamatu ja hukkamõistmist vääriva passiivsuse ning hoolimatusega. Krossi mitteküllaldases õnnestumises tulebki suures osas näha nende seltsimeeste vastutustundetuse vilja.

Ettetulnud puudustest ja suurtest väärnähtustest tuleb teha tõsised järeldused sügiskrossi paremaks läbiviimiseks.

H. Huimerind,
Ülikooli Spordiklubi juhataja.

Jalgpalliharrastuse elustamiseks

Jalgpall on Nõukogude Liidus üks populaarsemaid ja massilisemaid spordialasid. Kõikjal on see mäng laialt levinud, nii linnades kui ka külades.

TRÜ-s harrastatavatest spordialadest on jalgpall aga kõige noorem. Alles tänavu komplekteeriti ÜSK jalgpallivõistkond, kuna eelmistel aastatel toimusid vaid teaduskondade-vahelised turniirid ja needki ilma erilise ettevalmistuseta. Äsjaloodud ÜSK meeskond töötab praegu tõsiselt, treeningut korraldatakse kolm korda nädalas. Senise töö tulemuste kontrolliks võeti osa välkturniirist, kus meie meeskond saavutas võidu. Sõprusvõistluses „Dünamo" jalgpalluritega saavutati hinnatav viik.

Meeskonna mängutehnikas ja -taktikas esineb veel suuri puudusi, mis on kõrvaldatavad järjekindla treeningust osavõtuga. Ent just selles osas on ette näha raskusi, sest pärast eksamisessiooni siirduvad üliõpilased praktikale või suvepuhkusele. Kuna ees seisavad rasked võistlused ENSV II grupi esivõistluste mängude näol, tuleks kõigil meeskonna liikmetel võtta eeskuju sm-test Kuigost, Kajakast, Kallikormist ja teistest ning korralikult osa võtta kõigist treeningtundidest.

Raskusi on ka jalgpallivarustusega, mis osaliselt puudub. Näiteks pole meeskonnal jalgpallisaapaid, sest ametiühingu komitee ei ole lubatud toetussummat seni ÜSK-le üle kandnud. Algav võistlusperiood nõuab selle takistuse kõrvaldamist, sest ülikooli esindusvõistkond peab igal juhul saama kõik võimalused edukaks esinemiseks.

Eduka esinemise tähtsaimaks eelduseks on siiski võistkonna liikmete kindel distsipliin ja korralik osavõtt treeningust. Seepärast olgu kõigile võistkonna liikmeile meenutatud, et treening toimub igal esmaspäeval kella 19—21-ni ja igal kolmapäeval ning reedel kella 18—20-ni. Treeningust võivad osa võtta ka need jalgpallurid, kes seni veel pole registreerunud.

ÜSK jalgpallurite ülesandeks on väsimatult tõsta oma sportmeisterlikkust, aidata kaasa jalgpalliharrastuse elustamiseks ülikoolis ja minna heade saavutustega vastu Nõukogude Eesti 10. aastapäevale. Võtkem korralikult osa treeningust, sest see on nende ülesannete täitmise alus!

O. Männik,
võistkonna treener.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 05207 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1615

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 23 (70) Reedel, 23. juunil 1950. a. III aastakäik

Edukalt lõpule viia eksamisessioon, kultuurselt sisustada suvine puhkeaeg

Peatselt lõpeb meie ülikoolis pingerikas eksamisessioon, mis on pühendatud Nõukogude Eesti 10. aastapäevale. Sessiooni senine käik näitab, et üliõpilaskonna enamik tuleb eksameile hea ettevalmistusega. Korralik konspekteerimine ja materjali pidev läbitöötamine semestri kestel kindlustasid põhjalike teadmiste omandamist üliõpilaste poolt.

Paljud õpperühmad on saavutanud tervikuna kõrgeid hindeid, mis on selgeks tõendiks neis valitsevast tõsisest töömeeleolust. Eriti rõõmustava asjaoluna võib märkida tõusvat huvi ja indu ühiskonnateaduslike distsipliinide omandamisel. Näiteks ajaloo-keeleteaduskonna II kursusel said 5. juunil 10-st eksamisooritajast marksismi-leninismi alustes 7 üliõpilast hinde „väga hea" ja ülejäänud 3 „hea", matemaatika-loodusteaduskonna füüsikaosakonna III kursuse 7-liikmelisest grupist sooritasid 2. juunil poliitökonoomia väga hea hindega 6 üliõpilast ja hindega „hea" 1 üliõpilane. Samasuguseid häid saavutusi võib märkida ka põllumajandusteaduskonna mitmes õpperühmas ja mujal. Parimaid tulemusi on saavutatud neil kursustel ja õpperühmades, kus kommunistid ja kommunistlikud noored on initsiaatoreiks ja innustajateks, näidates isikliku tööga eeskuju kõigile üliõpilastele. Kõigis eksamiaineis on seni kõrgeimad hinded saavutanud näiteks E. Salumaa, O. Utt (õigusteaduskond), A. Künnap, K. Siilivask, J. Kahk (ajaloo-keeleteaduskond), A. Külaots, J. Veevo, I. Aamisepp (põllumajandusteaduskond), V. Koslov, H. Möller (metsandusteaduskond) jt. kommunistid ja kommunistlikud noored. Vene keele eksamite edukas õiendamine enamiku üliõpilaste poolt on kujukaks tõendiks sellest, et üliõpilased on aru saanud vene keele kiire omandamise tohutust tähtsusest.

Kõik need tulemused peegeldavad ilmekalt asjaolu, et kursustel ja õpperühmades, kus komsomoligrupid on kollektiivi juhtivaks jõuks, seistes oma tööülesannete kõrgusel, sooritavad kõik üliõpilased oma eksamid edukalt.

Kuid ei saa siiski märkimata jätta, et meil leidub veel ka suuri puudujääke eksamitele ettevalmistamises ja komsomoligruppide töös. Nii näiteks sai kehakultuuriteaduskonna 22-st üliõpilasest marksismi-leninismi alustes mitterahuldava hinde 6 üliõpilast (komsomoligrupi organisaator O. Paatsi). Üldiselt nõrgalt ettevalmistunult on eksamitele ilmunud matemaatika-loodusteaduskonna keemiaosakonna I ja II kursuse üliõpilased, millistel kursustel komsomoligrupid puuduvad. See annab tunnistust kogu kasvatustöö soikujätmisest neil kursustel ja üliõpilaste madalast ideelis-poliitilisest teadlikkusest. Need ja analoogilised faktid on tõsisteks signaalideks dekanaatidele ja ühiskondlikele organisatsioonidele teaduskondades, kes edaspidi kasvatustööd peavad tunduvalt parandama. Praegu aga seisab põhiline ülesanne selles, et edukalt lõpule viia eksamisessioon, kindlustada parimate tulemuste saavutamine eksamisessiooni viimasel nädalal. Kui esialgsed kokkuvõtted annavadki põhjust loota, et käesoleva sessiooni tulemused ei tee häbi meie ülikoolile, siis ei tohi see milgi juhul õigustada enesega rahulolu ja tööpinge lõdvendamist. Üliõpilased peavad töötama järjest suurema hooga, õppejõudude ülesanne on abistada üliõpilasi ka viimasteks eksamiteks valmistumisel.

Siinkohal on otstarbekas juhtida tähelepanu veel ühele häirivale asjaolule. Näib nimelt, et mõned õppejõud, tahtes kindlustada parimate eksamitulemuste saavutamist Eesti NSV 10. aastapäeva auks, on läinud kergema vastupanu teed ja nõrgendanud nõudlikkust eksamitel. See on maksev eelkõige arsteteaduskonna kohta, kus torkab silma väga kõrge väga heade hinnete protsent. Iseloomustav on asjaolu, et õigus- ja kehakultuuriteaduskonna üliõpilastel on aineis, mida õpetavad arsteteaduskonna õppejõud, hinded palju paremad kui teistes distsipliinides. Selline nõudmiste madaldamine on täiesti lubamatu.

Rööbiti eksamisessiooni lõpuleviimisega tuleb hoogustada ettevalmistusi ka suvise puhkeaja kultuurseks sisustamiseks. Vaheajal võimaldatakse üliõpilastele osavõttu mitmesugustest huvitavatest üritustest. Igas teaduskonnas käib ettevalmistus ekskursioonide korraldamiseks niihästi Eesti NSV piires kui ka vennasvabariikidesse tutvumiseks kauni kodumaaga ja sotsialistliku ülesehitustöö saavutustega. Paljudel õppejõududel ja üliõpilastel avaneb võimalus veeta suvevaheaeg kosutavalt puhkekodudes ja kuurortides, on loodud võimalused osa võtta turismilaagreist ja matkadest. Tartus korraldatakse üliõpilastele väljasõite ja ekskursioone, organiseeritakse šeflusaluste kolhooside abistamist suviste hooglööde ajal.

Dekanaadid ja ühiskondlikud organisatsioonid peavad aegsasti hoolt kandma üliõpilaste suunamise eest aktiivselt osa võtma kultuuritööst elanikkonna hulgas. Selleks tuleb ette valmistada üldpoliitilisi ja populaarteaduslikke loenguid ning vestlusi. Iga üliõpilase aukohuseks on aktiivselt kaasa lüüa ühiskondlike ürituste organiseerimisel kolhoosides ja mujal. Ka otsese tööga kolhoosipõllul osutame suurt abi kolhoosidele, karastades ühtlasi oma organismi järgmiseks õppeaastaks. Sisukas ja kultuurne puhkeaja veetmine olgu iga üliõpilase eesmärgiks eelseisval suvisel õppetöövaheajal.

Ühiskondlike organisatsioonide suur ülesanne seisab selles, et vältida noorte hulgas tehtava kasvatustöö katkemine suvevaheajal ja kindlustada intensiivse kasvatustöö teostamine kõigi suvevaheajal korraldatavate ürituste ajal.

Edukalt lõpetada õppeaasta, kultuurselt sisustada suvine puhkeaeg — see on meie keskne ülesanne käesoleval momendil.

Marksismist keeleteaduses

20. juunil avaldati „Pravdas" ja järgmisel päeval meie vabariigi ajakirjanduses seltsimees J. V. Stalini kirjutis „Marksismist keeleteaduses". Seltsimees Stalin vastab siin reale noorte poolt esitatud küsimustele, mis kerkisid üles seoses diskussiooniga keeleteaduse alal.

Seltsimees Stalini artikkel toob suure selguse paljudes küsimustes. Kui nõukogude keeleteaduse areng oli pikemat aega takistatud ebatervete meeleolude tõttu, mis seisnesid N. J. Marri dogmade kriitikata tunnustamises ja keeleteadlaste arvamuste vabaduse mahasurumises, siis nüüd selgitab seltsimees Stalin Marri teooria suured vead: mittemarksistlike vormelite keelest kui pealisehitusest, keele „klassilisusest" sissetoomise keeleteadusse, põlgliku, kelkiva suhtumise kõigele sellele, mis oli keeleteaduses enne N. J. Marri jne.

Seltsimees Stalin näitab kätte ka ainuõige tee, mis viib olukorra parandamisele: „Araktšejevliku režiimi likvideerimine keeleteaduses, loobumine N. J. Marri vigadest, marksismi juurutamine keeleteadusse, — niisugune on minu arvates tee, mida mööda käies võiks tervendada nõukogude keeleteaduse."

Visa tööga sessiooni viimasel nädalal kindlustagem kätteõõidetud saavutusi!

* * *

Kaunis kink

Füüsikaosakonna esimesel kursusel registreerus füüsika eksami sooritamiseks 18. juunil 9 üliõpilast. Kuna tegemist oli antud osakonna põhilise õppeainega, tegid üliõpilased suurt ja pingelist tööd aine omandamisel ja eksamiks valmistumisel.

Tänu hoolsale tööle valmistasid kõik eksamisooritajad — sm-d Jaek, Udam, Aav, Veske, Perv, Ernits, Soovik, Nei ja Hurt — kauni kingi meie Nõukogude vabariigi juubeli-aastapäevaks — sooritasid eksami hindele „väga hea".

E. Matt

Riigieksamitelt

Siin on töötatud hästi,..

Neil päevil toimus matemaatika-loodusteaduskonna bioloogia- ja geoloogiaosakonna üliõpilastel üks tähtsaimaid riigieksameid — eksam marksismi-leninismi alustes. Eksamitulemused osutusid üldiselt headeks ja andsid tunnistust sellest, et lõpetajad on tõsiselt mõistnud stalinlikku juhist sellest, et iga eriala spetsialist peab sügavalt tundma marksistlik-leninlikku teadust ühiskonnast ja selle arenemise seaduspärasustest.

Bioloogiaosakonna 16-st lõpetajast õiendas 10 seltsimeest eksami väga heale hindele. Eriti häid teadmisi osutas sm. Horn, kuna sügavalt olid aine omandanud ka sm-d Kask, Aru, Heidemaa, Tehver jt.

Sama headeks kujunesid tulemused geoloogiaosakonnas, kus üheksast eksamisooritajast kuus — sm-d Jürgenson, Veber, Brik, Maasik, Reiner ja Kelpman said hinde „väga hea".

A. Bergman

... siin aga halvasti

Hoopis häbistavamad aga on marksismi-leninismi riigieksamite tulemused reas teistes teaduskondades. Lausa kurioosumina kõlab, et kõige suuremat võhiklust marksistlik-leninliku teooria küsimustes osutavad mitmed õigus- ja ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilased, kuigi neis teaduskondades kõik distsipliinid on otseselt seotud teoreetiliste probleemidega.

Õigusteaduskonnas said mitterahuldava hinde lõpetajad Rummel ja Piel. Nad osutusid ideeliselt täiesti arenemata inimesteks, kes on maha jäänud tänapäeva elust, ei tunne meie riigijuhte ega viimaste aastate suuri sise- ning välispoliitilisi sündmusi.

Rohkesti esines mitterahuldavaid hindeid ka ajaloo-keeleteaduskonnas, kus marksismi-leninismi aluste riigieksamil läbi kukkusid lõpetajad Pravdin, Puhvel, Lepik, Anga, Mäeotsa, Borookova, Kõrgessaar ja Käosaar.

On täiesti selge, et niisugustest inimestest, kes ei tunne põhjalikult marksistlik-leninlikku õpetust, ei saa kvalifitseeritud spetsialiste oma erialal.

J. Liik

Millest räägivad vene keele eksamite tulemuste esimesed kokkuvõtted

Eksamisessioon on lõpule jõudmas. Veel üks nädal pingelisi päevi, ja me võime teha kokkuvõtteid aasta jooksul tehtud tööst. Millisteks kujunevad tulemused, sellest kõnelevad aga juba esialgsedki andmed seni läbiviidud eksameist.

Mida võime julgesti märkida üliõpilaste ja ka kogu töö saavutusena — see on üliõpilaste aktiivne suhtumine vene keele õppimisse. Üliõpilased on aru saanud vajadusest hästi valitseda vene keelt ja töötavad seepärast hoolega. See ei jäta mõju avaldamata ka õppeedukusele, mida üldiselt võime täiesti rahuldavaks pidada, nooremate kursustel aga isegi „heaga" hinnata. Võtame näiteks õigusteaduskonna, kus üliõpilaste üldine tase vene keele osas on tüüpiline. Siin on IV kursusel õpetaja Rogova rühmas häid hindeid 50%, kuna „rahuldavaid" ja „väga häid" on kumbagi 25% hinnete arvust. III kursusel (kolme eri õpetaja rühmad) on samuti ülekaalus hinne „hea", rahuldavaid" on üle 35%, „väga häid" veidi üle 20%. Vaevalt on siin tegemist ülehindamisega, sest 25—35% rahuldavaid hindeid kõnelevad sellest, et siin on nii üliõpilastel kui õppejõududel veel palju tööd teha, et üliõpilased keele kiiresti ja hästi omandaksid.

Kus on lüngad, milles seisavad üliõpilaste nõrgad kohad? Neid on kaks tähtsamat: õigekirjutus ja aktiivne keel. Reeglipäraselt on kirjalikud tööd märksa nõrgemad suulistest vastustest, millest järeldub, et õigekirja parandamise alal tuleb vene keele kateedril veel tublisti tööd teha. Teiseks nõrgaks kohaks on aktiivne keele tarvitamine, vestlus. Üliõpilased kõnelevad vene keelt vigadega, ei oska sõnavara aktiivselt kasutada. Lünga põhjus seisneb selles, et vene keele praktikat on üliõpilastel äärmiselt vähe: ainult vene keele tundides. Ja kui vene keele tunde on kõigest kaks nädalas, siis on ilmne, et neist küllaldase edu saavutamiseks ei piisa. Siit järeldus: vanematele kursustele peaks õppeplaanis rohkem vene keele tunde ette nähtama.

Tuleb suurendada ka nõudlikkust üliõpilaste teadmiste suhtes. Vene keele kateeder on järjekindlalt suurendanud nõudmisi ja enamik õppejõude käib ausalt kateedris väljatöötatud hinnete kriteeriumi järgi. Ent kahjuks leidub ka neid, kes ei suhtu nõukogulikult oma ülesannetesse. Kui arstiteaduskonna farmaatsiaosakonna I kursusel 19-st hindest „väga häid" on 13, s. t. ligi 70%, siis on siin kahtlemata tegemist ülehindamisega vanemõpetaja P. Puusepa poolt. Sama on kehtiv ka õigusteaduskonna II kursuse dotsent H. Maiste rühma kohta, kus on pooleks ainult head ja väga head hinded, kuigi rühm ise on keskpärane. Õpetaja M. Tiitso rühmas ajaloo-keeleteaduskonna IV kursusel on 9-st hindest 7 „väga head" ja 2 „head".

Väga iseloomustav on ka võrrelda matemaatika-loodusteaduskonna I kursuse eri rühmade eksamitulemusi. Õpetaja A. Ugarova rühmas (bioloogid) esinevad ainult väga head ja head hinded (esimesi 45%), aga vanemõpetaja J. Tanveli rühmas (geograafid) on igasuguseid hindeid. Vaevalt suudab sm. Ugarova oma ülehindamisega kedagi veenda, et geograafid on keelte osas vähem andekad kui bioloogid, ilmne aga on (kui ka II kursuse tulemusi arvesse võtta), et õp. Ugarova on eksamil vastutustundetult toiminud. Sellised ülehindamised ei ole vene keele õpetamisele mingil määral kasuks.

Vene keele kateedri ülesandeks jääb, põhjalikult uurides kogu õppeaastal tehtud töö tulemusi, kõrvaldada töös ning eksameil esinevad vead ning puudused.

Hoolika töö ilus tulemus

Ajaloo-keeleteaduskonna eesti keele osakonna I kursuse üliõpilased saavad aru, et kuigi nende erialaks on eesti keel, ei saa nad läbi ilma vene keele oskuseta, suure vene rahva keele valdamiseta.

Seepärast õpivad mainitud kursuse üliõpilased vene keelt suure hoolega. Nende tööd on krooninud tunnustusväärne edu. 17. juunil toimunud vene keele eksamil saavutasid sm-d Siibak, Aabrams, Järve, Karelson, Trikkel ja Lehtmets väga hea hinde, ülejäänud 5 üliõpilase teadmisi aga hindas õppejõud sm. Kompus hindega „hea". Rahuldavaid hindeid ei olnud.

Niisugused tulemused on eeskujuks kursustele, kus leidub loodreid ja vene keele õppimise tähtsuse alahindajaid.

K. Mesik

Õpetlik kogemus

Esmapäeval, 19. juunil ilmus 16 veterinaarteaduskonna III kursuse üliõpilast poliitökonoomia eksamile.

Eksami käik tegi selgeks, kuidas on sellel kursusel lood poliitilise ökonoomia õppimisega. Osutus, et teatav osa üliõpilasi, nagu näiteks sm-d Mändmets, Haugas, Reidla jt. õpivad poliitilist ökonoomiat kohusetundeliselt ja süstemaatiliselt. Kuid kahjuks ei kehti sama kõigi üliõpilaste kohta. Tervelt kolmandik antud päeval eksami sooritanuist (sm-d Mihkelsoo, Valdmann, Kumm, Arulaane ja Ree) pidid leppima rahuldava hindega, kuna R. Koppeli vastus hinnati koguni mitterahuldavaks.

Nende asjaolude valguses on ilmne, et veterinaarteaduskonna III kursusel pole ideelis-poliitilise kasvatustöö alal kõik asjad korras. Seda tuleb veterinaarteaduskonna komsomoli-algorganisatsioonil edasises töös arvesse võtta.

S. Kivilo

Väsimatu võitleja töörahva õnne eest

Mälestades suurimat proletaarset kirjanikku Maksim Gorkit tema äsjamöödunud 14. surma-aastapäeval kerkib meie silme ette õilis Danko kuju, kes armastusest inimeste vastu rebis rinnast välja oma leegitseva südame, et sellega inimestele näidata teed õnnelikku elu poole.

Nagu lõõmav Danko süda, nii loidab valgust kogu töötavale inimkonnale selle imeilusa legendi autori kogu looming.

Kui nimetada kirjanikke inimhinge inseneridеks, siis Gorki on suurimaid inimhingede insenere, ke on tunginud inimhinge kõige sügavamatesse ja keerukamatesse labürintidesse, tuues sealt päevavalgele kõik väärtused ja pahed.

Maksim Gorki ise tähendas, et kirjandust võiks nimetada inimkonnateaduseks, sest põhimiseks materjaliks kirjanikule on just inimene oma tegude, mõtete, tunnete ja püüdlustega, oma valude ja rõõmudega. Reisides risti-rästi läbi kogu Venemaa, tegi Gorki läbi suure elukooli, puutus kokku tuhandete inimestega. Ta õppis põhjalikult tundma tolleaegse ühiskonna pahesid ning, olles oma kodumaa tulihingeline patrioot, pühendas kogu oma elu ja loomingu selleks, et näidata töötavale rahvale teed uue, parema elu poole. Gorkil oli suur usk inimese võimetesse. Ta uskus kindlalt oma rahva paremasse tulevikku ja juba enne Suurt Sotsialistlikku Oktoobrirevolutsiooni ennustas ta suure revolutsioonilise tormi peatset saabumist. Ja kui ennustatud revolutsioon saabus ning võitis, siis pühendas Gorki oma võimed ja jõu selleks, et NSV Liidust kasvaks tugev, terve ja elurõõmus töörahva kodumaa.

M. Gorki on ülemaailmse kuulsusega kirjanik. Tema teoseid loetakse kõigis maailma keeltes. Tema mõju on tunda saanud sellised kirjanikud, nagu Shaw ja Wells, Zweig ja London, Mann ja Sinclair, Barbusse ja Rolland, Martin Andersen-Nexö ja August Jakobson ja paljud teised.

Seepärast kirjutaski Anatole France 1905. aastal, kui tsaarivalitsus heitis Gorki tema revolutsioonilise tegevuse pärast Peeter-Pauli kindlusse, oma tulise protesti: „Gorki kohtuasi on meie ühine kohtuasi. Selline talent nagu Gorki kuulub kogu maailmale. Terve maailm on huvitatud tema vabastamisest."

Väga kõrgelt hindas Gorkit kui oma sõpra ja kaasvõitlejat V. I. Lenin, samuti hindas ja hindab teda kui suure rahva suurt poega seltsimees Stalin. Seltsimees Molotov ütles Maksim Gorki viimasel teekonnal partei ja valitsuse nimel: „Pärast Leninit on Gorki surm kõige raskem kaotus meie maale ja inimkonnale."

Kogu nõukogude rahvas austab Gorkit kui suurt proletaarset kirjanikku, kui nõukogude kirjanduse rajajat, kui väsimatut võitlejat kommunismi eest.

K. Bachmann

Kirjanduse dekaad — uus etapp eesti nõukogude kirjanduses

Eesti kirjanduse dekaad oli suursündmuseks eesti rahva kultuurielus. Väljendades stalinlikku rahvaste sõprust, oli dekaad meie noore Nõukogude vabariigi kirjanduse saavutuste kokkuvõtteks ja samal ajal eelolevate aastate ülesannete kindlaksmääraja ks.

Nõukogude kirjanduse arengusuuna määravad bolševike partei otsused kirjanduse ja kunsti kohta, marksistliku esteetika põhimõtted. Selles suunas on arenenud ja kasvanud ka noor eesti nõukogude kirjandus. Klassikaline eesti kirjandus arenes, kosus ja kasvas suure vene rahva klassika viljastaval mõjul, kaasaegne eesti nõukogude kirjandus areneb nõukogude vennasrahvaste kirjanduse mõjul. Kirjanduse dekaadil, kus tehti kokkuvõtteid eesti kirjanduse jõudmisest suurde nõukogude kirjandusse, pöörati erilist tähelepanu just neile puudustele, mis tuleb kõrvaldada eesti nõukogude kirjanduse kasvuteelt.

Rööbiti eesti kirjanike esinemistega Moskva töörahva ees toimusid dekaadipäevil kohtumised Moskva kirjanikega, korraldati eesti kirjanike loomingu arutelud erižanride järgi. Need arutelud olid kõige eredamaks eeskujuks, kuidas tuleb kasvatada noort kirjandust, kuidas tuleb kasvatada kirjanikke.

Moskva kirjanikud kõnelesid tunnustavalt meie kirjanike loomingust. Esile tõsteti H. Leberechti jutustust „Valgus Koordis", O. Toominga romaani „Roheline kuld", E. Männiku ja R. Sirge novelle. Luule alal said hea hinnangu Juhan Schmuuli poeemid „Järvesuu poiste brigaad" ja „Poeem Stalinile", Debora Vaarandi, Felix Kotta jt. parimad luuletused. Draamakirjandusest märgiti August Jakobsoni dramaatilisi jutustusi ja A. Hindi näidendit „Kuhu lähed, seltsimees direktor?"

Kuid saavutuse kõrval toodi esile ka puudusi, esitati nõudmisi. Üks esimesi nõudmisi oli — eesti nõukogude kirjandus peab sügavamalt, suurema meisterlikkusega näitama Nõukogude Eestis toimuvaid sotsiaalseid protsesse. On tarvis näha ja näidata, kuidas meie ehitustöö on seotud kogu Nõukogudemaa ulatusliku sotsialistliku ülesehitustööga. Praegu aga märgiti õigusega meie kirjanduse isoleeritust, lõigset lokaalsust ja seda, et meie kirjanike teostes ei tundu kogu Nõukogude Liidu elu tuksumist.

Puudusena märgiti ka, et lubamatult vähe on teoseid tööstuse teemadel. Põlevkivitööstust — Eesti Donbassi, Kreenholmi, Tallinna suurtööstuse elu pole meie kirjanikud seni kujutanud. Nõukogude Eesti on muutunud industriaal-agraarmaaks, kirjandus aga on jäänud elust maha.

Samuti on kirjanduses seni valgustamata meie töölisklassi revolutsiooniline võitlus, eesti töölisklassi revolutsioonilise teadvuse kasv vene revolutsioonilise töölisklassi kõrval, tema toetusel ning kasvatusel.

Eriti tõsiseid etteheiteid tehti meie luuletajaile: nad jäävad maha teiste vennasavabariikide luuletajaist. Paljud meie luuletajad on tänapäeval jõudnud sinna, kus vene nõukogude luule teatav osa oli kahekümnendail aastail, s. t. meie luule on üldsõnaline, deklaratiivne, retooriline, kujunditevaene. Nõukogude luule iseloomujoonteks aga on just tema konkreetsus, kujunditerikkus. Eesti luuletajail tuleb kiiremini jõuda järele eesrindlikule nõukogude luulele, millest on tarvis väsimatult õppida.

Tõsta kunstilist meisterlikkust — see nõue läbis sõnavõtte punase joonena. Õppida! Ning väga õigesti näidati ka, kust õppida — paljurahvuselisest nõukogude kirjandusest ja oma, eesti klassika paremikust. Moskva kirjanikud heitsid õigustatult meie kirjanikele ette, et nad vähe õpivad oma klassikast.

Meie oleme seni vähe, lubamatult vähe tutvustanud nõukogude lugejat oma kirjandusega.

Tartu Riikliku Ülikooli kirjandusteadlastele, kirjandushuvilistele ja noortele kirjanduse loojatele pakuvad eesti kirjanduse dekaadi materjalid palju huvitavat ja õpetlikku. Tahaks loota, et Nõukogude Eesti 10. aastapäeva eelses saavutuste uurimise käigus nende materjalidega põhjalikult tutvutakse ja neid rakendatakse nõukogude kultuuri edasiarendamiseks.

J. Feldbach

Individuaalkohustusi Eesti NSV 10. aastapäeva auks

Eesti NSV 10. aastapäeva eel on veterinaarteaduskonnas sotsialistlik võistlus võtnud uut hoogu. Lisaks varem vastuvõetud üldistele kohustustele on nüüd rida õppejõude võtnud endale ka individuaalseid sotsialistlikke kohustusi Nõukogude Eesti suure pidupäeva auks.

Dekaan dots. Peebsen kohustub juubelipäevaks seadma trükivalmis teaduskonna 100 aasta juubeli materjalid. Täiendava kohustusena otsustas sm. Peebsen abistada Rebase zoofarmi karusloomakasvatuse küsimustes.

Grupp õppejõude, kuhu kuuluvad prof. E. Ridala, prof. J. Kaarde, dots. R. Säre, assistent V. Saar ja van.-õp. R. Lumi, tähistavad vabariigi aastapäeva kahe erialase õpiku tõlkimise, redigeerimise ja trükkitoimetamisega.

Individuaalseid sotsialistlikke kohustusi on võtnud ka teised teaduskonna õppejõud.

P. Kaariste

Saavutustest ja takistustest

Metsandusteaduskonna kollektiiv on teinud suuri pingutusi selleks, et väärikalt tähistada Nõukogude Eesti 10. aastapäeva. Eeskätt on täidetud ennetähtaegselt suur osa sotsialistlikus võistluses võetud kohustustest. Tähelepanuväärseks saavutuseks on lektooriumi asutamine šeflusaluses kolhoosis. Seni on lektooriumis loenguid peetud kaks korda enam kui sotsialistlikus kohustuses oli ette nähtud. On teostatud edukalt taastamistöid, rajatud uusi katsealasid jne.

Seejuures aga tuleb märkida üht häirivat asjaolu. Nimelt on sotsialistliku võistluse kohustustes ette nähtud Raadil asuva dendroloogia-aia tarastamine. See annaks võimaluse teaduslike tööde läbiviimiseks mainitud aias, mida seni pole olnud võimalik teha, sest kohalikud elanikud kasutavad aeda karjamaana. Nii rikutakse palju aia väärtuslikke puueksemplare, pole võimalust hinnaliste puude seemnete kogumiseks ega kultiveerimiseks. Teaduskonnal on kõik võimalused aia taraga piiramiseks, puuduvad ainult summad vajalike materjalide ostuks. Vaatamata korduvatele palvetele pole neid summasid saadud.

On selge, et sellises olukorras dendroloogiaaeda kaua pidada ei saa, sest nii kaotab ta kiiresti oma väärtuse. Seetõttu oleks väga vajalik, et haldusaparaat võimalikult kiiresti leiaks summasid tara ehitamiseks.

V. Kaarna,
metsandusteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Kõlab Tartumaa töötajate vaba laul

Eelseisval pühapäeval toimub Tartu linna ja maakonna töötava rahva suurüritus — maakondlik laulupäev.

Laulupäevast võtavad osa ka ülikooli koorid. Pole kahtlust, et ka teised ülikooli õppejõud ja üliõpilased arvukalt osa võtavad nii laulupäevast kui ka selle eelõhtul toimuvast rahvakunstiõhtust.

Pühapäeva õhtul kell 23.30 toimub laulupäeva lõppakordina Toomeorus „Vanemuise" kollektiivi korraldusel vabaõhuetendus. Esitatakse Eugen Kapi populaarne ooper „Tasuleegid". Pääsmed vabaõhuetendusele on müügil ka ülikoolis — klubi korrapidaja juures.

Vennasvabariikidega tutvuma

Eelseisvat suvist puhkeaega kasutavad paljud üliõpilased ekskursioonide korraldamiseks vennasvabariikidesse, et tutvuda kohalike vaatamisväärsustega, sotsialistliku ülesehitustöö edusammudega ja teaduslike uurimisasutistega, kusjuures ühtlasi luuakse tihe kontakt vennasvabariikide töötajatega nende kogemustest õppimise eesmärgil.

On loomulik, et paljud kollektiivid on valinud oma ekskursiooni sihtpunktideks meie sotsialistliku kodumaa kuulsusrikka pealinna Moskva ja kangelaslinna Leningradi, sest siin leiab igaüks midagi kasvatavat, õpetlikku ja kasulikku oma tulevaseks tööks. Kohe pärast eksamisessiooni lõppu sõidab pikemale ekskursioonile Moskvasse rühm õigusteaduskonna eesrindlikemaid üliõpilasi. Leningradi ja Moskvat külastavad suvevaheajal ka loogika-psühholoogiaosakonna ja metsamajanduse osakonna üliõpilaste ekskursioonid.

Leningradi sõidab mitu ekskursiooni ajaloo-keeleteaduskonnast, geoloogiaosakonnast, rühm arstiteaduskonna ÜTÜ liikmeid jne. Et võimaldada suuremal hulgal üliõpilastel tutvuda Leningradiga ja tema ainulaadsete teaduslike uurimisasutiste ning kultuuriliste mälestusmärkidega, organiseeritakse ekskursantide saatmist Leningradi meie ülikooli autodel.

Paljud üliõpilasrühmad sooritavad ka pikemaid sõite vennasvabariikidesse. Põllumajandusteaduskonna ulatusliku ekskursiooni eesmärgiks on tutvuda vennasvabariikide kolhooside ja sovhooside imetlusväärsete võitudega võitluses kõrgete saakide eest. Matemaatika-loodusteaduskonnas töötava taimefüsioloogia ringi liikmed sõidavad Mitšurinskisse, kus elas ja töötas suur looduse ümberkujundaja I. V. Mitšurin ja kus arvukais uurimisasutistes praegu tema õpilased teevad viljakat tööd Mitšurini õpetuse rakendamisel ning edasiarendamisel. Grupp biolooge kavatseb sõita Batumi, kus asub suurimaid ja rikkalikemaid Nõukogude Liidu botaanikaaedu. Metsandusteaduskonna metsatööstuse osakonna ekskursioon aga külastab Nõukogude Karjalat, et tutvuda metsatööstuse mehhaaniseerimise praktikaga.

Üliõpilased korraldavad ekskursioone

Kevadel sooritasid põllumajandusteaduskonna agronoomia- ja aiandusosakonna I, II ja III kursuse üliõpilased ekskursiooni Tartu masina-traktorijaama, kus tutvuti jaama tööga, tema organisatoorse ehitusega, jaamas kasutatavate traktoritüüpide ja muuga. Neil päevil korraldati teine taoline üritus — sooritati vanemõpetaja Teitelbaumi ja üliõpilase Sarve juhtimisel ekskursioon Luunja sovhoosi.

Seekordne ekskursioon pakkus noortele jällegi palju huvitavat. Tutvuti kõigepealt sovhoosi suurepärase piimakarjaga, mis koos noorloomadega koosneb ligi 350 loomast. Edasi siirduti põldude vahele, kus vaadeldi söödapeedipõlde, mis on sovhoosi üheks tähtsamaks tuluallikaks, ja heinapõlde. Aiandusosakonna üliõpilastele pakkus suurt huvi sovhoosi aiandus oma puuviljaaia, aedmaasikaistanduse ja alusteistandusega. Lõpuks külastati veel sovhoosi hobusetalli ja mesilat.

Säärased lühiekskursioonid on üliõpilastele oodatud üritusteks.

A. Kuusik,
põllumajandusteaduskonna II kursuse üliõpilane.

TRÜ üliõpilaste teaduslike võistlustööde temaatikast 1950./51. õppeaastaks

(Järg. Algus vt. „Tartu Riiklik Ülikool" nr. 21)

7. Pavlovi uurimuste tähtsus psühholoogias.
8. Antropoiidide intellektuaalsed võimed nõukogude uurijate tööde põhjal.
9. Ühisfraseoloogiat läänemere-soome keeltes.
10. Lihtlause läänemere-soome keeltes.
11. Эстетические взгляды В. В. Маяковского.
12. Paralleelkeelendid eesti kirjakeeles (ajaloolis-kriitiline käsitlus).
13. Rahvakeel ja kirjakeel (tänapäeva kirjakeele rahvakeelse tausta selgitus).
14. Puristlikkudest tendentsidest eesti kirjakeele ajaloos.
15. Nõukogude inimese kasvamise probleem eesti kirjanduses.
16. Poeem eesti nõukogude kirjanduses.
17. Revolutsioonilised teemad XIX ja XX sajandi eesti rahvalauludes.
18. Sisu ja vormi ühtsusest eesti rahvalauludes.
19. Ühe kolhoosi elu-olu.
20. Mõne linnuse kaevamisainese käsitlus ühiskondlik-majandusliku ajaloo allikana.
21. Sotsialistliku realismi meetodi väljakujunemine ja võidukäik nõukogude maalikunstis.
22. Фразеология романа А. М. Горького «Мать».
23. Язык и стиль докладов т. Сталина (на съезде стахановцев, передовиков сельского хозяйства и на VIII Чрезвычайном съезде Советов о проекте Конституции).

Kümme aastat 1940. a. juunirevolutsioonist

Läheneb Eesti NSV 10. aastapäev. On möödunud kümme aastat ajast, millal töötav rahvas taaskehtestas Eestis nõukogude korra. Nõukogude võimu kehtimapanekuga algas Eestis sotsialismi ülesehitamine, liikumine kommunismi suunas, loodi kõik tingimused eesti töötava rahva õnnelikuks vabaks eluks.

Eesti töörahva võitlus nõukogude võimu eest on kestnud juba ligikaudu pool sajandit. Seda võitlust on juhtinud Lenini-Stalini suur partei, selle võitluse käigus on veelgi tihenenud eesti ja vene proletariaadi vendlus. Tänu sellele võimaldus ka eesti töörahval osa saada Suure Oktoobri võitudest. Vaid ajutiseks õnnestus kodanlusel kehtestada kapitalistlik kurnamiskord Eestis. Eesti töörahvale tähendas see samasugust või õieti veel rängematki iket kui tsaariajal.

Eesti proletariaat ei olnud aga vaikne kannataja kodanluse verise diktatuuri, kodanliku riigi pseudoiseseisvuse ikke all, vaid ustavana oma revolutsioonilistele traditsioonidele jätkas ta Eestimaa Kommunistliku Partei juhtimisel võitlust nõukogude võimu eest, kodanluse kukutamiseks. Seda võitlust ei suutnud murda kodanlik terror. „Terve eesti proletariaat on nii linnas kui maal pea jagu lühemaks tehtud! Kuid siiski on ta võitlust jätkanud!" kirjutab Viktor Kingissepp oma raamatus „Kellele iseseisvus, kellele ike". Võitlust vabaduse eest jätkas eesti töölisklass ka pärast oma juhi Kingissepa mõrvamist kodanluse poolt. Selle võitluse üheks kõrgpunktiks oli 1924. a. 1. detsembri ülestõus, kuid ka edaspidi ei raugenud see võitlus.

21. juunil 1940. a. tuli eesti proletariaat tänavaile Tallinnas, Tartus, Narvas, Pärnus ja mujal ning püstitas otsustavalt nõude, et kodanlik valitsus peab lahkuma. Revolutsioonilisel teel toimus poliitvangide vabastamine ja algas kodanliku korra alustugede, nagu Kaitseliidu, Isamaaliidu ja teiste taoliste organisatsioonide likvideerimine. Juunirevolutsiooni päevil läks võim ühelt klassilt teisele, kodanluselt proletariaadile, ekspluateerijailt ekspluateeritavaile. Selle sündmuse tähtsust eesti rahva ajaloos pole üldse võimalik üle hinnata.

Eesti kodanlikud natsionalistid (Kruus, Andresen jt.) on püüdnud juunirevolutsiooni tähtsust igati madaldada. Nad on taotlenud kujutada juunirevolutsiooni samasuguse „pöördena", nagu seda oli 1934. a. märtsipööre, millega kodanlus läks üle avalikule, varjamata fašismile, kusjuures aga riigi põhiolemuses ei muutunud midagi. Juunis 1940 toimunud revolutsioon aga tähendas üleminekut kodanluse diktatuurilt proletariaadi diktatuurile. Seetõttu tuleks edaspidi selle sündmuse tähistamiseks kindlasti hakata kasutama terminit „juunirevolutsioon", nagu seda viimasel ajal ongi osalt hakatud juba tegema. Terminid „juunipööre", „juunisündmused" jt. ei vasta sündmuste olemusele. Lähenedes Eesti NSV 10. aastapäevale on meie kohuseks anda õige nimetus Eesti NSV rajamist võimaldanud sündmustele.

Kodanlikud natsionalistid ei ole aga piirdunud vaid nähtuste klassisisu tumestavate terminite propageerimisega, vaid on püüdnud otseselt fakte võltsida. Nii püüab H Kruus oma artiklis „Kuidas sepitseti kodanliku Eesti viimne põhiseadus" väita, nagu oleksid Pätsi-Laidoneri kliki vastu võidelnud temataolised kodanlikud intelligendid, töölisklassi revolutsioonilise võitluse püüab ta aga surnuks vaikida. N. Andresen väidab oma artiklis „Kodanliku võimu kukutamine ja Nõukogude Eesti rajamine", et kogu eesti intelligents olevat otsustavalt asunud uue J. Varese valitsuse poole. Nende valede eesmärk on küllalt selge. Kruus ja Andresen püüdis meid uskuma panna, nagu oleks ka neil endil nõukogude võimu kättevõitmises mingi osa. Kodanliku intelligentsi ülistamisega aga püüti säilitada kodanluse agentuuri.

Kodanlike natsionalistide üheks võtteks 1940. a. juunirevolutsiooni klassisisu tumestamiseks oli ka väide, et võitlus hargnes nimelt Pätsi-Laidoner-Uluotsa kliki vastu, kusjuures jäeti selgitamata, et eesti töörahvas võitles igasuguse kodanliku võimu vastu, et ta ei lubanud ühe kodanliku kliki asendamist teisega, nagu selleks kodanluse poolt ka katseid tehti (Rei ja Laamani kandidatuuride esitamine peaministri kohale). Andreseni ülalnimetatud artiklis kõneldakse kodanluse võimu kukutamisest ainult pealkirjas, kuna aga tekstis räägib Andresen kõikjal vaid Pätsi-Laidoner-Uluotsa klikist.

Nii püüdsid Andresen ja Kruus võltsida ajalugu. Nende seisukoha järele tuleks välja, et liberaalne kodanlus võitles fašistliku kodanluse vastu, kuna töölisklassile jätsid nad vaid pealtvaataja osa. Tegelikult oli ainsaks revolutsiooniliseks jõuks töölisklass koos oma liitlase — külaproletariaadiga. Kodanluse eri rühmade vahel esines küll teatavaid väiksemaid vastuolusid, mitte aga mingisugust antagonismi ega võitlust. Seda illustreerib näiteks kujukalt Ants Piibu tegevus, kes oli Pätsule parlamentliku opositsiooni tegemise üheks juhiks, kuid kes 1939. a. sügisel esimese vihje peale oli valmis minema Pätsu poolt ametisse kutsutava valitsuse koosseisu. Võitluseks töölisklassi vastu olid kõik kodanlikud rühmitused otsekohe valmis liituma.

1940. a. juunirevolutsioonis vallandus töötajate aktiivsus. See ilmneb juba Eestis enneolematult ulatuslikus osavõtus Riigivolikogu valimistest 14.—15. juulil 1940, kusjuures töötajate huve kaitsev Eesti Töötava Rahva Liit saab avalikult esineda võides otsekohe kaugelt enam hääli kui varem kunagi oli saanud ükski kodanlik partei. Eestimaa Kommunistlik Partei süvendas juunirevolutsiooni juhtimisega veelgi oma autoriteeti laialdastes töötajate massides. 21. juulil kokku astunud Riigivolikogu võtab vastu otsuse Eesti kuulutamise kohta Nõukogude Sotsialistlikuks Vabariigiks, suurtööstuse, pankade ja kaubanduse natsionaliseerimise kohta ning tõelise maareformi teostamise kohta ja otsustab esitada taotluse Eesti NSV vastuvõtmiseks NSV Liidu vennasvabariikide vabasse perre. Kõik see omakorda aitab veelgi enam vallandada töötajate initsiatiivi, viib juba esimesel nõukogude aastal poliitiliste võitude kõrval ka erakordsele majanduslikule tõusule. Ja seda tegi täiel määral võimalikuks 1940. aastast peale eesti rahvale takistamatult osakssaav Nõukogude Liidu vennasrahvaste toetus, suure Stalini isiklik hool ja juhtimine. See päästis eesti rahva hävingust fašistlike röövvallutajate tegevuse läbi, see kindlustab ka pärast võitu Suures Isamaasõjas jätkunud ülesehitustöö edusammud, võiduka edasiliikumise kommunismile.

K. Laigna,
NSV Liidu ajaloo kateedri vanemõpetaja.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 05213 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1678

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

Raamatupalat

Suure Stalini juhtimisel uutele võitudele kommunismi ehitamisel!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 24 (71) Laupäeval, 1. juulil 1950. a. III aastakäik

Nõukogude Eesti esimene aastakümme

A. Vill,

EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni sekretär.

Läheneb eesti rahva ajalooline tähtpäev — 21. juuli, mil täitub 10 aastat nõukogude võimu taaskehtestamisest meie sünnimaal pärast enam kui kakskümmend aastat kestnud reaktsioonilise eesti kodanluse diktatuuri, välisimperialistide majanduslikku ja poliitilist survet, pärast fašistliku marurahvusluse pookimist, eesti töörahva jõhkrat kurnamist ja veristamist kodanluse poolt.

Tohutut kahjustamist — majanduslikku ja ideoloogilist oli kodanlus teostanud Eestis oma võimutsemise perioodi vältel. Kiratsema hakanud tööstus, karm tööpuudus, elanike arvu langus, väliskapitali sissetung, kunsti, kirjanduse ja teaduse mandumine, metsiku marurahvusluse külgepookimine, püüe tõmmata eesti rahvast Nõukogude Liidu vastasesse sõjaleeri inglise ja saksa imperialistide suurtükilihana — see iseloomustas Eesti kodanlikku vabariiki. See reaktsioonilise kodanluse kahjustav tegevus oli jätnud eesti rahvale ja maale sügavad haavad, mis võisid hakata paranema nõukogude korra taaskehtestamisega 1940. a., mil eesti töötav rahvas, paisates eemale kapitalistid, hallparunid, pankurid ja nende kliki-võimu välised toetajad, ajas oma selja sirgu, saades ise oma majas peremeheks. Selle eest võlgneb eesti rahvas tänu Nõukogude Liidu rahvastele ja eeskätt suurele vene rahvale; rahvastele, keda juhib võitluses kommunismi eest bolševike partei ja tema suur juht seltsimees Stalin.

Ent hoogne nõukogude korra ülesehitustöö sai veelkordselt katkestatud järgneval, 1941. aastal fašistliku Saksamaa salakavala kallaletungi tõttu meie kodumaale. Üle kolme aasta pidi eesti töötav rahvas kannatama sellist verist survet, millist ta pole tundnud ristiüütlite sissetungist alates XIII sajandil. Jälle löödi fašistide ja nende eesti soost käsikute poolt sügavad haavad Eesti rahvasse ja maasse. Laostati jälle meie võrsuma hakanud tööstus, põllumajandus, transport, meie koolid ja teatrid, muuseumid ja haiglad. Tuhanded eesti rahva pojad ja tütred hävitati füüsiliselt, teised rikuti või hävitati vaimselt, tõugati fašistlikku sõjakatlasse, viidi vangilaagritesse, kodumaalt eemale läände.

Ent Nõukogude Liidu relvastatud jõud generalissimus Stalini juhtimisel purustasid fašistliku Saksamaa ning tema satelliidid ja vabastasid Eesti NSV. Ning lõplikult vabanenud 1944. aastal, võib Eesti töötav rahvas julge olla oma tuleviku pärast ja koos meie kodumaa teiste rahvastega ehitada üles kommunistlikku ühiskonda.

Millised on Eesti NSV saavutused kommunismi ehitamisel tema esimese aastakümne vältel? Tänu vennasvabariikide suurele abile tehnika ja kaadrite näol, samuti nende määratute töökogemuste näol, mida eesti rahvas on saanud eeskätt suurelt vene rahvalt, on saavutused õige silmapaistvad: on loodud põlevkivitööstus ja tugev energeetikabaas, on rajatud või laiendatud rida tööstusalasid, mis on varustatud eesrindliku nõukogude tehnikaga. On loodud uus sotsialistlik põllumajandus, mis on varustatud võimsa masinate- ja traktoritepargiga. Stalinliku plaani alusel on asutud suureulatuslikult ümber kujundama loodust. On hoogsalt arendatud mere- ja jõelaevandust ning teisi transpordiharusid.

Kultuurilisel alal on edusammud sama ulatuslikud: kõrgema hariduse laienemine, uute kõrgema haridusega kaadrite ettevalmistamine kõikidel aladel, millest ei võinud kodanlikus Eestis töötava rahva lapsed unistadagi. Seda teostatakse nii meie vabariigi arvukamaks muutunud kõrgemates koolides, kui ka teiste vennasvabariikide eesrindlikumates õppeasutistes.

Meie kirjandus, kunst, teater on käinud järjekindlat tõusuteed, on esile kerkinud Stalini preemia laureaate ka kirjanike, heliloojate, kino alal töötajate seas. On loodud esimesed eesti kunstilised filmid, mis on leidnud üleliidulist tunnustust.

Kõik need suured võidud sotsialismi ehitamises on saavutatud ägedas võitluses kodanliku natsionalismi vastu. Tänu bolševike parteile ja seltsimees Stalinile oleme nüüd nad paljastanud ja lõplikult vabanemas nende kahjustavast ohust.

Ei saa märkimata jätta, et eesti töötav rahvas on likvideerinud ka kurnajate klassid linnas ja maal. Jätkates halastamatut võitlust nende klasside riismete vastu, kindlustame meie majanduse ja kultuuri veel hoogsama arenemise.

Tartu Riiklik Ülikool on Nõukogude Eesti esimese aastakümne jooksul läbi elanud põhjaliku ümberkorralduse. Ta on kujunemas eesrindlikuks nõukogude ülikooliks. Kuid oluline on veel mahajäämus teiste vennasvabariikide ülikoolidest nii õppe- kui just eriti teadusliku töö osas. Selle likvideerimisele tulebki pöörata nüüd meie peatähelepanu.

ENSV 10. aastapäev kohustab meid paljuks. Kümme aastat nõukogulikku elu on rikastanud meid töövõitude ja kogemuste kõrval ka enesekriitika ja kriitika relvaga. Möödunud aastakümme on tihendanud meie sidet vanemate vennasvabariikide kõrgemate õppeasutistega ja muude kultuurikolletega.

Vastu minnes ENSV 10. aastapäevale omandagem veel paremini ja täiuslikumalt marksismi-leninismi — meie rahva karastatud võitlusrelva! Koondugem veel kindlamini Lenini-Stalini lipu ümber — tööks ja võitluseks kommunismi eest!

Rõõmsail juubelipäevil avaldame nõukogude võimule ja armastatud STALINILE oma palavat tänu õnneliku elu eest

* * *

Tänu stalinliku hoolitsuse eest

Praegustel rõõmsatel päevadel, mil eesti töötav rahvas läheneb oma Nõukogude vabariigi kümnendale aastapäevale, pöörduvad meie üliõpilaskonna mõtted selle suure inimese poole, kes andis meie noortele võimaluse töötada ja õppida, kes ümbritseb meie noorsugu — tulevaste spetsialistide kaadreid isaliku armastuse ja hoolitsusega — nõukogude rahva targa juhi suure Stalini poole.

Tänutundes suure Stalini vastu püüab meie üliõpilaskond järjest paremini omandada teadmisi, järjest edukamalt vallutada teadusekindlust, millest räägib õppetöö tulemuste pidev paranemine.

Tänutundes suure Stalini vastu töötab meie õppiv noorsugu väsimatult oma ideelis-poliitilise teadlikkuse tõstmisel, millest annab tunnistust eesrindlike noorte hulgaline astumine ÜLKNÜ ridadesse.

Tänutundes suure Stalini vastu kasutab meie üliõpilaskond maksimaalselt kõiki nõukogude korra poolt loodud avaraid võimalusi, et kasvada igakülgselt arenenud tublideks kommunismiehitajateks.

Tähistades Nõukogude Eesti 10. aastapäeva tõotab TRÜ üliõpilaskond ja tema avangard — ülikooli komsomoli-organisatsioon töötada iga päevaga ikka paremini, püüdlikumalt ja hoolikamalt, et auga õigustada stalinlikku hoolitsust nõukogude noorsoo eest.

H. Tiido,
ELKNÜ TRÜ Komitee sekretär.

Sammugem eesti nõukogude intelligentsi esiridades!

Ei ole juhuslik, et sotsialistlik võistlus meie ülikooles puhkes just seltsimees Stalini 70. sünnipäeva eel. See on täiesti loomulik, sest sotsialistlik võistlus aitab paremini töötada, meie kollektiiv aga tahab hea tööga tasuda oma tänuvõlga suurele Stalinile.

Meie õppejõududele ja üliõpilastele on loodud kõik võimalused segamatuks viljakaks tööks. Selles tuleb näha seltsimees Stalini isikliku hoolitsuse avaldust. Peab ütlema, et me mõnel alal, eeskätt teadusliku töö osas, ei ole seni suutnud seda hoolitsust täielikult õigustada. Sellepärast olgu meie edasiste sotsialistlike kohustuste loosungiks: likvideerida mahajäämus, tasuda pingelise tööga oma tänuvõlg suurele Stalinile.

Nii talitades kanname me väärikalt edasi seda algatust, mis tekkis seltsimees Stalini sünnipäeva eel ja sammume ka oma vabariigi järgnevatel aastakümnetel eesti nõukogude intelligentsi esiridades.

E. Salumaa,
TRÜ Ametiühingu Komitee aseesimees.

Eesti NSV 10. aastapäevale pühendatud teaduslik sessioon

Keskseks ürituseks Nõukogude Eesti juubeli-aastapäeva tähistamisel meie ülikoolis kujuneb Eesti NSV 10. aastapäeva puhul korraldatav teaduslik sessioon, mis algab täna ja kestab 3. juulini. Teaduslikul sessioonil, mis peab andma ülevaate tähtsamatest teadusliku uurimistöö tulemustest nõukogude võimu perioodil, esitatakse kokku 12 teaduslikku ettekannet. Istungeid toimub neli: 1. juulil kell 18, 2. juulil kell 10 ja kell 17 ning 3. juulil kell 17. Kõik istungid toimuvad aulas.

Tähtsamaist ettekannetest võiks märkida järgmisi teemasid: „Töölisliikumise algus Eestis" (dots. A. Vassar), „M. Gorki artiklite ja pamflettide ideoloogiline sisu" (dots. V. Rudov), „Tartu Ülikooli teaduslik-ideelised sidemed teiste Vene teaduslike ja õppekeskustega" (prof. E. Martinson) jt.

Aira Kaal

Jah, nii on meie maal!

Kui kiirelt lendab aeg! Kui võimsalt voolab elu!
Töös vilja kannab vaev — kõik nagu jooksujalu!
Jah, nii on meie maal, kus iga päev kui aasta —
nii rikkalt luuakse! Stahhaanovlasi vaata . . !
Meil aasta eepos on — mis selles kõik ei juhtu!
Suur ehituste torm ja kasvav mõttepuhtus;
see uueks muudab maa — soolaukad viljanurmiks,
vastvalmind loengusaal on teadusjanust tulvil.
Ent kümme aastat — see kui terve ajalugu.
Uus elujärg, uus tee, uus kasvand rahvasugu.
Kas kotkasugu näed, kes raskusi ei karda!
Näed töömeest, kelle käed on ümber lipuvarda.
Ja kõlab nende suust kui tõotus isamaale
see sõna ikka uus, mil saateks julge vaade:
«Need kümme aastat kord mis võitlust ka ei maksnud,
me valmis sajavõrd kõik võidud üle maksma!»

Need kümme aastat meid on võitmatumaks teinud.
Jah, nii on meie maal! Maad paremat ei leidu.

Võitluse ja loova töö viljarikkad aastad

PROF. A. KOORT,
Tartu Riikliku Ülikooli rektor.

Nõukogude Eesti seisab suure rahvaliku pidupäeva eel. 21. juulil tähistab Eesti Nõukogude Sotsialistlik Vabariik oma kümnendat aastapäeva. Sel tähtsal päeval Nõukogude Eesti töötav rahvas avaldab oma südamlikku tänu kõigile vennalikele vabariikidele, suurele vene rahvale, Nõukogude valitsusele, Üleliidulisele Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomiteele ja eesti rahva parimale sõbrale ning õpetajale seltsimees Stalinile kõige selle suure toetuse ja abi eest, mida eesti rahvas on saanud ajaloolistel juunija juulipäevadel kümme aastat tagasi, esimesel nõukogude aastal, Suure Isamaasõja perioodil ja sõjajärgsetel aastatel.

Eesti tööliisklassi aastakümnete pikkuse võitluse järel kümme aastat tagasi saavutatud suur võit päästis valla rahvahulkade loomingulise aktiivsuse. Meie vabariigis algas tootlike jõudude arenemine ja kultuuri kõigekülgne õitseng. Meie töötava rahva ees avanesid uue elu avarad perspektiivid.

Möödunud kümme nõukogude aastat on täielikult muutnud Eesti majandusliku ja sotsiaalse palge. Eestist, mis kodanluse võimutsemise ajal oli kapitalistlike riikide agraarseks ripatsiks, on saanud täisõiguslik liige suures Nõukogude Liidus.

Nõukogude rahvaste sõbralikus peres võitlevad meie vabariigi töötajad edukalt oma rahvamajanduse taastamise ja arendamise eest. Ületades sõjajärgseid raskusi ja kõrvaldades kiire edasisammumise teelt rahvavaenlasi — kodanlikke natsionaliste — on Nõukogude Eesti töötajad saavutanud suuri tulemusi sõjajärgse stalinliku viieaastaplaani täitmisel.

Nõukogude võimu esimestest päevadest alates arenes hiiglatöö ka kultuurilises ülesehituses.

Nõukogude kord ja sotsialistlik majandussüsteem on taganud Nõukogude Eesti kultuurielu ennenägematu arengu. Ka Nõukogude Eestis leiab täielikku kinnitust asjaolu, et ainult sotsialismi juures on võimalik iga rahva loovate jõudude täielik arenemine, iga rahva rahvusliku kultuuri tõeline õitseng.

Nõukogude võim lõi avaraimad võimalused hariduse ja teaduse arenemiseks Nõukogude Eestis. Nõukogude võim avas eesti noorsoole kõik teed haridusele ja loovale tööle. Nõukogude Eesti intelligentsile avanesid piiramatud võimalused oma teadmiste ja oskuste rakendamiseks.

Kodanlikus Eestis näitas õpilaste ja koolide arv pidevat langust. Vaatamata koolikohustusele ei lõpetanud suur protsent lastest algkooli. Alg- ja keskkoolide võrku vähendati järjekindlalt. Nii oli ametlikel andmeil 1937. õppeaastal koolide arv 45 võrra väiksem võrreldes 1932. aastaga. Samal ajal langeb ka üliõpilaste arv.

Nõukogude võimu kehtestamisega 1940. aastal algab Tartu ülikooli elus uus ajajärk.

Nõukogude võimu kehtestamine tähistab lõppu kodanlikule ülikoolile. Eesti kodanlus oli seadnud Tartu ülikooli oma diktatuuri kindlustamise teenistusse. See periood tähendab Tartu ülikooli elus languseperioodi. Vastavalt orjalikule sõltuvusele imperialistlikest suurriikidest juhtis kodanlus õppe- ja teaduslikku tööd vene- ja nõukogudevastases suunas. Teaduslik uurimistöö kängus. Enam kui kahekümne aasta jooksul ei tõusnud esile ühtki tähelepanuväärset koolkonda. Teadust arendati ainult niivõrd, kuivõrd seda saadi rakendada kodanlik-natsionalistliku ideoloogia teenistusse.

Kodanliku Eesti ülikooli astunud noortest lõpetas ülikooli ainult kuni 25% üliõpilasi. Suur osa üliõpilasi, jõukate kihtide võsusid, astus ülikooli mitte selleks, et tõsiselt õppida ja tööd teha, vaid selleks, et priviligeeritud ja mõjukatesse korporatsioonidesse astuda ning nende kaudu luua alust kergele karjäärile.

Üliõpilaste lahkumist ülikoolist enne selle lõpetamist põhjustas tunduval määral igasuguse perspektiivi puudumine tuleviku suhtes, töötaoleku kartus kodanliku riigi umbses õhkkonnas. See kehtis eriti kehvadest kihtidest ülikooli pääsenud üliõpilaste suhtes, kellele materiaalsed ohvrid juba ülikoolis õppimise ajal käisid üle jõu ja keda ootas vaid täielik perspektiivitus.

Nõukogude võimu kehtestamine 1940. aastal tõi põhjaliku pöörde meie ülikooli ellu. Ta muutis täielikult meie ülikooli üliõpilase moraalse ilme. Ülikooli uksed avati töötava rahva lastele. Noorsugu nägi enda ees piirita võimalusi kogutud teadmiste ja jõudude rakendamiseks.

Ülikoolis kehtestatakse nõukogude ülikoolides kehtiv õppekorraldus, mis tagab kindlate ja püsivate teadmiste omandamise. Eesti õpivale noorsoole saab kättesaadavaks marksismi-leninismi õpetus. Tunduvalt tõuseb õppejõudude arv. Rohke arv tublisid õppejõude, kes kodanliku klikivalitsuse reaktsioonilise hariduspoliitika tõttu pidid töötama sagedasti aastakümneid assistentide ja laborantide kohtadel, edutatakse vastutavatele töökohtadele. Õppejõud asuvad suure innuga omandama marksismi-leninismi õpetust, ainsa teaduslik maailmavaate aluseid. Loodi enneolematult avarad teaduslik uurimistöö võimalused. Tartu Riikliku Ülikooli juurde loodi Teaduslik Uurimisinstituut kaheksa sektsiooniga, kus rakendati tööle üle saja teaduslik kaastöölise.

Loova ülesehitustöö, meie ülikooli kujundamise nõukogulikuks ülikooliks katkestasid 1941. aastal meie maale reetlikult kallaletunginud hitlerlikud röövvallutajad.

Fašistlik okupatsioon algas julma terroriga ülikoolis, Saksa fašistid ja nende eesti soost käsilased sooritasid otse massilise ülikooli õppejõudude mõrvamise. Mõrvaohvrite hulgas olid dots. V. Päll, prof. L. Gulkovitš jt.

Kõrvuti mõrvamisega toimus nõukogulikult meelestatud õppejõudude massiline ametist vallandamine. Mitmed kümned õppejõud vahistati. Vangistatud üliõpilaste hulk ulatus sadadesse.

Saksa fašistlike okupantide poliitika oli suunatud sellele, et eesti rahvalt ära võtta ja hävitada tema kõrgema hariduse ja teaduslik uurimistöö asutisi. Ülikoolile tekitatud materiaalsed kahjud ulatuvad üle 42 miljoni rubla. Fašistid hävitasid 19 ülikooli hoonet.

Kodanlikust perioodist ülikooli päris nõrgalt arendatud materiaalse õppebaasi. Püüdes hävitada eesti rahvast ja tema kultuuri, fašistid hävitasid, röövisid ja vedasid laiali sellegi vähese. Nad hävitasid ja röövisid paljude kabinettide ja uurimisasutiste sisseseaded.

Eesti rahva ja tema ülikooli päästsid lõplikust hävitamisest kangelasliku Nõukogude armee kiired ja võimsad löögid fašistlikele röövvallutajaile.

Kohe pärast Tartu linna vabastamist fašistlikest röövvallutajaist algasid hoogsad taastamistööd Tartu Riiklikus Ülikoolis. Partei ja valitsuse lakkamatu abiga asusid õppejõud ja üliõpilased korrastama õppehooneid ja laboratooriume. Võrratult lühikese aja vältel, vähem kui kolm kuud pärast okupantide väljakihutamist meie kodulinnast oli ülikool niikaugel ,et 17. novembril 1944 võidi piduliku aktusega tähistada õppetöö algust. Ja siitpeale on Tartu Riiklik Ülikool teiste Nõukogude Eesti kõrgemate õppeasutiste kõrval sammunud pidevat tõusuteed.

Nõukogude riik on teinud kõik selleks, et kõrgem haridus saaks tõeliselt massiliseks ja kättesaadavaks. Tartu Riikliku Ülikooli käsutusse on antud suuri materiaalseid ressursse, on pidevalt hoolitsetud õppe- ja teadusliku töö kõrge ideelis-teoreetilise taseme eest. Partei ja valitsuse katkematu hoolitsuse tagajärjel on TRÜ sõjajärgseil aastail teiste nõukogude ülikoolide kõrval edukalt asunud teostama seltsimees Stalini poolt seatud ülesannet — „taotleda seda, et NSVL tööliisklassil oleks oma tootmis-tehniline intelligents".

Praegu õpib Nõukogude Eesti kaheksas kõrgemas õppeasutises üle seitsme tuhande üliõpilase. Meie kõrgemad õppeasutised annavad 1950. aastal mitu korda rohkem spetsialiste kui 1941. aastal. Tartu ülikoolis õpib pidevalt ja lõpetavad tähtajaliselt ülikooli enam kui kolm korda rohkem üliõpilasi kui kodanlikul ajal.

Arvestades rahvamajanduse ja kultuuri kasvavaid vajadusi, on TR Ülikooli struktuuri laiendatud mitme uue teaduskonnaga, paljude osakondadega. Praegu on meie ülikoolis 8 teaduskonda 21 osakonnaga. Meie ülikooli üliõpilaste arv on järjekindlalt tõusnud. Kui 1944. a. sügisel oli ülikoolis 1168 üliõpilast, siis on neid praegu ligi 2900. Peale selle õpib ligi 400 inimest mittestatsionaarses osakonnas, omandades kõrgema hariduse kutsetöö kõrval. Ülikooli juures töötavad veel alalised kursused põllumajanduse ja loomakasvatuse alal töötajate kvalifikatsiooni tõstmiseks.

TRÜ uksed on nüüd avatud töötava rahva poegadele ja tütardele, kes suure andumuse ja järjekindlusega omandavad eesrindlikku nõukogude teadust. Üliõpilastele on loodud elu-olustikulised tingimused edukaks tööks. Üle 90% üliõpilastest saavad stipendiumi. Üliõpilaste ühiselamute arv tõuseb iga aastaga.

Üliõpilaste õppeedukus on näidanud pidevat tõusu, mis annab tunnistust üliõpilaste tõsisest suhtumisest õppetöösse ja nende tahtest hea tööga tasuda nõukogude võimu hoolitsuse eest.

1949/1950. õppeaasta talvisel eksamisessioonil ilmus eksamikohuslikest üliõpilastest kõigile eksamitele 97 protsenti, kusjuures eksamitele ilmunuist sooritasid kõik eksamid 97,8 protsenti. Aasta-aastalt on tõusnud hinnete keskmine näitaja.

Üliõpilased võtavad rohkearvuliselt osa teaduslikust uurimistööst. Üliõpilaste Teaduslikul Ühingul on praegu 51 teaduslikku ringi, mis koondavad oma ümber 1300 üliõpilast. Üliõpilased on kolmel teaduslikul konverentsil esitanud huvitavaid ja väärtuslikke ettekandeid. Samuti on üliõpilaste poolt esitatud nelja viimase aasta jooksul 120 väärtuslikku auhinnatööd.

TRÜ üliõpilastele on loodud avarad võimalused oma võimete mitmekülgseks arendamiseks arvukais isetegevusringides, spordikollektiivides ja muudes üliõpilas-organisatsioonides.

Õppetöö kõrval on meie ülikooli iga aastaga suurenev õppejõudude pere asunud teaduslike uurimistööde läbiviimisele, mis omavad suurt tähtsust rahvamajanduse ja kultuuri seisukohalt. 1949. aasta teaduslikul konverentsil esines ettekannetega 69 ülikooli õppejõudu. Ülikooli teaduslik uurimistöö plaanid täienevad aasta-aastalt rahvamajanduse seisukohalt aktuaalsete teemadega. Paljud meie ülikooli kateedrid abistavad pidevalt nõukogude tööstust ja põllumajandust. Sõjajärgseil aastail on kaitstud TRÜ-s 36 kandidaadi ja 8 doktori väitekirja. Ainuüksi käesoleva aasta juunikuu jooksul kaitsti Õpetatud Nõukogu ees 8 kandidaadi väitekirja.

Teaduslik-metoodilise töö kvaliteedi tõstmise ja ideelis-poliitilise kasvatustöö süvendamise eesmärgil on järjekindlalt korraldatud üldülikoolilisi konverentse. 1949/1950. õppeaasta üritusist sel alal võib märkida nõukogude eesrindlikule teadusele pühendatud konverentsi, millel esitati 172 ettekannet.

Sõjajärgseil aastail on meie ülikooli õppejõud hoolsalt asunud ideelis-teoreetilisele enesetäiendamisele. Paljud meie õppejõud on lõpetanud Marksismi-Leninismi Õhtuülikooli. 1949/1950. õppeaastal õppis Õhtuülikoolis 104 õppejõudu. Marksismi-leninismi teooriat omandavad iseseisva õppimise teel üle 200 õppejõu.

Hindamatult suur on see abi, mida meie ülikool on saanud vanematelt liiduvabariikidelt. Meie ülikool on saanud vennasvabariikidest moodsat sisustust laboratooriumide jaoks, inventari, teaduslikke teoseid ja õpikuid. Meie ülikool ja tema õppejõud on loonud tihedad sidemed Moskva, Leningradi ja teiste linnade kõrgemate õppeasutistega ja sel teel tundma õppinud nõukogude eesrindliku teaduse saavutusi. Nõukogude Liidu teised kõrgemad õppeasutised on osutanud hindamatut abi õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmise alal. Hulk meie aspirante õpib Moskvas ja Leningradis tuntud nõukogude teadlaste juhendamisel. Samuti töötavad mitmed kümned õppejõud vennasvabariikide tuntud teadlaste juhendamisel oma kandidaadi ja doktori väitekirjade koostamisel.

Ühenduses tööstuse ja sotsialistliku põllumajanduse tormilise arenguga kasvab vajadus veelgi rohkearvulisemate kaadrite järgi. On tarvis tunduvalt suurendada vastuvõttu eri teaduskondadesse. Vastavalt nõukogude ühiskonna kasvavatele nõudeile kõrgema haridusega spetsialistide suhtes on tarvis järjekindlalt tõsta õppetöö ja kasvatustöö ideelis-poliitilist taset ning tugevdada kõrgemas õppeasutises tehtava teaduslikku uurimistöö sidet meie sotsialistliku ülesehitustöö praktikaga. Tartu Riiklik Ülikool on paisunud oma struktuurilt, oma teaduskondade ja nende osakondade poolest niivõrd suureks õppeasutiseks, et tuleb lugeda vajalikuks ette võtta organisatsioonilist ümberkorraldust. Kõrgema Hariduse Ministeeriumis ongi praegu valmimas projektid, mille põhjal TRÜ arstiteaduskond eraldatakse iseseisvaks Meditsiiniliseks Instituudiks ja põllumajandus-, veterinaar- ja metsandusteaduskond eraldatakse iseseisvaks Põllumajandusinstituudiks. Ei ole mingit kahtlust, et need iseseisvad instituudid saavad nõukogude ühiskonda märksa tõhusamalt teenindada kui senised teaduskonnad.

TR Ülikooli kollektiiv läheb Eesti NSV kümnendale aastapäevale vastu kindla teadlikkusega nendest suurtest riiklikest ülesandeist, mis seisavad nõukogude kõrgema kooli ees. Meie kodumaale on tarvis järjest rohkem kõrgesti kvalifitseeritud kaadreid, kes sügavalt tunnevad oma eriala; kõigekülgselt arenenud, Lenini-Stalini suurte ideedega varustatud, nõukogude patriotismi vaimus kasvatatud spetsialiste, kes kõik oma teadmised, kõik oma jõu ja võimed annavad kommunismi ülesehitustööle.

Nende suurte eesmärkide nimel on tarvis, et kogu meie ülikooli kollektiiv oleks teadlik sellest, et keskseks teguriks selles suhtes jääb ideelis-poliitiline kasvatus ja marksismi-leninismi sügav tundmaõppimine. Selle relvaga peab end varustama ja seda peab järjest teritama iga meie ülikooli õppejõud ja üliõpilane, et edukalt võidelda apoliitilisuse, formalismi ja kosmopolitismi vastu õppetöös.

TRÜ õppejõududele on saanud täiesti selgeks see määratu suur kahju, mida on tekitanud teadusele ja kõrgematele õppeasutistele kodanlikud natsionalistid H. Kruus, N. Andresen jt. See kahjuiik tegevus ei jätnud oma mõju avaldamata ka Tartu Riikliku Ülikooli tööle.

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi ülesandeks on otsustavalt võidelda kodanlike natsionalistide ja kodanliku natsionalismi avalduste vastu meie ülikoolis. Seda tähtsat tööd ongi juba alustatud: meie ülikooli kollektiiv on asunud EK(b)P Keskkomitee VIII pleenumi otsuste valgusel ülikooli töös ilmsikstulnud puuduste likvideerimisele.

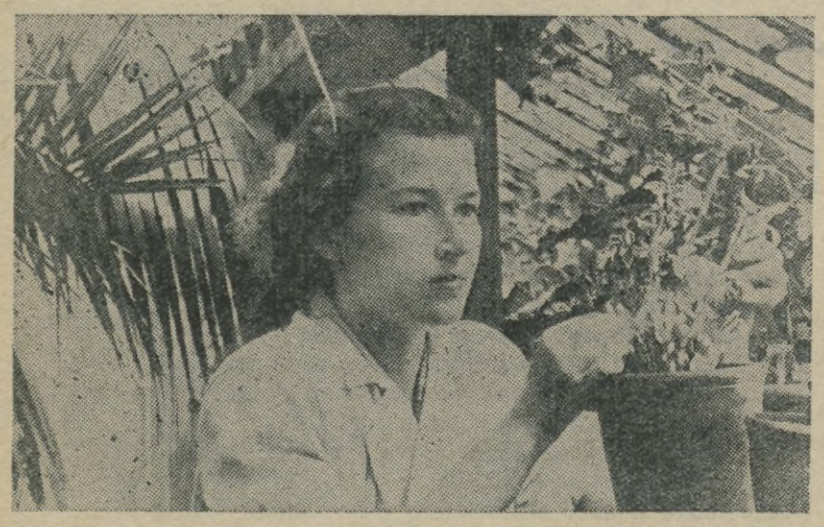
Bolševikud on alati õelnud, et partei suhtub tähelepanelikult kodanlikust ajastust tulnud vanadesse spetsialistidesse, kes ausalt töötavad nõukogude korra heaks. Olles ümbritsetud kommunistliku partei, Nõukogude valitsuse ja isiklikult seltsimees Stalini hoolitsusest, meie õppejõud tahavad ausalt täita ülikoolile seatud kõrgeid eesmärke.

Meie ülikooli õppejõud peavad neile nõukogude avalikkuse poolt osakssaanud kriitikale teaduslikku uurimistöö suhtes vastama sellega, et nad annavad senisest rohkemat ja väärtuslikumat teaduslikku produktsiooni. Meie õppejõud peavad senisest rohkem hoolitsema nooremate õppejõudude teaduslike uurimistööde juhendamise eest, teaduslike kaadrite järelkasvu eest.

Meie ülikooli õppejõud on mõndagi teinud rahvamajanduse abistamisel, kuid sellest on ikkagi veel vähe. Paljudel juhtudel on see abi olnud juhuslikku laadi. Olemasolevad võimalused lubavad meil mitmekordistada teaduse loovat abi rahvamajandusele. Selleks on vaja paremat teaduslikku töö organiseerimist, kuid selleks on vaja ka iga üksiku õppejõu initsiatiivi.

Nõukogude rahvas ehitab kommunismi teaduslikku teooria alusel, mida arendas ja tõstis kõrgemale astmele seltsimees Stalin. Seltsimees Stalin õpetab, et üleminekuks sotsialismilt kommunismile on vaja luua eelkõige kommunismi materiaalne baas. Selleks on vajalik töö produktiivsuse tõstmise eesmärgil edasine pidev tehniline progress rahvamajanduses, sest selles seisneb, nagu õpetab seltsimees Stalin edasiliikumise, kommunismile ülemineku esimene põhiline tingimus. Selleks peavad väsimatult töötama ka TRÜ õppejõud.

TRÜ kollektiiv läheb Eesti NSV 10. aastapäevale vastu kindla teadmisega, et tema ülesandeks on ka edaspidi võidelda teaduse edasiarendamise eest, kõrgema õppeasutise õppe-, kasvatus- ja teaduslikku uurimistöö edasise parandamise eest. Selle töö parandamisega me suudame kindlustada nõukogude sotsialistliku kultuuri, tööstuse ja põllumajanduse edasist õitsengut.

Nõukogude noored omandavad juba üliõpilaspõlves iseseisva teaduslikku töö oskusi ja kogemusi.
Pildil: bioloogiaosakonna IV kursuse üliõpilane Lilian Rehesaar, kelle teaduslikud tööd on äratanud suurt tähelepanu, katset teostamas.
Foto V. Levitski

Vennasvabariikide abiga on meie ülikoolis ehitatud ja sisustatud palju suurepäraseid õpperuume, mis annavad üliõpilastele võimalusi edukaks tööks.
Pildil: grupp arstiteaduskonna IV kursuse üliõpilasi dots. Tammeoru ja H. Simmi juhtimisel praktikumil.
Foto V. Levitski

On suurim õnn olla Nõukogude kodanik, elada ja töötada kaunil stalinlikul ajastul

Kättevõidetu kohustab

Kodanlik Eesti „härrasriik" tekkis soome pusside ja saksa tääkide otsesel toetusel. Klassiteadlike proletaarlaste kalmukünkad kodanluse valge terrori tulemusena tähistasid suurkodanluse võimuletulekut. Paanilises hirmus proletariaadi ees likvideeriti ühel hoobil suurtööstus, kus enne kodanluse võimuletulekut töötas üle 60 000 töölise. Olles majanduslikult ja poliitiliselt imperialistlike suurriikide mängukanniks, muutus Eesti poolkoloooniaks, millele kaasus töörahva masside vaesus ja viletsus.

Tekkinud ummikut ei suutnud varjata ka kodanlikud võimumehed ise. Juba 1920. a. aprillis tööminister Janson tunnistas: „Üks osa vabrikutest on aga tööta ning töötatööliste arv on suur. Pearaskus seisab selles, et paljudes vabrikutes puuduvad toorained ja puudub raha palkadeks, ning mõnedel on kaubamüügi turud suletud."

Parem polnud olukord ka põllumajanduses, kus võimutsesid endised balti parunid ja külakulaklus. Kui 1929. a. puhkes kapitalistlikus maailmas laastav majanduskriis, olid selle tagajärjed eesti töörahvale eriti talumatud. Üle 3000 talu läks oksjonihaamri alla, kümned pangad ja krediidiasutised kuulutasid välja pankroti. Rahva põhimassi proletariseerumine kasvas kiires tempos, tekkis massiline tööta intelligentsi kiht.

Suurkodanlus sotside agaral kaasabil aga kiskles „riigipiruka" ümber, mõlemad rasvusid töörahva viletsuse arvel.

Samal ajal vaatas töötajaile kõikjalt vastu viletsus ja vaesus. Elasin isiklikult üle kodanluse diktatuuri sünged aastad Eestis. Levinenud korruptsioon ja onupojapoliitika ei võimaldanud leida mingit pidevat tööd. Suviti võis saada ajutist tööd külanurga kulaku juures silgu ja leivapalukese eest. Kodanlikus Eestis puudus elementaarne töökaitse, ja kui tööline sai vigastada või haigestus kulakut orjates, osutus ta saatuse hooleks jäetuks.

Alles nõukogude võimu tulekuga vabanesin mina ja sajad tuhanded eesti töötajad selle ebainimliku surve ja rõhumise alt. Painajalik ike likvideeriti kümne aasta eest, kui eesti töötajad kommunistliku partei juhtimisel raputasid oma turjalt rõhujad. Oma töörõõmsa ja õnneliku tuleviku nimel me peame olema valvsad kõigi rahvavaenlaste — kodanlike natsionalistide salasepitsuste suhtes, mis taotlevad vihatud rõhumise taastamist.

E. Raag,
marksismi-leninismi aluste kateedri vanemõpetaja.

Meie tänu

Kodanlikus Eestis käibis ütlus: „Kõik ei mahu marjamaale, muist peab jääma karjamaale".

Seda kibedat elutõde pidin ma tundma õppima juba varajases nooruses. Minu vanemad olid haritlased, kuid nn. „haritlaste üleproduktsioon", millest kodanlikus Eestis nii palju räägiti, sundis neid oma eriala asemel tegelema põllutööga Võrumaa kulakute taludes. Sünge ja väljavaadeteta oli nende elu, asjatuina näisid hariduse omandamiseks tehtud pingutused ja nähtud vaev. Ja on päris selge, et minugi elu poleks kujunenud paremaks — põllutöölise lapsel polnud ju võimalust õppida ega arendada oma võimeid. Tulnuks minulgi leppida tolle „karjamaaga"...

Need ajad on nüüd jäädavalt seljataga. Juba kümme aastat elame nõukogude võimu tingimustes. Ja mida kaugemale jäävad kodanliku võimu rasked aastad, seda enam kipub mõnelgi ununema tollal läbielatu, seda loomulikumaks ja endastmõistetavamaks hakatakse pidama hoolitsust, tähelepanu ja abi, millega nõukogude kord ümbritseb noori. Sellepärast on tarvilik aeg-ajalt mõelda minevikule, meenutada kodanlikul ajal üleelatud raskusi ja alandusi, sest need mälestused kinnitavad meis arusaamist sellest, et kõige eest, mis meie elus on ilusat — oma õnneliku elu eest, avarate õppimisvõimaluste eest, helgete tulevikuperspektiivide eest võlgneme tänu nõukogude võimule, bolševike parteile ja suurele Stalinile.

K. Siilivask,
ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Kasvab tugev, terve ja elurõõmus kommunismiehitajate sugupõlv... *Foto V. Levitski*

Kõik jõud võitluseks kommunismi eest

On möödunud kümme aastat sellest ajast, millal eesti proletariaat kihutas minema kodanlikud võimumehed ja kehtestas Eestis tõelise rahvavõimu. Olin tollal alles 12-aastane, kuid teadsin siiski juba oma isiklikest kogemustest küllalt hästi, mida tähendab kulakluse peremehetsemine. Töölislapsena olin sunnitud müüma end suviti karjaseks, ja kulak ekspluateeris mu nõrka tööjõudu viimase võimaluseni. Mälestustes on säilinud paljud kibedad hetked, kus ma sain tunda alandavat suhtumist „härrasrahva" poolt.

Nõukogude võim tegi otsustava lõpu „härrasklassi" võimutsemisele, rahva elu asusid juhtima ausaimad ja põhimõttekindlaimad seltsimehed töötava rahva enda hulgast. Töölislastele avati pärani koolide uksed ja kindlustati reaalsed võimalused hariduse omandamiseks. Nõukogude ühiskonnas sai mulle esmakordselt osaks selline hool ja tähelepanu, mis lausa tiivustas saavutama üha uusi võite teadmiste omandamisel. Tundsin, et nüüd pole aeg lihtsaks olesklemiseks, vaid tuleb täispingega võidelda teadusekindluse vallutamise eest, sest ainult kõrgete teadmistega relvastatud kaadrid on suutelised lõpule viima kuulsusrikast võitlust kommunismi eest. Kuid komsomoli kasvandikuna veendusin veel ühes tõsiasjas, ja nimelt, et ainult erialastest teadmistest üksi ei piisa edu saavutamiseks selles suures ürituses, vaid on tarvis veel ka ideelist karastatust, mis võimaldab asuda alati praktiliste küsimuste lahendamisel järjekindlalt printsipiaalsele seisukohale.

Tundes murdmatut jõudu, mis peitub nõukogude korras, olen õnnelik ja uhke, et võin oma jõu rakendada kuulsusrikka tee jätkamiseks, millele pani aluse eesti proletariaat kümme aastat tagasi.

V. Koslov,
metsandusteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Valeeria Villandi

Tuba ühiselamus

Kas on see tuba ainult neli seina,
paar väikest lampi, nelinurkne laud?—
Ei, rohkemat see väike kamber peidab,
siit alati sa võid neid noori leida,
kel süda tuleviku rütmis taob.
Siin on neid mitu.
Igal oma saatus
ja oma varem läbikäidud tee,
kuid üks on ühine.
Ja see on elujaatus,
veel täna olematu homse päeva
jaatus
ning kommunismi võitev, loov idee.
Suur kevad väljas, õitehõõges õunad,
võililles helbeid kannab pehme tuul
ning valgust akendest, mis vastu
lõunat.
Kuid otsiv mõte teadusesse sõuab
siit sellel helendaval päiksekuul!
On laual tabel. Tähti, sõnu, arve
siin kannab hoolsalt pooleks
murtud leht,
üks raamat räägib metsast, palgi-
parvest
ja teisest värsse leiad tuliseid
ning karme,
kus iga sõna hõõgub ning on eht.
Ja siit saab lennukust ja siit saab
hoogu,
kuiv arv ning range
teraskonstruktsioon.
Kuid otsiv mõte teadusesse sõuab,
mis meile masinaid ja hooneid toonud
ning mida selleks õpib, selleks uurib
noorus,
et õnne ehitab ja tulevikku loob.
Ning värsid kõnelevad homsest
päevast,
uus metsateadus loodust muuta
saab,
me noortest maha vanad rajad
jäävad,
pool ilmsi, pool veel mõtteis
näevad
uut, inimkätest rõõmsaks muutund
maad.

* * *

See tuba pole ainult neli seina,
paar tooli, raamatud ja laud.
Ei, rohkemat see väike kamber peidab,
siin noorus ühes rahvaga, Parteiga
nüüd õpingutes homse sepist taob.

Rõõm on töötada!

Teaduse alal töötajad tunnevad kõige selgemini, milline vahe on töötada kodanlikus ühiskonnas ja nõukogude ühiskonnas. Kodanlikul ajal ei saanud teadlane õieti arendada oma võimeid, oli raske luua mingeid kaugemaleulatuvaid perspektiive teaduslikuks tööks. Kõigele tööle surus valitsev kodanlus oma kitsarinnalise, kiirest rahateenimise himust tingitud väiklase, päeva huvisid silmaspidava pitseri. Nõukogude teadlase tööd juhivad ja innustavad aga kolm tähtsamat seisukohta.

Kõigepealt, oleme omandanud õige relva teaduslikuks tööks. Selleks on marksistlik-leninlik dialektiline meetod, mis võimaldab kõiki nähtusi õigesti mõista, teaduslikke probleeme õigesti püstitada ja nende lahendamiseks õigeid teid leida. Eriti tunnevad seda töötajad bioloogiateaduste alal, kus see meetod on võimaldanud selliseid murrangulisi saavutusi, nagu kogu bioloogiateaduse muutmine mitšuurinlikuks loodust ümberkujundavaks teaduseks.

Teiseks, iga teadlane teab, et tema töö saavutused ei lähe rõhujate kihi rikastamiseks, vaid töötavate rahvahulkade heaolu tõstmiseks, nende teenimiseks. See innustab meid veelgi suurema hooga kaasa aitama, meie teaduslikku tööd selleks suunama, et peagi võiksime sotsialistlikust korrast üle minna kommunistlikku ühiskonda.

Kolmandaks, niisugust hoolt teaduse ja teadlaste eest, mida osutavad Nõukogude valitsus ja isiklikult seltsimees Stalin, ei tunta üheski kodanlikus riigis. Nõukogudemaal luuakse kõik tingimused selleks, et iga nõukogude teadlane saaks kõige paremini ära kasutada oma võimeid teaduse alal.

Need on tähtsamad põhjused, miks iga teadlane Eesti NSV 10. aastapäeva puhul ütleb: „Rõõm on töötada nõukogude ühiskonnas!"

Prof. A. Vaga,
matemaatika-loodusteaduskonna dekaan.

Ootab õilis töö

Äsja lõppesid mul riigieksamid. Olen omandanud nõukogude arsti ülla kutse. Ma tean, et minu tulevane töö nõukogude arstina on tarvilik ja kasulik meie sotsialistlikule riigile, kelle poliitika lahutamatuks osaks on hoolitsemine inimeste tervise ja heaolu eest.

Määratu on vahe arsti töö vahel nõukogude ühiskonnas ja kodanlikus maailmas. Arst kodanlikus ühiskonnas on ärimees, kes näeb oma töö eesmärki isiklikus rikastumises. Kodanlikus Eestis ja praegugi kodanlikus läänes ei lõpetata ülikooli nii, nagu meie maal. Seal arst, lõpetanud ülikooli, jäetakse saatuse hooleks, tema elus algab häbiväärne etapp — spekuleerimine inimeste tervisega. Isiklik tublidus loeb siin väga vähe, arsti edu oleneb rikastest sõpradest, reklaamist, „onupoegade" abist jne.

Lõpetades ülikooli ja võrreldes nõukogude arsti tööd olukorraga kodanlikus maailmas, olen lõpmatult tänulik meie valitsusele, bolševike parteile ja seltsimees Stalinile, kes päästsid eesti rahva kapitalismi ikkest.

Praegu avanevad minu ees piiramatud võimalused oma oskuste rakendamiseks rahva teenistusse. Võin minna tööle praktilise arstina, spetsialiseeruda näiteks terapeudiks, milleks on võimalused kliinilise ordinatuuri või arstide täienduskursuste kaudu. Võin asuda tervishoidu organiseerivale tööle, milline töö on väga tähtis meie kodumaale. Võin asuda ka teaduslikule tööle meie õppe- ja uurimisasutistes. Ei ole karta tööpuudust, kõikjal on käsi tarvis. Isiklikult on mul kavatsus end täiendada teadusliku uurimistöö suunas, millise töö esimesed sammud on mulle kätte juhatanud nõukogude võimu hoolitsusel meiegi ülikoolis loodud Üliõpilaste Teaduslik Ühing. Tahan anda oma panuse inimese tervise säilitamiseks ja tema eluea pikendamiseks.

Olen õnnelik, et võin töötada kõige eesrindlikuma ja progressiivsema teaduse maal, maal, kus arstiteadus esmakordselt maailmas on seatud rahva teenistusse ja vabanenud fetišitest ning idealismi kammitsaist. Pühendan kogu jõu selleks, et auga täita oma ülesandeid nõukogude spetsialistina. Töö sihiks jääb meie kõikide püüe edasi — edasi kommunismi poole.

Leo Päi

Meie teed on avarad ja helged

Käesolev kevad omab suurt tähtsust minu elus. Sellel kevadel ma saan kätte nõukogude ülikooli lõpetaja, spetsialisti diplomi. Möödunud on viis aastat pingerikast tööd, mille kestel Nõukogude valitsus ja bolševike partei on mind ümbritsenud tähelepanu ja hoolega. Vilunud õppejõud, riiklik stipendium, ühiselamud — see kõik kindlustas muretu õppetöö ülikoolis, niisugused õppimisvõimalused, mida ei tunne ühegi kapitalistliku maa noorsugu.

Lõpetades õigusteaduskonna saan ma nõukogude juristi kvalifikatsiooni. Tunnen, et õppetöö ja praktilised tööd on mulle andnud edaspidiseks tööks vajalikud teadmised. Oma õppetöös ma olen pidevalt jälginud enda ümber toimuvat elu, olen tihti viibinud asutistes ning käitistes ja võin öelda, et tihe side töötajaskonnaga, aktiivne osavõtt ühiskondlikust tööst on igati kaasa aidanud selleks, et teadmised oleksid põhjalikumad ja et ülikooli lõpetades ei oleks kartust praktiliste ülesannete täitmise ees ka kõige vastutavamas töösektoris.

Minu suurimaks sooviks on olnud saada teaduslikul alal töötajaks. Selleks kavatsen oma õpinguid pärast ülikooli lõpetamist jätkata meie kodumaa pealinnas Moskvas, kus on võimalik kasutada teaduslikuks tööks vajalikke rikkalikke varasalvi.

Eelkõige aga, lõpetades ülikooli, olen lõpmata tänulik nõukogude korrale, bolševike parteile ja seltsimees Stalinile, kelle isikliku hoolitsuse tõttu nõukogude noorsoo eest on mulle avanenud võimalused kõrgema hariduse omandamiseks.

J. Kalits,
õigusteaduskonna lõpetaja.

Mind kasvatas nõukogude kord

Tunduv osa elust tuli mul veeta kodanlikus ühiskonnas. On päris selge, et siin õige ühiskondliku teadvuse arenemisest ei saanud juttugi olla. Terve rida vintsutusi, alandusi, otseseid piinamisi olid ettevalmistavaiks tegureiks.

Esimene nõukogude võimu aasta avas kõik võimalused täielikuks arenguks, kuid fašismi mudane voolus paiskas kõik segi ja kehtestas orjapõlve okupeeritud maades.

Mulle langes osaks orjapõlve eriline variant — vangipõli, piinamised ja vintsutused fašistlikes vangilaagrites.

Sel ajal olid minus ainult üksikud nõrgalt arenenud nõukogude inimese iseloomujooned — vaenlase vihkamine, trots orjuse vastu, üldine arusaamine sotsialismi õigsusest. Puudus tõeline nõukogude patriotism, puudus julgus rünnata vaenlast igas olukorras ja igal momendil, puudus uhkusetunne, mis ei talu passiivselt ühtki alandust, puudus arusaamine ühiskondliku elu arenguseadustest.

Niisugusena võttis mind vastu Tartu Riiklik Ülikool 1945. a. septembris. Nüüd, 1950. a. juunis, mil ma viimast korda sulen ülikooli ust, ma ei ole enam see endine vintsutatud, ebakindel inimene. Ma olen piiritult õnnelik, et kuulun nende inimeste hulka, kelledele esimene maailma sotsialismimaa on armastatud kodumaaks. Kindel materialistlik maailmavaade, looduse ja ühiskonna arengu seaduste tundmine on vabastanud minu igasugusest argusest, alandusest, hirmust.

Mul on piiritu armastus ja kindel soov teenida oma kallist sotsialistlikku kodumaad, tema suurt ja töökat rahvast, täielikku vastutust kanda rahva ees.

Varustatud marksismi-leninismi teadusega, ma ei ole enam endine inimene kättesaamatute illusioonide ja unistustega.

Uue inimesena — nõukogude patrioodina tõotan täielikult pühenduda sotsialistliku kodumaa teenimisele, tema hüvanguks ja õitsenguks. Püüan nii töötada, et meie Nõukogude kodumaa ei tarvitseks minu pärast häbeneda.

Terje Toomus

Kasvavad mitmekülgselt arenenud noored kommunismiehitajad

Iga nõukogude üliõpilase peamine ülesanne on — hästi õppida, omandada põhjalikud teadmised oma erialal, kasvada väärikaks nõukogude inimeseks, kvalifitseeritud spetsialistiks. Seda saab saavutada esiteks hea õppimisega ja teiseks pideva enesetäiendamisega ja kommunistliku kasvatusega.

Üheks kommunistliku kasvatuse vormiks on ka kunstiline isetegevus.

Õpingute kõrval jääb igal üliõpilasel üle vaba aega. Selle otstarbekaks kasutamiseks on TR Ülikoolis organiseeritud laialdane kunstiline isetegevus. TRÜ klubi juures töötab praegu 12 isetegevuskollektiivi üle 600 osavõtjaga. Neist kuuluvad meie vabariigi parimate isetegevuskollektiivide hulka näit. Akadeemiline Mees- ja Naiskoor (juhataja Richard Ritsing), näitekunstiring (juhataja Udo Väljaots) jt. Peale TRÜ klubi juurde kuuluvate isetegevuskollektiivide on veel iga teaduskonna juures isetegevuskollektiivid. Sellega on kahe viimase aasta jooksul kasvanud isetegevuskollektiivide arv TR Ülikoolis üldse 178-ni enam kui 1500 osavõtjaga, mis moodustab üliõpilaste arvust 55,7%.

Need üksikud arvulised faktid näitavad, millised võimalused on üliõpilastel tegutseda vabal ajal isetegevuskollektiivides, täiendada end laulus, muusikas, kirjanduses, näite- ja maalikunstis, tantsus jne. See omakorda võimaldab korraldada arvukalt sisukaid isetegevusõhtuid, kontserte jne. Nii näiteks on 1949./50. õppeaastal TRÜ klubi korraldusel toimunud 109 ülikoolilise ulatusega õhtut, kontserti, loengut jne.

Enda täiendamiseks, sõprussidemete loomiseks teiste korgemate õppeasutiste ja tööstuskeskuste kollektiividega, on korraldatud rida kontserdimatku Eesti NSV-s ja kaugemalgi, nagu Moskvas, Petrozavodskis, Leningradis ja Pihkvas. Külakosti kunstilise isetegevuse varasalvest on käinud viimas koorid, mees- ja naiskvartetid, näitekunstiring, instrumentaal- ja vokaalsolistid, võimlejad, tantsijad jt. Nendele kollektiividele kaasaantud tunnustuskirjad kõnelevad ainult head.

Töö isetegevuskollektiivides on huvitav ja kasulik igale üliõpilasele. Isetegevuskollektiivides leiab noor üliõpilane eest palju teotahtelisi, energilisi sõpru mitte ainult kursuselt, vaid ülikooli kõigist teaduskondadest ja kursustelt, leiab vanemaid seltsimehi, kellelt on paljugi õppida nii õppe- kui ühiskondliku töö alal.

Kunstiline isetegevus vabal ajal liidab suured kollektiivid, kelle silmaring on tunduvalt laiem inimeste omast, kes seisavad eemal, käed rüppes ja kasutavad oma vaba aega plaanitult, juhuslikult ja paljugi kordi valesti. Seepärast omandab kunstilise isetegevuse harrastus meie ülikoolis järjest laialdasema iseloomu. Seda näitab näiteks osavõtjate arvu kasv mullusel ja tänavusel olümpiaadil. Kui möödunud õppeaastal esines üliõpilastest ainult 19,5%, siis käesoleval õppeaastal esines üliõpilastest juba 55,7%. Võib julgusega öelda, et ka eeloleval õppeaastal kasvab tunduvalt nii isetegevuskollektiivide kui neist osavõtjate arv ja tõuseb veelgi kõrgemale isetegevuse ideelis-kunstiline tase.

Seda põhjustab juba see, et TR Ülikool elab eeloleval õppeaastal kaasa üleliidulisele suurüritusele kunstilise isetegevuse alal. Nimelt tahab TRÜ võtta väärikalt osa UAUKN poolt väljakuulutatud ametiühingute kunstilise isetegevuse üleliidulisest ülevaatusest. Plaanikohaselt viiakse üleülikoolilised ülevaatused läbi 1950. a. novembris, ülelinnalised ülevaatused detsembris ja vabariiklik ülevaatus 1951. a. algul.

Niisuguste väljapaistvate tulemusteni kunstilises isetegevuses oleme jõudnud ainult tänu nõukogude korrale, kes hoolitseb noorte igakülgse arenemise eest.

H. Rand,
TRÜ klubi juhataja.

Nõukogude üliõpilastele on loodud avarad võimalused puhkeaja kultuurseks veetmiseks isetegevuskollektiivides. Meie ülikoolis töötab rida mitmesuguseid kunstilise isetegevuse ringe.

Pildil: üliõpilaste rahvatantsurühm harjutusel.

TÖÖRÕÕMUS ELU

(Pilte ühiselamust eksamite perioodil)

„Kuidas õnnestus? Tegid ära?" ümbritsevad toakaaslased küsimustega arstiteaduskonna IV kursuse üliõpilast Raivo Tootsi, kes on just äsja saabunud närvihaiguste eksamilt. Kuid pole tarviski oodata Raivo vastust — juba tema rõõmsast näoilmest võib lugeda õpinguraamatusse kirjutatud hinnet — „väga hea".

Kõrgem hinne ei ole Raivo juures harulduseks — juba mitmel sessioonil on ta edukalt toime tulnud eksamitega, lõpetades sessiooni sajaprotsendiliselt hinnetega „väga hea". Ja nii toimus see ka 7. juunil, mil närvihaiguste eksami eduka sooritamisega oli lõpetatud ka kevadine eksamisessioon — seitse eksamit — eranditult väga heade hinnetega.

* * *

Sessiooniaegset meeleolu võib märgata ka teistes Tiigi t. ühiselamu elutubades, õppetoas, punanurgas, valvetoas; ühesõnaga — kogu ühiselamu elab nüüd eksamite tähe all.

Erilist poolehoidu omab ühiselamu õppetuba. Siin ruumis võib kohata rohkesti õppijaid kogu päeva jooksul. Ja see on ka loomulik, sest õppetoas on parimad võimalused segamatuks tööks. Väikesed lauad, igal mugav laualamp, puhtad rohelised lauakatted, ja mis peaasi — üliõpilaste eneste distsipliin vaikuse säilitamisel ongi tegurid, mis on muutnud õppetoa laialtkasutatavaks ruumiks mitte ainult sessiooni jooksul, vaid ka semestri kestel.

* * *

Metsandusteaduskonna I kursuse üliõpilastel on parajasti käsil ettevalmistumine marksismi-leninismi aluste eksamiks. Olles juba kord materjali läbi töötanud, on üliõpilased Sookand, Sikk, Paaves, Rauts jt. kogunenud kevadel ühistöödega rajatud haljasala äärde ja istudes sirelite all konsulteerivad üksteist. Nii arutatakse põhjalikult läbi kõik raskemad küsimused, et vältida eksamil ebakindlaid vastuseid.

* * *

Kõlab vile. Kohtuniku märguande peale läheb pall vastaspoole mängijaile. Servib õigusteaduskonna I kursuse üliõpilane Kalme. Pall lendab üle võrgu, võetakse vastu, tõstetakse surujale, vastaspool kaitseb, lööb üle. Nii kestab heitlus palli pärast veel mõnda aega, siis aga õnnestub õigusteaduskonna II kursuse üliõpilasel Pisukesel suruda pall vastaspoolele nii, et seda ei suudeta vastu võtta. Vile. Uus punkt. Seis on 7 : 4. Mäng jätkub ...

Mitte kogu aeg ei istuta raamatute taga ega „kõeta" ajusid — ei, nõukogude üliõpilane teab, et füüsiline töö või sport õppimise vaheajal, paralleelselt vaimse tööga, on asendamatuks vahendiks füüsiliselt ja vaimselt terve inimese kasvatamisel. Sellepärast võtsidki Tiigi tänava ühiselamu üliõpilased suurearvuliselt osa ühiselamu õue laialdasest haljastamistööst ja palliväljaku rajamisest. Ühine töö kandiski vilja.

* * *

Ühiselamu punanurk. Olgugi, et on eksamisessioon, võib siin kohata õhtuti rohkesti üliõpilasi. Siia tullakse veerand- või pooltunniks, et lugeda värskeid ajalehti, kuulata raadiot. Kui juhtub rohkem aega olema, kui on sooritatud järjekordselt mõni eksam, siis võib siin mugavalt aega veeta juba mitmeid tunde. Siis tuuakse lauale malendid ja võitluses ruudulisel laual unustatakse ajutiselt eksamid.

* * *

Tiigi tänava ühiselamu kollektiiv on tööröömus nõukogude kollektiiv. Ta rakendab kõik jõud selleks, et sooritada kõik eksamid hinnetele „hea" ja „väga hea". Müüt sellest, et ühiselamus on võimatu õppida, on vaid hõredaks kilbiks laiskadele — elavad ju ka seltsimehed Anni Kuusik, Hillar Palamets, Harri Kanter, Raivo Toots, Agnes Haljaste, Arvo Kimmel ja paljud teised õppetöö eesrindlased Tiigi ühiselamus. Nende eeskuju nakatab teisigi ja ühise pingsa tööga püütakse tasuda oma tänuvõlga nõukogude võimule avarate õppimisvõimaluste eest, elutingimuste parandamise eest.

J. Merela

TOIMETUSELT

Õppeaasta on lõppenud. Valdav enamik üliõpilastest ja õppejõududest lahkub Tartust — neid ootab kahekuuline puhkeaeg. Seoses sellega katkestab ka ülikooli kollektiivi häälekandja — ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool" käesoleva numbriga suvevaheajaks oma ilmumise, et seda jätkata alates 1. septembrist s. a.

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetus soovib kõigile õppejõududele, üliõpilastele, teenistujatele ja töölistele head ning kosutavat puhkeaega ja loodab, et ülikooli pere uuel õppeaastal veel tihedamalt ja aktiivsemalt koondub oma ajalehe ümber.

Suvevaheaeg algab

Kus viga näed laita, seal tule ja aita!

Peatselt lõppeval õppeaastal esines küllalt palju selliseid juhtumeid, kus üliõpilased võtsid sõna mitmesuguseil arutluskoosolekuil ja tõid esile puudusi oma kodukolhooside elus ja töös.

Sellistes väljaastumistes ei ole üldiselt midagi halba. Tõsi, mitmetes meie noortes kolhoosides tehakse vigu, esineb veel puudusi, ja neile tähelepanu juhtimine on tarvilik ning teretulnud. Aga siiski ei tohi me piirduda ainult etteheidete tegemisega ja pealegi väljaspool antud kolhoosi ning maakonda, vaid peame ka ise oma tegevusega kaasa aitama puuduste kõrvaldamiseks. Seni aga enamus kriitikaga esinenud seltsimehi on olnud sunnitud tunnistama, et nad midagi olukorra parandamiseks oma kodukolhoosis ette võtnud ei ole. Aga see on juba ühekülgsus ja selline käitumisega me rahul olla ei saa.

Läheneb suvevaheaeg. Jällegi sõidavad paljud üliõpilased puhkust veetma vanemate juurde kolhoosi. Pole kahtlust, et jällegi avastavad üliõpilased mitmes kolhoosis väärnähtusi, mis oleks vaja kõrvaldada. Torkavad silma puudused töö korraldamise, kasvatustöö, tööpäevade arvestamise ja paljudel teistel aladel. Ent nüüd ei tohi meie üliõpilased korrata mullust viga, vaid suvel tuleb neil juba aktiivselt asuda võitlusse puuduste kõrvaldamise eest. On tarvis aru saada, et nõukogude üliõpilane on ühiskondlik võitleja, kes ei tohi jääda ükskõikseks väärnähtuste puhul või piirduda nende registreerimisega. On tarvis leida vigade põhjused ja juhtida neile vastavate organite tähelepanu. Praktika näitab, et suur osa puudustest on tingitud sellest, et kolhoosidesse on pugenud ja mõnikord isegi juhtivale tööle pääsenud kulakud ja nende käsilased, kes seal teevad õõnestustööd. Sellepärast on meie esimene ülesanne — leida ja paljastada kulakuid ja nende käsilasi kolhoosides, sest niiviisi saame kindlustada meie kolhooside kiirema arenemise õitsengu ja jõukuse teel.

Ja kui pöördume tagasi õppetöö juurde, siis olgu meil rääkida mitte eeskätt ainult esinevatest puudustest, vaid juba omaenda tegudest nende puuduste kõrvaldamisel! Niisiis: kus viga näed laita, seal tule ja aita!

E. Vask

Sisustame puhkeaega sportimisega

TR Ülikool kasvatab tervet, tugevat, julget noorte haritlaste sugupõlve, kes on edukas töös ja NSV Liidu kaitses, rakendades kasvatustöös ka kehakultuuri. Nüüd saabub õppetöö suvine vaheaeg ja üliõpilastel avanevad avarad kehakultuuri harrastamise võimalused vabal isetegevuslikul alusel. On tähtis ja vajalik, et suve jooksul kõik üliõpilased ja mitte ainult üliõpilased-võistlussportlased harrastaksid kehakultuuri aktiivse puhkusena, varustaksid end uue elurõõmu, tahtekindluse ja tegevusenergiaga. Selle saavutamiseks iga võistlussportlane harrastab loomulikult oma eriala ja tõstab oma spordimeisterlikkust, kuid üliõpilasmassidele, kes pole seni olnud aktiivsportlased, tuleks soovitada esijoones rahvapäraseid ja populaarseid kehakultuurialasid, nagu ujumist, kergejõustikku, matkasid ja mitmesuguseid mänge.

Üliõpilased sõidavad nüüd mööda maad laiali, kes puhkusele, kes praktikale jne. Oleks väga soovitav, kui nad aitaksid elustada ka oma isikliku eeskujuga ja organiseerimistööga kolhooside ja sovhooside kehakultuurikollektiivide tegevust.

Oleks vägagi tervitatav, kui iga üliõpilane koostaks endale oma isikliku tööplaani suvevaheajaks kehakultuuri alal ja püüaks seda siis visalt täita. See annaks tegevusele kindlama eesmärgi. Saavutatud edusammud, näit. mõõdetud ajad ujumises või mõõdetud tulemused kergejõustikus näitaksid konkreetselt arenemistulemusi ja tõstaksid huvi asja vastu.

Sisustades suvepuhkust ka kehakultuuri abil, pöörduvad üliõpilased sügisel tarmukalt tagasi ülikooli, et jätkata oma süstemaatilist õppetööd väljapaistvate tulemustega.

V. Laid

Peatumatu tõusu teel

Nõukogude Eesti 10. aastapäeva lähenemisel heidame pilgu ka kehakultuuri arenemisele TR Ülikoolis nõukogude võimu ajal.

Pärast nõukogude võimu kehtestamist Eestis teostati 1940. a. sügisel TRÜ-s I ja II kursuse üliõpilastele kohustuslik kehaline kasvatus, vanematele kursustele jäi see vabatahtlikuks õppeaineks. I ja II kursusele oli õppeplaanis ette nähtud kehalist kasvatust 2 tundi nädalas, seega 160 tundi kahe aasta jooksul. Viidi läbi nooremate üliõpilaste arstlik ülevaatus jne. Kehaline kasvatus muutus ka TRÜ-s üliõpilaste kommunistliku kasvatuse vahendiks.

1940./41. aasta tähendas revolutsioonilist pööret kehakultuuri viljelemise alal üliõpilaskonnas. Kodanlikul ajal tegelesid Tartu üliõpilased vähe kehakultuuriga. Seda harrastasid vaid üksikud üliõpilased ja needki stiihiliselt, treenides ainult mõningat ala, üliõpilasmassid aga seisid kodanlikus Eestis eemal kehakultuurist. Ülikoolis tegutsenud Akadeemilisel Spordiklubil oli vähe liikmeid, piirduti vaid üksikute alade, peamiselt kergejõustiku harrastamisega.

1941. a. alanud Suur Isamaasõda katkestas ka Tartu Ülikooli rahuliku elu. Eesrindlikud üliõpilassportlased-kommunistlikud noored, nagu F. Issak jt. siirdusid sotsialistliku kodumaa kaitsjate ridadesse.

Raske saksa okupatsioon hävitas ülikooli saavutused kehakultuuri alal. Sõjas hävines ka ülikooli hea võimla, mille taastamist okupandid ei võimaldanud.

Nõukogude võimu taastamisega 1944. a. sügisel algas kehalise kasvatuse uuesti korraldamine TR Ülikoolis. Kõigepealt rajati iseseisev kehakultuuriteaduskond, mis on teinud suuri edusamme. Rajati uued baasid laagrite korraldamiseks Käärikul, purjespordibaas Võrtsjärvel, ratsabaas Tähtveres jne., organiseeriti ülikooli võimla taastamist, mis viidi lõpule 1947. a. kevadel. Võimla ja baasid on hästi sisustatud.

Teaduskond on seni andnud 108 lõpetajat ja kasvatanud terve rea tuntud sportlasi, nende hulgas NSV Liidu mitmekordse rekordimehe Heino Lipu, NSV Liidu korvpallitšempionid G. Rekkeri, H. Russaku, I. Kullami, E. Ehaveere, rea Eesti NSV meistreid jne. Kehakultuuriteaduskond alustas 1944. a. tegevust 4 õppejõuga, nüüd aga on õppejõude juba 38.

Teiseks kehakultuuritöö suuremaks keskuseks on meil Ülikooli Spordiklubi, mis organiseeriti 1945. a. oktoobris ja mille ülesandeks sai võistlusspordi teostamine ja spordi massidesse viimine. ÜSK on üks eesrindlikemaid spordiorganisatsioone vabariigis. ÜSK-i liikmete arv on pidevalt kasvanud, samuti on laienenud kehakultuuriline ja ideelis-poliitiline kasvatustöö. Kui näit. 1946. a. lõpul oli ÜSK-i ridades 1 NSV Liidu tšempion ja 24 Eesti NSV meistrit, siis praegu on meil NSV Liidu tšempione 12, Eesti NSV meistreid aga 68. Spordiklubil on 922 liiget, seega kuulub siia ligi 30% üliõpilaskonnast. Tegevust alustas ÜSK 6 sektsiooniga, nüüd on neid aga 15, kusjuures nad hõlmavad kõiki tähtsamaid spordialasid. Noorte sportlaste juurdekasvatamiseks asutas ÜSK Noorte Spordikooli, kus praegu õpib 160 noort. ÜSK-il on üle 30 spordiinstruktori, nende hulgas palju kehakultuuriteaduskonna õppejõude, nagu A. Rünk, E. Naarits, E. Mõtlik jt. Samuti on loodud võimas spordikohtunike kogu, kuhu kuulub kaugelt üle 100 inimese. Kehakultuuri massilisuse huvides asutas ÜSK 1948. a. igasse teaduskonda kehakultuurikollektiivi ja on mitmel alal organiseerinud teaduskondade-vahelisi võistlusi. Pidevalt on suurenenud krossidest osavõtjate hulk. Traditsiooniliseks muutub ülikooli spordipäeva korraldamine igal kevadel.

I ja II kursuse üliõpilastele on kindlalt läbi viidud kehaline kasvatus kohustusliku õppeainena, mis tänavu haaras 1374 üliõpilast. Vanematelt kursustelt harrastab kehalist kasvatust fakultatiivselt üle 500 noore. Selle töö suunamiseks ja läbiviimiseks on loodud üleülikoolili-ne kehakultuuri ja spordi kateeder, kes paneb suurt rõhku VTK kompleksi normide sooritamise organiseerimisele ja taotleb, et enamik ülikooli lõpetajaid sooritaksid VTK II astme normid.

Praktilise kehakultuuritöö kõrval on teostatud ka võrdlemisi tõhusat kehakultuurialast propagandat ja agitatsiooni.

TR Ülikoolis tehtav mitmekülgne kehakultuuri- ja sporditöö on leidnud tunnustamist. ÜSK sai üleliidulise preemia, TRÜ rektorile ja kehakultuuriteaduskonna dekaanile avaldas Kõrgema Hariduse minister kiitust.

Kokkuvõttes võib öelda, et kehakultuur on TRÜ-s nõukogude võimu perioodil teinud suuri edusamme. Tänu partei ja valitsuse hoolitsusele on loodud baasid ja organisatsioonid, kasvatatud kaadrid ning on tekkinud murrang üliõpilaste mentaliteedis. Meie ülikooli sport ja kehakultuur astub Eesti NSV teise aastakümnesse tugevana ja suurte tulevikulootustega, meie sportlased rakendavad oma jõu spordimeisterlikkuse tõstmiseks, esinevate puuduste likvideerimiseks meie kehakultuuritöös ja uute saavutuste kättevõitmiseks kehakultuuri ning spordi alal.

J. Laidvere,
kehakultuuri ajaloo ja teooria kateedri juhataja.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 05221 Trükikoda „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1762

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Võidelgem uuel õppeaastal sügava bolševistliku ideelisuse eest õppe- ja kasvatustöös!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 25 (72) Laupäeval, 9. septembril 1950. a. III aastakäik

Kandku meie tööd nõukogude patriotismi jõud!

Prof. A. KOORT,
TR Ülikooli rektor.

1. septembril algas Riiklikus Ülikoolis õppetöö. Tartu Riiklik Ülikool astub uude õppeaastasse perekamana kui kunagi varem. TRÜ-s on algaval õppeaastal 3200 üliõpilast, millele lisandub ligikaudu 500 mittestatsionaarset üliõpilast.

Tartu Riiklik Ülikool on Nõukogude Eesti teiste kõrgemate õppeasutiste kõrval nõukogude korra avarais arengutingimusis sammunud pidevalt tõusuteed. TR Ülikooli struktuuri on pidevalt täiendatud. Praegu on ülikoolil 8 teaduskonda 21 osakonnaga.

Eesti NSV 10. aastapäeva pühitsemisel leidis Nõukogude valitsus võimaliku olevat märkida kõrgete autasudega rida meie õppejõude. Autasustatute hulgas on õppeprorektor R. Antons, prof. E. Ridala, prof. F. Lepp, dots. A. Lombak, ajalooteaduste kandidaat V. Reiman, kateedri juhataja A. Vill, vanemõpetaja D. Riikoja ja paljud teised.

Olgu see tunnustus, mis on saanud osaks paljudele meie ülikooli eesrindlikele õppejõududele, innustajaks kogu meie õppejõudude perele veelgi paremale tööle nõukogude eriteadlaste ettevalmistamisel.

Eelmine õppeaasta lõppes kevadise eksamisessiooniga, mille tulemused näitavad mõningatele edusammudele:

2507 eksamikohustuslikust üliõpilasest ilmus kõigile eksameile 2398 üliõpilast ehk 95,7% (1948/49 õ. a. 98,7%, 1947/48 õ. a. 97,1%).

Eksameile ilmunud 2398 üliõpilasest sooritas kõik eksamid 2349 üliõpilast ehk 98,0% (1948/49 õ. a. 97,7%, 1947/48 õ. a. 93,1%).

„Väga häid" hindeid saavutati 6695 ehk 46,88% (1948/49 õ. a. 44,19%, 1947/48 õ. a. 41,32%).

„Häid" hindeid saavutati 5358 ehk 37,52% (1948/49 õ. a. 36,34%).

„Rahuldavaid" hindeid saavutati 2161 ehk 15,15% (1948/49. õ. a. 19,09%, 1947/48. õ. a. 23,73%).

„Mitterahuldavaid" hindeid oli 67 ehk 0,45% (1948/49. õ. a. 0,38%, 1947/48. õ. a. 1,46%).

Meie ülikooli professorite ja õppejõudude peamine tähelepanu eeloleval õppeaastal peab olema pööratud õppetöö kvaliteedi edasisele tõstmisele. Meie õppejõud peavad väsimatult taotlema õppe- ja kasvatustöö ühtsust, peavad hoolitsema loengulise töö ideelis-teoreetilise taseme tõstmise eest.

Eelmise õppeaasta lõpul korraldatud uurimus näitas, et meie õppetöös on veel väga tõsiseid puudusi. Esineb ikka veel formalismi, apoliitilisuse ja kosmopolitismi elemente. Ei võidelda küllalt järjekindlalt kodanliku natsionalismi igandite vastu.

Uuel õppeaastal tuleb leida veelgi tõhusamaid vahendeid üliõpilaste õppeedukuse kindlustamiseks. Tähtsaks ülesandeks jääb ka käesoleval aastal üliõpilaste iseseisva töö küsimus. Üliõpilastele tuleb soovitada, et nad järjest rohkearvulisemalt koonduksid Üliõpilaste Teadusliku Ühingu ümber. Õppetöö koondamine ennelõunasele ajale, nagu see esmakordselt meie ülikoolis on läbi viidud, jätab üliõpilasele tunduvalt rohkem iseseisvaks tööks otstarbekohaselt kasutatavat aega.

Nõukogude eriteadlaste kasvatamise suurte eesmärkide nimel peab kogu meie ülikooli kollektiiv olema teadlik sellest, et keskseks teguriks jääb siin marksismi-leninismi sügav tundmaõppimine. Niihästi õppetöö ideelis-teoreetilise taseme kindlustamisel kui ka teadusliku uurimistöö metodoloogilisel suunamisel omavad juhtivat tähtsust kõigis nõukogude ülikoolides ühiskonnateaduste kateedrid: marksismi-leninismi, filosoofia ja poliitilise ökonoomia kateedrid. Esmakordselt sõjajärgseil aastail on meie ülikoolis nende kateedrite õppekoosseisud täielikult komplekteeritud. Ei ole mingit kahtlust, et ühiskonnateaduste kateedrite abi õppekasvatustöö alal, nende abi meie õppejõududele saab eeloleval aastal olema võrratult suurem, kui see oli seni.

Suur ja vastutusrikas ülesanne seisab meie õppejõudude ees teadusliku uurimistöö otsustava parandamise alal. Paljud õppejõud näitavad mahajäämust uurimistööplaani täitmisel.

Meie õppejõududel tuleb võidelda doktori- ja kandidaadiväitekirjade õigeaegse täitmise eest. Meie ülikoolil tuleb eeloleval õppeaastal tõsist tähelepanu osutada teaduse ja tootmise töötajate loova koostöö edasisele tugevdamisele. Nõukogude ühiskond ootab meie ülikooli õppejõududelt senisest suuremat ja väärtuslikumat teaduslikku loomingut.

Eelseisval semestril TRÜ õppejõud seisavad tähtsate ülesannete ees, mis tulenevad nõukogude elu kiirest arengutempost.

Nõukogude teaduse arengu seisukohalt on ülisuur tähtsus ajalehe „Pravda" lehekülgedel toimunud diskussioonil keeleteaduse küsimuste kohta. Seltsimees Stalini geniaalsed teosed keeleteaduse küsimustes tähistavad väljapaistvaimat panust leninismi varaaita, tähistavad uut etappi teaduse arengus. Seltsimees Stalini geniaalsetes töödes on pandud alused marksistlikule keeleteadusele. Need seltsimees Stalini uued teosed avavad nõukogude keeleteadusele kõigekülgse loova arengu tee, tõusu ja õitsengu tee. Seltsimees Stalin, geniaalselt üldistades ühiskonna arengu ajalugu, seab uuel viisil küsimuse hüpete ja revolutsioonide iseloomust, arendab edasi ajaloolise materialismi õpetust baasi ja pealisehitise vahekorrast, annab viimistletud mõiste pealisehitisest.

Meie õppejõudude ülesandeks on asuda seltsimees Stalini teoste kiirele tundmaõppimisele. Me peame võtma oma töökavasse teadusliku konverentsi korraldamise nimetatud teoste arutlemiseks. Meie keeleteadlased peavad tegema neist konkreetseid järeldusi keelteõpetuse alal ja rajama selle seltsimees Stalini poolt kättenäidatud juhtmõtteile.

Samuti on tingimata tarvilik korraldada üldülikooliline teaduslik konverents, mis oleks pühendatud I. P. Pavlovi füsioloogiateadusliku pärandi aktuaalsete küsimuste selgitamiseks.

Saagu need teaduslikud konverentsid tõelisteks loovateks diskussioonideks vaba kriitika alusel, tõelisteks vahendeiks vabanemiseks araktšejevlikust režiimist teaduses.

Asudes tööle uuel õppeaastal olgu kõik meie õppejõud teadlikud sellest, et ka eeloleval õppeaastal tuleb neil väsimatult võidelda nõukogude teaduse edasiarendamise eest, meie ülikooli teadusliku uurimistöö ja õppetöö järjekindla parandamise eest, uute edusammude eest stalinliku ajastu väärilise kaadri ettevalmistamisel.

Meie tööd kandku loov nõukogude patriotismi jõud, mis täidab kõigi nõukogude inimeste mõtteid ja tegusid nende ennastsalgavas võitluses rahu eest kogu maailmas.

Parteiorganisatsioon uuel õppeaastal

TR Ülikooli ees seisab suur ja vastutusrikas ülesanne — kasvatada noori nõukogude kaadreid, kes orienteeruksid vabalt igas kaasaja ülesehitustöö keerukas küsimuses, oskaksid leida igale probleemile õige lahenduse, oleksid poliitiliselt ja ideoloogiliselt küpsed leninlased.

Selle ülesande lahendamisele peavad olema suunatud kõigi ülikooli ühiskondlike organisatsioonide jõud, keskne koht aga kuulub parteiorganisatsioonile. Et edukalt juhtida teisi ühiskondlikke organisatsioone, suunata õppetöö ideelis-poliitilist külge jne., selleks peab esmajoones parteiorganisatsiooni enda siseparteiline töö olema hästi korraldatud. Parteiorganisatsiooni peatselt toimuv aruande-valimiskoosolek olgu murranguks siseparteilise töö parandamisel nende nõuete alusel, mis püstitati EK(b)P KK IX pleenumi otsustes. Kõigi kommunistide aktiivne osavõtt sellest koosolekust, mis peab toimuma kriitika ja enesekriitika tähe all, võimaldab kindlasti avastada organisatsiooni töös seni esinenud puudused ja märkida teed ning abinõud nende kõrvaldamiseks.

On vajalik, et parteitöö raskuspunkt asuks käesoleval õppeaastal parteigruppides, kelle täisverelisest, energilisest tööst oleneb kogu organisatsiooni ees seisvate ülesannete edukas lahendamine.

Üheks tähtsamaks küsimuseks, millele parteiorganisatsioon tänavu osutab suurt tähelepanu, on kommunistide ja parteitute poliitilise hariduse korraldamine. Ülikoolis ei tohi leiduda töötajat, kes jääks eemale poliitilisest õppusest. Marksismi-leninismi Õhtuülikoolis hakkab tänavu õppima ligi 100 meie kollektiivi liiget lisaks 104 inimesele, kes seal õpivad juba eelmisest aastast. 1. oktoobril alustavad tööd ka ÜK(b)P ajaloo õpperingid, poliitkoolid, konsultatsioonid iseseisvalt õppijaile jne.

Tõsise ja vastutusrikka tööna seisab ülikooli parteiorganisatsiooni ees üliõpilaste ideoloogiline kasvatamine, nende kasvatamine nõukogude patriotismi vaimus, armastuse ja ustavuse vaimus Lenini-Stalini parteile ja nõukogude võimule. Selles töös peab ilmnema eriti partei lähima võitlusabilise, kommunistliku noorsooühingu osa. Kommunistlikud noored peavad olema meie üliõpilaskonna hingeks, teda suunavaks ja kasvatavaks keskuseks. Komsomoli-organisatsioon peab oma mitmekesise ja huvitava tööga hõlmama kõiki noori, et ei kujuneks olukorda, kus üliõpilased peavad otsima mingit kõrvalist, mittesobivat teed oma vaba aja veetmiseks. Selles suunas tuleb juhtida ka ametiühingu ja klubi tööd. Paralleelselt kasvatustööga tuleb aga halastamatult võidelda kodanlike igandite vastu, mis kahjuks veel leiavad pinda mõningate, mahajäänud üliõpilaste juures. Parteiorganisatsioon ja iga üksik kommunist peavad selle suure töö oma igapäevase, süstemaatilise juhtimise ja kontrolli alla võtma.

Eelseisvatel ametiühingu- ja komsomoli-organisatsiooni aruande-valimiskoosolekutel tuuakse kindlasti bolševistliku kriitikaga esile selles töös esinenud puudused ning üliõpilaskond, kommunistlikud noored esitavad oma ettepanekud töö parandamiseks.

Käesoleval õppeaastal püstitab parteiorganisatsioon ülesande kindlustada veelgi õppetöö taseme ja eriti tema ideelis-poliitilise kvaliteedi edasist tõusu, saavutada õppetöös veel paremaid tulemusi kui eelmistel õppeaastatel. Tuleb võtta tarvitusele kõik abinõud selleks, et välja juurida mõnedes kateedrites ja mõnede õppejõudude töös veel leiduv formalism, objektivism, vanade pururеaktsiooniliste seisukohtade esinemine.

Parteiorganisatsiooni ees seisab suur töö. Ent pole kahtlust, et meie ülikooli kommunistid tulevad edukalt toime nende ülesannetega, mis on püstitatud nende ette bolševike partei, Nõukogude valitsuse ja isiklikult seltsimees Stalini poolt.

A. Köörna

Uue hooga

Taas astud vanas ülikoolilinnas,
mis tuttav kõik, kuid siiski noor
ja uus,
et peksleb süda kevadiselt
rinnas,
kalender kuigi sammub mihklikuus.

On näha vanus auditooriumes
nii endisi kui uusi sõpru rõõm,
kel värskes, pruuniks päevitunud jumes
veel vastu kiirgab suvepäikse
lõõm.

Professor avaloengut peab
kateedris,
näeb auditooriumis uitlev silm,
et kuulajate ilme baromeetris
on püsiv teadmisjanu põuailm.

Kus algab loogika, kus
keeleteadus
toob filoloogidele palju uut,
juristi paelub paragrahv ja
seadus
ning maiemaatikut — nurk,
ring ja ruut.

Noor astronoom pikksilma
taeva puurib,
retordi alla keemik süütab tuld
ning metsateadlanegi visalt
uurib,
kuis hästi kasvaks «roheline
kuld».

Nii meie ülikoolis elu voogab
taas pingsalt alustades õppe-
tööd.
Ning suvest tulnud värskelt,
uue hooga
ka ise mõlemal käel kaasa lööd.

OSKAR KRUUS,
ajaloo-keeleteaduskonna III
kursuse üliõpilane.

Parandame vene keele õpetamist

Meie ülikoolis on olemas kõik eeldused vene keele edukaks õpetamiseks. Ent sellest hoolimata on vene keele õpetamises meie ülikoolis veel suuri puudujääke, millele meie avalikkus on õigusega tähelepanu juhtinud.

Käesoleva õppeaasta algul otsustas vene keele kateeder senisest suurema hooga asuda kateedri ja tema üksikute liikmete töös esinevate puuduste likvideerimisele. Esimeseks seda üritust teenivaks abinõuks on metoodilise seminari töölerakendamine kateedri juures. Oma abi annab ka kateedri ametiühinguorganisatsioon, kes hakkab korraldama tootmisnõupidamisi kateedri töö parandamiseks ja tema üksikute liikmete töödistsipliini tõstmiseks. Edasi otsustati tulevikus kateedri koosolekutel ära kuulata üksikute õppejõudude tööaruandeid, mille alusel kollektiiv annab hinnangu antud õppejõu tööle.

Õppejõududele seatakse ülesandeks tõsta nõudlikkust üliõpilaste teadmiste suhtes, kõnekeele paremaks selgeksõpetamiseks vestelda üliõpilastega ainult vene keeles jne.

Vene keele kateeder otsustas veel teha ettepaneku rektoraadile, et ühiselamutes ja klubis viidaks sisse nn. „vene keele päev", s. o. päev, mil üliõpilased vestleksid ainult vene keeles. Tarvilikuks tuleb tunnistada ka venekeelsete isetegevusõhtute korraldamine, vene ja eesti rahvusest üliõpilaste majutamine ühte ühiselamu tuppa jne.

Kõige olulisemaks ülesandeks on õpetamise ideelise kvaliteedi tõstmine. Selleks suunab kateeder kõik õppejõud poliitilisele enesetäiendamisele. Õppejõud aga seondavad õpetuse teaduse uusimate saavutustega, toovad selgemini esile partei ja komsomoli juhtivat osa kommunismi ülesehitamisel meie maal.

Pole kahtlust, et nende abinõude rakendamisega vene keele kateedri töö tunduvalt paraneb.

J. Malõševskaja,
vene keele kateedri vanemõpetaja.

ELKNÜ TRÜ Komitees

Ülikooli komsomolikomitee käesoleva õppeaasta esimesel koosolekul arutati läbi komsomoli-organisatsiooni tähtsamad tööülesanded vastalanud õppeaastal.

Meie kommunistlike noorte arv suurenes enam kui 200 uue noore võrra. Paljud neist on juba keskkoolipäevil omandanud häid organisatsioonilise töö kogemusi. Teaduskondade komsomoli-algorganisatsioonide esimene ülesanne seisab selles, et neid noori tundma õppida ja huvide ning võimete kohaselt tööle rakendada, ühtlasi rangelt vältides nende õppetöö kahjustamist ühiskondlike ülesannetega ülekoormamise kaudu.

Rööbiti sellega on tarvis viivitamatult alustada selgitus- ja kasvatustööd esimeste kursuste organiseerimata üliõpilastega nende kaasatõmbamiseks kommunistlike noorte tööle. Samasugust tööd tuleb senisest hoolikamalt teha ka vanematel kursustel.

Koos kasvatustööga tuleb kommunistlikel noortel edaspidigi arendada halastamatut võitlust mahajäänud meeleolude, kodanlike igandite ja nende kandjate vastu. Eriti suur töö seisab siin ees arsti- ja veterinaarteaduskonna kommunistlikel noortel, sest neis teaduskondades on sel alal seni kõige vähem ära tehtud.

Väsimatult võidelda õppetöö taseme tõusu eest, erilist tähelepanu pöörata ühiskonnateaduste ja vene keele õppimisele ja ise olla kõikjal eeskujuks — see jääb edaspidigi kommunistlike noorte tähtsaks ülesandeks.

Kõiki neid ja teisi vastutavaid ülesandeid suudavad kommunistlikud noored edukalt täita üksnes siis, kui nad hoolikalt töötavad oma ideelis-poliitilise teadlikkuse tõstmisel. Seda silmas pidades otsustas komitee organiseerida kõigi vanemate kursuste kommunistlike noorte süstemaatilise poliitilise enesearendamise iseseisva õppuse vormis.

Üliõpilaskonna väärtuslik täiendus

Mõne päeva eest algas TR Ülikoolis õppetöö. Endiste üliõpilaste kõrval, kes pärast suvepuhkust jätkavad oma õpinguid ülikoolis, alustasid õppetööd ka äsjavastuvõetud noored.

Tänavu avas Tartu ülikool oma uksed 750-le noorele üliõpilasele. Esimesed sooviavaldused ülikooli astumiseks saabusid juuni lõpus, kuid eriti elavaks muutus avalduste vool juuli lõpus, mil saabunud avalduste arv ületas ligemale 100 võrra vastuvõetavate kontingendi ja oli selge, et reas teaduskondades, eriti aga arsti- ja põllumajandusteaduskonnas kujuneb võistlus väga pingeliseks. Üksikutes teaduskondades ja osakondades, näit. metsandusteaduskonnas oli aga vastuvõtueksamite alguseks veel vabu kohti.

Vastuvõtueksamid kulgesid edukalt ja häireteta. Eksamid näitasid, et noored keskkoolilõpetajad on varustatud küllaldaste teadmistega, välja arvatud vene keel, mille õpetamise taset keskkoolidel tuleb tunduvalt tõsta.

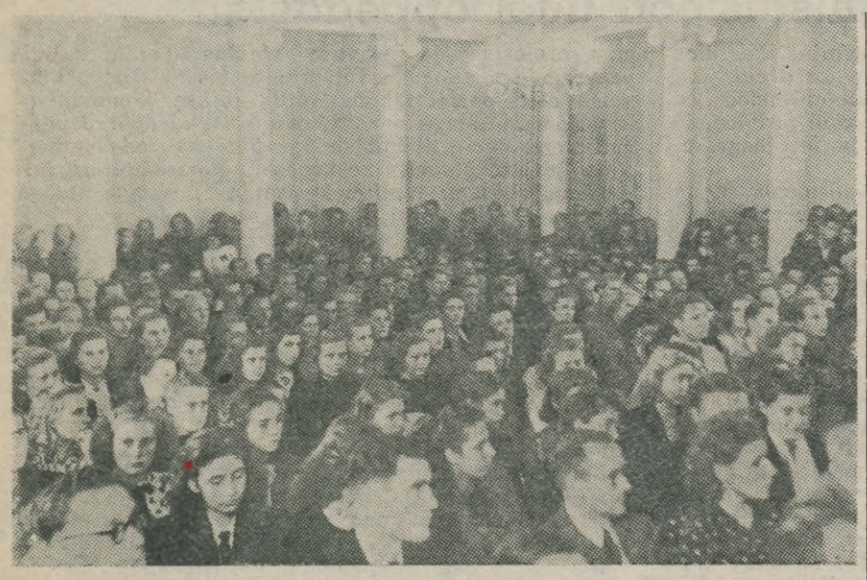
Noored, kes konkursi tõttu ei pääsenud mõnda teaduskonda, võisid esitada avalduse teise teaduskonda astumiseks. Neile üliõpilaskandidaatidele vajalike täiendavate eksamite sooritamise võimaldamiseks korraldati augusti lõpus täiendav vastuvõtueksamite sessioon, mille tulemusel suuremalt osalt täitusid kõik vabad kohad.

Praegu on ülikooli tänavune vastuvõtukontingent 100%-liselt täidetud.

Noored peavad kõrgelt hindama neile avanenud õppimisvõimalusi ja püüdma omalt poolt maksimaalselt omandada ülikoolis antavaid teadmisi ja oskusi, et neid hiljem rakendada kommunismi ehitamisel.

Ü. Kurvits,
õppeosakonna ülema kt.

Uue tööaasta pidulik algus

Suure tähelepanuga kuulatakse sõnavõtte ... Foto E. Brachman

31. augustil kogunes aulasse meie ülikooli kollektiiv — nii õppejõud ja vanemate kursuste üliõpilased kui ka need noored, kes tänavu alustavad oma õpinguid Tartu Riiklikus Ülikoolis. Aula suudab vaevu mahutada kõiki neid, kes soovivad osa võtta uue pingerikka tööaasta pidulikust avamisest.

Aktuse alguse eel vesteldakse elavalt möödunud elamusterikkast suvepuhkusest ja eelseisvast suurest tööst. Kõiki valdab pidulik meeleolu. Ent kõige pidulikum on tänane päev neile, kellele tänavune õppeaasta on esimeseks ülikooliaastaks. Nende pilkudest õhkub tänutunnet nõukogude võimule, kes avas neile avara haridustee, ja tahet hea tööga tasuda selle hoolitsuse eest.

Ülikooli sisseastunute hulgas on ajaloo-keeleteaduskonna vene filoloogia osakonna I kursuse üliõpilane kommunistlik noor Doris Pirson. Oma tublidust õppetöös on ta varemgi näidanud: ta lõpetas eksternina keskkooli, õiendades eksamid kahe klassi kursuse ulatuses ühe aastaga. Ka sisseastumiseksamid sooritas ta väga hästi ning oli üks nendest, kellele rektor andis aulas pidulikult kätte üliõpilaspileti. „Üliõpilasena kavatsen õppida ja töötada veelgi paremini, sest nii saan kõige paremini kaasa aidata kommunismi ehitamisel meie maal, rahu kaitseks kogu maailmas," räägib Doris. „Seda nõuab minult kommunistlik noorsooühing ja mu isa, fašistlike okupantide poolt mõrvatud vana revolutsionääri poolelijäänud võitlustee, mida tahan jätkata siin, õpingutes."

Johannes Lott, kes põlvneb Järvamaa kolhoosnikuperekonnast, asus õppima õigusteaduskonda. Juba Türi keskkoolis õppides paistis ta silma ühiskondlikus töös. Töötades kooli komsomoli-algorganisatsiooni sekretärina saavutas ta suurt edu organisatsiooni töös. Samal ajal leidis ta võimaluse töötamiseks ka kooli tehnika- ja maleringi esimehena. Tehnikaringi poolt valmistatud füüsika katseriistad said vabariiklikul koolinoorte olümpiaadil tunnustuse osaliseks.

Rohkesti eesrindlikke noori astus ka teistesse teaduskondadesse. Kõik need tublid noored näevad oma eesmärki selles, et kasvada tublideks nõukogude spetsialistideks, tulihingelisteks kommunismiehitajateks.

Suure tähelepanuga kuulavad aktusest osavõtjad ülikooli rektori prof. Koordi kõnet. „Käesoleva aasta 1. septembrit," räägib rektor, „võtame vastu olukorras, kus nõukogude inimesed edukalt lahendavad kommunismi ehitamise ülesandeid ja seisavad rahu eest peetava võitluse avangardis. Kujukaks näiteks meie rahupüüdlusest on asjaolu, et suur osa meie riigi eelarve summadest on suunatud haridusе- ja kultuuritöö finantseerimiseks. Sel õppeaastal avatakse uued ülikoolid ja instituudid Ašhabadis, Kišinjovis ja mujal, paljudes ülikoolides luuakse uusi teaduskondi ja osakondi. Nõukogudemaa kõrgemais õppeasutistes õpib tänavu 1,2 miljonit noort, milline arv on suurem kui Euroopa ja Aasia kapitalistlike maade üliõpilaste arv kokku."

Edasi jutustas rektor teaduse õitsengust meie maal. Samal ajal kui kapitalistlike maade teadus on mandumas, ülikoolid on muudetud fašismi kultiveerimise kohtadeks, sammub nõukogude teadus tänu bolševike partei ja suure Stalini hoolitsusele vääramatult tõusuteed.

Ettekandja näitas, et ka meie ülikool on oma töös tublit edu saavutanud. On paranenud õpetamine, õppedistsipliin ja noorsoo kommunistlik kasvatus.

Vaatamata nendele edusammudele leidub meil õppetöös veel küllaltki vigu, mis käesoleval õppeaastal tuleb kiiresti kõrvaldada.

On vaja teha otsustavalt lõpp kosmopolitismi ja formalismi viimastele jäänustele meie ülikoolis. Seda saame aga teostada alles siis, kui rakendame täie teravusega kriitika ja enesekriitika vahedat, äraproovitud relva.

Rektor avaldas lootust, et meie ülikooli pere, kasvanuna 750 uue teotahtelise nõukogude noore võrra, innustatuna EK(b)P KK VIII pleenumi otsustest, saavutab edasist edu meie üliõpilaskonna kasvatamisel Lenini-Stalini suurte ideede vaimus.

EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni esindaja sm. Köörna oma tervitussõnavõtus rõhutas vajadust sügavalt tundma õppida marksistlik-leninlikku teadust, ilma milleta pole mõeldav ühegi spetsialisti edukas töö oma erialal. Ta märkis ka vene keele kiire omandamise suurt tähtsust.

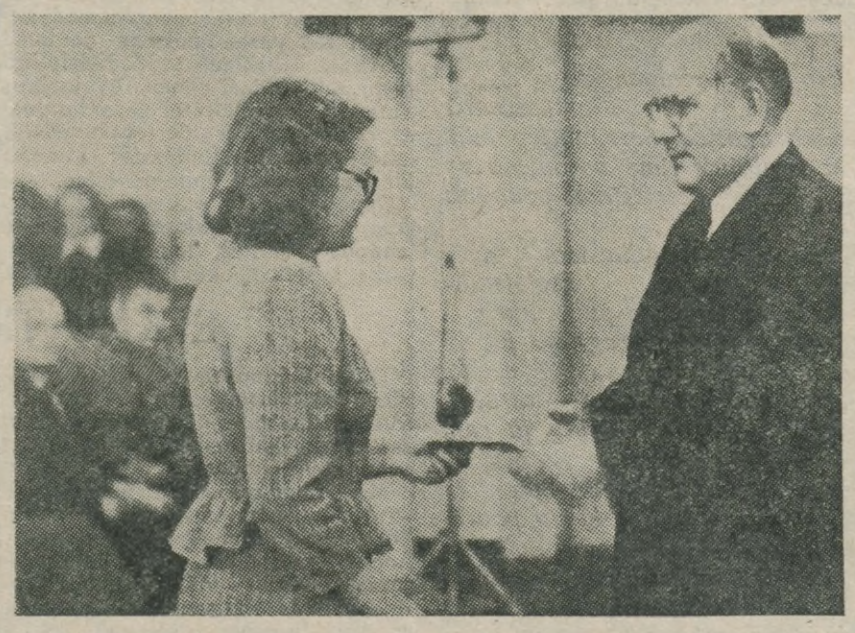
TRÜ Ametiühingu Komitee esimees sm. Paul oma sõnavõtus tõi esile, et iga noore aukohuseks on aktiivselt teha ühiskondlikku tööd, et osa võtta meie ülikooli juhtimisest, õppe- ja kasvatustöö parandamisest.

Ülikooli sisseastunute poole pöördusid tervitustega veel ELKNÜ TRÜ Komitee sekretär sm. Tiido ja dialektilise ja ajaloolise materialismi kateedri õppejõud sm. Sardin.

Pärast rektori tervituskõnet järgnes pidulik üliõpilaspiletite kätteandmine. Üksteise järel said uued üliõpilased kätte oma üliõpilaspileti, mis neid kohustab ülikoolis viibimise ajal töötama ja elama rahva hüveks.

Avaaktus lisandas meie kollektiivile tahet ja indu uute suurte ülesannete lahendamiseks.

V. Kaarna

Rektor annab kätte üliõpilaspileti ajaloo-keeleteaduskonna I kursuse üliõpilasele Doris Pirsonile. Foto E. Brachman

Isetegevuse suurürituse eel

ÜAÜKN sekretariaadi otsusel viiakse läbi kunstilise isetegevuse üleliiduline olümpiaad, mis kestab kuni 1. märtsini 1951. Vastava määruse kohaselt toimuvad kohalikud ülevaatused õppeasutistes, käitistes jm. kuni 1. detsembrini 1950. kuna neile järgnevad rajoonide ja linnade ning siis vabariikide ülevaatused.

Olümpiaadist otsustas osa võtta ka meie ülikool. Vastavalt väljatöötatud kavale toimuvad ülevaatused arstiteaduskonnas 28. oktoobril, 25. novembril ja 9. detsembril; metsandusteaduskonnas 5. nov. ja 10 dets.; ajaloo-keeleteaduskonnas 7. ja 29. okt. ning 26. nov.; matemaatika-loodusteaduskonnas 4. nov. ja 3. dets.; õigusteaduskonnas 11. nov.; veterinaarteaduskonnas 14. okt. ja 12. nov.; põllumajandusteaduskonnas 18. nov. ja 2. ning 5. dets.; kehakultuuriteaduskonnas 8. ja 19. novembril.

Arvestades ülevaatusteni jäänud aja lühidust tuleb kõigis teaduskondades ettevalmistustega selleks suurürituseks rutata. Aidaku siin kaasa kõik meie ülikooli õppejõud, üliõpilased, töölised ja teenistujad! Saavutagem eelseisval olümpiaadil veelgi paremaid tulemusi kui eelmistel!

H. Rand,
TRÜ klubi juhataja.

Hoolitsus üliõpilaste elutingimuste eest

Uute üliõpilaste vastuvõtt asetas ülikooli haldusorganeile vastutusrikka ülesande — tuli lahendada noorte üliõpilaste majutamise probleem. Tekitab ju Tartus valitsev korterikitsikus paljudele noortele tõsiseid raskusi õpingute jätkamisel ülikoolis.

Tänu haldusaparaadi pingsale tööle on nüüd uute üliõpilaste majutamise küsimus esialgselt lahendatud. 750-st äsja vastuvõetud ülipilastest leidis elamispinna ülikooli ühiselamutes 455 noort. Nii suure hulga üliõpilaste majutamist võimaldas uute ruumide saamine Lauristini tän. 8 ja Ülikooli tän. 44, samuti uute elanike juurdesuunamine teistesse internaatidesse. Loomulikult kahjustab suure hulga uute elanike juurdemajutamine ühiselamutesse mõningal määral elutingimusi, kuid sellestki raskusest loodetakse peatselt — seoses uute internaadiruumide loodetava juurdesaamisega — üle saada.

Ent ka praegustes oludes on püütud luua üliõpilastele võimalikult häid elutingimusi. Ulatuslik remont viidi läbi Tiigi tänava ühiselamus, mille tulemusel see internaat võib edukalt võistelda meie paremate ühiselamutega. Remonti tehti ka Vallikraavi ja Ülikooli tän. ühiselamuis, Kastani tän. internaadis uuendati täielikult elektriseadmed jne. Lähemail kuudel kavatsetakse vajalik remont läbi viia ka teistes ühiselamutes. Samuti varustati ühiselamud aegsasti kogu tarvismineva inventariga, ja praegu on ülikooli ladudes mööbliesemeid veel tagavarakski. Kuna seni on olnud nurinat öökappide vähesuse üle, siis nüüd muretsetakse juba septembri lõpuks igale ühiselamus elunevale üliõpilasele eraldi öökapp.

Niiviisi loodame aja jooksul üle saada teistestki esinevaist raskusist ja luua üliõpilastele ühiselamuis järjest paremaid töötingimusi.

J. Kaldvee,
TRÜ ühiselamute juhataja.

Järjest paremini

Meie ülikooli autopark areneb ja täieneb pidevalt, mis võimaldab tal järjest paremini täita oma ülesandeid. Vähem kui ühe aasta jooksul on vennasvabariikidest saadud 6 uut masinat, nende hulgas ka üks sõiduauto „Pobeda".

Tänu autopargi kollektiivi hoolsale tööle on kõik autod eeskujulikus korras. Kevadisel autode tehnilisel ülevaatusel tunnistati kõik masinad heas korras olevaks. See saavutus on seda enam esiletõstmist vääriv, et autopargil puudub remondibrigaad ja jooksev remont teostatakse autojuhtide endi poolt.

Suureks edusammuks on ka uute, seniseist tunduvalt paremate garaažiruumide saamine Pioneeri tänaval. Remonditud ja värvitud ruumid jätavad kõigiti nägusa mulje.

L. Maran,
autojuht

Üleliiduline preemia A. Lenznerile

Hiljuti saabus meie ülikooli rõõmustav teade, et Kõrgema Hariduse Ministeerium määras preemia TRÜ arstiteaduskonna VI kursuse üliõpilasele Akivo Lenznerile tema teadusliku töö „Streptomüütsiinravi tuberkuloosse meningiidi puhul" eest.

Kogu ülikooli kollektiiv tunneb sügavat heameelt sm. Lenzneri tööle osakssaanud tunnustuse puhul. Innustagu see tunnustus kõiki üliõpilasi järjest visamale tööle teaduslikul alal!

Kindlustada rohke osavõtt korrespondentsvõistlustest

Nädala pärast — 16. ja 17. septembril toimub Tamme staadionil üleliiduliste kergejõustiku korrespondentsvõistluste teine voor. Võistluste kavas on meestele 200, 400, 1500 ja 10 000 m jooks, kõrgushüpe, kettaheide ja odavise; naistele — 200 ja 800 m jooks, kaugushüpe, kettaheide ja kuulitõuge.

Võistluspinge veelgi suuremaks tõstmiseks otsustati korrespondentsvõistlused ühtlasi lugeda ka teaduskondade vahelisteks võistlusteks (ilma KKT-ta), kus iga teaduskonna kolme parima tagajärjed määravad teaduskondade paremusjärjestuse.

Kevadisel etapil saavutas TRÜ võistkond teiste spordiühingute üle suure võidu. Nüüd peame end pingutama, et eelseisval teisel etapil esineda sama hästi. Ärgu ükski TRÜ kergejõustiklane puudugu 16. ja 17. septembril toimuvalt korrespondentsvõistlustelt!

A. Pisuke

Vastutusrikas periood ametiühingu töös

Ajavahemikus kuni 18. septembrini toimuvad kõikides ametiühingu rühmades rühmaorganisaatorite valimised.

Kuna ametiühingu rühm on organisatsiooni alglüli, kus põhiliselt viiakse ellu kõik õppe- ja kasvatustöösse puutuvad üritused, siis rühmaorganisaatorite ülesanded on vaieldamatult väga vastutusrikkad. Rühmaorganisaator koos komsomoli grupporgi ja rühmavanemaga peab aktiivselt võitlema õpperühma õppeedukuse pideva tõusu eest, reageerima esimesena kõikidele väärnähtustele, mis esinevad õppetöös ja võtma tarvitusele vajalikud abinõud nende likvideerimiseks. Rühmaorganisaatori ülesannete ring ei piirdu ainult õppetöö küsimustega. Tema otseseks ülesandeks on organiseerida ja läbi viia õpperühmas poliit-kasvatuslikke üritusi, organiseerida kultuurset vaba aja veetmist, õhutada oma rühma liikmeid aktiivsele ühiskondlikule tööle jne.

Möödunud õppeaastal esines rühmaorganisaatorite töös väga palju puudusi, mille tagajärjel ametiühingu-organisatsiooni osatähtsus õppe- ja kasvatustöös polnud vajalikul kõrgusel. Nende puuduste üheks põhjuseks oli rühmaorganisaatorite mitteküllaldane juhtimine TRÜ Ametiühingu komitee ja teaduskondade büroode poolt, kuid neid leidub ka teisal. Viimatimainitu hulgast tuleks esikohale tõsta seda väljakujunenud tava, mille järgi viidi läbi rühmaorganisaatorite valimised õpperühmades eelmistel aastatel. Valimised viidi läbi väga lihtsalt ja ...„kallist aega säästes" kindlasti vähem kui 5 minuti jooksul põhimõttega: sea võimalikult kiiresti üles naabri kandidatuur, et mina ise sellest „pääseksin". On päris selge, et sellisele vastutavale kohale nagu seda on rühmaorganisaator nii juhuslikult inimesi paigutada ei või. Arvestades seda, et rühmaorganisaatorite töös esineb veel palju puudusi, tuleb valimised läbi viia aruande-valimiskoosolekutena (välja arvatud esimesed kursused), kus rühmaorganisaatorid esinevad üksikasjaliku aruandega nende poolt tehtud tööst. Sealjuures aruanded peaksid kajastama mitte ainult edusamme, vaid andma ka üksikasjaliku analüüsi puudustest.

Meie ametiühinglased peavad jõudma arusaamisele, et ametiühingu rühmaorganisaatori ülesanded ei seisne mitte üksnes liikmemaksude kasseerimises, vaid eeskätt kollektiivi juhtimises võitluses õppe- ja kasvatustöö tõusu eest. Selle võitluse edukusele panevad aluse ametiühinglased ise aruande-valimiskoosolekutel. Sellepärast valigem ametiühingu rühmaorganisaatoriteks kõige eesrindlikumad seltsimehed endi hulgast!

E. Salumaa,
TRÜ Ametiühingu Komitee aseesimees.

Igaüks telligu endale ülikooli ajalehe!

Käesoleva numbriga alustab ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool" taas korrapärast ilmumist. Leht ilmub endiselt üks kord nädalas, reedeti.

Kuna ülikooli ajalehe korrapärane kättesaamine on kindlustatud eeskätt tellijaile, siis tuleks kõigil õppejõududel ja üliõpilastel tellida endale ülikooli ajaleht eelseisvaks õppeaastaks. Tellimissumma (1 kuuks 1 rbl., terveks õppeaastaks 10 rbl.) tuleb tasuda ühiskondlikule ajakirjanduse levitajale, kes maksab selle ülikooli kassasse ja saadud kviitungi, millele tuleb märkida kollektiivi (kursuse, kateedri) nimetus, tellijate arv ja tellimisaeg, annab ära TRÜ Ametiühingu Komiteesse. Ajalehe kättetoimetamine toimub dekanaadi kaudu.

Kuna üksikmüügiks trükitakse ajalehte üksnes piiratud arvul, ärgu keegi viivitagu ülikooli ajalehe tellimisega 1950./51. õppeaastaks!

ÜSK-i sektsioonid alustavad tööd

TRÜ Spordiklubi raskejõustikusektsiooni üldkoosolek toimub esmaspäeval, 11. septembril algusega kell 18 TRÜ Kehakultuuriteaduskonna ruumes V. Kingissepa 19. Kõigil liikmetel ilmumine kohustuslik. Samas toimub uute liikmete registreerimine.

Sektsiooni treeningtunnid on KKT võimlas maadlustoas esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel kella 19—21.

\+ + +

TRÜ Spordiklubi vehklemissektsiooni üldkoosolek toimub esmaspäeval, 11. septembril algusega kell 20 TRÜ Kehakultuuriteaduskonna ruumes V. Kingisespa 19. Kõigil liikmetel ilmumine kohustuslik. Samas toimub uute liikmete registreerimine.

Vastutav toimetaja J. FELDBACH

MB 06380 Trükikoja „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2297

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 26 (73) Reedel, 15. septembril 1950. a. III aastakäik

Kindlustagem eelseisvate suurürituste hea kordaminek!

Käesoleva aasta oktoobris toimuvad meil, Tartu Riiklikus Ülikoolis teaduslikud konverentsid, mis on pühendatud nõukogude materialistliku keeleteaduse küsimustele seoses seltsimees Stalini töödega sel alal ning NSVL Teaduste Akadeemia ja NSVL Meditsiiniliste Teaduste Akadeemia sessiooni tulemustele geniaalse vene materialisti-füsioloogi akadeemik I. P. Pavlovi õpetuse edasiarendamise küsimuses.

Need suursündmused osutusid tähtsaiks tegureiks kogu meie nõukogude teaduse arenemises ja leidsid suurt vastukaja laiades rahvahulkades.

Seltsimees Stalini geniaalsed tööd keeleteaduse alal tõmbavad terava piirjoone endise ja praeguse nõukogude keeleteaduse vahel, ning valgustavad selgelt teed ja ülesandeid keeleteaduse arengule tulevikus. Need tööd annavad nõukogude teadlastele võtme põhiliste keeleteaduse küsimuste tõeliselt marksistlikuks lahendamiseks. Seltsimees Stalini tööd on klassiliseks näiteks dialektilise meetodi loovast rakendamisest keeleteaduse alal, nad relvastavad uute teoreetiliste seisukohtadega humanitaarteaduste töötajaid, kes näevad nendes töödes nõukogude keeleteaduse arenemise programmi.

Keeleteaduse küsimuste alal toimunud diskussioon näitas, et siin valitses araktšejevlik režiim, kus ei kannatatud mingit vaba mõtlemist. See diskussioon avastas suured ideoloogilised vääratused nõukogude keeleteaduses ning võimaldab neid likvideerida. „Pravda“ juhtkirjas on öeldud: „Meie nõukogude teadus ei tohi peatuma jääda saavutatul ja muuta teadlaste teoreetilisi seisukohti dogmaks, vaid peab neid kasutama tegevusjuhendina, õigeaegselt ja otsustavalt kõrvale heitma kõik, mis on ebaõige, oma aja ära elanud, vana, ning, lahutamata seoses praktikaga, rikastudes kogemustega, liikuma edasi“.

Kuskil ja mitte kunagi varem maailmas pole teadus etendanud nii tähtsat osa kui meil, Nõukogudemaal. See on ka arusaadav, sest ainult nõukogude riigikord võimaldab teaduse ja kultuuri saavutusi rakendada rahva huvides, nende heaolu tõstmiseks.

Ükski teadus ei saa areneda ja edeneda, nagu õpetab seltsimees Stalin, ilma arvamuste võitluseta, kriitika vabaduseta.

Ülalmainitud küsimuste — Pavlovi õpetuse põhimõtete edasiarendamise ja keeleteaduse probleemide ümber toimunud avalik arutelu näitas ilmekalt, et nõukogude teadus ei või seista ühel paigal, ta peab arenema ja täienema, rikastuma uute kogemustega, uute teadmistega.

Sessioon näitas akadeemik Pavlovi materialistliku õpetuse tähtsust paljudes bioloogiateaduse küsimustes, millised kinnitavad marksistlik-leninliku filosoofia õigsust.

Pavlovile oli omane pidada ranget võitlust materialistliku teaduse põhimõtete eest, talle olid võõrad idealistlikud seisukohad bioloogias.

Sessioon näitas, et mõned Pavlovi õpilased ei käinud Pavlovi jälgedes, ei pidanud võitlust idealistlike ebateaduslike seisukohtadega füsioloogiateaduse alal, mis leidsid aset Lääne-Euroopa ja Ameerika teadlaste töödes. Sellest on tingitud, et füsioloogia õpetamises ja sellealases uurimistöös meie kõrgemates koolides, samuti ka TRÜ-s, esinevad suured puudused. Sama olukord valitseb ka patoloogilise füsioloogia, farmakoloogia, bioloogilise keemia, psühhiaatria, närvihaiguste, kirurgia ja psühholoogia alal, kus sageli on jäetud unustusse Pavlovi õpetuse geniaalsed põhimõtted.

Sessioon on tervistavaks teguriks, mis kahtlemata tõstab nõukogude füsioloogiat ja ka teisi mainitud erialasid kõrgemale tasemele, kasvatades meie loodusteadlastes võitlevat hoiakut idealismi mõjude vastu.

Nõukogude teadus, see on eesrindlik teadus, mis areneb Lenini-Stalini õpetuse kindlal alusel. Meie teaduse ette asetab elu uusi ülesandeid, mis on kooskõlas kommunismi ülesehitamisega. Nõukogude teadlased täidavad seda edukamalt oma ülesandeid, mida sügavamalt nad võtavad omaks marksismi-leninismi õpetuse.

TRÜ õppejõud, sammudes J. V. Stalini poolt juhitud teed mööda, võtavad omaks uued eesrindlikud seisukohad teaduses ja teevad kõik, et aidata kaasa nõukogude teaduse uuele tõusule.

Eelolevate konverentside heaks kordaminekuks tuleb meie õppejõududel ümber hinnata oma vanad seisukohad ning aegsasti läbi mõelda ja ette valmistada oma ettekanded.

Need konverentsid kujunegu tähtsaiks sündmusteks meie töö parandamise ürituses.

A. MARLAND,
teadusala prorektor.

Parteiorganisatsiooni aruande-valimiskoosoiek

Tuleval teisipäeval, s. o. 19. septembril algusega kell 17 toimub marksismi-leninismi kateedri ruumes ülikooli parteiorganisatsiooni aruande-valimiskoosolek.

Koosolek toimugu kriitika ja enesekriitika tähe all ning andku kindlad suunad organisatsiooni töö parandamiseks uuel õppeaastal.

Tähesõit rahupäeva auks

23. septembril korraldab TRÜ Auto-motoklubi rahvusvahelisele rahupäevale pühendatud tähesõidu.

Tähesõidust osavõtjate registreerimine toimub ÜSK-i kantseleis. Osavõtjad on 22. ja 23. sept. õppetööst vabastatud.

Mootorspordiga tegelevad õppejõud ja üliõpilased võtku hulgaliselt osa tähesõidust.

H. Küttik

Asutakse akadeemik Pavlovi õpetusele pühendatud konverentsi ettevalmistamisele

Silmas pidades NSV Liidu Teaduste Akadeemia ja NSV Liidu Meditsiiniliste Teaduste Akadeemia juulikuu-sessiooni suurt tähtsust akadeemik Pavlovi õpetuse kaitsmisel ja edasiarendamisel, otsustati meie ülikoolis oktoobrikuu esimesel poolel läbi viia üleülikooliline konverents mainitud sessiooni tulemuste ja akadeemik Pavlovi õpetusega seosesolevate küsimuste arutamiseks.

Konverentsi ettevalmistamiseks moodustati üleülikooliline komisjon, mille tööd juhib teadusala prorektor A. Marland. Liikmetena kuuluvad komisjoni koosseisu professorid Käer-Kingissepp, Vadi, Tehver ja Poska-Teiss, ajaloo-keeleteaduskonna dekaan V. Reiman, arstiteaduskonna õppejõud Sibul ja Raudam ning kehakultuuriteaduskonna õppejõud Pehk.

Mobiliseerime kõik jõud võitlusse õppe-, kasvatus- ja teadusliku töö hoogsa tõusu eest

TRÜ aulas toimus 8. ja 9. septembril üleülikooliline õppejõudude nõupidamine, kus tehti kokkuvõtteid möödunud õppeaasta tulemustest ja seati üles konkreetsed ülesanded edasise tõusu saavutamiseks ülikooli töö kõigil aladel uuel õppeaastal. Nõupidamisest võtsid osa ka EK(b)P Keskkomitee esimene sekretär sm. I. Käbin ja EK(b)P Tartu Linnakomitee sekretär sm. Sisko.

Möödunud õppeaasta vead ei tohi korduda

Ulatusliku aruandega niihästi saavutustest ja edusammudest kui ka puudustest ja vigadest õppe-, kasvatus- ja teaduslikus töös esines nõupidamisel TR Ülikooli rektor prof. A. Koort. Oma aruande sissejuhatavas osas tõi sm. Koort kujukalt esile eriti suured ülesanded, mida kommunismi ehitamise perioodil esitatakse nõukogude kõrgemaile õppeasutistele. Eriti võimsat tõusu elab praegu üle nõukogude teadus. Seltsimees Stalini teosed keeleteaduse alal on uueks suureks panuseks marksistlik-leninliku teaduse varasalve. Käesoleva aasta juulis toimunud NSVL Teaduste Akadeemia ja NSVL Meditsiiniliste Teaduste Akadeemia sessioon, mis oli pühendatud I. V. Pavlovi füsioloogiaõpetuse edasiarendamisele, tähistab samuti tähtsat etappi meie teaduse arengus.

Asudes eelmise õppeaasta töö üksikasjalisele analüüsimisele märkis sm. Koort, et on saavutatud rida edusamme õppetöö ideelis-teoreetilise taseme tõstmisel, õppe-metoodiliste küsimuste arutamise alal kateedrite koosolekuil jne.

Need saavutused aga ei või milgi määral põhjendada enesega rahulolu meeleolu tekkimist. Olukorda sisuliselt analüüsides jõuame järeldusele, et meil pole veel kõrvaldatud need puudused, millele juhiti meie õppejõudude tähelepanu EK(b)P KK büroo otsuses 17. augustil 1949. a. Paljude saavutuste kõrval pidi suuri puudusi ülikooli töös esile tõstma ka Kõrgema Hariduse Ministeeriumi brigaad. Nagu vastav uurimine näitas, ei seisa õppetöö ja üliõpilaste kommunistlik kasvatus veel nõutaval tasemel. Loenguis esineb formalismi, apoliitilisuse ja kosmopolitismi sugemeid, lääne kodanliku teaduse ja kultuuri ees lömitamist. Teaduslik uurimistöö on vähe seotud sotsialistliku ülesehitustööga. Puudujääke esineb õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmisel ja teaduslik-pedagoogilise kaadri ettevalmistamise alal aspirantuuris. Need puudused on niivõrd tõsised, et ei või jätta rahulikuks ühtki meie õppejõudu. Kriitika ja enesekriitika peab otsustavalt kõrvaldama kõik takistused ülikooli edasiliikumise teelt.

Seni pole kõigis teaduskondades küllaldaselt hinnatud kriitika jõudu või koguni on püütud seda summutada. Näiteks veterinaarteaduskonnas (dekaan dots. Peebsen) pole üldse organiseeritud kateedrite vahelisi loengute külastamisi ja loengute kollektiivset läbiarutamist. Kateedrite juhatajad suhtuvad pealiskaudselt ja formaalselt õppejõudude töö kontrollimisse. Sama võib öelda dekaanide ja rektoraadi liikmete kohta. Seetõttu on osutunud võimalikuks rida juhte, kus mõned õppejõud ei pea loenguid kinnitatud programmide järgi (prof. Poska-Teiss), paljud kateedrijuhatajad ei kontrolli oma õppejõudude õppekoormuse täitmist (prof. A. Vaga) jne.

ÜTÜ töös on seni paljud kateedrid jäänud pealtvaataja ossa. Vähe on esinenud juhtumeid, kus kateedri koosolekul on arutatud üliõpilaste teadusliku töö organiseerimise küsimusi. Kiiresti tuleb likvideerida olukord, kus mõnede tähtsate kateedrite juures (üldbioloogia, anatoomia jt.) puuduvad üldse üliõpilaste teaduslikud ringid. Eriti tuleb tähelepanu pühendada ringide tööle ühiskonnateaduste kateedrite juures.

Õigustatud kriitika osaliseks ajakirjanduses on saanud TRÜ kirjanduse kateedrid. Õppejõud Adams, Alttoa, Taev, Käosaar jt. peavad tegema otsustavaid järeldusi neile osaks saanud kriitikast. Tuleb aru saada, et meie tulevased kirjandusteadlased peavad kasvama halastamatuiks võitlejaiks kodanliku natsionalismi, formalismi ja kosmopolitismi vastu. Kuid et nimetatud kateedrid pole veel kriitikat täielikult mõistnud, näitab asjaolu, et selle arutlemine toimus pealiskaudselt ja tänaseni pole ei üksikud õppejõud ega kateedrijuhatajad kriitikale avalikult vastanud. Eesti kirjanduse kateeder püüdis koguni üht kritiseerijaist kateedri ees aru andma panna, selleks et tõestada, et kriitikas mõni tühine üksikasi pole absoluutselt täpne.

Eriti rõhutas rektor vene keele kateedri töö järjekindla parandamise vajadust. Kateeder peab tõstma nõudlikkust nii õppejõudude kui ka üliõpilaste suhtes. Ajakirjanduses on juhitud tähelepanu sellele, et paljude kateedri õppejõudude (Ramul, Murnikova, Ugarova, Ernits, Puusepp jt.) loengute ideelis-poliitiline tase on madal. Kateedri juhataja sm. Feldbach ei suutnud aga kriitika arutlemisel kateedris kindlustada küllaldast printsipiaalsust. Kateeder pole suutnud end kindlustada ka kvalifitseeritud õppejõududega (ühelgi õppejõul pole teaduslikku kraadi). Seetõttu pole ka nooremate õppejõudude juures märgata teadusalast kasvu.

Möödunud õppeaastal polnud ühiskonnateaduste kateedrid täielikult komplekteeritud, mistõttu õppejõud olid ülekoormatud. Sellest tingituna ei saadud korrapäraselt läbi viia ülikooli lõpetajaile ette nähtud konsultatsioone, mille al hinded tunduvalt kannatasid.

Edasi märkis rektor, et Õpetatud Nõukogu ei saa olla ülikooli autoriteetseks organiks, kui ta ei anna teistele eeskuju kriitika ja enesekriitika relva õiges kasutamises. Kahjuks peab aga konstateerima, et esineb juhtumeid, kus püütakse printsipiaalsus asendada sõbramehelikkusega, nagu see toimus näiteks dots. Kangro küsimuse arutamisel.

Teadusliku uurimistöö osas on TR Ülikoolile osaks saanud õigustatud etteheiteid. Rida kateedreid ei täida plaani ja lükkab teaduslike tööde valmimise tähtaegu järjest edasi. Paljud õppejõud nähtavasti ei arvesta, et see plaan on riikliku tähtsusega dokument ja et seaduse järgi on iga õppejõud kohustatud tegema teaduslikku uurimistööd. Plaani ei täida näiteks galeenilise farmaatsia kateeder (prof. Veiderpass), üldise ajaloo kateeder (dots. Madisson) jt. Teadusala prorektoril ja dekaanidel seisavad ees vastutusrikkad ülesanded selle töö õigel suunamisel.

Aruannet lõpetades avaldas prof. Koort lootust, et ülikool suudab auga täita kõrgesti haritud eriteadlaste, tuliste nõukogude patriootide kasvatamise ülesande ja viia nõukogude teadust edasi uutele võitudele.

Bolševistiiku kriitika ja enesekriitika tähe all

Rektori aruandele järgnesid rohkearvulised sõnavõtud, millest enamik printsipiaalselt käsitles õppe-, kasvatus- ja teadusliku töö küsimusi.

Erandiks siin oli prof. Poska-Teissi laialivalguv sõnavõtt, milles vähekaaluvate argumentidega püüti tagasi lükata etteheiteid programmist kõrvalekaldumise asjas. Prof. Poska-Teiss püüdis samuti väita, nagu oleks ta õigesti valinud oma teadusliku töö teema, kuid otsustas siiski valida uue teema. Sõnavõtus kajastus üldse põhjendamatu enesega rahulolu meeleolu.

Dots. Alttoa möönas, et lääne-euroopa kirjanduse kateedri töötulemused pole tõesti rahuldavad. Ta tunnistas, et tema loenguis on olnud nõrgemaks kohaks need osad, mida ta on pidanud iseseisvalt koostama ilma nõukogude allikate abita: ta ei osanud lääne autorite seisukohtadele läheneda küllalt kriitilise pilguga. Nüüd on dots. Alttoa asunud õppima Marksismi-leninismi Õhtuülikoolis, mis lubab eeldada töö edasist paranemist.

Dots. Peebsen väitis, et veterinaarteaduskonna õppejõud on oma töös saavutanud positiivseid tulemusi: tänu püsivale tööle on üliõpilaste õppeedukus tõusnud. Dots. Peebsen ütles enesega rahulolevalt, et ta näeb selles õppemetoodilise töö, distsipliini ja ideelis-poliitilise taseme tõusu kajastust. Kuigi dots. Peebsen tõi esile, et mõned õppejõud kardavad kriitikat (prof. Laas) ja käituvad üliõpilastega ebakorrektselt, jõudis ta siiski järeldusele, et teaduskonnas olevat ära tehtud küllalt suur töö.

Vene keele kateedri juhataja sm. Feldbach rõhutas oma sõnavõtus, et eksamisessiooni küllalt head tulemused ei kajasta sageli sisuliselt tegelikku tööd. Seda näitavad kas või signaalid TRÜ ajalehes selle kohta, et mõningail juhtumeil hinnati üliõpilaste teadmisi üle. See on tõsine etteheide õppejõududele. Väga head hinnet väärib ainult see üliõpilane, kes uurib erialast kirjandust, mis aga eeldab vene keele tundmist. Sellepärast peavad kõik õppejõud aitama kaasa vene keele õpetamisel, juhtides üliõpilasi venekeelsete allikate juurde.

Sm. Feldbach avaldas rahulolematust KHM suhtes, kes pole jaotanud vene keele kateedrit kahte ossa — üks, mis valmistab ette vene keele õpetajaid keskkoolidele, ja teine, mis õpetab vene keelt kõigile üliõpilastele. Praegune vene keele kateedri koosseis on liiga suur ja kirju õppejõudude koosseisuga. Näiteks vanemõpetaja Murnikova deklareerib ise, et ta teeseklevat nõukogude õpetajat. Õppejõudude teadusalase kasvu tagamiseks tuleb rektoraadil nõuda KH ministri käskkirja täitmist selle kohta, et vene keele kateedrisse tuleb suunata filoloog doktori kraadiga.

Sm. Vill ütles, et rektor oma aruandes käsitles puudusi liiga pehmelt. Edasi juhtis ta tähelepanu õppejõudude ulatuslikuma ideelis-poliitilise kasvatamise vajadusele. Seni paljud õppejõud ei orienteeru tähtsates marksistliku filosoofia küsimustes. Ühiskonnateaduste kateedrite uusi õppejõude ootab siin suur töö. Sõnavõtja rõhutas veel kommunistliku kasvatuse puudulikkust Üliõpilaste Teaduslikus Ühingus ja teaduskondades. Suurimat teaduskonda — arstiteaduskonda — peetakse apoliitiliseks. Kommunistlike noorte arv selles teaduskonnas kasvab visalt.

Lõpuks märkis sm. Vill, et viimasel ajal on muutunud reaalseks olukord, kus mõned õppejõud kardavad üliõpilasi, kes on ideeliselt neist enam arenenud. Seda kartust saab võita vaid tõsise tööga poliitilisel enesearendamisel.

ELKNÜ TRÜ Komitee sekretär sm. Tiido kriipsutas eriti alla kasvatustöö suurt osa õppeprotsessis. Õppejõududel tuleb siin ära kasutada komsomoli-organisatsiooni abi. Tegelik olukord aga on sageli selline, et õppejõud ei näita mingit initsiatiivi kasvatustöö alal. Õppejõud ei näita noortele, et nende õige koht on komsomoli ridades. Ajaloo-keeleteaduskonna dekaan ega ükski õppejõud ei ole kordagi viibinud komsomoli koosolekuil. Veterinaarteaduskonna dekaan rääkis nõupidamisel kasvatustööst, aga terve aasta jooksul võeti seal komsomoli vastu vaid üks üliõpilane. Õppejõud ei võta osa ühiskondlikest üritustest ega täida rektori otsust üliõpilaste külastamise kohta ühiselamutes. Sm. Tiido juhtis tähelepanu ka sellele, et ülikooli juures töötavaist lõpetajaist väga vähesed on kommunistlikud noored. Neist aga, kes ise kardavad ühiskondlikku tööd, ei saa tõelisi kasvatajaid.

Ajaloo-keeleteaduskonna dekaan sm. Reiman heitis õppejõududele ette, et paljud neist liberaalitsevad hindamisel stipendiumi pärast. Selle tagajärjel näiteks vene filoloogia osakonnas lubati riigieksameile üliõpilane, kes ei tundnud süntaksitki. Sm. Reiman juhtis tähelepanu ka sellele, et õppeosakond ei ole selline õppetöö juhtimise staap, nagu ta peaks olema.

Sm. Sardin käsitles õige marksistlik-leninliku metodoloogia tähtsust õppetöös. See fakt, et möödunud õppeaastal üldse ei loetud dialektilist ja ajaloolist materialismi, on suur puudus.

(Järg 2. lk.)

Mobiliseerime kõik jõud võitlusse õppe-, kasvatus- ja teadusliku töö hoogsa tõusu eest

(1. lk. järg)

Sm. Feldman juhtis tähelepanu raskustele, mis võivad häirida Marksismi-leninismi Õhtuülikooli tööd. On ilmsiks tulnud, et mõned seltsimehed ei saa osa võtta õhtuülikooli tööst, kuna nad on otseste tööülesannetega liiga koormatud. Selline fakt toodi esile kehakultuuriteaduskonnas. Dekaan peab siin leidma abinõud olukorra parandamiseks. KKT-s on samuti kandidaadimiinimumide plaan juba viie aasta jooksul täitmata.

Õppejõudude hulgas tehtava massilise töö parandamiseks tegi sm. Feldman ettepaneku leida võimalusi teadlaste maja organiseerimiseks Tartus.

Nõupidamisel võtsid sõna veel prof. Vadi ja dots. Kivimägi.

Põhjaliku ja sisuka sõnavõtuga esines nõupidamise töö lõpul EK(b)P KK sekretär sm. Käbin, kes koosolijate poolt soojalt vastu võeti. Sm. Käbin tõi esile need põhjused, miks meie majandusele ja kultuurielule on osaks saanud tormiline tõus, ja näitas, et teatud osa intelligentsist ei suutnud selle kiire arenguga sammu pidada. Kodanlikud natsionalistid aga katsusid seda arengut igati pidurdada. Nad püüdsid endaga kaasa tõmmata ka ausaid inimesi, kes polnud veel jõudnud kindlale seisukohale. Ei tule arvata, et võitlust kodanliku natsionalismi nähtuste vastu võib pidada lõpetatuks. See oleks lubamatu rahulolu.

Edasi märkis sm. Käbin, et üliõpilaskonna ilme on viimastel aastatel tunduvalt muutunud. Kui varem oli üliõpilaskond vastuvõtlik natsionalistlikele mõjutustele, siis nüüd, kus kommunistlikud noored moodustavad üliõpilaskonnast tunduva osa, pole see enam nii. Üliõpilaskond ei taha õppejõude, kes neid arengus tagasi kisuvad. Õppejõududele esitatakse üha suuremaid nõudeid, nad peavad olema hoolsad enesetäiendamisega, et mitte arengus maha jääda. Seejuures on tarvis ulatuslikult kasutada kriitikat ja enesekriitikat.

Sm. Käbin puudutas dots. Peebseni sõnavõttu nõupidamisel, märkides, et selles käsitleti kommunistlikku kasvatust ühekülgselt. Sõpruse ja seltsimehelikkuse kasvatamisest üksi ei piisa, on tarvis kasvatada andumust kommunismi ideele, nõukogude patriotismi ja sallimatust tagurliku ideoloogia suhtes. Kommunistliku kasvatuse formaalne mõistmine on suureks puuduseks ülikoolis. Kahjuks aga avaldub see paljude õppejõudude tööpraktikas.

Sm. Käbin heitis valgust ühele kodanlike natsionalistide võitlusvormile. Nimelt kasutatakse laimamise aluseks ära mõnede eesti keelt mittevaldavate õppejõudude olemasolu, mille põhjal räägitakse russifikatsioonist. Tegelikult ei saa russifitseerimisest juttugi olla maal, mida juhib kommunistlik partei, kes on alati suurt tähelepanu pühendanud rahvuslike kaadrite ettevalmistamisele.

Sageli on vaja raskuste ületamiseks jõude pingutada, — ütles sm. Käbin. — Need on aga kasvu raskused, mis ei või põhjustada skeptitsismi. Meie edasiliikumise perspektiivi tundmine on jõuallikaks, mis võimaldab ületada kõik need raskused ja ei lase kaduda usul oma jõusse.

Lõpuks soovis sm. Käbin ülikooli õppejõududele EK(b)P Keskkomitee nimel edu edasises töös, mis võeti vastu tormiliste kiiduavaldustega.

Nõupidamise tulemusel võeti vastu ulatuslik otsus õppe-, kasvatus- ja teadusliku töö taseme tõstmiseks uuel õppeaastal.

Pearaamatukogu ootab uusi lugejaid

TRÜ pere on järjekordselt täienenud õpihimuliste noortega, keda ülikool peab varustama erialaste teadmiste ja materialistliku maailmavaate võimsa relvaga. Kõigi teaduskondade, kateedrite ja õppeabiasutiste püüdeks on luua värsketele ülipilastele head eeldused teadmiste omandamiseks. Olulisteks abilisteks õpingute juures peavad juba algusest peale kujunema raamatukogud. Need on paigad, kust saadakse kirjandust loengumaterjalide täiendamiseks, iseseisvaks tööks ja enesearendamiseks. Seepärast iga noore üliõpilase üks esimesi käike on raamatukogudesse.

TRÜ-l on raamatukogusid teaduskondade ja kateedrite juures, kuid kesksteks raamatukoguks on pearaamatukogu, mis asub Toomemäel. See Eesti NSV suurim raamatukogu sisaldab miljon köidet väärtuslikke teaduslikke ja ilukirjanduslikke teoseid. TRÜ Pearaamatukogu täieneb pidevalt uue nõukogude kirjandusega.

Raamatukogusse saabuva uudiskirjandusega tutvumiseks on pearaamatukogu vestibüülis korraldatud alaline uudiskirjanduse näitus. Kaks korda kuus ilmub masinkirjaline uudiskirjanduse bülletään, mis on lugejatele välja pandud lugemissaalis.

TRÜ Pearaamatukogu võivad kasutada kõik TRÜ üliõpilased, õppejõud ja teenistujad. Raamatuid on võimalik kasutada kohal lugemissaalides või laenata koju abonemendi kaudu.

Kohal töötamiseks on raamatukogul kaks lugemissaali. Üldises lugemissaalis leiduvad teatmeteosed, nagu marksismi-leninismi klassikute kogutud teosed, mitmesugused sõnastikud, entsüklopeediad, teatmikud, bibliograafilised nimestikud. Ka õpikutest on üks eksemplar lugemissaalis alati kättesaadaval. Ajakirjade lugemissaalis on võimalik lugeda kõiki Eesti NSV-s ilmuvaid ajalehti ja ajakirju, samuti ka keskseid NSV Liidu ajalehti ja ajakirju. Lugemissaalid on avatud igal tööpäeval kella 8—22-ni.

Raamatute koju laenutamine toimub abonemendis. Iga uus lugeja registreerib end laenutaja juures, kus tutvub ka raamatukogu kasutamismäärustega. Raamatud tuuakse välja lugeja vastaval kirjalikul nõudmisel. Iga üliõpilane võib korraga laenata kuni 5 köidet üheks kuuks, ilukirjandust aga 2 nädalaks. Raamatute laenutamine toimub igal tööpäeval kella 11—16.

Raamatukogus leiduvate teoste kindlakstegemiseks on lugejal kasutada mitmed kataloogid. Kataloogidest tuleb esile tõsta esmajoones eestikeelse ja uuema venekeelse kirjanduse alfabeetilisi ja märksõnakataloge. Selleks, et orienteeruda kataloogide süsteemis ja leida kätte soovitud teos, võivad lugejad alati pöörduda raamatukogu töötajate poole seletuste saamiseks. Semestri algul on laenutamisaegadeks kataloogide juurde rakendatud konsultant, kes abistab lugejaid.

Pearaamatukogu kasutamiskorra ja kataloogide tutvustamist koos praktiliste harjutustega korraldatakse I kursuse üliõpilastele kuni 1. novembrini gruppide kaupa. Üliõpilasi palutakse teaduskondades moodustada grupid suurusega 15—20 üliõpilast ja teatada raamatukogusse, missugusel päeval ja millisel kellaajal soovitakse raamatukogu külastada. Gruppe on võimalik vastu võtta igal tööpäeval kella 8—10 ja 16—18.

Tere tulemast meie kultuuri varasalvede juurde!

K. Noodla,
TRÜ Pearaamatukogu
direktori kt.

Kogemustest õppimine on edu pant

Ka ülikooli isetegevusringidele on alanud uus tööaasta. See aasta kujuneb võrdlemisi pingeliseks: juba sügissemestril tuleb läbi viia üleliidulise ametiühingute olümpiaadi ülevaatused, mille raames korraldatakse 18 isetegevusõhtut jne. Et kindlustada isetegevuse hoogsat tõusu ja tema ideelise kvaliteedi järjekindlat parandamist, peavad isetegevuslased tähelepanelikult õppima senise töö kogemustest. Mõningaid selliseid kogemusi andis ka õppeaasta esimene isetegevusüritus — möödunud laupäeval toimunud semestri avapidu.

Õhtu andis kõigepealt mõned positiivsed näitajad. Tunnustust väärib esimeste kursuste üliõpilaste rakendamine esinejatena, sest see tõmbab neid juba varakult kaasa isetegevustööle. Oli ilmunud uut repertuaari, muuhulgas ka üks rahu eest peetavat võitlust kajastav laul jne.

Kuid sama õhtu tõi esile ka mitmeid väärnähteid, mida edasises töös tuleb arvesse võtta. Kõigepealt puudus avasõna. Seekordsel õhtul olnuks see eriti nõutav ja selle ärajätmine on klubi juhatuse tõsine viga.

Tõsist revideerimist vajab isetegevusringide repertuaar. Hoopis suuremat erikaalu peavad siin omama nõukogude kirjanike, luuletajate ja heliloojate teosed, mis on pühendatud kaasaja võimsaimale liikumisele — võitlusele rahu eest. Täiesti puudusid kavas kolhoositemaatilised teosed. Ometi on meie kollektiivis palju kolhoosidest põlvnenud noori, keda sügavalt huvitab meie kolhooside elu ja töö. Sedagi tuleb edaspidi arvesse võtta. Vähe on meie isetegevusringide repertuaaris omaloomingulisi palasid; kõnesoleval õhtul esitati neid ainult üks. Oleks tarvis, et klubi juhatus oleks tihedamas kontaktis kirjandusringiga ja korraldaks meie noorte sõnameistrite luuletuste, lühijuttude, humoreskide jms. esitamist ning tutvustamist üliõpilaskonnale. Sellega aitaksime kaasa ka ühe teise puuduse likvideerimiseks — saaksime üle üliõpilaste elu käsitlevate palade vähesusest. On vaja hoolitseda selle eest, et meie isetegevuslased õpiksid ja esitaksid rohkem noorte ja eriti üliõpilaste tööd valgustavaid teoseid. Eriti on see maksev näiteringi kohta, kes võiks kavasse võtta nõukogude autorite uusi sellealaseid näidendeid („Noorus", ka „Võõras vari" jt.).

Lõpuks olgu kõnesoleva õhtu ühe puudusena märgitud venekeelsete ettekannete täielikku puudumist. See lünk on vaja täita. Veelgi enam: on vaja korraldada ka täielikult venekeelse kavaga isetegevusõhtuid.

Selleks, et parandada repertuaari ja kindlustada ettekantava kõrge kunstiline kvaliteet (mis samuti mõningate esinejate, näit. sm. Saare puhul soovida jättis), on vaja hoolikamalt esinemisõhtuid ette valmistada. Eriti tuleb soovitada kontrollproovide korraldamist esinemise eel, mida seni pole üldse praktiseeritud.

Kõnesoleva isetegevusõhtu puhul kordus meil väljakujunenud halb komme: õhtu algus hilines pool tundi. Kui me kõikjal kasvatame noortes distsipliinitunnet, siis ka klubi juhtkond oma üritustega ei tohiks seda võitlust kahjustada.

On tingimata tarvis, et klubi juhatus edaspidi väldiks ülalmärgitud puuduste esinemise. Seda nõuab meie noorsoo kommunistliku kasvatuse suur üritus, milles kunstiline isetegevus on kutsutud etendama vastutavat osa.

O. Kaart

Följetonide ja karikatuuride võistlus

Eesmärgil hoogustada noorte kirjanduse ja kujutava kunsti alal katsetajate tegevust huumori ja satiiri viljelemise alal, välja selgitada uusi talente neil aladel, rakendada ulatuslikumalt huumori ja satiiri mõjukat relva võitluses meie ülikooli töös esinevate puuduste ja väärnähtuste vastu kuulutavad ELKNÜ TRÜ Komitee, Ametiühingu Komitee ja ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetus käesolevaga välja följetonide ja karikatuuride võistluse.

Võistluse tingimused on järgmised:

1. Võistlusest osavõtu õigus on kõigil TRÜ õppejõududel, üliõpilastel, teenistujatel ja töölistel.

2. Võistlusele saadetavad tööd peavad käsitlema elu ja tööd Tartu Riiklikus Ülikoolis, paljastama esinevaid puudusi. Teemavalik on vaba: nii näiteks võivad tööd piitsutada kosmopolitismi, formalismi, objektivismi, apoliitilisuse nähtusi õppe- ning kasvatustöös, võidelda kodanlike igandite vastu meie inimeste teadvuses, tuua esile puudusi ülikooli ühiselamutes ja asutistes jne. Võistlustöödes võib samuti võtta kriitika alla töödistsipliini rikkujaid, loodreid ja teisi meie kollektiivi tööd kahjustavaid inimesi.

3. Võistlustööd ei tohi olla varem ette kantud ega trükis avaldatud.

4. Võistlusele saadetavate följetonide pikkus ei ole piiratud, soovitatakse aga piirduda 2—3 masinakirja-leheküljega.

Karikatuurid peavad oma töötluselt olema sobivad klišeerimiseks.

5. Följetonid tuleb esitada võistlusele kolmes eksemplaris kas masinakirjas või loetavalt ja selgelt käsitsi kirjutatuna. Karikatuure võib esitada ühes eksemplaris.

6. Võistlustöö tuleb varustada märgusõnaga ja juurde lisada sama märgusõnaga varustatud kinnine ümbrik, mis peab sisaldama autori õige nime, teaduskonna ja kursuse nimetuse.

7. Võistlustööde esitamise viimane tähtaeg on 1. november 1950. a. Võistlustööd tuleb asetada TRÜ peahoone komandandi ruumis ülesseatud kirjakasti märkmega ümbrikul vastavalt „Följetonide võistlus" või „Karikatuuride võistlus".

8. Võistlustööde hindamiseks moodustatakse nii följetonide kui karikatuuride osas 3—5-liikmeline žürii, kelle koosseis teatatakse hiljemalt 20. oktoobriks 1950. a.

9. Parimate tööde hindamiseks on ette nähtud järgmised preemiad:

a) följetonide osas
üks I preemia — 200 rubla,
üks II preemia — 150 rubla,
üks III preemia 100 rubla;

b) karikatuuride osas —
üks I preemia — 150 rubla,
üks II preemia 100 rubla,
üks III preemia — 75 rubla.

Žüriil on õigus sobivate teoste puudumisel jätta mõni neist preemiatest välja andmata või ettenähtud preemiasummat teisiti jaotada.

10. Auhinnatud tööde trükis avaldamise eesõigus kuulub ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetusele.

ELKNÜ TRÜ Komitee
TRÜ Ametiühingu Komitee
Ülikooli ajalehe toimetus

Õppejõudude kehakultuurikollektiivi tähtis üritus

Kui eelmistel aastatel on korduvalt juhitud tähelepanu kehakultuuri- ja sporditöö loidusele ülikooli õppejõudude ja teenistujate hulgas, siis käesoleval õppeaastal tuleb ses osas saavutada otsustav pööre paremusele. Selle ülesande täitmisele peab panema aluse ülikooli õppejõudude ja teenistujate kehakultuurikollektiivi aruandlus-valimiskoosolek, mis leiab aset 20. septembril algusega kell 19 ülikooli võimlas V. Kingissepa tän. 19.

Kuna koosolek omab ülikooli sporditöö edasise hoogsama arengu seisukohalt suurt tähtsust, peaksid kõik spordihuvilised õppejõud ja teenistujad sellest aktiivselt osa võtma.

Korraldada iseseisvat tööd ühiskonnateaduste õppimisel

Ühiskonnateaduste sügav omandamine on määratu suure tähtsusega õigeks orienteerumiseks niihästi kaasaegseis ühiskondlik-poliitilistes ja majanduslikes kui ka keerulistes teaduslikes küsimustes mistahes erialal.

Kahjuks peab aga tunnistama, et paljud meie üliõpilased ei ole seni veel õppinud tarvilikul määral hindama seda põhilist tõde: eksamil ilmneb pahatihti, et teadmised on omandatud formaalselt, üldiste fraaside pähetuupimise teel, ilma et seejuures oldaks vähimalgi määral suuteline rakendama teoreetilisi üldistusi iseseisva mõtlemise abil antud konkreetsele olukorrale.

Iseseisev uurimine, referaadid, osavõtt diskussioonidest ringides — seda on meile vaja ummikust väljapääsemiseks. Milline on aga olukord ringidega? Möödunud õppeaastal töötas, õigemini ainult oleles vaid üks ühiskonnateaduste ring. Juhendajaks oli algul sm. V. Reiman, kes ei leidnud selle töö jaoks nimetamisväärset aega ja andis juhendamise üle sm. Lombakule, kes aga tervislikel põhjustel ei saanud teha niigi palju kui sm. Reiman. Poliitökonoomia kateeder suutis ringile vaid mitmekordsete meeldetuletuste peale anda kolm teemat. Kirjanduslikke allikaid ei näidanud ära kumbki kateeder.

Tänavu, kus ühiskonnateaduste kateedrid on peagu täielikult õppejõududega komplekteeritud, ei saa enam rahulduda ühe ringi olemasoluga, vaid tuleb luua vähemalt kolm ringi: marksismi-leninismi aluste, poliitökonoomia ja filosoofia ring. Vastavad kateedrid peavad kohe likvideerima oma senise leige suhtumise ja tõsiselt läbi arutama abinõud nende ringide töö edukuse kindlustamiseks, koostama temaatika ja kirjanduslike allikate loetelu.

Suur vastutus nimetatud ringide töö organiseerimisel langeb ka ÜTÜ-le ja komsomoli-organisatsioonile. Asjata murravad mõned ÜTÜ tegelased pead, kuidas oma erialaseid töid „seostada" marksismi-leninismi teooriaga. Säärast formaalset „seostamist" pole tarvis, vaid on vaja ÜTÜ liikmeid saata ühiskonnateaduste ringide tööst osa võtma, et nad õpiksid juba algusest peale lähtuma marksismi-leninismi teooria põhialustest kui vundamendist, mitte aga oma viltuvajunud töid sellega „seostama".

Komsomoligruppidel tuleb silmas pidada põhikirja nõuet kommunistlike noorte pideva enesetäiendamise kohta. Tuleb saavutada seda, et iga kommunistlik noor annaks eeskuju tõeliselt sotsialistlikus suhtumises õppetöösse. Töö ringides on siin tänuväärseks vormiks.

Ühisel jõul peame saavutama edu, ja pole kahtlust, et me seda ka saavutame.

V. Koslov,
ELKNÜ TRÜ Komitee teadusliku töö sektori juhataja.

Luuakse filosoofiaring

Seoses filosoofia kateedri loomisega TRÜ-s tuleb selle kateedri juhendamisel asutamisele ÜTÜ filosoofiaring. Kõiki üliõpilasi, kes soovivad astuda selle ringi liikmeks, palutakse registreeruda filosoofia kateedri laborandi juures Ülikooli tän. 40 (I korrusel). Ringi tööst võivad osa võtta üliõpilased olenemata teaduskonnast ja kursusest.

Õpetlik ekskursioon

Suvevaheajal korraldas dermatoloogia-veneroloogia teaduslik ring ekskursiooni Läänemaale Kuuda leprosooriumi. Ekskursiooni, millest võttis osa umbes 50 arstiteaduskonna üliõpilast, juhtisid naha- ja suguhaiguste kateedri juhataja dots. Nurmand, sama kateedri assistent H. Vahter ja vanemlaborant L. Kaljas.

Teel peatuti Põltsamaal, Türil, Kehtnas ja mujal, kus tutvuti kohalike vaatamisväärsustega. Leprosooriumis aga tutvuti mitmesuguste leepravormidega ja haiguste juures teostatavate ravimenetluste ning diagnostiliste võtetega. Niiviisi rikastas ekskursioon üliõpilasi rohkete uute kogemuste ja teadmistega, mida nad edasises praktilises töös võivad edukalt kasutada leepra lõplikuks likvideerimiseks kaasaaitamisel.

L. Rootsmäe,
arstiteaduskonna VI kursuse üliõpilane

Vastutav toimetaja J. Feldbach

Iga ülikooli kollektiivi liige telligu endale ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool"!

Tellimusi võtavad vastu ühiskondlikud ajakirjanduse levitajad

MB 06385 Trükikoja „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU Trükimine nr. 2360

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Raamatupalat

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 27 (74) Reedel, 22. septembril 1950. a. III aastakäik

Taotleme uut edu õppetöös

Juba kolm nädalat on uuel õppeaastal kestnud õppetöö meie ülikoolis. Kõrvuti endiste üliõpilastega, kes pärast suvevaheaega jätkavad õpinguid, on õppetöösse rakendunud ka äsja vastuvõetud noored, kes on juba jõudnud tutvuda tööga ülikoolis. Alanud õppeaasta kohustab kogu ülikooli kollektiivi tegema kõik selleks, et luua üliõpilastele võimalikult paremad eeldused maksimaalsete teadmiste omandamiseks. Suureks sammuks sääraste eelduste loomisel tuleb pidada asjaolu, et käesoleval aastal on õppetöö planeerimisel lähtutud põhimõttest, mille kohaselt kõik loengud, seminarid ja praktilised tööd tuleb läbi viia päeva esimese poole jooksul. See võimaldab üliõpilastel otstarbekamalt kasutada aega, jättes õhtupoolikud iseseisvaks õppimiseks, teaduslikuks tööks ja kultuurseks meelelahutuseks.

See kohustab aga ka üliõpilasi omalt poolt hoolsamalt suhtuma õppedistsipliini küsimustesse. Selles suhtes ei saa aga olukorraga esimeste nädalate kestel rahul olla. Üliõpilaste hulgas on veel ebateadlikku elementi, kes ei hinda küllaldaselt loengutest osavõtmise tähtsust ega pea õppedistsipliini. Nii näiteks puudus matemaatika-loodusteaduskonnas ainult ühe nädala jooksul tervelt 86 üliõpilast osaliselt loenguist. Samuti mitterahuldav on olukord õigusteaduskonnas, kus puudumiste arv ühe nädala jooksul ulatub 55-ni. Siin peab juba kõige lähemal ajal teostuma põhiline pööre. Väärnähtused õppedistsipliini alal kohustavad kursusevanemaid ja kursuste hooldajaid õppejõude rangelt silmas pidama distsipliinirikkujaid. Kursusevanemad peavad esinenud distsipliinirikkumistest informeerima kursuse hooldajat õppejõudu, kes koos kursusevanemaga peab selgitama puudumise põhjused ja astuma vajalikke samme ilmsete korrarikkumiste kõrvaldamiseks.

Samuti peab õppeosakond hakkama kohtadel teostama kontrolli õppetööst osavõtu üle. Oppejõud omalt poolt peavad aga jälgima, et nendele allakirjutamiseks esitatavatesse kursusepäevikutesse oleksid juba vastavad sissekanded tehtud. Täiesti lubamatu on olukord, kus kursusevanem esitab päeviku õppejõule allakirjutamiseks ja märgib kohalolijad ning puudujad sisse alles hiljem.

Teiseks tähtsaks ülesandeks on konsultatsioonide läbiviimine. Konsultatsioone tuleb korraldada reeglipäraselt kogu semestri jooksul ning neid ei tohi kuhjata eksamisessiooni vahetu ettevalmistamise ajale. Siin tuleks vastavatel õppejõududel ja kateedrijuhatajatel juba lähemail päevil koostada plaan konsultatsioonide läbiviimiseks käesoleval semestril. Konsultatsioonid peavad toimuma pärastlõunastel tundidel ja üliõpilastel tuleb hoolitseda nende maksimaalse ärakasutamise eest. Ainult pideva tööga kogu semestri jooksul saab kindlustada kõrgeid õppetöö tulemuste näitajaid eksamisessioonil.

Tunduvalt tuleb parandada ka kateedrijuhatajate tööd. Möödunud õppeaastal ilmnenud üheks suuremaks puuduseks on asjaolu, et paljud õppejõud pole täpselt kinni pidanud nendele rektori poolt kinnitatud õppekoormusest. Need väärnähtused ei tohi enam korduda. Selles osas lasub suur vastutus kateedrijuhatajatel, kes peavad pidevalt kontrollima oma kateedri õppejõudude tööd ja hoolitsema õigeaegsete ning täpsete sissekannete tegemise eest oma kateedri õppejõudude kuuaruande- ja õppekoormuse täitmise lehtedele. Ka selles osas peab õppeosakond teostama pidevat kontrolli.

Mis puutub õppeosakonna töösse, siis on selles suhtes avaldatud õigustatud kriitikat. Õppeosakond upub kantseleilikku töösse ega oma küllaldast ülevaadet õppetööst kohtadel. Selle väärnähtuse kõrvaldamiseks on hädavajalik tootmisnõupidamise läbiviimine õppeosakonna, haldusaparaadi ja dekanaatide sekretäride vahel. Nii mõneski osas on tarvilik funktsioonide ümberjaotamine ja koordineerimine. Samuti tuleb õppeosakonna asjaajamises sisse seada kindel kord, et osakonna töötajaile anda võimalus õppetöö koordineerimiseks ja pideva kontrolli teostamiseks õppetöö üle.

Ülikooli kollektiiv peab kogu oma jõu pühendama esinenud puuduste kõrvaldamiseks ja õppetöö edasiseks parandamiseks. Tuleb kasutada kõiki võimalusi igasuguste häirete kõrvaldamiseks, et ülikool saaks auga täita oma suure ülesande — anda kõrge kvalifikatsiooniga kaadreid kõigile meie rahvamajanduse ja kultuuri aladele.

24. septembril kõik jooksukrossile!

*

Krossirajal

Joostes üle künkaveeru,
jõudes raja algele,
tuul lööb ümber kelmid keerud,
puistab puna palgele...

Juurde, sõber! Juurde sammu,
tempo et ei alaneks!
Homme näitad, kuidas rammu
ammendasid tänasest:

pingsas töös ja võistlustarmus
täidad norme viis või kuus.
Leiad: «Vähe veelgi!» Vaimus
küpseb juba meetod uus.

Sinu ind ja leidlik aju
küllap varsti teoks kõik teeb,
millest juba mitmed ajad
unistatud, ellu viib.

«Lisa kiirust!» kostab tuulest,
sajab hõiskeid mitmest suust.
Kõikjal sõpru näed ja kuuled,
nüüd ei hooli enam muust —

sööstad lennul läbi lohu,
üle kännu, läbi vee,
lõpusirgel suures rohus
spurdid mööda mitmest veel.

«Kust sa võtsid sellist jõudu,
kust see imesteldav ind?
Küll vist sport võib annet nõuda?»
usutlevad sõbrad sind.

Sellel teemal jutud sulle
naljakana näivad kõik.
«Uue elu loojatele,
meile kuulub krossil võit.»

E. Teemägi,
kehakultuuriteaduskonna III kursuse üliõpilane

Ülikooli kollektiivi suurüritus

Igal kevadel ja sügisel toimuvad jooksukrossid on oodatud suursündmusteks meie ülikooli spordielus. Tuhanded meie kollektiivi liikmed asuvad krossipäevil jooksuradadele, et demonstreerida valmisolekut tööks ja Nõukogude kodumaa kaitseks.

Praegu seisame järjekordse jooksukrossi lävel: pühapäeval, 24. septembril antakse sügiskrossi start meie ülikooli osas. Nagu tavaliselt, nii ka seekord kujundatakse krossi avapäev massiliseks spordiürituseks. Pühapäeva õhtul alates kella 18-st kogunevad Tähtvere pargi jooksuradadele kõigi teaduskondade vanemate kursuste üliõpilased, samuti paljud õppejõud ja teenistujad.

Ärgu keegi jäägu pühapäeval eemale jooksukrossist! Kujunegu tänavune sügiskross TR Ülikoolis osavõtjate arvult eriti massiliseks ja sportlikelt saavutustelt eriti õnnestunuks!

Parteiorganisatsiooni võitlusvõime ja autoriteedi edasise kasvu eest

(TRÜ partei-algorganisatsiooni aruande-valimiskoosolekult)

Teisipäeva õhtul toimus marksismi-leninismi kateedri suures auditooriumis TR Ülikooli partei-algorganisatsiooni aruande-valimiskoosolek. Aruandega parteiorganisatsiooni senise büroo tegevusest esines koosolekul büroo liige sm. Vill. Läbirääkimiste raames aruande kohta võtsid sõna EK(b)P Tartu Linnakomitee sekretär sm. Sisko ja sm-d Lõpp, Roots, Kallas, Sardin, Sanõgin, Rauman, Levitskaja, Ananjeva, Seppo, Martinson, Tiido, Bachman, Feldman, Feldbach, Köörna, Kurg ning Lõhmus.

Nagu aruandja ja sõnavõtjad õigusega rõhutasid, on ülikooli parteiorganisatsioon oma töös saavutanud tunnustusväärset edu. Märgatavalt on tõusnud algorganisatsiooni võitlusvõime ja autoriteet. Organisatsiooni koosseis on täienenud ülikooli eesrindlikemate õppejõudude ja üliõpilaste arvel. Mobiliseerituna EK(b)P Keskkomitee VIII pleenumi ajaloolistest otsustest, on parteiorganisatsioon ära teinud suure töö võitluses kodanliku natsionalismi nähtuste vastu, mille tagajärjel järjest süveneb ülikooli nõukogulik ilme. Tunduvalt kasvas aruandeperioodil ka parteiorganisatsiooni osa võitluses õppetöö ideelis-teoreetilise taseme tõusu eest, üliõpilaskonna kasvatamise eest kommunismi vaimus. Tõhusaks relvaks parteiorganisatsiooni ülesannete edukal täitmisel osutus parteigruppide loomine kõigis teaduskondades. Paljudes teaduskondades (õigus-, ajaloo-keele- jt. teaduskondades) on parteigrupid juba kujunenud teaduskonna töö kesksteks suunajateks ja juhtijateks.

Ent rööbiti nende ja paljude teiste saavutustega tõid sõnavõtjad teravа bolševistliku kriitika ja enesekriitikaga esile rea küllalt tõsiseid puudusi organisatsiooni senises juhtimises ja märkisid, et üksnes nende puuduste kõrvaldamine võib olla aluseks organisatsiooni töö kiirele ning otsustavale parandamisele.

Ühe kõige olulisema ülesandena rõhutati õppetöö parteilise juhtimise tugevdamise tarvidust. Senine büroo tegeles siiski veel vähe õppetöö küsimustega, õppedistsipliini kõvendamisele ei osutatud küllaldast tähelepanu. Edaspidi on tarvis nende küsimustega enam tegelda, on vaja kindlustada kommunistide-õppejõudude intensiivsemat tööd oma teadusliku kvalifikatsiooni tõstmisel. Suureks väärnähtuseks on see, et õppetöö on seni kulgenud ilma küllaldase ja järjekindla kontrollita. Õppeosakond juhib õppetööd kantseleilikult, tegeliku olukorraga aga ei ole kursis, rektoraadi liikmed ja dekaanid külastavad vähe loenguid ja praktikume. Nendest puudustest on vaja kohe vabaneda.

Suuri puudusi on ka teadusliku töö juhtimises. Alles tänavu saavutati otsustav murrang aspirantuuri komplekteerimisel: aspirantuuri suunati 10 kommunisti. Ent suur osa tööst seisab veel ees. On tarvis kindlustada teadusliku uurimistöö plaani täitmine, ulatuslikumalt tutvustada meie õppejõudude teaduslikke töid. Lubamatu ja häbiväärne on asjaolu, et viimaste aastate jooksul pole NSV Liidu teaduslikes ajakirjades ilmunud ühtki TRÜ õppejõu tööd.

Vajalikul tasemel pole meie ülikoolis vene keele õpetamine. Suurt vastutust selle eest kannab vene keele kateeder, kus asetleidvate puuduste üheks tähtsamaks põhjuseks on kriitika ja enesekriitika vähene arendamine. Nõrk on kateedris tehtav metoodiline töö ja ideelis-poliitiline kasvatus. Kateeder on osutanud vähe initsiatiivi oma kooseisu tervendamiseks ja tugevdamiseks.

Kuigi formaalselt möödunud õppeaastal kõik kommunistid olid haaratud poliitilisest õppusest, pole töö sisuliselt selleski osas küllaldane ja edaspidi tuleb parteiorganisatsioonil väsimatult töötada poliitilise õppuse intensiivsemaks ja sügavamaks muutmisel.

Siseorganisatsioonilise töö osas seisab ees ülesanne viia töö raskuspunkt gruppidesse. Suurt tööd tuleb teha partei ridade kasvu organiseerimisel eesrindlike õppejõudude arvel. Samal ajal tuleb tõsta nõudlikkust partei liikmekandidaadiks vastuvõtmisel, et vältida möödunud aastal tehtud vigade (Mõtlik, Naimark, Saarits) kordumist.

Vaadanud läbi büroo tegevuse aruandeperioodil, otsustas parteiorganisatsiooni aruande-valimiskoosolek tunnistada senise büroo töö rahuldavaks. Koosolekul valiti uus partei-algorganisatsiooni büroo, mille koosseisu kuuluvad sm-d Köörna, Antons, V. Reiman, Vill, Sardin, Tiido, Ananjeva, Feldman, Arhangelski, R. Raudsepp ja Käärik.

Parteiorganisatsiooni aruande-valimiskoosolek möödus terve bolševistliku kriitika ja enesekriitika õhkkonnas ning näitas ülikooli kommunistide siirast tahet ühiselt võidelda organisatsiooni ees seisvate vastutusrikaste ülesannete eduka täitmise eest.

EK(b)P TRÜ algorganisatsiooni büroos

Üleeile pidas EK(b)P TR Ülikooli algorganisatsiooni äsjavalitud büroo oma esimese koosoleku.

Koosolekul valiti algorganisatsiooni büroo uueks sekretäriks sm. A. Köörna, kuna sekretäri asetäitjaks valiti sm. A. Vill.

Uus büroo seadis oma kiireloomuliseks ülesandeks aruande-valimiskoosoleku põhjaliku otsuse ellurakendamise, millega kindlustatakse uued edusammud parteiorganisatsiooni töös.

Tähtis ja tänuväärne töö

On möödunud juba aasta sellest, kui pühitsesime akadeemik I. P. Pavlovi sünni 100. aastapäeva. Kui sageli juhtub juubilaridega nii, et neid tuletatakse meelde ainult juubelipäevadel, siis näeme, et huvi akadeemik Pavlovi ja tema õpetuse vastu ei rauge, vaid suureneb järjest. Nõukogude teadusemaailma huvi keskendumist akadeemik Pavlovile näitab möödunud suvel peetud NSVL Teaduste Akadeemia ja NSVL Meditsiiniliste Teaduste Akadeemia sessioon, mis oli pühendatud akadeemik Pavlovi õpetuse probleemidele.

I. P. Pavlovi teaduslik pärand leiab järjest süvenenumat mõistmist ja hindamist. Kui veel mõni aeg tagasi rõhutati Pavlovi elutöös tema uurimistööde epohhirajavat osa füsioloogias, siis kerkib nüüd järjest enam esile Pavlovi tähtsus kogu loodusteaduse valdkonnas, Pavlovi kui võitleva materialisti tähtsus kõigi teaduste jaoks.

Siit selgub ka, miks on akadeemik Pavlovi õpetuse populariseerimisel eriti suur tähtsus. Pavlovi tööd, kus teaduslike faktide najal lükatakse ümber idealistlikud ja dualistlikud kontseptsioonid materia ja vaimu vahelistes suhetes, ei tohi jääda ainult eriala töötajaile juurdepääsetavaiks. Tuleb kasutada kõiki võimalusi, et Pavlovi õpetuse põhilisi küsimusi teha kättesaadavaks ja mõistetavaks kõigile. Materialistliku maailmavaate süvendamiseks ja teadvusse püsimajäänud igandite kõrvaldamiseks on Pavlovi õpetuse laiaulatuslik levimine esmajärgulise tähtsusega.

Seda vastutusrikast ülesannet on TRÜ Füsioloogia kateeder püüdnud jõudumööda täita. Kateeder on juba pikemat aega kontaktis Tartu koolidega, korraldades nii õppeaasta jooksul kui ka õppetöö vaheaegadel õpetajate päevade puhul loenguid ja katsete demonstratsioone Pavlovi õpetuse selgitamiseks. Möödunud sügisel Pavlovi juubelipidustuste ajal kujunes kateedri töö populaarteaduslikul alal eriti hoogsaks. Akadeemik Pavlovi sünni 100. aastapäeva tähistamiseks korraldas kateeder lahtiste uste päevad 17. sept. — 1. nov. 1949. a., missuguse aja jooksul külastas kateedrit üle 2000 koolinoore ja töötaja. Külastajaile peeti kateedri liikmete poolt ettekandeid Pavlovi elu ja teadusliku tegevuse kohta ning demonstreeriti klassilisi pavlovlike meetodite alusel teostatud tingitud refleksside katseid koertel ja teistel katseloomadel. Külastajate päevikus leidub rida tänuavaldusi kateedrile huvitavate loengute ja demonstratsioonide eest.

Kõik kateedri liikmed, kat. juh. prof. E. Käer-Kingisepp, v. õp. M. Reeben ja assist. O. Imelik on samuti sageli esinenud populaarteaduslike loengutega väljaspool kateedrit. On käidud esinemas käitistes, asutistes, koolides, rahvamajades, Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingu lektooriumides nii Tartus kui väljaspool Tartut. Loenguid on peetud paljudel eri teemadel, vastavalt kuulajaskonna ettevalmistusele ja soovidele, näiteks „Akad. Pavlovi elu ja tegevus", „Akad. Pavlovi õpetus tingitud refleksidest", „Akad. Pavlovi õpetus kõrgemast ergulisest tegevusest", „Akad. Pavlovi õpetuse ideoloogilisest alustest" jne.. Kokku on kateedri õppejõudude poolt 1949./50. õppeaasta jooksul esinetud populaarteaduslike loengutega akad. Pavlovi üle 46 loengutunni ulatuses. Kui siia lisada möödunud suvevaheajal peetud loengud, siis tõuseb tundide arv üle 50.

Füsioloogia kateedri liikmete poolt peetud loengute kõrval tuleb esile tõsta kateedri juures töötava füsioloogiaringi üliõpilaste esinemisi. Möödunud sügisel akad. Pavlovi juubelipidustuste puhul oli vaja korraga rohkesti kõnelejaid. Ring organiseeris kateedri liikmete juhendamisel loengute kiire ettevalmistuse. Kõik ettekanded arutati enne avalikku esitamist läbi ringi koosolekuil. Toimunud pingerikka töö tulemusena tunnistati 14 üliõpilase ettekanded esitamiseks sobivaks ning need üliõpilased suunati Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingusse ja Tartumaa Kultuurharidusosakonda, missuguste asutiste organiseerimisel pidasid üliõpilased rohkem kui 30 loengut Tartus, Tartumaal ja teistes maakondades.

Nii kateedri õppejõudude kui ka üliõpilaste poolt peetud loenguist võeti elavalt osa. Kuulajate arv ulatus sageli üle saja ja isegi üle mitmesaja. Vene rahvusest kuulajaskonnale esitati loengud vene keeles. Erilist esiletõstmist väärib kuulajaskonna aktiivne tähelepanu ettekannete vältel ja rohked küsimused pärast loengut, mis kõik näitavad töötajaskonna suurt huvi akad. Pavlovi õpetuse vastu. Väga paljudes kohtades avaldati soovi samadel teemadel veelgi loenguid kuulata.

Tänavu suvel peetud NSVL Teaduste Akadeemia ja Meditsiiniliste Teaduste Akadeemia sessiooni tulemusena on senisest palju ilmekamalt selgunud Pavlovi õpetuse tähtsus mitte ainult füsioloogias ja teistes meditsiinilistes distsipliinides, vaid kõigis bioloogilistes teadustes. Samuti tõsteti esile Pavlovi õpetuse põhjapanevat tähtsust psühholoogias. Koos sellega muutuvad Pavlovi õpetuse populariseerimise ülesanded palju laiaulatuslikumaks. Selles suures ja tähtsas töös on kateedri kõigi töötajate kohuseks edaspidi veelgi energilisemalt kaasa aidata.

M. Reeben

Kommunistlike noorte elu

Aruande-valimiskoosolek metsandusteaduskonnas

. . . Pidulikult kaunistatud ruumi kogunenud kommunistlike noorte pere laulab „Maailma demokraatliku noorsoo hümni". Algab metsandusteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni aruande-valimiskoosolek.

Esimeseks päevakorrapunktiks on uute liikmete vastuvõtmine. Kuus metsandusteaduskonna tublimat üliõpilast on avaldanud soovi sammuda edaspidi koos meie noorsoo eesrindliku väesalgaga — leninlik-stalinliku kommunistliku noorsooühinguga. Koosolek tutvub nende seltsimeestega ja leiab nad olevat väärilised vastuvõtmiseks ÜLKNÜ ridadesse.

Edasi esineb aruandega tehtud tööst algorganisatsiooni büroo sekretär sm. Kallas. Nii aruanne kui ka sellele järgnenud läbirääkimised olid kriitikarohked ja aitasid kaasa töös esinevate puuduste esiletoomiseks ning kõrvaldamiseks.

Nii selgus, et kuigi õppeedukuse üldine tase on tõusnud, esineb siiski veel õppedistsipliini rikkumise juhtumeid. Marksismi-leninismi aluste seminarideks ei valmistuta tihtipeale küllalt hoolikalt. Samuti polnud vajalikul kõrgusel vene keele õppetase (eriti sm-te Ramuli ja Ernitsa rühmades). Õppetöös esinevate puuduste üheks põhjuseks on nõrk kontakt kommunistlike noorte ja õppejõudude ning dekanaadi vahel. Kommunistlikud noored pole õppejõududele küllaldaseks abiks õppe- ja kasvatustöös.

Rohkeid puudusi toodi esile ka isetegevus- ja sporditöös. Tõsiseks väärnähtuseks on omaloomingu vähene viljelemine. Üksikud ringid (näitering) ei ole küllalt ettevalmistatud tubliks esinemiseks eelseisval olümpiaadil. Spordivõistluste ettevalmistamisele on osutatud üldiselt liiga vähe hoolt. Lubamatult väike on kommunistlike noorte osa ka teaduslikus töös.

Kommunistlik noor sm. Kaljurand oma sõnavõtus tõi esile puudusi Järvselja õppe- ja katsemetskonnas: puuduvad ajalehed, punanurk, majutamistingimused on halvad, puuduvad võimalused õppimiseks. Teaduskonna dekaan sm. Krigul lubas samal koosolekul võtta tarvitusele abinõud olukorra parandamiseks.

Peale selle rõhutas sm. Krigul, et komsomoli grupiorganisaatorid peavad looma tihedama sideme dekaaniga. Rohkem koostööd tuleb arendada ka ametiühinguga.

Algorganisatsiooni senise büroo töö hinnati koosolekul rahuldavaks. Valiti uus 9-liikmeline büroo, kuhu kuuluvad sm-d Möller, Peterson, Kõrran jt.

Aruande-valimiskoosolek andis uuele büroole konkreetsed tegevusjuhised töö viimiseks uuele tõusule.

H. Paves

Veel parematele tulemustele

Möödunud nädalal toimus õigusteaduskonnas komsomoli-algorganisatsiooni aruande-valimiskoosolek. Aruandega büroo tööst esines koosolekul algorganisatsiooni sekretär sm. B. Hiire.

Nagu aruandest nähtus, on algorganisatsioon oma töös saavutanud märgatavat edu. Eriti head on tulemused õppeedukuse osas, kus kommunistlike noorte hinnete keskmine ületab tunduvalt organiseerimata noorte keskmise hinde.

Kahjuks aga kujunes aruanne vaid kuivaks sündmuste fotograafeerimiseks, puudus tehtud töö ja vigade sügav analüüs. Aruandlusperioodile langes ELKNÜ Keskkomitee VIII pleenumi otsuste täitmine. Selle raames viidi õigusteaduskonnas läbi ainult üks lahtine koosolek, siis aga need otsused unustati. Sm. Hiire oma aruandes seda puudust esile ei toonud. Samuti oli nõrk aruandes sisalduv kriitika algorganisatsiooni büroo üksikute sektorite aadressil: piirduti peamiselt šeflustöö sektori ja selle juhataja sm. Liblika töö arvustamisega, ja siingi puudus vajalik teravus.

Aruande puudusi hüvitasid mõnel määral elavad läbirääkimised. Nii sm. Metsa näitas oma sõnavõtus gruppide nõrka tööd kursustel. Grupid pole teaduskonnas täitnud oma ülesannet: nad pole olnud komsomoli töö keskusteks. Ka sõnavõttudes kritiseeriti teravalt büroo šeflustöö sektori juhtaja sm. Liblika tööd, kelle vastutustundetuse tõttu näiteks täielikult nurjus esinemisõhtu trükikäitises „Hans Heidemann". Sm. Liblik aga, selle asemel et oma vigu tunnistada, hakkas koosolekul labase „huumori" abil ennast kaitsma, millised katsed koosolijate poolt õigustatud hukkamõistu leidsid.

Sm. H. Lokke oma sõnavõtus käsitles teadusliku töö probleeme üliõpilaskonnas. Õigusteaduskonnas valitseb sel alal lubamatu loidus. Siin on suur süü kommunistlikel noortel, kes väga vähe tegelevad teadusliku tööga.

Üldiselt toodi koosolekul esile hulk väärnähtusi senises töös, mis kahtlemata aitab uuel bürool neid kõrvaldada ja tööd viia kõrgemale tasemele.

H. Laas

Üliõpilaste paremaks teenindamiseks

Arvesse võttes seda, et üliõpilased on enne lõunat seotud õppetööga, on õppeosakonnas muudetud üliõpilastega asjaajamise kellaaegu.

Edaspidi toimub igasuguste teatiste väljaandmine, volituste kinnitamine, dokumentide korrastamine jne. õppeosakonnas igal tööpäeval kella 13—16.

Teaduskonnad võistlevad kergejõustikus

Järjekordsete suurte spordiüritustena toimuvad täna kell 18, homme kell 17 ja pühapäeval kell 10 traditsioonilised teaduskondadevahelised kergejõustikuvõistlused.

Kõnesolevad võistlused on nii individuaal- kui ka võistkonnavõistlused, millest võtavad osa meeste ja naiste klassis teaduskondade poolt registreeritud individuaalvõistlejad, võistkonnad, õppejõud ja teenistujad. Teaduskondade paremusjärjestuse kindlakstegemiseks arvestatakse igal alal 15 parima võistleja tulemusi (I koht — 15 p., II koht — 14 p. jne.). Teatejooksudes arvestatakse I koht 40 punkti, II koht 35 p. jne., kusjuures võetakse arvesse 8 parima võistkonna tulemused.

Teaduskondade kehakultuurikollektiivid kindlustagu algavate suurvõistluste igakülgne hea korraldamine.

A. Pisuke

Hea eeskuju

Massilise kehakultuuriliikumise arendamisel ja spordialase meisterlikkuse tõstmisel on kehakultuurikollektiividel teaduskondades täita suured ülesanded. Peab märkima, et siin ongi saavutatud teatavat edu. Selle praktiliseks näitajaks on möödunud nädalal peetud kergejõustikuvõistlused õigusja ajaloo-keeleteaduskonna vahel parimate individuaalvõistlejate ja kursuste selgitamiseks. Paralleelselt sellega toimus ka kummagi teaduskonna kahe parima võistleja tulemuste arvestamine teaduskondade paremuse selgitamiseks.

Kahe võistluspäeva jooksul startis üle 70 võistleja, kusjuures saavutati küllalt märkimisväärseid tulemusi. Meestest saavutasid esikohad: 100 m jooksus Mänd, 800 m jooksus Pisuke, kõrgushüppes Schmidt, kuulitõukes ja kettaheites Reinok (kõik õigusteaduskonnast), kaugushüppes Siilivask (aj.-keelet.). Naistest olid parimad: 100 ja 400 m jooksus ning kõrgushüppes Aunula, kaugushüppes Pärss, kettaheites Arulaid (kõik ajaloo-keeleteaduskonnast), kuna kuulitõuke võitis õigusteaduskonna esindaja Lukk.

Kursustest olid parimad õigusteaduskonnas II kursus (120,5 p.) ja ajaloo-keeleteaduskonnas I kursus (88 p.).

Eriti tasavägise ja vaheldumisi juhtiva matškohtumise võitis ajaloo-keeleteaduskond, kes saavutas 68 punkti õigusteaduskonna 64 punkti vastu.

Suvevaheajast tingituna hooaja lõpule kuhjunud kergejõustikuürituste kiiremal ja huvitavamal läbiviimisel väärib nende kahe teaduskonna eeskuju kahtlemata rakendamist teisteski teaduskondades. Puuduseks oli aga osavõtjate suhteliselt liiga väike arv. Halb on ka see, et õigusteaduskonna IV kursus polnud võistlustel üldse esindatud, V kursuselt oli vaid üks võistleja ja ajaloo-keeleteaduskonna vanemad kursused ei suutnud välja panna 4×100 m teatejooksuvõistkondi.

O. Allikas

Nad häbistavad meie ülikooli

Möödunud pühapäeval toimus ülelinnaline kolhooside abistamise pühapäevak, millest võttis osa ka meie ülikool. Meil on palju niisuguseid üliõpilasi, kellele kolhoosisõidud on alati oodatud sündmusteks. Töö värskes õhus elurõõmsa noortekollektiivi keskel, naljad ja reipad laulud jätavad kauni mälestuse.

Hoopis vastupidine mälestus jäi aga neile ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilastele, kes möödunud pühapäeval koos veterinaar- ja õigusteaduskonna üliõpilastega kolhoosis käisid. Elurõõmsa ja tööka kollektiivi asemel osutusime äkki inimeste keskel, kelledest mitmed väärivad kõike muud, ainult mitte nõukogude üliõpilase nimetust.

Konguta valla Lembivere kolhoosis töötas peamiselt veterinaarteaduskonna V kursuse üliõpilastest koosnev rühm. Kui saaks täpselt kirjeldada nende noorte käitumist ja kõnet, siis tekiks igaühel küsimus: kas need tõesti on üliõpilased ja veel V kursuse üliõpilased? Kuid üles kirjutada ei saa seda sel lihtsal põhjusel, et need laused, sõnad ja väljendused, mis seal tarvitati, ei kannata trükimusta.

Veterinaarteaduskonna V kursusel õpib üliõpilane Juhan Vainola. Seda noormeest iseloomustab suur viinaarmastus, vulgaarne suhtumine naistesse ja tööpõlgus. Kolhoosis pidas Vainola endastmõistetavaks seda, et ega temal, „peenel noorhärral", pole ometi töötada vaja. Et aga kuidagi täita igavaks minevat aega, jalutas ta ringi, takistades oma kahemõtteliste väljenditega, pilkudega ja ka tegudega naisseltsimeeste tööd. Et see kõik Vainolat siiski veel ei rahuldanud, otsiti pärast ka viinapudel välja, mille liigsest „vaatamisest" sama kursuse üliõpilane Elmar Tammes hoopis töövõime kaotas ja heinakuhja äärde pikali jäi.

Veterinaarteaduskonna V kursusel pole aga mitte ainult „peeni noorhärrasid", vaid ka „peeni preilisid". Miks üliõpilane E. Sügis üldse sõitis kolhoosi, pole teada. Igatahes ägedas sõnavahetuses oma kaasüliõpilastega, kes peale lõunasööki asjata püüdsid teda tööle meelitada ja talle kolhoosisõitjate nimekirja põhjuseta suurendamist ette heitsid, ei osanud ta ses küsimuses midagi vastata.

Ka Tartusse tagasisõit pärast tööpäeva kolhoosis kujunes ebameeldivaks. Selle asemel, et kuulata, nagu harilikult, rõõmsaid nõukogude laule, „lõbustasid" mõned pudelisõbrad ja õigusteaduskonna II kursuse üliõpilased eesotsas Lehte Riisenbergiga kaasasõitjaid hoopis „põnevama" repertuaariga. „Joo, sõber, joo! Joo ennast täis kui siga!" jorutasid purjus noormehed auto tagumises otsas ja eespoolnimetatud rühm tüdrukuid püüdis neid kõigest jõust toetada. Et aga see laul siiski soikus, alustati okupatsiooniaegset sakslaste lööklaulu „Lily-Marleen". Kui küsiti, kas tõesti sobivamaid laule pole, lakkas laul hoopis ja üliõpilane Riisenberg hakkas tegema propagandat esmaspäevasest vene keele loengust puudumiseks, põhjendades seda väsimusega kolhoosiskäimisest. Kursusekaaslasele, kes ütles, et loengu ettevalmistamata jätmiseks või puudumiseks pole siiski põhjust, kuna auto jõuab Tartu küllaltki vara, vastas ta: „Sa oled lihtsalt hirmus! Ma ei või sind kohe kannatada, sa rikud oma korralikkusega kõiki vanu üliõpilaste traditsioone."

Üliõpilane Riisenberg ja kõik teised temataolised! Meie ütlesime siis ja ütleme nüüd veel kord: vanade traditsioonide aeg on siiski juba möödas! Nende koht aga, kes ikka veel neist orjalikult kinni hoida püüavad, ei ole nõukogude ülikoolis.

See sõit näitas aga ka, et meie üliõpilased tunnevad siiski veel vähe häid nõukogude laule. Möödunud aastal viidi massilaulude õppimine läbi vahetult enne eksamisessiooni; sellepärast kujunes see formaalseks. Ometi on vajalik üliõpilasi paremini tutvustada heade nõukogude ühislauludega. Niisuguseid laule on meil ju küllalt.

S. Uustalu,
ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Huvitava tegevuse algul

Õppetöö meie ülikoolis käib juba mitmendat nädalat täie hooga. Jooksva õppetöö kõrval alustavad taas tegevust ka üliõpilaste erialased ja isetegevuslikud ringid. Möödunud nädalal kogunes oma ringi avakoosolekule kõigi teaduskondade kirjandushuviliste pere, mis käesoleval aastal on uustulnukatega tublisti täienenud.

Koosolek kuulas ära kirjandusringi juhatuse endise esimehe sm. Piigi aruande tööst möödunud aastal. Nii aruandes kui sõnavõttudes märgiti suurima puudusena ringi võimetust kaasa tõmmata laiemaid üliõpilaste hulki, eriti väljastpoolt ajaloo-keeleteaduskonda. Selle puuduse peamise põhjusena toodi esile ringi töö vähest huvitavust. Samuti avaldati koosolekul arvamusi ja tehti ettepanekuid ringi tegevuse intensiivistamiseks ja mitmekesistamiseks.

Valiti uus juhatus, kuhu kuuluvad A. Nagelmaa (esimees), E. Niit, J. Toomla, J. Mitt, A. Siibak, E. Kivimäe ja A. Tamm.

Samal päeval pidas uus juhatus oma esimese koosoleku, kus arutati läbi ringi töökava.

Ringi töö on planeeritud kolmapäevale ja toimub järjekindlalt iga kahe nädala tagant.

Kirjandusringi üritused peaksid pakkuma huvi kõigile üliõpilastele erinevais teaduskondades. Seepärast ootab ring oma liikmete arvu kiiret ja jõudsat kasvu.

J. Mitt

Üliõpilaste elamiskultuur kõrgemale tasemele

Meie lehe toimetuse brigaad korraldas 16. septembril kontrollretke Tiigi tänava ühiselamusse, et tutvuda nõukogu tööga ja ühiselamu üldise seisukorraga.

Olukorraga tutvumine näitas, et kuigi Tiigi tänava ühiselamu nõukogu on algatanud mitmeid häid üritusi, pole peagu ühtki neist korralikult läbi viidud, sisuline töö lonkab ning on piirdutud vaid välise efektiga.

Vastavalt sotsialistliku võistluse üleskutsele TRÜ ühiselamutele pidi kaasa tõmmatama laialdasemalt üliõpilaste abi ja initsiatiivi elamis- ja käitumiskultuuri parandamiseks ühiselamus. Nõukogu korraldas selle täitmiseks iga nädal möödunud õppeaastal korruste ja tiibade vanemate kaudu kontrolli. See on andnud ka positiivseid tulemusi. Eriti tuleks esile tõsta ajaloo-keeleteaduskonna rajooni, kus kord möödunud kevadel tunduvalt paranes. Parimaks toaks seal oli tuba nr. 18 (toavanem sm. Palmet).

Samuti korraldati elamis- ja käitumiskultuuri tõstmiseks seltsimeheliku kriitika koosolekuid, mille tagajärjel olukord paranes tunduvalt toas 51 (tänu sm. Siigurile) ja toas 65 (toavanem sm. Ajaste).

Suureks veaks aga tuleb lugeda, et seltsimeheliku kriitika koosolekuid on peetud vähe ja needki üleinternaadiliselt; väga vähe ja puudulikult on korraldatud selliseid koosolekuid tubades. Seetõttu pole kriitika jõudnud iga üliõpilaseni, iga toakollektiivini. Edaspidi tuleb seltsimeheliku kriitika koosolekuid pidada just tubade, tiibade ja korruste kaupa. Üleinternaadilised koosolekud on aga nende koosolekute kokkuvõtteks.

Käesoleval sügisel on aga kontroll olnud puudulik ja formaalne. Samuti pole peetud seltsimeheliku kriitika koosolekuid. Töö puudulikkus nähtub sellest, et üliõpilaste toidukappides vedelevad toidujäätmed ja pesemata toidunõud (tuba 6), samuti hoiavad üliõpilased toiduaineid öökapis (tuba 40).

Samuti on mõningais tubades tingimused elamiseks ebasobivad. Nii näiteks jooksevad toas nr. 111 veeojad, mis tulevad kõrval asuvast pesemisruumist pesukraanide aluste korrastamatuse tõttu.

Ka pole pööratud mingit tähelepanu nn. „kollasele kirjandusele", mis ühielamus laialt levib. Näiteks toas nr. 111 üliõp. Kull põllumajandusteaduskonnast luges kodanlikul ajal ajalehe kaasandena ilmunud romaanikest „Unelmate vangla", toas nr. 31 loeti romaani „Punane aken" jne. Sellisele ideelageda kirjanduse levikule ühiselamus tuleb panna piir.

1. mai auks korraldas Tiigi tän. ühiselamu nõukogu sotsialistliku võistluse parima toa nimele. TRÜ Ametiühingu Komitee seadis üles auhinnaks rändpunalipu. Parimaks toaks tütarlaste osas oli tuba nr. 3 (toavanem sm. Kaljo) ja poiste osas tuba nr. 61 (toavanem sm. Muller). Ainsaks puuduseks siin on see, et ametiühingu komitee jättis oma lubaduse täitmata — punalipp jäi tulemata!

Sporditöö alal on viidud läbi male-esivõistlused. Kuid kahjuks on TRÜ Ametiühingu Komitee poolt võitjale lubatud auhind praegu välja andmata. Teiseks puuduseks on võistlusest osavõtjate vähene arv.

Samuti on nimeliselt organiseeritud võrk-, korv- ja jalgpallivõistkonnad. Võistlusi on aga peetud vähe ja needki oma „kambameeste" vahel. Eriti vähe on sporditööle kaasa tõmmatud naisüliõpilasi. Oleks otstarbekohane korraldada võistlusi korruste, tubade jne. vahel. Ametiühingu komitee lubas anda toetust palli ja võrgu ostmiseks. Need ostetigi, kuid mitte ametiühingu, vaid massilise kultuuritöö komisjoni esimehe sm. Mei isiklike rahadega. Praeguseni on need summad ametiühingu komiteel välja maksmata.

Puudusi on ka sm. Mei töös. Ta ei moodustanud massilise kultuuritöö komisjoni, vaid püüdis kõike ise ära teha. Seetõttu jäid ettevalmistatud isetegevusõhtud ära ja teisedki üritused puudulikuks.

Klubi tööst võib esile tõsta seda, et klubi on hästi sisustatud pehme mööbliga, on olemas mitmesugused mängud, ajalehed jne. Klubis on ka raadiovastuvõtja, mille kuulamiseks on olemas soovitatud saatekava. Raadioaparaadi juures peaks olema ka korrapidaja, kuid vastavad seltsimehed on oma ülesandeid täitnud formaalselt. Nagu selgus vestluses üliõpilastega, on soovitatud, nõukogude saadete asemel kuulatud Ameerika ja Lääne-Euroopa jaamadest edasiantavat džässimuusikat. Kontrollimise päeval puudusid nii raadioaparaat kui ka korrapidaja hoopiski!

Ühiselamu nõukogu töö suureks puuduseks on aruande-valimiskoosoleku nõrk ettevalmistus. Pole korraldatud aruande-valimiskoosoleku eelseid arutelusid tubade ja korruste kaupa.

Tiigi tän. ühiselamu nõukogu töö kontroll näitas, et nõukogu üleskutse on tema enda poolt suures osas täitmata jäetud ja et nõukogu ei seisa oma ülesannete kõrgusel. Loodame, et uus valitav nõukogu võtab arvesse eelmise nõukogu poolt tehtud vigu ja viib üliõpilaste elamis- ja käitumiskultuuri vajalikule tasemele.

Kontroll näitas samuti, et TRÜ juhtivad organid: haldusaparaat, komsomoli ja ametiühingu komitee on lubamatult nõrgalt juhendanud ja abistanud ühiselamu nõukogu tööd. Seetõttu paljud väärnähtused ei leia kiiret kõrvaldamist ja üliõpilaste kasvatustöö ühiselamus lonkab mõlema jalaga. On selge, et mainitud organid peavad viivitamatult lõpetama sellise hoolimatu suhtumise ühiselamu nõukogu töösse.

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" brigaad:

J. Lott,
ELKNÜ TRÜ Komitee elamuheaolu sektori juhataja kt.

V. Kaarna,
ajalehe „TRÜ" toimetuse esindaja.

U. Pandis,
Näituse tän. ühiselamu vanema kt.

K. Lainas,
P. Sepp,
üliõpilased Näituse tän. ühiselamust.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 06392 Trükikoja „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2431

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Raamatupalat

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 28 (75) Reedel, 29. septembril 1950. a. III aastakäik

Rahu üritus võidab!

Ainult viis aastat on möödunud enneolematult ulatusliku ja laastava sõja — Teise Maailmasõja lõpust. Ent juba aastaid tegelevad USA, Inglismaa ja teiste kodanlike maade valitsevad imperialistiikud ringkonnad uue sõja vallalepäästmise koletuslike plaanide väljatöötamisega. Neile on tarvis sõda, et veelgi suurendada oma niigi tohutuid kasumeid, muuta veel metsikumaks töötavate hulkade ekspluateerimist ja võimalikult pikendada oma iganenud režiimi olemasolu.

Aga miljonid lihtsad inimesed kogu maailmas ei taha sõda. Neil on veel küllalt hästi meeles lõppenud sõja koledused, nad teavad, et sõda toob ainult hukatust, häda ja viletsust töötavale inimkonnale. Ent miljonid ausad inimesed kogu maailmas mitte ainult vihkavad sõda, nad on ühtlasi tulvil tahet ja otsustavust võidelda sõja vastu, kindla ja püsiva rahu eest. Nii on täiesti loomulik ja seadusepärane, et kõigis maailma maades areneb ja kasvab järjest kaasaja võimsaim liikumine — rahupooldajate liikumine. Rahurinde jõudude suurust ja ulatust demonstreeris kujukalt allkirjade kogumise kampaania Stokholmi üleskutsele, mis nõuab aatomipommi keelamist ja selle valitsuse tunnistamist sõjaroimariks, kes esimesena kasutab seda relva. Sajad miljonid allkirjad Stokholmi üleskutsel — see on rahvahulkade kirglik protest sõjaõhutajate sepitsuste vastu, nende kindla tahte väljendus kaitsta rahu üritust.

Rahupooldajate võimsa liikumise eesotsas seisab meie armastatud kodumaa — Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit. Uhkuse ja lootusega vaatavad meie maa poole miljonid lihtsad inimesed kogu maailmas, kes näevad meie kodumaas rahvastevahelise rahu kindlat kantsi. Nõukogude inimesed on kogu energiaga rakendunud rahulikule loovale tööle, nad teostavad edukalt viisaastaku grandioosseid ülesandeid ja seavad endale uusi eesmärke kommunismi ülesehitustöös. Stalingradi ja Kuibõševi hiigelelektrijaamade rajamine, Turkmeenia peakanali ja Lõuna-Ukraina ning Põhja-Krimmi kanali ehitamine, miljonite hektarite kõrveliste alade niisutamine ja põllumajanduslikule kasutamisele võtmine — kas on tarvis veel kirkamaid tõendeid Nõukogudemaa rahuarmastusest, tema töökusest, tema rahva sangarlusest töös!

Rahupooldajate liikumine muutub järjest võimsamaks ja võitmatumaks. Aga imperialistid ei kohku siiski veel teostamast oma alatuid plaane. Nad klopsivad kokku sõjalisi blokke, kutsuvad üles sõjale Nõukogude Liidu ja teiste demokraatlike maade vastu; nad päästsid valla sõja Koreas, okupeerisid Taivani, sooritavad terroristlikke lennuretki Hiina rahvavabariigi territooriumile. Sellepärast peavad rahupooldajad mitmekordistama oma jõupingutusi, et üha enam kaitsta rahu üritust. Nad peavad järjest suurendama oma ridu, et novembrikuus toimuval teisel ülemaailmsel rahupooldajate kongressil seada üles uusi eesmärke oma õilsas töös.

Rahu kaitsmise ürituses on igaühel meist täita vastutusrikkad ülesanded. Igaüks meist peab mõistma, et tugevdades Nõukogude kodumaa võimsust, ennastsalgavalt töötades tema hüvangu ja õnne heaks, aitame me kaitsta rahu. Uute teaduslike töödega, noorsoo õpetamise ja kasvatamise parandamisega annavad meie õppejõud oma panuse rahu kaitseks. Õppedistsipliini kõvendamisega ja hoolikama õppimisega, aktiivse osavõtmisega ühiskondlikust tööst aitavad sellekssamaks kaasa üliõpilased. Ent selle kõrval on tarvis teha ka uusi pingutusi meie inimeste ideelise kasvatuse intensiivsemaks ja sügavamaks muutmiseks. Järjekindlamalt on vaja kasvatada nõukogude patriotismi, armastust Nõukogude kodumaa vastu. Lubamatult nõrgalt on seni selles töös kasutatud loengulist propagandat. Ülikooli klubi peab käesoleval õppeaastal korraldama sageli häid loenguid rahvusvahelistel, üldpoliitilistel ja populaarteaduslikel teemadel. Viivitamatult tuleb tööle rakendada kino-lektoorium, kus peetavad loengud peavad paljastama sõjaõhutajate manöövreid, tutvustama meie kodumaa jõudu ja võimsust. Sama ürituse raames on vaja demonstreerida väljapaistvaid nõukogude filme, mis kasvatavad meis kirglikku vihkamist nende vastu, kes sepitsevad roimarlikke plaane meie rahuliku töö segamiseks.

Neil päevil tähistame ülemaailmset rahukaitse päeva. Tõotagem meiegi sel päeval auga täita iga Nõukogude kodaniku püha ülesannet — olla rahu kaitsjate esimestes ridades. Kohusetundliku tööga, visadusega raskuste ületamisel, järjekindlusega oma töö parandamisel anname meiegi oma osa suurde ja pühasse üritusse — võitlusse rahu eest, sõja vastu.

Rahu üritus on võitmatu!

Murrangu saavutamiseks ühiskonnateaduste õppimisel

Uhiskonnateaduste tundmaõppimise tähtsus on noore nõukogude kaadri kasvatamise seisukohalt erakordselt suur. Sellepärast on tarvis marksismi-leninismi aluste ja poliitökonoomia õppimise parandamisele pöörata tõsist tähelepanu. Tuleb kindlustada, et igal üliõpilasel oleks korralik loengute ja algallikate konspekt, kusjuures neid, kes seda nõuet ei täida, tuleb rangelt korrale kutsuda. Tähtsaks ülesandeks on ühiskonnateaduste loenguilt ja seminaridelt puudumise täielik likvideerimine. Otsustavat tõstmist vajab ka üliõpilaste aktiivsus seminarides. Kommunistlike noorte ja ametiühingu-organisatsioonidel seisab siin ees suur töö.

Õigusteaduskonna III kursusel võib märgata kommunistlike noorte tõsist suhtumist neisse küsimustesse. Neil päevil toimusid kursuse komsomoligruppides koosolekud, kus arutati poliitökonoomia õppimist. Kommunistlikud noored otsustasid abistada oma kursusekaaslasi ja vajaduse korral organiseerida ühist õppimist, et kindlustada ettetulevate raskuste ületamine.

Seevastu II kursusel leiavad aset enesega rahulolu ja passiivsuse meeleolud. Täiesti lubamatu on siin esinenud fakt, et seminari alguseks polnud peagu ühelgi üliõpilasel algallikad konspekteeritud.

Praegu toimuvad õigusteaduskonna komsomoligruppides ja kursustel koosolekud, kus arutatakse ühiskonnateaduste põhjaliku omandamise küsimust. Neil koosolekuil vastuvõetavate otsuste täpne täitmine on edaspidise töö aluseks, mis peab kindlustama hoogsa tõusu selles töösektoris.

B. Hiire,
õigusteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretär.

Järjekindla võitlusega oma töö parandamise eest aitame kaasa Nõukogudemaa võimsuse kasvuks, rahurinde tugevdamiseks

* * *

Meie oleme rahurinde sõdurid

Maailm on jagunenud kaheks leeriks — Wall Streeti poolt juhitavaks märatsevaks sõjaleeriks ja Nõukogudemaa poolt juhitavaks rahu, demokraatia ning sotsialismi leeriks. Nemad koguvad aatomipommi tagavarasid, meie ohjeldame oma kodumaa suurte jõgede energiat.

Iga päevaga järjest suureneb rahupooldajate hulk kogu maailmas, järjest laiemalt levib tõde Nõukogude Liidust, meie töökusest ja rahuarmastusest. Seda tõde pole võimalik peita mingi „raudeesriide" taha ja see hakkab järjest selgemini paistma kogu maailma ausatele inimestele.

Sellepärast ongi just reaktsiooni leer ärevil: tal pole tõe võidust midagi head oodata. Aga see ligineb iga päevaga aina kiiremini, ja mida ligemale ta jõuab, seda intensiivsemalt hakkab paadunud reaktsionääride hirmust pinguldatud aju välja mõtlema kõikvõimalikke alatuid võtteid kaigaste pildumiseks ajalooratta kodaraisse. Nad okupeerisid Taivani, tungisid Koreasse ja ei kohku tagasi teistegi kuritegude eest. Rahuleer peab olema valvel!

Kõigi eesrindlike inimeste pilgud ja mõtted on pööratud Nõukogude Liidu kui kindlaima rahukantsi poole. Nõukogude inimesed on saavutanud bolševike partei juhtimisel hiilgavaid võite sotsialismi üleschitamisel ja astuvad kommunismi künnisele, nad on näidanud vastupidavuses ja järjekindluses oma sirgjooneliste eesmärkide taotlemisel suurt eeskuju, mis äratab kõigis ausates inimestes lugupidamise. Meie ei tohi oma igapäevases töös hetkekski unustada, milline vastutus lasub meil kõigil rahuüritust kindlustamisel: oleme me ju rahuarmee eesliinivõitlejad. Pidagem niisiis alati silmas, et ka oma hea ja korraliku õppimisega anname panuse rahu kaitseks, sõjaõhutajate sepitsuste nurjaajamiseks.

V. Koslov,
metsandusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Oma igapäevase tööga kindlustame rahu

Kapitalistlikus Läänes hirmutavad kõnelejad, raadio ja ajakirjandus iga päev rahvahulki uue sõjaga. Kapitalistlik maailm elab sõjapalavikus, lootes sõjaga pikendada oma armetut olemasolu. Sõda ei valmista ette mitte ainult poliitikud ja kindralid, vaid sellele koletuslikule tööle on kaasa tõmmatud ka teadlased. Nad mõtlevad välja aatomi- ja vesinikupomme, rakendavad oma võimeid selleks, et täiustada inimtapu-vahendeid. Kodanlikud arstiteadlased töötavad selleks, et mitte pikendada, vaid lühendada inimeste elu: nad uurivad bakterioloogilise relva kasutamise ja täiustamise võimalusi.

Ka mina õpin arstiks. Ent võrratult teissugune on minu, nagu kõigi nõukogude arstide tulevik. Meie näeme oma elusihti selles, et teenindada meie töötavat rahvast, hoolitseda tema tervise ja heaolu eest. Meile on kallis nõukogude inimese loov töö ja sellepärast asume me nende paljumiljonilises leeris, kes võitlevad sõjaõhutajate räpaste taotluste vastu. Ka praegu, õppides ülikoolis, oleme me rahurinde sõdurid. Me valmistume ju tublideks kommunismi ehitajateks. Seepärast on iga sisukas tööpäev, iga hästi sooritatud eksam löögiks sõjaõhutajaile, väärikaks panuseks rahu kaitsmise ürituse.

J. Reinaru,
arstiteaduskonna V kursuse üliõpilane.

Valusaid küsimusi ÜTÜ tegevuses

Üliõpilaste Teaduslik Ühing meie ülikoolis on oma senises töös kahtlemata saavutanud märkimisväärset edu. Kuid samuti ei ole kahtlust, et tulemused oleksid veelgi suuremad, kui ÜTÜ töös ei esineks küllalt suuri puudusi.

Suurimad puudused leiavad meil aset juhendamise osas õppejõudude poolt ja töö temaatikas.

Igasuguste sisulise töö küsimuste lahendamisel, tööde temaatika läbiarutamisel, konverentside temaatika fikseerimisel ja mujal kerkib pidevalt esiplaanile õppejõudude osavõtu küsimus ÜTÜ tööst. Ringi juhendaja ülesanded temaatika valikul ja läbitöötamisel on väga suured, teemade praktilisel lahendamisel on tihtipeale hädasti vaja õppejõu abi ja nõuannet. Seepärast tuleb soovida, et kateedrid väga tõsiselt suhtuksid üliõpilaste teadusliku töö juhtimisse. Tähtsamate teemade juhendajaiks võiks määrata mitu õppejõudu. Tingimata oleks tarvis, et õppejõud astuksid ÜTÜ liikmeks ja võtaksid selle tööst aktiivselt osa. Nii ongi see teistes Nõukogude Liidu ülikoolides, meil aga on selles suhtes tugevasti maha jäädud.

Kogemused näitavad, et väga hästi töötavad need teaduslikud ringid, kelle juhendajad oma kohustusi hoolega täidavad. Selliste õppejõududena väärivad märkimist prof. Valdes ja vanemõpetaja Raudam arstiteaduskonnas, prof. Tehver veterinaarteaduskonnas, prof. Kadari ja vanemõpetaja Rink õigusteaduskonnas jt. Neist seltsimeestest peaksid teisedki õppejõud eeskuju võtma. Kateedrid peaksid hoolikamalt kaaluma küsimust, kuivõrd saab üliõpilasi rakendada kateedri teadusliku uurimistöö teatavatesse etappidesse.

Üliõpilaste teadusliku töö temaatika peamiseks puuduseks on selle killustatus. Ajaloo-keeleteaduskonna temaatikas näiteks puudub üldine süsteem ja sihipärasus. Üldiseks paheks on see, et armastatakse tegelda igasuguste pisiküsimustega, kuna põhilist tähtsust omavate probleemide käsitlemist kardetakse.

Nende vigade kaotamiseks tuleb ka meie ÜTÜ-s rakendada brigaadide süsteemi, s. o. mitme ringi kompleksuurimusi, mida edukalt rakendatakse näiteks Läti Riiklikus Ülikoolis. Ka tuleks ÜTÜ tegevust lähendada õppeprotsessile, võttes paremad seminari- ja kursusetööd ÜTÜ tööplaani. Kateedrid omalt poolt aga peaksid andma üliõpilaste töödele kindla suuna ja julgustama neid asuma põhiliste teaduslike probleemide uurimisele.

ÜTÜ nõukogu ja osakonnad teaduskondades peavad nende puuduste likvideerimises nägema oma põhilist ülesannet.

V. Leeto,
ÜTÜ nõukogu aseesimees.

Kriitika ja enesekriitika — kamsomoli tööd juhtiv jõud

Viimaste nädalate kestel toimusid kõigis meie ülikooli komsomoli-algorganisatsioonides üldkoosolekud, kus kuulati ära senise büroo sekretäri aruanne tehtud tööst, arutati see läbi ja seati üles konkreetsed ülesanded järgnevaks tööperioodiks. Samadel koosolekutel valiti ka komsomoli-algorganisatsioonide uued bürood.

Väga suureks edusammuks tuleb lugeda meie kommunistlike noorte kasvavat arusaamist kriitika ja enesekriitika tähtsusest ja selle vaheda relva järjest printsipiaalsemat ning võitlevamat kasutamist. Aruande-valimiskoosolekud näitasid, et meie kommunistlikud noored mõistavad, et seal, kus valitseb enesega rahulolu, kus ei juhita tähelepanu puudustele ega võidelda nende kõrvaldamise eest, ei saa olla edasiminekut. Sellepärast suhtusid nad õigustatud nõudlikkusega seniste büroode töösse ja tõid siin esinenud väärnähted bolševistliku printsipiaalsusega esile.

Suurimat tähelepanu pühendati koosolekuil õppetöö küsimutele. Õigusega heideti büroodele ette, et vähe on organiseeritud võitlust kõrge õppedistsipliini eest, pole küllalt võitlevalt juhitud ühiskonnateaduste ja vene keele õppimist jne. Uutelt büroodelt nõuti, et iga õppetöös või -distsipliinis esinenud väärnähtuse arutamiseks ja vastava ühiskondliku arvamuse loomiseks korraldataks komsomoligrupi lahtine koosolek. Samal ajal tõid kommunistlikud noored esile vigu ka üksikute õppejõudude töös. Põllumajandusteaduskonnas märgiti näiteks, et väikeloomakasvatuse kateedri assistent sm. Kukk ei seisa igakord oma ülesannete kõrgusel. Ajaloo-keeleteaduskonna kommunistlikud noored heitsid sm-tele Laignale ja Andronovile ette, et nende loengud pole huvitavad ega küllalt sisukad. Parandada tuleb ka õppe-abiasutiste tegevust. Näiteks nurisesid ajaloo-keeleteaduskonna kommunistlikud noored seetõttu, et pearaamatukogus toimub raamatute laenutamine ennelõunal, mil enamik üliõpilasi raamatukogu ei saa kasutada.

Aruande-valimiskoosolekutel rõhutati, et komsomoli-organisatsioon peab õppejõude aktiivselt abistama kasvatustöö läbiviimisel, peab olema noorte kommunistliku kasvatuse keskuseks. Sõnavõtjad tõid esile häbiväärseid fakte, kus üksikud kommunistlikud noored, selle asemel et võidelda igasuguste distsipliinirikkumiste vastu ja üliõpilaste kõrge moraalse taseme eest, on ise sattunud mahajäänud meeleolude kammitsasse. Kui metsatööstuse osakonna I kursuse üliõpilased said praktikumil hakkama korrarikkumistega, siis kommunistlikud noored Marmor ja Hagus (viimane on veel koguni grupiorganisaator) ei pannud sellele piiri, vaid aitasid ise korda rikkuda!

Kommunistlike noorte tähtsaks ülesandeks peab olema võitlus nõukogude võimule võõraste elementide vastu üliõpilaskonnas. Selliseid inimesi meil veel on. Nii märgiti, põllmajandusteaduskonnas, et kommunistlike noorte ridade kasv zootehnika osakonna IV kursusel on nõrk seepärast, et siin tegutsevad ebanõukogulikud üliõpilased Iliste, Riiga jt., kellele pole antud vajalikku vastulööki. Tuleb rangelt võidelda selle eest, et ükski aus noor ei sattuks selliste elementide mõju alla. Seal aga, kus kasvatustöö on nõrk, seda juhtub. Tüüpiline veterinaarteaduskonnale on fakt, et V kursuse üliõpilased Vainola ja Tammes, kes päritolult on tublid nõukogude inimesed, lasti sattuda võõraste elementide mõju alla niivõrd, et nad langesid huligaanitsemiseni. Ja samal kursusel õpib endine teaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretär sm. Jürisson! Sellised faktid on tõsiseks hoiatuseks veterinaarteaduskonna kommunistlikele noortele. Oma töö parandamiseks peavad nad printsipiaalsemalt ja järjekindlamalt arendama kriitikat ja enesekriitikat.

Palju õpetlikku andsid koosolekud ka siseorganisatsioonilise töö osas. Selgus, et veterinaarteaduskonnas, arstiteaduskonnas jm. töötasid lubamatult halvasti grupid. Kõigis teaduskondades rakendamist väärib põllumajandusteaduskonnas tehtud ettepanek, et edaspidi vähemalt pooled koosolekuist oleksid lahtised.

Terava kriitika osaliseks sai ka ELKNÜ TRÜ Komitee mitmete sektorite tegevus. Toodi esile, et šeflus- ja kehakultuuritöösektor (sm-d Karp ja Aavola) juhivad halvasti tööd teaduskondades. Ebaregulaarselt korraldati ka grupiorganisaatorite seminare, ja needki olid tihti vähe konkreetsed ja pinnaliselt ettevalmistatud.

Aruande valimiskoosolekul moodustatud uute büroode tähtis ülesanne seisab selles, et tähelepanelikult suhtuda kõigisse kriitikalistesse märkustesse ja vead, millele juhiti tähelepanu, kõrvaldada. Samal ajal on vaja väsimatult edasi arendada kriitika ja enesekriitika rakendamist, sest kriitika ja enesekriitika — see on komsomoli tööd juhtiv jõud. Kujunegu 7. ja 8. oktoobril toimuv üleülikooliline komsomoli-organisatsiooni aruande-valimiskoosolek uueks edusammuks selle relva õigel ja printsipiaalsel kasutamisel!

H. Tiido,
ELKNÜ TRÜ Komitee sekretär.

Nõukogude keeleteaduse tänapäev

Keeleteaduslik diskussioon „Pravdas“ näitas täie teravusega, missugusesse ummikusse Marr ja tema õpilased nõukogude keeleteaduse olid viinud. Nagu seltsimees Stalin oma pöörettekitavas artiklis „Marksismist keeleteaduses“ märgib, tekitas sellise olukorra ühelt poolt araktšejevlik režiim, mis valitses keeleteaduse juhtivais organeis ja mis summutas igasuguse Marri õpetuse kriitika, teiselt poolt aga ka see, et „Marri õpetuses on terve rida lünki, vigu, täpsustamata probleeme, läbitöötamata teese“.

Kui Marr ja tema õpilased püüdsid üldsust veenda selles, et nende poolt pakutav nn. „uus õpetus keelest“ on ainuvõimalik marksistlik keelekäsitus, mis põhjeneb ajaloolise ja dialektilise materialismi meetodil, siis näitas seltsimees Stalin veenvalt, et Marr oli ainult „marksismi lihtsustaja ja vulgariseerija“, kes püüdis küll olla marksist, kuid ei suutnud seda ja tõi selletõttu keeleteadusse terve rea ebamarksistlikke vormeleid, mille alusel oli võimatu edasi arendada nõukogude keeleteadust.

Nii tõi Marr keeleteadusse seisukoha, et keel on p e a l i s e h i t i s oma ajajärgu ühiskondlik-majanduslikule baasile. Seltsimees Stalin näitab, et see seisukoht on põhiliselt väär, sest keel ei teki ega kao seoses ühiskondlikkude formatsioonide vaheldusega, keelt ei loo üks teatav baas või üks klass, vaid keel on kujunenud kogu ühiskonna ajaloo, terve rea ajastute jooksul ja teenib võrdselt kõiki ühiskonnaklasse, kogu ühiskonda.

Teiseks Marri põhiseisukohaks, mille vastu juba diskussiooni jooksul mõnede Marri vastaste (prof. Tšikobava, G. Kapantsjan) poolt välja astuti, oli väide, et keel on olnud ja jääb alati k l a s s i k e e l e k s. Ka see Marri põhiväide, nagu selgus seltsimees Stalini teostest, oli täiesti ekslik.

Eelmiste seisukohtadega on tihedas seoses ka Marri õpetus keelte tekkimisest ja arenemisest, keelte ajaloolisest kujunemisest. Vastupidiselt Engelsile, kes näitas, kuidas keel tekkis seoses tööprotsessiga, väidab Marr, et häälikuline keel, millele eelnes käe- ehk viipekeel, kandis algul maagilist iseloomu, koosnes tööga seoses olevatest maagilistest hüüetest, mis olidki maagide poolt kasutatava esialgse keele algelementideks. Neist algelementidest ehk algsilpidest, milliseid Marri arvates olnud neli (*sal, ber, ion, roš*), olevatki arenenud kõik hilisemate keelte sõnad, kusjuures ristumine olevat etendanud keelte kujunemisel peaosa. Kõik maailma keeled olevat korduvate ristumiste tulemuseks. Keele kui pealisehitise arenemine toimuvat Marri arvates hüppeliselt, üleminek ühelt kvaliteedilt teisele olevat järsk, plahvatuslik. Nagu seltsimees Stalin näitas, on Marri kujutlus keelte kujunemisest ja stadiaalsest arenemisest täiesti ebaajalooline ja ebamarksistlik. Ta ütleb: „Marksism arvab, et keele üleminek vanalt kvaliteedilt uuele ei toimu plahvatuse teel, mitte olemasoleva keele hävitamise ja uue loomise teel, vaid uue kvaliteedi elementide järkjärgulise kogunemise teel, järelikult vana kvaliteedi elementide järkjärgulise väljasuremise teel“. Samuti annab seltsimees Stalin ristumise mõiste õige lahenduse, öeldes: „Täiesti väär oleks arvata, et näiteks kahe keele ristumise tagajärjel tekib uus, kolmas keel, mis ei sarnle ühegagi ristunud keeltest ja erineb kvalitatiivselt neist mõlemaist. Tegelikult tuleb üks keeltest ristumisel tavaliselt välja võitjana, säilitab oma grammatilise ehituse, säilitab oma sõnavara põhifondi ja jätkab oma arenemist oma arenemise sisemiste seaduste järgi, teine keel aga kaotab järk-järgult oma kvaliteedi ja sureb järk-järgult välja“.

Sellega, et seltsimees Stalin esile tõstab keeles selle s õ n a v a r a p õ h i f o n d i ja g r a m m a t i l i s e s t r u k t u u r i, annab ta ühtlasi alused keelte suguluse ja arenemisegi selgitamiseks, sest ei ole kaugeltki ükskõik, kas kahe keele ühisjooned esinevad nende keelte grammatilises struktuuris ja sõnavara põhifondis või milleski muus. Kui kahe keele grammatilises struktuuris ja põhisõnavaras esineb ühisjooni, siis ei saa nad olla juhuslikud, vaid need viitavad ühisele päritolule, keelte sugulusele. Marristid aga teatavasti eitasid keelte sugulust, mis võiks olla tingitud ühisest päritolust, sest selles nägid nad rassistliku algkeeleteooria väljendust. Seltsimees Stalin ütleb selle kohta: „N. J. Marr halvustab kõrgilt igasugust katset uurida keelte rühmi (perekondi) kui „algkeele“ teooria avaldumist. Ometi ei saa eitada, et näiteks sääraste rahvuste keelte suguluses nagu seda on slaavi rahvused, ei ole kahtlust, et nende rahvuste keelte uurimine võiks tuua keeleteadusele suurt kasu keele arenemise seaduste uurimisel“.

Eitades keelte geneoloogilist sugulust eitasid marristid ühtlasi ka v õ r d l e v - a j a l o o l i s t m e e t o d i t, pidades seda formalistlikuks, sest see viis paratamatult keelte ja keeleliste nähtuste suhete selgitamisele. Selle asemel kõnelesid nad keelte stadiaalsest klassifikatsioonist ja kasutasid uurimismeetodina nn. paleontoloogilist analüüsi, mis püüdis eri keelesüsteemidessegi kuuluvates keeltes leida ühiseid algelemente. On loomulik, et seesugune keelte ajaloolist arenemist ignoreeriv ühiste silpide otsimine ei saanud olla teaduslikuks uurimismeetodiks, vaid oli „ennustamine kohvipaksult“, nagu tabavalt märgib seltsimees Stalin.

Diskussioon näitas, et Marri ja tema õpilaste õpetuses oli palju vigu. Seltsimees Stalin oma töödes paljastas ilmekalt marristide põhivead, näitas Marri õpetuse ebateaduslikkust, vulgaar-marksistlikku olemust. Isegi seesugused keeleteadusele põhilised suhted nagu keele ja ajaloo ning keele ja mõtlemise vahekord olid Marri õpetuses vääralt valgustatud. Sellepärast ei saanud Marri õpetus edasi viia nõukogude keeleteadust, vaid pidurdas selle arengut, viis selle ummikusse.

On arusaadav, et ka e e s t i k e e l e t e a d u s e l e ei saanud Marri väärteooria olla viljastav ja et ka meil tehti Marri õpetuse mõjul vigu. Kõige kaugeleminevamaks ja viljatumaks Marri õpetuse rakendamise katseks eesti keele alal võib pidada möödunud aastal Tartu Riiklikule Ülikoolile esitatud kandidaadidissertatsiooni, mille autor A. Konks püüdis eesti keelt näidata kreeka keele lähtekohana, kõrvutades Marri kaudsel eeskujul kreeka ja eesti keele sõnu, arvestamata nende keelte ajaloolist arenemist ja kuuluvust eri keelkonda. Näitena selle pseudoteadusliku töö materjalidest olgu esitatud mõned koomilisuseni ulatuvad eesti ja kreeka sõnade kõrvutamiskatsed. Nii olevat kreeka sõna *paralütikos* lähtekohaks eesti sõnad *paras latikas* või *päris lutikas*, kreeka *polütehnika* lähtevormiks eesti *paljutuhnija* jne.

Innustunumaks „uue õpetuse“ propageerijaks meil oli N. Marri õpilane prof. Kr. Kure. Juba 1940. a. alates, mil ta Akadeemilises Emakeele Seltsis esines ettekandega nõukogude keeleteadusest, on prof. Kure olnud kõige aktiivsemaks Marri vaadete levitajaks nii oma õppetegevuses kui ka kirjutistes ja ettekannetes. Nagu teised Marri õpilased, oli ka prof. Kure veendunud, et Marri „uus õpetus keelest“ on ainuke tõeliselt marksistlik keelekäsitus. Lähtudes sellest ei piirdunud prof. Kure ainult Marri õpetuse tutvustamisega, vaid asus ründama kõiki neid, kes täiel määral ei tunnustanud Marri seisukohti (näit. artiklis „Töö keeleteaduse rindel rajada õigele metodoloogilisele alusele“, „Rahva Hääl“ nr. 23, 27. I 1950). Kuigi prof. Kure kriitika oli niivõrd õigustatud, kuivõrd see ründas vanu kodanlikke seisukohti keeleteaduses, olid siiski väärad need lähtekohad, milledest välja minnes prof. Kure nõudis klassielementide jälgimist eesti keeles, sõnavara päritolu ja keelte suguluse küsimuse käsitlust jne. Samuti on prof. Kure marristlikud seisukohad väljendunud ka tema poolt koolidele koostatud keeleõpikuis „Eesti keele grammatika“, mistõttu nende õpikute (eriti viimaste osade) kasutamise lubamine koolides on muutunud küsitavaks.

Peale prof. Kure on Marri õpetust meil tutvustanud ja püüdnud rakendada ka prof. P. Ariste ja dots. A. Kask.

Üldiselt peab siiski märkima, et Tartu Riikliku Ülikooli eesti filoloogia kateedreis on Marri õpetusse suhtutud mõnevõrra kriitiliselt. Nii näiteks ei ole tehtud katseid (välja arvatud mõningad prof. Kure omaaegsed sellekohased katsetised) rakendada soome-ugri keelte alal paleontoloogilist analüüsi ja on eitavalt suhtutud Marri õpetusse 4 algelemendist. Ometi on Marri õpetus pidurdanud siingi keeleliste faktide selgitamist, sest ei olnud ju „õige“ kõnelda sellest, et praegused läänemeresoome keeled kunagi ühisest lähtekohast oleksid hargnemise teel kujunenud, sest see oleks tähendanud kodanliku „algkeele“ oletamist ja „formalistliku“ võrdlev-ajaloolise meetodi tunnustamist. Hoopis vastupidi, lähtudes keelte ristumisest, tuli seletada, et eesti keel on ka läti keelega „suguluses“, sest aastatuhandeid kestnud naabruse tõttu on siin tekkinud rida ühiseid elemente. Raske oli käsitleda ajaloolise häälikuõpetuse küsimusi, sest siin oli pidevalt oht langeda „komparativismi“; raske oli kõnelda sõnavarast, sest siin oli oht rääkida „omadest“ sõnadest ja „laenudest“; raske oli „mitteformalistlikult“ selgitada morfoloogiagi küsimust, sest tuli õpetada mitte morfoloogiat, vaid süntaktilist morfoloogiat, milles morfoloogia oli allutatud süntaksile. Isegi praktiliste keelekäsimuste lahendus muutus raskeks, sest tuli pidevalt arvata, kas mitte see või teine sõna, näit. n õ u a n d l a, p i i m a t a l i t u s vm. ei ole „aegunud“, mida ei sobi tarvitada nõukogude inimesel.

Sellepärast võeti nõukogude keeleteadlaste ja kogu nõukogude rahva poolt suure vaimustusega vastu „Pravdas“ diskussioonikorras avaldatud seltsimees Stalini artikkel „Marksismist keeleteaduses“, mis purustas Marri vulgaarmarksistliku väärõpetuse ja haruldase loogilise selgusega näitas nõukogude keeleteadlastele kätte tee tõelise marksistliku keeleteaduse loomiseks.

Meie keeleteadlaste ülesandeks on seltsimees Stalini tööde alusel ümber korraldada kogu oma keeleteaduslik töö, parandada tehtud vead, läbi vaadata uurimistööde plaanid, koostada uued õppeprogrammid ja õpikud, loova kriitika ja enesekriitika valgusel edasi arendada nõukogude marksistlikku keeleteadust, sest nagu märgib seltsimees Stalin, „mingisugune teadus ei saa areneda ja edeneda ilma arvamuste võitluseta, kriitikavabaduseta“.

A. Kask,
eesti keele kateedri dotsent.

Rangelt vältida mulluste vigade kordumist

Tuleval nädalal alustavad meie ülikoolis taas tööd poliitkoolid ja poliitringid, mis peavad olema meie töötajate ideelis-poliitilise kasvatamise ja karastamise tähtsateks relvadeks. Meil on tarvis kindlustada, et poliitkoolide ja -ringide töö toimuks häireteta ja kõrgel ideelis-teoreetilisel tasemel. Et seda saavutada, peame aga tähelepanelikult õppima poliitkoolide ja -ringide senise töö kogemustest ja rangelt vältima möödunud aastal tehtud vigade kordumist.

Kõigepealt tuleb suurima hoolikusega teostada ringide ja koolide juhatajate valikut. Töö poliitringis tuleb usaldada isikutele, kel on selleks sobivaid võimeid ja kes pole koormatud teiste suurte ühiskondlike kohustustega. Möödunud aastal esines ses osas vigu. Näiteks määrati poliitkooli juhatajaks sm. E. Kurg, kelle töö kaadriosakonna juhatajana ja sagedased pikaajalised komandeeringud ei jätnud talle aega poliitkooli töö juhtimiseks, mistõttu poliitkooli töö II semestril täiesti soikus. Metsandusteaduskonna poliitkoolis puudus pikemat aega juhataja. Lõpuks määrati sinna tööle üliõpilane Zäuram, kes aga peagi praktikale sõitis, sellest kellelegi teatamata. Ja ka selle kooli töö jäi seisma.

Võimalikult tuleb vältida ka koolide ja ringide juhatajate sagedast vahetamist, mis möödunud aastal tihti esines. On tarvis silmas pidada, et poliitkooli juhataja on ühtlasi ka kuulajate kasvataja. Seepärast on tarvis, et juhataja töötaks ühel kohal pikemat aega, et tutvuda kuulajatega ja luua eeldusi edukaks kasvatustööks. Seepärast on juhatajate sagedane vahetamine lubamatu.

Paremini on tarvis organiseerida eesrindlike poliitharidustöö alal töötajate kogemuste levitamist. Möödunud aastal tegid oma tööd eeskujulikult sm-d Säärits, Feldman, Judeikina, Kull, Jannus jt., kuid nende töömeetodid ei leidnud küllaldast populariseerimist.

Soovida jättis ka aruandlus. Ringide ja koolide juhatajad olid kohustatud iga kuu lõpul esitama ametiühingu komiteele aruande tehtud tööst. Kuid mõned seltsimehed (sm-d Herzen, Taev, Seppo) ei täitnud seda ülesannet. Ka sellest veast tuleb tänavu vabaneda.

Paljusid mulluseid vigu oleks saanud vältida, kui juhatajate üldine instruktaaž olnuks paremini korraldatud ja kui üksikud parteibüroo liikmed oleksid tundnud enam huvi poliitkoolide töö vastu. Instruktaaži pidi korraldama sm. Kaal, kes selle ülesande täitmata jättis, parteibüroo aga ei kontrollinud oma sellekohase otsuse täitmist. Halb oli ka see, et parteibüroo liikmed peagu üldse ei külastanud poliitkoole. Väga vähe pööras tähelepanu poliitkoolide tööle ka partei linnakomitee, kes ei saatnud oma esindajaid kevadel korraldatud lõppvestlustele.

Pole kahtlust, et mulluste vigade vältimine osutub tähtsaks teguriks poliitkoolide töö parandamisel, ülikooli töötajate ideelise kasvatuse taseme tõstmisel.

A. Rauman,
ametiühingu kultuurikomisjoni esimees.

Seinalehtede «suveuinak» peab lõppema

Esimene õppetöökuu — september — hakkab lõppema. Õppetöö on täies hoos, üliõpilaste mitmekesistes organisatsioonides, teaduslikes ringides ja mujal käib huvitav tegevus, algavad ettevalmistused järjekordseks kunstilise isetegevuse olümpiaadiks. Kuid seinaajalehed, mis peaksid kajastama uue õppeaasta sündmusi ning organiseerima üliõpilasi paremate tulemuste eest võitlema, vaikivad enamikus teaduskondades senini.

Ainult üksikuis teaduskondades, nagu õigus- ja põllumajandusteaduskonnas, on seinalehe toimetusekolleegium vastutustundega suhtunud oma ülesandeisse. Seevastu ajaloo-keeleteaduskonna seinaleht aga ei anna ikka veel elumärki. Kehakultuuriteaduskonna seinalehest „Sõnarivi“ on lugemiseks välja pandud vaid seinalehe pealkiri ja rubriigi nimetus „Terava pilguga“. Vilets on see toimetus, kellel ei jätku teravat pilku iseendagi tegevusetuse märkamiseks. Ka arstiteaduskonna seinalehtede, milledest „Progressiivne Farmaatsia“ kevadisel seinalehtede ülevaatusel hindamist leidis, nägusad tahvlid on oma tavalistelt asukohtadelt pikemat aega kadunud.

On selge, et sellise unise olukorra edasikestmist seinalehtede osas paljudes teaduskondades lubada ei saa. Teaduskondade komsomoli ja ametiühingu büroodel, kelle häälekandjaiks seinalehed on, tuleb kindlustada seinalehtede regulaarne ilmumine ja hoolitseda selle eest, et seinalehtede sisu vastaks neile nõuetele, mida me talle esitame.

E. Plotnik

Lühisignaale

Miks ei ole ülikooli ametiühingukomitee liikmetel ja eriti vastutavatel töötajatel üldiselt teatavakstehtud vastuvõtuaegu? Selliste kindlate kellaaegade olemasolu säästaks hulga üliõpilaste väärtuslikku aega.

S. Teesaar

*

Eesti NSV 10. aastapäeva eel tehti paljugi meie ülikooli välise ilme parandamiseks. Ent puudusi on siin siiski veel küllalt. Nii on osa peahoonest valgendamata. Väga näotu on ka korralagedus peahoone õues: siin vedeleb vana mööblit, puuhalge, telliskive, kivisütt ja igasugust prahti. Kas poleks haldusaparaadil võimalik siingi korda luua?

L. Siimer

*

Kunas tehakse järjekordsed kokkuvõtted sotsialistliku võistluse tulemustest? Rektoraadi ja ametiühingukomitee otsuse kohaselt pidanuks seda tehtama 21. juulil, ent see otsus on jäänud täitmata. Pole siis ime, et võistlus, mida keegi ei jälgi, on hakanud soikuma.

U. Soo

*

Miks pole seni veel tegevust alustanud kino-lektoorium? Ülikooli kollektiiv ootab seda juba ammu kannatamatusega.

R. Tartes

Komsomoli- ja ametiühingukomitee ühine üritus

Esmaspäeval, 2. oktoobril algusega kell 18 toimub aulas kommunistlike noorte ja ametiühingu grupiorganisaatorite ühine õppus. Kui seni kursustel tihtipeale lonkas koostöö komsomoli ja ametiühingu vahel, siis toimuv õppus peaks tugevasti kaasa aitama selle puuduse likvideerimiseks ning komsomoli ja ametiühingu töö koordineerimiseks tema alglülides.

Õppuse tähtsust arvestades on kõigi grupiorganisaatorite osavõtt sellest nõutav.

Hooaja esimene üliõpilasetendus

Homme avab RT „Vanemuine“ kuulsa vene heliloja P. Tšaikovski klassikalise ooperi „Jevgeni Onegin“ esietendusega oma hooaja. Jätkates aastate jooksul väljakujunenud head traditsiooni korraldab teater ka selle lavastusega üliõpilasetenduse, mis leiab aset reedel, 6. oktoobril kell 19.30.

Teatri ja ülikooli kollektiivide vahelise sõpruse arendamiseks korraldatakse lähemal ajal ka loominguline kohtumine, kus arutatakse teatri edasise töö perspektiive.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

Distsipliinirikkujad häbiposti!

Kuhu kadus Niina Aleksejeva?

Juba mõnda aega on jäljetult kadunud ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilane, III kursuse inglise filoloog Niina Aleksejeva. Viimati nähti teda stipendiumi maksmisele järgnenud päeval, mil ta internaadis pühitses oma sünnipäeva. Loenguid pole ta aga kaua oma külaskäiguga „austanud“.

Niina Aleksejevat otsivad rühmakaaslased, dekanaat ja õppejõud, kelle juures tal on akadeemilisi võlgnevusi. Juhul, kui keegi lugejaist juhtub või juhtus teda nägema ülikooli kassa ümbruses septembrikuu stipendiumi väljamaksmise ajal, palutakse sellest ülalmainituile teatada.

Tellige juba täna ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool“ terveks õppeaastaks!

MB 06399 Trükikoja „Tartu Kommunist“ trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2470

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Raamatupalat

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 29 (76) Reedel, 6. oktoobril 1950. a. III aastakäik

Väsimatult omandada marksismi-leninismi

Oktoobrikuuga algas uus õppeaasta parteilise haridustöö süsteemis kõikjal meie suurel kodumaal.

Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud, teenistujad ja töölised kogunesid esimeseks parteiliseks õppuseks käesoleva nädala kolmapäeval. See uus õppimistahe ja ind, mis avaldus esimesel tööpäeval, kõneleb sellest, et meie ülikooli kollektiivi liikmed on teadlikud, missuguseks kõikevõitvaks relvaks võitluses kommunismi ülesehitamise eest on marksistlik-leninlik teooria, Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini suur õpetus.

„Marksistlik-leninliku teooria jõud seisab selles, et ta võimaldab parteil orienteeruda olukorras, mõista ümbritsevate sündmuste seesmist sidet, ette näha sündmuste käiku ja tunnetada mitte ainult seda, kuidas ja kuhu arenevad sündmused olevikus, vaid ka seda, kuidas ja kuhu nad peavad arenema tulevikus", õpetab seltsimees Stalin „UK(b) Partei ajaloo lühikursuse", selle marksismi-leninismi põhiteadmiste entsüklopeedia veergudel, mille ilmumise 12. aastapäev langes ühte poliitharidustöö õppeaasta algusega.

Nõukogude Eesti konkreetsetes tingimustes, kus meie töötajad, rakendades vanemate vennasvabariikide suuri kogemusi ja laialdast abi, loovad väga kiires tempos materiaalset baasi kommunistliku ühiskonna ülesehitamiseks, tuleb kaadri ideelisele kasvatamisele osutada erilist tähelepanu, et meie töötajate teadvus ei jääks maha materiaalse baasi arenemisest ja ei hakkaks edasiliikumise tempot pidurdama. Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi, kui nõukogude ühiskonnale uusi kaadreid — kommunismi ülesehitajaid — ettevalmistava kollektiivi ette seab see eriti vastutavad ülesanded.

Ja ülikooli parteilased ja parteitud bolševikud, tundes seda vastutust, ongi asunud täie tõsidusega kasutama neid soodsaid võimalusi, mis kommunistlik partei on loonud neile oma ideelis-teoreetiliste teadmiste täiendamiseks ja poliitiliseks kasvuks.

Uuel õppeaastal hakkas Marksismi-leninismi Ohtuülikoolis õppima 175 ülikooli õppejõudu ja teenistujat. See arv on tunduvalt suurem eelmiste aastate omast. Et aga anda võimalust kõrgemate koolide õppejõududele veelgi põhjalikumalt töötada läbi marksismi-leninismi õpetuse varasalvi, luuakse käesoleval aastal Marksismi-leninismi Ohtuülikooli juures filiaal kõrgemate koolide ja teaduslike asutiste töötajatele.

Iseõppimise korras jätkavad oma poliitiliste teadmiste täiendamist ligi kakssada ülikooli õppejõudu ja teenistujat. Neile võimaldatakse Tartu linna parteikabineti poolt korraldatavate abistavate loengute kuulamine UK(b) Partei ajaloo, dialektilise ja ajaloolise materialismi, poliitilise ökonoomia ja Nõukogude Liidu välispoliitika ning kaasaegsete rahvusvaheliste suhete alal. Samuti korraldatakse iseõppijatele konsultatsioone.

Ülikoolis hakkasid tööle 5 UK(b) Partei ajaloo kõrgemat tüüpi õpperingi — kokku 96 osavõtjaga, 7 UK(b) Partei ajaloo õpperingi kokku 108 osavõtjaga ning 7 poliitkooli kokku 177 osavõtjaga. Et aga viimastel päevadel on saabunud veel uusi sooviavaldusi administratiiv-majandusala töötajatelt poliitkoolis õppimiseks, siis suureneb poliitkoolide arv veelgi.

Kui võrrelda ülaltoodud arve eelmiste aastate omaga, siis selgub, et käesoleval aastal on suurenenud UK(b) Partei ajaloo kõrgemat tüüpi ja UK(b)P ajaloo ringide arv. See kõneleb meie kommunistide ja parteitu aktiivi ideelis-poliitiliste teadmiste tõusust. Paljud, kes eelmiste aastate jooksul lõpetasid poliitkooli, jätkavad nüüd õppimist UK(b) Partei ajaloo ringides ja paljud, kes õppisid UK(b)P ajalugu lühikursuse alusel, siirdusid käesoleval õppeaastal algallikate tundmaõppimisele juba kõrgemat tüüpi õpperingides.

Kui käesoleva õppeaasta esimene õppepäev lubab eeldada õppeaasta kulgemist normaalselt, siis ei tohi see siiski põhjustada enesega rahulolu. Möödunud õppeaasta vigade kordamist ei tohi lubada.

Üheks suureks puuduseks möödunud õppeaastal oli iseõppijate töö nõrk suunamine, abistamine ja töötulemuste kontrollimine. Kui iseseisvalt õppijate abistamise ülesanne loengute ja konsultatsioonide osas täidetakse ülelinnalises ulatuses, siis seda rohkem tuleks partei- ja ametiühingu-organisatsioonidel omistada tähelepanu töö suunamisele ja iga iseseisvalt õppija kontrollile. Töö suunamise seisukohalt on tähtis nõuda igalt iseõppijalt kindlat tööplaani, mille peaks läbi vaatama ja kinnitama teaduskonna parteigrupi organisaator. Iseõppijate tööga tutvumiseks ja selle käigu kontrollimiseks tuleks organiseerida vestlusi, mille vältel selgitatakse välja iseõppija töö tulemused ja antakse juhiseid edaspidise töö korraldamiseks.

Parteigrupid ja ametiühingukomitee ning teaduskondade ametiühingu bürood peavad organiseerima poliitringide ja poliitkoolide töö pidevat kontrolli nii õppetööst osavõtu, eriti aga sisulise töö osas, ning reageerima operatiivselt avastatud puudustele. Ei tohi lubada korduda sellistel nähtustel, et kuude kaupa poliitring ei tööta, nagu see juhtus metsandusteaduskonnas möödunud aasta kevadel.

Väga tähtis on viia läbi propagandistide nõupidamisi ja korraldada kogemuste vahetamist. Möödunud aastal olid sellised nõupidamised planeeritud, kuid jäid pidamata, sellel aastal tuleb neid kindlasti korraldada.

Alanud õppeaasta parteilise haridustöö süsteemis peab kulgema parteilise propaganda ideelise taseme edasise tõusu tähe all, peab suurenema õppuste organiseeritus kõigis parteilise õppuse lülides.

Sellega luuakse meie ülikooli laialdasele kollektiivile võimalused edukaks ideelis-poliitiliseks kasvuks. Töötagu kõik kommunistid ja parteitud väsimatult marksistlik-leninliku teooria täielikuks tundmaõppimiseks!

Huvitav loeng I. P. Pavlovi õpetusest

Möödunud pühapäeval esines professor Birjukov Leningradist ülikooli aulas loenguga NSVL Teaduste Akadeemia ja NSVL Meditsiiniliste Teaduste Akadeemia I. P. Pavlovi õpetusele pühendatud sessiooni tulemustest.

Põhjalikku ja huvitavat ettekannet jälgis arvukas kuulajaskond suure tähelepanuga.

Komsomoli-organisatsiooni aruande-valimiskoosolek

Eelseisval nädalavahetusel leiab aset tähtis sündmus meie ülikooli komsomoli-organisatsiooni elus — toimub üleülikooliline kommunistlike noorte organisatsiooni aruande-valimiskoosolek. Ülikooli kommunistlikud noored kuulavad sel koosolekul ära ELKNÜ TRÜ Komitee tööaruande, arutavad selle läbi ja valivad uue komitee, andes sellele ühtlasi konkreetsed tegevusjuhised edasiseks tööks.

Koosolek toimub laupäeval algusega kell 17 ja pühapäeval algusega kell 10 aulas.

Marksistliku filosoofia sügav tundmaõppimine on meie keskne ülesanne

*

Lubamatu suhtumine tähtsasse õppeainesse

Dialektiline ja ajalooline materialism kui marksistliku maailmavaate filosoofiline alus omab meie õppeplaanis tähtsat kohta. Seepärast on loomulik, et enamik ajaloo-keeleteaduskonna V kursuse üliõpilastest suhtub suure huviga dialektilise ja ajaloolise materialismi õppimisse, seda enam et sm. Itskovitši loengud on väga sisukad, elavad ja näideterohked. Kuna loengud toimuvad vene keeles, on nad ühtlasi tõhusaks abiks vene keele omandamisel. Ja keegi ei saa teha etteheiteid üliõpilastele S. Väljakule, L. Võsamäele, U. Kolgile, T. Karmale, T. Strutškovale, V. Eerole, A. Mittile, V. Timmole ja paljudele teistele ei nende loengutest osavõtu ega ka konspekteerimise suhtes. Kuid istudes auditooriumi tegumistes pinkides, avaneb hoopis teissugune vaatepilt.

Samal ajal kui sm. Itskovitš kritiseerib metafüüsilist meetodit filosoofias ja selgitab dialektilise meetodi üleolekut, loeb Vilma Kuut Ehrenburgi „Tormi", K. Koolmeister ja V. Jalakas tegelevad vene kirjanduse ajaloo õpikuga. Loenguga pole ilmselt kontaktis ka A. Ahi, sest tal on laual mingi raamat, millele kuulub enamik tema tähelepanust. Ka Endel Leibakul on kõrvalist tegevust: ta tegeleb mingi mahakirjutamisasjaga. Sm. Vaide tutvub paralleelselt loengu jälgimisega ajaleheuudistega.

Puudujate kontrollimisel ilmneb veel teine üpris veider fakt. Kursusel on 86 üliõpilast. Arvestades kõik puudujad rühmavanemate päevikute järgi kokku, saame neid 15. seega umbes 13%, milline protsent ise on juba häbiväärselt kõrge. Lisaks sellele selgub aga, et tegelikult puudub 5 inimest enam. Kuhu nad on kadunud?

Selle saladuse lahendab kursusevanem sm. Timmo. Asi on lihtne — loogika-psühholoogia osakonna rühmavanem A. Mark istus esimese loengutunni kohal, ilma et oleks konspekteerinud, märkis end päevikus kohalolijaks, võttis õppejõult allkirja ja lahkus koos päevikuga. Sama osakonna üliõpilane L. Kütt tuli vaheajal vaid selleks kohale, et lasta end päevikusse sisse kanda.

Kõik mainitud väärnähtused ei ole omased mitte ainult 30. sept. loengule, vaid esinevad krooniliselt. On loomulik, et kursuse eesrindlik osa eesotsas komsomoligrupiga, samuti ka teiste teaduskondade, kus taolised nähtused esinevad, tublid üliõpilased, peavad kiiresti alustama võitlust selle eest, et likvideerida need oma kursust ja nõukogude üliõpilaskonda häbistavad nähtused.

E. Plotnik,
ajaloo-keeleteaduskonna V kursuse üliõpilane.

Dialektilise ja ajaloolise materialismi õpetamise järjekindla parandamise eest

Kodanlike natsionalistide üheks tegutsemisvormiks TR Ülikoolis oli marksistlik-leninliku filosoofia õpetamise ignoreerimine ja nurjaajamine. Kuna eesti rahvusest õppejõud puudusid ja vene rahvusest õppejõude ülikooli tööle ei kutsutud, sest antud aine õpetamist vene keeles peeti „võimatuks", oli marksistliku filosoofia õpetamine korraldatud lubamatult halvasti. Möödunud õppeaastal aga õnnestus kodanlikel natsionalistidel koguni täielikult nurja ajada marksistliku filosoofia õpetamine, vastav kateeder faktiliselt likvideeriti.

Tänu kodanliku natsionalismi purustamisele Eesti NSV-s on nüüd olukord otsustavalt paranenud. ÜK(b)P Keskkomitee poolt tarvituselevõetud abinõud kindlustasid filosoofia kateedri taastamise, ja käesoleval õppeaastal on üliõpilastele loodud kõik eeldused marksistlik-leninliku filosoofia tundmaõppimiseks.

Hoolimata reast raskustest seadis filosoofia kateeder enda ette ülesande taotella sügavate ja püsivate teadmiste omandamist üliõpilaste poolt, et nad õpiksid loovalt kasutama marksistlikku metodoloogiat.

On selge, et üliõpilaste iseseisev töö on püsivate teadmiste omandamise paratamatuks eelduseks. Seepärast nõuab kateeder üliõpilastelt loengute ja marksismi-leninismi klassikute teoste hoolikat konspekteerimist, mida kateeder loeb iga üliõpilase töös peamiseks ja otsustavaks. Loenguis annavad õppejõud üliõpilastele kätte põhilised mõisted ja suuna aine omandamiseks. Venekeelsed loengud, nagu kogemused näitavad, on üliõpilastele hästi arusaadavad ja aitavad ühtlasi kaasa vene keele paremaks omandamiseks.

Suurt tähtsust omistab kateeder seminaridele, mis peavad kasvatama üliõpilastes teooria loova rakendamise oskust tegelikkuse nähtustele ja faktidele, andma üliõpilaste iseseisva töö tulemustest ülevaate ja olema selle töö lõpuleviijaiks.

Üliõpilaste abistamiseks iseseisvas töös korraldab kateeder konsultatsioone, vestlusi iseseisva töö metoodika kohta jne.

Teaduslik uurimistöö on meie kateedri tegevuse oluliseks osaks. Käesoleval õppeaastal peab trükis ilmuma filosoofiateaduste kandidaadi Šardini lõpetatud töö „Nõukogude patriotism — sotsialistliku ühiskonna võimas liikumapanev jõud". Vanemõpetaja Itskovitš töötab oma kandidaadiväitekirja juures, kuna vanemõpetajad Makarov ja Tšalõi valmistuvad kandidaadiminimumi õiendamiseks. Peale selle valmivad kateedris teaduslikud ettekanded sellistel teemadel, nagu „I. P. Pavlovi õpetuse filosoofiline tähtsus", „Nõukogude ühiskonna liikumapanevad jõud" jne.

Kateedri kollektiivi ühiskondlik töö on peamiselt suunatud abi osutamiseks õppejõudude pere ideelis-poliitilise teadlikkuse tõstmisel. Nii alustas kateedri organiseerimisel tööd ülikooli kateedrite juhtivate töötajate filosoofia-alane seminar. Peale selle peavad kateedri liikmed loenguid Marksismi-leninismi Ohtuülikoolis ja propagandistide kursustel partei linnakomitee juures. Ka loenguid dialektilise ja ajaloolise materialismi iseõppijaile hakkavad pidama meie kateedri õppejõud.

Filosoofia kateedri initsiatiivil kutsuti ellu üliõpilaste teaduslik ring filosoofia alal. Ringi tööd juhendab vanemõpetaja Makarov, kuid ka teised kateedri liikmed võtavad ringi tegevusest juhtivalt osa.

Kateedri kollektiiv teeb suurt ja pingelist tööd, juhtides marksistlik-leninliku filosoofia omandamist õppejõudude ja üliõpilaste, samuti ka linna nõukogude ja parteiaktivistide poolt. Vastupidi kodanlike natsionalistide taotlustele on marksismi filosoofia õpetamine ja sügav omandamine TR Ülikoolis kindlustatud.

D. Sardin,
filosoofia kateedri juhataja.

Alustas tööd õppejõudude filosoofla-alane seminar

29. septembril toimus ülikooli kateedrite juhtivate töötajate esimene seminar filosoofia küsimustes. Pärast seminari juhataja sm. Sardini sissejuhatavat sõnavõttu valisid seminarist osavõtjad endile teemad ettekanneteks. Prof. Rägo näiteks hakkab töötama küsimuse juures „Paratamatus ja juhuslikkus", prof. Laas valis oma ettekande teemaks „I. M. Setšenovi ja I. P. Pavlovi õpetus kõrgemast ergulisest tegevusest ja selle tähtsus marksistliku filosoofilise materialismi seisukohalt", prof. Vaga valmistab ette referaadi teemal „Võitlus uue ja vana vahel — arenemise allikas" jne.

Kõigepealt kuulatakse 20. oktoobril seminaril ära prof. Kadari ettekanne „Dialektilise ja ajaloolise materialismi tekkimine — revolutsiooniline pööre filosoofias". Edaspidi toimuvad seminarid ettekannete loovaks arutlemiseks iga kolme nädala tagant.

A. Peterson

Üliõpilaste teaduslik töö olgu õppejõudude südameasjaks!

ÜTÜ ajaloo-keeleteaduse osakond on üks suuremaid ja struktuurilt mitmekesisemaid osakondi ÜTÜ süsteemis. Möödunud õppeaasta lõpuks ulatus siin teaduslike ringide liikmete koguarv 300-ni, neist oli ÜTÜ liikmeid 62.

Ringid on oma tegevuses viimasel ajal saavutanud märkimisväärset edu. On paranenud etekannete ideelis-teoreetiline kvaliteet, ettekannete arv on tõusnud. Aktiivselt võeti osa teaduslikest konverentsidest nii meie ülikoolis kui ka vennasvabariikide ülikoolides. Tunnustavalt tuleb hinnata ka rea suurte ürituste (pidulikud koosolekud seltsimees Stalini sünnipäeva ja M. Veske surma 60. aastapäeva tähistamiseks, pedagoogiline konverents) korraldamist osakonna oma jõududega.

Edusammude kõrval on aga ringide töös hulk suuri puudusi. Üldiseks paheks on olnud nooremate kursuste üliõpilaste vähene kaasatõmbamine tööle, millises suhtes erandiks on ainult ajalooring. Halb on ka see, et ühestki teaduslikust ringist peale ajalooringi ei esitatud möödunud aastal auhinnatöid.

Kõige halvemini töötasid ringidest vene keele ja vene kirjanduse ringid, kes töötasid täiesti omaette ja ei pidanud vähimatki kontakti osakonnanõukoguga.

Asetleidnud suurte vigade peamiseks põhjuseks on ringide töö vähene, pealiskaudne ja paberlik juhtimine osakonna nõukogu ja eriti selle vastava liikme sm. Liimetsa poolt. Ringide töö kontroll osakonna nõukogu poolt lonkas tugevasti. Teiselt poolt tuleb aga alla kriipsutada ka seda, et liiga vähene on olnud abi ja juhtimine teaduslikele ringidele ka õppejõudude ning komsomoli-organisatsiooni poolt. Nii ei leidnud nõukogu teaduslik juhendaja sm. Ariste möödunud aastal kuigi palju aega abi osutamiseks nõukogule, mis loomulikult ei jätnud töötulemustele mõju avaldamata. Ka teaduskonna komsomoli büroo teadusliku töö sektori juhataja sm. Taimre ei tundnud vajalikku huvi oma ülesannete vastu. Alles nüüd, pärast sm. Siilivaski asumist sellele kohale, on olukord hakanud paranema.

Kateedritest on ringe hästi juhendanud loogika-psühholoogia, pedagoogika, eesti keele, kirjanduse ja rahvaluule kateedrid. Seevastu vene keele kateedri (sm. Feldbach) ja vene kirjanduse kateedri (sm. Pravdin) suhtumine ringide töösse on olnud lubamatult ükskõikne. Need kateedrid nõuavad küll ringidelt tööplaane, kuid ei abista ringide juhatusi nende plaanide koostamisel. Nii möödunud kui ka käesoleval õppeaastal ei ole nende kateedrite õppejõud kaasa tõmmatud ringide tööle.

Vene kirjanduse ringi teaduslik juhendaja sm. Rogova suhtub oma ülesandesse formaalselt, harrastab oma ringis diktaatorlikku režiimi, surub maha isiklikku initsiatiivi. Sm. Rogova ei tunne ringi liikmeid. Tööülesandeid jaotatakse sm. Rogova poolt mehaaniliselt, igaühe kalduvusi ja soove arvestamata. Selle iseloomustamiseks olgu toodud järgmine näide.

Kui osakonna nõukogu esindajad külastasid vene kirjanduse ringi töökoosolekut ringi tööga tutvumiseks, oli seal parajasti käsil tööülesannete jaotamine sügissemestriks. See toimus niiviisi, et koostatud tööplaani alusel sm. Rogova määras ettekandeteemad täiesti juhuslikult ühele või teisele ringi liikmele. Nii siis juhtuski, et pidades nõukogu esindajaid oma ringi liikmeteks, määrati neilegi ilma pikemata teemad kätte. Kui eksitus oli selgitatud, oli sm. Rogova siiski hämmastunud: milleks on nõukogu esindajail tarvis külastada nende koosolekut!

Siinkohal märgitud väärnähtuste likvideerimine on osakonna uue nõukogu ülesanne. Ent on selge, et nõukogu üksi ei suuda kindlustada vajalikku tõusu teaduslike ringide töös. On tingimata tarvis, et õppejõud omalt poolt osutaksid rohkem abi teaduslikele ringidele ja võtaksid nende töö oma südameasjaks.

J. Martin

Kirjanduse ja kunsti alal katsetajad võtku aktiivselt osa följetonide ja karikatuuride võistlusest

Nagu teada, kuulutasid ELKNÜ TRÜ Komitee, TRÜ Ametiühingu Komitee ja ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetus hiljuti välja följetonide ja karikatuuride võistluse. Tuletame kõigile kirjanduse ja kunsti alal katsetajaile meelde, et võistluse tähtpäev — 1. november — hakkab lähenema ja seepärast on tarvis tööga võistlustööde juures rutata.

Olgu veel meelde tuletatud, et võistluse täpsed tingimused on avaldatud ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool" nr. 26, 15. septembrist 1950. a.

Jääb soovida, et võistlusest võetaks rohkearvuliselt osa, et paljud meie kollektiivi liikmed aitaksid huumori ja satiiri relvaga kaasa ülikooli töö parandamiseks.

Anti edasi matkamuljeid

Tänavune suvepuhkus kujunes üliõpilastele elamuste- ja muljterohkeks. Paljudele noortele avanes võimalus osa võtta ülikooli poolt korraldatud ekskursioonidest vennasvabariikidesse. Need ekskursioonid andsid kõigile osavõtjaile palju uut, väärtuslikku ja kasulikku edasiseks tööks.

Ekskursioonimuljete jagamiseks üliõpilaskonna laiemate hulkadega korraldati möödunud laupäeval klubis matkamuljete edasiandmise õhtu, millest võttis osa suur hulk üliõpilasi kõigist teaduskondadest. Huvitava ülevaatega põllumajandusteaduskonna üliõpilaste sõidust põllumajanduslikesse uurimisasutistesse Moskvas ja Moskva lähistel esines üliõpilane Lepik. Õigusteadlaste ekskursioonist meie kodumaa pealinna Moskvasse jutustas õigusteaduskonna V kursuse üliõpilane Kelder. Kolmandana tutvustati kõnesoleval õhtul veel bioloogide elamusterohket matka Mitšurinskisse.

Taolised hästi ettevalmistatud vestlusõhtud peaksid saama sagedasemateks nähtusteks meie ülikoolis. Ka teaduslikud ringid, teaduskondade kollektiivid jne. võiksid korraldada samasuguseid koosolekuid matkamuljete edasiandmiseks.

R. Palkus

Järvselja õppe- ja katsemetskond võtku eeskuju!

ÜTÜ metsakasvatuse ja -kaitse teaduslik ring korraldas hiljuti õppe-ekskursiooni, et tutvustada ringi liikmetele Eesti NSV-s enam levinud metsatüüpe ja eeskujulikke metskondi. Ekskursioon toimus marsruudiga Tartu — Saare — Varangu — Tapa — Aegviidu — Anija — Kuusalu — Purdi — Kabala — Viljandi — Loodi — Tartu.

Ekskursioonist osavõtjad omandasid palju uusi väärtuslikke kogemusi ja häid muljeid eeskujulikust tööst meie eesrindlikes metskondades.

Nende muljete valguses torkavad veelgi enam silma puudused ülikooli õppe- ja katsemetskonnas Järvseljal. Nii näiteks ei leidu siinseis taimeaedades isegi õppe- ja katsekultuurideks vajalikku kogust kuuseistikuid. Männiseemikud Järvselja taimeaedades on pruunistunud männi pudetõvest, kuna teistes metskondades on taimed tänu heale hoolitsusele terved. Taimeaedade külindeil, istandeil ning katsealadel puuduvad selgitavad etiketid ning plakatid. Metskonnas tegeldakse vähe kaadri õpetamise ja kasvatamisega, nõrgalt on organiseeritud sotsialistlik võistlus ja eesrindlike tööliste töövõtete populariseerimine.

Et likvideerida õppe- ja katsemetskonna mahajäävus, tuleks sealseil töötajail tutvuda tööde organiseerimisega ja juhtimisega teistes metskondades.

L. Ruus

ÜSK-i hinnatav malevõit

Pühapäeval leidis aset suurim malevõistlus Nõukogude Eesti maleajaloos — matškohtumine ÜSK ja „Kalevi" võistkondade vahel 100 laual. Kummassegi võiskonda kuulus 90 mees- ja 10 naismaletajat.

Mitu tundi kestnud pingelise mängu järel lõppes matš üliõpilasmaletajate napi, kuid hinnatava võiduga 50,5:49,5.

B. Jakobson

Tähtsad üritused keeleteaduse küsimuste selgitamiseks

Seltsimees Stalini sõnavõtud keeleteaduse küsimuste kohta on uueks hindamatuks panuseks mitte üksnes keeleteadusse, vaid ka teistesse teadusealadesse, mis tegelevad ühiskondlike nähtuste uurimisega, on uueks panuseks marksistlik-leninliku teooria varaaita.

Et õigesti aru saada sellest pöördest, mis tõi seltsimees Stalini esinemine keeleteaduse valdkonnas, on vaja põhjalikult tundma õppida seltsimees Stalini artiklites avaldatud mõtteid. See on eriti tähtis meie ülikooli tingimustes, sest mõned kalduvad Marri eksivaadete hukkamõistmisest, araktšejevliku režiimi likvideerimisest tegema ebaõigeid järeldusi, nagu tähendaks see kriitikata tagasiminekut võrdleva ajaloolise meetodi juurde keeleteaduses. Selline arvamus tähendab võrdleva ajaloolise meetodi puuduste vaikivat õigustamist ja seltsimees Stalini hoiatuse, et ka sellel meetodil on tõsiseid puudusi, unustamist.

Et suunata keeleteaduse alal töötajaid õigele teele, organiseeris Kõrgema Hariduse Ministeerium augustikuus erakorralise nõupidamise keeleteaduse küsimuste kohta ja kursuse keeli õpetavaile õppejõududele. Mõlemast üritusest võtsid osa ka meie ülikooli esindajad. Nende seltsimeeste ülesandeks on teistele õppejõududele edasi anda Moskvas saadud teadmisi.

Selleks organiseerib ajaloo-keeleteaduskond keeleõpetajatele seminari, kus kantakse ette 8—9 referaati. Seminar alustab tööd niipea, kui saabuvad KHM poolt lubatud materjalid.

Laiemate ülikooli ringkondade ja Tartu koolide keeleõpetajate tutvustamiseks nende küsimustega kavatseb teaduskond 29. ja 30. oktoobril ülikoolis läbi viia keeleküsimustele pühendatud konverentsi, millest on kutsutud osa võtma keeleteadlasi ka Moskvast, Leningradist ja Tallinnast.

V. Reiman,
ajaloo-keeleteaduskonna dékaan.

Akadeemiliste võlgnevuste likvideerimisega ei tohi viivitada

Määrus kursuseeksamite kohta kõrgemates õppeasutistes näeb ette, et üliõpilastele, kelledel jäi eelmisel eksamisessioonil akadeemiline võlgnevus, määratakse rektori poolt individuaalsed tähtajad volgnevuse likvideerimiseks, kuid mitte kauemaks kui järgmise semestri esimese kuu lõpuni.

Võlgnevust omava üliõpilase esimeseks mureks peab olema võlgnevuse kiire likvideerimine ning kõige parem on, kui ta seda suudab teha veel enne temale määratud tähtaega. Hoopis ekslik on võlgnevusesse suhtumine, mida mõnikord on võidud tähele panna. Nimelt arvavad mõned, et aega on küllalt, ja viivitavad lubamatult eksamiks valmistumisega ja selle sooritamisega. Sellise suhtumise juures jääb aga eriti neil juhtudel, kui võlgnevus on rasketes ja ulatuslikkudes ainetes, eksamiks valmistumise aeg liiga lühikeseks, ning teiseks, kui kulutatakse kõik aeg võlguoleva aine õppimiseks, siis kannatab selle all uue semestri õppetöö, ning semestri lõpul ähvardab jällegi uue võlgnevuse tekkimine. Sellise tööstiili juures ei suudeta õieti süveneda teadusesse ega kujuneta õigeteks nõukogude haritlasteks, keda vajab meie kodumaa. Kahjuks aga pole selline tööstiil meil täiesti välja juuritud.

Matemaatika-loodusteaduskonnas oli võlgnevusi alanud õppeaastaks lubamatult palju, enam kui 30 üliõpilasel. Näiteks viidi füüsikaosakonna III kursusele võlgnevusega 6 üliõpilast, keemiaosakonna III kursusele samuti 6 üliõpilast. Teistes osakondades ja teistel kursustel oli võlgnevuste arv väiksem. Võlgnevus kõigil juhtudel on just raskemates ainetes. Nii jäi võlgnevus keemiaosakonna III kursuse üliõpilastele L. Kasemaale, H. Lõole, H. Reintammele, E. Tanile, H. Verkinale ja M. Voitesele kõrgemas matemaatikas; füüsikaosakonna III kursuse üliõpilastel A. Maikallol, U. Taltsil ja O. Vinkmanil teoreetilises mehhaanikas; bioloogiaosakonna III kursusel tekkis võlgnevus zooloogias, mis on väga ulatuslik aine, üliõpilastel E. Lobergil ja L. Mägil.

Halb on see, et mitte kõik mainitud üliõpilastest pole seni likvideerinud oma võlgnevust ja on nii osutunud eespoolkirjeldatud väära tööviisi kütkeis olevaks. Niihästi neil kui ka teistel nendetaolistel tuleb olukorrast teha tõsiseid järeldusi ja mitte enam viivitada oma võlgnevuse likvideerimisega.

Prof. A. Vaga,
matemaatika-loodusteaduskonna dekaan.

Veste

Täiskasvanud laps ehk «Mitrofanuška»

Juba ammu lõppes Näituse tän. ühiselamus igahommikune müra-kära. Kõik olid rutanud loenguile. Ühiselamu seinakella pikem osuti jõudis ära teha juba mitu head tiiru, enne kui ühes toa nr. 31 voodis midagi liikuma hakkas. Päevavalgele ilmus esialgu sassis juustesalk ja seejärel unine ning rängalt äramagatud näolapp.

Naaberkorteris töötas samal ajal hoolikalt ühiselamu koristaja. Koristaja võpatas järsku, kui kusagilt tuli kuuldavale tugev mehine haigutus: „Aaa-eeh!" Koristaja taipas kohe, et see imelik häälitseja ei ole keegi muu kui üks laiskvorst-üliõpilane. Selliseid oli ta, vana tööinimene, aastat tosin tagasi palju näinud. „Olid teised alles prii-leivasöödikud — igavesed tudengid, nagu neid kutsuti," mõtiskles koristaja ja jätkas tööd.

Haigutaja ajas ennast istukile, ringutas, masseeris magades ärasurnud käsivart, pilutas silmi ning ohkas südamepõhjast, kui mõtles, et ammugi oleks aeg loenguile minna. „Hirmus väsimus on minus, loenguile minekust ei tule midagi välja. Pealegi on täna veel kontrolltöö, aga selleks valmistumiseks ei jätkunud kuidagi aega..." arvas noormees ja haigutas edasi.

Vahepeal on lugejail kindlasti tekkinud küsimus: kes see unimüts siis on? Selle korteri üliõpilased tunnevad teda väga hästi — see on ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse üliõpilane Toomas Hunt — tuntud laiskvorst, kes silma paistab sagedase puudumisega kontrolltöödest, kuigi ta võimed lubaksid tal olla õppe-eesrindlane.

Üni ei tahtnud Toomal kuidagi kontidest välja minna. „Prr-rr... Pagana külm sügis tänavu — isegi toas on jahedavõitu," tunnistas Toomas ja puges ruttu tagasi teki alla. Pani suitsu suhu, võttis kätte ühe vana raamatu ja hakkas lugema. Ent ka lugemine täna ei „istunud", sest pähe tikkusid mitmesugused unistused. Toomas Hunt unistas vanadest aegadest, kui aastakümnete kaupa oleks saanud tudengit mängida. „Miks peaksin ma juba paari aasta pärast ülikooli lõpetama! Papa-mamma suudavad mind veel vähemalt kümme aastat aidata — nad ju veel noored inimesed..." Judinad jooksid Toomal üle selja, kui ta mõtles iseseisvale tööle pärast ülikooli lõpetamist.

Kõnesolev noormees kannab nõukogude üliõpilase austavat nimetust. Kuid ta ei vääri seda, sest ta teeb meile häbi. Talle sobib suurepäraselt vene kirjanduses tuntud negatiivse tüübi — Mitrofanuška nimi.

Meie Mitrofanuška oleks veel kes teab kui kaua sängis põõnutanud, kui poleks ilmunud ootamatu külaline — professor Ariste. Seltsimees Ariste võttis täiskasvanud lapsel ilusasti käealt kinni ja talutas ta loengule, kontrolltööd tegema.

Häbi laisklejaile, häbi „mitrofanuškatele"! Häbi neile „täiskasvanud lastele", kellel on tarvis, et õppejõud nad hommikul riidesse paneksid ja käekõrval loengule talutaksid!

Meie, ausad üliõpilased, naelutame sellised nagu Toomas Hunt halastamatult häbiposti ja võitleme väsimatult õppedistsipliini paranemise eest.

Ants Antivana

Selline olukord teeb meile häbi

Näitliku agitatsiooni tähtsus noorte kommunistliku kasvatuse ürituses on väga suur. Hästi, oskuslikult kasutatud näitlik agitatsioon võib tõhusalt kaasa aidata nõukogude patriotismi kasvatamiseks meie üliõpilastes, innustada neid paremale tööle ja aidata kaasa ülikooli töö parandamiseks.

Seda halvem on, et meie ülikoolis on seda relva alahinnatud, mistõttu olukord näitliku agitatsiooni kasutamise osas on lubamatult halb.

Olemasoleva näitliku agitatsiooni peamiseks puuduseks on tema liiga vähene seotus ülikooli eluga, tema ees seisvate ülesannetega. Üheski teaduskonnas näiteks pole välja pandud puudumiste graafikuid. Ka üheski isetegevuskollektiivis pole selliseid graafikuid kasutatud, kuigi nad võiksid osutuda tähtsaiks tegureiks töödistsipliini kõvendamisel. Näitlik agitatsioon ei näita meil küllaldaselt kodumaise teaduse saavutusi, tema prioriteeti ja eesrindlikku osa teaduse arengus, ei propageeri nõukogude rahvaste loova töö saavutusi ega kajasta kogu maailmas toimuvat võitlust rahu eest.

Näitliku agitatsiooni tähtsuse lubamatust alahindamisest räägib kujukat keelt olukord ühiselamutes. Tiigi, Lauristini, Jaama ja Näituse tän. ühiselamuis puduvad loosungid, plakatid portreed jms. peagu täiesti. Tiigi tän. ühiselamu üldkasutatavais ruumides on näiteks ainult 1 loosung, 1 portree ja 1 hüüdlause. Üliõpilaste tubades puuduvad loosungid ja riigijuhtide portreed peagu täiesti. Vallikraavi tän. ühiselamus koguni levitati väidet, et portreede ülesriputamine elutubades olevat hügieeniliselt kahjulik! Niisugused arvamused sobivad ainult nõukogude korra vaenlastele.

Palju parem pole pilt ka teistes ülikooli hoonetes. Võtame näiteks peahoone. Igaüks teab, et peahoone koridorides pole ühtki loosungit, puuduvad riigijuhtide portreed ja büstid. Kas selline olukord on sobiv nõukogude ülikooli peahoonele? Muidugi mitte. Ka peahoone auditooriumid ei jäta head muljet, eriti lagedad on auditooriumid 2 ja 6. Teises ülikooli käidavamas hoones — pearaamatukogus — on ainult üks loosung. Rohkesti on siin küll igasuguseid büste, kuid nende hulgas otsiksime asjatult nõukogude teadlaste ja kirjanike kujusid. „Eeskuju" näib andvat siin raamatukogu juhataja ise, kelle kabinetis on vaid välismaiste teadlaste pildid.

Mis puutub marksismi-leninismi aluste kateedrisse, siis ka siin on näitlik agitatsioon täiesti vaeslapse ossa jäetud. Auditooriumide nr. 4, 5 ja 6 seinad on täiesti lagedad. Kateedri suures auditooriumis on välja pandud küll diagrammid viisaastaku plaani ülesannetest (muide, siin leidub ohtrasti keelelisi vigu), kuid praegu oleks ammu juba aeg rääkida ka selle plaani täitmise tulemustest, nõukogude rahva saavutustest viisaastaku ülesannete lahendamisel.

Oma eeskujuandvat osa pole täitnud ka üliõpilaste ühiskondlikud organisatsioonid. Niihästi komsomoli- ja ametiühingukomitees kui ka ÜTÜ nõukogus kohtab silm vaid vananenud näitliku agitatsiooni materjale. Ülikooli klubis võib näha ainult üht loosungit, portreed on seinale asetatud lohakalt.

Kui ülikooli kesksetes asutistes valitseb selline huvipuudus näitliku agitatsiooni korraldamise suhtes, siis ei tule imestada, et ka üksikud teaduskonnad on seda halba eeskuju järginud. Väga paljudes auditooriumides puuduvad igasugused näitliku agitatsiooni vahendid. Nii on suurimate auditooriumide — keemiahoone ja Aia tän. 46 ring-auditooriumide seinad täiesti lagedad.

Ajaloo-keeleteaduskonna auditooriumidest paistab oma apoliitilisusega silma klassilise filoloogia auditoorium, kus rohkearvuliste piltide hulgas pole ühtki Nõukogude riigi juhtide ja nõukogude teadlaste portreed.

Halvasti kasutatakse näitlikku agitatsiooni ka õigusteaduskonnas. Kuigi siin osaliselt vabandavaks põhjuseks on hiljutine kolimine, oleks praegu juba aeg tõsisemalt mõtlema hakata oma ruumide kaunistamisele.

Viimaste hulgas sammub näitliku agitatsiooni korraldamise osas arsiteaduskond. Patoloogilise füsioloogia, farmaatsia, mikrobioloogia, sisehaiguste propedeutika jt. kateedrite ruumes ja auditooriumides näeme ühtviisi väheõõmustavat pilti: näitlik agitatsioon kas puudub üldse või on lapsekingades.

Matemaatika-loodusteaduskonna kateedritest on eriti halb olukord darvinismi kateedris. Näitlik agitatsioon puudub siin täiesti, ja kui kateedri juhataja tähelepanu juhiti sellele väärnähtusele, ei andnud ta ka erilisi lootusi olukorra paranemiseks. Rahule ei saa jääda ka analüütilise keemia, biokeemia, orgaanilise keemia jt. kateedrite ruumidega.

Toodud näiteist tuleneb vastuvaidlematult, et meie ülikoolis valitseb näitliku agitatsiooni osas selline olukord, mis teeb meile häbi. On selge, et olukorra otsustav parandamine on kõigi vastavate asutiste kiireks ülesandeks, mille täitmisega ei või viivitada päevagi.

O. Kaart

Vastuseks meie kriitikale

Kriitika oli õige

Seoses ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool" 22. sept. ilmunud artikliga „Nad häbistavad meie ülikooli" teatan, et mainitud artikkel arutati läbi veterinaarteaduskonna V kursuse üliõpilaste üldkoosolekul 27. sept. s. a., samuti ka teaduskonna õppejõudude koosolekul 29. sept. s. a. Kriitika tunnistati õigeks, üliõpilaste distsipliini ja käitumiskultuuri parandamiseks otsustati tarvitusele võtta rida abinõusid.

E. Peebsen,
veterinaarteaduskonna dekaan.

„Nad häbistavad meie ülikooli"

Meie lehe s. a. 27. numbris ilmunud artiklis „Nad häbistavad meie ülikooli" kritiseeriti muuseas ka õigusteaduskonna II kursuse üliõpilast L. Riisenbergi selle eest, et ta tagasisõidul šeflusalusest kolhoosist lubas endale ebasobivaid väljendusi vene keele loengust osavõtu suhtes ja ei astunud küllalt otsustavalt välja ebanõukogulike laulude lauljate vastu. Nagu õigusteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretär sm. Hiire toimetusele teatab, on mainitud juhtumit arutatud algorganisatsiooni büroo koosolekul, kus sm. Riisenbergile tehti noomitus.

Lühisignaale

Möödunud aastal tegi ÜTÜ hea algatuse, hakates korraldama üleülikoolilisi populaarteaduslikke loenguid. Toimuski paar-kolm loengut, siis aga jäi üritus soiku. Kunas kavatsetakse poolelijäänud üritust jätkata?

R. Peep

*

Kas poleks aeg mõtelda keemiahoone ringauditooriumi liikuvate istmete raudosade määrimisele? Praegu kägisevad nad iga liigutuse juures, mis tugevasti häirib nii loengu pidamist kui ka jälgimist.

A. Haab

*

Õppetöö käib juba kuu aega, kuid ajakirjanduse müügipunkt peahoones ei tööta ikka veel. See viga tuleks kooskõlas Ajakirjandusliiduga likvideerida, sest üliõpilased on elavalt huvitatud värskete ajalehtede kiirest kättesaamisest.

J. Leeduks

*

Suvel remonditi peahoone kolmandal korrusel uued ruumid vene keele kateedrile. Miks aga üldse teostati siin remont, kui juba esimese vihma ajal laed hakkasid vett läbi laskma ja krohv sai rikutud?

A. Põllu

*

Miks puudub Burdenko tän. ühiselamus ikka veel telefon, kuigi selle järele on terav tarvidus? Üliõpilased loodavad, et haldusaparaat saab siin neid aidata.

O. Vares

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 06306 Trükikoja „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2524

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Raamatupalat

Tartu Riikliku Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 30 (77) Reedel, 13. oktoobril 1950. a. III aastakäik

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi SEADLUS

Eesti NSV rajoonide, linnade, alevite ja külade töörahva saadikute nõukogude valimiste teostamise kohta

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu Presiidium otsustab:

Määrata Eesti NSV rajoonide, linnade, alevite ja külade töörahva saadikute nõukogude valimised pühapäevale, 17. detsembrile 1950.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. JAKOBSON

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär V. TELLING

Tallinn, 7. oktoobril 1950

Innustagu meid suure teadlase-võitleja õilis eeskuju!

Kogu meie ülikooli kollektiivi tähelepanu tulipunktiks on praegu lähemal ajal toimuv üleülikooliline teaduslik konverents, mis on pühendatud geniaalse vene teadlase I. P. Pavlovi õpetusele ja NSVL Teaduste Akadeemia ning NSVL Meditsiiniliste Teaduste Akadeemia hiljutise ühise sessiooni tulemustele.

Eelseisev konverents pole mitte tavaline teaduslik konverents, nagu meil neid aeg-ajalt korraldatakse. Tema tähtsus on võrratult suurem. Ta peab järsult tõstma meie avalikkuse huvi Pavlovi õpetusega seosesolevate küsimuste vastu, tutvustama ülikooli kollektiivi laiemais ringkondades geniaalse teadlase-materialisti suurt õpetust, mida iseloomustab terav võitlus idealismi vastu teaduses.

Konverents peab andma otsustava löögi Pavlovi õpetuse alahindamise, tema tähtsuse kitsendamise meeleoludele. On tarvis veenvalt näidata, et Pavlovi õpetus on aluseks mitte ainult füsioloogiale ja teistele bioloogilistele distsipliinidele, vaid ka paljude humanitaarteaduste, nagu psühholoogia ja pedagoogika edasiarendamine võib toimuda üksnes Pavlovi õpetuse põhjal. Suurimat tähelepanu tuleb pühendada Pavlovi õpetuse filosoofilise tähtsuse selgitamisele. Tuleb tunnistada, et olukord neis töölõikudes pole meie ülikoolis kaugeltki hea. Kuigi füsioloogia kateedri liikmed on pidanud populaarteaduslikke loenguid neil teemadel enam kui 50 loengutunni ulatuses ja ka üksikud üliõpilased (Reinaru jt.) on näidanud initsiatiivi Pavlovi õpetuse tutvustamisel massides, on sellest ikkagi vähe. Kõige suuremaks puuduseks on, et ülikooli enda kollektiivile pole korraldatud ühtki loengut Pavlovi õpetuse tutvustamiseks, kuigi üliõpilaskond tunneb nende probleemide vastu elavat huvi. Tähistagu toimuv konverents pööret Pavlovi õpetuse populariseerimises nii meie õppejõudude kui ka üliõpilaste — ÜTÜ liikmete poolt!

Konverentsi tähtsaks ülesandeks on ka meie ülikoolis tehtava teadusliku töö hoogustamine. Tuleb tunnistada, et meie õppejõud ja üliõpilased on vähe uurinud Pavlovi õpetust, vähe käsitlenud sellega seotud probleeme oma teaduslikes töödes. Selles osas peab toimuma murrang. Nii meie õppejõudude-bioloogide, aga ka psühholoogia, pedagoogika jt. ainete alal töötajate ning Üliõpilaste Teadusliku Ühingu vastavate ringide uurimistöö plaanides peavad Pavlovi õpetuse küsimused edaspidi omama tähtsat kohta. Innustagu konverents meie õppejõude ja üliõpilasi intensiivsemale tööle teaduslikul alal!

Ettekandeis, mis konverentsil esitatakse, peab kirkalt ilmnema Pavlovi kui teadlase-patrioodi, teadlase-materialisti, teadlase-võitleja õilis kuju. On tarvis, et konverents kasvataks meie õppejõududes ja üliõpilastes kirglikku püüdu olla samasugusteks võitlejateks idealismi vastu, materialistliku maailmavaate eest, nagu seda oli Pavlov, et ta arendaks meis leppimatust võitluses ideoloogilisel rindel ja väsimatut tahet tööks, uue ehitamiseks. Meil esineb veel katseid „nurkapugemiseks", eraldumiseks ideoloogilisest võitlusest. Prof. Poska-Teiss näiteks tegi konverentsi ettevalmistamise komisjonis ettepaneku, et põhilised ettekanded konverentsil esitataks teadlaste poolt väljastpoolt ülikooli, kuna meie oma õppejõudude ülesandeks jääks ainult lühikeste statistiliste aruannete esitamine oma tööst. Siin ongi tegemist sellise argliku katsega eemale hoiduda teravate ideoloogiliste küsimuste arutlemisest, mis pole kaugeltki väärikas nõukogude teadlasele. — Õppigem Pavlovilt, kirglikult võitlejalt, tulihingeliselt patrioodilt!

Mainituga konverentsi tähtsus veel ei piirdu. Tema mitte vähem oluliseks ülesandeks on kasvatada meie inimestes uhkusetunnet vene ja nõukogude teaduse saavutuste üle, meie võimsa kodumaa — maailma eesrindlikema teaduse maa üle. Kasvatagu konverents meis nõukogude patriotismi, andumust Nõukogude kodumaale ja kommunismi ehitamise üritusele!

Ülikoolile on tehtud palju õigustatud etteheiteid, et ta arendab vähe teaduslikku tööd, ei püsi oma kuulsusrikka ajaloo tasemel. Andku konverents hoogu selleks, et me kiiresti likvideeriksime oma mahajäävuse, et iga ülikooli õppejõud oma teadusliku tööga oleks vääriline kandma nõukogude teadlase auväärset nimetust!

Akadeemik Pavlovi õpetusele pühendatud konverents

21. ja 22. oktoobril toimub aulas üleülikooliline konverents, mis on pühendatud akadeemik Pavlovi õpetusele seoses NSVL Teaduste Akadeemia ja NSVL Meditsiiniliste Teaduste Akadeemia hiljutise ühise sessiooniga.

Konverentsi esimesel plenaaristungil, mis toimub 21. okt. kell 18 aulas, kuuleme rektor prof. Koordi avasõna, millele järgnevad ettekanded — „Akad. Pavlovi füsioloogiaõpetuse probleemid NSVL Teaduste Akadeemia ja NSVL Meditsiiniliste Teaduste Akadeemia teaduslikul sessioonil" (prof. V. Vadi), „I. P. Pavlovi õpetuse filosoofiline tähtsus" (filosoofiateaduste kandidaat D. Sardin) ja „Akad. Pavlovi õpetus ja selle tähtsus meditsiinis" (prof. E. Käer-Kingisepp). Istung lõpeb I. P. Pavlovi tegevust valgustava dokumentaalfilmi demonstreerimisega.

Teisel istungil 22. okt. kell 11 kuulatakse ära prof. E. Martinsoni ettekanne „Pavlovi õpetus — uus etapp biokeemia arengus" ja rida lühemaid sõnavõtte ülikooli õppejõududelt.

Kõrgesti kvalifitseeritud kaadrite eest!

Kasvatada kõrgesti kvalifitseeritud kaadreid meie rahvamajandusele ja kultuurielule, inimesi, kes on piiritult andunud kommunismi ehitamise üritusele ja on valmis jõudu säästmata võitlema selle töö võiduka lõpuleviimise eest — see mõte läbis punase niidina kõiki sõnavõtte Tartu Riikliku Ülikooli kommunistlike noorte organisatsiooni aruande-valimiskoosolekul, mis toimus möödunud nädalavahetusel. Koosolekul, mis möödus terve bolševistliku kriitika ja enesekriitika õhkkonnas, esines aruandega ELKNÜ TRÜ Komitee sekretär sm. H. Tiido. Väga elavaks kujunesid läbirääkimised aruande kohta: nende raames võttis sõna 27 ülikooli kommunistlikku noort. Peale selle esines koosolekul veel ELKNÜ Keskkomitee sekretär sm. Viies, kes pikemalt peatus ÜLKNÜ KK IV ja ELKNÜ KK IX pleenumi otsustel, ELKNÜ Tartu Linnakomitee sekretär sm. Üri ja ülikooli partei-algorganisatsiooni sekretär sm. Köörna.

Nii aruandes kui ka sõnavõttudes rõhutati, et ülikooli komsomoli-organisatsioon on oma töös saavutanud suurt edu. Organisatsioon on kujunenud võimsaks jõuks, mille ridadesse kuulub juba üks viiendik kogu üliõpilaskonnast, jõuks, mis on suuteline edukalt lahendama oma suuri ülesandeid. Võitlevalt on organisatsioon täitnud EK(b)P KK VIII ja ELKNÜ KK VIII pleenumi tähtsaid otsuseid. Neist otsustest lähtudes viidi kõigis algorganisatsioonides läbi lahtised koosolekud, kus paljastati kodanliku ideoloogia kandjaid üliõpilaskonnas ja määrati kindlaks kommunistlike noorte esmajärgulised ülesanded noorsoo kommunistliku kasvatuse parandamisel.

Neist ja paljudest teistest vaieldamatuist edusammudest hoolimata pole aga organisatsiooni töös sugugi mitte veel kõik korras, paljudes töölõikudes esineb senini suuri puudusi. Kõigepealt, nagu märkisid aruandja ja sõnavõtjad sm-d Kullaste, Aamisepp, Salumaa jt., on komitee liiga vähe pööranud tähelepanu õppetöö küsimustele. Tunnustust väärib, et üks viiendik kommunistlikest noortest õiendas kõik eksamid ainult väga headele hinnetele, et kommunistlike noorte hinnete hulgas on ligi 53% „väga häid" ja et valdav enamus kommunistlikest noortest kuulub õppetöö eesrindlaste hulka. Aga samal ajal leidub ka fakte, mis räägivad sellest, et rida kommunistlikke noori jääb õppetöös maha ja ei täida oma põhilist ülesannet — olla eesrindlane õppetöös. Suuri puudusi on õppedistsipliinis. Oigusteaduskonna IV ja V kursuse üliõpilastest on mitmel korral dialektilise ja ajaloolise materialismi loenguilt puudunud kuni 30%. Ajaloo-keeleteaduskonna vene filoloogia osakonna II kursus, kus on palju kommunistlikke noori, on kõige distsiplineerimatum kursus ülikoolis.

Halvad on lood eriti vene keele ja marksismi-leninismi aluste õppimisega. Stomatoloogiaosakonna I kursusel said 14% üliõpilastest vene keele eksamil mitterahuldava hinde. Oigusteaduskonnas kuuluvad mahajääjate hulka vene keele õppimisel ka mõned kommunistlikud noored (Hiielo). Häiriv on ka see, et mõnel pool (näit. kehakultuuriteaduskonnas) on vene keele õppejõud vahetunud kuni kolm korda õppeaastas ja et mitmete õppejõudude loengud (Ernits, Puusepp, Ramul jt.) on madalal tasemel.

Mitte küllalt heast olukorrast marksismi-leninismi aluste õppimisel räägib asjaolu, et 68 üliõpilast, nende hulgas 6 kommunistlikku noort, said eksamil mitterahuldava hinde.

Aruandega esines ELKNÜ TRÜ Komitee sekretär sm. Tiido.

Tõsistest puudustest poliitilise kasvatustöö rindel rääkisid koosolekul sm-d Tõnisson, Prost, Kallas jt. Poliitinformatsioonide kasvatuslik väärtus pole alati küllalt kõrge. Seda tõendab fakt, et paljud noored orienteeruvad halvasti kaasaegses poliitilises olukorras. Ebaõigesti talitavad need õppejõud, kes ei jäta poliitinformatsioonitunnis aega üleskerkinud probleemide arutlemiseks.

Nagu märgitud, on ülikooli kommunistlikud noored saavutanud suurt edu võitluses kodanliku ideoloogia kandjate vastu. Aga ometi õpivad ülikoolis edasi sellised natsionalistlike vaadete ja segase päritoluga inimesed nagu Pommer ja Karm, nõukogude korra vaenlased Kaupmees, Hanson jt. Peab ütlema, et osa süüd on selles rektoraadil, kes on vähe toetanud kommunistlike noorte initsiatiivi. Teiselt poolt kannavad selle eest vastutust ka kommunistlikud noored ise. Metsandusteaduskonnas ja õigusteaduskonnas näiteks võitleb kodanliku ideoloogia mõjude vastu ainult kitsas rühm ÜLKNÜ liikmeid, paljud on selles ürituses jäänud ükskõikseiks pealtvaatajaiks. Arstiteaduskonna algorganisatsiooni büroo kaotas aga poliitilise valvsuse niivõrd, et usaldas tähtsa ühiskondliku ülesande aktiivsele palveõele Endla Otile.

Nõrgaks kohaks töös on olnud kommunistlike noorte osavõtt üliõpilaste teaduslike ringide tegevusest. Ülikoolikomitee ja teaduskondade algorganisatsioonide bürood on jätnud silmapaari vahele väga tähtsa tõsiasja, et ÜTÜ omab määratut tähtsust noorte erialases ettevalmistuses ja nendes materialistliku maailmavaate kasvatamises. On puudunud vajalik konktakt komsomolikomitee ja ÜTÜ nõukogu vahel. Seetõttu võtab vaid 6% (!) kommunistlikest noortest osa Üliõpilaste Teadusliku Ühingu tööst. Metsandusteaduskonnas oli möödunud õppeaastal vaid 1 kommunistlik noor ÜTÜ liige, veterinaarteaduskonnas oli vastav arv 2 jne. Tänu sellele sai võimalikuks, et hakati tegema katseid kujundada ÜTÜ-st „puhta teaduse" tsitadelli ja kasvatuslik töö siin on lapsekingades.

ÜLKNÜ Keskkomitee IV pleenumi otsused kohustavad komsomoli-organisatsioone otsustavalt parandama massilise kultuuritöö juhtimist. Ka TRÜ komsomoli-organisatsioonil seisab siin ees suur töö. Kuigi edu on vaidlematu — on korraldatud kaks olümpiaadi, millest võttis osa kuni pool üliõpilaskonnast, töötab arvukate isetegevusringidega klubi jne. — on tihtipeale märgata repertuaari apoliitilisust, tema vähest seotust ülikooli eluga ja ettekannete mitteküllaldast ideelis-kunstilist taset.

Kunstilise isetegevuse mitteküllaldane kasvatuslik mõju tuleneb olulises osas sellest, et kommunistlikud noored ei etenda mitte kõigis isetegevuskollektiivides juhtivat osa. Ülikooli naiskooris näiteks on ainult 6 kommunistlikku noort, vähene on kommunistlike noorte osa ka näitekunsti- ja rahvatantsuringis. Mõned neistki kommunistlikest noortest, kes isetegevusest osa võtavad, ei osuta tihtipeale küllaldast printsipiaalsust ja sihikindlust töö juhtimises. Klubi juhataja kommunistlik noor Rand ei ole suutnud kindlustada võitlevat hoiakut, bolševistliku kriitika intensiivset arendamist isetegevusringides. Mõnikord on ta isegi laskunud mahajäänud meeleolude tasemele.

Kuigi Tartu ülikooli õigusega peetakse üheks tugevamaks spordikeskuseks vabariigis, ei ole kommunistlike noorte osa kehakultuuri- ja sporditöös siiski veel vajalikul kõrgusel. Ainult üks neljandik kommunistlikest noortest harrastab aktiivselt sporti. Mõningad kommunistlikud noored alahindavad kehakultuuri tähtsust noorsoo kommunistlikus kasvatuses. Ajaloo-keeleteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni endine sekretär sm. Siilivask näiteks avaldas koguni üleolevat arvamust, et nn. „mõistuseinimestel" polegi tarvis kehakultuuri harrastada! Küllalt järjekindlalt pole komitee juhtinud ka AAVÜ, MAVÜ ja LAVÜ tööd, mistõttu nad viimasel ajal töötavad loiult.

On selge, et paljusid märgitud puudustest oleks saanud vältida, kui siseorganisatsioonilise töö parandamisele oleks pööratud küllaldast tähelepanu. Seni aga on eriti algorganisatsioonide juhendamine komitee poolt olnud mitteküllaldane. Komitee 34-st koosolekust ainult kolmel kuulati algorganisatsioonide sekretäride aruandeid. Uuel õppeaastal pole veel korraldatud algorganisatsiooni sekretäride nõupidamisi.

Kogemused näitavad, et seal, kus komsomoli-algorganisatsioon töötab aktiivselt, poliitiline kasvatustöö on hästi korraldatud ja kommunistlikud noored oma isikliku tööga näitavad eeskuju, on organisatsiooni autoriteet kõrge ja tema ridade kasv hoogus. Seepärast on täiesti reeglipärane, et koos meie komsomoli-organisatsiooni töö järjekindla parandamisega on toimunud ka eesrindlike organiseerimata noorte hulgaline astumine ÜLKNÜ ridadesse. Ent siiski pole ülikoolis kõiki siin olemasolevaid võimalusi ära kasutatud. Kuigi kommunistlike noorte arv ülikoolis on viimase aasta jooksul peagu kahekordistunud, on kasv toimunud tunduvas osas ülikooli astunud kommunistlike noorte arvel. Arsti- ja veterinaarteaduskonnas näiteks võeti möödunud õppeaastal vastu kummaski ainult kaks uut kommunistlikku noort. Liiga vähe on veel kommunistlikke noori ka vanematel kursustel.

Puudusi ülikooli komsomoli-organisatsiooni töös on veel palju. Ent siiski jääb aruandeperioodi iseloomustavaks jooneks ikkagi organisatsiooni töö järsk paranemine, tema võitlusvõime ja autoriteedi kasv, tema tegevuse mitmekesisemaks, sisukamaks ja ulatuslikumaks muutumine. Sellest lähtudes otsustas koosolek üksmeelselt tunnistada senise komitee tegevus rahuldavaks.

Ülikooli komsomoli-organisatsioon on tugev, terve ja võitlusvõimeline kollektiiv. Ei ole kahtlust, et uus komitee, õppides senistest vigadest, viib komsomoli töö ülikoolis uuele tõusule.

Ülikooli kommunistlike noorte üldkoosolek algas «Demokraatliku noorsoo hümni» ühislaulmisega.

Fotod: E. Brachman

Märkmeid marksismi-leninismi aluste esimestelt seminaridelt

Septembri lõpus ja oktoobri algul toimusid esimesed marksismi-leninismi aluste seminaarsed õppused I ja II kursuse üliõpilastele. Mida nad näitasid?

Üldiselt tuleb märkida, et meie üliõpilased saavad aru marksismi-leninismi omandamise vajadusest, rõhuv enamus neist valmistus õppuseks korralikult. See kindlustas ka seminaride huvitavuse. Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilane Peep, arstiteaduskonna üliõpilane Humal, metsatööstuse osakonna üliõpilane Kutsar ja paljud teised esinesid seminaridel heade sõnavõttudega.

Teiselt poolt aga näitasid seminarid, et leidub üliõpilasi, kes ei taha korralikult õppida marksismi-leninismi aluseid. Kahjuks tuleb tunnistada, et niisuguseid üliõpilasi leidub peamiselt just II kursusel. Üliõpilaste lohakuse tõttu tuli näiteks ära jätta seminar metsatööstuse osakonna II kursusel. Bioloogia-osakonna üliõpilane Onno aga ei suvatsenud ka erilise kutse peale ilmuda konsultatsioonile.

Üheks põhiliseks puuduseks on ka see, et meie üliõpilased ei oska veel iseseisvalt töötada, kuigi just iseseisev töö teoste ja algallikate kallal on nende põhiline ülesanne. Seminaridel ilmnes, et paljud üliõpilased püüavad lihtsalt teost lühendatult ümber kirjutada ja kirjutatut pähe tuupida. Selle tagajärjel pole need üliõpilased võimelised iseseisvalt, konspekti abita seminaril esinema, sest nad pole teost lahti mõtestanud. Nii oli veterinaarteaduskonna II kursuse üliõpilaste Tõhu ja Tuksamiga ning mõnede teistega. Mõned üliõpilased (Härma — vet. II, Luigamäe — biol. I, Lamp — mat. I jt.) rääkisid küll marksismi mõnedest põhimõtetest, kuid ei suuda neid seletada või teevad seletustes raskeid vigu.

Kuna üliõpilased vähe töötavad iseseisvalt, ei kasuta nad ka küllaldaselt õppejõudude abi konsultatsioonide näol. Neid üliõpilasi tuleb tõsiselt hoiatada, sest enne arvestusi ja eksameid jääb aeg lünkade täitmiseks liiga lühikeseks.

Ülalpool märgitud väärnähtustest tuleneb osalt ka see, et läbivõetud materjali ei osata seostada tänapäeva probleemidega nii sise- kui ka rahvusvahelises elus. Ent tõsisemaks põhjuseks osutub siin see, et üliõpilased ei loe ajalehti ja ei ole seetõttu kursis jooksvate sündmustega. Toimunud seminarid kinnitasid seda täielikult.

Bioloogiaosakonna II kursuse üliõpilased Taimre ja Tammesto ei osanud näiteks iseloomustada inglise tööerakondlasi ja nende poliitika reaktsioonilisust, peagu ükski metsatööstuse II kursuse ja bioloogia I kursuse üliõpilastest ei tunne rahvusvahelist olukorda. On tarvis aru saada sellest, et võimatu on olla haritud inimene, kui ei tunta kaasaegseid rahvusvahelisi sündmusi, progressiivse inimkonna võitlust rahu, demokraatia ja sotsialismi eest.

Lõpuks tuleb tunnistada, et rida puudusi esineb ka marksismi-leninismi aluste kateedri töös. Kateedri töö pole veel täielikult korda seatud. Õppekoormused õppejõudude vahel polnud seminaride alguseks jaotatud, mistõttu esines seminaride ärajäämisi. Samuti esines juhtumeid, kus üks õppejõud pidi samaaegselt viima läbi seminari mitme rühmaga, mis loomulikult polnud kasuks töö viljakusele.

V. Arhangelski,
marksismi-leninismi aluste kateedri õppejõud.

TRÜ kunstilise isetegevuse ja omaloomingu III olümpiaadi ettevalmistamise ja läbiviimise juhend

I. Olümpiaadi ettevalmistamine

ÜAÜKN sekretariaadi otsusel korraldatakse kunstilise isetegevuse üleliiduline ülevaatus, mille raames toimub ka Tartu Riikliku Ülikooli kunstilise isetegevuse ja omaloomingu III olümpiaad.

Teaduskondade ametiühingu büroode, isetegevuskomisjonide, komsomoli-algorganisatsioonide ja kehakultuurikollektiivide ülesandeks on selgitada teaduskondades: kunstilise isetegevuse ja kehakultuuri tähtsust, teise olümpiaadi viigu ja saavutusi, väljavaateid üliõpilaste, õppejõudude, teenistujate ja nende perekonnaliikmete esinemiseks III olümpiaadil.

II. Ülevaatuse läbiviimine

1) Ülevaatused teaduskondades korraldab teaduskonna isetegevuskomisjon koos üliõpilasklubiga.

2) Ülevaatused teaduskondades viiakse läbi järgmise kalendrilise plaani alusel:

ajaloo-keeleteaduskond — 29. X ja 26. XI 1950. a.;
arstiteaduskond — 28. X, 25. XI ja 9. XII;
kehakultuuriteaduskond — 8. XI ja 11. XI;
veterinaarteaduskond — 14. X ja 12. XI;
matemaatika-loodusteaduskond — 4. XI ja 3. XII;
metsandusteaduskond — 5. XI ja 10. XII;
põllumajandusteaduskond — 18. XI, 2. ja 5. XII.
õigusteaduskond — 11. XI.

3) Teaduskondade poolt kasutatava repertuaari nimistu tuleb esitada hiljemalt kümme päeva enne igakordset ülevaatust orgkomitee juures töötavale repertuaarikomisjonile, kes kinnitab repertuaari ja teostab ettekannete jaotuse kergemasse ja raskemasse gruppi.

4) Olümpiaadi lõppülevaatused toimuvad Tartu linna kunstilise isetegevuse ülevaatuste sarjas s. a. detsembrikuu jooksul.

III. Repertuaarist

1) Repertuaar peab olema jõukohane ja sisult vastama kommunistliku kasvatuse eesmärkidele.

2) Kõigil kooridel, vokaal- ja instrumentaalsolistidel ja ansamblitel, orkestritel ja deklamaatoritel on soovitav esitada kolm pala, mille hulka kuulub kooridel 1 kohustuslik laul. Ülejäänud repertuaari valikut on soovitav teostada kooskõlas teaduskondadele saadetud soovitava repertuaari nimistuga.

3) Kohustuslikuks repertuaariks kooridele on: Aleksandrovi „Kantaat Stalinist" — segakooridele; Arro „Rahulaul" — meeskooridele; Belõi „Au Sulle" — naiskooridele.

4) Montaažide ja kujutava kunsti, kirjandusliku ja muusikalise omaloomingu temaatika olgu pärit nõukogude ühiskonnast, selle tööd, rõõme ja taotlusi käsitlev. Montaažide koostamisel peetagu silmas nõukoguliku sisu ja vormi terviklust.

5) Rahvatantsukollektiivid esitavad kolm tantsu, neist kuuluvad kohustusliku repertuaari hulka: „Lina" ja „Vene ringtants" — segarühmadele; „Pulgatants" — meesrühmadele; „Targa rehealune" (koos lauluga) — naisrühmadele.

VI. Kirjanduslik omalooming

1) Võistlusele võib esitada algupäraseid, trükis avaldamata kirjanduslikke töid kõigis liikides.

2) Ilukirjanduslikes töödes peaks eeskätt kajastuma käesolev aeg, suur sotsialistlik ülesehitus ja nõukogude inimeste töö kõigil aladel, võitlus rahu eest ja üliõpilaselu. Tuleks näidata nõukogude inimeste töörõõmu ja -hoogu, ennastsalgavust, patriotismi ja muid nõukogude inimese kõrgeid omadusi.

3) Tööde esitamise viimaseks tähtpäevaks on 1. märts 1951. a.

V. Kujutav kunst olümpiaadil

1) Olümpiaadist osavõtja vastaval alal esitab vähemalt ühe algupärase töö vabalt valitud teemal, pidades silmas juhendi IV osa 2. punktis toodud nõudeid.

2) Töö tehniline teostamine on vaba.

3) Tööd olgu iseseisvalt teostatud ja nendega ei tohi olla näitustel ja võistlustel varem esinetud.

4) Tööde esitamise viimaseks tähtpäevaks on 1. märts 1951. a.

VI. Muusikalisest omaloomingust

1) Võistlusele võib esitada iseseisvalt loodud algupäraseid muusikateoseid ja rahvamuusika ümbertöötusi kõigis žanreis, vokaal- ja instrumentaalmuusika alal.

2) Tekstide viisistamisel pidada silmas teksti vastavust juhendi IV osa 2. punktis toodud nõudeile.

3) Tööde esitamise viimaseks tähtpäevaks on 1. märts 1951. a.

VII. Näitekunst

1) Ülevaatusel võib esitada lavakunsti kõiki vorme.

2) Teoste valikul tuleb eelistada tänapäeva aktuaalset temaatikat.

(Järgneb)

ELKNÜ TRÜ Komitees

Äsjavalitud ELKNÜ TRÜ Komitee uude koosseisu kuuluvad sm-d H. Tiido, N. Bassel (ajaloo-keeleteaduskond), A. Blumfeldt (õigusteaduskond), L. Grassmann (arstiteaduskond), A. Ingalt (ajaloo-keeleteaduskond), V. Kaarna (metsandusteaduskond), J. Lott (õigusteaduskond), E. Mäepalu (kehakultuuriteaduskond), H. Pruul (põllumajandusteaduskond), A. Tamm (ajaloo-keeleteaduskond), L. Tohver (põllumajandusteaduskond), L. Unt (õigusteaduskond) ja H. Vipper (põllumajandusteaduskond).

Uus komitee oma esimesel koosolekul valis komitee sekretäriks sm. Heinrich Tiido ja sekretäri asetäitjaks sm. Aleksander Blumfeldti.

ÜTÜ üldkoosolekult

Varakult alustas uuel õppeaastal taas tegevust Üliõpilaste Teaduslik Ühing. Juba esimesel õppetöökuul korraldati aruande-valimiskoosolekud teaduskondades, mistõttu nüüd osutus võimalikuks läbi viia juba üleülikooliline aruande-valimiskoosolek. Võrreldes möödunud aastaga viidi kõik nimetatud üritused läbi tunduvalt organiseeritumalt, tihedamas koostöös partei- ja komsomoli-organisatsiooniga.

Üleülikoolilisel aruande-valimiskoosolekul esines aruandega ÜTÜ nõukogu esimees sm. L. Päi. Ta tõi esile rea fakte, mis näitavad ÜTÜ töö sisulist kasvu möödunud õppeaastal. ÜTÜ liikmete arv suurenes 226-lt 278-le, ringide liikmete arv 1278-lt 1325-le, ringide juhendajate arv 316-lt 334-le. Paranes kontakt ülikooli juhtkonna ja ühiskondlike organisatsioonidega, viidi läbi rida ulatuslikke üritusi. ÜTÜ poolt kanti ette 627 populaarteaduslikku referaati, valmistati 121 teaduslikku tööd jne. Positiivseks saavutuseks on ka tihedate sidemete loomine vennasvabariikide paljude ülikoolidega.

Oma aruandes märkis sm. Päi ka rida puudusi ÜTÜ töös, nagu juhtimise paberlikkus, otsese kontrolli ja kontakti nõrkus, temaatika paigutine formalistlikkus ja apoliitilisus, hoidumine olulisemate, üldist tähtsust omavate probleemide uurimisest jne. Puudulik oli ka juhendamine õppejõudude poolt. Kahjuks aga puudus aruandes nende puuduste sügav, konkreetne analüüs.

Läbirääkimistest aruande kohta võtsid osa dots. Rulli ja üliõpilased Kull, Zdanko, Past, Liim jt., kes omakorda juhtisid tähelepanu mõningaile väärnähtustele tehtud töös.

Pärast resolutsiooni vastuvõtmist ÜTÜ töö kohta toimusid uue ÜTÜ nõukogu valimised. Uude nõukokku valiti üliõpilased Leeto, Koslov, Kahk, Palamets, Koolmeister, Tohver, Reimets, Einasto, Metsar, Arend, Ruus, Sepp, Hanson ja Türk. Nõukogu oma esimesel koosolekul valis ÜTÜ nõukogu uueks esimeheks metsandusteaduskonna IV kursuse üliõpilase sm. V. Koslovi.

Aruande-valimiskoosoleku suureks puuduseks oli kriitika ja enesekriitika mitteküllaldane arendamine, teatavas osas väljendusid isegi enesega rahulolu kahjulikud meeleolud. Teiselt poolt andis koosolek tunnistust ka ülikooli teiste organisatsioonide vähesest huvist ÜTÜ töö vastu. Koosolekul ei võtnud sõna nimelt ükski partei-algorganisatsiooni, komsomoli-organisatsiooni ega ametiühingukomitee esindaja, kuigi nende sõbralikud juhised ja näpunäited oleksid tulnud suureks kasuks.

J. Kahk

Kuidas tellida ülikooli ajalehte

Kuna paljudel juhtudel on ilmunud segadust ülikooli ajalehe tellimises, siis teeme siinkohal veel kord teatavaks lehe tellimise korra.

Lehe tellimusi võtavad vastu ühiskondlikud ajakirjanduse levitajad kursustel ja asutustes. Tellimisraha kasseerimisel tuleb lähtuda arvestusest, et lehe tellimine üheks kuuks maksab 1 rubla. Kogutud raha maksab ajakirjanduse levitaja ülikooli kassasse. Siit raha vastu saadud kviitungile tuleb märkida tellinud kollektiivi nimetus ja tellijate arv koos tellimisaja äranäitamisega. Seejärel tuleb kviitung ära anda kas ametiühingu komiteesse või ajalehe toimetusse. Lehed toimetatakse kätte dekanaadi kaudu.

KEHAKULTUUR JA SPORT

Saavutusi ja väärnähtusi

Sügisese jooksukrossi esimene etapp on lõppenud. Hoolimata liiga lühikesest ettevalmistusajast, halvast ilmastikust ja teistest takistustest andis kross ülikoolis rahuldavaid üldtulemusi.

Kui kevadel startis krossil 1699 inimest, siis sügiskrossist võttis osa juba 2030 meie kollektiivi liiget. Tunnustavalt tuleb märkida arsti- ja põllumajandusteaduskonda, kes kehakultuurikollektiivide esimeeste sm-te Timuski ja Esula organiseerimisel ning dekaanide aktiivsel kaasabil tõusid teaduskondade paremusjärjestuses esirinda. Seevastu õigus- ja ajaloo-keeleteaduskond, kust alati võistlejaid on olnud rohkesti, esinesid seekordsel krossil väga kahvatult. Täiesti lubamatu on õppejõudude ja teenistujate nõrk osavõtt krossist (215-st jooksis tegelikult 30). Rektoraat ja dekaanid peavad edaspidi sellise nähtuse kordumise vältima.

Üheks põhiliseks puuduseks oli ka paljude üliõpilaste ebasportlik esinemine. Krossirajale ilmuti ebasobivas riietuses, joosti käsikäes ja naerdes ning rikuti veel teisitigi nõukogude spordieetikat. Sellise sobimatu käitumisega paistsid eriti silma E. Mill, E. Leibak, L. Sõrmus, Ü. Virulaan, A. Kuum, H. Palamets, E. Raat, J. Einasto ja J. Kull. Vastavate teaduskondade dekaanidel ja komsomoli-algorganisatsioonidel tuleks nende üliõpilaste käitumisele anda vastav hinnang.

H. Huimerind,
TRÜ jooksukrossi orgkomitee sekretär.

KKT ebaväärikas esinemine

Ebameeldiva üllatuse valmistas krossil kehakultuuriteaduskond, kes ometi pidanuks teistele teaduskondadele eeskuju andma.

Krossist, mis viidi läbi 6. oktoobril, oleks pidanud osa võtma 170 õppejõudu, üliõpilast ja teenistujat. Tegelikult aga jooksis distantsi läbi ainult 47 inimest! Eriti nõrk oli õppejõudude osavõtt: 36-st õppejõust startis krossil ainult 7. Üliõpilastest kõige halvemini esines III kursus, kes polnud esindatud ühegi võistlejaga. Palju parem polnud asi ka IV kursusega (22-st üliõpilasest jooksis 3).

On selge, et selline käitumine on tulevastele spordipedagoogidele ja nende kasvatajatele täiesti sobimatu.

A. Pruler,
KKT II kursuse üliõpilane.

MEILE KIRJUTATAKSE

„Rändlinnud" ühiselamus

Üheks näiteks Nõukogude valitsuse hoolitsusest üliõpilaste eest on ühiselamute organiseerimine, kus leiab elukoha ka hulk TRÜ üliõpilasi. Paljudele üliõpilastele aga ei võimalda praegused elutingimused ühiselamus edukalt tegelda õppetööga.

Tiigi tänava internaadis on osa ajaloo-keeleteaduskonna I kursuse üliõpilasi kujunenud omapärasteks „rändlindudeks". Üliõpilased Varik ja Kaljuste on mitmel korral pidanud vahetama elukohta, kuna tubadesse, kuhu nad paigutati, saabusid hiljem vanemate kursuste üliõpilased.

Mitmekordse kolimise järel on sm. Varik oma voodiga jõudnud koridori, kus õppetööga tegelemiseks on äärmiselt vähe väljavaateid. Õppimisel on raskusi ka suure elanike arvuga tubades. Internaadis on küll õppetuba ja seal paiknevad 22(!) seltsimeest muidugi ei keela selle kasutamist ka teistel, kuid vaevalt sellest abi olekski. Igatahes mitmed üliõpilased, nagu näiteks sm. Kokla ei ole ühiselamus leidnud võimalust õppimiseks ja on seetõttu olnud sunnitud otsima peavarju erakorterites — tihtipeale spekulatiivse tasu eest.

Üliõpilased ootavad väga, et „rändlindude aastaaeg" varsti lõpeb, sest töö ülikoolis nõuab pidevat õppimist.

J. Kaljuste,
ajaloo-keeleteaduskonna I kursuse üliõpilane.

Vastuseks meie kriitikale

Kriitika aitas

Ülikooli ajalehes ilmunud artikli „Nad häbistavad meie ülikooli" läbiarutamiseks korraldati veterinaarteaduskonna V kursusel koosolek, millest võtsid osa ka teaduskonna dekaan ja ülikooli ühiskondlike organisatsioonide esindajad. Koosolek möödus bolševistliku kriitika ja enesekriitika tähe all.

Enesekriitika korras sõnavõtnud üliõpilased Vainola ja Tammes tunnistasid artiklis toodud kriitika õigeks ja tõid ühtlasi esile ka oma eksimusi õppedistsipliini vastu. Nimetatud üliõpilased olid tõsiselt aru saanud oma eksimustest ning lubasid edaspidi käituda nii, nagu peab käituma nõukogude üliõpilane.

Ka üliõpilase E. Sügise käitumisele sai koosolekul osaks õiglane kriitika.

Kahtlemata aitas ajalehes avaldatud kriitika ja selle arutlemiseks toimunud koosolek tunduvalt kaasa üliõpilaste käitumiskultuuri parandamiseks ja õppedistsipliini tõstmiseks.

R. Paris, A. Süve, H. Liiva,
veterinaarteaduskonna V kursuse üliõpilased.

Ühiselamute juhtimine paraneb

22. septembril ilmus meie lehes artikkel „Üliõpilaste elamiskultuur kõrgemale tasemele". Kirjutises märgiti, et ühiselamuis esinenud puuduste tähtsaks põhjuseks on küllaldase juhendamise ja abi puudumine TRÜ Ametiühingu Komitee ja haldusaparaadi poolt.

Mainitud artikkel arutati läbi TRÜ Ametiühingu Komitee koosolekul, kus kriitika tunnistati õigeks. Olukorra parandamiseks korraldati 4. oktoobril nõupidamine, millest võtsid osa haldusaparaadi juhtivad töötajad eesotsas sm. Võrsega, ametiühingu komitee liikmed ja ühiselamute vanemad. Nõupidamisel töötati välja üksikasjaline kava üliõpilaste elamiskultuuri parandamiseks ühiselamuis.

Mis puutub sellesse, et ametiühingu komitee on viivitanud mitmete summade väljamaksmisega Tiigi tän. ühiselamule, nagu artiklis märgiti, siis ka selles osas on puudused kõrvaldamisel.

Raamatute laenutamisaega muudeti

Meie lehe 29. septembri numbris ilmunud artiklis „Kriitika ja enesekriitika — komsomoli tööd juhtiv jõud" juhiti muuhulgas tähelepanu ka sellele, et ülikooli pearaamatukogus toimub raamatute laenutamine ennelõunal, mil üliõpilased on seotud loengutega.

Nüüd on toimetus saanud pearaamatukogu direktorilt sm. Noodlalt kirja, milles teatatakse, et vastu tulles üliõpilaste soovile toimub edaspidi pearaamatukogus raamatute laenutamine kella 11—17.

Lühisignaale

Õigustatud küsimus

Ajaloo-keeleteaduskonna III kursusel algas õppeaasta lootustandvalt, kuid praegu käivad üliõpilased ringi juba murelike nägudega. Selleks on ka põhjust, sest üheainsa kuu jooksul on jäänud pidamata kokku 26 loengut, seega peagu terve õppenädal on tegelikult raisatud.

Samasugune häda on ka III kursuse juristidel, kellele juba tükk aega loetakse poliitökonoomiat poole vähem tunde, kui plaanis ette on nähtud.

Kerkib õigustatud küsimus: kunas loetakse need loengud järele ja kuidas mõeldakse seda teha üliõpilasi liigselt koormamata?

A. Kask

Väike mõistatus

Mõista, mõista, mis see on? Sisul pole viga, aga välimus tõukab eemale, kuigi peaks ligi meelitama. Kõige loetavamalt on kirjutatud: vastutav toimetaja Harald Saarniit.

Paljudele, keda näotu tahvel peahoone koridoris tõepoolest eemale on peletanud, valmistab selle mõistatuse lahendamine muidugi raskusi. Need aga, kes ajaloo-keeleteaduskonna õpperühmade teatajaga pisutki tutvust on teinud, teavad kindlasti, millest on jutt.

S. Kose

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 06313 Trükikoja „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2568

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

!Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 31 (78) Reedel, 20. oktoobril 1950. a. III aastakäik

RÜHMAKOLMIK

Meie ülikool valmistab ette kõrgema haridusega nõukogude eri teadlasi meie vabariigi rahvamajandusele. Ühenduses meie majandus-, kultuuri- ja poliitilise elu pideva tõusuga kasvavad järjest rahva nõuded selle kaadri ettevalmistuse taseme suhtes. See aga seab kogu meie ülikooli kollektiivi, õppejõudude, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonide ette vastutusrikkad ülesanded.

Õppe- ja kasvatustöö põhiüliks on meil õpperühm eesotsas õpperühma vanemaga. Kõik antud rühma üliõpilased kuuluvad ühte ametiühingugruppi, mille eesotsas on grupiorganisaator. Õpperühma kommunistlikud noored aga moodustavad oma komsomoligrupi ja valivad selle juhtimiseks grupiorganisaatori. Need kolm inimest on õpperühma juhtivaks tuumikuks.

Rühmakolmik kannab suurt vastutust rühma kõigi üliõpilaste õppeedukuse ja kollektiivis tehtava kasvatustöö eest. On selge, et täht saimaks ülesandeks on meil õppe töö ning see peab olema baasiks nõukogude inimesele omase kollektiivsustunde kasvatamiseks õppeainete omandamisel üleskerkinud probleemide ühise läbiarutamise ja vastastikuse abistamise näol. Peab mainima, et sellel alal on meil teatud edusamme (näit. õigusteaduskonna III kursusel), kuid enamikus rühmades on õppetöö jäetud üliõpilaste eraasjaks. Veterinaarteaduskonna I kursuse üliõpilasel Tiimanil näiteks oli suuri raskusi kevadsessiooni eksamite sooritamisega, aga rühmakolmik ei pööranud tema abistamisele mingit tähelepanu. Ometi peab aga rühmakolmik olema elavalt huvitatud iga üliõpilase õppeedukusest ja tema kasvust, tundma igaühe võimeid ja õigeaegselt leidma võimalusi puuduste likvideerimiseks.

Paljude teaduskondade silmapaistvad saavutused kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadi organiseerimisel on samuti olulisel määral rühmakolmikute töö tulemus. Peab aga ütlema, et siin on tihtipeale kaotatud mõõdutunne: isetegevus muutub paljudele üliõpilastele koormavaks, segab nende põhitööd. Rühmakolmik tunneb kõige paremini üliõpilaste võimeid ja teadmisi, edasijõudmist õppetöös. Neid andmeid arvestades on vaja reguleerida üliõpilaste osavõtt isetegevusest mitte lubada halvasti edasijõudvail üliõpilastel osa võtta olümpiaadist.

Üliõpilaste kommunistlik kasvatus õppetöö lahutamatu osana võib kõige konkreetsemais vormides teostuda ainult õpperühmas. Selles osas annavad head eeskuju mõned põllumajandusteaduskonna rühmad, kus regulaarselt toimuvad komsomoligrupi lahtised koosolekud esiletulnud väärnähtuste arutamiseks. Ka õigusteaduskonna V kursusel, kus ametiühingu grupiorganisaatoriks on sm. Kelder, arutatakse kõiki aktuaalseid küsimusi rühmakollektiivis. Ent enamikus õpperühmades pole veel aktiivselt asutud kasvatustöö küsimuste lahendamisele.

Rühmakolmiku eduka töö eelduseks on tema tegevuse kooskõlastatus. Üksikute üliõpilaste juures esinevad väärnähtused — hooletu suhtumine õppetöösse, ebanõukogulik käitumine, individualism eksimused kommunistliku moraali nõuete vastu jne. — kõik need küsimused tuleb võtta arutamisele õpperühmas, ametiühingu- või komsomoligrupi lahtisel koosolekul, luua nende faktide esinemise ümber hukkamõistev ühiskondlik arvamus rühmakaaslaste poolt.

Kõigi nende ülesannete täitmisel on oluline õppejõudude kollektiivi, eriti aga hooldaja õppejõu abi. Kursusehooldajad peavad tundma end kasvatajatena, võtma osa rühmade koosolekutest, pöörama suurimat tähelepanu üliõpilaste kasvatustöö küsimustele.

Ainult siis, kui iga kollektiivi liige mõistab eelseisvaid ülesandeid, kui iga töötaja tunneb vastutust oma töö eest, on võimalik selle töö edukas teostamine, ainult siis suudame me kindlustada kõrgesti kvalifitseeritud spetsialistide ettevalmistamise.

TRÜ rahu-tähesõit

Päevast päeva tugevneb kogu maailmas võimas liikumine rahu kaitseks, sõjaõhutajate vastu.

Rahurinde tugevdamise demonstratsiooniks otsustas TRÜ kollektiiv ülikooli ühiskondlike organisatsioonide algatusel ja ÜSK läbiviimisel korraldada 22. oktoobril rahu-tähesõidu. Tähesõidust võtavad osa kõik ülikooli mootorsõidukeid omavad õppejõud, üliõpilased ja teenistujad. Tähesõidu start on TRÜ peahoone ees.

Rahu-tähesõidu avab TRÜ Ametiühingu Komitee esimees sm. Paul kell 11. Stardist väljuvad masinad kolmeminutiliste vaheaegadega ja läbivad marsruudi Tartu—Elva—Rõngu—Otepää—Tartu — kokku 103,9 km.

Et tähesõidust osavõtt teha kõigile osavõtjaile võimalikult vastuvõetavaks, on ÜSK-i auto-mootorspordisektsioon ette valmistanud sõitjaile teadlikke kaasasõitjaid ja kogu sõit toimub ühe kiirusega — ca 40 km tunnis.

Võistlejaile on ÜSK ja ametiühingu poolt välja pandud kokku 12 auhinda.

H. Rand,
ÜSK auto-mootorspordisektsiooni esimees.

Ülikooli ja teatrikollektiivi loominguline kohtumine

„Vanemuise" teatri saali kogunes esmaspäeval sadu üliõpilasi, et kaasa elada tähtsat sündmust ülikooli ja teatri kollektiivide sõpruse tihendamisel — nende kollektiivide loomingulist kohtumist.

Huviga kuulati „Vanemuise" peanäitejuhi sm. Irdi ettekannet teatri töökavatsustest alanud 80. hooajal. Teatri lähemas töökavas on Mihalkovi näidendi „Ma tahan koju", Mdivani teose „Inimesed hea tahtega", Kapi ooperi „Vabaduse laulik", Kalmani opereti „Kuradiratsur" jt. teoste lavaletoomine. Mõistes oma ülesandeid rahva kommunistlikus kasvatuses ja püüdes parandada seni esinenud puudusi, pöörab teater erilist tähelepanu kollektiivi professionaalse meisterlikkuse tõstmisele, eriti poliitilise enesetäiendamise hoogustamisele.

Sõnavõtjad esitasid rea soove teatri repertuaari suhtes ja väljendasid lootust, et üliõpilaskond tänavu veelgi aktiivsemalt võtab osa teatrietendustest ning neile järgnevaist arutlustest. Märgiti, et on vaja kindlustada arutluskoosolekute hea õnnestumine. Selleks peavad teaduskondade teatrivolinikud oma tööd tegema korralikult, mitte aga nii, nagu matemaatika-loodusteaduskonna teatrivolinik, kes puudulikult valmistas ette „Jevgeni Onegini" arutelu. Teatrivolinike teiseks oluliseks ülesandeks on nõukogude lavateoste etenduste külastatavuse suurendamine ja kõigi üliõpilaste kaasatõmbamine teatrietendustest osa võtma.

L. Arukask

PARTEI ELU

Parteigrupp juhib teaduskonna tööd

Üheks oma põhiliseks ülesandeks peab põllumajandusteaduskonna parteigrupp võitlust teaduskonna õppe- ja teadusliku töö ideelis-poliitilise ja metoodilise taseme tõstmise eest.

Selle töö edukuse kindlustamiseks taotleb parteigrupp eeskätt administratsiooni, partei- ja komsomoli-organisatsioonide ning ametiühinguorganisatsiooni koostöö tihenemist, kusjuures töö aluseks on senise töö kriitikaline analüüs ja tehtud vigadest õppimine. Nii algas parteiorganisatsioon oma tööd kõikide nimetatud organisatsioonide tegevuse koordineerimisega ja nende tööplaanide ning tegeliku töö kooskõlastamisega, mis praegu tunduval määral ongi juba saavutatud. Kõikides põhiküsimustes kõik teaduskonna organisatsioonid töötavad kooskõlastatult. On kindlustatud ja kooskõlastatud kursusekolmikute töö.

Septembrikuus viidi teaduskonnas läbi teadusliku töö temaatika põhiline läbiarutamine. Seejuures võeti teadusliku uurimistöö temaatika iseloom põhjalikule revideerimisele ning asuti kontsentreeritult vastavalt ENSV Põllumajandusministeeriumi soovidele kolme põhilise probleemi uurimisele.

Edaspidine ülesanne seisneb selles, et mitte lasta laskuda endisele tasemele ja mitte piirduda ainult Raadi katsebaasiga, vaid peab välja minema laialdastele ENSV paremate kolhooside ja sovhooside põldudele. On tarvis kooskõlastada oma katsed kolhooside ja sovhoosside eesrindlastega ja läbi töötada teemad ning probleemid kogu ENSV ulatuses, põhiliselt erinevatel muldadel ja klimaatilistes oludes.

Samuti arutati teaduskonnas koos praktikantidega läbi menetluspraktika tulemused, kusjuures selgitati palju väärnähteid ja nende põhjusi, muuseas ka zootehnika eriharus juhendaja sm. Kuke kroonulik suhtumine praktika juhendamisse ja väärnähtuste kõrvaldamisse, mille tulemusena dekanaat otsustas võtta tarvitusele rida abinõusid tulevase menetluspraktika töö parandamiseks ja taotella menetluspraktika kohti vennasvabariikidesse. Ees seisab Raadi õppebaasi korrastamine.

30. septembril toimus teaduskonnas koosolek sm. T. D. Lõssenko V. R. Viljamsi õpetuse vigu käsitleva artikli arutlemiseks. Vaatamata dots. O. Halliku ja mõningate teiste otsestele ning kaudsetele vastutöötamise katsetele võttis koosolek vastu põhjalikud printsipiaalsed otsused, mis kohustavad kogu kollektiivi sirgjooneliselt orienteeruma uues suunas ja rakendama seda oma töös.

Lähema aja tööplaanis on parteigrupi ja komsomoli-organisatsiooni ühine lahtine koosolek, kus tuleb laialdaselt arutamisele küsimus, milline peab olema nõukogude agronoom. Ühtlasi võetakse siin terava kriitika alla kodanlikud igandid ja õppe- ning teadusliku töö puudused teaduskonnas. See koosolek peab andma uut hoogu kommunistliku kasvatuse ja õppetöö parandamiseks teaduskonnas.

Peale selle viiakse parteigrupi juhtimisel veel sellel kuul läbi taimekasvatuse kateedri töö põhjalik analüüs, mis peaks parandama tunduvalt selle kui ühe tähtsama kateedri tööd.

Parteigrupp on asunud praktiliselt juhtima kogu teaduskonna ideelis-poliitilist ning kasvatuslikku tööd ja võitleb järjekindlalt nende ülesannete eduka lahendamise eest.

H. Kallas,
põllumajandusteaduskonna parteigrupi organisaator.

KUI RÜHMAKOLMIK EI TÄIDA OMA ÜLESANDEID . . .

Paljud meie ülikooli õpperühmad ja kursused on saavutanud märgatavaid edusamme õppe- ja kasvatustöös. See osutus eelkõige võimalikuks seetõttu, et kursuse- või rühmakolmikud töötavad kooskõlastatult, võitlevad järjekindlalt paremate saavutuste eest õppe- ja kasvatustöös.

Seda ei saa öelda aga matemaatika-loodusteaduskonna füüsikaosakonna II kursuse kohta (kursusevanem sm. Hurt). Mille muuga kui kursusekolmiku ebarahuldava tööga seletada asjaolu, et kursusel lonkab õppedistsipliin. Selle kujukaks näiteks oli 7. oktoobril toimunud vene keele loeng, kust 15 üliõpilasest puudus 8. Ka kursusevanemat ennast polnud kohal. Tekib küsimus: mis tingis enam kui poolte üliõpilaste puudumise? Kui analüüsida olukorda lähemalt, siis puudus vabandava põhjusega ainult üks üliõpilane (sm. Udam), kuna ülejäänud 7 seltsimeest eesotsas kursusevanema sm. Hurdaga puudusid ilma mõjuva põhjuseta.

Üheaegselt puudustega vene keele omandamise alal esineb suuri puudusi ka marksismi-leninismi aluste õppimisel. Loengutelt ja seminaridelt esineb sagedasi puudumisi (sm-d Nei, Oper jt.).

Sellise olukorra esinemine kursusel on tingitud mitteküllaldase tähelepanu omistamisest õppedistsipliini tõstmisele. Kursusevanem sm. Hurt ja kursuse ametiühingu volinik sm. L. Aab pole senini töötanud koos, vaid lahus, omaette nokitsedes. Kursusel pole loodud komsomoligruppi, sest siin on ainult 2 kommunistlikku noort. Kommunistlikud noored aga pole senini võidelnud vajaliku aktiivsusega õppedistsipliini tõstmise eest.

Ülalmainitud vead tuleb kohe likvideerida. Esimeseks sammuks siin on kursusevanema, ametiühingu voliniku ja kommunistlike noorte töö ühendamine, nende aktiivne võitlus distsipliinirikkumiste juhtude vastu.

L. Kaaramaa

Viljastav kontakt

6.—11. oktoobrini toimus Moskvas Üleliidulise Lenini nimelise Põllumajandusteaduste Akadeemia Veterinaarsektsiooni XXXII pleenum, mis oli pühendatud põllumajandusloomade mittenakkavate haiguste käsitlemisele. Tähendatud pleenumist võttis osa ka kolm TRÜ Veterinaarteaduskonna õppejõudu — prof. A. Laas, prof. J. Kaarde ja dots. J. Tomberg. Pleenumi töö viidi läbi plenaaristungitel ja sektsioonides, mida oli kolm: a) kliiniline, b) sünnitusabi-günekoloogia ja c) kirurgia sektsioon. Ettekannete arv plenaar- ja sektsioonide istungeil oli kokku 56, mis pleenumi lühikest kestust arvestades lõi küllaltki pingelise töötempo.

Avades plenaaristungit rõhutas akadeemik K. J. Skrjabin pleenumi tähtsust võitluses põllumajandusloomade mittenakkavate haigustega, milleks teadlased peavad andma tõhusat abi praktilistele veterinaartöötajatele.

Rida ettekandeid käsitles nõukogude teadlaste saavutusi loomade haiguste diagnoosimise, profülaktika ja ravimenetluste tõhustamisel ja täiendamisel, eeskätt seedetrakti, mineraal- ja vitamiinpuudushaiguste, ahtruse, kasvikute ja mikroelementidest põhjustatud haiguste alal.

Muuhulgas esines ettekandega ka TRÜ Veterinaarteaduskonna õppejõud prof. A. Laas teemal „Pneumotooraksravi kasutamisest hobuste kroonilise alveolaaremfüseemi ravimisel", mis oma uudsuse poolest äratas elavat huvi ja tähelepanu. Vastuvõetud resolutsioonis otsustati tähendatud ravimenetlus võtta juurutamisele veterinaarpraktikas, eeskätt veterinaarinstituutide ja -teaduskondade õppepraktikas. Zooveterinaarvõrgu paremaks varustamiseks ajakohaste instrumentidega ja muu varustusega moodustati komisjon, kuhu ühe esindajana valiti prof. A. Laas.

Osavõtmine eeltähendatud pleenumist võimaldas meie teaduskonna esindajaile astuda otsesse kontakti vennasvabariikide rea väljapaistvate teadlastega ja saada otseseist allikaist andmeid nõukogude teaduse edusammudest. Ka edaspidi tuleks meie ülikoolil suunata õppejõude analoogilistele konverentsidele, varudes selleks otstarbeks komandeerimissummasid.

Prof. J. Kaarde

ÜTÜ muutugu üliõpilaste massiliseks organisatsiooniks

ÜTÜ töös on veel palju puudusi. Kuid käesoleval ajal on eriti teravalt esile tõusnud üks tema senise töö eitavaid külgi — kalduvus irduda üliõpilaste laiadest massidest. See viga esineb mitte üksi meie ülikoolis, vaid ka vennasvabariikide ülikoolides, millest annab tunnistust kõrgema hariduse ministri sm. Kaftanovi käskkiri 11. sept. 1950. a. nr. 1581, kus öeldakse: „Paljud üliõpilaste ühingud esitavad ühingu liikmeks astujaile liiga kõrged nõuded, mis raskendab laiade üliõpilaskonna hulkade astumist üliõpilaste teaduslikesse ühingutesse."

Millised konkreetsed vead siis tehti meie ülikoolis? 1948/49. õppeaastal töötati selleaegse ÜTÜ nõukogu poolt välja erilised ÜTÜ töö juhendid. Peamiseks initsiaatoriks ja asjameheks selle ürituse läbiviimisel oli juhuslikult nõukogude ülikooli sattunud fašistlik ohvitser H. Toomel. Kui H. Toomel kõik oma kavatsused oleks suutnud ellu viia, siis oleksid need juhendid kujunenud eriliseks bürokraatlike tõkete ribaks teaduslikku tööd sooritavaile üliõpilastele. Siiski suudeti nii selleaegses nõukogus kui ka hiljem ÜTÜ üldkoosolekul H. Toomeli kavatsustele eesrindlikemate üliõpilaste poolt anda teatud vastulöök.

Siiski jäid juhendisse mõned bürokraatlikud kitsendused ja nimelt ÜTÜ liikmeks vastuvõtmise küsimus. Nimelt nõuti dogmaatiliselt, et enne ÜTÜ liikmeks vastuvõtmist peab üliõpilane tingimata kandma ette teaduslikus ringis ühe teadusliku töö, milline nõue oli ühtlasi ÜTÜ põhikirja rikkumine, kus sellest midagi ei räägita. Milliseid raskusi see väliselt silmapaistmatu nõue tegi ÜTÜ liikmeskonna ridade laiendamisel, seda teab iga ÜTÜ tööga vähegi tuttav üliõpilane. Nii näiteks teaduslikel ringidel, millel on palju liikmeid, kujunes sageli olukord, et mõned üliõpilased, kelle teaduslikku tööd täiesti tunnustati, kelle organisatsioonilisi võimeid ÜTÜ töös vajati, ei saadud ega saadud vastu võtta seetõttu, et temale polnud veel vabanenud ringi tööõhtut, kus ta oleks saanud oma ettekande pidada. Varem valitses paljudes osakondades (näit. ajalookeelet.) väär arvamus, et kateedri töö raamides (seminarid ja eriseminarid) tehtav töö polevat teaduslik töö — ka neid üliõpilasi ei saanud liikmeks võtta. Üliõpilased, kelle ulatuslikum teaduslik töö nõudis pikaaegset, näiteks aasta või enam kestvat uurimistööd, enne kui nad võisid esineda, osutusid selle juhendi sätte tõttu sel ajal teadusliku töö alal n. ö. „jänesteks". Väga suuri raskusi valmistas see säte I kursuse üliõpilaste kaasatõmbamisel ÜTÜ töösse jne.

Sellest veast kasvas aga välja teine ja veel suurem viga — irdumine tegelikust ühiskondlikust elust. On ju üldiselt teada, et ÜTÜ temaatika on olnud ebaaktuaalne, et vähe on tehtud teaduse saavutuste populariseerimiseks, et nõrgalt on võideldud teaduse bolševistliku parteilisuse printsiibi eest. Ja teades seda asuda positsioonile, et ÜTÜ on täie hooga sukeldunud ühiskondlikku ellu, nagu seda tegi ÜTÜ tänavune üldkoosolek — see on endale roosade prillide vägisi pähe toppimine, soov mitte näha tegelikkust.

Meie ei saa enam leppida nende ebaseaduslike ja kahjulike kitsendustega, mis kunagi on ehitatud ÜTÜ ümber. Need kitsendused, mis soodustavad katseid muuta ÜTÜ „puhta teaduse" tsitadelliks, on vaja likvideerida, juhindudes ÜTÜ põhikirjast ja kõrgema hariduse ministri ülalnimetatud käskkirjast, milles nõutakse nooremate kursuste üliõpilaste ulatuslikumat kaasatõmbamist ÜTÜ tööle ja määratakse kindlaks, et vastuvõtt ÜTÜ-sse toimub üliõpilase kirjaliku avalduse ja ringi või üliõpilase enda teadusliku töö juhendaja soovituse alusel, mis läheb kinnitamisele osakonna nõukokku. Soovituse andmisel tuleb arvestada üliõpilase õppeedukust, laboratoorsete tööde täitmist jms. Näeme, et siin ei nõuta kaugeltki ettekande esitamist ringis. Tarvis on ainult põhjalikult tundma õppida inimesi, nende teadusliku töö võimeid ja poliitilis-moraalset palet. Eriline vastutus aga langeb juhendajaile, kes suurima vastutustundega peavad suhtuma soovituse andmisse.

J. Kahk,
ÜTÜ nõukogu vastutav sekretär.

Kultuuritsemise vastu!

Tarvitseb vaid õhtuti sisse astuda üliõpilasmajja või mõne teaduskonna ruumidesse, et näha alati üht ja sedasama pilti: ühes ruumis harjutab laulukoor, teises valmistub esinemiseks massdeklamatsioonirühm, kolmandas on hoolega ametis rahvatantsijad jne. Valmistutakse kursuse-, osakonna- ja teaduskonnaõhtuteks, olümpiaadi ülevaatusteks. Tundub, et ülikooli on haaranud mingi kunstilise isetegevuse palavik.

Kellelgi ei ole midagi kunstilise isetegevuse vastu. On ainult tarvis, et ta oleks sügavalt ideeline ja kasvatuslik ning et ta soodustaks, mitte aga takistaks õppetööd. Meil on aga asi kujunenud vastupidiseks: üritusi korraldatakse tohutu hulk, igaühest nõutakse kõigi üliõpilaste osavõttu ja tagajärjeks on õppetöö, üliõpilaste iseseisva töö ja teadusliku töö kahjustamine.

Liiga palju ja liiga sageli korraldatakse meil kursuse- ja teaduskonnaõhtuid, nende ettevalmistamine nõuab üliõpilastelt väga palju aega. Veel halvem on see, et need õhtud kujunevad tihtipeale labasteks, avaldavad noortesse halba mõju. Esineb korrarikkumisi, näiteks lüüakse klubis iga nädal puruks mitu elektrilampi. Sellised õhtud tihtipeale kahjustavad ka otseselt õppetööd. Põllumajandusteaduskonna õhtu kestis kella poole viieni hommikul. Tagajärg oli, et järgmisel päeval puudus loenguilt 50—60% üliõpilastest. Veel kauemaks jätkus pidutuju veterinaarteaduskonna II kursuse üliõpilastel: nende kursuseõhtu kestis kella 6-ni hommikul. Kuivõrd epideemiliseks nähtuseks meil on kujunenud selliste õhtute korraldamine, näitab see, et lähema paari nädala jooksul on kavas korraldada veel 9 mitmesugust koosviibimist. Nakatatud on isegi üliõpilaste teaduslikud ringid — ka kirurgiaring kavatseb organiseerida oma ringiõhtut. Kuhu me niiviisi jõuame?

Ka olümpiaadiga pole meil asjad korras. Isetegevuse kasvatuslik osa on tihti jäetud silmapaari vahele, aetakse taga formaalset efekti, massilist osavõttu. Paljud üliõpilased, näiteks Voites ja Kasemaa (mat.-loodust.), Kalkun ja Mering (õigust.), Lõhmus (metsandust.) ja hulk teisi on suunatud korraga kolme-nelja isetegevusringi. Nii tuleb välja, et kõik õhtud on kinni harjutuste tõttu ja tuleb tõsiselt kahelda, kas need üliõpilased suudavad edukalt sooritada oma eksamid. On püstitatud loosung — eranditult iga üliõpilane võtku osa olümpiaadist — ja selle loosungi realiseerimiseks kasutatakse sageli pool-sunniviisilisi meetodeid. Sellega esiteks rikutakse isetegevuse vabatahtlikkuse põhimõtet. Teiseks aga kerkib üles küsimus, mis peavad tegema need üliõpilased, kes isetegevuse pärast ei taha loobuda oma tarvilike huvialade harrastamisest teistes organisatsioonides. Kust peavad need leidma aega kõigi oma kohustuste täitmiseks?

Praeguse olukorra vastu peavad kohe ja tõsiselt huvi tundma nii rektoraat kui ka komsomoli- ja ametiühingukomitee. Kultuuritsemisele on vaja panna piir. On tarvis pearõhk asetada kunstilise isetegevuse ideelise, kasvatusliku taseme tõstmisele, kunstilise meisterlikkuse kindlustamisele, otsustavalt teha lõpp sellisele haltuurategemisele, nagu ilmnes veterinaarteaduskonna olümpiaadiülevaatusel. Kursuse- jt. õhtute läbiviimine praegusel kujul tundub olevat ebaotsarbekas ja isegi kahjulik. Kindlalt tuleb maksma panna printsiip, et kunstiline isetegevus peab abistama, mitte aga kahjustama õppetööd.

Vastutustundetuse vili

Tänavuse kunstilise isetegevuse olümpiaadi avas veterinaarteaduskond ülevaatusõhtuga möödunud laupäeval. Olgu kohe öeldud, et see algus ei kujunenud kuigi lootustandvaks ja et isetegevust juhtivail organeil tuleb teha visa tööd, et olümpiaadi edasiste ülevaatuste õnnestumist kindlustada.

Kõigepealt tuleb märkida, et õhtu kava oli liiga lühike: ta sisaldas vaid kaheksa etteastet.

Veterinaarteaduskonna ülevaatuse kõige põhilisemaks puuduseks oli aga ettekannete madal kunstiline tase. Ainus deklamaator sm. Lint ei saanud luuletust esitada ilma teksti abita. Vokaalsolistidest sm. Aabre ettekandeis torkas eriti silma ettevalmistuse pealiskaudsus. Ka rahvatantsurühma ja rahvapilliorkestri ettekanded olid kunstilisest meisterlikkusest veel kaugel. Mis puutub sm. Tõlli omaloomingulisse luuletusse „Kommunist", siis ka see kannatas viimistlematuse, laialivalguvuse ja vormilise konarluse all. Kahetsusega tuleb märkida, et ükski ettekanne ei andnud eredat, meeldejäävat kunstilist elamust.

Oleks ülekohtune süüdistada selles ainult esinejaid endid. Peasüü lasub hoopis teaduskonna isetegevuskomisjonil, kes kuu aega üldse ei töötanud ja alles mõni nädal enne ülevaatust oma „uinakust" ärkas. Ülevaatuse ebaõnnestumise eest vastutab ka üleülikooliline olümpiaadi orgkomitee, kes õigeaegselt ei pööranud tähelepanu veterinaarteaduskonna ülevaatuse ettevalmistuse organisatsioonilisele kindlustamisele.

J. Kask

MEIE ÜLIKOOLI AJALOOST

Venemaa — vitamiinide avastamise kodumaa

Käesoleval aastal möödub 70 aastat ajast, mil vene teadus tõi selguse vitamiinide vaegusest tingitud haiguste seni tundmatusse etioloogiasse. Seda suurt tähtpäeva on meil eriline põhjus meenutada veel seetõttu, et esimesed eksperimentaalsed uurimused sel alal teostati Tartu Ülikoolis.

1880. aastal teostas vene arstiteadlane Nikolai Ivanovitš Lunin Tartus teedrajava tähtsusega eksperimendi toitumisfüsioloogia alal. Ta söötis valgeid hiiri seguga veest, rasvast, suhkrust, valgust ja mineraalaineist samas vahekorras nagu need ained esinevad lehmapiimas. Vastupidi resultaadile, mille ta sai hiiri lehmapiimaga toites, kus hiired säilitasid oma elujõu ja tervise pikaks ajaks, surid lehmapiima isoleeritud koostisosadega toidetud hiired kiiresti. Tehtud katseist järeldas Lunin õigesti, et piimas leidub peale juba tuntud koostisosade — valkude, rasva, suhkru, mineraalsoolade ja vee veel mingeid senitundmatuid aineid, mis on hädavajalikud loomade eluks. „Avastada need ained ja uurida nende tähtsust toitumises oleks suure tähtsusega töö", kirjutas Lunin.

Seega tõestas Lunin oma eksperimentidega samade ainete olemasolu, mida alles 30 aastat hiljem Casimir Funk'i ettepanekul hakati nimetama vitamiinideks. Lunin avaldas oma eksperimendid trükis dissertatsioonina „Ueber die Bedeutung der organischen Salze für die Ernährung des Tieres" Tartus 1880. a. (vene keeles 1888. a.). Peale selle ilmus töö veel tuntud saksa teaduslikus ajakirjas „Zeitschrift f. physiol. Chemie" 5, 31 1881. a. Vaatamata sellele vaigiti töö tema põhjapanevale teaduslikule tähtsusele ja tähendusele toitumishäiretest tingitud haigestumiste edaspidise ravi perspektiividele, maha.

N. I. Lunini töö oli esimeseks viiteks vitamiinide esinemisele toiduaineis. 1884. a. vene patofüsioloog V. V. Pašutin, uurides lähemalt skorbuudi olemust, avaldas arvamust, et skorbuut kujutab endast üht nälguse vormidest, mis on erinev kalorilisest ja mineraalsoolade nälgusest. Edaspidisel töö jätkamisel avaldas Pašutin juba kindlat veendumust, et värskes juurviljas esineb seni veel eraldamata orgaaniline aine, mille puudumisest tekibki skorbuut. 1898. a. kinnitas Lunini poolt avastatut ka vene teadlane Sosin oma töödega.

Vaatamata kõigile faktidele, hakati välismail vitamiinide avastajaiks pidama kodanliku teaduse poolt esiletõstetud hollandi arsti Eijkmani, inglast Hopkinsit ja poola teadlast Casimir Funki, kes alles palju aastaid hiljem Luninist järeldasid eriliste spetsiifiliste, normaalseks elutegevuseks vajalike ainete olemasolu toiduaineis.

Nõukogude korra viljastavais tingimusis on nõukogude teadlased arendanud Lunini poolt rajatud õpetuse vitamiinidest kõrgele tasemele.

H. Kanter

DISTSIPLIINIRIKKUJAD HÄBIPOSTI!

Kaks kahekõnet

Astub üks tütarlaps kahe meesüliõpilase saatel mööda V. Kingissepa tänavat. Üks meesüliõpilastest lausub tütarlapsele:

„Aga, Helmi, sul on ju praegu vene keele loeng! Saa teed ju „poppi". Helmiks hüütu vastab ükskõikselt: „Ja mis siis?!"

Ning seltskond kaob kohvikusse...

* * *

Vene keele tund ajaloo-keeleteaduskonna IV kursusel. Siin areneb järgmine lühike dialoog:

Õppejõud: „Üliõpilane Herbert Vaino, miks puudusite 5. ja 7. oktoobril vene keele loengult?"

Üliõpilane: „Magasin sisse..."

Olgu lisatud, et vene keele loengud ei toimu siin sugugi väga vara — kell 9 hommikul.

* * *

Need juhuslikult pealtkuuldud kahekõned näitavad, et distsipliinirikkujate vastu võitlemisel ootab meid veel suur töö.

J. Karu

VESTE

Bacchuse lapselaps

Viinajumala suur sugulane on õigusteaduskonna III kursuse üliõpilane Uno Pehk. Ta elaks hea meelega viinapudelis ja laulaks öödpäevad läbi räpaseid buršilaule. Viinasõber Pehk on aga kahjuks suur poiss — pikad püksidki juba jalas — ja pudelisse ta seetõttu ei mahu. Küll aga mahub pudel seeeest vabalt Pehkisse. Pehk ise ütleb: „Üks pudel? Tühi asi!"

Alles nädalapäevad tagasi laupäeva õhtul oli ta oma sõprade seltsis restoranis „Volga" ülimas tujus. Kell kümme õhtul alustas Pehk klaasiloputamist ja lõpetas alles kell neli pühapäeva hommikul. Paljud alatised „Volga" külastajad jälgisid tuhmide silmadega oma vana sõbra Pehki tantsutrikke. Oi, Pehk tantsib osavalt, võta või jäta! Ikka foksi ja foksi — see on tema lemmiklugu. Kui aga puhkas ja higi pühkis, siis laskis laulul tulla. Tema laulud olid vanad ja inetud ... Ja kui Pehk restoranist lahkus, taarutas ta veel kaua mööda linna. Toomel laulis ta kõige valjemini ja kõige ropemini. Kuke mõistus: kui õrrel, siis laula!

Pehki inetust käitumisest võiks terve lehe täis kirjutada. Võiks meenutada uue aasta vastuvõttu, maipühi jne. Ülikooli komsomolikomitee on juba väsinud Pehki noomimisest.

Keegi meie komsomolikomitees ei usu, et Pehkist sellise käitumise jätkudes saaks nõukogude jurist. Kuid Pehk ise ja tema restoranisõbrad Soiss, Lust, Veljemaa ja Alvin (samuti õigusteaduskonnast!) arvavad, et Pehkist saab isegi hea jurist. Võib-olla need lahkarvamused huvitavad õigusteaduskonna dekaani ja ka tema ütleb oma arvamuse.

Ants Antivana

Lühisignaale

Kas ülikooli ametiühing ei tunne ka huvi selle vastu, kuipalju maksavad erakorterites elavad üliõpilased üüri? See on ju tavaline nähe, et kuu üüriks on 100—150 rubla ja peale selle veel 5—8 ruumimeetrit puid aastas.

Kas ei leidu kollektiivset võitlusviisi selliste spekulantide vastu?

E. Martinson

* * *

Millal realiseeritakse tegelikkuses nõue, mis erilise sildi näol on kirja pandud üliõpilasmaja uksel, et klubisse ja sööklasse keegi ei läheks üliriietes?

P. Kadak

* * *

Kas Tiigi tän. ühiselamu nõukogu ei peaks mõtlema ühiselamu seinalehe nime muutmisele? Praegune nimetus „Tiigi Hääl" kutsub vist küll igaühes esile kujutluse konnade krooksumisest.

S. Laane

Õiendus

Meie lehe 30. (77.) numbris ilmunud olümpiaadi juhendi esimeses osas on juhtunud eksitav viga. Nimelt toimub kehakultuuriteaduskonna teine ülevaatus 19. novembril s. a., mitte aga 11. nov., nagu ekslikult on märgitud.

KEHAKULTUUR JA SPORT

Töö vajab põhjalikku parandamist

Kehakultuuri harrastamine Tartu Riiklikus Ülikoolis, mis veel mõned aastad tagasi oli ainult üksikute üliõpilaste huviobjektiks, on aastaastalt näidanud pidevat laienemist. Hoogsa tõuke kehakultuuriliikumise tõusule andis ÜK(b)P Keskkomitee otsus 1948. aasta 27. detsembrist, milles on märgitud peamiste ülesannetena massilise kehakultuuriliikumise arendamine ja spordimeisterlikkuse taseme otsustav tõstmine. Nende vastutusrikaste ülesannete täitmisel on suur tähtsus kehakultuurikollektiivide hästi organiseeritud tegevusel.

Enamus meie kehakultuurikollektiividest on suutnud lahendada bolševike partei poolt esitatud peamised ülesanded. Teisiti on aga olukord veterinaarteaduskonnas. Veterinaarteaduskonna kehakultuurikollektiiv võttis endale ENSV 10. aastapäevaks kohustuse tõsta kollektiivi liikmete arv 110-le. Sellest plaanist on kollektiiv suutnud realiseerida ainult 50% ja praegu kuulub kollektiivi koosseisu ainult 54 üliõpilast teaduskonna 207 üliõpilasest. Kollektiivi vähene liikmete arv on tingitud puudulikust selgitustööst üliõpilaste hulgas. Näitlik agitatsioon kollektiivis on nõrk. Kollektiiv pole suutnud sisse seada kollektiivi rekordite tabeleid, seinalehte jne., vähe on korraldatud üritusi kogu kollektiivi ja teaduskonna üliõpilaspere kaasahaaramiseks.

Kollektiivi nõukogul puudub tihe side kollektiivi liikmetega. See väljendus kollektiivi üldkoosolekul, mis tuli jätta ära liikmete vähese osavõtu tõttu (7 liiget oli kohal).

VTK märgi kandjate ja järgusportlaste ettevalmistamine kui nõukogude kahekultuuriliikumise põhiülesanne on iga kehakultuurikollektiivi tegevuse hindamise aluseks. Veterinaarteaduskonna kehakultuurikollektiivi plaan 1950. aastal VTK alal näeb ette 71 VTK märgi kandja ettevalmistamise, neist VTK I astme alal 43 ja VTK II astme alal 28. Aasta lõpuni on jäänud veel mõned kuud ja seepärast on õigustatud küsimus, kuidas suudab kollektiiv täita endale võetud kohustused, kui ta möödunud 9 kuuga on valmistanud ette ainult 13 VTK I ja 12 VTK II astme omajat. Ainult järgusportlaste osas on kollektiiv suutnud oma plaani täita.

Kehakultuuri- ja sporditöö olukord veterinaarteaduskonnas nõuab kiiret ja põhjalikku parandamist. Kehakultuurikollektiivi halva töö eest veterinaarteaduskonnas ei ole vastutav ainult kollektiivi nõukogu, vaid ka teaduskonna dekaan koos teaduskonna ühiskondlike organisatsioonidega. Õpetatud Nõukogu oma koosolekul 4. novembril 1949. a. võttis vastu otsuse: „Tõhustada kehakultuuri- ja spordialast agit-propaganda tööd eriti TRÜ vanemate kursuste üliõpilaste, õppejõudude ja teenistujate kaasatõmbamiseks kehalisele kasvatusele, tõstes selles osas ühiskondlike organisatsioonide ja ka teaduskonna dekaanide vastutust."

Ainult tihe side veterinaarteaduskonna kehakultuurikollektiivi, dekaani ja ühiskondlike organisatsioonide vahel suudab kõrvaldada praegu esinevad puudused teaduskonna kehakultuurikollektiivi töös ja aitab kasvatada terveid, tugevaid ja elurõõmsaid inimesi, kes on valmis tööks ja oma sotsialistliku kodumaa kaitseks.

H. Huimerind

Miks nad hoidusid kõrvale?

Kuigi arstiteaduskond tervikuna saavutas sügisesel jooksukrossil hinnatavaid tulemusi, leidub teaduskonnas siiski üliõpilasi, kes alahindasid selle suurürituse tähtsust.

Raviosakonna IV kursuse 134-st üliõpilasest näiteks võttis krossist osa ainult 79 üliõpilast. Kui 23-l üliõpilasel oli vabandavaid põhjusi krossist eemalejäämiseks, siis 32 üliõpilast puudus krossilt igasuguse põhjuseta. On iseloomustav, et krossilt puudusid need üliõpilased, kes üldse paistavad silma oma ükskõiksusega ühiskondlike ülesannete suhtes. Sm-d Kask, Liiv ja Lilling, kes leidsid krossist osavõtmise olevat endale „ebaväärika", on kursusel tuntud igasugusest ühiskondlikust tööst eemalehoidjatena.

Kursusekaaslased küsivad õigusega — miks need üliõpilased teevad häbi oma kollektiivile?

H. Luuri,
arstiteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

TRÜ võistlejate head saavutused

Septembrikuu lõpul toimunud rahuteatesõidu TPI—TRÜ lõplikud tulemused on nüüd selgunud.

Autode klassis saavutas üldvõidu metsandusteaduskonna üliõpilane A. Tõnspoeg. Teiseks tuli sama kaotuspunktide arvuga H. Rand põllumajandusteaduskonnast, kolmandaks K. Sillard arstiteaduskonnast. Mootorrataste klassis saavutas võidu Veinla (TPI) ja meeskonnasõidus TPI meeskond.

A. Eek

Noore meeskonna tubli võit

Ajaloo-keeleteaduskonnas moodustati hiljuti jalgpallimeeskond. Esimese võistlusena tuli uuel meeskonnal kohtuda põllumajandusteaduskonna jalgpalluritega, keda ajaloo-keeleteaduskonna meeskond võitis väravate suhtega 2:0. Tuleb märkida Sovetnikovi, Tibari, Siilivaski ja vendade Arumäede head mängu.

V. Boikov

MEILE KIRJUTATAKSE

Kunas lõpevad bürokraatlikud sekeldused?

Meie ülikooli finantsasjanduses esineb terve rida korratusi. Näiteks makstakse teistes nõukogude ülikoolides suvekuude stipendium välja enne vaheaja algust, meil aga seda ei tehta. On ju mõnes suhtes küll hea saada kätte kahe kuu stipendium enne uue aasta algust, kuid paljudele on stipendiumi hädasti vaja ka suvekuudel.

Minul isiklikult tuleb nende korratuste pärast taluda hoopis suuremaid ebamugavusi. Ajaloo-keeleteaduskonna dekanaadis juhtus nimelt väike eksitus: sekretär sm. Polli kirjutas minu nimele kellegi võõra akadeemilise võlgnevuse ja mulle septembrikuu stipendiumi välja ei makstud. Nüüd aga pean loengute kuulamise asemel iga päev kulutama ülikooli asutiste lävesid ja pärima, kunas viga ükskord parandatakse. Minu käest aga küsitakse omakorda: „Aga kus on käskkiri, mille alusel raha maksta?"

Sellele küsimusele peaks õieti vastama õppeosakonna ülem sm. Kurvits. Ja ta vastabki, et „homme valmib käskkiri". Neid homseid on möödunud juba väga palju, aga sm. Kurvitsa lubadustest pole saanud tegusid, tema hingetu suhtumine pole kadunud.

Loodan, et lõpuks ometi tehakse lõpp bürokraatlikele sekeldustele ja ma oma stipendiumi kätte saan.

V. Lebedeva,
ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Vastuseks meie kriitikale

ÜTÜ nõukogu teatab meie lehe toimetusele: „ÜTÜ nõukogu büroos oli arutusel ülikooli ajalehe 29. sept. numbris ilmunud signaal selle kohta, et ÜTÜ on loobunud korraldamast üleülikoolilisi populaarteaduslikke loenguid. Büroo leidis kritika olevat põhjendatud ja õigeaegse.

Käesolevaga võime teatada, et üleülikoolilised populaarteadusli kud loengud jätkuvad regulaarselt kaks korda kuus (reedeti). Käesoleva semestri esimene loeng on planeeritud 27. oktoobrile."

29. septembril ilmus meie lehes artikkel, milles märgiti, et kehakultuuri- ja arstiteaduskonnas lubamatult viibib seinalehtede väljaandmine. Nagu toimetusele saabunud kirjadest selgub, on mõlemas teaduskonnas see puudus nüüd likvideeritud. Seinalehe edasise regulaarse ilmumise kindlustamiseks moodustati kehakultuuriteaduskonna seinalehele uus toimetuse kolleegium.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 06320 Trükikoja „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2605

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AP

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 32 (79) Reedel, 27. oktoobril 1950. a. III aastakäik

Seltsimees Stalini uus hindamatu panus nõukogude teadusse

Nõukogude rahva targa juhi seltsimees Stalini geniaalsete keeleteaduse küsimusi käsitlevate teoste ilmumine oli suurima tähtsusega sündmuseks meie maa elus.

Meie ajastu suurima teadlase seltsimees Stalini uued teosed on uueks eredaks näiteks stalinlikust hoolitsusest nõukogude teaduse arengu eest. Marri ebamarksistliku keeleõpetuse valitsemise tagajärel oli meie keeleteadus sattunud ummikusse. J. V. Stalini teosed likvideerisid selle ummiku ja viisid nõukogude keeleteaduse avarale ja helgele arenemisteele.

Meiegi ülikooli õppejõud peavad sügavalt tundma õppima seltsimees Stalini teoseid, tegema neist tõsiseid järeldusi oma edasiseks tööks. Nõukogude rahvas on nüüd, mil on kõrvaldatud kõik takistused meie keeleteaduse arenemisteelt, õigustatud ootama meie lingvistidelt põhjalikke, väärtuslikke teaduslikke töid. Meie ülikooli keeltekateedrite õppejõud prof. Ariste, dots. Kask jt., kes varem asusid Marri „uue keeleõpetuse" positsioonidel, peavad mitte üksnes lahti ütlema oma senistest vigadest, vaid ka tegudega näitama oma üleminekut uuele teele — marksistliku keeleteaduse arendamise teele.

Seltsimees Stalini teoste tähtsus aga ei piirdu vaid keeleteaduse valdkonnaga, ta on võrratult avaram. Neis töödes leiame määratu tähtsusega teoreetilisi seisukohti, mis suunavad kõigi teadusealade edasist arenemist. Suurimat tähtsust omab stalinlik juhis: väsimatult arendada bolševistlikku kriitikat, kindlustada kriitika vabadust, arvamuste võitlust.

Eeloleval nädalavahetusel toimub meie ülikoolis keeleteaduslik konverents. See konverents peab aitama kaasa seltsimees Stalini teoste põhjalikuks tundmaõppimiseks, neis sisalduvate geniaalsete mõtete tutvustamiseks, seni tehtud vigade esiletoomiseks meie ülikooli töös. Ta peab kindlustama meie keeleteadlaste edasise töö edukuse, andma uut hoogu kogu meie kollektiivi tööle nõukogude teaduse arendamisel.

Innustagu seltsimees Stalini uus hindamatu panus nõukogude teadusse meie ülikooli õppejõude parimale, ennastsalgavale tööle nõukogude teaduse edasiarendamisel!

TRÜ keeleteaduse-alane konverents

Marksistliku keeleteaduse küsimustele pühendatud konverents toimub 29. ja 30. oktoobril meie ülikooli aulas. Konverentsi päevakorras on peale rektor prof. Koordi avasõna järgmised ettekanded: „J. V. Stalin keelest ja mõtlemisest" (filosoofiateaduste kandidaat D. Šardin), „Keel ühiskondliku nähtusena" (dotsent V. Reiman), „J. V. Stalin võrdlev-ajaloolisest ja paleontoloogilisest meetodist keeleteaduses" (vanemõpetaja J. Malõševskaja), „J. V. Stalin keele sõnavarast" (dotsent A. Kask) ja „J. V. Stalin keele tekkimisest ja arenemisest" (professor P. Ariste).

Meie esindajad valimiste ringkonnakomisjonidesse

Suure nõukoguliku patriotismi tähe all toimusid neil päevil kõigis teaduskondades õppejõudude, üliõpilaste ja teenistujate üldkoosolekud, kus esitati kandidaate kohalike nõukogude valimiste ringkonnakomisjonide koosseisu.

Metsandusteaduskonna kollektiiv saatis oma esindajaiks valimiste ringkonnakomisjonidesse marksismi-leninismi kateedri õppejõu sm. E. Raagi, metsandusteaduskonna veomasinate kateedri juhataja sm. V. Meeritsa ja üliõpilased Pavese, Lõhmuse, Petersoni jt.

Ka teiste teaduskondade kollektiivid esitasid oma esindajaiks ringkonnakomisjonide koosseisu parimad õppejõud, teenistujad ning üliõpilased endi hulgast.

ELKNÜ TRÜ Komitees

Kultuuritsemisele tehakse lõpp

Viimasel ajal meie ülikoolis on korduvalt väljendatud rahulolematust ilmsikstulnud kultuuritsemise tendentside suhtes, mis kipuvad takistama õppetööd. See rahulolematus väljendus ka meie lehe eelmises numbris ilmunud artiklis „Kultuuritsemise vastu!"

Seoses sellega võeti päevakord 20. oktoobril arutusele ELKNÜ TRÜ Komitees. Kõiki asjaolusid põhjalikult kaalutlenud, otsustas komsomolikomitee lugeda artiklis esitatud mõtted õigeks ja võttis tarvitusele abinõud olukorra parandamiseks. Komitee otsuse kohaselt tuleb isetegevuse ülumpiaadi ettevalmistusi korraldada selliselt, et iga üliõpilane oleks nendega seotud maksimaalselt kaks õhtut nädalas. Täiesti on keelatud olümpiaadist osavõtt neil üliõpilastel, kelle õppeedukus ühes aines on mitterahuldav. Olümpiaadi kavast eraldatakse spordialased üritused, mis ülekoormamise vältimiseks viiakse läbi kevadsemestril.

Mis puutub kursuseõhtutesse, siis nende korraldamine keelatakse, kuna siin tegelikult on tegemist buršikommete kaudse elustamisega. Üliõpilaste kollektiivsustunde tugevdamiseks soovitatakse selliste õhtute asemel korraldada kino, teatri, loengute ja kontsertide ühiseid külastamisi koos neile järgnevate arutlustega, kirjanduslikke diskussioone jms.

Igasugused olümpiaadiõhtud, teaduskonna- ja osakonnaõhtud võivad kesta ainult kella 1-ni öösel, välja arvatud laupäev, mil korraldatud üritused peavad lõppema hiljemalt kell 3.

Selle otsuse ellurakendamisele tuleb teaduskondade komsomoli- ja ametiühingu organitel pöörata suurimat tähelepanu.

Tööjaotus ELKNÜ TRÜ Komitees

Hiljuti viidi läbi ülesannete jaotus ELKNÜ TRÜ Komitee liikmete vahel. Vastavalt sellele jaotusele hakkavad töötama massilise poliitilise töö sektoris sm-d Kaarna, Bassel ja Tamm, õppetöö sektoris sm. Vipper, teadusliku töö sektoris sm. Tohver, organiseerimis-instrueerimissektoris sm-d Pruul ja Unt, massilise kultuuritöö sektoris sm. Ingalt, elu-olustikulise töö sektoris sm. Lott, kehakultuurisektoris sm. Mäepalu ja šeflustöö sektoris sm. Grassmann.

Otsustavalt tõsta teadusliku töö taset

Teaduslik töö omab ülikoolis õppetöö kõrval võrdse koha. Iga ülikooli õppejõud on kohustatud tegema peale õppetöö ka teaduslikku tööd vastavalt kateedris koostatud ja dekanaadi, Õpetatud Nõukogu ning Kõrgema Hariduse Ministeeriumi poolt kinnitatud plaanile. Korduvalt on aga juhitud tähelepanu teadusliku töö plaanide mittetäitmisele meie ülikoolis. Teadusliku töö alal plaanide mittetäitmise põhjuste analüüsimiseks ning olukorra parandamiseks vajalike abinõude väljatöötamiseks arutas möödunud nädalal TRÜ parteiorganisatsioon teadusliku töö küsimust.

Teadusala prorektori sm. A. Marlandi aruandest selgus, et teadusliku töö temaatika, plaani täitmine ning tööde sisu jätavad TRÜ-s väga palju soovida. Meie ülikool omab kõiki eeldusi ja suuri võimalusi teadusliku töö tegemiseks, tulemused on aga väga väikesed. Marksistliku metodoloogia omandamisek õpib Marksismi-leninismi Õhtuüli koolis 186 õppejõudu, kõrgema tüüpi filosoofilises seminaris 30 õppejõudu, paljud õpivad individuaalplaani järgi — näib, nagu oleks marksistliku metodoloogia omandamisega kõik korras ning teadusliku töö edukaks kulgemiseks takistusi ei ole. Olukord on aga selline: ükski osa ülikooli õppejõude on täie innuga asunud nõukogude kõrgema kooli ülesehitamisele, võttes omaks nõukogude teaduse põhimõtted ja saavutused (nende seas professorid Kaarde, Lepp, Kadari, õppejõud Velleste, Jegorov, Uustal, Seppo Nurmand, Põkk, Raudam, Saarma jt.) teine, väiksem osa pole aga veel leidnud kindlat suunda, millele oma töö rajada. Sellest on tingitud, et mitmed õppejõud pole viimase kümne aasta jooksul avaldanud mingisuguseid teaduslikke töid (nende hulgas professorid Bernakoff, Ilus, dots. Madisson jt.).

Seoses viimasel ajal toimunud NSVL Teaduste Akadeemia ja NSVL Meditsiiniliste Teaduste Akadeemia sessiooniga, mis oli pühendatud akadeemik Pavlovi õpetusele, toimus teaduslik sessioon ka TRÜ-s. Rektoraadil tuli konverents määratud tähtpäevalt edasi lükata, kuna esitatud referaadid olid liiga üldsõnalised ja pealiskaudsed. See kõneleb lubamatust ükskõiksusest ülikoolis korraldatavate teaduslike ürituste vastu ning akadeemik Pavlovi õpetuse vastu eriti. Paljud õppejõud, kes töötavad neuroloogia, füsioloogia, kirurgia, psühhiaatria ja paljudel teistel aladel, pole tänini vabanenud pavlovieelsest idealistlikust ning metafüüsilisest füsioloogiast.

Ükskõikset suhtumist teaduslikku töösse iseloomustab kõige ilmekamalt teadusliku töö plaani täitmine, õigemini mittetäitmine. 1949. a. pidi valmima 94 tööd, valmis tegelikult 58. Väga halvasti on täidetud 1950. a. esimese poolaasta plaan. Õppejõud unustavad, et teadusliku töö plaanid on kinnitatud kõrgema hariduse ministri poolt — nende täitmine on riiklik ülesanne ning rangelt kohustuslik.

Enesekriitika korras märkis sm. Marland, et plaanide mittetäitmises on süüdi ka rektoraat ja isiklikult tema kui teadusala prorektor, kes pole küllalt järjekindlalt kontrollinud teaduslike tööde valmimist ning küllalt rangelt nõudnud plaanide täitmist, sest pahatihti püüavad õppejõud (näit. dots. Mitt) teadusliku töö tegematajäämist seletada objektiivsete põhjustega.

Vaadeldes teadusliku töö kulgemist teaduskonniti märkis sm. Marland veterinaarteaduskonna saavutusi prof. Kaarde ja prof. Ridala kateedreis ning rõhutas passiivset suhtumist teaduslikku töösse paljudes teistes selle teaduskonna kateedreis. Põllumajandusteaduskonna õppejõud (taime- ning loomakasvatuse kat.) piirduvad kabinetliku tööga ning ei vii oma töö tulemusi sovhooside ning kolhoosideni. Metsandusteaduskond pole aga seni andnud mingisuguseid märkimisväärseid töötulemusi, mis on täiesti lubamatu. Matemaatika-loodusteaduskonnas tegeletakse külalt täht sate probleemidega (prof. Riikoja, v.-õp. H. Kallas). Selle kõrval leidub aga väga elukaugete ja vähe väärtuslike probleemidega tegelejaid (näit. Poska-Teiss).

Ühiskonnateaduste alal valmisid väärtuslikud tööd dots. Reimanil ja dots. Antonsil, kuid kahjuks pole nendega seni käsikirjast kaugemale jõutud. Vähe uuritakse kaasaegseid ajaloolisi probleeme. Teoksil olevate tööde valmimise tähtaegu lükatakse pidevalt edasi (L. Roots, K. Laigna). Keelte kateedrite õppejõud pole senini küllalt aktiivselt selgitanud tõeliselt marksistlikke seisukohti keeleteaduses. seltsimees Stalini põhjapanevate artiklite valguses, prof. Ariste dots. Kask, van.-õp. Palmeos pole põhjalikult selgitanud oma väärsesukohti seoses Marri ebamarksistlike ning pseudoteaduslike seisukohtade pooldamisega senises töös. Õigusteaduskonna õppejõududel ilmneb aktuaalsete ja hinnatavate teemade kõrval tegelemist kahtlase väärtusega probleemidega (näit. van.-õp. Ringi dissertatsiooni teem: „Õigus individuaalelamule".).

Kehakultuuriteaduskonnal on praegu väga palju kandidaadi dissertatsioone, kuid suureks puuduseks on asjaolu, et kehakultuurialaseid listsipliine ei seota Pavlovi õpetusega.

Dissertatsiooniplaan on küllaltki suur, kuid paberlik: 1949. a. plaanis ettenähtud 29-st dissertatsioonist kaitsti ainult 10 (neist 4 väljaspool ülikooli).

Lubamatult vähe esinevad TRÜ õppejõud kesksetes NSV Liidu ajakirjades. Selles avaldub meie ülikooli eraldumine teiste liiduvabariikide kõrgematest koolidest.

Jätab soovida ka ülikooli kateedrite side rahvamajandusega: 97-st kateedrist ainult 20 on ses osas andnud midagi mainimisväärset. Nõrk on ka töö aspirantidega. On esinenud juhtumeid, et aspirante tuleb tagandada aspirantuurist puuduliku õppeedukuse pärast. Korrastamata on teaduslike juhendajate töö. Nõrk on ka kateedrite töö ÜTÜ abistamisel ning juhendamisel.

Sm. Marlandi aruandele järgnenud sõnavõttudes peatusid sm-d Reiman, Feldman, Feldbach, Bachman, Kallas, Levitskaja, Martinson, Võrse, Šardin, Itskovitš, Jannus, Javkina, Koort, Vill teaduslikku tööd pidurdavail asjaoludel ning tõid esile terve rea põhjusi teadusala prorektori sm. Marlandi tegevuse ning teadusliku töö puudulikkuse selgitamiseks.

Eelkõige rõhutati teadusala prorektori sm. Marlandi halba tööstiili ja meetodit teadusliku töö juhtimisel. Prorektori töös puudub range nõudlikkus, pole loodud aktiivi, millele tuginedes võiks kindlustada töö plaanipärast ning õiget kulgemist. Lepitakse formaalsete aruannetega, milles teadusliku töö tulemused väljendatakse ebamäärastes protsentides, ei süveneta töö sisusse. Õigustatult heideti teadusala prorektorile ette pealiskaudset suhtumist ka teadusliku töö planeerimisse: plaane ei arvustata, neid ei arutata koosolekuil, sest mille muuga seletada eluvõõraste teemade olemasolu plaanis.

Kogu teaduslikku tööd on seni rektoraadi poolt juhitud paberlikult. Vähe on osutatud abivalmidust teaduslike juhendajate leidmisel eriti noorematele õppejõududele (näit. vene keele kateedris). Ülikoolis on väga palju teadusliku kraadita õppejõude (näit. ajalookeeleteaduskonnas), nende abistamiseks on tehtud väga vähe. Esineb juhuseid, kus teaduslik töö ootab retsensiooni (sm. H. Kallase töö) juba aastaid või valminud dissertatsioon terve aasta ei leidnud kaitsmiskohta (sm. Malõševskaja töö), mis on täiesti lubamatu.

Koosolekul nõuti teadusala prorektorilt ja kogu rektoraadilt tööstiili otsustavat parandamist. Rektoraadil tuleb senisest süstemaatilisemalt sisuliselt kontrollida teaduslikku tööd ning avastada tööde mittetäitmise tõelised põhjused. Pole saladus, et osa õppejõude poeb „objektiivsete" põhjuste taha, tegelikult on aga kodanliku ideoloogia jäänuste kammitsas. Koosolekul rõhutati, et osal õppejõududest puudub teaduslikku tööd innustav idee. Leidub õppejõude (arstiteaduskond, dekaan prof. E. Kaju), kes pealiskaudselt ja formaalselt suhtuvad marksismi-leninismi õppimisse või koguni keelduvad seda õppimast. Mis teadusliku töö tegijat saab professorist või õppejõust, kes ei võta vaevaks süveneda marksismi-leninismi ja sealt leida teaduslikku tööd viljastavaid ideid?! Tarvis on senisest rohkem tähelepanu pöörata sellele, kuidas omandavad ülikooli õppejõud marksismi-leninismi.

Koosolekul kanti ette andmeid, et KHM assigneerib ülikooli teaduslikuks tööks suuri summasid, teadlased omavad tööks küllaldase materiaalse baasi. Nurinad materiaalse baasi puudulikkuse üle on alusetud. Mõned kateedrid on jõudnud selleni, et esitavad teadusliku töö plaani täitmiseks nõudmisi kirjutusmasinate, fotoaparaatide ja isegi pikksilmade ostmiseks, toonitades nende hädavajalikkust! Millest muust kui vastutustunde puudumisest kõnelevad sellised pretensioonid! Häbematult hooletult ja puudulikult kasutatakse ülikooli bioloogiajaamu (näit. Konguta!).

Õigustatult rõhutasid sõnavõtjad vajadust tööd ülikoolis paremini organiseerida. Rektoraat (prof. A. Koort), dekanaadid ja ametiühing (sm. I. Paul), partei- ning ühiskondlikud organisatsioonid ei pööra küllaldast tähelepanu õppetööst vaba aja otstarbekale kasutamisele. Tuleb kehtestada selline kord, et õppejõud omaksid nädalas vähemalt kaks vaba õhtut teadusliku töö tegemiseks. Ka tuleb ühiskondlikke kohustusi proportsionaalselt jagada kõigi ülikooli töötajate vahel. Paljud õppejõud ei saa teha teaduslikku tööd ülekoormatuse tõttu ühiskondliku tööga.

Bolševistliku enesekriitika ning kriitika tähe all toimunud partei-algorganisatsiooni üldkoosolek andis tulusaid näpunäiteid teadusliku töö tõeliste puuduste selgitamiseks, ülikooli teaduslikus töös esinevate puuduste ning vigade otsustavaks parandamiseks.

Pavlovi õpetuse ulatuslikuma rakendamise eest

21. ja 22. oktoobril toimus ülikooli aulas teaduslik konverents, kus arutati läbi NSVL Teaduste Akadeemia ja NSVL Meditsiiniliste Teaduste Akadeemia sessiooni, mis oli pühendatud akadeemik Pavlovi õpetusele, tulemused.

Esimesena esines ettekandega prof. Vadi, kes nimetatud sessioonist osavõtjana andis ülevaate sessiooni töö käigust.

Edasi kõneles filosoofia kateedri juhataja sm. Šardin Pavlovi õpetuse tähtsusest filosoofias, näidates kujukalt, milline aktiivne materialismi eest võtleja oli akadeemik Pavlov.

Konverentsi teine istung algas prof. Käer-Kingisepa ettekandega „Pavlovi õpetus ja selle tähtsus meditsiinis". Kõneleja näitas, et Pavlovi üks erilisi teeneid seisis selles, et ta lõi uue füsioloogilise metoodika, võttes esimesena tarvitusele kroonilise katse, mis võimaldab palju täpsemini ja loomulikes tingimustes uurida looma organismi talitlusi. Süljenäärme funktsiooni abil töötas Pavlov välja oma õpetuse tingitud refleksidest. Kuid Pavlov ei olnud ainult analüütik, nagu tema eelkäijad, vaid ta oskas luua sünteesi, mille tulemuseks oligi tema geniaalne õpetus kõrgema närvisüsteemi tegevusest.

Prof. Martinson kõneles Pavlovist kui biokeemia klassikust, kelle 50 aasta eest avaldatud seisukohad ei ole kaotanud oma aktuaalsust. Pavlovi mõttekäik valkainete sünteesi ja fermentatiivsete protsesside kohta on osutunud õigeks ja viljakaks.

Järgnevalt esines sõnavõtuga patoloogilise füsioloogia kateedri juhataja sm. Sibul, kes andis ülevaate Pavlovist kui patofüsioloogist. Enesekriitika korras tähendas sm. Sibul, et patoloogilise füsioloogia kateeder ei ole oma õppe- ja teaduslikus töös küllaldaselt rõhutanud ega rakendanud Pavlovi õpetust, millise puuduse likvideerimisele on nüüd asutud. Nüüdsest peale peab nii normaalne kui patoloogiline füsioloogia kateeder tööd oma käsikäes kliinikutega ning omama nendega ühise kompleksse teaduslikku töö plaani. Prof. G. Kingisepp kõneles Pavlovi vaadetest farmakoloogiale, prof. Tehver andis ülevaate Pavlovi õpetuse rakendamisest loomafüsioloogias. Prof. Koort kõneles Pavlovi õpetuse rakendamisest psühholoogias ja pedagoogikas, rõhutades eriti vajadust, et pedagoogid lähemalt tutvuksid Pavlovi õpetusega ning rakendaksid seda oma igapäevases töös.

Kliinitsistidest esinesid huvitavate ja kriitilste sõnavõttudega dr. Raudam närvihaiguste, prof. Vadi sisehaiguste, dr. Seppo kirurgia ja prof. Karu psühhiaatria alalt. Kõik kõnelejad võtsid omaks, et eriti Pavlovi õpetus teisest signaalsüsteemist ei leia rakendamist.

G. Loogna,
patoloogilise füsioloogia kateedri assistent.

Arendagem väsimatult edasi nõukogude teadust seltsimees Stalini geniaalsete juhendite alusel!

* *

Marksistliku keeleteaduse eest

J. V. Stalini uutes geniaalsetes teostes on määratletud eesrindliku teaduse arenemise peamised suunad ja tingimused. Seepärast on loomulik, et need teosed kutsusid esile uue suure loomingulise tõusu eranditult kõigi teadusalade töötajate nuiga. Rääkides keeleteaduse küsimustest näitas seltsimees Stalin, kuidas tuleb rakendada marksismi-leninismi teaduses üldse.

Seltsimees Stalini teosed annavad laialdase tegevusprogrammi kõigile nõukogude teadlastele, ja igaüks, kes on süvenenud neisse teostesse, peab neist paratamatult tegema praktilised järeldused oma tööks.

Milliseid järeldusi peavad tegema nõukogude keeleteadlased? Kõigepealt selle järelduse, et nüüd, mil seltsimees Stalini poolt on kätte näidatud marksistliku keeleteaduse arenemise teed, on nõukogude rahvas õigustatud ootama oma õpetlastelt, et nad tegudega vastavad seltsimees Stalinile, rikastavad nõukogude teadust uute saavutustega keeleteaduse alal. Seda ei tule mõista nii, et nõukogude keeleteaduse ja eriti akadeemik Marri vigade ületamine tähendaks lahtiütlemist kõigist nõukogude keeleteaduse saavutustest Marri „uue õpetuse" valitsemise kogu perioodi jooksul. Seltsimees Stalin oma vastuses sm. Krašeninnikovale näitas selgelt, kuidas tuleb suhtuda Marri pärandisse. Samuti tuletab seltsimees Stalin meelde vajadust tundma õppida ennerevolutsioonieaegset keeleteadust, mida Marr täiemkult eitas. Eesrindlik nõukogude teadus keelest võib kasvada ainult eeldusel, et kriitiliselt ümber ninnatakse kõigi eelmiste epohhide saavutused ja ka käesoleva aja keeleteadlaste töö tulemused. Niisiis, nn. „uue keeleõpetuse" vigadest lahtiütlemine ei tähenda sugugi mitte tagasipöördumist minevikku, „algkeele" teooria ja võrdleva meetodi juurde, mis samuti omab tõsiseid puudusi, millest on vaja üle saada.

Seltsimees Stalini tööd teostasid sügava pöörde nõukogude keeleteaduses, nad andsid selged vastused kõige keerukamatele ja tähtsamatele küsimustele keeleteaduses. Seltsimees Stalin viis meie keeleteaduse välja ummikust, näitas meile kätte tee keelekküsimuste tõeliselt teaduslikuks lahendamiseks. Nüüd võivad nõukogude lingvistid julgelt edasi liikuda, nõukogude rahvas aga õigusega nõuda neilt väärtuslikke teoseid, mis oleksid pühendatud keele teooria ja ajaloo tähtsamate küsimuste uurimisele seltsimees Stalini õpetuse valguses.

Van.-õp. J. Malõševskaja

KULDNE ÕPETUS

Seltsimees Stalini geniaalsed tööd „Marksismist keeleteaduses" ja „Mõningaist keeleteaduse küsimustest" on hiilgavaks panuseks nõukogude teadusse. Tema tööd tõstsid keeleteaduse uuele kõrgemale tasemele, tõmmates terava piirjoone vana ja uue vahel keeleteaduses ning avades teaduse ees edasise arengu avarad ja selged perspektiivid. Seltsimees Stalini tööd on keeleteaduse küsimuste marksistliku lahendamise klassilisteks näiteks. Need tööd sisaldavad tähtsaid juhendeid ja annavad programmi mitte ainult keeleteaduse edasiarendamiseks. Nad varustavad kõikide teadusalade töötajaid uute teoreetiliste seisukohtadega.

Seltsimees Stalin purustas keeleteaduses valitsenud vulgarismi ja idealismi, araktšejevliku režiimi, mis lämmatas igasuguse kriitika Marri õpetuse kohta. Selline tardunud režiim avaldas kahjulikku mõju teaduslikule tööle.

Seltsimees Stalin rõhutab korduvalt, et eesrindlik teadus ei tohi kummarduda dogmaatiliste seisukohtade ees, sest need muutuvad pidurdavaiks teaduse arengule. Tõelised teadlased ei muutu kunagi traditsioonide orjadeks, mitte kunagi ei kummardu vananevate dogmade ees. „Teadust," ütleb I. V. Stalin, „sellepärast nimetataksegi teaduseks, et ta ei tunnista fetišeid, ei karda käia tõsta kõduneva ja vana vastu..." Teaduse aialugu näitab ilmekalt, et kõige suuremate teaduse saavutustega käib koos vanade seisukohtade eitamine, et teadus arenes alati kriitika ja arvamuste võitluse teel. „On üldtunnustatud," ütleb seltsimees Stalin, „et ükski teadus ei või areneda ja edeneda ilma arvamuste võitluseta, ilma kriitika vabaduseta." Seltsimees Stalini töödega algas uus epohh nõukogude keeleteaduses. Meie keeleteadus, mis aastate vältel baseerus Marri „uue keeleõpetuse" alusel, elas üle kriisi. Keeleteaduse alal toimunud diskussioon osutus suureks kasuks, sest selle tulemusena paljastati ja purustati keeleteaduses esinenud ideoloogilised vead ja araktšejevlik režiim.

Araktšejevliku režiimi likvideerimine, vabanemine Marri vigadest ja marksismi juurutamine keeleteadusse — see on seltsimees Stalini sõnade järgi tee, mille kaudu nõukogude keeleteadus võib terveneda, mille kaudu ta on võimeline üle minema laadee a uselt ja omandama esikoha maailma keeleteaduses.

Neid seltsimees Stalini kuldseid õpetusi kriitika vabaduse, arvamuste võitluse kohta, araktšejevliku režiimi likvideerimise kohta peavad silmas pidama kõigi teaduseharude töötajad, sest ainult neist juhtnööridest lähtudes on võimalik kindlustada nõukogude teaduse veelgi hoogsamat tõusu.

Seltsimees Stalini tööd keeleteaduse alal tiivustavad ja innustavad tuhandeid nõukogude teadlasi kõikidelt teadusealadelt uuele, energilisele teaduslikule loomingule.

A. Marland,
teadusala prorektor

ÜTÜ liikmed seltsimees Stalini teoseid tundma õppimas ja tutvustamas

Seltsimees Stalini teosed keeleteaduse alal omavad suurt tähtsust mitte ainult keeleteaduse arengule, vaid nad on väärtustikuks panuseks marksistlik-leninliku teooria varasalve ja omavad otsest tähtsust terve'e reale teadusharudele. Üliõpilased on sellest aru saades asunud suurima innuga nende teoste uurimisele ja läbiarutamisele teaduslikes ringides.

Nii näiteks toimus loogika-psühholoogia-pedagoogika ringis arutelu, kus erilise huviga käsitleti seltsimees Stalini teostes avaldatud uusi seisukohti keele ja mõtlemise vahekorra küsimustes. Õigusteaduskonna üliõpilaste arutelul osutati suurimat tähelepanu baasi ja pealisehitise küsimustele. Samalaadsed koosolekud on toimunud ka filosoofiaringis ja mujal. Ajaloo-keeleteaduskonnas organiseeriti keeleteaduslik konverents, mille sisukad ettekanded andsid hea ülevaate seltsimees Stalini uutest teostest. Kahjuks kannatas konverents organiseerimatuse all millist viga novembrikuus korraldataval uuel konverentsil tuleb vältida.

Peale ringide läbiviidud ürituste on ÜTÜ liikmed osa võtnud veel seltsimees Stalini teoste tutvustamisest töötajaskonnale ja kooliõpilastele.

Ekslik oleks aga arvata, et seniste saavutustega võib rahule jääda. Seltsimees Stalini geniaalseid teoseid on vaja veel põhjalikumalt tundma õppida ja laialdasemalt arutella, neis avaldatud mõtete põhjalik läbitöötamine peab saama keskseks küsimuseks ÜTÜ töös.

V. Koslov,
ÜTÜ nõukogu esimees.

Võimas ideeline relv

Seltsimees Stalini teosed keeleteaduse küsimustes arendavad ühtlasi edasi marksistlikku õpetust baasist ja pealisehitisest.

Baasi määratleb seltsimees Stalin niiviisi: „Baas on ühiskonna majanduslik korraldus tema arenemise antud astmel." Seega on baas ajaloo'ine kategooria, ta muutub ühiskonna arenemise käigus. Seltsimees Stalin näitab, et muutused majanduslikus baasis kutsuvad esile vastavaid muutusi ka ühiskonna ideedes, teooriates, vaadetes, tema juriidilistes, poliitilistes jt. asutistes, mis moodustavad ühiskonna pealisehitise. Siit tulenevad ka baasi ja pealisehitise spetsiifilised iseärasused ja ülesanded. Majandusliku baasi tegevussfääri iseloomustades märgib seltsimees Stalin, et ta „teenindab ühiskonda majanduslikult". Vana baasi likvideerimine, tema asendamine uuega toimub tavaliselt revolutsioonilisel teel, viib ka vana pealisehitise likvideerimisele, uue tekkimisele.

Pealisehitise iseloom määratakse baasi iseloomuga, kuid see ei tähenda, et pealisehitis ei võiks aktiivselt mõjustada baasi. Baas sünnitab pealisehitise, kuid välja arenenult ta ise mõjustab baasi, aitab tugevneda ja aitab kaasa vana baasi likvideerimiseks.

Kuid tuleb märkida, et ühiskondlike nähtuste jaotus baasiks ja pealisehitiseks ei ammenda kõiki inimese tegevuse sfääre. Siia ei kuulu need ühiskondlikud nähtused, mis on rea epohhide produktiks, tegutsevad ühiskonna kogu olemasolu aja jooksul, teenindavad kõiki baase ja kõiki klasse. Niisuguste nähtuste hulka kuulub ka keel.

Seltsimees Stalin oma geniaalsetes keeleteaduse-alastes teostes kritiseerib teravalt marksismi vulgariseerijaid, andes baasi ja pealisehitise tegevussfääride täpse piiritluse. Ta näitab, et keele tegevussfäär on laiem baasi ja pealisehitise omast, et ta hõlmab kõik inimese tegevuse alad, teenindab nii tootmist ja majandust kui ka kultuuri ja poliitikat, teenindab ühiskonna kõiki klasse, ei kuulu ei baasi ega pealisehitise hulka.

Seltsimees Stalini kõnesolevad teosed arendavad edasi marksistlik-leninlikku teadust, suunavad võitlust kodanliku ja pseudomarksistliku ideoloogiaga, relvastades ideeliselt nõukogude inimesi.

Van.-õp. M. Bronštein

Väärtuslik, kuid halvasti organiseeritud üritus

ÜTÜ arstiteaduskonna nõukogu korraldas hiljuti piduliku koosolekuu, et tähistada 70 aasta möödumist vitamiinide avastamisest väljapaistva vene teadlase N. I. Lunini poolt. Sisuka ettekandega esines koosolekul prof. E. Martinson, kes ühtlasi andis ka hea ülevaate meditsiiniliste teaduste olukorrast Tartu Ülikoolis XIX sajandi II poolel.

Muidu väärtuslikku ürituse puuduseks oli organiseerimatus. ÜTÜ arstiteaduskonna nõukogu nimelt lubas samal ajal korraldada mitmel ringil oma töökoosolekud. Lisaks sellele toimus samal ajal üleülikooliline kinoetendus üliõpilastele. See õttu kogunes koosolekule, mis pidanuks huvitama kogu teaduskonda, ainult 15 üliõpilast. II kursuselt, kus bioloogiline keemia on õppeaineks, polnud koosolekul ühtki üliõpilast. Nagu hiljem selgus, polnud kõik II kursuse üliõpilased üldse teadlikudki sellest koosolekust. Sellistest lohakustest tuleb nõukogul oma edasises töös hoiduda.

H. Hanson

Näileringlased külalasid kolhoosi

Möödunud pühapäeval külastasid TRÜ näitekunstiringi liikmed eesotsas kunstilise juhi sm. Väljaotsaga Lembitu kolhoosi, kus abistasid kolhoosnikuid suhkrupeetide koristamisel. Kolhoosnikud jäid väga rahule näiteringlaste tööga, näiteringlased aga neile osakssaanud südamliku vastuvõtuga.

Taolisi kolhoosikülastusi kavatsevad näiteringlased korraldada edaspidigi. Ühtlasi on kavas järgnevatel külaskäikudel viia kolhoosnikele ka kunstilist külakosti.

K. Veldre

MEILE KIRJUTATAKSE

Kui õppevahendeid toimetatakse kohale härgadel...

Mul õnnestus Eesti NSV Sovhooside Ministeeriumi laost välja kirjutada põllumajanduse mehhaniseerimise kateedri jaoks, mis seni oli õppeabinõudega äärmiselt nõrgalt varustatud, umbes 7500 rbl. väärtuses hädavajalikke õppevahendeid.

Halduprorektor lubas, et vastavad arved tasutakse oktoobrikuu esimestel päevadel, tegelikult aga korraldati see asi pärast korduvaid meeldetuletusi alles 10. oktoobril.

Seejärel pöördusin kohe transpordiosakonna juhataja sm. Vi'di poole, kes lubas need väga vajalikud õppevahendid kiiresti kohale toimetada. See lubadus aga täideti alles 23. oktoobril.

On täiesti ebanormaalne, et haldusaparaat senini alahindab õppevahendite muretsemise tähtsust ja toimetab neid sõna tõsises mõttes härgadel kohale.

H. Tamm

„Tulge kunagi hiljem!"

Metsamajandusosakonna II kursuse üliõpilastel on siiani veel kätte saamata suvise õppepraktika komandeerimisraha. Kuigi vastavad dokumendid vormistati juba septembri algul, viibib raha väljamaksmine lubamatult kaua. Majandusosakonnas vastatakse meie järelpärimistele: „Tulge kunagi hiljem!"

Ootame, et töötempo majandusosakonnas kiireneb ja meie raha lõpuks ometi kätte saame.

V. Luuse, E. Lepp,
metsamajandusosakonna II kursuse üliõpilased.

Elutingimusi tuleb parandada

Elutingimused A'a tän. 46 majas jätavad tõsiselt soovida. Nii näiteks minu korteris (nr. 54) on juba ligemale kuu aega ummistunud roiskvee kanalisatsioon ja roiskvesi voolab valamust elukorterisse.

Loodan, et ülikooli teenistujate elamistingimuste parandamise ülesanne leiab vastavate organite poolt enam tähelepanu.

K. Sirge

Soodus võimalus kunstiküsimustega tutvumiseks

Tartu Riiklikus Kunstimuuseumis on avatud näitus „Nõukogude eesti kunst aastail 1940—1950". Väljapanek hõlmab kogusummas ligemale 200 eksponaati õlimaali, graafika skulptuuri, karikatuuri, raamatuillustratsiooni ja plakatikunsti alalt ning on koostatud peamiselt muuseumi fondides leiduvaist materjalidest.

Eksposítsiooni ülesandeks on näidata sotsialistlikku realismi süvenemist nõukogude eesti kujutavas kunstis 10 aasta jooksul.

Näitust on külastanud arvukalt üliõpilasi-üksikkülastajaid, kuid ekskursioonides külastamist esineb seni veel vähe. Oleks soovitav, et TRÜ Ametiühingu Komitee, samuti ELKNÜ TRÜ Komitee organiseeriksid kultuurielu sündmuste suhtes passiivseks jäänud üliõpilas näitust külastama. Ekskursioonidele antakse muuseumi töötajate poolt väljapaneku kohta seletusi.

Lähemail päevil asub muuseumi juures tegevusse kunstihuviliste ring, mille ülesandeks on vene ja eesti realistliku ja nõukogude kujutava kunsti tutvustamine loengute ja vestluste teel kaks korda kuus. Esimene loeng valgupiltidega teemal: „I. E. Repini elu ja looming" toimub Vallikaavi t. 14 1. novembril kell 20, mil'est muuseum loodab ka TRÜ üliõpilaste osavõttu.

V. Milk,
Tartu Riikliku Kunstimuuseumi vanem teaduslik tööjõud.

TRÜ kunstilise isetegevuse ja omaloomingu III olümpiaadi ettevalmistamise ja läbiviimise juhend

(Järg. Algus vt. „TRÜ" nr. 30)

VIII. Fotokunst

1) Võistlusest osavõtja esitab kolm fotot.

2) Fotode temaatika valik on vaba, kuid üks neist peab kujutama oma teaduskonna üliõpilaste õppe- ja kasvatustööd (loengud, praktikumid, seminarid jne.) või vaba aja veetmist. Mainitud ülesvõte peab olema pildistatud siseruumis.

3) Positiividega koos tuleb esitada ka negatiivid.

IX. Kõnekunst

1) Võistlusel esitatakse kaks ettekannet: a) ettevalmistatud kõne kestusega 8—10 minutit, b) ettevalmistamata kõne kestusega 5 minutit.

2) Ettevalmistatud kõne temaatika valik on vaba, kusjuures tuleb eelistada tänapäeva nõukogu ikku ülesehitustööd, nõukogude teaduse ja kultuuri saavutusi ning prioriteeti ja rahvusvahelise rahu kindlustamise üritust käsitlevaid teemasid.

3) Määratud kõnelemise aja ületamisel rakendatakse minuspunktide süsteem: iga järgneva kahe minuti ületamisel arvestatakse hinnangust 1 punkt maha.

4) Ettevalmistamata kõne teema teatatakse võistlejale 15 minutit enne esinemist.

Märkus: Üliõpilastel, kelle õppeedukus ühes õppeaines on alla rahuldava, on keelatud osavõtt isetegevuslikest üritustest olümpiaadi raames.

X. Hindamissüsteem

1) Ettekandeid hindab orgkomitee poolt kohalesaadetud žürii. Hindamisele tuleb esitatud palade ideeline ja kunstiline tase.

2) Et võistlejaile luua enam-vähem võrdseid võistlustingimusi, selleks arvestatakse isetegevusala kuulumist sellega tegelejate õppeainete hulka.

3) Žürii poolt hinnatakse kõiki ettekandeid kümne punkti süsteemis.

4) Ülevaatustel arvestatakse punkte järgmiste valemite järgi:

a) Ettekanded osavõtjate arvuga ühest kuni viieni — y=a, kusjuures a on žürii poolt antud hinne ja y on ettekande eest teaduskonnale arvestatud punktide arv.

b) Ettekanded osavõtjate arvuga enam kui viis — $y=\frac{x \times a}{10}$, kusjuures x on ettekandest osavõtjate arv ning y ja a omavad endist tähendust.

c) Kõikide kooride, orkestrite instrumentaal- ja vokaalsolistide ning -ansamblite, lava- ja rahvatantsukollektiivide, soolotantsijate ja deklamaatorite ettekandeist hinnatakse kolme pala punktis 4a ja 4b esitatud valemite alusel. Vastavad ettekanded tuleb eraldi ära märkida repertuaari nimistu esitamisel, kusjuures nende hulka kuuluvad kohustuslikud palad, kui neid esineb vastaval alal.

d) Üle kolme, s. o. lisapaladena esitatud ettekannete eest arvestatakse punkte sel juhul, kui žürii hindab neid hindega 6 või enam, kusjuures vastava lisapala eest saadud punktide arv korrutatakse koefitsiendiga 0,5.

e) Ettekandeid näitekunsti alal hinnatakse valemi järgi: $y=\frac{a(x+m)}{10}$, kusjuures y, x ja a on eespool nimetatud tähenduses ja m on näidendi peategelaste arv.

f) Rahvatantsukollektiivide esinemisel hinnatakse eraldi tantsurühma ja rahvapilliorkestrit.

g) Teaduskondadele arvestatakse igakordse ülevaatuse eest punkte valemi järgi $z=\frac{50A}{n}$, kusjuures A on teaduskonnale vastava ülevaatuse eest arvestatud punktide kogusumma, n on teaduskonna üliõpilaste arv (välja arvatud olümpiaadi ajal Tartust eemalviibivad üliõpilased) ja z teaduskonnale vastava ülevaatuse eest arvestatud punktide arv.

h) Ettekannete puhul, mis kuuluvad käesoleva juhendi 2. punkti alla, korrutatakse ettekannete eest saadav punktide arv raskuskoefitsiendiga 0,7. (Järgneb)

Vastutava toimetaja eest O. Utt

MB-06327 Trükikoja „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2676

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

Olgu tervitatud Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 33. aastapäev!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 33 (80) Laupäev I, 4. novembril 1950. a. III aastakäik

Kommunismi võidu nimel

Seisame Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 33. aastapäeva lävel. Seda oma suurimat pidupäeva tervitab nõukogude rahvas uute võitudega kommunismi suurejoonelise hoone rajamisel.

Kaitstes ja kindlustades Oktoobrirevolutsiooni võite ehitab nõukogude rahvas rahulikult ja tahtekindlalt oma vaba elu. Päev-päevalt kaovad sõjahaavad meie linnadest ja küladest, sünnivad uued linnad, tehased, kaevandused, koolid. Meie sotsialistlik põllumajandus elab üle enneolematult hoogsat tõusu. Kogu meie ääretu maa on muutunud gigantseks ehitustandriks, kus rakendatakse geniaalseid stalinlikke plaane, mille elluviimine toob kaasa meie rahvamajanduse uue suure tõusu, nõukogude inimeste materjaalse heaolu edasise paranemise, kommunismi võidu meie maal. Looduse ümberkujundamise stalinliku plaani alusel tehakse edukalt lõppu põudadele, ebastabiilsetele viljasaakidele, kindlustatakse kõrged ja püsivad viljasaagid. Kogu maa tähelepanu tuulipunktis on uued kommunismi suurehitised Turkmeenias, Volgal ja Dnepril. Ehitatakse maailma suurimaid hüdroelektrijaamu Kuibõševis, Stalingradis, Kahhovkas, maailma suurimaid kanaleid Turkmeenia kõrbedes, Lõuna-Ukrainas ja Põhja-Krimmis, mille lõpetamise järel meie tööstus saab suure hulga uut elektrienergiat, luuakse eeldused põllumajanduse hoogsamaks mehhaniseerimiseks elektrifitseerimise baasil, muudetakse miljoneid hektaare maad viljakandvaks.

Need on ehitused ja plaanid, millele võrdset ei tunne ühegi kapitalistliku maa tegelikkus. Sellised ettevõtted on jõukohased ainult sotsialistlikule riigile, kus töötav inimene on vaba kapitali orjusest, on elavalt huvitatud oma maa saatusest ja juhib seda ise. Sellepärast on meil Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 33. aastapäeval rohkem kui kunagi varem põhjust uhkust tunda selle üle, et elame ja töötame sotsialistlikus riigis, mille rajas Suur Oktoober, kaasaja võimsaimal ja õnnelikemal maal, vabastatud töö maal, mis elab üle võidukat ja hoogsat edasiliikumist kommunismi võidu poole.

Selle edasiliikumise edu ei oleks mõeldav ilma teaduse ja tehnika edusammudeta, nende edasiliikumiseta. Sellepärast on täiesti seadusepärane see määratu hool ja tähelepanu, mida Nõukogude valitsus ja bolševike partei osutavad teaduse arengule. Selle hoolitsuse parimaks näiteks on fakt, et ajal, mil kapitalistlikus maailmas käib ohjeldamatu relvastumise võidujooks ja juhtivad kodanlikud tegelased töötavad välja kiskjalikke, inimvihkajalikke uue sõja plaane, leidis kaasaja suurim inimene, teaduse korüfee seltsimees Stalin aega tegelemiseks keeleteaduse küsimustega, uute, õigete suundade andmiseks reale teaduseharudele. Sellise stalinliku hoolitsuse viljastaval mõjul on meie teadlased saavutanud suuri võite nõukogude teaduse arendamisel, millest annab tunnistust ka Stalini preemia laureaatide kasvav arv väljapaistvate tööde ja leiutiste eest teaduse ja tehnika vallas.

Teaduse hoogsa arendamise üritust teenib ka meie Tartu Riiklik Ülikool. Nõukogude võimu viljastavais tingimusis on eriti viimasel ajal meie ülikooli areng nõukogulikel rööpmeil muutunud väga hoogsaks. Üliõpilaste õppeedukus on märgatavalt tõusnud tänu loengute ja seminaride ideelis-teoreetilise kvaliteedi tõusule suurema tähelepanu pööramisele üliõpilaste iseseisvale tööle, nõukoguliku ellusuhtumise süvendamisele meie üliõpilaskonnas. Intensiivsemaks on muutunud ka töö noorsoo kommunistliku kasvatuse osas, kasvatustöö on endisest paremini ja tihedamalt seostatud õppetööga. Ka seni kõige mahajäänumal alal — teadusliku töö osas — on tehtud tõsiseid ettevalmistusi töö murrangiliseks parandamiseks. Nende edusammude oluliseks aluseks kujunes kodanliku natsionalismi purustamine Nõukogude Eestis, mis kajastus ka meie ülikoolis. Pole kahtlust, et seniste edusammude baasil meie kollektiiv saavutab uut edu oma töö parandamise ürituses, võitluses kodanliku natsionalismi, kosmopolitismi, formalismi ja apoliitilisuse jäänuste vastu, noorsoo kommunistliku kasvatamise eest.

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 33. aastapäeval tunneme erilise selgusega, et on suur õnn elada Nõukogudemaal, eesrindliku teaduse ja kõrgelt arenenud tehnika maal, ent ühtlasi tunneme ka oma vastutust teaduse ja tehnika edasise arendamise ürituses.

Eelseisvat pidupäeva tähistame olukorras, kus kogu maailmas käib võitlus kahe leeri — demokraatia ning sotsialismi leeri ja taassündinud fašismi ning reaktsiooni leeri vahel. Meie armastatud kodumaa seisab rahu eest võitlemise avangardis. Ta on lootuseks ja uhkuseks kogu progressiivsele inimkonnale. Meie sotsialistlik demokratism, mille kujukaks näiteks on eelseisvad kohalike nõukogude valimised, on eeskujuks ja unistuseks sadadele miljonitele kapitalismi ikkes vaevlevatele töötajatele. Uhkuse ja lootusega vaatavad meie maa kui rahu kantsi poole need sajad miljonid ausad inimesed, kes on koondunud rahupooldajate armee ridadesse, armee, mille juhiks on Nõukogudemaa töörahvas.

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 33. aastapäeval tunneme eriti selgesti, milline õnn on elada meie sotsialistlikul maal, mis on rahvastevahelise õiglase rahu kantsiks, kogu progressiivse inimkonna lootuseks ja südametunnistuseks. Eelseisvail pidupäevil tunnetame eriti selgesti, milline õnn on elada ja töötada kommunismi võidu nimel, bolševike partei ja suure Stalini juhtimisel.

Kuidas me tähistame oktoobripühi

Meie ülikooli kollektiiv tähistab eelseisvaid oktoobripühi väärilise pidulikkusega. Kolmapäeval toimus juba oktoobripidustuste sarjas ülikooli kino-lektooriumis dots. Reimani loeng Oktoobrirevolutsiooni ettevalmistamisest.

Ülikooli kollektiivi pidulik koosolek, mis on pühendatud Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 33. aastapäevale, toimub aulas 5. novembril algusega kell 17. Kõnega esineb koosolekul rektor prof. Koort. Koosolekule järgneb sisukas kontsertosa, milles on kaastegevad ka ülikooli koorid.

7. novembril võtavad meie ülikooli õppejõud, üliõpilased ja teenistujad osa ülelinnalisest demonstratsioonist. Selleks kogunetakse 7. nov. kell 11 Aia tän. 46 hoone juurde.

Rohkesti mitmesuguseid üritusi korraldavad pühade puhul meie isetegevuslased. On ette nähtud rida esinemisi šeflusalustes kolhoosides, üliõpilaste isetegevusõhtu korraldamine jne.

Oskar Kruus

Revolutsioonilinnas

Juba Leningrad meie ees avab siis uksed,
oma tänavad, väljakud, hooned,
alleed —
kuumad miljonilinnal on südametuksed,
tulvil tõtlevat rahvast prospektid ja teed.
Võimsad Kirovi tehaste korpuse hooned
taeva tõstavad korstnate tahmunud päid —
nende asjalik-lihtsad ja ülevad jooned
meelde päsima linnast siit kõigepealt jäid.

Suured väravad töölisi puistavad linna,
kust neid laiali koju viib tilisev tramm,
aga samas on kõikjalt taas suundumas sinna
uute tööliste reibas ja puhanud samm.
Silmad teiste seas mõndagi töömeest veel põlist
kelle näole aeg surunud kortse ja pihk
parkund rauast, sõetolmust ja masinaõlist —
pilgus põleb kuid nooruslik erksus ja kihk.

Temast uskuda võid, et viisaastaku normi
täitnud ammugi juba ja alustand teist,
sest kui joostl siin Talvepaleele kord tormi,
eks ju temagi olnud üks ründajaist neist!

Ja nii kujutled, kuidas alt Peastaabi võlvi,
kui «Auroralt» signaaliks jõel kõlanud lask,
sööstsid töölised lossi, kus nõtkuvi põlvi
junkrul langes käest tühjenev padrunitask.

Aga üksi ei ajaloost õhku siin hooned,
kõikjal kõrgetel tellinguil töölisi näed,
uutest majadest muutuvad tänavajooned —
kive kärmesti seinusse müürivad käed.

SUURE OKTOOBRI AUKS

Traditsioonilised teatevõistlused

Möödunud pühapäeval korraldas ÜSK traditsioonilise teaduskondade-vahelise rakendusliku iseloomuga teatevõistluse TRÜ juhtkonna poolt väljapandud rändauhinnale.

Teatevõistlusest, mis koosnes jalgrattasõidust, granaadi täpsusviskest, VTK takistusriba ületamisest, laskmisest, ratsutamisest, sõudmisest, ujumisest ja jooksust võttis osa 7 teaduskonda.

Pinevas võistluses saavutas esikoha kehakultuuriteaduskonna võistkond ajaga 44 min. 30,6 sek. Teise koha saavutas põllumajandusteaduskond ajaga 45 min. 16,8 sek., kuna kolmandaks jäi arstiteaduskond tagajärjega 48 min. 1 sek.

H. Huimerind

Uusi rekordeid aastapäeva auks

Suure Oktoobrirevolutsiooni 33. aastapäeva auks korraldati ülikooli lasketiirus laskevõistlused. Osa võtsid kõik teaduskonnad 5-liikmelise mees- ja 3-liikmelise naiskonnaga.

Naiskondadest võitis põllumajandusteaduskonna võistkond (Valma, Tiilmann, Paal) uue ülikooli rekordiga — 232 punkti 300-st võimalikust.

Uue ülikooli rekordi püstitas ka põllumajandusteaduskonna meeskond (Petuhhov, Suur, Mahlapuu, Meltsar, Talijärv) 418 punktiga 500-st.

J. Juur

Keeleteaduse-alaselt konverentsilt

29. oktoobril toimus meie ülikoolis keeleteaduslikele küsimustele pühendatud konverents. Konverentsil esitati rida ettekandeid, milles käsitleti seltsimees Stalini murrangulise tähtsusega keeleteaduslikke töid.

Ajaloo-keeleteaduskonna dekaan dots. Reiman kõneles teemal „Seltsimees J. V. Stalin keelest kui ühiskondlikust nähtusest", prof. Ariste — „J. V. Stalin keele tekkimisest ja arenemisest", van.-õpet. Malõševskaja — „J. V. Stalin võrdlev-ajaloolisest ja paleontoloogilisest meetodist keeleteaduses" ja dots. Kask — „J. V. Stalin keele sõnavarast". Külalisena esines sm. Tukumtsev Tallinnast teemal „Vene-eesti leksiaalsed laenusuhted".

Ettekannete mitmekülgsuse poolest võib konverentsi pidada täiesti õnnestunuks. Ent ei saa märkimata jätta ka mõningaid puudusi. Viimane, ajaliselt kõige pikem ettekanne (sm. Tukumtsev) oli esitamisviisilt ja sisult kahtlemata hea, kuid näidete osas jättis see mõndagi soovida.

Ei saa kiita heaks ka sõnavõttude käiku. Sõnavõtud olid omaette pisireferaatideks, mis osalt kordasid seda, mida peaettekandjatelt oli juba kuuldud. Ei esitatud ühtki arvustavat sõnavõttu ettekannete kohta.

Et täita konverentsil tekkinud lünka, eriti sõnavõttude osas, korraldas ajaloo-keeleteaduskond kolmapäeval konverentsi jätkamise seminari näol, millest võtsid osa ajaloo-keeleteaduskonna õppejõud ja üliõpilased.

Seminaril esinesid sõnavõttudega sm-d Mutt, Ariste, Pravdin, Malõševskaja, Ernits jt. Eriti elava vaidluse tekitas v.-õp. Ernitsa sõnavõtt, millest paistis, et seoses N. J. Marri vigade paljastamisega seltsimees Stalini poolt on mõningail õppejõududel tekkinud arvamus, et nüüd on võimalik tagasi pöörduda idealistlikele, ebamarksistlikele seisukohtadele, millel pole midagi ühist marksistliku keeleteaduse edasiarenguga. V. Ernitsa targutused leidsid seminarii otsustava hukkamõistu.

P. Palmeos

Võitleme bolševistlikult õppetöö edasise parandamise eest

Läheneb Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 33. aastapäev, mil möödub ka pool semestri õppetööd.

Käesolev semester on meie ülikoolis toonud mõndagi uut nii õppetöö organisatsiooni kui ka õppetöö kontrolli alal. Esmakordselt on õppetöö viidud ennelõunastele tundidele, mis võimaldab üliõpilastel oma aega ratsionaalsemalt kasutada, veelgi paremini korraldada õppetööd. Senised õppetöö tulemuste näitajad on näidanud pidevat tõusu. Nii on eksamitel saadud „väga häid" hindeid 1947/48. õppeaastal 41,32%, 1948/49. õppeaastal 44,19% ja 1949/50. õppeaastal 46,83%. Samuti on iga aastaga paranenud ka õppedistsipliin. Kõik see aga ei tohi tekitada enesega rahulolu meeleolu, ei tohi vähendada meie indu õppetöö ja õppedistsipliini edasiseks parandamiseks.

Õppetöö taseme edasiseks tõstmiseks ja pideva kontrolli teostamiseks õppetöö üle on rektoraadi ja õppeosakonna poolt astutud rida samme.

Üheks tõhusamaks õppetöö kontrolli vormiks on loengute ühiskuulamine sellele järgneva arutlusega, kus kriitika ja enesekriitika korras arutatakse läbi vastav loeng, tuuakse esile puudused ja antakse õppejõule konkreetseid juhiseid oma loengute taseme edasiseks parandamiseks. Sääraseid loengute ühiskuulamisi vastava eriala õppejõudude poolt organiseeritakse ka sel õppeaastal. Seejuures kerkivad aga paraku sageli raskused, kuna seoses õppetöö üleviimisega ennelõunastele tundidele on õppejõud samaaegselt hõivatud ja ei saa ilmuda teise õppejõu loengule. Selle takistuse vältimiseks on nüüd kasutusele võetud magnetofon, mille abil loeng helilindistatakse, mis võimaldab ühiskuulamisi korraldada pärastlõunastel tundidel ja võimaldab läbi viia loengute ühiskuulamisi ka kateedrite ja teaduskondade koosolekutel. Esimesed loengute helilindistamised toimusid juba möödunud nädalal ja neid hakatakse õppeosakonna poolt pidevalt teostama.

Seoses loengute kuulamisega teostatakse kontrolli ka selle üle, kas õppeprogrammid on üliõpilastele kättesaadavaks tehtud ja kas loeng on kooskõlas õppeprogrammiga ja kateedri ajajaotusplaaniga.

Käesoleval semestril reorganiseeritakse ka Tartu Riikliku Ülikooli Teaduslik-Metoodiline Nõukogu, mille tööplaanis muuhulgas on ka üliõpilaste iseseisva töö ja õppe-metoodika ja töötatud veepehmendaja põlevkivifenoolidest, mis tuleb edaspidi rakendamisele meie tööstustes. Füüsika kateeder on andnud rea väärtuslikke konstruktsioone loomakliinikule, nagu elektromagneetiline troakar, mille abil on suure eduga kõrvaldatud naelu ja muid raudesemeid veiste magudest, metallesemete otsija loomamagudest ja teisi aparaate. Arstiteaduskonna farmaatsiaosakonnas on välja töötatud (prof. Veiderpass) unitaarekstraktid, millest on võimalik valmistada rida teisi preparaate. Unitaarekstraktid on defitsiitsete, kallihinnaliste droogide asendajad.

Positiivseks nähteks teadusliku töö alal on asjaolu, et viimase aasta jooksul on valminud ja ka kaitstud terve rida disseratsioone (Petlem. Põkk, Uustal, Jegorov, Velleste. Nõmm, Gabovitš, Seppo jt.).

Paranenud on ka meie kaadrite ettevalmistamine aspirantuuri kaudu, mis avaldub niihästi aspirandi kui ka juhendaja tõsisemas suhtumises töösse.

Kuid peab tunnistama, et meil esineb teadusliku töö alal veel väga palju tõsiseid vigu ja puudusi, millest peame kiiremas korras vabanema. Olgu Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 33. aastapäev meile innustajaks uutele saavutustele teaduse alal!

Prof. A. Marland,
teadusala prorektor.

netluspraktika küsimused.

Rangemat kontrolli hakatakse teostama õppejõudude õppekoormuse täitmise suhtes. Kui seni kontrolli teostati semestri lõpul, siis nüüd teostatakse vastavat kontrolli iga kuu, kusjuures kateedrijuhataja peab pidevalt jälgima koormuse täitmist ja vastavate sissekannete tegemist kuu-aruande lehtedele.

Mis puutub üliõpilaste õppedistsipliini, eriti loengutest osavõtu kontrolli, siis on läbi viidud teaduskondade sekretäride nõupidamine, mille tulemusena kehtestatakse kõigis teaduskondades ühtne vorm loengutest osavõtu registreerimiseks. Kuna vastavate sissekannete tegemine dekanaatides toimub kursuse- ja rühmavanemate poolt iga nädal esitatavate kontroll-lehtede alusel, viiakse novembrikuu jooksul läbi kursuse- ja rühmavanemate koosolekud, kus arutatakse läbi õppedistsipliini, samuti ka eksamieelsete konsultatsioonide küsimused.

Peale ülalloendatute on õppeosakonna tööplaanis veel terve rida teisi üritusi, mis peavad aitama tõsta ideelis-poliitilise ja õppetöö taset ja kindlustada talvise eksamisessiooni eduka läbiviimise.

Ü. Kurvits,
õppeosakonna ülema kt.

Keeleteaduse õpetamine marksistlikele alustele

Alates 9. novembrist s. a. asub ajaloo-keeleteaduskond parandama vigu, mis on tehtud „tänu" N. J. Marri ekslikele, ebamarksistlikele seisukohtadele keeleteaduses. Kõigile üliõpilastele peetakse tsükl loenguid, millele järgneb arvestus.

Õppejõududele korraldatakse kohustuslik seminar, kus põhjalikult läbi arutatakse seltsimees Stalini teosed keeleteaduse kohta ning Moskvas KHM korraldusel peetud konverentsi materjalid.

Agitaatorid rakendugu täie energia ja tõsidusega tööle

Kohalike nõukogude valimiste eelsesse töösse ülikooli šeflusaluses agitpunktis nr. 8 rakendati parteibüroo, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooni poolt eesrindlikemad ja aktiivseimad üliõpilased ning õppejõud, arvult umbes 80 inimest. Hiljuti kogunesid agitaatorid oma esimesele üldkoosolekule, kus sm. Feldman, kes kaks aastat järgimööda edukalt juhtis agitpunkti tööd, jutustas agitaatoreile nende ees seisvaist ülesannetest ja eelmiste valimiste ettevalmistamisel saadud kogemustest.

Käesoleval aastal juhib agitatsioonipunkti sm. Raudsepp. Tema juhtimisel ja kaasabil sisustati agitpunkt ja alustati tööd agitaatoritega.

Agitaatorite esimeseks ülesandeks oli külastada valijaid nende kodudes ja koostada valijate nimekirjad. Paljud agitaatorid said aru selle ülesande tähtsusest ja suhtusid oma töösse kohusetruult (grupp nr. 1 — vanem sm. Vilson arstiteaduskonnast, grupp nr. 2 — vanem sm. Veiman arstiteaduskonnast ja grupp nr. 14 — vanem sm. Vilberg — samuti arstiteaduskonnast). Kuid samas leidub ka neid agitaatoreid, kes senini suhtuvad täiesti vastutustundetult neile usaldatud ühiskondlikku ülesandesse. Siin tuleks märkida gruppi nr. 4, mille vanemaks on KKT üliõpilane Sepp, ja gruppi nr. 9, mille tööd peab juhtima sm. Oja põllumajandusteaduskonnast. On iseloomustav, et halvasti töötavad just need agitaatorite grupid, mille liikmed ei võtnud osa EK(b)P Tartu Linnakomitee poolt korraldatud ülelinnalisest agitaatorite seminarist. Mainitud seminarist ei võtnud näiteks osa ükski grupi nr. 17 (vanem veterinaarteaduskonna üliõpilane Frorip) neljast liikmest, samuti ükski ülalmainitud 4. grupi viiest agitaatorist.

Kuigi agitpunkt nr. 8 oma töö poolest leidis ajalehes „Edasi" esiletõstmist, esineb siiski puudusi nende agitaatorite arvel, kes lohakalt suhtuvad oma ülesandeisse. Mõne päeva pärast algab uus vastutusrikas etapp agitatsioonitöös — valijate nimekirjade kontroll. Et TRÜ agitpunkt suudaks kindlustada Tähtvere rajooni valijate nimekirjade õigeaegset kontrolli, tuleb kõigil agitaatoreil täie energia ja tõsidusega tööle rakenduda.

E. Paul,
agitpunkti nr. 8 juhataja asetäitja.

Följetonide ja karikatuuride võistluse tähtaega pikendati

Teatavasti kuulutasid ELKNÜ TRÜ Komitee, TRÜ Ametiühingu Komitee ja ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetus septembrikuus välja följetonide ja karikatuuride võistluse, mille tähtpäevaks oli 1. november.

Kuna enamik noortest autoreist oli pikemat aega seotud valmistumisega noorte autorite vabariiklikuks konverentsiks, on võistluse korraldajad otsustanud vastu tulla saabunud soovidele ja võistlustööde äraandmise tähtaega pikendada kuni 20. novembrini s. a.

Naismaletajate esivõistlused

Kaks nädalat tagasi algasid TRÜ esimesed esivõistlused naismaletajaile. Võistlustest võtab osa 14 paremat maletajat peagu kõigist teaduskondadest. Mängitud nelja vooru järel juhivad Kulli (õigusteaduskond) ja Kõiv (metsandusteaduskond) võrdselt 4 punktiga.

Edaspidi toimuvad mängud kolmapäeviti kella 18—22-ni ja pühapäeviti kella 10—14-ni peahoone 3. auditooriumis.

E. Jegerson

Lühisignaale

Kuhu minna?

1. novembril olid vene keele kateedri kuulutuste tahvlil järgnevad teadaanded:

1) Kõigil kateedri liikmeil osa võtta keeleteaduslikust seminarist täna kell 20.

2) Kõigil iseseisvalt õppijail osa võtta loengutest „Abiks marksismileninismi iseseisvalt õppijaile" kell 18.

3) Täna toimub ÜK(b)P ajaloo lühikursuse kõrgema astme õpperingi töö algusega kell 19.

4) Aulas toimub kell 19 loeng teemal „Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon".

5) Kell 18 algab kateedrijuhatajate koosolek.

Kuhu peab minema õppejõud, kui ta on huvitatud keeleteaduse küsimustest, õpib iseseisvalt marksismileninismi, töötab poliitinformaatorina ja poliitõpperingi juhatajana ning on pealegi võib-olla veel kateedri juhataja?

A. Suits

Ebasobivad tingimused

Millal kehakultuuri ja spordi kateeder jõuab niikaugele, et üliõpilastel oleks pärast kehalise kasvatuse tunde võimalik end pesta sooja veega?

Praegu toimuvad kehalise kasvatuse tunnid ebahügieenilises olukorras. Tunnis aetakse „nahk kuumaks" ja lebatakse tolmusel põrandal, pärast tundi pesemisvõimalusi aga pole.

A. Haavel

Vastuseks meie kriitikale

Andmed olid õiged

Ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool" 20. okt. ilmunud veste „Bacchuse lapselaps" kohta teatan, et kontrollimisel osutusid artiklis toodud andmed õigeks. Üliõpilane Pehk, samuti üliõpilased Alvin, Veliemaa, Soiss ja Lust on esitatud dekanaadi poolt rektorile karistamiseks nõukogude üliõpilasele ebasobiva käitumise pärast.

E. Talvik,
õigusteaduskonna dekaan.

Korraldati täiendav jooksukross

Meie lehe 30. numbris kritiseeriti jooksukrossi läbiviimist kehakultuuriteaduskonnas. Nagu teatab toimetusele KKT dekaani kt. sm. Jürisson, oli artikkel õige — jooksukross ebaõnnestus osalt organiseerimatuse tõttu, osalt paljude üliõpilaste äraoleku tõttu võistlustel. Vigade parandamiseks viidi teaduskonnas 27. ja 28. oktoobril läbi täiendav jooksukross.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

INNUSTAGU MEID SUURE OKTOOBRIREVOLUTSIOONI AASTAPÄEV!

Suur osa meie ülikooli õppejõude on omaks võtnud nõukogude teaduse põhimõtted ja saavutused. Viimase kahe aasta jooksul toimunud suursündmused teaduse alal, nagu Lenini nimelise Üleliidulise Põllumajandusteaduse Akadeemia sessioon 1948. a., seltsimees Stalini tööd keeleteaduse kohta ja akadeemik Pavlovi õpetusele pühendatud NSV Liidu Teaduste Akadeemia ja NSV Liidu Meditsiiniliste Teaduste Akadeemia sessioon leidsid elavat vastukaja meie ülikooli teadlaste hulgas. Ülalmainitud suursündmused osutusid meil seni esinenud vanade ebaõigete seisukohtade ümberhindamise lähtekohaks.

Nende sündmuste mõjul on ka meie teadusliku uurimistöö probleemistik ja temaatika muutunud üha aktuaalsemaks. Meie teaduslikus töös kajastub järjest enam rahvamajanduse nõuete arvestamine. Seda võib märkida eriti veterinaar- ja põllumajandusteaduskonna kohta.

Veterinaarteaduskonna õppejõud on välja töötanud uue antiraabilise vaktsiini valmistamise- ja kasutamisviisi, mis on rakendatud praktikas marutaudivastase kaitsesüstimise teostamisel, on leiutatud loomade söögitoru ummistuse uus raviviis veesurvega. Samuti on välja töötatud pneumotooraks-teraapia hobuse kroonilise alveolaarse kopsuenfüseemi puhul ning uuritud mitmesuguste uute preparaatide mõju koduloomade parasitaarhaiguste vastu (prof. Kaarde, Laas, V. Ridala, Laja, dots. Säre jt.)

Põllumajandusteaduskonna õppejõud on viimaste aastate jooksul avaldanud terve rea teaduslikke ja populaarteaduslikke töid ning artikleid nõukogude agronoomia ja zootehnika saavutustest. Teaduskonna õppejõud on uurinud hapude muldade lupjamise efektiivsust ja koostanud Lõuna-Eesti mullastikukaardi (dots. Hallik). On uuritud veiste söödaratsioone (dots. Muuga) ning katsetulemused sordiaretuse alalt on kasutatud teraviljade rajoniseerimisel Eesti NSV-s (dots. Sutter). On täiendatud universaalrühvel- ja reaskülvimasin (dots. Nurk), konstrueeritud maamõõte signaal ja drenaažiader (v.-õp. Tiitso). Peale selle on põllumajandusteaduskonna õppejõud osutanud ka tõhusat teaduslikku abi šeflusalusele kolhoosile ning välja andnud õpikuid ja käsiraamatuid põllumajandustehnikumidele ja kolhoosidele ning sovhoosidele.

Matemaatika-loodusteaduskonnas on prof. Martinsoni poolt teostatud meie ülikooli ajaloo kohta kaks märkimisväärset uurimust, ja nimelt „Lunin vitamiinide avastajana" ja „Tartu Ülikooli ajaloolised suhted Venemaa teiste kultuuritsentrumitega". Orgaanilise keemia kateedri poolt (v.-õp. Ottas) on välja töötatud veepehmendaja põlevkivifenoolidest, mis tuleb edaspidi rakendamisele meie tööstustes. Füüsika kateeder on andnud rea väärtuslikke konstruktsioone loomakliinikule, nagu elektromagneetiline troakar, mille abil on suure eduga kõrvaldatud naelu ja muid raudesemeid veiste magudest, metallesemete otsija loomamagudest ja teisi aparaate. Arstiteaduskonna farmaatsiaosakonnas on välja töötatud (prof. Veiderpass) unitaarekstraktid, millest on võimalik valmistada rida teisi preparaate. Unitaarekstraktid on defitsiitsete, kallihinnaliste droogide asendajad.

Positiivseks nähteks teadusliku töö alal on asjaolu, et viimase aasta jooksul on valminud ja ka kaitstud terve rida disseratsioone (Petlem. Põkk, Uustal, Jegorov, Velleste. Nõmm, Gabovitš, Seppo jt.).

Paranenud on ka meie kaadrite ettevalmistamine aspirantuuri kaudu, mis avaldub niihästi aspirandi kui ka juhendaja tõsisemas suhtumises töösse.

Kuid peab tunnistama, et meil esineb teadusliku töö alal veel väga palju tõsiseid vigu ja puudusi, millest peame kiiremas korras vabanema. Olgu Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 33. aastapäev meile innustajaks uutele saavutustele teaduse alal!

Prof. A. Marland,
teadusala prorektor.

MEIE EESRINDLASI

Töötava rahva tervise kaitsel

Ohtlikud nakkushaigused on alati valmistanud inimestele palju muret, häda ja raskusi. Kodanlikes maades hävitavad nad tuhandeid inimelusid, mida seal peetakse väärtusetuiks. Hoopis kindlustatumana nende kurjade haiguste vastu tunneb inimene end nõukogude ühiskonnas, kus arstiteadus teeb jõupingutusi, et hoida au sees sotsialistlikus riigis kehtivat tõde inimesest kui kalleimast varast, väärtuslikemast kapitalist.

Tõsist teaduslikku tööd selles suunas teevad ka meie ülikooli arstiteaduskonna mikrobioloogia ja nakkushaiguste kateedrid. Üks aktiivsemaid ja oma tööd sügava andumusega võtvaid teadlasi sel alal on mikrobioloogia kateedri juhataja meditsiiniliste teaduste doktor professor Feliks Lepp.

Professor Lepp ei ole oma teadusalase tegevuse vältel säästnud jõudu nakkushaigusi ravivate vahendite tugevdamisel ja täiustamisel. Juba oma 1924. a. kaitstud dissertatsiooniga „Pleura vedelike bakterioloogiline ja eksperimentaalne uurimine" andis ta tõhusa panuse tuberkuloosivastasesse võitlusse. Alanud tööd noore teadlasena, on ta aastakümneid väsimatult teeninud rahvast ja edendanud arstiteadust — niipalju, kui kodanliku Eesti umbne õhkkond seda võimaldas.

Nõukogude korra saabumine osutus otsustavaks pöördeks ka eesti arstiteaduse arengus, tehes võimalikuks eesrindliku nõukogude meditsiini kogemuste ja saavutuste rakendamise ka Eesti töörahva tervise kaitseks. See innustas ka professor Leppa uue hooga tööle. Tema teeneks sellal jääb sanitaar-epidemioloogilise jaama rajamine Tartusse.

Saksa okupatsiooni inimestvihkav režiim tõukas ka Feliks Lepa eemale oma armastatud töö juurest. Väljasuretamisele määratud rahva tervis ei teinud muret kaasaegsetele ristikoertele. Kuid tookord meie haiglaid täitnud fašistlike röövvallutajate ravimine ei huvitanudki professor Leppa. Nii möödusid teadlase päevad kolme aasta vältel täielikus tegevusetuses või arstiabi andmises juhuslikele patsientidele.

Pärast fašistide väljakihutamist meie maalt pääses F. Lepp uuesti oma südamelähedasele tööpõllule. Ta asus tegutsema õppejõuna ülikoolis, arstina polikliinikus ja konsultandina lastehaiglas. Sadadele noortele arstiteadlastele on ta auditooriumides ja laboratooriumides andnud edasi oma aastatepikkuse uurimistööga kogutud teadmisi ning tuhandetel inimestel väga mitmesugustelt tööaladelt on ta vastuvõtukabinettides ja haiglais aidanud taastada tervist ja elu.

Nõukogude ühiskond hindas professor Lepa ennastsalgavat tegevust kõrgelt. Eesti NSV 10. aastapäeva puhul autasustati teda eeskujuliku töö eest Tööpunalipu ordeniga.

Saadud autasu kohustas teda veelgi intensiivsemale tööle. Ja energiline teadlane täidab auga oma kohustust. Ta juhendas kolme juba edukalt kaitstud kandidaadiväitekirja — sm-te Savisaare, Savi ja Nurmandi töid. Valmimas on tema juhendamisel veel kaks kandidaaditööd — sm. Tallmeistri töö „Escherichia Coli osatähtsusest imikute ja väikelaste kõhulahtisuse puhul" ja sm. Laanese dissertatsioon „Mikrofloora imikute ja väikelaste kõhulahtisuse puhul". Peale nende tulevad tema juhendamisel valmistamisele ka sm-te Kerese, Koskvee ja Jannuse väitekirjad. Prof. Lepa poolt juhendatavate tööde loetelu räägib selget keelt teadlase suurest töötahtest ja energiast noore teadlastekaadri kasvatamisel. Hindamisväärne on ka tema juhendamise metoodika, mis seisneb pidevates konsultatsioonides, kirjanduse juhatamises ning valminud tööde väga põhjalikus analüüsis.

Veel leiab professor Lepp oma niigi pikas tööpäevas aega juhtivalt osa võtta ÜTÜ nakkushaiguste ja mikrobioloogia ringi tööst. Ise aga töötab ta järjekindlalt tuberkuloosi ja maosoolte nakkuse probleemide uurimise kallal.

Ent elatanud teadlane ei ole sulgunud oma eriala tsitadelli, vaid teda huvitab kogu ühiskond oma rikkalike eluavaldustega. Selleks teostab ta poliitilist enesetäiendamist dialektilise ja ajaloolise materialismi alal.

Vana professorit võib näha oma kollektiivi keskel ka taastamisobjektil ning teadust rahva hulka kandmas. Ta on esinenud loengutega Tartu Tööstuskombinaadis, Kammivabrikus, Pühajärve sanatooriumis ja mujal, olnud konsultandiks Kohtla-Järve põlevkivirajoonis, Viljandis, Võrus. Kunagi ei puudu ta teadusalastelt konverentsidelt, peab kindlat kontakti Moskva ja Leningradi teadlastega ning töötab Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingu tegevliikmena.

Üliõpilased ja patsiendid tunnevad professor Leppa kui alati abivalmis ja lahket seltsimeest, kes kunagi ei keela oma teadmisi ja abi üldsuse heaks. Tema laialdane teaduslik ja ühiskondlik tegevus on eeskujuks kõigile meie ülikooli õppejõududele ja üliõpilastele.

Kuna imperialistlike maade dollaritega äraostetavad „teadlased" mõtlevad välja bakterioloogilisi relvi nakkushaiguste levitamiseks, siis tõuseb professor Feliks Lepa vastutusrikas töö nakkushaiguste vastu võitlemisel esile seda suurema tähtsusega.

J. Mitt

MB 06335 Trükikoja „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2743

ESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

Raamatupala

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 34 (81) Laupäeval, 11. novembril 1950. a. III aastakäik

Õppeosakond saagu õppetöö juhtimise staabiks

Kuna õppetöö on noorte kaadrite ettevalmistamise põhiliseks vahendiks, siis omab põhilist tähtsust küsimus, kuidas on meie ülikoolis praktiliselt teostatud õppetöö organiseerimine. Õppetöö planeerimise ja sisulise juhtimise töö lasub õppeosakonnal. Kuidas on õppeosakond oma vastutusrikast ülesannet täita suutnud?

Õppeosakond on üldiselt rahuldavalt toime tulnud õppetöö ajalise planeerimisega ja lahendanud valdavas osas ka ruumide küsimuse selliselt, et õppetöö võib lõppeda iga päev hiljemalt kell 16. Õppeaasta algusest möödunud kahe kuu jooksul on õppetöö kulgenud suuremate häireteta, kuid on siiski esinenud loengute põhjendamata ärajäämise fakte (õigust., ajaloo- keelet.). Veterinaarteaduskonnas aga kestab õppetöö ikka veel kella 18-ni ja kauemgi.

Tähtsam on aga õppetöö juhtimine selle kulgemise protsessis. Kateedrite juhatajad, dekaanid, õppeosakonna ja rektoraadi töötajad peavad kehtiva korra kohaselt perioodiliselt külastama õppejõudude loenguid ning tegema selle kohta oma märkused vastava kateedri kontrollvihikusse. Ka meil on seda tehtud, kuid puudulikult. Allakirjutanud tutvusid veterinaarteaduskonna kateedrite vihikute sissekannetega. Nii kateedrite juhatajad kui ka dekaan on külastanud loenguid, osa tehtud tähelepanekuist on küllalt väärtuslikud, puudutades sisulisi puudusi loengute ja praktikumide läbiviimisel (sm. Peebseni märkused). Enamik sissekannetest on aga ühekülgselt kiitva iseloomuga, mis tekitavad ebaõige mulje, et loengute kvaliteet, õppetöö sisuline külg üldse soovida ei jäta. Õppeosakond sellise liberaalitsemise vastu võidelnud ei ole.

Õppeosakonna ülema kt. sm. Kurvits isiklikult on külastanud arsiteaduskonnas prof. Veiderpassi loenguid, kuid piirdus ainult päeviku läbivaatamisega, ei märganud aga seda, et sm. Veiderpassi loengud on apoliitilised ja igavad ning seisnevad õpiku materjali sõnasõnalises ettelugemises. Prof. Valdes esitab oma loenguis küll marksismi-leninismi klassikute tsitaate ja arvab, et sellega on kindlustatud loengu kõrge ideeline tase, tegelikult aga pole materjali esitamine ideeliselt päris sirgjooneline. Õpeosakond pole selliste probleemidega üldse tegelnud. Nii on sm. Kurvits küsimusele, kas loengute kontrollimisel on avastatud ka ideoloogilisi ja metodoloogilisi puudusi, sunnitud pärast pikka mõtlemist vastama eitavalt. Ülalpool esitatud ja paljud teised faktid aga räägivad sellest, et meil pole siin kaugeltki kõik korras. Sageli ei seisa materjali käsitlemine loengutes vajalikul kõrgusel (õppejõud Tiitso, Koha, Ritslaid). Mõned dekaanid pole külastanud ühtki loengut (mat.-loodust., põllumajandusteaduskond). Õppeosakond pole sellist nõuet kategooriliselt esitanudki.

Õppeosakonna ülema kt. sm. Kurvitsa formalistlikust suhtumisest õppetöö sisulise juhtimise küsimustesse räägib ka see asjaolu, et dekanaatidelt nõutakse perioodiliselt aruandeid loengute kontrollimise kohta, kuid aruannetes pole sõnagi avastatud vigadest ja väärnähtustest. Eriti paneb imestama asjaolu, et sm. Kurvits õigustab seda lubamatut nähtust — õppeosakond polevat selliseid andmeid nõudnudki, kuna need polevat vajalikud! Milleks siis üldse kontrollitakse loengulist tööd — kas ainult kontrollimise pärast? Milleks vajab õppeosakond aruandeid — kas ainult statistiliste kokkuvõtete tegemiseks?

Õppeosakond ei oma mingit ülevaadet õppejõudude koosseisu komplekteerimisest. Sm. Kurvits teab küll, et vene keele kateedris on komplekteerimata 5 õppejõu kohta ning neil kohtadel töötavad õppeülesannete täitjatena Ernits ja Kengsepp, kes õppejõududena töötama ei sobinud. On küsitav, mida saavutati sellega? Seda, et nad saavad praegu kõrgemat palka, kui said koosseisuliste õppejõududena. Sisuliselt ei lahendanud see mingit probleemi — Ernitsa ja Kengsepa aadressil on avaldatud küllaldaselt õigustatud kriitikat õpetamise halva kvaliteedi pärast, kuid tendentsi olukorra paranemisele näha ei ole. Õppeosakond ei tea midagi sellest, et mõningaid õppeplaanis ettenähtud distsipliine üldse ei loeta (vana-ida ajalugu) ja ei näi tundvat muretki vastava õppejõu koha täitmiseks.

Eespooltoodust nähtub, et õppeosakond pole leidnud oma õiget kohta õppetöö sisulises juhtimises, vaid etendab ainult faktide konstateerija osa. Õppeosakond pole enda ümber suutnud luua aktiivi, kes signaliseeriks esinevatest puudustest, mistõttu seisab eemal tegelikust elust ega näe kaugemale oma paberivirnadest. Õppeosakond pole isegi mõelnud üliõpilaste aktiivi töölerakendamisele. Näiteks käesoleval õppeaastal pole läbi viidud ühtki kursusevanemate koosolekut. Sm. Kurvits on küll isiklikult kontrollinud üliõpilaste osavõttu õppetööst õigus- ja ajalookeeleteaduskonnas, kuid ei tea, kes on suuremad puudujad! Õppedistsipliini rikkujate suhtes ootab õppeosakond bürokraatlikult dekanaadi seisukohta (näit. ajalehes „TRÜ" ülestõstetud küsimus ajaloo-keelet. II kursuse üliõpilase T. Huigi kohta), kuid ei nõua ise dekanaatidelt küsimuste operatiivset lahendamist ja ei oska kriitikast teha õigeid järeldusi. Tänu sellele saavad aset leida juhtumid, kus näit. ajaloo-keeleteaduskonnas mõni üliõpilane pole käesoleval semestril üldse loenguid külastanud (Garaštšenko). Õppeosakond ei tea aga sellest midagi.

Hooletuse ja viivitamise tõttu asjaajamises võis tekkida selline olukord, nagu esines õppemaksust vabastamise osas: septembrikuu stipendiumist arvestati üliõpilastel õppemaks maha, käskkiri vabastamise kohta ilmus aga hiljem ja üliõpilane peab kulutama kolme-nelja asutise lävesid, et raha tagasi saada. Kas sellega ei sunnita kaudselt üliõpilasi puuduma loenguilt?

Nagu nähtub, pole õppeosakond meil muutunud õppetööd juhtivaks staabiks, esineb paberlikkust, bürokraatlikku suhtumist töösse, puudub küsimuste sisuline analüüs ja töö bolševistlikult printsipiaalne juhtimine. On tarvis, et õppeosakond ei poeks paberite taha ega püüaks statistikaga katta oma töö puudusi, vaid ausa enesekriitika korras tunnistaks tehtud vigu. On ilmne, et senise suuna jätkudes sm. Kurvits ei suuda õppetöö organiseerimise juhtimisega rahuldavalt toime tulla, sest tema juures on puudunud peamine — bolševistlik tööstiil.

On vaja, et rektoraat kõige kiiremas korras pööraks tõsist tähelepanu õppeosakonna tööle ja võtaks tarvitusele kõik vajalikud abinõud selle parandamiseks. Alles siis võib õppeosakond edukalt toime tulla oma vastutusrikaste ülesannetega.

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" brigaad:

E. Ertis,
kaugõppeprorektor.

A. Blumfeldt,
ELKNÜ TRÜ Komitee sekretäri asetäitja.

A. Künnap,
ajalehe „TRÜ" toimetuse esindaja.

Tähtpäevi

Võitleva noorsoo pidupäev

Eile tähistati kõigis maailma maades võitleva noorsoo pidupäeva — ülemaailmset demokraatliku noorsoo päeva.

Uhkuse ja rõõmuga tähistati seda pidupäeva, sest noorsugu on auga täitnud oma aukohustuse — olla rahu kaitsjate esiridades. Need 60 miljonit noort 71-lt maalt, kes kuuluvad Ülemaailmse Demokraatliku Noorsoo Föderatsiooni ridadesse, annavad kõigile eeskuju oma leppimatusega võitluses uue sõja õhutajate vastu, kindla ja kestva rahu eest, demokraatia ja sotsialismi eest.

ÜDNF-i võitlust toetab peale otseste liikmete veel suur hulk siiraid rahusõpru. Nende arv kasvab sedamööda, mida häbematumaks ja jultunumaks muutuvad imperialistlikud agressorid oma röövellike plaanide teostamisel.

Demokraatlik noorsugu on rahupooldajate võimsa armee väärikaks võitlussalgaks. Oma pidupäeval — ülemaailmsel demokraatliku noorsoo päeval — kinnitab ta oma tahet ja otsustavust edaspidigi vankumatu järjekindlusega võidelda kestva rahu eest, uue sõja vastu, sotsialismi ja demokraatia eest.

Nõukogude üliõpilaste eeskujul

17. november on rahvusvaheline üliõpilastepäev. See päev on demokraatlike üliõpilaste jõudude ülevaatuse päevaks võitluses rahu ja demokraatia eest.

Demokraatlikud üliõpilased ja nende organisatsioon Rahvusvaheline Üliõpilaste Liit on tugevaks jõuks, mis on suuteline palju ära tegema võitluses rahu, demokraatia ja sotsialismi eest. Nagu kogu selles võitluses, nii ka demokraatlike üliõpilaste võitluses etendab juhtivat osa Nõukogude Liit, nõukogude üliõpilaskond. Pole juhuslik, et just nõukogude autorilt pärinevad Rahvusvahelise Üliõpilaste Liidu hümni kirglikud sõnad: „Aga kui rahu on ohus, kõigi ausate kohus tõusta meiega sõdade vastu, seista kui kindel müür!" Nende sõnadega huulil on miljonid üliõpilased tõusnud rahu kaitsele ja on valmis kaitsma rahu üritust võiduka lõpuni.

Meil on au ja õnn kuuluda nõukogude üliõpilaskonna ridadesse Tähistades rahvusvahelist üliõpilastepäeva tõotagem oma igapäevase tööga olla selle au väärilised!

Uusi leiutusi ja täiustusi

Arstiteaduskonna õppejõud on tulnud toime rea leiutiste ja täiustustega, mis aitavad parandada ravimisvõimalusi.

Nii on kurgu-, kõrva- ja ninahaiguste kliinikus tarvitusele võetud arstiteaduskonna õppejõudude poolt väljatöötatud sond söögitoru söövituste ravimiseks. Sellel ravimeetodil on mitmed eelised, ja senised ravitulemused lubavad oodata nimetatud meetodi põhjendatud levikut.

Oftalmoloogia alal on sm. Sotteri poolt leiutatud instrument võõrkehade ja „roosterõnga" eemaldamiseks sarvkestalt ning uus iridodialüüsi operatiivne meetod.

S. Marlik

Lääne-euroopa keelte ja kirjanduse ringis

Käesoleva semestri algul ühendati kõik ÜTÜ raames töötavad võõrkeelte ringid ühiseks lääne-eroopa keelte ja kirjanduse ringiks. Ühendatud ring arendab huvitavat tegevust: peale vastavakeelsete ettekannete sektsioonides toimub kord kuus ka üks eestikeelne ettekandekoosolek, mis on pühendatud progressiivse väliskirjanduse tutvustamisele ja millest osavõtt on võimaldatud ka võõrkeeli mittevaldavaile kirjandussõpradele.

Esimesel taolisel koosolekul arutati keeleteaduse küsimusi. Eriti huvipakkuvaks kujunes sm. Muti ettekanne keeleteadlaste konverentsist Moskvas. Neil päevil kuulati ringis ettekannet teemal „Demokraatliku Saksamaa kirjanik Anna Seghers". Novembrikuu lõpul toimuval koosolekul antakse ülevaade demokraatliku Hiina kirjandusest, kusjuures esitatakse ka tõlkekatkeid hiina luulest ja proosast. Detsembrikuu töökoosolekul tutvustatakse progressiivsete prantsuse kirjanike loomingut.

Kõigi asjahuviliste osavõtt ringi koosolekuist on teretulnud!

L. Varres

Väsimatult parandada olukorda ühiselamuis!

* * *

Kui võimalusi pole kasutatud

Jaama tänava ühiselamu kuulub oma ruumide poolest meie ülikooli parimate internaatide hulka. Siin on koridorisüsteem, keskküte, väikesed 2—4 inimese toad jne. Võiks arvata, et siin soodsate võimaluste baasil on loodud eeskujulikud elutingimused ja laitmatu kord.

Nagu selgus aga ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" brigaadi külaskäigul Jaama tänava ühiselamusse, pole asjad ses suhtes siin kaugeltki korras. Esimeseks silmatorkavaks puuduseks on see, et remonti ei teostatud suvevaheajal, vaid alustati alles septembri lõpul ja see kestab veel praegugi. Seetõttu peavad üliõpilased sageli ühest toast teise kolima, tuli ajutiselt sulgeda klubi, mis täitis ka õppetoa ülesandeid. Halb on see, et remont ise areneb väga aeglaselt. Haldusaparaat peab remondi kiirendamisele tõsist tähelepanu osutama.

Tänavu tehti ühiselamus algust loengute korraldamisega. Ent kui Tiigi tän. ühiselamus on juba läbi viidud 10 loengut, siis Jaama tänaval on neid toimunud üksnes 2. Tubades pidavat küll selgitatama valimismäärustikku, kuid selle töö tegelikust arengust puudub ühiselamu nõukogul igasugune ülevaade. Kontrolli puudumise tõttu ongi see enamasti formaalseks kujunenud.

Küsimusele, kas ühiselamus leidub veel „kollase kirjanduse" lugejaid, vastab ühiselamu nõukogu aseesimees sm. Prikk veendunult, et sellist nähtust enam ei esine. Faktid aga tõendavad vastupidist. Toas nr. 19 võis öökapis leida „Juturaamatu" ja „Jutupauna" rebenenud numbreid, toas nr. 16, mille vanemaks on sm. Jänes, on aga moes politseiromaanide lugemine.

Suuri puudusi esineb ka ruumide korrashoiu alal. Peagu kõikjal on voodid korrastatud lohakalt, tekid on kortsus, paljudel vooditel puuduvad padjad. Ka lauapaberid, raamaturiiulid ja riiete paigutus jätavad palju soovida. Paljud toad (33, 29) on umbsed ja õhutamata. Mitmed üliõpilased magavad voodis üliriietes ja jalanõudega, hoiavad aknalaudadel toiduaineid (Ollino), pesemata toidunõusid vedeleb voodi all (tuba nr. 40), öökappides leidub toiduaineid (toad 31, 33, 38, 40 jt.). Sokid ja riided vedelevad tihti voodis, veekaravinid on määrdunud. Sm. Vulfi öökapp aga on täidetud viinapudelitega!

Täiesti antisanitaarses olukorras on osa toidukappe. Esimese korruse koridoris näeme usteta toidukappide rida, mis oma korratuse ja räpasusega teravalt süüdistavad oma peremehi. Pesemata toidunõud, jahu- ja kartulikotid, nõgised pannid, määrdunud paberid — kõik on segamini. Kapipealset aga kroonivad kuivanud leivakannikad. Sama koridor on jalgrataste hoiukohaks. Veelgi halvem on olukord köögis asuvais toidukappides (eriti sm. Lepajõe toidukapp). Köögipõrandal vedeleb kartulikoori, pliitidel taignat. Sanitaarkontrolli korraldatavat küll 2 korda kuus, kuid selle põhjalikkus ja efektiivsus näib tegeliku olukorra valguses kahtlasena.

Juba kevadel alustati ühiselamu õue korrastustöid ja spordiplatsi rajamist, kuid asi soikus. ÜSK ja ametiühing ei ole nõukogu abistanud sporditarvete muretsemisel. Kunagi kavatses nõukogu organiseerida maleturniiri, kuid seegi on seni jäänud vaid kavatsuseks.

Asetleidvate puuduste peamiseks põhjuseks on ühiselamu nõukogu mitterahuldav tegevus. Nõukogu ei ole seni organiseerinud tubadevahelist sotsialistlikku võistlust, pole korraldatud seltsimehelikku kriitika koosolekuid, üldse on osutatud vähe indu võitluses elamiskultuuri tõstmise eest.

Ühiselamu nõukogul tuleb oma kohustustesse suhtuda palju tõsisemalt ja viivitamatult asuda ülaltoodud puuduste likvideerimisele. Muidugi peab siin palju kaasa aitama ka haldusaparaat, komsomoli- ja ametiühingukomitee. Ebakultuursetel üliõpilastel aga tuleb end otsustavalt parandada.

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" brigaad:

E. Haug,
Tiigi tän. ühiselamu nõukogu aseesimees.
R. Zimmer,
ajalehe „TRÜ" toimetuse esindaja.
L. Liivak,
Ü. Tonts,
T. Veske,
E. Saarnok,
üliõpilased Tiigi tän. ühiselamust.

Kaks äärmust

Seinalehed meie ühiselamutes ilmuvad nüüd juba enam-vähem korrapäraselt. See õigustab ja kohustab meid esitama järjest kõrgemaid nõudeid seinalehtede sisu kvaliteedi suhtes.

Üheks üldisemaks veaks ühiselamute seinalehtede sisulise külje juures on kaldumine ühte kahest äärmusest.

Pioneeri tänava ühiselamu seinalehe „Kommunistlik Sõnarelv" 2. numbris on 3 artiklit: „ÜLKNÜ 32. aastapäev", „7. november 1917" ja „Muljeid suvepraktikast". Mida sisaldavad siis need artiklid? Kuidas nad kajastavad meie üliõpilaste elu suurte tähtpäevade valguses, kuidas aitavad kaasa võitluses kõrge õppeedukuse eest? Tuleb avameelselt ütelda — mitte kuidagi. Aastapäeva artiklite kirjutamisel on kramplikult hoidutud noorsoo, ammugi veel üliõpilasnoorsoo ja TRÜ elu käsitlemisest. Ning kuna ka „Muljeid suvepraktikast" novembrikuu seinalehes ei oma enam vajalikku löövust, jätab kogu seinaleht lugeja täiesti ükskõikseks. Ta ei innusta, ei kutsu kaasa.

Siin on tegemist esimese äärmusega. Seinalehte on paigutatud artiklid, mida võime — ja märksa paremas esituses — lugeda igas aastapäeva-eelses ajalehes ja ajakirjas. Sellised materjalid, mis ajalehes võivad olla omal kohal, on seinalehes, jäädes eluga sidumata, täiesti ülearused ja sobimatud. Ning selline seinaleht ei aita teostada nõukogulikku kasvatustööd.

Rida toimetusi on õigesti aru saanud, et üliõpilaste elu käsitlemist vältiv seinaleht ei huvita üliõpilasi. Aga siin laskutakse tihti teise äärmusse. Ilmub seinalehti, mis sisaldavad ainult ülevaateid toidukappide ja tubade korrashoiust. Näituse tänava ühiselamu seinalehe „Meie Kodu" toimetus kiitis isegi heaks Oktoobrirevolutsiooni aastapäevale pühendatud juhtkirja, mis sisaldas lause antud tähtpäevast ja siis juttu tubade ning kappide korrashoiust, malevõistlustest ja muust. Mööndaminnes oli öeldud mõni sõna ka ühiselamu eesrindlikest üliõpilastest. Miks nad kuuluvad paremiku hulka, sellest polnud aga mahti kirjutada. Kahtlemata ei täida ka selliseid artikleid sisaldavad seinalehed rahuldavalt oma ülesandeid.

Et seinalehti saab ja tuleb teisiti toimetada, sellest räägivad eesrindlike toimetuste töökogemused. Seinalehena, mis näib olevat üle saanud laskumisest äärmustesse, tuleb märkida Tiigi tänava ühiselamu seinalehte. Juba kaks numbrit järjest sisaldab see seinaleht sisukaid ja häid materjale. ÜLKNÜ 32. aastapäeva puhul avaldati seinalehes artikli kõrval kommunistlikust noorsooühingust lühikirjutised ühiselamu kahest tublist kommunistlikust noorest. Ja see muutis kogu materjali palju elavamaks, palju lähedasemaks.

Poliitilist kasvatustööd teostavad edukalt ka sisukad artiklid Kastani tänava ühiselamu häälekandjas „Noor Mõte". Teravalt ja printsipiaalselt tõstetakse siin üles ühiselamus peetavate loengute vähese külastamise küsimus. „Vestes vestlusest" käsitletakse huvitavalt ja õigesti küsimust, kuidas viia läbi vestlusi tubades.

Tõsta kõigi meie ühiselamute seinalehtede kõik numbrid parimate tasemeni — see on täiesti teostatav ülesanne. Omandades avara silmaringi ja põhimõttelisuse peavad kõik ühiselamute seinalehed ühtlasi tulema lähemale oma ühiselamule, üliõpilaste elule. Siin on väga oluline toimetuse tõeliselt kollektiivne töö numbrite ettevalmistamisel. (Pole igatahes normaalne see, et Näituse tän. ühiselamu seinalehe toimetuse liikmed ei tunnegi kõik teineteist!). Ainult nii kaovad meie ühiselamuist seinalehed, mis kujutavad keskajalehtede halbu ärakirju või illustreeritud teadetetahvleid, ainult nii muutuvad seinalehed tõeliseks kommunistlikuks sõnarelvaks.

A. Tamm

Õigusteaduskonna panus valimiste ettevalmistamisse

Õigusteaduskonna kollektiiv on aktiivselt rakendunud osa võtma kohalike nõukogude valimiste ettevalmistamisest.

Paljud teaduskonna üliõpilased ja õppejõud esinevad valimiseelsel perioodil linna agitpunktides loengute ja vestlustega, milles leiab käsitlemist rahvusvaheline olukord, valimiste läbiviimise põhimõtted ja kord, Stalinlik Konstitutsioon kui maailma demokraatlikem põhiseadus jne. Käsitlemisele tulevad ka sellised teemad nagu „Stalinliku ajastu hiigelehitused", „ÜK(b)P — nõukogude ühiskonna suunav ja juhtiv jõud" jt. Loengutega esinevad II, III ja IV kursuse üliõpilased ning õppejõududest sm-d Mäll, Püss, Uustal jt. Eriti aktiivselt võtab sellest tööst osa IV kursus, kus mitmed üliõpilased on avaldanud soovi esineda loengutega mitmel teemal. Esile tuleb tõsta mainitud kursuse üliõpilast Tolki, kes kavatseb esineda teemadel „Nõukogude kodanike põhiõigused ja -kohustused", „Leninlik-stalinlikku tüüpi rahvasaadik" jne. Ka õppejõud sm-d Mäll ja Uustal valmistavad ette loenguid mitmel teemal.

Paralleelselt loengulise propaganda korraldamisega võtab teaduskonna kollektiiv osa ka valimiste organisatsioonilisest ettevalmistamisest. 22 teaduskonna üliõpilast on valitud valimiste ringkonnakomisjonide koosseisu. Nendeks on õppe- ja ühiskondliku töö eesrindlased, nende hulgas kommunistlikud noored Ellen Aja ja Inge Karlson I kursuselt, Harri Küttik, Valner Krinal ja Alvar Linnamägi II kursuselt, Aleksander Blumfeldt III kursuselt jt. Õppejõududest võtavad valimiste ringkonnakomisjonide tööst osa sm-d Püss ja Ibius.

Unustatud pole ka agitaatorite tööd. Teaduskond eraldas oma kollektiivist hulga tublisid seltsimehi ja suunas nad tööle agitpunktidesse. Paljud agitaatorid, nagu II kursuse üliõpilased Vanaaseme ja Lang, I kursuse üliõpilased Pärtel ja Pärtelpoeg jt. on juba loonud oma valijatega tiheda kontakti ja arendavad ulatuslikku selgitustööd valijate kodudes.

Õigusteaduskonna õppejõud ja üliõpilased tahavad kohalike nõukogude valimiste ettevalmistamisel anda oma parima ja aidata kaasa selleks, et valimised kujuneksid meie töörahva poliitilis-moraalse ühtsuse ja nõukogude patriotismi uueks võimsaks demonstratsiooniks.

L. Kaaramaa

Naiskomisjoni aruande-valimiskoosolek

Hiljuti toimus Tartu Riikliku Ülikooli naiskomisjoni aruande-valimiskoosolek, kus tehti kokkuvõtteid senisest tööst. Nagu aruandest nähtus, on komisjon möödunud tegevusaasta jooksul pidanud 10 koosolekut. Peale selle on korraldatud rida referaatkoosolekuid.

Eriline tähelepanu on pööratud koduperenaiste kaasatõmbamisele ülikooli ühiskondlikule tööle. Ülikooli 100-st koduperenaisest võtab ülikooli üritustest aktiivselt osa 50%. Tegevusaastal organiseeritud teaduskondade naiskomisjonid on samuti korraldanud rea referaatkoosolekuid. Nii metsandusteaduskonna naiskomisjon pidas koduperenaistele seminari teemal „Naine kapitalistlikus riigis ja naine Nõukogudemaal", arstiteaduskonna naiskomisjon korraldas koosoleku teemal „Teadus ja usk" jne.

Ühe tähtsama üritusena toimus suvel ekskursioon Moskvasse, millest võttis osa 25 inimest. Kasutati ära ametiühingu kaudu saadud turismituusikud, millega võimaldus vähese tasu eest saada Moskvas korralik majutamine, hea toitlustamine ja eeskujulik kultuuriline teenindamine. Külastati rida tähtsamaid Moskva muuseume, vaadeldi kunstipäraseid ja tehnika viimastest saavutustest kõnelevaid allmaaraudtee-jaamu, sõideti Moskva-nimelisel kanalil jne. Sügava austuse ja lugupidamisega möödusid tuhandete Moskva kü'astajate hulgas meie töötajad ja üliõpilased Nõukogude riigi rajaja V. I. Lenini sarkofaagist. Mainitud ekskursioon oli igati huvitav ja õpetlik ning samalaadseid üritusi peaks naiskomisjon püüdma organiseerida veel tulevikuski.

Naiskomisjoni tegevuses oli kahtlemata ka rida puudujääke. Ei suudetud täiel määral tegevusse rakendada teaduskondade naiskomisjone, kuigi mõned komisjonid, nagu veterinaarteaduskonna, matemaatika-loodusteaduskonna jt. naiskomisjonid suhtusid tõsiselt küsimusse. Naiskomisjon ei suutnud küllaldasel määral jälgida üliõpilaste kasvatus- ja elu-olulisi küsimusi, ei esinetud järjekindlalt parandusettepanekutega ses osas. Kahjuks jäi organiseerimata ka lasteaed.

Aruande-valimiskoosolekul kinnitati uued teaduskondade naiskomisjonid ja valiti uus 21-liikmeline TRÜ naiskomisjon, kes valis esimeheks koduperenaise Ene Pauli, aseesimeheks prof. E'friede Ridala, sekretäriks üliõpilase Asta Sepa. Liikmeteks jäid prof. Alma Tomingas, koduperenaised Djubko-Brandt, Antons ja E. Ariste, sekretär S. Ajaste, laborant A. Noormägi, dots. Alma Ruubel, van-õpetaja A. Lumberg, keskkütja A. Kallas, raamatukoguhoidja L. Koseson, õpetaja V. Tamberg, teaduslik sekretär I. Maaroos, assistent K. Toomari, üliõpilane I. Unt, sekretär Polli, transporttööline Õ. Verev, sekretär A. Aršinova ja sm. Javkina. Uus komisjon seadis oma esimeseks ü'esandeks igati kaasa aidata kohalike nõukogude valimiste ettevalmistamisel ja läbiviimisel.

I. Maaroos

Joonduda eesrindlaste järgi

Juba teist aastat tegutsevad matemaatika-loodusteaduskonnas ajakirjanduse ühiskondlikud levitajad, kes organiseerivad ajakirjade ja ajalehtede tellimisplaani täitmist.

Vaadeldes novembrikuu tellimisaruandeid teaduskonnas, nähtub, et üldine plaan on tugevasti ületatud — nimelt 145% võrra. Hulgaliselt on seehulgas tellitud ajalehte „Tartu Riiklik Ülikool", arvult 81 eksemplari.

Esile tuleb tõsta füüsika V kursust (levitaja sm. Kurm), kus iga üliõpilase kohta tuleb keskmiselt 4 ajalehte ja ajakirja. Hästi on ajakirjanduse levitamine läbi viidud ka matemaatika II kursusel (sm. Mikfeldt), kus iga üliõpilase kohta on tellitud keskmiselt 3 ajalehte.

Ent eesrindlike kursuste kõrval esineb ka mahajääjaid, kus ajakirjanduse levitamine on halvasti organiseeritud. Sellistest kursustest tuleb mainida bioloogia V kursust (sm. Laanekask), kus ajalehe on tellinud ainult iga kolmas üliõpilane, ja matemaatika I kursust (sm. Tamme), kus tuleb 1 ajaleht üliõpilase kohta. Omapärase „rekordi" saavutas aga geoloogia III kursus, kus tuleb 1 ajaleht 13 (!) üliõpilase kohta. Ajakirjanduse levitaja sm. Mustjõgi on oma ülesandesse suhtunud lubamatult ükskõikselt ja pole midagi ette võtnud tellimisplaani täitmiseks.

Ajakirjanduse levitamine on väga tähtis ülesanne noorte kommunistlikus kasvatuses. Seepärast tuleb mahajäänud levitajail otsustavalt parandada oma tööd, joondudes eesrindlaste järgi.

E. Sammet

Õnnestunud üritus kino-lektooriumis

Juba mitu nädalat toimuvad regulaarselt üritused ülikooli kino-lektooriumis. Kõige paremini õnnestunuks võib nende hulgast lugeda hiljuti toimunud loengut, millest osavõtt oli eriti rohkearvuline.

Kehakultuuriteaduskonna üliõpilase sm. Grossi loeng „Kodanlikust ja kommunistlikust moraalist" võeti kuulajaskonna poolt vastu siira kaasaelamisega.

Järgnenud värvilise filmi „Maailma noorus" demonstratsioon aitas mitmekesistada õhtut ja tugevdada selle kasvatuslikku mõju.

Selliste loengute ja kinoetenduste korraldamist ametiühingu poolt tuleb lugeda tänuväärseks ürituseks, mida veelgi põhjalikumalt ja paremini jätkata tuleb.

E. Teemägi

Kadugu leige suhtumine!

Ajaloo-keeleteaduskonna segakoor esines möödunud olümpiaadil võrdlemisi tublilt, saades hea hinnangu osaliseks. Uueks olümpiaadiks valmistub koor aga lubamatult halvasti, millega on ohustatud mitte üksnes koori hea nimi, vaid isegi esinemine üldse muutub küsitavaks.

Viga seisneb koori liikmete distsiplineerimatuses. Tenoreid kogunes koori vähe ja needki vähesed ei teinud midagi oma häälerühma suurendamiseks. Vastupidi: mõistnud oma erakordset tähtsust kooris, hakkasid nad proovidelt puuduma. Tenorite halb eeskuju nakatas teisigi lauljaid. Sellise tööstiili juures pole ime, et neljast ettekandele tulevast laulust on ainult üks kogu koori ulatuses enam-vähem selgeks õpitud. Esinemiseni aga on jäänud vaid nädalapäevad.

Hämmastama paneb mitte ainult ajaloo-keeleteaduskonna mõnede üliõpilaste vastutustundetu ja täiesti ebanõukogulik suhtumine kunstilisse isetegevusse, vaid ka see, et teaduskonna isetegevuskomisjon on seda näotut komöödiat enam kui kuu aega rahulikult ja erapooletult pealt vaadanud. Loodame, et selline suhtumine kohe kaob.

J. Martin

Vastuseks meie kritikale

Töö parandamiseks

20. oktoobril ajalehes „TRÜ" ilmunud artiklis „Töö vajab otsustavat parandamist" avaldati õigustatud kriitikat veterinaarteaduskonna kehakultuurikollektiivi töö kohta. Artikkel oli arutusel teaduskonna õppejõudude ja ühiskondlike organisatsioonide ühisel koosolekul, kus võeti vastu otsused kehakultuuritöö parandamiseks.

E. Sannamees,
veterinaarteaduskonna kehakultuurikollektiivi esimees.

Õiendus

Ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool" nr. 32 (79) avaldatud olümpiaadi juhendis on eksitav viga. Peatükis „Hindamissüsteem" punkti 4 alajaotuse b all esitatud valem peab olema järgmine: $y = \frac{x \times a}{10} + 5$ ja sama punkti alajaotuse e all esitatud valem järgmine: $y = \frac{a(x+m)}{10} + 5$.

Eesrindlik kursusekolmik

Õppeaasta esimestest päevadest peale on ajaloo-keeleteaduskonna vene filoloogia I kursus, mis koosneb peagu ainult kommunistlikest noortest, näidanud ennast aktiivse rühmana. Tuleb märkida kursusekolmiku — komsomoli grupiorganisaatori sm. Basseli, kursusevanema sm. Kovali ja ametiühingu organisaatori Sõssojeva hästi organiseeritud ja kooskõlastatud tööd. Osates hästi ühendada isiklikku initsiatiivi rühma soovidega on kolmik saavutanud väljapaistvaid töötulemusi: kõik üliõpilased astusid ametiühingusse ja vastastikuse abistamise kassasse, võtavad aktiivselt osa kirjandusringi tööst; omapoolsel initsiatiivil hakati igal nädalal korraldama poliitinformatsioone ja kirjanduslikke vestlusi, mis lähevad üle huvitavateks diskussioonideks: viiakse läbi loenguid aktuaalsetel teemadel ja ühiseid külaskäike kinoteatritesse.

Kursusekolmik on eeskujuks kõigile üliõpilastele ka õppedistsipliini ja -edukuse osas. Loenguilt puudumised ja muud distsipliinirikkumised ei jää tähelepanematuiks, vaid võetakse õigeaegselt arutusele rühma koosolekuil, puuduste kõrvaldamiseks kasutatakse ka välklehe abi. Üliõpilased võtavad aktiivselt osa marksismi-leninismi aluste seminaridest.

Kõnesolev kursusekolmik on oma töös edu saavutanud tänu aktiivsele reageerimisele puudustele, üliõpilaste ühiskondliku aktiivsuse tähelepanelikule kasvatamisele ja kolmiku liikmete tegevuse pidevale kooskõlastamisele.

V. Boikov

Paranevad iseseisva õppimise tingimused

Õppeosakonna korraldusel on üliõpilastele iseseisvaks õppimiseks õhtuti avatud järgmised auditooriumid:

1) TRÜ peahoones auditooriumid 4 ja 6 kella 17—22 iga päev, väljaarvatud esmaspäev ja neljapäev.

2) Aia tän. 46 metsandusteaduskonnas tuba 18 iga päev kella 18—22.

3) Ülejõe linnaosas elunevatele üliõpilastele on avatud veterinaarteaduskonna patoloogilise anatoomia auditoorium iga päev kella 18—22.

TRÜ kunstilise isetegevuse 3. olümpiaadi läbiviimise juhend

(Järg. Algus vt. „TRÜ" nr. 30 ja 32)

i) Kirjandusliku ja muusikalise omaloomingu ja kujutava kunsti hindamisel arvestatakse teaduskonnale punkte kõigi esitatud tööde hinnete summa suuruses, kusjuures ei arvestata alla 4 punkti hinnatud töid.

j) Fotokunsti hindamisel arvestatakse teaduskonnale punkte teaduskonna kolme parema võistleja kolme esitatud foto keskmise hinde summa suuruses.

k) Kõnevõistlusel arvestatakse teaduskonnale punkte teaduskonna kolme parema esineja esinemise hinde summa suuruses.

l) Klubi kollektiivide poolt esitatud ettekandeist arvestatakse teaduskonnale punkte valemite 4b ja 4h alusel, kusjuures y on korrutatud koefitsiendiga 3; y, a, n, z ja A on kehtivad eespool märgitud tähenduses ja x tähistab ettekandest osavõtjate arvu vastavast teaduskonnast.

Märkus: Iga klubikollektiivi liikme harjutuselt puudumisel arvestatakse teaduskonnale 1 miinuspunkt, millede summa lahutatakse hiljem klubikollektiivi arvel saadud punktide arvust.

5) Lõppülevaatustel esitatava repertuaari valib välja žürii ja vastavate ettekannete eest teaduskonnale punkte ei arvestata.

6) Teaduskondade lõplik paremusjärjestus arvutatakse valemi järgi — R=T+P+K, kusjuures T on teaduskonna piires kulgenud isetegevuse eest arvestatav punktide arv, P on kirjandusliku ja muusikalise omaloomingu, kujutava kunsti jt. alade eest arvestatav kunktide arv; K — klubikollektiivide esinemistest teaduskonnale arvestatav punktide arv ja R — teaduskonna lõplik punktide arv.

VÄIKEKODANLIKU MÕTTEVIISI JÄÄNUSTE VASTU!

Viimaste aastate jooksul on meie üliõpilaste ideelis-poliitiline teadlikkus tunduvalt tõusnud. Meil on palju tublisid ja aktiivseid noori, kes on kindlalt omandanud nõukoguliku maailmavaate ja kes kogu oma igapäevase töö ja elu seovad kommunismi ülesehitamise suurte ülesannetega. Kuid meil on kahjuks ka veel selliseid üliõpilasi, kes, kuigi sageli korralikud ja püüdlikud inimesed, püsivad ikka veel vanade, väikekodanliku mõttelaadi igandite kammitsas.

Kõige paremini selguvad niisugused ideoloogilised puudused vestlustes ü'iõpilastega ja õpperühmade koosolekuil. Ilmneb, et osa meie üliõpilasi stiihiliselt tuleb kaasa nõukogude eluga; nad käivad korralikult loenguil, samuti täidavad ka enam-vähem rahuldavalt neile antud ühiskond'ikke ülesandeid. Kuid neis endis ei ole veel toimunud murrangut, neil puuduvad veel paljud sellised iseloomujooned, mis peavad olema omased nõukogude inimesele. Nad vaatavad meie nõukogude elule külma, kiretu pilguga, mõistmata seda, et nende ülesanne on olla aktiivne võit'eja, eesrindlik ehitaja.

Ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse saksa filoloogide rühmavanem Ruth Riispere on korralik üliõpilane. Ta õpib hästi, ei puudu loenguilt, hoolsalt täidab ta oma rühmavanema-kohuseid. Esimesel pilgul näib, et meil on tegemist väga tubli nõukogude üliõpi'asega. Et see aga siiski täiesti nii pole, selgub juba sm. Riispere esimestest lausetest, kui ta vastab küsimusele, kas ta on kunagi huvi tundnud selle üle, miks tema rühma üliõpilane sm. Mei sageli puudub, või kas ta on teda korrale kutsunud.

„Dekanaadis ei ole mulle öeldud, et ma seda tegema pean. Keegi ei o'e seda senini minult nõudnud. Puudumised olen küll alati sisse märkinud. Muidugi, kui n õ u t a k s e, võin ma ju ka põhjusi küsida..."

Kui n õ u t a k s e.... Aga kas siis alati tuleb oodata nõuet, käsku? Oleme ju meie ise huvitatud sellest, et meil oleks tubli, tore ja ühtne nõukogulik kollektiiv, et meie tööd häirivad puudused kiiresti kõrvaldataks!

Õppedistsipliini küsimustesse ebanõukogulikult suhtumine on omane mitte üksnes sm. Riisperele. Ka sama kursuse ajaloolaste rühmavanemal Arved Lutsul, kes kuulub eesrindlike üliõpilaste hulka, on siin oma vildakad arvamused: „Eks see ole rohkem üliõpi'aste isiklik asi, millal nad puuduvad ja kuidas konspekte järele kirjutada suudavad." Loengutest osavõtt aga ei ole ometi ju meie eraasi, sellest on huvitatud Nõukogude riik, sotsialistlik ühiskond, kes tahab, et meist kasvaksid teadlikud ja distsiplineeritud töötajad.

Sama rühma üliõpilased Asta Pärtel ja Meeri Uustare näitasid oma ebateadlikkust sellega, et pidasid täiesti loomulikuks loengult puudumist seoses botikute ostmisel järjekorras seismisega!

Need ja teised väärarusaamad ja -suhtumised nõukogude üliõpilase kohustustesse ja sellesse, mida oodatakse nõukogude ülikooli lõpetanud inimestelt, avaldavad halba mõju meie noorte tegevusele ja käitumisele. Et neist lahti saada, on üliõpilastel tarvis püsivalt ja visalt täiendada oma poliitilist teadlikkust. Seda silmas pidades võttis ELKNÜ Tartu Linnakomitee vastu otsuse, mille alusel töötati välja III ja IV kursuse üliõpilaste poliitilise enesetäiendamise teemad, mil'edest ühe läbitöötamine on kohustuslik igale kommunistlikule noorele ja väga soovitav kõigile üliõpilastele.

Kuidas aga suhtusid mõned üliõpilased sellesse äärmiselt tähtsasse üritusse? — Vaevalt kuulda saanud, et teemade läbitöötamine pole mitte kõigile kohustuslik, toob ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse eesti filoloogide rühmavanem Eduard Lepik tagasi puhta lehe, öeldes, et üliõpilastel pole aega tegelda niisuguse asjaga. On ju tõsi, et mõnede üliõpilaste juures on viimasel ajal esinenud ülekoormamist ühiskondliku tööga; selle nähtuse vastu peetakse juba võitlust. Kuid dekanaadi kaudu kogutud andmed ühiskondliku koormatuse kohta näitavad, et paljud üliõpilased on siiski veel päris ilma igasuguste kohustusteta peale õppetöö (sm-d Käbin, Hiio, Pall, Mutso, Mälberg jt.). Aga ka need üliõpilased poevad nüüd üliõpilaste ülekoormatuse vastu võitlemise loosungi taha. Kujukas näide selle kohta on IV kursuse inglise filoloog Elfriede Pintsel. Allpooltoodud kõnelus, mis toimus hiljuti sm. Pintseli ja komsomoli grupiorganisaatori vahel, näitab seda selgesti:

Grupporg: „Sina, sm. Pintsel, peaksid tingimata ühe poliitilise enesetäiendamise teema läbi töötama. See aitaks sind tublisti nõukoguliku maailmavaate omandamisel. Pealegi pole sul erilisi ühiskondlikke ülesandeid."

Sm. Pintsel: „Kuidas nii? Mina olen ju teatri- ja kinovo'inik. Ja kust sa võtad, et minu maailmavaatega on midagi korrast ära?" Sm. Pintsel näib õigustatult solvununa.

Grupporg: „Terve rühm ju teab, et sa teatrivolinikuna pole midagi teinud — keegi pole sinu kaudu saanud teatripääsmeid. Kui sinult neid küsiti, ütlesid sa, et igaüks võib neid kassast ise saada."

Sm. Pintsel: „No kui sa nii kangesti tahad, siis võin ju sulle järgmiseks korraks selle teatripileti tuua, et sa rahule jääksid."

Nende oma sõnadega näitas sm. Pintsel selgesti, et ta tõepoolest pole omandanud õiget nõukogulikku maailmavaadet.

Meie ülikool sammub kindlalt tõusuteed. Me oleme kõrvaldanud ülikoolist kõige reaktsioonilisemad, Nõukogude riigile võõrad elemendid ja võtame otsustavalt printsipiaalse seisukoha kõige suhtes, mis on meile otseselt vaenulik. Meie järgmiseks sammuks aga on asuda rangesse võitlusse nende igasuguste igandivarjunditega, väikekodanliku mõtteviisi jäänustega, mis muidu ausaid üliõpilasi takistavad saamast tõe'isteks nõukogude inimesteks. Selleks õppigem ja uurigem visalt marksistlik-leninlikku teooriat, parimat ja kindlaimat relva ideoloogilisel rindel!

S. Uustalu

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 06340 Trükikoja „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2777

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 35 (82) Reedel, 17. novembril 1950. a. III aastakäik

Kohalike nõukogude valimiste eel

Täpselt kuu aega lahutab meid veel tähtsast päevast — Eesti NSV kohalike nõukogude valimiste päevast. Valimistele läheb meie töötav rahvas vastu suure patriootilise tõusu tähe all, uute töökangelastegudega tehastes ja põllumajanduses, poliitilise selgitustöö otsustava hoogustamisega.

Ka TRÜ kollektiiv annab oma panuse valimiseelsesse selgitustöösse. Paljudele õppejõududele ja üliõpilastele usaldati vastutusrikas töö valimiste ringkonna- ja jaoskonnakomisjonide liikmetena. Mitusada üliõpilast ja õppejõudu töötab agitaatoritena. Meie ülikooli šeflusalune agitatsioonipunkt nr. 8 on sm. Raudsepa juhtimisel tõusnud parimate agitpunktide hulka Tartus. Ulatuslikku tööd tehakse ka loengulise propaganda osas. Õigusteaduskonna õppejõududest ja vanemate kursuste üliõpilastest moodustati lektorite grupp, mille liikmed esinevad valijaile loengutega agitatsioonipunktides ja käitistes. Ka ELKNÜ TRÜ Komitee ja ÜTÜ nõukogu kutsusid neil päevil ellu oma lektorite grupi, millel seisab ees väga suur töö loengulise propaganda korraldamise alal.

Suhteliselt nõrgemaks on aga seni jäänud valimiseelne selgitustöö ülikooli kollektiivis endas, piirdudes peaasjalikult vaid poliitinformatsioonidega. Vähe on töötatud noorte valijatega, kes tänavu esmakordselt kasutavad oma kõrget õigust võtta osa valimistest. Ei ole veel korraldatud noorte valijate õhtuid, küsimuste ja vastuste õhtuid ja muid taolisi üritusi. On selge, et komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonidel tuleb valimiseelset selgitustööd ülikooli kollektiivi hulgas tugevasti hoogustada.

Valimiseelsest tööst on eemale jäänud ka ülikooli kino-lektoorium. Mitte ükski siin peetud loenguist ei ole seotud valimiste ettevalmistamisega. Ka ÜTÜ nõukogu poolt korraldatavais üleülikoolilistes loengutes ei ole valimised seni kajastamist leidnud.

Ka agitaatorite töös tuleb mõndagi veel parandada. Tuleb saavutada olukord, kus eranditult iga agitaator töötab eesrindlikult ja arendab süstemaatilist selgitustööd valijate kodudes. On tarvis silmas pidada seda, et agitaatorite hästi organiseeritud ja hoolsast tööst oleneb suurel määral valimiste hea kordaminek.

Kasvatada meie inimestes nõukogude patriotismi ülevat tunnet, armastust ja ustavust meie suurele kodumaale ja nõukogude võimule, organiseerida massides töövaimustuse uut tõusu ja organiseerida ülikooli kollektiivi liikmeid järjest ulatuslikumalt osa võtma ühiskondlikust tööst — see on meie partei-, komsomoli- ja ametiühingu organisatsioonide tähtsaim ülesanne kohalike nõukogude valimiste eel.

KINDLALT RAHU KAITSEL

Koos kogu maailma progressiivsete üliõpilastega tähistab ka Tartu Riiklik Ülikool täna rahvusvahelist üliõpilastepäeva kui oma kallist püha.

Rahvusvaheline üliõpilastepäev langeb tänavu ühte teise suure tähtpäevaga — eile avati Varssavis teine ülemaailmne rahupooldajate kongress. Meile kõigile on hästi teada sündmused, mis eelnesid kongressi algusele. Tunneme inglise valitseva imperialistliku kliki alatuid manöövreid, mis tegid võimatuks kongressi läbiviimise Inglismaal Sheffieldi linnas, nagu see varem oli ette nähtud. Teise ülemaailmse rahupooldajate kongressi saadikute enamusele viisade andmisest keeldumisega paljastas Inglise tööerakondlik valitsus miljonite ausate inimeste ees kõigis maailma maades end imperialismi agendina, Wall Streeti kuuleka teenrina, demokraatia avaliku vaenlasena. Koos kogu progressiivse inimkonnaga häbimärgistame ka meie Attlee valitsuse alatut tegevust, antud lubaduste küünilist jalgade alla tallamist tema poolt. Me avaldame kirglikku protesti sellise demokraatiavastase tegevuse vastu.

Oleme ühtlasi uhked seeüle, et imperialistidel ei õnnestunud ajada uurja teist ülemaailmset rahupooldajate kongressi. Külalislahke Poola demokraatlik valitsus lõi kõik võimalused kongressi läbiviimiseks Varssavis. Määratsegu imperialistid oma võimetus vihas: delegaadid, kelle kogunemist Inglismaale nad takistasid, tulid kokku Varssavis ja väljendavad siin sadade miljonite inimeste tahet, keda nad esindavad. Ja nende kaugelt üle poole miljardi inimese nimel hüütakse kongressi tribüünilt: „Ajame nurja sõjaõhutajate räpased plaanid! Rahurinne on võitmatu! Rahu rahvastele!"

Oleme sügavalt uhked, et kuulume nõukogude üliõpilaskonna ridadesse, kelle poole tänasel rahvusvahelisel üliõpilastepäeval armastuse ja lootusega vaatavad demokraatlikud üliõpilased kõigis maailma maades. Nagu kogu nõukogude rahvas, nii ka nõukogude üliõpilaskond on eesrindlikuks võitlejaks rahukaitsjate hiiglaslikus armees. Ka meie, Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilased, võime uhkusega raporteerida, et oleme oma hoolika ja innuka tööga andnud oma panuse Nõukogude kodumaa — rahu kindla kantsi — tugevdamiseks, tema võimsuse kasvuks.

Meie kirglik tahe kaitsta rahu ja meie otsustav hukkamõist uue sõja õhutajaile väljenduvad täna õhtul kell 18 aulas toimuval pidulikul koosolekul, mis on pühendatud rahvusvahelisele üliõpilastepäevale ja teise ülemaailmse rahupooldajate kongressi avamisele. Kõnega esineb koosolekul ELKNÜ Keskkomitee üliõpilasnoorsoo osakonna juhataja sm. V. Blumfeldt.

Võtkem kõik osa rahvusvahelisele üliõpilastepäevale ja teise ülemaailmse rahupooldajate kongressi avamisele pühendatud pidulikust koosolekust. Kujunegu see koosolek meie rahutahte võimsaks demonstratsiooniks, väljendugu siin meie kirglik protest nende alatute vahendite vastu, millega imperialistid püüavad takistada rahupooldajate võimast liikumist!

ELKNÜ TRÜ Komitees

Kino-lektooriumi tööd tuleb parandada

Hiljuti arutati ELKNÜ TRÜ Komitee koosolekul ülikooli kino-lektooriumi töö küsimusi. Ilmnes, et saavutuste kõrval esines kino-lektooriumi töös ka rida tõsiseid puudusi, töö kandis juhuslikku iseloomu, üliõpilaste osavõtt oli vähene.

Lektooriumi töö parandamiseks komitee otsustas, et teaduskondades, ühiselamutes jm. ei tohi kolmapäeviti kino-lektooriumi töö ajaks planeerida muid üritusi, selle asemel tuleb üliõpilasi suunata lektooriumi. Ka kursuste kultuuriorganisaatorid ja kinovolinikud peavad tegema üliõpilaste hulgas ulatuslikku selgitustööd, et tagada rohket osavõttu lektooriumi üritustest.

Ka teaduskondade komsomoli- ja a/ü büroodel tuleb senisest palju enam tähelepanu pöörata kino-lektooriumi tööle ja üliõpilaste osavõtu kindlustamisele sellest. Alles siis kujuneb kino-lektoorium kommunistliku kasvatustöö tähtsaks keskuseks ülikoolis.

Uutele võitudele!

(N. A. Bulganini kõnest Moskva Nõukogu pidulikul koosolekul 6. novembril 1950)

... Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni kolmekümne kolmandat aastapäeva võtab nõukogude rahvas vastu suurte edusammudega kõigil poliitilise, majandusliku ja kultuurielu aladel.

... Nõukogude Liidu poolt rahuliku arengu aastail saavutatud edu on meie rahvas veelgi tugevdanud nõukogude patriotismi tunnet, mille jõud, nagu õpetab seltsimees Stalin, seisab selles, et tema aluseks ei ole rassilised või natsionalistlikud eelarvamused, vaid rahva sügav ustavus ja truudus oma kodumaale, kõigi meie maa rahvuste töötajate vennalik koostöö.

... Valitsus kulutab suuri summasid sotsiaalseteks ja kultuurilisteks üritusteks. Sõjajärgseil aastail on meie maal taastatud ja ehitatud tuhandeid uusi koole, raamatukogusid ja lasteasutisi ning suurel hulgal haiglaid, sanatooriume, puhkekodusid, klubisid, teatreid ja kinosid.

Algkoolides, seitsmeklassilistes koolides ja keskkoolides, tehnikumides ja teistes keskõppeasutistes õpib 37 miljonit inimest. Kõrgemates õppeasutistes õpib 1 230 000 üliõpilast, mis rohkem kui 400 000 võrra ületab nende sõjaeelse arvu.

Edukalt arenevad nõukogude kirjandus ja kunst, mis teenivad meil rahva huvisid ja on nõukogude inimeste kommunistliku kasvatamise tähtsaks vahendiks.

On kasvanud teadusliku uurimise asutiste võrk. On astutud uued suured sammud ülesande lahendamisel, mille seadis seltsimees Stalin nõukogude teadlastele: „Mitte ainult järele jõuda teaduse saavutustele väljaspool meie maa piire, vaid need ka ületada." Aatomienergia saladuse avastamise järel on meie teadlased paljude teiste suurte töödega ja avastustega aidanud kaasa tehnilisele progressile, meie rahvamajandusplaanide täitmisele ja ületamisele.

Käesoleval aastal läbiviidud loovad diskussioonid keeleteaduse ja füsioloogia küsimustes on viinud edasi meie nõukogude teaduse arengut.

Erakordselt suure tähtsusega olid seltsimees Stalini sõnavõtud diskussioonis keeleteaduse küsimustes, mis kindlustasid põhjaliku murrangu eelkõige sellel teadusalal. Näidates, et teadus ei saa areneda ja edeneda arvamuste võitluseta, kritikavabaduseta, vananenud vormelite ja järelduste uutega asendamiseta, avas seltsimees Stalin kogu nõukogude teaduslikule mõttele laialdased perspektiivid uute ülesannete lahendamisel, mis seisavad meie riigi ees.

... Nõukogude ühiskonna arengu käigus omandab järjest suurema tähtsuse meie kaadri ideelis-teoreetiline karastamine. Sotsialismilt kommunismile ülemineku tingimused kohustavad meid tõstma kõrgemale astmele kogu ideoloogilise töö, parandama veelgi töötajate kommunistliku kasvatamise üritust.

Kommunismi ei saa üles ehitada, ilma et oleks täielikult üle saadud kapitalismi igandeist meie inimeste teadvuses. Sellepärast tulebki intensiivsemalt võidelda töösse ja sotsialistlikku omandisse, riiklikest huvidest kinnipidamisesse mitmesuguste mittekommunistliku suhtumise avalduste vastu. Tuleb otsustavalt välja juurida kodanlikud mõjud teaduse, kirjanduse ja kunsti alal, sihikindlalt täiustada tööd meie kõigi erialade kaadri marksistlik-leninliku kasvatamise alal, aidata tal omandada teadust ühiskonna arenguseadustest.

Meie kommunistlik partei kutsub üles mitte rahulduma saavutatuga ja mitte joovastuma edusammudest. Ei oleks nõukogude inimeste väärilne mitte märgata puudusi töös ja mitte võtta tarvitusele abinõusid nende kõrvaldamiseks.

... Meie töös puuduste vastu võitlemise ustavaks ja läbiproovitud vahendiks on bolševistlik kriitika ja enesekriitika. Partei õpetab, et kriitika ja enesekriitika, mis on üks nõukogude ühiskonna liikumapanevaid jõude, aitab otsustavalt kõrvaldada vana, oma aja ära elanut ja rajada teed uuele, eesrindlikule, progressiivsele. Sellepärast tuleb kriitikat ja enesekriitikat kasutada mitte vahetevahel, vaid alaliselt. Kriitika ja enesekriitika peab olema pidevalt tegutsevaks relvaks, mis on suunatud kogu meie töö parandamisele.

Puuduste likvideerimine poliitilises kasvatuses, majanduslikus ja kultuurilises ülesehitustöös annab võimaluse avastada uusi sotsialistliku tootmise kasvu allikaid ja seega kiirendada meie liikumist teel kommunismi poole.

Pearaamatukogust

Korraldatakse lugejate konverents

TRÜ Pearaamatukogu on viimasel ajal teostanud oma töös mõningaid uuendusi ja parandusi, et paremini teenindada lugejaid ja paremini abistada meie ülikooli õppe- ja teaduslikku tööd. Kuid siiski esineb raamatukogu töös veel küllalt puudusi ja vigu, mille esiletõstmiseks ja kõrvaldamiseks lugejad võiksid tõhusalt kaasa aidata.

Et kuulda võimalikult paljude lugejate, nii üliõpilaste kui ka õppejõudude seisukohti ja ettepanekuid, selleks korraldab pearaamatukogu teisipäeval, 21. novembril, s. a. algusega kell 18 aruandluskoosoleku lugejatele.

Pearaamatukogu loodab võimalikult paljude lugejate osavõttu ja ootab õiglast kriitikat. Küsimusi ja ettepanekuid on soovitav esitada juba varem kirjalikult.

Bibliograafia keeleteaduse küsimustes

Seoses seltsimees Stalini viimaste tööde ilmumisega, mis valgustavad keeleteaduse küsimusi, eriti marksismi keeleteaduses, on TRÜ Pearaamatukogu poolt koostatud bibliograafia kirjutiste kohta, mis käsitlevad keeleteaduse küsimusi alates 9. maist, kui „Pravda" veergudel avati vaba diskussioon keeleteaduse küsimustes. Seni on registreeritud kokku 148 kirjutist. Kartoteek on kasutamiseks välja pandud pearaamatukogu bibliograafia sektoris, kusjuures seda täiendatakse pidevalt uute keeleteaduslike tööde ilmumisel.

M. Liblik

Kirjanduslik näitus

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 33. aastapäeva tähistamiseks on TRÜ Pearaamatukogu ruumides korraldatud raamatunäitus, mis selgitab Oktoobrirevolutsiooni ettevalmistust, võitu, NSV Liidu rajamist, kindlustamist ja kommunismi ülesehitust NSV Liidus.

Eksponaadid algavad Kommunistliku partei manifestiga, V. I. Lenini ja J. V. Stalini vastavasisuliste töödega ning ÜK(b)P ajalugu ja tegevust käsitleva kirjandusega. Väljapanekute hulgas näeme 1918. a. konstitutsiooni väljaannet, Lenini ja Stalini ustavate võitluskaaslaste bibliograafiaid; töid, mis näitavad, kuidas Nõukogude riik kujunes maailma võimsamaks suurriigiks, demokraatia ja rahu kantsiks.

E. Vigel

A. F. Klimov — väljapaistev nõukogude teadlane

Nõukogude koduloomade anatoomia arendamisel omab silmapaistvat kohta ja esineb keskse kujuna professor Aleksei Filippovitš Klimov. Ta nimi kerkib esile mitte üksnes ülikooli professorina ja teadusliku uurijana, vaid ka koduloomade anatoomia õpperaamatute autorina ja Klimovi nimelise koolkonna asutajana Nõukogude Liidus. Et Klimov alustas oma kutselisi õpinguid Tartus, olles endise Tartu Veterinaarinstituudi üliõpilane, siis teeb viimane asjaolu tema meile eriti lähedaseks. Kuna käesoleval aastal tähistatakse A. F. Klimovi surma 10. aastapäeva, siis peatume lähemalt tema kutselise ettevalmistuse ja edasise viljaka töö juures loomaanatoomia alal.

A. F. Klimov sündis 4. veebruaril 1873. a. talupoja perekonnas nüüdses Gorki oblastis. Olles lõpetanud Nižni-Novgorodi vaimuliku seminari, astub ta aastal 1900 Tartu Veterinaarinstituudi üliõpilaseks. Nõrga tervise pärast on ta sunnitud õpingud katkestama 1902. a. kevadsemestril ja immatrikuleeritakse sama aasta sügissemestril teistkordselt. Õppetöö kõrval arendab A. F. Klimov ka revolutsioonilist tegevust, mille tagajärjel ta seisab politsei alatise järelvalve all. Endise Tartu Veterinaarinstituudi säilinud dokumentidest nähtub, et politsei jälitab A. F. Klimovit nii Tartus kui ka kodukohas, eriti aga Klimovi tegevust õppetöö vaheajal. Pideva jälitamise tulemusena teatab Liivimaa sandarmivalitsuse Tartumaa osakonna ülem kirjaga 6. V 1903. a. Tartu Veterinaarinstituudi direktorile, et üliõpilane A. F. Klimov on tema poolt vastutusele võetud poliitilistel motiividel. Hiljem selgub, et Klimovit süüdistatakse streikidest osavõtmises, illegaalse kirjanduse säilitamises ja levitamises. Seega lõpeb Tartu periood Klimovile kurvalt: temalt võetakse kolmeks aastaks õigus Tartus elamiseks, ta kustutatakse Veterinaarinstituudi üliõpilaste nimekirjast.

Peale 3-aastast karistusaja kandmist astub Klimov Kaasani Veterinaarinstituuti ja lõpetab selle kiitusega. Tähelepanuväärne on Klimovi julge ja mehine väljaastumine Tartu Veterinaarinstituudi direktori ees. Ta ei tunnista ennast milleski süüdi, vaid nõuab Tartu Veterinaarinstituudi direktorilt tunnistust selle kohta, et ta 1) on lahkunud Tartu Veterinaarinstituudist politsei süü läbi, mitte nõrga õppeedukuse tõttu, nagu esialgselt tunnistusele oli märgitud ja 2) on olnud Tartu Veterinaarinstituudi II kursuse üliõpilane ning õiendanud kõik I kursuse eksamid ja osa II kursuse eksameid, mitte rahuldudes üldise märkusega, et on õppinud Tartu Veterinaarinstituudis 2 aastat. Saanud tõendi sooritatud eksamite kohta, immatrikuleeritakse ta 1907. a. Kaasani Veterinaarinstituudi II kursuse üliõpilaseks.

Peale Veterinaarinstituudi lõpetamist jäetakse ta assistendiks koduloomade anatoomia kateedri juurde, kus ta töötab prof. Tretjakovi juhatusel kuni 1916. a., millal ta valitakse Novotšerkasski Veterinaarinstituudi histoloogia ja embrüoloogia professoriks. Pärast Suurt Oktoobrirevolutsiooni kutsutakse Klimov Moskva Veterinaarinstituudi professoriks koduloomade anatoomia alal, kus äkiline surm katkestab ta töö 10. aprillil 1940. a.

Klimovi lai eruditsioon, tema suured kogemused ja sobivus uurijaks, pedagoogiks, lektoriks ja organiseerijaks ilmnesid täies ulatuses alles nõukogude võimu ajal, mis talle pakkus avaraid võimalusi teaduslikuks tööks. Oma töödes Klimov ei olnud traditsioonide ori, ta näitas julgust ja otsustavust uute normide ja seisukohtade esitamisel. Ta loobus senini koduloomade anatoomias valitsenud kitsarinnalisest deskriptiivsest suunast ja lähenes õpitavale organismile laial, võrdlevanatoomilisel taustal. Ta püüdis siduda üksikorgani ehitust tema arenemise ajalooga ja talitlusega, antud organismi bioloogiliste iseärasustega ja tema olemasolu tingimustega antud ajaloolisel perioodil. Klimov töötas välja uue nõukoguliku metoodika kodupõhilised vaated uue koolkonna loomade anatoomia käsitlemiseks ja esitas uue organsüsteemide jaotuse kava.

Klimov oli produktiivne teaduslikkude tööde juhistaja. Ta murdis senini valitsenud rutiini loomaanatoomias ja lõi uue, nõukogude loomaanatoomia koolkonna. Oma olemusest andis Klimov edasi oma õpperaamatutes. Anatoomiliste probleemide lahtimõtestamisel kasutas Klimov dialektilis-materialistlikku meetodit ja maailmavaadet, mis andis uue suuna looma organismi ehituse uurimiseks ja mõistmiseks.

Klimovi ideed leidsid rakendamist tema ja ta rohkearvuliste õpilaste poolt. Tema tööd kasvavad ja laienevad auks nõukogude teadusele ja meie suurele kodumaale.

Prof. E. Vau

Umbne õhkkond eesti keele ringis

Seltsimees Stalini ajaloolised teosed keeleteaduse küsimustes tähendasid põhilist murrangut nõukogude keeleteaduses, panid aluse tema kiirele arengule. Ka meie ülikoolis on keelte õpetamine ja sellealane uurimistöö seltsimees Stalini poolt näidatud suundade alusel viidud marksistlikele alustele. Võib-olla ainsaks kohaks, kus murrang meie keeleteaduses kajastunud ei ole, on ÜTÜ eesti keele ring.

Eesti keele ring (esimees R. Kull, teaduslik juhendaja dots. A. Kask) pole tänaseni oma temaatikas suutnud vabaneda elukaugusest ja ebaaktuaalsusest, mis on võõras nõukogude eesrindlikule teadusele. Ringi tööplaan oma põhiosistes näitab keeleteaduse parteituse kontseptsioonide säilimist ringi töös. Tööplaanis on öeldud, et „pearõhk ringi töös on pandud eesti kirjakeele ja rahvakeele suhete uurimisele ning läänemere keelte sõnavara uurimisele, millele lisanduvad üksikud uurimused keele ajaloo alalt". See parteitust ja apoliitilisust väljendav formuleering võiks olla töö aluseks ka igale kodanlikule uurimisasutisele.

Elukaugust esineb ka üksikute teemade juures. Sellised teemad nagu „Välte varieerumisest tänapäeva eesti ühiskeele häälduses", „Possessiivsest lausestruktuurist soome-ugri keeltes" jt. ei vaja kommentaare. Ring andis küll kaks ettekannet ületeaduskonnalisele konverentsile, kus arutleti murrangut nõukogude keeleteaduses, kuid ringis endas seltsimees Stalini uusi teoseid ja nende tähtsust tutvustatud ega arutletud ei ole. See on tõsine lünk ringi töös.

Kõige mainitu juures ei ole ime, et ringi liikmed on kaotanud usalduse ringi töö suhtes. Viimasest ringi koosolekust võttis osa vaid paar üliõpilast vanematelt kursustelt, enamus osavõtjaist olid esimese kursuse üliõpilased, kes ringi perspektiivitut tööstiili nähtavasti veel ei tunne.

Väga ilmekalt kajastuvad eesti keele ringi töö puudused ÜTÜ IV teaduslikule konverentsile suunatavate ettekannete projektis. Esitatud kolmest teemast ei käsitle ükski suurt murrangut meie keeleteaduses. Teemad on ebakonkreetsed ega rahulda tegeliku elu vajadusi.

Väga nõrgalt on eesti keele ringi tööd suunanud ÜTÜ ajaloo-keeleteaduste osakonna nõukogu (esimees A. Liim, teaduslik juhendaja prof. P. Ariste). Mõlemad on heaks kiitnud nii ringi tööplaani kui ka teaduslikule konverentsile suunatavate ettekannete projekti, hoolimata neis leiduvaist suurtest puudustest.

On tingimata tarvis, et eesti keele ringi töös toimuks murrang ja tehtaks otsustav lõpp sumbunud õhkkonnale ringis.

U. Siimann,
ÜTÜ nõukogu aseesimees.

Tihedas kontaktis vennasvabariikide astronoomidega

ÜTÜ astronoomiaringi saavutuste hulka kuulub tihedate sidemete loomine vennasvabariikide vastavate teaduslike ringidega. Nii on loodud kontakt Üleliidulise Astronoomilis-Geodeetilise Ühingu Moskva, Kuibõševi, Simferoopoli ja Riia osakondadega ning Moskva planetaariumi astronoomiaringiga. Meie ringi esindajad on moskvalasi ja riialasi korduvalt külastanud ning vahetanud nendega töökogemusi.

H. Eelsalu

Teooria ja praktika käsikäes

Kuigi mullateaduse ring on põllumajandusteaduskonnas töötavaist ÜTÜ ringidest noorim, on ta siiski saavutanud juba küllalt tunnustusväärseid töötulemusi. Kaks korda kuus toimuvad ringi töökoosolekud, kus kantakse ette referaate mullateaduse ja agrokeemia probleemidest.

Ringi liikmed rakendavad teooriat ka praktikas. Nii korraldati katseid granuleeritud väetistega šeflusaluses Jüriöö kolhoosis. Väga õpetlik oli ka ekskursioon Kuuste valla kolhoosidesse, kus tutvuti TA Põllumajanduse Instituudi poolt teostatud happeste muldade lupjamiskatsetega.

H. Hein

Följetonide ja karikatuuride võistlusest

ELKNÜ TRÜ Komitee, TRÜ Ametiühingu Komitee ja ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetuse poolt väljakuulutatud följetonide ja karikatuuride võistlusele saadetavate tööde läbivaatamiseks ja hindamiseks on nüüd moodustatud žürii. Žürii esimeheks on ajalehe „TRÜ" vastutav toimetaja sm. J. Feldbach, kuna liikmetena kuuluvad žürii koosseisu ajalehe „TRÜ" vastutava toimetaja asetäitja sm. K. Taev, TRÜ A/Ü Komitee liige sm. L. Raudsep, ELKNÜ TRÜ Komitee liige sm. A. Tamm ja kirjandusringi juhatuse liige sm. J. Mitt.

Tuletame veel kord meelde, et võistlustööde äraandmise tähtpäevaks on 20. november s. a. Rutake võistlustööde äraandmisega!

Kommunistlike noorte elu

Võitluses kodanlike igandite vastu üliõpilaste teadvuses

Arstiteaduskonna komsomoli-algorganisatsioon korraldas hiljuti lahtise koosoleku küsimuse „Milline peab olema nõukogude arstiteaduskonna üliõpilane" arutamiseks. Huvi aruteldava teema vastu oli teaduskonna üliõpilaste hulgas äärmiselt suur, mistõttu suur auditoorium täitus koosoleku alguseks viimase kohani.

Pikema ettekandega esines kommunistlik noor Akivo Lenzner. Oma ettekannet illustreeris sm Lenzner rohkete näidetega arstide vastutustundetust, rahva petmisele ja isiklikule rikastumisele suunatud tegevusest kapitalistlikus ühiskonnas. Terava vastandina sellele iseloomustas sm. Lenzner nõukogude arsti üllast kuju, tema kõrget eetikat ja tööd, mis on suunatud töötava inimese tervise kaitsmisele. Terava kriitika alla võeti ettekandes õppetöös mahajääjad ja õppedistsipliini rikkujad arstiteaduskonnas (üliõp. Haavel, Levol, Pommer, Lapnik, Bochman, Virkoja, Arro jt.). Mõnel kursusel (näit. raviosak. VI k. 12. rühm) esineb otse massilisi õppetööst puudumisi. Tuleb ette ka juhtumeid, kus mõned mahajäänud üliõpilased (Liiv, Laja, Jäätma raviosak. IV k.) kirjutavad maha kontrolltöid, tihtipeale teostatakse ebaausalt õppetööst osavõtjate registreerimist jne. Ebanõukogulikult käituvaile üliõpilastele seadis sm. Lenzner eeskujuks, kelle järgi joondudes oma tööd parandada tuleb, teaduskonna parimad üliõpilased — sm-d Valgma, Pärnik, Elberg, Kalnin, Raidoja, Grassmann, Kull, Laas, Uus, Väli, Mitt, Patune, Pilliste, Looga, Niinemägi jt., kes paistavad silma hea õppeedukuse, korraliku distsipliini ja tublide teaduslike tööde poolest. — Veelgi rohkem võinuks sm. Lenzneri ettekandes olla konkreetsust ja nõukogude üliõpilast iseloomustavate joonte allakriipsutamist.

H. Kanter

Kommunistlikud noored ja õppetöö

Kommunistlike noorte üheks tähtsamaks ülesandeks on võitlus õppetöö parandamise eest. Head eeskuju selles osas on näidanud õigusteaduskonna III kursuse kommunistlikud noored.

Mõnedele selle kursuse üliõpilastele tegi raskusi poliitilise ökonoomia terminoloogia omandamine, seda enam et osa materjali loeti vene keeles. Kommunistlikud noored arutasid seda küsimust oma koosolekul ja leidsid lahenduse — kommunistlikule noorele sm. Blumfeldtile, kes vabalt valdab vene keelt, tehti ülesandeks anda eestikeelseid konsultatsioone neile üliõpilastele, kellel vene keelega on raskusi, ja selgitada küsimused, mis loenguil jäid arusaamatuks.

Suurt tähelepanu on pööratud ka vene keele õppimisele, kusjuures esile tuleb tõsta 1. õpperühma algatust. See õpperühm oli vene keele õppimise alal üks mahajäänumaid kogu teaduskonnas. Viimase kontrolltöö hinded pakkusid õige kurba pilti: umbes 75% rühma üliõpilastest said mitterahuldava hinde. Loomulikult ei saanud kommunistlikud noored tekkinud olukorda ükskõikselt pealt vaadata. Arutanud komsomoli- ja ametiühingugrupi ühisel koosolekul seda küsimust, tegid kommunistlikud noored ettepaneku kasutada loengute plaanis olevaid „aknaid" ühiste tõlgete ja diktaatide tegemiseks. Seda ühise töö vormi on nüüd juba korduvalt kasutatud. Vene keelt paremini valdavad üliõpilased Sokman, Jaanimäe, Pikkor jt. aitavad innuga kaasa selles ürituses. Pole kahtlust, et see töömeetod rühma õppeedukuse tõstmiseks vene keele osas tõhusalt kaasa aitab.

Mitte üksi kursusekaaslaste abistamises, vaid ka oma isikliku tööga annavad kommunistlikud noored õigusteaduskonna III kursusel teistele üliõpilastele eeskuju. Kommunistlikud noored Blumfeldt, Prost, Tamm, Kuusmaa, Sokman jt. kannavad õigusega kursuse parimate üliõpilaste nimetust.

Kommunistlike noorte juhtimisel tuleb õigusteaduskonna III kursuse kollektiiv ka edaspidi edukalt toime oma õppeülesannetega.

L. Kallaste

Parandada kehakultuuritöö juhtimist

Teaduskondade kehakultuurikollektiivide juhendamise ülesanne lasub Ülikooli Spordiklubil, kes oma tööd sel alal eelmiste aastatega võrreldes on tunduvalt parandanud.

Kui käesoleva õppeaasta alguseni teatati kollektiividele eelolevatest võistlustest alles paar päeva enne vastavat üritust, siis nüüd on see viga parandatud: võistlusjuhendid antakse kätte normaalselt kaks nädalt enne võistlusi. ÜSK on otsustavalt ja järjekindlalt asunud likvideerima olukorda, kus ÜSK liikmeks arvestatakse paberlikult „surnud hingi" ning kus ÜSK võistlustest võtavad osa üliõpilased, kes pole pidanud ÜSK distsipliini liikmemaksude tasumise osas.

ÜSK ja kollektiivide vahelise sideme tugevdamiseks korraldatakse iga nädal koosolekuid, kus arutatakse läbi eelseisvad ülesanded, selgitatakse esinevaid raskusi ja puudusi ning vahetatakse töökogemusi. Neil koosolekuil on selgitatud rida puudusi, mis esinevad kollektiivide töös ja nende juhtimises ÜSK poolt.

ÜSK juhatuse tegevuse nõrgaks küljeks on kontakti peagu täielik puudumine teiste ühiskondlike organisatsioonidega, eriti aga komsomoli-organisatsiooniga. Selle tagajärjel pole kommunistlikud noored kõikjal veel saanud eesrindlikuks jõuks kehakultuuritöös. Selline nähtus esineb näiteks ajaloo-keeleteaduskonnas. ÜSK juhatus ja komsomolikomitee kehakultuuritöö sektor peavad oma tegevuse paremini kooskõlastama. Seni korraldatud ühest kehakultuurikollektiivide esimeeste ja ELKNÜ algorganisatsioonide büroode esindajate ühisest nõupidamisest on veel vähe.

Ülikooli Spordiklubi töös esineb ka teisi puudusi. Nii näiteks tundub, nagu ripuksid ÜSK sektsioonid õhus, sest nad ei tunne mingit huvi teaduskondade vastavate sektsioonide tegevuse vastu. On isegi sektsioone nagu lauatennise- ja purjespordisektsioon, mis eksisteerivad ainult paberil, sest siiani pole suudetud anda reaalseid võimalusi nende spordiharude harrastamiseks. Samuti pole seni organiseeritud õppejõudude kehakultuurikollektiive.

ÜSK pole midagi ära teinud kehakultuuri ja spordi propageerimise alal, eriti aga väheharrastatavate spordiharude (maadlus, tõstmine, käimine, vehklemine jt.) populariseerimiseks. Kasutamata on jäetud niisugused võimalused, nagu õppefilmide näitamine, demonstratsioonvõistluste korraldamine, loengud, vestlused jne. Esineb ikkagi veel spordidistsipliini ja -eetika rikkumise juhtumeid, millele ÜSK peagu üldse ei reageeri. Nii näiteks ei ilmunud ajaloo-keeleteaduskonna võistkond rakendusliku iseloomuga võistlustele, ÜSK pole aga sellest olnud huvitatud.

Kehakultuuritöö üldiseks ja suureks puuduseks on see, et sport pole veel tunginud massidesse. Et seda saavutada ja teisigi puudusi likvideerida, peab ÜSK juhatus otsustavalt oma tööd parandama.

K. Kukk

Lühisignaale

Nagu teada. ilmus tänavu kevadel „Noorte Hääles" põhjalik kriitika meie kirjandusekateedrite töö kohta. Kateedrid vastasid sellele kriitikasummutamise katsetega, ja tänaseni ei ole kriitikale bolševistliku printsipiaalsusega vastatud. Millal kavatsetakse seda teha? Ja miks ei ole Õpetatud Nõukogu ega rektoraat huvi tundnud meie ülikoo'is asetleidvate kriitikasummutamise skandaalsete juhtumite vastu?

L. Paluste

* * *

Miks ei ole ülikooli arstliku peakomisjoni esimehel sm. Rullil ja komisjoni teistel liikmetel üldiselt teatavakstehtud kõnetunde? Praegu peavad üliõpilased neid päevade kaupa otsima ja raiskama oma väärtuslikku aega.

S. Kaer

Vastuseks meie kriitikale

Välditakse väärnähtuste kordumine

Meie lehe 31. numbris ilmus artikkel „Kui rühmakolmik ei täida oma ülesandeid". Seoses sellega teatatakse toimetusele, et kriitika füüsika II kursuse kolmiku aadressil oli põhjendatud.

Nagu teatatakse füüsika II kursuselt, arutati kriitika läbi kursusekoosolekul teaduskonna komsomoli- ja ametiühingu-organisatsiooni esindajate osavõtul. Õppedistsipliini rikkujaile tehti koosoleku ees noomitus, töö edasiseks parandamiseks võeti koosolekul vastu põhjalik otsus.

Matemaatika-loodusteaduskonna prodekaan sm. Ruubel teatab oma kirjas abinõudest. mis on ette võtnud dekanaat seoses ajalehes esiletoodud väärnähtustega. „Ajalehes avaldatud kriitika on tänuväärt ja dekanaat omalt poolt võtab tarvitusele kõik abinõud, et taoliste väärnähtuste kordumist vältida," kirjutab sm. Ruubel.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

L. N. Tolstoi mälestamine TRÜ-s

Mõne päeva pärast, 20. novembril täitub 40 aastat suure vene kirjaniku Leo Tolstoi surmast.

Tolstoi jäädvustas oma nime vene ja maailma kultuuri ajalukku suurepärase kirjanikuna, kes kajastas oma loominguga väga tähtsat ajajärku vene ühiskondlikus elus — 1861. a. reformidest kuni 1905. aasta revolutsioonini.

V. I. Lenin oma ajaloolistes artiklites L. N. Tolstoist vaatles teda kui vene revolutsiooni peeglit, kes kajastas oma loomingus vasturääkivusi kogu 1905. aasta revolutsiooni eelses elus.

Ülikooli ametiühing, ÜTÜ ning vene kirjanduse ja eesti kirjanduse kateeder kavatsevad ühise üritusena Leo Tolstoi surma-aastapäeva tähistamiseks läbi viia koosolekut, kus esinevad vene kirjanduse kateedri õppejõud, vene kirjanduse ja eesti kirjanduse ringi liikmed.

Vene keele ja kirjanduse kabinetis on avatud Tolstoile pühendatud näitus, kus on välja pandud L. N. Tolstoi põhiteosed ning rikkalik pildimaterjal Tolstoi elust. Eri vitriinis on esitatud ülevaateid ja sõnavõtte Tolstoi kohta.

Tolstoi loomingu tutvustamisele on pühendatud ka paljude praktilise vene keele ringide novembrikuu töö-õhtud.

„Vabaduse laulik" „Vanemuise" laval

Eesti nõukogude helilooming on helilooja Eugen Kapi ja luuletaja Paul Rummo koostöö tulemusel rikastunud uue ooperiga „Vabaduse laulik", mis on pühendatud luuletaja Juhan Sütiste mälestusele.

Lauliku kuju ooperis on antud seoses suurte sündmustega eesti rahva elus — nõukogude võimu taastamine Eestis 1940. a., Suur Isamaasõda ja Nõukogude Eesti vabastamine. Ooper ei piirdu mitte ainult vabaduse lauliku kujuga. Esitatud on rida võitlejate karaktereid. Tõetruult on joonistatud Armu, Laiu, madruse ja grusiinlase kujud. On antud rida rahvastseene: tööliste demonstratsioon 1940. a. ajaloolistel juunipäevadel, partisanide võitlus Suure Isamaasõja ajal, Tallinna vabastajate kohtumine elanikega.

Paul Rummo libretot tuleb pidada üldiselt õnnestunuks. Hästi on esile toodud ooperi idee — rahva vabaduse eest võitlemine. Tõetruult on kujutatud rahvalaulikut oma luulega võitlusvaimu süütitamas. Ent libretos leidub ka puudusi, millele arvustus on juba tähelepanu juhtinud. Mis puutub ooperi muusikasse, siis on E. Kapp ooperis õnnestunult väljendanud eesti rahva vabadusvõitlust. Ainult imestama peab, miks ei ole ooperis ühtki meeldejäävat aariat.

Nõukogude Eesti esimese tänapäevatemaatilise ooperi võtmist RT „Vanemuine" mängukavva tuleb soojalt tervitada. Kahju on vaid sellest, et lavastaja K. Ird ei ole igakord leidnud õiget suunda ja lahendust ning pole vältinud kõiki teoses leiduvaid vigu.

1. pildis on tegevuse tsentrumi toodud kohvik, mille tõttu tööliste demonstratsioon jääb täiesti lava taha. Viimasest kuuleme ainult laulu ja näeme tõusmas paari lippu. Pealegi on lippude tõusmine lavatehniliselt lahendatud väga primitiivselt. Õigem oleks olnud kohvik asetada lava ühele küljele, sest siis oleks olnud näha ka demonstratsiooni ja oleks võimalik vältida libreto viga — tööliste kogunemine oleks toimunud väljaspool kohvikut. 2. ja 3. pilt on lahendatud paremini. 3. pildis ainult häirib võitlejate liiga vaba kõndimine eesliinil. Lavastuse parimaks tuleb lugeda 5. pilti, mis annab patriootlikult ja elulähedaselt edasi partisanide võitlusvaimu.

Viimases pildis tundub võõrastavana suhtumine peategelasse Rajusse. Miks austatakse ülestõstmisega ainult Laidu, mitte aga ka vabaduse laulikut, kelle luule oli võitlusrelvaks karmil okupatsiooniajal? Lõppstseenis jääb luuletaja hoopiski vait, selle asemel et koos rahvaga laulda suurele Stalinile.

Osatäitjaist tuleb tunnustavalt märkida Armu kehastajat Elsa Lampi, kes psühholoogiliselt õigesti suutis edasi anda sellele kujule omaseid jooni — julgust, bolševistlikku eesmärgikindlust, tulist patriotismi.

Rahule ei saa jääda peategelase Juhan Raju kehastaja Enn Raaga Näitleja omab küll meeldivat häält, esineb aga mängulisi puudujääke. Vabaduse laulikut tahaks näha mehise ja visa võitlejana, tema laulus peaks olema üllust, sooja temperamenti ja patriootlikku paatost. Seda aga me Enn Raalt ei leia. Peategelane jääb staatiliseks. Tema käitumine ja liikumine on mõtestamata (eriti 2. pildis luuletuse esitamisel). Näitlejal tuleb veel palju oma osa kallal töötada, kuni ta suudab anda tõelise vabaduse lauliku kuju.

Meeldejäävalt esitavad oma osi S. Podekrat ja J. Lükki, samuti ka E. Tamul ja H. Peep. E. Salulahele Kaldmaa osas tuleb aga ette heita teatavat puisust ja teatraalsust.

Lavastus sellisel kujul, nagu ta esitati teisel etendusel, vajab veel tõsist viimistlemist ja ümberkorraldamist väga mitmetes stseenides.

Üliõpilaskond tunneb elavat huvi ooperi „Vabaduse laulik" vastu. Loodame, et üliõpilasetendusel võime näha juba viimistletud, kunstiküpset lavastust.

V. Timmo

MB 06346 Trükikoja „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2800

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 36 (83) Reedel, 24 novembril 1950. a. III aastakäik

Rakendada kõik jõud eksamisessiooni eduka läbiviimise kindlustamiseks

Läheneb vastutusrikas periood ülikooli töös — järjekordne talvine eksamisessioon. Õppetöö kogu ülikooli ulatuses lõpeb 5. jaanuariks, mille järel algavad eksamid, mis kestavad 23. jaanuarini. Seega on sessiooni alguseni jäänud ainult veidi üle ühe kuu.

Nõukogude kõrgemat kooli iseloomustab lakkamatu areng ja kasv, mis on tingitud meie maa üha suurenevatest vajadustest kvalifitseeritud eriteadlaste järele. See areng seab järjest suuremaid nõudmisi ka noorte kaadrite erialase ettevalmistamise osas. Käesoleva õppeaasta algust tähistasid NSV Liidu valitsuse otsused kommunismi ajastu suurehituste teostamiseks, mis kõigi nõukogude inimeste südametes kutsusid esile õigustatud uhkusetunde ja kogu nõukogude rahva patriotismi võimsa tõusu. See kohustab ka kõrgemate koolide õppejõude endalt küsima, kas vastab nende töö tase nendele nõuetele, mida seab üles kommunismi suurehituste ajastu. Üliõpilaste teadmiste, nende erialase ja ideelis-poliitilise ettevalmistuse taseme tõstmine peab seisma meie ülikooli töötajate tähelepanu keskpunktis.

Seltsimees Stalini geniaalsed tööd keeleteaduse küsimustes kutsusid esile loomingulise tõusu teaduslike kaadrite hulgas mitte ainult keeleteaduse alal, vaid eranditult kõigis teaduse harudes. Seltsimees Stalini poolt antud juhised tuleb täiel määral rakendada ka meie ülikooli õppetöös.

Kõike ülaltoodut arvesse võttes peame suhtuma käesolevasse eksamite ettevalmistusperioodi suurema tõsidusega ja innuga kui kunagi varem. Eelseisev eksamisessioon kujuneb käesoleva õppeaasta esimese semestri töö kokkuvõtteks. Eksamisessiooni tulemuste põhjal saab otsustada mitte üksnes üliõpilaste töö, vaid kogu meie ülikooli õppetöö üle. Eksamisessioon näitab, kuidas meie professorid ja õppejõud on suutelised ette valmistama ideelis-poliitiliselt, teaduslik-teoreetiliselt ja praktiliselt noort juhtivat nõukogude intelligentsi.

Me peame eelseisval eksamisessioonil kindlustama kõrge nõudlikkuse ja objektiivsuse üliõpilaste teadmiste hindamisel. Selles osas lasub suur vastutus kõigepealt dekaanidel, kellel tuleb teaduskonniti õppejõududega läbi arutada eksamisessiooniga seoses olevad metoodilised küsimused ja välja töötada hinnete kriteerium. Siin on vajalik ka tihe koostöö teaduslik-metoodilise nõukoguga ja pedagoogika kateedriga.

Õppetöö kvaliteedi määrab kindlaks kõigepealt see, kuivõrd põhjalikult on üliõpilased omandanud teadmisi, kuivõrd nad oskavad neid teadmisi rakendada praktikas. Hea ettevalmistus eksamisessiooniks tähendab esmajärjekorras pidevat, plaanipärast ja distsipliinikindlat tööd kogu semestri vältel. Eksamiteks valmistumine ei tohi toimuda üksnes loengukonspektide alusel, vaid tuleb ka nõuda vastavates programmides ettenähtud kirjanduse süstemaatilist läbitöötamist.

Rööbiti plaanipäraselt toimuva õppetööga tuleb eksamisessioonini jäänud aega kasutada ainete süstemaatiliseks kordamiseks. Selleks on tarvis kõik eksamisessiooniga seosesolevad küsimused läbi arutada teaduskondades ja kateedrites, kaasa tõmmates üliõpilaskonna aktiivi, nagu seda ongi juba tehtud arsti- ja veterinaarteaduskonnas, ning koostada vastav plaan. Eelkõige on teaduskondade dekaanid ja kateedrijuhatajad kohustatud hoolitsema selle eest, et vastavad programmid ja õpikud oleksid üliõpilastele kättesaadavaks tehtud.

Eksamisessiooni paremaks ettevalmistamiseks tuleb senisest suuremal määral kasutada üliõpilaskonna aktiivi kaasabi. Selleks tuleb kursuste ja rühmade hooldajail õppejõududel koostöös komsomoliga ja ametiühinguga organiseerida õpperühmade ja kursuste koosolekuid, kus läbi arutatakse eksamisessiooni ettevalmistuse küsimused. Nendel koosolekutel saaks välja selgitada õpperühma või kursuse ettevalmistuse senise käigu üksikutes õppedistsipliinides, tuleks kindlaks teha, kuivõrd üksikud õppejõud on üliõpilasi tutvustanud õppeprogrammide nõuetega ning üliõpilased omalt poolt saaksid teha konkreetseid ettepanekuid konsultatsioonide ja täiendavate ülevaateloengute läbiviimiseks üksikutes õppedistsipliinide osades.

Säärased koosolekud aitaksid ka välja selgitada õppejõude ja üliõpilasi, kes suhtuvad konsultatsioonide läbiviimisse formaalselt, millest vastavad dekaanid ja kateedrijuhatajad saaksid teha vastavaid järeldusi.

Kursuse hooldajad õppejõud peavad tutvuma ka oma kursuse üliõpilaste iseseisva tööga ja välja selgitama mahajäänud üliõpilasi, et nendele saaks vastavate kateedrite poolt korraldada erikonsultatsioone.

Eksamisessiooni ettevalmistamine on vastutusrikas tööperiood nii üliõpilastele kui ka õppejõududele, mis nõuab kõigi jõudude ja võimaluste otstarbekohast kasutamist. Minnes eksamitele peavad nõukogude üliõpilased näitama, et nad on omandanud rikkalikke teadmisi ja marksistlik-leninliku maailmavaate. Hästi ettevalmistatud eksamiga näitab üliõpilane, et ta mõistab hinnata seda suurt hoolt ja armastust, millega Nõukogude valitsus ja bolševike partei ümbritsevad õppivat noorsugu.

Rakendades ühiselt kõik jõud eksamite põhjalikuks ettevalmistamiseks võime kindlad olla, et eelolev eksamisessioon toimub kõrgel tasemel ja oma tulemustelt ületab eelmise õppeaasta eksamisessioonid.

Teaduslik konverents N. I. Pirogovi sünni 140. aastapäeva puhul

Seoses 140 aasta möödumisega kuulsa vene teadlase N. I. Pirogovi sünnist korraldab ÜTÜ arstiteaduse osakond pühapäeval, 26. novembril s. a. Üues Anatoomikumis teadusliku konverentsi. Konverentsi esimese istungi kavas on ÜTÜ arstiteaduse osakonna nõukogu esimehe B. Rubinsteini avasõna, arstiteaduskonna IV kursuse üliõpilase I. Loode ettekanne „N. I. Pirogov — vene kirurgia koolkonna rajaja“ ja VI kursuse üliõpilase K. Asseri referaat „Kaproonsiidi füüsikalised omadused ja steriliseerimine“. Istung algab kell 11.

Teisel istungil, mis toimub kell 16, kuulatakse S. Sooberti ettekannet „Punase vere tsentraalsest regulatsioonist“ ja M. Otsa ettekannet „Regeneratsiooni dünaamika haavandites ja kaua mittekinnikasvavates haavades lokaalse kuderavi rakendamisel“.

Täna õhtul toimub ametiühingu konverents

Täna õhtul algusega kell 18 toimub ülikooli aulas TRÜ ametiühinguorganisatsiooni konverents.

Konverentsil kuulatakse ära TRÜ Ametiühingu Komitee ja revisjonikomisjoni aruanded tehtud tööst, valitakse ametiühingukomitee ja revisjonikomisjoni uus koosseis ning delegaadid vabariiklikule ametiühingu konverentsile.

Kommunistlike noorte elu

Kõigi kommunistlike noorte aktiivsus on edu aluseks

Tööliste ja teenistujate komsomoli-algorganisatsioon pole kuigi suurearvuline. Tema koosseis on õige mitmekesine: siin on õppejõude, arhivare, laborante, raamatukogu töötajaid. Kuid meid kõiki ühendab üks ülesanne: kasvatada organiseerimata noori ja tõsta oma ideelis-poliitilist teadlikkust.

Kõik kommunistlikud noored võtsid endale individuaalsed kohustused ideelis-poliitilise enesetäiendamise a'al. Peale marksismi-leninismi klassikute üksikute teoste tundmaõppimise on kõigi kommunistlike noorte ühiseks kohuseks õppida seltsimees Stalini elulugu, mis töötatakse läbi ka algorganisatsiooni koosolekuil. Peale selle esitatakse koosolekuil ülevaateid rahvusvahelisest o'ukorrast. Nii tegi sel teemal hiljuti hea ettekande sm. Tint, kes alles äsja võeti vastu ÜLKNÜ liikmeks.

Kevadel viis organisatsioon läbi huvitava ürituse — Pavlenko romaani „Õnn“ arutelu. Nüüd on meil kavas korraldada ka Ažajevi „Kaugel Moskvast“ ja Toominga „Rohelise kulla“ arutlused.

Väärtus'ikuks algatuseks oli ka vene keele õpiringide loomine töölistele ja teenistujatele. Seda võimalust kasutab vene keele omandamiseks 30 inimest, kes töötavad kahes grupis.

Meie töö nõrgaks küljeks on ÜLKNÜ ridade lubamatult aeglane kasv. Kevadest kuni käesoleva ajani on vastu võetud ainult 3 uut kommunistlikku noort. See näitab, et meie organisatsioon töötab veel vähe organiseerimata noorte kasvatamiseks.

Et seda puudust kaotada, tuleb kommunistlikel noortel muutuda distsiplineeritumateks ja aktiivsemateks. Kui üksikud kommunistlikud noored nagu sm-d Boonurm ja Lilleorg, samuti ka äsja ÜLKNÜ-sse vastuvõetud sm-d Tint ja Aidu on aktiivselt osa võtnud organisatsiooni tööst, siis sm-d Pehk, Kuusik jt. seevastu on olnud passiivsed ja pole küllalt hoolikalt suhtunud selgitustöö läbiviimisse noorte hulgas.

Aktiviseerida kõik kommunistlikud noored — see on meie ü'esanne, mille lahendamine loob tingimused töö edasiseks parandamiseks.

S. Maasik,

tööliste ja teenistujate komsomoli-algorganisatsiooni sekretär

Kohalike nõukogude valimiste eel

Parimad meie hulgast saadikukandidaatideks

Kohalike nõukogude valimiste ettevalmistamine on jõudnud väga tähtsasse järku: meie suure kodumaa linnades ja külades toimuvad töötajate koosolekud kohalike nõukogude saadikukandidaatide esitamiseks. Kõikjal üle meie ääretu maa nimetavad töötajad oma esimese saadikukandidaadina armastatud juhi ja õpetaja Jossif Vissarionovitš Stalini nime. Seltsimees Stalini kandidatuuri esitamises leiab selge väljenduse meie rahva nõukogude patriotism, tema tihe koondumine bolševike partei ja suure Stalini ümber. Paljudes kohtades on saadikukandidaatideks esitatud ka seltsimees Stalini lähemad võitluskaaslased, Nõukogude riigi ja bolševike partei vä'japaistvad tegelased sm-d V. M. Molotov, G. M. Malenkov, L. P. Beria jt.

Oma austavat õigust saadikukandidaatide esitamiseks kasutas ka meie ülikooli kollektiiv. Esimesena korraldati koosolek Tartu Linna Töörahva Saadikute Nõukogu saadikukandidaatide esitamiseks ülikooli komsomoli-organisatsioonis. Kommunistlikud noored esitasid oma saadikukandidaatideks ELKNÜ Tartu Linnakomitee sekretäri Uno Uri (valimisringkond nr. 134) ja eesrindlikud üliõpilased Vladimir Koslovi (valimisringkond nr. 62), Mall Ruubeli (valimisringkond nr 63) ja Antidea Ingalti (valimisringkond nr. 66).

Teisipäeva õhtupoolikul toimunud õppejõudude, üliõpilaste ja teenistujate üldkoosolekul seati Tartu linnanõukogu saadikukandidaatideks TRÜ rektor prof. A'fred Koort (valimisringkond nr. 46), õppeprorektor Richard Antons (valimisringkond nr. 71) ja biokeemia professor Eduard Martinson (valimisringkond nr. 142).

Ülikooli parteiorganisatsioon omalt poolt esitas linnanõukogu saadikukandidaatideks parteiorganisatsiooni sekretäri sm. Arno Köörna (valimisringkond nr. 101) ja üldise ajaloo kateedri õppejõu Lydia Rootsi (valimisringkond nr. 144).

Mainitud kandidaatide esitamine toimus suure üksmeele tähe all, sest ülikooli kollektiiv näeb neis seltsimeestes oma kõige eesrindlikumaid esindajaid. **R. Paluste**

Agitaatori selgitav sõna valijate kodudes

Üle saja üliõpilase on rakendunud tööle agitaatoritena linna agitpunktide nr. 8 ja 14 juures. Nende poolt oskuslikult tehtud poliitiline agitatsioon on tõhusaks panuseks töötajate kommunistlikku kasvatusse. Kuid tähtsaks eelduseks agitatsiooni tõhususele on tihe side agitaatorite ja valijate vahel. Sellest räägivad eesrindlike agitaatorite töökogemused.

Metsandusteaduskonna I kursuse üliõpilane Henn Alton näiteks töötab esimest aastat agitaatorina, kuid valijad peavad temast lugu ja ta on Tööstuse tänava majas nr 21 oodatud külaliseks. Sm. Alton ei lähene inimestele ametlikult ja formaalselt, vaid viib oma vestlusi läbi lihtsalt ja kõigile arusaadavalt. Ta on õppinud tundma igat oma valijat ja sõbralike vestlustega võitnud nende usalduse. Sm. Alton on valijatega vestelnud valimismäärustikust, erinevusest valimiste vahel Nõukogudemaal ja kodanlikes riiges. Ta on rääkinud meie kodumaal teostatavatest kommunismi suurehitustest, Nõukogude Liidu ustavast võitlusest rahu eest jne. Juba varakult täpsustas ta oma valijate nimekirja. Valijad temale määratud majast käisid nimekirja kontrollimas esimeste hulgas.

Et väga oluline on õige lähenemine inimestele, seda rõhutab ka ajaloo-keeleteaduskonna I kursuse kommunistlik noor agitaator Enno Varik. Oma esimese vest'use eesmärgiks valijatega seadis sm. Varik vastastikuse tutvumise. Tõsiselt huvitudes elu-olustikulistest tingimustest suutis ta nendega luua tiheda ja sooja vahekorra. Järgnevais vestlustes käsitles sm. Varik mitmesuguseid sise- ja välispoliitilisi probleeme. Eriti hoolikalt on ta suhtunud valijate küsimustesse, püüdes neile a'ati anda põhjalikke ja arusaadavaid vastuseid. Hea eduga on sm. Varik rakendanud grupivestluste vormi.

Selliseid agitaatoreid, nagu sm-d Alton ja Varik on meil palju. Nad suhtuvad tõsiselt oma vastutusrikkasse töösse ja viivad Nõukogude valitsuse ja bolševike partei poliitikat iga üksiku töötajani. Nad on võitnud usalduse ja on oodatud külalisteks valijate kodudes.

Kuid siiski leidub ka oma kohustustesse hooletult ja vastutustundetult suhtunud agitaatoreid. Nii asusid alles neil päevil oma agitaatorikohustusi täitma ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilased Karl Kuusk ja Toomas Huik. Tuleb loota, et taolised mahajääjad kiiresti joonduksid eesrindlaste järele ja aitaksid kaasa bolševistiku tõesõna viimisel iga üksiku valijani.

R. Kullaste

Pidulik koosolek rahvusvahelise üliõpilastepäeva tähistamiseks

Suure pidulikkusega tähistati tänavu meie ülikoolis rahvusvahelist üliõpilastepäeva. Sel puhul korraldati au'as pidulik koosolek, millest kogunes osa võtma hulk üliõpilasi, õppejõude ja teenistujaid.

Koosoleku avas ülikooli komsomolikomitee sekretär sm. Tiido. Seejärel valiti sm. Arhangelski ettepanekul aupresiidiumi ÜK(b)P Keskkomitee Poliitbüroo liikmed eesotsas suure rahu eest võitleja, kogu progressiivse inimkonna geniaalse juhi se'tsimees Staliniga. Koosolekust osavõtjad võtsid selle ettepaneku vastu tormiliste kiiduavaldustega.

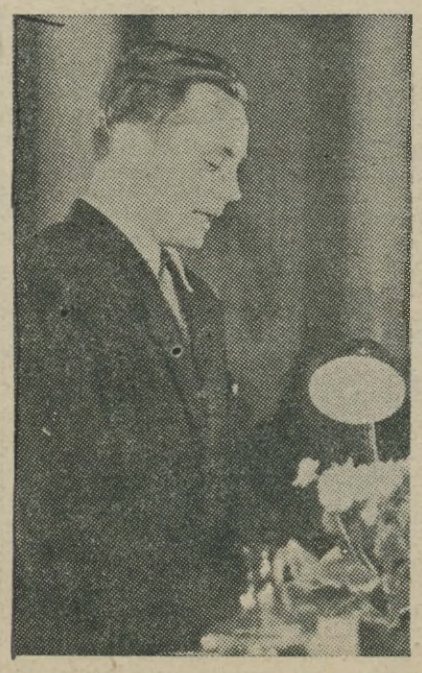
Ettekandega esines ELKNÜ Keskkomitee üliõpilasnoorsoo osakonna juhataja sm. V. Blumfeldt. Kõneleja andis haarava ülevaate progressiivse inimkonna võitlusest rahu eest, uue maailmasõja õhutajate vastu. Sellest võitlusest võtab aktiivselt osa demokraatlik noorsugu, sealhulgas ka progressiivne üliõpilaskond. Rahu eest peetava võitluse tuletorniks ja lipukandjaks on aga meie võimas kodumaa — Nõukogude Liit, rahu kindel kants. Sm. Blumfeldt kutsus üliõpilasi üles täitma oma aukohustust — oma tubli tööga kaasa aitama meie kodumaa võimsuse kasvuks, mis on rahu ja rahvaste julgeoleku kindlaimaks tagatiseks.

Sõnavõttudega esinesid koosolekul veel rektor prof. Koort, parteiorganisatsiooni sekretär sm. Köörna, üliõpilased Degtjarjova, Kuusik jt. Kõik nad väljendasid nõukogude inimeste kindlat otsustavust seista vankumatult rahu kaitsel ja ajada nurja imperialistide räpased sõjasepitsused.

Suure vaimustusega võtsid koosolekust osavõtjad vastu otsuse saata tervitus teisele ülemaailmsele rahupooldajate kongressile. Tervituses väljendub kirg'ik hukkamõist uue sõja õhutajaile, kindel veendumus õiglase rahuürituse võidus.

Rahvusvahelisele üliõpilastepäevale pühendatud pidulik koosolek kujunes meie ülikooli kollektiivi nõukogude patriotismi kirkaks demonstratsiooniks, mis väljendas tema sügavat ustavust rahukaitse üritusele.

A. Kolk

Rahvusvahelise üliõpilastepäeva tähistamise koosolekult. Vasakul: sm. Väljas loeb ette teisele ülemaailmsele rahupooldajate kongressile saadetava tervituse teksti; paremal: vaade aulale koosoleku ajal.

V. Levitski fotod.

N. I. PIROGOV — suur teadlane, patrioot ja humanist

Homme tähistab meie kodumaa koos teiste demokraatlike maade rahvastega suure vene õpetlase ja välikirurgia looja Nikolai Ivanovitš Pirogovi sünni 140. aastapäeva. Need avastused ja teened, mida Pirogov tulise patrioodina on andnud oma kodumaale ja kogu inimkonnale, on hindamatud.

Ülemaailmse kuulsusega suur vene kirurg, anatoom ja õpetlane Nikolai Ivanovitš Pirogov sündis 13. (25.) novembril 1810. aastal Moskvas, 13-nda ning eelviimase lapsena perekonnas. Juba lapseeas ilmnes Pirogovi juures ka'duvus meditsiini tundmaõppimise vastu, mis hiljem muutus suureks kiindumuseks arstiteadusse üldse, millest anatoomia oli kõige enam eelistatud.

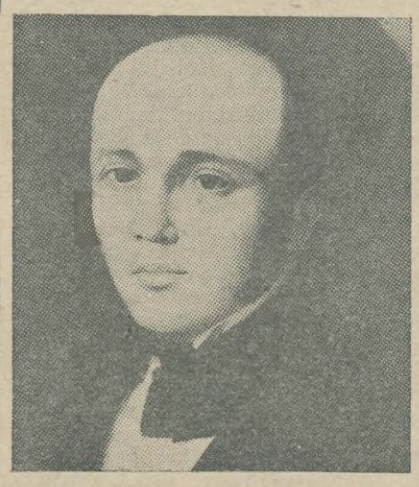
Alghariduse sai Pirogov kodus, kodukooliõpetajailt, keskhariduse Moskvas, Krjaževi instituudis, mille lõpetamise järel ta astus Moskva ülikooli arstiteadust õppima. Ülikoo'i pääsemine oli noorele Pirogovile raskendatud tema nooruse tõttu (ta oli alles 14-aastane). Moskva ülikoolis tõusis N. Pirogov oma andekuselt esile. Lõpetanud 1827. aastal Moskva ülikooli, seisis Pirogov küsimuse ees — mida nüüd teha? Samal aastal asutati Tartu ülikooli juurde professoriks ettevalmistamise instituut. Pirogov otsustas sõita Tartu, õppima äsjaavatud instituuti. Eriala va'ikul otsustas Pirogov kirurgia kasuks, kuna see põhjenes temale armsaksaanud anatoomial.

Tartu ajastuga algabki Pirogovi kirurgiline tegevus. Siin leiab ta sooja vastuvõtu kirurgia kateedri ja kliiniku juhataja professor Moieri poolt, kellest sai Pirogovi esimene kirurgiaõpetaja.

1833. aastal komandeeriti N. I. Pirogov Saksamaale, tutvuma sealsete kuulsuste tööga. Pirogov ei olnud vaimustatud saksa õpetlastest, kuna ta märkas nende piiratud teadmisi anatoomias.

Kevadel 1835 lahkus Pirogov koos teiste Professorite Instituudi kasvandikega Saksamaalt, et sõita Moskvasse, kus tal oli lootusi saada kirurgia õppetooli. Teel ta haigestus kõhutüüfusesse ja pidi selletõttu neljaks kuuks Riiga paigale jääma. Tervistunult sõitis Pirogov läbi Tartu Peterburi. Teel ootasid teda kurvad teated. Tartus sai ta kuulda, et kunagi temale lubatud Moskva ülikooli kirurgia kateedri juhataja koht oli ministeeriumi poolt antud Inozemtsevile. Pirogov jäi nüüd peatuma Tartu, kus teda Moieri perekond endise lahkusega vastu võttis.

Moier, olles vaimustatud Pirogovi operatsioonide kiirusest ja heast tehnikast, otsustas loovutada oma juhatamisel oleva kirurgia kateedri Pirogovile. See on üks haruldasi juhte, kus õpetaja, nähes oma õpilase enesest suuremaid võimeid, heataht'kult sellele oma koha loovutab. Mõne aja pärast kinnitatigi Pirogov Tartu ülikooli kirurgia kateedri juhatajaks. Tulvil energiat alustas Pirogov oma tööd. Pirogov oli hea pedagoog ja huvitav lektor. Oma õppetöö algusest peale otsustas ta oma õpilastele kõik oma kogemused teatavaks teha, sest need pidid olema teistele õpetlikud. Selle eesmärgiga hakkas ta Tartus professoriks oleku ajast pea'e igal aastal välja andma aruandeid, niinimetatud „Анналы хирургической

N. I. Pirogov Tartu-ajastul

клиники", milles ta annab täpse kirjelduse kõikide aasta jooksul sooritatud operatsioonide, nende tulemuste kohta.

1837. aastal valiti N. Pirogov korraliseks professoriks. Mõned kuud hiljem komandeeriti ta Prantsusmaale, kus tuntud teadlased väljendasid kiitust Pirogovi uuringute ja ka tema äsjailmunud töö „Arterite ja fasciate kirurgiline anatoomia" kohta. Nii sai 26-aastane vene õpetlane oma teaduslike uurimistega lääne-euroopa teadlaste tähelepanu osaliseks. Nad olid sunnitud tunnustama vene meditsiini saavutusi.

Prantsusmaa arstiteadus ei rahuldanud Pirogovi. Ta pöördus tagasi Tartu. Siin töötas ta professorina 5 aastat. Selle aja vältel ilmusid tema sulest järgmised tööd: „Anatomia chirurgica truncorum, arteriorum atque fasciorum" ('adina ja saksa keeles ühes atlasega in folio), „Annalen der chirurgischen Klinik" 1836—1837, „Annalen der Klinik" 1836—1838 ja „Über Durchschneidung der Achillessehne", 1840. Esimese töö eest sai Pirogov Demidovi preemia.

Need viis aastat, millal Pirogov Tartus kirurgia kateedri juhatajana töötas, olid temale väga produktiivsed. Temast kasvas täiesti iseseisev teadlane, laia silmaringiga uurija, hiilgav kirurg ja andekas pedagoog, ke'le nimi omandas üldise tuntuse. See oli üks põhjustest, miks Pirogovile pakuti Peterburi Kirurgia Akadeemia kirurgia õppetooli. 18. jaanuaril 1841. aastal määratigi Pirogov Meediko-Kirurgia Akadeemia professoriks ja sõjaväehospidali peaarsti teiseks abiks. Sellest hospidalist moodustas Pirogov hiljem hospitaal-kirurgia kliiniku, kuhu ta määrati kirurgia osakonna juhatajaks.

Kui algas Krimmi sõda, palus Pirogov end komandeerida Sevastoopoli lahinguvä'jale, millise loa ta 1854. aastal ka sai. Nii lõppes Pirogovi tegevuse Peterburi ajastu. Ehkki ta kuni 1856. aastani püsis veel Kirurgia Akadeemia professorite nimekirjas, ei võtnud ta enam osa Akadeemia tegelikust tööst. 1856. aastal lahkus Pirogov ka akadeemiast. Tekib küsimus, mis sundis Pirogovi nii varakult loobuma õppetegevusest, mida ta nii väga armastas ja millega ta kuni surmani tegeles? Üheks põhjuseks, mis teistele pinnaks silmas oli, tuleb siin kind'asti pidada Pirogovi iseloomujooni — sirgjoonelisust, piiritut armastust oma eriala vastu. Ta ei läinud kunagi kompromissideni ega painutanud selga isikliku heaolu huvides. Tema ideed olid progressiivsed. Selliseid mehi pehkinud tsaarirežiim ei vajanud, ja Pirogov, kes omas ülemaailmse kuulsuse, sai sageli oma kodumaal vihkamise ja tagakiusamise osa'iseks. Teda taluti kui paratamatust, kuid ei armastatud.

Peterburi ajastul saavutas Pirogovi loov töö oma kõrgpunkti.

Suur on nende õpikute ja monograafide arv, mis sel ajal Pirogovi sulest ilmusid. Nii valmis temalt 1843. aastal „Täielik inimese anatoomia kursus", 1846. aastal „Анатомические изображения наружного вида и положения органов, заключенных в трех главных полостях человеческого тела" (kohtuarstidele), 1849. aastal — „Koo'era patoloogiline anatoomia", 1851. aastal — „Topograafilise anatoomia lõiked" ine. Viimase töö juures kasutas Pirogov külmutatud laipade saagimisel saadud lõikeid. See töö tõi Pirogovile ülemaailmse kuulsuse ja tegi tema nime surematuks.

1852. aastal Pirogov kirjeldas oma kuu'sa luu plastika operatsiooni, mis „Pirogovi operatsiooni" nime all maailma arstiteaduslikus kirjanduses kuulsaks sai.

Sama ajastu kestel valmis Pirogovilt kliiniliste tähelepanekute ja uurimuste tulemusena töö „Eetri aurud kui valuvaigistav vahend kirurgilises praktikas".

Lahkudes Peterburist siirdus Pirogov oma mõisasse Višnja, kus hakkas tegelema majapidamisega. Ekslik oleks arvata, et Pirogov siin oma arstiameti o'eks maha pannud. Tema elnase sai nagu palverännaku kohaks, kuhu voolas kokku tuhandeid haigeid, et saada Pirogovilt arstiabi. Ta tegi endisest väikesest kõrtsist operatsioonitoa ja paigutas opereeritud haiged talutaredesse.

Professorina edasi tegutsedes oleks Pirogovil vaevalt aega jätkunud suure teose „Начала военно-полевой хирургии" koostamiseks, mis seni pole kaotanud oma värskust ja õpetlikkust. 1881. aasta maikuus pühitseti Moskvas Pirogovi 50-aastase arstitegevuse juubelit, millest ka juubilar ise osa võttis. Juubelipidustustele kogunes hulgaliselt osavõtjaid nii Venemaalt kui ka vä'ismaalt. Pirogovile jagati auaadresse, ta valiti audoktoriks jne. Oma kõnes pidustustel ütles Pirogov: „Mina, mineviku inimene, kõrvale jättes kiirelt mööduva oleviku, tõstan klaasi helge tuleviku terviseks ja soovin südamest noorele generatsioonile kõige paremat — õigust ja vabadust!"

See oli Pirogovi viimane kohtumine oma õpilaste ja kaastöölistega. Pirogov põdes suulae vähki, mis tal'e tohutut piina valmistas ja millesse ta 5. detsembril 1881. aastal suri.

Pirogov omab suuri teeneid vene kirurgia arendamisel. Ta on välikirurgia looja. Tema nimi ja tema tööd meditsiinis, niihästi kirurgia kui ka välikirurgia alalt olid, on, ja jäävad õilsaks eeskujuks meie nõukogude arstidele.

Prof. A. Linkberg

Valmistugem hoolikalt eksamiteks ja arvestusteks!

Vähem kui poolteist kuud on jäänud talvise eksamisessioonini. Seisab ees pingeline ülesanne — õiendada semestri lõpus kõik ettenähtud arvestused ja seejärel asuda eksamisessioonil eksamite sooritamisele. Teatavasti tulevad arvestused õiendada enne eksamisessiooni algust.

Tavaliselt lõpevad praktilised tööd üks kuni kaks nädalat enne semestri lõppu. Aega eksamisessiooni alguseni kasutatakse õpitud materjali kordamiseks, lõplikuks sidestamiseks ning arvestuste sooritamiseks.

Teoreetiliste teadmiste omandamisel ja kindlustamisel ning üliõpilaste virgutamisel iseseisvale tööle omavad suurt tähtust semestri jooksul korraldatud kontrolltööd. Patoloogilise anatooomia ja koduloomade anatoomia kateedris on eduga rakendatud üliõpilaste teadmiste kontro'liks diferentseeritud eelarvestusi. Koduloomade anatoomias toimetatud teadmiste kontroll veterinaarteaduskonna I kursuse üliõpilastega näitas, et valdavas enamuses suhtutakse töösse tõsiselt ja on saavutatud hinnatavaid tagajärgi. Kontrolltööde tulemused arutatakse läbi kateedri koosolekuil ja tootmisnõupidamistel üliõpilastega, kus analüüsitakse mahajäävuse põhjusi ja leitakse teid nõrkade üliõpilaste abistamiseks. Väga tähtis osa kõrge õppeedukuse saavutamisel on kursuse hooldajal õppejõul. Tundes individuaalselt oma kursusel õppetöös mahajääjaid üliõpilasi, tuleb tal viivitamatult astuda samme vastavate abinõude tarvituselevõtmiseks. Erilist tähtsust omavad siin konsultatsioonid. Konsultatsioonide ajad tehti teatavaks juba semestri algul, kuid nõrkadele üliõpilastele tuleb lisaks korraldada täiendavaid individuaalkonsultatsioone ka väljaspool ettenähtud plaani.

Lähenev eksamisessioon kohustab senisest veel rohkem tähelepanu pöörama õppetöö parandamisele. Tuleb kasutada kõiki võimalusi üliõpilaste iseseisvale tööle rakendamiseks ja nende töö kontrollimiseks.

Tähistagem käesoleva semestri lõpul toimuvaid kohalike nõukogude valimisi õppetöö ideelis-teoreetilise taseme uue tõusuga, töös esinevate lünkade likvideerimisega!

Van.-õpetaja **P. Saks**

Ühiselamud saagu kasvatustöö keskusteks

Ühiselamute olukord on viimastel aastatel järjest paranenud. Üha suuremat tähelepanu pööratakse üliõpilaste po'iitilisele kasvatamisele ühiselamuis, mis veel mõnda aega tagasi oli täiesti söötijäetud töölõiguks. Nii on ELKNÜ TRÜ Komitee initsiatiivil organiseeritud loengute läbiviimine ühiselamuis kaks korda kuus, iga nädal korraldatakse vestlusi tubades, seinalehed ilmuvad juba võrdlemisi regu'aarselt. Tiigi tänava internaadis on korraldatud sotsialistlik võistlus parima ja korralikema toa nimele jne.

Neist edusammudest on aga veel vähe. Senini jääb faktiks, et poliitiline kasvatustöö, noorte maailmavaate kasvatamine ühiselamuis toimub siiski süsteemitult ja pinnaliselt. Käesoleval õppeaastal on ühise'amutes läbi viidud kokku üle neljakümne loengu väga mitmekesistel teemadel, nagu „Ameerika agressioon Koreas", „Võitlev Vietnam", „Pööre keeleteaduses" jne. Kahjuks aga esineb loengute organiseerimisel suuri puudusi. Loengute plaanist on kinni peetud ainult Tiigi ja Lauristini tän. ühiselamus. Väga vähe on loenguid korraldatud Ülikooli, Pioneeri, Kastani jt. ühiselamutes. Tihti on ka loengute kvaliteet olnud madal ja nad on sisaldanud poliitilisi vigu.

Iganädalasi vestlusi tubades viiakse korralikult läbi ainult Lauristini ja Kastani tän. ühiselamus. Täiesti puudulik on vestluste a/ü komitee ees.

organiseerimine aga Näituse ja Jaama tän., osalt ka Tiigi tän. internaadis. Viimatimainitud ühiselamu 33. toa vanem laskus ses osas koguni nii madalale, et jättis vest'used läbi viimata ja andis toa elanikele käsu, et nad järelepärimisele vastaksid, et vestlusi siiski korraldatud on.

Poliitilise kasvatustöö parandamise osas ühiselamutes seisab meil ees suur töö. Tuleb organiseerida ühiseid teatri, kino ja näituste külastamisi ja arutelusid, organiseerida laialdane sotsialistlik võistlus parima toa nimele, korraldada õppetöös nõrga't edasijõudvate üliõpilaste abistamist ja võtta tarvitusele teisigi abinõusid kollektiivsustunde kasvatamiseks. Praktika mõttes oleks väga hea organiseerida ühiselamutes süstemaatiliselt vene keeles vestlemist.

Nende ja teiste ülesannete täitmine lasub eeskätt ühiselamute nõukogudel, eriti ühiselamu vanematel, kes peavad oskus'ikult tööle kaasa tõmbama internaadis elunevaid kommuniste ja kommunistlikke noori, viima kasvatustöö iga üksiku üliõpilaseni.

Ka ülikooli komsomoli- ja ametiühingukomiteed peavad paremini juhtima kasvatustööd ühiselamutes. Nende ülesandeks on nõukogude perioodiline juhendamine, tööplaanide täitmise kontroll jne. Tuleb sisse seada ühiselamute vanemate perioodi'ine aruandlus ELKNÜ ja A. Käärik

Eesrindlastest ja loodritest

Mõni päev tagasi oli põllumajandusteaduskonna III kursuse üliõpilastel võimalus ulatada oma abistavat kätt Vaba E'u kolhoosile, et aidata kaasa suhkrupeetide koristamise lõpetamisel.

Enamus üliõpilastest, nagu J. Viru, A. Linnamägi, S. Seep, S. Truus ja paljud teised töötasid kolhoosipõllul eeskujulikult ja pälvisid kolhoosi esimehe kiitva hinnangu.

On väga kahju, et leidus ka loodreid. Üliõpilased V. Vija, V. Laur, H. Narusberg, G. Roosve ja H. Kõiv raiskasid aega igasuguseks vi'jatuteks targutusteks ja arvasid, et tähtsam on kuidagiviisi aega surnuks lüüa kui kolhoosi tegelikult aidata.

Nimetatud „nahavedajate" hulgas on ka teaduskonna ametiühingu büroo liige ja grupiorganisaator V. Laur, kes aktivistina oleks pidanud seltsimeestele eeskuju näitama. Ametiühingu bürool tuleks rohkem tähelepanu pühendada oma kaadri kasvatamisele ja selle eesrindliku osa kindlustamise'e.

A. Külaots

Parandada ametiühingu tööd arstiteaduskonnas

Meie üliõpilasnoorsoo kasvatamisel on kutsutud väga tähtsat osa etendama ametiühing, kes peab väsimatult võitlema oma liikmete ideelis-poliitilise teadlikkuse taseme, õppedistsipliini ja õppeedukuse tõstmise eest, kommunistliku moraali nõuete austamise juurutamise eest meie noortes.

Vaatleme, kuidas on neid ülesandeid täitnud arstiteaduskonna ametiühingu büroo, mille esimeheks on sm. Mart Kull.

Kohe pärast büroo valimist, mis toimus septembris, jagati liikmete vahel ülesanded ja asuti tööplaani koostamisele. Selle realiseerimisel on küll saavutatud mõningat edu, kuid tulemused o'eksid võinud kahtlemata olla palju suuremad, kui oleks õigeaegselt loodud ja tööle rakendatud tugev aktiiv. Seda aga pole seni tehtud.

Arstiteaduskonna üksikutel kursustel esineb väga palju loengutelt puudumisi. VI kursusel ulatus puudumiste protsent koguni 50-ni. Tu'eb tunnustavalt märkida, et büroo osutas sellele nähtusele väärilist tähelepanu, kontrollis olukorda VI kursusel ja leidis, et enamik puudumisi olid põhjendamatud. Tarvituselevõetud abinõude tulemusel on nüüd puudujate arv järsult vähenenud. Kõrgema õppedistsipliini eest võit'emise eesmärgil on sisse viidud rühmadevaheline võistlus punktide süsteemi alusel, kusjuures sellega seotud küsimusi arutatakse ka rühmade koosolekuil.

Halb on aga see, et need büroo iseendast väärtuslikud algatused pole organisatsiooniliselt kül'alt kindlustatud. Viga seisneb nimelt selles, et ametiühingu rühmad ei tööta küllalt intensiivselt. Mõnes rühmas, nagu näiteks raviosakonna III kursusel, pole pärast aruandevalimiskoosolekut toimunud ainustki koosolekut. Tihtipea'e puudub vajalik tihe side komsomoligruppidega. Mõnes ametiühingu rühmas pole ühtki kommunistlikku noort. Oleks otstarbekohane jaotada kommunistlikud noored rühmadesse selliselt, et igas rühmas oleks mõni kommunistlik noor. Samuti tuleks edaspidi rühmades hoopis tähelepanelikumalt jä'gida ühiskondlike kohustuste jagamist, et kõrvaldada praegu esinevat mõnede ü'iõpilaste ülekoormatust ja rakendada tööle ka seni passiivsetena püsinud noored.

Rohkem tähelepanu tuleks bürool edaspidi pöörata ka õppemetoodilise töö parandamisele. Seni on büroo ses osas ilmutanud lubamatut passiivsust, kuigi on signaale, et mõnede õppejõudude töö (näit. sm. Purre — nakkushaiguste praktikumide osas) ei vasta nõuetele.

Hoopis enam tuleks tegelda ka poliitinformatsioonide läbiviimise kontrollimisega, millest büroo seni sisuliselt täiesti eemale on jäänud. Suureks lüngaks töös on ka sideme puudumine ÜTÜ-ga, mida büroo ei taotlegi, kuigi ta peaks olema elavalt huvitatud sel'est, et ÜTÜ tööst võtaksid osa laiad üliõpilaste hulgad, osutama abi temaatika kindlaksmääramisel ja selle realiseerimise kindlustamisel.

Laialdase aktiivi abiga tuleb arstiteaduskonna ametiühingu bürool töös esinevad puudused likvideerida ja suurendada oma osa noorte kommunistliku kasvatuse töös.

A. Uustal, A. Pärismaa, R. Zimmer

Matemaatika-loodusteaduskonna olümpiaadilt

Möödunud laupäeval toimus olümpiaadi ürituste sarjas matemaatika-loodusteaduskonna esimene ülevaatusõhtu.

Üksikutest esinejatest said parimate hinnete osaliseks deklamaator I. Sõrmus, rahvatantsurühm, kes eelmisest olümpiaadist peale oli tõhusat tööd teinud, vokaalsolistid O. Prinits ja A. Trass jt.

Rida ettekandeid kannatas aga vähese viimistluse ja teiste puuduste all. Ühtlus puudus näiteks kõnekoori ettekandes, üksikud koori liikmed pidid kasutama teksti abi jne. Täiesti ebaõnnestus võimlemisrühma esinemine, mille saateks oli okupatsiooniaegne šlaagerikene!

Kuigi matemaatika-loodusteaduskonna ülevaatusõhtu näitas isetegevuse taseme mõningat tõusu, võrreldes eelmise olümpiaadiga, tuleb siiski veel ära teha suur töö kunstilise meisterlikkuse tõstmisel.

A. Roosalu

ÜSK II konverents

Ülikooli Spordiklubi II konverents toimub ülikooli aulas 26. novembril s. a. algusega kell 11. Kõigi delegaatide osavõtt konverentsi tööst on nõutav.

ÜTÜ keeleteaduse-alane konverents

ÜTÜ ajaloo- ja keeleteaduse osakonna nõukogu korraldusel toimub kolmapäeval, 29. novembril s. a. algusega kell 18 peahoone 5. auditooriumis seltsimees Stalini keeleteaduslikele töödele pühendatud konverents. Konverentsi kavas on järgmised ettekanded: „Marri vigade kajastusi eesti keeleteaduses" V kursuse üliõpilaselt Rein Kullilt ja „Seltsimees Stalini tööde tähtsus ajalooteadusele" sama kursuse üliõpilaselt Aime Õngolt.

L. N. Tolstoi surma-aastapäeva tähistamiseks

25. nov. s. a. kell 20 toimub peahoone 5. auditooriumis L. N. Tolstoi surma 40. aastapäevale pühendatud ettekandekoosolek.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 09503 Trükikoja „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2840

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 37 (84) Reedel, 1. detsembril 1950. a. III aastakäik

Võitluses vana vastu kasvatame tõelisi nõukogude inimesi

Kodanlikud igandid väljenduvad õige mitmesugusel kujul. Nad peidavad end tihti näilikult kõige koralikumate ja õilsamate maskide taha: omasugune seltsimehelikkus, sõbralikkus, teatavad „lemmiklaulud", „traditsioonilised" peod, süütud sünni- ja tähtpäevad jne. Kui aga vaadata lähemalt, võib tihtipeale kõigi nende väliselt mitte sugugi halbade asjade taga näha mäda liberalismi„ buršlikku anarhismi, prassimist. Sageli kasutab klassivaenlane seda osavalt ära ja asub just niisuguste moraalselt laostuvate noorte seas põimima oma võrku.

Kodanlikud igandid esinevad praegu palju varjatumal kujul kui varem. Vaenulik suhtumine vene keele õppimisse ja üksikuis aineis korraldatavaisse venekeelseisse loengutesse, ebanõukogulik suhtumine marksistlik-leninliku teooria omandamisse, ühiskondlikust tööst eemalehoidmine ja bolševistliku kriitika vääriti mõistmine — need on mõned nähtused, milledes avalduvad kodanliku ideoloogia mõjud.

Alles hiljuti oli meil TR Ülikoolis kombeks sageli korraldada igasuguseid kursuse- ja tutvumisõhtuid. Ei saa öelda, et sellised koosviibimised iseendast oleksid olnud kuidagi kahjulikud. Kuid häda seisnes selles, et teatud tegelinskid püüdsid teha neist mitte lihtsalt noorte koosviibimisi, vaid kujundada neid sihikindlalt t e a t u d koosviibimisteks, mis on t e a t u d „traditsioonilise" vormi kohaselt üles ehitatud. Ja sellele „vormile" leidus ka otsekohe, justkui „iseenesest" vastav sisu: kerged, apoliitilised palad, ülemeelikus, ülekeev tuju jne. Kui meie üliõpilaste enamik, meie üliõpilaste aktiiv hakkas nõudma sellistel kursuseõhtutel sisukaid, nõukogulikke ettekandeid, siis püüdsid kodanliku ideoloogia kandjad-organisaatorid üliõpilasmassi veenda, et „kogu aeg saab kuuldud tõsiseid asju, marksistlikku õpetust, — las üliõpilased vahel ka puhkavad neist tõsistest asjadest ja teevad kerget nalja" jne. Sõnaga — see oli klassivõõra elemendi avalik protest nõukogude ideoloogia vastu, püüe demonstratiivselt näidata, et nõukogude patriotism ja ideoloogiline üleolek pole muud kui pealesunnitud „koorem", mida „kogu aeg tuleb kanda". Selliste tegelinskite poliitika lõppes haledalt: meie üliõpilaskond paljastas, naeruvääristas ja isoleeris nad kui kodanliku ideoloogia marutaudi kandjad, kui võõrkehad meie kollektiivis.

Miks püüti ja püütakse ehk veel tänapäevalgi mõne üksiku nõukogudevaenulikult meelestatud isiku poolt väita, et üliõpilastel peavad olema o m a d igivanad „traditsioonid", kombed, mille kilde esineb kahjuks veel ka meil nõukogude ülikoolis? Mis on neis traditsioonides eriti meeldivat? Ei midagi. Need traditsioonid ja „peened" kombed eranditult kõik on nõukogude inimese mõtlemisviisi seisukohalt absurdsed, nad pole mingi mõistliku argumendiga põhjendatud. Korporatsioonilisuse vaim ja anarhiline mürgeldamine, mida kultiveeris kodanlik ülikool, on üks osa kodanlikust ideoloogiast, ja kes näeb selles vaid süütut nooruserõõmu ja vallatusi, see ei mõista praktiliselt orienteeruda ideoloogilistes küsimustes.

Meie kommunistlike noorte organisatsioon pole seni kahjuks veel suutnud leida küllalt uusi nõukogulikke noorte kultuuritöö vorme ja organiseerida kultuurset puhkuse veetmist.

Ei saa salata, et mõnesuguste kodanlike igandite vastu on meie partei-, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonid edukat võitlust pidanud. Me võisime viimase aasta jooksul jälgida ülikooli kooride ümbersündi nõukogulikeks kooorideks. Näeme võltsi sõbramehelikuse, liberaalsuse mentaliteedi purunemist õpperühmades ja selle asendumist nõukoguliku, printsipiaalse kriitika ja enesekriitikaga. Meie keskkonnas ei sallita enam „härrasid" ja „preilisid". Meie üliõpilased oma enamikus tunnevad juba süstemaatilise ja plaanikindla õppetöö meetodeid kui ainuõigeid. Kes seda ignoreerib, see võetakse avalikkuse ees kriitika tule alla.

Pruugib vaid jälgida meie ajalehe ja seinalehtede viimase aasta numbreid — seal esinevad kirjasaatjatena juba kümned ja sajad aktivistid. Nad esinevad kriitikaga ka vabariiklikus ajakirjanduses — julgelt ja ausalt, oma nime varjamata. Ei vaikita maha ka saavutusi Nii võime me jälgida, kuidas nõukogude moraal, nõukogulik teadvus murrab sisse meie üliõpilaste perre.

Kuid võitlus kodanlike igandite vastu pole veel lõpule viidud. Meie peame seda võitlust pidama üha aktiivsemalt ja plaanikindlamalt, kõige mitmekesisemais vormides, peame silmas pidama muutunud tingimusi, mille tagajärjel on muutunud ka kodanlike igandite avaldumisviisid.

Meie üliõpilastele tuleb eeskujuks seada, propageerida seda, kuidas õppisid ja töötasid oma nooruses marksismi-leninismi geniaalsed loojad Marx, Engels, Lenin ja Stalin, kuidas õppisid ja töötasid Kalinin, Viktor Kingissepp jt. töörahva eesrindlikemad pojad. Püsivuse, tahtejõu ja töökuse eeskujud peavad innustama meie noori nende ülesannete täitmisel, mis nende ees seisavad.

Võitnud sotsialismi maa põhiseadus

Iga aasta 5. detsembril tähistab nõukogude rahvas oma rõõmsat tähtpäeva — Stalinliku Konstitutsiooni päeva. Tänavu 5. detsembril täitub 14 aastat päevast, mil VIII Erakorraline Üleliiduline Nõukogude Kongress võttis vastu kõigi aegade kõige demokraatlikuma ja õiglasema põhiseaduse — NSV Liidu Konstitutsiooni, mille meie maa rahvad tema looja auks nimetasid Stalinlikuks Konstitutsiooniks.

Uhkusega võime märkida et ühegi kapitalistliku maa kodanikel pole selliseid suuri demokraatlikke õigusi, mida omame meie, nõukogude inimesed. Stalinliku Konstitutsiooniga on kõigile kindlustatud õigus tööle, puhkusele ja haridusele, sõna-, südametunnistuse jt. demokraatlikud vabadused. On suur õnn elada Nõukogude riigis. Enamus meiegi Tartu Riikliku Ülikooli praegustest üliõpilastest pidanuks kodanliku korra ajal leppima ainult algharidusega, või — kui nad suutnuksidki jõuda kõrgema hariduseni —, oleksid nad pidanud juba ette arvestama töötaoleku ohtu. Me teame, et neist koledustest, sellest raskest olukorrast päästis meid ainult nõukogude kord, et ainult Stalinlik Konstitutsioon avas meile tee õnnelikku, vabasse ja töörõõmsasse ellu. See teadmine mitmekordistab meie tahet ja jõudu võitluses järjest paremate töötulemuste eest.

Stalinlik Konstitutsioon on mitte üksnes kõige demokraatlikum põhiseadus maailmas. Teda eristab teiste maade konstitutsioonidest ka see, et meie põhiseadus pole mitte mingi programm või õõnes deklaratsioon, vaid kättevõidetud reaalsus, meie võitude kokkuvõte, milles deklareeritud õigused ja vabadused on tegelikkuses tagatud.

Sellepärast ülistatakse kõigis meie maa keeltes Stalinlikku Konstitutsiooni, sellepärast kõlavad kõikjal meie maal tänulaulud selle konstitutsiooni loojale suurele Stalinile.

Nõukogudemaa põhiseaduse tähtsus ja mõju ei piirdu mitte üksnes meie maaga. Stalinlik Konstitutsioon on lootuseks ja lipuks miljonitele oma vabaduse eest võitlevaile inimestele kogu maailmas.

17. detsembril astub Nõukogude Eesti ja rea teiste liiduvabariikide töötav rahvas valimiskastide juurde, et valida saadikuid kohalikesse nõukogudesse. Need valimised toimuvad Stalinliku Konstitutsiooni a'usel. Meie valimised on tõeliselt demokraatlikud. Nõukogude võim, Stalinlik Konstitutsioon andis töötavaile inimeste'e võimaluse ise otsustada oma maa saatust, ise juhtida oma riiki. Kõrgelt hinnates seda õigust, kasutab kogu töötav rahvas üksmeelselt oma demokraatlikku valimisõigust ning hääletab veendunult kommunistide ja parteitute stalinliku bloki kandidaatide poolt.

Stalinliku Konstitutsiooni lipu all sammub nõukogude rahvas vastu uutele võitudele oma loovas töös, kommunismi võidule meie maal.

Ametiühingu töö parandamise eest

Ametiühing on kommunismi kool — selle loosungi all toimus TRÜ ametiühingu konverents. Aruandega kohaliku komitee tegevusest esines komitee esimees sm. Paul. Nii aruandja kui ka sõnavõtjate poolt toodi esile rida puudusi komitee töös ametiühingute X kongressi otsuste täitmisel.

Aruandja ja sõnavõtjad sm-d Mitt, Kallas, Uustal jt. puudutasid olulisi puudusi teadusliku töö alal. Ka õppetöö alal on puudusi rohkesti, kuigi õppetöö üldine tase on tunduvalt tõusnud. Esineb juhtumeid, kus loengute tase on äärmiselt madal, nagu näiteks prof. Poska-Teissi loengud. Õppejõudude Kenkmani, Konksu jt. loenguis esineb formalismi ja kodanlikku objektivismi. Mõned õppejõud ei pööra tähelepanu sellele, et praktikumid oleksid küllalt produktiivsed.

EK(b)P KK VIII pleenumi otsuste alusel on peetud ulatuslikku võitlust kodanliku natsionalismi vastu. Õppejõudude ideelis-poliitilise taseme tõstmiseks on osutatud suurt tähelepanu Marksismi-leninismi Õhtuülikooli ja poliitkoolide ning -ringide töö parandamisele. Siiski on õhtuülikoolis rida õppejõude, kes kas üldse ei käi loenguil (Taev, Laigna) või puuduvad sageli (Viil, Maiste, Pärl jt.). Ametiühing pole teostanud küllaldast kontrolli iseõppijate töö üle, samuti oleks tulnud teha palju rohkem poliitkoolide töö parandamiseks.

Üliõpilaste osas on ametiühing korraldanud poliitiliste teadmiste taseme tõstmiseks lisaloenguid vanematele kursustele, on teostatud poliitinformatsioonide läbiviimise kontrolli, võideldud õppedistsipliini kõvendamise eest jne. Ent ametiühingu komitee pole siiski osutanud küllaldast valvsust kodanliknatsionalistlike ja kulaklike olluste suhtes, mille tagajärjel pääsesid ametiühingu juhtivaisse organeisse klassivõõrad elemendid (Laats, Puusaag, Kruus, Kivistik jt.). Lubamatult vähe on tegeldud kommunistliku moraali juurutamise küsimustega üliõpilaskonnas.

Väga terava kriitika osaliseks sai haldusaparaadi, eriti aga raamatupidamise osakonna töö. Nagu märkisid sm-d Roonurm, Kurm jt., on raamatupidamise osakond lubamatult halvasti korraldanud stipendiumide ja palkade väljamaksmist. Haldusaparaat on aga vähe hoolt kandnud ühiselamute ja auditooriumide varustamise eest hädavajaliku mööbliga (näit. riidevarnad).

Mitte küllalt hästi on ametiühing korraldanud ka šeflustööd. Kolhooside abistamise organiseerimine on toimunud n. ö. üheteistkümnendal tunnil ja on olnud mõnel määral ühekülgne.

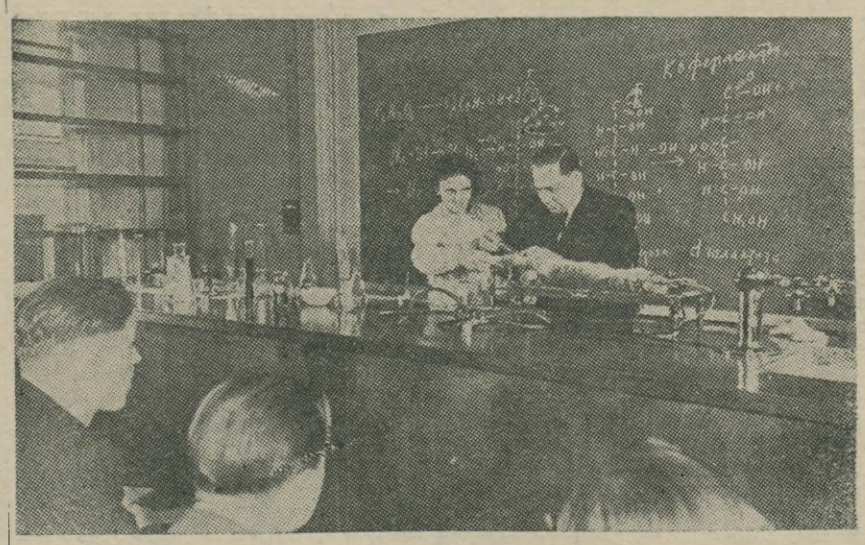
Konverentsi delegaatide distsipliini küsimusi puudutasid sm-d Tammeorg, Laas jt. Nad kritiseerisid õigusega delegaate, kes ei võtnud osa konverentsi tööst. Õigustatud nurinat tekitas ka asjaolu, et rektoraat ja haldusaparaat polnud saatnud ühtki esindajat konverentsile.

Hoolimata esinenud puudustest väärivad tunnustamist ka edusammud ametiühingu töös. Seepärast tunnistas konverents komitee tegevuse rahuldavaks. Uuele komiteele anti konkreetsed ja asjalikud tegevusjuhised põhjaliku otsuse näol, mis mobiliseerib ametiühingu komiteed võitlema töö uue tõusu eest.

V. Kraav

Meie saadikukandidaate

Talle kuulub meie usaldus

Prof. E. Martinson katset demonstreerimas. *V. Levitski foto*

„Andeka teadlasena, väljapaistva pedagoogina, veendunud bolševikuna on professor Eduard Martinson meie väärikaks saadikukandidaadiks Tartu linna Töörahva Saadikute Nõukogu valimistel," sõnas sm. Vill, esitades ülikooli kollektiivi üldkoosolekul sm. Martinsoni linnanõukogu saadikukandidaadiks.

Ja kogu saal vastas sellele ettepanekule soojade poolehoiuavaldustega. Selleks oli ka põhjust, sest kõik koosviibijad teadsid, et sm. Martinsoni kogu senine elu, tema väsimatu töö sotsialistliku isamaa teenimisel tunnistab, et ta väärib meie usaldust.

. . .Juba lapsena huvitas Eduard Martinsoni arstiteadus. Kuid kõrgem haridus oleks talle, Liibavi sadama teenistuja pojale, kes raskustega võideldes omandas alghariduse Liibavis ja keskhariduse Tallinnas, raevalt osutunud kättesaadavaks, kui poleks olnud Oktoobrirevolutsiooni, nõukogude võimu võitu. Seepärast sm. Martinson mõistis, et tema kohus on asuda relvaga käes noore Nõukogude riigi kaitsele.

Ja alles 1920. aastal, kui peamised interventsioonijõud olid juba likvideeritud, asub sm. Martinson teostama oma ammust unistust — ta astub Leningradi ülikooli arstiteaduskonda. Ent ka siin annab ta välihospidalis töötades oma panuse kodumaa kaitseks välisvaenlaste vastu.

Väsimatu tahe omandada teadust, anda oma jõud ja pingutused nõukogude teaduse arendamiseks — see soov innustas seltsimees Martinsoni, kuna ta teadis, et nii saab ta kõige enam kasu tuua armastatud nõukogude võimule, mida ta oli kaitsnud esimestest revolutsioonipäevist peale. Juba III kursuse üliõpilasena äratavad E. Martinsoni eksperimentaalsed uurimistööd, mis räägivad vastuvaidlematult noore arsti andekusest, üldist tähelepanu. Nii jäetakse E. Martinson pärast õpingute lõpetamist aspirantuuri, kus ta asub tööle biokeemia kateedri juures.

Algab pingeline, innukas töö teaduse alal. Lõpetanud edukalt aspirantuuri, arendab sm. Martinson Leningradis ulatuslikku teaduslikku ja pedagoogilist tegevust, mis toob talle 1931. aastal uue tunnustuse professori nimetuse omistamise näol. Sõjaeelsete viisaastakute ajal võtab sm. Martinson juhtivalt osa noorte kaadrite kasvatamisest Omski, Smolenski, Pjatigorski ja Rostovi õppe- ja uurimisasutistes, 1937. a. kaitseb ta oma doktoriväitekirja. 1939. aastal pöördub seltsimees Martinson tagasi Leningradi, kus ta tulise patrioodina jätkab täie energiaga oma loovat tööd ka blokaadi karmidel päevadel.

Küpse teadlasena, kelle arvel on poolsada mitmesugust põhjalikku teaduslikku tööd, karastatud bolševikuna, kogenud pedagoogina tuli seltsimees Martinson möödunud aastal Eestisse. Juba aasta juhib ta meie ülikoolis biokeemia kateedrit ja võtab aktiivselt osa teaduslikust ning ühiskondlikust elust. Seltsimees Martinsoni tegevus on väga laiaulatuslik: ta esineb huvitavate, sügavalt ideeliste ja põhjalike loengutega üliõpilastele, arendab suurt teaduslikku tööd oma erialal, ent samal ajal leiab aega esinemiseks ka populaarteaduslike loengutega ja tunneb sügavat huvi meie ülikooli ajaloo küsimuste vastu. Kirglikult, bolševistliku printsipiaalsusega peab sm. Martinson võitlust kodanlike igandite vastu ülikoolis, ükskõik kus ja millisel kujul nad ka ei esineks.

Veendunult anname eelseisvail valimistel oma hääle sm. Martinsoni poolt, sest tunneme teda kui tublit nõukogude teadlast ja patrioot, tähelepanelikku kasvatajat ja eesrindlikku ühiskondlikku võitlejat, kes oma tööga on võitnud meie usalduse.

J. Kask

Teine ülemaailmne rahupooldajate kongress

16.—22. novembrini toimus Varssavis teine ülemaailmne rahupooldajate kongress, mille tööst võttis osa enam kui 2000 rahusaadikut 81 maalt.

Varssavi kongress kujunes tõeliseks maailma rahvaste assambleeks, mis näitas rahvaste kindlat ustavust rahu üritusele, kindlat otsustavust kaitsta rahu ja ajada nurja sõjaõhutajate avantüristlikud plaanid. Kongress võttis vastu manifesti maailma rahvastele ja läkituse Ühinenud Rahvaste organisatsioonile ning valis Ülemaailmse Rahunõukogu, kes hakkab juhtima rahvaste võitlust rahu eest.

N. I. Pirogovi tegevusele pühendatud teaduslik konverents

Eelseisval pühapäeval, 2. detsembril algusega kell 15 toimub aulas teaduslik konverents, mis on pühendatud N. I. Pirogovi sünni 140. aastapäevale.

Peale rektor prof. Koordi avasõna kuulatakse ära prof. E. Martinsoni ettekanne „N. I. Pirogovi elu ja tegevus", Eesti NSV tervishoiuministri sm. P. Kalju ettekanne „N. I. Pirogovi elu ja tegevuse Tartu periood (1828—1841)", sm. A. Seppo ettekanne „N. I. Pirogov — geniaalne vene teadlane-kirurg" ja dots. A. Elango ettekanne „N. I. Pirogov pedagoogina".

Konverentsi ajal korraldatakse ka N. I. Pirogovile pühendatud näitus.

Ehitame uut lakkamatus võitluses iganenu vastu meie inimeste teadvuses!

* * *

Noorte kommunistlikku kasvatust juhtimas

Üliõpilaste kommunistlik kasvatamine — see on põhiülesanne, millest lähtub õigusteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni töö. Kuna kommunistlik kasvatus tähendab eelkõige järeleandmatut võitlust kapitalismi igandite vastu teadvuses, harjumustes, tavades ja käitumises, peab komsomoli-organisatsioon visa võitlust igandlike nähtuste igasuguste esinemisvormide likvideerimiseks. On toimunud lahtised komsomolikoosolekud gruppides ja teaduskonna ulatuses, kus toodi esile veel esinevaid igandlikke nähtusi ja nende konkreetseid kandjaid ning selgitati, milline peab olema nõukogude üliõpilane. Võitlus õppedistsipliini rikkumise, olesklemise, ühiskondlikust elust kõrvalehoidumise, joomise ja teiste sobimatute nähtuste vastu on aidanud paljudel üliõpilastel (Pehk, Veljemaa, Alvin jt.) oma vigu õigesti näha ja neid parandada.

Komsomoli-organisatsioon on kindlalt püstitanud nõude, et iga ring, iga organisatsioon oleks üliõpilaskonna ideeliseks kasvatajaks. Bürool kuulatakse järjekindlalt ringide ja ühiskondlike organisatsioonide, nagu ÜTÜ, AAVÜ jt. aruandeid ning suunatakse neis teostatavat ideelis-poliitilist kasvatustööd. Näiteks valitses möödunud õppeaastal olukord, kus teaduslike ringide tööst võtsid osa ainult üksikud kommunistlikud noored. Tunnistades sellist suhtumist ÜTÜ-sse kui viga, teostas komsomoli-organisatsioon põhilise murrangu ÜTÜ töös. Suunates kommunistlikke noori teaduslikesse ringidesse, samal ajal võttes ÜLKNÜ ridadesse selliseid eesrindlikke ÜTÜ liikmeid, nagu sm-d Kipper, Kaldre, Pärismaa jt., kindlustas komsomoli-organisatsioon teaduslike ringide kui kasvatustöö tähtsate keskuste õiget juhtimist.

Kommunistlik kasvatus on lahutamatult seotud poliitilise teadvuse ja üliõpilaste kultuurilise palge kujundamisega. Loengud, ilukirjanduslike teoste arutluskoosolekud jms. on tunduvalt aidanud kaasa selle ülesande täitmiseks.

Õigusteaduskonna komsomoli-organisatsiooni ülesandeks on kiiremas korras likvideerida mõnede kommunistlike noorte (III kursus) passiivne suhtumine kasvatustöösse, laiendada ja rakendada kõiki kommunistliku kasvatuse teostamise vorme, mis aitavad kaasa üliõpilaste kujundamiseks mitmekülgselt arenenud ja oma ala hästi tundvaiks spetsialistideks.

E. Lokke

Kui kriitika tähtsust alahinnatakse

Teaduskondade kehakultuurikollektiivide esimeeste järjekordsel instrueerimiskoosolekul 16. novembril arutati distsipliini ja nõukogude spordieetika rikkumise küsimusi. Arutelu lõpul võeti vastu konkreetne otsus selliste väärnähtuste esinemise vältimiseks. Ühe abinõuna otsustati senisest enam tähelepanu pöörata kriitikale ja enesekriitikale. Kriitilised ja enesekriitilised artiklid ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool" ja kollektiivide seinalehtedes peavad muutuma kehakultuurilise tegevuse edasiviivaks jõuks, märkisid koosolekust osavõtjad.

Esimese vastavasisulise artikli pidi andma arstiteaduskonna kehakultuurikollektiiv (vastutav sm. Laprik). Vastavaks tähtpäevaks aga seda ei saabunud. Kontrollimisel sm. Laprik põhjendas artikli mitteesitamist sellega, et „kollektiivi nõukogu leidis sellise artikli olevat tarbetu. Kui nõukogu selle avaldaks, siis ei tulevat enam ükski kollektiivi liige ettenähtud üritustest osa võtma!"

Kehakultuurikollektiivide nõukogude üheks põhilisemaks ülesandeks on kasvatada oma liikmeskonda kommunismi vaimus, süvendada vastutustunnet ühiskondlike kohustuste täitmisel ja armastust nõukogude spordi vastu. Eelnenud vastusest aga nähtub, et arstiteaduskonnas tehtav ideelis-poliitiline kasvatustöö ei seisa nõutaval tasemel. Arstiteaduskonna kehakultuurikollektiivi nõukogu on asunud kriitika arendamise teelt kriitika sumbutamise teele. Arstiteaduskonna kehakultuurikollektiiv võiks olla üheks suuremaks ja eeskujulikumaks ülikoolis, kuid nõrga kasvatustöö tagajärjel on seal tehtav kehakultuuritöö pinnapealne ja ebajärjekindel. On esinenud rida distsipliinirikkumisi, milledest iseloomustavam on kollektiivi üldkoosoleku läbiviimine. Üldkoosolekut oli vaja kokku kutsuda neli korda ja ka siis ei ilmunud kohale vajalikul arvul liikmeid.

Arstiteaduskonna kehakultuurikollektiivi nõukogu peab kiires korras muutma oma suhtumist kriitikasse ja enesekriitikasse, et kasvatada liikmeskonda õiges nõukogulikus vaimus.

H. Huimerind

Hoolikalt valmistuda ÜTÜ IV teaduslikuks konverentsiks

Kuna teaduslik konverents on üks tähtsamaid ÜTÜ üritusi, nõuavad ettevalmistustööd konverentsiks ÜTÜ nõukogult tõsist tähelepanu. Seda silmas pidades moodustati juba varakult komisjon konverentsi ettevalmistamiseks. Ajaliselt planeeriti konverents 1951. aasta märtsikuu teisele nädalale.

Konverentsi ettekannete õigeaegse valmimise tagamiseks nõutakse, et ÜTÜ osakonnanõukogud esitaksid valimis tööd ÜTÜ nõukogule hiljemalt 20. veebruariks 1951. Seejärel pannakse tööd välja ülikooli pearaamatukokku üliõpilaskonnale tutvumiseks, mis annab võimaluse avarama diskussiooni tekkimiseks eelseisval konverentsil.

Juba varakult asus konverentsi ettevalmistamise komisjon kontrollima konverentsi tööde temaatika aktuaalsust ja vastavust nõuetele. Osutus, et erilist hindamist väärib veterinaarteaduse osakonna nõukogu (esimees sm. Leidla) poolt esitatud aktuaalne ja praktikaga tihedas seoses olev temaatika. Ka matemaatikud-füüsikud olid hästi valinud konverentsil ettekandele tulevate tööde teemad.

Teiste teaduskondade poolt esitatud temaatika aga vajab veel täpsustamist ja viimistlemist. Ajaloo-keeleteaduskonnas torkas silma eriti eesti keele ringi teemade ebaaktuaalsus. Vene kirjanduse ringis aga tekitab raskusi juhendamise küsimus, sest kõik tööd on ühe noore õppejõu (sm. Rogova) hoole all. Ajaloo-keeleteaduskonna osakonnanõukogu peab need puudused kõrvaldama.

Kui ÜTÜ nõukogu ja osakonnanõukogud loovad veelgi tihedama omavahelise kontakti ja süvendavad koostööd, tullakse edukalt toime eesseisvate ülesannetega ja suudetakse ettevalmistunult vastu minna ÜTÜ IV teaduslikule konverentsile.

Ü. Arend,
ÜTÜ konverentsi ettevalmistamise komisjoni esimees.

Üliõpilaste õigustatud soov

Töötades väsimatult marksistlik-leninliku teooria omandamisel sel tunnevad üliõpilased iga päev vajadust marksismi-leninismi klassikute teoste järele. Nende vajaduste rahuldamine on eelkõige meie pearaamatukogu ülesandeks.

Seda oma olulist ülesannet pole aga raamatukogu juhtkond korralikult täitnud. Raamatukogus puuduvad peaaegu täiesti marksismi-leninismi klassikute teoste venekeelsed väljaanded. Väga piiratud arvul on Lenini ja Stalini teoseid, eriti aga Lenini elulugu (1 eks.) vene keeles. Põhiteost — Marxi „Kapitali" on ainult mõned venekeelsed eksemplarid.

Marksismi-leninismi klassikute teoste venekeelsete eksemplaride vähesuse tõttu lubatakse neid kasutada ainult raamatukogus, ja siingi esineb tihtipeale takistusi, kuna soovijaid on väga palju.

Selline olukord tuleb kiiresti likvideerida. Üliõpilastele tuleb luua võimalused marksismi-leninismi klassikute teoste venekeelsete väljaannete laenutamiseks koduseks kasutamiseks, sest üliõpilastele on väga oluline omandada marksismi-leninismi teooriat venekeelsete teoste järgi.

V. Kaarna

Hirm ühiskondliku töö ees

Nõukogude kord on teinud kõik selleks, et tagada meie üliõpilastele muretu õppimine. On täiesti loomulik, et vastuseks sellele hoolitsusele püüab iga nõukogude üliõpilane anda ühiskonna teenistusse kogu oma noorusliku energia. Kuid kahjuks leidub meie hulgas veel selliseid üliõpilasi, kes elavad kodanliku moraali järgi — „võta niipalju kui võtta annab, aga oma nahka hoia niipalju kui võimalik". Nad arvavad, et neil on õigus elada ühiselamus, stipendiumijärjekorras on nad alati esimestena kohal, aga kohustused, ühiskondliku töö peavad tegema nende eest teised.

Kui Pioneeri tänava ühiselamus oli enne oktoobripühi palju tegemist ja internaadi nõukogul oli tarvis abiks inimesi loosungi valmistamisel, siis pöörduti abi saamiseks üliõpilaste Seederi, Uri ja Soorni poole. Kuid need olid „õigeaegselt" saanud asjast „haisu ninna". Kui internaadi nõukogu liige tuppa astus, siis olid kõik kolm jõudnud peituda vooditesse teki alla ja teesklesid magamist. Niipea aga, kui oht oli möödunud, nähti „magajaid" juba jalutamas mööda internaati. Siinjuures peab mainima, et neil üliõpilastel (eriti silmapaistev on selles osas Seeder) pole põrmugi kahju ajast siis, kui nad tundide kaupa lobisevad telefoni juures kõige labasemat ja tühisemat „kohvijuttu", teenides sellega ära kõigi internaadi telefonikasutajate meelepaha.

Pioneeri tänava internaadi kollektiiv, oma enamuses nõukogulike üliõpilaste pere, ei salli enda keskel nahahoidjaid ja viilijaid ja ootab, et ülalmainitud üliõpilased kiiresti vabaneksid oma kodanlikest iganditest.

A. Vill,
Pioneeri tän. ühiselamu nõukogu esimees.

Puudusi Ülikooli tän. ühiselamus

Kastani tänava internaadis organiseeriti hiljuti brigaad, kes tutvus olukorraga Ülikooli tän. ühiselamus, et välja selgitada puudusi ja ühtlasi tundma õppida sealse ühiselamu nõukogu positiivseid töökogemusi.

Peab ütlema, et Ülikooli tän. ühiselamu toad on avarad, valged ja mugavad, nende korrashoid üliõpilaste poolt aga jätab soovida. Eeskujulikemad toad on nr. 2, 17, 33 jt.

Puudusena torkab silma, et tubades on vähe näitlikku agitatsiooni. Ei ole ühtki loosungit, pilte on vähe (tubades nr. 12, 15, 16, 25, 27, 35, 38). Mõnel pool hoitakse toiduaineid tubades (III korrusel), mis on tingitud osalt sahvrite vähesusest. Olemasolevad toidukapid on kohati väga korratud ja räpased (tubade 9, 15, 16, 27, 28, 35, 37 jt. omad). Väga korratu on ka II korruse köök, kus kartulikoored vedelevad põrandal.

Rahule ei saa jäädа ühiselamu nõukogu tööga. Paljud nõukogu liikmed on eemal nõukogu tööst. Kurioosumina kõlab, et heaolukomisjoni esimees sm. Toomsalu näiteks ei tea midagi ühiselamu olukorrast ja nõukogu sekretär sm. Pruul ei ole suuteline vastama isegi küsimusele, mitu nõukogu koosolekut tänavu on korraldatud.

A. Kuus, I. Soop, L. Kristjansen, L. Kõrran, E. Kõrtsini, A. Juske, T. Strutskova.

RAHVAVAENLASTEL EI TOHI OLLA KOHTA NÕUKOGUDE ÜLIKOOLIS

TR Ülikooli Arstiteaduskond peab andma meie rahva teenimiseks tublisid nõukogude arste, kes kogu oma elu ja töö pühendavad töötava rahva heaolu tõstmiseks. Olulist osa selliste nõukogulike spetsialistide kujundamisel etendab üliõpilaste seas teostatav kommunistlik kasvatus.

Sellise kommunistliku kasvatuse suunajaks ja juhtijaks peab olema komsomoli-organisatsioon, kes peab looma kõik eeldused üliõpilaste kiireks ideeliseks arenemiseks. Meie ei või sallida selliseid „teadlasi", kes silmakirjalikult räägivad Pavlovi, Pirogovi jt. suurte vene teadlaste töö geniaalsusest, tegelikus töös aga juhinduvad hoopis reaktsioonilistest ja metafüüsilistest põhimõtetest. Ükski nõukogude töötaja ei usalda oma elu ja tervist mingi silmakirjatseja, tegelikult paadunud endise SS-lase kätte. Sellepärast tuleb halastamatult võidelda igasuguste rahvavaenulike elementide vastu, kes kuidagiviisi on pugenud arstiteaduskonda ja teevad siin oma kahjuritööd.

Seda aga pole seni vajaliku energiaga tehtud. Siin on eeskätt süüdi teaduskonna komsomoli-algorganisatsioon, kes on töötanud väga nõrgalt. Kommunistlikud noored on eraldunud kogu üliõpilaskonnast, ei juhtinud noorte kommunistlikku kasvatust, mille tagajärjel organisatsiooni read mitme aasta jooksul kasvasid vaid paari uue liikme võrra. Nad leppisid olukorraga, kus kulakute ja kodanlike natsionalistide võsukesed, endised fašistliku armee ohvitserid ja SS-lased istusid nendega kõrvuti auditooriumides, levitasid oma vaenulikke ideid ja avalikult pidurdasid nõukoguliku kaadri ettevalmistamist. Kommunistlikud noored unustasid poliitilise valvsuse, ei paljastanud klassivaenlasi, osa aga sattus koguni nende sõiduvette, loobus komsomoli ülesannete täitmisest, rinnamärgi kandmisest, koosolekute külastamisest (Sapert, Karp). Mõned kommunistlikud noored, nagu näit. Lainas, hakkasid koguni loengute ajal tegelema „kollase" kirjanduse lugemisega.

Seda olukorda selgitas suurel määral algorganisatsiooni koosolek, mis toimus möödunud teisipäeval. Sõnavõttudest selgus, et kommunistlikud noored Lenzner, Väre jt. ei tunne inimesi, kellega aastaid õpivad koos. Nad ei tea, et mitmed nende kaasüliõpilastest on aktiivselt võidelnud nõukogude korra vastu (Ernstson, Ilmvee, Juur, Mühlberg, Sermat, Valdes jt.), et üliõpilased Lattik, Kotkas jt. tegelikult on rahvavaenlaste võsukesed. Nad lepivad sellega, et teatud inimesed (Hanson) avalikult propageerivad kosmopolitismi ja ameerika teaduse „üleolekut" või reaktsioonilisi usuhullustuse ideid (Ott, Koplimaa). Kommunistlikud noored ei tõstnud seni printsipiaalselt, täie teravusega üles neid küsimusi, ei nõudnud nende eemaldamist ülikoolist, kuigi neist inimestest ei saa nõukogude arste. Ka algorganisatsiooni büroo ei kujunenud klassivõitlust suunavaks keskuseks, mistõttu kujunes eriti soodus pind rahvavaenlaste urgitsustele. Suur süü on siin ka ülikooli komsomolikomiteel, kes kuni viimase ajani ei tunginud küllalt järjekindlalt arstiteaduskonna algorganisatsiooni töö sisusse.

Meie ühiskond nõuab arstiteaduskonnalt tublisid nõukogude arste ning ei lepi praeguse olukorraga teaduskonnas. Seetõttu on vaja operatiivselt lahendada ülestõstetud küsimus, puhastada kollektiiv kulaklikest ja kodanlik-natsionalistlikest elementidest ning aktiivseist nõukogude korra vastu võitlejaist.

A. Piilberg

Kommunistlikud noored valimiskampaanias

Metsandusteaduskonna üliõpilased aitavad aktiivselt kaasa valimiskampaania läbiviimisel. 11 üliõpilast, nende hulgas 7 kommunistlikku noort, töötavad agitaatoritena agitatsioonipunkti nr. 8 juures. Brigaad, kuhu kuuluvad metsandusteaduskonna üliõpilased Pallum, Pidim, Liin ja Alton, on kujunenud üheks parimaks selles agitpunktis. Eriti hästi täidavad oma agitaatorikohustusi kommunistlikud noored Piibeleht, Liin, Alton ja Pallum.

Sm. Piibeleht jutustab oma töökogemustest, et suurt abi on talle osutanud agitaatorite seminarid. „Juba valijate nimekirjade koostamisel püüdsin oma valijatele läheneda individuaalselt. See oli suureks kasuks edaspidisel vestluste läbiviimisel, sest siis võeti mind juba vastu kui head tuttavat," räägib sm. Piibeleht. „Nüüd rakendan kogu jõu selleks, et hästi korraldada saadikukandidaatide tutvustamist valijatele ja nii kindlustada, et kõik valijad hääletaksid ülesseatud saadikukandidaatide poolt."

Eesrindlik agitaator sm. Liin rõhutab eriti vestluse kui tähtsama agitatsioonitöö vormi osa. „Agitaator peab erilise hoolega vestluseks valmistuma, sest ettevalmistamata vestlus toob kasu asemel kahju. Samuti tuleb alla kriipsutada seda, et selgitustöö peab olema järjekindel, valijaid tuleb külastada võimalikult sageli."

Metsandusteaduskonna üliõpilased aitavad kaasa ka valimiste organisatsioonilisel ettevalmistamisel. 5 kommunistlikku noort töötab valimiste ringkonnakomisjonides ja samapalju ka jaoskonnakomisjonides.

R. Kaasik

Письмо в редакцию

Газета нашего университета становится любимицей всего студенческого и профессорско-преподавательского коллектива ТГУ. Её читают также все другие работники ТГУ. Она пользуется заслуженным вниманием и авторитетом и в других учреждениях нашей Эстонской Советской республики и даже далеко за её пределами.

Наша газета издается на эстонском языке. Но за последние годы, а в особенности в 1949/50 учебном году наш университет пополнился новыми преподавателями и другими работниками из братских советских социалистических республик. Эти работники не владеют еще эстонским языком, а они желают принимать активное участие в жизни нашего университета. И через нашу газету, с помощью её новые работники ТГУ могут ближе и активнее участвовать в жизни и работе всего университета. Газета может и должна в этом помочь товарищам, не владеющим эстонским языком.

Для этого я предлагаю в нашей газете печатать обзорные статьи и информации на русском языке, освещающие кратко содержание каждого выходящего номера газеты.

Я предлагаю также периодически в нашей газете давать и переводы некоторых статей, а по особо важным вопросам давать статьи и на русском языке. Это оживит нашу газету, сделает её более интересной, и она будет помогать всему коллективу ТГУ и каждому работнику в отдельности в практической работе, поможет обмену опытом, а читатели вне университета смогут знакомиться с жизнью и работой ТГУ.

Статьи на русском языке помогут нашему студенчеству и в усвоении русского языка — великого языка великого народа, с чьей братской помощью мы строим коммунистическое общество.

С уважением М. Чалый,
ст. преподаватель кафедры философии.

Редакция газеты «Тартуский Государственный университет» приветствует предложение тов. ЧАЛОГО и уже с настоящего номера вводит краткий обзор содержания газеты на русском языке.

Сегодня в номере

В передовой статье сегодняшнего номера говорится о задачах в борьбе против остатков буржуазной идеологии в сознании студентов. Тому же вопросу посвящены и статьи: «Руководя коммунистическое воспитание молодежи», «Страх перед общественной работой», «Когда недооценивают роли критики» и «Врагам народа нет места в советском университете» (2 стр.).

На первой странице газеты опубликованы еще статьи о Сталинской Конституции как конституции страны победившего социализма, о профсоюзной конференции ТГУ, о жизни и работе кандидата в депутаты проф. Мартинсона.

Кроме того в газете помещены материалы об участии комсомольцев лесотехнического факультета в предвыборной кампании, о подготовке к IV-ой научной конференции СНО, о некоторых недостатках в работе главной библиотеки и в общежитии на ул. Юликооли.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 09510 Trükikoja „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2902

RAHVUSRAAMATUKOGU

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 38 (85) Laupäeval, 9. detsembril 1950. a. III aastakäik

Järjekindlalt parandada poliitharidustööd

Bolševike partei on alati osutanud suurimat tähelepanu töötajate ideelis-poliitilisele kasvatamisele, sellele, et luua avaraimad võimalused marksistlik-leninliku teooria sügavaimaks omandamiseks kõigi laiemate hulkade poolt. Nõukogude inimesed mõistavad, et mida suurem on nende ideelis-poliitiline teadlikkus, seda suuremad on meie edusammud kommunismi ehitamise hiigeltöös. Seepärast võavad nad suurima innuga osa poliitkoolide ja -ringide tööst.

Oktoobris alustas ka meie ülikooli abiõppepersonali ja administratiiv-tehniliste töötajate teeninda-miseks tööd 9 poliitkooli ja 11 poliitringi, mis pidid kindlustama 250-le inimesele võimaluse end-a regulaarseks poliitiliseks enesetäiendamiseks.

Nüüd on töö algusest möödunud juba enam kui kaks kuud ja on aeg teha mõningaid kokkuvõtteid. Tuleb märkida, et meil on terve rida poliitkoole ja -ringe, kus töö kulgeb rahuldavalt. Siia kuulub eeskätt poliitkool Raadi õppemajandis, kus propagandistiks on sm. Bulko, samuti ka ajaloo-keele- ja kehakultuuriteaduskonna juures asuvad poliitringid (propagandistid sm-d Ertis ja Feldman) ja mitmed teised.

Samal ajal aga esineb poliitkoolide ja -ringide töös palju puudusi. Mis nõuavad kiiret kõrvaldamist. Mõned poliitkoolid, nagu näiteks varustus-transpordiosakonna juures, töötavad niivõrd loiult, et nende töö ähvardab täiesti seisma jääda.

Edasi on üheks suuremaks puuduseks see, et propagandistidega ei viida läbi mingit süstemaatilist tööd. Selle tagajärjel mõnede propagandistide töömeetod kannatab formalismi all, mõned propagandistid (näit. sm. Seppo arstiteaduskonnast) on ikka veel küsimuste-vastuste meetodi kammitsais.

Peaaegu üldse ei pöörata tähelepanu kuulajate iseseisvale tööle, nende valmistumisele järgnevaks õppuseks. See teeb võimalikuks nähtuse, et kuulajad tihti mitte ainult et ei konspekteeri, vaid isegi ei loe vajalikku kirjandust, mistõttu aktiivsus õppustel on madal.

Tööd häirib väga sageli ka kuulajate distsiplineerimatus. Varustus-transpordiosakonna töötajad näiteks registreerusid ringi tööst osa võtma, nüüd aga õppustel ei käi. Ka mõned propagandistid ise ei tunne äielikku vastutust oma töö eest — hilinevad õppustele või jätavad neid koguni läbi viimata (sm. Seppo).

Peaaegu mingisugust tähelepanu ei pööra poliitringide ja -koolide tööle mõned parteigrupid ja ametiühingu bürood. Üheski parteigrupis poole arutatud poliitkoolide ja -ringide tööd. Nõrk on arstiteaduskonna partei- ja ametiühinguorganisatsioonide võitlus poliitkoolide ja ringide töö parandamise eest.

Varsti lõpeb esimene poolaasta. Kokkuvõtted aga näitavad, et kui meie otsustavalt ei paranda poliitkoolide ja -ringide tööd, siis mõned neist ei suuda ettenähtud ajaks oma programmi läbi töötada või kuulajad ei omanda seal vajalikke poliitilisi teadmisi.

Ülikooli parteibüroo arutas neil päevil kahe poliitringi tööd ja näitas oma otsustes, mida on vaja teha selleks, et kindlustada poliitkoolide ja -ringide töö parandamist.

Meie parteigrupid ja ametiühinguorganisatsioonid peavad pidevalt aitama ja jälgima ringide ja koolide tööd, saavutama seda, et meie esineks puudumisi õppustelt. Propagandistid on kohustatud nõudma läbivõetava materjali iseseisvat läbitöötamist kuulajate poolt, läbi viima õppusi kõrgel ideelis-teoreetilisel tasemel, tegema õppused kuulajatele huvitavateks. Õppustel on vaja kindlustada elavat mõttevahetust, arutlust. Läbivõetav materjal peab olema seotud tänapäeva probleemidega, nõukogude rahva võitlusega rahu, demokraatia ja sotsialismi eest kogu maailmas, see materjal peab paljastama ameerika imperialistide-sõjaõhutajaid ja nende kannupoisse — kosmopoliitidest natsionalistide. Propagandistidega tuleb regulaarselt läbi viia nõupidamisi.

Ainult igakülgselt parandades poliitringide- ja -koolide tööd võime kindlustada seda tähtsat poliitilise kasvatuse vahendit ning rahuldada meie töötajate tahet tõsta oma poliitilist teadlikkust.

Eesti Põllumajandusakadeemia organiseerimine

NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministeeriumi otsusel avatakse Tartus Eesti Põllumajandusakadeemia. Uus kõrgem õppeasutus luuakse Tartu Riikliku Ülikooli põllumajandusteaduskonna, metsandusteaduskonna ja veterinaarteaduskonna baasil.

Akadeemia koosseisus organiseeritakse järgmised teaduskonnad: agronoomia teaduskond, zootehnika teaduskond (piimatööstuse inseneritehnoloogide ettevalmistamise osakonnaga), loomaarstiteaduskond, hüdromeliooratsiooniteaduskond, põllumajanduse mehhaniseerimise teaduskond, maakorraldusteaduskond ja metsateaduskond.

Õppetöö algab 1. jaanuaril 1951. (TASS)

N. I. Pirogovi mälestuse jäädvustamiseks

Seoses suure vene õpetlase Nikolai Ivanovitš Pirogovi, kelle elu ja töö oli rea aastate jooksul tihedalt seotud Tartu Ülikooliga, 140. sünni-aastapäevaga korraldati möödunud laupäeval meie ülikooli aulas teaduslik konverents.

Konverentsi avas rektor professor Koort. Oma sõnavõtus ta teatas, et Õpetatud Nõukogu on otsustanud taotella TR Ülikooli nimetamist N. I. Pirogovi nimeliseks ülikooliks, et sellega jäädvustada geniaalse teadlase-kirurgi mälestust. Samal eesmärgil asetatakse mälestustahvel Toomel asuva sisehaiguste kliiniku seinale, asutatakse Pirogovi korter-muuseum Pirogovi tän. 3 majas, kus teadlane elas, ja luuakse üks N. I. Pirogovi nimeline stipendium.

Edasi esinesid põhjalike ja huvitavate teaduslike ettekannetega professor E. Martinson, meditsiiniliste teaduste kandidaat A. Seppo ja dotsent A. Elango.

K. Kaar

TRÜ Ametühingu Komitees

Ametiühingu komitee uus koosseis, mis valiti äsjatoimunud aruü konverentsil, kogunes neil päevil oma esimesele koosolekule. Koosolekul valiti komitee uueks esimeheks sm. R. Raudsepp, aseesimeheks sm. A. Käärik, laekuriks sm. E. Saks ja sekretäriks sm. A. Pärismaa.

Edasi moodustas komitee oma koosseisust rea komisjone, valides nende esimeesteks järgmised seltsimehed: õppe- ja teadusliku töö komisjon — prof. J. Kaarde, massilise kultuuritöö komisjon — sm. Tolk, elamu-heaolukomisjon — sm. Linnamägi, säästu- ja krediidikomisjon — sm. Saks, varustus- ja ühiskondliku kontrolli komisjon — sm. Nõvandi ja ühiskondliku töökaitse komisjon — sm. Reinaru. Sm. Reinaru täidab ühtlasi ka vanema ühiskondliku töökaitseinspektori ülesandeid.

17. detsembril 1950 hääletagem üksmeelselt kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt!

* * *

ALFRED JÜRI P. KOORT

Alfred Jüri p. Koort sündis 1901. a. Viljandis käsitöölise-juuksuri perekonnas.

Pojast pidi isa arvates saama käsitööline või tööline. Hariduse saamisest ei võinud olla juttugi. Selleks ei jätkunud raha.

Kuid A. Koort tahtis õppida. Suurte raskustega omandanud keskhariduse, astus ta 1919. a. sügisel Tartu ülikooli filosoofiateaduskonda.

Tartus tuli A. Koordil endiselt palju töötada. Kui parunite ja jõukate vanemate pojad ja tütred sõitsid muretult laiali suvevaheajale, töötas ta kuni 18 tundi ööpäevas tõlgete kallal. Kuigi tasu selle eest oli minimaalne, tõlkis ta eesti keelde mitmeid teoseid psühholoogia alalt.

Kõigi raskuste kiuste 1924. a. jaanuaris esitas ta magistritöö, mis võeti vastu ja talle anti filosoofia-magistri nimetus. Ta jäeti teaduslikku stipendiaadina ülikooli juurde.

1934. a. märtsis lõpetas A. Koort oma doktoriväitekirja, mille kaitsmine toimus 1934. a. oktoobris, kus talle anti filosoofia-doktori aukraad.

Nõukogude võimu saabumist Eestisse võttis A. Koort vastu ideeliselt ettevalmistatuna. 1940. a. juunist oktoobrini täitis ta ajaloo-filosoofiateaduskonna dekaani kohuseid, detsembrist kinnitati ta pedagoogika õppetooli juhatavaks professoriks. Sama aasta oktoobrist 1941. a. juulini töötab ta ühtlasi prorektori abina.

A. Koorti töö katkestas fašistide reeturlik kallaletung Nõukogude Liidule. Aeg-ajalt kuulas gestapo A. Koorti üle.

Vabastatud Nõukogude Eestis saab A. Koordist innustunud Tartu ülikooli taastaja. 1944. a. oktoobrist töötas ta jälle Tartu ülikoolis kateedrijuhataja-professori kohustes ja ühtlasi ka rektori asetäitjana. 13. novembrist 1944. a. saab aga A. Koort ülikooli rektoriks.

A. Koort pole mitte ainult õpetlane-filosoof. Ülikooli elu on pisimaski lülis kallis rektor A. Koordile — nõukogude õpetlasele-entusiastile. 1946. a. valiti prof. A. Koort Eesti NSV töötajate poolt NSV Liidu Ülemnõukogu saadikuks.

RICHARD JOHANNESE P. ANTONS

Richard Johannese p. Antons sündis 1899. aastal Võrumaal Uue-Antsla mõisas põllutöölise perekonnas.

1916. aastal lahkus sm. Antons oma sünnikohast. Sõitnud Kostroma kubermangu, asus ta tööle võija juustutööstusse. 1917. aastast kuni 1923. aastani töötas ta meistrina Altai kubermangu mitmes võitööstuses.

1926. aastast kuni 1930. aastani õppis sm. Antons Leningradi Herzeni-nimelises Pedagoogilises Instituudis. Samal ajal võttis ta aktiivselt osa linna parteiorganisatsiooni tööst. 1930. aastal saatis ÜK(b)P Leningradi Oblastikomitee sm. Antonsi aspirantuuri Leningradi Punase Professuuri Instituudi juurde. Pärast aspirantuuri lõpetamist 1934. aastal töötas sm. Antons Iževski linna kõrgemas koolis poliitilise ökonoomia kateedri juhatajana. Alates 1939. aastast töötas ta Rostovi Pedagoogilises Instituudis marksismi-leninismi aluste õppejõuna.

1941. aastal tuli sm. Antons tagasi Nõukogude Eestisse. Ta töötas Tartu Riiklikus Ülikoolis marksismi-leninismi aluste kateedri õppejõuna.

Suure Isamaasõja ajal võitles sm. Antons fašistlike anastajate vastu Nõukogude armee Eesti Rahvuskorpuse ridades.

Pärast sõja lõppu töötas sm. Antons algul Eestimaa K(b)P Keskkomitee kooliosakonna juhatajana. Siit suunati ta poliitilise ökonoomia õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmise kursustele ÜK(b)P Keskkomitee juures asuva Kõrgema Parteikooli juurde. Pärast kursuste lõpetamist asus sm. Antons uuesti tööle Tartu Riiklikus Ülikoolis poliitilise ökonoomia kateedri juhatajana. 1949. aastal omandas ta majandusteaduste kandidaadi teadusliku astme.

1949. aasta septembrist alates töötab sm. Antons ka ülikooli õppeprorektorina. Tänavu valiti ta NSVL Ülemnõukogu saadikuks.

LYDIA KARLI T. ROOTS

Lydia Karli t. Roots sündis 1906. a. Krimmi ANSV-s, kus ta isa töötas kooliõpetajana.

Väsimatu innuga taotles L. Roots hariduse omandamist. 1923. a. lõpetas ta Krasnõiholmi keskkooli. Juba keskkoolipäevil otsustas ta pühendada oma elu noorte nõukogulike kaadrite kasvatamisele. Seepärast jätkas ta õppimist Leningradi eesti pedagoogilises tehnikumis, mille lõpetamise järel asus tööle õpetajana Tomski ringkonnas.

Ent L. Roots ei rahuldunud saavutatuga. Tahe omandada uusi teadmisi viis ta Leningradi Herzeni-nimelisse Pedagoogilisse Instituuti, mille ta edukalt lõpetas 1931. aastal. Instituudis astus kommunistlik noor L. Roots ka Lenini-Stalini partei ridadesse. Instituudi lõpetamise järel suunati L. Roots tööle ajalooõpetajana Leningradi Riikliku Ülikooli töölisfakulteeti. 1935. a. astus ta Leningradi Riikliku Ülikooli aspirantuuri uue ajaloo alal, kus töötas kolm aastat.

1938.—1941. a. töötas L. Roots uue ajaloo dotsendi kohustetäitjana Tšuvaši Pedagoogilises Instituudis. Mais 1941 suunati ta Tartu Riikliku Ülikooli marksismi-leninismi aluste kateedri õppejõuks, millisel kohal ta asus innukalt kasvatama Nõukogude Eesti noori kommunismi vaimus.

Suure Isamaasõja algul evakueerus sm. Roots Nõukogude Liidu tagalasse. Siin tegi ta partei- ja nõukogude töötajate kursustel suurt tööd kaadrite ettevalmistamisel Eesti NSV jaoks.

1944. a. pöördus sm. Roots tagasi Eesti NSV-sse. Sõjajärgseil aastail on ta töötanud TRÜ marksismi-leninismi aluste kateedri ja üldise ajaloo kateedri õppejõuna ning täitnud ka vastutusrikkaid parteilisi ülesandeid.

Praegu jätkab sm. Roots poolelijäänud tööd aspirantuuris, valmistudes kandidaadi dissertatsiooni kaitsmiseks.

Rohkem aktiivsust!

Teist aastat töötab sm. E. Ertise juhendamisel ÜK(b)P ajaloo kõrgemat tüüpi õppering nr. 2, mille tööst võtab osa 20 laboranti, peamiselt ajaloo-keele- ja õigusteaduskonnast.

Opperingis toimusid semestri alguses ettekanded kindlaksmääratud teemadele. Alates 22. novembrist rakendati aga seminari süsteem, et tõmmata aktiivsemale kaasatöötamisele ja ainesse süvenemisele kõiki ringi liikmeid.

Nii näiteks käsitleti 29. novembril seminaris teemat: „Bolševike partei võitluses põllumajanduse kollektiviseerimise eest (aastail 1930—1934)".

Oleks võinud eeldada, et nii suure tähtsusega teema kutsub esile väga elavaid sõnavõtte. Kahjuks olid aga sõnavõtud enamikus loiud, puudus poliitiline teravus ja sügavus. Näiteks ei osatud anda õiget hinnangut saksa fašismile, formuleeringutes esines ebatäpsusi, ühekülgsust ja objektivismikku kallakut. Üldiselt ei olnud kirjandus küllaldaselt läbi töötatud. Tuleb energiliselt samme astuda nimetatud puuduste kõrvaldamiseks.

Ringis on aktiivsemateks sõnavõtjateks sm-d Antonova, Hansen, Lipp, Preeks jt. Kuid leidub ka alalisi vaikijaid ja alalisi puudujaid. Neile olgu siinkohal öeldud, et iga õpperingist osavõtja peab teadma, et tõstes oma ideelis-poliitilist taset tõstab ta ühtlasi ka oma töö kvaliteeti ja oma panust kommunismi ehitamiseks.

H. Vares.

Paremini juhendada ÜTÜ ringide tegevust

Vastavalt ühingu tüüppõhikirjale ja kõrgema hariduse ministri korduvatele käskkirjadele kuulub juhtiv osa ÜTÜ-s õppejõududele.

Enamik meie ülikooli kateedreid ja õppejõude on õigesti hinnanud üliõpilaste iseseisva teadusliku töö tähtsust ja juhendavad üliõpilasi igati eeskujulikult. Nii on arstiteaduskonnas parimateks juhendajateks sm-d Seppo ja Raudam, ajaloo-keeleteaduskonnas prof. Koort, dots. Elango ja sm. Mutt, matemaatika-loodusteaduskonnas prof. Orviku ja sm-d Varep ning Kusmin, õigusteaduskonnas dots. Mäll ja sm. Rink jne.

Kuid meil leidub siiski veel kateedreid, kes pole kuigi olulisel määral abistanud ÜTÜ ringide tööd.

Väga vähe tähelepanu kirjandusringi kriitikasektsiooni tööle on osutanud eesti kirjanduse ja rahvaluule kateeder (juhataja sm. Taev). Kateedri õppejõud on käesoleval semestril väga vähe külastanud ringi koosolekuid, samuti pole küllaldaselt teostatud ringi töö planeerimist ja suunamist.

ÜTÜ ajalooring kuulub NSV Liidu ajaloo ja üldajaloo kateedrite juurde. Üldajaloo kateeder (juhataja dots. Madisson) ei tegele ringi juhendamisega üldse, kateedri liikmed ei käi ringi koosolekuil ega võta osa ringi tööplaani koostamisest, kuigi ringis uuritakse teemasid ka üldajaloo alalt. Soovida jätab ka NSV Liidu ajaloo kateedri (juhataja kt. dots. Vassar) osa ringi juhendamisel.

Füüsika kateeder (juhataja dots. Mitt) pole füüsikaringi temaatika planeerimisel küllaldaselt kaalunud kateedri võimalusi ringi juhendamisel. On esinenud juhtumeid, kus üliõpilastele antud tööd osutusid ülejõukäivaiks. Juhendamist raskendab asjaolu, et kateedri teadusliku töö plaan on liiga kitsas. Juhendamise vähesuse all kannatab ka laboratoorne praktikum ja töö tööstusprobleemide grupis. Õppejõudude vähene abi on kindlasti üheks põhjuseks ka selle, et mitmed üliõpilaste teaduslikud ettekanded on olnud puudulikult ettevalmistatud ja seetõttu vähepakkuvad. Pole siis ka ime, et ringi koosolekuist osavõtjate arv on liiga vähene ja moodustab mõnikord vaevalt kolmandiku ringi liikmete üldarvust.

Tuleb märkida, et rektoraat on väga tähelepanelikult suhtunud kõigisse ÜTÜ vajadustesse ning tõhusalt kaasa aidanud ÜTÜ töö parandamiseks. Üliõpilaste teadusliku töö edasiseks parandamiseks oleks aga tarvilik, et rektoraat senisest enam tähelepanu pööraks ülikooli kateedrite tegevusele ÜTÜ juhendamisel, kuulaks ära kateedrite aruandeid üliõpilaste teaduslike ringide juhendamisest ja osutaks vajalikku nõudlikkust kateedri juhatajate suhtes, kes ei juhenda küllaldaselt ÜTÜ ringide tegevust.

J. Einasto,
ÜTÜ nõukogu aseesimees.

Keskne tähelepanu eksamite ettevalmistamisele!

* * *

Nendest, kelle pärast meil tuleb punastuda

Rohkesti on võetud sõna vene keele õppimise vajadusest, korduvalt on rõhutatud, et TRÜ üliõpilaskond ei valda vene keelt küllaldaselt selleks, et lugeda venekeelset kirjandust jne.

Siinkohal tuleks teha mõningaid täpsustusi. Valdav enamus meie üliõpilastest suhtub vene keele õppimisse täiesti korralikult. Tarvitseb tunde külastades ainult tähele panna, kui vabalt üliõpilased jutustavad vene keeles ajalehtede sisu, korraldavad arutelusid mõne teadusliku küsimuse kohta või loevad vabalt venekeelset kirjandust oma erialalt. 1950. a. kevadisel eksamisessioonil said 26,3% üliõpilasist hinde „väga hea", hindele „hea" sooritas eksami 42,8%. On kindel, et enamik üliõpilasi õpib.

Kuid meie ülikoolis on kaunis koguke üliõpilasi, kes lubamatult halvasti suhtuvad vene keele õpinguisse, kes ei täida koduseid ülesandeid või ei tee midagi selleks, et likvideerida oma mahajäävust vene keele kirjaoskuses. Nendest oleme me seni vähe rääkinud. Meil on saanud tavaks kõiki üliõpilasi süüdistada, meie peame aga teadma neid, kelle pärast kogu meie kollektiivil punastuda tuleb, kelle pärast etteheiteid tehakse kogu kollektiivile.

Lähenemas on semestri lõpp, mil vene keele kateedris nagu kõikjal mujalgi tehakse kokkuvõtteid semestri tööst. Tutvudes olukorraga ülikoolis õppejõudude ettekannete järgi kujuneb pilt selliseks, et meil on vaja ühiskondlikkuse palge ette tuua neid, kes pole aru saanud oma kohustustest ühiskonna ees või kes vajavad senisest rohkem kollektiivi abi. Ja need oleksid:

Ajaloo-keeleteaduskonnas üliõpilased Kai, Anvelt, Kangur, Veri, Kaal, Roots, Kalmeti, Kork, Paurson, Luide, Pärnsalu, Hanson, Pintsel, Kallas, Kuusk, Siidva, H. Lepik, Eerma, Seern, Link, Laanekõrb, Einas, Leek, Pommer, Loonurm, Pärnits jt.

Õigusteaduskonnas: A. Püttsepp, K. Vaha, E. Adamson, L. Maamets, H. Heiter, L. Liivak, E. Kuiva, S. Mitt, L. Mitt, J. Mugu, H. Austa, E. Kartau, K. Loogus jt.

Matemaatika-loodusteaduskonnas: Molloka, Kaasik, Kivilo, Vainola, Uri, Kriisa, Lokk, Maaring, Härmat, Krüüner, Holster, Samul, Kaitsma, Lõus, Kõiv, Karro, Ambus, Remmel, Uustalu, Kass. Kruus, Pants, Oper, Ireda, Umba, Tammeväli, Krass jt.

Arstiteaduskonnas: Kingissep, Lehis, Lepik, Klink, Sapert, Hiie, Tootson, Ummik, Pähn, Ranno, Ingerman, Hiievälja, Luuri, Mahlapuu. Lehespalu, Luik, Orula, Vars, Laan, Roomets, Rootare, Põder, Ruus, Hermlin, Ellervee, Andresen jt.

Põllumajandusteaduskonnas: Hinno, Salve, Sikk, Paabo, Mägi, Ausmees, Mallus, Tunnikest, Paal, Raave, Remmer, Luts, Jõgiste jt.

Veterinaarteaduskonnas: Olter, Rüütel, Reinike, Nigul, Kumm, Alliksaar , Hirv, Jagomägi, Jõgisaar, Kalapüüdja, Paju, Raudkats, Ilves, Kuller, Tõhk, Pipar, Pahu, Reine, Kiis, Arulaane (eriti nõrk), Nahkur jt. Olgu märgitud, et A. Nahkur omab kõigis aineis hinnet „väga hea", vene keeles aga veerib tähti! Millega seletada seda vastuolu?

Metsandusteaduskonnas: K. Stumber, H. Stumber, Tuul, Patak, Adler, Kiisk, Pruul, Kari, Värk, Kalberg, Puusepp, Tiivel, Juhansoo, Raudma, Pihelgas. Voosalu, Pihlapuu, Kask, Kipsar, Toompere, Veidebaum, Piisler, Kepp, Kangur, Sarapu, Tõnspoeg, Serg jt.

Kehakultuuriteaduskonnas: Aavola, Reisberg, Kuusik, Gross, Lille, Otsa, Karu, Raidma, Dmitrieva, Drezen, Koljok, Köögart, Kolju, Peep, Kesamaa jt.

Nagu näeme, on vene keeles nõrkade üliõpilaste arv küllaltki suur, kuid ülikooli kogu kollektiivist moodustab siiski vaid murdosa. Meie kohus on likvideerida see mahajäävus.

Kasutagem arvestusteni jäänud aja olukorra parandamiseks vene keele õppimise alal!

J. Feldbach,
vene keele kateedri juhataja.

Luua parimad tingimused õppimiseks

Eksamisessioon läheneb kiirete sammudega ja on mõnedel kursustel juba alanudki. Seetõttu peab üliõpilaste kodune töö muutuma marksa tõsisemaks ja pingelisemaks. Edukaks õppimiseks on aga tarvis ka häid tingimusi.

Vaadeldes õppimistingimusi meie ülikooli ühiselamuis, ei saa paljude asjaoludega rahulduda. Suurimaks puuduseks on kahtlemata ülemajutus, mille tagajärjel kõigis ühiselamuis (välja arvatud Näituse tän.) puuduvad õppetoad. Haib on siinjuures veel see, et paljud suuremad toad on läbikäidavad ja läbikäijad ei käitu alati korrektselt. Esineb juhtumeid, kus ei alluta toavanema.e, kui see nõuab vaikust õppimiseks, ja segatakse teisi (näit. Tiigi tän. internaat, tuba nr. 111). Ülikooli tänava ühiselamus on vähe laudu ja kõik toaelanikud ei mahu kuidagi korraga laua juurde õppima.

Paljudes ühiselamutes häirib õppetööd ka valgustuseprobleem. Näituse tän. internaadi õppetoas näiteks pole küllaldaselt laualampe. Suur puudus laualampidest on ka Tiigi, Kastani ja Ülikooli tänava ühiselamus, Lauristini tänaval aga puuduvad nad täiesti. Paljudes tubades pole korras elektrijuhtmed ja kontaktid, mistõttu esineb valgustushäireid. Ranget kontrolli pole sisse viidud ka elektriliitide tarvitajate suhtes, mistõttu esineb elektrienergia ülekulutamist ja tuleb maksta suuri trahve (Burdenko tän. ühiselamus). Siin on suur süü ühiselamute nõukogudel, kes pole teostanud küllaldast kontrolli.

Õppetööd häirib ka remondi mitteõigeaegne teostamine. Kastani tän. ühiselamus pannakse alles ette aknaklaase, Jaama tänaval parandatakse aga seinu ja lagesid, mistõttu üliõpilased peavad jälle toast tuppa kolima. Tiigi tänava internaadis puuduvad paljudel akendel korralikud klaasid. Burdenko ja Ülikooli tän. internaadis on palju tube, mis on talvel väga külmad. Eriti külmad on Burdenko tän. internaadi toad nr. 7 ja 14. Ahjukütmiseks aga antakse puid sageli liiga vähe.

Ühiselamute nõukogude esimehed ja liikmed on tihti pöördunud majandusosakonna poole ülalmainitud puuduste likvideerimiseks, kuid seni on abi olnud vähe efektiivne. On vaja, et ühiselamute juhataja sm. Kaldvee pööraks hoopis enam tähelepanu õppimistingimuste parandamisele ühiselamuis. Eriti oluline on aga see, et ühiselamute nõukogud ise osutaksid ses suhtes palju enam algatusvõimet ja operatiivsust.

R. Zimmer

Ülikooli meeskoori semestrikontsert

Eeloleval pühapäeval, 10. detsembril s. a. algusega kell 18 toimub TRÜ aulas Tartu Riikliku Ülikooli Meeskoori semestrikontsert, mida juhatab koorijuht sm. Ritsing.

Koor on käesoleval semestril teinud pingsat tööd ideelis-poliitilise ja kunstilise taseme tõstmiseks. Tõsist tähelepanu on osutatud repertuaarile, mis on muutunud järjest ideelisemaks ja täiuslikumaks. Silmapaistev koht kuulub vene klassikale ja nõukogude heliloomingule.

Kõ.ki neid edusamme peab peegeldama eelseisev kontsert. Kontserdil esitatakse Glinka, Gounod', Šostakovitši, Muradeli, Ernesaksa, Saare, Tobiase, Arro jt. helitöid. Solistina esineb sopran Helju Koppa Tartu Muusikakoolist, keda klaveril saadab Aino Poolakene.

V. Nugin

Vastuseks kriitikale

Vastuseks ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool" nr. 28, 29 ja 35 ilmunud lühisignaalidele teatab majandusosakond, et kriitika vastas täiel määral tõele. Nüüd on võetud tarvitusele abinõud vigade parandamiseks.

Peahoone katus remonditi materjalide puuduse tõttu alles pärast sisemise remondi lõpetamist. Keemiahoone ringauditooriumi istepinkide krigisemine on kõrvaldatud ning edaspidi õlitatakse istepinkide liikuvaid osi regulaarse't.

Kehakultuuriteaduskonna võimla soojavee sisseseade remont on viibinud lubamatult kaua tsemendi puudumise tõttu. Lähemal ajal loodetakse sellest takistusest üle saada, ja siis luuakse üliõpilastele võimalused pesemiseks pärast võimlemistunde.

R. Raudsepp,
majandusosakonna juhataja.

Isiklikke raamatukogusid täiendamas

Hea raamat on nõukogude inimese parim sõber. Seda tõde on ammu tunnustanud kõik matemaatika-loodusteaduskonna füüsikaosakonna üliõpilased ja õppejõud. Mitme aasta vältel on kateedrijuhataja dots. A. Miti initsiatiivil organiseeritud ilmuva teadusliku kirjanduse tutvustamine ja kollektiivne tellimine.

Ent füüsikute huvi ei piirdu mitte üksnes erialase kirjandusega. Juba raamatute levitamise hoogtöökuu esimese nädala vältel täiendasid paljud üliõpilased oma raamatukogu väljapaistvate nõukogude ilukirjanduslike teostega. Nii näiteks osteti füüsikaosakonna V kursusel, kus on ainult 8 üliõpilast, juba esimesel päeval enam kui 400 rubla eest väärtuslikku ilu- ja teaduslikku kirjandust. Eriti elav oli huvi M. Gorki, J. Barbaruse, E. Vilde jt., samuti marksismi-leninismi klassikute teoste vastu. Aktiivsemateks raamatutellijateks osutusid üliõpilased H. Järve ja Õ. Kukkur.

R. Lias,
ühiskondlik kirjanduselevitaja füüsika V kursuse!.

Miks venib aspirantide dissertatsioonitööde valmimine

Juba 1946. a. alates on Tartu Riiklikule Ülikoolile Kõrgema Hariduse Ministeeriumi poolt omistatud õigus ette valmistada teaduslik-pedagoogilist järelkasvu aspirantuuri kaudu.

1946. a. asus aspirantuuris tööle 18 aspiranti ja 1947. a. lisandus nendele 2. 20-st aspirandist lõpetas 1949. ja 1950. a. aspirantuuri kandidaadikraadiga 7, 11-l jäi dissertatsioon kaitsmata ja 2 kustutati aspirantuurist. Enne tähtpäeva kaitses dissertatsiooni 2 aspiranti, tähtpäeval 1 ja ülejäänud 4 paarikuulise kuni aastase hilinemisega.

Niisugune suur protsent aspirante, kes pole veel tänini oma dissertatsioonitööd lõpetanud, peegeldab halba tööd aspirantuuri alal.

Niisuguste tulemuste üheks põhjuseks oli aspirantuuri täitmine juhuslike inimestega, puudus täielikult konkurents.

Teiseks põhjuseks oli aspirantide töö puudulik juhendamine. Aspirantuuri kestel toimus juhendajate vahetumine või ära'angemine (Kruus, Ilus, Leesment). Juhendaja suhtus sageli oma ülesannetesse formaalselt, ei teostanud aspirandi töö tegelikku kontrolli, vaid piirdus mittemidagiütlevate üldsõnaliste aruannete ärakuulamisega. Seda, et puudus dissertatsioonitöö sisuline juhendamine, näitab ka asjaolu, et mitmel aspirandil vahetati dissertatsiooni teema aspirantuuriaja lõpu eel. See muidugi takistas dissertatsiooni õigeaegset valmimist (Pulk, Traat, Kurvits jt.). Seda saanuks vältida, kui juhendaja oleks algusest peale teostanud aspirandi töö sisulist kontrolli.

Kolmandaks põhjuseks oli asjaolu, et aspirantide'e anti teemad, arvestamata, kas vastav kateeder saab tagada vastava materiaalse baasi planeeritud töö korralikuks ja õigeaegseks läbiviimiseks (Jürimäe, Heinvee, Rängel) ja lõpuks, sõltuvalt esimesena mainitud põhjusest, kus aspiranatuuri sattus isikuid, kes ei omanud eeldusi viljakaks teduslikuks tööks, ei osutanud nii mõnedki neist kuigi suurt huvi dissertatsioonitöö vastu ja tegelesid muude ülesannetega, mis muidugi ei soodustanud dissertatsioonide õigeaegset valmimist (Kamenovsky, Lamp jt.).

Järgneval, 1948. aastal teostati aspirantide töö kontrollimist juba mõnevõrra paremini ja seetõttu kustutati ebasobivad isikud aspirantuurist aegsasti (Koonik, Jürgen) pärast seda, kui selgus nende ebaedukas töö.

Viimastel aastatel (1949 ja 1950) on aspirantuuri täitmine teostunud hoolikama valikuga ja on loota, et mõne erandiga (Villup, Riikoja) dissertatsioonid valmivad õigeaegselt.

Prof. A. Raatma,
TRÜ aspirantuuri hooldaja

Organiseerida puhkeaja kultuurset veetmist

Viimasel ajal on ELKNÜ TRÜ Komitee poo'e pöördutud rohkete küsimustega kursuseõhtute keelamise kohta. Seoses sellega peab komitee vajalikuks seda küsimust lähemalt selgitada.

Kuni viimase ajani korraldati meil kursuseõhtuid liiga hulgaliselt. Samal ajal, kui klubi ruume vajati hädasti olümpiaadi ee'tööde tegemiseks, olid nad kinni igasuguste koosviibimiste korraldamise tõttu. Kuna tänavune olümpiaad toimub üleliidulise ametiühingute olümpiaadi raames, on loomulik, et selle ettevalmistamine tuleb lugeda keskseks ülesandeks.

Senised kursuseõhtud olid halvad ka teises suhtes. Siin esines tihti salaja alkohoolsete jookide tarvitamist ja muude buršikommete varjatud elustamist. Ka kursuseõhtute kunstiline osa polnud alati küllalt sisukas. Klopsiti lihtsalt kava kuidagiviisi kokku, et aga midagi esitada oleks. Ebanormaalne oli ka see, et kohvi.auaga kursuseõhtust osavõtmiseks tuli üliõpilasel tasuda 15—30 rubla, millise summa tasumine paljudele ülejõu käis. Seega jäid kursuseõhtutest eemale paljud üliõpilased, kes elatuvad ainu.t stipendiumist.

Selliste väheandvate kursuseõhtute asemel peab ELKNÜ TRÜ Komitee soovitavaks korraldada kõrgel ideelis-poliitilisel tasemel seisvaid puhkeõhtuid. Siin tahaksime näha ideelis-kunstiliselt kõrgetasemelist kunstilist isetegevust, rõõmsaid nõukogude massilaule, nõukogude rahva- ja ballitantse. Need õhtud peavad kindlustama kollektiivsustunde, sõpruse ja seltsimehelikkuse süvendamist kursusel.

Tuleb taotella, et sellistest õhtutest võtaksid osa võimalikult kõik kursuse üliõpilased, ja tingimata ka hooldaja õppejõud ning teised õppejõud.

Puhkeõhtutel võiks korraldada ka kirjanduslikke mõistatusi ja elavajalehti. Vajaduse korral võib TRÜ söökla korraldada ka einelaua.

On vaja, et kursuse puhkeõhtud kujuneksid kultuurseks ja kasulikuks vaba aja veetmise vahendiks. Kui teaduskondades massilist kultuuritööd juhtivad üliõpilased ja kursuste kultuuriorganisaatorid hoo'ikalt ette valmistavad säärased õhtud, siis on kindel, et nad edukalt täidavad neile pandava ülesande.

ELKNÜ TRÜ Komitee

24 : 16

Hiljuti toimus üks suurimaid maleüritusi TR Ülikoolis. Nimelt kohtusid neljakümnel laual põllumajandus- ja metsandusteaduskonna maletajad. Võistluse algul asus juhtima põllumajandusteaduskond, juhtides seisuni 5:1, edasi seis võrdustus ja siis asus juhtima metsandusteaduskond. Pingsa heitluse võitiski metsandusteaduskond tagajärjega 24:16.

H. Lomp

Сегодня в номере

Передовая статья нашей газеты посвящена работе политшкол и -кружков. Заметка «Больше активности!» обращает внимание на то, что в некоторых политшколах слушатели пассивно принимают участие в обсуждении вопросов.

Под лозунгом «17 декабря единодушно голосуйте за кандидатов блока коммунистов и беспартийных!» опубликованы биографии т. т. Коорта, Антонса и Роотс — наших кандидатов в депутаты городского совета.

Две статьи на 2-ой странице посвящены учебной работе в связи с предстоящей экзаминационной сессией. Заведующий кафедрой русского языка т. Фельдбах пишет здесь о тех студентах, которые безответственно относятся к изучению русского языка, а т. Циммер в другой статье указывает, что необходимо улучшить условия учебы в общежитиях.

Вопросам научной работы посвящены статьи профессора Раатма (о работе аспирантов) и зам. председателя СНО т. Эйнасто (о руководящей роли преподавателей в студенческих научных кружках).

Кроме того в номере помещены следующие материалы: об организации культурного проведения студенческого досуга, фельетон «Искатели славы», информации о создании Эстонской Сельскохозяйственной Академии, о научной конференции, посвященной Н. И. Пирогову, о ходе проведения месячника по распространению советской книги и т. д.

Veste Kuulsuseihkajad

Vanad ürikud räägivad niisugust lugu: elas kord mees nimega — kui ma ei eksi — Aristotos, kes tahtis midagi niisugust korda saata, millega saaks igavesti kuulsaks. Ta leidis võimaluse: süütas põlema jumalate templi ja hoolimata preestrite takistustest pääses tema nimi tänu väledatele ajalookirjutajatele ajalukku...

Milleks ma seda rääkisin? Sellepärast, et niisuguseid mehi leidub siin-seal veel tänapäevalgi ja isegi meie üliõpilaskonnas.

Stipendium on teatavasti hea asi ja „stipipäev" rõõmustab kõiki — eriti siis, kui tema saamine on paari päeva võrra hilinenud. Mõne mehe viib ta aga hoopis rööpast välja, inimene kaotab enesevalitsuse ja seisab probleemi ees: mida siiani veel tehtud pole? Probleem on sügav, et selle ilile järele mõelda. Ja noormees, kellest siin jutt, asetaski küsimuse ja lahendas selle sõprade ässitusel: võttis teki kaenlasse ja kõndis aluspesu väel südaöisel tunnil Tiigi ühiselamu ette tänavale, laotas teki tänavakividele ja heitis kõige rahulikuma südamega nagu väike Allah sellele. Seal ta siis vähkres ja aeles ning lasi kuuldavale üleloomulikust jõust tulenevaid möirgeid ja häälitsusi. Juhuslikule möödaminejale meenusid tahtmatult Oskar Lutsu lood kondist, mis ajas verist vahtu välja ja karjus: „Umbluu! Umbluu!" Aga too noormees oli originaalsem ja oli ise selle üle väga õnnelik. Kui tema kunstiküpse etenduse tulemusena avanesid tänavapoolse tiiva aknad ja unised näod täis uudishimu vahtisid tänaval siplejat, mõtles meie kangelane täis rahulolu: „Küll ma olen kange mees! Kas on keegi enne mind saanud millegi säärasega hakkama!"

Mis on selle loo moraal? Usun, et selleks pole vaja epistleid. Peategelane Felix Koorits peaks kirjutama kõrvataha, et niisugused teod pole siiski teeks kuulsusele... Halvemal juhul on tulemus hoopis vastupidine.

Sääraseid lõbusaid asjamehi leidus stipendiumipäeva öösel veelgi. Näiteks tuba nr. 99 pidas sünnipäeva. Kena asi — mitte midagi pole siin pahaks panna. Aga kui selle toa elanikud Erik, Oper, Laprik ja Pettai suure kära ja lärmamisega ning rahulikke liiklejaid tülitades ühiselamu ees kolasid ja laule möirgasid, siis tekkis paratamatult küsimus, kas siin ei peaks tarvitama natuke kurjemat sõna kui „pahaks panna".

Eriti õndsas meeleolus olid kaks, kes ükstelst kaetustades ja truult toetades tuikusid mööda treppe üles ja tuppa jõudes sõbralikult koos voodiie vajusid ning veelkordselt oma joobnud olekut demonstreerisid. Kui üks neist äkki toas ühiselamu vanemat märkas, püüdis ta paugupealt kainus ise olla ja lähenes talle õõtsuval kõnnakul nagu meremees, kes üle hulga aja on esimest korda kuival maal. Teine püüdis ka tõusta, aga see käis üle jõu ja ta vajus uuesti röötsakile voodile. Esimene aga patsutas ühiselamu vanemale õ ale, naeratas sõbralikult ja deklareeris: „Muller... te-te olete oma m-mees."

Mida arvavad Heino Erik ja Franz Oper, samuti teised ülalmainitud üliõpilased sellest mälestusväärsest ööst ja kas ka neil poleks aeg hakata revideerima oma käitumist?

Ares

Vastutava toimetaja aset. K. Taev

MB-09517 Trükikoja „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2963

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

17. detsembril kõik valimistele!

Hääletagem üksmeelselt kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 39 (86) Reedel, 15. detsembril 1950. a. III aastakäik

Nõukogude Eesti töörahva suur pidupäev

A. Köörna,
TRÜ parteiorganisatsiooni sekretär

Ülehomme, 17. detsembril lähevad ENSV valijad valimiskastide juurde, et hääletada üksmeelselt kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide poolt, et valida kohalike nõukogude saadikuteks eesrindlikke töötajaid, kes väärivad rahva usaldust ja suudavad edukalt täita kohalike nõukogude ette seatud ülesandeid. Kohalike töörahva saadikute nõukogude saadikukandidaatideks on esitatud parimad parimate hulgast, eesrindlased tööliste, kolhoosnike, intelligentsi ridadest. Eesti NSV-s on saadikukandidaatideks kohalikesse nõukogudesse sellised tootmise eesrindlased nagu sepp-stahhaanovlane Jaan Vaarak, kolhoosnik Marie Vaheoja, sotsialistliku töö kangelane Elfriede Blumenfeld, meie intelligentsi parimad esindajad.

Suure rõõmuga tervitasid Tallinna töötajad teadet armastatud juhi seltsimees Stalini nõusolekust kandideerida valimistel Tallinna linnanõukogusse. Koos seltsimees Staliniga registreeriti linnanõukogu saadikukandidaatideks ka suure Stalini võitluskaaslased seltsimehed V. M. Molotov, G. M. Malenkov ja N. A. Bulganin.

Seltsimees Stalin on meie üldrahvalikuks saadikukandidaadiks. On suur õnn ja suur au hääletada seltsimees Stalini poolt.

Ka Tartu Riiklik Ülikool esitas parimad oma kollektiivi liikmed Tartu linna Töörahva Saadikute Nõukogu saadikukandidaatideks — rektor prof. Koordi, prorektor R. Antonsi, prof. Martinsoni jt. Need on kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaadid. Eelseisvatele valimistele läheb bolševike partei blokis parteitutega. 9. veebruaril 1946. a. peetud kõnes Moskva linna Stalini valimisringkonna valijaile seltsimees Stalin ütles: „Parteituid eraldab nüüd kodanlusest barjäär, mida nimetatakse nõukogude ühiskondlikuks korraks. Seesama barjäär ühendab parteituid kommunistidega üheks ühiseks nõukogude inimeste kollektiiviks. Elades ühises kollektiivis võitlesid nad koos meie maa võimsuse tugevdamise eest, üheskoos sõdisid ja valasid verd rinnetel meie kodumaa vabaduse ja sõltumatuse nimel, üheskoos sepistasid ja saavutasid võidu meie maa vaenlaste üle. Vahe nende vahel on selles, et ühed kuuluvad parteisse, teised aga mitte. Kuid see on formaalne vahe. Tähtis on see, et nii ühed kui ka teised teevad üht ühist tööd. Seepärast on kommunistide ja parteitute blokk loomulik ja eluline."

Kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaadid on töötava rahva, nõukogude rahva huvide tõelised kaitsjad.

Kohalike töörahva saadikute nõukogude valimised on nõukogude rahva poliitilis-moraalse ühtsuse demonstratsiooniks. Nõukogude Eesti rahvas hääletab kindlalt kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide poolt, sest ta teab, et need tohutud edusammud, mida on tehtud nõukogude võimu aastail, said võimalikuks eelkõige tänu bolševike partei, Nõukogude valitsuse ja isiklikult seltsimees Stalini igapäevasele geniaalsele juhtimisele ja suunamisele.

Bolševike partei on juhtiv ja suunav jõud Nõukogude riigis. Tänu bolševike partei ja Lenini ning seltsimees Stalini juhtimisele kukutati ühel kuuendikul maakerast kapitalistide võim, ehitati üles sotsialistlik ühiskond. Tänu bolševike partei juhtimisele loodi nõukogude võimu aastail sellised eeldused, mille tõttu oli võimalik purustada fašistliku Saksamaa ja Jaapani armeed ning väljuda Teisest Maailmasõjast võitjana. Bolševike partei juhtimisel viib nõukogude rahvas lõpule sõjajärgse stalinliku viisaastaku plaani täitmise. Bolševike partei juhtimisel toimub üleminek sotsialismilt kommunismile. Bolševike partei poliitika on tegelikus elus tõestanud oma õigsust ja töötava rahva huvidele vastavust. Seepärast nõukogude rahvas hääletab julgelt kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide poolt, sest sellega ta hääletab meie Nõukogude kodumaa majanduse ja kultuuri edasise õitsengu eest, Nõukogude riigi võimsuse edasise tõstmise eest, stalinliku rahupoliitika eest, mis koondab enese ümber kogu progressiivse inimkonna hulgad.

Valimiste päev on meil töötava rahva pidupäevaks. Sel päeval iga Nõukogude kodanik kasutab Stalinliku Konstitutsiooni poolt antud laialdasi demokraatlikke õigusi. Samal ajal kapitalistlikes riikides aga ainult väike osa elanikkonnast võtab osa valimistest, mis tegelikult kujutavad endast pettemanöövrit, sest nagu ütleb V. I. Lenin: „Üks kord mitme aasta kestel otsustada, missugune valitseva klassi liige hakkab rahvast parlamendis rõhuma ja maha suruma — selles peitubki kodanliku parlamentarismi tõeline tuum, mitte üksnes parlamentaar-konstitutsioonilistes monarhiates, vaid kõige demokraatlikemais vabariikides". Meil Nõukogude Liidus võtab elanikkond valimistest osa 100%-liselt, sest kogu võim kuulub töötavale rahvale, kes teostab oma võimu organiseeritult töötava rahva saadikute nõukogude kaudu. Seepärast on loomulik, et iga töötaja võtab osa valimistest. Ka iga Tartu Riikliku Ülikooli õppejõu ja üliõpilase, teenistuja ja töölise kohustuseks on kasutada neid laialdasi demokraatlikke õigusi, mis on antud Stalinliku Konstitutsiooniga. Olgem üldrahvalikul pidupäeval, 17. detsembril 1950. a., kohalike töörahva saadikute nõukogude valimiste päeval, esimeste hulgas valimiskastide juures ja andkem üksmeelselt hääled kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide poolt! Kindlustame töötava rahva parimate esindajate valimise Tartu linna Töörahva Saadikute Nõukogusse!

Kõik valimistele!

Iga agitaatori auväärne ülesanne

Stalinliku Konstitutsiooniga on Nõukogude kodanikele antud auväärne õigus valida saadikuid töörahva saadikute nõukogudesse. Et meie inimesed läheksid valima teadlikena ja veendunuena, selle eest peavad hoolitsema agitaatorid oma organiseeriva, selgitava sõna abil.

Ka mina olen agitaator. Viimastel valimiseelsetel päevadel oma valijaid külastades leppisin nendega kokku, et nad tuleksid hääletama juba enne kella kümmet hommikul. Teadlikena valimiste tähtsusest lubasidki valijad seda tingimata teha.

Püüdku iga agitaator korraldada täna-homme oma tööd selliselt, et tema valijad 17. detsembril ilmuksid valimisjaoskonda oma kodanikukohust täitma juba varajastel hommikutundidel!

M. Vunk,
matemaatika-loodusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Täitkem valimiste päeval oma kodanikukohus juba varajastel hommikutundidel, esimeste hääletajate hulgas!

* * *

Näituse tän. ühiselamus elunevate üliõpilaste üleskutse kõigile TRÜ ühiselamutes elunevatele üliõpilastele

Meie, Näituse tänava ühiselamus elunevad TRÜ üliõpilased, kommunistlikud noored ja noored, oleme tulvil tänutunnet bolševike partei ja Nõukogude valitsuse vastu, kes päev-päevalt ikka enam hoolitsevad meie noorsoo hariduse eest, meie uue nõukoguliku intelligentsi kasvatamise eest, kes on loonud üliõpilastele parimad olustikulised tingimused häirimatuks tööks jne. Oma ustavust ja tänutunnet meie parteile ja valitsusele tahame demonstreerida sellega, et meie rahva pidupäeval 17. detsembril näitame üles poliitilist teadlikkust ning aktiivsust ja organiseeritult astume valimiskastide juurde.

Kutsume üles kõigis TRÜ ühiselamuis elunevaid üliõpilasi — kommunistlikke noori ja noori — rahva suurpäeval, 17. detsembril teadlikult ja organiseeritult juba kella 6—8 hommikul andma oma hääled kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt Tartu Linna Töörahva Saadikute Nõukogu valimistel.

Seltsimehed üliõpilased! Astugem kõik 17. detsembril üksmeelselt valimiskastide juurde täitma iga Nõukogude kodaniku aukohust juba varajastel hommikutundidel!

Näituse tänava ühiselamus elunevad üliõpilased.

Käesolev üleskutse on läbi arutatud ja vastu võetud 7. detsembril 1950. a. Näituse tänava ühiselamu üliõpilaste poolt.

Kõik valimistele!

17. detsember — kohalike töörahva saadikute nõukogude valimiste päev on Nõukogude Eesti töötava rahva oodatud pidupäev. Ka meie ülikooli kollektiiv valmistus armastuse ja hoolega valimisteks, arendades laiaulatuslikku valimiseelset selgitustööd teaduskondades ning ühiselamuis ja aidates kaasa valimiskampaania läbiviimisel ning valimiste organisatsioonilisel ettevalmistamisel ka väljaspool ülikooli.

Meie õppejõud, üliõpilased, töölised ja teenistujad on kindlalt otsustanud demonstreerida oma nõukogude patriotismi, armastust ja ustavust Nõukogude kodumaale ja bolševike parteile üksmeelse osavõtuga valimistest, üksmeelse hääletamisega kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide poolt. Igaüks meie hulgast peab teadma, et hääletades kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt hääletame Nõukogudemaa võimsuse edasise tõusu eest, uute võitude eest majanduslikus ja kultuurilises ehitustöös, rahu kindlustamise eest kogu maailmas. Hääletades kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt hääletame teaduse, hariduse ja kultuuri järjest hoogsama tõusu eest meie maal, avaldame oma tänutunnet nõukogude võimule, kes on meile loonud avaraimad võimalused loovaks tööks ja õppimiseks.

Seepärast astugem 17. detsembril esimeste valijate hulgas valimiskastide juurde ning andkem veendunult oma hääled kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide poolt!

Suur õnn on hääletada kodumaa õitsengu eest

Kogu meie nõukogude rahvas elab praegu poliitilise ja tööalase aktiivsuse suure tõusu tähe all, et väärikalt vastu võtta kohalike nõukogude valimisi.

17. detsembril lähevad kõik Nõukogude Eesti töötajad üksmeelselt valimiskastide juurde, et anda oma hääled kommunistide ja parteitute stalinliku bloki kandidaatide poolt.

Nõukogudemaa valimissüsteem, maailma kõige demokraatlikum valimissüsteem kindlustab laiade rahvamasside osavõtmise riigi valitsemisest, andes hääle- ja kandideerimisõiguse kõikidele Nõukogude kodanikele, kes on saanud 18-aastaseks.

Paljud meie nõukogude noortest astuvad 17. detsembril esmakordselt valimiskastide juurde, nende hulgas ka mina. Astun 17. detsembril valimiskasti juurde kindla teadmisega, et ainult nõukogude võim ja bolševike partei on avanud mulle tee haridusele, võimaldades mul lõpetada keskkooli ja astuda ülikooli. Tänutäheks selle Nõukogude valitsuse, bolševike partei ja isiklikult seltsimees Stalini suure hoolitsuse eest annan oma hääle ülesseatud kandidaadi poolt, sest nende seltsimeeste juhtimisel jõuame muuta oma kalli Nõukogude kodumaa veel tugevamaks, õitsvamaks ja rikkamaks.

A. Kirsipuu,

õigusteaduskonna I kursuse üliõpilane.

Hääletades kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt hääletame Nõukogude Eesti tööstuse, põllumajanduse ja kultuuri edasise õitsengu poolt!

** **

RÕÕMUPÄEVA LÄVEL

Valimised on ukse ees!

See teadmine va'dab kõigi Tiigi tänava ühiselamus elavate üliõpilaste meeli. Päev-päevalt lähenes see päev ja nüüd lahutavad meid ainult loetud tunnid sellest üldrahvalikust pidupäevast.

Tiigi tänava ühiselamu üliõpi'astel on eriline põhjus rõõmustuda eelolevate valimiste üle. Moodustavad nad ju omaette valimisringkonna ja nende saadikukandidaadiks on seltsimees Richard Antons, tuntud ja armastatud pedagoog, TRÜ prorektor. Kõigil on selgesti veel meeles kuu algul toimunud kohtumine oma kandidaadiga, tema sõnad, nende vestlused, mis veelkordselt kinnitasid tõika, et sm. Antons on tõepoolest n e n d e kandidaat, ta on kandidaat, kelle poolt nad võivad julgesti ja rõõmuga oma hääle anda.

Paljud ühiselamus elavaist üliõpilastest on rakendunud valimiseelsele tööle agitaatoritena ja valiskomisjonide liikmetena.

Töötades agitaatoritena väljaspool ühiselamut, ei ole sugugi unustatud oma ühiselamu valijaid.

Üliõpilasnõukogu initsiatiivil on läbi viidud nii korruste kaupa kui ka kogu ühise'amu ulatuses terve rida loenguid ja vestlusi. Nende organiseerimisel on suurt hoolt ja armastust töö vastu üles näidanud ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilane Palamets. Aga ega see pole siis kõik! Kõigis tubades on toavanemate juhendamisel läbi viidud vestlusi valimiseelsetel teemadel.

Ka ühiselamu seinaleht „Loov Noorus", mis teatavasti hiljutisel üleülikoolilisel seinalehtede ülevaatusel sai esimese auhinna, on järjekindlalt ava'danud igas numbris valimistega seoses olevaid kirjutisi ja noorte valijate sõnavõtte.

Tõsi, eriti suur ja elamusterikas on 17. detsember just neile noortele, kes esimest korda lähevad valimiskastide juurde.

Noor valija Värdi Viilup on kommunistlik noor ja metsandusteaduskonna I kursuse grupiorganisaator. Suure rõõmu ja innuga täidab ta oma kohustusi valimisjaoskonnas. See on ju suur rõõm — olla noor va'ija ja saada juba nüüd anda oma panus valimiste heaks kordaminekuks.

Ka matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilased Malle Kotli ja Svea Palis võivad tänu nõukogude korrale juba nii noorelt osa võtta valimistest.

Suurt elevust Tiigi tänava ühiselamu üliõpilaste hulgas tekitas toa nr. 65 üleskutse valimispäeval esimestena valima minna. See üleskutse leidis kõikjal kirglikku poolehoidu ja kõigil Tiigi ühiselamu üliõpilastel valmis suur ja palav soov: minna varajastel hommikutundidel esimestena valima, et sellega näidata veelkordselt suurt ja palavat armastust meie Nõukogude riigi, meie partei ja valitsuse, meie suure juhi ja õpetaja seltsimees Stalini vastu.

A. Liiv

Töörahva poliitilise teadlikkuse ja aktiivsuse tõusuks

Juba enne kohalike nõukogude valimiste väljakuulutamist asuti õigusteaduskonnas lektorite grupi moodustamisele. Töötati välja loengute temaatika, kuhu võeti 32 teemat aktuaalsetest poliitilistest küsimustest. Teemade ettevalmistamisele rakendati enam kui 70 üliõpilast vanematelt kursustelt, samuti rida õppejõude. Valminud ettekanded vaadati läbi õppejõudude poolt, kusjuures eriti suurt abi osutasid siin õppejõud sm-d Mäll, Uustal jt.

Nii võis õigusteaduskonna kollektiiv juba valimiskampaania esimestest päevadest peale asuda teenindama valijaid loengute ja vestlustega. Loodi tihe side EK(b)P Tartu Linnakomiteega, kelle kaudu toimus lektorite suunamine agitpunktidesse ja käitistesse.

Kuni käesoleva ajani on õigusteaduskonna õppejõud ja üliõpilased valimiseelse selgitustöö käigus pidanud enam kui 100 loengut mitmesugustel teemadel. Eriti tuleb seejuures esile tõsta aspirant sm. Aulingut, kelle arvel on rohkem kui 20 loengut. Sm. Aulingu loengud on alati huvitavad ja hästi ettevalmistatud, mistõttu ta kuulajatega kõikjal on saavutanud tiheda kontakti. Tunnustusväärse aktiivsusega on loengulisest propagandatööst osa võtnud ka teaduskonna parteigrupi organisaator sm. Brandt, dots. Mäll, van.-õp. Uustal jt., kelle loengud on alati olnud kõrgetasemelised. Üliõpilastest väärivad parimate lektoritena esiletõstmist sm-d Klassen, Veskimäe, Raal, Tein jt., kes andsid oma parima valimiseelse selgitustöö heaks kordaminekuks.

Tänu nende ja teiste tublide seltsimeeste tööle, andis õigusteaduskonna lektorite grupp tubli panuse töörahva ideelis-poliitilise teadlikkuse ja aktiivsuse tõstmiseks valimiste eel. Me ei rahuldu saavutatud tulemustega, vaid jätkame alustatud tööd ka pärast valimiste möödumist.

E. Laasik

Valeeria Villandi

Noor agitaator

Toas on vaikne, soe ja sume,
seintel varje saamatuid.
Mõtlik nooruk jätnud une:
ööni uurib raamatuid.
Kuidas olla, mida öelda?
mõtleb agitaator noor.
«Mis teab poisike,» võib mõelda
minust iga taat või moor.
Millest räägin: valimised,
saadik, päev ja paik ning ruum.
Kuidas kõnelda, et ise
piltlikuks saaks asja tuum?
Nooruk mõtleb. — Akna vastu
undab lõikav viherik.
Akki minevikku kastub
talveöine videvik.
... Sügav lumi. Teibas raksus
luunilõikav pakane,
tuisk, see proovis piitsalaksu
kehva ruuna lakale.
Halusõllad, palgivoorid,
metsas saed siis ulusid,
saunamehe kõrval noorik
teenis pere kulusid.
Isa laskis vennasega
palgi palgi kõrvale.
Und ei piisand küllalt ega
jätkund leivakõrvasest.
Poisikene (aastaid neli
kümnest üle ulatas)
tampis vooris, õhtul veli
külmund varbaid sulatas.
Kehvikul vaid nälga surra
oli siis või valida,
et koos kulakuga murrab
külmakange tali ta.
Veeti kehvusega pooleks
koolgi kuueklassine
ning siis jäeti ilma hooleks:
virelege, rassige!
Oli nii. —

Kuid mis on praegu?
Poisil käsil ülikool,
vennas raudteel. Enne aega
ronge jaama toob ta hool.
Taadist saanud on kolhoosi
vana hoolas tallimees;
noorem õde, väike Roosi
lüpsjatest on kõige ees.
Sellest räägin. —

Ja kuis praegu
mehed palke veavad koos,
kuidas vanu, süngeid aegu
helgeks ehitab kolhoos.
Unund sinisoonelise
kehviklapse halinad,
rahvas saab nüüd ikka ise
oma juhte valida.
— Tuul taob piitsa akna vastu,
kuused õues lumised,
aga rõõm-nüüd vabakslastult
kõikjalt vastu kumiseb.
Toas on vaikne, soe ja sume,
seintel varje väreleb,
mõtlik nooruk jätnud une —
rõõm ta silmis sädeleb.

Viimased ettevalmistused valimisteks

Ülikooli parteiorganisatsiooni juhtimisel töötavas agitpunktis nr. 8 tehakse viimaseid ettevalmistusi kohalike nõukogude valimisteks, et kindlustada nende kujunemine Tähtvere linnaosa valijate patriotismi demonstratsiooniks.

Siin on töösse rakendunud enam kui sajaliikmeline agitkollektiiv, kes oma suuremas osas tööülesandeid korralikult ja suure andumusega on täitnud. Kahjuks aga on sellest ka mõningaid erandeid. Nii kuuluvad mahajääjate hulka agitaator sm. Kaus, brigaadivanemad Pärtelpoeg, Oja, Kangur, Sokman, Piibeleht, Urm, Raudkivi jt. Valimiste-eelsel päeval, samuti meie tõsiseimal tööpäeval — valimiste päeval on neil seltsimeestel hoolsa tööga veel võimalus hüvitada oma senist loidu suhtumist ühiskondlikku ülesandesse.

Hoolimata neist üksikuist lünkadest võime valimistele siiski vastu minna teadmisega, et oleme teinud kõik nende parimaks õnnestumiseks. Meie agitaatorite selgitav ja innustav sõna on ulatunud iga üksiku valijani kas individuaal- ja grupivestluste, küsimuste-vastuste õhtute või rahvakoosolekute kaudu. Veel praegugi, valimiste lävel toimub saadikukandidaatide tutvustamine ja vestluste läbiviimine valijate kodudes. Rööbiti sellega tehakse ettevalmistusi valijate eeskujulikuks teenindamiseks valimiste päeval isetegevuse, einelaua, kirjanduse müügi, lastetoa, transpordi ja muuga.

Nagu jutustavad agitaatorid, on valijad üksmeelselt otsustanud tulla hääletama juba varajastel hommikutundidel ja anda oma hääl kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide poolt.

Agitatsioonipunkti nr. 8 kollektiiv läheb vastu valimiste päevale kui oma töö tõsisele eksamile. Rakendagu iga agitaator kogu jõud selleks, et kindlustada valijate eeskujulik teenindamine ja hääletamise häireteta käik valimiste päeval! Täitku iga meie rajooni valija oma kodanikukohus juba esimeste valijate hulgas — varajastel hommikutundidel!

E. Paul,
agitpunkti nr. 8 juhataja asetäitja.

MEIE SAADIKUKANDIDAATE

ARNO Arturi p. KÖÖRNA

Arno Arturi p. K ö ö r n a sündis 1926. a. Nõo vallas Tartumaal. Ta isal ei olnud alalist töökohta ja ta elatas oma perekonda juhusliku tööga. Alles pärast nõukogude võimu kehtestamist Eestis sai ta isa Tartu jaama peakonduktoriks. Sm. Köörna alustas õppimist Nõos ja jätkas seda Tartus, kuhu vanemad olid vahepeal elama asunud. Lõpetanud algkooli 1938. a., astus ta samal aastal Tartu I keskkooli.

Suure Isamaasõja puhkemisel evakueerus sm. Köörna koos emaga tagalasse, isa astus hävituspataljoni.

1942. a. algas sm. Köörna tööd sideteenistuse alal ja sai varsti elektromehaanikuks, kellena töötas esmalt Gorki raudteel ja hiljem Leningradi, Balti ja Taga-Baikali rindel kuni 1945. a. lõpuni. Siis asub sm. Köörna, kes 1946. a. astus ÜK(b)P ridadesse, Tartusse, kus ta töötab Eestimaa K(b)P Tartumaa Komitee juures esmalt instruktorina, siis komitee sekretäri abina ja hiljem organiseerimis-instrueerimisosakonna juhatajana. 1948. a. septembrist kuni 1950. a. septembrini õppis sm. Köörna Vabariiklikus Parteikoolis Tallinnas, töötades aastail 1949—1950 ühtlasi ka EK(b)P Vabariikliku Parteikooli algorganisatsiooni sekretärina.

Alates 1950. a. septembrist töötab sm. Köörna EK(b)P Tartu Riikliku Ülikooli algorganisatsiooni sekretärina.

Sm. Köörna pühendab kogu oma jõu ja energia Tartu Riikliku Ülikooli õppe- ja teadusliku töö tõstmiseks kõrgemale tasemele. Võideldes õppejõudude, üliõpilaste ja teenistujate ideelis-poliitilise taseme pideva tõusu eest on sm. Köörna lühikese aja jooksul võitnud kogu ülikooli kollektiivi lugupidamise ja usalduse.

Ennustus, mille lükkas ümber elu

Agitatsioonipunktis on täna elavam kui tavaliselt. Siia koguneb valijaid, et kohtuda oma saadikukandidaadiga Tartu linnanõukogu valimistel TR Ülikooli Metsandusteaduskonna üliõpilase Vladimir Kosloviga.

Tähelepanelikult kuulatakse usaldusmehe sm. Kanteri sõnavõttu, kes annab edasi noore saadikukandidaadi lühikese, ent iseloomuliku eluloo. Iseloomuliku seepärast, et selles on igaühele kuulajaist niipalju lähedast, et näib, nagu elustuks usaldusmehe jutustuses osa nende endi minevikust. Ja valijad vaatavad usaldusega tumedajuukselise, rõõmsa, elujulge ilmega nooruki poole, kelles nad tunnevad ära oma saadikukandidaadi.

Ka Vladimir Koslov ise jälgib usaldusmehe jutustust. Ja kuulates seda rulluvad tema silme eest mööda pildid raskeist lapsepõlveaastaist, kogu tema senisest elust.

... Polnud kerge töömehe elu müüdavate laulikute poolt ülistatud kodanlikul „Maarjamaal". Polnud kerge ka Kadaja küla pottsepa Nikolai Koslovi elu, ja siidkinnastega ei paitanud elu tema peretki. Hommikust õhtuni tuli orjata savitööstuse peremeest Mända ja tasuks olid vaid viletsad näljasendid, millest kaugeltki ei piisanud perekonna elatamiseks. Nii ei jäänud muud üle, kui ka Vladimiri emal tuli väljaspool kodu tööle hakata. Päeval kulakut orjates, hilisõhtul ja tihti ka öötundidel koduseid asju korras hoides — nii möödusid Vladimiri ema päevad kodanlikus Eestis.

Nõnda õppis Vladimir juba poisikesena tundma elu karmi palet. Ettekujutus valitsevast õiglusetusest süvenes temas veel enam, kui ta hakkas tallama kooliteed.

Siira rõõmuga tervitas Koslovide perekond nõukogude võimu kehtestamist Eestis. Vladimiri isa töö leidis nüüd hindamist, tema võimed rakendamist. Ta organiseeris Tartus pottseppade artelli ja töötas selle esimehena. Vladimir ise aga sai muretult õppida, temast sai pioneer.

Ent katsumusteajad polnud veel jäädavalt seljataga. Nõukogude Eesti pinda hakkas tallama fašistliku okupandi rautatud kand; Vladimiri isa heideti koonduslaagrisse. Suurte raskustega võideldes suutis Vladimir siiski jätkata edasiõppimist. See polnud tal kerge. Suviti tuli töötada kulakute juures, algul karjasena, hiljem ülejõukäivat sulasetööd tehes.

Kustumatult on Vladimiri mällu sööbinud üks episood. Ühel okupatsioonisuvel töötas ta Tartu vallas kulak Muuli juures. See mees ei leppinud mitte üksnes sellega, et sundis poissi varahommikust hilisõhtuni orjama oma talu põllul — tungis ka sellesse, kuidas Vladimir veedab oma harvu puhkehetki. Talle ei meeldinud, et Vladimir luges raamatuid. Raamat tööorja käes! Kas tõesti lootis see poiss, et ta kunagi pääseb kaugemale adrakäsipuust! See näis Muulile ebaloomulikuna ja uskumatuna, ent ühtlasi vihastas teda. Kord ütles ta: „Mida sa ometi peaks lugema! Ega sinust iialgi mingit inseneri saa!"

Vladimiris kihvatas midagi. „Miks ei peaks minust saama inseneri? Miks peaks see olema võimalik ainult muulide võsukestele?" mõtles ta. Ta ei lausunud sõnagi, kuid otsustas, et lükkab ümber Muuli ütled ennustused. Sest okupatsiooniaeg ei saa ju olla igavene, varem või hiljem tuleb tagasi Nõukogude armee — seda uskus Vladimir kindlasti.

Ja elu lükkaski kulaku ennustused halastamatult ümber. Praegu õpib Vladimir Koslov juba neljandat aastat Tartu ülikooli metsandusteaduskonnas. Ta armastab oma ala ja töötab jõudu säästmata selle sügavaks omandamiseks.

Vladimir Koslov on õppetöö eesrindlane. Juba pikemat aega seisab tema pilt ülikooli autahvlil. Ta on selle esiletõstmise auga ära teeninud: eksamisessioonidel õiendab ta kõik eksamid väga headele hinnetele. Õppejõud seavad alati eeskujuks tema põhjalikke, asjatundlikke vastuseid eksamitel.

Selliseid häid tulemusi ei saavuta ta mitte kergesti. Ta töötab püsivalt ja visalt.

Nõukogude üliõpilane ei piirdu kunagi vaid nokitsemisega õppetöö kallal, ei seisa eemal ühiskondlikust elust. Vladimir Koslov on aktiivne kommunistlik noor. Tema printsipiaalsed, põhjalikud sõnavõtud aitavad algorganisatsiooni koosolekuil alati tublisti kaasa teravate ideoloogiliste küsimuste õigeks lahendamiseks. Hinnates seltsimees Koslovi võimeid, valisid kommunistlikud noored ta ülikooli komsomolikomitee liikmeks. Siin töötas ta väga hästi, osutades suurt algatus- ja organiseerimisvõimet.

Tunduva osa oma ajast pühendab Vladimir Koslov aga teaduslikule tööle. Ta teab hästi, et üliõpilaste teaduslik töö on parimaks vahendiks õppetöös omandatu süvendamiseks, oma eriala põhjalikumaks omandamiseks, seega tubli nõukogude spetsialisti kujundamiseks. Ta on üks metsatööstuse inseneriteadusliku ringi aktiivsemaid liikmeid. Õigustatud tähelepanu äratas tema referaat Üliõpilaste Teadusliku Ühingu kolmandal teaduslikul konverentsil teemal „Kokkupandavate puitmajade kilpkonstruktsioonide võrdlev uurimine", milles ta käsitles ja lahendas meie vabariigis metsatööliste asulate loomise seisukohalt väga olulisi küsimusi. Aktiivselt võtab seltsimees Koslov osa ka poliitilise ökonoomia teadusliku ringi tegevusest, kus hiljuti huviga kuulati tema ettekannet sotsialistliku võistluse osatähtsusest sotsialismi tootmisjõudude arengus.

Käesoleva õppeaasta algul usaldati Vladimir Koslovile uus suur ülesanne — ta valiti Üliõpilaste Teadusliku Ühingu nõukogu esimeheks. Tema juhtimisel on tehtud ära juba palju ühingu töö viimisel kõrgemale tasemele, seni valitsenud ebaõigete töösuundade likvideerimisel, ühingu kujundamisel massiliseks kasvatuslikuks organisatsiooniks. Kõigis ühingu töödes ja üritustes on tunda Vladimir Koslovi — energilise organisaatori, tubli kommunistliku noore juhtivat kätt.

Sisukat, töörõõmsat elu elab Vladimir Koslov. Ja elu on tõepoolest ümber lükanud kulak Muuli kunagised ennustused — Vladimir Koslovist saab nõukogude insener, oma ala sügavalt tundev spetsialist ja kirglik oma sotsialistliku kodumaa patrioot.

... Valijad vaatavad usaldusega oma noorele saadikukandidaadile Vladimir Koslovile sellepärast, et nad näevad temas inimest, kes on võrsunud töörahva hulgast, kellele nõukogude võim avas tee helgesse ellu, kes maksimaalselt kasutab kõiki nõukogude võimu poolt antud võimalusi, annab kogu jõu töörahva riigi hüvanguks ja on kõiges ning kõikjal esirinnas.

J. Kask

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 09523 Trükikoja „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 3012

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 40 (87) Reedel, 22. detsembril 1950. a. III aastakäik

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi SEADLUS Eesti NSV Ülemnõukogu valimiste läbiviimise kohta

Seoses Eesti NSV Ülemnõukogu teise koosseisu volituste lõppemisega 16. veebruaril 1951 Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu Presiidium Eesti NSV Konstitutsiooni § 35 alusel otsustab:

määrata Eesti NSV Ülemnõukogu valimised pühapäevale, 25. veebruarile 1951.

Tallinn, 14. detsembril 1950

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. JAKOBSON
Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär V. TELLING

Tähelepanu kõige tähtsamale!

Talvise eksamisessiooni alguseni on jäänud veel ainult kaks nädalat. On üldiselt teada, et eelseisev eksamisessioon kujuneb kogu ülikooli kollektiivi — nii õppejõudude kui ka üliõpilaste töö rangeks kontrolliks, mis paljastab puudused meie töös ja annab ülevaate sellest, kui hästi me oleme täitnud oma ülesandeid noore kaadri kasvatamise alal.

See asjaolu kohustab igat meie kollektiivi liiget asetama endale küsimuse: „Kas olen teinud kõik eksamisessiooni eduka kulgemise kindlustamiseks?" ja vastama sellele küsimusele range bolševistliku enesekriitikaga.

Pole kahtlust, et sellise oma töö enesekriitilise analüüsi tulemuseks on see, et avastatakse oma töös rida puudusi, mille kõrvaldamine enne eksamisessiooni algust on hädavajalik. Tänases lehes avaldame näiteks kirjutise eksamisessiooniks valmistumise olukorrast põllumajandusteaduskonnas. On täiesti kindel, et esiletoodud puudused on omased mitte üksnes põllumajandusteaduskonna tööle, vaid ka paljude teistegi teaduskondade tööle. Nendes vigades on vaja kiiresti selgusele jõuda ja need operatiivselt kõrvaldada.

Kõiki puudusi on kergem likvideerida, kui dekanaate siin abistab laialdane üliõpilaste aktiiv. On tingimata tarvis kõikjal asjalikus ja tõsises õhkkonnas läbi viia sessioonieelsed tootmisnõupidamised ja kindlustada, et puudused, millele neil nõupidamistel tähelepanu juhiti, kiiresti kõrvaldataks. Oma juhtivat ja suunavat osa sessiooni ettevalmistamises peavad tõstma ka komsomoli- ja ametiühingu-organisatsioonid, eriti nende esindajad kursustel.

Suureks ülesandeks on ka konsultatsioonide korralik läbiviimine. Ei saa sallida olukorda, kus konsultatsioonidest osavõtjaid on vähe või kus konsultatsioonile tullakse nõrga ettevalmistusega.

Suurt tähtsust omab ka eksamisessiooni plaanide koostamine. Dekanaadid peavad seejuures võimaluste piires arvestama üliõpilaste õigustatud soove ja püüdma plaane koostada selliselt, et nad rahuldaksid kõiki üliõpilasi.

Õppejõud peavad planeerima koostöös üliõpilaste aktiiviga eksamite läbiviimise selliselt, et kaoksid järjekorrad eksamitel, kindlustama, et üliõpilased eksami sooritamisel ei raiskaks asjata liiga palju aega.

Ühiskondlikud organisatsioonid aga peavad praegu suurimat huvi tundma selle vastu, millised eeldused igal üksikul üliõpilasel on eksamite sooritamiseks, et vajaduse korral veel organiseerida mahajäänute abistamist.

Iga üliõpilane peab mõistma, et eelseisvat eskamisessiooni tähistab eeskätt nõuete suurenemine. See tähendab, et üliõpilastel tuleb eksamiteks valmistumisse suhtuda veel suurema hoolega kui seni. Milgi juhul ei tohi piirduda üksnes loengumaterjalide läbitöötamisega, vaid tuleb laialdaselt kasutada ka erialast kirjandust.

Eesseisvad ülesanded on suured ja vastutusrikkad. Nende eduka täitmise saame kindlustada üksnes siis, kui suuname viivitamatult kogu oma tähelepanu, kõik jõud kõige olulisemale, kõige tähtsamale antud momendil — eksamisessiooni edukale, lünkadeta ettevalmistamisele.

Kõigis maailma keeltes kõlavad tänu- ja tervitussõnad suurele Stalinile

*

Juhan Schmuul

Kommunismile!

(Katkend „Poeemist Stalinile")

Jah, mäkke minevale teele
nüüd astunud on Eestimaa.
On uued sõnad eesti keeles:
kolhoos, eesrindlane, brigaad;
mees, eilne kehvik, ütleb aga
nüüd väga kindlalt: m e i e m a a l
Kuid nende mõne sõna taga
on avar, särav panoraam.

Need sõnad tähendavad sama,
et elu lagi pole must,
et noorte hingi moonutama
ei hakka eraomandust;
et maa, kus enne vaesus priiskas,
ta kurvast lõustast lahti saab,
et ainsat verist higipiiska
ei ime kulak meie maal!

See tähendab, et hool ja hellus
ja koolid noorte päralt on.
Et noorus marsib uhkelt ellu
kui värske löögipataljon.
Läeb aasta, kaks. Ja sada tuhat
komnoori uues Eestis on!
Neil hing on võitlev, vapper, puhas!
Vaat, see on löögipataljon!

Ja sellel avaral ja suurel
teel, kommunismi viival meid,
me mõtted tulevad Te juurde,
suur Stalin, ümbritsevad Teid!

Maa tänab teid:
sest küllalt kaua
ta kõndis kurba orjateed.
Kuid Teie seadus murdis rauad
ta kätelt, riivid elu eest.

Need murdsite. Kuid rohkem tänab
ta aga Teie päikse all
Teid selle eest, mis on meil täna,
et pidu on me tänaval!

Usk endasse end murrab kõnne,
aeg ehitav tast läbi lööb,
ja mõtted meie laste õnnest
ja ainulaadselt suurest tööst.

Ja laulab Moskva, laulab Tallinn
ühtsama ukke marsi viit:
Meid kommunismile viib Stalin,
maa päikesele vastu viib!

Kommunismi lipukandja

Nõukogude riigi, sotsialistliku ühiskonna arenemise ajaloos ei ole ühtki suurt sündmust, mis poleks seotud suure kommunismi arhitekti — geniaalse Stalini nimega. Meie rahva poolt käidud kuulsusrikas tee sotsialismini, tema säravad võidud igat liiki vaenlaste üle, tema võidukas edasiliikumine kommunismi poole — see kõik on seltsimees Stalini geeniuse looming.

Meie mõõtmatu kodumaa moodustab praegu gigantse ehitustandri. Teostatakse suurt plaani, mis teeb lõpu põuale ja kindlustab meie kolhoositalurahvale rikkalikud saagid. Seda plaani nimetab rahvas tema looja nime järgi stalinlikuks looduse ümberkujundamise plaaniks.

Volgal, Dnepril, Turkmeenia kõrbedes kerkivad maailma suurimad ehitused — hüdroelektrijaamad ja niisutussüsteemid. Need ehitused kuulutavad kommunismi lähenemist, on tõelised kommunismi ehitused. Ja rahvas nimetas needki stalinlikeks suurehitusteks, sest nende loomine toimub suure Stalini juhiste järgi.

Nõukogude teaduslikes uurimisasutistes, laboratooriumides ja teadlaste kabinettides käib pingeline töö nõukogude teaduse uute saavutuste sepistamisel. Ja ka meie teadlased töötavad seltsimees Stalini tarkade juhiste alusel, nad on stalinliku kooli teadlased.

Kasvab ja sirgub uus põlvkond, nõukogude noorus. Ta kasvab enneolematult soodsais tingimusis, mil talle on avatud kõik teed teaduse ja kultuuri varasalvede juurde. See noorsugu saab kommunismi ehitamise ürituse lõpuleviijaks. Ja sellel noorsool on au ja õnn nimetada end stalinlikuks sugupõlveks.

Nõukogude inimesed elavad õnnelikku ja rõõmsat elu, mida võimaldavad meile suure Stalini juhtimisel saavutatud võidud. Meie rahvas kasutab suuri demokraatlikke õigusi ja vabadusi, mis on talle antud Stalinliku Konstitutsiooniga.

Kõige eest, mis meie elus on kaunist ja imeväärset, oma õnneliku tänapäeva ja helge tuleviku eest võlgneme tänu suurele kommunismi ehitajale seltsimees Stalinile.

Armastuse, ustavuse ja lootusega vaatavad suure Stalini poole ka miljonid lihtsad inimesed kapitalistlikus maailmas. Nad ühendavad Stalini nimega oma lootused õiglasele tulevikule — vabanemisele kapitali ikkest, demokraatiale ja sotsialismile. Stalini nimega ühendavad nad selle, mis igale inimesele on praegu kõige kallim ja püham — rahu. Nad teavad, et seal, kus on Stalin — seal on võit. Veendunult ja kindlalt võitlevad nad rahu, demokraatia ja sotsialismi eest, millises võitluses neid juhib ja innustab rahu suur lipukandja seltsimees Stalin.

Kõigis maailma keeltes kõlavad miljonite inimeste huulilt tänu- ja tervitussõnad seltsimees Stalinile:

„Au suurele Stalinile! Elagu ja töötagu ta veel palju aastaid kõigi töötavate inimeste õnneks ja hüvanguks!"

Kunstilise isetegevuse ideelis-kunstilise taseme rõõmustav tõus

Möödunud laupäeval lõppes TR Ülikooli kunstilise isetegevuse III olümpiaadi teaduskondade isetegevuse ülevaatus. Ligemale kahe kuu jooksul toimus neliteist isetegevusõhtut, mille raames kõige ulatuslikuma eeskava andis arstiteaduskond. Sisuka ja huvitava kavaga esinesid ka ajaloo-keeleteaduskond, põllumajandusteaduskond ja matemaatika-loodusteaduskond. Kõige lühema ja ideelis-kunstiliselt kõige nõrgema kavaga esines olümpiaadil veterinaarteaduskond.

Vaadeldes ettekannete temaatikat näeme, et repertuaari valikul on isetegevuslased kaasa sammunud nõukogude eluga. Deklamatsioonide ja vokaalmuusika repertuaaris kajastus võitlus rahu eest ja nõukogude rahva suur ülesehitustöö. E. Niit (ajaloo-keelet.) andis omaloomingulises luuletuses „Turkmeeniale" pildi stalinlikest suurehitustest, Nikulini lühinäidendis „Valge ingel" (arstiteaduskonna esituses) paljastati USA-s valitsev inimvihkajalik rassiline diskrimineerimine jne. Ideeliselt küpselt oli repertuaar valitud õigus- ja metsandusteaduskonnas.

Kõigil ülevaatusõhtutel toimus enne isetegevusringide esinemist sissejuhatav sõnavõtt, mis oli pühendatud kohalike nõukogude valimistele. Kahjuks ei järgnenud sellele tervitatavale traditsioonile matemaatika-loodusteaduskonna isetegevuslased oma 3. detsembri ülevaatusõhtul.

Tehes ülevaadet üksikuist esinemisaladest, tuleb kõigepealt esile tõsta põllumajandusteaduskonna segakoori, mis üliõpilase E. Pajupuu juhatusel oli ära teinud suure töö ja rõõmustas ülikooliperet neljateistkümne hästi valitud ja hästi omandatud lauluga.

Vokaalsolistidest parimaiks osutusid Erik ning Trass matemaatika-loodusteaduskonnast ja Hiir ning Tennosaar õigusteaduskonnast. Duettidest väärib esiletõstmist matemaatika-loodusteaduskonna duett (Trass ja Prinits), kvartettidest ajaloo-keeleteaduskonna naiskvartett.

Eriti kõrget kunstilise meisterlikkuse taset osutasid käesoleval olümpiaadil instrumentaalsolistid. Klaverdajad H. Kolk (ajaloo-keelet.) F. Vainola ning L. Tiit (mat.-loodust.) ja R. Ojavere (arstit.), viiuldaja V. Murumaa (ajaloo-keelet.), tšellist U. Kolk jt. esitasid oma palad kunstiküpses interpretatsioonis.

Näitekunsti osas oleks soovinud näha enam viimistletud esitust. Paremaiks osutusid siin Nikulini „Valge ingel" arstiteaduskonna esituses ja Tšehhovi „Kurja kavatseja" õigusteaduskonna esituses.

Deklamaatoreist esinesid õnnestunult F. Bochmann A. Saare luuletusega „Emade sõna", I. Sõrmus katkendiga J. Schmuuli „Poeemist Stalinile", E. Niit omaloomingulise luuletusega „Turkmeeniale" ja M. Kalve D. Vaarandi luuletusega „Sumisevad metsad".

Rahvatantsurühmade tase oli keskmine, rida rühmi (näit. põllumajandusteaduskonna II rühm. ajaloo-keeleteaduskonna segarühm jt.) esinesid koguni nõrgalt. Parimate kollektiividena esinesid sel alal arstiteaduskonna I ja II kursuse segarühm, metsandusteaduskonna ja mat.-loodusteaduskonna rühmad. Viimased esitasid küllalt õnnestunult ka töötemaatilisi tantse.

Kunstilise võimlemise ja lavatantsu osas tuleb kahtlemata parimaiks tunnistada kehakultuuriteaduskonna saavutusi, eriti aga sm-te Kudu ja Vihmani esinemisi. Neile osutuvad konkurentideks naisvõimlejad arsti- ja põllumajandusteaduskonnast. Karaktertantsudest olid meeldejäävaimaiks „Tšardas" kehakultuuriteaduskonna lavatantsurühmalt ja „Hispaania tants" mat.-loodusteaduskonna üliõpilase Sanderi esituses.

Kõrvuti kunstiküpsede ettekannetega on teaduskondade isetegevuskomisjonid lavale lubanud ka mõningaid nõrku ettekandeid (põllumajandus-, mat.-loodus.-, õigus- ja metsandusteaduskonnas).

Üldine teaduskondade paremusjärjestus selgub neil päevil.

Tuleb soovida, et ülikooli isetegevuslased edaspidi töötaksid sama aktiivselt kui seni, taotleksid senisest veel innukamalt kõrget ideelis-kunstilist taset.

K. Orgo

Kohalike nõukogude valimised kujunesid töörahva nõukogude patriotismi uueks demonstratsiooniks

Meie tõeline pidupäev

17. detsember — kohalike nõukogude valimiste päev — oli TRÜ kollektiivile tõeliseks pidupäevaks, mis möödus määratu vaimustuse ja nõukogude patriotismi tähe all.

Juba kella 8-ks hommikul oli valdav osa ülikooli kollektiivi liikmeist, kes elavad Tähtvere linnaosas ja kuuluvad 8. valimisjaoskonda, käinud hääletamas. See on ühtlasi ka tunnustavaks hinnanguks meie agitaatorite kollektiivi tublile tööle.

Valijatele kohapeal pakutav isetegevus, lastetuba, einelaud, lastele korraldatud auto-ringsõit linnas valimiste auks — see kõik tegi valimiste päeva tõeliseks pidupäevaks.

Agitatsioonipunkti juhatus avaldab tunnustust valijate eeskujuliku teenindamise eest kõigile aktivistidele-agitaatoritele, kes andsid oma panuse valimiste heaks korraminekuks. Tunnustust väärivad ka need õppejõud, kes abivalmilt valimiste päeval oma autodega teenindasid valijaid ja nende lapsi.

E. Paul,
agitpunkti nr. 8 juhataja asetäitja.

Juba enne kella kaheksat hommikul

Valimistepäeva hommik...

Vara ärkab sel hommikul Tiigi tänavu ühiselamu. Kõigil on kiire, et olla esimeste hulgas valimiskasti juures, esimeste hulgas anda oma hääl kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt.

Ja juba enne kella kuut saabuvad esimesed valijaterühmad Tiigi tänava ühiselamust valimisjaoskonna juurde. Kohe pärast valimiste avatuks kuulutamist ruttavad nad täitma oma kodanikukohust. Esimeste hulgas annab hääle ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilane Lepik, kellele hulgana järgnevad teisedki.

Rõõmsalt ja veendunult hääletasid kõik Tiigi tänava ühiselamus elunevad üliõpilased juba enne kella kaheksat hommikul.

Jätkakem tööd!

Kohalike töörahva saadikute nõukogude valimised on möödunud. Meie ülikooli kollektiiv aitas tõhusalt kaasa valimiste heaks kordaminekuks, oma innuka ja sihikindla tööga, mis teenis töörahva teadlikkuse ja poliitilise aktiivsuse tõstmise üritust, sepistas kommunistide ja parteitute stalinliku valimisbloki võitu valimistel.

Valimiste edukas läbiviimine on meie agitaatorite tööle tunnustuseks. Kuid ärgu põhjustagu see enesega rahulolu kahjulike meeleolude tekkimist nende juures, vaid innustagu kõiki neid veel hoolsamale ja intensiivsemale tööle bolševistliku tõesõna kandmisel laiadesse hulkadesse. See ülesanne on seda olulisem ja kohustavam, et on saanud teatavaks Eesti NSV Ülemnõukogu uue koosseisu valimiste läbiviimine, mille ettevalmistamine peab algama viivitamatult.

Agitaatorid! Ärgem pangem käsi rüppe, vaid jätkakem oma suurt ja tänuväärset tööd.

R. Raudsepp.
agitpunkti nr. 8 juhataja.

Organiseeritud tööga, kõigi jõudude koondamisega suudame kindlustada eksamisessiooni eeskujuliku ettevalmistamise

* *

Ametiühingu büroo eksamite eel

Kehakultuuriteaduskonna ametiühingu büroo pöörab tõsist tähelepanu talvise eksamisessiooni parimale ettevalmistamisele. Ametiühingu büroo koos dekanaadi ja kateedrijuhatajatega koostas eksamisessiooni tunniplaani ning eksamite graafikud selliselt, et ükski üliõpilane ei kaotaks aega ühe eksami sooritamisel mitte üle 1—2 tunni. Iga üliõpilane ilmub eksamile täpselt määratud kellaajal. Samuti on ametiühingu liinis korduvalt tähelepanu juhitud sellele, et kõik arvestused tuleb tingimata sooritada varakult enne eksamisessiooni algust.

Koos kateedrijuhatajatega arutas büroo üksikute õppeainete programmide ja õppekirjanduse üliõpilastele tutvustamise küsimust. Selle ühe tulemusena koostas kehakultuuri ajaloo ja teooria kateeder ülikooli pearaamatukogus leiduvast kehakultuurialasest kirjandusest täieliku nimestiku ja kartoteegi, mis paigutati üliõpilastele kasutamiseks teaduskonna punanurka. Tänu sellele saavad üliõpilased parema ülevaate kirjandusest, mida neil oleks võimalik kasutada loengute täiendamiseks. Lugedes neid teoseid õpivad üliõpilased ühtlasi ka rohkem vene keelt, süvendavad erialaseid teadmisi, omandavad kindlaid teadmisi ja harjuvad üldse iseseisvamalt töötama raamatuga.

Suurt tähelepanu on ametiühing osutanud ka eksamieelsete konsultatsioonide ja ülevaateloengute korraldamise organiseerimisele vajaduse korral, eriti Pavlovi õpetusest tulenevate seisukohtade selgitamiseks. Ametiühingu ja teaduskonna dekanaadi poolt loodi üliõpilastele ka võimalused teaduskonna ruumide kasutamiseks õppimiseks hiliste õhtutundideni.

Ametiühingu büroo esimees sm. A. Tähnas on loonud tiheda igapäevase kontakti kursusevanematega, mis aitab õigeaegselt lahendada kõiki küsimusi, mis kerkivad üles sessiooni ettevalmistamise ja selle läbiviimise käigus.

Kogu teaduskonna pere võtab talvist eksamisessiooni teaduskonna elu keskse sündmusena, mille heast kordaminekust on kõik huvitatud. Selle kindlustamiseks annab ka ametiühingu büroo ühe teaduskonna elu juhtiva keskusena oma parima.

J. Laidvere

Täita lüngad eksamisessiooni ettevalmistuses

Talvine eksamisessioon on pingeline ja vastutusrikas periood, mis peab andma tunnistust sellest, mida me oleme suutnud saavutada möödunud semestri jooksul. Head vastused eksamil eeldavad üliõpilaste süstemaatilist tööd kogu semestri jooksul, samuti ka dekanaadi ja kateedrite abi soodsate õppetingimuste loomisel ning õppedistsipliini kindlustamisel.

Vaadeldes eksamisessiooniks ettevalmistumist põllumajandusteaduskonnas näeme, et siin esineb sel alal veel tunduvaid puudusi. Suurt tähtsust eksamieelsel perioodil omavad konsultatsioonid. Dekanaadis on välja töötatud küll konsultatsioonide plaan, kuid üliõpilaste osavõtt nendest on nõrk. Eriti puudutab see füüsika ja keemia konsultatsioone I kursusel, kus nendes ainetes esineb nõrku tulemusi praktikumidel. Siin arvatakse ekslikult, et eksamil hea tulemuse saavutamiseks piisab paaripäevasest tööst, et konsultatsioonid ei oma kuigi suurt tähtsust. On selge, et sessiooni vältel on aega väga vähe ja ebaselged kohad tuleb juba paralleelselt materjali esitamisega loengutel selgeks teha konsultatsioonidel. Mõnevõrra paremini võetakse osa marksismi-leninismi aluste konsultatsioonidest, mis võimaldab üliõpilastel arvestuste sooritamisele selles aines asuda juba varakult.

Suureks chuks eksamitulemustele on kujunenud paljude üliõpilaste nõrk õppedistsipliinist kinnipidamine. Omamoodi „rekordimeesteks" siin on Pukk ja Toomla aianduse eriharu II kursuselt, kes on puudunud vastavalt 110 ja 118 tundi, kusjuures enamus nendest on põhjuseta puudumised. Ligi 40% kogu semestri vene keele tundidest on puudunud zootehnika III kursuse üliõpilased Siiri Müürberg ja Laine Aas. Sm. Müürberg on ka muus osas suuremaks distsipliinirikkujaks. Dekanaat pole teda aga rangelt korrale kutsunud. Ka puudujate soosijate suhtes pole küllalt otsustavaid samme astutud. Nii oli zootehnika III kursusel grupivanemaks sm. E. Vili ja agronoomia III kursusel sm. Heinsalu, kes järjekindlalt ei märkinud puudujaid päevikusse. Sm. Vili ei võta ka ise loengutest osa, olles seega omamoodi „eeskujuks". Muidugi avaldab see ka kaasüliõpilastele mõju ja tagajärjeks on lünklikud konspektid ning teadmised. Olukorda sel alal tuleb tugevasti parandada veel semestri viimastel nädalatel.

Mõnedel kursustel torkab silma passiivne suhtumine seminarideks ja praktikumideks ettevalmistamisele, mistõttu esineb nõrku vastuseid ja materjali mittetundmist. Nii on marksismi-leninismi aluste seminarideks halvasti valmistunud sm-d Ollino, Johanson, Vili jt., kes on saanud juba mitu mitterahuldavat hinnet. Muidugi on see ka puudumise otseseks tagajärjeks ja nendel seltsimeestel tuleb end tugevasti pingutada, et edukalt sooritada arvestused ja eksamid. Vene keeles on tõsiseid raskusi sm-l Indermitteli, Rosenthalil, Tammel ja Kissal. Vene keelt paremini valdavail üliõpilastel tuleb neid tõsisemalt aidata.

Mõned üliõpilased kurdavad, et kursusetööde teostamise ja kirjutamise aeg on dekanaadi poolt jaotatud mittesobivalt, nii et esimese 2,5 aasta vältel tuleb kirjutada 7 kursusetööd, mis võtab palju aega ja mõjutab ka eksamisessiooni ettevalmistamist. Üliõpilaste palvele vähendada kursusetööde arvu või pikendada nende valmistamise tähtaega, dekanaat vastu tulnud ei ole.

Eksamisessiooni eelsel perioodil esineb puudusi ka mõningate kateedrite töös.

Nii on taimekasvatuse ja mehhaniseerimise kateedris halvasti korraldatud õppekirjanduse ja materjali kättesaamine. Samuti ei jõua arvestuste protokollid õigeaegselt kohale ja pole moodustatud aktivistide gruppe. Senini pole korraldatud veel ka ülevaatlikke loenguid läbivõetu kohta ja juhitud õppekirjanduse kasutamist. Pole kontrollitud ka üliõpilaste koduse iseseisva töö võimalusi.

Et parandada neid puudusi, tuleb luua tihe kontakt dekanaadi, ametiühingu ja komsomoli-organisatsiooni vahel ning kiiresti osutada abi õppetöös mahajääjaile, likvideerida puudumiste suur protsent ja täita lüngad mõnede õppejõudude loenguis. Kateedreis tuleb kättesaadavaks teha õppekirjandus, õigeaegselt koostada eksamipiletid, tutvustada I kursuse üliõpilasi eksaminõuetega ja selgitada konsultatsioonidest osavõtu suurt tähtsust. Ainult siis võivad põllumajandusteaduskonna üliõpilased saavutada eksameil maksimaalseid tulemusi ja astuda täite teadmistega Eesti Põllumajandusakadeemia perre.

R. Zimmer

Vennasvabariikide kogemustest õppimine aitab parandada tööd

Arvestades kriitikat, mis on osaks saanud geneetika ja darvinismi kateedrile, on kateeder võtnud tarvitusele rea abinõusid, et tõsta oma tegevus kõrgemale tasemele. Kateedri teadusliku töö teema suhtes on peetud läbirääkimisi prof. Gerbilskiga, kes on Leningradi Riikliku Ülikooli kalakasvatuse aluste laboratooriumi juhataja.

Prof. Gerbilski on leiutanud hüpofüsaarse injektsiooni meetodi kaladele. See meetod on praegu laialt tarvitusel kalakasvatuses ja prof. Gerbilski on seda edukalt kasutanud ka Eesti NSV-s.

Kalakasvatuse aluste laboratooriumi uurimistöö temaatikas on esikohal kala organismi nende nähtuste uurimine, mida inimene võiks suunavalt muuta, et tõsta kala produktsiooni Nõukogude Liidu arvukates veekogudes. Siia kuuluvad ka tööd kala paljunemise reguleerimise alalt. Prof. Gerbilskiga kontaktis ja tema soovitusel hakkab geneetika ja darvinismi kateeder töötama teemal „Suguproduktide üleküpsemise mõju kala arengule". Suguproduktide üleküpsemine on nähtus, mis esineb kalakasvatuse praktikas. Prof. Gerbilski arvates oleks väga väärtuslik kindlaks teha selle tagajärgi.

Geneetika ja darvinismi kateedris õpetatavatest ainetest on tähtsaim darvinism, mis on esikohal bioloogiliste teaduste süsteemis kui aine, mis omab suurt tähtsust dialektilise materialismi omandamisel. Ka selle õpetamise parandamiseks on mõndagi ette võetud.

Nii külastas alakirjutanu Mitšurinskit, tutvudes Mitšurini ja tema õpilaste tööga. Kasulikuks osutus ka Riia Ülikooli darvinismi kateedri tööga tutvumine.

Huvipakkuv ja õpetlik oli Leningradi Ülikooli darvinismi kateedri külastamine, kus osutus võimalikuks selgitada darvinismi kava mõningaid lahtisi küsimusi. Kuna see külaskäik toimus semestri ajal, siis võis tutvuda ka õppeprotsessiga, näiteks seminariga darvinismi alal.

Üliõpilaste õpingute hõlbustamiseks tõlgitakse praegu geneetika ja darvinismi kateedris Presenti „Darvinismi lugemiku" uus väljaanne eesti keelde.

Kateeder töötab sellest semestrist alates uutes ruumides, kuid ruumide suhtes on ta sattunud halvemasse olukorda kui oli enne, kuna kateedril puudub üldse oma ruum praktikumi teostamiseks. Praegu on kateedril kõikide teiste funktsioonide täitmiseks kaks väikest tuba. Ko'mas on küll lubatud, kuid seni kahjuks üle andmata.

Kateeder jätkab energiliselt jõupingutusi selleks, et järjest edukamalt toime tulla oma vastutusrikaste ülesannetega.

Prof. L. Poska-Teiss,
geneetika ja darvinismi kateedri juhataja.

Rohkem tähelepanu konsultatsioonidele ja kontrolltöödele!

Kõrgema matemaatika õpetamine metsandusteaduskonna metsatööstuse osakonnale toimub kahel esimesel kursusel suhteliselt suure nädalatundide arvuga.

On väga oluline, et loengute läbitöötamine algaks juba semestri kestel, sest ainuüksi mõnenädalaline eksamisessioon ei suuda kindlustada materjali süstemaatilist omandamist. Siinjuures tuleb lisaks loengutekstidele täiendavalt läbi vaadata ka soovitatud kirjandus. Kõik arusaamatused loengute tekstis (ka pisiasjad!) tuleb märkida ära ja püüda neid selgitada kas koos kaasüliõpilastega või pöörduda õppejõu poole individuaalkonsultatsiooni saamiseks.

Lisaks individuaalkonsultatsioonidele korraldatakse ka rühmakonsultatsioone raskemate küsimuste selgitamiseks või kordamiseks.

Siin on eriti tarvilik üliõpilaste omapoolne initsiatiiv ja aktiivne osavõtt, sest sageli on õppejõule teadmata, millised küsimused sünnitavad kõige enam raskusi. Kahjuks tuleb aga märkida, et selles suhtes jätab olukord veel palju soovida. Tullakse küll konsultatsioonitundi, kuid ei esitata peaaegu mingeid küsimusi, öeldes, et kõik olevat selge; kui aga õppejõud hakkab esitama küsimusi ise, siis selgub, et suuremal osal üliõpilastest on vastav materjal puudulikult läbi töötatud, kusjuures püütakse vabanduda ajapuudusega (metsatööstuse osakonna I kursus). Selline olukord on täiesti lubamatu ja sellest tuleb kõige kiiremas korras üle saada. Siin peaks senisest enam õppejõule abi osutama ka kursuse aktiiv.

Ülevaadet üliõpilaste poolt semestri vältel tehtud töö kohta annavad ka korraldatud kontrolltööd, mis võimaldavad õppejõul eesrindlaste kõrval kindlaks teha ka mahajääjaid. Nii näit. kontrolltööde tulemused metsatööstuse osakonna I kursusel näitasid, et kuigi suurem osa üliõpilasi on õppeprogrammis nõutava materjali kindlalt omandanud (üliõpilased Kiisler, Kiudsoo, Siniallik, Kõrran jt.), esineb juhtumeid, kus pole suudetud esitatud nõudmistega sammu pidada (näiteks üliõpilased Mardla, Serg, Pärn, Link). Viimatimainitud üliõpilastel tuleb otsustavalt muuta oma tööstiili, kui nad ei taha, et neid eksamisessioonil ootaksid ebameeldivused.

Puudusi kontrolltööde alal esineb ka metsatööstuse osakonna II kursusel. Millega seletada näiteks asjaolu, et käesoleva semestri esimeselt kontrolltöölt puudus 6 üliõpilast (s. o. ligi kolmandik). Suure puudumiste arvuga kontrolltöödelt ja loengutelt on eriti silma hakanud üliõpilased Marmor, Jõgi, Siilbek.

Van.-õp. Ü. Lepik

Mõjuv vahend esinevate puuduste väljaselgitamiseks

Läheneva eksamisessiooni tõttu omavad suurt tähtsust praegu teaduskondades toimuvad üliõpilaste tootmiskoosolekud, mille ülesandeks on likvideerida esinevad puudused õppetöös, et kindlustada edukas eksamite sooritamine kõigi üliõpilaste poolt.

Kuigi eksamite sooritamise protsent ja hinnangute tase on pidevalt tõusnud, ei tohi saavutatule peatuma jääda, vaid üliõpilaskond peab kogu jõuga taotlema veelgi kõrgemate näitajate saavutamist, et mitte maha jääda teistest meie kodumaa kõrgematest õppeasutistest.

Veterinaarteaduskonnas on tootmiskoosolekud kõigil kursustel juba läbi viidud. Arutelu tulemusel selgus, et õppetöös esineb veel mitmesuguseid olulisi puudusi. Nii näiteks ei ole mõned üliõpilased tähelepanu pööranud vene keele õppimisele, kuigi üliõpilaste enamiku poolt on vene keel juba niivõrd omandatud, et ta on muutunud iseseisvast õppeainest praktiliseks abinõuks erialaste distsipliinide käsitlemisel. Et vene keele oskuse puuduliikkus erialase terminoloogia alal end tunda annab teravamalt just nooremate kursuste üliõpilastele, otsustasid II kursuse üliõpilased A. Jürgenson ja E. Kiviste, kes valdavad vene keelt paremini, siin nõrgematele oma kursuse üliõpilastele igasugust abi osutada.

Et võimaldada paremat ettevalmistust eksamiteks, peeti üliõpilaste poolt vajalikuks kõigi arvestuste sooritamist juba varakult enne eksamisessiooni.

Ühtlasi peeti vajalikuks senisest suuremal määral osutada tähelepanu õppegruppide moodustamisele, kus ühiselt saaks käsitletavad probleemid läbi arutatud, mis tagaks kõigi eksamite eduka sooritamise.

V kursusel otsustati seoses eelseisva talvise menetluspraktikaga teha igale üliõpilasele kohustuseks esineda praktika jooksul kolhoosides loengutega meie loomakasvatusega seoses olevate tähtsamate küsimuste kohta. Kõik ettekandmisele tulevad loengud arutatakse varem kateedrites läbi.

Tootmiskoosolekute tulemusena selgus vajadus nende sagedamaks ja regulaarsemaks korraldamiseks, mis võimaldaks esinevate väärnähete kohest kõrvaldamist.

Arvestades asjaolu et esinevate puuduste kõrvaldamisele on asutud üliõpilaskonna ja õppejõudude ühisel jõul, võib loota, et seekordne eksamisessioon veterinaarteaduskonnas viiakse läbi tunduvalt edukamalt kui eelmised.

K. Peterson,
assistent.

Seinalehtede ülevaatuse tulemused

Hiljuti toimunud seinalehtede ülevaatus, millel oli esitatud 15 teaduskondade ja ühiselamute seinalehte, andis järgmisi tulemusi: esikohale tulid metsandusteaduskonna seinaleht „Võidelev Sõna" ja Tiigi tänava ühiselamu seinaleht „Loov Noorus". Teise koha andis žürii aja.oo-keeleteaduskonna seinalehele „Sõna ja Teoga" ning Kas.ani tänava internaadi seinalehele „Noor Mõte". Kolmanda koha omandasid arsliteaduskonna seinaleht „Progressiivne Farmaatsia" ja Lauristini tänava ühiselamu seinaleht „Meie Elu". Põllumajandusteaduskonna seinaleht „Nõukogude Agronoom" tuli neljandale kohale.

Võetud kohustus ületati

Enamik metsandusteaduskonna metsamajandusosakonna II kursuse üliõpilastest on õigesti aru saanud eesrindliku nõukogude kirjanduse suurest tähtsusest ning on kirjanduse levitamise hoogtöökuu jooksul aktiivselt ostnud ja tellinud kirjandust ning ajakirjandust.

Juba hoogtöökuu algul võeti vastu üksmeelne otsus, et iga üliõpilane ostab või tellib kirjandust vähemalt 5% ulatuses oma kuustipendiumist. Kuid enamik üliõpilasi on selle kohustuse tublisti ületanud. Parimaks kirjanduse ja ajakirjanduse tellijaks kursusel on kommunistlik noor Aleksander Sinimäe, kes on kirjandust ja ajakirjandust ostnud 80 rubla eest.

V. Luuse,
metsandusteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Vaike Tamm — ülikooli parim naismaletaja

Hiljuti lõppesid TR Ülikooli 1950. aasta esivõistlused naismaletajatele. 14 osavõtja hulgast tuli esikohale õigusteaduskonna üliõpilane Vaike Tamm 12,5 punktiga 13-st võimalikust. Teisele kohale tuli Henno (ajaloo-keelet.), kolmandale kohale Mikfeld ja neljandale kohale Vill (mõlemad mat.-loodust.). Edasi järgnesid Kulli (õigust.), Kõiv (KKT), Vallisoo (arstit.) jt.

E. Jegorson

Veel kord olukorrast eesti keele ringis

ELKNÜ TRÜ Komitee, ÜTÜ ajaloo-keeleteaduse osakonna nõukogu ja ÜTÜ eesti keele ringi esindajaist moodustatud brigaad, kuhu kuulusid sm-d Siilivask, Lokke, Kahk, Siimann, Liim, Liimets ja Kull, arutles oma koosolekul 11. detsembril olukorda ÜTÜ eesti keele ringis.

Koosolek, läbi arutanud ajalehes „TRÜ" nr. 35 ilmunud kritiseeriva artikli „Umbne õhkkond eesti keele ringis" ja sellega seoses tekkinud diskussiooni, tunnistas ajalehes ilmunud kriitika põhiliselt õigeks. Eesti keele ringi töös märgiti veel järgmisi vigu ja puudusi.

1. Teadusliku töö suunamisel on lastud ringil minna isevoolu teed. Selle eest langeb vastutus põhiliseit eesti keele ja soome-ugri keelte kateedrite õppejõududele. Vastavad kateedrid pole üliõpilaste iseseisva töö suunamisele rakendanud ka kateedri juures töötavaid aspirante (Villup, Kiindok) ja viimased pole ise vähimalgi määral tundnud huvi ringi töö vastu.

2. Juhatuse nõrgast organisatsioonilisest tööst tingituna pole küllaldaselt aktiviseeritud ringi liikmeid teaduslikule tööle, töökoosolekuid on peetud vähe.

3. Temaatika formuleerimisel pole rangelt silmas peetud nõukogude teaduse parteilisuse printsiipe.

4. Ringi liikmetes pole kasvatatud õiget arusaamist nõukogulikust kriitikast ja enesekriitikast, mistõttu ka ringi vanema R. Kulli kriitiline ja enesekriitiline sõnavõtt ringi koosolekul, kus arutati ajalehes toodud kriitikat, jäi tähele panemata. Ilmnes selgesti, et ÜTÜ ajaloo-keeleteaduse osakonna teaduslik juhendaja prof. P. Ariste ei mõistnud ringi töös esinevaid puudusi.

Eesti keele ringi töös esinenud puuduste kõrvaldamiseks ja ringi töö parandamiseks on vajalik operatiivselt asuda esinenud vigade parandamisele õppejõudude ja üliõpilaste ühiste pingutuste alusel.

Intensiivsemaks teaduslik töö, tihedamaks tema koostöö praktikaga!

* * *

Sotsialistliku põllumajanduse teenistuses

Suur murrang meie vabariigi põllumajanduses — üleminek kollektiivse suurmajapidamise süsteemile — avas määratu avarad perspektiive meie vabariigi põllumajanduse tootmistaseme kiireks tõusuks.

Praegusel põllumajanduse arenemise etapil, mil meie vabariigi kolhoosid on organiseerimisperioodilt siirdunud organisatsioonilise ja majandusliku tugevdamise teele, on omandanud erakordselt suure tähtsuse nõukogude eesrindliku agronoomiateaduse kaasaegsete saavutuste ning eesrindliku praktikaga omandatud kogemuste laialaulatuslik propageerimine ning leviitamine ja teaduse praktika seose tugevdamine.

Põllumajandusteaduskonna õppejõudude kollektiiv on teaduse ja praktika seostamise alal juba mõndagi ära teinud, ent sellega ei või veel kaugeltki rahule jääda.

Tuleb alla kriipsutada mullateaduse ja agrokeemia kateedri (juhataja dots. O. Hallik) tihedat sidet praktikaga meie vabariigi põllumajanduse ühe tähtsama probleemi — nimelt happeste muldade lubjatarbe uurimise ja lupjamise töö teostamise propaganda alal. Viimase kahe aasta jooksul on kateedri töötajate poolt peetud nii maal kui linnas 35 ettekannet, avaldatud ajakirjanduses 20 artiklit ning kirjutatud 4 brošüüri.

Veise- ja hobusekasvatuse kateedri õppejõud (juhataja dots. A. Muuga) on samal ajavahemikul pidanud 42 loengut — peamiselt kolhoosides ja zooveterinaarpersonalile, ning avaldanud 15 artiklit. Nimetatud kateedri töötajate poolt on antud kohapeal kolhoosidele rohkesti konsultatsioone, teostatud söödaanalüüse ja korraldatud vaatlusi.

Agraarökonoomia ja plaanimajanduse kateedri (juhataja van. õp. V. Teitelbaum) õppejõudude poolt on viimase kahe aasta jooksul peetud kolhoosides, kolhoosi-aktiivi seminaridel ning agronoomilisele ja zootehnilisele personalile 50 loengut, ajakirjanduses avaldatud 33 artiklit ning välja antud 4 populaarteaduslikku brošüüri.

Kolhoosides on antud konsultatsioone töö organiseerimise ning toomise plaanimise alastes küsimustes. Kateedri töötajad on aktiivselt abistanud oma šeflusalust kolhoosi „Jüriöö", osa võtnud kolhoosnikute üldkoosolekutest, abistanud tootmisplaani koostamisel, töö organiseerimisel jne.

Mehhaniseerimise kateedri (juhataja E. Nurk) töötajate poolt on konstrueeritud ning tootmisele edasi antud universaal-rühvel ja antud olulisi juhiseid põllutöömasinate tehasele „Võit" külvimasinate konstruktsiooni parandamiseks. On avaldatud rida artikleid, brošüüre ja esinetud kolhoosides mehhaniseerimisalaste loengutega.

Maaparanduse ja sookultuuri kateedri juhataja dots. R. Tiitso poolt on konstrueeritud geodeesia signaal, millele on antud üleliiduline autoritunnistus, ning rida teisi maaparanduse masinaid.

Nimetatud kateedrite kõrval on ka sääraseid, kes on põllumajanduse propaganda ja teaduse ning praktika töö seostamise küsimuste alal vähe teinud. Nende hulgas on rakenduszooloogia-entomoloogia kateeder (juhataja van. õp. Eenlaid). Kateedri õppejõudude poolt peeti kartulimardika vaatlejate kursustel 20 tundi loenguid ning korraldati linna kartulipõldudel vaatlusi, kuid kolhoosides ja rahvamajades loenguid ei ole peetud. Kahe aasta jooksul on ajakirjanduses avaldatud ainult 1 artikkel.

Taimehaiguste kateedri (juhataja prof. Marland) kollektiivi poolt peeti viimase kahe aasta jooksul ainult kaks erialast loengut ning avaldati 9 artiklit.

Oma edaspidises töös peab põllumajandusteaduskonna õppejõudude ja üliõpilaste kollektiiv sidet teaduse ja praktika vahel veelgi tihendama. Selleks võttis teaduskonna õppejõudude koosolek vastu otsuse laiendada teaduskonnas töötava šefluskomisjoni töö l agronoomiliste teadmiste levitamise osas kolhoosidele kogu vabariigi ulatuses. Et see otsus ka tegelikult ellu viidaks, tuleb aktiviseerida kõigi kateedrite ja õppejõudude tööd kolhoosides ja kogu põllumajandusliku tootmise abistamisel, laialt asemalt ära kasutada ka üliõpilasringe agropropaganda teostamisel ja veelgi enam seostada teaduslikku uurimistööd kolhoosides praktikaga.

V. Teitelbaum

Vennalik koostöö

Nõukogude patriotismi jõud, õpetab seltsimees Stalin, seisneb selles, et tema aluseks on rahva sügav andumus Nõukogude kodumaale, meie maa eri rahvustest töötajate sõbralik koostöö.

Sellise koostöö üheks näiteks võiks olla meie ülikooli ajaloo-keeleteaduskonna kollektiiv, kui oma koosseisult kõige mitmekesisem teiste teaduskondade hulgas. Eestlaste kõrval õpib siin rohkesti venelasi, ukrainlasi, juute ja teistegi rahvuste esindajaid.

Tuleb tunnustavalt ütelda, et kodanlikke igandeid eestlastest üliõpilaste teadvuses esineb järjest vähem ja vähem. Endise usaldamatuse ja eraldatuse asemel on selle tagajärjel nüüd tekkinud eri rahvustest üliõpilaste sõbralik koostöö.

Paljud üliõpilased-eestlased ei valda veel tarvilikul määral vene keelt. Siin on neile appi tulnud need üliõpilased, kes oskavad vene keelt kui oma emakeelt täielikult. Nii näiteks koos I kursuse slavistidega kuulavad marksismi-leninismi aluste loenguid ka 1 kursuse juristid. Slavistide grupis tekkis mõte aidata juriste vene keele sügavamal omandamisel, mis võimaldaks neil põhjalikumalt tundma õppida marksistlik-leninlikku teooriat. Seda algatust tuleb soojalt tervitada.

Internatsionalismi tunde, rahvaste sõpruse tunde kasvatamine on üks tähtsamaid kommunistliku kasvatuse koostisosi. Meie ülesandeks on veelgi enam arendada ja süvendada seda kõrget tunnet meie üliõpilaste hulgas.

N. Bassel

Kodanlike igandite kammitsas

1949. a. novembrikuus organiseeris prof. Valdes suure kiirusega nn. teadusliku fotograafia ringi, millest kutsus osa võtma kateedri töötajaid ja patoloogi.ise anatoomia teadusliku ringi üliõpilasi. Loodud ringi liikmeid lubati pühendada mikrofotograafia saladustesse. Ring, millest oldi huvitatud, pidas novembri- ja detsembrikuus kokku neli töökoosolekut. Neil töökoosolekutel selgitas prof. Valdes oma poja assisteerimisel fotograafia algeid, kuna aga mikrofotograafiani ei jõutud. Suure hallooga loodud ja alul regulaarselt kooskäinud ring suri välja sama kiiresti kui tekkis.

Miks tundis prof. Valdes järsku erilist huvi fotograafia ringi loomiseks ja miks see huvi kiiresti kustus? Et siin on tegemist prof. Valdese poolt sihiteadliku manöövriga, selgub, kui silmas pidada seda, et ringi loomise eel nõukogude avalikkuses korduvalt juhiti tähelepanu sellele, et mõned Nõukogude Eesti teadlased meditsiini alal on kodanlike igandite kammitsas. Ühe nende igandite avaldumise vormina märgiti muuseas erialaste teadmiste konspireerimist, mis objektiivselt pidurdab kvantiteeritud kaadrite kasvatamist.

Ilmselt tahtis prof. Valdes ringi organiseerimisega näidata, et tema selliste igandite kammitsas olevate teadlaste hulka ei kuulu. „Tõestanud" seda mikrofotograafia ringi loomisega, vaibus tema huvi ringi tegeliku töö vastu peagi. Nii nagu ennegi, on mikrofotograafia sisseseaded suletud mitme luku taha, kuhu vaba juurdepääsu omavad ainult professor ja tema perekonna liikmed.

Eeltoodud episood on üheks tüüpiliseks ja iseloomustavaks näiteks sellest, kuidas prof. Valdes ei ole suutnud vabaneda madalaist egoistlikest põhimõtetest, mis on võõrad nõukogude teadlastele.

K. Parik

Teaduslikud ringid — õppetöös omandatu süvendajad

Kuigi ülikooli õppeplaanides ettenähtud erialaste distsipliinide aineprogrammid haaravad vastava aine sisu mitmekülgselt ja olulisemates osades ulatuslikult, ei ole nende ainete üksikküsimuste detailsem käsitlemine õppeprotsessi raamides juba ajalise piiratuse tõttu võimalik. Selle lünga täitmisel tuleb abiks küsimuste läbitöötamine üliõpilaste endi poolt, kas sellekohaste katseliste uurimiste teostamise või vastavate ülevaadete koostamise ja nende esitamise ning läbiarutamise teel teaduslike ringide koosolekutel.

Käesolevat õppetöö süvendamise ja täiendamise vormi on senisest ulatuslikumalt võtnud oma käesoleva õppeaasta töökavasse veterinaarkirurgia ring (juhendaja dots. R. Säre). Eksperimentaalsetest töödest on selle ringi kavas kodumaiste anesteesia viiside võrdlev katsetamine ja nende rakendamine veterinaarpraktikas, kultide kastratsiooni meetodite katsetamine, emiste kastratsiooni meetodite tehnika ja mõju uurimine kastraatide nuumatavusele ning lihakvaliteedile. Nimetatud katselised uurimised ei piirdu ainult seni teada oleva katse tehnika ja tulemuste kordamisega, vaid nendega saadakse sageli uusi täiendavaid andmeid.

Ülevaate-referaatidena on ette kantud (S. Laasik, R. Koppel) või koostamisel füsioteraapia-alased teemad, nagu valgusravi, päikeravi, vesiravi, soojusravi; peale selle on kavas sulfoonamiidide kasutamine veterinaarkirurgias, andmeid antibiootikute rakendamisest veterinaarpraktikas, leukotsüütide osatähtsus haava paranemisprotsessis. Esile tõsta tuleks kateedri juhataja van. õpetaja J. Velleste juhendamisel üliõpilaste poolt teostatavaid veiste traumalise võrkmiku operatsioone vatsalõikuse näol, mis üliõpilastel võimaldab omandada vilumust operatsioonitehnikas ja on vajalikuks eelduseks arvukama veterinaarkirurgide kaadri ettevalmistamisel.

Veterinaarteaduste ringi tööplaanis on tähtsal kohal nõukogude eesrindliku bioloogiateaduse uuemaid saavutusi käsitlevad teemad (enamik prof. J. Tehveri juhendamisel), millest oleks nimetada: Lepešinskaja õpetus rakkude tekkest mitterakulisest ainest; noorloomade suunavast üleskasvatamisest; nõukogude füsioloogia võitluses tsellulaarpatoloogiaga; teed sigade viljakuse tõstmiseks; fütontsiidide rakendamine veterinaarias jt. Eksperimentaalsetest töödest tuleks märkida loomatervishoiulise olukorra uurimist ühe kolhoosi veisefarmis, marutaudi diagnoosimist aglutinatsioonreaktsiooni abil, tibude koktsidioosi esinemise ja tõrje küsimust ENSV kolhoosides jt.

Peale nimetatud iseseisva uurimistöö liikide on V kursuse üliõpilastele läbitöötamiseks üles seatud temaatika aktuaalsete loomatervishoiuliste küsimuste alalt (kokku 35 teemat) populaarteaduslike ettekannete koostamiseks, mis pärast juhendavate õppejõudude poolt läbivaatamist ja osalt ringides arutamist tulevad ettekandmisele zooveterinaarjaoskondades talvise menetluspraktika ajal.

Tuleb märkida suurt huvi tõusu veterinaarteaduskonna üliõpilaste hulgas teadusliku uurimistöö vastu kui ka kateedrite senisest paremat osavõttu selle töö suunamisest ja teostamisest, mis tagab nii ideoloogiliselt kui ka erialaselt hästi väljaarenenud veterinaarspetsialistide järelkasvu.

Prof. J. Kaarde,
ÜTÜ veterinaarteaduste osakonna juhendav õppejõud.

VESTEKS

Karl Kalkun „lõbustab" rahvast

Olümpiaadipidu oli täies hoos. Täna oli siia kokku tulnud üliõpilasi peaaegu igast teaduskonnast, et sisukalt ja lõbusalt vaba aega veeta. Peale kõigi teiste oli kohal ka Karl Kalkun — õigusteaduse „ammutaja". Oma teaduskonnas on ta tuntud kui suur „naljahammas" ja napsuvend.

Mida tegi siis Kalkun matemaatika-loodusteaduskonna olümpiaadil paar nädalat tagasi? Kui osutus, et matemaatikud oma olümpiaadiga midagi eriti huvitavat pakkuda ei suutnud, siis otsustas seda teha Karl Kalkun õigusteaduskonnast: ta püüdis lõbustada ennast ja rahvast.

Oma vanade kommete kohaselt võttis ta kõvad „tuurid" sisse. Viin piiras niigi piiratud mõistust, ja Karl Kalkun hakkas laiutama oma labase käitumisega. Ta istus esimesse ritta, vahetevahel norsatas, ärgates aga vahetas oma sõbraga mitte päris viisakaid märkusi ja mõtteavaldusi, mis üle saali kostsid. Vaheajal lõbustas ta kohalviibijaid veel mõne labase naljaga ja enne äraminekut kandis suure furooriga ette oma lemmiklaulu, mille sõnad trükimusta ei kannata.

Mis juristi saab Kalkunist, kui ta ei loobu otsustavalt sellisest huligaanitsemisest? Ja kuidas võivad näitekunstiringi liikmed teda sellisena sallida endi hulgas?

Minu arvates, kui mees on parandamatu joodik, siis tema sobivus ringidesse ja ülikooligi on väga kahtlane.

M. Osman

Tasume võla kodumaa ees

Pedagoogilise töö kõrval on nõukogude ülikooli iga õppejõu üheks põhiliseks ülesandeks teadusliku uurimistöö teostamine. Selle ülesande täitmiseks on loodud meie teadlastele kõige avaramad võimalused, ja iga õppejõu kohustuseks on anda ka teaduslike tööde näol oma jõu- ja võimetekohane panus suurde ja võimsasse sotsialistlikku ülesehitustöösse.

Kui vaadelda teadusliku uurimistöö käiku Tartu Riikliku Ülikooli Õigusteaduskonnas ajavahemikus 1944—1950, siis peab küll otsekoheselt tunnistama, et teaduskond on veel suureks võiglaseks just teadusliku töö osas.

Käesoleval semestril viidi teaduskonnas esmakordselt läbi teadusliku uurimistöö faktiline kontroll. Parteigrupi, ametiühingu ja dekanaadi esindajatest moodustatud komisjon kateedrijuhatajate juuresolekul tutvus teaduskonna kõigi õppejõudude teadusliku töö käiguga.

Nagu kontrolli tulemustest selgus, on valdav osa teaduskonna õppejõududest oma ülesannetesse suhtunud täie tõsiduse ja vastutustundega. Van.-õp. O. Ibius esitas komisjonile dissertatsiooni käsikirja, mis käsitleb töödistsipliini küsimusi ja mille maht ulatub üle 30 arvestuspoogna. Lisaks sellele esitas sm. Ibius teaduslike ning populaarteaduslike tööde käsikirju ca 20 arvestuspoogna ulatuses. Prof. Kadari esitas komisjonile ulatusliku käsikirja oma teaduslikust tööst, mis plaanikohaselt viiakse lõpule kõige lähemal ajal. Silmapaistva edukusega on teadusliku tööd teinud van.-õp. Uustal, kes möödunud aastal kaitses Moskva Riikliku Ülikooli juures oma kandidaadi dissertatsiooni ja nüüd on asunud uue ja aktuaalse teema juurde. Nagu materjalide kontrollimisest selgus, on sm. Uustal tunduvalt ületanud oma teadusliku töö plaani. Edukalt on töötanud ka van.-õp. Jegorov, aspirant Sildmäe jt.

Kuid selle kõrval on teaduskonnas ka õppejõude, kes oma teadusliku töö osas on jäänud suurteks võlglasteks. Nii näiteks v.-õp. Rink võis esitada komisjonile ainult sporaadilisi märkmeid oma kavatsetavast teaduslikust tööst. Halb on olukord ka v.-õp. Pulgaga, kelle aspirantuuri aeg on juba ammu lõppenud, kuid dissertatsioon valmib ettenähtavalt alles 1951. aastal.

Kuigi teadusliku töö osas on teaduskonnas saavutatud mõningat edu, on siiski meil siin veel suuri puudujääke. Me pole kuni käesoleva ajani suutnud vajalikul viisil viia läbi oma teaduslike tööde sisulist kontrolli. Nagu selgus, on kateedrid liiga vähe organiseerinud teaduslike tööde kollektiivseid arutlusi. Tööde sisulist kontrolli on teostatud alles siis, kui tööd on juba käsikirjas valminud, nagu seda tehti näiteks haldusõiguse kateedris sm. Ibiuse ja Püssi tööde osas. See on täiesti ebaõige taktitusviis, sest sisulist kontrolli kollektiivsete arutluste korras tuleb teostada pidevalt ja süstemaatiliselt kogu töö valmimiskäigu kestel. Õige sisulise kontrolli puudumist tuleb märkida teaduskonna kõigi kateedrite ühe kõige tõsisema puudusena.

Teadusliku töö edukuse üheks oluliseks eelduseks on töö õige planeerimine ja õige organiseerimine. Suuri puudusi esineb meil selleski osas, eriti aga teadusliku töö organiseerimisel. Ma puudutaksin sellest siin ainult üht küsimust ja nimelt teaduslike tööde juhendamist, kuna see on olnud üheks kõige nõrgemaks lüliks meie töös, eriti aga aspirantide osas.

Peab otseselt tunnistama, et juhendamine on toimunud meil sageli lubamatult formaalselt. Teaduslikud juhendajad, aga samuti ka kateedrijuhatajad ja dekaan, ei ole tundnud tõsist huvi nooremate õppejõudude, eriti aspirantide töö vastu. Kui teaduskonnas tervel real aspirantidel (Kurvits, Traat, Pulk) pärast aspirantuuriaja lõppemist ei olnud veel valminud dissertatsioonid, siis tähendab see, et nende tööd sisuliselt ei kontrollitud ja neid ei abistatud. Siin oleme kahtlemata teinud suure vea, millest edaspidi tuleb kindlasti hoiduda.

Organisatsiooni'iseks puuduseks oli ka vähene side vanemate vennasvabariikide ülikoolidega, eelkõige aga Moskva ja Leningradi ülikoolidega. Selles osas on olukord käesolevast semestrist alates tunduvalt paranenud. Teaduskonna 8 õppejõudu korraldas käesoleva semestri algul sõidu Leningradi, kus mitme päeva jooksul tutvuti Leningradi Riikliku Ülikooli Õigusteaduskonna ja Juriidilise Instituudi õppe- ja teadusliku töö korraldusega. Selle külaskäigu tulemusena loodi kõige tihedam side Leningradi silmapaistvate teadlastega, kes erakordse valmisolekuga osutasid meile kõige tõsisemat abi nii õppe- kui ka teadusliku töö küsimustes. Kui meil seni oli raskusi teaduslike juhendajate leidmise ning dissertatsioonide kaitsmisega, siis nüüd on ka need küsimused lahendatud. Leningradi ülikooli õppejõud nõustusid abivalmilt juhendama meie teaduskonna nooremaid õppejõude nende dissertatsioonide koostamisel ja viimistlemisel. Osutatud vennaliku abi tõttu avaneb meie teaduskonna õppejõududel seltsimeestel Püssil, Ibiusel ja Ananjeval juba lähemal ajal võimalus kaitsta oma dissertatsioone Leningradi Riikliku Ülikooli Õigusteaduskonnas. Kuid sellega on lahendatud ka üks kõige nõrgemaid kohti meie teadusliku töö ee'duste kindlustamisel ja jääb ainult soovida, et me ise oma tööga õigustaksime seda väärtuslikku abi, mida meile on osutanud vennasvabariigi teadlased.

Kui kõnelda õigusteaduskonna teaduslikus töös esinevatest puudustest, siis ei saa märkimata jätta ka asjaolu, et meie teaduskonna õppejõud ei ole seni avaldanud trükis ühtki ulatuslikumat tööd. Ei ole avaldatud kirjutisi ka tsentraalsetes teaduslikes ajakirjades. Teaduskonna õppejõud on esinenud teaduslike ettekannetega oma uurimistööde tulemustest ainult ülikooli teaduslikel sessioonidel. Tööde avaldamise osas ilmnenud lünkade täitmiseks kavatseb teaduskond eeskätt leida võimalusi valminud tööde avaldamiseks artiklite kogumikuna „Ülikooli Toimetiste" liinis.

Kokkuvõttes võib öelda, et õigusteaduskonna teaduslikus uurimistöös ja selle juhtimises esineb veel suuri puudusi. Me oleme üle saamas küll tervest reast raskustest, kuid meil tuleb veel teha tõsist tööd, et likvideerida oma seniseid võlgu. Kõige tõsisemat tähelepanu tuleb pöörata oma töö õigele organiseerimise'e ja töö sisulisele kontrollimisele. Vähe on rakendatud meil kriitika ja enesekriitika vahedat relva, kuid ilma kriitika ja enesekriitikata ei saa olla ka tõsist teaduslikku uurimistööd.

On põhjust loota, et õigusteaduskonna õppejõud juba lähemas tulevikus saavad üle oma vigadest ja oma edaspidise tööga suudavad katta seniseid puudujääke.

Dots. **J. Mäll**

KEHAKULTUUR JA SPORT

Hoolikalt valmistuda talviseks spordihooajaks

Ülikooli Spordiklubi on lõpetanud oma suvis-sügisese spordihooaja ja asunud pingsasse töösse talispordihooaja ettevalmistamiseks. Spordiklubi suusasektsioon organiseeris üliõpilastele-suusasportlastele süstemaatilise sügistreeningu, viis läbi oktoobripühadel turistliku väljasõidu KKT Kääriku õppebaasi. KKT suusaspordi kateedri kaasabil rajati keemiahoonesse suusabaas, kus laenutatakse suuski sügistreeningust osavõtjaile jne.

EeloleV spordihooaeg on rikas väga mitmesugustest üritustest. Ees seisavad kollektiivide vahelised suusatamise esivõistlused, võistlused Tallinna Polütehnilise Instituudiga, ametiühingute vabariiklikud ja üleliidulised esivõistlused, samuti üleliidulised kõrgemate õppeasutiste vahelised esivõistlused suusatamises. Sellest tingituna on vähe, kui suusaspordi hooaja ettevalmistamise küsimustega tegeleb ainult Ülikooli Spordiklubi suusasektsioon. Seda küsimust tuleb arutada kõigi kehakultuurikollektiivide noukogudes.

Kõrvuti suusaspordi viljelemisega tuleb veel suuremat tähelepanu pühendada uisutamise propageerimisele ja hooaja ettevalmistamisele.

Kehakultuurikollektiivide nõukogud peavad koostama üksikasjaliku tegevuskava, ürituste plaanid ja graafikud ning alustama kohe vastava treeningu organiseerimist.

Kollektiivide nõukogud oma plaanide koostamisel lähtuvad reaalseist võimalusist. Kogemused on näidanud, et üritustega ülekuhjatud plaanid jäävad suuremas osas alati täitmata. Soovitav on plaani sisse kanda Ülikooli Spordiklubi poolt korraldatavad üritused, kuid mitte unustada seejuures teaduskonnasiseseid kursustevahelisi võistlusi, võistlusi teiste kehakultuurikollektiividega, talispordipäevi jne.

TRÜ üliõpilased — kehakultuurlased! Valmistagem talispordihooaeg ette nii, et eeloleva hooaja vältel ületataks kõigil talispordialadel Tartu Riikliku Ülikooli rekordid!

H. Abel,
kehalise kasvatuse ja spordi kateedri vanemõpetaja.

Kehakultuurikollektiiv — sporditöö põhialus

Masside mitmekülgset kehalist kasvatust, nende ettevalmistust tööks ja sotsialistliku kodumaa kaitseks teostavad vabatahtlikud spordiühingud oma algrakkude, kehakultuurikollektiivide kaudu, mis on kehalise kasvatuse organisatsiooni põhilülideks.

Teaduskondade kehakultuurikollektiivide ülesandeks on esmajoones kehakultuurilisele tööle üliõpilaste ideelis-poliitiline kasvatamine, spordi ja kehakultuuri propageerimine teaduskonna raames, teaduskonna üliõpilaste hulgas VTK-märklaste ja järgusportlaste ettevalmistamine, kursustevaheliste võistluste korraldamine ja teaduskonna võistkondade ettevalmistamine teaduskondadevahelisteks võistlusteks, krosside läbiviimine teaduskonna osas jne.

Vaatleme lühidalt, kuidas teaduskondade kehakultuurikollektiivid on seni oma ülesannetega toime tulnud. Võib öelda, et olukord selles küsimuses ei anna mingil määral põhjust rahuloluks. Vaatamata üsnagi silmapaistvaile saavutusile viimasel aastal, esineb suuri puudusi. Kollektiividesse ei ole koondatud rida teaduskondade paremaid sportlasi, näit. E. Vallisoo ja M. Redel arstiteaduskonnas jne. Kollektiivide arvuline koosseis on lubamatult väike, näit. veterinaarteaduskonna kollektiivil on ainult 54 liiget (plaan 110). Halb on olukord VTK-märklaste ettevalmistamise alal ja seda kõigis teaduskondades. Vähe on korraldatud kursuste-vahelisi võistlusi, kuigi selleks on olemas küllaltki võimalusi, näit. korv- ja võrkpallis fakultatiivtundides, edasi maadluses, poksis, tõstmises, võimlemises, males, kabes jne. Vähe on korraldatud kollektiivides loenguid ideelis-poliitilise kasvatustöö alal, sportlikel erialadel, vähe on propageeritud sporti ja kehakultuuri teaduskonna üliõpilaskonna hulgas. Tuleb märkida üldise puudusena vähese initsiatiivi osutamist teaduskondade kehakultuurikollektiivide poolt: tehakse põhiliselt ainult seda, mida nõuab ÜSK juhataja. Kollektiivi sisemisi resursse ei kasutata ära. Kuivõrd kollektiivi töö paraneb kollektiivi liikmete initsiatiivi kasvuga, näitab kujukalt põllumajandusteaduskonna kollektiivi tööpraktika. Kollektiiv on tõusnud parimaks TRÜ-s just tänu sellele, et kollektiivi liikmed on võtnud kehakultuuri arendamise teaduskonna raamides oma südameasjaks, mille näitajaiks on suvespartakiaadi läbiviimine teaduskonnas, krosside edukas läbiviimine, edukas esinemine teaduskondade-vahelistel võistlustel, sõpruskohtumiste organiseerimine teiste teaduskondadega jne. Kõigil teaduskondadel tuleks joonduda põllumajandusteaduskonna järgi.

Kehakultuurikollektiivide tööd tuleb parandada, sest parandades tööd kehakultuurikollektiivis kui spordiühingu põhialuses, parandame kogu spordiühingu tööd. 1949. a. II poolaasta töö eest omistati ÜSK-le ÜAÜKN II preemia ja seda peamiselt ÜSK esinduSvõistkondade tubli esinemise arvel. Töö parandamisega kollektiivides aga parandame vea, mis seni on esinenud, s. o. töö massidega. Selleks on vajalik esmajoones suuremat initsiatiivi kehakultuurikollektiivide poolt, samuti üksikute kehakultuurlaste poolt. Edasi on vajalik, et meie juhtivad ühiskondlikud organisatsioonid — partei-, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioon võtaksid kehakultuuri-küsimuse oma südameasjaks ja rohkem suunaksid kollektiivide tööd teaduskondades.

E. Saar

Võtkem aktiivselt osa Punase Risti tööst!

Tartu Riiklikus Ülikoolis puudus kuni viimase ajani Punase Risti Seltsi allorganisatsioon. Selleks, et parandada ülikooli allasutistes, ühiselamutes, töökodades jm. sanitaarset heaolu ning sanitaarset kaitset, on vajalik, et igas teaduskonnas ja allasutises oleks loodud Punase Risti liikmete-aktivistide võrk. Töötades laboratooriumides, töökodades, praktilistel töödel metsas jne. tuleb ette õnnetusjuhtumeid, kus on väga tähtis kiire esmaabiandmine. Kiire ja otstarbekas esmaabi vähendab haiguspäevade arvu ja sellega suurendab töötootlikkust. Esineb nakkushaigusi, kus on hädavajalik kiirete abinõude rakendamine haiguse levimise tõkestamiseks ja haigestunu päästmiseks. Väga tähtis on varajane tuberkuloosihaigete avastamine, kuna see kergendab haige tervistumist ja väldib kontaktsete inimeste nakatumist. Punase Risti Seltsi allorganisatsiooni poolt organiseeritavatel kursustel „Valmis sanitaarseks kaitseks" (VSK), mis kestavad 20 tundi, õpitakse esmaabi andmist haavatuile, mürkainetega mürgistatuile ja mitmesuguste õnnetusjuhtude puhul. Ühes sellega omandatakse võtteid ja näpunäiteid nakkushaiguste, samuti ka tuberkuloosi vastu võitlemiseks ja nende vältimiseks.

VSK ringides omandatud teadmised on igale üliõpilasele kasulikud. Seda arvestades on vajalik, et meie ülikooli kollektiivist astuks võimalikult igaüks Punase Risti Seltsi allorganisatsiooni liikmeks, sest kaasa aidates tervishoiuasutistele võitluses traumatismiga, tuberkuloosiga, vähktõvega ja mitmesuguste nakkushaigustega, anname suure panuse nõukogude rahva tervise ja heaolu kaitseks.

E. Tallmeister

Käsikäes praktikaga

Hiljuti toimus loomatervishoiu ja piimahügieeni kateedri ruumides III ülevabariigiline vetarstide päev, millest rohkearvuliselt võtsid osa ENSV veterinaartöötajad, veterinaarteaduskonna õppejõud ja vanemate kursuste üliõpilased.

Põllumajandusministeeriumi veterinaarosakonna juhataja sm. Spungen andis oma ettekandes ülevaate vetprofülaktilise tauditõrje plaani teostamisest, millega kindlustatakse produktiivse ühisloomakasvatuse kolme aasta plaani edukas täitmine.

Üleliidulise Eksperimentaal-veterinaaria Instituudi prof. Solomkin tutvustas oma huvitavas ettekandes nõukogude veterinaaria uuemaid saavutusi sigade nakkushaiguste uurimisel ja tõrjes.

TRÜ Veterinaarteaduskonna õppejõududest esines prof. J. Tehver teemal „Organismi talitluse ühtsus", milles pikemalt peatus akad. Pavlovi õpetusel ja selle juurutamisel veterinaarias. Sm. Tehveri ettekanne aitas kaasa akadeemik Pavlovi õpetuse tutvustamiseks kolhoositalurahva hulkades vetarstide kaudu.

Teisel tööpäeval esinesid: prof. V. Ridala teemadel „Sigade influentsa ja selle tõrje" ning „Sigade strongüloidoos" ja prof. A. Laas teemal „Hobuste enzootiline mustkusesus". Kolme viimase ettekandega anti edasi rea aastate jooksul veterinaarteaduskonna vastavates kateedrites teostatud uurimiste tulemused etioloogia, tõrje ja ravi alal.

Ettekannetele järgnenud elavates sõnavõttudes avaldati soovi, et veterinaarteaduskond senisest rohkem populariseeriks oma töösaavutusi. Samas heideti teaduskonnale ette, et viimaste aastate jooksul lõpetanud vetarstid omavad liialt vähe praktilisi kogemusi.

Vetarstide päeva tuleb lugeda õnnestunuks, kuna saavutati tihe kontakt teaduskonna, praktikas töötavate vetarstide ja Põllumajandusministeeriumi töötajate vahel. Viimaste kriitilised märkused näitavad, millistele osadele õppeprogrammis on vaja omistada enam tähelepanu.

Eriti väärtuslikuks tuleb pidada üritust sellepärast, et see võimaldas luua uusi sidemeid Üleliidulise Eksperimentaal-veterinaaria instituudi töötajatega ja tutvuda vennasvabariikides tehtava teadusliku tööga.

H. Sooman,
loomatervishoiu ja piimahügieeni kateedri assistent

Kuidas tellida ülikooli ajalehte

Tuletame ühiskondlikele ajakirjanduse levitajatele meelde, et ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" tellimiste vastuvõtmiseks on kehtestatud järgmine kord.

Ajakirjanduse levitaja, kogunud üliõpilastelt tellimisraha (arvestusega, et 1 eks. tellimine 1 kuuks maksab 1 rubla), maksab raha ülikooli kassasse, mis asub peahoone II korrusel. Kassast raha vastu antavale kviitungile tuleb märkida tellinud kollektiivi täpne nimetus (teaduskond, osakond, kursus), tellijate arv ja mitmeks kuuks tellimus on antud. Kviitung tuleb ära anda kas TRÜ Ametiühingu Komitee asjaajajale või ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" toimetusse. Seejärel hakkavad tellijad dekanaadi kaudu saama ülikooli ajalehte.

Ühiskondlikud ajakirjanduse levitajad! Kindlustage, et eranditult iga õppejõud, üliõpilane ja teenistuja telliks endale ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool" kuni õppeaasta lõpuni!

Õigeaegne kriitika

Nagu teatab Ülikooli Spordiklubi juhatus meie lehe toimetusele, tunnistati kriitika, mis ilmus meie lehes nr. 35 artiklis „Parandada kehakultuuritöö juhtimist", ÜSK juhatuse koosolekul õigeks ja õigel ajal ilmunuks. Kriitika võeti arvesse juhatuse aruande ja resolutsiooniprojekti koostamisel ÜSK konverentsiks.

Uuslavastus näiteringilt

Esmaspäeval, 18. detsembril esietendus Riiklikus Teatris „Vanemuine" TRÜ näitekunstiringi käesoleva semestri töö viljana üleliidulise ametiühingute kunstilise isetegevuse ülevaatuse raames Vadim Sobko 4-vaatuseline näidend „Teise rinde taga". Näidendi on lavastanud ringi kunstiline juht Udo Väljaots, näitejuhi assistendina töötas lavastuse juures Guido Arro. Lava kujundas etendusteks Voldemar Peil, jumestus ja parukad on Paul Kangrolt. Etenduses on peale aastaid näitekunstiringis töötanud üliõpilaste nagu Ferra Bochmann, Leo Vernik jt. kaastegevad mitmed lootustandvad noored, kes näitekunstiringi lavastuses esinevad esmakordselt vastutavais osades. Märkimisväärseid tulemusi on saavutanud nõukogude naisilenduri Tanja Jegorova osa täitja ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilane Salme Varkel, metsandusteaduskonna I kursuse üliõpilane Ain Erik, kellele eelolev esinemine kujuneb debüüdiks, arstiteaduskonna II kursuse üliõpilane Virve Liik-Lepasoo jt.

Kõnesolev näidend, mille tegevus toimub Teise Maailmasõja päevil, paljastab veenvalt imperialistlike sõjaõhutajate alatuid sepitsusi ja ameerika kapitali võimuhaaramist Euroopas. Igale üliõpilasele oleks vajalik tutvuda selle huvitava teosega meie näiteringi esituses. Seejuures avanebki võimalus, kuna 25. dets. kell 20 toimub kordusetendus.

Tuleb soovida ka seda, et ühiskondlikud organisatsioonid kõrvaldaksid esietendusel ilmnenud lünga — viiksid kordusetenduse järel läbi lavastuse arutelu.

A. Karro

Сегодня в номере

В связи с днем рождения товарища Сталина в нашей газете опубликована статья «Знаменосец коммунизма» и отрывок из «Эстонской поэмы» И. Шмууля.

Кроме того на 1-ой странице помещены информации о проведении выборов в местные Советы и статья об итогах студенческой олимпиады художественной самодеятельности.

Передовая статья и 2 страница номера посвящены подготовке к экзаминационной сессии. Здесь найдете статьи о неудовлетворительной подготовке на сельскохозяйственном факультете, о работе профсоюзного бюро физкультурного факультета и кафедры дарвинизма по подготовке к экзаменам, о проведении консультации на лесном факультете и о предсессионных собраниях на курсах ветеринарного факультета.

Под лозунгом «Развивать интенсивнее научную работу, теснее связать её с практикой» на 3-ей странице опубликованы статьи о научной работе на юридическом, ветеренарном и сельскохозяйственном факультетах. Кроме того на той же странице помещен ряд статей, разоблачающих пережитки буржуазной идеологии в сознании преподавателей и студентов.

На 4-ой странице найдете раздел «Физкультура и спорт» и фельетон о работе главной врачебной комиссии университета.

ÕIENDUS

Ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool" nr. 34 (81) avaldatud olümpiaadi juhendi peatüki „Hindamissüsteem" punkti 4 alajaotus k tuleb lugeda järgmiselt: Kõnevõistlusel arvestatakse teaduskonnale punkte teaduskonna kolme parema võistleja kahe esinemise keskmiste hinnete summa suuruses.

Sama punkti alajaotuses l peab olema: Klubi kollektiivide poolt esitatud ettekandeist arvestatakse teaduskonnale punkte valemite 4 b, 4 e ja 4 g alusel.

Sama punkti alajaotuse e all kehtib järgmine paranadatud valem: $y = \frac{x \times a}{10} + m \times a + 5$.

Abiks teatrivolinikule.

„Vanemuise" mängukava

23. XII — „Ameerika hääl"
24. XII — „Lõbus unenägu"
„Ma tahan koju"
„Kuradiratsur"
25. XII — „Teise rinde taga" (TRÜ näitekunstiringilt)
26. XII — „Vabaduse laulik"
27. XII — „Kuradiratsur"
28. XII — „Ma tahan koju"
29. XII — „Tosca"

Kannatuste rada

Paar kuud tagasi juhtus minuga täbar lugu — haigestusin. Ja kuna tegemist oli pikaldaselt paraneva tõvega, pidas arst vajalikuks, et asuksin mõneks kuuks akadeemilisele puhkusele. Viisingi vastava tõendi dekanaati, kus lubati küsimus arstliku peakomisjoniga kooskõlastada. Ja nii määratigi mind akadeemilisele puhkusele.

Hiljuti aga puhkus lõppes. Külastasin ravivat arsti, kes lubas mul tööle asuda. Seda ma siis tegingi, aimamata, et see polegi nii lihtne asi. Minu õnn oli see, et ma igaks juhuks dekanaadist järele pärisin, kas mitte mingeid formaalsusi täita ei tule. Seal teatatigi, et tööleasumiseks on vaja arstliku peakomisjoni luba, mida nüüd juba isiklikult taotella tuleb. Luba kästi muretseda kiiresti, sest sellest pidi sõltuma mulle stipendiumi maksmise jätkamine.

Niiviisi algas mu kannatuste rada. Järgmisel päeval läksin Maarjamõisa haavakliinikusse, et muretseda arstliku peakomisjoni esimehelt sm. Rullilt vajalikku tõendit. „Sm. Rulli tundis end haiglasena ja lahkus," vastati mulle siin. Teise päeva lõuna paiku teatati, et sm. Rulli on kahjuks juba lahkunud. Minu järelepärimisele vastati, et tal kõnetunde pole ja ta viibib kliinikus niipalju, kui töö huvides vajalik. Enamasti olevat teda võimalik leida hommikupoolikuti (s. t. loengute ajal!). Tubli, järgmisel päeval tulin hommikul ja saingi sm. Rulliga kokku.

„Teil tuleb raviva arsti käest tuua tõend tervisliku seisukorra kohta," teatas sm. Rulli. „Alles siis otsustame, kuidas on asi teie tööleasumisega."

Järgmise, seega juba neljanda päeva hommikul olin kliinikus vajaliku tõendiga. Sm. Rulli vaatas dokumendi üle ja sõnas: „Korras." Selle sõna järel minus tekkinud lootused hajusid aga kohe, kui sm. Rulli jätkas: „Nüüd tuleb teil kontakti astuda dots. Kõrge ja prof. Lepaga, kes võtavad seisukoha. Siis tulge minu juurde uuesti tagasi."

Professor Lepalt sain vajaliku resolutsiooni suuremate sekeldusteta. Dots. Kõrgega polnud aga asi nii lihtne. Üritasin teda leida II sisekliinikust. Tema saabumist siia võis iga hetk oodata, nagu teised arstid kõnelda teadsid. Sm. Kõrge tuligi, kuigi mitte kohe. Koputasin tema kabineti uksele ja palusin resolutsiooni. „Oodake üks silmapilk!" tegi sm. Kõrge ettepaneku ja peagu lükkas mu toast välja.

Ootasingi. Möödus „silmapilk", minut, kümme minutit, pool tundi... Siis lõpuks leidis sm. Kõrge aega selle küsimusega tegelemiseks. Pooletunnisele ootamisele järgnenud vestlus vältas aga vaid paar minutit. Dots. Kõrge vaatas paberid üle, ja ütles siis: „Tjaa, dokumentatsioon ei ole korras. Vaja on veel vaat' milliseid tõendeid... (järgnes vajalike tõendite loetelu)". Kui ma arglikult juhtisin tähelepanu sellele, et asjaajamine arstliku peakomisjoniga näib olevat liiga palju aega raiskav asi ja et komisjoni esimees peaks teadma, milliseid pabereid vaja on, tähendas sm. Kõrge külmalt: „Aga minu juures olete te ju alles esimest korda!" Täiesti õige! Eks iga komisjoni liikme juures peab ju vähemalt kaks-kolm korda käima — muidu poleks asjaajamine küllalt põhjalikult bürokraatlik!

Täiendavate dokumentide hankimiseks kulus veel üks päev. Ja kui ma kuuendal päeval sm. Kõrgelt soovitud resolutsiooni kätte sain, oli sm. Rulli juurde minekuks juba liiga hilja. Nii et olukord lahenes lõplikult alles nädalase asjaajamise juubelipäeval! Aga arstliku peakomisjoni protokoll saabus dekanaati veel mitu-mitu päeva hiljem!

Dekanaadis lohutatakse mind: „Oh, teie lugu pole sugugi haruldane. Mõned teised on pidanud komisjoniga hoopis enam vaeva nägema. Tuleb leppida..."

Arvan siiski, et sellise asjaajamisega leppida ei tule. Hoopis vastupidi: oleks hea, kui tuntaks huvi korra loomise vastu arstlikus peakomisjonis.

A. Lepik

Vastutav toimetaja J. Feldbach

Ärgem viivitagem ülikooli ajalehe tellimisega 1. jaanuarist õppeaasta lõpuni!

MB 09330 Trükikoja „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 5112

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 41 (88) Reedel, 29. detsembril 1950. a. III aastakäik

Head uut aastat, seltsimehed!

Uude aastasse

Mõne päeva pärast rebime välja viimase lehe 1950. aasta kalendrilt. Algab uus, 1951. aasta.

Nõukogude inimestel on kujunenud kombeks teha aastavahetusel kokkuvõ.teid lõppevast aastast — märkida saavutusi ja esile tuua puudusi, õppides oma töö kriitilisest kokkuvõttest seada üles eesmärke ja ülesandeid uueks aastaks.

Milliseid kokkuvõtteid lõppevast aastast võib nõukogude rahvas teha eelseisval aastavahetusel?

Eeskätt on selge, et me võtame uut aastat vastu palju tugevamatena kui aasta tagasi. Lõppev aasta läheb ajalukku kui uute hiilgavate tootmisvõitude aasta, stalinliku viisaastaku eduka lõpuleviimise aasta. Nende võitude baasil on määratult kasvanud meie kodumaa majanduslik ja sõjaline võimsus, mis võimaldas meil asuda uute, veel julgemate ja ulatuslikumate kavade elluviimisele. Hiiglaslike ehituste rajamine Volgal, Dnepril, Turkmeenias ja Krimmis on tunnistuseks meie rahva jõust ja rahuarmastusest, tema tahtest ehitada kommunismi ja otsustavusest selle sihi tegelikul taotlemisel.

Kommunismi nähtavaid võrseid võime tänapäeval tähele panna juba igal sammul. Märksa on kasvanud meie inimeste teadlikkus, milles suurt osa etendasid lõppeval aastal läbiviidud valimised NSV Liidu Ülemnõukogusse ja kohalikesse nõukogudesse nende eel käiva ulatusliku agitatsioonitööga. Rea uute julgete algatuste esilekerkimine ja nende juurutamine rahvamajanduses annab samuti tunnistust nõukogude inimese peremehetunde kasvust ja arenemisest, masside loova initsiatiivi kasvust ja arenemisest. Tähelepanuväärsed on edusammud linna ja maa lähendamisel teineteisele, erinevuse kaotamisel nende vahel. Vennasvabariikides algas lõppeval aastal esimeste agrolinnade ehitamine, jõudsalt edeneb põllumajanduse suuremat jõukulu nõudvate tööprotsesside mehhaniseerimine.

On loomulik, et meie edasiliikumine põhjustab raevuhooge manduva, sureva kapitalismi leeris. Ses mõttes on lõppev aasta eriti iseloomustav. Kõik kodanluse jõupingutused on suunatud progressi ja demokraatia vastu, Nõukogude Liidu vastu. Ent teiselt poolt andis lõppev aasta ka vääramatu tõendi sellest, et rahu ja demokraatia leer, mida juhib Nõukogude Liit, on võitmatu. Sellest kõnelevad niisugused faktid, nagu Stokholmi üleskutse esitamine ja selle allakirjutamine määratu vaimustuse tähe all kogu maailma progressiivsete inimeste poolt, teise ülemaailmse rahupooldajate kongressi läbiviimine, ameerika interventide auahnete plaanide hale läbikukkumine Koreas jne.

Edukas töö kommunismi ehitamisel NSV Liidus, rahvademokraatia maade edusammud sotsialismi teel, rahu, demokraatia ja sotsialismi leeri järjest nähtavamaks muutuv üleolek sõjaõhutajate-fašistide leerist — sellised on olukorra, milles me võtame vastu uut aastat, põhilised jooned.

Eriliselt on meil põhjust peatuda teaduse ja kultuuri määratuil edusammudel Nõukogudemaal. Selles osas kujunesid kõige tähelepanuväärsemateks sündmusteks 1950 aastal diskussioonid keeleteaduse ja füsioloogia küsimustes, eriti aga seltsimees Stalini põhjapanevad ja suundamääravad teosed, mis ilmusid esimesena mainitud diskussiooni raames, suunavad aga kõigi teaduseharude arenemist.

Kõigile on hästi teada, et ka meie ülikoolile oli lõppev aasta murranguliseks ja kordaminekuterohkeks. Erilise hoo meie ülikooli arenemisele nõukogulikul teel andsid Eestimaa K(b)P Keskkomitee VIII pleenumi ajaloolised otsused, mille lõplikku ja järjekindlat elluviimist peame taotlema ja kindlustama ka edaspidi.

Erilist tähtsust meie ülikooli arenemise seisukohalt omab NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministeeriumi otsus Eesti Põllumajandusakadeemia organiseerimise kohta TR Ülikooli metsandus-, põllumajandus- ja veterinaarteaduskonna baasil. Uue õppeasutise loomine ühelt poolt lihtsustab meie ülikooli liiga keeruliseks muutunud struktuuri, hõlbustab ja muudab efektiivsemaks tema juhtimist, kahtlemata soodustab meie ülikooli tegevuse järjest viljakamaks muutumist. Teiselt poolt aga annab Eesti Põllumajandusakadeemia loomine tunnistust sellest, et Nõukogude valitsus ei pea liigseks ka kõige suuremaid kulutusi selleks, et edendada noore kvalifitseeritud kaadri kasvatamise üritust. Eesti Põllumajandusakadeemia loomine on järjekordseks näiteks suurest hoolitsusest, mida meie maal osutatakse haridusele.

Lõppev aasta oli saavutuste- ja võiturderohke. Kuid see ei õigusta meid saavutatuga rahuldama. On selge, et uus, 1951. aasta esitab meile senisest veelgi suuremad nõudmised ja ülesanded, mille täitmiseks me peame andma kõik jõud, kui tahame olla suure stalinliku ajastu väärilised ja täita oma osa kommunismi ehitamise hiigeltöös.

Jätkugu algaval aastal meie õppejõududel, üliõpilastel, töölistel ja teenistujatel senisest veel enam jõudu, sihikindlust, töörõõmu, ennastsalgavust ja tahet oma ülesannete täitmiseks, osavõtmiseks kommunismi ehitamisest! Tähistagu uut aastat uued kordaminekud meie töös ja isiklikus elus!

Head uut aastat, seltsimehed!

Uue aasta pidulik vastuvõtt

Uue aasta vastuvõtuks korraldavad ülikooli ühiskondlikud organisatsioonid 31. detsembril 1950. a. Tartu IV keskkooli ruumes suurema nääriõhtu, mille kavas on rohkesti isetegevuslikke ettekandeid, seltskondlikke mänge jms. Koosviibimisele tuleb ka näärivana.

Õhtu algus on määratud kella 21-ks. Sissepääs kutsetega.

Kirjandusliku omaloomingu võistlus

Üliõpilaste kirjandusring kuulutas välja kirjandusliku omaloomingu võistluse kunstilise isetegevuse ja omaloomingu III olümpiaadi ürituste raames.

Võistlusest on juba teatatud ülikooli ajalehe veergudel ilmunud olümpiaadi juhendis, ent siiski osutub vajalikuks veel täiendavalt teha teatavaks võistluse tähtsamad tingimused.

Võistlusele võib esitada algupäraseid, trükis avaldamata ilukirjanduslikke töid kõigis žanrides (luuletused, poeemid, valmid, epigrammid, jutustused, olukirjeldused, draamad, dramatiseeringud, följetonid jne).

Parimad tööd autasustatakse rahaliste preemiatega. Tööde esitamise viimaseks tähtpäevaks on 1 märts 1951. a. Võistlustööd tuleb asetada klubi ruumes asetsevasse vastavasse kasti.

J. Toomla

Hästi ette valmistada eksamisessioon — see on käesoleva momendi käsk kogu meie kollektiivile

*

Töötada tuleb süsteemikindlalt

Möödunud eksamisessioonil saavutasin maksimaalseid tulemusi — sooritasin kõik eksamid hindele „väga hea". See osutus võimalikuks seetõttu, et võtsin hoolega osa loenguist, konspekteerisin loenguid tähelepanelikult, ja kõige enam sellepärast, et töötasin pidevalt läbi loengumaterjali. Selline tööviis aitas semestri kestel hästi omandada ainet, sest kui lugeda konspekti kohe pärast loengut, saab siin teha mälu või õppekirjanduse alusel täiendusi ja märkmeid.

Ka käesoleval semestril olen töötanud süstemaatiliselt. Tänu süsteemikindlale tööle osutus mul võimalikuks sooritada ennetähtaegselt raamatupidamise aluste eksam hindele „väga hea". Praegu valmistun kodanlike riikide riigiõiguse eksamiks ning marksismi-leninismi aluste arvestuseks, mida kavatsen sooritada samuti veel enne sessiooni algust.

Soovitan kõigil üliõpilastel kasutada süstemaatilise töö meetodit, mis aitab sügavalt omandada eesrindlikku nõukogude teadust.

H. Küttik,
õigusteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Enne tähtaega

Matemaatika-loodusteaduskonna parimad üliõpilased, kes kogu semestri kestel on korralikult loenguist osa võtnud ja süstemaatiliselt töötanud, on asunud eksamite sooritamisele enne tähtaega. Esimeste eksamite tulemused on kujunenud väga rõõmustavaiks.

Nii on matemaatikaosakonna IV kursus tervikuna õiendanud eksami variatsioonide arvutuses hindele „väga hea". Samalt kursuselt sm-d Priniits, Leinemann, Peterson, Rebane ja Lumiste sooritasid ka poliitilise ökonoomia eksami hindele „väga hea".

Füüsikaosakonna IV kursusel on pooltel üliõpilastel sooritatud elektroonika eksam väga heade tulemustega. Üliõpilased Lubi, Haav. Rebane, Hellenurme jt. sooritasid väga hästi ka poliitilise ökonoomia eksami.

Täie pingega käib praegu ka arvestuste sooritamine.

N. Leinmaa

Pearaamatukogus

Ühenduses algava eksamisessiooniga on TRÜ Pearaamatukogu lugemissaalid kuni 24. jaanuarini 1951. avatud tööpäeviti kella 8—23. Ühtlasi on eksamisessiooni (5. I — 23. I) vältel lugemissaalid avatud pühapäeviti kella 12—20.

TRÜ Pearaamatukogu direktor.

Kindlustame eksamite kordamineku

Neil päevil andis TR Ülikooli rektor käskkirja, millega sätitakse eksamisessiooni ettevalmistamise tähtsamad ülesanded ja sessiooni läbiviimise kord.

Käskkirjas märgitakse, et kõigil kateedritel tuleb üliõpilastele kättesaadavaks teha õppeainete programmid, samuti plaanipäraselt organiseerida konsultatsioonide läbiviimist sessiooni eel ja selle ajal.

Arvestused tuleb sooritada käskkirja kohaselt hiljemalt 30. detsembriks s. a. Erandi moodustavad arvestused marksismi-leninismi alustes ja poliitilises ökonoomias, mis võetakse eksamisessiooni plaani. Eksamitele ei lubata neid üliõpilasi, kes pole täitnud semestri õppeplaani, pole sooritanud ettenähtud arvestusi või on jätnud tasumata semestri õppemaksu.

Eksamite plaani koostamisel tuleb lähtuda arvestusest, et iga eksami ettevalmistamiseks jääks üliõpilasel vähemalt 3—4 päeva ja et eksamisessiooni viimased päevad ei oleks ülekoormatud.

Eksami viib üldreeglina läbi see õppejõud kes luges vastavat kursust. Eksamid algavad kell 9 hommikul ja ei tohi kesta kauem kui kella 21-ni. Üliõpilased ilmuvad eksamile täpselt kindlaksmääratud aegadel, kusjuures eksamineerimine toimub rangelt eksamilehel näidatud järjekorras.

Keelatud on eksamitähtpäeva pikendamine. See võib toimuda ainult dekaani eriloal arstitõendi alusel. Üliõpilastes vastutustunde süvendamiseks keelatakse eelseisval sessioonil eksamite ümbertegemine hinde tõstmise eesmärgil.

Rektori käskkirjas rõhutatakse eriti vajadust tõsta nõudlikkust üliõpilaste teadmiste suhtes.

Osutada maksimaalset töökust ja püsivust

Läheneb talvine eksamisessioon. Arvestused ongi juba alanud. I kursuse üliõpilastele on see sessioon eriti suure tähtsusega, sest esmakordselt tuleb neil sooritada eksameid ülikoolis, kus olukord on tunduvalt erinev keskkooli omast.

Valmistudes selleks tähtsaks tööperioodiks on ajaloo-keeleteaduskonna I kursuse slaavi filoloogid juba põrkunud reale raskustele. Kõige raskemaks osutus tööaja õige jaotamine ja õige töötempo sisseviimine. Sellest kõnelevad arvestuste tulemused eesti ja inglise keele osas. Mitmed üliõpilased, nagu näiteks sm. Romaškevitš, läksid neile arvestustele puuduliku ettevalmistusega.

Paremaid tulemusi oleks oodanud ka kontrollil ladina keele osas. Nimelt vastas muidu päris tugev B-grupp halvemini kui tavaliselt. Eriti puudutab see seltsimehi Luharit, Mihhailovskit jt.

Seniseid kogemusi silmas pidades korraldati grupis kommunistlike noorte koosolek, kus arutati eksamisessiooni ettevalmistamise käiku ja töötati välja abinõud selle parandamiseks.

Praegu käib grupis pingeline etteva mistus ülejäänud arvestusteks ja eksamiteks. Üliõpilastel tuleb osutada maksimaalset töökust, püsivust ja tahtekindlust, et edukalt läbi viia oma esimene eksamisessioon ülikoolis.

N. Bassel

Ühiselamus eksamite eel

Seoses eelseisva eksamisessiooniga on üliõpilased kõikjal asunud pingelisse ettevalmistusse eksameiks. Nii on suhtunud tõsiselt eelseisvaisse ülesandeisse ka Näituse tänava ühiselamus elunevad üliõpilased. Kortereis ja tubades on kultuurikomisjoni organiseerimisel korteri- ja toavanemate poolt läbi viidud koosolekud ja vestlusi eksameist, nende ettevalmistamisest ja distsipliinist. Kuigi on selgunud mõningaid puudusi ühiselamus, on siiski õppimistingimused rahuldavad.

Kuigi ühiselamus on ülemajutus, jätkub kõigil võimalusi edukalt õppetöösse süveneda. Ühiselamus on olemas ka õppetuba, mida igaüks võib kasutada.

Eriti on rõhku pandud vene keele õppimisele. Mõnes korteris (näiteks korteris nr. 2) on võtnud tugevamad vene keele valdajad oma šefluse alla nõrgemaid, et aidata neid keele põhjalikumas omandamises. See meetod ongi andnud juba mõningaid tagajärgi.

Enne uut aastat on ette nähtud ühiselamus läbi viia mitmeid loenguid ja vestlusi. Näiteks täna viiakse läbi loeng teemal „Eksamite psühholoogia", mis kahtlemata pakub üldist huvi.

Õppetööd häirib ainult sagedane elektrivoolu katkestamine elektrivõrgu poolt, mille tagajärjel läheb kaduma palju hinnalisi töötunde.

S. Selg

Jätkata hoogtöökuul alustatud tööd

Nõukogude kirjanduse levitamise hoogtöökuu TRÜ komisjon, tehes kokkuvõtteid hoogtöökuu jooksul tehtud tööst märkis, et käesoleval aastal on TRÜ kollektiiv eriti elavalt täiendanud oma isiklikke raamatukogusid nõukogude kirjanduse väärteostega ning ajakirjanduse tellimine 1951. aastaks on kulgenud paremini võrreldes möödunud aastatega. Nii on kollektiiv kulutanud kirjanduse ja ajakirjanduse muretsemiseks mitusada tuhat rubla, kusjuures ettenähtud plaanilised ülesanded on täidetud tunduva ületamisega. Teistest paremini täitsid oma kohustusi kirjanduse levitamise hoogtöökuul metsandus- ja matemaatika-loodusteaduskond.

Ülikooli kollektiivi liikmed on erilist rõhku pannud nõukogude eesrindlikku teadust käsitlevate teoste ja vene ning nõukogude kirjanduse klassikute tööde soetamisele. Seda tuleb märkida nii õppejõudude ja üliõpilaste kui ka teenistujate ja tööliste kohta.

Suurt abi nõukogude kirjanduse tutvustamise ja populariseerimise seisukohalt osutas TRÜ Pearaamatukogus korraldatud nõukogude kirjanduse näitus. Eriti märkimisväärset tööd on teinud aga ühiskondlikud kirjanduse levitajad nõukogude kirjanduse viimisel laialdastesse massidesse. Esiletõstmist väärivad A. Mitt ja I. Salo matemaatika-loodusteaduskonnast, V. Roonurm ja J. Kull metsandusteaduskonnast, L. Veldemann veterinaarteaduskonnast üliõpilaste osas, L. Ilves õigusteaduskonnast, M. Kull arstiteaduskonnast, H. Lahk ajaloo-keeleteaduskonnast, Kuzenkina kaadrite osakonnast, S. Ajaste adm.-majandusosakonnast, I. Maaroos rektoraadist, J. Muuga õppe-teaduslikust töökojast ja Kosesson pearaamatukogust.

Kuid nende kõrval on mõned töötajad suhtunud oma ülesannetesse ükskõikselt ning ei ole oma kollektiivi liikmeid vajalikul määral tutvustanud nõukogude kirjandusega. Siin tuleb märkida M. Binsolit veterinaarteaduskonnast (eriti õppejõudude ja teenistujate osas), samuti ka V. Siitti õppeosakonnast.

Üldiselt võib aga levitajate tööga rahul olla. Jääb vaid soovida, et viimased pidevalt töötaksid veel innukamalt ja tutvustaksid igat ilmuvat nõukogude kirjanduse väärteost oma kollektiivi liikmetele.

V. Kallas,
nõukogude kirjanduse levitamise hoogtöökuu TRÜ komisjoni esimees.

Lenini-Stalini lipu all uutele võitudele!

R. ANTONS
TR Ülikooli õppeprorektor

On kätte jõudnud järjekordne aastavahetus. Läheb ajalukku 1950. aasta — kahekümnenda sajandi esimese poole viimane aasta. Algab sajandi teine pool.

1950. aasta möödus kogu maailma demokraatlike jõudude kasvu tähe all. Nõukogude Liidule oli 1950. a. uute hiiglaslike võitude aastaks ajaloolisel teel kommunismile. Iga aastaga kasvab meie suure kodumaa võimsus, üha selgemaks muutuvad meie rahva kommunistliku tuleviku helged kontuurid.

Bolševike partei juhtimisel täitis ja ületas meie maa käesoleva aasta lõpuks esimese sõjajärgse viisaastaku. Sel aastal võttis Nõukogude valitsus vastu ajaloolised otsused kommunismi suurehituste alustamiseks. Nende stalinliku ajastu suurehitiste loomisest võtavad suure vaimustusega osa kogu meie kodumaa töötajad.

Üheks sotsialistliku korra suurimaks saavutuseks meie maal on nõukogude inimeste vaimse kultuuri kasv ja arenemine.

Eredaks näiteks sotsialistliku kultuuri võimsast õitsengust on meie kõrgema kooli edusammud. Nõukogudemaal töötas 1950. a. üle 880 kõrgema õppeasutise, kus õpis üle 1,2 miljoni üliõpilase. Ainult sõjajärgsete aastate jooksul on avatud üle 70 kõrgema statsionaarse õppeasutise, üliõpilaste arv aga on kasvanud enam kui 285 000 võrra. Sääraseid kõrgema kooli arengumaastaabe ei tunne ajalugu üheski teises riigis kogu maailmas.

Bolševike partei, nõukogude valitsus ja isiklikult seltsimees Stalin osutavad pidevat hoolt meie kõrgema kooli ja õppiva noorsoo eest. 7 miljardist rublast, mis 1950. a. riigieelarves on määratud kõrgemale haridusele, on 2,2 miljardit rubla assigneeritud üliõpilaste stipendiumideks. Üle 80% nõukogude üliõpilastest on kindlustatud riikliku stipendiumiga.

Intelligentsi kaadrite ettevalmistamine NSV Liidus ja kapitalistlikes maades on veekordseks eredaks näiteks põhilisest erinevusest kahe maailma, kahe süsteemi — sotsialistliku ja kapitalistliku vahel.

Viimastel aastatel toimub kapitalismimaades, eriti USA-s kõrgema kooli militariseerimine. Tähtsamate Ameerika ülikoolide etteotsa on seatud reaktsioonilised kindralid ja aatomipommiparavikus olevad tegelased nagu kindral Eisenhower, admiral Nimitz, endine sõjaminister Grey jt. Tugevdatakse spetsiaalset sõjalist ettevalmistust, suurenevad assigneeringud uurimistöödele sõjaliste probleemide alal. Üliõpilaste keskel tehakse ulatuslikku sõjalist propagandat. Pärast seda, kui seoses ameerika interventsiooni algusega Koreas USA senat täiendavalt lubas sõjalisteks eesmärkideks 17 miljardit dollarit, ulatusid USA sõjalised kulutused 1950./51. eelarveaastal enneolematule kõrgusele — 50 miljardile dollarile, võrreldes 1 miljardi dollariga sõjaeelsel, 1938./39. eelarveaastal. Samal ajal aga on rahvahariduseks määratud kulud kõigest 400 miljonit dollarit.

Hoopis teist pilti pakub olukord meil, Nõukogude Liidus. Võtame näiteks Tartu Riikliku Ülikooli, mis kasvab aastast aastasse koos Eesti NSV sotsialistliku majanduse ja kultuuri arenguga.

Praegu õpib Tartu Riiklikus Ülikoolis enam kui 3000 üliõpilast. Kevadel lõpetab ülikooli üle 500 noore eriteadlase, mis tunduvalt ületab eelmistel aastatel lõpetanute arvu.

Viimastel aastatel on paranenud õppe- ja teadustöö. Üliõpilased on hakanud omandama teadmisi põhjalikumalt ja suurema innuga. On tõusnud nõudmiste tase kursuse- ja riigieksamitel, on tugevnenud kontroll õppetöö üle, samuti ka õppejõudude vastutustunne nende poolt tehtava töö suhtes.

Üliõpilaste põhjalikumatest teadmistest annavad tunnistust kevadine eksamisessioon ja riigieksamid. 1950. a. sooritasid riigieksamid ja kaitsesid diplomitöid 392 inimest. Kevadistel eksamitel said mitterahuldava hinnangu ainult 0,45% eksamitele ilmunutest. Rida diplomitöid on saanud kõrge hinnangu.

1950. a. sügisel toimunud uute üliõpilaste vastuvõtu tulemused lubavad veelgi parandada uue kaadri ettevalmistust. Käesoleval aastal ülikooli vastuvõetud noored on parema ettevalmistusega kui kunagi varem.

1950. aastat tähistavad uued võidud nõukogude eesrindliku teaduse arengus. Meie teadus täidab edukalt seltsimees Stalini juhtnööre selle kohta, et nõukogude teadus peab mitte üksnes järele jõudma, vaid ka ette jõudma väismaise teaduse saavutustest. Nüüd pole enam säärast probleemi teaduse ja tehnika alal, mida me ei saa lahendada omaenda jõududega.

Seltsimees Stalini geniaalsed tööd keeleteaduse küsimustes kutsusid esile loomingulise tõusu teaduslike kaadrite hulgas mitte ainult keeleteaduse alal, vaid eranditult kõigis teaduse harudes. Uus aasta peab seisma võitluse tähe all seltsimees Stalini poolt tema keeleteaduslikes töödes antud juhtnööride edasiseks elurakendamiseks. Eelseisev aasta peab olema nõukogude kõrgema kooli edasise tõusu aastaks, peab olema iga kõrgema õppeasutise elus aastaks, mis rikastab ja mitmekesistab tegevust ideelisel alal.

I. P. Pavlovi õpetusele pühendatud sessioon füsioloogia alal oli ilmekaks näiteks, kuidas tuleb võidelda dialektilise materialismi põhimõtete rakendamise eest igas teaduse harus, kuidas tuleb arendada Pavlovi õpetust, kuidas tuleb seda rakendada praktikas. TRÜ teaduslik konverents, mis oli pühendatud I. P. Pavlovi õpetusele, märkis rea konkreetseid abinõusid teadusliku ja õppetöö ümberkorraldamiseks füsioloogia ja sellega seotud õppedistsipliinide alal I. P. Pavlovi õpetuse alusel.

Kõik oleneb nüüd sellest, kuidas me teostame õppetööd, kuidas me arendame ideelis-poliitilist kasvatustööd ülikooli kollektiivis.

Ülikool peab üha suuremal määral andma meie rahvamajandusele, teadusele ja kultuurile uusi kõrgesti kvalifitseeritud ja kommunismi vaimus kasvatatud eriteadlasi. Selle ülesande edukaks lahendamiseks tuleb pidevalt parandada ja tõsta õppetöö metoodilist ning ideelis-teoreetilist taset, igati laiendada ja süvendada poliit-kasvatuslikku tööd üliõpilaskonna ja õppejõudude hulgas. Meie tööst tuleb lõplikult välja tõrjuda objektivism, apoliitilisus ja formalism; otsustavamalt võideldа igasuguste kodanlik-natsionalistliku ideoloogia kandjate vastu.

1951. aasta peab kujunema pidevalt tõusva õppetöö kõrval ka intensiivsemaks teadusliku uurimistöö aastaks. On tarvis lõpule viia terve rida uurimusi Eesti ajaloo, arstiteaduse, põllumajanduse ja loomakasvatuse alalt, samuti aga teostada väärtuslike teaduslike avastuste rakendamist sotsialistliku ümberehitustöö praktikas. Meie ülikooli kollektiivil on tarvis igati tugevdada teaduse ja tootmistöö loovat sõprust ning kõrvaldada selles töös esinevad puudused.

Uus aasta kujuneb 1952. aastal täituva Tartu Ülikooli 150. aastapäeva tähistamise ettevalmistamise aastaks. Meie maa ühe vanima ülikooli 150-ndat aastapäeva tuleb tähistada tema teadusliku ajaloo koostamisega ja ülikooli töötajate kollektiivse töö väljaandmisega sellel alal.

Jättes hüvasti vana aastaga ning võttes vastu uut, lubavad Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud, üliõpilased ja teenistujad tulevikus veel paremini töötada kõrgesti kvalifitseeritud kaadrite ettevalmistamise alal, tugevdada väsimatult Nõukogude riigi võimsust ning igati arendada sisult sotsialistlikku, vormilt rahvuslikku kultuuri.

Vastu minnes uuele aastale koondugem veel kindlamini Lenini-Stalini lipu ümber — tööks ja võitluseks kommunismi eest!

Asugem varakult ENSV Ülemnõukogu valimiste ettevalmistamisele!

*

Õppides eelmise valimiskampaania kogemustest

Õigusteaduskonna parteigrupis oli hiljuti arutusel küsimus kohalike nõukogude valimiste eelse agitatsioonitöö tulemustest ja ettevalmistustest Eesti NSV Ülemnõukogu valimisteks.

Nagu selgus sm. Paglanti aruandest ja sm-te Brandti, Pauli, Sildmäe jt. sõnavõttudest, töötasid õigusteaduskonna agitaatorid ja lektorid valimiskampaanias väheste eranditega hästi. Küll aga esines mitmesuguseid organisatsioonilisi puudusi, mille vältimise korral töö olnuks edukam. Vähe osutas parteigrupp näiteks abi ja juhtimist komsomoli-algorganisatsiooni büroole, mille tagajärjel viimase töös agitaatorite juhtimisel esines tõsiseid puudusi. Küllalt operatiivne ja põhjalik polnud ka parteigrupi kontroll agitaatorite töö üle. Mitteküllaldase hoolikusega suhtuti lektorite ja agitaatorite määramisse, mille tagajärjel nende hulka sattus üksikuid selliseid isikuid, kes kas ei väärі usaldust või ei tulnud toime oma ülesandega.

Kõiki neid ja teisigi puudusi otsustati arvesse võtta, et neid vältida Eesti NSV Ülemnõukogu valimiste ettevalmistamisel. Agitaatorite töö juhtimine eelseisvas valimiskampaanias pandi kommunistidele sm-tele Paglantile ja Laasikule, kuna lektorite töö korraldamine tehti ülesandeks sm. Sorokinile. Ühtlasi pidas parteigrupp vajalikuks, et kõik teaduskonna agitaatorid suunataks ühte agitpunkti, mis hõlbustaks nende töö juhtimist ja kontrolli.

Õigusteaduskonna parteigrupp asus vabariigi Ülemnõukogu valimiste ettevalmistamisele õigeaegselt. Grupp peab kindlustama, et see hoogne algus valimiskampaania edasises käigus väärilist arendamist leiaks.

P. Saarman

Agitatsioonitöö kogemusi

Kuidas organiseerisime tööd

Olin agitaator agitpunktis nr. 8. Meie grupi tööpiirkonnaks oli määratud Teaduste Akadeemia Tähtvere Katsebaas.

Enne valimispäeva selgitasime valijaile töörahva saadikute nõukogude tähtsust ja valijate õigusi ning kohustusi. Tegime kindlaks valijad, kes on haiged ja ei saa sellepärast tulla ise valima. Valimiste kiiremaks läbiviimiseks palusime valijail hääletamas käia juba varahommikul.

Olles teadlikud valimiste tähtsusest oli enamik valijaid juba kella 8-ks oma kodanikukohuse täitnud. Nüüd hakkasime selgitama põhjusi, miks veel osa valijaid ei olnud hääletamas käinud. Siin leidus haigestunuid, töölolijaid ja teistes valimisjaoskondades töötavaid valijaid. Nendele organiseerisime nüüd valimiskastide kohaleviimise.

Meie agitpunktis töötas ka abiagitaatorite brigaad. Abiagitaatorid käisid valimiskastidega kodudes haigete juures. Sellega vabastasid nad agitaatorid muudeks ülesanneteks.

Suurt abi osutasid meie õppejõud sellega, et nad rakendasid oma sõiduautod valimiste kiireks läbiviimiseks.

Väga tähtsat osa etendas valimispäeval lastetuba, mis oli väga hästi sisustatud. Paljud valijad ei saanud jätta lapsi koju. Lapsed toodi kaasa valimisjaoskonda ja nad veetsid selle aja. mil vanemad hääletasid, väga lõbusalt lastetoas ega tahtnud sealt enam lahkudagi.

Isetegevussaalis vaheldusid järjest ettekanded. Valijad kuulasid neid suure huviga.

Samuti oli meie valimisjaoskonnas valijail kasutada einelaud.

Kohalike nõukogude valimiste ettevalmistamine, eriti aga valimiste päev andis meile hulga väärtuslikke kogemusi, mida saame edukalt rakendada Eesti NSV Ülemnõukogu valimiste ettevalmistamisel ja läbiviimisel.

J. Liivak,
agitgrupi nr. 17 agitaator

Сегодня в номере

Передовая статья — «В новый год» (I стр.).

Р. Антонс — «Под знаменем Ленина-Сталина к новым победам!» (2 стр.).

«Хорошо подготовить экзаминационную сессию — приказ настоящего момента всему нашему коллективу» — (1 стр.).

В. Каллас — «Продолжать работу по распространению советской книги» (1 стр.).

И. Тоомла — «О литературном конкурсе» (I стр.).

К. Рэа — «Ценный вклад в советскую науку» (2 стр.).

«Своевременно начать подготовку к выборам в Верховный Совет ЭССР» — (2 стр.).

Väärtuslik panus nõukogude teadusse

Nõukogude teadus sammub maailma teaduse avangardis. Võitnud sotsialismi maal on teaduse arengule loodud enneolematud aerguvõimalused. Meie teadus teenib rahvamajanduse huve, rahu huve ning aitab tõsta NSV Liidu võimsust, vastandina kapitalistlikele maadele, kus teadust kasutatakse ekspluataatorlike klasside taskuhuvides, uue sõja vallapäästmise ja teiste rahvaste massilise hävitamise huvides.

Ka meie ülikooli õppejõududele on loodud avaraimad võimalused teadusliku töö tegemiseks. Ülikooli õppejõud on ikka enam omaks võtnud nõukogude teaduse põhimõtted ja saavutused. Teadusliku uurimistöö temaatika on muutunud järjest aktuaalsemaks. Teaduslikus töös kajastub järjest rohkemal määral rahvamajanduse nõuete arvestamine. Peatselt lõppeval aastal lõpule viidud teaduslike tööde hulgast võib esile tõsta mitmeid uurimistöid, mis on väärtuslikuks panuseks nõukogude teadusesse ja omavad ka rakenduslikku iseloomu.

Arstiteaduskonnas näiteks on novaatorliku tegevusega silma paistnud otorinolarüngoloogia-oftalmoloogia ühendatud kateedri õppejõud.

Nii esitas kateedri vanemlaborant dr. Leo Schotter erialase ravi alal rea uusi ettepanekuid — liikuva teraviku elektromagneetidele, instrumendi võõrkehade eemaldamiseks silma sarvkestast, uue operatiivse meetodi iridodialüüsi puhul ja transplantaadi fikseerimise uue võtte siirdistutamise puhul. Kõik need ettepanekud on saanud kõrge hinnangu Oftalmoloogia Keskinstituudi poolt, kahele neist on Gostehnika poolt välja antud autoritõendid. Üks töö on ilmunud ajakirjas „Вестник Офтальмологии". Utiitoodud uuendusi kasutatakse hea eduga haigete ravil silmahaiguste osakonnas.

Kateedri vanemlaborandi dr. Endel Laamani poolt esitatud uus ravivõte söögitoru söövituste puhul keemiliste ainetega, nagu on näidanud senised kliinilised kogemused, tõotab kujuneda väärtuslikuks ravimeetodiks.

Katsetamisel on originaalne instrument operatsioonijärgsete verejooksude sulgemiseks mandlite operatsioonil.

Peale selle on mainitud kateedris lahendamisel teisigi olulisi probleeme, nagu näiteks uued seisukohad kuulmetõrvi füsioloogiast, mis omab nii teoreetilist kui ka praktilist tähtsust.

Uuenduste ja ratsionaliseerimistöö soodustamiseks ja selle tulemuste rakendamiseks ja propageerimiseks on arstiteaduskonna juures moodustatud eriline Büroo.

* * *

Põllumajandusteaduskonna õppejõududest paistab silma maaparanduse ja sookultuuri kateedri juhataja R. Tiitso, kes konstrueeris uue geodeesia signaali.

Seni kasutatud geodeesia signaalid on lahtised sõrestik-ehitised. Sm. R. Tiitso poolt konstrueeritud geodeesia signaali väline torn on taga kinnine, mis kaitseb sisemist torni tuule ja päikese eest, mistõttu on võimalik sisemist torni toestada mitu korda kitsamale alusele ilma jäikuse nõuet rikkumata ja kartmata, et tuul ja päikesekiired teda mõjustaksid. Nii on võimalik ka puitsignaali ehitada ruttu ja kergesti ümberpaigutatavana, mis võimaldab suurt kokkuhoidu. Töö kohta käivas retsensioonis märgitakse:

„Kokkupandava geodeesia signaali tarvituselevõtmine võimaldab suurt rahvamajandusalast kokkuhoidu ning triangulatsioonitööde mehhaniseerimist ja kiirendamist. Signaali konstrueerimine on teadusliku uurimistöö väärikaks saavutuseks Tartu Riiklikus Ülikoolis ning see töö on leidnud täit tunnustust NSV Liidu Leiutiste Valitsuse poolt."

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Valitsuse poolt on sm. R. Tiitsole antud välja autoritunnistus.

Ühtlasi soovitab sm. Tiitso uut signaali kasutamise viisi terrestilise fotogrammeetria alal.

Peale eelpoolmainitu on sm. R. Tiitso poolt konstrueeritud drenaažiader, mille kohta on temale samuti välja antud autoritunnistus.

* * *

Veterinaarteaduse tähtsamaid ülesandeid käesoleval momendil on produktiivse ühisloomakasvatuse kolme aasta plaani täitmine ja ületamine. Seoses sellega väärib erilist hindamist meie ülikooli veterinaar-kirurgia ja sünnitusabi kateedri juhataja J. Velleste kandidaadi dissertatsioon „Traumaline retikuliit", mis aitab kaasa veiste mittenakkavate seedetraktihaiguste likvideerimisel ja efektiivsete ravimeetodite otsimisel. Traumaliseks retikuliidiks nimetatakse võrkmiku põletikku mäletsejatel, peamiselt veistel, mis on põhjustatud teravatest metalsetest võõrkehadest, nagu naeltest, nõeltest, traaditükkidest jne. Nimetatud haigus lõppes tavaliselt looma hädatapmisega või surmaga, tekitades suurt rahvamajanduslikku kahju.

J. Velleste teene seisneb selles, et ta võttis kasutusele uue diagnoosimise vahendi ning täiendas ja lihtsustas nimetatud haiguse operatiivset ravi.

Uue diagnoosimise vahendi — metalli-indikaatori juures on kasutamist leidnud moodsa raadiotehnika põhimõtted.

Selle aparaadiga otsitakse lehma seedetraktis leiduvad metalsed võõrkehad ning määratakse isegi nende täpne asukoht. Metalsed võõrkehad avastatakse akustilisel teel — nende esinemisel kuuldakse telefonis vastavat tooni. Metalli-indikaator on kaalult kerge ja kõikjal kaasas kantav ning on 100% juhtudel andnud õigeid diagnoose. Tema vastu on huvi tundnud ka teised NSV Liidu veterinaarõppeasutised. Näiteks Lvovi Riikliku Veterinaar-Zoohügieeni Instituudi direktor prof. N. R. Semuškin palus saata kliinilise diagnostika kateedrile ühe eksemplari nimetatud aparaati.

J. Velleste konstrueeris traumalise retikuliidi operatsiooni läbiviimiseks uue mehhaanilise lihtsustatud viisi. Tema poolt leiutatud magnet-troakaari abil saab kõrvaldada veiste eesmagudest vabalt asuvad magnetiseeruvad metalsed võõrkehad. Aparaat on lihtne, töötab elektromagneti põhimõttel ning operatsiooni läbiviimiseks ei vajata abilist. Operatsioon on kiiresti teostatav ja loomale täiesti ohutu — autor on saanud 100% juhtudel paranemist.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva NSV Liidu Gostehnika Patendi Valitsuse poolt on J. Vellestele antud nimetatud leiutise kohta autoritunnistus. Peale selle on NSV Liidu Põllumajandusministeerium tellinud magnet-troakaari proovieksemplari, et asuda selle tööstuslikule tootmisele. Nõutud eksemplarid on valmistamisel Tartu Riikliku Ülikooli töökodade juhataja sm. Muuga poolt.

Sm. J. Velleste uudsed meetodid ja suure praktilise väärtusega avastused on äratanud Moskvas suurt tähelepanu. NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministeerium laskis valmistada traumalise retikuliidi uutest diagnoosimisvõtetest ja operatiivsetest ravimeetoditest õppeteadusliku filmi, mille valmistamine viidi läbi 1950. a. suve- ja sügisperioodil.

K. Rea

Vastutav toimetaja J. Feldbach

MB 09536 Trükikoja „Tartu Kommunist" trükk Tartus Ülikooli 21/23 Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 3169

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR